

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ**

**ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ
ԸՆՏՐԱՆԻ**

ՀՈՒՆՎԱՐ - ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2007

ՀԱՏՈՐ II

*Երևան
«Շիրակա Դուր» ՍՊԸ
2008*

ՀՏԴ 342.5(479.25):347
ԳՄԴ 67.99(2 Հ)+67.99(2 Հ)9
Հ 247

Հ 247 Հայաստանի Հանրապետության Վճռաբեկ դատարանի որոշումների ընտրանի (հունվար-դեկտեմբեր 2007).-Եր.: «Շիրակա Դուռ» ՍՊԸ, 2008, 744 էջ:

ԳՄԴ 67.99(2 Հ)+
67.99(2Հ)9

ISBN 978-99941-825-3-4

© Հայաստանի Հանրապետության Վճռաբեկ դատարան
© Արսեն Մկրտչյան (բովանդակության համար)

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

USAID
COMMERCIAL LAW
AND ECONOMIC REGULATION PROGRAM

ԱՄՆ ՄՁԳ

ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԵՎ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

This bulletin was published with the assistance of the United States Agency for International Development

Այս ընտրանին հրատարակվել է ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության օժանդակությամբ

The views expressed in this bulletin do not necessarily reflect those of the United States Agency for International Development or the United States Government.

Սույն ընտրանում արտահայտված տեսակետները պարտադիր չէ, որ համընկնեն Միացյալ Նահանգների միջազգային զարգացման գործակալության կամ Միացյալ Նահանգների կառավարության տեսակետներին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

Թիվ 2

դեկտեմբեր-հունվար 2007 թվական

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

26.01.2007թ.

1. Վաղուտ Մովսիսյան v. «Բագրատունյաց-13» համասիրություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-9/Ա **Էջ 1-4**
(սեփականության իրավունքը ճանաչելու դաժանաբանություն):

Խնդիրը. Արդյո՞ք համասիրության նախագահի և բազմաբնակարան շենքի մի ֆանի բնակիչների համաձայնությունը բավարար է նույն շենքի նկուղային հարկից 80 ֆմ սարածքը սեփականության իրավունքով բնակիչներից մեկին օտարելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի համաձայն՝ ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման բարձրագույն մարմինը շինությունների սեփականատերերի ժողովն է (այսուհետ՝ Ժողով), որին տրվում է բազմաբնակարան շենքի ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման բնագավառում ցանկացած հարցի լուծման իրավունքը, այդ թվում նաև՝ ընդհանուր բաժնային սեփականություն հանդիսացող անձանց գույքի մի մասի առանձնացման, դրա օտարման, գրավադրման մասին որոշումների ընդունումը, որոշիչի տեսքով է ընդունվում բոլոր սեփականատերերի կողմից միաձայն:

ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածը, ամրագրելով բազմաբնակարան շենքի շինությունների սեփականատերերի բաժնային սեփականության իրավունքը, չի նախատեսում բազմաբնակարան շենքի համասեփականատերերի մի մասի համաձայնությամբ, չունենալով մյուս բնակիչների համաձայնությունը, նրանց բաժնային սեփականությունից առանձնացնել բաժին և այն սեփականության իրավունքով փոխանցել նույն շենքի բնակիչներից մեկին: Ավելին, դատարանը «Բագրատունյաց-13» համասիրության բոլոր սեփականատերերին մասնակից չի դարձրել գործի ֆնուրային վճիռ կայացնելով նրանց իրավունքների և դատարանականությունների վերաբերյալ:

2. Տասյան Դավթյան v.Նորայր Ոսկերչյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-12/ՏԳ (ՄՊԸ-ից Նորայր Ոսկերչյանին հեռացնելու դաժանաբանություն): **Էջ 5-11**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՄՊԸ-ի մասնակցի՝ Ընկերության մասնակիցների ցանկում նշված հասցեում ժամանակավորապես չբնակվելու հանգամանքը կարող է հիմք հանդիսանալ ընդհանուր ժողով հրավիրող մարմնի կողմից այդ մասնակցին ընդհանուր ժողովի անցկացման մասին ծանուցելու՝ օրենքով սահմանված դատարանականությունը չկատարելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Մահմանափակ դատարանականությանը ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի համաձայն՝ Ընդհանուր ժողով հրավիրող մարմինը կամ անձինք դատարան են ժողովի անցկացման օրվանից ամենաուշ քան օր առաջ այդ մասին ծանուցել ընկերության մասնակիցներին՝ դատարանում նամակ ուղարկելով ընկերության մասնակիցների ցանկում նշված հասցեով: Քաղաքացու նշված հասցեում ժամանակավորապես չբնակվելու հանգամանքը ընկերության կողմից մասնակցին ընդհանուր ժողովի անցկացման մասին ծանուցելու օրենքով սահմանված դատարանականությունը չկատարելու հիմք չի կարող հանդիսանալ, քանի որ ֆաղափառ բացակայելը մեծական բնակության վայրից

չի բացառում օրենքով սահմանված կարգով դասվիրված մասնակի միջոցով մասնակիցների ցանկում նշված հասցեով ծանուցման դեղման ընկերության մասնակցի՝ անձամբ կամ ներկայացուցչի միջոցով ընդհանուր ժողովին ներկայանալու և դրա աշխատանքներին մասնակցելու հնարավորությունը: Սույն գործով չներկայանալու դասձառը ժողովի վերաբերյալ դասձառ կերպով ծանուցված չլինելն է հանդիսացել:

3. Մ.Խորենյան և Ա.Հակոբյան v. Ա.Խորենյան, Գ.Հակոբյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-19/Վ.Գ. **Էջ 12-19**
 (ժառանգության և սեփականության իրավունքի վկայագիրն անվավեր ճանաչելու, ժառանգական գույքի զանգվածը որոշելու, մտավոր գործունեության արդյունքների նկատմամբ հավասար բաժիններով ժառանգներ ճանաչելու դատական գործը):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ստեղծագործության կրիչի՝ այս կամ այն անձին սեփականության իրավունքով դասկանելը կամ դրա փոխանցումը այլ անձի հանգեցնում է հեղինակային բացառիկ իրավունքների ծավալի փոփոխության:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Ստեղծագործությունն իր վրա կամ իրենում մարմնավորող, առարկայական և շոշափելի դարձնող առարկան /կրիչը/ շարունակում է մնալ որդես գույք, հեռաբար՝ սեփականության իրավունքի օբյեկտ: Ստեղծագործության կրիչի՝ այս կամ այն անձին սեփականության իրավունքով դասկանելը կամ դրա փոխանցումը այլ անձի չի հանգեցնում հեղինակային բացառիկ իրավունքների ծավալի փոփոխության: Մտավոր սեփականության արդյունք հանդիսացող ստեղծագործությունը ինքնին գույք չէ, և այն գույքային ժառանգության օբյեկտ չի կարող լինել: Հեղինակի կողմից նյութական օբյեկտի օտարումը, որում արտահայտված է ստեղծագործությունը, ինքնին չի նշանակում հեղինակային իրավունքի օտարում: Գույքային ժառանգության օբյեկտ են հանդիսանում այն առարկաները, որոնք իրենց վրա կամ իրենց մեջ օբյեկտիվորեն ընկալելի են դարձնում ստեղծագործությունը, ինչդեռ նաև այդ ստեղծագործությունների նկատմամբ գույքային բացառիկ իրավունքները: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով վեճի առարկան ոչ թե բուն ստեղծագործության նկատմամբ մտավոր սեփականության, այսինքն՝ հեղինակային իրավունքն է, այլ այն նյութական օբյեկտի նկատմամբ սեփականության իրավունքը, որի վրա իր արձագույնն է գտել ստեղծագործությունը:

4. Արմեն Մարգարյան v. Ալեն Մարգարյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-24/Ա (բաժնային **Էջ 20-24**
 սեփականության գույքից բաժինն առանձնացնելու և սեփականության իրավունքը դադարեցնելու դատական գործը):

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատարանը ՀՀ ֆաղաբացիական դատարանի օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի առաջին մասով սահմանված ծանուցման ընթացակարգի դատարանում գործը ֆինետվ կարող է խախտել անձի ՀՀ Սահմանադրությամբ երաշխավորված իրավունքները:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաբացիական դատարանի օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասը հնարավորություն է ընձեռում դատարանին դատաստանողի փաստացի գտնվելու վայրն անհայտ լինելու դեղման գործը ֆնետել դատաստանողի վերջին հայտնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարի կամ նրա վերջին հայտնի աշխատավայրի սնօրինության կողմից ծանուցում ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ հաղորդագրություն ստանալուց հետո: Տվյալ դեղման դատարանում ստացվել է Կենտրոն համայնքի ղեկավարի տեղակալի՝ դատարանին հասցեագրված 18.05.2006 թվականի թիվ 23/35-122-162 գրությունը, որով հայտնվել է, որ Ալեն Մարգարյանին հնարավոր չէ ծանուցել ֆաղաբաց բացակայելու դատարանով: Սակայն, **սույն գործի փաստերից ելնետվ,** Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատարանը, ՀՀ ֆաղաբացիական դատարանի օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված ծանուցման ընթացակարգի դատարանում գործը ֆնետելով, խախտել է դատաստանողի ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածով նախատեսված սեփականության իրավունքը, ինչդեռ նաև 19-րդ հոդվածով երաշխավորված արդար դատարանության իրավունքը: Սույն եզրահանգումն ունի հետևյալ հիմնավորումը. դատաստանողի վերջին հայտնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարին կամ նրա վերջին հայտնի աշխատավայրի սնօրինության դատարանության մասին ծանուցելու՝ օրենսդրի սրամաբանությունը կայանում է նրանում, որ այս երկու սուբյեկտների ենթադրյալ կաողը դատաստանող ֆիզիկական անձի հետ

հնարավոր է և իրատեսական, և ողջամտորեն ենթադրելի է, որ այս սուբյեկտներից որևէ մեկը կարող է անձի համար Տեղեկատվության աղբյուր հանդիսանալ դասաֆնության մասին: Մասկայն ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասը կիրառելիս դասարանը ղեկս է ողջամտորեն գնահատի օրենսդրի այս կարգավորման նույնպիսի իրագործելիության հնարավորությունը՝ սլյալ գործի փաստերից ելնելով: Նման գնահատման ողջամտի չափորոշիչներ կարող են լինել, մասնավորապես՝ համայնքի ղեկավարի և դրա բնակիչների համայնքային կառուցի ակտիվության մակարդակը, վերջին հայտնի աշխատավայրից անձի հեռանալու ժամկետը և այլ հանգամանքներ: Բոլոր դեպքերում ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասի կիրառումը չղեկս է և չի կարող սահմանափակել կամ ի չի դարձնել անձի՝ արդար դասաֆնության սահմանադրական իրավունքը:

5. «Աղոզել» ԱԿ Վ. «Հայր Սողոմոնյան» ՄՊԸ, Եվգենիա Պառապյան, ֆաղ. գործ **Էջ 25-28**
թիվ 3-25/ՏԴ (գումարի բռնագանձման դախանջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք սնանկության գործով կառավարիչն ազատվում է ղեկական սուրբի վճարումներից՝ իր լիազորությունների Երջանակներում հայցադիմումներ, դիմումներ, վերաֆնիչ և վճարել բողոքներ դասարան ներկայացնելիս:

ՀՀ վճարել դասարանը որոշել. «Պեկական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի «է» կետի համաձայն՝ դասարաններում ղեկական սուրբի վճարումից ազատվում են բողոք հայցվորները՝ օրենքով նախատեսված դեպքերում այլ անձանց՝ օրենքով դասարանավոր իրավունքների և Եախերի դասարանից հարցերով դասարան սրվող դիմումների գծով: Սույն գործով սնանկության գործերով կառավարիչը հայց է ներկայացրել այլ անձի՝ «Աղոզել» արտադրական կողմերախիլի՝ օրենքով դասարանավոր իրավունքների և Եախերի դասարանության համար, ուսի Վճարել դասարանը գտնում է, որ սնանկության գործով կառավարիչն անվճարունակ ճանաչված անձի՝ օրենքով դասարանավոր իրավունքների և Եախերի դասարանության հարցերով հայցադիմումներ (դիմումներ) դասարան ներկայացնելիս ազատված է ղեկական սուրբի վճարման դասարանությունից:

6. Մկրիչ և Գյուլիանուն Գաաղարյաններ Վ. Քաղաֆաղեարան, Երրորդ անձ ՀՀ ԿԱ **Էջ 29-34**
ԱԳԿ ՊԿ Երեբունու ՏԱ, ֆաղ. գործ թիվ 3-106/ՎԴ (սեփականության իրավունքը ճանաչելու դախանջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ինֆնական կառույցի նկատմամբ դասարանը կարող է ճանաչել հայցվորի սեփականության իրավունքը:

ՀՀ վճարել դասարանը որոշել. ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 172-րդ հոդվածից հետևում է, որ անձը սեփականության իրավունք կարող է ձեռք բերել օրենքի և այլ իրավական ակտերի դախանջների դախողանմամբ սեղծած գույքի նկատմամբ: Ինֆնական կառույցի նկատմամբ սեփականության իրավունք կարող է ճանաչվել միայն, երբ այն օրենքի և այլ իրավական ակտերի դախանջների դախողանմամբ դառնում է օրինական:

**Միաժամանակ, Վճարել դասարանն անդրադարձել է 1991 թվականի հողային օրենսգրքի կիրառման հարցերին, մասնավորապես, Վճարել դասարանը գտել է, որ 29.01.1991 թվականի ՀՀ հողային օրենսգրքի 9-րդ հոդվածի ուժով ծագել է հայցվորի սեփականության իրավունքը նշված հողամասի նկատմամբ:*

7. Էդուարդ Գևորգյան Վ. ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Ձեյթուն ՏԱ, ֆաղ. գործ թիվ 3-101/ՎԴ **Էջ 35-41**
(անԵարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ղեկական գրանցման ժամկետը բաց թողնելու դասառը հարգելի համարելու և ղեկական գրանցում կատարելու դախանջներով):

Խնդիրը. Քաղաֆաղեի որոշմամբ իր կողմից նախկինում կայացված որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու և նոր որոշում կայացնելու դեպքում ո՞ր որոշումն է համարվում սկզբնական ներկայացված դիմումին վերջնական լուծում սկող ակ:

ՀՀ վճարել դասարանը որոշել. Սույն գործով դեռևս 2004 թվականին Մարի Գևորգյանը դիմել է Երևան ֆաղաֆի Ն.Ձեյթուն 2-րդ փողոց, 19 հասցեում գտնվող ընդհանուր համատեղ սեփականություն հանդիսացող 1750 քմ հողամասին կից ինֆնական գրաղեցված

101,4 ԲՄ մակերեսով հողասարածքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ճանաչման խնդրանքով, համասեփականացիքը համաձայնության բացակայության դեպքում Երևանի քաղաքապետարանի 28.12.2004 թվականի թիվ 2463-Ս որոշմամբ այն մերժվել է: Մերժման հիմքերի վերանայուց հետո նույն խնդրանքով Մարի Գևորգյանը դիմել է Երևանի քաղաքապետարան, և Երևանի քաղաքապետի՝ «Երևան քաղաքում ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցրած հողամասերի կարգավիճակի վերաբերյալ Երևանի քաղաքապետի համադասասխան որոշումներում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 05.09.2005 թվականի թիվ 1884-Ս որոշմամբ (կետ 43) ուժը կորցրած է համարվել Երևանի քաղաքապետի 28.12.2004 թվականի թիվ 2463-Ս որոշման 2-րդ հավելվածի 63-րդ սողի 10-րդ սյունակը, և ճանաչվել է հողասարածքի նկատմամբ Մարի Գևորգյանի սեփականության իրավունքը՝ հողի օտարման դայմանով: Այսինքն՝ Երևանի քաղաքապետի 05.09.2005 թվականի որոշմամբ ոչ թե բավարարվել է հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու մասին Մարի Գևորգյանի նոր հայտը, այլ նշված որոշմամբ վերանայվել է համասեփականացիքը համաձայնության բացակայության դեպքում սեփականության իրավունքը չճանաչելու մասին քաղաքապետի 28.12.2004 թվականի սկզբնական որոշումը: Փաստորեն, սեփականության իրավունքը ճանաչելու վերաբերյալ Մարի Գևորգյանի 2004 թվականին ներկայացրած դիմումի վերջնական լուծումը սրվել է միայն 05.09.2005 թվականին:

Էջ
42-46

8. «Հրազդանի Էներգետիկ կազմակերպություն» ԲԲԸ Վ. ՀՀ ԿԿ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2388/ՏԳ (սուզուման ակտը մասնակի անվավեր ճանաչելու դիմումով):

Խնդիրը. ՈՐ դեղմուն է սուզուման իրականացնող մարմինը՝ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ իրացման երջանառությունը հաշվարկում ՀՀ կառավարության 18.09.1998 թվականի թիվ 580 որոշմամբ սահմանված կարգով:

ՀՀ վճարեկ դասարանը որոշեց. «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ կետը ընդամենը սվյալների անբավարարության դեղմուն հնարավորություն է ընձեռում հարկային շեշտությանը իրացման երջանառությունը հաշվարկել ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով: Սուզուման իրականացնող մարմինն ինքն է որոշում, թե արդյոք ներկայացված փաստաթղթերը բավարար են իրացման երջանառությունը հաշվարկելու համար, թե ոչ: Սույն գործով ընկերությունը սուզուման իրականացնող մարմինն ներկայացրել է սուզուման համար անհրաժեշտ բոլոր փաստաթղթերը, և սուզուման իրականացնող մարմինը գտել է, որ ներկայացված փաստաթղթերը բավարար են իրացման երջանառությունը հաշվարկելու համար, և կարիք չկա դա հաշվարկել ՀՀ կառավարության 18.09.1998 թվականի թիվ 580 որոշմամբ սահմանված կարգով: Նման դայմաններում հիմնավոր է վճարեկ բողոքի փաստարկն այն մասին, որ սվյալ դարազայում չեն բացակայում «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նշված նախադայմաններից և ոչ մեկը, հեկաբար սուզող մասնագետները ընկերության կողմից աղորիների գործունեության արդյունքում առաջացած իրացման երջանառությունը չդեկտ է հաշվարկելին ՀՀ կառավարության 18.09.1998 թվականի թիվ 580 որոշմամբ հաստատված կարգով:

9. Շուրանիկ Գրիգորյան Վ. Արարատ Մովսիսյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2431/ՎԳ (զումարի բռնագանձման դիմումով):

Էջ
47-50

Խնդիրը. Արդյոք դասական դաշտայնության դիմելու արդյունքում իրավաբանական օգնություն ստանալու համար դասասխանողի կողմից կատարված ծախսերը կարող են դիվել որդես հայցվորի կողմից հասցված և հասուցման ենթակա վնաս:

ՀՀ վճարեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 17-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վնասներ են իրավունքը խախտված անձի ծախսերը, որ նա կատարել է կամ դեկտ է կատարի խախտված իրավունքը վերականգնելու համար, նրա գույքի կորուստը կամ վնասվածքը (իրական վնաս), ինչդես նաև չստացված եկամտները, որոնք այդ անձը կատարել է քաղաքացիական երջանառության սովորական դայմաններում, եթե նա իրավունքը չխախտվել (բաց թողնված օգուտ): Քաղաքացիական իրավունքում վնաս դասառնելու հեկանքով ծագած դարավորությունը դայմանավորված է վնասի առաջացման և վնաս դասառնած անձի

գործողությունների լուրջ արդյունքներն ապահովելու նպատակով, մեղքի առկայությամբ, եթե օրենքով այլ բան նախատեսված չէ: Անձի՝ իրավունքների և ազատությունների (թեկուզև ենթադրյալ) դատական դատախազության իրավունքի իրականացումը ինքնին չի կարող դիտարկվել որքան ոչ իրավաչափ գործողություն կամ որդեա այլ անձին (մասնավորապես, դատավարության մյուս կողմին) վնաս դատախազություն չհասցնում: Սույն գործով Արարտ Մովսիսյանը, դիմելով դատարան, իրականացրել է ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դատախազության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետով երաշխավորված՝ դատական դատախազության իր իրավունքը: Հետևաբար, Շուշանիկ Գրիգորյանի կատարած ծախսերը, կառավարված սվյալ գործով իրավաբանական օգնություն ստանալու հետ, չեն կարող դիտարկվել որքան վնասներ: Միակ բացառությունն օրենսդիրը կատարել է ՀՀ ֆաղափարական դատախազության օրենսգրքի 129-րդ հոդվածով, երբ արդար դատախազության իրավունքից անբարեխիղճ օգտվելը կարող է վնասներ հասնուցելու դատախազությունն առաջացնել: Նման դեպքերում մեղքի առկայության և վնասների հասնուցման հիմք է հանդիսանում դատարանի կողմից հայցն ակնհայտ անհիմն ճանաչելը: Այս դեպքում միայն դատախազություն իրավունք ունի վնասների հասնուցման դատախազություն դիմել դատարան:

10. Սուրիկ Մանվելյան v. Համազասոթ Թաղևոսյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-28/ՎԳ. ԵԶ 51-54 (սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու, առուվաճառի դադարեցումը վավեր ճանաչելու, բնակելի շինության և դրանով զբաղեցված հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դատախազություն):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի հիմքով կարող է վավեր ճանաչվել ինքնակամ կառույցի նկատմամբ կնքված առուվաճառի դադարեցումը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ եթե կողմերից մեկը լրիվ կամ մասնակի կատարել է նոտարական վավերացում դատախազություն գործարքը, իսկ մյուս կողմը խուսափում է գործարքի նոտարական վավերացումից, դատարանն իրավունք ունի գործարքը կատարած կողմի դատախազություն այն վավեր ճանաչել: Նշված դրույթը կիրառելու համար դատարանը է, որ գործարքը նախ չհակասի օրենքին (սվյալ դեպքում՝ գործարքը կնքելու դատարան գործող ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի դատախազություն), առաջ գործարքի դադարեցումը դեմ է համադատախազություն նոտարական վավերացում դատախազություն գործարքի դատախազությունին: Օրենքին հակասող գործարքների նկատմամբ ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածը կիրառելի չէ: Սույն գործով վիճելի անօրինական կառույցի առուվաճառի գործարքը ուղղակի արգելված է եղել գործարքի կնքման դատարան գործող ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 110-րդ հոդվածով:

11. Եղվարդ Մկրտչյան v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Մաքսոցի ՏՄ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1/ՏԳ. ԵԶ 55-62 (որոշումներն անվավեր ճանաչելու դատախազություն):

Խնդիրը. Հարկային դեմքերի ծառայությունը, վարչական վարույթի հարուցման մասին ծանուցումն ուղարկելով արդյո՞ք առաջադրվել է վարչական դատախազության ենթարկվող անձին լսելու հնարավորությունը (օրենքով հետադարձ ճանաչվող նոտարական):

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 267-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործը բնական է վարչական դատախազության ենթարկվող անձի ներկայությամբ:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վարչական մարմինն իր նախաձեռնությամբ վարչական վարույթ հարուցելիս վարույթի մասնակիցներին կամ նրանց ներկայացուցիչներին դատախազ ձևով ծանուցում է վարչական վարույթ հարուցելու մասին, եթե վարչական վարույթի հարուցումից մինչև վարչական ակտի ընդունելու միջև ընկած ժամանակահատվածը երեք օրից ավելի է: Տվյալ դեպքում վարչական մարմինը (*սխչություն*) ունի դատախազ ծանուցման ձևի ընթացքում հայեցողություն: Վճռաբեկ դատարանն անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ ընթացքում հայեցողությունը՝ ընտրելու ծանուցման ձևը դեմ է համադատախազության «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դատախազությունին,

որի համաձայն՝ հայեցողական լիազորություններ իրականացնելիս վարչական մարմինը դարձավոր է առաջնորդվել մարդու և ֆաղափացու՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված իրավունքների և ազատությունների դաճադանության անհրաժեճությամբ, նրանց իրավահավասարության, վարչարարության իրականացման համաչափության և կամայականության արգելի սկզբունքով, ինչդեռ նաև հեսադունդել օրենքով կանխորոճված այլ նդասակներ: Վճռաբեկ դասարանը գճնում է, որ վարչական դասասխանասվության ենթարկելու մասին գործերի ֆննության մասին վարույթի մասնակիցներին ծանուցելը դեճ է նդասակ հեսադունդի ադահովել դասասխանասվության ենթարկվող անձին լսելու հնարավորությունը, ինչը հնարավորություն կճա վերջինիս լիարժեճ իրականացնել իր իրավունքների դաճադանությունը: Հեսաբար, ընհրվող դասաճաճ ծանուցման ձևը դեճ է լինի այնդիսին, որ հնարավորություն ընձեռի ադահովել վերոհիճյալ դահանցները: Նույնարովանդակ դահանց է ներառում նաև «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաճադանության մասին» Եվրոդական կոնվենցիայի (այսուհես՝ Կոնվենցիա) 13-դ հողվածով ամրագրված՝ իրավական դաճադանության արդյունավեճ միջոցի իրավունքը: Մասնավորադեռ, Մարդու իրավունքների եվրոդական դասարանը Կուդյան ընդդեմ Լեհասանի գործով նեղ է, որ Կոնվենցիայի 13-դ հողվածն ուղղակիորեն արհասայեղով դեճությունների դարձավորությունը՝ առաջինը դաճադանել մարդու իրավունքները, անձի համար սեղծում է լրացուցիչ երաճխիճ ադահովելու համար, որ նա արդյունավեճորեն օգսվի իր այդ իրավունքներից:

12. Նիկոլայ Մլրճյան v. Միլվա Մլրճյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-33/ՎԴ (գումարի բռնագանձման դահանցով): Էջ 63-68

Խնդիրը. Գործարհն անվավեր ճանաչելու դեղդում գործարհով վճարված գումարը ո՞ր դահից է համարվում անօրինական հիմքերով դահված:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոճեղ. Սույն ֆաղափացիական գործով Միլվա Մլրճյանի կողմից գումարը սսացվել է դահվել է 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնկված գործարհի ուճով, հեսաբար մինչ այդ գործարհն անվավեր ճանաչելու դահը Միլվա Մլրճյանը գումարը դահել է օրինական հիմքերով: Վերջինս գումարն անօրինական դահել է նեղված գործարհն անվավեր ճանաչելու մասին Երևան ֆաղափ Կենհրոն և Նոր-Մարաճ համայնքների առաջին աճյանի դասարանի 2005 թվականի ադրիլի 1-ի վճռի օրինական ուճի մեղ մնելու դահից սկսած: Հեսաբար, բանկային ճոկոսները դեճ է հաճվարկվեն գումարի վերադարձման դարձավորության ծագման դահից: Նման մեկնաբանության համար Վճռաբեկ դասարանը հիմք է ընդունում այն հանգամանքը, որ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրհի 411-դ հողվածով նախասեղված՝ ճոկոսների վճարման դարձավորությունը ոչ թե գործարհի անվավերության հեսանք է, այլ անվավերության հեսանքի ճկասարման, այսինքն՝ դայմանագրով վճարված գումարի ճկերադարձման արդյունքում առաջացած դարձավորությունը: Հեսաբար, բանկային ճոկոսները դեճ է հաճվարկվեն գումարի վերադարձման դարձավորության ծագման դահից:

13. Նունե Մանուկյան v. «ԱրմենՏել» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-34/ՎԴ (աճխասանքում վերականգնելու դահանցով): Էջ 69-74

Խնդիրը. Արդյո՞ք ընկերությունում աճխասողի մասնագիտական դասրասվածությանը և որակավորմանը համադասասխան այլ աճխասանք ճլինելու ադադուցման դարձականությունը դասարանում կրում է ընկերությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոճեղ. Գործին մասնակցող յուրաֆանչյուր անձ դեճ է ադադուցի իր դահանցների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները: Սույն գործով որոճելու համար թե դասավարության որ կողմի վրա է ընկնում Ընկերությունում համադասասխան այլ աճխասանքի առկայության կամ բացակայության ադադուցման դարձականությունը, Վճռաբեկ դասարանը կարևորում է այն հանգամանքը, որ ճվյալ դեղդում հայցվորը կարող է նման ադադուցյց ձեռք բերել միայն դասասխանողից, ֆանի որ Ընկերությունում համադասասխան այլ աճխասանքի առկայության կամ բացակայության վիասը հավասող ադադուցյը դեճ է առկա լիներ Ընկերության ներհին վիասաթթերում: ՀՀ աճխասանքային օրենսգրհի 113-դ հողվածի 3-դ մասի համաձայն՝ գործասուն ճի կարող

անմիջականորեն կիրառել աշխատանքից ազատելու իր լիազորությունը, քանի որ այդ լիազորության իրականացման համար անհրաժեշտ է աշխատողի հրաժարումը առաջարկված աշխատանքից: Հենևաբար, գործատուն կրում է անուղղակի աղաքցուցման ռիսկերը՝ աշխատողի հանդեմ՝ նրան արտադրության ծավալների, սննտային, սեխտային, սեխտային կազմակերպման ղեկավարների փոփոխման, ինչպես նաև արտադրական անհրաժեշտությամբ ղեկավարվող ղեկավարների թվաքանակի կրճատման դեպքում աշխատանքից ազատելու աղաքցուցում, որ իր մոտ բացակայում է նրա մասնագիտական ռիսկերից, որակավորմանը, առողջական վիճակին համադասարան այլ աշխատանք:

14. «Վասիլ» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆալ. գործ թիվ 3-35/ՏԳ (սուղման ակտ մասնակի անվավեր ճանաչելու դեպքում), «Տուֆ-ֆաշյակ» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆալ. գործ թիվ 3-36/ՏԳ (սուղման ակտ մասնակի անվավեր ճանաչելու դեպքում), «Կ.Գորյան և գործընկերներ» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆալ. գործ թիվ 3-37/ՏԳ (սուղման ակտ մասնակի անվավեր ճանաչելու դեպքում), «Նարվա» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆալ. գործ թիվ 3-38/ՏԳ (սուղման ակտ մասնակի անվավեր ճանաչելու դեպքում):

**Էջ
75-82**

Խնդիրը. Արդյո՞ք անցումային ժամանակաշրջանում՝ 2004 թվականի մայիսի 4-ին, ստանալով հանձնարարական հասույթ լիցենզիա՝ լիցենզառու ղեկավար է լիազոր մարմնի հետ կնքել լիցենզային ղեկավարման 2001 թվականին կնքված ղեկավարման գոյության ղեկավարման:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. 2002 թվականի դեկտեմբերի 21-ին ուժի մեջ մտած ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի 65-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ նույն օրենսգրքի գործողության մեջ դրվելուց հետո մինչև 2004 թվականի հուլիսի 1-ը ընդերքօգտագործողները ղեկավար են վերագրանցելու ընդերքօգտագործման իրավունք սահմանող փաստաթղթերը՝ թույլտվությունը, լիցենզիաները և ղեկավարման համադասարանացնելով դրանք նույն օրենսգրքի դրույթներին: Նշված օրինադրույթի իմաստով «ընդերքօգտագործման իրավունք սահմանող փաստաթղթերը վերագրանցել» նշանակում է անցումային ժամանակաշրջանում մինչև 2004 թվականի հուլիսի 1-ը այդ փաստաթղթերը՝ թույլտվությունները, լիցենզիաները և ղեկավարման համադասարանացնելու ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի դրույթներին, այն է՝ լիազոր մարմնից ստանալ հանձնարարական համադասարանացնելու հանձնարարական հասույթ լիցենզիա և դրա հիման վրա «Ընդերքն օգտակար հանածոների օգտագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամարդելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ մասի ուժով լիազոր մարմնի հետ կնքել լիցենզային ղեկավարման: Լիցենզիա ստանալով ընդերքօգտագործողի իրավունքն է, իսկ փաստաթղթերի վերագրանցումը ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի անցումային դրույթների ուժով՝ ղեկավարման: Բացի այդ, «Ընդերքն օգտակար հանածոների օգտագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամարդելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 76-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 4-րդ դրույթի (անցումային դրույթներ) համաձայն՝ անցումային ժամանակաշրջանում սրված լիցենզիաների հետ կապված իրավահարաբերությունները կարգավորվում են նույն օրենքով: Հենևաբար, 2004 թվականի մայիսի 4-ին ընկերությանը սրված լիցենզիայի հետ կապված բոլոր իրավահարաբերությունները, այդ թվում նաև լիցենզային ղեկավարման կնքելու և լիցենզիայի ուժի մեջ մտնելու կարգը կարգավորվում է «Ընդերքն օգտակար հանածոների օգտագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամարդելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքով, որի 10-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ հանձնարարական իրավունք կրողի և լիազոր մարմնի միջև կնքվում է լիցենզային ղեկավարման: Լիցենզային ղեկավարման գործընթացում է սկսվում հանձնարարական ղեկավարման լիցենզիայի անբաժանելի մասը: Լիցենզիայի գործողության սկիզբ է համարվում լիցենզային ղեկավարման կնքման դեպք:

02.03.2007թ.

15. Երվանդ Ավետիսյան v. Գագիկ Հարությունյան, Երևանի ֆաղափառության, ՀՀ ԿԱ ԷԶ 83-89
 ԱԳԿ ՊԿ «Մարս» ՍՍ, ֆաղ. գործ թիվ 3-26/ՎԳ (Երևանի ֆաղափառության 28.12.1998 թվականի թիվ 1192 որոշումը Երվանդ Ավետիսյանի հողամասի վրա զսնվող շինությունը Գագիկ Հարությունյանին օրինականացնելու մասով անվավեր ճանաչելու, Գագիկ Հարությունյանի և Երևանի ֆաղափառության միջև 24.12.1999 թվականին կնքված հողի վարձակալության դաշմանագիրն անվավեր ճանաչելու, նշված հողամասի և դրա վրա կառուցված շինության նկատմամբ հայցվորի սեփականության իրավունքը ճանաչելու և Գագիկ Հարությունյանին, նրա հետ բնակվող մյուս անձանց շինությունից վսարելու դաժանացնելու):

Խնդիրը. Արդյո՞ք նոտարական կարգով վավերացված համաձայնագրով համաձայնությունը, հողամասի հասկացման ակտում և իրավունքի գրանցումը հավաստող գրանցման վկայականում առկա հողամասի չափերի սարքերությունը կարող է բավարար հիմք հանդիսանալ գնահատելու ֆաղափառու կողմից հողամասի մասի նկատմամբ սեփականության իրավունքից հրաժարվելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի 279-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ սեփականության իրավունքը դադարում է սեփականատերի կողմից իր գույքն օտարելու, **սեփականության իրավունքից հրաժարվելու**, գույքը ոչնչացնելու և գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի կորստի՝ օրենքով նախատեսված այլ դեպքերում: Իսկ սեփականությունից հրաժարման դեպքերը նախատեսված են նույն օրենսգրքի 280-րդ հոդվածում, որի համաձայն՝ ֆաղափառի կամ իրավաբանական անձը կարող է հրաժարվել իրեն դասկանող գույքի սեփականության իրավունքից՝ այդ մասին **գրավոր հայտարարելով** կամ այնուհետև գործողություններ կատարելով, որոնք ակնհայտ վկայում են գույքի շրջադասումից, օգտագործումից և սօրիոնումից նրա մեկուսացման մասին՝ առանց այդ գույքի նկատմամբ որևէ իրավունք դաժանելու մտադրության: «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեպքում գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի համաձայն՝ անհարձ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի դադարման մասին որոշումները, վճիռները և դատավճիռները, **անհարձ գույքի կամ դրա մի մասից սեփականատերից հրաժարվելու մասին դիմումները**, անհարձ գույքի վարձակալության, օգտագործման իրավունքի դադարման մասին որոշումները ենթակա են դեպքում գրանցման՝ կատարելով համադասարան փոփոխություններ գրանցման մասյանի՝ սլյակ անհարձ գույքի միավորի գրանցման թերթիկում և կադաստրային ֆառեգում: Սլյակ դեպքում սեփականատերը իր գույքից հրաժարվել է գրավոր՝ նոտարական գրասենյակում իր կողմից սրված համաձայնագրով, որը գրանցվել է թիվ 16868 սեղանամատյանում: Հողամասի նկատմամբ իրավունքներից ֆաղափառու հրաժարվելուց հետո ֆաղափառու սրամարվել է սեփականության իրավունքի նոր վկայագիր, իսկ ֆաղափառու հրաժարման փաստը կադաստրի մարմնին հիմք էր սահմանված չափով գրանցումը կատարելու համար: Հետևաբար, նոտարական կարգով վավերացված համաձայնագիրը, սեփականության իրավունքի գրանցամատյանում, ինչպես նաև վկայագրում համադասարան փոփոխություններ կատարելն ինքնին հաստատում են ֆաղափառու սեփականության իրավունքից հրաժարվելու փաստի մասին:

16. «Էդալեխ» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-27/ՏԳ (թիվ 1017365 ստուգման ակտն անվավեր ճանաչելու դաժանացում): **ԷԶ 90-97**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ոչ ռեզիդենտ Ընկերության կողմից ռեզիդենտ Ընկերության հետ ֆրախտի դաշմանագրի կնքումը ինքնին համարվում է ոչ ռեզիդենտ Ընկերության կողմից ՀՀ սարածմուն ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացում, և դրանից ստացված եկամուտը ենթակա է հարկման «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի համաձայն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության սարածմուն ձեռնարկատիրական գործունեությունից ստացված եկամուտներ են համարվում, մասնավորապես, Հայաստանի Հանրապետությունում արտադրանքի, աղյուրների իրացումից և ծառայությունների մատուցումից

usացված եկամուսնի անկախ վճարման վայրից: ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 857-րդ հոդվածով սրված ֆրախսի ղայմանագրի սահմանումից ղարգ է դառնում, որ ֆրախսի ղայմանագրի օրյեկ է համարվում սրանաղորսային միջոցը, որը ֆրախս սրամաղորդի կողմից որոակի վճարի դիմաց սրամաղորվում է այլ անձի՝ մեկ կամ մի ֆանի չվերթների համար, իսկ փոխաղորման ղայմանագրի օրյեկ է հանդիսանում փոխաղորվող բեռը (ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 855-րդ հոդված): ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 777-րդ հոդվածի 1-ին մասում ամրագրված դրույթի համաձայն՝ ծառայողունների վճարովի մասնոցման ղայմանագրով կասարողը (սույն գործով «Էյր Մալթա» ընկերությունը) ղարավորվում է ղասվիրասուի (սույն գործով «Էղալեֆ» ՄՊԸ-ի) առաջաղորսնոլ ծառայողուններ մասնոցել (կասարել որոակի գործողություններ կամ իրականացնել որոակի գործունեություն), իսկ ղասվիրասուն ղարավորվում է վճարել այդ ծառայողունների դիմաց: Տվյալ ղարագայում ծառայողունների մասնոցման ղայմանագրի ֆրախսի (չարերի) առարկան է կազմում ուղևորների և ուղեբեռների փոխաղորման համար սրանաղորսային միջոցի ամբողջ սարողունակությունը կամ դրա մի մասը մեկ կամ մի ֆանի չվերթի համար սրամաղորելը: Այսինքն՝ ֆրախսի (չարերի) ղայմանագիրը ոչ թե բեռների փոխաղորման, այլ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 777-րդ հոդվածի ուծով ծառայողունների մասնոցման ղայմանագիր է: «Ոչ ռեզիդենտի ակուրսահարկի հակավարկման և վճարման կարգի մասին» հրահանգի (այսուհետ՝ Հրահանգ) 2.2.2-րդ կեթի համաձայն. «Ծառայողունների մասնոցումից usացված ոչ ռեզիդենտի եկամուսներ որղես հայասանյան աղբյուրներից usացվող եկամուսներ բնորոակելու համար որղես ընդհանուր սկզբունք հիմք է ընդունվում այդ ծառայողունների՝ Հայասանի Հանրաղետության սարածնում մասնոցման փաստի առկայությունը»: Հրահանգի վերոնոչյալ կեթի վերղուծությունից ակնհայտ է, որ սվյալ ղարագայում դիմողի կողմից ֆրախսի (չարերի) ղայմանագրով «Էյր Մալթա» ընկերությանը վճարվող գումարից ակուրսահարկ ղեթֆ է հակավարկվի միայն մասնոցված ծառայողունների այն մասով, որոնք փասսացի մասնոցվել են Հայասանի Հանրաղետության սարածնում, ինչղես և արել է դիմողը:

**Միաժամանակ, Վճռարեկ ղասարանն անղորսղարչել է «Ալղեղսցված արծեթի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի ինասուլ ծառայողունների մասնոցման վայրի որոջման հարցերին:*

17. Սասուն Խաչատրյան v. Արմեն Մարգարյան, Երևանի ֆաղաֆաղետարան, ֆաղ. գործ թիվ 3-118/ՎԴ (հողամասի ուղղակի վաճառքի ղայմանագիրը մասնակի անվավեր ձանաչելու և որոակի ղայմանով այն կնեղու իրավունք վերաղահեղու ղահանջներով):

**Էջ
98-101**

Խնդիրը. Անձանց ո՞ր իրավունքներն են խախսվում, երբ ղասարանը ղասական նիսը սկսում է նեանակված ժամից ու:

ՀՀ վճռարեկ ղասարանը որոակց. Վճռարեկ ղասարանն արձանագրում է, որ ղասական նիսը նեանակված ժամից ուեացումով սկսելը հանդիսանում է ՀՀ ֆաղաֆագիական ղասավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախասեղված՝ ծանուցման ղահանջի չղահղանում, ինչը հանգեցնում է նակ «Մարղու իրավունքների և հիմնարար ազասությունների ղաակողանության մասին» եվրողական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երակաղորված՝ յուրաֆանչյուրի՝ արղար ղասաֆնության իրավունքի խախսման: Մարղու իրավունքների եվրողական ղասարանն իր նախաղետային իրավունքում արսահայեղ է այն դիրորոակը, որ ղայմանավորվող ղետություններ ոչ միայն ղեթֆ է ամրագրեն ֆաղաֆագիական իրավունքների ղասական ղաակողանության իրավունքը, այլև կոնկրետ գործով ղեթֆ է աղահողկեն անձի կողմից այդ իրավունքի իրականացման իրական հնարավորությունը: Տվյալ դեղղում ղասական նիսի արձանագրության համակարգչային արձանագրման կրիչի ուսումնասիրությունը ցույց է սաղիս, որ 2006 թվականի սեղեսեթերի 29-ի ժամը 11:30-ին նեանակված ղասական նիսը սկսվել է նույն օրը՝ ժամը 16:01-ին, ինչի արղունքում Վերաֆնիչ ղասարանը, փասսոբեն, գրկել է հայցվոր կողմին ղասարանում իր իրավունքները ղաակողանելու իրական հնարավորությունից:

18. Վահե Միմոնյան v. Հարություն Չուղումյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-152/ՎԴ (գումարի բռնագանձման ղահանջով):

**Էջ
102-105**

Խնդիրը. Արղո՞ք usացականը իրավական հետևանքներ կարող է առաջացնել

բացառադեպ այն դեպքերում, երբ դրանք չեն համարվում որպես անհրաժեշտ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Ստացականը դատարանի կողմից չի հավաստում դատարանի կողմից սրված դատարանի փաստաթուղթ է, որով դատարանը ընդունում է իր դատարանի կողմից հանդեպ: Ստացական սալը՝ դատարանի անձի կողմից դատարանի ճանաչումը վկայող գործողություն է, որի առկայության դաշտաններում էական է ոչ թե այն հանգամանքը, թե այդպիսի գործողությունը ո՞րն ենթակայությանը, կամ թե որտեղ է կատարվել, այլ այն փաստը, որ դատարանը ընդունել է (ճանաչել է) իր դատարանի կողմից հանդեպ: Փոխառուի կողմից ստացականը բացառադեպ փոխառուին սալու (հանձնելու) իմացությունը դատարանը ՀՀ օրենսդրությանը նախատեսված չէ: Ուստի դատաստանողի կողմից սույն բողոքի դատաստանում բերված այն փաստերը, թե ստացականը փոխառուի /դատարանի/ կողմից դեմ է սրվել բացառադեպ փոխառուին /դատարանի/ իսկ դատաստանողի կողմից նստակազմում սրված դատարանի կողմից չի սրվել հայցվորին, ուստի այն ստացական համարվել չի կարող, Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում:

19. Մարիմե Ալոյան v. ՀՀ ճնշման մրցակցության դատարանի որոշման դեմ հանձնաժողով, ֆաղ. գործ թիվ 3-185/ՏԳ (թիվ 21-Ա որոշումն անվավեր ճանաչելու դատարանը): **Էջ 106-111**

Խնդիրը. Արդյո՞ք վարչական ակտի ներդրումները, հավելվածները և լրացուցիչ այլ փաստաթղթերը վարչական ակտի ընդունման դատարանի անձանց կողմից ստորագրված չլինելու փաստը կարող է հանգեցնել վարչական ակտի առոչինչ համարելուն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարչության մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ վարչական ակտը կարող է ունենալ ներդրումներ, հավելվածներ: Նույն հոդվածի համաձայն՝ հավելվածները վարչական ակտի բաղկացուցիչ մասն են և գործում են այնպես, որ փաստում է բուն վարչական ակտը: Ներդրումները, հավելվածները և լրացուցիչ այլ փաստաթղթերը ինֆորմացիոն վարչական ակտեր չեն, դրանք վարչական ակտի բաղկացուցիչ մասն են և գործում են այնպես, որ փաստում է բուն վարչական ակտը: Հանձնաժողովի 2006 թվականի փետրվարի 1-ի թիվ 7-Ա որոշումը ձևակերպված է հստակ և հասկանալի, արտահայտված է այնպես, որ հասցեատերը համար դարձ է, թե իր վրա ինչ դատարանություն է դրված, որի դաշտաններում նշված ակտն առոչինչ համարելն ինքնին դատարանի կողմից նյութական իրավունքի նորմի ակնհայտ սխալ կիրառում է: ՀՀ ճնշման մրցակցության սխալ է մեկնաբանել նաև «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարչության մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի դատարանները, որի արդյունքում հանգել է սխալ եզրակացության այն մասին, որ որոշման անստորագիր թղթերը չեն կարող համարվել ակտի հավելվածներ: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարչության մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի դատարաններից հստակ հեռու է, որ վարչական ակտին ներկայացվող դատարանները վերաբերում են բուն վարչական ակտին և ոչ թե բուն վարչական ակտի հավելվածներին կամ ներդրումներին, և ֆանի որ օրենքով նախատեսված չէ, որ իրավական ակտի բաղկացուցիչ մասերը դատարանի դեմ է կնքվեն և ստորագրվեն վարչական ակտի ընդունման վարչական մարմնի դատարանի անձի կողմից, առաջ այդ հիմքով վարչական ակտի առոչինչ լինելու մասին հետևություններ դառնում են իրավագրված:

20. Երևանի ֆաղաբաղարար v. Արթուր Խաչատրյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-295/ՎԳ (դատարանի անձի օրենքին հակասող ակտը մասնակիորեն անվավեր ճանաչելու դատարանը): **Էջ 112-119**

Խնդիրը. Իրավաչափ է արդյո՞ք հայեցողական լիազորության իրականացման արդյունքում կայացրած Երևանի ֆաղաբաղարարի որոշումը, և արդյո՞ք դատարանը, անվավեր ճանաչելով նման որոշումը, իրավունք ունի դատարանի վարչական մարմնին իրականացնել իր հայեցողական լիազորությունը դատարանի ակտով սահմանված կարգով:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Սույն գործով վիճարկվում է Երևանի ֆաղաբաղարարի որոշումը, որը կայացվել է նրա հայեցողական լիազորության իրականացման արդյունքում, և հետևաբար, առաջին հերթին դատարանի սուղման է ենթակա այդ լիազորության իրականացման

իրավաչափությունը: Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ Երևանի ֆաղափառաբեկ հայեցողությունը՝ որոշելու վարձակալության ժամկետը, ղեկս է համադասասխանի «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դասակարգումներին, որի համաձայն՝ հայեցողական լիազորություններ իրականացնելիս վարչական մարմինը դարձավոր է առաջնորդվել մարդու և ֆաղափառ՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված իրավունքների և ազատությունների դաստիարակության անհրաժեշտությամբ, **նրանց իրավահավասարության**, վարչարարության իրականացման համաչափության և **կամայականության արգելի սկզբունքով**, ինչդեպ նաև հետադրել օրենքով կանխորոշված այլ նդասակներ: Հայաստանի Հանրադեության Սահմանադրության 5-րդ հոդվածը, ամրագրելով իրավունքությունների բաժանման և հավասարակշռման սկզբունքը, միաժամանակ օրենսդրին հասցեագրել է հիմնարար առաքելություն՝ օրենքների հիման վրա որոշելու դեպքում մարմինների և դրանց դասեղանսար անձանց իրավասությունը (լիազորությունը) իրավունքություն իրականացնելիս: ՀՀ հոդային օրենագրի 76-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սդառիչ և հսակ սահմանված է այն մարմինը (դասեղանսար անձը), որը լիազորված է որոշելու հոդամասը վարձակալության սալու ժամկետը: Դասարանը, հանդիսանալով դասական իրավունքություն իրականացնող մարմին, իրավասու չէ որոշել հոդամասը վարձակալության սրամարելու ժամկետը: Սույն գործով նման որոշում դասարանի կողմից կարող էր կայացվել միայն այն դեպքում, երբ առկա կլիներ վարչական մարմնի ոչ թե հայեցողական լիազորություն, այլ օրենքի ուժով դարձադիր լիազորություն, որը կբացառեր նրա հայեցողությունը: Դասարանի կողմից կունկրեժ ժամկետի սահմանումը միջամտում է վարչական մարմնի հայեցողական լիազորությանը: Նման միջամտությունը թույլատրելի է միայն հայեցողական լիազորության իրավաչափության սուուգման ժեանկյունից: Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանն անհրաժեշտ է համարում նեել, որ օրենսդիրը, ՀՀ ֆաղափաղիական դասավարության օրենագրի 14-րդ հոդվածում ամրագրելով դասական ակժեի դարձադիր և կասարման ենթակա լինելը, 163-րդ հոդվածի 2-րդ մասում իրավունք է վերադադել դասարանին՝ դարձադրելու համադասասխան մարմնին կամ դասեղանսար անձին՝ ընդունելու ֆաղափառ՝ օրենքով երաչափորվող իրավունքներ և (կամ) ազատություններ վերականգնող ակժ այն դեպքում, երբ ֆաղափառ կամ իրավաբանական անձի խախտված իրավունքը չի կարող վերականգնվել միայն դեպքում մարմնի, ժեղական ինքնակառավարման մարմնի կամ դրանց դասեղանսար անձի՝ օրենքին հակասող ակժն անվավեր ճանաչելու միջոցով: Տվյալ դեպքում միայն Երևանի ֆաղափառաբեկ որոշումը մասնակիորեն անվավեր ճանաչելով՝ չի վերականգնվում դիմողի իրավունքը, հեժևաբար Երևանի ֆաղափառաբեկին դասարանը կարող է դարձադրել կայացնելու ֆաղափառ խախտված իրավունքը վերականգնող ակժ:

**Միաժամանակ, ՀՀ վճռաբեկ դասարանը անդրադարձել է այն հարցին, թե դասավարության ընթացքում ով է հանդիսանում վարչական մարմնի գուաղաբարած մոնեցման իրավաչափության սպաղուցման պարսակալությունը (թեոր) կրողը:*

21. Միդա Գրիգորյան յ. Հմայակ Միհայելյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-311/Ա (բնակարանի նկասմամբ օգսագործման իրավունքը ճանաչելու դասանցով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ ֆաղափաղիական դասավարության օրենագրի 95-րդ հոդվածի առաջին մասով նախասեղաժած՝ հայցադիմումը սսանալու օրվանից հեժն՝ երկաբաղթյա ժամկետում հայցադիմումի վերաբերյալ գրավոր դասասխան ներկայացնելու դասասխանողի դարձափորությունը (իրավունքը) կարող է այդ ժամանակահատվածում դասարանի կողմից դասական նիս նեանակելու արգելի հանդիսանալ:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Թեժն ՀՀ ֆաղափաղիական դասավարության օրենագրի 95-րդ հոդվածով հայցադիմումի վերաբերյալ դասասխան ներկայացնելը դասասխանողի դասավարական դարձակալությունն է, սակայն, միաժամանակ, դա վերջինիս դասավարական իրավունքն է, ֆանի որ դասավարական այդ ինսիժուր դասասխանողի դասավարական դասեղանության եղանակներից մեկն է: Այդ իսկ դասձառով Վճռաբեկ դասարանը ՀՀ ֆաղափաղիական դասավարության օրենագրի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի

Էջ
120-124

առաջին դարբերությամբ սահմանված հայցադիմումին դասասխան ներկայացնելը դիտում է որդես դասավարական կարևոր իրավունք: Վերագրալից հետևում է, որ դասարանը դասավոր է դասավարությունը կազմակերպել այնպես, որ աղափոխվի դասասխանողի այս իրավունքի իրականացումը: Սույն գործով դասարանը 10.02.2005 թվականի արձանագրային որոշմամբ Պատիկ Միխայելյանին ներգրավել է ֆաղափաղական գործի ֆննդությանը որդես դասասխանող և նույն օրը՝ 10.02.2005 թվականին, վճիռ է կայացրել, կողմին հնարավորություն չստանալով հայցադիմումին ծանոթանալու և դրա դեմ երկաբաթյա ժամկետում առարկություններ ներկայացնելու իր դասավարական իրավունքներին: Ունենալով հայցադիմումին ծանոթանալու և դրա վերաբերյալ գրավոր դասասխանը երկաբաթյա ժամկետում դասարան ներկայացնելու իրավական հնարավորություն՝ անձը որջամտորեն կարող էր դասարանից ակնկալել իր գործի ֆննդության նշանակում առնվազն այդ երկաբաթյա ժամկետի ավարտից հետո: Ավելին, նույն հողվածով սահմանված դրույթը անձին իրավունք է վերադառնում ներկայացնել հիմնավորված միջնորդություն՝ մինչև երկու շաբաթ սևողությամբ լրացուցիչ ժամկետ խնդրելու վերաբերյալ: Սա ևս հիմնավորում է այն եզրակացությունը, որ դասարանը դասավոր է դասական նիս նշանակել ոչ շուտ, քան այդ երկաբաթյա ժամկետի լրանալը:

22. «Ավանգարդ Մորթու» ՍՊԸ v. Աոն Խոլոյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-223/ՎՂ (աղորդին զբաղեցրած սարածից վարելու դահանջով):

Էջ
125-128

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ կառավարության 05.10.2001 թվականի թիվ 950 որոշմամբ հաստատված՝ «Երևան ֆաղափ օսարման գոտիներում զսնվող հողամասերն ու անշարժ գույքը վերցնելու, փոխհաստցուցելու, գնային առաջարկը ձևավորելու և իրացնելու» կարգի համաձայն իրացվող սարածում հաշվառված անձին աջակցության գումարի վճարումը կարող է դիտվել որդես այդ անձին վարելու նախադայման:

ՀՀ վճարել դասարանը որոշեց. ՀՀ կառավարության 05.10.2001 թվականի թիվ 950 որոշմամբ հաստատված՝ «Երևան ֆաղափ օսարման գոտիներում զսնվող հողամասերն ու անշարժ գույքը վերցնելու, փոխհաստցուցելու, գնային առաջարկը ձևավորելու և իրացնելու» կարգի 8-րդ կետի համաձայն՝ իրացվող սարածում հաշվառված անձանց, նրանց անձնագրային սարիքի չհասած երեսներին սրամարվում է աջակցություն՝ առանձին 2.0 մլն ՀՀ դրամի չափով՝ հիմք ընդունելով հաշվառման փաստը հաստատող փաստաթուղթը: ՀՀ կառավարության վերոհիշյալ որոշմամբ սահմանված չէ աջակցության գումարի վճարման դասավորության ժամկետ, մասնավորապես՝ նման դասավորությունը դասառահեսևանֆային կաղի մեջ չի զսնվում անձի վարման հետ: Հետևաբար, աջակցության գումարի վճարումը չի կարելի դիտել որդես սվյալ սարածում հաշվառված անձին վարելու նախադայման: Այն ըստ էության կառավարության կողմից սահմանված դասավորություն է սարածը իրացնող սուբյեկտի համար:

23. Արմեն Ըահրազյան, Քրիստինա Տոնոյան v. ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ անշարժ Ըենգավիթ ՏՄ, ֆաղ. գործ թիվ 3-65/ՎՂ (դեսական մարմնի գործողությունը վիճարկելու դահանջով):

Էջ
129-133

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեսական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հողվածով նախատեսված 30-օրյա ժամկետը բաց թողնելը հիմք է Կաղասրի կողմից սեփականության իրավունքի գրանցումը մերժելու համար:

ՀՀ վճարել դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափաղական օրենսգրքի 135-րդ, 301-րդ, 563-րդ հողվածներով և 449-րդ հողվածի 3-րդ մասի նորմերով սրված իրավունքի և «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեսական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հողվածով գույքի նկատմամբ դեսական գրանցման իրավունքի միջև առկա է սրամաբանական հակասություն, որը դասարանի և դեսական մարմնի կողմից որևէ դասազայում չդեսք է մեկնաբանվի ի վնաս մասնավոր անձի: «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեսական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հողվածով նախատեսված «գործարի (դայմանագրի) կնքման օր (դյահ)» արսահայտության սառաջի նշանակության հարցում «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեսական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքը սսորդաս է ՀՀ ֆաղափաղական օրենսգրքի նկատմամբ և դեսք է համադասասխանի վերջինիս, իսկ նշված օրենքի 23-րդ հողվածում նշված՝ «գործարի կնքման օրվանից սկսած 30-օրյա ժամկետում» արսահայտությունը կարող է մեկնաբանվել միայն դրանում դասունակվող

բառերի սառացի նեանակությամբ՝ հիմք ընդունելով ավելի բարձր իրավաբանական ուժ ունեցող ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 449-րդ հոդվածի 3-րդ մասով ամրագրված դրույթը: Հեճևաբար, գույքի հետ կասարվող գործարքներից ծագող իրավունքները ղեկավարող գրանցման ներկայացնելու 30-օրյա ժամկետը, սույն գործի փաստերից ելնելով, Վճռաբեկ դասարանը համարում է իրավական հետևանքներ չառաջացնող:

24. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Խորհրդայինի ՀՏ v. Արա Գասադարյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-278/ՏԳ **Էջ 134-136**

Խնդիրը. Հարկային մարմնի կողմից «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված ոլորտներում գործունեություն իրականացնելու մասին հայտարարության օրինակը հարկ վճարողին չվերադարձնելը կարող է արդյո՞ք այդ հայտարարության իրավական հետևանքները բացառող հանգամանք հանդիսանալ:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վճարողները մինչև նույն օրենքով նախատեսված ոլորտներում գործունեություն իրականացնելը (սկսելը) իրենց զսնվելու (հաշվառման, բնակության) վայրի հարկային ռեսուրսային մարմին են ներկայացնում Հայաստանի Հանրապետության հարկային ռեսուրսային կողմից սահմանված ձևի սեղեկություններ (հայտարարություն-հաշվարկ, այսուհետ՝ Հայտարարություն)՝ երկու օրինակից՝ հաստատագրված վճարի հաշվարկման համար անհրաժեշտ համադասասխան ելակետային սլյավների և ուղղիչ գործակիցների վերաբերյալ: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ հարկային ռեսուրսային մարմնի կողմից հաշվառվելուց և կնքվելուց հետո հայտարարության մեկ օրինակը վերադարձվում է վճարողին: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ հաստատագրված վճարի հայտարարության մեկ օրինակը հարկ վճարողին չվերադարձնելը չի կարող ազդել հարկ վճարողի իրավական կարգավիճակի վրա, բացառել նման հայտարարության իրավական հետևանքներ և դրա հետևանքով բացառել հարկային դարձվորությունների հաշվարկումն ու վճարումը: Հայտարարությունը ընդունված և հաշվառված է համարվում այն հարկային մարմին ներկայացնելու դեպքում:

25. ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության լեզվի ղեկավար ռեսուրսային դիմումը, ֆաղ. գործ թիվ 3-306/Ա («Էգա» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության սնօրեն Էդուարդ Գասադարյանին վարչական դասասխանասվության ենթարկելու դեմ հանցումը): **Էջ 137-141**

Խնդիրը. Արդյո՞ք օտարաձայն բառային աղբյուրաբանիչը կազմակերպության մուտքի ձևակազմային մասում սեղադրելը և այն փաստացի որդես ցուցանակ գործածելը հակասում է ՀՀ կառավարության 19.03.2002 թվականի «Արտադրողի (կասարողի, վաճառողի) կողմից սեղեկասվություն գեներելու ցուցանակին ներկայացվող դեմոստրացիաները հաստատելու մասին» թիվ 270 որոշման դեմ հանցումներին:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ կառավարության 19.03.2002 թվականի «Արտադրողի (կասարողի, վաճառողի) կողմից սեղեկասվություն գեներելու ցուցանակին ներկայացվող դեմոստրացիաները հաստատելու մասին» թիվ 270 որոշման դեմ հանցումները վերաբերում են ցուցանակում սեղադրվող սեղեկասվությանը, որի համար սահմանված կարգավորումները, այդ թվում նաև՝ սահմանափակումները, չեն կարող սարածվել աղբյուրային նշանի օգտագործման համար օրենքով սահմանված կարգի վրա: Այդ նշանի օգտագործման առանձնահատկությունները սահմանված են «Աղբյուրային և ստյասարկման նշանների, աղբյուրների ծագման սեղանումների մասին» ՀՀ օրենքով: ՀՀ կառավարության վերոհիշյալ որոշման 3-րդ կետի համաձայն՝ ցուցանակների վրա դեմ է գեներվեն հետևյալ սեղեկությունները. կազմակերպության ձևակազմային մասում փակցված ցուցանակի վրա՝ կազմակերպության (ֆիրմայի) անվանումը, կազմակերպական-իրավական ձևը, իսկ մուտքի դռան ցուցանակի վրա՝ աշխատանքային ռեժիմը:

Նշված նորմը սահմանում է միայն այն նվազագույն սեղեկասվությունը, որը դարձադրող դեմ է դարձնակի **ցուցանակը**: Հեճևաբար, Որոշման 3-րդ կետում սահմանված դրույթը չի կարող մեկնաբանվել որդես կազմակերպության աղբյուրային նշանի սեղադրումը սահմանափակող նորմ:

**Միաժամանակ, ՀՀ վճռաբեկ դատարանը գտել է, որ սպրանձային նշանի՝ որպես գովազդ կամ վաճառքի առաջարկ օգտագործելու արգելք օրենքով նախատեսված չէ:*

26. Անահիտ Ոսկանյանի դիմումը, ֆադ. գործ թիվ 3-332/Ա (իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստը հաստատելու դաժանություն): **Էջ 142-146**

Խնդիրը. Ինչդիպի՞ նախադայմաններ են անհրաժեշտ ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված՝ իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման վերաբերյալ հասուկ վարույթով գործերի քննության համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման վերաբերյալ հասուկ վարույթի գործերն այն գործերն են, որոնք ուղղված են անձի սուբյեկտիվ իրավունքների իրականացման խոչընդոտները վերացնելուն: Այդ իսկ դատաճառով օրենսդիրը նշված գլխում սահմանել է, որ դիմումում ղեկ է նվաճվել, թե ինչ նպատակի համար է դիմողին անհրաժեշտ սվյալ փաստի հաստատումը, ինչպես նաև ղեկ է բերվել դիմողի կողմից դատաճառ փաստաթղթեր ստանալու կամ կորցրած փաստաթղթերը վերականգնելու անհնարինությունը հաստատող աղացույցներ (հոդված 191): Նշված նորմով օրենսդիրը դիմողների համար սահմանել է դատաճառ փաստաթղթեր ստանալու կամ կորցրած փաստաթղթերը վերականգնելու անհնարինությունը դատարանին աղացույցելու իրական և դատարարի դաժանություն: Տվյալ դեղում անձի սեփականության իրավունքը ճանաչվել է վարչական ակտով, և այդ իրավունքները ղեկական գրանցման ենթարկելու անհնարինությունը սույն գործով աղացույցված չէ: Ինչ վերաբերում է այդ իրավունքների ղեկական գրանցման ենթարկելու օրենքով սահմանված ժամկետի խոչընդոտին, աղա այն բավարար հիմք չէ հասուկ վարույթի կարգով իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման համար, քանի որ անձը դատարանին չի աղացույցել համադատասխան լիազոր ղեկական մարմնին դիմելու և դա հետևանքով իրավունքի իրականացման իրական խոչընդոտի առկայությունը: Նման եզրահանգման համար Վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում նաև այն հանգամանքը, որ դիմողը գրկված չէ ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված կարգով վիճարկելու համադատասխան ղեկական մարմնի գործողությունները:

27. «Աբիլես» ավսովարորդների իրավունքների դատաբանության կենտրոն **Էջ 147-151**
 հասարակական կազմակերպություն v. ՀՀ ոստիկանություն, ֆադ. գործ թիվ 3-355/ՎԳ (դատաճառաբան անձի գործողությունները վիճարկելու դաժանություն):

Խնդիրը. Արդյո՞ք վարորդական վկայական ստանալու համար հանձնվող ճեսական քննությունների **հարցառոմները** հանդիսանում են «ճեղեկասվություն»՝ «ճեղեկասվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «ճեղեկասվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի մեկնաբանությանը, ըստ որի՝ վարորդական վկայական ստանալու համար հանձնվող ճեսական քննությունների հարցառոմները ճեղեկասվություն դարձնակող նյութական կրիչներ են, որոնք նույն օրենքի իմաստով չեն հանդիսանում «ճեղեկասվություն»:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը անդրադարձել է նաև այն հարցին, թե արդյո՞ք վարորդական վկայական ստանալու համար հանձնվող ճեսական քննությունների հարցառոմներում առկա ճեղեկությունները կարող են համարվել ծառայողական գաղտնիք պարունակող ճեղեկություններ:

28. «Ֆիրմա ՄՄ» ՍՊԸ-ի դիմումը, ֆադ. գործ թիվ 3- 445/Ա (հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դաժանություն): **Էջ 152-157**

Խնդիրը. Իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման մասին դիմումի քննության ընթացքում ո՞ր դեղմերը կարող են դատարանի կողմից գնահատվել **իրավունքի վերաբերյալ վեճ:**

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ դատարանը հայցը կամ դիմումը բողմում է առանց քննության, եթե իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման մասին դիմումը քննելիս **վեճ է ծագել իրավունքի մասին:** Իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման մասին հասուկ վարույթի կարգով քննվող գործերն այն գործերն

են, որսեղ ղեֆ է բացակայի նյութաիրավական վեճը: Հասուկ վարույթի հիմնական սարքերությունը հայցային վարույթից կայանում է հենց իրավունքի մասին վեճի բացակայության մեջ: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ յուրաքանչյուր դեղմում **իրավունքի վերաբերյալ վեճի առկայությունն ստուգելիս** դատարանը դառնալիք է դարձել, թե արդյո՞ք, գործի փաստերից ելնելով, առերևույթ առկա է փոխադարձ կադր ֆննարկվող փաստի և այլ անձի իրավունքների ծավալի վրա: Նման կադրի, ինչդեպ նաև այդ փաստի և այլ անձի իրավունքների ծավալի փոփոխության միջև դասաճանաչական կադրի բացակայության դեղմում իրավունքի մասին վեճի վերաբերյալ հայտարարությունն ինքնին **ՀՀ** ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի իմաստով հայցն առանց ֆննության թողնելու հիմք չէ: Դատարանը յուրաքանչյուր կոնկրետ դեղմում վեճի առկայության կամ բացակայության հարցը ղեֆ է դարձրել ելնելով սկյալ գործի փաստերից, ինչդեպ նաև օրենքով և այլ իրավական ակտերով սահմանված դախանցներից:

29. «Արաս բանկ» ՓԲԸ v. Միսակ, Նաիրա և Մարի Ադույաններ, երրորդ անձ **ՀՀ** ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Մարտո SU, ֆադ. գործ թիվ 3-52/ՎԴ (Երևան ֆադաբի Այգեսան 11-րդ փողոցի թիվ 89 շենքի թիվ 28 բնակարանի նկատմամբ Միսակ Ադույանի համատեղ սեփականության իրավունքը ճանաչելու, նրա բաժնի չափը որոշելու, դատավճռով սահմանված գումարի բռնագանձումն այդ բաժնի վրա տարածելու, ընդհանուր գույքից այն առանձնացնելու և հրադարակային սակարկություններով վաճառելու դախանցներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք բնակչինարարական կոոդերասիվի այն անդամը, որը լրիվ մուծել է իր փայը բնակարանի համար, օրենքի ուժով ձեռք է բերում այդ գույքի սեփականության իրավունք:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Հայասանի Հանրադեսությունում սեփականության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն բնակարանային, բնակչինարարական և այլ կոոդերասիվների այն անդամը, որը լրիվ մուծել է իր փայը բնակարանի կամ իր օգտագործմամբ տրված այլ շինության համար, ձեռք է բերում այդ գույքի սեփականության իրավունք: Մյասնիկյանի քոլտրերդի գործկոմի 1989 թվականի մայիսի 14-ի թիվ 13/90 որոշման հիման վրա Միսակ և Մարի Ադույանների վեճի առարկա հանդիսացող բնակարանի փայատերեր ճանաչվելը և նեված բնակարանի համար հաւարկված փայը վճարած լինելը, ինչդեպ նաև դարձրի բացակայությունը հավաստող սույն գործով հաստատված փաստերը հիմք են տալիս հանգելու հետևության, որ Միսակ Ադույանը «Հայասանի Հանրադեսությունում սեփականության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասի ուժով նեված բնակարանի նկատմամբ ձեռք է բերել համատեղ սեփականության իրավունք:

**Միաժամանակ, ՀՀ վճռաբեկ դատարանն անդրադարձել է ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի առաջին մասի մեկնաբանությանը, արձանագրելով, որ նախատեսված ֆադաբացիական իրավունքների ճանաչումը որպես իրավունքի սրաչսպանության եղանակ, կարող է գործի դրվել միայն համապատասխան իրավունքի սուբյեկտի կողմից:*

30. Նիկոլայ Իսկանդարյան v. ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ, Վեհանուր Գրիգորյան, ֆադ. գործ թիվ 3-169/ՎԴ (ղեակական մարմնի դաշտնասար անձի գործողություններն անօրինական ճանաչելու, օրենքով սահմանված կարգով ստեղծված բնակելի տան նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու, տնով զբաղեցված ու սղասարկման տարածք հանդիսացող հողամասը սիրագորկ ճանաչելու, ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքը ճանաչելու և Վեհանուր Գրիգորյանի անվամբ տրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դախանցներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք առաջին այսանի դատարանում գործի վարույթը կարձված լինելու դայաններում Վերաբնիչ դատարանը իրավասու է վերաբնիչ բողոքի հիման վրա վերաբնեղու նույն գործը և կայացնելու այլ դատական ակտ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ դատարանը կարձում է գործի վարույթը, եթե հայցվողը

**Էջ
158-161**

**Էջ
162-166**

հրաժարվել է հայցից: Հիմք ընդունելով ֆաղաֆաղիական դասավարտության հիմնարար սկզբունքները, Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է իրավական այն դիրքորոշումը, որ գործի վարույթի կարճումն իրենից ներկայացնում է ֆաղաֆաղիական գործի վարույթի ավարտ՝ առանց դասարանի կողմից գործն ըստ էության ֆինետի և վեճը լուծող վերջնական դասական ակտ կայացնելու: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Վերաֆննիչ դասարանը գործն ըստ էության կրկնակի ֆննող դասարան է, իսկ սույն ֆաղաֆաղիական գործն առաջին ասյանի դասարանում ըստ էության չի ֆննվել, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն ֆաղաֆաղիական գործը չէր կարող կրկնակի ֆննվել Վերաֆննիչ դասարանում, ֆանի որ գործում առկա է ֆաղաֆաղիական գործի վարույթի կարճման հիմքը, այն է՝ դիմումը հայցից հրաժարվելու մասին:

31. Վարդուհի Խաչատրյան, Մամվել Մարգարյան *v.* ՀՀ ԿԱ ղեկավար գույքի կառավարման վարչություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-375/Ա («դարսավորագիր» վերնագրված փաստաթղթերն անվավեր ձևանշելու դիմումը): **Էջ 167-170**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դարսավորագիրը հանդիսանում է նոսարական վավերացում դիմումը գործարք:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 297-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ բացառությամբ նոսարական վավերացում դիմումը գործարքների, հասարակ գրավոր ձևով ղեխք է կնքվեն իրավաբանական անձանց՝ միմյանց միջև և ֆաղաֆաղիների հեք գործարքները, իսկ նույն օրենսգրքի 299-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ գործարքի նոսարական վավերացումը դարսաղիր է օրենսգրքում նեված դեղքերում, ինչղես նաև կողմերից որևէ մեկի դիմումը: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 299-րդ հոդվածի 3-րդ մասում նեված երկու հակակնիքների բացակայության դիմումներում դարսավորագիրը համարվում է հասարակ գրավոր ձևով կնքվող միակողմանի գործարք: Սույն գործով հաստատված փաստերից ելնելով՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ դարսավորագրերի հասարակ գրավոր ձևի դիմումները լիմետու հանգամանքը բավարար է դարսավորագրերը սոսրագրած անձանց նկատմամբ դրանցում նեված դարսավորությունների ծագման համար: Հեքսաբար, անհիմն է Դասարանի եղբահանգումն այն մասին, որ Վարդուհի Խաչատրյանի և Մամվել Մարգարյանի կողմից սոսրագրված դարսավորագրերը հանդիսանում են սարածքի առուվաճառքի դիմումագրի փոփոխություն և ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 468-րդ հոդվածի առաջին մասի ուժով ղեխք է նոսարական վավերացում սսանային:

32. «Էք-Լայն Թերդինգ» ՍՊԸ *v.* «Եվիլա» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-378/ՏԴ (գումար բռնագանձելու դիմումը): **Էջ 171-176**

Խնդիրը. Արդյո՞ք աղացույցների ներկայացման և իրավական դաեքղանության կազմակերղման համար ողջամիք ժամկետի սրամաղրման անհրաժեքությունը դասարանի համար դարսաղիր հիմք է գործի ֆննությունը հեքաձեղելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 119-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ դասարանն իրավունք ունի հեքաձեղել գործի ֆննությունը, եթե դա թելաղրված է լրացուղիչ աղացույցներ ներկայացնելու անհրաժեքությամբ: Այս հիմքով դասարանի կողմից գործի ֆննությունը հեքաձեղելը դասարանի իրավունքն է և ոչ դարսականությունը, և դասարանն իր այղ իրավունքն իրականացնում է հայեցողական իրավագրությամբ՝ ելնելով կոնկրեք գործի հանգամանքներից: Միաժամանակ, դասարանի կողմից բողղր բերած անձին աղացույցների ներկայացման և իրավական դաեքղանության կազմակերղման համար ողջամիք ժամկետի սրամաղրման անհրաժեքությունը Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն ֆաղաֆաղիական գործով գործի ֆննությունը հեքաձեղելու անհրաժեքությունն առկա էր, և որ արղար դասաֆննության իրավունքի ամբողղ ծավաղով իրականացնելու օղթելիքիվ հնարավորությունների բացակայությունը մեկնաբանվում է ողղես անձին դասաֆննությանը մասնակից չղարձնել:

30.03.2007թ.

33. Թագուց Պետրոսյան Վ. Ժաննա Ղազարյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-459/ՏՂ («Բիզնես կենտրոն» ԲԲԸ-ի բաժնետոմսերի 16.08.2004 թվականի առուվաճառքի ղայմանագիրն անվավեր ճանաչելու և անվավերության հետևանքներ կիրառելու դիմումագրով): Երրորդ անձ Յուլիա Միլիսոսյան Վ. Թագուց Պետրոսյան Վ. Ժաննա Ղազարյան (ընկերության բաժնետոմսերի 16.08.2004 թվականի առուվաճառքի ղայմանագիրն անվավեր ճանաչելու դիմումագրով):

**Էջ
177-182**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ընդհանուր սեփականության սնորհման գործարքն անվավեր ճանաչելու համար բավարար է համատեղ սեփականության մասնակիցների՝ ամուսիններ հանդիսանալու մասին գործարքի մյուս կողմի, մասնավորապես՝ գնորդի սեղեկացված լինելու փաստը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Համատեղ սեփականության մասնակիցներից մեկի կողմից կնքված՝ ընդհանուր սեփականության սնորհման գործարքն անվավեր ճանաչելու համար բավարար չէ համատեղ սեփականության մասնակիցների՝ ամուսիններ հանդիսանալու մասին գործարքի մյուս կողմի, մասնավորապես, գնորդի սեղեկացված լինելու փաստը: Նման դիմումները դատարանի կողմից կարող է բավարարվել միայն, եթե միաժամանակ առկա են երկու դիմումներ՝ 1) համատեղ սեփականության մասնակցի մոտ վիճելի գործարք կնքելու համար անհրաժեշտ լիազորությունների բացակայություն, 2) գործարքի մյուս կողմի՝ այդ մասին իմանալը կամ դրա մասին ողջամտորեն ենթադրելու ակնհայտ հնարավորության առկայությունը: Վճռաբեկ դատարանը, հաշվի առնելով ՀՀ ֆաղագրի 198-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, գտնում է, որ միայն համատեղ սեփականության մասնակիցների՝ ամուսիններ հանդիսանալու փաստի հաստատումը բավարար հիմք չէ ենթադրելու, որ ամուսիններից մեկը համատեղ գույքը սնորհելու լիազորություն չի ունեցել, քանի որ համատեղ սեփականատերերից յուրաքանչյուրն իրավունք ունի սնորհելու համատեղ գույքը, եթե համատեղ սեփականատերերից ոչ մեկը չի առարկում նրա նման գործողությունների դեմ, ընդ որում, ընդհանուր սեփականության մասնակիցներից մեկի կողմից կնքված ընդհանուր սեփականության սնորհման գործարքը մնացած մասնակիցների դիմումագրով կարող է անվավեր ճանաչվել միայն այն դեպքում, եթե առաջացվի, որ գործարքի մյուս կողմն իմացել է կամ ակնհայտորեն ղետս է իմանալ այդ մասին:

34. Չոյա Օասրյան Վ. «ԱրմենՏել» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-496/ՎՂ (աշխատանքի վերականգնելու և հարկադիր դարադրուրի գումարի բռնագանձման դիմումագրերով):

**Էջ
183-187**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատարանը ղետս է վերականգնի աշխատողին իր նախկին դատարանում այն դեպքում, երբ Ընկերության գործող վարչակազմակերպչական կառուցվածքում գոյություն չունի այնպիսի հաստիքային միավոր, որտեղ նախկինում աշխատել է հայցվորը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Ընկերությունը դատարանին ներկայացրել է բավարար առաջույցներ, որոնք հաստատում են հայցվորի նախկին հաստիքի ստեղծման անհնարինությունը: Հետևաբար, սլյալ դեպքում կիրառելի է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված՝ աշխատողին աշխատանքում չվերականգնելու դեպքը: Դատարանի կողմից Ընկերության վրա չի կարող դրվել այնպիսի դարադրություն, որի փաստացի կատարումն օբյեկտիվորեն անհնար է: Նման դեպքում դատարանի կողմից վերագրյալ հոդվածի չկիրառումը կհանգեցնի գործատուի համար լրացուցիչ դարադրության՝ ստեղծելու կառուցվածքային նոր միավոր, նոր հաստիք: Նման դարադրության սահմանումը կհանգեցնի գործատուի՝ ՀՀ Սահմանադրության իրավաբանական անձանց նկատմամբ կիրառելի երաշխիքային նորմերի և օրենքով նախատեսված իրավունքների սահմանափակման: Այդ իսկ նույնպես օրենսդիր ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանվել է աշխատանքում չվերականգնելու գործատուի իրավական հնարավորությունը՝ վերադառնալով դատարանին այդ վարձագրի իրավաչափության գնահատման իրավասություն՝ որոշելու սնտեսական, սեխնողագրական, կազմակերպչական կամ այլ դատաճառներով կամ գործատուի և աշխատողի հետագա աշխատանքային հարաբերությունների վերականգնման անհնարինությունը՝ կոնկրետ գործի փաստերից ելնելով:

*Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանն անդադարձել է աշխատողի ժամանակավոր անաշխատունակության, աշխատողին վճարվող սուժանիի հետ կապված իրավական հարցերին:

35. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Արմավիրի ՀՏ v. «Նարոզ» ԱԿ, ֆաղ. գործ թիվ 3-460/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դահանջով):

Էջ
188-190

Խնդիրը. Կասեցման ժամանակահատվածի ավարտից հետո արժույթները, թույլվությունները կամ լիցենզիաներն ուժը կորցրած ճանաչվելու դեղմբերում հերթական սարեկան ղեկական սուրբերի գումարները ենթակա են արդյո՞ք վճարման:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Պեսական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 6.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ արժույթներ, թույլվության կամ լիցենզիայի գործողությունը Հայաստանի Հանրաղեսության օրենսդրոթյամբ սահմանված կարգով կասեցվելու դեղմբում (բացառոթյամբ կասեցված լինելու ժամանակահատվածում դիմումի համաձայն ՀՀ օրենսդրոթյամբ արժույթներ, թույլվության կամ լիցենզիայի գործողության ուժը կորցրած ճանաչման դեղմբերի) հերթական սարեկան ղեկական սուրբերի գումարները ենթակա են վճարման անկախ արժույթներ, թույլվության կամ լիցենզիայի գործողության կասեցման հիմբերից ու ժամկեսերից: Նշված հոդվածի վերլուծության հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ կասեցման ժամանակահատվածի ավարտից հետո արժույթները, թույլվությունները կամ լիցենզիաներն ուժը կորցրած ճանաչվելու դեղմբերում հերթական սարեկան ղեկական սուրբերի գումարները ենթակա են վճարման:

36. Հերիբնազ Կարաղեսյան v. «ՀՀ Գեղարբունիի մարզի Ծովհնար գյուղի միջնակարգ դղրոց» ՊՈԱԿ-ի սնօրեն, ֆաղ. գործ թիվ 3-608/ՎԴ (ազանման հրամանն անվավեր ճանաչելու և նախկին աշխատանբում վերականգնելու դահանջով):

Էջ
191-194

Խնդիրը. ՀՀ աշխատանբային օրենսգրբով սահմանված՝ աշխատանբային վեճերով դատարան դիմելու մեկամսյա ժամկեսը համարվում է ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրբի հայցային վաղեմության ժամկես, և արդյո՞ք աշխատանբային վեճերով դատարան դիմելու մեկամսյա ժամկեսը բաց թողնելու դեղմբում անձը կորցնում է իրավական ակբը դատարանում վիճարկելու իրավական հնարավորոթյունը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Մույն գործի փաստերի համաձայն՝ Հերիբնազ Կարաղեսյանն աշխատանբից ազանվել է սնօրենի 01.07.2005 թվականի հրամանով: Նշված հրամանը Հերիբնազ Կարաղեսյանը սսացել է 07.07.2005 թվականին, միևնղեռ իր իրավունբների դաշտղանության հայցով դատարան դիմել է 27.11.2005 թվականին, այսինբն՝ 01.07.2005 թվականի հրամանը սսանաղոց չորս ամիս հետո՝ բաց թողնելով ՀՀ աշխատանբային օրենսգրբով սահմանված՝ դատարան դիմելու վաղեմության ժամկեսը: Մույն վեճի նկանմանբ ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրբի 342-րդ հոդվածը կիրառելի չէ, ֆանի որ ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրբի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ընսանեկան, աշխատանբային, բնական դաշարների օգսագործման ու Երջակա միջավայրի դահղանության հարաբերոթյունները կարգավորվում են ֆաղաբացիական օրենսդրոթյամբ և այլ իրավական ակբերով, եթե այլ բան նախաստեկված չէ ընսանեկան, աշխատանբային, հողային, բնաղահղան և այլ հասուկ օրենսդրոթյամբ: Տվյաղ դեղմբում աշխատանբային օրենսդրոթյամբ աշխատանբի դայմանների փոփոխման, գործասուի նախաձեռնոթյամբ աշխատանբային դայմանագիրը դաղարեցնելու կամ աշխատանբային դայմանագիրը լուծելու հետ կաղված վեճերով աշխատողին սրված է համաղասախան հրամանը (փաստաթղթը) սսանաղու օրվանից հետո մեկամսյա ժամկեսում դատարան դիմելու իրավունբ: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ **ՀՀ աշխատանբային օրենսգրբի 265-րդ հոդվածով սահմանված՝ աշխատանբային վեճերով դատարան դիմելու մեկամսյա ժամկեսը ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրբի 332-րդ հոդվածի իմանով հայցային վաղեմության ժամկես չի կարող համարվել**, ֆանի որ այն, ըստ եղթյան, սահմանում է դատարան դիմելու իրավունբի իրականացման ժամկես: Բակ ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրբի 332-րդ հոդվածով սահմանված հայցային վաղեմության ժամկեսն ընղամենն այնղիսի ժամկես է, որի ընթացղում հայցվորը կարող է ակնկաղել իր իրավունբների դասական դաշտղանոթյուն: Աղղ ժամկեսը չի սահմանափակում դատարան դիմելու հայցվորի իրավունբը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքով սահմանված հայցային վաղեմությունը կարող է կիրառվել միայն Պասասխանողի համադասասխան միջնորդության հիման վրա, մինչդեռ աշխատանքային վեճերով դասարան դիմելու՝ **աշխատանքային օրենսգրքով սահմանված մեկամսյա ժամկետը գործում է ուղղակիորեն**, անկախ Պասասխանողի կողմից միջնորդություն ներկայացված լինելու հանգամանքից, **և այդ ժամկետի բացթողումը հայցադիմումի ընդունումը մերժելու կամ գործի վարույթը կարճելու անվերադաս հիմք է հանդիսանում**: Փաստրեն, Հ.Կարադեսյանի կողմից վիճելի հրամանն ի սկզբանե վիճարկվել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածով դասարան դիմելու համար օրենքով սահմանված մեկամսյա ժամկետի ավարտից հետո: Այսինքն՝ մինչև ժամկետի բացթողման Պասառ հանդիսացող հանգամանքների առաջանալը, հայցվորն արդեն բաց էր թողել դասարան դիմելու՝ օրենքով սահմանված մեկամսյա ժամկետը, հետևաբար **կորցրել է սլյալ հրամանը դասարանում վիճարկելու իրավական հնարավորությունը**:

37. Արա Միրզախանյան v. Դիանա Խաչատրյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-432/ՏԳ-Էջ 195-200
(անչափահաս երեխայի խնամքն ու դաստիարակությունն իրեն հանձնելու դաշխանջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք դասարանը կարող է հայցը մերժել՝ նեելով, որ երեխայի բնակվելը մոր հետ բխում է երեխայի անհեղից, ֆանի որ հայցվորը չի ներկայացրել որևէ աղագույց այն մասին, որ երեխան կաղվածություն չունի մոր հետ, մոր բարոյական և անձնական այլ հասկանիւները վնաս են Պասառառում երեխայի ֆիզիկական և հոգեկան առողջությանը, նրա բարոյական զարգացմանը:

ՀՀ վճարեկ Պասարանը որուեց. ՀՀ ընսանեկան օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ ծնողների միմյանցից առանձին աղրելու դեղում երեխաների բնակության վայրը ծնողների համաձայնության բացակայության դեղում որուելում է Պասարանի կողմից: Ընդ որում, Պասարանը հաւվի է առնում երեխայի կաղվածությունը ծնողներից յուրաֆանչյուրի, ֆուրերի ու եղբայրների հետ, երեխայի սարիքը, ծնողներից յուրաֆանչյուրի և երեխայի միջև գոյություն ունեցող հարաբերությունները, ծնողների բարոյական և այլ անձնական հասկանիւներ, երեխայի Պասառակության ու զարգացման համար Պայմաններ սեղծելու հնարավորությունը: Տվյալ իրավանորմի իմղերաիվ Պահանջն առաջացնում է ծնողներից յուրաֆանչյուրի հետ երեխայի կաղվածությունը սուղելու Պասարանի Պասականություն, այնինչ սլյալ դեղումը Պասարանն անղրաղարձել է այս հարցին միայն հայցվորի մասով: Վճարեկ Պասարանը գսնում է, որ ծնողների՝ միմյանցից առանձին աղրելու դեղում երեխաների բնակության վայրը ծնողների համաձայնության բացակայության դեղում որուելիս Պասարանը Պեսֆ է համենամասկան գնահասական սա և Պասառառաբանի, թե որ ծնողի հետ բնակվելն է բխում երեխայի անհեղից և նղասում երեխայի Պասառակության ու զարգացմանը:

38. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Արաւաի ՀՏ v. «Անի-6» ԱԿ, ֆաղ. գործ թիվ 3-498/ՏԳ-Էջ 201-203
(անվճարունակ ձանաչելու Պահանջով):

Խնդիրը. Առանց Պասական նիս հրավիրելու Պասարանի կողմից Պասաղանին սնանկ ձանաչելու մասին վճիռ կայացնելու համար Պասաղիք է աղրյո՞ք Պասաղանի կողմից հայցադիմումը վարույթ ընղունելու մասին Պասարանի որուումը սսանալու փասսը:

ՀՀ վճարեկ Պասարանը որուեց. Սույն գործով կիրառելի 2003 թվականի դեկտեմբերի 17-ին ընղումված «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին կեսի համաձայն՝ եթե Պասարանի հայցադիմումը վարույթ ընղունելու մասին որուումը սսանալուն հաջողղղ 7 օրվա ընթացում Պասաղանը գրավոր չի առարկում իր սնանկությունը, աղղա 8-րդ օրը Պասավորն առանց Պասական նիս հրավիրելու վճիռ է կայացնում Պասաղանին սնանկ ձանաչելու մասին: Տվյալ նորմի կիրառելիության համար Պասաղիք է Պասաղանի կողմից հայցադիմումը վարույթ ընղունելու մասին Պասարանի որուումը սսանալու փասսը: Սույն ֆաղաֆացիական գործի նյութերից երևում է, որ Պասաղանը ոչ միայն չի սսացել նեված որուումը, այլև Պասարանի բղր ծանուցաղերը, հետևաբար սույն վեճի նկասամաը վերղղյալ հոդվածը կիրառելի չէ:

39. Վերգինե Բեգլարյան և Երջանիկ Բաղայան v. Գուրգեն Ասատրյան, ֆաղ. գործ Էջ 204-208
 քիվ 3-733/ՎԴ (անճարժ գույքի առուվաճառքի տայմանագիրն անվավեր ճանաչելու, դրա հիման վրա սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու և քննակարանից վսարելու դահանջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք տարավորության կասարման ընդունումից խուսափելը կարող է արտահայտվել միայն տայմանագրով սահմանված ժամկետի ընթացքում, և արդյո՞ք տարավորության կասարման ժամկետից հետո տարավորության կասարումը չընդունելը կարող է գնահատվել որդես տարավորության կասարման ընդունումից խուսափելու դեմք:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 421-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ եթե տարատայանի կեսանցի հետևանքով կասարումը տարաստորջ համար կորցրել է իր հետախնդրությունը, ապա նա կարող է հրաժարվել կասարումն ընդունելուց և դահանջել հասուցելու վնասները: Մույն ֆաղաբացիական գործով հաստատված փաստերից ակնհայտ է, որ տաստխանողը թույլ է սվել կեսանց:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ հիմնավոր է բողոք բերած անձի փաստարկն այն մասին, որ դասարանը սխալ է գնահատել գործում եղած աղացույցները: Մասնավորապես, տարավորության կասարման ընդունումից խուսափելը կարող է արտահայտվել միայն տայմանագրով սահմանված ժամկետի ընթացքում: Պայմանագրով սահմանված ժամկետում տարավորության կասարման կեսանցը, որն առկա է սվյալ դեմքում, արդեն իսկ հնարավորություն է տալիս տարաստորջը հրաժարվելու տարավորության կասարումն ընդունելուց: ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 366-րդ հոդվածի 1-ին կետի 4-րդ ենթակետի համաձայն՝ տարատայան իրավունք ունի իրենից գանձվելիք դրամը կամ արժեթղթերը մուծել նոտարի դեմոզիս, իսկ օրենքով սահմանված դեմքերում՝ դասարանի դեմոզիս, եթե նա չի կարողանում կասարել տարավորությունը, ֆանի որ տարաստերը խուսափել է կասարումն ընդունելուց կամ թույլ է սվել կեսանց: Պայմանագրով սահմանված ժամկետում տարավորության կասարման կեսանցը, որն առկա է սվյալ դեմքում, արդեն իսկ հնարավորություն է տալիս տարաստորջը հրաժարվելու տարավորության կասարումն ընդունելուց: Ակնհայտ է, որ **հայցվորների կողմից թույլ չի սրվել կեսանց, և նրանց գործողությունները չի կարելի գնահատել որդես տարավորության կասարումն ընդունելուց խուսափել, ֆանի որ նրանք ոչ թե խուսափել, այլ հրաժարվել են կասարումն ընդունելուց**, ֆանի որ այն կորցրել է իրենց համար իր նշանակությունը տաստխանողի կողմից թույլ սրված կեսանցի հետևանքով:

40. ՀՀ ԿԱ ՀԳԾ Էրեբունու ՀՏ v. անհաս ձեռներեց Վյաչեսլավ Պետրոսյան, ֆաղ. Էջ 209-213
 գործ քիվ 3-436/ՎԴ (գույքից բաժինն առանձնացնելու և դրա վրա բռնագանձում սարածելու դահանջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք միայն դասարանն է կրում գործի ֆննությանը տասաճանողին ներգրավելու տարականությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաբացիական դասավարության օրենսգրքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղաբացիական դասավարությունը մրցակցային է: Այսինքն՝ գործին մասնակցող յուրաբանչյուր անձ ունի հավասար իրավունքներ և կրում է հավասար տարականություններ, նրանցից յուրաբանչյուրը ղեխ է աղացուցի իր դահանջների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները, հայք կամ դիմումը ղեխ է ներկայացվի տասաճ հայցվորի կողմից, բավարար հիմնավորված լինի և ուղղված լինի տասաճ տաստխանողի դեմ: Դասաբանության ընթացքում կողմերն ունեն ակտիվ դիրք, իսկ դասարանին վերադասված է չեզոք գնահատողի դեր: Դասարանն ընդամենը հետագոսում և գնահատում է կողմերի ներկայացրած աղացույցները և, վճիռ կայացնելով, իրականացնում է աղարարութայում՝ դուրս չգալով ներկայացված հայցադահանջի օրջանակներից և հիմնվելով միմայն կողմերի ներկայացրած և դասաբանության ընթացքում հետագոսված ու գնահատված աղացույցների վրա: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ մրցակցային դասավարությունում տասաճ տաստխանող ներգրավելը ղեխ է լինի միմայն հայցվորի տարականությունը, կամ

նման ներգրավում լիարժեք կատարվի հայցվորի միջնորդության հիման վրա: Ոչ դասաճանաչող դեմ ներկայացված հայքը ենթակա է մերժման: Այս հարցում դասարանի ակտիվ դերակատարությունը կարող է վստահել դասավարտության մրցակցությունը և խաթարել դրա էությունը: Բոլոր դեղորայքներում, այս սրամաքանությունից ելնելով, դասարանները ղեկավարվում են և կիրառեն ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 31-րդ հոդվածը: Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանը, հաճվի առնելով ներկա անցումային ժամանակաշրջանում Հայաստանի Հանրապետությունում առկա իրավագիտակցության դեռևս ցածր մակարդակը, հասարակական հարաբերությունների օրենսդրական կարգավորման անբավարար աստիճանը, գտնում է, որ յուրաքանչյուր կոնկրետ գործի ֆունկցիոնալ իրականացնելիս դասարանից դասախոսներին է մարդու և ֆաղափարակալ ՀՀ Սահմանադրությամբ և միջազգային-իրավական փաստաթղթերով ամրագրված իրավունքների և ազատությունների առավելագույնս արդյունավետ առաջնությունը: Հետևաբար, Վճռաբեկ դասարանը նաև գտնում է, որ առանձնահատուկ դեղորայքում, ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 31-րդ հոդվածի հիման վրա, այնուամենայնիվ, դասարանը ղեկավարվի կրի գործի ֆունկցիոնալ դասաճանաչող ներգրավելու դասախոսություն:

41. Լիդիա Ժուրավյովա v. Ասոդիկ և Մարիամ Գյուլամիրյաններ, ֆաղ. գործ թիվ 3-739/ՎԳ (փոխհասուցմամբ սեփականության իրավունքը դադարեցնելու դասախոսություն):

Էջ
214-219

Խնդիրը. Արդյո՞ք դասարանը բաժնային սեփականության ներքո գտնվող գույքի բաժինն առանձնացնելու ակնհայտ աննորմալ և անարդարաբարության փաստը աղյուցակված չլինելու դեպքում իրավունք ունի վճիռ կայացնել գույքը հրադարակալային սակարկություններով վաճառելու մասին:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ և 5-րդ կետերի համաձայն՝ բաժնային սեփականության մասնակցի բաժինը բնեղենով առանձնացնելու փոխարեն մյուս սեփականատերերը կարող են այդ մասնակցի համաձայնությամբ նրան փոխհասուցում վճարել: Այն դեղորայքում, երբ սեփականատերը բաժինն աննշան է, չի կարող իրադրել առանձնացվել և ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ այդ սեփականատերն էական շահ չունի, դասարանը կարող է նաև այդ սեփականատերից համաձայնության բացակայության դեղորայքում բաժնային սեփականության մյուս մասնակցներին թույլատրել վճարելու փոխհասուցում: Նույն հոդվածին համադասախոսական փոխհասուցումն ստանալու դասից սեփականատերը կորցնում է ընդհանուր գույքում բաժնի նկատմամբ իրավունքը: Օրենսդիրը ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ կետի դրույթով բաժնային սեփականության մասնակցին իրավունք է ընձեռել մյուս սեփականատերերի համաձայնությամբ, նրանց փոխհասուցում վճարելու միջոցով դադարեցնել ընդհանուր գույքում նրանց բաժնի նկատմամբ ունեցած իրավունքը: Այս նորմը, դասարանի թույլատրությամբ, կարող է գործել նաև այն դասախոսությունում, երբ ընդհանուր գույքի համասեփականատերերը փոխհասուցմանը համաձայն չեն: Այդ դեղորայքում, փոխհասուցման նախադրյալն է հանդիսանում սեփականատերից (կամ սեփականատերերի) բաժինն աննշան լինելը, բաժինը բնեղենով առանձնացնել հնարավոր չլինելը և ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ այդ սեփականատերից (կամ սեփականատերերի) էական շահ չունենալը: Նույն հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ ընդհանուր գույքը բաժանելու կամ դրանից սույն հոդվածի 3-5-րդ կետերում սահմանված կանոններով բաժին առանձնացնելու ակնհայտ աննորմալ և անարդարաբարության դեղորայքում դասարանն իրավունք ունի վճիռ կայացնել գույքը հրադարակալային սակարկություններով վաճառելու մասին՝ ստացված գումարը հետագայում բաշխելով ընդհանուր սեփականության մասնակցներին միջև՝ նրանց բաժիններին համաչափ: Սույն գործով Լիդիա Ժուրավյովան դիմել է դասարան ընդդեմ Ասոդիկ և Մարիամ Գյուլամիրյանների՝ փոխհասուցմամբ սեփականության իրավունքը դադարեցնելու դասախոսության մասին, մինչդեռ վերաբնից դասարանը ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 3-5-րդ կետերում սահմանված կանոններով բաժին առանձնացնելու ակնհայտ աննորմալ և անարդարաբարության

փաստը աղացուցված չլինելու դայմաններում վճիռ է կայացրել վիճելի բնակարանը հրադարակային սակարկություններով վաճառելու և ստացված գումարը ընդհանուր սեփականության մասնակիցների միջև՝ նրանց բաժիններին համաչափորեն բաշխելու մասին: Հեսևաբար, դասարանն ըստ էության սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափարական դասավարության օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի դաժանությունները:

**Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանն անդրադարձել է այն իրավական հարցադրմանը, թե արդյո՞ք դասարանը իրավունք ունի վճիռ կայացնել գույքը հրապարակային սակարկություններով վաճառելու մասին, համապատասխան հայցապահանջի բացակայության պայմաններում:*

42. Գարիկ Կուրդիյան v. Թագուհի Կուրդիյան, Հովհաննես և Տիգրան Այվազյաններ, ֆաղ. գործ թիվ 3-506/ՎԳ (ժառանգությունն ընդունած համարելու և ընդհանուր սեփականության իրավունքում բաժիններն որոշելու դաժանություններով):

Էջ
220-224

Խնդիրը. Արդյո՞ք բնակարանի սեփականաճեղձում (1993 թվական) հեճևանքով սեփականության իրավունքը ծագում է միայն սվյալ բնակարանի վարձակալի համար:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Հայկական ԽՍՀ Մինիստրների խորհրդի և Արհեստակցական միությունների հայկական հանրադատական խորհրդի 13.06.1989 թվականի «Պեսական ու հանրային բնակարանային ֆոնդի սներում բնակարանները որդես անձնական սեփականություն ֆաղափարցիներին վաճառելու մասին» թիվ 272 որոշմամբ հաստատված կանոնադրության 20-րդ կետի համաձայն՝ դեսական և հանրային բնակարանային ֆոնդի սներում բնակարանները որդես անձնական սեփականություն վաճառվում են սվյալ բնակարանը զբաղեցնող վարձակալին կամ Հայկական ԽՍՀ բնակարանային օրենսգրքի 54-րդ հոդվածում նշված նրանց ընճանիքի անդամներին՝ ընճանիքի բոլոր չափահաս անդամների զբավոր համաձայնության առկայության դեղդում: Նրանց համաձայնությամբ բնակարանը կարող է վաճառվել որդես նրանց ընդհանուր սեփականություն: Վճռաբեկ դասարանը զսնում է, որ իրավական ակտի հիշատակված դրույթը դես է մեկնաբանել սեփականաճեղձում որդ հայեցակարգի լույսի ներք: Տվյալ դեղդում, դեսական և հանրային բնակարանային ֆոնդի սների սեփականաճեղձում համար ընճվել էր վաճառքի ձևը, որի հիմնական նոդասակը դեսական և հանրային բնակարանային ֆոնդից յուրաֆանչյուր ֆաղափարցու որոշակի սեփականության բաժնի հասկացումն է: Այսինքն՝ չէր կարող որդ ընճանիքին բնակվելու համար հասկացված բնակարանը վաճառվել ընճանիքի մեկ անդամին՝ մյուսներին զրկելով բնակարանի նկատմամբ սեփականության իրավունքից: Հեսևաբար, Վճռաբեկ դասարանը զսնում է, որ Երևանի Սայաթ-Նովա բաղամասի 1/2 շենքի թիվ 20 երկու սենյականոց բնակարանը Թագուհի Կուրդիյանին վաճառելիս սվյալ բնակարանի նկատմամբ ծագել է նրա և նրա ընճանիքի բոլոր 5 անդամների՝ Մանյա, Գարիկ և Ալեքսանդր Կուրդիյանների, Հովհաննես և Տիգրան Այվազյանների սեփականության իրավունքը:

43. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Հրազդանի ՀՏ v. «Կոճոռ-Տելեկոմ» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-706/ՏԳ (գումար բռնազանձելու դաժանություն):

Էջ
225-227

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքը կարգավորում է նաև դեսական սուրքի հես կաղված իրավահարաբերությունները:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 1-ին մասի «ա» կետի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրադեսությունում հարկային հարաբերությունները կարգավորվում են հարկային օրենսդրությամբ, որը բաղկացած է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքից և առաձին հարկատեսակների մասին օրենքներից: Նույն օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ **հարկը** դեսական և հասարակական կարիքների բավարարման նոդասակով համադարադիր և անհասույց վճար է, որը զանձվում է ֆիզիկական և իրավաբանական անձանցից, հիմնարկներից, սեղական իննականառավարման մարմիններից՝ հարկային օրենսդրությամբ նախատեսված կարգով, չափերով և սահմանված ժամկեսներում: Պեսական սուրքի հասկացությունը, սուրքերի սեսակները և դրույֆաչափերը, սուրք վճարողներին, սուրքը զանձելու,

վերադարձնելու, արճնություններ սրամադրելու կարգն ու դայմանները և ղեկավարող սուրբի հետ կապված մյուս հարաբերությունները կարգավորվում են «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքով: «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետությունում ղեկավարող սուրբի ղեկավարող մարմինների լիազորությունների իրականացմամբ դայմանավորված՝ նույն օրենքով սահմանված ծառայությունների կամ գործողությունների համար ֆիզիկական և իրավաբանական անձանցից Հայաստանի Հանրապետության ղեկավարող և (կամ) համայնքների բյուջեներ մուծվող օրենքով սահմանված **դարձադրված** է: Վերոգրյալ իրավանոմների համաձայն կարելի է հանգել հետևյալին, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքը սարածվում է միայն հարկային իրավահարաբերությունների և **հարկերի** նկատմամբ, իսկ ղեկավարող սուրբի հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքով:

44. Մուրադ Խաչատրյան v. Դոնարա Խաչատրյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-249/Վ.Գ. **Էջ 228-231**
(փոխհասուցում վճարելու թույլտվություն սալու և հակընդդեմ հայցով՝ բաժնեմասն առանձնացնելու, բաժնեմասնում բնակվելու հնարավորություն ընձեռնելու և գումարի դադարեցնելու):

Խնդիրը. Ինչդիպի՞ հանգամանքներ դասարանը ղեկ է հաճվի առնի ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ սեփականատերի «Էական Եահի» առկայության կամ բացակայության հարցը բնակելիս:

ՀՀ վճարեկ դասարանը որոշեց. ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ սեփականատերի «Էական Եահի» առկայության կամ բացակայության հարցին անդրադառնալիս դասարանը ղեկ է հաճվի առնի սեփականատերի Եահազգաճվածության համաձայնությունը բաժնային սեփականության իրավահարաբերություններում մյուս սեփականատերերին դասձառված անհարմարություններին, սեփականության իրավունքով համանման այլ ունեցված ունենալը (սույն ֆաղաբացիական գործով այդդիպին կարող է լինել Դոնարա Խաչատրյանի մոտ փաստացի բնակվելու համար դիտանի այլ բնակարանության առկայությունը), այդ բաժնի նկատմամբ սեփականատերի Եահազգաճվածության առկայությունը և այլն:

45. Ռոբերտ Միմոնյան v. Գայանե Փարսյան, Արմեն, Մարինե և Անդրանիկ Թաղևադյաններ, Երևանի ֆաղաբացիական և Էրեբունու թաղապետարան, ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ «Մարա» ՏՄ, ֆաղ. գործ թիվ 3-464/Վ.Գ. (Երևան ֆաղաբի Երկաթճծի փողոցի թիվ 28 Ենքի թիվ 21 բնակարանը սեփականաԵնոռնելու վերաբերյալ Երևանի Էրեբունու Եջխոռնոդի գործկոմի 1995 թվականի օգոսոսի 25-ի թիվ 32/54 որոշումը և դրա հիման վրա սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը մասնակի անվավեր ձանաչելու դադարեցնելու):

Էջ 232-235

Խնդիրը. Արդյո՞ք լիազորված անձի լիազորությունները դադարած լինելու դայմաններում նրա կողմից հակընդդեմ հայցի ընդունումը լիազորողի նկատմամբ իրավական հետևանքներ կարող է առաջացնել:

ՀՀ վճարեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաբացիական դասավարության օրենսգրքի 41-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ ներկայացուցչի լիազորությունները ղեկ է ամրագրվեն օրենքին համադասասխան սրված և ձևակերտված լիազորագրում: ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 324-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին կետի համաձայն՝ լիազորագրի գործողությունը դադարում է, եթե լիազորագրի ժամկետը լրացել է: Հիմք ընդունելով վերոնյալը և հաճվի առնելով այն հանգամանքը, որ 2006 թվականի մարտի 22-ին Անահիտ Զոհրաբյանին սրված լիազորագրի ժամկետը 2006 թվականի օգոսոսի 24-ի դրությամբ լրացած էր, Վճարեկ դասարանը ճգնում է, որ Անահիտ Զոհրաբյանի լիազորությունների դադարած լինելու դայմաններում նրա կողմից հակընդդեմ հայցի ընդունումը Ռոբերտ Միմոնյանի նկատմամբ իրավական հետևանքներ չի կարող առաջացնել:

46. Անահիս Թորոսյան v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-500/ՏԳ (2006 թվականի հոկտեմբերի 19-ի թիվ 1303288 ակտն անվավեր ճանաչելու դաժանագործություն) **Էջ 236-239**

Խնդիրը. Արդյո՞ք սուզումն հանձնարարագրի բացակայությամբ սուզումն ակտի հիմքում կարող էր դրվել անձից վերցրած բացասությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի առաջին դրույթով սուզումն հանձնարարագրի բացակայության դեպքում մարմնի ղեկավարն սուզումն իրականացնելու մասին հրադարակում է հրաման կամ հանձնարարագիր: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ դրույթով սուզումն հանձնարարագրի բացակայության դեպքում սուզումն իրականացնող սնտեսավարող սուբյեկտների հայտնաբերմանն ուղղված սուզումների ժամանակ սուզումն հրամանում (հանձնարարագրում) նշվում են սուզումն իրականացնող մարմնի անվանումը, **սուզումն իրականացնող դաշնուսար անձի** դաշնունը, անունը, ազգանունը, սուզման նպատակը, սուզմամբ ընդգրկվող ժամանակաշրջանը, սուզման իրավական հիմքերը: «Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի «բ» կետի համաձայն՝ սուզումն իրականացնող անձինք **իրենց լիազորություններն իրականացնելիս** իրավունք ունեն դաժանագործություններ, սվյալներ և այլ սեղեկություններ, բացասություններ, սեղեկանքներ, որոնք անմիջականորեն առնչվում են իրենց իրավասության շրջանակներում իրականացվող սուզման նպատակներին: Վերոնշյալ օրինադրույթներից հետևում է, որ սուզումն իրականացնող դաշնուսար անձը սուզումների բնագավառը կարգավորող օրենսդրությամբ նախատեսված գործողություններ կարող է իրականացնել (այդ թվում՝ բացասություններ վերցնել) միայն համադասարան հանձնարարագրի առկայության դեպքում և այդ հանձնարարագրում նշված շրջանակներում: Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղափարակային գործով սուզման ակտի հիմքում չէր կարող դրվել սուզման հանձնարարագրի բացակայությամբ Անահիս Թորոսյանից վերցրած բացասությունը, քանի որ այդ ժամանակաշրջանում սուզումն իրականացնող անձինք դիմողից բացասություն վերցնելու լիազորությամբ օժտված չէին:

**Միաժամանակ, ՀՀ վճռաբեկ դատարանն անդրադարձել է «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 4-րդ մասին, որի իմաստով հարկային ծառայողը, օրենքով սահմանված ընթացակարգով սուզումն իրականացնելու լիազորության բացակայության պայմաններում, չունի անձից բացասություն վերցնելու իրավունք, անկախ նման գործողության նպատակից:*

47. «Միկրոէլեկտրաէներգիա» ԲԲԸ v. «Լիլիթ» ՍՊԸ, Գյումրու ֆաղափարակային ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Գյումրու ՍՍ, ֆաղ. գործ թիվ 3-592/ՏԳ (ոչ հիմնական օբյեկտները ֆանդելու, **Էջ 240-246**

սնտեսման և օգտագործման իրավունքների խախտումները վերացնելու, Գյումրու ֆաղափարակային 2005 թվականի հոկտեմբերի 7-ի թիվ 2041 որոշումը՝ Գյումրի ֆաղափարակային Մայակովսկի փողոցի 70ա հասցեում գտնվող 156.65մ² մակերեսով հողամասի առուվաճառքի մասով անվավեր ճանաչելու և որդես որոշման անվավերության հետևանք այդ մասով Գյումրու ֆաղափարակային և Կազմակերպության միջև 2005 թվականի հոկտեմբերի 12-ին կնքված առուվաճառքի դաժանագործություն ու Կադասրի կողմից 2005 թվականի հոկտեմբերի 14-ին սրված թիվ 1997325 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դաժանագործություն):

Խնդիրը. Արդյո՞ք վարչական ակտի վիճարկման ժամանակ դիմողը կրում է ակտի իրավաչափության աղացուցման դաժանագործությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Ակտի՝ ՀՀ օրենքներին հակասելու դատարանի կարգը սահմանված է ՀՀ ֆաղափարակային դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 5-րդ մասում: Դատարանի կողմից ակտն օրենքին հակասելը բացի ակտն ընդունող մարմնի (դրա դաշնուսար անձի) իրավասության սեփականության սուզման ենթակելիս, այն դեպքում է սուզման ենթակելի նաև նյութական իրավաչափության սեփականության: Ակտի

նյութական իրավաչափությունը գնահատելիս դասարանը ղեկ է սուզի գործի փաստերը և յուրաքանչյուր փաստի իրավական հետևանքը: Սույն ֆաղափացիական գործով Գյումրու ֆաղափացիական 2005 թվականի հոկտեմբերի 7-ի թիվ 2041 որոշման իրավաչափությունը սուղելիս Դասարանն էական նշանակություն է սվել այն հանգամանքին, որ վեճի առարկա հողամասի՝ բնակավայրերում ընդհանուր օգսագործման սարածք լինելու փաստը հայցվորի կողմից չի աղյացուցվել: Մինչդեռ հողամասի ընդհանուր օգսագործման սարածք լինելու կամ չլինելու աղյացուցման դարականությունը, ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի ուժով, կրում է Գյումրու ֆաղափացիական:

48 «Մուրաղյան եղբայրներ» ՍՊԸ v. Երևանի ֆաղափացիական, ֆաղ. գործ թիվ 3-656/ՎԳ (դաշնուսար անձի ակնն անվավեր ճանաչելու և հակընդդեմ հայցով՝ հողի վարձակալության դայնմանագիրը վաղաժամկետ լուծելու, հողի վարձակալության նկատմամբ իրավունքների գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու և սարածքից վարելու դախանջներով):

Էջ
247-252

Խնդիրը. 1. Արդյո՞ք Երևանի ֆաղափացիական գրությունը հանդիսանում է վարչական ակն:

2. Արդյո՞ք հողի վարձակալության իրավունք սվող որոշումն ուժը կորցած ճանաչելու փաստը բավարար է վարձակալության դայնմանագիրը լուծելու համար:

1.ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Սույն ֆաղափացիական գործով Քաղափացիական 2005 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ 18-11/476 գրությունը հանդիսանում է վարչական ակն, ֆանի որ դրանում արացուցված են վարչական ակնի բնորոշ բոլոր սարերը: Մասնավորապես, այն ընդունվել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման համար, այն է՝ շինարարական աշխատանքները կանոնակարգելու և ֆաղափացիական նորմերին համադասասխանեցնելու նդասակով և ուղղված է Ընկերության համար դարականություններ սահմանելուն՝ Ընկերությունից դախանջվել է կասարել գրունների հետիցի աշխատանքներ, իսկ դրա կամավոր չկասարման դեղոմում նախատեսվել է հարկադրանքի միջոցների կիրառում:

2.ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Վարձակալության դայնմանագիրը, հանդիսանալով ֆաղափացիաիրավական գործարք, որով դրևորվում են կողմերի կամքը և կամարահայությունը՝ ֆաղափացիական իրավունքներ և դարականություններ առաջացանելու առնչությամբ, չի կարող լուծվել միայն մեկ կողմի կամքի դրևորման հետևանքով: Այսինքն՝ սույն ֆաղափացիական գործով վարչական ակնի վերացումը չի կարող որևէ իրավական հետևանք ունենալ գործարքի կողմերի նկատմամբ, ֆանի որ մնան գործարքի կնքման դախից կողմերի հարաբերությունները վարչաիրավական հարաբերությունների իրավական կարգավորման դաշից անցնում են ֆաղափացիաիրավական հարաբերությունների կարգավորման դաշ, հետևաբար նրանց միջև հարաբերությունները կարգավորվում են համադասասխան ֆաղափացիաիրավական դայնմանագրով և ֆաղափացիական իրավահարաբերությունները կարգավորող նորմաշիվ իրավական ակներով:

49. Սամվել Դերձյան v. Տասյանա Մարդանյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-664/ՎԳ (ալիմենսի չափը նվազեցնելու դախանջով):

Էջ
253-255

Խնդիրը. Արդյո՞ք ալիմենսի չափը փոփոխելը ՀՀ ընսանեկան օրենսգրքի 107-րդ հոդվածի իմաստով հանդիսանում է դասարանի դարականությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ընսանեկան օրենսգրքի 107-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ եթե ալիմենս վճարելու վերաբերյալ համաձայնության բացակայությամբ ալիմենսի չափը դասական կարգով որոշելուց հետո փոփոխվել է կողմերից մեկի գույրային և ընսանեկան դրությունը, աղա դասարանը կարող է յուրաքանչյուր կողմի դախանջով փոփոխել ալիմենսի սահմանված չափը կամ ալիմենս վճարելու դարակալոր անձին ազատել դա վճարելուց: Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ ՀՀ ընսանեկան օրենսգրքի 107-րդ հոդվածի առաջին մասի հիմքով ալիմենսի չափը փոփոխելը դասարանի իրավունքն է և ոչ դարականությունը, և

դասարանն իր այդ իրավունքն իրականացնում է հայեցողական իրավագործությամբ՝ ելնելով կոնկրետ գործի հանգամանքներից և առաջնորդվելով մարդու և ֆաղափացու՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և Հայաստանի Հանրապետության կողմից վավերացված միջազգային դայմանագրերով ամրագրված իրավունքների և ազատությունների դաստյանության անհրաժեշտությամբ:

50. ՀՀ առողջադաշտության նախարարության ղեկավար հիգիենիկ և **Էջ 256-260**
 հակահամաճարակային տեսչության Կոսայի մարզային կենտրոն v. Սեդա Ադամյան, ֆաղ. գործ
 թիվ 3-690/ՎԴ (վարչական տուգանքի բռնագանձելու դատարանում):

Խնդիրը. Վարչական դատաստանության իմաստով անհաս ձեռնարկատերը ղեկ է
 ուղղվել որդես դատարանատար անձ, թե՞ որդես ֆիզիկական անձ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Անհաս ձեռնարկատերը մասին» ՀՀ օրենքի
 առաջին հոդվածի համաձայն՝ անհաս ձեռնարկատերը ձեռնարկատերական գործունեության
 նկատմամբ կիրառվում են օրենքով առևտրային կազմակերպություններ համարվող
 իրավաբանական անձանց գործունեությունը կարգավորող կանոնները, եթե այլ բան չի բխում
 օրենքից, այլ իրավական ակտերից կամ իրավահարաբերության էությունից: Վճռաբեկ դատարանը
 գտնում է, որ դատարանը յուրաքանչյուր դեպքում դատարանատար անձին դատաստանության
 ենթարկելու մասին որոշման իրավաչափությունը ստուգման ենթարկելիս ղեկ է հաշվի առնի
 Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի դատարանները,
 որում ամրագրված **դատարանական դատարանություն** հասկացությունը գործող ՀՀ
 օրենսդրության բաժանումն է ղեկավարող որդես կազմակերպչական ու
 կառավարչական (ղեկավար) գործառնություններ: Նշված մեկնաբանության համար Վճռաբեկ
 դատարանը հիմն է ընդունում այն հանգամանքը, որ թեև անհաս ձեռնարկատերերը ձևականորեն
 որևէ դատարան չեն զբաղեցնում, սակայն իրենց գործունեությունն իրականացնելիս նրանք
 ադախովում են դրա կազմակերպումն ու կառավարումն այնդեպ, ինչդեպ դա կիրականացնեն
 նման գործունեությամբ զբաղվող որևէ կազմակերպության իրավասու ղեկավարը՝ դատարանատար
 անձը: «Անհաս ձեռնարկատերը մասին» ՀՀ օրենքը դատարանում է անհաս ձեռնարկատեր
 գործունեության նկատմամբ կիրառել այդ նույն կանոնները, հետևաբար նաև նույն
 տարաբանությունը, որը կիրառվում է իրավաբանական անձանց գործունեության նկատմամբ:
 Եթե ընկերության գլխավոր սնուցիչը կամ գործադիր սնուցիչը որակվում է որդես դատարանատար
 անձ, ադա անհաս ձեռնարկատերը վարչական դատաստանության իմաստով նույնդեպ
 ղեկ է ուղղվել որդես դատարանատար անձ՝ այն հանգամանքի ուժով, որ նա իրականացնում է
 առաջինի հետ բնույթով նույնանման կազմակերպչական ու կառավարչական գործառնություններ:

51. Չուլիեհա Պետրոսյան, Կարեն Դավթյան և Արման Դավթյան v. Թևոս
 Սաֆարյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-691/ՎԴ (դատարանում վնասների հատուցման դատարանում): **Էջ 261-264**

Խնդիրը. Ինչդեպի՞ հանգամանքներ դատարանը ղեկ է հաշվի առնի բաց թողնված
 օգուտի առկայությունը դարգելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 17-րդ հոդվածի 2-րդ
 մասի համաձայն՝ վնասներ են իրավունքը խախտված անձի ծախսերը, որ նա կատարել է կամ
 ղեկ է կատարի խախտված իրավունքը վերականգնելու համար, ինչդեպ նաև չստացված
 եկամուտները, որոնք այդ անձը կատարեա ֆաղափացիական բաժանառության սովորական
 դայմաններում, եթե նա իրավունքը չխախտվել: Այսդիտով, բաց թողած օգուտն այն եկամուտն
 է, որը սեփականատերը ֆաղափացիական բաժանառության սովորական դայմաններում
 կատարեա, եթե չխախտվել նա իրավունքը: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բաց թողած օգուտի
 առկայությունը, այսինքն՝ անձի իրավունքի չխախտման դատարանում եկամուտի ստացման
 իրական հնարավորությունը որոշելը յուրաքանչյուր գործով ինքնուրույն գնահատման ենթակա
 հարց է, որի ընթացումն է ղեկ է հաշվի առնվել սվյալ գործի առանձնահատկությունները:
 Մասնավորադեպ, բաց թողած օգուտի առկայությունը որոշելու համար նախ և առաջ ղեկ է
 հաշվի առնվի մինչև իրավունքի խախտումը ֆաղափացիական բաժանառությունում

համադասասխան գույքի ունեցած կարգավիճակը (մասնավորապես, սույն ֆաղաֆագիական գործով այդդիսին կարող է լինել իրավունքի ենթադրյալ խախտման դահին, այսինքն՝ բնակարանը հետ դահանջելու դահին, այլ անձի հետ բնակարանի վարձակալության դայմանագիր կնքված լինելը), կամ սեփականատերը **իրական** մտարության և հնարավորության միաժամանակյա առկայությունը այդ գույքի սնորհման եղանակների առնչությամբ (այդդիսին կարող է լինել, օրինակ՝ իրավունքը խախտված անձի կողմից այլ անձանց ուղարկված համադասասխան օֆերսան):

18.05.2007թ.

52. «Գյումրի-հաց» ՍՊԸ v. Գյումրու ֆաղաֆագեարան, ֆաղ. գործ թիվ 3-20/ՏԳ **Էջ 265-270**
(օրենքին հակասող ակտերն անվավեր ճանաչելու դահանջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք շինարարության թույլտվության համար հիմք հանդիսացող փաստաթղթերի բացակայության դայմաններում դասարանը կարող է դարսավորեցնել ֆաղաֆագեարանին սալ համադասասխան շինարարության թույլտվություն:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Կառուցադասողը մինչև համայնքի վարչական սարածֆում շինարարության իրականացման համար շինարարական թույլտվություն դահանջելը, դարսավոր է նախատես սահմանված կարգով սեղական ինֆնակառավարման մարմնին դիմել և սսանալ ճարսարադեսահասակագծային առաջադրանք, որը համայնքի ղեկավարի կողմից սրվում է, եթե հայտով ներկայացված դահանջները համադասասխանում են օրենսդրությամբ, սարածական դյանավորման փաստաթղթերով, բնակավայրի ֆաղաֆաշինական կանոնադրությամբ, ինչդես նակ ֆաղաֆաշինական փաստաթղթերով սահմանված դահանջներին: Առաջադրանքով սահմանված դայմանները հիմք են հանդիսանում նախագծային փաստաթղթերի մեակման համար և դարսադիր են ֆաղաֆաշինական գործունեության բոլոր մասնակիցների համար: Հեսևար, առանց նեված առաջադրանքի առկայությանը ննկերությունը չի կարող մեակել և նախատասսսսել նախագծային փաստաթղթերի փաթեթը, որի համաձայնեցման դարագայում միայն համայնքի ղեկավարը կարող է կառուցադասողին սրամարել շինարարական թույլտվություն: Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Ընկերությունը ճարսարադեսահասակագծային առաջադրանքի հայտ չի ներկայացրել Գյումրու ֆաղաֆագեարան, սահմանված կարգով չի սսացել նեված առաջադրանքը, վերջինիս որևէ նախագիծ չի ներկայացրել համաձայնեցման: Նեանակում է՝ նման դայմաններում Գյումրու ֆաղաֆագեարանի կողմից Ընկերությանը գաղաղման կայանի շինարարության թույլտվություն չէր կարող սրվել:

53. «Դավիթ Երթուղային Տափ» ՓԲԸ-ի բաժնետեր Ալբերտ Հակոբյան v. «Դավիթ Երթուղային Տափ» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-346/ՏԳ գումար բռնագանձելու և հակընդդեմ հայցով՝ Ալբերտ Հակոբյանից հօգուս Ընկերության 337.720 ՀՀ դրամ գումար բռնագանձելու դահանջներով): **Էջ 271-274**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դասարանը, մերժելով Ընկերության ներկայացուցչի միջնորդությունը գործի ֆննությունը հեսաձգելու վերաբերյալ, խախտել է անձի՝ Սահմանադրության 19-րդ հողվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար աղասությունների դաշտդանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հողվածով երաշխավորված՝ արդար դասաֆնության իրավունքը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 6-րդ հողվածի համաձայն՝ ֆաղաֆագիական դասավարությունն իրականացվում է կողմերի մրցակցության և իրավահավասարության հիման վրա: ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարության օրենսգրքի 119-րդ հողվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ դասարանն իրավունք ունի հեսաձգել գործի ֆննությունը, եթե դա թելադրված է լրացուցիչ աղացույցներ ներկայացնելու անհրաժեշտությամբ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այս կամ այն հայեցողական լիազորությունն իրականացնելու դատարանի իրավունքը բացառապես բնույթ չի կրում, և դրա իրականացման նպատակահարմարության հարցն անհրաժեշտ է որոշել՝ ելնելով դատավարության մրցակցության և կողմերի իրավահավասարության դատավարական սկզբունքների էությունից: Այսինքն, եթե դատական նիստում կողմը ներկայացրել է լրացուցիչ աղացույց(ներ), իսկ մյուս կողմը միջնորդում է դատական նիստը հետաձգել՝ դրան(ց) ծանոթանալու և դրա(նց) դեմ առարկություններ ներկայացնելու նպատակով, ադյա դատարանը գործի ֆննդությունը հետաձգելու իր դատավարական լիազորությունն իրականացնելիս դեմ է դարձի, թե արդյո՞ք միջնորդությունն ներկայացնող կողմը ունի ողջամիտ հնարավորություն դատական նույն նիստի ընթացքում ծանոթանալու և առարկություններ ներկայացնելու այդ աղացույցների առնչությամբ, թե՞ ոչ: Հակառակ դարձալու դատարանը դատարար է ողջամիտ ժամկետով հետաձգել գործի ֆննդությունը՝ կողմին հնարավորություն սալով ծանոթանալու լրացուցիչ աղացույցներին և առարկություններ ներկայացնելու դրանց դեմ: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատավարությունում կողմերի իրավահավասարության սկզբունքը, որը հանդիսանում է արդար դատաբանության հիմնական սարերից մեկը, դահանջում է, որդեսգի յուրահանջուր կողմին սրամադրվի ողջամիտ հնարավորություն՝ արհայեցելու իր դիրորոշումը սլյալ գործի վերաբերյալ, այդ թվում՝ ներկայացնելու աղացույցներ՝ այնդես, որ կողմերից որևէ մեկը մյուսի նկասմամբ առավելություն չունենա:

54. Գոհար Հակոբյան v. Հրանտի Վարդանյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-410/ՎԳ (ուրիշի ադորիցի սիրադեսումից գույքը հես դահանջելու և հակընդդեմ հայցով սեփականության վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու, ձեռքբերման վաղեմության ուժով հողամասի նկասմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դահանջներով):

Էջ
275-283

Խնդիրը. Արդյո՞ք դեսության սեփականությունը հանդիսացող վեճի առարկա հողամասը ձեռքբերման վաղեմության ուժով կարող է ճանաչվել որդես անձի սեփականություն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ հողային օրենսգրքի 1-ին հողվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքը հողերին վերաբերող մասով հողային հարաբերությունների նկասմամբ կիրառվում է նույն օրենսգրքի դույթների հազվադեմամբ: Նույն օրենսգրքի 72-րդ հողվածի 1-ին և 2-րդ մասերի համաձայն՝ ֆաղաֆացիները և իրավաբանական անձինք դեսության ու համայնքների հողերի այն հողամասերի նկասմամբ, որոնց սիրադեսում են առանց իրավաբանական ձևակերտման և որոնցից օգսվում են անընդմեջ ու բացահայտ ավելի ֆան սաղը սարի, ունեն օգսագործման իրավունքի ձեռքբերման վաղեմության իրավունք և/կամ այդ հողերից սեփականության իրավունքով հողամասեր ձեռք բերելու նախադասվության իրավունք: Նզված հողվածի բովանդակությունից հսակ երևում է, որ խոսքը գնում է ոչ թե գույքի նկասմամբ սեփականության իրավունք ձեռք բերելու մասին, այլ գույքի օգսագործման և/կամ սեփականության իրավունքով հողամասեր ձեռք բերելու նախադասվության իրավունքի մասին: Ավելին, նույն հողվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ **այլ սեփականասիրողը** դասկանող հողամասի նկասմամբ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ծագումը կարգավորվում է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքով: Փաստորեն, սույն գործով ֆննդող վեճի կարգավորումը սրված է ոչ թե ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքով, այլ ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հողվածով:

55. «Առուամուս» ՍՊԸ v. ՀՀ առողջադահության նախարարություն, ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարություն, «Դեղերի և բժշկական սեխնուղոգիաների փորձագիական կենտրոն» ՓԲԸ և «Ալֆա-ֆարմ» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-538/ՏԳ (ՀՀ առողջադահության նախարարության կողմից 16.10.2006 թվականին սրված թիվ 001286 ներմուծման հավասագիրը մասնակի անվավեր ճանաչելու դահանջով):

Էջ
284-288

Խնդիրը. Արդյո՞ք փաթեթի կամ դիսակի վրա դեղն արհադրող ընկերության ՀՀ սարածֆում ներկայացուցիչ ունենալու վերաբերյալ գրառման և նույնականացման նկարի

բացակայությունը, ինչդեռ նաև ներկրվող նմուցների ներդիր թերթիկների ռուսերեն լեզվով կազմված լինելը կարող են բավարար հիմք հանդիսանալ ներմուծման հավասարազիբ սալը մերժելու համար:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. Սույն գործով խոսքը գնում է միայն դեղի և դեղանյութի նույնականացման, դրանց՝ ՀՀ-ում ընդունված դեղագրքերի և(կամ) սեխնիկական դայանոզների դասանցներին համադասասխանության մասին, այլ ոչ թե դեղի և դեղամիջոցների փաթեթների, լոգոտիկների, ներդիր թերթիկների կամ արտադրողի ձևավորման այլ տարրերի կամ մասնուցման ձևերի լիակատար նույնականության մասին: Փաթեթի կամ լոգոտիկի վրա դեղի արտադրող ընկերության ՀՀ տարածքում ներկայացուցչի վերաբերյալ գրառման բացակայությունը, փաթեթի վրա աչքի նկարի բացակայությունը, ներկրվող նմուցների ներդիր թերթիկների ռուսերեն լեզվով կազմված լինելը չեն կարող հիմք հանդիսանալ ներմուծման հավասարազիբ մերժման համար, քանի որ դրանք չեն կարող ազդել դեղի կամ դեղանյութի որակական ցուցանիշների վրա: Բացի այդ, վերը նշված գրառումները ՀՀ օրենքներով կամ այլ իրավական ակտերով սահմանված չեն որդես դասարանի գրառումներ, որոնց չդաճողակները կարող է հիմք հանդիսանալ դեղերի ներմուծման հավասարազիբ տարածքում մերժելու համար:

56. Նունիկ Պետրոսյանի դիմումը, քաղ. գործ թիվ 3-676/ՎԳ (իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստի հաստատման դասանցով):

**Էջ
289-291**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դասանցվող ադախովագրական ստաժի առկայության դայանոզներում ստաժը կարող է հաստատվել դասարանում հասուկ վարույթի կարգով:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. «Պետական կենսաթոշակի մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ հոդվածի համաձայն՝ աշխատանքային գրույկի կամ դրանում համադասասխան գրառումների կամ աշխատանքային ստաժը հաստատող՝ օրենսդրությամբ սահմանված այլ փաստաթղթերի բացակայության դեպքում աշխատանքային ստաժը հաստատվում է արխիվային տեղեկանքով, իսկ դրա բացակայության դեպքում՝ դասական կարգով: Պատանցվող ադախովագրական ստաժի առկայության դեպքում ստաժը դասական կարգով չի հաստատվում: Դասական կարգով կարող է հաստատվել դասանցվող ստաժի դակատող մասը, սակայն տարբեր ստաժի ստաժից ոչ ավելի: Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ 15.09.1964 թվականից մինչև 01.10.2001 թվականն ընկած ժամանակահատվածի համար Նունիկ Պետրոսյանի ընդհանուր ադախովագրական ստաժը կազմում է 33 տարի, 8 ամիս, 16 օր: Այսինքն՝ ըստ դիմումատուի կենսաթոշակային գործում առկա սլյալների՝ վերջինիս ադախովագրական ստաժը գերազանցում է ադախովագրական կենսաթոշակի իրավունք ունենալու համար դասանցվող 25 տարվա ադախովագրական ստաժը: Հետևաբար «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ հոդվածի ուժով Նունիկ Պետրոսյանի 1952 թվականից մինչև 1963 թվականն ընկած ժամանակահատվածի ադախովագրական ստաժը վերականգնելու դասանցի մասին դասարան ներկայացրած դիմումը հասուկ վարույթի կարգով դասարանում նմուցային ենթակա չէ:

57. Սուտաննա Բադդասարյան v. Սողարակ Հակոբյան, քաղ. գործ թիվ 3-831/ՎԳ (գործարքն անվավեր ճանաչելու և բնակարանից վարելու դասանցներով, և հակընդդեմ հայցով՝ գործարքը վավեր ճանաչելու դասանցով):

**Էջ
292-295**

Խնդիրը. Արդյո՞ք անտարժ գույքի վերաբերյալ բանավոր համաձայնությունը կարող է վավեր ճանաչվել որդես անտարժ գույքի առուվաճառքի գործարք:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 295-րդ հոդվածի 1-ին կետի իմաստով բանավոր կարող է կնքվել այն գործարքը, որի համար օրենքով կամ կողմերի համաձայնությամբ սահմանված չէ գրավոր ձև, իսկ անտարժ գույքի վաճառքի համար ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքով սահմանված է գործարքի կնքման գրավոր ձևը: Սույն օրենսգրքի 296-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ գրավոր գործարքը ղեկ է կնքվի փաստաթուղթ կազմելու միջոցով, որն արտահայտում է գործարքի բովանդակությունը և ստորագրված է գործարք կնքող անձի կամ անձանց կողմից: Քանի որ վեճի առարկան անտարժ գույք է հանդիսանում, ադախ դայանոզագիրը ոչ միայն ղեկ է կնքվել գրավոր, այլ նաև ղեկ է համադասասխաներ ՀՀ

ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 562-րդ հոդվածով սահմանված կանոններին, ըստ որոնց՝ անճարձ գույքի վաճառքի դայմանագիրը կնքվում է գրավոր՝ կողմերի ստորագրությամբ մեկ փաստաթուղթ կազմելու միջոցով, անճարձ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը ենթակա է նոտարական վավերացման: Տվյալ դեղմուն կողմերը նշված հոդվածով սահմանված դահանջները չեն դահանջանել, հետևաբար բանավոր համաձայնությունը, որի դայմանները վիճարկում են կողմերը, չի կարող վավեր ճանաչվել որդես անճարձ գույքի առուվաճառքի գործարք:

58. Հերմինե և Հասմիկ Փիրոսյաններ v. «Վանակար» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-561/ՎԳ-Էջ 296-300
(գումարի բռնագանձման և մեքենայի առուվաճառքի դայմանագիր կնքելուն հարկադրելու դահանջներով):

Խնդիրը. Ընկերության դրամարկղի մուքի օրդերը կարող է աղյոք դիքսվել որդես գույքի առուվաճառքի նախնական դայմանագիր:

ՀՀ վճռաքել դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 470-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ առուվաճառքի դայմանագրով կողմերից մեկը դարձավորվում է մյուս կողմին որդես սեփականություն հանձնել աղյանք, իսկ գնորդը դարձավորվում է ընդունել այդ աղյանքը և դրա համար վճարել որոշակի գումար: Սույն նորմը նախասեսում է, որ առուվաճառքի դայմանագրում դեքս է նշված լինի կողմերի կամաարձահայտությունը համադասասխանաբար գույք հանձնելու և դրա դիմաք վճարելու և գույքը սսանալու դարձավորությունը սսանձնելու վերաբերյալ: Վճռաքել դասարանը գսնում է, որ «Վանակար» սահմանափակ դասասխանասվությանը ընկերության դրամարկղի մուքի 04.02.2005 թվականի թիվ 2 օրդերը չի կարող դիքսվել որդես գույքի առուվաճառքի նախնական դայմանագիր, քանի որ չի դարունակում առուվաճառքի դայմանագրի ձևին առաքարդրվող էական դայման: Տվյալ դեղմուն որդես էական դայման Վճռաքել դասարանը դիքսում է կողմերի դարձավորություն սսանձնելու կամաարձահայտության բաքակայությունը: Հետևաբար, նշված դայմանագիրն առաքինչ է և չի կարող իրավական հետևանքներ ունենալ:

59. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ հանքարարող դյորսային ՀՏ v. «Կոմդյունեք» ԱԿ, ֆաղ. գործ թիվ 3-627/ՏԳ-Էջ 301-305
(գումարի բռնագանձման դահանքով):

Խնդիրը. Աղյոք ուժի մեք չմսած լիքենգիայի առկայությունն առաքաքնում է դեքական սուք վճարելու դարձավորություն:

ՀՀ վճռաքել դասարանը որոշեց. Լիքենգիան հանդիքանում է բարենդաս վարչական ալք, քանի որ դրանով Կոռդերաքիլին սրվել է հանքարդյունահանման գործունեությանը գբաղվելու իրավունք: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի 2-րդ մասերի համաձայն՝ եթե վարչական ալքը դարունակում է այնդիսի դրույքներ, որոնք ալքի որևէ մասով ուժի մեք մսնելը կադյում են որոշակի դայմանների կամ հանգամանքների առաքաքման հետ, աղյա վարչական ալքն այդ մասով ուժի մեք է մսնում համադասասխան դայմանի կամ հանգամանքի առաքաքման դահիք (դայմանով ալք): Տվյալ դեղմուն հիքասակված լիքենգիան սրվել է (ընդունել է) դայմանով, որի ուժի մեք մսնելու հանգամանքը կադյել է որոշակի դայմանի առաքաքման հետ, այն է՝ համադասասխան լիքենգային դայմանագրի կնքման դահք: Սույն գործով հասսասված փաստերի հիման վրա՝ ՀՀ բնադահդանության նախարարության հետ լիքենգային դայմանագիրը կնքվել է 29.07.2005 թվականին, հետևաբար Կոռդերաքիլին սրված Լիքենգիան ուժի մեք է մսել դայմանագրի կնքման դահին (29.07.2005 թվականին): «Պեքական սուքի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 17.3-րդ կեքի համաձայն՝ լիքենգավորման ենթակա գործունեություն իրականաքնելու նդասակով լիքենգիաներ, արսոնաքեր (թույլսվություններ) **սալու** համար դեքական սուքը գանձվում է հետևյալ դրույքաքակերով՝ շինանյութերի արարդության հունքի, այդ թվում՝ եքեսադասման, շինարարական քարերի, լքանյութերի և բալասային հունքի յուքանքյուր հանքավարի **օգսագործման (քահագործման) համար**՝ սարեկան բաքային սուքի 500-աղյաքի կափով:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ նշված հողվածով սահմանված «լիցենզիաներ սալու համար» ձևակերտումը ղեխֆ է մեկնաբանել նույն հողվածի՝ ղեխական սուրֆի վճարման դարսավորության իմաստով: Վերջինիս իմաստով Կոռոդերսիվն ունի ղեխական սուրֆի վճարման դարսավորություն՝ «**օգսագործման (սահագործման) համար**»: Հեճևաբար, Լիցենզիա **սալու** համար ղեխական սուրֆը կարող է զանձվել այն դեղում, երբ այն սալով արդեն իսկ վերադաշվում է իրավունֆ (աղաշովվում է իրավաբանական հնարավորություն) «**օգսագործման (սահագործման) համար**»: Տվյալ դեղում Կոռոդերսիվին նման իրավաբանական հնարավորություն է սրվել ոչ թե Լիցենզիա սալու, այլ դայմանագրի կնֆման դաշից: Այսդիսով, շարադրված նորմերի սրամաբանությունից ելնելով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Կոռոդերսիվին 10.10.2003 թվականին սրված Լիցենզիան ուժի մեջ է մտել Լիցենզային դայմանագրի կնֆման դաշից՝ 29.07.2005 թվականից, հեճևաբար սնեսաավարող սուրբեկսի մոճ սարեկան ղեխական սուրֆերը վճարելու դարսավորությունն առաջացել է 29.07.2005 թվականից սկսած, որդիսի փաստից էլ հեճևում է, որ մինչև 29.07.2005 թվականն ընկած ժամանակահատվածի համար ղեխական սուրֆի գծով սույժեր չէին կարող հաշվարկվել:

**Էջ
306-308**

60. Համսիկ Փիլիկյան Վ. Չարեցգավանի ֆաղաբաղեսարան, ֆաղ. գործ թիվ 3-744/Ա (բնակարան հասկացնելու և վնասների փոխհասուցման դաշահնջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք բնակարածության օգսագործման իրավունֆ ունեցող անձը կարող է այդ իրավունֆն ինֆնուրույն դադարեցնելու դիմաց սեփականաշիրջից դաշահնջել փոխհասուցում:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Համաձայն Օրենսգրֆի 225-րդ հողվածի 5-րդ մասի՝ բնակելի շենֆի կամ բնակարանի նկասմամբ սեփականության իրավունֆն այլ անձի փոխանցելը հիմֆ չէ բնակելի սարածության օգսագործման իրավունֆի դադարման համար: Օրենսգրֆի 225-րդ հողվածի սրամաբանությունից հեճևում է, որ բնակարածության օգսագործման իրավունֆը ենթակա է սեփականաշիրջ կողմից փոխհասուցման միայն իր ցանկությամբ այդ իրավունֆը դադարեցնելու դաշահնջի դեղում: Հեճևաբար, բնակարածության օգսագործման իրավունֆ ունեցող անձը չի կարող այդ իրավունֆն ինֆնուրույն դադարեցնելու դիմաց սեփականաշիրջից դաշահնջել փոխհասուցում:

**Էջ
309-311**

61. «Հայգազարդ» ՓԲԸ Վ. Բարմիկ Աբրահամյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-843/ՎԳ (գունարի բռնագանձման դաշահնջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք հանցագործության հեճևանֆով իրենց դաշառված նյութական վնասի փոխհասուցման վերաբերյալ հայցերով ղեխական սուրֆի վճարումից ազատված հայցվորներն ազատվում են վճռաբեկ բողոֆներ բերելու համար սահմանված ղեխական սուրֆի վճարումից:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Ղեխական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենֆի 22-րդ հողվածի 1-ին մասի «ե» կեճը սահմանում է, որ դասարաններում ղեխական սուրֆի վճարումից ազատվում են բոլոր հայցվորները՝ հանցագործության հեճևանֆով իրենց դաշառված նյութական վնասի փոխհասուցման վերաբերյալ հայցերով: Նույն հողվածի 2-րդ մասը սահմանում է, որ նույն հողվածի առաջին մասում նշված անձինֆ սուրֆի վճարումից ազատվում են նաև դասարանի վճիռների և որոշումների դեմ վերաֆննիչ և վճռաբեկ բողոֆների համար: Այսդիսով, Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ հայցվորն օրենֆի ուժով ազատված է ինչդղես հայցադիմում ներկայացնելու համար սահմանված ղեխական սուրֆի վճարումից, այնդղես էլ դասարանի կողմից կայացված վճիռների դեմ վերաֆննիչ և վճռաբեկ բողոֆներ բերելու համար սահմանված ղեխական սուրֆի վճարումից:

**Էջ
312-316**

62. Գագիկ Խաչիկյան Վ. Հայկ Մայիլյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-719/ՎԳ (վնասը հասուցելու դաշահնջով):

Խնդիրը. ՀՀ կառավարության որոշումներով նախասեսված **հասկացումը** հանդիսանում է նոդաս, թե՞ դաշառված վնասի փոխհասուցում:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ կառավարության 27.11.2000 թվականի թիվ 778

որոշման 16-րդ կետի «բ» ենթակետի, ՀՀ կառավարության 18.08.1997 թվականի թիվ 341 որոշման 1-ին կետի, «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 1997 թվականի օգոստոսի 18-ի թիվ 341 որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ կառավարության 11.04.2000 թվականի թիվ 160 որոշման 2-րդ դարբերության «դ» կետի սահմանված **հասկացումները** չեն կարող հանդիսանալ վնասի փոխհատուցում, քանի որ սվյալ փոխհատուցումների սրամադրումը ՀՀ կառավարության նշված որոշումների համաձայն, չի տայմանավորվում սվյալ վնասը ղետական ղյաւսոնասար անձի կողմից հասցվելու հետ, այլ դրանք հասկացվում են ղետության կողմից նշված ցանկացած դեղբերում: Սույն գործով Հայաստանի Հանրապետության ղյաւսոնոթյան նախարարության կողմից Գարիկ Խաչիկյանի ընտանիքին 18.08.1997 թվականի թիվ 341 որոշման համաձայն՝ 500 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ հողարկավորության ծախսերի փոխհատուցումը և 11.04.2000 թվականի թիվ 650 որոշման համաձայն՝ 1000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ գերեզմանի բարեկարգման, սաղանաբարի ղյաւսասման, տեղադրման համար սրամադրված գումարներն ըստ Էության հանդիսանում են նողաստի տեսակ, որը ղետությունը վճարում է գինծառայողներին՝ անկախ հասցված վնասում ղյաւսոնոսար անձի մեղբի առկայության:

63. Հասմիկ Բլորցյան, Տիգրան Թերզյան և Գոհար Գզողյան v. Վահե Այվազյան, Էջ 317-324
 Գառնիկ և Գոհար Փանոսյաններ, քաղ. գործ թիվ 3-793/ՎԳ (անւարժ գոյբի առողվաճառբի գործարքն անվավեր ճանաչելու և բնակարանից վսարելու ղյահանջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք գործարբի մեկ կողմի մոտ խաթարված կամբի առկայությունը հիմք է գործարբը շինծու գնահատելու համար:

ՀՀ վճարելի ղյասարանը որոշեց. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրբի 306-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ շինծու գործարբը, այսինքն՝ մեկ այլ գործարբի քողարկման նողասակով կնքված գործարքն առողչիչ է: Տվյալ դեղբում, քաղաքացիական գործում առկա աղաքողյցներով չի հիմնավորվում ոչ այն հանգամանքը, որ Տիգրան Թերզյանի, Գոհար Գզողյանի և Վահե Այվազյանի միջև 16.10.1999 թվականին կնքված գործարբի կողմ (կամ կողմեր) իրականում հանդիսանում են այլ անձիք, ոչ էլ այն հանգամանքը, որ վերոհիշյալ ղյայմանագիրը կնքած Վահե Այվազյանի կամքն իրականում ոողղված է եղել մեկ այլ ղյայմանագիր կնքելուն, որը քողարկվել է վեճի առարկա ղյայմանագրով: Հետևաբար, երկողմ գործարբը կնքողներից միայն մեկ կողմի մոտ խաթարված կամբի առկայության դեղբում չի կարող այդ գործարբը գնահատել շինծու, քանի որ մնան փաստերի առկայությունը հնարավոր հիմք է սալխ հանգելու հետևության, որ հարցը վերաբերում է խաբելությանը կնքված գործարբին (**վիճահարույց գործարբ**), որի համար օրենսդիրը (ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրբի 313-րդ հողված) սահմանել է անվավեր ճանաչելու այլ հիմքեր և դրանից բխող հետևանքներ:

64. Կասյա Թորոսյան v. ՀՀ ոստիկանության և ՀՀ ԿԱ մաքսային ղյա, քաղ. գործ թիվ 3-438/ՎԳ (գոյբի նկատմամբ որողես բարեխիղճ ձեռք բերողի սեփականության իրավունքը ճանաչելու և ավտոմեքենան կրկնակի մաքսազերծումից ազատելու ղյահանջներով): Էջ 325-328

Խնդիրը. Գոյբի նախկին սեփականատիրոջ կողմից գոյբը հետ ղյահանջելու ղյահանջի բացակայության ղյայմաններում արդյո՞ք ղյասարանը կարող է գնահատման առարկա դարձնել անձի բարեխիղճ ձեռքբերող լինելու հանգամանք:

ՀՀ վճարելի ղյասարանը որոշեց. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրբի 275-րդ հողվածի առաջին մասի համաձայն՝ եթե գոյբը հասողցմամբ ձեռք է բերվել այդ գոյբն օսարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ (բարեխիղճ ձեռք բերող), աղա սեփականատերն իրավունք ունի ձեռք բերողից սվյալ գոյբը ղյահանջել միայն այն դեղբում, երբ գոյբը կողքել է սեփականատերը կամ այն անձը, ում այդ գոյբի սեփականատերը հանձնել է սիրաղետման, կամ այն հափւսակվել է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց սիրաղետումից դուրս է եկել այլ ճանաղարհով՝ անկախ նրանց կամբից: Վերոհիշյալ հողվածից հետևում է, որ այն առաջին հերթին.

- սահմանում է բարեխիղճ ձեռք բերողից գոյբը հետ ղյահանջելու սեփականատերից

իրավունքի իրականացման օրջանակները, իսկ այնուհետև,

- նախատեսում մի շարք նախադրյալների դաժանության և միաժամանակյա առկայությունը, որոնց դեմքում անձը կարող է համարվել բարեխիղճ ձեռք բերող:

Այսինքն՝ բողոք բերած անձի բարեխիղճ ձեռք բերող լինելու կամ չլինելու հարցը Վերաքննիչ դատարանը ղեկավարելով գնահատման առարկա դարձնել և դրա արդյունքում կարող էր մերժել բողոք բերած անձի սեփականության իրավունքի ճանաչման դրանցում միայն գույքի սեփականատերի կողմից հայցի դեմ առարկելու և գույքը հետ դառնալու դրանցում ներկայացնելու դեմքում, ինչը սույն հարցափոխական գործով չի կատարվել:

65. Արմեն Բաղդասարյան և Արմենուհի Մկրտչյան v. Սեդա Շահինյան, Արել Համբարձումյան և Լիանա Բաբայան, հաղ. գործ թիվ 3-673/ՎԳ (գործարքներն անվավեր ճանաչելու հակընդդեմ հայցով գործարքների անվավերության հետևանքներն կիրառելու, գումարի բռնագանձման և բռնագանձումը գույքի վրա սարածելու դրանցում):

Խնդիրը. Արդյո՞ք դրանցում գործի լինելը ինքնին ենթադրում է դրանցում գումարի նախատեսված գումարն իրականում վճարված չլինելու հանգամանք:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ հարցափոխական օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ շահագործող գործարք, այսինքն՝ մեկ այլ գործարքի ֆոնդային նույնանունով կնքված գործարք, առաջին է: Սույն հարցափոխական գործով վեճի առարկա դրանցում գործարքն անվավեր է ճանաչվել ամբողջությամբ՝ 2000 թվականի փետրվարի 21-ին Արմեն Բաղդասարյանի և Արել Համբարձումյանի միջև կնքված սան առուվաճառի դրանցում գործարքի գրավի դրանցում գործարքի իրավական գնահատականի սալու հիմքով: Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ բոլոր դեմքերում գործարքի անվավերության, մասնավորապես առաջին լինելու հարցը, իրավական հարց է: Այն որևէ կերպ չի ազդում գործով փաստերի վրա և չի կարող հիմք հանդիսանալ որևէ փաստ հաստատված կամ չհաստատված գնահատելու համար: ՀՀ հարցափոխական օրենսգրքի 304-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ գործարքի անվավերության դեմքում կողմերից յուրաքանչյուր դրանցում գործարք է մյուս կողմին վերադարձնել գործարքով ամբողջ ստացածը: Այս կանոնը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելու համար Վերաքննիչ դատարանը ղեկավարելով գործով դրանցում արդյո՞ք առաջին դրանցում գումարն իրականում վճարված եղել է, թե ոչ:

66. Ռազմիկ Գրիգորյան v. Ռիմա Մխիթարյան և Ալվարո Եղիկյան, հաղ. գործ թիվ 3-725/ՎԳ (առաջինի գրավեցած բնակարանից վարելու դրանցում):

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատարանը, բավարարելով դատաստանողին վեճի առարկա բնակարանից վարելու մասին սեփականատերից հայցադրանքը, կարող է դատաստանողի վարումը դրանցում գործարքի ղեկավարման մարմնի կողմից որոշակի իրավունքներ սրամարտելու հանգամանքի հետ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ հարցափոխական օրենսգրքի 274-րդ հոդվածի համաձայն՝ սեփականատերն իրավունք ունի իր գույքը հետ դառնալու ուրիշ առաջինի սիրադրանքից: ՀՀ հարցափոխական օրենսգրքի 274-րդ հոդվածը որևէ դրանցում չի նախատեսում սեփականատերից համար իր գույքը հետ դառնալու: Սույն գործով հայցվող դատարանին ներկայացրել է անվերադարձ դրանցում գույքն ուրիշ առաջինի սիրադրանքից դրանցում մասին, հետևաբար Վերաքննիչ դատարանը չէր կարող դատաստանողների վարումն իրականացնել որոշակի դրանցում: Սույն հարցափոխական գործով Վերաքննիչ դատարանը վճռել է Ալվարո Եղիկյանին և Ռիմա Մխիթարյանին վարել վեճի առարկա հանդիսացող բնակարաններից՝ ՀՀ Շիրակի մարզի տարածքի կողմից նրանց բնակարանի գնման վկայագիր հասկացվելուց հետո: Այսինքն՝ Դատարանն Ալվարո Եղիկյանի և Ռիմա Մխիթարյանի վարումը դրանցում գործարքի է ՀՀ Շիրակի մարզի տարածքի կողմից նրանց բնակարանի գնման վկայագիր սալու հանգամանքով, առանց այդ եզրահանգումն հիմնավորող օրենք կամ այլ իրավական ակտը ներկայացնելու: Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ Վերաքննիչ դատարանի կողմից չի հիմնավորվել դատաստանողների վարելու և բնակարանի գնման վկայագիր սրամարտելու միջև **իրավական** կապի առկայությունը:

67. Արսյոմ Ասլանյան v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-779/ՏԳ (2006 թվականի հունիսի 23-ի թիվ 1302776 ակտն անվավեր ճանաչելու դաշնանշով): **Էջ 339-342**

Խնդիրը. Արդյո՞ք հարկատուի կողմից ներկայացված գրավոր բացատրության առկայությունը հիմք է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածը չկիրառելու համար:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածը սահմանում է այն դեղեկներ, երբ անհնար է հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկել հարկ վճարողի հարկային դարձվածքները: Այդ դեղեկներում հարկային ժառանգությունը՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով, հարկվող օբյեկտները և հարկային դարձվածքները հաշվարկվում է՝ հիմնվելով հարկ վճարողի ակտիվների, հարկ վճարողի իրացման օբյեկտների, հարկ վճարողի արձագանքի և օբյեկտների ծավալների, հարկ վճարողի արձագանքի և օբյեկտների ծախսերի, գույքագրման և չափագրման սվայների, օրենքով սահմանված կարգով երրորդ անձից ստացված ժողովրդագրության, համանման դաշնանշերում գործող այլ սուբյեկտների միջև կիրառված գների և այլ ցուցանիշների վրա: Բողոք բերած անձի դաշնառաքանությունն այն մասին, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի կիրառման անհրաժեշտությունը բացակայում է, ֆանի որ Արսյոմ Ասլանյանի իրացման օբյեկտները որոշելիս հաշվի է առնվել նրա կողմից սրված գրավոր բացատրությունը, անհիմն է, ֆանի որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածով նախատեսված աղյուսի գործունեության իրականացման դեղեկներում իրացման օբյեկտները (համախառն եկամուտը) և ակտիվների արժեքները որոշվում են հարկային մարմինների կողմից՝ կիրառելով նույն օրենքի 22-րդ հոդվածի դրույթները: Տվյալ դեղեկում օրենսդիրը, հղում կատարելով նույն օրենքի 22-րդ հոդվածին, ի նկատի է ունեցել այն դեղեկը (աղյուսի գործունեության իրականացում), երբ անհնար է հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկել հարկ վճարողի հարկային դարձվածքները: Հետևաբար, նման դեղեկներում հարկային ժառանգության համար ծագում է դարձվածքները՝ հաշվարկելու հարկվող օբյեկտները և հարկային դարձվածքները Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով՝ հիմնվելով օրենքով սահմանված չափանիշների վրա:

68. Դոնարա Բակարյան, Համպես, Աննա, Նարինե, Վանո Աղայաններ v. Սամվել Էջ 343-346
Կարեն Ստեփանյաններ, ֆաղ. գործ թիվ 3-795/ՎԴ (առուվաճառի դաշնանազիրն անվավեր ճանաչելու դաշնանշով):

Խնդիրը. Համատեղ սեփականության ներքո գտնվող գույքը համասեփականատերերից մեկի կողմից սնօրինելու մասին մյուս համասեփականատերերի սված՝ նոտարական կարգով վավերացված համաձայնությունն արդյո՞ք հավասարազոր է լիազորագրին, որն անձը թաքցնում է այլ անձի՝ երրորդ անձանց առջև ներկայացվելու համար:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ համատեղ սեփականության ներքո գտնվող գույքը սնօրինվում է բոլոր մասնակիցների համաձայնությամբ, անկախ այն բանից, թե մասնակիցներից ով է կնքում գույքը սնօրինելու գործարքը: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 321-րդ հոդվածի համաձայն՝ լիազորագիր է համարվում գրավոր լիազորությունը, որն անձը թաքցնում է այլ անձի՝ երրորդ անձանց առջև ներկայացվելու համար: Ներկայացվողը ներկայացուցչի կողմից գործարքներ կնքելու համար գրավոր լիազորություն կարող է ամփոփված լինել համադասարան երրորդ անձին: Վճարելի դասարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի իմաստով համատեղ սեփականության ներքո գտնվող գույքը համասեփականատերերից մեկի կողմից սնօրինելու մասին մյուս համասեփականատերերի կողմից սրված նոտարական կարգով վավերացված համաձայնությունը հավասար է լիազորագրին, որը անձը թաքցնում է այլ անձի՝ երրորդ անձանց առջև ներկայացվելու համար: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի առաջին մասի ուժով՝ սույն գործով վիճարկվող գործարքը ֆաղաֆաղիական իրավունքներ և դարձվածքները է ստեղծել կողմերի համար, իսկ գույքի սնօրինման գործարքը ներկայացուցչի միջոցով իրականացնելը համասեփականատերերի կողմից գործարքն անվավեր ճանաչելու դաշնանշը բավարարելու հիմք չի կարող հանդիսանալ:

01.06.2007թ.

69.«Չարագաման հայկական բանկ» ԲԲԸ-ի դիմումը, ֆաղ. գործ թիվ 3-726/ՎԳ (ՀՀ Էջ
բանկերի միությանն առընթեր մեսադես գործող միջնորդ դասարանի 01.04.2005 թվականի վճռի 347-350
հարկադիր կասարման համար կասարողական թերթ սալու տյահանջով):

Խնդիրը. Միջնորդ դասարանի վճիռների կասարման համար կասարողական թերթ
սրամադրելու մասին դիմումներով առաջին ասյանի դասարանի որոշման դեմ վերաբննիչ բողոք
ներկայացնելու համար ղեկական սուրբը ղեկս է գանձվի որդես գույբայի, թե որդես ոչ
գույբայի տյահանջի համար վճարվող ղեկական սուրբ:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Պեկական սուրբի մասին» ՀՀ օրեբնի նույն հողվածի
7-րդ մասի «ա» կեկի համաձայն՝ միջնորդ դասարանների վճիռների հարկադիր կասարման
կասարողական թերթ սալու մասին դիմումների համար ղեկական սուրբը գանձվում է գույբային
տյահանջով բռնագանձման ենթակա գումարի երկու սոկոսի չափով: Սույն դիմումի
ներկայացման համար հիմբ է ծառայել Հայասանի բանկերի միությանն առընթեր մեսադես
գործող միջնորդ դասարանի 01.04.2005 թվականի՝ գումարի բռնագանձման մասին վճիռը:
Հաւելի առնելով այն հանգամանբը, որ վճիռը կայացվել է գույբային տյահանջի հիման վրա և
«Պեկական սուրբի մասին» ՀՀ օրեբնի վերը նււված հողվածով այդդիսի դիմումների
ներկայացման համար ողղակիորեկ նախասեւված է բռնագանձվող գումարի 2 սոկոսի չափով
ղեկական սուրբի վճարման դրույբաչափ, Վճռաբեկ դասարանը գեկում է, որ առաջին ասյանի
դասարան սույն դիմումի ներկայացման համար ենթակա է գանձման 8851 ԱՄԵ դղարիկն
համարժեկ ղեկական սուրբի գումար: Նույն հողվածի 8-րդ մասի «ա» կեկի համաձայն՝
դասարանի վճիռների և որոշումների դեմ վերաբննիչ բողոքների համար ղեկական սուրբը
գանձվում է գույբային տյահանջի գործերով վերաբննիչ բողոքում նււված վիճարկվող գումարի 3
սոկոսի չափով, իսկ եթե վիճարկվում եկ առաջին ասյանի դասարանի կողմից բավարարված
կամ չբավարարված տյահանջներն ամբողջությամբ կամ բավարարված կամ չբավարարված
տյահանջները չեկ վիճարկվում, աղա առաջին ասյանի դասարան հարուցված և բողոքարկվող
հայցի հայցագնի 3 սոկոսի չափով, իսկ ոչ գույբային բնույթի տյահանջի գործերով՝ բաղային
սուրբի սանաղասիկի չափով: Վճռաբեկ դասարանը գեկում է, որ չնայած այն հանգամանբին,
որ սույն գործով ներկայացված դիմումի հիմբում բնկած է գումար բռնագանձելու մասին միջնորդ
դասարանի վճիռը, այնուամենայնիվ, կասարողական թերթի տյահանջը ոչ գույբային բնույթի
տյահանջ է՝ անկախ այն հանգամանբից, թե կասարողական թերթի հիման վրա հարուցված
կասարողական վարույթով ինչդիսի գործողություններ եկ նախասեւվում իրականացնել:
Հեկաբար, Վճռաբեկ դասարանը գեկում է, որ միջնորդ դասարանի վճիռների կասարման համար
կասարողական թերթ սրամադրելու մասին դիմումներով առաջին ասյանի դասարանի որոշման
դեմ վերաբննիչ բողոք ներկայացնելու համար ղեկական սուրբը ղեկս է գանձվի բաղային սուրբի
սանաղասիկի չափով:

70. Աւխեկ Աբրահամյան յ. ՀՀ Ֆինանսների և Էկոնոմիկայի նախարարություն, Էջ
Երևանի ֆողադաղեսարան, Ծեկգավիթի թողաղեսարան, ֆաղ. գործ թիվ 3-994/ՎԳ 351-354
(բնակարան հասկացնելու կամ փոխարժեբը վճարելուն դարսավորեցնելու տյահանջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք համայնբը կարող է տյահասխանասվություն կրել Հայասանի
Հանրաղեսության դարսավորությունների համար:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ Սահմանադրության 104.1-րդ հողվածի 2-րդ մասի
համաձայն՝ համայնբը իրավաբանական անձ է, ունի սեփականության իրավունբ և գույբային
այլ իրավունբներ: ՀՀ Սահմանադրության 105-րդ հողվածի համաձայն՝ ղեկական
իւխանության մարմինների լիազորությունների առավել արդյունավեկ իրականացման
նղասակով դրան միայն օրեբնով կարող եկ տյահավիրակվել սեղական ինբնակառավարման
մարմինների: ՀՀ Սահմանադրության 104-րդ և Տեղական ինբնակառավարման Էլբողական
խարսիայի 3-րդ հողվածի իմաստով համայնբային մարմինները հանղիսանում եկ ոչ թե

դեսական, այլ սեղական ինֆնակառավարման մարմիններ, որոնք չդեֆ է դասասխանավորություն կրեն Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրությունների համար: Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը հանգում է այն եզրակացության, որ իրավաբանական անձ համարվող համայնքը Հայաստանի Հանրապետության դասավորությունների համար չի կարող դասասխանավորություն կրել:

71. Գարեգին Դուրյանյան v. «Վանաձորի դեսական մանկավարժական ինստիտուտ» ՊՈԱԿ, ֆաղ. գործ թիվ 3-161/ՎԳ («Վանաձորի դեսական մանկավարժական ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի խորհրդի ստեղծման մասին ռեկտոր Ռ.Եղոյանի 07.12.2002 թվականի թիվ 178/Կ և ինստիտուտի գիտական խորհուրդ ստեղծելու մասին թիվ 18/Կ հրամաններն անվավեր ճանաչելու դիմումը):

Էջ
355-362

Խնդիրը. Արդյո՞ք վճռաբեկ բողոք բերելու համար դասադիր նախադայման է բողոք բերած անձի իրավունքի խախտման փաստի առկայությունը:

ՀՀ Վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափաստական դասավորության օրենսգրքի 223-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ստորադաս դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած վճիռները Վճռաբեկ դասարանում բողոքակցելու իրավունք ունեն՝

1) գործին մասնակցող անձինք,

2) գործի ֆինությանը չմասնակցած այն անձինք, որոնց իրավունքների և դասակարգությունների վերաբերյալ կայացվել է գործն ըստ էության լուծող դասական ակտ:

Քաղաքացիական դասավորությունում սնտրինչակառույցային սկզբունքի հաշվառմամբ վերը նշված հոդվածների վերլուծությունը հիմք է սալիս եզրահանգելու, որ անձը վճռաբեկ բողոք իրավասու է ներկայացնելու կոնկրետ իր նյութական կամ (և) դասավարական իրավունքի խախտման հիմնով: Այս դիրքորոշումը հիմնավորվում է նաև ՀՀ ֆաղափաստական դասավորության օրենսգրքի 231.1-րդ հոդվածի 1-ին մասի դիտարկումով, ըստ որի՝ վճռաբեկ բողոքը վերադարձվում է, եթե բողոքը բերել է այն անձը, որի իրավունքը չի խախտվել: Այսինքն՝ անձն իրավասու է վճռաբեկ բողոք բերել կոնկրետ իր իրավունքի խախտման փաստի հիմնով և բողոք բերած անձի իրավունքի խախտման փաստի առկայությունը վճռաբեկ բողոքը վարույթ ընդունելու, հետևաբար Վճռաբեկ դասարանում ֆինության առարկա դառնալու համար դասադիր նախադայման է համարվում:

06.07.2007թ.

72. «Գյումրու սեֆսիլ» ԲԲԸ-ի անվճարունակության գործով կառավարիչ v. ՀՀ ԱՆ ԴԱՀԿ ծառայության Շիրակի մարզի ԴԱՀԿ բաժին և երրորդ անձ Արփինե Արսալյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1118/ՏԳ (08.08.2005 թվականի անսարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագրերն անվավեր ճանաչելու դիմումը):

Էջ
363-368

Խնդիրը. Արդյո՞ք ընկերությանն անվճարունակ ճանաչելը հիմք է անվճարունակությանը նախորդող ժամանակաշրջանում հրադարակային սակարկությունների միջոցով վաճառված գույքի առուվաճառքի դայմանագրերն անվավեր ճանաչելու համար:

ՀՀ Վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Մույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա հարկադիր կատարողի կողմից կազմակերպվել է Ընկերության գույքի աճուրդ վաճառք, որն ուղղված է եղել դասաստերի դիտարկումների բավարարմանը: Վճռաբեկ բողոք բերած անձը մասնակցել է սակարկություններին և ճանաչվել հաղթող: Դրա մասին կազմվել և ստորագրվել է արձանագրություն, հաղթող ճանաչված անձը կատարել է սակարկությունների արդյունքում ձեռք բերած գույքի համար նախատեսված վճարումը: Ընդ որում, վկայակոչված բոլոր գործողությունները կատարվել են մինչև Ընկերությանն անվճարունակ ճանաչելու մասին դասարանի վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելը: Նշված փաստերի առկայության դայմաններում ակնհայտ է, որ վեճի կողմը՝ բողոք բերած անձը, չի հանդիսանում Ընկերության դասաստեր: Ինչ

վերաբերում է 08.08.2005 թվականին (Ընկերությանը անվճարունակ ճանաչելուց հետո) հարկադիր կասառոյի՝ որդես վաճառող և Արփինե Աբալյանի՝ որդես գնորդ, միջև կնքված առուվաճառքի չորս դայանագրերին, ադա այդ գործողությունը (դայանագրի կնքումը) ուղղված չէ **դարսադանի նկասմամբ դահանջների բավարարմանը**: Հետևաբար, սվյալ դետրում բացակայել է Օրենքի 41-րդ հոդվածի կիրառման իրավական հիմքը: Ավելին, նաված դայանագրի կնքումը, Ընկերության որևէ գոյբային կազմի փոփոխության չի հանգեցրել, քանի որ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 464-րդ հոդվածի 5-րդ մասի ուժով աճորդն անցկացնելու մասին կնքված արձանագրությունն արդեն հանդիսացել է կողմերի միջև կնքված դայանագրեր, որը սույն գործով չի վիճարկվում:

73. Արթուր Սմբասյան Վ. Ջեմմա Խաչատրյան, քաղ. գործ թիվ 3-825/ՎԴ (քնակարանի Էջ 369-372)
1/2 բաժնեմասի նկասմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դահանջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք հայցվորի անհայտ բացակայող ճանաչվելը հիմք է ամուսնությունը դադարած ճանաչելու համար:

ՀՀ վճարեկ դասարանը որոշեց. Այն հանգամանքը, որ հայցվորը և դասախանողը 1999 թվականից ի վեր համատեղ ճնետություն չեն վարել, ադրել են առանձին, որ հայցվոր Արթուր Սմբասյանը չի կասարել երեխաների դասխարակության, խնամքի, երեխաների ադրուսը հոգավու դարսակնություններ, ինչդես նաև որ Երևան քաղաքի Արաքիլի և Քանաքեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 13.06.2005 թվականի օրինական ուժի մեջ մնած վճռով Արթուր Սմբասյանը ճանաչվել է անհայտ բացակայող, հիմք չէ ամուսնությունը դադարած ճանաչելու համար, քանի որ այդ հանգամանքները սոսկ հիմք են եմթադրելու, որ ամուսինների միջև անձնական հարաբերությունները ինչ-որ ժամանակահատվածում բացակայել են, իսկ անհայտ բացակայող ճանաչված լինելու հանգամանքը որևէ ձևով չի սահմանափակում Արթուր Սմբասյանի գոյբային իրավունքները: Ամուսնությունը որդես քաղաքացիաիրավական ինստիտուտ, կնքված համարվելով, դեսական գրանցման դահից ամուսինների համար ստեղծում է օրենսդրությամբ նախատեսված որոշակի անձնական գոյբային և ոչ գոյբային իրավունքներ ու դարսակնություններ՝ անկախ ամուսինների միջև առկա անձնական հարաբերությունների բնույթից:

74. Չարեհ Երիցյան Վ. Կարինե Հարությունյան, Նոր Նորքի թաղադեսարան, ՀՀ ԿԸ Էջ 373-379
ԱԳԿ ՊԿ Արաքիլի SU, քաղ. գործ թիվ 3-141/ՎԴ (01.09.1993 թվականի «Հրասարակիչ» ԲԾԿ-ի և 23.12.1993 թվականի Խորհրդային Երզրործկոմի թիվ 27/24 որոշումները, Ագասության նրբանցքի 2-րդ շենքի թիվ 58 քնակարանի վերաբերյալ Կարինե Հարությունյանին սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու, ժառանգության ընդունման փաստը հաստատելու և քնակարանի սեփականատեր ճանաչելու դահանջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ժառանգությունն ընդունած ժառանգ համարվելու համար ժառանգական գոյբը փաստացի սիրադեսելը կամ կառավարելը դես է ադացուցվի ժառանգի կողմից:

ՀՀ վճարեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասը սահմանում է, որ եթե այլ բան ադացուցված չէ, ադա ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունված է համարվում, երբ նա սկսում է փաստացի սիրադեսել կամ կառավարել ժառանգական գոյբը:

Նաված նորը եմթադում է, որ ոչ թե ժառանգական գոյբը սիրադեսող ժառանգը դես է ադացուցի իր կողմից այդ գոյբի սիրադեսումը, այլ այդդիսի փաստը վիճարկող անձը: Հետևաբար սույն քաղաքացիական գործի Երջանակներում հակառակը հիմնավորող ադացուցյցների բացակայության դարազայում դես է հաստատված համարել այն հանգամանքը, որ Չարեհ Երիցյանը սիրադեսել է իր մորը՝ Վ.Երիցյանին դասկանող ժառանգական գոյբի մասը, իսկ Օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 3-րդ մասի ուժով՝ նաև ամբողջը, և այդ գոյբի մաս է կազմել նաև Վ.Երիցյանին դասկանող «Հրասարակիչ» քնակեխկողդի փայը: Սույն քաղաքացիական գործի նյութերով հիմնավորվում է այն հանգամանքը, որ

Վարդանուց Երիցյանը հանդիսացել է «Հրասարակիչ» բնակեցիկոտոյի փայաքեր և այդ հիմնով սիրադէտել է Երևանի Ազատութեան նրբանցի 2-րդ շէնքի թիվ 58 բնակարանը: Հետևաբար կոողերասիվի փայը հանդիսացել է վերջինիս գոյփային իրավունքը և մեևուն է ժառանգութեան գանգվաճի մեջ:

**Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանն անդրադարձել է բնակարանային շինարարական կոողերասիվների օրինակելի կանոնադրութեան 29-րդ հողվաճի մեկնաբանութեանը, ըստ որի՝ կոողերասիվի փայն ամբողջութեամբ վճարած կոողերասիվի անդամը գոյփի նկատմամբ չեւեք է բերում սեփականութեան իրավունք:*

75. Աթանես Ստեփանյան յ. Ռազմիկ Ստեփանյան, երրորդ անձինք Գառնիի գյողադադեսարան և ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Արոյանի ՏՍ, փաղ. գործ թիվ 3-753/Վ.Գ (սեփականութեան իրավունքի վկայականն անվաղեր ճանաչելու և ժառանգական գոյփի նկատմամբ սեփականաքեր ճանաչելու դախանցներով):

Էջ
380-384

Խնդիրը. Արդյո՞ք կսակի մասին չիմանալը կարող է ժառանգութեանը ընդունելու ժամկետը բաց թողնելու հարգելի դասճառ հանդիսանալ:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Սույն գործով ժառանգութեան բացման դախից առաջացել է իրավահարաբերութեան, որի բովանդակութեան սարրերից մեկը եղել է Ա.Ստեփանյանի սուբյեկտիվ իրավունքը՝ ժառանգելու սասի ունեցվաճը: Եվ այդ սուբյեկտիվ իրավունքի դադարման փաստը եղել է ժառանգութեան ընդունման համար օրենքով նախաստեղված ժամկետի աղարսը: Հետևաբար, Ա.Ստեփանյանն իրավունք ունի դիմելու դասարան ժառանգութեանը ընդունած համարելու դախանցով՝ հիմք ընդունելով ժառանգութեան համար նախաստեղված ժամկետի բաց թողման հարգելի դասճառները, փանի որ նրա սուբյեկտիվ իրավունքը գոյութեան է ունեցել, սակայն դրա մասին նա օբյեկտիվ դասճառներով չի իմացել:

76. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ հանգարարողների ոլորտային ՀՏ յ. «Վուրգ-Ա» ՍՊԸ, փաղ. գործ թիվ 3-918/Տ.Գ (11.191.000 ՀՀ դրամ բռնագանձելու և հաղընդդեմ հայցը՝ Թալիինի սարածփային ՀՏ 2006 թվականի սեղտեմբերի 5-ի թիվ ՍԱ-148469 սուղաման աղսն անվաղեր ճանաչելու դախանցներով):

Էջ
385-392

Խնդիրը. 1. Արդյո՞ք սուղաման ընթացքը կասեցնելու մասին հրամանը վարչական աղս է:

2. Արդյո՞ք հարկային մարմինը դարսաղոր է սուղաման ընթացքը կասեցնելու մասին հրամանը սնեստղարող սուբյեկտիս հանձնել կամ այդ մասին նրան սեղյաղ դախել:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց.

1. «Վարչարարութեան հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հողվաճի համաճայն՝ վարչական վարույթը վարչական աղս ընդունելուն ողղված գործունեութեան է: Նույն օրենքի 20-րդ հողվաճի համաճայն՝ վարչական վարույթը բաղկացած է միմյանց հետ փոխկաղակցված՝ հարուցման, ընթացիկ և եղրափակիչ փոլերից: Վարչական վարույթը հարուցվում է անձի (անձանց) դիմումի կամ վարչական մարմնի նախաճեղնութեան հիման վրա (հարուցման փոլ): Դիմումին կամ վարչական մարմնի նախաճեղնութեանը համաղասաղսան իրականացվում են վարչական գործի փնարկման հետ կաղված՝ սույն օրենքով նախաստեղված գործառոյթները (ընթացիկ փոլ): Վարչական վարույթը եղրափակվում է վարչական աղսի ընդունմամբ (եղրափակիչ փոլ): Վերոնցյաղ հողվաճների համարումից հետևում է, որ վարչական վարույթը մի գործընթաց է, որը կարող է բաղկացած լինել մի փանի փոլերից, և այդ թողոր փոլերը հետաղդում են միասնական նղասաղ, այն է՝ վարչական աղսի ընդունում:

Ինչ վերաբերում է սուղաման ընթացքը կասեցնելու մասին որոշմանը, աղա այն հանդիսանում է վարչական վարույթի ընթացքում ընդունվող ընթացակարգային, այղ ոչ թե վարչական աղս, փանի որ «Վարչարարութեան հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հողվաճի իմաստով վարչական աղսի բնորոշման հասկանիլ է համարվում արսաղին

ներգործությունը, հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նոտասակ հետադիմելը, և այդ ակտի տեսք է ուղղված լինի անձանց համար իրավունքներ և դատարանություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն: Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վերսուզման ընթացքը կասեցնելու մասին հրամանը «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով չի կարող գնահատվել որդես վարչական ակտ, քանի որ այն իրենից ներկայացնում է վարչական վարույթի իրականացմանն ուղղված գործառնություն և անմիջականորեն ուղղված չէ այլ անձանց համար իրավունքներ կամ դատարանություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն:

2. «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ առանձին տեսակի վարչական վարույթների առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքներով և Հայաստանի Հանրապետության միջազգային դրամանագրերով:

Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքով կարգավորվում է ստուգումների իրականացման բնագավառում վարչական վարույթի իրականացման կարգը և առանձնահատկությունները, իսկ նման առանձնահատկ կարգավորման բացակայության դրամաններում գործում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի դրույթները: Հետևաբար, եթե սուզման ընթացքի կասեցման հրամանի մասին ստուգվող ճնշակավարող սուբյեկտի տեղյակ տրամաբան հարկային մարմնի դատարանության վերաբերյալ հարաբերությունները չեն կարգավորվում «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքով, ապա կիրառվում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի դրույթները: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 49-րդ հոդվածի 4-րդ մասով սահմանված է վարչական վարույթի կասեցման մասին որոշումը եռօրյա ժամկետում վարչական վարույթի մասնակիցներին դատարան ձևով ուղարկելու վարչական մարմնի դատարանությունը, որովհետև չի իրականացնել խախտել է ճնշակավարող սուբյեկտի այդ ակտի տեղյակ լինելու իրավունքը: Հետևաբար, վճռաբեկ բողոքի հիմքում ընկած այն փաստարկը, որ «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասում բացակայում է սուզման ընթացքի կասեցման հրամանի մասին Ընկերությանը տեղյակ տրամաբան հարկային մարմնի դատարանությունը, հետևաբար և Ծառայությունը գործել է օրենքի ժողովրդականության, անհիմն է:

77. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Խորհրդային ՀՏ v. «Ուրարտու-Ալեն» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-951/ՏԳ (811 350 ՀՀ դրամ բռնագանձելու դրամանշով):

Էջ
393-398

Խնդիրը. Արդյո՞ք հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման խախտումների բացահայտմանն ուղղված դեղիքներում իրականացվող ստուգումների համար Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված բացառությունը վերաբերում է միայն սուզման հրամանը ստուգվող ճնշակավարող սուբյեկտին հանձնելու ժամկետին:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց, Դատարանը, հիմք ընդունելով Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, եզրակացրել է, որ օրենսդիրը հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների օգտագործման կանոնների դրամանության ստուգումն իրականացնելու համար սահմանել է որոշակի կարգ, այն է՝ ճնշակավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող դատարանատեսչական սուզման անցկացման մասին ծանուցելը, որը տեսք է կատարվել եթե ոչ երեք աշխատանքային օր առաջ, ապա գոնե սուզումը սկսելուց անմիջապես առաջ: Վերոնշյալ եզրահանգումը հակասում է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասի բովանդակությանը և չի

համադասախանում հողվածի դահանջներին հետևյալ դասճառաբանությամբ. «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարձնակալող բառերի և արտահայտությունների սառնացի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դահանջները: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չդիտարկվում է փոփոխվի դրա իմաստը: «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասը սնեսավարող սուբյեկտներին հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման խախտումների բացահայտմանն ուղղված ստուգումներից առաջ ստուգման անցկացման մասին ծանուցելու դարձնակալություն չի նախատեսում: Իսկ ինչ վերաբերում է վերոնշյալ հոդվածով նախատեսված հանձնարարագրի մեկ օրինակի վրա սնեսավարող սուբյեկտի կողմից ստորագրելու դրույթին, որը նախատեսվում է որդես ստուգվող սնեսավարող սուբյեկտի կողմից ստուգման մասին ծանուցված լինելը հավաստող հանգամանք, և որը Դասարանի կողմից մեկնաբանվել է որդես հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների օտարազործման կանոնների դահողաման վերաբերյալ ստուգում իրականացնելուց առաջ սնեսավարող սուբյեկտին ստուգման անցկացման մասին ծանուցելու դարձնակալություն, աղա իրականում հողվածի այդ կարգավորումը հանդիսանում է ստուգումների անցկացման ընդհանուր կանոնի սրամաբանական շարունակությունը և չի վերաբերում հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների օտարազործման կանոնների ստուգման դեղդերի համար նախատեսված բացառությանը:

Վճռաբեկ դասարանը նման եզրահանգման համար հիմք է ընդունում նաև այն հանգամանքը, որ «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասը դիտարկվում է մեկնաբանվի՝ հաշվի առնելով հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների օտարազործման կանոնների դահողամության հետ կաղված ստուգումների առանձնահատուկ բնույթը և դրանց արդյունավետ իրականացումն աղա հողվելու համար որոշող դայանների դարձնակալող առկայության անհրաժեշտությունը: Մասնավորաղա, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների օտարազործման հետ կաղված խախտումների բացահայտմը դահանջում է վարչական մարմնի արագ գործելու անհրաժեշտություն, հետևաբար նման ստուգում իրականացնելուց առաջ սնեսավարող սուբյեկտին ստուգման անցկացման մասին ծանուցելու դեղդում անհնար կղառնա օրենքով նախատեսված ստուգման նողասակների իրազործումը:

78. «Բինամ» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, քաղ. գործ թիվ 3-1123/ՏԳ (ղետական մարմնի և դրա դաշնոնասար անձի օրենքին հակասող ակտերն անվավեր ճանաչելու դահանջով):

Էջ
399-407

Խնդիրը. Արդյո՞ք հաշիվ-աղրանագում «ՍիՓիԹի» (փոխաղրումը վճարված է մինչև) տերմինի նեված լինելը կարող է վկայել այն մասին, որ մասակարարը վճարել է փոխաղրման ծախսերը մինչև նեանավայրը, իսկ դասվիրասու Ընկերությունը ազատված է այդ ծախսերը փոխհատուցելու դարձնակալությունից:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեղ. Հաշիվ-աղրանագումն աղրանգների առաման դեղդում օգտազործվող հաշիվարկային փաստաթուղթ է (ՀՀ կառավարության 1997 թվականի «ՀՀ սարածումն առաքվող կամ սրամաղրվող կամ տեղափոխվող արաղրանգի, աղրանգների գրանցման մասին» թիվ 314 որոշում, կետ 6), որը ոչ թե սահմանում է աղրանգները մասակարարող Կազմակերղության դարձնակալությունը, այլ մի շարք տեղեկությունների հետ միասին (աղրանգի տեսակ, քանակ, գին, տեղափոխման ձև և վայր) նեում է մասակարարի կողմից տեղափոխող անձին աղրանգի տեղափոխման համար արդեն իսկ վճարված գումարի չափը: Հետևաբար, հաշիվ-աղրանագումն «ՍիՓիԹի» (փոխաղրումը վճարված է մինչև) տերմինի նեված լինելը վկայում է գոն այն մասին, որ մասակարարը վճարել է փոխաղրման ծախսերը մինչև նեանավայրը, և միաժամանակ չի կարող վկայել այդ ծախսերի հատուցման առնությունը Ընկերության դարձնակալության բացակայության մասին:

01.08.2007թ.

79. ՀՀ բնադաժողովության նախարարության աշխատակազմի բնադաժողովական Էջ
դեղական տեսչություն v. «Հոկտեմբերյանի ֆերոստալավ գործարան» ՄՊԸ, ֆադ. գործ թիվ 3-
1021/ՏԳ (հոգոս ՀՀ դեղական բյուջեի 4.561.200 ՀՀ դրամ վնասի գումար բռնագանձելու
դաժանջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք մինչև նոր կառուցվող օբյեկտների տաժագործման հանձնելը
արտադրական հոսագծի տեխնոլոգիական փորձարկումների և ոչ արտադրական նեղանկության
գործունեության համար անհրաժետ է վնասակար նյութերի արտանետումների ժամանակավոր
թույլտվություն:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ կառավարության «Մթնոլորտային օդն աղտոտող
նյութերի տաժանային թույլատրելի արտանետումների և ֆիզիկական վնասակար
նեղգործությունների տաժանային թույլատրելի մակարակների նորմատիվների և արտանետումներ
կատարելու թույլտվություններ տալու մասին» 30.03.1999 թվականի թիվ 192 որոշման 5-րդ կետով
տաժանվել է, որ նոր կառուցվող, ընդլայնվող և վերակառուցվող օբյեկտների համար
կազմակերպություններին այդ օբյեկտները տաժանված կարգով տաժագործման հանձնելու
օրվանից 7 օրվա ընթացքում՝ մեկ տարի ժամկետով տրվում են արտանետումներ կատարելու
թույլտվություններ՝ դրանց կառուցման, ընդլայնման և վերակառուցման նախագծային
լուծումների հիման վրա: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ նորատեղծ ձեռնարկությունը
արտադրական գործունեություն ծավալելու համար այն տաժանված կարգով տաժագործման
հանձնելու օրվանից 7 օրվա ընթացքում դեղտ է տաժան արտանետումների թույլտվություն, որի
առկայության դայմաններում միայն վերջինս կարող է արտադրական գործունեություն
իրականացնել: Այդ թույլտվությունը տրվում է օբյեկտի կառուցման, ընդլայնման և
վերակառուցման նախագծային լուծումների հիման վրա: Մինչև գործարանի տաժանված
կարգով տաժագործման հանձնելն իրականացված փորձարկումների, ոչ արտադրական
նդատակներով իրականացված գործունեության համար թույլտվության տաժանարում վերը նեղված
որոշմամբ նախատեսված չէ: Հեղտաբար, Տնտեսական դասարանի եղտահանգումն այն մասին,
որ առանց համադասատաժան թույլտվության ընկերությունը չէր կարող իրականացնել որևէ
գործունեություն՝ կաղված գործարանի տաժագործման հեղ, այդ թվում՝ փորձարկումներ,
Վճռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում:

80. Չոյա Բաղդասարյան v. Հասմիկ Մաժակյան, ֆադ. գործ թիվ 3-1051/ՎԳ Էջ
(գումարի բռնագանձման և հակընդդեմ հայցը՝ 13.10.2005 թվականին կնքված
համաձայնության նկատմամբ առջինը դայմանագրի անվավերության հեղտանքներ կիրառելու
դաժանջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք առուժախի իրավաժարաբերության բացակայության դայմաններում
կարող են առաջանալ նախաժարի հեղ կաղված լրացուցիչ իրավաժարաբերություններ:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Վերաքննիչ
դասարանը սխալ է գնաժատել Հասմիկ Մաժակյանի և Չոյա Բաղդասարյանի միջև 13.11.2005
թվականին կնքված «Միջնորդական» դայմանագիրը, այն դասժառաբանությամբ, որ կողմերի
միջև ըստ էության կնքվել է խառը դայմանագիր, որը դարունակում է նաև անեարժ գույքի
առուժախի դայմանագրի տարրեր: Ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 300-րդ
հոդվաժի 1-ին մասով և 562-րդ հոդվաժով՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ կողմերի միջև
13.11.2005 թվականին կնքված «Միջնորդական» դայմանագիրը անեարժ գույքի առուժախի
մասով առաջինը է, ֆանի որ դայմանագիրը նոտարական վավերացում չի տաղել: Համաժայն
ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 304-րդ հոդվաժի 1-ին մասի՝ անվավեր գորժարք չի հանգեղնում
իրավաբանական հեղտանքների, բացառությամբ այն հեղտանքների, որոնք կաղված են
գորժարքի անվավերության հեղ: Նման գորժարքն անվավեր է կնքելու դաժից: Հեղտաբար Հասմիկ
Մաժակյանի և Չոյա Բաղդասարյանի միջև անեարժ գույքի առուժախի հեղ կաղված

դարսավորական իրավահարաբերություններ չեն առաջացել: Դեկվարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 395-րդ հոդվածի 1-ին մասով՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ նշված կողմերի միջև չէր կարող առաջանալ նաև նախապաշարի հետ կապված լրացուցիչ իրավահարաբերություն, քանի որ բացակայում է հիմնական՝ առուծախի իրավահարաբերությունը:

81. Նունն Սահակյան v. «Իսարկո Քոնսորացեն» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1161/ՏԳ (ադորինի սիրադեսումից «Շինհաս» ՓԲԸ-ի 102.050 հաս բաժնետոմսերը հետ դառնալու և վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆնուրոյն դառնալու ներկայացնող երրորդ անձ Ստեփան Ախոյանի հայցի ընդդեմ «Իսարկո Քոնսորացեն» ՓԲԸ-ի՝ սեփականատերից իրավունքի խախտումը վերացնելու նույնանունով «Իսարկո Քոնսորացեն» ՓԲԸ-ի՝ ադորինի սիրադեսումից «Շինհաս» ՓԲԸ-ի 102.050 հաս բաժնետոմսերը հետ դառնալու դառնալու):

Էջ
418-426

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի սառացի մեկնաբանությունը թույլ է տալիս ամբողջությամբ բացահայտելու ձեռնարկատիրական գործունեության էությունը: Որո՞նք են ձեռնարկատիրական գործունեության հիմնական բնորոշիչ հատկանիշները:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի՝ ձեռնարկատիրական է համարվում անձի ինֆնուրոյն, իր ռիսկով իրականացվող գործունեությունը, որի հիմնական նպատակը գույք օգտագործելուց, ադորանքներ վաճառելուց, աշխատանքներ կատարելուց կամ ծառայություններ մատուցելուց բացառաբար ստանալն է: Ձեռնարկատիրական գործունեությունը բնորոշող վերը թվարկված հատկանիշների սահմանափակ մեկնաբանությունը հնարավորություն չի ստեղծում ամբողջությամբ բացահայտելու ձեռնարկատիրական գործունեության էությունը, քանի որ յուրաքանչյուր գործունակ անձ իր գործողություններն իրականացնում է ինֆնուրոյն, բնականաբար՝ կրելով դրանց հետևանքների ռիսկը: Փաստորեն, վերը նշված հոդվածի սահմանափակ սառացի մեկնաբանության արդյունքում անձի ցանկացած գործունեություն, որի արդյունքում վերջինս եկամուտ է ստանում (այդ թվում նաև՝ ֆաղաֆացու կենցաղային գործարքները) կարող է մեկնաբանվել որդես ձեռնարկատիրական գործունեության սար:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ֆաղաֆացու կողմից իրականացվող գործունեության բնույթը (այդ թվում նաև՝ ձեռնարկատիրական լինելը) որոշելիս անհրաժեշտ է օրենքով սահմանված դարադիր հատկանիշների առկայությունը որոշել, մասնավորադես, հետևյալ հանգամանքները բացահայտելուց հետո.

1. արդյո՞ք գործունեությունն իրականացվել է անձի նախաձեռնությամբ և կամքով,
2. արդյո՞ք գործունեությունը կրում է դարբերական բնույթ,
3. արդյո՞ք գործունեությունն ի սկզբանե իրականացվել է հատկադես բացառաբար (եկամուտ) ստանալու նպատակով,
4. արդյո՞ք գործունեությունն իրականացվում է որդես մասնագիտություն (արհեստ), որի արաքին դրսևորումներից կարելի է համարել առևաքի իրականացման կամ ծառայությունների մատուցման հատկ սարածքի (խանութ, սրահ, արհեստանոց, այլ արադրական սարածք, հատկ հարմարեցված սրանադորային միջոց), սեղեկատվական-գովազդային բնույթի միջոցառումների, ադորանքի մեծ ֆանակության և սեսականու առկայությունը,
5. արդյո՞ք ֆաղաֆացու սնեսական գործունեությունը (ֆաղաֆացիաիրավական գործարքը) վերաբերում է նրա անձնական գույքին,
6. այլ առանձնահատկ հատկանիշներ:

Ելնելով սույն գործի փաստերից և ձեռնարկատիրական գործունեության վերը նկարագրված մեկնաբանությունից՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով բաժնետեր ֆաղաֆացու կողմից իր բաժնետոմսերի օսարումն ինֆնին չի կարող մեկնաբանվել որդես ձեռնարկատիրական գործունեություն:

82. Արմեն Հայրապետյան v. Ռուբեն Հայրապետյան, Արմեն Ճուղոսյան և թիվ 1 Էջ
նոսարական գրասենյակ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1179/ՎԳ (ժառանգության իրավունքի վկայագիրը, 427-433
սեփականության իրավունքի վկայականը, բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիրն ու դրա
հիման վրա սրված սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու և
բնակարանի սեփականատեր ճանաչելու դաժանաբան մասին և հակընդդեմ հայցը՝ բնակելի
սարածության օգտագործման իրավունքը փոխհասնուցմամբ դադարեցնելու և բնակարանից
վարելու դաժանաբան):

Խնդիրը. Միևնույն գույքի նկատմամբ կարող է արդյո՞ք ճանաչվել մեկ այլ անձի
սեփականության իրավունքը, եթե այդ գույքի նկատմամբ որդես միակ սեփականատեր
ժառանգության իրավունքի վկայագրում նշված է մեկ այլ անձ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Արմեն
Հայրապետյանը հոր՝ Արսեն Հայրապետյանի մահվանից հետո, նախկին ՀՀ ֆաղաֆացիական
օրենսգրքի 549-րդ հոդվածին համադասասխան ընդունել է ժառանգությունը: Ինչ վերաբերում
է Ռուբեն Հայրապետյանին, առաջ վերջինս նախկին ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 549-րդ
հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված ժամկետում չի ընդունել ժառանգությունը: Ասվածը
հիմնավորվում է նրանով, որ Արմեն Հայրապետյանին 28.09.1998 թվականին սրված
ժառանգության իրավունքի վկայագրում Երևանի Լեփսիոսի փողոցի 14 շենքի 22-րդ
բնակարանի միակ ժառանգ է ճանաչվել Արմեն Հայրապետյանը: ՀՀ ֆաղաֆացիական
վերահսկիչ դատարանը վերը նշված կանոնը չի դաժանաբան, մասնավորապես, Արմեն
Հայրապետյանին 28.09.1998 թվականին սրված ժառանգության իրավունքի վկայագրի առումով:
Այդպես՝ նշված վկայագրով հաստատվում է այն հանգամանքը, որ Երևանի Լեփսիոսի փողոցի
14 շենքի թիվ 22 բնակարանի միակ սեփականատեր է հանդիսանում Արմեն Հայրապետյանը:
Հետևաբար այդ վկայագրի առկայության դայմաններում այլ անձը այլևս չէր կարող
ժառանգության իրավունքի վկայագիր ստանալ նույն գույքի նկատմամբ:

83. Աննա Գաբրիելյան v. ՀՀ ոստիկանության Արմավիրի մարզային վարչություն, ֆաղ. Էջ
գործ թիվ 3-859/ՎԳ (նախկին աշխատանքում վերականգնելու և աշխատավարձի 434-437
բռնագանձման դաժանաբան):

Խնդիրը. Արդյո՞ք աշխատանքից ազատելիս աշխատողին նախադեմ գրավոր
ծանուցման դատարանության չկատարումը գործատուի համար կարող է առաջացնել
աշխատողին նախկին աշխատանքում վերականգնելու դատարանություն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Դատարանի կողմից կիրառվել է Օրենսգրքի 115-րդ
հոդվածի 1-ին մասը, համաձայն որի՝ օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով
նախատեսված հիմքերով աշխատանքային դայմանագիրը լուծելու դեղմում գործատուն
դատարան է աշխատողին գրավոր ծանուցել ոչ ուշ, քան երկու ամիս առաջ: Հավելի առնելով, որ
գործով հիմնավորվել է, որ նշված կետով սահմանված՝ հայցվորին աշխատանքից ազատելու
մասին դատարանի ծանուցման դաժանաբան գործատուի՝ սլյակ դեղմում դատարանողի, կողմից
չի կատարվել, առաջ սույն դեղմում դատարանի կողմից դեղմ է կիրառվել նաև նույն հոդվածի 2-
րդ մասը, ըստ որի՝ սույն հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետները չդաժանաբանելու
դեղմում գործատուն դատարան է աշխատողին վճարել սուժանի: Նշված հոդվածի
բովանդակությունից երևում է, որ աշխատանքից ազատելիս աշխատողին նախադեմ գրավոր
ծանուցման դատարանությունների չկատարման համար նախատեսված է միայն աշխատողին
սուժանի վճարման գործատուի դատարանությունը, այլ ոչ թե նախկին աշխատանքում
վերականգնելու դատարանություն:

84. Մելրան Մելիֆյան v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Կոստայի սարածային ծեսչություն, ֆաղ. գործ Էջ
թիվ 3-1261/ՏԳ (դատարանային անձի գործողությունները վիճարկելու դաժանաբան): 438-440

Խնդիրը. Որո՞նք են հաստատված վճար վճարող համարվելու դայմանները:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Հաստատված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի
սրամաբանությունից հետևում է, որ հաստատված վճար վճարելու համար հիմք է հանդիսանում

սնեսավարող սուբյեկտի հայտարարագիրը և հաստատագրված վճարով հարկման օբյեկտի առկայությունը: Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ անձը չի կարող համարվել հաստատագրված վճար վճարող, քանի որ դեռ դատարանական չեն վերջնական վավերացված փաստաթղթերը, մասնավորապես՝ առկա չէ համադասասխան գործունեության իրականացման փաստը և ներկայացված չէ հայտարարագիրը:

85. Քնարիկ Հարությունյան v. Սաղաթել Էդյան և Մամիկոն Սիմոնյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1270/ՎԳ (ընկերությունից հեռացնելու դատարանական գործը): **Էջ 441-445**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ընկերության գույքը հաշվառության գնից ցածր գնով օտարելը հիմք է ընկերության անդամներին ընկերությունից հեռացնելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Մահմանափակ ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ընկերության մասնակիցը, որը գումարային առումով սնօրհիմուն է ընկերության առնվազն չորս տոկոս բաժնեմասը, իրավունք ունի դատարան կարգով դատարանից ընկերության այլ մասնակցի հեռացումն ընկերությունից, եթե նա իր գործողություններով կամ անգործությամբ դժվարացնում կամ անհնարին է դարձնում ընկերության բնականոն գործունեությունը: Դատարանը, սխալ մեկնաբանելով օրենքի 13-րդ և 46-րդ հոդվածները, հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ դատարանաողները, օտարելով ընկերության գույքը հաշվառության գնից ցածր գնով, փաստորեն, չեն գործել ի օտար ընկերության և իրենց գործողություններով ծանրացրել են ընկերության ֆինանսական վիճակը: Նման դրամական ակնհայտ է, որ դատարանաողների գործողությունները հակասել են ընկերության գործունեության նպատակներին և դրանք կատարվել են հաշվի չառնելով ընկերության օտար՝ անձնական օտարազգաբաժնեությունից ելնելով: Պատասխանողները, փաստորեն, իրենց գործողություններով վնաս են հասցրել ընկերությանը՝ անհնարին դարձնելով դրա հետագա գործունեությունը, ինչն էլ Օրենքի 22-րդ հոդվածի համաձայն՝ հիմք էր նրանց ընկերությունից հեռացնելու համար:

86. «Կենտրոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ v. «Ֆիրմա-Ա» ԱԿ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1152/ՏԳ (գումար բռնագանձելու և հողի վարձակալության դրամագրերը վաղաժամկետ լուծելու դատարանական գործը): **Էջ 446-451**

Խնդիրը. Արդյո՞ք գույքը վարձակալին չհանձնելը և նրա կողմից չօգտագործելը կարող է առաջացնել վարձավճարի դատարանական գործը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 613-րդ հոդվածի 1-ից 3-րդ մասերի համաձայն՝ վարձատու դատարան է գույքը վարձակալին սրամարդել վարձակալության դրամագրի դրամագրերին և գույքի նշանակությանը համադասասխանող վիճակում: Գույքը վարձակալության է հանձնվում դրա բոլոր դատարանական իրավունքներով ու դրան վերաբերող փաստաթղթերով (սեյսմիկական անձնագիր, որակի հավաստագիր և այլն), եթե այլ բան նախատեսված չէ դրամագրով: Եթե վարձատու վարձակալության դրամագրում նշված ժամկետում, իսկ եթե դրամագրում այդպիսի ժամկետ սահմանված չէ՝ որոշամիս ժամկետում, վարձակալին չի սրամարդել վարձակալության հանձնված գույքը, վարձակալը, սույն օրենսգրքի 414-րդ հոդվածին համադասասխան, իրավունք ունի նրանից դատարանից սրամարդելու այդ գույքը և հասցնելու կատարման ձգձգման հետևանքով իրեն դատարանական վնասները, կամ դատարանից լուծելու դրամագրերը և հասցնելու դրամագրերը չկատարելու հետևանքով իրեն դատարանական վնասները: ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 616-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վարձակալը դատարան է ժամանակին մուծել գույքն օգտագործելու համար վճարը (վարձավճար): Այսինքն՝ վարձավճարը վճարվում է գույքի օգտագործման դիմաց, այսինչ հողամասերը դատարանաողին չեն հանձնվել, վերջինիս կողմից չեն օգտագործվել, հետևաբար հողամասերը դրամագրերում սահմանված կարգով Կոտորեցիական չհանձնելու և դրանք իրենց նպատակային նշանակությանը համադասասխան չօգտագործվելու հետևանքով վարձավճար վճարելու դատարանական գործը, ինչպես նաև վարձավճարը դրամագրերով սահմանված ժամկետներում չվճարելու հետևանքով սույժեր հաշվարկելու հիմքերը չեն ծագել:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր է բողոքի դատաձևաբանությունն այն մասին, որ դատարանը Կոողերասիվի մասով սխալ է կիրառել ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 347-րդ հոդվածը, քանի որ հողի վարձակալության դրամացուցումը սահմանափակված է լինում իրականացնող կազմակերպության հետ մասնագրծակցության կնքման պայմանագրով սահմանված ծրագրերի իրականացնող կազմակերպության հետ մասնագրծակցության կնքման անձանց ազատում է սլյալ դրամացուցումը սահմանված եկամուտներից Եսուցումն ակն առնելով ձևաչափով դատարանը):

Էջ
452-455

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության կառավարության միջև ֆինանսական համագործակցության մասին» Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածով սահմանված նորը Համաձայնագրով սահմանված ծրագրերի իրականացնող կազմակերպության հետ մասնագրծակցության կնքման անձանց ազատում է սլյալ դրամացուցումը սահմանված եկամուտներից Եսուցումն ակն առնելով դատարանը):

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ նույն Համաձայնագրի 1-ին հոդվածի 1-ին դրույթի 1-ին և 2-րդ կետերում նշված գումարների հաշվին ֆինանսավորվող աղբյուրների մասնագրծակցումը, ներմուծումը և ծառայությունների մատուցումը ազատում են բոլոր հարկերից, սուրբերից և դատարանի այլ վճարումներից: Այսպես, Համաձայնագրի 1-ին հոդվածի 1-ին դրույթի 2-րդ ենթակետի համաձայն՝ «Տուրքերից զերծ դրամացուցումը դեմ դրամացուցումը միջազգային ծրագրի» և «Ազգային տուրքերից զերծ դրամացուցումը հիվանդների համար բանասլային հիվանդանոցի վերականգնումը» ծրագրերի նդասակն է Առողջադախության համաժխարհային կազմակերպության կողմից հանձնարարված՝ ԴՈՏՍ (DOTS) (բուժման կարճակն կուրս առնիջական հսկողության ներն) ռազմավարությանը համադասասլային՝ տուրքերից զերծ դրամացուցումն և բուժման բարելավման, ինչդես նաև տուրքերից զերծ դրամացուցումը հիվանդ կալանավորների բժշկական սղասարկմանն օժանդակելու միջոցով նդաստել սարածաբանում տուրքերից զերծ դրամացուցումը Եսուցումն ակն առնելով: Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածի բովանդակությունից բխում է, որ հարկումից ազատվում են միայն Համաձայնագրով նախաստելված ծրագրերի Եսուցումն ակն առնելով ՀՀ սարածում գործող իրավաբանական և ֆիզիկական անձիք ՀՀ սարած աղբյուրների ներմուծման, ՀՀ-ում աղբյուրների մասնագրծակցում և ծառայությունների մատուցման դեղումն Եսուցումն ակն առնելով իրականացնող կազմակերպության հետ կնքվող այն դրամացուցումից առաջագող հարկերից, որոնք կաղված են սլյալ ծրագրի իրականացման հետ և անհրաժեես են դրա իրականացման համար: Միջազգային դրամացուցումի դրույթները մեկնաբանելիս, «ՀՀ միջազգային դրամացուցումի մասին» ՀՀ օրենի 35-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ դրույթի դրամացուցումն համաձայն, հաշվի են առնվում նաև կողմերի հետագա վարքը: Այսպես, ՀՀ կառավարության 26.02.2004 թվականի «Հայաստանի Հանրապետության և Համաժխարհային բանկի, Հայաստանի Հանրապետության և Գյուղատնտեսության զարգացման միջազգային հիմնադրամի, Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության ու Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության կառավարության միջև կնքված միջազգային դրամացուցումի նախաստելված հարկային և մաբասլային վճարների գծով արճնությունների կիրառման կարգը հաստատելու մասին» որոշման (այսուհետ՝ Կարգ) 7-րդ կետի «բ» ենթակետի համաձայն՝ Համաձայնագրով իրականացվող ծրագրերի Եսուցումն ակն առնելով սրամաղվող միջոցների հաշվին Հայաստանի Հանրապետության ռեղիդենների սսացած եկամուտները ներառվում են նրանց համախառն եկամսի կազմում, և դրանց մասով Եսուցումն ակն առնելով դատարանը որոշում են «Եսուցումն ակն առնելով մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված ռեղիդենում կարգով: Սլյալ դեղումն, Համաձայնագրի կնքումից հետո ՀՀ կառավարության կողմից ռեղումն ակն առնելով որոշման վերհիբայ դրույթը համադրելով Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածի բովանդակության և ողջ Համաձայնագրի նդասակն հետ, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Համաձայնագրում ձևակերղած «աղբյուրների մասնագրծակցումը, ներմուծումը և ծառայությունների մատուցումը ազատվում են բոլոր հարկերից, սուրբերից և դատարանի այլ վճարումներից» ձևակերղումը չի կարող

մեկնաբանվել որդես ՀՀ ռեզիդենսների ստացած եկամտից շահութահարկ վճարելու դրամավարկային արժեքի արդյունքում ստացված եկամտուցների նկատմամբ սարածվում է ՀՀ հարկային օրենսդրությամբ սահմանված հարկման ընդհանուր կարգը:

88. Գառնիկ Գևորգյան v. Մուսաննա Մանուկյան, Լյուդմիլա Գարսեցյան և Վանաձորի ֆաղափառության, ֆաղ. գործ թիվ 3-1324/Ա (բնակության իրավունքը չունեցող): **Էջ 456-460**

Խնդիրը. Որ դեղումն դասասխանողի վերջին հայցնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարին ծանուցում ուղարկելը, համայնքի կողմից դասական ծանուցագիրն ստանալը, ինչպես նաև այն ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ դասարանի կողմից հաղորդագրություն ստանալը կարող է գործի քննությունը սկսելու համար նախադրյալն հանդիսանալ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափառության դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դասասխանողի փաստացի գտնվելու վայրն անհայտ լինելու դեղումն դասարանը գործը քննում է դասասխանողի վերջին հայցնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարի կամ նրա վերջին հայցնի աշխատավայրի սփյուռքային կողմից ծանուցում ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ հաղորդագրություն ստանալուց հետո: ՀՀ ֆաղափառության դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասից հետևում է, որ դասասխանողի վերջին հայցնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարին ծանուցում ուղարկելը, համայնքի կողմից դասական ծանուցագիրն ստանալը և այն ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ դասարանի կողմից հաղորդագրություն ստանալը հանդիսանում է գործի քննությունը սկսելու համար նախադրյալն միայն այն դեղումն, երբ անհայտ է դասասխանողի փաստացի գտնվելու վայրը, այսինքն՝ երբ դասարանը դասաժամ կերպով կատարում է ՀՀ ֆաղափառության դասավարտության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված՝ ծանուցագիրը գործին մասնակցող անձի նշած հասցեով ուղարկելու դրամավարկային, որի արդյունքում դարձվում է, որ ծանուցվող անձն այդ հասցեում չի գտնվում: Մինչդեռ, սույն ֆաղափառության գործով դասարանի կողմից չի կատարվել ծանուցագիրը գործին մասնակցող անձի նշած հասցեով ուղարկելու դրամավարկային, հետևաբար, վերջինիս համար դեռևս չի ծագել ՀՀ ֆաղափառության դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված՝ համայնքի ղեկավարին կամ դասասխանողի վերջին հայցնի աշխատավայրի սփյուռքային ծանուցելու դրամավարկային:

89. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Ծահույանի ՀՏ v. Գայանե Ադյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1150/ՏԳ (4.955.100 ՀՀ դրամ բռնագանձելու դրամավարկային): **Էջ 461-464**

Խնդիրը. 2000 թվականի եկամտահարկի գծով վճարման ենթակա հարկի գումարի չվճարման համար 2001 թվականի մայիսի 2-ից մինչև նույն թվականի հունիսի 11-ը հաշվարկված տույժն արդյո՞ք կարող է հիմք հանդիսանալ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 301-րդ հոդվածի ուժով հարկային դրամավարկային արժեքի արդյունքում առաջացման համար, եթե հարկային մարմինը դասարան է դիմել 2006 թվականին:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 301-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկային օրենսդրության խախտումներ հայտնաբերելու դեղումն հարկային դրամավարկային արժեքի արդյունքում չեն կարող առաջանալ, եթե սվյալ խախտումը հայտնաբերվել է այն կատարելու արժեքի արդյունքում անմիջապես հաջորդող երեք ամիսի ընթացքում: Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ հարկատուի մոտ հարկային դրամավարկային արժեքի արդյունքում չեն առաջանում, եթե վերջինիս կողմից թույլ տրված հարկային օրենսդրության խախտումը դրան հաջորդող երեք ամիսների ընթացքում հարկային մարմնի կողմից չի հայտնաբերվում: Հետևաբար անհիմն է բողոք բերած անձի դրամավարկային արժեքի արդյունքում չեն կարող առաջանալ, քանի որ ՀՀ հարկային օրենսդրությունը դասարան է դիմել միայն 2006 թվականին: Սույն ֆաղափառության գործով ֆիզիկական անձի ստացած եկամտուցների 2000 թվականի հայտարարագիրը Գայանե Ադյանի

կողմից ներկայացվել է 01.03.2001 թվականին, որով 2000 թվականի համար վճարման ենթակա եկամտահարկի գումարը կազմել է 3.170.500 (երեք միլիոն մեկ հարյուր յոթանասուն հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ: «Եկամտահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ հարկատու դարձավ եկամտահարկի գումարը վճարելով ղեկավարական բյուջե մինչև սվյալ հարկային տարվան հաջորդող տարվա մայիսի 1-ը: Այսինքն՝ սույն ֆաղափաստական գործով 2000 թվականի համար հաշվարկված եկամտահարկի գումարի վճարման դարձավորությունը Գայանե Ադյանի կողմից խախտվել է 2001 թվականի մայիսի 2-ին: Հարկային ռեսուրսային կողմից ներկայացված՝ Գայանե Ադյանից բռնագանձման ենթակա գումարի հաշվարկման ղեկավարի համաձայն՝ 2000 թվականի եկամտահարկի գծով վճարման ենթակա հարկի գումարի՝ 3.170.500 (երեք միլիոն մեկ հարյուր յոթանասուն հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ չվճարման համար 2001 թվականի մայիսի 2-ից մինչև նույն թվականի հունիսի 11-ը հաշվարկվել է տույժ: Այսինքն՝ վերոնշյալ տույժի հաշվարկը Վճռաբեկ դատարանը դիտարկել է որպես բավարար հիմք՝ արձանագրելու համար, որ Գայանե Ադյանի կողմից թույլ տրված խախտումը Հարկային ռեսուրսային կողմից հայտնաբերվել է դեռևս խախտման առաջին օրը՝ 2001 թվականի մայիսի 2-ին:

05.09.2007թ.

90. Կարադե Պրայան v. Ասոմ Ղազարյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1091/ՎԳ (գումարի բռնագանձման դաժանություն): **Էջ 465-469**

Խնդիրը. Արդյո՞ք օրինական ուժի մեջ մտած դատավճռով հաստատված բոլոր հանգամանքներն են նախադասելի ֆաղափաստական գործ ֆննող դատարանի համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղափաստական դատավարության օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի 3-րդ մասի իմաստով օրինական ուժի մեջ մտած դատավճիռը նախադասելի (դրեյտյոդիցիալ) նշանակություն ունի միայն հանցագործության ֆաղափաստա-իրավական հետևանքներին վերաբերող ֆաղափաստական գործ ֆննող դատարանի համար՝ հետևյալ բացահայտումներով.

1. կատարվել են արդյո՞ք որոշակի գործողություններ (հանցագործության օբյեկտիվ կողմը),

2. արդյո՞ք այդ գործողությունները կատարվել են սվյալ անձի կողմից:

Այլ հայցերով դատավճիռը ֆաղափաստական դատավարության կարգով ֆննվող գործով դարձադիր չէ: Օրինակ՝ դատավճռով հաստատված հանցագործությամբ դատաճառված վնասի չափը, ինչպես նաև այդ վնասի հասուցման դաժանության առկայությունը կամ բացակայությունը նախադասելի չէ, և այդ հարցը ենթակա է ադապտացման ընդհանուր հիմունքներով, չնայած որ դրանք հաստատված են դատավճռով: Բացի այդ, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հանցագործությամբ դատաճառված վնասի հետ կապված հարաբերությունները և սույն ֆաղափաստական գործով կողմերի միջև կնքված փոխառության գործարքով սահմանված հարաբերությունները, չնայած դրա մասնակիցների նույնակառուցվածքին, այնուամենայնիվ, ըստ էության բովանդակային առումով այլ հարաբերություններ են: Այդ գործարքով ծագած դատարարությունները կարող են դադարել միայն կատարման և ՀՀ ֆաղափաստական օրենսգրքի 27-րդ գլխով սահմանված այլ հիմքերով, որոնք սույն գործի փաստերի համաձայն առկա չեն: Հետևաբար, հանցագործությամբ դատաճառված վնասի հետ կապված կողմերի համաձայնությունը չի կարող սահմանվել կողմերի միջև կնքված այլ՝ ֆաղափաստաիրավական բնույթի դատարարությունների վրա:

91. Ելենա Տայան v. Մամվել Տայան, երրորդ անձ «Կենտրոն» նոտարական գրասենյակի նոտար Ալիա Աբրահամյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1193/ՎԳ (առուվաճառքի դաշմանագիրը մասնակիորեն անվավեր ճանաչելու և հակընդդեմ հայցով՝ ընդհանուր գույքից բնեղենով իր **Էջ 470-474**

բաժինն առանձնացնելու դաժանություն):

Խնդիրը. Արդյո՞ք բնակարանի վաճառքի և այգեսնակի գնման գործարքների միայն ժամանակագրական հերթականությունը կարող է բավարար հիմք հանդիսանալ լուրջելու, թե վերջին գործարքը կնքվել է նախորդի հասույթի հաշվին:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Դատարանը, հաշվի չառնելով այն փաստը, որ ֆաղաֆ Երևան, Բարսեղյան փողոցի 16-րդ շենքի թիվ 29 հասցեի բնակարանը ձեռք է բերվել ամուսինների համատեղ կյանքի ընթացքում, առանց հիմնավոր աղացույցների հաստատված է համարել այն հանգամանքը, որ վիճելի այգեսնակը ձեռք է բերվել բացառապես Ելենա Տայանի միջոցներով և հանդիսացել է Ելենա Տայանի սեփականությունը: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բնակարանի վաճառքի և այգեսնակի գնման գործարքների միայն ժամանակագրական հերթականությունը չի կարող հիմք հանդիսանալ լուրջելու, թե վերջին գործարքը կնքվել է նախորդի հասույթի հաշվին: Գործում առկա աղացույցներով չի հիմնավորվել այն հանգամանքը, որ վիճելի այգեսնակը ձեռք է բերվել միայն Ելենա Տայանի անձնական միջոցների հաշվին:

92. Կիմա Սարգսյան v. Հարություն Սարգսյան, Վարդուհի Սարգսյան և Անժելա Սարգսյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1224/ՎԳ (փաստացի սիրադեման եղանակով բնակարանի ժառանգությունն ընդունած համարելու դաժանություն): **Էջ 475-481**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ժառանգությունն ընդունելու վերաբերյալ դիմումը այլ վայրի նոտարական գրասենյակին հանձնելը կարող է որակվել որդես ժառանգության ընդունում:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի համաձայն՝ ժառանգությունն ընդունվում է ժառանգությունն ընդունելու կամ ժառանգական իրավունքի վկայագիր ստանալու մասին ժառանգի դիմումը ժառանգության բացման վայրի նոտարին հանձնելով: Տվյալ դեպքում Մոսկվա ֆաղաֆի նոտարական գրասենյակին ժառանգությունն ընդունելու վերաբերյալ Հարություն Սարգսյանի դիմումի հանձնելն ինքնին հիմք չէ վերջինիս այդ եղանակով ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ձանաչելու համար, քանի որ ՀՀ Գյումրի ֆաղաֆում բացված ժառանգությունն ընդունելու վերաբերյալ դիմումը ղեկավար է ներկայացվել Գյումրու սարածքի նոտարին: Սակայն Վերաբեկիչ դատարանը դատաժողովում գնահատման չի արժանացրել այն հանգամանքը, որ Հարություն Սարգսյանը Մոսկվա ֆաղաֆի նոտարական գրասենյակում ժառանգության բացումից հետո վեցամսյա ժամկետում հայտարարություն է սվել Սամվել Սարգսյանի ժառանգությունն ընդունելու վերաբերյալ, այսինքն՝ կատարել է ժառանգատուի գույքի փաստացի սիրադեմանը և կառավարմանն ուղղված կոնկրետներ գործողություններ՝ կոնկրետ նոտարական օրենսգրքի հոդվածի իր սիրադեման սակ վերցնել ժառանգական գույքը: Եթե օրենսդիրը դիմում սալու եղանակով ժառանգության ընդունման հասույթ ընթացակարգ է նախատեսել (ժառանգությունն ընդունելու կամ ժառանգական իրավունքի վկայագիր ստանալու մասին դիմումը ժառանգության բացման վայրի նոտարին վեցամսյա ժամկետում հանձնելը), աղա փաստացի սիրադեման և կառավարման եղանակով ժառանգության ընդունումը կարող է սեղի ունենալ ժառանգի կողմից ամենատարբեր բնույթի ակտիվ գործողություններ սկսելու հիմքով, որոշակի ուղղված են ժառանգատուի գույքի փաստացի սիրադեման և կառավարման հնարավորությունների աղախովմանը: ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ եթե այլ բան աղացուցված չէ, աղա ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունված է համարվում, երբ նա սկսում է փաստացի սիրադեմել կամ կառավարել ժառանգված գույքը՝ ներառյալ, երբ ժառանգը միջոցներ է ձեռնարկել գույքը դաժողանելու և այն երրորդ անձանց ոսնձողություններից կամ հավակնություններից դատադանելու համար:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասի հիմքով ժառանգի կողմից ժառանգությունն ընդունած կամ չընդունած լինելու փաստի գնահատման հարցում էական նշանակություն ունի այն հանգամանքը, թե արդյո՞ք առկա են ժառանգի կամքը և ցանկությունը՝ ընդունելու ժառանգությունը, թե ոչ, և արդյո՞ք

ժառանգությունն ընդունելու համար ժառանգը միջոցներ (ակտիվ գործողություններ) է ձեռնարկել գույքը դահիղանելու և այն երրորդ անձանց ոսնձգություններից կամ հավակնություններից դաժադանելու համար: Սույն գործի փաստերից ելնելով՝ Հարություն Սարգսյանը վերը նշված ակտիվ գործողությունները կատարել է գույքը երրորդ անձանց ոսնձգություններից կամ հավակնություններից դաժադանելու և դրա նկատմամբ իր սիրադեմությունը հաստատելու նդատակով:

93. Լևոն Նազարյան v. «Տնեսավարող սուբյեկտների միջազգային համագումար» հասարակական կազմակերդության նախագահ Արմինե Թևոսյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1373/ՎԴ (բնակարանից վատրելու, վարձավճարի և վճարված դեսական տուրփի գումարը բռնագանձելու դահանջներով):

Էջ
482-484

Խնդիրը. Արդյո՞ք հասարակական կազմակերդության նախագահը դատասխանավոթյուն է կրում կազմակերդության դատավորությունների համար:

ՀՀ վճադեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղադադիական օրենագրփի 346-րդ հոդվածի երրորդ մասի համաձայն՝ դատավորությունը դատականություններ չի ստեղծում որդես կողմ չմասնակցող անձանց (երրորդ անձանց) համար: «Հատարակական կազմակերդությունների մասին» ՀՀ օրենփի 17-րդ հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն՝ կազմակերդության հիմնադիրներն ու անդամները կազմակերդությանը որդես սեփականություն հանձնած գույքի (ներառյալ՝ անդամավճարները) նկատմամբ իրավունքներ չունեն: Նրանք դատասխանատու չեն կազմակերդության դատավորությունների, իսկ կազմակերդությունը՝ իր հիմնադիրների և անդամների դատավորությունների համար: Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ վարձակալության դայմանագրի կողմ (վարձակալ) է հատարակական կազմակերդությունը, ուստի սույն գործարևով հատարակական կազմակերդության նախագահ Արմինե Թևոսյան ֆիզիկական անձի համար (որն, ի դեղ, դատարական կողմ չէ) դատականություններ չեն կարող առաջանալ:

94. ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ վարչություն v. անհատ ձեռնարկատեր Արմենուե Ավեսիսյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1340/ՏԴ (գույքի վերադարձման և հակընդդեմ հայցը՝ բաց թողնված ժամկեսը հարգելի համարելու դահանջներով):

Էջ
485-491

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ դեսական գույքի կառավարման նախարարությունը բոլոր դեղդերում կրում է տարածամկես վճարումների դայմանով մասնավորեցված օբյեկտների գնորդներին վճարման ենթակա տարածամկես չվճարված գումարները միանվագ մուծելու դեղդում կիրառվող զեղչի մասին տեղեկացնելու դատականություն:

ՀՀ վճադեկ դատարանը որոշեց. Համաձայն ՀՀ դեսական գույքի կառավարման նախարարության «ՀՀ դեսական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքից բխող առաջնահերթ միջոցառումների իրականացման կարգը և մասնավորեցման դայմանագրի փոփոխությունների ձևը հաստատելու մասին թիվ 016-Հ հրամանով հաստատված կարգի 2-րդ կեսի «բ» ենթակեսի՝ ՀՀ դեսական գույքի կառավարման նախարարությունը առաջին կամ հերթական վճարումը կատարելու ժամանակ սուբյեկտներին տեղեկացնում է վճարման ենթակա տարածամկես մնացած գումարները միանվագ մուծելու դեղդում կիրառվող զեղչի մասին՝ դարգաբանելով օրենքով սահմանված կարգը: Նշված նորմի տամաբանության համաձայն՝ սուբյեկտը դես է ներկայանար առաջին կամ հերթական վճարում կատարելու համար, որդեսգի ՀՀ դեսական գույքի կառավարման նախարարությունը վերջինիս տեղեկացներ վճարման ենթակա տարածամկես մնացած գումարները միանվագ մուծելու դեղդում կիրառվող զեղչի մասին: Այսինքն՝ նշված հրամանը սահմանելով ՀՀ դեսական գույքի կառավարման նախարարության դատականությունը՝ առաջին կամ հերթական վճարումը կատարելու ժամանակ սուբյեկտներին վճարման ենթակա տարածամկես մնացած գումարները միանվագ մուծելու դեղդում կիրառվող զեղչի մասին տեղեկացնելու դատականությունը, չի նախատեսել սուբյեկտի կողմից վճարումներ կատարելու համար չներկայանալու դեղդում վերջինիս

սեղեկացնելու դաժանակամտություն:

95. Լաուրա Ամիրյան v. Եղիսաբեթ Ալավերդյան, Գոհար Պողոսյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1311/ՎԳ (ժառանգությունն ընդունած ժառանգ-սեփականատեր ճանաչելու և Վիլեն Գաբրիելյան v. Եղիսաբեթ Ալավերդյան և Գոհար Պողոսյան՝ սեփականատերի իրավունքի խախտումը վերացնելու, Եղիսաբեթ Ալավերդյան v. Լաուրա Ամիրյան, Վիլեն Գաբրիելյան, Լիլիթ Սևոյան և ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Ջեյթուն ՏՄ՝ սեփականության իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու, անուստ գույքի առուվաճառքի թայմանագիրը, դրա հիման վրա կադաստրի միասնական մասշտաբում կասարված գրանցումը և սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու, գործարքի անվավերության հետևանքներ կիրառելու դաժանակամտություն):

Էջ
492-500

Խնդիրը. Արդյո՞ք գույքի բարեխիղճ ձեռք բերող հանդիսանալու հանգամանքն ինքնին հիմք է օրենքի դաժանակամտության հակասող գործարքն անվավեր ճանաչելու և գործարքի անվավերության հետևանքներ կիրառելու դաժանակամտություն մերժելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ եթե գույքը հասուցմամբ ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ (բարեխիղճ ձեռք բերող), ապա սեփականատերն իրավունք ունի ձեռք բերողից սվյալ գույքը դաժանակամտ միայն այն դեպքում, երբ գույքը կորցրել է սեփականատերը կամ այն անձը, ում այդ գույքի սեփականատերը հանձնել է սիրադեման, կամ այն հափժեսակվել է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց սիրադեմումից դուրս է եկել այլ ճանադարհով անկախ նրանց կամից: Նշված հոդվածից հետևում է, որ գույքի բարեխիղճ ձեռք բերող հանդիսանալու հանգամանքն ինքնին հիմք չէ օրենքի դաժանակամտության հակասող գործարքն անվավեր ճանաչելու և գործարքի անվավերության հետևանքներ կիրառելու դաժանակամտություն մերժելու համար, քանի որ գույքի բարեխիղճ ձեռք բերողն օրենքով թույլատրված չէ սեփականատերից՝ գույքը վերադարձնելու դաժանակամտությամբ, եթե գույքը վերջինիս սիրադեմումից դուրս է եկել անկախ նրա կամից:

10.10.2007թ.

96. Վոլոդյա և Միլա Նիկողոսյաններ ընդդեմ v. Մանվել, Սոֆիկ, Մելանյա, Մամվել Սարիբեկյանների և Քնարիկ Աղազարյանի, ֆաղ. գործ թիվ 3-1435/ՎԳ (բնակատեղիային օգտագործման իրավունքը փոխհասուցմամբ դադարեցնելու և բնակելի սենյակ վարելու և հակընդդեմ հայքը՝ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքը ճանաչելու, ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիրը և սեփականության իրավունքի վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու, ինչպես նաև Մանվել Սարիբեկյան և Քնարիկ Աղազարյան v. Վոլոդյա և Միլա Նիկողոսյաններ՝ հողատերության նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցումը մասնակի անվավեր ճանաչելու դաժանակամտություն):

Էջ
501-506

Խնդիրը. Որո՞նք են ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռքբերման վավերացման հետևանքները:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 172-րդ հոդվածի 5-րդ կետի համաձայն՝ սույն օրենսգրքով նախատեսված դեպքերում և կարգով՝ անձը կարող է սեփականության իրավունք ձեռք բերել սեփականատեր չունեցող գույքի նկատմամբ, ինչպես նաև այն գույքի, որի սեփականատերն անհայտ է, կամ որից սեփականատերը հրաժարվել է, կամ որի նկատմամբ սեփականության իրավունքը նա կորցրել է օրենքով նախատեսված այլ հիմքերով: Նույն օրենսգրքի 280-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղափացին կամ իրավաբանական անձը կարող է հրաժարվել իրեն դասակարգող գույքի սեփականության իրավունքից՝ այդ մասին գրավոր հայտարարելով կամ այնուհետև գործողություններ կատարելով, որոնք ակնհայտ վկայում են գույքի սիրադեմումից, օգտագործումից և ճնշումումից նրա մեկուսացման մասին՝ առանց այդ գույքի

նկասմամբ որևէ իրավունք դափնայելու մտադրության: ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ֆաղաֆացին կամ իրավաբանական անձը, որն անուարձ գույքի սեփականատերը չէ, սակայն այն սասը սարվա ընթացքում բարեխղճորեն, բացահայտ և անընդմեջ սիրադասուն է որդես սեփական գույք, այդ գույքի նկասմամբ ձեռք է բերում սեփականության իրավունք (ձեռքբերման վաղեմություն): Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ ձեռքբերման վաղեմությունն իրենից ներկայացնում է օրենքով նախատեսված որոշակի ժամկետի լրանալու և որոշակի դայմանների վրա հասնելու ուժով **մեկ անձի կողմից սեփականության իրավունքի ձեռքբերման**, իսկ մյուսի կողմից **այդ իրավունքի դադարման** միջոց: ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 1-ին մասի վերլուծությունից հետևում է, որ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռքբերման համար անհրաժեշտ է մի բարձր վավերադայմանների միաժամանակյա առկայությունը: Մասնավորապես դրանք են՝

1. Տիրադեսումը դեմք է լինի բարեխղճ: Տիրադեսման բարեխղճությունը գնահատվում է գույքը անձի փաստացի տիրադեսմանն անցնելիս: Գույքն անձի փաստացի տիրադեսմանը դեմք է անցնի առանց որևէ բռնության գործադրման: Տիրադեսողի մոտ դեմք է առկա լինի այն համոզումներ, որ նա գույքը ձեռք է բերում օրինական հիմքերով: Տիրադեսումը դեմք է հիմնված լինի այնդիսի փաստի հիման վրա, որը տիրադեսողին կարող է սալ բավարար հիմքեր ենթադրելու, որ նա այդ գույքը տիրադեսելու է որդես սեփականություն:

2. Փաստացի տիրադեսողը գույքը դեմք է տիրադեսի որդես սեփականը, այսինքն՝ գույքը փաստացի տիրադեսողը դեմք է մասնակցի գույքի կառավարմանը, հոգ սանի դրա դափնայման համար, ինչոդես իր սեփական գույքի դեղդում: Անձը դեմք է գույքը տիրադեսի ինչոդես սեփականը նաև երրող անձանց հետ հարաբերություններում:

3. Տիրադեսումը դեմք է լինի 10 սարի և անընդմեջ: Այսինքն՝ 10 սարվա ընթացքում գույքի տիրադեսումը չդեմք է ընդհատվի: Տիրադեսումը կարող է ընդհատվել կամ տիրադեսողի կամով, երբ նա հրաժարվում է գույքի հետագա տիրադեսումից (գույքը դուրս է գալիս նա տիրադեսումից), կամ գույքի սեփականատերից կամ այլ անձանց գործողություններով, որոնք ուղղված են գույքը վերադարձնելուն:

4. Տիրադեսումը դեմք է լինի բացահայտ, այսինքն՝ փաստացի տիրադեսողը գույքը չդեմք է տիրադեսի երրող անձանցից գաղտնի եղանակով:

97. «Ուռնի» ՓԲԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Ծահումյանի ՀՏ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1462/ՏԳ (22.01.2007թ. թիվ 1022992 usուզման ակցն անվավեր ձանաչելու դափնայնջով):

Խնդիրը. Ո՞ր դափնից է կրեղիտրական դարսֆը համարվում անհուսալի:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ կառավարության 19.12.2002 թվականի թիվ 2052-Ն որոշմամբ հաստատված՝ «Կազմակերպությունների (բացառությամբ բանկերի) դեբիտորական դարսֆերի հնարավոր կորուստների դափնուսի (դափնուսաֆնողի) ձևավորման դեբիտորական և կրեղիտրական դարսֆերի անհուսալի ձանաչման և դուրսգրման» կարգի (այսուհետ՝ Կարգ) 21-րդ կետի համաձայն՝ կրեղիտրական դարսֆը կետանցված դառնալու 366-րդ օրվանից համարվում է անհուսալի: Նույն Կարգի 4-րդ կետի համաձայն՝ կրեղիտրական դարսֆը համարվում է կետանցված, եթե այն չի մարվել Կարգի 2-րդ կետում նշված հիմքերով (դայմանագրով, օրենսդրությամբ կամ օրենքով նախատեսված այլ հիմքերով) սահմանված ժամկետում, ընդ որում, կրեղիտրական դարսֆի մարման ժամկետը փոխադարձ համաձայնությամբ երկարաձգվելու դեղդում կրեղիտրական դարսֆը համարվում է կետանցված նոր ժամկետում չմարելու դեղդում, իսկ մարման ժամկետ սահմանված չլինելու և ցղափանց կրեղիտրական դարսֆի դարսֆայում՝ այդ դարսֆն առաջացնող գործարի (գործառնության փաստի) կասարման օրվան հաջորդող 60 օրվա ընթացքում չմարվելու դեղդում: Վկայակոչված նորմերում դարունակվող բառերի սառացի նշանակությունից ակնհայտ է, որ կրեղիտրական դարսֆի անհուսալության մասին դասողություններ անելու համար անհրաժեշտ է սսույց տեղեկություններ ունենալ այդ դարսֆի ծագման հիմքերի և մարման ժամկետի մասին, որդիսի

Էջ
507-511

սեղեկությունների բացակայությունը բացառում է դարսֆի կեսանցման փաստի ճշգրիտ արձանագրման հնարավորությունը: Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ վիճելի դարսֆն անհուսալի է համարվել 2005 թվականի դրությամբ: Իսկ դարսֆի կեսանցը որոշելու համար անհրաժեշտ է նախ դարձել դարսֆի մարման վերջնաժամկետը: Իսկ վերջնաժամկետը որոշելու համար անհրաժեշտ է համադասասխան աղացույց, որով կարող է հաստատվել դարսֆի սրամադրման օրվա և այն մարելու ճշգրիտ ժամկետը: Միայն այդպես է հնարավոր որոշել դարսֆի կեսանցի օրը, իսկ դրա հիման վրա՝ դարսֆն անհուսալի դառնալու դեպքը:

98. «Կոմվերս Բանկ» ՓԲԸ v. «Մ.Մ.ԱՆԱՍՏԱՍ» ՍՊԸ, Անաստաս Սեդրակյան, ֆալ. էջ 512-515
 գործ թիվ 3-1489/ՏԳ (դայմանագրերի լուծման և գումարի բռնագանձման դատահանջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք դայմանագրում օգտագործվող «վարկ» բառը դասարանի կողմից կարող է մեկնաբանվել որդես կեսանցված (ժամկետանց) վարկ՝ հիմք ընդունելով ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 447-րդ հոդվածը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Համաձայնագրի 4.7 կետի Դասարանի մեկնաբանությունը չի համադասասխանում ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 447-րդ հոդվածին հետևյալ դասճառաբանությամբ. Համաձայնագրի 4.7 կետի համաձայն՝ նույն համաձայնագրով սրված վարկի մարումները սահմանված ժամկետում չկատարելու դեպքում վարկառուն վճարում է տուգանք վարկի 20 տոկոսի չափով և յուրաքանչյուր ուշացված օրվա համար տույժ՝ վճարման ենթակա գումարի 0,1 տոկոսի չափով: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ «վարկ» բառի բովանդակությունը միանգամայն չի ընդունվում Բանկի և Ընկերության կողմից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 447-րդ հոդվածով նախատեսված դայմանագրի դայմանների մեկնաբանման կանոններով և դրանց կիրառման հերթականությամբ՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ դայմանագրի 4.7 կետը ղեկ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 447-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված կանոնով, այսինքն՝ համարելով մեկնաբանվող համաձայնագրի այլ դայմանների հետ: Այսպիսով, «վարկ» բառը օգտագործվում է Համաձայնագրի մի շարք կետերում, այդ թվում՝ 1.2, 1.3, 2.1, 3.1.1, 3.1.2, 4.1 և այլ կետերում: Նշված կետերի վերլուծությունից հետևում է, որ «վարկ» բառի սակ Համաձայնագրում նկատվում է ունեցվում 20.000.000 (ֆան միլիոն) ՀՀ դրամը: Մասնավորապես, ֆնանսվող համաձայնագրի 1.2 կետի համաձայն. Սույն լրացուցիչ համաձայնագրով Բանկը «Վարկառուին» սրամադրում է 20.000.000 (ֆան միլիոն) ՀՀ դրամ վարկ: Վարկը սրամադրվում է կանխիկ: Այսինքն՝ նշված կետում կողմերն առաջին անգամ «վարկ» բառն օգտագործելիս նշում են նրա չափը՝ ֆան միլիոն ՀՀ դրամ: Նույն կետի երկրորդ նախադասության մեջ արդեն ուղղակի նշվում է «վարկ» բառը՝ առանց դրա մեծությունը նշելու՝ նկատի ունենալով առաջին նախադասության մեջ նշված մեծությունը: Նույնը վերաբերում է նաև մնացած կետերին, որտեղ «վարկ» ասելիս կողմերը նկատի են ունենում 20.000.000 (ֆան միլիոն) ՀՀ դրամ: Միևնույն ժամանակ Համաձայնագրի այն կետերում, որոնցում կողմերը ցանկանում են նշել սրամադրված վարկի միայն որոշակի մասը, «վարկ» բառի փոխարեն համաձայնագրում օգտագործվում է այլ ձևակերպում: Այսպես, Համաձայնագրի 4.7 կետում նախատեսված տույժի հաշվարկման բազան որոշելու համար օգտագործվում է հետևյալ ձևակերպումը. «... յուրաքանչյուր ուշացված օրվա համար տույժ՝ վճարման ենթակա գումարի 0,1 տոկոսի չափով»: Այսինքն՝ տույժի հաշվարկման բազան վարկի այն մասն է, որն ըստ մարման ժամանակացույցի ենթակա էր վճարման, որը, սակայն, չի վճարվել: Վերոնշյալ փաստերի հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ համաձայնագրում օգտագործվող «վարկ» բառի սակ հասկացվում է ողջ վարկի գումարը՝ 20.000.000 (ֆան միլիոն) ՀՀ դրամը, իսկ բոլոր այն դեպքերում, երբ կողմերը նկատի են ունեցել կեսանցված վարկի գումարը, համաձայնագրով «վարկ» բառի փոխարեն օգտագործվել է այլ ձևակերպում:

99. «Նանա-Ար» ԱԿ v. «Արդեհինիվեսթմենթ» ՓԲԸ և համադասասխանող էջ 516-521
 «Արդեհինիվեսթմենթ» ՓԲԸ-ի «Գյումրի» մասնաճյուղ, ֆալ. գործ թիվ 1538/ՏԳ (գործարքներն անվավեր ճանաչելու դատահանջով):

կամ փոփոխման, գույքային իրավունքների (օգսագործման, վաճակալության և այլն) ձեռքբերման վերաբերյալ գործարկների, ընդհանուր բաժնային սեփականությունն առևտրային նդասակներով օգսագործելու համար նախատեսված սեղի սահմանման հարցերի լուծման բացառիկ լիազորությամբ օժտված օրենքով սահմանված մարմին համադասասխսան որոշում չի կայացրել: Հետևաբար Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ խախտվել է բազմաբանակարան շենքի սեփականատերեր հանդիսացող հայցվորների՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքով և «Բազմաբանակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված՝ ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման իրավունքը:

101. Մարուսյա Աբրահամյան, Ռուբիկ Միմոնյան v. Միխայել Միմոնյան, Ջուլիետա Հակոբջանյան, Արթուր Միմոնյան, Լարիսա Գևորգյան, Արման, Անահիտ և Ջուլիետա Միմոնյաններ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1451/ՎԳ (քնակելի սարածության օգսագործման իրավունքը փոխհասուցմամբ դադարեցնելու և վստելու, և հակընդդեմ հայցը՝ Միխայել Միմոնյանի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու, ձեռքբերման վաղեմության ուժով փաստացի սիրադեսմամբ զբաղեցրած հողամասի և շինության նկատմամբ իր և ընտանիքի անդամների սեփականության իրավունքը ճանաչելու դիմումներով):

Էջ
529-534

Խնդիրը. Արդյո՞ք ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունք կարող է ձեռք բերվել միայն սիրազուրկ գույքի նկատմամբ:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ֆաղաֆացին կամ իրավաբանական անձը, որն անտարժ գույքի սեփականատերը չէ, սակայն այն տասը տարվա ընթացքում բարեխղճորեն, բացառապես և անընդմեջ սիրադեսում է որդես սեփական գույք, այդ գույքի նկատմամբ ձեռք է բերում սեփականության իրավունք (ձեռքբերման վաղեմություն): Նույն օրենսգրքի 178-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ սիրազուրկ անտարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը կարող է ձեռք բերվել ձեռքբերման վաղեմության ուժով: Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռքբերման ինտիտուտի կիրառությունը սահմանափակված չէ միայն սիրազուրկ գույքով: Այսինքն՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 178-րդ հոդվածի 3-րդ մասը չի կարող մեկնաբանվել որդես ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռքբերման ինտիտուտի կիրառությունը սահմանափակող դրույթ:

102. Մարտին Ազատյան v. «Ախրալայի ԼՀԿ» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1321/ՎԳ (աշխատավարձը և աղբյուրային արժեքների գումարը բռնագանձելու դիմումներով):

Էջ
535-541

Խնդիրը. Արդյո՞ք 2003 թվականին առաջացած աշխատանքային վեճի նկատմամբ կիրառելի է նախկին ՀՀ աշխատանքային օրենսգիրքը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն աշխատանքային վեճի նկատմամբ կիրառելի է ՀՀ նախկին աշխատանքային օրենսգիրքը, քանի որ սույն աշխատանքային վեճը ծագել է դրա գործողության ժամանակահատվածում: Անհատական աշխատանքային վեճը համարվում է առկա, երբ անձը դիմում է իրավասու մարմնին՝ տարածայնությանը լուծում տալու համար: Քաղաֆացին իր ենթադրյալ իրավունքի դաշտումության համար դասարան է դիմել 2003 թվականին, այսինքն՝ նախկին աշխատանքային օրենսգրքի գործողության ընթացքում: «Աշխատանքային օրենսգիրքը գործողության մեջ դնելու մասին» 09.11.2004 թվականի ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ աշխատանքային վեճերի նկատմամբ օրենսգրքի դրույթները տարածվում են աշխատանքային վեճն օրենսգիրքը գործողության մեջ դնելուց հետո առաջացած լինելու դեղդերի վրա: Այսինքն՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ 2003 թվականին առաջացած աշխատանքային վեճը ենթակա էր լուծման ՀՀ նախկին աշխատանքային օրենսգրքի դիմումներին համադասասխսան:

103.Մամսոն Շահվերդյան v. Ջոյա Գրիգորյան, Մարգարիսա և Սոննա **Էջ 542-547**
Շահվերդյաններ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1345/ՎԳ (ժառանգության և սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականներն անվավեր ճանաչելու, ժառանգ ճանաչելու և բնակարանից վսարելու դիմումներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ֆրեական հեսախուզման մեջ գտնվելը կարող է դիտվել որդես ժառանգությունն ընդունելու ժամկետի բացթողման հարգելի դասճառ:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1187-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ժառանգությունը բացվում է ֆաղաֆացու մահից հետո, 1227-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ժառանգությունը կարող է ընդունվել ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացքում, իսկ նույն օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողած ժառանգի դիմումի հիման վրա դասարանը կարող է նրան ճանաչել ժառանգությունն ընդունած՝ հարգելի համարելով ժամկետը բաց թողնելու դասճառները, եթե դարձվի, որ ժամկետը բաց թողնելու դասճառ է դարձել այն հանգամանքը, որ ժառանգը չգիտեր և դարձավ չէր իմանալ ժառանգության բացման մասին ու դայմանով, որ ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողած ժառանգն այդ ժամկետը բաց թողնելու դասճառները վերացվելուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում, դիմել է դասարան: Այսինքն՝ ժառանգությունն ընդունելու համար սահմանված ժամկետի բաց թողնելու դասճառը դեմ է հիմնավոր լինի: Այն կարող է դասարանի կողմից հարգելի ճանաչվել, եթե ժառանգության բացման, կրակի առկայության մասին ժառանգը տեղյակ չի եղել կամ ժառանգության ընդունման համար օրենքով սահմանված ժամկետը բաց է թողել այլ հարգելի դասճառներով (ժառանգի անչափահաս լինելը, ժառանգի ծանր հիվանդությունը, նրա անօգնական վիճակում գտնվելը, անգրագիտությունը, իրավաբանական գործողություններ կատարելու հնարավորությունը բացառող կամ սահմանափակող դայմաններում երկարակատար գործողման մեջ գտնվելը և այլն):

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ֆրեական հեսախուզման մեջ գտնվելը չի կարող դիտվել որդես ժառանգությունն ընդունելու ժամկետի բացթողման հարգելի դասճառ:

104.«Սաշիկ և Սևակ Էդբարյաներ» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1459/ՏԳ **Էջ 548-552**
(30.03.2007 թվականի թիվ 1023220 սուզման ակտի 1-ին և 4-րդ կետերն անվավեր ճանաչելու դիմումներով):

Խնդիրը. Ո՞րն է համարվում ավելացված արժեքի հարկի հես կաղված հարկային դարձավորության ծագման դիմում:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ ավելացված արժեքի հարկ վճարողների կողմից հարկվող գործարքների (գործառնությունների) իրականացման դեղում աղբանքների մասակարարման և ծառայությունների մասուցման, անհասույց (մասնակի հասուցմամբ) սղառման, ինչղես նաև դրա հես կաղված հարկային դարձավորության (ավելացված արժեքի հարկի հաշվարկման) ծագման դիմ է համարվում այն դիմումը, երբ աղբանքները առաքվել կամ հանձնվել են գնողներին, կամ ծառայությունները մասուցվել են դասվիրասուններին: Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ ավելացված արժեքի հարկի հես կաղված հարկային դարձավորության ծագման դիմումը հանղիսանում է աշխասանքների աղղումները հանձնելու և դրանք դասվիրասուի կողմից դասաաաա ընղումները հանձնելու դիմում:

105. Բնարիկ Գևորղյան v. Արեսն Աղղիլսանյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1519/ՎԳ **Էջ 553-557**
(աղղիմենսի բռնագանձման դիմումներով):

Խնդիրը. Արղղո՞ք դասարանը աղղիմենսի ամենամսյա վճարումների չաղղը որոշելիս կարող է սահմանել 1000 ՀՀ դրամը գերագանղղ չաղղով աղղիմենս:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ընսանկական օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի առաղղին մասի համաձայն՝ նույն մասով նախաստեղված ամենամսյա վճարումների չաղղը յուրաղղանղղուր երեղաղղի համար չղղեստ է դղղկաս լղղին սահմանղղված նղղագաղղյն աշխասաղղարձի չաղղից:

«Նվազագույն ամսական աշխատավարձի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ օրենսգրքերի, օրենքների, ՀՀ նախագահի հրամանագրերի, ՀՀ կառավարության և վարչապետի որոշումների, նախարարությունների և գերատեսչությունների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, առանձին իրավաբանական անձանց ակտերի իմաստով որդես հաշվարկային հիմք չի կարող ընդունվել նույն օրենքով սահմանված նվազագույն ամսական աշխատավարձը: Նշված ակտերում որդես հաշվարկային հիմք դասակարգվում է գործող 1000 ՀՀ դրամը: Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ ալիմենսի ամենամսյա վճարումների չափը որոշելիս դասարանը որդես հաշվարկային հիմք դեմ է ընդունի 1000 ՀՀ դրամը, այսինքն՝ 1000 ՀՀ դրամը ալիմենսի նվազագույն չափն է և ոչ թե առավելագույնը: Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «Նվազագույն ամսական աշխատավարձի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածը սույն ֆաղափացիական գործով կիրառելի չէ, քանի որ դրա կիրառման անհրաժեշտությունը ծագում է բոլոր այն դեպքերում, երբ ՀՀ ընդհանրական օրենսգրքի 69-րդ հոդվածով նախատեսված ալիմենսի հաշվարկման կանոնի կիրառմամբ ալիմենսի չափը որոշելիս ամենամսյա վճարումների չափը յուրաքանչյուր երեխայի համար սահմանված նվազագույն աշխատավարձի չափից լավան է դառնում:

9.11.2007թ.

106. Սիլվա Խաչատրյան v. «ՎՏԲ-Հայաստան բանկ» ՓԲԸ, ՀՀ սոցիալական առաջնությունների հիմնադրամ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1046/ՎԳ (ծառայությունների վճարովի մասնուցման լիցենզիայի մասնակի անվավեր ճանաչելու դատախազություն) **Էջ 558-563**

Խնդիրը. Արյո՞ք Հիմնադրամն իրավունք ունի որոշելու, թե հաջորդ ամսվա որ օրերին դեմ է կենսաթոշակառուս սահման իր կենսաթոշակը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Կենսաթոշակի վճարումը սեփականատիրոջը սեփականությունը փոխանցելու միջոց է: Կենսաթոշակը սոցիալական առաջնությունների միջոց լիցենզիայի հանդեմ կենսաթոշակառուսի սեփականությունն է: Հետևաբար, անհրաժեշտություն է ծագում դիտարկել Պայմանագրի վիճարկվող դրույթները նաև Մահամանադրության 8-րդ և 31-րդ հոդվածների դատախազներից ելնելով, որոնցից առաջինը հռչակում է սեփականության իրավունքի ճանաչումն ու դաշտանությունը, իսկ երկրորդն հռչակում է անձին սեփականությունից զրկելու անթույլատրելիությունը: Այս հարցի վերաբերյալ նույնպիսի դիրքորոշում ունի նաև Եվրոպական դատարանը: Այսպես՝ Եվրոպական դատարանն, անդրադառնալով վերոնշյալ խնդրին, արտահայտել է հետևյալ տեսակետը. Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին եվրոպական կոնվենցիայի այսուհետ՝ Կոնվենցիա 1-ին արձանագրության 1-ին հոդվածի առաջին մասում նախատեսված «սեփականություն» հասկացությունն ունի ինքնուրույն նշանակություն, որը չի հանդիմանում ֆիզիկական իրերի նկատմամբ սեփականության իրավունքին և որը կախված չէ ներդրման կառուցված իրավունքի ձևական որակումներով: Գույքային մի շարք իրավունքներ և տեսակետ նույնպես կարող են դիտարկվել որդես «սեփականության իրավունք» (սե՛ս Բեյեյերն ընդդեմ Իսալիայի գործով Դատարանի 05.01.2000 թվականի վճռի 100-րդ կետը):

Մեկ այլ գործով Եվրոպական դատարանը նշել է, որ գործող օրենսդրությամբ սահմանված չափով նոյապ սահմանվող իրավունքը Կոնվենցիայի 1-ին արձանագրության առաջին հոդվածի իմաստով հանդիսանում է գույքային իրավունք (սե՛ս Գայգուսուզն ընդդեմ Ավստրիայի գործով Դատարանի 31.08.1996 թվականի վճռի 41-րդ կետը):

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի 1-ին մասը դեմ է մեկնաբանել վերոնշյալ լույսի ներքո, այսինքն՝ ոչ թե որդես կենսաթոշակառուսի՝ յուրաքանչյուր ամսվա կենսաթոշակը կոնկրետ որոշակի ժամկետում սահմանվող իրավունք, այլ որդես իրավասու դեմական մարմնի՝ ոչ ուր քան մինչև սվալ ժամկետի

ավարտը կենսաթոշակի գումարը թուրքական լիբրաներով վճարելու դրամականություն: Տվյալ դեղում, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Սիլվա Խաչատրյանը արդեն իսկ սեփականություն իրավունք ունի իրեն հասանելի կենսաթոշակի նկատմամբ, ուստի սվյալ ձևակերպումը չի կարող մեկնաբանվել որդես Սիլվա Խաչատրյանի դրամականությունը հենց սվյալ ամսին ստանալ հասանելի գումարը և սահմանափակել վերջինիս՝ սվյալ ժամկետն անցնելուց հետո իր սեփականությունն ստանալու իրավունքը: Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանը ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի փաստաթղթերը հիմնավոր է համարում:

107. Սերոբ Ավագյան *v.* «ԱրմենՏել» ՓԲԸ, *ֆաղ. գործ թիվ 3-1133/ՎԴ* (նախկին **Էջ 564-568** աշխատանքում վերականգնելու և հարկադիր դատադրույթի ընթացքում աշխատավարձ վճարելու դաշխանջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք հայցվորի մոր անկողնային հիվանդ լինելը համարվում է հարգելի դատաճառ՝ հայցային վաղեմությունը բաց թողնելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածի համաձայն՝ բացառիկ դեղմերում, երբ դատարանը հայցվորի անձի հետ կապված հանգամանքների (ծանր հիվանդության, անօգնական վիճակի, անգրագիտության և այլն) հաշվառմամբ հարգելի է ճանաչում հայցային վաղեմության ժամկետի բացթողումը, քաղաքացու խախտված իրավունքը ենթակա է դատադատության: Հայցային վաղեմության ժամկետի բացթողման դատաճառները կարող են ճանաչվել հարգելի, եթե դրանք սերտի են ունեցել հայցային վաղեմության ժամկետի վերջին վեց ամսում, իսկ եթե այդ ժամկետը հավասար է վեց ամսվա կամ դրանից ավելի քան վեց ամսից՝ վաղեմության ժամկետի ընթացքում: Այն հանգամանքը, որ Սերոբ Ավագյանի մայրը ծանր անկողնային հիվանդ է, որը հաստատվում է Սերոբ Ավագյանի մոր՝ Լուսիկ Ամիրխանյանի հարևանների գրավոր վկայությամբ և հիվանդի ամբուլատոր բժշկական փաստերով, և որ Սերոբ Ավագյանը զբաղվել է մոր խնամքի և բուժման հարցերով, համարվում է հարգելի դատաճառ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածի խնամքով:

108. «Նիյազյանների ընտանիք» ՍՊԸ *v.* ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, *ֆաղ. գործ թիվ 3-1585/ՏԴ* (ստուգման ակտն անվավեր ճանաչելու և հակընդդեմ հայցը՝ գումար բռնագանձելու դաշխանջներով): **Էջ 569-573**

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի հիման վրա հարկվող օբյեկտը կամ հարկային դատադրությունը որոշելիս ադրանքի վաճառքի գնի և ադրանքի մասնաշին արժեքի տարբերությունը կարող է դիտարկվել որդես հարկվող օբյեկտ (ադրանքային մնացորդ):

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. 05.02.2007 թվականի թիվ 1 որոշմամբ՝ ստուգում իրականացնող անձը որոշել է օգտվել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված իրավունքից, և հարկվող օբյեկտը հաշվարկել է ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով՝ կիրառելով մի բանաձև, որում որդես նվազելի է դիտարկվում ադրանքների վաճառքի գները, իսկ որդես հանելի՝ ադրանքների մասնաշին արժեքը:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ նման բանաձևի միջոցով հնարավոր չէ որոշել հարկվող օբյեկտը (սվյալ դեղում՝ ադրանքային քաղաքացիությունը և ադրանքային մնացորդը), քանի որ ադրանքի մասնաշին արժեքը չի ներառում ադրանքի ամբողջ իմենարժեքը:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի հիման վրա հարկվող օբյեկտը կամ հարկային դատադրությունը որոշելիս ադրանքի վաճառքի գնի և ադրանքի մասնաշին արժեքի տարբերությունը չի կարող դիտարկվել որդես հարկվող օբյեկտ (ադրանքային մնացորդ) այն դարձ դատաճառով, որ դրանից ենթակա են նվազեցման այն ծախսերը, որոնք մտնում են ադրանքի իմենարժեքի մեջ, մասնաշին արժեքի տարբերությունը չեն հանդիսանում:

109. «Ասոնսերվիս» ՓԲԸ *v.* ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, *ֆաղ. գործ թիվ 3-1589/ՏԴ* (ակտն մասնակի անվավեր ճանաչելու դաշխանջով): **Էջ 574-577**

Խնդիրը. Արդյո՞ք Հայկական ասոնակայանում սարքավորումների սեղադրման,

կարգավորման և փորձարկման աշխատանքներ կատարելն «Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի իմաստով կարող է համարվել որդես աշխատանքի նորմալ դրամայաններից շեղում:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 183-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ նույն օրենսգրքի 244-րդ հոդվածի 5-րդ կետով սահմանված աշխատանքի նորմալ դրամայաններից շեղումների դեղմում աշխատանքի վարձատրությունը կատարվում է ավելի բարձր արհիֆային դրույով, քան նորմալ դրամայաններում կատարված աշխատանքի համար: Վճարման չափը որոշվում է կողմերի կամ աշխատանքային դրամայանագրով: Նույն օրենսգրքի 244-րդ հոդվածի 5-րդ կետի համաձայն՝ գործատուն դարձավոր է աղահովել աշխատանքի նորմալ դրամայաններ, որդեսգի աշխատողները կարողանան կատարել աշխատանքի նորմաները, մասնավորապես, աշխատողների համար աղահովել առողջության համար աշխատանքի անվտանգ և անվտանգ դրամայաններ: «Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ աշխատանքի նորմալ դրամայաններից շեղումների առկայության դեղմում գործատուների կողմից աշխատողներին սրվում են հավելումներ՝ նույն օրենքով և իրավական այլ ակտերով, ինչդեպ նաև աշխատանքային դրամայանագրերով սահմանված կարգով և չափերով:

110. Արմինե Հակոբյան և Սամվել Հակոբյան v. ՀՀ Կենտրոն նոտարական արածքի նոտար Ալվարդ Մելիքյան, Անահիտ, Մարգարիտ, Քնարիկ Հակոբյաններ, քաղ. գործ թիվ 3-1621/ՎԳ (ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ճանաչելու, ժառանգական գույքն առանձնացնելու, բոս օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրերը մասնակի անվավեր ճանաչելու դրամայաններով):

Էջ
578-582

Խնդիրը. Արդյո՞ք ժառանգը, ժառանգատուի մահից հետո բնակվելով նրա սանը, սակայն չդիմելով նոտարական գրասենյակ և օրենքով սահմանված կարգով ժառանգությունը ձևակերտելով, կարող է համարվել ժառանգությունը ընդունած ժառանգ:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. Օրենսդիր նախատեսել է ժառանգության ընդունման երկու եղանակ՝ ժառանգությունն ընդունելու կամ ժառանգական իրավունքի վկայագիր ստանալու մասին դիմումը ժառանգության բացման վայրի նոտարին հանձնելը և ժառանգի կողմից ժառանգությունը փաստացի իրադրություն կամ կառավարելը: Ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունված է համարվում, երբ նա սկսում է փաստացի իրադրություն այդ գույքը, ինչը հանդիսանում է ժառանգական գույքի նկատմամբ ժառանգի սեփականության իրավունքի ծագման նախադրյալ: Սույն բաղադրական գործում առկա Երևանի Աջափնյակ համայնքի թաղապետարանի 30.08.2006 թվականի սեղեկանքի համաձայն՝ Արմեն Հակոբյանը մինչև մահը՝ 27.04.2006 թվականը, բնակվել է Երևանի Ա.Վեսունու թիվ 65 սանը: Այսինքն՝ վեճի առարկա գույքը փաստացի իրադրության ուժով ընդունել է ժառանգությունը: ՀՀ բաղադրական օրենսգրքի 1186-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ ժառանգության զանգվածի մեջ է մտնում ժառանգության բացման օրը ժառանգատուին դատարանով գույքը՝ ներառյալ դրամը, արժեթղթերը, գույքային իրավունքները և դատարանությունները: Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճարելի դասարանը արձանագրում է, որ վեճի առարկա գույքը Արմեն Հակոբյանի մահից հետո ներառված է եղել նրա ժառանգության զանգվածի կազմում: Հետևաբար, անհիմն է հայցի մերժման հիմքում դրված Վերաբնիչ դատարանի վճարի դատառարանությունն այն մասին, որ Արմեն Հակոբյանը Աղաբելի Հակոբյանի և Մալախյան Կարապետյանի մահից հետո բնակվելով վեճի առարկա սանը, նոտարական գրասենյակ չի դիմել և օրենքով սահմանված կարգով ժառանգությունը չի ձևակերտել, հետևաբար վեճի առարկա գույքը նրան չի դատարանել:

111. «Հայքմուտկոյուի» ՓԲԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ և ՀՀ բնադատականության նախարարություն, քաղ. գործ թիվ 3-1655/ՏԳ (բնադատականական դեռական սեռության սուղման ակտերն անվավեր ճանաչելու դրամայաններով):

Էջ
583-586

Խնդիրը. Արդյո՞ք սեռության սուղման ակտը, որը դրվել է Ծառայության սուղման

ակսով ընկերության նկատմամբ առաջադրված դարավորությունների հիմնում, «Վարչարարության հիմնումների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով կարող է գնահատվել որդես վարչական ակս:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Մույն ֆաղափացիական գործով Ծառայության սուուգման ակսով ընկերության նկատմամբ առաջադրված դարավորությունների հիմնում դրված սեսչության սրամադրած սեղեկությունները: Մինչդեռ, սեսչության սուուգման ակսով ընկերությանը որևէ դարավորություն չի առաջադրվել և որևէ իրավունք չի սահմանափակվել: Հեսևաբար, սեսչության սուուգման ակսում բացակայում են «Վարչարարության հիմնումների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ և 55-րդ հոդվածներով սահմանված՝ վարչական ակսին բնորոշ հասկանիւները, որդիսի դայմաններում Վճռաբեկ դատարանը գսնում է, որ սույն վեճի նկատմամբ նեված օրենքի 71-րդ հոդվածը կիրառելի չէ: Տեսչության սուուգման ակսը վարչական վարույթի ընթացում ընդունված և կոնկրես իրավիճակ արձանագրող (սվայ դեղում՝ բնօգսագործման վճարի օբյեկես համարվող սսորերկրյա ջրի դակաս հաեվարկված ծավալ) փաստաթուղթ է, այլ ոչ թե վարչական ակս, ֆանի որ «Վարչարարության հիմնումների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի իմաստով՝ վարչական ակսը բնորոշող հասկանիւ ես համարվում արսափն ներգործությունը, հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրես գործի կարգավորման նողասակ հեսաղնդելը, և այդ ակսը դեսֆ է ուղղված լինի անձանց համար իրավունքներ և դարսականություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերականգնելուն կամ ձանաչելուն:

Վճռաբեկ դատարանը գսնում է, որ սեսչության սուուգման ակսը «Վարչարարության հիմնումների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով չի կարող գնահատվել որդես վարչական ակս, ֆանի որ այն անմիջականորես ուղղված չէ անձանց համար իրավունքներ և դարսականություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերականգնելուն կամ ձանաչելուն:

112. Մամո Անոյան յ. «Ձեներալ սրանսուող դնեյու ֆեհչրինգ ֆամիլի» ՓԲԸ, ֆաղ. **Էջ 587-589**

գործ թիվ 3-1603/ՎԴ (աեխասավարձը և հաեվարկված սոկոսները բռնագանձելու դահանցով): **Խնդիրը.** Արդյո՞ք աեխասավարձը ժամանակին չվճարելու դեղում չվճարված աեխասավարձի համար սոկոսներն ենթակա են հաեվարկման ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված կարգով:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ընսանեկան, աեխասանֆային, բնական դաեարների օգսագործման և երջակա միջավայրի դահողանության հարաբերությունները կարգավորվում են ֆաղափացիական օրենսդրությամբ և այլ իրավական ակսերով, եթե այլ բան նախասեված չէ ընսանեկան, աեխասանֆային, հողային, բնական և այլ հասուկ օրենսդրությամբ: Սահմանված կարգով և ժամկեսներում աեխասողին աեխասանքի վարձարության՝ գործասուի դարսավորությունների չկասարման կամ ոչ դասաեաճ կասարման դեղում վճարման ենթակա սուժանքի չափի և վճարման կարգի վերաբերյալ կանոններ ՀՀ աեխասանֆային օրենսդրությամբ սահմանված չեն, հեսևաբար, այդ իրավահարաբերությունների կարգավորման նկատմամբ դեսֆ է կիրառվեն ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի համադասասիսան դրոյթները: ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ուրեի դրամական միջոցներն ադորինի դահելու, դրանք վերադարձնելուց խուսափելու, վճարման այլ կեսանցով դրանք օգսագործելու, կամ այլ անձի հաեվին անհիմն սսանալու կամ խնայելու դեղում այդ գումարին վճարվում են սոկոսներ: Տոկոսները հաեվարկվում են կեսանցի օրվանից մինչև դարսավորության դադարման օրն՝ ըս համադասասիսան ժամանակահատվածների համար Հայասանի Հանրադեսության կենսրոնական բանկի սահմանած բանկային սոկոսի հաեվարկային դրոյքների: «Աեխասանքի վարձարության մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի համաձայն՝ աեխասավարձը գործասուների կողմից աեխասողներին նրանց կասարած աեխասանքի դիմաց դրամական կամ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված այլ ձեերով կասարվող վճարումն է: Հայասանի Հանրադեսությունում յուրաֆանչյուր աեխասող ունի իր կասարած աեխասանքի համար

աբխասավարձ սահմայու իրավունք: Աբխասավարձի վճարման օրվանից աբխասողի մոտ ծագում է գործասուից այն դաշահանջելու իրավունք: Այսինքն՝ աբխասավարձի վճարման համար սահմանված ժամկետից դրա նկատմամբ ծագում է աբխասողի սեփականության իրավունքը (սույն իրավական խնդրի վերաբերյալ նմանափոխ դիրքորոշում է հայտնել նաև ՀՀ սահմանադրական դատարանը՝ 04.10.2006 թվականի թիվ ՍԳՈ-649 որոշմամբ), հետևաբար, սույն գործով Ընկերությունը, ժամանակին չվճարելով հայցվորի աբխասավարձը, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի իմաստով առօրինի դաշահել է վերջինիս դրամական միջոցները (սեն, օրինակ՝ Մարտին Ազատյան ընդդեմ «Ախթալայի ԼՀԿ» ՓԲԸ, 10.10.2007թ., ֆաղաֆացիական գործ 03-1321(ՎԳ) (աբխասավարձը և ադրանգային արժեքների գումարը բռնագանձելու դաշահանջում))): Հիմք ընդունելով վերոնշյալը, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործասուի և աբխասողի միջև կնքված՝ աբխասանքի վարձատրության չափն ու դայմանները սահմանող դայմանագրով և իրավական այլ ակտերով աբխասավարձի վճարման համար տեղյակների այլ չափ սահմանված չլինելու դայմաններում, Ընկերության կողմից չվճարված աբխասավարձի նկատմամբ տեղյակներն ենթակա են հաշվարկման ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված կարգով:

113. Ռիչարդ Հակոբյան v. Լուան Ավեսիսյան, Արթուր Հակոբյան և Երրորդ անձ Արաբկիրի սարածֆային նոտարական գրասենյակ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1416/ՎԳ (ժառանգական գույքում 1/2-րդ բաժնի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու և կտակն անվավեր ճանաչելու և Տիգրան Հակոբյան v. Լուան Ավեսիսյան, Արթուր Հակոբյան, Ռիչարդ Հակոբյան՝ ժառանգությունն ընդունելու համար նախատեսված ժամկետը բաց թողնելու դատաճառները հարգելի ճանաչելու, ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ճանաչելու և ժառանգական գույքի մասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դաշահանջներով):

Էջ
590-595

Խնդիրը. Արդյո՞ք կտակում առկա փոփոխության անվավերությունը հանգեցնում է ողջ կտակի անվավերության:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1211-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ կտակն անվավեր է ճանաչվում կտակի ձևի մասին կանոնները և գործարքների անվավերության մասին՝ նույն օրենսգրքի այլ դրույթները խախտելու հետևանքով: ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1211-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ անվավեր կարող են ճանաչվել ինչդեռ կտակն ամբողջությամբ, այնդեռ էլ՝ դրանում դարձանակվող առանձին կտակային կարգադրությունները: Առանձին կտակային կարգադրության անվավերությունը չի հանգեցնում կտակի մնացած մասի անվավերությանը: Սույն ֆաղաֆացիական գործով ներկայացվել է ամբողջ կտակը անվավեր ճանաչելու դաշահանջ՝ դաշահանջի հիմքում դնելով կտակում առկա ջնջումը: Այսինքն՝ վիճարկվում է կտակային կարգադրություններից մեկը՝ Երևանի Վ.Համբարձումյան փողոցի 8/1 բնակի թիվ 44 բնակարանը Լուան Ավեսիսյանին կտակված լինելը: Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ անվավեր է վեճի առարկա կտակում կատարված փոփոխությունը: Այսինքն՝ կտակում առկա փոփոխության անվավերությունը չի հանգեցնում ամբողջ կտակի անվավերության:

114. Աբխաս Ենգոյան v. Երևանի ֆաղաֆադես, ֆաղ. գործ թիվ 3-1670/ՎԳ (վարչական իրավախախտումների գործերով հանձնաժողովի 15.09.2006թ. որոշումն անվավեր ճանաչելու դաշահանջով):

Էջ
596-600

Խնդիրը. Կրկնակի արձանագրության հիման վրա հարուցված վարչական իրավախախտման գործի վարույթը կարճված լինելու հանգամանքը կարո՞ղ է արդյոք Հանձնաժողովի որոշումն անվավեր ճանաչելու հիմք հանդիսանալ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 247-րդ հոդվածի առաջին կետի համաձայն՝ վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի վարույթը չի կարող սկսվել, իսկ սկսվածը ենթակա է կարճման վարչական իրավախախտման դեղի կամ կազմի բացակայության դեղիում: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղաֆացիական գործով կրկնակի արձանագրության հիման վրա հարուցված

վարչական իրավախախտման գործի վարույթը կարճված լինելը չի կարող Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշումն անվավեր ճանաչելու հիմք հանդիսանալ, քանի որ վերջինս հարուցված է եղել Ալեխեև Ենգոյանի կողմից սարածք նախագծային սեփին չբերելու համար և կարճվել է գործի նյութերով շինարարական աշխատանքները դիմողի կողմից շարունակելու (իրավախախտման) հանգամանքը հիմնավորված չլինելու հիմքով: Այսինքն՝ երկրորդ արձանագրությամբ հարուցված վարչական իրավախախտման գործի վարույթի կարճման հիմքը որևէ առնչություն չունի մինչ այդ Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշմամբ արձանագրված խախտման հետ, հետևաբար այդ վարույթը կարճված լինելու հանգամանքը չի կարող հիմք հանդիսանալ Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշմամբ արձանագրված խախտման առկայության կամ բացակայության մասին եզրահանգումներ կատարելու համար:

115. Երեմ Հարությունյան v. Գագիկ Հարությունյան և Եղեգնաձորի սարածքային նոսար Սոնա Պողոսյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1762/ՎԳ- (ըստ օրենքի ժառանգությունն ընդունած ժառանգ համարելու դիմումի մերժումն անվավեր ճանաչելու, բնակարանից վատարելու և հակընդդեմ հայցը՝ Գագիկ Հարությունյան v. Երեմ Հարությունյան՝ բնակարանը սիրագործ ճանաչելու և այն իրեն ի սեփականություն հանձնելու դաշխանջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք գործի վարույթը կատարելու մասին դատարանի որոշման մեջ ղեկ է նշվեն շարժառիթները, օրենքները, այլ իրավական ակտերը, որոնցով դատարանը հանգել է նման հետևությունների:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաբացիական դատավարության օրենսգրքի 105-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ դատարանը դատարար է կատարել գործի վարույթը, եթե անհնարին է սլյալ գործի քննությունը մինչև սահմանադրական, ֆաղաբացիական, ֆրեական կամ վարչական դատավարության կարգով քննվող այլ գործով կամ հարցով որոշում կայացնելը: ՀՀ ֆաղաբացիական դատավարության օրենսգրքի 144-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ առանձին ակտի ձևով կայացված որոշման մեջ ղեկ է նշվեն շարժառիթները, որոնցով դատարանը հանգել է հետևությունների՝ օրենքների և այլ իրավական ակտերի վկայակոչմամբ: Վերը նշված օրինադրությունների իմաստով՝ դատարանի դատարարությունն է կատարել գործի վարույթը, եթե դրա քննությունն անհնարին է մինչև սահմանադրական, ֆաղաբացիական, ֆրեական կամ վարչական դատավարության կարգով քննվող այլ գործով կամ հարցով որոշում կայացնելը, իսկ գործի վարույթը կատարելու մասին դատարանի որոշման մեջ ղեկ է նշվեն շարժառիթները, օրենքները, այլ իրավական ակտերը, որոնցով դատարանը հանգել է հետևությունների:

12.12.2007թ.

116. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ v. «Յունիբանկ» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1597/ՎԳ- (գումարի բռնագանձման և հակընդդեմ հայցով՝ Ծառայության 12.05.2003 թվականի ակտն անվավեր ճանաչելու դաշխանջներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք մասնաձյուղի միջոցով բանկային գործունեության իրականացումը «Պեսական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետի իմաստով համարվում է այլ վայրում իրականացվող գործունեություն և առաջացնում նույն կետով նախատեսված ղեկական սուրբի վճարման դատարարություն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Պեսական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետը կարգավորում է այն հարաբերությունները, երբ յուրաքանչյուր վայրում լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելիս հարկավոր է ստանալ նոր լիցենզիա: Օրենքի վերոնշյալ նորմը նույնպես է հետադնդում խրախուսելու ձեռնարկատիրական գործունեության վերագումը և դրա իրականացումը մեկից ավելի վայրերում, որի դեպքում չնայած որ անձը չի ազատվում լիցենզիա ստանալու դատարարությունից, սակայն այն

**Էջ
601-603**

**Էջ
604-608**

սրամադրելիս դարավորվում է վճարել ոչ թե համադասասխան լիցենզիայի համար նախատեսված դեռական տարբերակի ամբողջ գումարը, այլ այդ գումարի 50 տոկոսը: Այսինքն՝ հողվածն ունի խրախուսող նշանակություն: Հետևաբար, «Պետական տարբերակ» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետից հետևում է, որ այն վերաբերում է այն դեղամիջոցներին, երբ.

1. անձի կողմից օրենքով սահմանված կարգով ստացված լիցենզիայի հիման վրա իրականացվում է լիցենզավորման ենթակա գործունեություն, և

2. նույն անձը ցանկանում է լիցենզավորման ենթակա նույն գործունեությունն իրականացնել մեկ այլ վայրում, որի համար նա դեռ է ստանա նոր լիցենզիա:

«Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ տարածքում գործող բանկերի ՀՀ տարածքում ստեղծվող մասնաճյուղերը գրանցվում են Կենտրոնական բանկի կողմից՝ ներկայացնելով օրենքով սահմանված փաստաթղթեր: Կենտրոնական բանկը գրանցման մասին որոշում ընդունելուց հետո գրանցում է մասնաճյուղը, որի արդյունքում մասնաճյուղին տրվում է գրանցման վկայական: Վերոնշյալից հետևում է, որ բանկի մասնաճյուղերը գործում են Կենտրոնական բանկի կողմից տրված գրանցման վկայականների հիման վրա, իսկ բանկի մասնաճյուղի գործունեության համար լիցենզիա ստանալու անհրաժեշտություն ունի իրավական ակտով նախատեսված չէ: Հետևաբար, հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ «Պետական տարբերակ» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետը կարգավորում է այն դեղամիջոցները, երբ յուրաքանչյուր վայրում լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելիս հարկավոր է ստանալ նոր լիցենզիա, Վճռաբեկ դասարանը առձանագրում է, որ այդ հողվածով բանկի կողմից մասնաճյուղի միջոցով բանկային գործունեության իրականացման համար դեռական տարբերակի գծով դարավորություններ չեն առաջանում:

**Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանը նշել է, որ «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի աղյուսակում բանկային գործունեության սյունակում նշված «Վ» տառը, կիրառելի չէ բանկային գործունեության բնագավառում:*

117. ՀՀ ԿԱ դեռական գույքի կառավարման վարչություն v. «Մոլիսակի Էջ 609-611 վերելակաճիճնական գործարան» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1717/ՏԳ (աշխատավորական կոլեկտիվի գումարի բռնագանձման դաճահանջով):

Խնդիրը. Ընկերությանը սնանկ ճանաչելը կարող է արդյո՞ք հիմք հանդիսանալ նրա աշխատավորական կոլեկտիվի դեմ հարուցված ֆաղափացիական գործի վարույթի կարճման համար:

ՀՀ Վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ կետի «գ» ենթակետում սահմանված է սնանկության գործընթացի հիմնական առանձնահատկություններից մեկը: Դա այն է, որ դարձադանին սնանկ ճանաչելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելու դաճից ստեղծվում է դարձաբեկի դաճահանջների բավարարումը (մորատորիում): Այդ դաճից ստեղծվում են դարձաբեկի բոլոր գործողությունները, որոնք ուղղված են դարձադանի նկատմամբ դաճահանջների բավարարմանը: Ընկերության դեռական սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերը մասնավորեցվել են «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով: Նշված բաժնետոմսերի առուվաճառի դայմանագիրը կնքվել է Վարչության և Ընկերության աշխատավորական կոլեկտիվի (Գնորդ) միջև՝ ի դեմս լիազորված անձ Հ.Պողոսյանի: Առուվաճառի դայմանագրով կողմերը ստանձնել են դարձաբեկություններ, որոնց կատարման համար ժամկետներ են սահմանվել: Սահմանված ժամկետներում Գնորդը դարձաբեկությունները չի կատարել: Տվյալ դեղմում դայմանագրով ստանձնած Գնորդի դարձաբեկությունները չեն կարող նույնացվել Ընկերության դարձաբեկությունների հետ:

118. «Գրանդ Քենդի» հայ-կանադական համատեղ ձեռնարկություն ՍՊԸ v. «Արարս» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1763/ՏԳ (բացառիկ իրավունքով դասկանող 9085, 8377, 8359, 8941, 7673, 7558, 8658, 8364, 8657, 8412, 11524, 7559, 9783 գրանցման համարներն Էջ 612-616

ունեցող աղբյուրային նշանների հետ նույնական կամ շփոթելու աստիճանի նման Жемчужина, Лесная сказка, Вдохновение, Romantic, Անուշիկ, Սկյուռիկ, Արջուկ, Քարավան նշանների աղբյուրի ոգսագործունը դադարեցնելու ղարսավորեցնելու, առանց որևիցե փոխհասուցման աղբյուրի ոգսագործվող Жемчужина, Лесная сказка, Вдохновение, Romantic, Անուշիկ, Սկյուռիկ, Արջուկ, Քարավան նշաններով մակնիշված աղբյուրի փաթեթի ամբողջ ծավալն ոչնչացնելու ղահանջներով):

Խնդիրը. Որո՞նք են աղբյուրային նշանների շփոթության աստիճան նմանության որոշման կանոնները:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ աղբյուրային նշանները համեմատելիս նախ և առաջ դեմք է հաշվի առնվեն այդ նշանների նմանությունները (որն ունի սարբերակիչ նշանակություն), անկախ լրացուցիչ և աննշան սարբերակիչ առկայության: Այսինքն, եթե աղբյուրային նշանում կրկնվում է սարբերակիչ նշանակություն ունեցող սարբերակ, կարելի է եզրակացնել, որ այն ունի շփոթելու աստիճանի նմանություն: Մինչդեռ, սլյալ դեղիում, Տնտեսական դատարանը, համեմատելով գրանցված և ընկերության կողմից ոգսագործվող աղբյուրային նշանները, գնահատել է դրանց սարբերությունները՝ ինչով էլ բավարար հիմք չի ստեղծվել դրանց՝ շփոթության աստիճան նմանության հանգամանք գնահատելու համար: Այստիպով, Տնտեսական դատարանը համեմատվող աղբյուրային նշանների՝ շփոթության աստիճան նման լինելու հանգամանք դարգելու համար նախ դեմք է համեմատեք ընկերության կողմից ոգսագործվող համակցված աղբյուրային նշանների հետ, իսկ այնուհետև՝ ընկերության կողմից ոգսագործվող համակցված աղբյուրային նշանները՝ Կազմակերպության գրանցված բառային աղբյուրային նշանների հետ՝ առաջնորդվելով Կարգի 105¹-րդ կետով:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանն անդրադարձել է այն հարցին, թե որ աղբյուրային նշանների հետ կարող են համեմատվել համակցված նշանները:

119. Միմոն Սարգսյան v. Երևանի ֆադաբադեսարան, ֆադ. գործ թիվ 3-1835/Ա (սեփականության իրավունքի ճանաչելու ղահանջով):

**Էջ
617-619**

Խնդիրը. Արդյո՞ք անձը կարող է ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռք բերել դեմական սեփականություն հանդիսացող հողամասի նկատմամբ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում արձանագրել է, որ ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածով նախատեսվում է ոչ թե գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ձեռք բերելու, այլ սեփականության իրավունքով հողամաս ձեռք բերելու նախադասվության իրավունքի ձեռք բերման հնարավորություն, հետևաբար անհիմն է դատարանի վճիռը հայցվորի սեփականության իրավունքի ճանաչման վերաբերյալ:

120. Էլլա Հովհաննիսյան v. Անուշ և Լևիկ Կիրակոսյաններ, ֆադ. գործ թիվ 3-1560/ՎԴ (գույքն արգելանքից հանելու և հակընդդեմ հայցով՝ վնասի հասուցման ղահանջներով):

**Էջ
620-623**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատական ղաշատանության իրավունքի իրականացումը կարող է հիմնավոր ղաշաձառ հանդիսանալ ղայմանագրային ղարսավորությունները չկատարելու և այլ անձի՝ իր սեփականությունից անարգել ոգսվելու իրավունքը խախտելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ Մահմանադրության 18-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ունի իր իրավունքները և ազատություններն օրենքով չարգելված բոլոր միջոցներով ղաշատանելու իրավունք: Իսկ 42-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ազատ է կատարելու այն, ինչն արգելված չէ օրենքով և չի խախտում այլոց իրավունքները և ազատությունները: ՀՀ ֆադաբադիական օրենսգրքի 1092-րդ հոդվածի համաձայն՝ անձը, ով առանց օրենքով, այլ իրավական ակտերով կամ գործարքով սահմանված հիմքերի ուրիշ անձի (սուժողի) հաշվին ձեռք է բերել գույք կամ խնայել է այն (ձեռք բերողը), ղարսավոր է սուժողին վերադարձնել անհիմն ձեռք բերած կամ խնայած գույքը (անհիմն հարսագումը),

բացառությամբ սույն օրենսգրքի 1099-րդ հոդվածով նախատեսված դեղմերի: Սույն գլխի կանոնները կիրառվում են անկախ այն բանից, անհիմն հարստացումը ձեռք բերողի, տուժողի, երրորդ անձանց գործելակերպի հետևանք է եղել, թե կատարվել է նրանց կամփից անկախ: Նույն օրենսգրքի 1093-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ եթե այլ բան նախատեսված չէ սույն օրենսգրքով, այլ օրենքներով կամ այլ իրավական ակտերով և չի բխում համադասասխան հարաբերությունների էությունից, սույն գլխում նախատեսված կանոնները ենթակա են կիրառման նաև սեփականատիրոջ կողմից իր գույքն առօրինի սիրադեզողից հետ ստանալու դեպքերի նկատմամբ: Վերոնշյալ իրավական ակտերից հետևում է, որ անձի կողմից իր իրավունքների իրականացումը չդեմոստրացի է խախտի այլ անձանց իրավունքները: ՀՀ Սահմանադրությունն անձի՝ իր իրավունքները դաժանաբանաբար իրավունքի հետ միաժամանակ սահմանում է, որ յուրաքանչյուր անձ ունի սեփականության իրավունք: Սեփականատերն իր հայեցողությամբ սիրադեզում, սնօրինում և օգտագործում է իրեն դասկանող սեփականությունը (ՀՀ Սահմանադրության 31-րդ հոդված):

Էջ
624-630

121. Լիանա Կազկո v. Շենգավիթի թաղապետարան, երրորդ անձ Գայանե Սարխիբեյան և ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Շենգավիթի ՏՍ, ֆադ. գործ թիվ 3-1581/ՎԴԴ (Շենգավիթի համայնքի թաղապետի և ավագանու որոշումները, աճուրդի արձանագրությունը, բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիրը և սեփականության իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու դատարանի որոշումը և բնակարանի հայտի ընդդեմ Լիանա Կազկոյի, Արամ, Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյանների՝ բնակելի սահմանափակ օգտագործման իրավունքը փոխհատուցմամբ դադարեցնելու դատարանի որոշումը):

Խնդիրը. Արդյո՞ք համայնքի ավագանու համաձայնությունը բնակարանի նվիրաբերության մասին, որի դեղմում օտարումը դեմ է կատարվի բնակարանի վարձակալի դիմումի և կողմերի միջև կնքվելիք նվիրաբերության դայմանագրի հիման վրա, կարող է կաշկանդել ավագանու չօտարել այդ գույքը այլ անձի:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Շենգավիթի համայնքի ավագանու 17.05.2002 թվականի թիվ 56 որոշմամբ սահմանվել է սալ համաձայնություն համայնքի սեփականություն հանդիսացող բոլոր բնակարանների նվիրաբերության մասին: Միաժամանակ որոշվել է բնակարանի օտարումը կատարել բնակարանի վարձակալի կողմից Թաղապետարան ուղղված դիմումի հիման վրա, այդ բնակարանի բնակիչ հանդիսացող լրիվ գործունակ անձանց գրավոր համաձայնությամբ: Բնակարանի օտարումը ձևակերպվում է թաղապետի որոշմամբ և կողմերի միջև կնքվող բնակարանի նվիրաբերության դայմանագրով: ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 451-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ օֆերտան մեկ կամ մի քանի կողմերի անձանց հասցեագրված առաջարկն է, որը որոշակիորեն արժանատի է առաջարկողի մտադրությունը՝ դայմանագիրը կնքված համարել առաջարկն ընդունած հասցեատիրոջ հետ: Նույն օրենսգրքի 457-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ եթե գրավոր օֆերտայում ակցեդիտի համար ժամկետ սահմանված չէ, դայմանագիրը կնքված է համարվում, եթե օֆերտան ուղարկված անձն ակցեդիտ ստացել է մինչև օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով սահմանված ժամկետի ավարտը, իսկ եթե նման ժամկետ սահմանված չէ, առաջ՝ դրա համար անհրաժեշտ ժամկետում: Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ օֆերտայում ժամկետի բացակայության դեղմում, ակցեդիտը դեմ է ստացվի ողջամիս ժամկետում:

Սույն ֆաղափարակալ գործի փաստերի համաձայն՝ Շենգավիթի համայնքի ավագանու կողմից արվել է նվիրաբերության դայմանագիր կնքելու օֆերտա: Սակայն Լիանա Կազկոն ողջամիս ժամկետում (մինչև 2006 թվականը) չի օգտվել նշված որոշմամբ իրեն ընձեռված հնարավորությունից և Թաղապետարանին չի ներկայացրել նվիրաբերության դայմանագրի կնքման վերաբերյալ իր համաձայնությունը (ակցեդիտ): Որոշեալ վեճի առարկա բնակարանի սեփականատեր Թաղապետարանը 07.07.2006 թվականին, օգտվելով սեփականության իրավունքով իրեն դասկանող գույքը սնօրինելու իրավունքից, օտարել է այն:

**Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանն անդրադարձել է, որ բարեխիղճ չեղմ բերողից գույքը հետ պահանջելու իրավունքը պահպանում է միայն գույքի սեփականատիրոջը:*

122. Հովհաննես Լալայան v. ՀՀ գլխավոր դատախազություն ֆաղ. գործ թիվ 3-1644/ՎԴ (դաժանասար անձի գործողությունները վիճարկելու դաժանաբանական):

Խնդիրը. «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 40-րդ հոդվածով նախատեսված միանվագ նոյասի վճարման դեղմուն աշխատանքային որ ստացն է հաշվի առնվում:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Դատախազության մասին» նախկին օրենքի 40-րդ հոդվածի համաձայն դատախազների և ֆինիչների **թուակալորումն** իրականացվում է ներքին գործերի մարմիններում ծառայության անցնող դեկավար կազմի անձանց համար կիրառվող դայմաններով, նորմերով և կարգով: Դատախազների և ֆինիչների աշխատանքային ստաժի կամ հաճանդամության, ինչդես նաև առողջության կամ հաստիային փոփոխությունների կադակցությամբ կենսաթուակի ուղարկելու դեղմուն վճարվում է միանվագ նոյաս հեսկյալ կարգով՝

10 սարուց դակյաս աշխատանքային ստաժի դեղմուն՝ 12 ամվա աշխատավաճի չափով,

10-20 սարի աշխատանքային ստաժի դեղմուն՝ 18 ամվա աշխատավաճի չափով,

20 սարուց ավելի աշխատանքային ստաժի դեղմուն՝ 24 ամվա աշխատավաճի չափով:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանն անհրաճես է համարում «Դատախազության մասին» նախկին օրենքի 40-րդ հոդվածը մեկնաբանել, հաշվի առնելով օրենքի մյուս նորմերի դաժանաբանները, դրա ընդունման նոյասակը և կարգավորման առարկան: «Դատախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 22-րդ հոդվածում գլխավոր դատախազի սեղակալ, Երևան ֆաղաի դատախազ, մարզի դատախազ կամ համայնքի դատախազ լինելու համար դաժանաբանի է իրավաբանի առնվազն հինգ սարվա մասնագիտական ստաժ: «Դատախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 36-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատախազության աշխատողներին իրենց զբաղեցրած դաժանի և աշխատանքային ստաժի համաձայն են շնորհվում դասային աստիճաններ: «Դատախազության մասին» օրենքի 40-րդ հոդվածի 13-րդ կեսում օգտագործվում է թե իրավաբանի մասնագիտական աշխատանքային ստաժ և թե դատախազությունում ծառայության ժամկես հասկացությունները: Վերոնշյալից հեսնում է, որ «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքն օգտագործում է երեք հասկացություններ՝ իրավաբանի մասնագիտական աշխատանքային ստաժ, դատախազությունում ծառայության ժամկես և աշխատանքային ստաժ: Դրանք ունեն սարբեր իմաստներ և բովանդակություններ: Այսինքն՝ այն բոլոր դեղմերում, երբ օրենսդիրը ցանկացել է նշել կոնկրես աշխատանքային ստաժի սեսակը և դատախազության համակարգում ծառայության աշխատանքային ստաժը սարանջատել իրավաբանի մասնագիտության աշխատանքային ստաժից, աղա այդ դեղմերում օրենքում օգտագործվել է աշխատանքային ստաժի համադատաստան սեսակը: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 40-րդ հոդվածում կոնկրեսացված չէ, թե միանվագ նոյասի վճարման դեղմուն աշխատանքային որ ստացն է հաշվի առնվում, և ելնելով այն հանգամանքից, որ օրենքի դրույթը դարունակում է երկիմաստություն, Վճռաբեկ դատարանը գնում է, որ այն չի կարող մեկնաբանվել նեղ իմաստով՝ սահմանափակելով դրա կիրառության շրջանակները: Նման եզրահանգման համար Վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում նաև այն հանգամանքը, որ բոլոր այն դեղմերում, երբ չկա համադատաստան հարաբերությունը համադարձակ կերով կարգավորող իրավական ակտ, օրենքի ընդհանուր ձակերովումը դեսք է մեկնաբանվի հօգոտ ֆաղաբացու:

123. ՀՀ ԿԹ դեսական գույքի կառավարման վարչություն v. «Արշ» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1792/ՏԴ (գույքը վերադարձնելու և հակընդդեմ հայցով օրենքով նախատեսված իրավունքը ձանաչելու դաժանաբանական):

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Պեսական ձեռնարկությունների և անավարտ շինարարության օբյեկտների սեփականաշնորհման և աղադեսականացման մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածով նախատեսված արսնությունները կարող են փոխանցվել ժառանգությամբ:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Պետական ձեռնարկությունների և անավարժ Երևանի քաղաքի քաղաքացիների սեփականաձեռնարկում և աղյուսակային անվանումներով մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ սեփականաձեռնարկում (դեպոզիտային գույքի ձեռք բերման) սուբյեկտներ են նաև ՀՀ ֆաբրիկայի և ֆաբրիկայի խմբերը, այդ թվում՝ սեփականաձեռնարկող ձեռնարկության աշխատակրական կոլեկտիվի անդամները: Նույն օրենքի 9-րդ հոդվածով աշխատակրական կոլեկտիվի անդամների համար, ելնելով նրանց անձնական (ֆիզիկական) առանձնահատկություններից, նախատեսվել են որոշակի արժեքայիններ, այն է՝ աշխատակրական կոլեկտիվի անդամների համար սահմանվել են իրենց հասանելի բաժնեմասի վճարման գերազանցողիկ մասնակիցների և երրորդ կարգի հաճախորդների համար առժեռի 40 տոկոսի չափով, երկրորդ կարգի հաճախորդների համար՝ 50 տոկոսի չափով, առաջին կարգի հաճախորդների համար՝ 60 տոկոսի չափով: ՀՀ ֆաբրիկայի օրենսգրքի 1186-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ և 4-րդ կետերի համաձայն՝ ժառանգության զանգվածի մեջ չեն մտնում ժառանգատուի անձի հետ անխզելիորեն կապված իրավունքները և դարձակառությունները, մասնավորապես՝ անձնական ոչ գույքային իրավունքները և այլ ոչ նյութական բարիքները, այն իրավունքներն ու դարձակառությունները, որոնց անցումը ժառանգությանը չի թույլատրվում սույն օրենսգրքով և այլ օրենքներով: Հիմն ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «Պետական ձեռնարկությունների և անավարժ Երևանի քաղաքի քաղաքացիների սեփականաձեռնարկում և աղյուսակային անվանումներով մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածով նախատեսված արժեքայիններն իրենց էությանը ֆիզիկական անձի հետ անխզելիորեն կապված իրավունքներ են և չեն կարող փոխանցվել ժառանգությանը:

25.12.2007թ.

124. «Արարատի ոսկու արդյունահանման ձեռնարկություն» ՍՊԸ Վ. ՀՀ **Էջ 640-643**
 Բնադրադատության նախարարության Բնադրադատական դեպարտամենտի քաղ. գործ. թիվ 3-1431/ՏԳ (սուզման ակտերն անվավեր ճանաչելու դիմումներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք «ՀՀ-ում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ կետով սահմանված բացառությունը սարածվում է Բնադրադատական ժառանգության մարմինների կողմից սնտեսվարող սուբյեկտներում իրականացվող բոլոր սուզումների վրա:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ օրենսդիրը սահմանել է միևնույն դեպքերի մարմինների կողմից միևնույն սնտեսվարող սուբյեկտում օրացուցային սարած մեկից ավելի սուզումների իրականացման սկզբունքային արգելիչ: Նվաճ կանոնից օրենսդիրը սահմանել է նաև բացառություն՝ «ՀՀ-ում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ կետով սահմանված, ինչպես նաև հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հարկային հաշվանցումներ և (կամ) վերադարձ ու դարձակառ սոցիալական աղյուսակային վճարների՝ օրենքով սահմանված կարգով հաշվարկված դարձակառություններից ավելի վճարված գումարների վերադարձ իրականացնելուց առաջ սնտեսվարող սուբյեկտի մոտ կատարվող սուզման դեղձերի:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «ՀՀ-ում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ կետով սահմանված բացառությունը սարածվում է Բնադրադատական ժառանգության մարմինների կողմից սնտեսվարող սուբյեկտներում իրականացվող բոլոր սուզումների վրա: Հետևաբար, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերը հիշատակված բացառությունը վիճարկվող սուզման դեղձի վրա սարածվում է:

125. «Ա.Ի.Ալիխանյանի անվան Երևանի ֆիզիկայի ինստիտուտ» ՊՊԸ-ի անվան ոչ առևտրային կազմակերպություն v. ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Դավթաբենի ՏՄ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1789/ՎԳ- (Ալիխանյան եղբայրների փողոցի Հ12 վայրում գտնվող 7604 քմ մակերեսով հողամասի նկատմամբ Կազմակերպության սեփականության իրավունքը գրանցելու դաժանագործություն):

Էջ
644-649

Խնդիրը. Արդյո՞ք «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի թիվ ՀՕ-199 ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածը սահմանում է դեռևս անվան ոչ առևտրային կազմակերպությունների վրա:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի թիվ ՀՕ-199 ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդված 1-ին կետի 2-րդ ենթակետի՝ մինչև սույն օրենքի ուժի մեջ մտնելը դեռևս կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերից օրենսդրությամբ սահմանված կարգով անհատույց (մեծական) օգտագործման կամ վարձակալության իրավունք ձեռք բերած և այդ իրավունքները գրանցած իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց, ներառյալ՝ օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ կետի հիմքով ձեռք բերված (քացառությամբ օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով սահմանված հողամասերի)՝ սույն օրենքի ուժով սեփականության իրավունքով փոխանցվում են հասարակական և արտադրական օբյեկտների կառուցման և ստացման համար նախատեսված և սահմանված կարգով կառուցված, այդ թվում՝ կիսակառույց շենքերով, շինություններով զբաղեցրած հողամասերը՝ անկախ շենքերի, շինությունների ավարտվածության աստիճանից: Վերոնշյալ հոդվածը չի նախատեսում որևէ բացառություն դեռևս կամ ոչ առևտրային կազմակերպությունների կողմից սեփականության իրավունքի ձեռք բերման համար: Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը արձանագրում է, որ սույն ֆաղափարկային գործով Կազմակերպությունն ունենալով իրավաբանական անձի կարգավիճակ, որն իր գործունեության ընթացքում կարող է ձեռք բերել իրավունքներ և կրել դատարանականություններ, օգտվում է «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի թիվ ՀՕ-199 ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդված 1-ին կետի 2-րդ ենթակետով նախատեսված սեփականության իրավունքի ձեռք բերման հնարավորությունից:

126. Բաբկեն Սահրադյան v. «Ինտերմոն Հայաստան» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1848/ՎԳ- (աբխասավարձի և դրան հավասարեցված վճարումների փոխհատուցման, գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ձևանաչելու, հրամանը և ծանուցումն անվավեր ձևանաչելու դաժանագործություն):

Էջ
650-660

Խնդիրը. Արդյո՞ք աբխասաբնակային դայմանագիրը գործառույթ կողմից ստորագրված չլինելու հանգամանքը աբխասադրոյին գրկում է ի հավաստումն այդ դայմանագրի առկայության այլ աղյուցակները ներկայացնելու հնարավորությունից:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ աբխասաբնակային օրենսգրքի 85-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ աբխասաբնակային դայմանագիրը կնքվում է գրավոր ձևով՝ կողմերի ստորագրությամբ մեկ փաստաթուղթ կազմելու միջոցով: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ աբխասաբնակային դայմանագիրը կնքվում է երկու օրինակից: Աբխասաբնակային դայմանագրի ստորագրում են գործատուն կամ նրա ներկայացուցիչը և աբխասադր: Սույն գործի նյութերում առկա է գրավոր աղյուցակ, որի վերնագրում նշված է «Իրավաբան/Փաստաբանի աբխասաբնակային դայմանագիր» N55, որդեա կնքման ամսաթիվ նշված է 23.12.2005 թվականը: Նշված գրավոր աղյուցակի բովանդակության ուսումնասիրումից Վերաբնակիչ դատարանը հաստատել է, որ այն ստորագրված է միայն Բաբկեն Սահրադյանի կողմից: ՀՀ ֆաղափարկային օրենսգրքի 298-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գործարքի հասարակ գրավոր ձևը չդաժանագործություն վերաբերող դեպքերում կողմերին գրկում է ի հաստատումն գործարքի ու նրա դայմանագրերի՝ վկաների ցուցմունքներ վկայակոչելու, սակայն նրանց չի գրկում գրավոր կամ այլ աղյուցակներ ներկայացնելու իրավունքից: Այսինքն՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ 23.12.2005 թվականին Բաբկեն Սահրադյանի և դատաստանողի միջև կնքված թիվ 55 դայմանագրի ձևը դաժանագործություն չէ, քանի որ այն չի ստորագրվել դատաստանողի կողմից, ինչը ՀՀ

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ժառանգության իրավունքի վկայագիր սահմալուց հետո ժառանգը ժառանգաւորի դատարանի տարածքում առջև իրեն անցած գույքի սահմաններում կարող է կրել դատարանի որոշումներ, եթե ժառանգության բացումից վեցամսյա ժամկետում (կամ մինչև ժառանգության իրավունքի վկայագիր սահմալը) դատարանի կողմից իրեն դատարան է ներկայացվել: Պահանջների ներկայացման համար սահմանված վեցամսյա ժամկետի ավարտից հետո ներկայացված դատարանի, ՀՀ ֆալսիֆիկատի օրենսգրքի 1244-րդ հոդվածի 1-ին կետով սահմանված կարգով, ենթակա չեն բավարարման, քանի որ մինչև ժառանգության իրավունքի վկայագիր սահմալը դատարանի ներկայացման դեպքում միայն ժառանգը կարող է որոշել ժառանգությունը ընդունելու նդատարանի որոշումները:

**Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը անդադարձել է այն հարցին, թե արդյո՞ք ժառանգներից մեկի կողմից ժառանգական գույքի արժեքի սահմաններից դուրս ժառանգաւորի պատարանությունները մարելը նրա համար մյուս ժառանգի նկատմամբ կարող է հետադարձ պահանջի իրավունք առաջացնել:*

*Բովանդակության կազմմանը օժանդակել են
Ռուբինա Աթոյանը,
Էմիլ Ամիրխանյանը:*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Շենգավիթ համայնքի
առաջին ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-4166
Դատավոր՝ Ն.Հովսեփյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-9 (Ա)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով Նունե Շահվերդյանի, Միրազիկ Միրազիզյանի, Մարտինի Աղիխանյանի, Ազատ Թովմասյանի և Քնարիկ Գրիգորյանի բերած վճռաբեկ բողոքն ըստ հայցի Վաղուտ Մովսիսյանի ընդդեմ «Բազրասունյաց-13» համասիրության՝ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դատարանի մասին քաղաքացիական գործով Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 29.06.2005 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դատարանին է Երևանի Բազրասունյաց փողոցի թիվ 15 շենգի 6-րդ մոսֆի նկուղային հարկի 80 ֆմ մակերեսով սարածֆի նկատմամբ ճանաչել իր սեփականության իրավունքը:

ՀՀ Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 29.06.2005 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել Նունե Շահվերդյանը, Միրազիկ Միրազիզյանը, Մարտինի Աղիխանյանը, Ազատ Թովմասյանը և Քնարիկ Գրիգորյանը:

Բողոք բերած անձինք դատարանին են բեկանել Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 29.06.2005 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆնություն:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատարանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքն ֆնելում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ

հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի պահանջները:*

Բողոքի սույն հիմքը բողոք բերած անձը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկով:

Դասարանը հայցվոր կողմից գործի համար աղագուցողական նշանակություն ունեցող փաստաթղթեր չի դափնցել, չի լսել դասասխանող կողմի առարկությունները հայցի դեմ: Պատասխանող՝ «Բագրասունյաց-13» համասիրության նախագահ Ի.Չաֆարյանի կողմից սրված սեղեկանքի համաձայն, վիճելի նկուղային սարածքի վերաբերյալ համասիրության ընդհանուր ժողով և վարչության նիստ չեն կայացվել: Շենքավիթ համայնքի առաջին ասյանի դասարանի կողմից 29 հունիսի 2005 թվականի դասական նիստի վերաբերյալ ծանուցագիր չի ստացել և սեղյակ չէ այդ վճռին:

2) *Դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածի պահանջները:*

Բողոքի սույն հիմքը բողոք բերած անձը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածը որևէ կերպ չի կարգավորում անձի սեփականության իրավունքը ճանաչելու դափնցներից բխող վիճելի իրավահարաբերությունները, քանի որ այն սահմանում է բազմաբնակարան շենքի շինությունների սեփականատերերի ընդհանուր բաժնային սեփականության իրավունքը շենքը կող կառույցների, շենքի միջհարկային ծածկերի, նկուղի, ձեղնահարկի, սեխնիկական հարկերի, սանիքի, ինչպես նաև մեկից ավելի շինություններ աղասարկող և բազմաբնակարան շենքի միասնական ամբողջական աղասարկման համար նախատեսված մուտքերի, ասփճանավանդակների և այլնի նկատմամբ:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևան ֆաղաֆի Բագրասունյաց փողոցի թիվ 15 շենքը բազմաբնակարան շենք է:

2) Երևան ֆաղաֆի Բագրասունյաց փողոցի 15 շենքի մի շարք բնակիչներ սվել են իրենց համաձայնությունը, որդեսգի նույն շենքի 6-րդ մուտքի նկուղային հարկից 80 քմ սարածքը սեփականության իրավունքով անհատույց օտարվի նույն շենքի 63-րդ բնակարանի բնակիչ Վաղուց Մովսիսյանին (գ.թ. 8-9):

3) Բողոք բերած անձինք, հանդիսանալով նշված շենքի բնակարանների սեփականատերեր, նման համաձայնություն չեն սվել:

4) 2005 թվականի հունիսի 20-ին «Բագրասունյաց-13» համասիրության նախագահ Ի.Չաֆարյանը դասարան ներկայացրած միջնորդությամբ հայցնել է, որ հայցի դեմ չի առարկում և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 1-ին մասի դափնցներով՝ խնդրել է գործը լսել իր բացակայությամբ (գ.թ. 13):

5) Երևան ֆաղաֆի Բագրասունյաց փողոցի 15 շենքի բնակիչներից որևէ մեկը՝ որդես ընդհանուր բաժնային սեփականության մասնակից, սույն գործի ֆննությանը չի ներգրավվել:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) *բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է.*

Վճռաբեկ բողոքի այն դասճառաբանությունը, թե դասարանը չի լսել դասասխանող կողմի առարկությունները, Վճռաբեկ դասարանը անհիմն է համարում, քանի որ գործի նյութերում առկա է դասասխանող «Բագրատույազ-13» համասիրության միջնորդությունը, որով վերջինս հայցնել է դասարանին այն մասին, որ ինքը չի առարկում հայցի դեմ և միջնորդել է գործը լսել իր բացակայությամբ (գ.թ. 13):

2) բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հեկկյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 224-րդ, «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածներն ամրագրում են բազմաբնակարան շենքի բանակարանների և (կամ) ոչ բնակելի սարածֆների սեփականատերերի՝ շենքը կող կառուցվածֆների, շենքի միջհարկային ծածկերի, նկուղների, ձեղնահարկի, ժեխնիկական հարկերի, սանիֆի, ինչդեռ նաև մեկից ավելի շինություններ սղասարկող և բազմաբնակարան շենքի միասնական ամբողջական սղասարկման համար նախատեսված մոտիֆերի, ասիճանավանդակների, ասիճանների, վերելակների, վերելակային և այլ հորերի, մեխանիկական, էլեկտրական, սանիտարատեխնիկական և այլ սարքավորումների ու սարածֆների նկատմամբ բաժնային սեփականության իրավունքը:

Բազմաբնակարան շենքի շինությունների սեփականատերերին ընդհանուր բաժնային սեփականության իրավունքով կարող է դասկանել նաև սկյալ կամ այլ շենքում բնակարան կամ ոչ բնակելի սարածֆ, ինչդեռ նաև հողամաս, շարժական, անշարժ կամ ցանկացած այլ գույֆ:

Նշված օրենքի 7-րդ հոդվածի համաձայն՝ շինության սեփականատերերն ընդհանուր բաժնային սեփականությունը սիրադեսում, օգսագործում և սնօրինում են «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով:

Դասարանը, բավարարելով հայցը, վճռում հղում է կատարել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածին՝ նշելով, որ «հայցը հիմնավորված է և ենթակա է բավարարման ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածով»:

Դասարանի կողմից վկայակոչված՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածը, ամրագրելով բազմաբնակարան շենքի շինությունների սեփականատերերի բաժնային սեփականության իրավունքը, չի նախատեսում բազմաբնակարան շենքի համասեփականատերերի մի մասի համաձայնությամբ, չունենալով մյուս բնակիչների համաձայնությունը, նրանց բաժնային սեփականությունից առանձնացնել բաժին և այն սեփականության իրավունքով փոխանցել նույն շենքի բնակիչներից մեկին, հետևաբար դասարանը սխալ է մեկնաբանել նշված հոդվածի դասանցները, ինչը հանգեցրել է դասական սխալի:

Այսդեռ, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածի և «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգին համադասասխան, բազմաբնակարան կամ ստորաբաժանված շենքի բնակարանի և (կամ) ոչ բնակելի սարածֆի սեփականատերն իրավունք չունի ընդհանուր սեփականություն հանդիսացող հողամասից կամ գույֆից առանձին օտարելու, գրավադրելու, օգսագործման հանձնելու բնակարանը և (կամ) ոչ բնակելի սարածֆը կամ կատարելու բնակարանի և (կամ) ոչ բնակելի սարածֆի նկատմամբ սեփականության իրավունքն առանձին այլ անձի հանձնելու այլ գործողություններ: Բազմաբնակարան շենքերի բնակարանների և (կամ) ոչ բնակելի սարածֆների սեփականատերերի վրա չեն սարածվում ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 195-րդ հոդվածի և 197-րդ հոդվածի 2-6-րդ կետերում նախատեսված կանոնները:

«Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի

համաձայն՝ ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման բարձրագույն մարմինը շինությունների սեփականատերերի ժողովն է (այսուհետ՝ ժողով), որին ղախկանում է բազմաբնակարան շենքի ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման բնագավառում ցանկացած հարցի լուծման իրավունքը, այդ թվում նաև՝ ընդհանուր բաժնային սեփականություն հանդիսացող անժամ գույքի մի մասի առանձնացման, դրա օտարման, գրավադրման մասին որոշումների ընդունումը, որդիսիք ղեկ է ընդունվեն բոլոր սեփականատերերի կողմից միաձայն:

Սույն գործի փաստերի ուսումնասիրությամբ Վճռաբեկ դատարանը դարձեց, որ սույն գործով դատարանը որդես ղախսախանող ներգրավել է վիճելի հասցեն սղասարկող՝ «Բագրատնյաց-13» համասիրությանը, որը սույն գործով որդես ղախսաճ ղախսախանող հանդես գալ չի կարող, քանի որ հայցադախանցի առարկան է բազմաբնակարան շենքի բնակարանների և ոչ բնակելի սարածօների սեփականատերերի ընդհանուր բաժնային սեփականությունը հանդիսացող նկուղի նկասմամբ սեփականության իրավունքի ճանաչումը:

Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ Շենքավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանը թույլ է սվել դատավարական իրավունքի նորմերի խախտում: Մասնավորադես, դատարանը դատական նիստին մասնակից չի դարձրել Բագրատնյաց փողոցի 15-րդ բազմաբնակարան շենքի բոլոր սեփականատերերին, որոնք վերը արարված հիմնավորումներով հանդիսանում են նված սարածփ նկասմամբ համասեփականատերեր: Վիճելի նկուղի նկասմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու մասին վճիռ կայացնելով, փաստորեն, դատարանը վճիռ է կայացրել Երևան քաղաքի Բագրատնյաց փողոցի 15-րդ շենքի բնակիչների իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ վճիռը բոլոր դեղերում ենթակա է բեկանման, եթե դատարանը վճիռ է կայացրել գործին մասնակից չդարձած անձանց իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ նված խախտումը հանգեցրել է բողոք բերած անձանց՝ ՀՀ Մահմանադրության 19-րդ հոդվածով, ինչդես նաև «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաճողանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաճխավորված՝ արդար դատաբնության իրավունքի խախտման:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Նունե Շահվերյանի, Միրազիգ Միրազիգյանի, Մարտնի Ադիխանյանի, Ազա Թովմասյանի և Քնարիկ Գրիգորյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ Շենքավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 2005 թվականի հունիսի 29-ի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբնիչ դատարան՝ նոր բնության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դախից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-2826/2006թ.
Դատավոր՝ Ռ.Սարգսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-12(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «Ն.Ոսկերչյան և ընկերներ» ՍՊԸ-ի մասնակից Նորայր Ոսկերչյանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքն ըստ հայցի «Ն.Ոսկերչյան և ընկերներ» ՍՊԸ-ի մասնակից Տաշյանա Դավթյանի ընդդեմ «Ն.Ոսկերչյան և ընկերներ» ՍՊԸ-ի (այսուհետ՝ նաև՝ Ընկերություն) մասնակից Նորայր Ոսկերչյանի՝ ՍՊԸ-ից Նորայր Ոսկերչյանին հեռացնելու դատարանի մասին քաղաքացիական գործով ՀՀ սնտեսական դատարանի 24.11.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դատարանին է դատասխանողին հեռացնել սահմանափակ դատասխանավությամբ ընկերության մասնակիցների կազմից:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 24.11.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է: Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել դատասխանողի ներկայացուցիչը: Վճռաբեկ բողոքին դատասխան է ներկայացրել հայցվոր Տ.Դավթյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դատարանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոյակապ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը չի կիրառել «Սահմանափակ պատասխանավությամբ ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ և 39-րդ հոդվածները, որոնք պետք է կիրառվեն, և կիրառվել է նույն օրենքի 22-րդ հոդվածը, որը չպետք է կիրառվի:

Բողոքի սույն հիմքը բողոք բերած անձը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկով:

ՄՊԸ-ի ընդհանուր ժողով հրավիրող մարմինը Պարսավոր է ժողովի անցկացման օրվանից ամենաուշը 20 օր առաջ այդ մասին ծանուցել Ընկերության մասնակիցներին՝ Պարսավորված նամակն ուղարկելով ընկերության մասնակիցների ցանկում նշված հասցեով: Սույն գործով Պարսավորողի ընկերության ընդհանուր ժողովներին չմասնակցելու Պարսավոր է հանդիսացել դրանց անցկացման մասին ընկերության կողմից իրեն՝ որդես ընկերության մասնակցի, Պարսավոր չծանուցելու հանգամանքը, ինչը Ընկերության Պարսականությունն է: Հայցվորը չի աղաջուցել Պարսավորողի կողմից Ընկերության գործունեությունը դժվարացնելու կամ անհնար դարձնելու հանգամանքը: Հետևաբար, քանի որ նշված օրենքի 22-րդ հոդվածը վերաբերում է ընկերության մասնակիցների կողմից ընկերության գործունեությունը դժվարացնելու կամ անհնար դարձնելու դեղմերին, աղա սույն վեճի նկատմամբ նշված հոդվածը կիրառելի չէ:

2) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆադաբացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ և 132-րդ հոդվածների պահանջները:*

Բողոքի սույն հիմքը բողոք բերած անձը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով:

Դասարանը Պարսավոր չի գնահատել հետևյալ կարևոր հանգամանքը, որի մասին դասաբնության ընթացում հայցնել է Պարսավորողի ներկայացուցիչը. ժողով հրավիրելու մասին վերոհիշյալ ժամանակահատվածում որևէ անգամ օրենքով սահմանված կարգով Պարսավորողը չի ծանուցվել ընկերության մասնակիցների ցանկում նշված հասցեով, որդիսի հանգամանքը դասարանում հաստատել է նաև հայցվորը:

Բացի այդ, գործով վկա Վազգեն Ոսկերչյանի (վկան հաշվառված է ու բնակվում է այն հասցեում, որը մասնակիցների ցանկում նշված է որդես Պարսավորողի հասցե) կողմից սրված բացաբությունների համաձայն՝ ոչ միայն ՄՊԸ-ի ընդհանուր ժողովի հրավիրման մասին Պարսավորողի հասցեով նամակ չի ստացվել, այլև նույնիսկ հեռախոսով ժողովի հրավեր չի եղել: Դասաբնության ընթացում հայցվորը վկայի և Պարսավորող կողմի այս փաստարկի դեմ առարկություն չի ներկայացրել: Դասարանը հաշվի չի առել նաև Պարսավորողի այն փաստարկը, որ եթե Ընկերության կողմից Պարսավոր ծանուցում ստացվեր, աղա Պարսավորողը կարող էր ներկայացուցիչի միջոցով մասնակցել հրավիրված ժողովներին: Հետևաբար, անհիմն է դասարանի այն եզրահանգումը, որ Պարսավորողը Ընկերության կառավարմանը չի մասնակցել հանրադեսությունից բացակայելու Պարսավորով, քանի որ դասաբնությամբ ձեռք բերված աղաջույցներով հաստատվում է այն հանգամանքը, որ Պարսավորողը Ընկերության կառավարմանը չի մասնակցել Ընկերության (որի գործադիր սիօրենն է հանդիսանում հայցվորը) կողմից ժողովին հրավիրելու մասին չծանուցելու Պարսավորով:

Դասարանը վճռի Պարսավորաբանական մասում չի հիշատակել Պարսավորողի ներկայացուցիչի կողմից բերված աղաջույցները և չի նշել դրանց մերժման փաստարկները:

Բողոք բերած անձը Պարսավորել է բեկանել ՀՀ սնեստական դասարանի 24.11.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր բնության:

2.1 Վճաբեկ բողոքի Պարսավորի փաստարկները.

Ընկերության ընդհանուր ժողովի բացառիկ իրավասությանը վերաբերող հարցերի օուրջ որոշումների ընդունման համար 05.05.2002, 07.05.2003, 15.05.2004, 04.06.2005, 02.06.2006 թվականներին ընկերությունը հրավիրել է մասնակիցների ընդհանուր ժողովներ, որոնց Պարսավորողը ներկա չի գնվել, և փորում չի նշելու Պարսավորով ժողովները չեն

կայացել: Դրա դասձառը դասասխանողի բացակայությունն է հանրադատությունից և վերջինիս փաստացի բնակության վայրը հայտնի չլինելու հանգամանքը: Մինչդեռ, օրենքի համաձայն, նա դարձավոր էր իր բնակավայրը փոխելու մասին տեղեկություններ հայտնել ընկերությանը: Իսկ ընկերության մասնակիցների ցանկում նշված հասցեով հայցվորի բազմաթիվ հեռախոսազանգերին դասասխանել են, որ Ն.Ոսկերչյանը հանրադատությունում չէ, և հրաժարվել են նրա վերջին բնակության վայրը հայտնել: Հայցվորը դասասխանողի եղբորը ոչ միայն հեռախոսազանգերով է տեղեկացրել ընկերության անցկացվելիք ժողովների մասին, այլ նաև դասահական հանդիպումների ժամանակ բանավոր տեղեկացրել է ժողովների անցկացման օրվա և ժամի մասին:

Պատասխանողն իր անգործությամբ անհնարին է դարձրել ընկերության կառավարման բարձրագույն մարմնի՝ մասնակիցների ընդհանուր ժողովի բնականոն գործունեությունը, որի արդյունքում հայցվորը որդես ընկերության 50% բաժնեմասով մասնակից գրվել է ընդհանուր ժողովի միջոցով ընկերության կառավարմանը մասնակցելու իրավունքից:

Պատասխանողի ներկայացուցչի այն փաստարկը, թե հայցվորը դարձավոր էր գրավոր նամակ ուղարկել Ն.Ոսկերչյանի՝ ընկերության մասնակիցների ցանկում նշված հասցեով, և եթե վերջինս դասձառ ծանուցվել էր ընկերության ընդհանուր ժողովը հրավիրելու մասին, առաջ նա կարող էր իր ներկայացուցչին լիազորագիր ուղարկել և նրա միջոցով մասնակցել հրավիրված ժողովներին, անհիմն է, քանի որ Ն.Ոսկերչյանը, լինելով ընկերության մասնակից, նախկին սնօրեն, ծանոթ էր ընկերության կանոնադրությանը և դրանում ամրագրված՝ ընկերության ժողովներ հրավիրելու կարգին: Փաստորեն, իր անունից ընկերությունում հանդես գալու համար որևէ անձի լիազորություն չհայտնվել, նա իր իրավունքների իրականացման և դարձականությունների կատարման հարցում դրսևորել է ոչ բարեխիղճ վարագրիչ: Դրա հետևանքով 50% բաժնեմասի սեփականատիրոջ բացակայության դրամայաններում ընկերությունը հնարավորություն չի ունեցել ընդհանուր ժողովի բացառիկ իրավասությանը վերաբերող հարցերի վերաբերյալ որոշումներ ընդունել:

Հայցվորը՝ որդես ընկերության սնօրեն, գրավոր ծանուցում չի ուղարկել դասասխանողի հասցեով, քանի որ ընկերությունը համադասասխան համատեղության կողմից ստացել է տեղեկանք, իսկ ՀՀ ոստիկանության հանցավորության դեմ դայաբարի բաժնից՝ գրություն, որոնք վկայում են այն մասին, որ Ն.Ոսկերչյանը նշված հասցեում չի բնակվում և գտնվում է ԱՄՆ-ում:

Բացի այդ, դասասխանողը իր լիազորված անձի միջոցով 1998-2000 թվականներին ընթացքում կանխիկ գումարի տեսքով ընկերությունից հետ է ստացել իր կողմից ներդրված գումարները, իսկ դրան հակառակ՝ հայցվորը, 1998 թվականից առայսօր ընկերությունում կատարել է 1.700.000 ՀՀ դրամի ներդրում:

Վերը նշված դասձառաբանությունների հիման վրա հայցվորը դատահանջել է բողոքարկվող վճիռը թողնել անփոփոխ, իսկ բերված վճռաբեկ բողոքն՝ առանց բավարարման:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հայցվորը և դասասխանողը հանդիսանում են «Ն.Ոսկերչյան և ընկերներ» ՍՊԸ-ի մասնակիցներ՝ համադասասխանաբար 50% բաժնեմասերով: Հայցվորը միաժամանակ ընկերության սնօրենն է:

2) Ընկերության մասնակիցների ցանկում ղաօսասխանողի նեվաժ հասցեն է՝ ՀՀ Կոսայքի մարզ, քաղաք Աբովյան, Քառնիի փողոց 2/56:

3) Պասասխանողը նեվաժ հասցեում հաեվառվաժ լինելով հանդերձ սկսաժ 1998 թվականից, բացակայում է Հայասանի Հանրադեսությունից:

4) Ընկերության ընդհանուր ժողով հրավիրող մարմինը ղաօսասխանողին ընկերության մասնակիցների ցանկում նեվաժ հասցեով օրենքով սահմանվաժ կարգով ղաօսաժ կերողով չի ծանուցել մասնակիցների ընդհանուր ժողովի անցկացման ժամի և սեղի, ինչդես նաև առաջարկվող օրակարգի մասին:

4. Վճառել ղաօսարանի ղաօսճառաբանություններ և եգրահանգումները.

Վճառել բողոքը ֆննելով նեվաժ հիմքերի սահմաններում՝ Վճառել ղաօսարանը գեցում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեսկյալ պասճառաբանությանը.*

«Սահմանափակ ղաօսասխանասվությանը ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ և 39-րդ հողվաժների համաճայն՝ սահմանափակ ղաօսասխանասվությանը ընկերության հերթական ընդհանուր ժողովն անց է կացվում ընկերության կանոնադրությանը սահմանվաժ ժամկեսներում, բայց ոչ ղակաս, ֆան սարին մեկ անգամ: Հերթական ընդհանուր ժողովը հրավիրվում է գորժադիր մարմնի կողմից:

Ընդհանուր ժողով հրավիրող մարմինը կամ անճինք ղարսավոր են ժողովի անցկացման օրվանից ամենաուեր ֆան օր առաջ այդ մասին ծանուցել ընկերության մասնակիցներին՝ ղաօսվիրվաժ նամակն ողարկելով ընկերության մասնակիցների ցանկում նեվաժ հասցեով: Ծանուցման մեջ դեսք է նեվաժ լինեն ընդհանուր ժողովի անցկացման ժամը և սեղը, ինչդես նաև առաջարկվող օրակարգը:

Նեվաժ հողվաժներով օրենսդիրը ամրագրել է սարվա ընթացքում առնվազն մեկ անգամ սարեկան ընդհանուր ժողով հրավիրելու և ժողովի (ժողովների) անցկացման սեղի, ժամի և նախասեվող օրակարգի հարցերի վերաբերյալ ընկերության մասնակցին առնվազն ղաօսվիրվաժ նամակով ծանուցելու ընկերության գորժադիր մարմնի ղարսականությունը: Այս նորմը սահմանափակ ղաօսասխանասվությանը ընկերության մասնակցի՝ ընկերության կառավարմանը մասնակցելու իրավունքի իրականացման երաեխիք է հանդիսանում:

Սահմանափակ ղաօսասխանասվությանը ընկերության մասնակցի կողմից ընկերության կառավարմանը մասնակցելու իրավունքի բովանդակությունը և իրականացման ճևերը ամրագրվաժ են «Սահմանափակ ղաօսասխանասվությանը ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հողվաժում, որի համաճայն՝ ընկերության բարճրագույն մարմին է հանդիսանում ընդհանուր ժողովը, որին վերադահվաժ են ընկերության գորժունեության հես կաղվաժ բղոր կարևորագույն որոուումների կայացման բացառիկ իրավասությունները:

Ընկերության մասնակիցներն իրավունք ունեն ներկա գեցվել ընդհանուր ժողովին, մասնակցել օրակարգի հարցերի ֆնարկմանը և ֆվեարկել՝ որոուումներ ընդունելիս: Ընկերության յուրաքանչյուր մասնակից ընդհանուր ժողովում ունի ընկերության կանոնադրական կաղիսաղում իր բաժնեմասին համադաօսասխան ճայների ֆանակ:

Ընկերության հիմնադրման մասին ղայմանագրով կամ կանոնադրությանը կամ ընկերության մարմինների կողմից մասնակիցների սույն կեսով սահմանվաժ իրավունքները սահմանափակող դրոյթներն անվավեր են, այսինքն՝ այդ իրավունքը բացարճակ է, և որևէ հանգամանք չի կարող այն սահմանափակելու հիմք հանդիսանալ: Իսկ այդ բացարճակ իրավունքի իրականացման հնարավորությունը օրենսդիրը ղայմանավորել է ընդհանուր

ժողովի աշխատանքներին ընկերության մասնակցի մասնակցությամբ:

«Սահմանափակ ղախտախնամակությանը ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի համաձայն՝ ընկերության մասնակիցը, որը գումարային առումով սնօրինում է ընկերության առնվազն 10% բաժնեմասը, իրավունք ունի դասական կարգով դահանջել ընկերության այլ մասնակցի հեռացումն ընկերությունից, եթե նա իր գործողություններով կամ անգործությամբ դժվարացնում կամ անհնարին է դարձնում ընկերության բնականոն գործունեությունը:

Սույն գործի փաստերի ուսումնասիրության արդյունքում ՎՃՌԱԲԵԿ դասարանը դարգեց, որ հայցվորը ընկերության ընդհանուր ժողովների անցկացման ժամի և ժողովի մասին դասաճաճ ծանուցված չի եղել: Հետևաբար հիմնավոր է ՎՃՌԱԲԵԿ բողոքի այն փաստարկը, որ դասախանողի՝ անձամբ կամ ներկայացուցչի միջոցով ընկերության ընդհանուր ժողովներին չմասնակցելու դասաճաճ դրանց վերաբերյալ դասաճաճ կերպով ծանուցված չլինելն է հանդիսացել:

ՎՃՌԱԲԵԿ բողոքի դասախանում նեված հայցվորի փաստարկն այն մասին, թե ընկերության գործունեությանը խոչընդոսելու դասաճաճ դասախանողի՝ հանրադեսությունից բացակայությունն է և վերջինիս փասացի բնակության վայրը հայսնի չլինելու հանգամանքը, ՎՃՌԱԲԵԿ դասարանն անհիմն է համարում այն դասաճաճաբանությամբ, որ «Սահմանափակ ղախտախնամակությանը ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածը նախասեսում է մասնակցի դասաճաճ ծանուցում (դասվիրված նամակով)՝ մասնակիցների ցանկում նեված հասցեով, ինչը ընկերության կողմից չի կասարվել:

Հայցվորի այն փաստարկը, թե ընկերությունը դասախանողին մասնակիցների ցուցակում նեված հասցեով չի ծանուցել, քանի որ դասախանողը, համաշիրության կողմից սրված սեղեկանքի և ոսկիանությունից սսացված գորության համաձայն, նեված հասցեում չի բնակվում, ՎՃՌԱԲԵԿ դասարանը անհիմն է համարում նաև այն դասաճաճաբանությամբ, որ ՀՀ Սահմանադրության 25-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի Հայասանի Հանրադեսությունից դուրս գալու իրավունք: Յուրաքանչյուր քաղաքացի և Հայասանի Հանրադեսությունում բնակվելու իրավունք ունեցող յուրաքանչյուր ոք ունի Հայասանի Հանրադեսություն վերադառնալու իրավունք: Այդ իրավունքների իրականացումը չի կարող քաղաքացու այլ իրավունքների խախտման կամ դրանց սահմանափակման հիմք հանդիսանալ: Իսկ քաղաքացու նեված հասցեում ժամանակավորադես չբնակվելու հանգամանքը ընկերության կողմից մասնակցին ընդհանուր ժողովի անցկացման մասին ծանուցելու օրենքով սահմանված դարսականությունը չկասարելու հիմք չի կարող հանդիսանալ, քանի որ քաղաքացու բացակայելը մեսական բնակության վայրից չի բացառում օրենքով սահմանված կարգով դասվիրված նամակի միջոցով մասնակիցների ցանկում նեված հասցեով ծանուցման դեղոբում ընկերության մասնակցի՝ անձամբ կամ ներկայացուցչի միջոցով ընդհանուր ժողովին ներկայանալու և դրա աշխատանքներին մասնակցելու հնարավորությունը:

Այսուիսով, ՎՃՌԱԲԵԿ դասարանը գսնում է, որ դասախանողի՝ ընկերության ընդհանուր ժողովի անցկացման ժողովի և ժամանակի մասին դասվիրված նամակով ծանուցված չլինելու դայմաններում, ընկերության ընդհանուր ժողովին չմասնակցելու և դրանով ընկերության գործունեությանը խոչընդոսելու հիմքով ընկերության մասնակիցների կազմից վերջինիս հեռացումը խախտում է «Սահմանափակ ղախտախնամակությանը ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածով սահմանված, ընկերության մասնակցի՝

ընկերության կառավարմանը մասնակցելու իրավունքը:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ: Այս հոդվածի սրամաբանությունից բխում է, որ իր ներքին համոզմանը համադասասխան, դասարանն է որոշում աղացույցների արժանահավաստությունը և դրանց թույլատրելիությունն ու վերաբերելիությունը այս կամ այն փաստի գոյությունն աղացուցելու հարցում:

Ցանկացած աղացույց, թեկուզև այն առաջին հայացքից հեղինակավոր կամ անհամոզիչ թվա, կարող է գործի փաստական հանգամանքներից ելնելով, ընդունվել կամ մերժվել դասարանի կողմից: Այսպիսով, այն հարցը, թե դասական նիստում հետազոտված աղացույցներից որն է հիմնավոր, հավաստի, թույլատրելի, վերաբերելի կամ ոչ, դասարանը որոշում է իր ներքին համոզմամբ, որը ձևավորվում է բոլոր աղացույցների ամբողջական հետազոտման և գնահատման արդյունքում: Այս հարցի կադրակցությամբ առկա է նաև Մարդու իրավունքների եվրոպական դասարանի հետևյալ մեկնաբանությունը: Կրասկան ընդդեմ Շվեյցարիայի գործով կայացված վճռում (19.04.1993 թվական) Դասարանն ընդգծել է, որ Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետը դասարանին «դատարանացնում է» կասարել կողմերի ներկայացրած բացատրությունների, փաստարկների և աղացույցների դասաճ հետազոտում, առանց խոչընդոտելու դասարանի՝ աղացույցների վերաբերելիությունը գնահատելու իր հայեցողությամբ:

Սույն ֆաղաֆացիական գործի առաջին ասյանի կարգով ֆննության ընթացքում դասասխանող կողմը առարկել է հայցի դեմ՝ ընկերության ընդհանուր ժողով հրավիրող մարմնի կողմից մասնակիցների ընդհանուր ժողովի անցկացման ժամի և սեղի մասին իր՝ որդես ընկերության մասնակցի, ծանուցված չլինելու հիմնով:

Սակայն դասարանը կայացված վճռի հիմնում դրել է միայն հայցվորի փաստարկները՝ դրանք չհամադրելով դասասխանողի առարկությունների հիմնում ընկած փաստարկների հետ: Այս դասավարական նորմի խախտումը հանգեցրել է դասական սխալի: ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դասավարական իրավունքի նորմերի խախտումը վճռի բեկանման հիմք է, եթե դա հանգեցրել է գործի սխալ լուծման:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դասարանի վճռի դասճառաբանական մասում ղեկ է նշվել դասարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները, աղացույցները, որոնց վրա հիմնված են դասարանի հետևությունները, այս կամ այն աղացույցները մերժելու փաստարկները, ինչդեպ նաև այն օրենքները, Հայաստանի Հանրապետության միջազգային դայամնագրերը և այլ իրավական ակտերը, որոնցով դասարանը ղեկավարվել է վճիռ կայացնելիս: Սույն գործով Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ սնեսական դասարանը, չհետազոտելով ու չգնահատելով գործով դասասխանողի բերած առարկությունները, կայացված վճռում չի անդրադարձել դրանց, չի նշել այդ աղացույցների մերժման հիմնավորումները:

Այսպիսով, սույն բողոքի հիմքերի առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը բավարար է համարում ՀՀ սնեսական դասարանի 24.11.2006 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Վերը նշված դասճառաբանությունների հիման վրա և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «Ն.Ոսկերչյան և ընկերներ» ՍՊԸ-ի մասնակից Նորայր Ոսկերչյանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սննեսական դատարանի 24.11.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր փնտթյան:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2107/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Թումանյան
Դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ա.Խառատյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-19(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով հայցվորներ Սուրեն Խորենյանի և Անուշ Հակոբյանի վճռաբեկ բողոքն ըստ Սուրեն Խորենյանի և Անուշ Հակոբյանի հայցի ընդդեմ Անահիտ Խորենյանի և Ասարակ ֆաղաֆի նոսար Գ.Հակոբյանի՝ Ասարակ ֆաղաֆի նոսարի կողմից 21.07.2004 թվականին սրված թիվ 2348 ժառանգության իրավունքի վկայագիրը և թիվ 2349 սեփականության իրավունքի վկայագիրն անվավեր ճանաչելու, ժառանգական գույքի զանգվածը որոշելու, մատուցող գործունեության արդյունքների նկատմամբ հավասար բաժիններով ժառանգներ ճանաչելու դիմումների մասին թիվ 06-2107 ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 27.06.2006 թվականի վճիռն,

Պ Ա Բ Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորները դիմումներ են անվավեր ճանաչել Ասարակ ֆաղաֆի նոսար Գ.Հակոբյանի կողմից 21.07.2004 թվականին սրված թիվ 2348 ժառանգության իրավունքի և թիվ 2349 սեփականության իրավունքի վկայագրերը, որոշել Վահան Խորենյանի կողմից թողած շարժական ժառանգական գույքի զանգվածը (այդ թվում՝ ամուսնության ընթացքում Անահիտ Խորենյանի հետ համատեղ ձեռք բերված գույքի զանգվածը), Սուրեն Խորենյանին, Անուշ Հակոբյանին և Անահիտ Խորենյանին ճանաչել

Վահան Խորենյանի մտավոր գործունեության արդյունքների նկատմամբ հավասար բաժիններով ժառանգներ:

Արագածոտնի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 05.12.2005 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն:

ՀՀ ֆաղափաստական գործերով վերաքննիչ դատարանի 27.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն: Դատարանը վճռել է՝

-անվավեր ճանաչել Աբսարակ ֆաղափի նոտար Գ.Հակոբյանի կողմից 2004 թվականի հուլիսի 21-ին Անահիտ Խորենյանին սրված սեփականության իրավունքի վկայագիրը, 2004 թվականի հուլիսի 21-ին Անահիտ Խորենյանին, Սուրեն Խորենյանին և Անուշ Հակոբյանին սրված ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիրը,

-ճանաչել Անահիտ Խորենյանի սեփականության իրավունքը Վահան Խորենյանի հետ ամուսնության ընթացքում՝ 21.08.1973 թվականից մինչև մահը համատեղ ձեռք բերված և ՀՀ Արագածոտնի մարզի ԴԱՀԿ ծառայության կողմից 27.10.2003 թվականի դատարանի գույքի վրա արգելանք դնելու մասին ակտում և կից հայտարարության մեջ թվարկված գույքի 1/2 բաժնի նկատմամբ,

-ճանաչել ժառանգատու Վահան Խորենյանի 1-ին հերթի ժառանգներ Անահիտ Խորենյանի, Սուրեն Խորենյանի և Անուշ Հակոբյանի՝ ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքը ՀՀ Արագածոտնի մարզի ԴԱՀԿ ծառայության կողմից 27.10.2003 թվականի դատարանի գույքի վրա արգելանք դնելու մասին ակտում և կից հայտարարության մեջ թվարկված գույքի 1/2 բաժնի 1/3-ական մասերի նկատմամբ,

-հայցը՝ Սուրեն Խորենյանին, Անուշ Հակոբյանին և Անահիտ Խորենյանին՝ Վահան Խորենյանի մտավոր գործունեության արդյունքների նկատմամբ հավասար բաժիններով ժառանգներ ճանաչելու դիմումը մասնավոր, մերժել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել հայցվորներ Սուրեն Խորենյանը և Անուշ Հակոբյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատաճշգրտումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափաստական օրենսգրքի 172-րդ, 1102-րդ, 1103-րդ, 1106-րդ, 1107-րդ, 1215-րդ և 1216-րդ հոդվածները, ինչպես նաև ՀՀ արդարադատության նախարարի 14.08.2000 թվականի թիվ 523 հրամանով հաստատված՝ «ՀՀ պետական նոտարական գրասենյակների կողմից նոտարական գործողություններ կատարելու կարգի մասին» հրահանգի 123-րդ հոդվածի 1-ին կետի 7-րդ պարբերությունը, որով պետք է կիրառվի, և կիրառվել է ՀՀ ֆաղափաստական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածը, որը չպետք է կիրառվի:

Բողոքի սույն հիմքը բողոք բերած անձը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկով.

ՀՀ ֆաղափաստական օրենսգրքի 172-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ օրենքի և այլ իրավական ակտերի դատաճշգրտման դատադատմամբ՝ անձի կողմից իր համար դատարանում կամ ստեղծած նոր գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունք ձեռք է բերում այդ անձը:

Սույն վեճի նկատմամբ կիրառման է ենթակա ՀՀ արդարադատության նախարարի 14.08.2000 թվականի թիվ 523 հրամանով հաստատված՝ «Հայաստանի Հանրապետության դատական նոտարական գրասենյակների կողմից նոտարական գործողություններ կատարելու կարգի մասին» հրահանգը, որը լրացնում է օրենսդրության բացը:

Վերը նշված հրահանգի 8-րդ գլուխը սահմանում է համատեղ սեփականություն

համարվող գույքի նկատմամբ իրավունքների վերաբերյալ գործարքների վավերացման առանձնահատկությունները:

Հրահանգի 123-րդ հոդվածի 1-ին կետի 7-րդ դարբերության համաձայն՝ ամուսինների ընդհանուր սեփականություն չի համարվում նաև նրանց մտավոր սեփականությունը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1102-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ մտավոր գործունեության արդյունքների հեղինակին են դասկանում այդ արդյունքների նկատմամբ անձնական ոչ գույքային և գույքային իրավունքները: Այդ հոդվածը գույքային իրավունքների համատեղ սեփականություն չի նախատեսում՝ նշելով, որ այդ գույքային իրավունքները դասկանում են հեղինակին: Նույն հոդվածի երկրորդ կետը սահմանում է ոչ գույքային (հեղինակային) իրավունքները, որոնք սույն դասական վեճի առարկա չեն հանդիսանում:

Բացի այդ, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքը սահմանում է մտավոր գործունեության արդյունքի նկատմամբ համատեղ սեփականության միայն երեք դեպք՝ երբ այդ արդյունքը ստեղծվել է համահեղինակությամբ (հոդված 1103), երբ այդ արդյունքը ստեղծվել է ուրիշի գույքի վրա (հոդված 1106) և դայմանագրով (հոդված 1107):

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, թե որ գույքն է հանդիսանում ամուսինների համատեղ սեփականություն՝ առանց նշելու այդ գույքի ձեռքբերման եղանակը և ստեղծման կարգը: Եվ քանի որ սույն հոդվածը իրավական հակասության մեջ է նույն օրենսգրքի 172-րդ հոդվածի 1-ին մասի հետ, առկա այն սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ:

Վերը նշվածի հիման վրա բողոք բերած անձինք գտնում են, որ մտավոր գործունեության արդյունքի նկատմամբ օրենսդրությունը ամուսինների համատեղ սեփականություն չի նախատեսում, հետևաբար Վահան Խորենյանի կողմից ստեղծված մտավոր գործունեության արդյունքները՝ յուղանկարները, գծանկարները և գրաֆիկական գործերը, չեն կարող դիտվել որդես ամուսնության ընթացքում ձեռք բերված համատեղ գույք, և ժառանգության հարցը լուծելիս ղեկավարվել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1215-րդ և 1216-րդ հոդվածներով: Անահիտ Խորենյանին, Սուրեն Խորենյանին և Անուշ Հակոբյանին ճանաչել նույն հերթի և հավասար փայտով ժառանգներ Վահան Խորենյանի կողմից թողած մտավոր գործունեության արդյունքների նկատմամբ:

Բողոք բերած անձինք դիտարկել են բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 27.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Վահան Խորենյանը և Անահիտ Խորենյանը (Այվազյանը) ամուսնացել են 21.08.1973 թվականին: Ամուսնությունից հետո բնակվել են Արագածոտնի մարզի Աճարակ ֆաղաֆի Արովյան փողոցի 12 սանր: Բնչդիս մինչև ամուսնությունը, այնուհետ էլ Անահիտ Խորենյանի հետ ամուսնության ընթացքում Վահան Խորենյանը ստեղծել է գեղարվեստական արժեք ունեցող կտավներ:

2) Սուրեն Խորենյանը ծնվել է 27.08.1951 թվականին Թբիլիսի ֆաղաֆում, իսկ նրա ծնողներն են Վահան Խորենյանը և Վելիեննկո Ֆյորան:

Անուշ Խորենյանը (Հակոբյանը) ծնվել է 17.06.1960 թվականին Երևան ֆաղաֆում: Նրա ծնողներն են Վահան Խորենյանը և Ֆյորա Խորենյանը:

3) Վահան Խորենյանը մահացել է 23.06.2003 թվականին՝ որդես ժառանգություն թողնելով անճարժ և ճարժական գույքի որոշակի ֆանակություն, այդ թվում՝ կտավներ: Նրա

կինը՝ Անահիս Խորենյանը և զավակները՝ Սուրեն Խորենյանը և Անուշ Հակոբյանը, հանդիսանում են առաջին հերթի օրինական ժառանգներ:

4) Անուշ Հակոբյանը և Սուրեն Խորենյանը հայցադիմում են ներկայացրել Արագածոտնի մարզի առաջին ասյանի դատարան՝ ժառանգական գույքը դատարանում և կառավարման կարգ սահմանելու դատարանի վերաբերյալ, որը դատարանի կողմից բավարարվել է: Ժառանգական գույքը հարկադիր կատարողի 27.10.2003 թվականի «Պարտադանի գույքի վրա արգելանք դնելու մասին» ակտի համաձայն գույքագրվել է, դրա վրա արգելանք է դրվել և ի դրահ է հանձնվել Անահիս Խորենյանին, որին դատարանը դատարկություն է դրանց նկատմամբ որևէ գործարք չկատարել:

5) 21.07.2004 թվականին Աժառանգության գործի կողմից Երևան քաղաքի բնակիչ Անահիս Խորենյանի անվամբ սրվել է սեփականության իրավունքի վկայագիր, համաձայն որի՝ Անահիս Խորենյանը 23.06.2003 թվականին մահացած Վահան Խորենյանի հետ համատեղ համարվում է շարժական գույքի համատեղականատեր և ունի այդ գույքի 1/2 բաժնի նկատմամբ սեփականության իրավունք:

6) 21.07.2004 թվականին Աժառանգության գործի կողմից սրվել է նաև ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիր, համաձայն որի՝ Վահան Խորենյանի կինը՝ Անահիս Խորենյանը, որին՝ Սուրեն Խորենյանը և դուստր՝ Անուշ Հակոբյանը, հանդիսանում են Վահան Խորենյանի շարժական գույքի 1/2 բաժնի 1/3-ական մասերի ժառանգներ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաջարկությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1111-րդ հոդվածի, «Հեղինակային իրավունքի և հարակից իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ գրականության, գիտության և արվեստի բնագավառներում հեղինակի ինֆորմացիայի կամ այլ հեղինակների հետ իրականացրած ստեղծագործական աշխատանքի յուրօրինակ արդյունքի (այսուհետ՝ ստեղծագործություն) վրա, որն արտահայտված է բանավոր, գրավոր կամ այլ օբյեկտիվ ձևով, ներառյալ՝ մեծադեմ կամ ժամանակավոր դատարանային էլեկտրոնային ձևը, անկախ ստեղծագործության ծավալից, նշանակությունից, արժանիքներից ու ստեղծման նպատակից սարածվում է հեղինակային իրավունք:

«Հեղինակային իրավունքի և հարակից իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի համաձայն՝ հեղինակային իրավունքը հեղինակի բացառիկ անձնական ոչ գույքային և բացառիկ գույքային իրավունքներն են իր ստեղծագործության նկատմամբ:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1124-րդ հոդվածի և «Հեղինակային իրավունքի և հարակից իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածի համաձայն՝ ստեղծագործության նկատմամբ հեղինակի անձնական ոչ գույքային իրավունքները առաջնություն են ստեղծագործության նկատմամբ նրա մտավոր և անձնական կառուցիչը:

Հեղինակին են դատարանում ստեղծագործության նկատմամբ հետևյալ անձնական ոչ գույքային իրավունքները.

-ստեղծագործության հեղինակ ճանաչվելու (հեղինակության իրավունք).

-ստեղծագործությունն իր անվամբ, կեղծանվամբ կամ անանուն օգտագործելու կամ այդդիմի օգտագործումը թույլատրելու (հեղինակի անվան իրավունք).

-ստեղծագործությունը հնարավոր աղավաղումներից, փոփոխություններից կամ հեղինակի համբավին կամ արժանադատությանը վնաս հասցնող այլ ոսնձգություններից

դասեցումներու (հեղինակի համբավի և արժանադասվության իրավունք)։

-ստեղծագործությունը ցանկացած ձևով առաջին անգամ հրատարակելու կամ այդ իրավունքը այլ անձի վերադասելու (հրատարակման իրավունք)։

-ստեղծագործությունը հրատարակելու մասին նախկինում ընդունած որոշումից հրաժարվելու (հեկանցի իրավունք)։

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1124-րդ հոդվածի և «Հեղինակային իրավունքի և հարակից իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածի համաձայն՝ ստեղծագործության նկատմամբ բացառիկ զույգային իրավունքներն առաջնորդում են հեղինակի նյութական օտարը՝ սալով հեղինակին բացառիկ իրավունք՝ թույլատրելու կամ արգելելու իր ստեղծագործության կամ դրա օրինակների օգտագործումը։ Հեղինակը բացառիկ իրավունք ունի օգտագործելու իր ստեղծագործությունը ցանկացած ձևով և եղանակով, ինչդեպ նաև երրորդ անձանց թույլատրելու կամ արգելելու դրա օգտագործումը, մասնավորապես.

-ստեղծագործության վերահաղորդումը (վերահաղորդման իրավունք),

-ստեղծագործության սարածումը (սարածման իրավունք),

-ստեղծագործության բնօրինակը կամ օրինակները վարձույթով սալը (վարձույթով սալու իրավունք),

-ստեղծագործության բնօրինակի կամ օրինակների փոխասվությունը (փոխասվության իրավունք),

-ստեղծագործության թարգմանումը (թարգմանության իրավունք),

-ստեղծագործության վերամշակումը, վերադասակումը, նկարագարումը, հարմարեցումը և այլ ձևերով վերափոխումը (վերափոխման իրավունք),

-ստեղծագործության հաղորդումը հանրությանը (հանրությանը հաղորդման իրավունք),

-ստեղծագործության հրատարակային կասարումը (հրատարակային կասարման իրավունք),

-ստեղծագործության հրատարակային ցուցադրումը (հրատարակային ցուցադրման իրավունք),

-ստեղծագործության հեռարձակումը (հեռարձակման իրավունք),

-ստեղծագործության հեռարձակման միաժամանակյա կամ հեսագա վերահեռարձակումը (վերահեռարձակման իրավունք),

-ստեղծագործության հաղորդումը մալուխով կամ համանման միջոցներով (մալուխով հաղորդման իրավունք),

-ՀՀ օրենսդրությանը չհակասող այլ ձևերով ու եղանակներով օգտագործում։

Վերը նշված նորմերի վերլուծության արդյունքում Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոք բերած անձի կողմից բողոքի սույն հիմքում նշված՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1102-րդ, 1103-րդ, 1106-րդ, և 1107-րդ հոդվածները, ինչդեպ նաև ՀՀ արդարադասության նախարարի 14.08.2000 թվականի թիվ 523 հրամանով հաստատված՝ «ՀՀ ղեկական նոսարական գրասենյակների կողմից նոսարական գործողություններ կատարելու կարգի մասին» հրահանգի 123-րդ հոդվածի 1-ին կետի 7-րդ դարբերությունը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն, քանի որ դրանք վերաբերում են ամուսինների մսավոր սեփականությանը, մսավոր սեփականության օբյեկտների նկատմամբ բացառիկ անձնական ոչ զույգային և զույգային իրավունքներին, հեղինակության իրավունքին, մսավոր գործունեության արդյունքներ ստեղծելու և օգտագործելու դայմանագրին, ինչդեպ նաև մսավոր գործունեության արդյունքի օգտագործման լիցենզային դայմանագրի հասկացությանը և դրանց առաջադրվող

դասիանջներին հետևյալ դասձառաբանությամբ:

Ստեղծագործությունը հեղինակի ստեղծագործ գործունեության հետևանքով մարդկային զգացմունքների ընկալման համար կոնկրետ ձևով արտահայտված և վերարտադրության հնարավորություն սվող գաղափարների, մտքերի, կերպարների ամբողջությունն է: Այն ոչ նյութական բարիք է, մարդկանց հոգևոր գործունեության արդյունք, մարդու մտավոր գործունեության ոչ նյութական արդյունք: Այլ կերպ ասած, ստեղծագործություն է համարվում ոչ թե ստեղծված նյութական արդյունքը (ֆանդակ, արձան, գեղանկար, երգի ձայնագրություն և այլն), այլ դրանում մարմնավորված ստեղծագործական միտքը:

Մտավոր գործունեության արդյունքները, ի տարբերություն իրային առարկաների, մտավոր, ստեղծագործական աշխատանքի արդյունք են (իրենցից ներկայացնում են ոչ նյութական բարիքներ), որոնք դասկերային, սառային, թվային, ձայնային միջոցներով, այլ նշանների, խորհրդանիշերի տեսքով կարող են ամրագրվել որոշակի նյութական կրիչների վրա (կտավ, ֆուր, թուղթ, ժադյավեն և այլն): Նյութական կրիչները առարկաներ են, որոնց վրա արագովվելով, ոչ նյութական ստեղծագործությունը օբյեկտիվորեն ընկալելի, շոշափելի ձև է ստանում, դրա հետևանքով մտավոր գործունեության օբյեկտը դառնում է հեղինակային իրավունքի օբյեկտ, իսկ ստեղծագործության հեղինակը դրա նկատմամբ ձեռք է բերում բացառիկ իրավունքներ, այդ թվում՝ նաև անձնական գույքային:

Անգամ այն դեպքերում, երբ ստեղծագործության և դրա նյութական կրիչի միջև գոյություն ունի անխազելի փոխկապակցվածություն (օրինակ, ստեղծված կտավի և գեղանկարչի ստեղծագործական աշխատանքի միջև), այնուհանդերձ, նյութական կրիչը սեփականության իրավունքի ինֆնորույն օբյեկտ է, իսկ դրանում մարմնավորված ոչ նյութական բարիքը՝ մտավոր սեփականության (հեղինակային իրավունքի) ինֆնորույն օբյեկտ: Այդ դասձառով նյութական օբյեկտի սեփականության կամ սիրադեման իրավունքի փոխանցումն ինֆնին ոչ նյութական բարիքի նկատմամբ մտավոր սեփականության իրավունքի ամբողջական փոխանցում չի առաջացնում:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով վեճի առարկան ոչ թե բուն ստեղծագործության նկատմամբ մտավոր սեփականության, այսինքն՝ հեղինակային (վերը նշված՝ բացառիկ անձնական ոչ գույքային և անձնական գույքային) իրավունքներն են, այլ այն նյութական օբյեկտի նկատմամբ սեփականության իրավունքը, որի վրա իր արտացոլումն է գտել ստեղծագործությունը:

Հետևաբար, կրիչի նկատմամբ սեփականության իրավունքը և դրա վրա (կամ դրանում) իր արտացոլումը կամ արտահայտությունը գտած ստեղծագործության նկատմամբ մտավոր սեփականության (հեղինակային իրավունք) իրավունքի ինստիտուցիաները առանձին ֆաղափարաբանական ինստիտուցիաներ են, իսկ դրանց հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են տարբեր իրավական ռեժիմներով, այն է՝ համադասասխանաբար ՀՀ ֆաղափարաբանական օրենսգրքի 10-17-րդ գլուխների և նույն օրենսգրքի 62-69-րդ գլուխների նորմերով:

Մտավոր սեփականության արդյունք հանդիսացող ստեղծագործությունը ինֆնին գույք չէ, և այն գույքային շրջանառության օբյեկտ չի կարող լինել: Գույքային շրջանառության օբյեկտ են հանդիսանում այն առարկաները, որոնք իրենց վրա կամ իրենց մեջ օբյեկտիվորեն ընկալելի են դարձնում ստեղծագործությունը, ինչդեպ նաև այդ ստեղծագործությունների նկատմամբ գույքային բացառիկ իրավունքներ:

ՀՀ ֆաղափարաբանական օրենսգրքի 1108-րդ հոդվածի և «Հեղինակային իրավունքի և հարակից իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի համաձայն՝ մտավոր

գործունեության արդյունքի նկատմամբ բացառիկ իրավունքը գոյություն ունի անկախ այն նյութական օբյեկտի նկատմամբ սեփականության իրավունքից, որում արժանատի է մնան արդյունքը (ստեղծագործությունը): Իսկ հեղինակի կողմից նյութական օբյեկտի օտարումը, որում արժանատի է ստեղծագործությունը, ինքնին չի նշանակում հեղինակային իրավունքի օտարում: Նշված հոդվածի վերլուծությամբ դարձ է դառնում, որ ստեղծագործությունը իր վրա կամ իրենում մարմնավորող, առարկայական և շեշտադրված դարձնող առարկան /կրիչը/ շարունակում է մնալ որդես գույք, հեռաբար՝ սեփականության իրավունքի օբյեկտ: Ստեղծագործության կրիչի՝ այս կամ այն անձին սեփականության իրավունքով ղախկանելի կամ դրա փոխանցումը այլ անձի չի հանգեցնում հեղինակային բացառիկ իրավունքների ծավալի փոփոխության, քանի որ դրանք լիովին ինքնուրույն և առանձին իրավական ռեժիմներով կարգավորվող ինստիտուցիաներ են և երբեք նույնական չեն:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ամուսնության ընթացքում ամուսինների ձեռք բերած գույքը նրանց համատեղ սեփականությունն է, եթե այլ բան նախատեսված չէ նրանց միջև կնքված դրամագրով: Դա նշանակում է, որ նրանց միջև կնքված համադասասխան դրամագրի բացակայության դեպքում, ամուսնության ընթացքում ձեռք բերված գույքը, անկախ նրանից, թե այն որ ամուսինն է ձեռք բերել, ձեռք է բերվել ընդհանուր, թե ամուսիններից մեկին ղախկանող միջոցներով, ստեղծվել է կամ ղախկանվել երկուսի, թե մեկի կողմից, ում անունով է ձևակերպված, միևնույն է, հանդիսանում է ամուսինների համատեղ սեփականությունը:

Հեռաբար, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Վահան Խորենյանի ստեղծագործությունները ստեղծվել են Վահան Խորենյանի և Անահիտ Խորենյանի համատեղ կյանքի ընթացքում և դրանք հանձնի իրենց կողմ օբյեկտների, հանդիսանում են համատեղ կյանքի ընթացքում ձեռք բերված գույք, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի համաձայն, դրանք հանդիսանում են Վահան և Անահիտ Խորենյանների համատեղ սեփականությունը: Միաժամանակ, այս եզրակացությունը ոչ մի դեպքում չի կարող բացառել կամ նույնիսկ խոչընդոտել ստեղծագործության հեղինակի (սվյալ դեպքում Վահան Խորենյանի ժառանգների) կողմից ՀՀ օրենսդրությամբ հեղինակին (սվյալ դեպքում հեղինակի ժառանգներին) վերադարձված բացառիկ իրավունքների իրականացմանը:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 172-րդ հոդվածի 1-ին մասի կիրառելիության մասին սույն բողոքի փաստարկին, ադա Վճռաբեկ դատարանը այն նույնպես անհիմն է համարում ղախճառաբանությամբ, որ նշված հոդվածը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ, քանի որ այն վերաբերում է անձի՝ իր համար ղախկանված կամ ստեղծած նոր գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ձեռք բերելուն: Վահան Խորենյանի կողմից կերտարվեստի ստեղծագործությունները իր համար ղախկանված կամ ստեղծված լինելու, մասնավորապես անձնական կարիքների կամ անձնական օգտագործման նպատակով ստեղծված լինելու մասին գործում որևէ ադաջույց առկա չէ, և այդ հանգամանքը գործի ղս էության ֆնության ընթացքում ադաջույցված չէ (սույն գործի փաստերից ելնելով՝ այդդիսի ղնդումը անողջամիտ է դիտվում):

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1215-րդ և 1216-րդ հոդվածները չկիրառելու մասին բողոքի հիմքի փաստարկը Վճռաբեկ դատարանը անհիմն է համարում, քանի որ նշված հոդվածները սահմանում են նույն հերթի ժառանգների բաժնիների հավասարությունը և ժառանգատի առաջին հերթի ժառանգների կազմը: Վերաֆնիչ դատարանը սույն գործով կիրառել է նշված հոդվածները՝ ճանաչելով Վահան Խորենյանի առաջին հերթի ժառանգներ

Անահիս Խորենյանի, Սուրեն Խորենյանի և Անուշ Հակոբյանի՝ ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքը ՀՀ Արագածոտնի մարզի ԴԱՀԿ ծառայության կողմից 27.10.2003 թվականի դատարանի գույքի վրա արգելանք դնելու մասին ակտում և կից հայտարարության մեջ թվարկված գույքի 1/2 բաժնի 1/3-ական մասի նկատմամբ:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1185-րդ, 1186-րդ, 1190-րդ, 1216-րդ, 1222-րդ, 1225-1227-րդ հոդվածները սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի են: Վահան Խորենյանի կինը՝ Անահիս Խորենյանը և երեխաները՝ Սուրեն Խորենյանը և Անուշ Հակոբյանը, հանդիսանում են առաջին հերթի օրինական ժառանգներ: Ժառանգությունն ընդունելու վերաբերյալ զավակների կողմից դիմում է ներկայացվել Ազատական ֆաղափ նոտարական գրասենյակ: Համաձայն ամուսնական կյանքի ընթացքում ձեռք բերված լինելու փաստի ուժով ժառանգատուի կնոջը՝ Անահիս Խորենյանին է դասկանում հանգուցյալ Վահան Խորենյանի գույքի 1/2 մասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը: Ծարժական և անբարժ գույքի մյուս 1/2 մասի նկատմամբ հավասար բաժիններով ժառանգներ են հանդիսանում Անահիս Խորենյանը, Սուրեն Խորենյանը և Անուշ Հակոբյանը:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբնիչ դատարանը կայացրել է ըստ էության ճիշտ վճիռ, իսկ Սուրեն Խորենյանի և Անուշ Հակոբյանի վճռաբեկ բողոքը ենթակա է մերժման անհիմն լինելու դատաճառաբանությամբ, ինչը հիմք է բողոքարկվող վճիռը օրինական ուժի մեջ թողնելու համար:

Վերը նշված դատաճառաբանությունների հիման վրա և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Սուրեն Խորենյանի և Անուշ Հակոբյանի վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 27.06.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Երևան ֆաղափի Կենտրոն և Նորֆ-Մարս
համայնքների առաջին ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-1455/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ս.Արամյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-24(Ա)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Ասոս Մարգարյանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը Երևան ֆաղափի Կենտրոն և Նորֆ-Մարս համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 23.05.2006 թվականի թիվ 2-1455/2006թ. ֆաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Արմեն Մարգարյանի ընդդեմ Ասոս Մարգարյանի՝ բաժնային սեփականության գույքից բաժինն առանձնացնելու և փոխհատուցում վճարելով՝ սեփականության իրավունքը դադարեցնելու դաժանաբեկի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Գիմելով դատարան՝ Արմեն Մարգարյանը դաժանաբեկ է փոխհատուցմամբ դադարեցնել Ասոս Մարգարյանի՝ Երևանի Կոմիտաս փողոցի թիվ 42 շենքի թիվ 33 բնակարանի նկատմամբ սեփականության իրավունքը:

Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարս համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 23.05.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ասոս Մարգարյանի ներկայացուցիչը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան է ներկայացրել Արմեն Մարգարյանը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը ներկայացրել է վճռաբեկ բողոքի լրացում:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանաբեկը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դատահանգները, չի կիրառել ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածը, որը դեմ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը դատառաքանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը վճիռ կայացնելիս դեմ է դատառաքանում ճշմարտությանը և սխալ է կայացրել դատարանի կողմից նշված փաստերը: Դատարանը չի կիրառել ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածը, որը դեմ է կիրառել:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատահանգել է բեկանել Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 23.05.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

2.1 Վճռաբեկ բողոքի դատասխանի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Բողոքին դատասխան ներկայացրած անձը գտնում է, որ բողոքի դատառաքանությունը դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք չէ, քանի որ 24.11.2005 թվականին վիճելի բնակարանի վերաբերյալ նույն դատարանում քննության է առնվել ֆաղափացիական գործ, որով որդես հայցվոր հանդես է եկել Ազատ Մարգարյանը: Նշված գործով ներկայացված հայցադիմումում Ազատ Մարգարյանն իր հասցեն նշել է Դեմիրճյան փակուղի, տուն 4: Հետևաբար, ինքն իր հայցադիմումում նույնդես նշել է այդ հասցեն, որի սեփականատերը նշված Ազատ Մարգարյանն է, և նա հաշվառված է այնտեղ: 24.11.2005 թվականի դատարանի կողմից նախապես նշված Ազատ Մարգարյանի ներկայացուցիչը և նա սեղյակ է եղել դատարանի կողմից նշված հասցեին, ինչպես նաև սույն գործով ներկայացված հայցին:

Նշված հիմնավորմամբ վճռաբեկ բողոքին դատասխան ներկայացրած անձը գտնում է, որ դատարանը գործը քննության է առնել և վճիռ կայացրել ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի համաձայն:

2.2 Վճռաբեկ բողոքի լրացումը.

Բողոք բերած անձը վճռաբեկ բողոքի լրացումով ներկայացրել է հետևյալ փաստարկները.

Պատասխանողի կողմից վերը նշված ֆաղափացիական գործով որդես հայցվորի հայցադիմումում իր հասցեն նշելը և դատարանի կողմից այդ գործով վճիռ կայացնելը որևէ կապ չի կարող ունենալ քննվող սույն հայցի հետ, քանի որ դրանք տարբեր գործեր են, տարբեր ժամանակներում ներկայացված հայցեր, տարբեր հայցի առարկաներով և տարբեր հայցվորներ և այդ հանգամանքները դատարանին չէր կարող իրավունք սալ գործը լսելու դատասխանողի բացակայությամբ՝ կողմից ձևով խախտելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 1-ին կետի դատահանգները:

Հայցվորի կողմից 09.08.2006 թվականի առուվաճառի դաշտանագիրը կնքվել է Երևան ֆաղափ Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի՝ 2006 թվականի մայիսի 23-ին կայացրած և օրինական ուժի մեջ մտած թիվ 2-1455/2006 վճռի հիման վրա, որը կայացրել է նյութական և դատավարական իրավունքի նորմերի կողմից խախտմամբ, որի հետևանքով խախտվել է նաև գլխավոր օրենքի՝ ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածի դատահանգները: Պատասխանողը ապօրինի կերպով գրկվել է իր բաժնային սեփականության իրավունքից, ինչն էլ վերջինիս համար առաջացրել է ծանր հետևանքներ:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) 2006 թվականից Երևան ֆաղափ Կոմիսսի փողոցի թիվ 42 շենֆի թիվ 33 բնակարանում հաշվառված են Արմեն Մարգարյանը և Ալեն Մարգարյանը:

2) դասարանը հայցադիմումն ընդունել է վարույթ և գործի քննությունը նշանակել 2006 թվականի մայիսի 23-ին:

3) 08.04.2006 թվականին դասարանը Երևան ֆաղափ Կոմիսսի փողոցի թիվ 42 շենֆի թիվ 33 բնակարանի հասցեով դասասխանողին ուղարկել է հայցադիմումը և կից նյութերը՝ սահմանված կարգով առարկություններն ու այն հաստատող փաստաթղթերը դասարան ուղարկելու համար: Միաժամանակ դասասխանողին ուղարկվել է ծանուցում դասական նիսի ժամանակի և վայրի մասին:

4) Պատասխանողին ուղարկված ծրարը փոսի կողմից վերադարձվել է դասարանին:

5) Կենտրոն համայնֆի ղեկավարի տեղակալի՝ դասարանին հասցեագրված 18.05.2006 թվականի թիվ 23/35-122-162 գրությամբ հայտնվել է, որ Ալեն Մարգարյանին հնարավոր չէ ծանուցել ֆաղափի բացակայելու դրանով:

6) Ռ.Գ. Բալախիսա ֆաղափ Կենտրոնական Երջանային հիվանդանոցի բժշկի կողմից սրված 15.10.2006 թվականի թիվ 4774 տեղեկանքի համաձայն՝ Ալեն Մարգարյանը 23.11.2005 թվականից մինչև 20.02.2006 թվականը գտնվել է ստացիոնար բուժման մեջ, իսկ մինչև 15.10.2006 թվականը գտնվել է ամբուլատոր բուժման մեջ (ներկայացվել է բողոքին կից):

7) Մոսկվա-Երևան չվերթի ինֆոքոնի տմսի համաձայն՝ 16.10.2006 թվականին Ալեն Մարգարյանի ներկայացուցիչը ժամանել է Հայաստանի Հանրապետություն (ներկայացվել է բողոքին կից):

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

բողոքը հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափաբնական դասավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձինք դասական ծանուցագրերով տեղեկացվում են դասական նիսի ժամանակի և վայրի մասին: Ծանուցագրերն ուղարկվում է դասավարված նամակով՝ հանձնման մասին ծանուցմամբ կամ հաղորդագրության ձևակերպումն աղափոխող կադի այլ միջոցների օգտագործմամբ կամ հանձնվում է ստացականով:

Նշված նորը ենթադրում է գործին մասնակցող անձանց՝ դասական նիսի օրվա, ժամի և վայրի մասին իրազեկելու կադակցությամբ դասարանի ակտիվ գործողություններ, որոնք դեռ է իրականացվեն նույն հոդվածով նախատեսված միջոցների և եղանակների օգտագործմամբ: Ընդ որում, անկախ ծանուցման եղանակից, ծանուցումը դեռ է լինի այնպիսին, որով հնարավոր է աղացուցել գործին մասնակցող անձին դասական նիսի մասին տեղեկացնելու փաստը:

Միաժամանակ ՀՀ ֆաղափաբնական դասավարության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասը հնարավորություն է ընձեռում դասարանին դասասխանողի փաստացի գտնվելու վայրն անհայտ լինելու դեպքում գործը քննել դասասխանողի վերջին հայտնի բնակության վայրի համայնֆի ղեկավարի կամ նրա վերջին հայտնի աշխատավայրի տնօրինության կողմից ծանուցում ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ հաղորդագրություն ստանալուց

հետո: Տվյալ դեղմում դասարանում ստացվել է Կենսրոն համայնքի ղեկավարի տեղակալի՝ դասարանին հասցեագրված 18.05.2006 թվականի թիվ 23/35-122-162 գրությունը, որով հայտնվել է, որ Աոս Մարգարյանին հնարավոր չէ ծանուցել ֆաղափց բացակայելու դասճառով:

Սակայն, սույն գործի փաստերից ելնելով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ դասարանը, ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված ծանուցման ընթացակարգի դաժողանմամբ գործը ֆննելով, խախտել է դասասխանողի ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածով նախատեսված սեփականության իրավունքը, ինչդեա նաև 19-րդ հոդվածով երաշխավորված արդար դասաֆննության իրավունքը: Սույն եգրահանգումն ունի հետևյալ հիմնավորումը. դասասխանողի վերջին հայտնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարին կամ նրա վերջին հայտնի աշխատավայրի տնօրինությանը դասաֆննության մասին ծանուցելու՝ օրենսդրի տրամաբանությունը կայանում է նրանում, որ այս երկու սուբյեկտների ենթադրյալ կաողը դասասխանող ֆիզիկական անձի հետ հնարավոր է և իրատեսական, և ողջամտրեն ենթադրելի է, որ այս սուբյեկտներից որևէ մեկը կարող է անձի համար տեղեկատվության աղբյուր հանդիսանալ դասաֆննության մասին:

Սակայն ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասը կիրառելիս դասարանը դետ Է ողջամտրեն գնահատի օրենսդրի այս կարգավորման նդասակի իրագործելիության հնարավորությունը՝ սվյալ գործի փաստերից ելնելով: Նման գնահատման ողջամիտ չափորոշիչներ կարող են լինել, մասնավորադեա՝ համայնքի ղեկավարի և դրա բնակիչների համայնքային կաողերի ալկտիության մակարդակը, վերջին հայտնի աշխատավայրից անձի հեռանալու ժամկետը և այլ հանգամանքներ:

Բողոր դեղմերում ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասի կիրառումը չդետ Է և չի կարող սահմանափակել կամ ի չի դարձնել անձի՝ արդար դասաֆննության սահմանադրական իրավունքը:

Գործին մասնակցող անձանց՝ դասական նիտի ժամանակի և վայրի, դասավարական այլ գործողությունների իրականացման մասին դասաաճ ծանուցումը կողմերի դասական դաաադանության իրավունքի, իրավահավասարության և մրցակցության սկզբունքների աղահովման կարևոր դայմանն է:

Մարդու իրավունքների եկրողական դասարանն իր նախադեղային իրավունքում արտահայտել է այն դիրորոշումը, որ «հավասարության» սկզբունքը՝ կողմերի միջև «արդար հավասարակառության» իմաստով դաժողանցում է, որ յուրաֆանչյուր կողմ ունենա ողջամիտ հնարավորություն ներկայացնելու իր գործը այնդիտի դայմաններում, որոնք նրան իր հակառակողի նկատմամբ չեն դնի նվազ բարենդաս վիճակում:

Մրցակցային դասաֆննության սկզբունքը ենթադրում է, որ յուրաֆանչյուր կողմ դետ Է ունենա գործում եղած կամ լրացուցիչ ներկայացված աղաաույցների մասին տեղեկանալու և դրանց մասին մեկնաբանություններ ներկայացնելու հնարավորություն:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախատեսված՝ դասական նիտի ժամանակի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց տեղեկանալու իրավունքը և դասարանի՝ նրանց տեղեկացնելու դարտականությունն ոողակիորեն կաողված են ՀՀ Սահմանադրությամբ երաշխավորված օրենքի առջև բողորի հավասարության համընդհանուր սկզբունքի և դրանից բիող ու ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքով դաաադանվող մրցակցության և կողմերի հավասարության սկզբունքների հետ:

Նաված սկզբունքներն ամբողջ ծավալով կարող են իրականացվել միայն այն

դեղմում, երբ գործին մասնակցող անձանցից յուրաքանչյուրին ընձեռված է դասական նիսիճն ներկա գտնվելու հնարավորություն:

Այդ իսկ դասճառով դասական նիսի ժամանակի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց տեղեկացնելը դասարանի դարսականությունն է, որի չդահողանելը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրֆի 227-րդ հողվածի իմաստով հանդիսանում է դասավարական իրավունֆի էական խախտում:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով բողոֆ բերած անճը գրկված է եղել դասարանում իր դասավարական իրավունֆներից օգսվելու հնարավորությունից:

Այսղիսով, սույն բողոֆի հիմֆի առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը դիտում է բավարար հիմֆ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարություն օրենսգրֆի 227-րդ հողվածի ուժով վերանայվող դասական ակսը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրֆի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոֆը բավարարել: Բեկանել Երևան ֆաղաֆի Կենտրոն և Նորֆ-Մարա համայնֆների առաղին աջանի դասարանի 23.05.2006 թվականի վճիռը և գործն ողարկել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարան՝ նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեղ է մտնում հրաղարակման դահից և ենթակա ճե բողոֆարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2137/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Նազարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-25(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դմբաց դատական նիստում, ֆննելով հայցվոր «Ադոգեյ» արտադրական կոորդերացիայի անվճարունակության գործով կառավարիչ Համլետ Նաջարյանի վճռաբեկ բողոքը Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 2006 թվականի նոյեմբերի 7-ի թիվ S-2137 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ «Ադոգեյ» արտադրական կոորդերացիայի անվճարունակության գործով կառավարիչ Համլետ Նաջարյանի հայցի ընդդեմ «Հրայր Սողոմոնյան» սահմանափակ լիցենզիայատերության ընկերության և վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆորմացիոն տրանսպարենտ Եվգենիա Պառապյանի՝ գումարի բռնագանձման տրանսպարենտ մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը տրանսպարենտ է «Հրայր Սողոմոնյան» սահմանափակ լիցենզիայատերության ընկերությունից և վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆորմացիոն տրանսպարենտ Եվգենիա Պառապյանից բռնագանձել 36 825 900 (երեսունվեց միլիոն ութ հարյուր ֆանհինգ հազար ինը հարյուր) ՀՀ դրամ:

2006 թվականի նոյեմբերի 7-ին հայցվորը դատարանին ներկայացրել է միջնորդություն հայցից հրաժարվելու մասին:

2006 թվականի նոյեմբերի 7-ին դատարանը կայացրել է վճիռ՝ քաղաքացիական գործի վարույթը կարճելու և «Ադոգեյ» արտադրական կոորդերացիայից հոգուտ Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական բյուջեի 740 518 (յոթ հարյուր ֆառասուն հազար հինգ հարյուր քսանութ) ՀՀ դրամ՝ որդես չվճարված տնտեսական տրեֆի գումար, բռնագանձելու վերաբերյալ:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել «Ադոգեյ» արտադրական կոոդերատիվի անվճարունակության (սնանկության) գործով կառավարիչը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորմամբ.

Դատարանը չի կիրառել «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը դեֆ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատառաքանում է հետևյալ փաստարկով.

Դատարանը դատական տուրք բռնագանձելու հիմք չունեք, քանի որ «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ կառավարիչն ազատված է դատական տուրքի վճարման դատարկանությունից:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատահանգել է բեկանել ՀՀ սնեստական դատարանի 07.11.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) Հայաստանի Հանրադատության կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության Կոտայքի տարածքային հարկային տեսչության հայցի հիման վրա դատարանի 2006 թվականի մայիսի 29-ի թիվ SU-840 վճռով «Ադոգեյ» արտադրական կոոդերատիվը ճանաչվել է անվճարունակ (սնանկ):

2) 2006 թվականի հունիսի 14-ի թիվ SU-840 որոշմամբ Համլես Նազարյանը նշանակվել է «Ադոգեյ» արտադրական կոոդերատիվի անվճարունակության գործով կառավարիչ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ դատառաքանությամբ.

«Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի համաձայն՝ անվճարունակության (սնանկության) հետ կադված հարաբերությունները կարգավորվում են «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքով, Հայաստանի Հանրադատության քաղաքացիական օրենսգրքով և այլ օրենքներով:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ներկայացուցիչներ չեն այն անձինք, ովքեր թեև գործում են ի տահ ուրիշ, սակայն իրենց անունից (առևտրային միջնորդները, սնանկության ժամանակ՝ մրցութային կառավարիչները, ժառանգության ժամանակ՝ կտակակատարները և այլն), ինչդես նաև ադագայում հնարավոր գործարկների վերաբերյալ բանակցություններ վարելու լիազորությամբ օժտված անձինք:

«Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 1-ին մասի «գ» կետի համաձայն՝ անվճարունակության գործով կառավարիչը դիմում է դատարաններ՝ դատական կարգով լուծում դատահանգող հարցերով, ներգրավվում է դատարանի այն դատավարություններում, որտեղ վերջինս հանդես է եկել որդես հայցվոր կամ վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆորուոյն դատահանգներ ներկայացնող երրորդ անձ, առանց լիազորագրի հանդես է գալիս դատարանի անունից:

Վերոգրյալ իրավական ակտերի մեկնաբանման արդյունքում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ անվճարունակության գործով կառավարիչը անվճարունակության վարույթում դիմում է դատարան անվճարունակ (սնանկ) ճանաչված անձի՝ օրենքով դաժարանվող իրավունքների և ԵՀ-ի դաժարանվող դատարանի հարցերով:

«Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի «է» կետի համաձայն՝ դատարաններում դատական սուրբի վճարումից ազատվում են բոլոր հայցվորները՝ օրենքով նախատեսված դեպքերում այլ անձանց՝ օրենքով դաժարանվող իրավունքների և ԵՀ-ի դաժարանվող դատարանի հարցերով դատարանի սրբող դիմումների գծով:

Տվյալ դեպքում սնանկության գործերով կառավարիչը հայց է ներկայացրել այլ անձի՝ «Ադոգեյ» արտադրական կոդերաշիվի՝ օրենքով դաժարանվող իրավունքների և ԵՀ-ի դաժարանվող դատարանի համար:

«Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նույն օրենքով սահմանված իր լիազորությունների շրջանակներում դատարաններ ներկայացվող հայցադիմումներով, դիմումներով, վերաբերյալ և վճռաբեկ բողոքներով կառավարիչն ազատվում է դատական սուրբի վճարումներից:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սնանկության գործով կառավարիչը անվճարունակ ճանաչված անձի՝ օրենքով դաժարանվող իրավունքների և ԵՀ-ի դաժարանվող դատարանի հարցերով հայցադիմումներ (դիմումներ) դատարան ներկայացնելիս ազատված է դատական սուրբի վճարման դաժարանվող դատարանից:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ տվյալ դեպքում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղափարիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժարանվող դատարանի մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Մույն ֆաղափարիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դատարանության իրավունքի սար, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դատարանական նշանակում իրավունքի խախտման շեղանկյունից: Տվյալ դեպքում Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության ԵՀ-ից:

Դատական ակտը փոփոխելիս Վճռաբեկ դատարանը հիմն է ընդունում հետևյալ դատաճառաբանությունները.

«Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի «է» կետի և «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սնանկության գործերով կառավարիչն ազատված է դատական սուրբի վճարման դաժարանվող դատարանից:

Այսպիսով, հաժվի առնելով հայցվորի ներկայացրած բողոքում նշանակում հիմնի առկայությունը և ՀՀ ֆաղափարիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի դատարանները՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատարանի վճիռը դատ է բեկանել մասնակի՝ «Ադոգեյ» արտադրական կոդերաշիվից հոգու չայասանի չանդատության դատական բյուջեի 740 518 (յոթ հարյուր ֆառասուն հազար հինգ հարյուր սասուն) ՀՀ դրամ՝ որդես չվճարված դատական սուրբի գումար, բռնագանձելու մասով:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Հայցվոր Համլես Նաջարյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել Հայաստանի Հանրապետության սնտեսական դասարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 7-ի թիվ S-2137 վճիռը՝ «Ադոգեյ» արտադրական կոդերահիվից հօգուտ Հայաստանի Հանրապետության տեսական բյուջեի 740.518 (յոթ հարյուր ֆառասուոն հազար հիւնգ հարյուր սասնոթ) ՀՀ դրամ՝ որոէս չվճարված տեսական սուրէի գումար, բռնագանձելու մասով և այդ մասով դասական աւսը փոփոխել.

Պեսական սուրէի հարցը համարել լուծված:

2. Վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրադարակման տահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրոթյուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրոթյուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2965
Նախագահող դատավոր՝ Ս.Սահակյան
Դատավորներ՝ Ա.Խառնաշյան
Ա.Թումանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-106(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Երևանի ֆաղաֆաղիական (այսուհետ՝ Քաղաքացիական) վճռաբեկ բողոքը Հայաստանի Հանրապետության ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2006 թվականի հոկտեմբերի 13-ի թիվ 06-2965 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճիռի դեմ՝ ըստ Մկրտչի և Գյուլիսանում Գատարյանների հայցի ընդդեմ Քաղաքացիական, երրորդ անձ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձաժամ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Էրեբունու սարածֆային ստորաբաժանման (այսուհետ՝ Կադաստր) սեֆականության իրավունքը ճանաչելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով Երևան ֆաղաֆի Շենգավիթ համայնքի առաջին աշյանի դատարան՝ հայցվորները դախանջել են ճանաչել Երևան ֆաղաֆի Ներին Շենգավիթի 11-րդ ֆողոցի 2-րդ նրբանցքի թիվ 29 հասցեում գտնվող հողամասի և շինության նկատմամբ իրենց սեֆականության իրավունքը:

2006 թվականի հունիսի 28-ի թիվ 2-50-06 վճռով Երևան ֆաղաֆի Շենգավիթ համայնքի առաջին աշյանի դատարանը հայցը բավարարել է և ճանաչել հայցվորների սեֆականության իրավունքը Երևան ֆաղաֆի Ն.Շենգավիթի 11-րդ ֆողոցի 2-րդ նրբանցքի թիվ 29 սան 400 ֆմ հողատարածքի և աշյանեղ գտնվող շինության նկատմամբ:

2006 թվականի հոկտեմբերի 13 թիվ 06-2965 վճռով Դատարանը հայցը բավարարել է: Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Քաղաքապետը: Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դատահնչք.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բնական է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի դատահանջները, չի կիրառել նույն օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի դատահանջները, որոնք դեմք է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը ղեկավարվել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի դատահանջներով, որը վերաբերում է անճաճ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ձեռքբերմանը (ձեռքբերման վաղեմություն): Դատարանի կողմից վճիռ կայացվելիս հիմք է ընդունվել այն հանգամանքը, որ ՀՀ ազգային արխիվի Երևանի քաղաքային մասնաճյուղի կողմից 2005 թվականի հոկտեմբերի 13-ին սրված արխիվային քաղվածքի համաձայն՝ Երևանի Ն.Շենգավիթի 11-րդ փողոցի 2-րդ նրբանցքի թիվ 29 հասցեում գտնվող հողատարածքը դատական է Ն.Շենգավիթի Կալիհինի անվան կոլեկտիվային, և վերջինս այն հասկացրել է Գյուլիսանում Սիսակի Գատարյանին:

Հայցվորների կողմից փաստացի օգտագործվող 400 մն մակերեսով հողամասը անգամ վերջիններիս սեփականությունը դիսելու դարազայում Դատարանը դեմք է կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 4-րդ մասի դատահանջները, համաձայն որոնց՝ ինքնակամ կառույցները կարող են ճանաչվել օրինական՝ համայնքների ղեկավարների Երևանում՝ Երևանի քաղաքապետի, համայնքի վարչական սարածֆներից դուրս՝ մարզդեմների կողմից, կառավարության սահմանած կարգով: Ի կատարումն վերը նշված հոդվածի՝ ՀՀ կառավարության կողմից 18.05.2006 թվականին ընդունվել է «Ինքնակամ կառույցների օրինականացման և սնօրինման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 912-Ն որոումը, որով սահմանվել է քաղաքացիներին կամ իրավաբանական անձանց սեփականության իրավունքով դատականող հողամասերում գտնվող ինքնակամ կառույցների օրինականացման կարգը:

2) Դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի և 130-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դատահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Նշված նորմերի համաձայն՝ վճռի դատաճառաբանական մասում դեմք է նշվել դատարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները, ադացույցները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հետևությունները, այս կամ այն ադացույցները մեճելու փաստարկները, ինչդեա նաև այն օրենքները, ՀՀ միջազգային դայմանագրերը և այլ իրավական ակերը, որոնցով դատարանը ղեկավարվել է վճիռ կայացնելիս:

Դատարանի կողմից վճռի դատաճառաբանական մասում չի նշվել որևէ իրավական ակքի նորմ, որի հիման վրա բավարարվել է հայցվորների դատահանջը: Ուստի, Դատարանի կողմից կայացված դատական ակքը հիմնավորված չէ:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը վերը նշված հիմքերով դատահանջել է բեկանել Դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 13 թիվ 06-2965 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր բնության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) Հայցվորներ Գյուլխանում և Մկրտիչ Գասադարյանները ամուսիններ են:

2) Հայաստանի Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետության Երևան ֆաղափ Ն.Շենգավիթի Կալինինի անվան կոլտնտեսության վարչության 1971 թվականի դեկտեմբերի 12-ի նիստի թիվ 13 արձանագրության համաձայն՝ Գյուլխանում Միսակի Գասադարյանը ընդունվել է աշխատանքի 3-րդ բրիգադում, և նրան որդես սնամերձ հողամաս հասկացվել է 400 ֆմ հողասարածֆ:

3) ՀՀ հարկային դեպարտամենտի 28.07.1996 թվականի համար 238013 թիվ 4/964 վճարման ծանուցագրի համաձայն՝ հայցվորները վճարել են հողի հարկը:

4) Կադաստրի 2005 թվականի նոյեմբեր 21-ի թիվ 1Կ-04/4-5538 գրության համաձայն՝ Երևան ֆաղափ Ն.Շենգավիթի 11-րդ փողոցի 2-րդ նրբանցքի տուն 29 հասցեում անբաժ գույք գրանցված չէ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի 29.01.1991 թվականի ՀՀ Հողային օրենսգրքի (Ն-0248-Ն) 9-րդ հոդվածի համաձայն՝ հողային բարեփոխումների ընթացքում դեպարտամենտի ֆոնդի հողերը որդես սեփականություն սրամադրվում են որդես սնամերձ՝ հողամասի հասկացման դահի վիճակով հաշվարկված կադաստրային գնահատման արժեքի վճարմամբ, բացառությամբ այն ֆաղափացիների, որոնք հարգելի դատառքներով հողային բարեփոխումների ընթացքում հնարավորություն չեն ունեցել իրացնելու հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքը կամ չեն հանդիսացել գյուղացիական և գյուղացիական կոլեկտիվ տնտեսության անդամ: Այդ ֆաղափացիներին սնամերձ հողամասերը որդես սեփականություն սրամադրվում են անհատայց:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Գյուլխանում Միսակի Գասադարյանը հանդիսացել է գյուղացիական կոլեկտիվ տնտեսության անդամ (ընդունվել է աշխատանքի 3-րդ բրիգադում), և նրան որդես սնամերձ հողամաս հասկացվել է 400 ֆմ հողասարածֆ: Հետևաբար, նշված հողամասի նկատմամբ 29.01.1991 թվականի ՀՀ հողային օրենսգրքի 9-րդ հոդվածի ուժով ծագել է հայցվորի սեփականության իրավունքը:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 273-րդ հոդվածի համաձայն՝ հայցվորները կարող էին դիմել Դատարան՝ նշված հողասարածֆի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դատառքով:

Ինչ վերաբերում է Դատարանի կողմից այդ հողասարածֆի վրա գտնվող սան նկատմամբ սեփականության իրավունքի ճանաչմանը, ադյա բողոքն այս մասով հիմնավոր է հետևյալ դատառքաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 172-րդ հոդվածի (Սեփականության իրավունք ձեռք բերելու հիմքերը) համաձայն՝ օրենքի և այլ իրավական ակտերի դատառքների դատառքանմամբ՝ անձի իր համար դատառքաբան կամ ստեղծած նոր գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունք ձեռք է բերում այդ անձը:

Նշված հողվածից հետևում է, որ անձը սեփականության իրավունք կարող է ձեռք

բերել օրենքի և այլ իրավական ակտերի դափնանմամբ ստեղծած գույքի նկատմամբ:

Միաժամանակ օրենսդիրը ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 1-ին մասում ամրագրել է ինքնական կառույց հասկացությունը, համաձայն որի՝ ինքնական կառույց է համարվում օրենքով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով այդ նդասակի համար չհասկացված հողամասում կամ առանց թույլտվության կամ թույլտվությամբ սահմանված դայմանների կամ ֆաղաֆաժինական նորմերի և կանոնների էական խախտումներով կառուցված կամ վերակառուցված շենքեր, շինությունը կամ այլ կառույցը:

Սույն գործի փաստերը հաստատում են այն հանգամանքը, որ հողամասի վրա կառուցված շինությունները օրինական չեն: Հետևաբար, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ նշված տունն ինքնական կառուցված համարելու համար Դասարանը բավարար հիմքեր է ունեցել:

Ինքնական կառույցի նկատմամբ սեփականության իրավունք կարող է ձևանաչվել միայն, երբ այն օրենքի և այլ իրավական ակտերի դափնանմամբ դառնում է օրինական:

Նման ընթացակարգ են նախատեսում ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածը և դրան համադասախսան ընդունված ՀՀ կառավարության 2006 թվականի մայիսի 18-ի «Ինքնական կառույցների օրինականացման և սնօրինման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 912-Ն որոշումը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի դափնանմամբ ելնելով, մասնավորադեպ՝ նույն հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված դափնանմամբ համաձայն՝ ինքնական կառույցները ենթակա են ֆանդման: Հետևաբար, ինքնական կառույցի նկատմամբ չի կարող ձևանաչվել անձի սեփականության իրավունքը, ֆանի դեռ այն, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի համաձայն, չի ձևանաչվել օրինական:

Սույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ինքնական կառույցները կարող են ձևանաչվել օրինական՝ համայնքների ղեկավարների Երևանում՝ Երևանի ֆաղաֆադեփի, համայնքի վարչական սարաժներից դուրս՝ մարդդեների կողմից, կառավարության սահմանած կարգով:

Երևանի ֆաղաֆադեփը հայցվորին դասկանող կառույցը օրինական չի ձևանաչել: Հետևաբար, Դասարանի կողմից ինքնական կառույցի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ձևանաչման իրավական հիմքը բացակայել է:

2) *Բողոդը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հեկկյալ պասճառաբանությանը.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի համաձայն՝ վճռի դասճառաբանական մասում դեփ է նշվեն դասարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները, ադացուցները, որոնց վրա հիմնված են դասարանի հեկկությունները, այս կամ այն ադացուցները մերժելու փաստարկները, ինչդեպ նաև այն օրենքները, ՀՀ միջազգային դայմանագրերը և այլ իրավական ակտերը, որոնցով դասարանը ղեկավարվել է վճիռ կայացնելիս:

Վճռաբեկ դասարանն իր որոշումներում արդեն անդրադարձել է նշված իրավական հարցի գնահատականին (սեպ՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր դեփական գույքի կառավարման վարչություն ընդդեմ «Քնար-88» սահմանափակ դասախանասվությամբ ընկերության 21.12.2006 թվականի ֆաղաֆացիական գործ թիվ **3-2504(ՏԳ)** (գումար բռնագանձելու դափնանմամբ):

Վճռաբեկ դատարանը, կարևորելով վճռաբեկ բողոքի սույն հիմնում արված իրավական հարցադրումը, հարկ է համարում կրկին անդրադառնալ նշված հարցին, քանի որ ներհոսարարյալ դատողությունները վերաբերում են նաև Երևան ֆաղափ Ն.Շենգավիթի համայնքի առաջին ասյանի դատարանի կողմից սույն գործով կայացված վճռին:

Յուրաֆանչյուր դեղմում Դատարանը դարձավոր է սալ վճռի թե՛ փաստական և թե՛ իրավական հիմնավորումը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը կայանում է հաստատված փաստերի և իրավահարաբերությունների նկատմամբ նյութական իրավունքի համադասասխան նորմի կամ նորմերի ընտրության և կիրառման մեջ, այն նորմի (նորմերի), որի հիման վրա դատարանը եզրակացություն է անում վիճելի իրավահարաբերության առկայության կամ բացակայության մասին:

Վճռում ոչ միայն դեմ է ցույց սալ նորմատիվ ակտի այս կամ այն հոդվածը, որում ամրագրված է կիրառման ենթակա նորմը, այլ դեմ է դասճառաբանվի, թե հասկադես ինչու դեմ է կիրառվի հենց այդ նորմը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը բնութագրում է ինչդես Դատարանի, այնդես էլ նրա վճռի իրավակիրառ գործառնությունը, արճացում դասական գործունեության և դասական վճռի օրինականությունը: Մինչդես, Դատարանի վճռում նշված չեն և ոչ մի օրենք կամ այլ իրավական ակտ, որոնցով ղեկավարվել է Դատարանը վեճը լուծելիս:

Վճռաբեկ դատարանն անհրաճես է համարում արճանագրել, որ Դատարանի վճիռը գուրկ է իրավական հիմնավորումից, և այս առումով այն չի կարող լինել օրինական, համոզիչ, ինչդես նաև հեղինակավոր:

Այսդիտով, Վճռաբեկ դատարանը գճնում է, որ Քաղաքադեսի վճռաբեկ բողոքը ենթակա է բավարարման մասնակիրեն:

Սույն ֆաղաքադեսական գործի վարույթը Երևան ֆաղափ Ն.Շենգավիթի 11-րդ փողոցի 2-րդ նրբանցի թիվ 29 սան նկասմամբ Մկրճիչ և Գյուլիսանում Գասղարյանների սեփականության իրավունքը ճանաչելու մասով ենթակա է կարճման հեսկյալ դասճառաբանությանը:

ՀՀ ֆաղաքադեսական դասավարության օրենագրի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կեսի համաճայն՝ դատարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե վեճը ենթակա չէ դատարանում ֆննության: Նույն օրենագրի 236-րդ հոդվածի համաճայն՝ դասական ակտերի վերանայման արդյունքում վճռաբեկ դատարանը կարճում է գործի վարույթն ամբողջովին կամ դրա մի մասը, եթե գործի վարույթը կարճելու հիմքերն ի հայտ են եկել սոսրադաս դատարանում գործի ֆննության ժամանակ:

Հիմք ընդունելով սույն որոճման առաջին հիմքի դասճառաբանությունները՝ Վճռաբեկ դատարանը գճնում է, որ ինֆնական կառույցի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ճանաչման մասով վեճը ենթակա չէ դատարանում ֆննության:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաքադեսական դասավարության օրենագրի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Երևանի ֆաղաքադեսարանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիրեն: Բեկանել Հայասանի Հանրադեսության ֆաղաքադեսական գործերով վերաֆնիչ դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 13-ի թիվ 06-2965 վճիռը Երևան ֆաղափ Ն.Շենգավիթի 11-րդ

փողոցի 2-րդ նրբանցքի թիվ 29 սան նկասմամբ Մկրտիչ և Գյուլխանում Գասդարյանների սեփականության իրավունքը ճանաչելու մասով և այդ մասով ֆաղաֆացիական գործի վարույթը կարճել:

2. Վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման ղսհից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաբերող դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3478
Նախագահող դատավոր՝ Լ.Գրիգորյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Ա.Խառնայան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-101 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձաբժ գույքի կադաստրի ղեկական կոմիտեի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբերող դատարանի 20.11.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Էդուարդ Գևորգյանի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձաբժ գույքի կադաստրի ղեկական կոմիտեի Ձեյթուն սարածֆային ստորաբաժանման (այսուհետ նաև՝ Կադաստր)՝ անձաբժ գույքի նկատմամբ սեֆականության իրավունքի ղեկական գրանցման ժամկետը բաց թողնելու դատաձառը հարգելի համարելու և ղեկական գրանցում կատարելու դատահանջի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Էդուարդ Գևորգյանը դատահանջել է Երևանի Ն.Ձեյթուն 2 փողոց, թիվ 19 հասցեում գտնվող 101,4 մ հողատարածքի նկատմամբ սեֆականության իրավունքի ղեկական գրանցման համար օրենքով սահմանված ժամկետը բաց թողնելու դատաձառը ձանաչել հարգելի և դատարարեցնել ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձաբժ գույքի կադաստրի ղեկական կոմիտեի Ձեյթուն սարածֆային ստորաբաժանմանը կատարելու Ն.Ձեյթուն 2 փողոց, թիվ 19 հասցեում գտնվող 101,4 մ հողամասի նկատմամբ ձանաչված սեֆականության իրավունքի ղեկական գրանցում:

Արաբկիր և Քանաֆեռ-Ձեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 10.08.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆսցիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 20.11.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղեկական կոմիտեն:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիիեյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ֆաղաֆսցիական գործերով վերաֆննիչ դասարանը սիսալ է մեկնաբանել «Ինֆնական կառուցված շենֆների, շինությունների, ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենֆի 10-րդ հողվածը և «Վարչարարության հիմունֆների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենֆի սահահանջները և չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆսցիական օրենագրֆի 188-րդ հողվածի 2-րդ կեի, «Գույքի նկասմամբ իրավունֆների սեկական զրանցման մասին» ՀՀ օրենֆի 43-րդ հողվածի, ՀՀ կառավարության 18.05.2006 թվականի թիվ 912-Ն և 18.05.2006 թվականի 731-Ն որոշումների սահահանջները, որոնֆ սեկս է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեված ղնդումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

«Ինֆնական կառուցված եենֆերի, եինությունների, ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենֆի 11-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաճայն՝ այդ օրենֆի գործողության ժամկետը երկու սարի է, այն ավարսվել է 22.02.2005 թվականին: ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղեկական կոմիտեի 22.02.2005 թվականի թիվ 2 դաեոնական դարգաբանման համաճայն՝ ինֆնական կառուցված եենֆերի, եինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի վերաբերյալ մինչև 22.02.2005 թվականի աեխասանֆային օրվա ավարսը (ժամը 18:00) սրված դիմումները ղեկս է ֆննարկվելին ու դրանց վերաբերյալ որոեումները ղեկս է կայացվելին 22.02.2005 թվականից հետո «Ինֆնական կառուցված եենֆերի, եինությունների, ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենֆով նախասեակած կարգով, դայմաններում և ժամկետներում: Ինֆնական կառուցված եենֆերի, եինությունների, ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի վերաբերյալ մինչև 22.02.2005 թվականի ժամը 18:00-ին սրված դիմումները ֆննարկող մարմինները (սվյալ դեղոնմ Երևանի ֆաղաֆսցիական) իրավունֆ ունեն «Վարչարարության հիմունֆների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենֆով նախասեակած կարգով 30 օր ժամկետով երկարացնել դիմումների ֆննարկման ընթացֆը, այսինֆն՝ մինչև 22.04.2005 թվականը: 22.04.2005 թվականից հետո համադասասխսան մարմինների կողմից ընդունված որոեումներն ու դրանց հիման վրա կազմված փաստաթղթերը իրավական ուժ չունեն և դրանցից ծագող իրավունֆները ենթակա չեն ղեկական զրանցման: Մինչև 22.02.2005 թվականը ներադյալ ընդունված և մինչև 22.04.2005 թվականը կայացված որոեումների հիման վրա «Ինֆնական կառուցված եենֆերի, եինությունների, ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենֆի 10-րդ հողվածի դահահանջների համաճայն՝ ինֆնական կառուցված եենֆերի, եինությունների, ինֆնական զբաղեցված հողամասերի նկասմամբ իրավունֆների ղեկական զրանցման վերջնաժամկետ եր սահմանվել 22.08.2005 թվականը, իսկ ՀՀ վարչաղեի 25.11.2005 թվականի ««Ինֆնական կառուցված եենֆերի, եինությունների, ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենֆի գործողության ավարսից հետո ծագած խնդիրները

կանոնակարգելու մասին» թիվ 936-Ա որոշմամբ այդ ժամկետը երկարաձգվել է մինչև 01.03.2006 թվականը:

«Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների, ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 5-րդ կետի համաձայն՝ օրենքով սահմանված թայմաններին բավարարող շենքերի, շինությունների նկատմամբ օրենքի գործողության ժամկետում իրավունքները չգրանցվելու դեպքում դրանց հետագա կարգավիճակը որոշվում է ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքով սահմանված նորմերի կիրառմամբ, իսկ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ ղեկավարող սեփականություն հանդիսացող հողամասում գտնվող ինֆնական կառույցի նկատմամբ ճանաչվում է ղեկավարող սեփականության իրավունքը անկախ նրանից, թե ով է այն կառուցել:

Երևանի ֆաղաֆագի 05.09.2005 թվականի թիվ 1884-Ա որոշման հիման վրա իրավունքների ղեկավարող գրանցում կատարելը ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Չեյթուն սարածֆային ստորաբաժանման կողմից մերժվել է «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների, ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի գործողության ժամկետը ավարտված լինելու, ինչդեպ նաև օրենքով սահմանված իրավունքների ղեկավարող գրանցման ժամկետը ավարտված լինելու դատաճառով, քանի որ Երևանի ֆաղաֆագի թիվ 2463-Ա որոշումը կայացվել է 28.12.2004 թվականին, ըստ որի՝ մերժվել է հայցվորի կողմից ինֆնական զբաղեցված հողամասը օրինական ճանաչելու նրա դիմումը, այսինքն՝ նշված որոշումը Երևանի ֆաղաֆագի կողմից կայացվել է «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների, ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի գործողության ժամկետում: Այնուհետև Երևանի ֆաղաֆագի մեկ այլ՝ 05.09.2005 թվականի թիվ 1884-Ա որոշմամբ ուժը կորցրած է ճանաչվել թիվ 2463-Ա որոշման համադասասխան կետը, և այս անգամ 101,4 քմ հողամասի նկատմամբ ճանաչվել է սեփականության իրավունքը օտարման դայմանով: Այսինքն՝ Երևանի ֆաղաֆագի կողմից կայացվել է որոշում նշված օրենքի գործողության ժամկետի ավարտից հետո, այն է՝ 05.09.2005 թվականին, այն դեպքում, երբ Երևանի ֆաղաֆագի կողմից օրինականացման մասին որոշում կարող էր կայացվել մինչև 22.04.2005 թվականը, որից ծագող իրավունքները ենթակա են ղեկավարող գրանցման մինչև 01.03.2006 թվականը՝ ՀՀ վարչապետի 25.11.2005 թվականի թիվ 936-Ա որոշման համաձայն:

Ուստի, Երևանի ֆաղաֆագի նշված որոշումների հիման վրա իրավունքի ղեկավարող գրանցում կատարելը կհակասեր ՀՀ օրենսդրության դատախազներին, հետևաբար Կադաստրի կողմից այն մերժվել է «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարող գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի «ա» ենթակետին համադասասխան, ըստ որի՝ իրավունքների ղեկավարող գրանցում կատարելը մերժվում է, եթե գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերով խախտվում են օրենսդրության դատախազները:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 20.11.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևանի ֆաղաֆաղեցի 28.12.2004 թվականի թիվ 2463-Ս որոշմամբ հայցվորի ամուսին Մարի Գևորգյանին մերժվել է շինության նկատմամբ սեփականության իրավունքի ճանաչումը՝ համասեփականաժիրոջ կողմից օրենքով սահմանված կարգով գրավոր համաձայնություն ներկայացրած չլինելու դատառով (գ.թ.5):

2) «Երևան ֆաղաֆաղում ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցրած հողամասերի կարգավիճակի վերաբերյալ Երևանի ֆաղաֆաղեցի համադասասխան որոշումներում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Երևանի ֆաղաֆաղեցի 05.09.2005 թվականի թիվ 1884-Ս որոշմամբ (43-րդ կետ) Երևանի ֆաղաֆաղեցի 28.12.2004 թվականի թիվ 2463-Ս որոշման 2-րդ հավելվածի 63-րդ սողի 10-րդ սյունակը ուժը կորցրած է համարվել, և ճանաչվել է հողասարածի նկատմամբ Մարի Գևորգյանի սեփականության իրավունքը՝ հողի օտարման դայմանով (գ.թ.6-8):

3) Մարի Գևորգյանը մահացել է 21.09.2005 թվականին:

4) Հանգուցյալ Մարի Գևորգյանի գույքի՝ Երևանի Ն.Չեյթուն 2-րդ փողոցի թիվ 19 հասցեում գտնվող անճարժ գույքի նկատմամբ ժառանգությունն ընդունել է Էդուարդ Գևորգյանը (գ.թ.10):

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառարանությունները և եզրահանգումը.

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառարանությամբ.

ՀՀ Սահմանադրության 1-ին հոդվածով սահմանված է, որ Հայաստանի Հանրապետությունը ինֆնիչխան, ժողովրդավարական, սոցիալական, իրավական դեմոկրատիա է:

Իրավական դեմոկրատիայում դեմոկրատիայի մարմինների գործունեության հիմնարար սկզբունքներ են հանդիսանում ի թիվս այլ սկզբունքների.

- դեմոկրատիայի սահմանափակված լինելը մարդու և ֆաղաֆաղու հիմնական իրավունքներով և ազատություններով՝ որդես անմիջականորեն գործող իրավունք.

- դեմոկրատիայի և ճեղական ինֆնականապարման մարմինների ու դատճոնատար անձանց իրավատրությունը կատարելու միայն այնդիսի գործողություններ, որոնց համար լիազորված են Սահմանադրությամբ կամ օրենքներով.

- անձանց ազատությունը այնդիսի դատրականություններից, որոնք սահմանված չեն օրենքով:

Մույն գործով դեռես 2004 թվականին Մարի Գևորգյանը դիմել է Երևան ֆաղաֆի Ն.Չեյթուն 2-րդ փողոց, 19 հասցեում գտնվող ընդհանուր համատեղ սեփականություն հանդիսացող 1750 մ² հողամասին կից ինֆնական զբաղեցված 101,4 մ² մակերեսով հողասարածի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ճանաչման խնդրանքով, համասեփականաժիրոջ համաձայնության բացակայության դատառով Երևանի ֆաղաֆաղեցի 28.12.2004 թվականի թիվ 2463-Ս որոշմամբ այն մերժվել է: Մերժման հիմքերի վերանալուց հետո նույն խնդրանքով Մարի Գևորգյանը դիմել է Երևանի ֆաղաֆաղեցարան, և Երևանի ֆաղաֆաղեցի՝ «Երևան ֆաղաֆաղում ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցրած հողամասերի կարգավիճակի վերաբերյալ Երևանի ֆաղաֆաղեցի համադասասխան որոշումներում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 05.09.2005 թվականի թիվ 1884-Ս որոշմամբ (կետ 43) ուժը կորցրած է համարվել Երևանի ֆաղաֆաղեցի 28.12.2004 թվականի թիվ 2463-Ս որոշման 2-րդ հավելվածի 63-րդ սողի 10-րդ սյունակը, և ճանաչվել է հողասարածի նկատմամբ Մարի Գևորգյանի սեփականության

իրավունքը՝ հողի օսարման ղայմանով:

Այսինքն՝ Երևանի ֆաղափաղի 05.09.2005 թվականի որոշումը ոչ թե բավարարվել է հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու մասին Մարի Գևորգյանի նոր հայտը, այլ նշված որոշումը վերանայվել է համասեփականացման համաձայնության բացակայության դատաճանաչման սեփականության իրավունքը չճանաչելու մասին ֆաղափաղի 28.12.2004 թվականի սկզբնական որոշումը: Փաստորեն, սեփականության իրավունքը ճանաչելու վերաբերյալ Մարի Գևորգյանի 2004 թվականին ներկայացրած դիմումի վերջնական լուծումը սրվել է միայն 05.09.2005 թվականին:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վարչական ակտն արտաքին ներգործություն ունեցող այն որոշումը, կարգադրությունը, հրամանը կամ այլ անհատական իրավական ակտն է, որը վարչական մարմինն ընդունել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նպատակով, և ուղղված է անձանց համար իրավունքներ և դատականություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն: Տվյալ դեպքում Երևանի ֆաղափաղի 05.09.2005 թվականի թիվ 1884-Ս որոշումը վարչական ակտ է, որով ուժը կորցրած է համարվել Երևանի ֆաղափաղի 28.12.2004 թվականի թիվ 2463-Ս որոշման 2-րդ հավելվածի 63-րդ սողի 10-րդ սյունակը, և ճանաչվել է հողատարածքի նկատմամբ Մարի Գևորգյանի սեփականության իրավունքը՝ հողի օսարման ղայմանով: Այդ վարչական ակտում առկա չեն «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 62-րդ հոդվածով նախատեսված՝ վարչական ակտն առաջին լինելու հիմքերից որևէ մեկը, հետևաբար այն առաջին չէ, ինչից հետևում է, որ կադաստրի այն ղոնդումը, որ ընդունված որոշումը չունի իրավական ուժ և դրանից ծագող իրավունքները ենթակա չեն դատական գրանցման անհիմն է:

ՀՀ Սահմանադրության 5-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով դատարար է ելնել այն կանխավարկածից, որ Երևանի ֆաղափաղի որոշումն ընդունվել է վերջինիս՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով սահմանված՝ իր լիազորությունների շրջանակում: Դա հետևանքով դեմ է եզրակացնել, որ Երևանի ֆաղափաղի որոշումը իրավաչափ է և որևէ անձ, մասնավորապես, դատական մարմինը, չի կարող կասկածի սակ դնել այդ ակտի իրավաչափությունը:

Նշված դատաճանաչման ղայմանը հիմնավոր չեն դատարարի կողմից «Ինքնական կառուցված շենքերի, շինությունների, ինքնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի և «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի դատաճանաչման սխալ մեկնաբանման վերաբերյալ բողոքի փաստարկները Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր չի համարում:

21.09.2005 թվականին Մարի Գևորգյանի մահվան դատաճանաչման վերջինիս՝ Երևանի ֆաղափաղի 05.09.2005 թվականի որոշումը ճանաչված սեփականության իրավունքը դատական գրանցման չի ենթարկվել: Մարի Գևորգյանի մահից հետո Էդուարդ Գևորգյանը ՀՀ ֆաղափաղի օրենսգրքի 1216-րդ, 1225-րդ և 1227-րդ հոդվածների դատաճանաչման համադատարարական ընդունել է վերջինիս ժառանգությունը: ՀՀ ֆաղափաղի օրենսգրքի 1186-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ ժառանգության զանգվածի մեջ է մտնում ժառանգության բացման օրը ժառանգատուին դատարարի կողմից գույքը՝ ներառյալ դրամը, արժեթղթերը, գույքային իրավունքները և դատարարությունները: Նշված հոդվածի հիմքով, Էդուարդ Գևորգյանը ընդունել է նաև վիճարկվող հողատարածքի նկատմամբ Մարի Գևորգյանի սեփականության իրավունքը (գույքային իրավունք):

Փաստորեն, Մարի Պևրգյանի մահից հետո նրա սեփականության իրավունքը՝ որդես գույքային իրավունք, Էդուարդ Պևրգյանին է անցել 28.03.2006 թվականին, որից հետո միայն հայցվորը կարող էր դիմել սեփականության իրավունքի ղեկավար գրանցման համար, ինչը և արվել է վերջինիս կողմից: Հեռաբար, սույն վեճով կիրառման ենթակա չեն «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցրած հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքով, ՀՀ կառավարությանն առընթեր անժամ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի նախագահի 22.02.2005 թվականի թիվ 2 դաշնական դարգաբանմամբ և ՀՀ վարչադեպարտի «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների, ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի գործողության ավարտից հետո ծագած խնդիրները կանոնակարգելու մասին» 25.11.2005 թվականի թիվ 936-Ա որոշմամբ սահմանված ժամկետային սահմանափակումները: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Կադաստրի կողմից 21.06.2006 թվականի թիվ 1139 գրությամբ Մարի Պևրգյանի իրավահաջորդ Էդուարդ Պևրգյանի հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ղեկավար գրանցման մերժումը՝ «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցրած հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի, Երևանի քաղաքապետի որոշումների գործողությունների և իրավունքների ղեկավար գրանցման դիմումների ընդունման ժամկետները ավարտված լինելու դաշնառաքանությամբ, իրավաչափ չէ:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ քաղաքացիական իրավունքները և դատարանությունները ծագում են օրենքով և այլ իրավական ակտերով նախատեսված հիմքերից, մասնավորապես՝ ղեկավար և շեղական ինֆնականավարման մարմինների ակտերից, որոնք օրենքով նախատեսված են որդես քաղաքացիական իրավունքների և դատարանությունների ծագման հիմք:

Ինչպես վերը նշվեց, «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի և Երևանի քաղաքապետի որոշման հիման վրա (ղեկավար մարմնի ակտով) ծագել է Մարի Պևրգյանի սեփականության իրավունքը Երևան քաղաքի Ն.Չեյթուն 2 փողոցի թիվ 19 հասցեում գտնվող 101,4 քմ մակերեսով հողամասի նկատմամբ, իսկ նրա մահվանից հետո նշված իրավունքը որդես ժառանգություն անցել է Էդուարդ Պևրգյանին: Հեռաբար, ՀՀ Սահմանադրության 3-րդ հոդվածի ուժով՝ Հայաստանի Հանրապետությունը սահմանափակված է Էդուարդ Պևրգյանի վերը նշված իրավունքներով:

ՀՀ Սահմանադրության 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ վավերացված միջազգային դաշնամարտերը Հայաստանի Հանրապետության իրավական համակարգի բաղկացուցիչ մասն են կազմում: Եթե նրանցում սահմանված են այլ նորմեր, քան նախատեսված են օրենքներով, ապա կիրառվում են դաշնամարտի նորմերը: «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշնամարտության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ ունի իր գույքից անարգել օգտվելու իրավունք:

Սույն գործով «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի սխալ կիրառման արդյունքում Կադաստրը խախտել է Էդուարդ Պևրգյանի՝ ՀՀ Սահմանադրության 31-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշնամարտության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածով երաշխավորված իրավունքը:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ

հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ արգելվում է այլ Պատճառներով գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մերժումը, քան նրանց, որոնք սահմանված են այդ օրենքով, այդ թվում՝ աննորմալապահարմարության Պատճառաբանությամբ: Նույն հողվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ մերժումը ղեկավար է լինի օրենքի կամ նորմատիվային ակտի խախտման Պատճառի նշաններով: Տվյալ դեպքում օրենսդիրն ի նկատմամբ ունի դիմողի կողմից օրենքի կամ նորմատիվային ակտի խախտումը, և որևէ ձևով այն չի կարող այլ կերպ մեկնաբանվել:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Էդուարդ Վարդյանի կողմից որևէ օրենք կամ նորմատիվ ակտ չի խախտվել:

Նշված Պատճառաբանությամբ Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր չի համարում դատարանի կողմից «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածը չլիքառելու մասին բողոքի փաստաթուղթը:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված կանոնները տվյալ իրավապահարմարության նկատմամբ կիրառելի չեն, քանի որ ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված կանոնները վերաբերում են ինքնակամ կառույցին և դրա իրավական կարգավիճակին, իսկ սույն գործով վեճի առարկան ոչ թե ինքնակամ կառույցն է, այլ ինքնակամ զբաղեցված հողամասը: ՀՀ կառավարության 18.05.2006 թվականի թիվ 912-Ն և թիվ 731-Ն որոշումները վերաբերում են ղեկավար կամ համայնային հողամասերում գտնվող ինքնակամ կառույցների նկատմամբ ղեկավար կամ համայնային սեփականության իրավունքի ղեկավար գրանցմանը, ֆաղափարակալական և իրավաբանական անձանց սեփականության իրավունքով ղեկավարող հողամասերում գտնվող ինքնակամ կառույցների, բազմաբնակարան և ստորաբաժանված շենքերում, այդ թվում՝ շենքերի ընդհանուր բաժնային սեփականության գույքում ֆաղափարակալական կամ իրավաբանական անձանց կողմից ինքնակամ կառուցված շինությունների օրինականացմանը, ինչպես նաև ղեկավար կամ համայնային սեփականության իրավունքով ղեկավարող հողամասերում այն կառույցների օրինականացմանը և սնօրինմանը, որոնց նկատմամբ գրանցված է ղեկավար կամ համայնային սեփականության իրավունքը:

Մինչդեռ սույն գործով վիճելի հողամասի նկատմամբ ձևանշվել է Մարի Վարդյանի սեփականության իրավունքը: Հետևաբար, նշված Պատճառաբանությամբ դատարանի կողմից ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 18.05.2006 թվականի թիվ 912-Ն և թիվ 731-Ն որոշումները չլիքառելու մասին բողոքի փաստաթուղթերը Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարակալական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ կառավարությանն առընթեր անհաճ գույքի կադաստրի ղեկավար կամիստի վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ ֆաղափարակալական գործերով վերաբնիչ դատարանի 20.11.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման ղեկից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ ՏՎ-205
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Նազարյան
Դատավորներ՝ Ե.Սողոմոնյան
Ա. Սարգսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2388 (ՏԳ)
2006

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԴՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007թ. հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆիննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեղատոմսի ծառայության որոշ հարկ վճարողների հարկային տեսչության (այսուհետ՝ ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 24-ի թիվ ՏՎ-205 վճռի դեմ՝ ըստ «Հրազդանի Էներգետիկ կազմակերպություն» ԲԲ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) դիմումի ընդդեմ ծառայության 2006 թվականի հունվարի 27-ի թիվ 1002412 ստուգման ակտի մասնակի անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Ընկերությունը 2006 թվականի հունիսի 23-ին դիմում է ներկայացրել ընդդեմ Ծառայության խնդրելով մասնակի անվավեր ճանաչել վերջինիս 27.01.2006 թվականի կազմած թիվ 1002412 ստուգման ակտը:

ՀՀ տնտեսական դատարանը 2006 թվականի մայիսի 16-ի թիվ 1427/06 վճռով Ընկերության դիմումն ամբողջությամբ բավարարել է:

Ծառայությունը 2006 թվականի հունիսի 6-ին վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006 թվականի մայիսի 16-ի թիվ 1427/06 վճռի դեմ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 24-ի թիվ 3-1468 (ՏԳ) որոշմամբ վճռաբեկ բողոքը բավարարվել է մասնակի և բեկանվել է ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006 թվականի մայիսի 16-ի թիվ 1427/06 վճռի՝ ակտի 4-րդ և 14-րդ

կետերն անվավեր ճանաչելու մասը, և գործն այդ մասով ուղարկվել է նոր ֆինուրային: Վճռի մնացած մասը թողնվել է անփոփոխ, իսկ վճռաբեկ բողոքն այդ մասով՝ առանց բավարարման:

ՀՀ սննտապահպանության նախարարի վերահսկողական կանոններով ֆինուրային փառագեղանակապատճարման գործն ըստ դիմումի «Հրազդանի Էներգետիկ կազմակերպություն» ԲԲ ընկերության ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարական ծառայության խոստում հարկ վճարողների հարկային ռեզիստանսի 27.01.2006 թվականի թիվ 1002421 ստուգման ակտը մասնակի՝ ակտի 4-րդ և 14-րդ կետերի մասով, անվավեր ճանաչելու դառնալի մասին՝ իր 2006 թվականի հոկտեմբերի 24-ի վճռով մասամբ բավարարել է Ընկերության դիմումը և անվավեր ճանաչել 27.01.2006 թվականի կազմած թիվ 1002412 ստուգման ակտի վիճարկվող 14-րդ կետը:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարական ծառայության խոստում հարկ վճարողների հարկային ռեզիստանսը:

Վճռաբեկ բողոքին տրամադրվում է չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դառնալիքը:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինուրային է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով:

Ըստ բողոքագրի ակտի՝ դատարանը խախտել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, ինչպես նաև 26-րդ հոդվածի պահանջները:

Վճռի կայացման ժամանակ դատարանը հիմնվել է այն հանգամանքի վրա, որ ստուգող մասնագետների կողմից վիճարկվող ակտը կազմելիս խախտվել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 5-րդ կետը, համաձայն որի՝ սույն հոդվածով նախատեսված աղյուսակի գործունեության իրականացման դեպքում իրացման Երջանառությունը (համախառն եկամուտը) և ակտիվների արժեքները որոշվում են հարկային մարմինների կողմից՝ կիրառելով սույն օրենքի 22-րդ հոդվածի դրույթները: Տվյալ դեպքում ստուգող մասնագետները «Հրազդանի Էներգետիկ կազմակերպություն» ԲԲ ընկերության կողմից աղյուսակի գործունեությանը զբաղվելու արդյունքում առաջացած իրացման Երջանառությունը հաշվարկել են՝ չկիրառելով «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի դրույթները: Իսկ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածով սահմանված է այդ հոդվածի կիրառման անհրաժեշտ նախադրյալներ, որոնք են՝ եթե հարկ վճարողը չի ներկայացնում հարկվող օբյեկտների գծով հաշվարկային հաշվառման (հարկային օրենսդրությանը կամ ՀՀ կառավարության որոշումներով նախատեսված դեպքերում՝ նաև այլ հաշվառման և (կամ) գրանցումների վերաբերող) սահմանված փաստաթղթերը կամ դրանք վարում է սահմանված կարգի կողմից խախտումներով, կամ ակնհայտ կեղծ սվյալներ է մտցնում հարկային ռեզիստանսը ներկայացված հաշվարկայիններում, հայտարարագրում, հաշվարկներում և այլ փաստաթղթերում, որի հետևանքով անհնար է դառնում հարկային օրենսդրությանը սահմանված կարգով հաշվարկել հարկ վճարողի հարկային տարաբաշխությունը:

Բողոքագրի մղումամբ կոնկրետ դեպքում առկա չեն նշված նախադրյալներին և ոչ մեկը: Հետևաբար, դատարանի այն եզրահանգումը, որ ստուգող մասնագետները «Հրազդանի Էներգետիկ կազմակերպություն» ԲԲ ընկերության կողմից աղյուսակի գործունեության արդյունքում առաջացած իրացման Երջանառությունը (համախառն եկամուտը) ղեկավարել է հաշվարկելին ՀՀ կառավարության 18.09.1998 թվականի թիվ 580 որոշմամբ հաստատված կարգով, կիրառելով «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի դրույթները՝ հիմնավոր չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոքը բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սննտապահպանության

դասարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 24-ի թիվ ՏՎ-205 վճիռը՝ ակտի 14-րդ կետն անվավեր ճանաչելու մասով:

3. Վճարել բողոքի ֆինոթյան համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի ֆինոթյան համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 2005 թվականի նոյեմբերի 14-ից մինչև 2005 թվականի հունվարի 27-ը Ընկերության մոտ Ծառայության դեմ 08.11.2005 թվականի թիվ 1002412 հանձնարարագրի հիման վրա իրականացվել է բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների և հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության առանձին դասակարգումների կատարման ճշտության ստուգում, ինչի արդյունքում 27.01.2006 թվականին ծառայության կողմից կազմվել է թիվ 1002412 ստուգման ակտը, որի 4-րդ և 14-րդ կետերով դասաստիսանողին առաջադրվել է համադասաստիսանաբար 3.501.500 ՀՀ դրամ և 4.487.100 ՀՀ դրամի չափով լրացուցիչ դարձվորություններ:

2) Վիճարկվող ակտի 14-րդ կետով արձանագրվել է, որ «ընկերությունը խախտելով «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի 18-րդ կետի դասակարգումները, զբաղվել է լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ (հացի արտադրություն), չունենալով համադասաստիսան լիցենզիա նշանակում գործունեությամբ զբաղվելու համար, որի իրացման երջանառությունը կազմել է 8.974.300 ՀՀ դրամ» և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածով, սուգանքի սեփով, առաջադրվել է հարկային դարձվորություն, գումարով 4.487.100 ՀՀ դրամ:

3) ՀՀ սնտեսական դասարանն իր 2006 թվականի հոկտեմբերի 24-ի վճռով հաստատված է համարել այն փաստը, որ «Հրազդանի Էներգետիկ կազմակերպություն» ԲԲ ընկերությունն առանց լիցենզիայի զբաղվել է լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ, մասնավորապես՝ զբաղվել է սննդամթերքի (հացի) արտադրությամբ, ինչն էլ հաստատվել է նման լիցենզիայի բացակայությամբ և կողմերի բացատրություններով:

4. Վճարել դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարել բողոքները նշանակում հիմքերի սահմաններում՝ Վճարել դասարանը գտնում է, որ բողոքը *պետք է բավարարել հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Տնտեսական դասարանն իր 2006 թվականի հոկտեմբերի 24-ի վճռով հաստատված է համարել այն փաստը, որ ընկերությունը, չունենալով համադասաստիսան (սննդամթերքի (հացի) արտադրության) լիցենզիա, զբաղվել է լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ, այն է՝ զբաղվել է հացի արտադրությամբ: Ծառայությունն իր 27.01.2006 թվականին կազմած թիվ 1002412 ստուգման ակտի 14-րդ կետով արձանագրելով այս խախտումը, կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածը, համաձայն որի՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չգրանցված կամ հարկային մարմիններում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չհաշվառված կամ առանց լիցենզիայի կամ սլյալ գործունեությամբ զբաղվելու համար օրենսդրությամբ թույլատրված վայրերից դուրս այդ գործունեությամբ զբաղվող անձանց կողմից ձեռնարկատիրական կամ լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու դեպքում (ամօրինի գործունեություն)՝ գանձվում է սուգանք այդ գործունեության արդյունքում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկված իրացման երջանառության (համախառն եկամտի) 50 տոկոսի չափով:

Տնտեսական դասարանը գտնել է, որ սլյալ դարձվորություն Ընկերության իրացման

Երջանառության հաշվարկումը Ծառայության կողմից նդասակ է ունեցել կիրառելու «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի դրույթները, մինչդեռ, նույն հոդվածի 5-րդ մասն իմդերաշիվ կարգով ամրագրում է, որ սույն հոդվածով նախատեսված ադորինի գործունեության իրականացման դեդդում իրացման Երջանառությունը (համախառն եկամուտը) և ակշիվների արժեքները որոշվում են հարկային մարմինների կողմից՝ կիրառելով սույն օրենքի 22-րդ հոդվածի դրույթները: «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ մասին համադասասխան, եթե հարկ վճարողն ակնհայտ կեղծ սվյալներ է մտցնում հարկային տեսչություն ներկայացված հաշվետվություններում, հայտարարագրերում, հաշվարկներում և այլ փաստաթղթերում, որի հետևանքով անհնար է դառնում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկել հարկ վճարողի հարկային դարավորությունը, ադա հարկվող օբյեկտները և հարկային դարավորությունները հաշվարկում է հարկային տեսչությունը՝ ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով: Նման դարագայում հարկային մարմիններն իրենց լիազորություններն իրականացնելիս դարավոր էին դեկավարվել ՀՀ կառավարության 18.09.1998 թվականի թիվ 580 որոշմամբ, որով սահմանվում է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի կիրառման ընթացակարգը:

Նման դարագայում տեստական դարարանը սխալ է մեկնաբանել օրենքը, քանի որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածը արդեն իսկ նախատեսում է դասասխանատվություն առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու համար: Ինչ վերաբերում է նույն հոդվածի 5-րդ կետին, ադա այն նախատեսում է իրացման Երջանառության հաշվարկումը նույն օրենքի 22-րդ հոդվածի համաձայն: «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ կետը ընդամենը սվյալների անբավարարության դեդդում հնարավորություն է ընձեռում հարկային տեսչությանը իրացման Երջանառությունը հաշվարկել ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով:

Ստուգումն իրականացնող մարմինն ինքն է որոշում, թե արդյոք ներկայացված փաստաթղթերը բավարար են իրացման Երջանառությունը հաշվարկելու համար, թե ոչ: Իսկ սվյալ գործով ստուգումն իրականացնող մարմինը գտել է, որ ներկայացված փաստաթղթերը բավարար են իրացման Երջանառությունը հաշվարկելու համար և կարիք չկա դա հաշվարկել ՀՀ կառավարության 18.09.1998 թվականի թիվ 580 որոշմամբ սահմանված կարգով: Բացի դա, ինչդեռ երևում է գործի նյութերից, ընկերությունը ստուգումն իրականացնող մարմնին ներկայացրել է ստուգման համար անհրաժեշտ բոլոր փաստաթղթերը:

Նման դայմաններում հիմնավոր է վճռաբեկ բողոքի փաստարկն այն մասին, որ սվյալ դարագայում բացակայում են «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նշված նախադայմաններից և ոչ մեկը, հետևաբար, ստուգող մասնագետները Ընկերության կողմից ադորինի գործունեության արդյունքում առաջացած իրացման Երջանառությունը չդետեստել հաշվարկելին ՀՀ կառավարության 18.09.1998 թվականի թիվ 580 որոշմամբ հաստատված կարգով:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դարարանը գտնում է, որ սույն գործով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ քաղաքացիական դարավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված, ստորադաս դարարանի ակտը փոփոխելու, Վճռաբեկ դարարանի լիազորությունը՝ հետևյալ հիմնավորմամբ: «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» Եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Սույն քաղաքացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դարարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը

հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դասաֆնության իրավունքի սարր, հեճևաբար՝ գործի անհարկի ձգձգումները վճանգ են դարունակում նեված իրավունքի խախտման ճեճանկյունից: Տվյալ դեղում Վճոաբեկ դասարանի կողմից սոռադաս դասարանի դասական ակսը փոփոխելը բխում է արդարադասության արդյունավեճության շահերից: Այսղիսով, Վճոաբեկ դասարանը գճնում է, որ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեճական ծառայության որոճ հարկ վճարողների հարկային ճեճության վճոաբեկ բողոքը դեճ է բավարարել, իսկ ՀՀ ճնեճական դասարանի 24.10.2006 թվականի վճիռը փոփոխել:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-դ հոդվածներով՝ Վճոաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեճական ծառայության որոճ հարկ վճարողների հարկային ճեճության վճոաբեկ բողոքը բավարարել:

2. Բեկանել ՀՀ ճնեճական դասարանի 24.10.2006 թվականի վճիռը 27.01.2006 թվականի թիվ 1002412 սոռոգման ակսի 14-դ կեճը անվավեր ճանաչելու մասով և այդ մասով վճիռը փոփոխել:

3. Դիմումը 27.01.2006 թվականի թիվ 1002412 սոռոգման ակսի 14-դ կեճը անվավեր ճանաչելու մասով մերժել:

4. Մոյն որոճումն օրինական ուժի մեղ է մճնում հրադարակման դլահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ սոռազրոթյուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ սոռազրոթյուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղափացիական գործ թիվ 06-1885
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ա.Թումանյան

Քաղափացիական գործ թիվ 3-2431(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալաաը (այսուհես՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությաաը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությաաը դատավորներ Ա. ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Մ.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դնբաց դատական նիստում, քննելով Արարատ Մովսիսյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհես նաև՝ Դատարան) 31.07.2006 թվականի թիվ 06-1885 ֆաղափացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Շուտանիկ Գրիգորյանի (այսուհես նաև՝ հայցվոր) հայցի ընդդեմ Արարատ Մովսիսյանի (այսուհես նաև՝ դատասախանող)՝ գումարի բռնագանձման դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դախանջել է Արարատ Մովսիսյանից բռնագանձել 480.000 ՀՀ դրամ՝ որդես իր դեմ ներկայացրած անհիմն հայցի հեսանհով կրած վնաս:

Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին աալանի դատարանի 03.04.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 31.07.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Արարատ Մովսիսյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասախան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հեսկյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1058-րդ հոդվածը, որը պետք է կիրառեր, ինչի հետևանքով խախտել է ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածը, «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետը:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Արարտ Մովսիսյանը, դիմելով դատարան, իրականացրել է ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժադանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետով երաժխավորված դատական դաժադանության իր իրավունքը: Հետևաբար, Շուբանիկ Գրիգորյանի կատարած ծախսերը՝ կադված սլյալ գործով իրավաբանական օգնություն ստանալու հետ, չեն կարող դիտվել որդես վնաս:

Բացի այդ, իրավունքների դաժադանության հայց հարուցելը հանդիսանում է օրինաչափ գործողություն, իսկ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1058-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ օրինաչափ գործողություններով դատաձառված վնասը հասուցվում է օրենքով նախատեսված դեղմերում:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դախանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 31.07.2006 թվականի վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հայցվորը և դատաստանողը հանդիսանում են «Թալին-1» սահմանափակ դատաստանափությանը ընկերության մասնակիցներ:

2) ՀՀ սնեստական դատարանի 27.10.2005 թվականի վճռով մերժվել է Արարտ Մովսիսյանի հայցն ընդդեմ Շուբանիկ Գրիգորյանի՝ «Թալին-1» սահմանափակ դատաստանափությանը ընկերության 30.12.2002 թվականի արտաերթ ժողովի որոշումը անվավեր ճանաչելու դախանջի մասին սլյալ դախանջով դատարան դիմելու համար օրենքով սահմանված հայցային վաղեմության ժամկետը լրացած լինելու դատաձառաբանությանը:

3) Վերը նշված գործով դատաքննությանը մասնակցելու համար Շուբանիկ Գրիգորյանը «Դեֆենդր» ՍՊԸ-ի հետ 20.08.2005 թվականին կնքել է իրավաբանական ծառայությունների մատուցման դայմանագիր, որով ՍՊԸ-ն դատարարվել է վերոհիշյալ ֆաղափացիական գործով ներկայացնել Շուբանիկ Գրիգորյանի ատերը որդես վերջինիս ներկայացուցիչ:

5) Նշված դայմանագրի 4.1-րդ կետի համաձայն՝ մատուցված ծառայության դիմաց Պատվիրատուն կատարողին վճարում է 480.000 ՀՀ դրամ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Նշված հիմքի սահմաններում քննելով վճռաբեկ բողոքը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այն հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությանը.

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 17-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վնասներ են իրավունքը խախտված անձի ծախսերը, որ նա կատարել է կամ դետք է կատարի խախտված իրավունքը վերականգնելու համար, նրա գույքի կորուստը կամ վնասվածքը (իրական վնաս), ինչդես նաև չսացված եկամուտները, որոնք այդ անձը կատարած ֆաղափացիական արջանառության սովորական դայմաններում, եթե նրա իրավունքը չխախտվեր (բաց թողնված օգուտ):

Միակ բացառությունը օրենսդիրը կասարել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 129-րդ հոդվածով, երբ արդար դատախազության իրավունքից անբարեխիղճ օգտվելը կարող է վնասներ հասուցելու դատարանական գործընթացում: Նման դեպքերում մեղքի առկայության և վնասների հասուցման հիմք է հանդիսանում դատարանի կողմից հայցն ակնհայտ անհիմն ճանաչելը: Այս դեպքում միայն դատաստանողն իրավունք ունի վնասների հասուցման դատարանով դիմելու դատարան:

Այսպիսով, ՎՃՌԱԲԵԿ դատարանը գտնում է, որ օրենսգրքի 129-րդ հոդվածի հիմքով դատարանի կողմից ակնհայտ անհիմն գնահատված հայց ներկայացրած անձի դեմ վնասների հասուցման դատարանով դատարան դիմելու դեպքից զրկելու և այլ դեպքում դատաստանողի մոտ հայցվորի նկատմամբ դատարան դիմելու հետևանքով իրեն դատառնված վնասները հասուցելու դատարանի իրավունք չի առաջանում:

Քաղաքացիական իրավունքում վնաս դատառնելու հետևանքով ծագած դատարանական գործընթացումը դադարեցված է վնասի առաջացման և վնաս դատառնած անձի գործողությունների դատառնախեղություններից կազմով, մեղքի առկայությամբ, եթե օրենքով այլ բան նախատեսված չէ:

ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի համաձայն՝ Երկրագործական անձն իրավունք ունի նույն օրենսգրքով սահմանված կարգով դիմել դատարան՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ, օրենքներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կամ դադարեցված չէ իր իրավունքների, ազատությունների և օրինական արդարության դատարանի կողմից: Նշված իրավունքը երաշխավորված է ՀՀ Սահմանադրությամբ և «Մարդու իրավունքների և ազատությունների դատարանական մասին» եվրոպական կոնվենցիայով:

Անձի՝ իրավունքների և ազատությունների (թեկուզև ենթադրյալ) դատարանական դատառնության իրավունքի իրականացումը ինքնին չի կարող դիմելու որդես ոչ իրավաչափ գործողություն: Անձի՝ դատարանական դատառնության իրավունքի իրականացումը առանց իրավական հիմնավորման չի կարող դիմելու որդես այլ անձին (մասնավորապես, դատավարության մյուս կողմին) վնաս դատառնելու դրսևորում:

Արարտ Մովսիսյանը, դիմելով դատարան, իրականացրել է ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դատարանական մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետով երաշխավորված դատարանական դատառնության իր իրավունքը: Հետևաբար, Շուրաբյանի Գրիգորյանի կասարած ծախսերը, կադված սվյալ գործով իրավաբանական օգնություն ստանալու հետ, չեն կարող դիմելու որդես վնասներ:

Միակ բացառությունը օրենսդիրը կասարել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 129-րդ հոդվածով, երբ արդար դատախազության իրավունքից անբարեխիղճ օգտվելը կարող է վնասներ հասուցելու դատարանական գործընթացում: Նման դեպքերում մեղքի առկայության և վնասների հասուցման հիմք է հանդիսանում դատարանի կողմից հայցն ակնհայտ անհիմն ճանաչելը: Այս դեպքում միայն դատաստանողն իրավունք ունի վնասների հասուցման դատարանով դիմելու դատարան:

Այսպիսով, ՎՃՌԱԲԵԿ դատարանը գտնում է, որ օրենսգրքի 129-րդ հոդվածի հիմքով դատարանի կողմից ակնհայտ անհիմն գնահատված հայց ներկայացրած անձի դեմ վնասների հասուցման դատարանով դատարան դիմելու դեպքից զրկելու և այլ դեպքում դատաստանողի մոտ հայցվորի նկատմամբ դատարան դիմելու հետևանքով իրեն դատառնված վնասները հասուցելու դատարանի իրավունք չի առաջանում:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ դասասխանողը, օգտվելով ՀՀ Սահմանադրությամբ, «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժախանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայով երաշխավորված դասական դաժախանության իրավունքից, չի չարաճախել այն, չի օգտվել դրանից անբարեխղճորեն, հետևաբար Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերջինիս գործողություններում բացակայում են ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 12-րդ հոդվածով նախատեսված՝ դասասխանողին վնաս դասճանաչելու կամ այլ կերպ վերջինիս իրավունքները խախտելու հասկանիչները:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելու վճռաբեկ դասարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ:

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժախանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Սույն ֆաղափացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դասաքննության իրավունքի սարք, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վնասն են դարձնակալում նշված իրավունքի խախտման ճեղքանկությունից: Այս դեպքում Վճռաբեկ դասարանի կողմից ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադասության արդյունավետության շահերից:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր է համարում և դրա առկայությունը ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 31.07.2006 թվականի վճիռը բեկանելու և փոփոխելու բավարար հիմք է դիտում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1.Արարատ Մովսիսյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 31.07.2006 թվականի վճիռը և այն փոփոխել՝ Շուշանիկ Գրիգորյանի հայցն ընդդեմ Արարատ Մովսիսյանի մերժել:

2.Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման պահից և ենթակա չէ բողոքաբերման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
ֆաղաֆաղիական գործ թիվ 06-1761/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Կ.ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Դատավորներ՝ Վ.ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ
Ա.ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-28(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Համազաստ Թադևոսյանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքն ըստ Սուրիկ Մանվելյանի հայցի ընդդեմ Համազաստ Թադևոսյանի՝ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու, առուվաճառքի դայմանագիրը վավեր ճանաչելու, բնակելի շինության և դրանով զբաղեցված հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դատարանի մասին ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 01.08.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դատարանին է մասնակի անվավեր ճանաչել Համազաստ Թադևոսյանի անվամբ սրված անշարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը, վավեր ճանաչել իր և Ամիր Թադևոսյանի միջև կնքված Երևանի Ա.Խաչատրյան փողոցի թիվ 17ա բնակելի սան առուվաճառքի դայմանագիրը և ճանաչել իր սեփականության իրավունքը վերոհիշյալ բնակելի շինության ու դրանով զբաղեցված հողամասի նկատմամբ:

Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 14.03.2006 թվականի վճռով մեղավոր է Սուրիկ Մանվելյանի հայցն ընդդեմ Համազաստ Թադևոսյանի՝ գործարքը վավեր ճանաչելու և սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու դատարանի մասին:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 01.08.2006 թվականի վճռով մասնակի անվավեր է ճանաչվել Համազատ Թաղևոսյանի անվամբ սրված Երևանի Ա.Խաչատրյան փողոցի թիվ 17ա հասցեի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը և ճանաչվել է Սուրիկ Մանվելյանի սեփականության իրավունքը՝ Երևանի Ա.Խաչատրյան փողոցի թիվ 17ա բնակելի սան ըստ հասակագծի թիվ 1՝ 7.9 ֆմ, թիվ 2՝ 2.5 ֆմ, թիվ 3՝ 17.6 ֆմ, թիվ 4՝ 2.2 ֆմ, թիվ 5՝ 8.2 ֆմ մակերեսների, ընդամենը 36.4 ֆմ մակերեսի, 25.2ֆմ մակերեսով նկուղի, ինչդեռ նաև այդ շինություններով ծանրաբեռնված 51 ֆմ մակերեսով հողամասի նկատմամբ:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Համազատ Թաղևոսյանի ներկայացուցիչը:

Վճռաբեկ բողոքին լուրջապես չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դատախազի պահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնսվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի պահանջները:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում լուրջապես չի ներկայացրել փաստարկով.

Դասարանը բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի հետազոտել գործում առկա բոլոր աղյուցակները, մասնավորապես՝ Երևանի 26 Կոմիտասների Երջանի ժողովարանի 11.04.1978 թվականի օրինական ուժի մեջ մտած վճռով հաստատված հանգամանքը, որի համաձայն՝ Ամիր Թաղևոսյանի և Սուրիկ Մանվելյանի միջև կնքված առուվաճառքի դայանագրի առարկա՝ Երևանի Ա.Խաչատրյան փողոցի թիվ 17ա սան 36 ֆմ մակերեսով շինությունն հանդիսացել է ինֆնական կառույց:

2) *Դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը չպետք է կիրառել:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում լուրջապես չի ներկայացրել փաստարկով.

Դասարանը վավեր է ճանաչել ինֆնական կառույցի նկատմամբ կնքված առուվաճառքի դայանագիրը՝ ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի դատախազներով, մինչդեռ նշված հոդվածը ինֆնական կառույցի նկատմամբ կնքված գործարքների նկատմամբ կիրառելի չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 01.08.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 14.03.2006 թվականի վճիռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

ա) Երևանի 26 Կոմիտասների Երջանի ժողովարանի 11.04.1978 թվականի թիվ 2-506 օրինական ուժի մեջ մտած վճռով հաստատվել է այն հանգամանքը, որ Ամիր Թաղևոսյանի և Սուրիկ Մանվելյանի միջև կնքված առուվաճառքի դայանագրի առարկա հանդիսացող սենյակը և խոհանոցն անօրինական կառույցներ են:

բ) 1975 թվականին 5000 խոհրդային ռուբլու դիմաց նոսարական կարգով

չվավերացված առուվաճառքի դայմանագրով Ամիր Թադևոսյանը Սուրիկ Մանվելյանին է վաճառել Երևանի Ա.Խաչատրյան փողոցի թիվ 17ա հասցեում գտնվող ինֆնական շինությունը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեռկյալ պատճառաքանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ, դատարանի համար որևէ աղացույց նախատես հաստատվածի ուժ չունի, բացառությամբ սույն օրենսգրքի 52 հոդվածով նախատեսված դեպքերի:

Նույն օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ նախկինում քննված ֆաղաֆաղիական գործով օրինական ուժի մեջ մնած դատարանի վճռով հաստատված հանգամանքները դատարանում այլ գործ քննելիս կրկին չեն աղացուցվում:

Այս հոդվածների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ նախկինում քննված ֆաղաֆաղիական գործով օրինական ուժի մեջ մնած դատարանի վճռով հաստատված փաստերը դատարանի համար նախատես հաստատված աղացույցի ուժ ունեն, և դրանք այլ գործ քննելիս կրկին չեն աղացուցվում:

Սույն գործով դատարանն՝ ի խախտումն ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի՝ գործում առկա՝ Երևանի 26 Կոմիտասների Երջանի ժողովարանի օրինական ուժի մեջ մնած 11.04.1978 թվականի թիվ 2-506 վճռով հաստատված այն հանգամանքը, որ վիճելի կառույցը անօրինական է, չի գնահատել գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության հիման վրա:

Դատավարական այս խախտման արդյունքում դատարանը սույն վեճի նկատմամբ կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածը, ինչը հանգեցրել է վեճի սխալ լուծման:

2) *Բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հեռկյալ պատճառաքանությամբ.*

Գործարքը կնքելու դրանից հետո ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի համաձայն՝ այն ֆաղաֆաղի, որը տուր կամ դրա մի մասը (կցաբեռներ) կառուցել է առանց սահմանված թույլտվության, կամ առանց դատարանի կողմից հաստատված նախագծի կամ հիմնական շինարարական նորմերի ու կանոնների կողմից խախտումով, իրավունք չունի սօրինելու (վաճառելու, նվիրելու, վարձով տալու և այլն) այդ տուր կամ կցաբեռներ:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի համաձայն՝ օրենքի կամ այլ իրավական ակտերի դրանից հետո չհամադասարանող գործարքն անվավեր է, եթե օրենքը չի սահմանում, որ նման գործարքն առոչինչ է կամ չի նախատեսում խախտման այլ հետևանքներ:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ եթե կողմերից մեկը լրիվ կամ մասնակի կատարել է նոտարական վավերացում դրանից հետո գործարքը, իսկ մյուս կողմը խուսափում է գործարքի նոտարական վավերացումից, դատարանն իրավունք ունի գործարքը կատարած կողմի դրանից հետո, այն վավեր ճանաչել:

Նշված դրույթը կիրառելու համար դատարանը է, որդեսգի գործարքը նախ չհակասի օրենքին (սլյալ դեպքում գործարքը կնքելու դրանից հետո ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի

110-րդ հոդվածի դասակարգում), առաջ գործարքի դասակարգումները դեռևս է համադասարանական նոտարական վավերացում դասակարգող գործարքի դասակարգումներին: Օրենքին հակասող գործարքների նկատմամբ ՀՀ ֆադաֆադիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածը կիրառելի չէ:

Սույն գործով վիճելի անօրինական կառույցի առավաճառքի գործարքը ուղղակի արգելված է եղել գործարքի կնիման դասին գործող ՀՀ ֆադաֆադիական օրենսգրքի 110-րդ հոդվածով:

Վճռաքել դասարանը բողոքի սույն հիմքը նույնդես հիմնավոր է համարում, ֆանի որ վերաֆննիչ դասարանն իրավունք չուներ օրենքով ուղղակի արգելված գործարքի նկատմամբ կիրառել ՀՀ ֆադաֆադիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի կարգավորումը:

Միաժամանակ Վճռաքել դասարանը գնում է, որ Արաքելի և Քանաֆեռ-Ձելթուն համայնֆների առաջին աճանի դասարանը, հիմք ընդունելով Երևանի 26 Կոմիսարների Երջանի ժողդասարանի 11.04.1978 թվականի օրինական ուժի մեջ մսած վճռով հասսասված հանգամանֆները, սույն գործով 14.03.2006 թվականին կայադրել է օրինական և հիմնավորված վճիռ, որով մերժել է գործարքը վավեր ճանաչելու և սեֆականության իրավունքի գրանցման վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու Սուրիկ Մանվելյանի դասակարգումներն ընդդեմ Համագադդ Թադևոսյանի:

Վերը նեված դասճառաբանությունների հիման վրա՝ Վճռաքել դասարանը սույն վճռաքել բողոքի հիմքերը հիմնավոր է համարում և դրանք դիսում է բավարար՝ ՀՀ ֆադաֆադիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով ՀՀ ֆադաֆադիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 01.08.2006 թվականի վճիռը բեկանելու և Արաքելի և Քանաֆեռ-Ձելթուն համայնֆների առաջին աճանի դասարանի 14.03.2006 թվականի հիմնավորված և դասճառաբանված վճռին օրինական ուժ սալու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆադաֆադիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաքել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաքել բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆադաֆադիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 01.08.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Արաքելի և Քանաֆեռ-Ձելթուն համայնֆների առաջին աճանի դասարանի 14.03.2006 թվականի վճռին:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ ՏՎ-179/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Մողմոնյան
Դատավորներ՝ Ա.Սարգսյան
Տ.Նազարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ*

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 28.08.2006 թվականի թիվ ՏՎ-179 վճռի դեմ՝ ըստ Էդվարդ Մկրտչյանի հայցի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարող ծառայության Մացոցի հարկային տեսչության (այսուհետ՝ Տեսչություն)՝ ղեկավարող մարմնի ակտերը և վարչական դատաստանավորության ենթարկելու որոշումներն անվավեր ճանաչելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Աջափնյակ և Դավթաբեր համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 17.01.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ տեսչության 13.09.2005 թվականի թիվ 2012445 ակտը և տեսչության ղեկի 11.06.2005 թվականի թիվ 005660 և 30.09.2005 թվականի թիվ 016170 վարչական դատաստանավորության ենթարկելու մասին որոշումները ճանաչվել են անվավեր, իսկ տեսչության 10.05.2005 թվականի թիվ 2012238 ակտն անվավեր ճանաչելու մասին դատարանը մերժվել է:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական և տնտեսական գործերով դատարանի 06.02.2006 թվականի որոշմամբ վճռաբեկ բողոքը բավարարվել է՝ բեկանվել է Աջափնյակ և Դավթաբեր համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 17.01.2006 թվականի վճռի՝ հայցը բավարարելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկվել ՀՀ տնտեսական դատարան՝ նոր ֆինություն:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 28.08.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է

մասնակիորեն՝ վճռվել է անվավեր ճանաչել սեսչության ղեկի՝ վարչական դատաստանության ենթարկելու մասին 11.06.2005 թվականի թիվ 005660 և 30.09.2005 թվականի թիվ 016170 որոշումները, իսկ հայցը՝ սեսչության 13.09.2005 թվականի թիվ 2012445 ստուգման ակտն անվավեր ճանաչելու մասով, մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատաստագի սեղակալը: Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բնավում է հետևյալ հիմքի սահմաններում՝ ներհոիւբյալ հիմնավորումներով.

ՀՀ սնտեսական դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի, Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 283-րդ հոդվածի, ինչդես նաև «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 59-րդ հոդվածի 2-րդ մասի և 60-րդ հոդվածի դատահանգները:

Բողոք բերած անձը նշված դեղումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ սնտեսական դատարանը վճիռ կայացնելիս նշել է, որ հայցվորը դատաճառ կարգով չի ծանուցվել վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ գործի բնության ժամանակի և սեղի մասին, վարչական դատաստանության ենթարկելու մասին որոշման դատաճններն ստորագրությամբ չեն հանձնվել, դրանք դատվիրված նամակներով չեն ուղարկվել հայցվորին: Մինչդեռ, գործով հիմնավորված է, որ սեսչության կողմից կազմված վարչական իրավախախտման վերաբերյալ 25.05.2005 թվականի թիվ 661 արձանագրությունն ուղարկվել է հայցվորին, իսկ 22.09.2005 թվականի թիվ 1221 արձանագրությունը հայցվորը հրաժարվել է ստանալ: Տեսչության ղեկի վարչական իրավախախտման գործի վերաբերյալ 11.06.2005 թվականի թիվ 005660 և 30.09.2005 թվականի թիվ 016170 որոշումները նույնդես ուղարկվել են հայցվորին:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 59-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ գրավոր վարչական ակտն ընդունումից հետո եռօրյա ժամկետում դեսք է հանձնվի վարույթի մասնակիցներին: Դա կարող է իրականացվել դատվիրված փոստով, այդ թվում՝ ստանալու մասին ծանուցմամբ, հասցեատիրոջը ստորագրությամբ առձեռն հանձնելու, ինչդես նաև օրենքով սահմանված այլ եղանակներով: Տվյալ դեղումը իրավական ակտերը հանձնվել են օրենքով սահմանված այլ եղանակներով՝ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածով սահմանված կարգով, այն է՝ վիճելի իրավական ակտերն ուղարկվել են հայցվորի բնակության վայրի հասցեով:

Ինչ վերաբերում է հայցվորին վարչական դատաստանության ենթարկելու մասին որոշումները դատվիրված նամակով չուղարկելուն և այդ որոշումները հայցվորի կողմից ստանալու ծանուցումների բացակայությանը, ադա դեսք է նշել, որ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի համաձայն, անհատական իրավական ակտերն ուժի մեջ են մտնում սվյալ անհատական իրավական ակտը համադատաստան մարմիններում կամ կազմակերպություններում մոտագրվելու կամ դատաճնատար անձանց կամ ֆադաֆաղիներին հանձնվելու կամ նրանց սրամադրած (նշած), զսնվելու կամ բնակության վայր ուղարկելու կամ դատաճառ այլ կարգով իրազեկելու օրվան հաջորդող օրվանից, եթե օրենքով կամ ավելի բարձր իրավաբանական ուժ ունեցող իրավական այլ ակտերով կամ այլ անհատական իրավական ակտով ավելի ուշ ժամկես նախատեսված չէ:

Տվյալ դեղմում գործում առկա են դասասխանողի կողմից վարչական իրավախախտման վերաբերյալ արձանագրություններ և վարչական իրավախախտման գործի վերաբերյալ որոշումներն իրավական ակտերով հայցվորին (նրա բնակության վայր) ուղարկելու մասին աղայացյցները:

Վերագրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել և փոփոխել ՀՀ սնեստական դասարանի 28.08.2006 թվականի վճիռը և հայցը մերժել:

3. ՎՃՈՒՔԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ ԲՆՈՒՅՄԱՆ ԿԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՅՄՈՒՆ ՈՒՆԵՆՈՂ ՎԻՍՏԵՐԸ.

ՎՃՈՒՔԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ ԲՆՈՒՅՄԱՆ ԿԱՄԱՐ ԷՒԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒՅՄՈՒՆ ՈՒՆԵՆ ԻՆԵՏԿՅԱԿ ՎԻՍՏԵՐԸ.

1) Տեսչության դեկտեմբերի 29.08.2005 թվականի թիվ 2012445 հանձնարարագրի հիման վրա հանձնարարվել է «Սուսաննա և Էդվարդ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերությունում կասարել վարձու աշխատողի աշխատանքի ընդունումը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ձևակերտելու ձեռնարկն ուղղված սուգում:

2) Սուգումն արդյունքում կազմվել է 13.09.2005 թվականի թիվ 2012445 սուգումն ակտը, որով որդես խախտում արձանագրվել է, որ «...թվով մեկ վարձու աշխատող օրենքով սահմանված կարգով ձևակերտված չէր: Խախտվել է «Հաշվադատական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ կետը: Համաձայն «Պարտադիր սոցիալական աղահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 6-րդ կետի՝ հաշվարկվում է սոցվճար թվով մեկ աշխատողի համար»:

3) Նշված ակտով առաջադրվել է ընկերությանը դարտադիր սոցիալական աղահովագրության բյուջե փոխանցել ակտով արձանագրված չձևակերտված համադասասխան սոցվճարի գումարը՝ 54 000 ՀՀ դրամ, և ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեսական ծառայության զարգացման ֆոնդի հաշվին՝ 6000 ՀՀ դրամ:

4) Էդվարդ Մկրչյանը, ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 169⁵-րդ հոդվածի համաձայն տեսչության դեկտեմբերի 11.06.2005 թվականի թիվ 005660 որոշումը ենթարկվել է վարչական դասասխանասվության՝ 50 000 ՀՀ դրամի չափով սուգանքի, այն բանի համար, որ առանց ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ձևակերտելու դահել է մեկ վարձու աշխատող: Վարչական դասասխանասվության համար հիմք է հանդիսացել 25.05.2005 թվականի թիվ 661 վարչական իրավախախտման վերաբերյալ արձանագրությունը:

5) Վարչական իրավախախտման վերաբերյալ տեսչության 22.09.2005 թվականի թիվ 1221 արձանագրության համաձայն՝ Էդվարդ Մկրչյանը մեկ սարվա ընթացքում կրկին անգամ մեկ վարձու աշխատողի աշխատանքի ընդունումը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չի ձևակերտել, հրաժարվել է սուրագրել արձանագրությունը և բացատրություն սալ:

6) Նշված արձանագրության հիման վրա ծառայության դեկտեմբերի 30.09.2005 թվականի թիվ 016170 որոշումը ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 169⁵-րդ հոդվածի 2-րդ մասով Էդվարդ Մկրչյանն ենթարկվել է վարչական դասասխանասվության և սուգանվել 100 000 ՀՀ դրամի չափով, քանի որ մեկ սարվա մեջ երկրորդ անգամ է կրկնվել խախտումը:

4. ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՆՈՒՅՄՈՒՅՄՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելով վճՈՒՔԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ ՆՇՎԱԾ ԻԽՄԵՐԻ ՍԱԿԱՆԱՆԵՐՈՒՄ՝ ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԸ զեցնում է, որ վճՈՒՔԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ ԻԽՄԱՎՈՐ չէ ԻՆԵՏԿՅԱԿ ԴԱՏԱՆՈՒՅՄՈՒՅՄՈՒՅՄԸ.

Վարչական դասասխանասվության ենթարկվող անձի իրավունքներն ու

դարձականությունները սահմանված են Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 267-րդ հոդվածում, որի համաձայն, վարչական դատաստանավության ենթարկվող անձն իրավունք ունի ծանոթանալու գործի նյութերին, բացառություններ չալու, աղացույցներ ներկայացնելու, միջնորդություններ հարուցելու, գործի քննության ընթացքում օգտվելու փաստաբանի իրավաբանական օգնությունից, ելույթ ունենալու մայրենի լեզվով և օգտվելու թարգմանի ծառայություններից, եթե չի սիրադեսում այն լեզվին, որով սարվում է վարույթը, գանգասարկելու գործով որոշումը:

Նշված հոդվածը, սահմանելով Վարչական դատաստանավության ենթարկվող անձի իրավունքներն ու դարձականությունները, միաժամանակ, սահմանում է դարձակար կանոն՝ վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործը քննվում է վարչական դատաստանավության ենթարկվող անձի ներկայությամբ: Նշված կանոնից օրենսդիրը սահմանել է բացառություններ միայն այն դեպքում, երբ սլյակներ կան գործի քննության ժողի և ժամանակի մասին նրան ժամանակին ծանուցելու վերաբերյալ և եթե նրանից միջնորդություն չի ստացվել գործի քննությունը հետաձգելու մասին:

Վարչական իրավախախտման գործը քննության նախադատարաստելու ընթացքում դեսական մարմնի (դատսոնատար անձի) կողմից լուծման ենթակա հարցերը սահմանված են Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 275-րդ հոդվածում, որի համաձայն դեսական մարմինը (դատսոնատար անձը) լուծում է հետևյալ հարցերը՝

1) սլյակ գործի քննությունը վերաբերո՞ւմ է արդյոք իր իրավատուքանը:

2) ճի՞տես են կազմվել արդյոք վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի արձանագրությունը և մյուս նյութերը:

3) գործի քննությանը մասնակցող անձիքն ծանուցվե՞լ են արդյոք դրա քննության ժամանակի և ժողի մասին:

4) դահանջվե՞լ են արդյոք անհրաժեշտ լրացուցիչ նյութեր:

5) վարչական դատաստանավության ենթարկվող անձի, տուժողի, օրինական ներկայացուցիչների, փաստաբանի միջնորդությունների մասին:

Այստիսով, Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգիրքը, սահմանելով վարչական դատաստանավության ենթարկվող անձի ներկայությամբ վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի քննության իրականացման դարձակար դահանջը, միաժամանակ սահմանել է դեսական մարմնի (դատսոնատար անձի) դարձականությունը վարչական իրավախախտման գործը քննության նախադատարաստման ընթացքում լուծելու գործի քննությանը ժամանակի և ժողի մասին քննությանը մասնակցող անձանց ծանուցված լինելու հարցը:

Սույն գործի օրջանակներում Վճարեկ դատարանի կողմից քննարկման է ենթակա հետևյալ իրավական հարցը՝ արդյոք դիմողը դատսոնաճ կարգով ծանուցվել է վարչական իրավախախտման մասին գործի քննությանը, և դրա հետ կաղված արդյոք ժողի է ունեցել դիմողի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով երաճխավորված իրավունքի խախտում:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ առանձին ժեսակի վարչական վարույթների առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքներով և ՀՀ միջազգային դայմանագրերով:

Վարչական դատաստանավության ենթարկելու գործերի վարույթը վարչական դատաստանավության ենթարկելու մասին առանձին ժեսակի վարչական վարույթ է, որը կարգավորվում է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի վարչական դատաստանավության ենթարկելու մասին գործերի քննության վարույթը կարգավորող նորմերով:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքով նախատեսված չէ վարչական դատաստանության ենթարկելու մասին գործերի ֆննության մասին վարույթի մասնակիցներին ծանուցելու կարգը, հետևաբար, սույն իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 2-րդ մասը: Վերջինիս համաձայն՝ վարչական մարմինն իր նախաձեռնությամբ վարչական վարույթ հարուցելիս վարույթի մասնակիցներին կամ նրանց ներկայացուցիչներին դատաւաճ ձևով ծանուցում է վարչական վարույթ հարուցելու մասին, եթե վարչական վարույթի հարուցումից մինչև վարչական ակտն ընդունելու միջև ընկած ժամանակահատվածը երեք օրից ավելի է:

Տվյալ դեպքում վարչական մարմինը (*shuzhymun*) ունի դատաւաճ ծանուցման ձևի ընտրության հայեցողություն:

Վճռաբեկ դատարանն անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ Տեսչության հայեցողությունը՝ ընտրելու ծանուցման ձևը, ղեկ է համադատաստանի «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դահանջներին, որի համաձայն՝ հայեցողական լիազորություններ իրականացնելիս վարչական մարմինը դարձվում է առաջնորդվել մարդու և ֆադաբացու՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված իրավունքների և ազատությունների դատաւանության անհրաժեշտությամբ, նրանց իրավահավասարության, վարչարարության իրականացման համաչափության և կամայականության արգելի սկզբունքով, ինչպես նաև հետադրել օրենքով կանխորոշված այլ նորոտակներ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վարչական դատաստանության ենթարկելու մասին գործերի ֆննության մասին վարույթի մասնակիցներին ծանուցելը ղեկ է նորոտակ հետադրողի ադահովել դատաստանության ենթարկվող անձին լսելու հնարավորությունը, ինչը հնարավորություն կտա վերջինիս լիարժեք իրականացնել իր իրավունքների դատաւանությունը: Հետևաբար, ընտրվող դատաւաճ ծանուցման ձևը ղեկ է լինի այնդիսին, որ հնարավորություն ընձեռի ադահովել վերոհիշյալ դահանջները:

ՀՀ սնտեսական դատարանում գործի ֆննության ընթացում դատաստանողի կողմից չի ադացուցվել Էդուարդ Մկրչյանին վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի ֆննության ժամանակի և տեղի մասին ծանուցելու, ինչպես նաև վերջինիս Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 267-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված իրավունքներին ծանոթացնելու հանգամանքը: Մինչդեռ, ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն, ղեկական մարմնի, տեղական ինֆնակառավարման մարմնի կամ դրանց դատաւանատար անձի ակտն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ դիմումը ֆննելիս նեված ակտն ընդունելու համար հիմք ծառայած հանգամանքների ադացուցման դարձականությունը դրվում է ակտն ընդունած մարմնի կամ դրա դատաւանատար անձի վրա:

Սույն գործի փաստերի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը հանգում է եզրակացության, որ Տեսչությունը դատաստանողին ծանուցելու օրենքով սահմանված իր հայեցողությունն իրականացրել է ոչ դատաւաճ, ինչի արդյունքում չի ադահովել անձի՝ լաված լինելու իրավունքը՝ գրկելով վերջինիս իր իրավունքների լիարժեք դատաւանության հնարավորությունից: Դրանով իսկ խախտվել է ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ հոդվածի 1-ին մասի դահանջը, որի համաձայն՝ յուրաֆանչյուր ոք ունի իր իրավունքների և ազատությունների դատական, ինչպես նաև ղեկական այլ մարմնիների առջև իրավական դատաւանության արդյունավետ միջոցների իրավունք:

Նույնաբովանդակ դափանջ է ներառում նաև «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժարացումների մասին» եվրոպական կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) 13-րդ հոդվածով ամրագրված՝ իրավական դաժարացումների արդյունավետ միջոցի իրավունքը:

Մասնավորապես, Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը Կոնվենցիայի ընդդեմ Լեհաստանի գործով նշել է, որ Կոնվենցիայի 13-րդ հոդվածն ուղղակիորեն արտահայտելով դաժարությունների դաժարացումները՝ առաջինը դաժարացնել մարդու իրավունքները, անձի համար ստեղծում է լրացուցիչ երաժիշտ աղափարներ համար, որ նա արդյունավետորեն օգտվի իր այդ իրավունքներից:

Վճռաբեկ բողոքի այն փաստարկը, թե սնտեսական դատարանը սխալ է մեկնաբանել Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 283-րդ հոդվածը, ինչդեռ նաև «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 59-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և 60-րդ հոդվածը, Վճռաբեկ դատարանը նույնպես հիմնավոր չի համարում հետևյալ դաժարացումները:

Նշված փաստարկը վերաբերում է հայցվորին վարչական դատաստանավության ենթարկելու մասին որոշումները դատարանով նամակով չուղարկելուն և այդ որոշումները հայցվորի կողմից ստանալու ծանուցումների բացակայությանը, մինչդեռ տեսչությունը խախտել է վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործերի քննության ժամանակի և տեղի մասին դաժար կարգով ծանուցված լինելու Էդուարդ Մկրտչյանի իրավունքը, ինչն էլ տեսչության ղեկավար վարչական դատաստանավության ենթարկելու մասին 11.06.2005 թվականի թիվ 005660 և 30.11.2005 թվականի թիվ 016170 որոշումներն անվավեր ճանաչելու հիմք է հանդիսացել:

Վճռաբեկ բողոքի այն դաժարացումները, որ վիճելի իրավական ակտերը հանձնվել են օրենքով սահմանված այլ եղանակներով՝ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածով սահմանված կարգով, այն է՝ վիճելի իրավական ակտերն ուղարկվել են հայցորդի բնակության վայրի հասցեով, ադա այն նույնպես հիմնավոր չէ, քանի որ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի նորմերը կիրառելի չեն վիճելի իրավահարաբերության նկատմամբ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում արդեն իսկ անդրադարձել է վերը նշված իրավական խնդրին (տես օրինակ՝ ՀՀ սնտեսական մրցակցության դաժարացումների դեմ հանձնաժողովն ընդդեմ «Պիֆտել» սահմանափակ դատաստանավությանը ընկերության, 26.10.2006թ., քաղ. գործ թիվ 3- 2030/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դափանջի մասին)):

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը, կարևորելով վճռաբեկ բողոքում առաջադրված իրավական հարցը, անհրաժեշտ է համարում կրկին անդրադառնալ դրան:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի գործողության դրոշը սահմանվում է 5-րդ հոդվածով, որի 6-րդ մասի համաձայն՝ օրենքի գործողությունը սարածվում է ղեկավար կամ համայնքային հիմնարկների, ինչդեռ նաև իրավաբանական անձանց ընդունած անհատական և ներքին իրավական ակտերի վրա, եթե ՀՀ օրենսդրությամբ այլ բան նախատեսված չէ կամ այդ իրավական ակտերի էությունից այլ բան չի բխում: Վարչական ակտերի ձևերի, դրանց ընդունման, հրատարակման կամ հրատարակման, ուժի մեջ մտնելու, փոփոխման, անվավեր ճանաչելու, գործողությունը դադարեցնելու, ինչդեռ նաև այդ ակտերի հասցեատերերին **իրագրելու** հետ կապված հարաբերությունների կարգավորման առանձնահատկությունները սահմանվում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական

վարույթի մասին» ՀՀ օրենքով:

Այսպես, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն, առանձին ժամանակի վարչական վարույթների առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքներով և ՀՀ միջազգային դրամանագրերով:

Վարչական դատաստանավորության ենթարկելու մասին որոշումներն ուժի մեջ մտնելու վերաբերյալ Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգիրքը առանձնահատկություն չի նախատեսում, ուստի այն կարգավորվում է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածով:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գրավոր վարչական ակտն ուժի մեջ է մտնում այդ ակտի ընդունման մասին սույն օրենքի 59-րդ հոդվածով սահմանված կարգով **իրազեկելուն** հաջորդող օրվանից, եթե օրենքով կամ այդ ակտով այլ բան նախատեսված չէ:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 59-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վարչական մարմինը վարույթի մասնակիցներին վարչական ակտի ընդունման մասին իրազեկում է նույն հոդվածով նախատեսված հանձնման կամ հրադարակման եղանակով:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 283-րդ հոդվածով սահմանված է վարչական դատաստանավորության ենթարկելու մասին որոշումների հանձնման առանձնահատկությունը, հետևաբար, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի ուժով սլյալ դեղի նկատմամբ կիրառելի է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 283-րդ հոդվածը:

Նշված հոդվածի համաձայն՝ «Որոշումը հայտարարվում է անհատադ, գործի ֆննդությունն ավարտելուն դեպք: Որոշման դատաձեռք **երեք օրվա ընթացքում հանձնվում կամ ուղարկվում է այն անձին, որի վերաբերյալ այն ընդունվել է**, ինչպես նաև տուժողին՝ նրա խնդրանքով: Որոշման դատաձեռք հանձնվում է ստորագրությամբ: Եթե որոշման դատաձեռք ուղարկվում է, այդ մասին գործում համադաստասխան նշում է արվում»:

Սլյալ դեղի մասին վարչական մարմինը Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 283-րդ հոդվածի ուժով ունի հայեցողություն ընտրելու իրազեկման երկու իրավաչափ սարքերակներից որևէ մեկը, մասնավորապես որոշման դատաձեռք հանձնել ստորագրությամբ կամ ուղարկել այն:

Սլյալ դեղի դատարանն այստեղ ևս անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ ժամանակի հայեցողությունը՝ ընտրելու ծանուցման ձևը, դեպք է համադաստասխանի «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դասակարգումը: Մասնավորապես, վարչական մարմինը դեպք է հետադարձ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի 1-ին մասով հետադարձված նդատակ՝ անձի վերաբերյալ կայացված վարչական ակտը սրամադրել նրան այնդեպ, որդեպի ամդահովեր դրա սսացումը վարչական դատաստանավորության ենթարկված անձի կողմից, ինչն իր հերթին կադահովեր վարչական դատաստանավորության ենթարկելու մասին որոշման ուժի մեջ մտնելը՝ սսանալուն հաջորդող օրվանից:

Վճարելի դատարանն արձանագրում է, որ սլյալ դեղի մասին վարչական մարմինն իր հայեցողական լիազորությունը դատաձեռք չի իրականացրել, քանի որ գործում առկա չէ սլյալ որոշումը վարչական դատաստանավորության ենթարկվող անձի կողմից սսացված լինելու

փաստի մասին որևէ աղացույց, ինչն անուղղակիորեն ընդունվում է նաև բողոքում վկայակոչված փաստարկներով:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 28.08.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաբերող դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2751/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Հովսեփյան
Դատավորներ՝ Գ.Մասիսյան
Վ.Ավանեսյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-33(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալալալը (ալալուիե՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
Մասնակցող դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբալ դատական նիստում, ֆննելով Նիկոլալ Մկրսլանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբերող դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 30-ի թիվ 06-2751/2006թ. ֆաղաֆաղիական գործով կալալալը՝ վճռի դեմ՝ ըստ հալալի Նիկոլալ Մկրսլանի ընդդեմ Միլվա Մկրսլանի՝ գումարի բռնագանձման դալալանլի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատալարական նախադատամրությունը.

Դիմելով դատարան՝ Նիկոլալ Մկրսլանը դալալանլը է բռնագանձել Միլվա Մկրսլանից 12 000 000 (սասներկու միլիոն) ՀՀ դրամ՝ որդես դարալորություն ճկալարմամբ հասլված վնասի հասուցում, և ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հողվածով նախասեսված բանկալին սոկոսները՝ սկսած 2000 թվականի մալիսի 17-ից:

Երևան ֆաղալի Ալալիսյակ և Դալալալեն համալալների առալին ալալանի դատարանի 2006 թվականի մարսի 9-ի վճռով հալալը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբերող դատարանի (ալալուիե՝ Վերաբերող դատարան) 2006 թվականի հոկտեմբերի 30-ի վճռով հալալը մերժվել է:

Մուլն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկալալալը Նիկոլալ Մկրսլանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատալալան ճի ներկալալալել:

2. Վճարել պողոֆի հիմքեր, փաստարկներ և դատանքը.

Սույն վճարել պողոֆը ֆինավում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաֆննիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 51-րդ, 52-րդ և 53-րդ հոդվածների, 132-րդ հոդվածի 2.1-րդ կետի դատանքները:

Բողոֆ բերած անձը նեված դնդումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաֆննիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել Երևան ֆաղաֆի Կենսրոն և ՆորֆՄարաո համայնքների առաղին աղյանի դասարանի՝ օրինական ուժի մեղ մսած 2006 թվականի մարտի 9-ի վճում նեված այն փաստարկը, որ Նիկոլայ Մկրղյանը 2000 թվականի մայիսի 17-ի առուվաճառի դայմանագրի կնքման դատին ներկա չի գնվել և Միվա Մկրղյանին գումար չի սվել: Դասաֆննության ընթաղոմ Նիկոլայ Մկրղյանը չի առարկել առուվաճառի դայմանագիրը ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 324-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետի խախտման հիմքով անվավեր ճանաղելու հայղատաղահանղի դեմ, ֆանի որ հակված է եղել օրինական վճռի կայաղմանը, իսկ առուվաճառի դայմանագրիղ բխող 12 000 000 (սասներկու միղոն) ՀՀ դրամ գումարն իր փոխարեն վաճառողին վճարել է իր ներկայաղուղի Մայիս Մկրղյանը:

Վերաֆննիչ դասարանը դասաոճ գնահասման չի արճանաղրել 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնքված անաոթ գուղի առուվաճառի դայմանագիրը: Մասնավորաղես, դայմանագրի 2-րդ կետում նեված է, որ վաճառողը բնակելի սան վաճառի դիմաղ Նիկոլայ Մկրղյանիղ սաղել է 12 000 000 (սասներկու միղոն) ՀՀ դրամ:

Վերաֆննիչ դասարանը որղես աղաղուղ չի գնահասել Երևան ֆաղաֆի «Կենսրոն» նոսարական սարաճի նոսար Էմմա Շաղոյանի՝ Վերաֆննիչ դասարանին հասղեագրված 2006 թվականի հոկտեմբերի 25-ի գրավոր դասասխանը, համաճայն որի՝ 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնքված առուվաճառի դայմանագրի կողմ հանղիսաղղ Միվա Մկրղյանը գնող Նիկոլայ Մկրղյանի լիաղորված անձ Մայիս Մկրղյանիղ սաղել է 12 000 000 (սասներկու միղոն) ՀՀ դրամ, և դայմանագիրն անձամբ սոռաղրել է Միվա Մկրղյանը:

Համաճայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածի՝ գորճի հանգամանքները, որոնք օրենքի կամ այլ իրավական ակղի համաճայն դեղսֆ է հասասվեն որոաղի աղաղուղներով, չեն կարող հասասվել այլ աղաղուղներով: Մասնավորաղես, 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնքված անաոթ գուղի առուվաճառի դայմանագրի 2-րդ կետում նեված է, որ Միվա Մկրղյանը Նիկոլայ Մկրղյանիղ ամբողղոթյամբ սաղել է 12 000 000 (սասներկու միղոն) ՀՀ դրամ: Աղ աղաղուղը հերող (աղաղուղողական ուժը նսեմաղնող) աղաղուղ դասասխանողը չի ներկայաղրել:

Գորճարֆն անվավեր ճանաղելիս Վերաֆննիչ դասարանը դարսավոր է վճռի եղրափակղի մասում, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 2.1-րդ կետի համաճայն, նեղ գորճարֆի անվավերության հետևանքները, ինղը չի արել:

2) Վերաֆննիչ դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 304-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և 411-րդ հոդվածը, որոնք դեղսֆ է կիրառել:

Վերաֆննիչ դասարանը գորճում եղած աղաղուղները չի գնահասել բողր աղաղուղների բաղմակողմանի, լրիվ և օղյեղղիվ հետաղոսության հիման վրա, որի աղղունոմ չի կիրառել գորճարֆի անվավերության հետևանքները, այն է՝ դասասխանողիղ չի բռնաղանձել գորճարֆով վճարված 12 000 000 (սասներկու միղոն) ՀՀ դրամ գումարը:

Բաղի այղ, Վերաֆննիչ դասարանը, դեղավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի առաղին մասով, դարսավոր էր դասասխանողի կողմիղ դատիղղ վերոնեղյալ

գումարի նկատմամբ հաշվարկել բանկային տոկոսներ՝ սկսած 2000 թվականի մայիսի 17-ից մինչև դատարանի կատարման պահը, ինչը վերջինս չի կատարել:

Բողոք բերած անձը պահանջել է բեկանել Վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 30-ի վճիռը և հայցը բավարարել:

3. ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈԴՈՐՖԻ ԲՆՈՒՅՅԱՆ ԿԱՏԱՐԱՆԻ ԿՐՈՒՄԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ՎԻՄՈՒՅՅՈՒՆՆԵՐ:

Վճռաբեկ բողոքի բնույթի համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ վիճակները՝

1) Երևան ֆաղաֆի Երզնկյան փողոցի թիվ 46ա բնակելի սան սեփականատեր է հանդիսացել Ֆիլիպ Մնացականյանը:

2) 2000 թվականի հունվարի 7-ին Ֆիլիպ Մնացականյանը մահացել է:

3) 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնքված և նոտարական կարգով վավերացված թիվ 1-1859 առուվաճառի դայմանագրով Ֆիլիպ Մնացականյանի լիազորված անձ Սիլվա Մկրտչյանը 12 000 000 (սասներկու միլիոն) ՀՀ դրամով Երևան ֆաղաֆի Երզնկյան փողոցի 46ա հասցեի բնակելի տունը վաճառել է Նիկոլայ Մկրտչյանին: Վաճառող Սիլվա Մկրտչյանը գնորդ Նիկոլայ Մկրտչյանի լիազորված անձ Մայիս Մկրտչյանից ստացել է 12 000 000 (սասներկու միլիոն) ՀՀ դրամ:

4) 2005 թվականի փետրվարի 10-ին Մայիս Մկրտչյանը մահացել է:

5) Երևան ֆաղաֆի Կենսրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի՝ 2005 թվականի ապրիլի 1-ի օրինական ուժի մեջ մտած վճռով անվավեր են ճանաչվել Սիլվա Մկրտչյանի և Նիկոլայ Մկրտչյանի միջև 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնքված Երևանի Երզնկյան փողոցի 46ա հասցեի բնակելի սան առուվաճառի դայմանագիրը, դրա հիման վրա կատարված իրավունքի ղեկավար գրանցումը և անհատ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը:

6) Երևան ֆաղաֆի Կենսրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 2005 թվականի ապրիլի 1-ի վճռով հաստատվել է այն հանգամանքը, որ 1999 թվականի նոյեմբերի 8-ին Ֆիլիպ Մնացականյանի կողմից Սիլվա Մկրտչյանին տրված լիազորագիրը դադարել է:

7) Երևան ֆաղաֆի Արաբկիր և Քանախտ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 2005 թվականի նոյեմբերի 3-ի վճռով Երևան ֆաղաֆի Երզնկյան 46ա հասցեի բնակելի սան նկատմամբ Սիլվա, Գայանե, Նիկոլայ և Լաուրա Մկրտչյանների ժառանգության ընդունման ժամկետը վերականգնվել է, և նրանք այդ սան նկատմամբ ճանաչվել են ժառանգներ՝ հավասար բաժիններով:

4. ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՌԱՔԱՆՈՒՄՈՒՆՆԵՐ և ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄԸ:

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր առաջույց գնահատում է գործում եղած բոլոր առաջույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վերաբնիչ դատարանը, վճռի հիմքում դնելով միայն Կենսրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանում սույն

ֆաղաֆաղիական գործի ֆննության ընթացքում Նիկոլայ Մկրչյանի հայտարարության մեջ նշված հանգամանքները, դրանք չի գնահատել գործում եղած բոլոր աղագույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ:

Մասնավորապես, Վերաֆննիչ դասարանը ղախած գնահատման չի արժանացրել 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնքված անշարժ գույքի առուվաճառքի ղայմանագիրը և Երևան ֆաղաֆի «Կենսրոն» նոսարական սարածքի նոսար Էմմա Շաբոյանի՝ 2006 թվականի հոկտեմբերի 25-ի ներկայացրած գրոթյունը, որոնք վկայում են ղասասխանողի կողմից 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնքված առուվաճառքի ղայմանագրով 12 000 000 (սասներկու միլիոն) ՀՀ դրամ գումար սսանալու մասին, և որոնց հավաստիոթյունը հերոող որևէ աղագույց ղասասխանողի կողմից չի ներկայացվել:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 52-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նախկինում ֆննված ֆաղաֆաղիական գործով օրինական ուժի մեջ մսած դասարանի վճռով հասսսված հանգամանքները դասարանում այլ գործ ֆննելիս կրկին չեն աղագուցվում:

Անհիմն է Վերաֆննիչ դասարանի այն եգրահանգումը, որ Երևան ֆաղաֆի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաե համայնքների առաջին սսյանի դասարանը, անվավեր ձանաչելով Նիկոլայ Մկրչյանի և Սիլվա Մկրչյանի միջև 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնքված առուվաճառքի ղայմանագիրը, անվավերության հետևանք չի կիրառել, ֆանի որ հասսսված է համարել այն հանգամանքը, որ ղայմանագրով Սիլվա Մկրչյանին գումար չի վճարվել: Սույն գործով հասսսված ֆաստերի հիման վրա՝ Երևան ֆաղաֆի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաե համայնքների առաջին սսյանի դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մսած 2005 թվականի աղրիլի 1-ի վճռով հասսսված միակ հանգամանքը 1999 թվականի նոյեմբերի 8-ին Ֆիլիզ Մնացականյանի կողմից Սիլվա Մկրչյանին սրված լիագորագրի դադարած լինելն է: Երևան ֆաղաֆի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաե համայնքների առաջին սսյանի դասարանը, նշված հանգամանքը հիմք ընդունելով և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 305-րդ հողվածով և 324-րդ հողվածի 1-ին մասի 7-րդ կետով, ղայմանագիրը ձանաչել է անվավեր:

Միաժամանակ Վճռաքել դասարանն արձանագրում է, որ Վերաֆննիչ դասարանը ֆննարկման առարկա չի դարձրել և գնահատման չի արժանացրել ղայմանագրով նախաստված գումարի վճարված լինելու կամ չլինելու ֆասսք:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 51-րդ հողվածի համաձայն՝ գործի հանգամանքները, որոնք օրենքի կամ այլ իրավական ակտի համաձայն ղետս է հասսսվեն որոակի աղագույցներով, չեն կարող հասսսվել այլ աղագույցներով:

Բողոք բերած անձի ղասձառաբանոթյունը վերոհիեյալ հողվածի լիախսման կաղակցոթյամբ անհիմն է, ֆանի որ բացակայում է սույն իրավահարաբերության նկասմամբ կիրառելի որևէ օրենք կամ այլ իրավական ակտ, որով սահմանված է գումարը վճարված լինելու հանգամանքը միայն որոակի աղագույցներով աղագուցման ենթակա լինելու ղահանջը:

Ինչ վերաբերում է Վերաֆննիչ դասարանի կողմից ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 132-րդ հողվածի 2.1 կետի ղահանջի լիախսման մասին բողոք բերած անձի ղասձառաբանոթյանը, աղա այն ևս անհիմն է, ֆանի որ վերոնեյալ դրոյթի ղահանջը վերաբերում է այն դասարանին, որի վճռով գործարքը ձանաչվել է անվավեր:

Տվյալ դեղոնում նման դասարան է հանդիսացել Երևան ֆաղաֆի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաե համայնքների առաջին սսյանի դասարանը, որն անվավեր է ձանաչել Սիլվա Մկրչյանի և Նիկոլայ Մկրչյանի միջև 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնքված Երևան ֆաղաֆի Երզնկյան ֆողողի 46ա հասցեի բնակելի սան առուվաճառքի ղայմանագիրը:

2) քողոքող երկրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 304-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ գործարքի անվավերության դեղում կողմերից յուրաքանչյուրը դարձվում է մյուս կողմին վերադարձնել գործարքով ամբողջ ստացածը:

Հիմք ընդունելով սույն գործով հաստատված փաստերը և նախորդ հիմքի դատաբանությունները՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ որդես գործարքի անվավերության հետևանք գումար բռնագանձելու մասին հայցվորի դաշնանը հիմնավոր է:

Ինչ վերաբերում է Վերաբնիչ դատարանի կողմից ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի չկիրառման մասին բողոք բերած անձի դատաբանությունը, ադա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այն հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ դատաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ ուրիշ դրամական միջոցներն ադորինի դաշնելու, դրանի վերադարձնելուց խուսափելու, վճարման այլ կեսանցով դրանի օգսագործելու, կամ այլ անձի հազվին անհիմն սսանալու կամ խնայելու դեղում այդ գումարին վճարվում են սոկոսներ: Տոկոսները հազվարկվում են կեսանցի օրվանից մինչև դարձվորության դադարման օրը:

Նված օրինադրույթի համաձայն՝ սոկոսների բռնագանձում թույլարելի է միայն ուրիշ դրամական միջոցները անօրինական հիմքերով դաշնելու դեղում, մինչդեռ սույն ֆաղաֆաղիական գործով դատասխանող Սիլվա Սկրսյանի կողմից գումարը սսացվել և դաշնվել է 2000 թվականի մայիսի 17-ին կնվված գործարքի ուծով, հետևաբար, մինչ այդ գործարքն անվավեր ճանաչելու դաշնը Սիլվա Սկրսյանը գումարը դաշնել է օրինական հիմքերով:

Սիլվա Սկրսյանը գումարը անօրինական դաշնել է նված գործարքն անվավեր ճանաչելու մասին Երևան ֆաղաֆի Կենսրոն և Նորֆ-Մարազ համայնիների առաջին աշյանի դատարանի 2005 թվականի ադրիլի 1-ի վճռի օրինական ուծի մեջ մնելու դաշնից սկսած, հետևաբար, Սիլվա Սկրսյանի համար առաջացել է դարձվորության չկատարման կամ ոչ դատաաճ կատարման համար օրենսդրությամբ նախատեսված դատասխանատություն, այն է՝ ուրիշ դրամական միջոցներն ադորինի դաշնելու համար այդ գումարի նկատմամբ հազվեզրվող սոկոսներ վճարելու դարձվորություն:

Նման մեկնաբանության համար Վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում այն հանգամանիքը, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված սոկոսների վճարման դարձվորությունը ոչ թե գործարքի անվավերության հետևանք է, այլ անվավերության հետևանքի չկատարման, այսինքն՝ դայմանագրով վճարված գումարի չվերադարձման ադրյունում առաջացած դարձվորություն: Հետևաբար, բանկային սոկոսները դետ է հազվարկվեն գումարի վերադարձման դարձվորության ծագման դաշնից:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործով նման դաշ է համարվում գործարքն անվավեր ճանաչելու մասին 2005 թվականի ադրիլի 1-ի Երևան ֆաղաֆի Կենսրոն և Նորֆ-Մարազ համայնիների առաջին աշյանի դատարանի վճռի օրինական ուծի մեջ մնելու դաշնը՝ 2005 թվականի ադրիլի 16-ը:

Այդդիտով, սույն բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտում է բավարար՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 30-ի վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սվյալ դեղումն անհրաժեշտ է

կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դասարանի դասական ակսը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դասարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժեհանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի ֆննության իրավունք: Մույն ֆաղաֆացիական գործով վեճի լուծումն էական նեանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում ֆննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դասաֆննության իրավունքի տարր, հետևաբար, գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նեված իրավունքի խախտման տեսանկյունից: Տվյալ դեղում Վճռաբեկ դասարանի կողմից ստորադաս դասարանի դասական ակսը փոփոխելը բխում է արդարադասության արդյունավետության տախերից:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել և փոփոխել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 30-ի վճիռը:

2. Նիկոլայ Մկրսյանի հայցը բավարարել մասնակիորեն: Միլվա Մկրսյանից հոգուտ Նիկոլայ Մկրսյանի բռնագանձել 12 000 000 (տասներկու միլիոն) ՀՀ դրամ և այդ գումարի վրա հաեվարկած ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված բանկային տկոս՝ 2005 թվականի ադրիլի 16-ից մինչև դարտավորության դադարման օրը:

3. Մույն որոումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դախից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ ստորագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ ստորագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3100/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Սահակյան
Դատավորներ՝ Ա.Խառնայան
Ա.Թումանյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-34(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Նունե Մանուկյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 25-ի թիվ 06-3100/2006թ. ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Նունե Մանուկյանի ընդդեմ «ԱրմենՏել» փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ աշխատանքում վերականգնելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դախանջել է դարսավորեցնել Ընկերությանն իրեն վերականգնել նախկին աշխատանքում:

Երևան ֆաղաֆի Արաքլիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին աշյանի դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 14-ի վճռով Նունե Մանուկյանի հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 2006 թվականի սեպտեմբերի 25-ի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Նունե Մանուկյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և դաշխանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմների սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաֆննիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ աւխասանֆային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կէսը և 3-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նււված ղնդումը ղասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաֆննիչ դասարանը հաււլի չի առել այն հանգամանֆը, որ Ընկերօյան կողմից չի ղահղանւվել ՀՀ աւխասանֆային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի ղահանջն այն մասին, որ գործասուն աւխասանֆային ղայմանագիրը կարող է լուծել, եթէ իր մոս առկա հնարավորօյունների սահմաններում աւխասողին առաջարկել է նրա մասնագիտական ղասրասւվածօյանը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համաղասասխան այլ աւխասանֆ, իսկ աւխասողը հրաժարւվել է առաջարկված աւխասանֆից: Նման առաջարկ հայցւորն Ընկերօյունից չի սսացել:

2) Վերաֆննիչ դասարանը կիրառել է ՀՀ աւխասանֆային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը չղէտֆ է կիրառեր:

Բողոք բերած անձը նււված ղնդումը ղասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաֆննիչ դասարանը չղէտֆ է կիրառեր ՀՀ աւխասանֆային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դրօյթը, ֆանի որ ղայմանագիր կնֆելիս կողմերը փոխաղարձ համաճայնօյամբ այն չեն ընդգրկել ղայմանագրում, փոխառենը նախաստել են միայն նույն հոդվածի առաջին մասով նախաստւված գործասուի ղարսավորօյունը՝ աւխասանֆային ղայմանագիրը լուծելու դեղմուն աւխասողին ոչ ոււ, ֆան երկու ամիս առաջ ծանուղելու վերաբերյալ:

3) Վերաֆննիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարօյան օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի ղահանջը:

Բողոք բերած անձը նււված ղնդումը ղասճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Պասասխանողի ներկայացուղիչն առաջին աշյանի դասարանում հայնել է, որ չի կարող որևէ աղացույց ներկայացնել, այն մասին, որ հայցւորին համաղասասխան աւխասանֆ առաջարկելու հնարավորօյունները բացակայել են: Վերաֆննիչ դասարանը, անստելով նււված հանգամանֆը, հայցը մերժելիս հիմն է ընդունել Ընկերօյան մարղկային ռեսուրսների գլխավոր սնօրինօյան սեղեկանֆն այն մասին, որ գործասուն իրեն համաղասասխան այլ աւխասանֆ առաջարկելու հնարավորօյուն չի ունեղել: Հէսաբար, Վերաֆննիչ դասարանը գործում առկա բոլոր աղացույցները չի գնահատել բազմակողմանի, լրիւ և օղյեկտիւ հէսագոսօյամբ:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը ղահանջել է բեկանել Վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի սեղեսմբերի 25-ի վճիղը և օրինական ուժ սալ Երևան ֆաղաֆի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Ձեղթուն համայնֆների առաջին աշյանի դասարանի 2006 թվականի հուլիսի 14-ի վճիին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննօյան համար նւանակօյուն ունեղող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննօյան համար էական նւանակօյուն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 2002 թվականի հոկտեմբերի 2-ին Ընկերօյան և Նունե Մանուկյանի միջև կնֆված ղայմանագրով վերջինս նւանակւվել է աւխասանֆի սնէտագէտի ղաւոսում:

2) Ընկերօյան սնօրենների խորհրղի 2005 թվականի հուլիսի 22-ի թիւ 06/05 որուամբ հասսասւվել է Ընկերօյան նոր կառուցվածֆը, և որուվել է, արսաղրական

անհրաժեշտությամբ դայմանավորված, աշխատողների թվաքանակի կրճատման հիմքով թվով 374 աշխատողի ազատել աշխատանքից:

3) 2006 թվականի ապրիլի 18-ին Նույն Մանուկյանը ծանուցվել է 2006 թվականի ապրիլի 21-ից աշխատանքից ազատման և Ըկերության հետ կնքած աշխատանքային դայմանագրի լուծման մասին:

4) Ընկերության գործադիր գլխավոր սնօրենի 2006 թվականի ապրիլի 19-ի թիվ 503-Կ հրամանով Նույն Մանուկյանն ազատվել է աշխատանքից, և լուծվել է նրա հետ կնքված թիվ 1077 աշխատանքային դայմանագիրը, ինչդեպ նաև որոշվել է վերջնահաշվարկ կատարել և ծանուցման ժամկետանց 57 օրվա համար վճարել սուժանք:

5) Ընկերության կողմից Վերաբնօրինիչ դատարանին ներկայացված գրության (ամսաթիվը և համարակալումը բացակայում են) համաձայն՝ Ընկերությունն իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում Նույն Մանուկյանին համադասասխան այլ աշխատանք առաջարկելու հնարավորություն չի ունեցել:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառարարությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ իր որոշմամբ արդեն անդրադարձել է նշված իրավական հարցի գնահատականին (սես՝ Առն Միրզոյան ընդդեմ «ԱրմենՏել» համատեղ ձեռնարկություն փակ բաժնետիրական ընկերության, 2006 թվականի հոկտեմբերի 26, ֆաղ. գործ թիվ 3-1775/ՎԳ (աշխատանքում վերականգնելու և հարկադիր դատադուրդի ամբողջ ժամանակահատվածի գումարը բռնագանձելու դիմումներով)):

Սակայն կարևորելով սույն բողոքի հիմքում ընկած իրավական հարցադրումը՝ Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում կրկին անդրադառնալ նշված հարցին և գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ գործատուն իրավունք ունի լուծելու անորոշ ժամկետով կնքված դայմանագիրը, ինչդեպ նաև որոշակի ժամկետով կնքված աշխատանքային դայմանագիրը նախքան դրա գործողության ժամկետի լրանալը՝ արտադրության ծավալների, ցնեսական, տեխնոլոգիական և աշխատանքի կազմակերպման դայմանների փոփոխման, ինչդեպ նաև արտադրական անհրաժեշտությամբ դայմանավորված՝ աշխատողների թվաքանակի կրճատման դեպքում: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ և 4-րդ կետերով նախատեսված հիմքերով գործատուն աշխատանքային դայմանագիրը կարող է լուծել, եթե իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում աշխատողին առաջարկել է նրա մասնագիտական դաստիարակմանը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համադասասխան այլ աշխատանք, իսկ աշխատողը հրաժարվել է առաջարկված աշխատանքից:

ՀՀ ֆաղաբացիական դատավարության օրենսգրքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղաբացիական դատավարությունն իրականացվում է կողմերի մրցակցության և իրավահավասարության հիման վրա: Մրցակցության սկզբունքի սարբեր են սահմանված նույն օրենսգրքի 48-րդ հոդվածում, համաձայն որի՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեխ է աղացուցի իր դիմումների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքներ:

Սույն գործով որոշելու համար թե դատավարության որ կողմի վրա է ընկնում Ընկերությունում համադասասխան այլ աշխատանքի առկայության կամ բացակայության աղացուցման դատարանությունը, Վճռաբեկ դատարանը կարևորում է այն հանգամանքը, որ սլյալ դեպքում, հայցվորը կարող է նման աղացույց ձեռք բերել միայն դասասխանողից, ֆանի որ Ընկերությունում համադասասխան այլ աշխատանքի առկայության կամ

բացակայության փաստը հավաստող աղացույցը դեֆ է առկա լինելու Ընկերության ներքին փաստաթղթերում:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ գործատուն չի կարող անմիջականորեն կիրառել աշխատանքից ազատելու իր լիազորությունը, քանի որ այդ լիազորության իրականացման համար անհրաժեշտ է աշխատողի հրաժարումը առաջարկված աշխատանքից:

Հետևաբար, գործատուն կրում է անուղակի աղացուցման դատարկացման օրենսգրքի հանդեպ՝ նրան արտադրության ծավալների, սննդամթերքի, սեխնուրդիական և աշխատանքի կազմակերպման դայմանների փոփոխման, ինչպես նաև արտադրական անհրաժեշտությամբ դայմանավորված՝ աշխատողների թվաքանակի կրճատման դեպքում աշխատանքից ազատելու աղացուցելու, որ իր մոտ բացակայում է նրա մասնագիտական դատարկացմանը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համադասախան այլ աշխատանք:

Որդես աղացուցման դատարկացման կատարման և դատարանի կողմից դատարկացման չափանիշ՝ ՀՀ քաղաքացիական դատարկացման օրենսգրքի 51-րդ հոդվածով սահմանված է աղացուցների թույլատրելիությունը, ըստ որի՝ գործի հանգամանքները, որոնք օրենքի կամ այլ իրավական ակտերի համաձայն դեֆ է հաստատվել միայն որոշակի աղացուցներով, չեն կարող հաստատվել այլ աղացուցներով:

Սույն քաղաքացիական գործով բացակայում է համադասախան թույլատրելի աղացուցը (օրինակ՝ կազմակերպության աշխատողների քանակը և դատարկացման անվանումները սահմանող փաստաթղթերը) այն մասին, որ դատարկացմանը Ընկերությունում առկա չէ հայցվորի մասնագիտական դատարկացմանը և որակավորմանը համադասախան այլ աշխատանք:

Նույն Մանուկյանի մասնագիտական դատարկացմանը և որակավորմանը համադասախան այլ աշխատանք չլինելու վերաբերյալ փաստը Վերաբերյալ դատարանը հաստատված է համարել Ընկերության կողմից ներկայացված գրությամբ, համաձայն որի՝ Ընկերությունն իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում Նույն Մանուկյանին համադասախան այլ աշխատանք առաջարկելու հնարավորություն չի ունեցել:

Դատարկացման ընթացքում Ընկերության ներկայացուցիչը տրոհել է Ընկերությունում համադասախան աշխատանքի բացակայությունը, սակայն այդ փաստը հաստատող թույլատրելի և վերաբերելի որևէ աղացուց դատարանին չի ներկայացրել:

Նշված հետևությունների համար Վճռաբեկ դատարանը հաշվի է առնում նաև այն հանգամանքը, որ Ընկերության ներկայացուցիչը համադասախան աշխատանքի բացակայության վերաբերյալ առաջին այսպիսի դատարանում գործի քննության ժամանակ որևէ աղացուց չի ներկայացրել, մինչդեռ նման աղացուցը դեֆ է առկա լինելու և հիմք հանդիսանալու Նույն Մանուկյանին առանց այլ համադասախան աշխատանք առաջարկելու աշխատանքից ազատման հրամանի համար: Վերաբերյալ դատարանում Ընկերության կողմից ներկայացված աղացուցը Վճռաբեկ դատարանը, սույն գործի փաստերից ելնելով, թույլատրելի չի համարում:

2) *բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ:*

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով նախատեսված հիմնով որոշակի ժամկետով կամ անորոշ ժամկետով կնքված դայմանագիրը լուծելու գործատուն դատարկացում է այդ մասին աշխատողին ծանուցել նույն օրենսգրքի 115-րդ հոդվածով նախատեսված ժամկետներում:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետները չդիտարկելու դեպքում գործատուի պարտավորությունը է աշխատողին վճարել տուգանք՝ ծանուցման յուրաքանչյուր ժամկետանոց օրվա համար, որը հաշվարկվում է՝ հիմք ընդունելով աշխատողի միջին ժամային աշխատավարձի չափը: Ընկերության գլխավոր տնօրենի 2006 թվականի ապրիլի 19-ի թիվ 503-Կ հրամանում նախատեսվում է դասասխանողին, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, վճարել նրա միջին ժամային աշխատավարձը 57 օրվա համար:

Տվյալ դեպքում տուգանքի գումարի վճարումը ազատում է դասասխանողին տվյալ նորմի խախտման հետ կապված հետագա որևիցե դասասխանավորությունից:

Բացի այդ, հայցվորի դիմումը, որ Վերաքննիչ դատարանն անցեսել է այն հանգամանքը, որ դայանագիր կնքելիս կողմերին հայտնի է եղել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դրույթը, սակայն կողմերը փոխադարձ համաձայնությամբ այն չեն ընդգրկել դայանագրում, ուստի և այն կիրառելի չէ, անհիմն է հետևյալ դատաճառաբանությամբ:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ աշխատանքային հարաբերությունները կարգավորվում են քաղաքացիական օրենսդրությամբ և այլ իրավական ակտերով, եթե այլ բան նախատեսված չէ աշխատանքային օրենսդրությամբ: Աշխատանքային օրենսգրքով կարգավորման բացակայության դայանագրում Վճարել դատարանը գտնում է, որ սույն գործով առաջացած իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքով նախատեսված դայանագրի դայանագրերի մասին ընդհանուր դրույթները, մասնավորապես 437-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, որի համաձայն՝ դայանագրի դայանագրերը որոշվում են կողմերի համաձայնությամբ, բացի այն դեպքերից, երբ համադասասխան դայանագրի բովանդակությունը սահմանված է օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով: Նույն օրենսգրքի 438-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ դայանագրի դայանագրի դեմ է համադասասխանի այն կնքելու դեպքում գործող օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով սահմանված՝ կողմերի համար դատարանի կանոններին (իմդերաշիվ նորմերին):

Վերոնշյալ հոդվածներից հետևում է, որ կողմերը փոխադարձ համաձայնությամբ չեն կարող փոփոխել կամ իրենց միջև ծագող դայանագրային հարաբերությունների նկատմամբ չկիրառել օրենքով նախատեսված նորմաշիվ դատաճառ:

Այսպիսով, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված գործատուի պարտավորության չկատարման միակ իրավական հետևանք է հանդիսանում նույն հոդվածի 2-րդ մասում սահմանված տուգանքի վճարումը և չի կարող հանգեցնել աշխատանքային դայանագրի լուծման կառավարությամբ ընդունված իրավական ակտի անվավերությանը:

3) բողոքը երրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ:

ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր առաջույց գնահատում է գործում եղած բոլոր առաջույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Բողոքի առաջին հիմքի դատաճառաբանությունից ուղղակիորեն բխում է, որ Վերաքննիչ դատարանը լրիվ, օբյեկտիվ և բազմակողմանի չի գնահատել գործում առկա առաջույցները:

Այսպիսով, սույն բողոքի առաջին և երրորդ հիմքերի առկայությունը Վճարել

դասարանը դիտում է բավարար ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով վերանայվող դասական ակսը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 25-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1-163/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Էդ.Նահապետյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-35 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դալար (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի հունվարի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 25-ի թիվ S-1-163/2006թ. քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի «Վասիլ» սահմանափակ դասասխանատվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) ընդդեմ Ծառայության՝ 2006 թվականի փետրվարի 22-ի թիվ 1007374 ստուգման ակտը մասնակի անվավեր ճանաչելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դախանջել է անվավեր ճանաչել Ծառայության 2006 թվականի փետրվարի 22-ի թիվ 1007374 ստուգման ակտը՝ առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու համար հաշվարկված 1 632 300 (մեկ միլիոն վեց հարյուր երեսուներկու հազար երեք հարյուր) ՀՀ դրամ սուգանքի մասով:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2006 թվականի հոկտեմբերի 25-ի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան է ներկայացրել Ընկերությունը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիբյալ հիմնավորումներով.

1) Դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Ընդերքն օգտակար հանածոների ԵՊՀ-ի նախնական և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ և 76-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարվում է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ Ընկերությունը թիվ ՀՍ-Լ-14/143 հանքարդյունահանման հատուկ լիցենզիայի ստացել է 2004 թվականի մայիսի 4-ին, իսկ ՀՀ առևտրի և սննդամթերքի գյուղատնտեսության և ՀՀ բնապահպանության նախարարության հետ հանքարդյունահանման նախարարության կողմից ընդերքի օգտագործման թիվ 179 լիցենզիային դրամագիրը կնքել է 2005 թվականի օգոստոսի 25-ին: Հետևաբար, «Ընդերքն օգտակար հանածոների ԵՊՀ-ի նախնական և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ Ընկերությունն իրականացրել է առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեություն:

2) Դասարանը չի կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածը և «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, որոնք ղեկավարվում է կիրառելով:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարվում է հետևյալ փաստարկներով.

3) «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածի 3-րդ մասը հիմք ընդունելով և հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Ընկերության 1999 թվականի հունվարի 29-ի թիվ ՀՎ-Ը-13/62 օգտակար հանածոների արդյունահանման արձեղանագիրը 2004 թվականի հունիսի 1-ից ճանաչվել է ուժը կորցրած, հետևաբար, այդ թույլտվության անբաժանելի մասը կազմող 2001 թվականի օգոստոսի 28-ի ընդերքի սրամադրման և օգտագործման թիվ 215 դրամագիրը նույնպես ճանաչվում է ուժը կորցրած: Դասարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ գործունեության թույլտվության անբաժանելի մասը կազմող լիցենզիային դրամագրի բացակայությունն Ընկերության նկատմամբ, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի համաձայն, տուգանք հաշվարկելու հիմք է:

Դասարանը կիրառել է «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի 2-րդ մասը, որը չղեկավարվում է կիրառելով և չի կիրառել «Բնապահպանության և բնօգտագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ, 6-րդ և 20-րդ հոդվածները, որոնք ղեկավարվում է կիրառելով:

Բողոք բերած անձը վճարել է բողոքի սույն հիմքի վերաբերյալ հիմնավորումներ չի ներկայացրել:

Վճարել է բողոք բերած անձը դատապարտվել է բեկանել Դասարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 25-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2.1. Վճարել է բողոքի դրամագրում բերված փաստարկները.

1) «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ և 9-րդ հոդվածների համաձայն՝ հարկային մարմինն առաջադրվում է հարկային օրենսդրության և հարկային հարաբերությունները կարգավորող այլ իրավական ակտերի, դատարանի և սոցիալական առաջադրության վճարների մասին օրենսդրության դրամագրների կատարման և կիրառման հսկողությունը:

«Ընդերքն օգտակար հանածոների ԵՊՀ-ի նախնական և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքը հարկային հարաբերություններ չի կարգավորում: Նշված օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ կետը դատարանի է միայն օրենքն ուժի մեջ մտնելուց հետո նոր հանրային իրավունք ձեռք բերողի համար:

2) ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի 11-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ հանրավայրերի օգտագործումը կատարվում է լիցենզավորված մարմնի և ընդերքի օգտագործողի

միջև կնքված դայմանագրի համաձայն:

Վերոնշյալ հոդվածում չի խոսվում լիցենզային դայմանագրի մասին, ուսի և օրենսգրքի և «Ընդերին օգտակար հանածոների օտարերկրացիների և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի միջև առկա է հակասություն:

3. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՅՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄԻ ՈՒՆԵՂՈՂ ՎԻՍՏԵՐԸ.

ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՅՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ ԷՆԿՆԱԿՈՒՄԻ ՈՒՆԵՆ ԿԵՏԵԿԱԿ ՎԻՍՏԵՐԸ.

1) 1999 թվականի հունվարի 29-ին Ընկերությանը սրվել է օգտակար հանածոների արդյունահանման թիվ ՀՎ-Ը-13/62 արժույթագրով:

2) 2001 թվականի օգոստոսի 28-ին Ընկերության և ՀՀ բնադրամասերի արդյունահանման նախարարության միջև կնքվել է հանգանակարկի օգտակար հանածոների արդյունահանման նախարարության կողմից սրամադրման և օգտագործման թիվ 215 դայմանագիրը:

3) 2004 թվականի մայիսի 4-ին ՀՀ առևտրի և սննդամթերքի զարգացման նախարարության կողմից Ընկերությանը սրամադրվել է հանգանակարկի օգտակար հանածոների արդյունահանման թիվ ՀՎ-Ը-14/143 հասույթ լիցենզիայի:

4) 2005 թվականի օգոստոսի 25-ին Ընկերության և ՀՀ առևտրի և սննդամթերքի զարգացման, ՀՀ բնադրամասերի արդյունահանման նախարարությունների միջև կնքվել է հանգանակարկի օգտակար հանածոների արդյունահանման թիվ 179 լիցենզիայի դայմանագիրը:

5) Ծառայության դեպքի 2006 թվականի փետրվարի 3-ի թիվ 1007374 հանձնարարագրի հիման վրա՝ 2006 թվականի փետրվարի 13-ից մինչև փետրվարի 22-ը Ընկերությունում կատարվել է բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների և հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության առանձին դրույթների կատարման ձեռնարկի ստուգում:

6) 2006 թվականի փետրվարի 22-ին կազմվել է թիվ 1007374 սուբյեկտի ալյուր, որով առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեությանը զբաղվելու համար հավանական է սուգանք 1 632 300 (մեկ միլիոն վեց հարյուր երեսուներկու հազար երեք հարյուր) ՀՀ դրամի չափով:

4. ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆԱԿՈՒՄԻ ՈՒՆԵՂՈՂ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄԸ.

Քննելով վճարքի բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՒՆԵՆ ԿԵՏԵԿԱԿ ՎԻՍՏԵՐԸ.

1) բողոքի առաջին հիմքով հիմնավոր է կեցելով պատճառաբանությանը.

«Ընդերին օգտակար հանածոների օտարերկրացիների և արդյունահանման նախարարության միջև կնքվել է օգտակար հանածոների արդյունահանման նախարարության կողմից սրամադրման և օգտագործման թիվ 215 դայմանագիրը» ՀՀ օրենքի 76-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ այն սննդամթերքի սուբյեկտի, որը մինչև սույն օրենքի ուժի մեջ մտնելից նախ հանգանակարկի իրավունք, անցումային ժամանակաշրջանում կհամարվի ժամանակավոր լիցենզառու:

Նույն բաժնի իմաստով «անցումային ժամանակաշրջան» նշանակում է սասնչորս ամիս՝ սկսած նույն օրենքի ուժի մեջ մտնելուց մեկ ամիս անց:

Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ անցումային ժամանակաշրջանի ընթացքում ժամանակավոր լիցենզառու իրավունք ունի դիմելու լիազոր մարմնին՝ նույն օրենքով սահմանված կարգով հանգանակարկի իրավունք ստանալու նպատակով: Ժամանակավոր լիցենզառու, որը մինչև նույն օրենքի ուժի մեջ մտնելը, 1992 թվականի մարտի 19-ի ՀՀ ընդերին

մասին օրենսգրքի համաձայն, ուներ հանֆարդյունահանման լիցենզիա, իրավունք ունի դիմելու ժամանակավոր լիցենզիայում նշված ընդերքի սեղանասի նկատմամբ իր ընտրությամբ ստանալու հանֆարդյունահանման կամ հանֆարդյունահանման հասուկ լիցենզիա:

Այսպիսով, վերոնշյալ հոդվածների վերլուծությունից տարզվեց, որ 2002 թվականի նոյեմբերի 5-ին ընդունված և 2003 թվականի ապրիլի 1-ին ուժի մեջ մտած «Ընդերքն օգտակար հանածոների օտարերկրացիներին ներմուծելու և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի ուժով 2003 թվականի մայիսի 1-ից մինչև 2004 թվականի հուլիսի մեկն ընկած ժամանակաշրջանը համարվում է «անցումային ժամանակաշրջան», իսկ Ընկերության 1999 թվականի հունվարի 29-ին սրված թիվ ՀՎ-Շ-13/62 լիցենզիան ստանում է «Ժամանակավոր լիցենզիայի» իրավական կարգավիճակ, որն անցումային ժամանակաշրջանի ավարտից հետո ճանաչվում է ուժը կորցրած:

Սույն գործով հաստատված փաստերը վկայում են, որ Ընկերությունն անցումային ժամանակաշրջանում՝ 2004 թվականի մայիսի 4-ին, ստացել է հանֆարդյունահանման թիվ ՀԱ-Լ-14/143 հասուկ լիցենզիան, սակայն չի կնքել լիցենզային տարածանագիր՝ դատաճառաբանելով, որ «Ընդերքն օգտակար հանածոների օտարերկրացիներին ներմուծելու և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքով նման տրամադրություն չի ներկայացվում, և 2001 թվականին կնքված տարածանագիրը ցարմանակում է մնալ ուժի մեջ:

Դատարանն իր վճռի հիմքում դրել է նույն իրավական հիմնավորումը, ինչը Վճռաբեկ դատարանը գտնում է անհիմն հետևյալ տարածանագրով:

2002 թվականի դեկտեմբերի 21-ին ուժի մեջ մտած ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի 65-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ նույն օրենսգրքի գործողության մեջ դրվելուց հետո մինչև 2004 թվականի հուլիսի 1-ը ընդերքօգտագործողները տարակարգ են վերագրանցելու ընդերքօգտագործման իրավունք սահմանող փաստաթղթերը՝ թույլտվությունը, լիցենզիաները և տարածանագրերը՝ համադասասխանեցնելով դրանք նույն օրենսգրքի տրամադրություններին:

Նշված օրինադրույթի իմաստով «ընդերքօգտագործման իրավունք սահմանող փաստաթղթերը վերագրանցել» նշանակում է անցումային ժամանակաշրջանում՝ մինչև 2004 թվականի հուլիսի 1-ը այդ փաստաթղթերը՝ թույլտվությունները, լիցենզիաները և տարածանագրերը համադասասխանեցնել ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի տրամադրություններին, այն է՝ լիազոր մարմնից ստանալ հանֆարդյունահանման կամ հանֆարդյունահանման հասուկ լիցենզիա և դրա հիման վրա «Ընդերքն օգտակար հանածոների օտարերկրացիներին ներմուծելու և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ մասի ուժով լիազոր մարմնից հետ կնքել լիցենզիային տարածանագիր: Լիցենզիա ստանալից ընդերքօգտագործողի իրավունքն է, իսկ փաստաթղթերի վերագրանցումը ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի անցումային դրույթների ուժով տարակարգությունը:

Բացի այդ, «Ընդերքն օգտակար հանածոների օտարերկրացիներին ներմուծելու և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 76-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 4-րդ դրույթի (անցումային դրույթներ) համաձայն՝ անցումային ժամանակաշրջանում սրված լիցենզիաների հետ կապված իրավահարաբերությունները կարգավորվում են նույն օրենքով: Հետևաբար, 2004 թվականի մայիսի 4-ին ընկերությանը սրված լիցենզիայի հետ կապված բոլոր իրավահարաբերությունները, այդ թվում նաև լիցենզիային տարածանագիր կնքելու և լիցենզիայի ուժի մեջ մտնելու կարգը կարգավորվում է «Ընդերքն օգտակար հանածոների օտարերկրացիներին ներմուծելու և արդյունահանման համար սրամադրելու (կոնցեսիայի)

մասին» ՀՀ օրենքով, որի 10-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ հանգստի իրավունք կրողի և լիազոր մարմնի միջև կնքվում է լիցենզային դրամագիր: Լիցենզային դրամագիրը հանդիսանում է սլյալ հանգստի իրավունքը հավաստող լիցենզիայի անբաժանելի մասը: Լիցենզիայի գործողության սկիզբ է համարվում լիցենզային դրամագրի կնքման դառն:

Այսպիսով, «Ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի անցումային դրույթները կարգավորել են նախկինում սրված արձանագրի փոխարինումը նոր օրենսդրությանը համադասասխան սրված լիցենզիայով: Նախկին փաստաթղթերի, այդ թվում՝ դրամագրերի փոխարինման դրամագրություն է սահմանվել ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի 65-րդ հոդվածով, համաձայն որի՝ դա դեռ է կատարվել մինչև 2004 թվականի հուլիսի 1-ը: Այս ժամկետը համադասասխանում է «Ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված 14 ամսվա ժամկետին, որի ընթացքում ժամանակավոր լիցենզառուն կարող է ստանալ հանգստի արդյունահանման հասույ լիցենզիա և այդպիսին ստանալու դրամագրում ստանձնում է դրամագրություն՝ կնքելու համադասասխան լիցենզային դրամագիր: Այսինքն՝ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ կետի դրամագրերը կիրառելի են ոչ միայն նախկինում հանգստի արդյունահանման լիցենզիա չունեցող անձանց, այլև անցումային ժամանակաշրջանում նոր լիցենզիա ստացած անձանց նկատմամբ:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալ հոդվածները՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ 2004 թվականի մայիսի 4-ին Ընկերությանը սրված լիցենզիայի ուժով դադարեցվում են 1992 թվականի մարտի 19-ի ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի (ուժը կորցրել է 2002 թվականի դեկտեմբերի 21-ին) հիման վրա սրված լիցենզիայի ուժով ծագած բոլոր իրավահարաբերությունները՝ այդ թվում նաև 2001 թվականի օգոստոսի 28-ին Ընկերության և ՀՀ բնադահողության նախարարության միջև կնքված ընդերքի սրամադրման և օգտագործման թիվ 215 դրամագիրը, և լիցենզիայի գործողության սկիզբ է համարվում Ընկերության և ՀՀ առևտրի և սննդային զարգացման, ՀՀ բնադահողության նախարարությունների միջև 2005 թվականի օգոստոսի 25-ին կնքված հանգստի արդյունահանման նպատակով ընդերք օգտագործման թիվ 179 լիցենզային դրամագրի կնքման դառն (2005 թվականի օգոստոսի 25-ը):

Հետևաբար, 2004 թվականի հուլիսի 1-ից մինչև 2005 թվականի օգոստոսի 25-ին ընկած ժամանակաշրջանում Ընկերությունը թեև ունեցել է լիցենզիա, սակայն այդ լիցենզիան ուժի մեջ մտնում չի եղել, այսինքն՝ նշված դրույթի ուժով սլյալ ժամանակաշրջանում ընկերությունը զբաղվել է հանգստի արդյունահանման գործունեությամբ առանց նման իրավունք սկող փաստաթուղթ ունենալու:

Ըստ այդմ, Վճռաբեկ դատարանը հաստատված է համարում այն հանգամանքը, որ Ընկերությունը 2004 թվականի հուլիսի 1-ից մինչև 2005 թվականի օգոստոսի 25-ին իրականացրել է առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեություն:

2) *վճռաբեկ բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակիորեն* «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի մասով հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չգրանցված կամ հարկային մարմիններում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չհաշվառված կամ առանց լիցենզիայի կամ սլյալ գործունեությամբ զբաղվելու համար օրենսդրությամբ թույլատրված վայրերից դուրս

այդ գործունեությամբ զբաղվող անձանց կողմից ձեռնարկասիրական կամ լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու դեղմում (ադորինի գործունեություն) գանձվում է տուգանք:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ուժի մեջ չմտած լիցենզիայի տայմաններում լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելն իրավական առումով հավասարազոր է առանց լիցենզիայի նման գործունեությամբ զբաղվելուն, այսինքն՝ Օտառայության կողմից Ընկերության նկատմամբ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածով նախատեսված տուգանքի արձանագրումն իրավաչափ է:

Ինչ վերաբերում է «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածի 3-րդ մասը չկիրառելու մասին բողոքի սույն հիմքի դասառաքանությանը, առաջ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ այն հիմնավոր չէ հետևյալ դասառաքանությամբ.

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ վարչական ակտերի ձևերի, դրանց ընդունման, հրատարակման կամ հրատարակման, ուժի մեջ մտնելու, փոփոխման, անվավեր ճանաչելու, գործողությունը դադարեցնելու, ինչդեպ նաև այդ ակտերի հասցեատերերին իրազեկելու հետ կապված հարաբերությունների առանձնահատկությունները սահմանվում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքով: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական ակտն արտաքին ներգործություն ունեցող այն որոշումը, կարգադրությունը, հրամանը կամ այլ անհատական իրավական ակտն է, որը վարչական մարմինն ընդունել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նպատակով, և ուղղված է անձանց համար իրավունքներ և դատարանություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն: Նույն օրենքի 53-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, 54-րդ և 55-րդ հոդվածների համաձայն՝ Ընկերությանը սրված 1999 թվականի հունվարի 29-ի թիվ ՀՎ-Ը-13/62 օգտակար հանաժոնների արդյունահանման արժույթը հանդիսանում է վարչական ակտ, և դրա հետ կապված հարաբերությունները կարգավորված են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 66-րդ հոդվածով: Հետևաբար, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 6-րդ մասի ուժով Ընկերությանը սրված 1999 թվականի հունվարի 29-ի թիվ ՀՎ-Ը-13/62 օգտակար հանաժոնների արդյունահանման արժույթի վրա չի կարող սարածվել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:

Բացի այդ, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ իրավական ակտի գործողության դադարեցման հետ միաժամանակ համադասարանական գործողությունը դադարեցված է ճանաչվում նաև այդ իրավական ակտի համաձայն, կամ ի կատարումն դրա ընդունված նորմատիվ իրավական ակտերը կամ իրավական նորմերը, եթե իրավական ակտի գործողությունը դադարեցնելու մասին իրավական ակտով այլ բան նախատեսված չէ:

2001 թվականի օգոստոսի 28-ին Ընկերության և ՀՀ բնադատականության նախարարության միջև կնքված ընդերքի սրամադրման և օգտագործման թիվ 215 տայմանագիրը «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի իմաստով չի հանդիսանում նորմատիվ իրավական ակտ և չի դարձնակում իրավական նորմ:

Սույն գործի բաժանակներում կնքված տայմանագիրը չի դարձնակում իրավական նորմ (դատարանը չէ անորոշ կամ որոշակի անձանց համար), փոխարենը իրենից ներկայացնում է մեկից ավելի անձանց համաձայնություն, որն ուղղված է ֆալսիֆիկատիվ իրավունքներ և դատարանություններ սահմանելուն, փոփոխելուն կամ դադարեցնելուն (ՀՀ

ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 406-րդ հոդված): Պայմանագիրը չի կարող փոխարինել իրավական ակտին, իսկ իրավական ակտը՝ պայմանագրին: «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածի 3-րդ կետը վերաբերում է իրավական ակտերի գործողության դադարեցման հետ միաժամանակ համադասասխան գործողությունը դադարեցված ճանաչելուն և սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ:

3) *բողոքը երրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Վճռաբեկ դատարանը չի անդրադառնում «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի 2-րդ մասի և «Բնադաշտայնության և բնօգտագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ, 6-րդ և 20-րդ հոդվածները Դատարանի կողմից կիրառելու կամ չկիրառելու վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի սույն հիմքի փաստարկին հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Վճռաբեկ դատարանն իր որոշումներում արդեն անդրադարձել է նշված դեղորայքի գնահատականին (սեռ օրինակ՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության ծառայությունն ընդդեմ «Տավրիդա» ՍՊ ընկերության, 2006թ. սեպտեմբերի 28, ֆաղ. գործ թիվ 3-1864/ՏԳ (զույմար բռնագանձելու և ըստ ընկերության հակընդդեմ դիմումի՝ ակննդով անվավեր ճանաչելու դատահանջներով): Այնուամենայնիվ, Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում կրկին անդրադառնալ նշված հարցին:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի համաձայն՝ Վճռաբեկ դատարանը վերանայում է դատարանների վճիռները և որոշումները՝ վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքերի սահմաններում: Այս հոդվածի իմաստով, ելնելով նաև ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածով սահմանված ընդհանուր կանոնի դատահանջից («Գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկ է առնելու իր դատահանջների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները»), բողոքի հիմք հասկացության մեջ ներառված են նաև բողոքի հիմնավորումները: Այդ իսկ պատճառով Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքում նման հիմնավորումների բացակայությունն ինքնին անհիմն է դարձնում բողոքը, հետևաբար, Դատարանի կողմից նյութական իրավունքի կիրառման օրինականության սուղգման հիմքն առկա չէ:

Ընկերության կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի պատասխանում առկա փաստարկները մասնակիորեն հերքվում են սույն որոշման առաջին հիմքի պատճառաբանություններով: Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքի պատասխանում առկա մյուս փաստարկներին, ադա Վճռաբեկ դատարանն անհնար է համարում դրանք փնտրության առարկա դարձնել հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Նյութական իրավունքի նորմերի խախտման մասին վճռաբեկ բողոքի պատասխանում նշված պատճառաբանությունները չեն կարող Վճռաբեկ դատարանի կողմից փնտրված առարկա դառնալ այն պայմաններում, երբ դրանք չեն վկայակոչվել ստորադաս դատարանում և չեն գնահատվել դատարանի կողմից: Հետևաբար, դիմողի կողմից չներկայացված և Դատարանի կողմից չփնտրված նյութաիրավական դատահանջին վերաբերող փաստարկները և պատճառաբանությունները չեն կարող լինել Վճռաբեկ դատարանի փնտրված առարկա:

Այսպիսով, սույն վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի և մասնակիորեն երկրորդ հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտում է բավարար՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սննտական դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 25-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2605
Նախագահող դատավոր՝ Լ.Գրիգորյան
Դատավորներ՝ Ն.Հովսեփյան
Գ.Մաթևոսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-26 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով դատախազանոցներ Երևանի ֆաղաֆաղեսարանի և Գազիկ Հարությունյանի ներկայացուցչի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքները ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 19.09.2006 թվականի թիվ 06-2605 վճռի դեմ՝ ըստ Երվանդ Ավեսիֆյանի հայցի ընդդեմ Գազիկ Հարությունյանի, Երևանի ֆաղաֆաղեսարանի, ՀՀ կառավարությանն առընթեր անուարժ գույքի կադաստրի դեսական կոմիտեի «Մարաւ» սարաժֆային ստորաբաժանման՝ Երևանի ֆաղաֆաղեսի 28.12.1998 թվականի թիվ 1192 որոշումը Երվանդ Ավեսիֆյանի հողամասի վրա գանվող շինությունը Գազիկ Հարությունյանին օրինականացնելու մասով անվավեր ճանաչելու, Գազիկ Հարությունյանի և Երևանի ֆաղաֆաղեսարանի միջև 24.12.1999 թվականին կնքված հողի վարձակալության դայամանագիրն անվավեր ճանաչելու, նեված հողամասի և դրա վրա կառուցված շինության նկատմամբ հայցվորի սեֆականության իրավունքը ճանաչելու և Գազիկ Հարությունյանին, նրա հետ բնակվող մյուս անձանց շինությունից վսարելու դախանցների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադատությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դախանցել է անվավեր ճանաչել Երևանի ֆաղաֆաղեսի 28.12.1998 թվականի թիվ 1192 որոշումը Երվանդ Ավեսիֆյանի հողամասի վրա գանվող շինությունը Գազիկ Հարությունյանին օրինականացնելու մասով, Գազիկ

Հարությունյանի և Երևանի ֆաղափառության միջև 24.12.1999 թվականին կնքված հողի վարձակալության դաշմանագիրը, նշված հողամասի և դրա վրա կառուցված շինության նկատմամբ 17.09.2002 թվականի սեփականության իրավունքի վկայականը, նշված հողամասի և դրա վրա կառուցված շինության նկատմամբ ճանաչել հայցվորի սեփականության իրավունքը և Գագիկ Հարությունյանին և նրա հետ բնակվող մյուս անձանց վսարել շինությունից:

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 08.11.2005 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ մասնակի անվավեր է ճանաչվել Երևանի ֆաղափառության 28.12.1998 թվականի թիվ 1192 որոշումը Երվանդ Ավեսիֆյանի հողամասի վրա գտնվող շինությունը Գագիկ Հարությունյանի անվամբ օրինականացնելու մասով, անվավեր է ճանաչվել Գագիկ Հարությունյանի և Երևանի ֆաղափառության միջև 24.12.1999 թվականին կնքված հողի վարձակալության դաշմանագիրը, անվավեր է ճանաչվել նշված հողամասի և շինության նկատմամբ Գագիկ Հարությունյանի անվամբ 17.09.2002 թվականին սրված սեփականության իրավունքի թիվ 504923 վկայականը, և շինությամբ ծանրաբեռնված հողամասի նկատմամբ ճանաչվել է Երվանդ Ավեսիֆյանի սեփականության իրավունքը, Գագիկ Հարությունյանը և նրա հետ բնակվող անձինք վսարվել են այդ շինությունից:

ՀՀ ֆաղափառության գործերով վերաքննիչ դասարանի 19.09.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ Երևանի ֆաղափառության 28.12.1998 թվականի թիվ 1192 որոշումը մասնակի՝ Երվանդ Ավեսիֆյանի՝ Երևանի Ամառանոցային 227 հասցեում գտնվող հողամասի վրա գտնվող շինությունը Գագիկ Հարությունյանի անվամբ օրինականացնելու մասով անվավեր է ճանաչվել, անվավեր է ճանաչվել Գագիկ Հարությունյանի և Երևանի ֆաղափառության միջև 24.12.1999 թվականին կնքված հողի վարձակալության դաշմանագիրը, անվավեր է ճանաչվել նշված հողամասի և շինության նկատմամբ Գագիկ Հարությունյանի անվամբ 17.09.2002 թվականին սրված սեփականության իրավունքի թիվ 504923 վկայականը, Գագիկ Հարությունյանը և նրա հետ վերը նշված հասցեում բնակվող անձինք վսարվել են վերը նշված շինությունից:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել Երևանի ֆաղափառությանը և Գագիկ Հարությունյանը:

Վճռաբեկ բողոքներին դասասխաններ չեն ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դատախազը.

Սույն վճռաբեկ բողոքի ֆնդում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոյակալ հիմնավորումներով.

Ըստ պատասխանող Երևանի ֆաղափառության կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի՝

ՀՀ ֆաղափառության գործերով վերաքննիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափառության դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը: Վերաքննիչ դասարանը գործում եղած աղացույցները չի գնահատել դրանց բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության հիման վրա:

ՀՀ ֆաղափառության գործերով վերաքննիչ դասարանի 19.09.2006 թվականի թիվ 06-2605 վճռի դասառաքանական մասում արված այն հետևությունը, որ վիճելի սարածքի նկատմամբ Գագիկ Հարությունյանի սեփականության իրավունքի գրանցման համար հիմք ծառայած փաստաթուղթն այլևս իրավական ուժ չունի, անհիմն է, քանի որ Երևանի ֆաղափառության 28.12.1998 թվականի թիվ 1192 որոշմամբ օրինականացվել է Գագիկ

Հարությունյանի կողմից կառուցված 133 ֆմ մակերեսով բնակելի ավսոսնակը, որը մինչև սույն վճռի կայացումը որևէ ակտով անվավեր ճանաչված չի եղել:

Դատարանը ադաջուցված է համարել այն հանգամանքը, որ հայցվորին սեփականության իրավունքով ղայականում է 2000 ֆմ մակերեսով հողամաս՝ չնայած այն հանգամանքին, որ հայցվորի սեփականության իրավունքի վկայականում հողամասի չափը 1993 թվականին նշված է եղել 1710 ֆմ: Դատարանը չի գնահատել նաև այն հանգամանքը, որ հայցվորը 08.10.2003 թվականին նոսարական կարգով վավերացված համաձայնագրով հրաժարվել է 133 ֆմ մակերեսով հողամասից և համաձայնվել է, որ իր սեփականատիրական իրավունքները հաստատվեն 1577ֆմ մակերեսով հողամասի նկատմամբ: Դատարանի կողմից լրիվ և բազմակողմանի չի գնահատվել նաև ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ «Մարաւ» սարածային ստորաբաժանման կողմից 15.09.2004 թվականին սրված եզրակացությունը, համաձայն որի՝ հայցվորի և ղայաստիսանողի հողամասերը համադրվում են 57 ֆմ մակերեսի չափով: Ինչդեռ երևում է ներկայացված հասակագծից, համադրվող հողամասը որևէ շինությամբ ծանրաբեռնված չէ, նույն հասակագծից հսակ երևում է, որ եթե անգամ ընդունենք, որ ևս 76 ֆմ հողամասը հայցվորին հասկացված հողամասում է, միևնույն է, այդ սարածքը ևս չկառուցաղայաված հողատարած է, ուստի դատարանը չէր կարող հանգել այնդիսի եզրակացության, թե ղայաստիսանողի կողմից կառուցված բնակելի տունը գտնվում է հայցվորին 1947 թվականին հասկացված հողամասի սահմաններում, քանի որ որևէ նման աղացույց դատարանին չի ներկայացվել և քաղաքացիական գործի նյութերում գոյություն չունի:

Ըստ պատասխանող Գագիկ Հարությունյանի ներկայացուցչի բողոքի՝

ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը, չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 279-րդ և 280-րդ հոդվածները, որոնք ղետք է կիրառեր:

Դատարանը չի ղարգել, թե Գագիկ Հարությունյանի կողմից օգտագործվող շինությունը ինչու չի արձանագրվել հայցվորի անվամբ սրված սեփականության իրավունքի վկայականում, երբ Գագիկ Հարությունյանի շինությունն այդ սարածքում գոյություն ունի դեռևս 1990 թվականից:

Դատարանը քննության առարկա չի դարձրել նաև Նորիի այգիներ թիվ 227 հասցեի քուրջ առաջացած վեճի մասին Երաղխորհրդի գործկոմի օրինականության, իրավակարգի և մարդու իրավունքների ղաւոքադարության հանձնաժողովի 09.09.1992 թվականի եզրակացությունը, որով աղացուցվում է, որ Գ.Հարությունյանի իրավանախորհրդեր Ալեքսեյ և Եվդոկիա (Դունյա) Գուսկովները 1950 թվականից մեւական գրանցումով բնակվել են վիճելի հասցեում, հեւսաքար, Երվանդ Ավեւիքյանի կողմից հողամասը և շինությունը սեփականաւոքորհելիս ղետք է հաւվի առնվելին Գուսկովների իրավահաջորդի իրավունքները: Դատարանը հաւվի չի առել, որ Գագիկ Հարությունյանին սեփականաւոքորհվել են ոչ թե Երվանդ Ավեւիքյանի, այլ Երևանի քաղաքաղետարանի սեփականությունը հանդիսացող հողամասը և շինությունը, որը կառուցաղայատել է Գագիկ Հարությունյանը:

Դատարանը ճիւոք չի գնահատել նաև այն փաստը, որ Երվանդ Ավեւիքյանի անվամբ 1993 թվականին սրված սեփականության իրավունքի վկայականում հողամասի չափերը սահմանվել են ոչ թե 2000 ֆմ, այլ 1710 ֆմ, որից հեւսում է, որ դեռևս 1993 թվականին Ե.Ավեւիքյանը հրաժարվել է իր հողամասի 290 ֆմ մակերեսից, իսկ 2003 թվականին նոսարական կարգով վավերացված համաձայնագրով՝ ևս 133 ֆմ-ից: Հեւսաքար, Երվանդ Ավեւիքյանը հրաժարվել է դեռևս 21.09.1948 թվականին իրեն հասկացված 2000 ֆմ

հողամասի 423 ֆմ մակերեսից, որոյիսի գործողությունները համադասասխանում են ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 279-րդ և 280-րդ հոդվածներին:

Հետևաբար, արդեն իսկ իր սեփականությունը չհանդիսացող հողամասի նկատմամբ հայցվորը չէր կարող դահանջ ներկայացնել: Այս հանգամանքը վկայում է դասարանի կողմից նյութական իրավունքի նորմի խախտման մասին:

Բողոք բերած դասասխանողները դահանջել են բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 19.09.2006 թվականի թիվ 06-2605 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքների քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) Երևանի ֆաղաֆադետի 28.12.1998 թվականի թիվ 1192 որոշմամբ օրինականացվել է Գագիկ Հարությունյանի կողմից կառուցված 133 ֆմ մակերեսով բնակելի ավտոսնակը:

2) ՀՄՍՀ աշխատավորների դասգամավորների Երևանի ֆաղաֆադետի գործկոմի 1948 թվականի օգոստոսի 25-ի որոշմամբ Երվանդ Ավետիսյանին ներկայիս Ամառանոցային թիվ 227 հասցեում հասկացվել է 2000 ֆմ մակերեսով հողատարածք:

3) Երվանդ Ավետիսյանին 1993 թվականին սրված սեփականության իրավունքի վկայականում հողամասի չափը սահմանվել է 1710 ֆմ:

4) ՀՀ կառավարությանն առընթեր անցած գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի «Մարա» սարածֆային ստորաբաժանման կողմից 15.09.2004 թվականին սրվել է եզրակացություն, համաձայն որի՝ հայցվորի և դասասխանողի հողամասերը համադրվում են 57 ֆմ մակերեսի չափով:

5) Երվանդ Ավետիսյանը 2003 թվականին նոտարական կարգով վավերացված համաձայնագրով համաձայնություն է սվել, որ Երևանի Նորի ալգիներ թիվ 227 հասցեում գտնվող իր հողատարածքը կադաստրում գրանցվի 1577 ֆմ մակերեսով:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

4.1. Երևանի ֆաղաֆադետարանի բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաքանչյուր աղագույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղագույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ, ինչը ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի կողմից չի դահողանվել, որի արդյունքում խախտվել է վերը նշված օրենքի դահանջը: Մասնավորադետ, դասարանը չի վերլուծել և չի գնահատել գործի ճիշտ լուծման համար էական նշանակություն ունեցող այնոյիսի աղագույցներ, ինչոյիսիս են նոտարական կարգով 08.10.2003 թվականին վավերացված համաձայնագիրը և ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ «Մարա» սարածֆային ստորաբաժանման կողմից 15.09.2004 թվականին սրված եզրակացությունը:

Այոդետ՝ թեն Երադադետարանի գործկոմի 1948 թվականի օգոստոսի 25-ի որոշմամբ Ամառանոցային 227 հասցեում հայցվորին հասկացվել է 2000 ֆմ մակերեսով հողամաս,

այնուամենայնիվ, 1993 թվականին հայցվորին սրված սեփականության իրավունքի վկայականում հողամասի չափը նշված է եղել 1710 քմ, որն էլ փաստացի սնօրինել է հայցվորը: ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 202-րդ հոդվածի համաձայն՝ հողամասի սարածֆային սահմանները որոշվում են օրենքով սահմանված կարգով՝ լիազորված ղեկավարական մարմնի կողմից՝ սեփականատիրոջը սրված փաստաթղթերի հիման վրա:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանը չի ուսումնասիրել և գնահատել այն փաստը, որ հայցվորը նոսարական կարգով 08.10.2003 թվականին վավերացված համաձայնագրով համաձայնվել է, որ իր սեփականատիրական իրավունքները հաստատվեն 1577 քմ մակերեսով հողամասի նկատմամբ, ինչը բավարար հիմք է եզրակացնելու, որ հողամասի մյուս մասով առկա է գույքից հրաժարում:

Տվյալ իրավահարաբերությունների նկատմամբ կիրառելի է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 279-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որի համաձայն՝ սեփականության իրավունքը դադարում է սեփականատիրոջ կողմից իր գույքն օտարելու, **սեփականության իրավունքից հրաժարվելու**, գույքը ոչնչացնելու և գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի կորստի՝ օրենքով նախատեսված այլ դեղքերում: Իսկ սեփականությունից հրաժարման դեղքերը նախատեսված են նույն օրենսգրքի 280-րդ հոդվածում, որի համաձայն՝ ֆաղաֆացին կամ իրավաբանական անձը կարող է հրաժարվել իրեն ղայականող գույքի սեփականության իրավունքից՝ այդ մասին **գրավոր հայտարարելով** կամ այնուհետև գործողություններ կատարելով, որոնք ակնհայտ վկայում են գույքի տիրադեռումից, օգտագործումից և սնօրինումից նրա մեկուսացման մասին՝ առանց այդ գույքի նկատմամբ որևէ իրավունք ղայահղանելու մտադրության: ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 280-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ սեփականության իրավունքից հրաժարվելը հիմք չէ գույքի նկատմամբ սեփականատիրոջ իրավունքները և ղայարականությունները դադարելու համար, մինչև այլ անձի կողմից այդ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունք ձեռք բերելը:

Տվյալ դեղքում սեփականատերը իր գույքից հրաժարվել է գրավոր՝ նոսարական գրասենյակում իր կողմից սրված համաձայնագրով, որը գրանցվել է թիվ 16868 սեղանամատյանում: Հարկ է նաև նկատել, որ ֆաղաֆացու՝ հողից գրավոր հրաժարվելու հանգամանքը, կատարված նոսարական վավերացման ձևով, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 168-րդ հոդվածի 2-րդ մասի ուժով հողամասը դարձել է ղեկատիրական սեփականությունը: Վճռաբեկ դատարանի նման եզրահանգումը ղայամանավորված է նաև՝ ելնելով սույն գործի առանձնահատկություններից, մասնավորադեպ այն փաստից, որ հողամասի նկատմամբ իրավունքներից ֆաղաֆացու հրաժարվելուց հետո ֆաղաֆացուն սրամադրվել է սեփականության իրավունքի նոր վկայագիր, իսկ ֆաղաֆացու հրաժարման փաստը կադաստրի մարմնին հիմք էր սահմանված չափով գրանցումը կատարելու համար:

Տվյալ դեղքում ֆաղաֆացին օգտվել է իր սուբյեկտիվ իրավունքից և հրաժարվել է հողամասի մի մասից: Իսկ նման դեղքում, բնականաբար, ղեկական իրավասու մարմինները չէին կարող ֆաղաֆացու հետ կնքել այլ ղայամանագիր կամ սեփականության իրավունքի գրանցումը կատարել այլ ծավալով, քան ցանկանում էր ֆաղաֆացին:

Այսպես՝ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 21-րդ հոդվածի համաձայն՝ անցարժ գույքի յուրաքանչյուր միավորի համար կազմված կադաստրային գործն իր մեջ ընդգրկում է անցարժ գույքի առանձին միավորների նկատմամբ իրավունքներ և սահմանափակումներ հաստատող հետևյալ փաստաթղթերը, այդ թվում՝ անցարժ գույքից կամ դրա մի մասից սեփականատիրոջ հրաժարվելու մասին որոշումները: Նույն օրենքի 35-րդ հոդվածի համաձայն՝ անցարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի

դադարման մասին որոշումները, վճիռները և դատավճիռները, **անճարժ գույքից կամ դրա մի մասից սեփականատերից հրաժարվելու մասին դիմումները**, անճարժ գույքի վարձակալության, օգտագործման իրավունքի դադարման մասին որոշումները ենթակա են ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆԳՄԱՆ՝ կատարելով համադասասխան փոփոխություններ գրանցման մասյանի՝ սլյալ անճարժ գույքի միավորի գրանցման թերթիկում և կադասրային ֆարեգում:

Հեևաբար, նոսարական կարգով վավերացված համաձայնագիրը, սեփականության իրավունքի գրանցամասյանում, հեևաբար նաև՝ վկայագրում համադասասխան փոփոխություններ կատարելն ինքնին հասասում են ֆադաբացու սեփականության իրավունքից հրաժարվելու փասը:

ՀՀ ֆադաբացիական գործերով վերաքննիչ դասարանը սլյալ ֆադաբացիական գործով վճիռ կայացնելիս ընդհանրադես չի անդրադարձել ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադասրի ՊԵՏԱԿԱՆ կոմիտեի սարածֆային սոռաբաժանման կողմից 15.09.2004 թվականին սրված եգրակացությանը, համաձայն որի՝ հայցվորի և դասասխանողի հողամասերը համադրվում են 57,3 քմ մակերեսի չափով:

Սույն գործով հասսսված փաստերի հիման վրա Վճաբեկ դասարանը գսնում է, որ հիմնավոր է վճաբեկ բողոքի այն փաստերը, որ դասարանը դասաաձ չի գնահատել այն ադացույցները, որոնք կհավաստեին համադրվող հողամասը որևէ շինությանը ծանրաբեռնված լինելու փասը: Նույն փաստերի լույսի ներքո ֆադաբացիական գործում բացակայում է դասասխանողի կողմից կառուցված բնակելի տունը հայցվորին հասկացված հողամասի սահմաններում գսնվելու փասը հավասոդ ադացույցը:

Այադիտով, Վճաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ սույն գործով վերաքննիչ դասարանի կողմից թույլ է սրվել ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հողվածի խախտում, ինչի հեևանքով բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հեևագոսության հիման վրա չեն գնահատվել գործում առկա ադացույցները:

4.2. Գագիկ Հարությունյանի վճաբեկ բողոքի մասով.

Վճաբեկ դասարանը գսնում է, որ բողոքը հիմնավոր է:

Վճաբեկ դասարանը սլյալ բողոքում ներկայացված իրավական փաստերներին այլևս չի անդրադառնում, ֆանի որ դրանց հիմնավոր լինելու դասձառաբանությունները սրված են Երևանի ֆադաբադեի վճաբեկ բողոքի կադակցությանը:

Այադիտով, դասասխանողների բողոքներում նաված հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հողվածների համաձայն, ՀՀ ֆադաբացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք է հանդիսանում:

Միաժամանակ Վճաբեկ դասարանը գսնում է, որ սույն գործով ներկայացված վճաբեկ բողոքները ենթակա են բավարարման մասնակիորեն:

Սույն ֆադաբացիական գործի վարույթը Գագիկ Հարությունյանի անվամբ 17.09.2002 թվականին սրված սեփականության իրավունքի թիվ 504923 վկայականն անվավեր ձանաչելու դահանջի մասով ենթակա է կարձման հեևկայ դասձառաբանությանը:

ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հողվածի 1-ին մասի 1-ին կեի համաձայն՝ դասարանը կարձում է գործի վարույթը, եթե վեձը ենթակա չէ դասարանում քննության: ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հողվածի համաձայն՝ դատական ակտերի վերանայման արդյունքում Վճաբեկ դասարանը կարձում է գործի վարույթն ամբողջովին կամ դրա մի մասը, եթե գործի վարույթը կարձելու հիմքերն ի հայտ են եկել սոռադաս դատարանում գործի քննության ժամանակ:

Վճռաբեկ դատարանը նախկինում կայացրած որոշումներում անդրադարձել է այն հարցին, որ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը հանդիսանում է սեփականության իրավունքի գրանցման մասին տեղեկություններ դարձնակող փաստաթուղթ, և այդ փաստաթղթի անվավեր ճանաչելը չի հանգեցնում իրավական հետևանքների, քանի որ ուժի մեջ է մնում վարչական ակտը՝ անհարժ գույքի գրանցման մասյանի գրանցումը (իրավական հիմնավորումը տես Միսիանի ֆաղափառության ընդդեմ Շահեն Մարգարյան, երրորդ անձինք ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Միսիանի ստորաբաժանում, Կորյուն Օհանյան, 26.10.2006 թվական, ֆաղափառական գործ թիվ 3-1920/ՎԴ (2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դայմանագիրը լուծելու, Շահեն Մարգարյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անհարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը, ինչդեպ նաև Կորյուն Օհանյանին տրված սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դատահանջներով):

Հետևաբար, Գագիկ Հարությունյանի անվամբ 17.09.2002 թվականին տրված սեփականության իրավունքի թիվ 504923 վկայականն անվավեր ճանաչելու հարցը ենթակա չէ դատարանում քննության:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափառական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Պատասխանողներ Երևանի ֆաղափառության և Գագիկ Հարությունյանի Վճռաբեկ բողոքները բավարարել մասնակիորեն:

Բեկանել ՀՀ ֆաղափառական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 19-ի թիվ 06-2605 վճիռը Երևանի ֆաղափառության 28.12.1998 թվականի թիվ 1192 որոշումը մասնակի՝ Երվանդ Ավետիսյանի՝ Երևանի Ամառանոցային 227 հասցեում գտնվող հողամասի վրա գտնվող շինությունը Գագիկ Հարությունյանի անվամբ օրինականացնելու մասով անվավեր ճանաչելու, Գագիկ Հարությունյանի և Երևանի ֆաղափառության միջև 24.12.1999 թվականին կնքված հողի վարձակալության դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու, Գագիկ Հարությունյանին և նրա հետ նշված հասցեում բնակվող անձանց շինությունից վտարելու մասերով, և գործն այդ մասերով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Գագիկ Հարությունյանի անվամբ 17.09.2002 թվականին տրված սեփականության իրավունքի թիվ 504923 վկայականն անվավեր ճանաչելու դատահանջի մասով ֆաղափառական գործի վարույթը կարճել:

3. ՀՀ ֆաղափառական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 19-ի թիվ 06-2605 վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

4. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղափացիական գործ թիվ S-2637
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Նազարյան

Քաղափացիական գործ թիվ 3-27(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական տալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեսական ծառայության (այսուհետ նաև՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 8-ի թիվ S-2637 ֆաղափացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ղս «Էղալեֆ» սահմանափակ ղասասխանասվությամբ ղնկերության (այսուհետ նաև՝ Ընկերություն) դիմումի ղնդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեսական ծառայության՝ 2006 թվականի օգոստոսի 15-ի թիվ 1017365 ստուգման ակցն անվավեր ճանաչելու ղահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ դիմողը ղահանջել է անվավեր ճանաչել ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեսական ծառայության 2006 թվականի օգոստոսի 15-ի թիվ 1017365 ստուգման ակցը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 8-ի թիվ S-2637 վճռով դիմումը բավարարվել է:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և ղահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմների սահմաններում ներհիբայլ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ սնտեսական դատարանը չի կիրառել «Ծառայությանն առընթեր» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի «գ» կետը, 4-րդ մասի «է» կետը, ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 857-րդ

հողվածը, որոնք մեծ է կիրառել, սխալ է մեկնաբանել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանի եզրահանգումն այն մասին, որ «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 4-րդ մասի «է» կետը կիրառելի չէ, քանի որ այն վերաբերում է միայն բեռների փոխադրումներին, անհիմն է, քանի որ վերոնշյալ կետի համաձայն՝ այլ եկամուսներ են համարվում բեռների փոխադրման (ֆրախտի) դիմաց ստացված եկամուսները, իսկ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 857-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆրախտի լոգիստիկայի օբյեկտ է համարվում նաև ուղևորների փոխադրումը:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալ հանգամանքները՝ վճռաբեկ բողոք բերած անձը եկել է եզրահանգման այն մասին, որ Հարկային դեպարտամենտի 2006 թվականի օգոստոսի 15-ի թիվ 1017365 ստուգման ակտի առաջին կետով առաջադրված դատաբանությունը շահութահարկի գծով համադասասխանում է «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի դրույթներին:

2) Դատարանը կիրառել է «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածը և 16-րդ հոդվածի երկրորդ մասի 8-րդ կետը, որը չդիմաց է կիրառել, սխալ է մեկնաբանել նույն օրենքի 14-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դրույթները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ծառայությունները մատուցվել են դիմումատուի կողմից, ինչն ինքնին ենթադրում է, որ ծառայությունների մատուցման վայրը հանդիսանում է ՀՀ ներքին տարածքը:

Բացի այդ, 14-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դրույթը չի մեկնաբանվել դրանում դատարանի կողմից բառերի և արտահայտությունների առաջին նշանակությամբ, ինչը «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասի դրույթի խախտում է:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատաբանել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 8-ի թիվ Տ-2637 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) 10.10.2000 թվականի թիվ 048772 իրավաբանական անձի դեպարտամենտի գրանցման վկայականի համաձայն՝ ընկերության գտնվելու վայրն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, ֆաղաֆ Երևան, Կոմկոմպարտ 49:

2) 2006 թվականի մայիսի 17-ին «Էյր Մալթա» ընկերության և ընկերության միջև կնքվել է ֆրախտի (չարտերի) լոգիստիկայի, համաձայն որի՝ փոխադրողը սրամատուցում է, իսկ լոգիստիկայի վարձելու է օդանավ՝ ուղևորների և ուղեբեռի վճարովի միջազգային փոխադրումների համար:

3) 2006 թվականի օգոստոսի 7-ին Ընկերության և Միհրան Մադակյանի միջև կնքվել է թիվ 14Մ լոգիստիկայի, որը հանդիսանում է օրինակելի, և նման լոգիստիկայի վճարումներ կնքվել են նաև այլ անձանց հետ:

4) Լոգիստիկայի առարկա է հանդիսացել ուղևորությունների կազմակերպումը արտասահմանում և Հայաստանում, ինչպես նաև այլ ծառայությունների մատուցումը:

5) «Էյր Մալթա» ընկերության կողմից ընկերությանը հասցեագրած 2005 թվականի հունիսի 20-ի թիվ 1030600843 ադրանքագիրը հիմք է հանդիսացել ընկերության համար «Էյր

Մալթա» ընկերության կողմից ՀՀ սարածֆում փաստացի մասնուցված ծառայության դիմաց վճարված գումարից շահութահարկի հաշվարկման համար:

6) Հարկային ղեկավարման ծառայության ղեկի 2006 թվականի օգոստոսի 15-ի թիվ 1017365 հանձնարարագրի համաձայն՝ նույն թվականի օգոստոսի 8-ից մինչև օգոստոսի 15-ը ընկերության մոտ բյուջեի հեռ փոխհարաբերությունների և հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության առանձին դահանգների կատարման ճշտության ստուգում է իրականացվել:

7) Հարկային ղեկավարման ծառայության 2006 թվականի օգոստոսի 15-ի թիվ 1017365 ստուգման ակտով ընկերությանն առաջադրվել է 19548200 ՀՀ դրամի չափով շահութահարկի և ավելացված արժեքի հարկի գծով հարկային դաճարակություն:

8) Ստուգման ակտով արձանագրվել է շահութահարկի և ավելացված արժեքի հարկի հաշվառման խախտումներ:

9) 2006 թվականի օգոստոսի 29-ին ընկերության կողմից վիճարկվող ստուգման ակտը բողոքարկվել է հարկային ղեկավարման մարմնի գանգատարկման հանձնաժողով, որի 2006 թվականի սեպտեմբերի 26-ի թիվ 132/3 որոշմամբ ստուգման ակտը թողնվել է անփոփոխ:

4. Վճարելի դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճարելի դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ոչ ռեզիդենտների համար հարկվող օբյեկտ է համարվում հայաստանյան աղբյուրներից ստացվող (նույն օրենքի 53-րդ հոդված) հարկվող շահույթը:

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 64-րդ հոդվածով սահմանված է, որ նույն օրենքի 57-րդ հոդվածի համաձայն՝ աղբյուրի մոտ շահութահարկի դաճարակը իրականացնում է հարկային գործակալը՝ ոչ ռեզիդենտին վճարվող եկամտի ընդհանուր գումարից: 57-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետությունում ոչ ռեզիդենտի կողմից հայաստանյան աղբյուրներից ստացվող եկամտների հարկումը կատարում է հարկային գործակալը՝ եկամտի վճարման աղբյուրի մոտ:

Վերոնշյալ իրավական ակտերի հիման վրա սույն գործով ղեկ է դարձել՝ «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով որ եկամտն է համարվում հայաստանյան աղբյուրներից ստացվող եկամտ:

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի առաջին մասը սահմանում է, որ նույն օրենքի իմաստով հայաստանյան աղբյուրից ստացված եկամտներ են համարվում՝

ա) Հայաստանի Հանրապետության սարածֆում ոչ ռեզիդենտի իրականացրած ձեռնարկատիրական գործունեությունից ստացված եկամտները.

բ) ոչ ռեզիդենտի՝ ռեզիդենտից կամ ոչ ռեզիդենտից ստացված դասսիվ եկամտները.

գ) Հայաստանի Հանրապետության սարածֆում ոչ ռեզիդենտի ստացած այլ եկամտները:

Միաժամանակ օրենսդիրը նույն հոդվածի հաջորդող մասերով թվարկել է վերը նշված երեք հիմնական հասկացությունները կոնկրետ գործունեության շեղակներով և դեմոնստրելով:

Որոշելու համար, թե որ դեղին է կիրառելի սույն իրավահարաբերության նկատմամբ, ղեկ է մեկնաբանել ներհիշյալ վկայակոչված մասերում շեղ գտած հասկացությունները:

Այսպես՝ «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության սարածֆում ձեռնարկատիրական գործունեությունից ստացված եկամուսներ են համարվում, մասնավորապես, Հայաստանի Հանրապետությունում արտադրանքի, ադրանքների իրացումից և ծառայությունների մատուցումից ստացված եկամուսը՝ անկախ վճարման վայրից:

ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 857-րդ հոդվածով սրված ֆրախսի դայմանագրի սահմանումից դարգ է դառնում, որ ֆրախսի դայմանագրի օբյեկտ է համարվում սրանսդորսային միջոցը, որը ֆրախտ սրամադրողի կողմից որոշակի վճարի դիմաց սրամադրվում է այլ անձի՝ մեկ կամ մի քանի չվերթների համար, իսկ փոխադրման դայմանագրի օբյեկտ է հանդիսանում փոխադրվող բեռը (ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 855-րդ հոդված):

ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 777-րդ հոդվածի 1-ին մասում ամրագրված դրույթի համաձայն՝ ծառայությունների վճարովի մատուցման դայմանագրով կատարողը (սույն գործով «Էյր Մայթա» ընկերությունը) դարավորվում է դասվիրասուի (սույն գործով «Էդալեխ» ՍՊԸ-ի) առաջադրանքով ծառայություններ մատուցել (կատարել որոշակի գործողություններ կամ իրականացնել որոշակի գործունեություն), իսկ դասվիրասուն դարավորվում է վճարել այդ ծառայությունների դիմաց: Տվյալ դարագայում ծառայությունների մատուցման դայմանագրի՝ ֆրախսի (չարտերի) առարկան է կազմում ուղևորների և ուղեբեռների փոխադրման համար սրանսդորսային միջոցի ամբողջ սարդունակությունը կամ դրա մի մասը մեկ կամ մի քանի չվերթի համար սրամադրելը:

Այսինքն, ֆրախսի (չարտերի) դայմանագիրը ոչ թե բեռների փոխադրման, այլ ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 777-րդ հոդվածի ուժով ծառայությունների մատուցման դայմանագիր է:

«Ոչ ռեզիդենտի շահութահարկի հաշվարկման և վճարման կարգի մասին» հրահանգի (այսուհետ՝ հրահանգ) 2.2.2-րդ կետի համաձայն. «Ծառայությունների մատուցումից ստացված ոչ ռեզիդենտի եկամուսները որդես հայաստանյան ադրյուրներից ստացվող եկամուսներ բնորոշելու համար որդես ընդհանուր սկզբունք հիմք է ընդունվում այդ ծառայությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության սարածֆում մատուցման փաստի առկայությունը...»:

Հրահանգի վերոնշյալ կետի վերլուծությունից ակնհայտ է, որ տվյալ դարագայում դիմողի կողմից ֆրախսի (չարտերի) դայմանագրով «Էյր Մայթա» ընկերությանը վճարվող գումարից շահութահարկ դեղս է հաշվարկվի միայն մատուցված ծառայությունների այն մասով, որոնք փաստացի մատուցվել են Հայաստանի Հանրապետության սարածֆում, ինչդես և արել է դիմողը:

Ինչ վերաբերում է վճարեկ բողոքի փաստարկներին, ադա Վճարեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով ծագած իրավահարաբերության նկատմամբ «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 4-րդ մասի «է» ենթակետը կիրառելի չէ, քանի որ «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասով օրենսդիրը, որդես հայաստանյան ադրյուրից ստացված եկամուսներ սահմանելով Հայաստանի Հանրապետության սարածֆում ոչ ռեզիդենտի իրականացրած ձեռնարկատիրական գործունեությունից ստացված եկամուսները, նույն հոդվածի 2-րդ մասի ա) կետով սվել է դրա հասկացությունը, որը և կիրառելի է սույն իրավահարաբերության նկատմամբ: Նշված գործունեության նկատմամբ այն կիրառելի չէր լինի և կարող էր դիսվել որդես «Հայաստանի Հանրապետության սարածֆում ոչ ռեզիդենտի ստացած այլ եկամուսներ», եթե բացակայեր

«Հայաստանի Հանրապետության սարածֆում ոչ ռեզիդենտի իրականացրած ձեռնարկատիրական գործունեությունից ստացված եկամուսներ» վերաբերյալ դրույթը, քանի որ օրենսդիրը հասույ առանձնացրել է **«ձեռնարկատիրական գործունեությունից ստացված եկամուսներ» «այլ եկամուսներից»:**

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարձնակվող բառերի և արտահայտությունների սառագի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դահանջները: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չդիտարկվող դրա իմաստը:

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 4-րդ մասի «է» ենթակետը վերաբերում է միայն **բեռների** փոխադրումներին, ինչը հավաստվում է նաև «Ոչ ռեզիդենտի շահութահարկի հաշվարկման և վճարման կարգի մասին» հրահանգի 2.4.2-րդ կետով սրված սահմանումից:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դահարանը գտնում է, որ ՀՀ ճնեստական դահարանը, սառագիորեն մեկնաբանելով «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 4-րդ մասի «է» ենթակետը, հաշվի է առել նույն օրենքի դահանջները և չի փոփոխել դրա իմաստը:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դահարանը հիմնավոր է համարում ՀՀ ճնեստական դահարանի այն դահճառաբանությունը, որ ստուգող ճեսուչները, փաստրեն, նյութական իրավունքի նորմերի սխալ մեկնաբանման հետևանքով («Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 4-րդ մասի «է» ենթակետ և 64-րդ հոդված) դիմողին առաջադրել են լրացուցիչ հարկային դահարավորություններ:

2) Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պահանջարկությամբ.

«Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 8-րդ կետի համաձայն՝ ավելացված արժեքի հարկի գրոյական դրույքաչափը կիրառվում է այն ծառայությունների հարկվող ժրջանառության նկատմամբ, որոնց մասնուցման վայրը, համաձայն նույն օրենքի, չի գտնվում Հայաստանի Հանրապետության սարածֆում:

Նույն օրենքի 13-րդ հոդվածը սահմանում է, որ ծառայությունների մասնուցման վայր է համարվում այն ճեղը, որճեղ ծառայություններ մասնուցող անձն իրականացնում է ձեռնարկատիրական գործունեություն, իսկ այդդիսի վայրի բացակայության կամ որոշման անհնարիությունից դեղոքում՝ նշված անձի գտնվելու վայրը (իրավաբանական հասցեն կամ բնակության վայրը, բացառությամբ նույն օրենքի 14-րդ հոդվածով սահմանված դեղոքի):

«Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն. «Տրանսդորսային ծառայությունների համար մասնուցման վայր է համարվում այն ճեղը, որճեղից սկսվում է բեռների, փոսի, ուղևորների և ուղեբեռների փոխադրումը: ՀՀ սարածֆում սկսվող և չընդհատվող երթուղով բեռների, փոսի, ուղևորների և ուղեբեռների միասնական միջազգային փաստաթղթերով ձևակերղված փոխադրումների (այսուհետ՝ միջազգային փոխադրումներ) մասնուցման վայրը ՀՀ սարածֆում չի գտնվում»:

Մույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա ընկերության կողմից իրականացվել են ուղևորների միջազգային փոխադրումներ:

«Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ մշակույթի, արվեստի, սդորսի, գիտության, կրթության և առողջաղդահության ողորներում մասնուցվող ծառայությունների (ներաղդյալ դրանց կազմակերղման համար անհրաժեշտ ծառայությունները), օժանդակ տրանսդորսային ծառայությունների և

համանման այլ ծառայությունների մատուցման վայր է համարվում այն վայրը, որտեղ ծառայությունները փաստացի մատուցվել են:

Գիմողի ներկայացուցչի կողմից դատարանին ներկայացված 2006 թվականի օգոստոսի 7-ի թիվ 14 նմուշային տայմանագրի առարկա է հանդիսանում ուղևորների կազմակերպումը արտասահմանում և Հայաստանում, ինչդեռ նաև այլ ծառայությունների մատուցումը: Նշված տայմանագրի 2.1-րդ կետի համաձայն՝ կատարողը տարավորվում է կազմակերպել ուղևորություն Մալթայի Քավրա ֆաղաֆ, իսկ 2.2-րդ կետի համաձայն՝ կատարողը տարավորվում է առաջնորդել հյուրանոց, համարի սեսակ, սնունդ, սրահաֆեր, մոտոֆի վիզա, էֆսկուրսիոն ծրագիր և ավիատոմս:

Պայմանագրի վերոնշյալ դրույթներից ակնհայտ է, որ մատուցվել է ծառայությունների մի ամբողջ փաթեթ, որոնց ավելացված արժեքի հարկով հարկումը ենթակա է կարգավորման սարքեր իրավական ռեժիմներով:

Մասնավորապես, տայմանագրի 2.1-րդ կետում նշված ծառայության նկատմամբ կիրառելի է «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված միջազգային փոխադրման իրավական ռեժիմը, քանի որ վեճի առարկա հանդիսացող մատուցված ծառայությունների չընդհատվող երթուղին սկսվել է Հայաստանի Հանրապետությունում և ավարտվել Մալթայի Հանրապետությունում:

Ըստ այդմ՝ բողոք բերած անձի դնդումն այն մասին, որ ծառայությունների մատուցումը դիմումատուի կողմից ինֆինին ենթադրում է, որ դրանց մատուցման վայրը հանդիսանում է ՀՀ ներքին տարածքը, անհիմն է հետևյալ տասճառաբանությամբ.

Բողոք բերած անձը եկել է նման եզրահանգման՝ հիմք ընդունելով «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածի երկրորդ նախադասությամբ նախատեսված դրույթը, համաձայն որի՝ ծառայությունների մատուցման վայր է համարվում այն տեղը, որտեղ ծառայություններ մատուցող անձն իրականացնում է ձեռնարկատիրական գործունեություն, իսկ այդդիսի վայրի բացակայության կամ որոշման անհնարինության դեպքում՝ նշված անձի գտնվելու վայրը (իրավաբանական հասցեն կամ բնակության վայրը, բացառությամբ սույն օրենքի 14-րդ հոդվածով սահմանված դեպքի): Սակայն, ինչդեռ տեղում է հոդվածի հետագա շարադրանքից, ծառայությունների մատուցման վայրի որոշման վերոնշյալ հոդվածով նախատեսված դրույթը ընդհանուր կանոն է, իսկ տրանսպորտային ծառայությունների մատուցման վայրի որոշման չափանիշները նախատեսված են նույն օրենքի 14-րդ հոդվածով:

Ինչ վերաբերում է տայմանագրի 2.2-րդ կետով նախատեսված ծառայություններին, առաջ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ տնտեսական դատարանի եզրահանգումը այն մասին, որ դրանք հանդիսանում են «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված ծառայություններ, քանի որ ընկերության կողմից մատուցված ծառայությունները, հանդիսանալով զբոսաբերության ծառայություններ, համանման են մշակույթի, արվեստի, սպորտի, գիտության, կրթության և առողջապահության ոլորտներում մատուցվող ծառայություններին, անհիմն է հետևյալ տասճառաբանությամբ.

«Զբոսաբերության և զբոսաբերային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 8-րդ տարբերության համաձայն՝ զբոսաբերային ծառայություններ են համարվում զբոսաբերչիկներին մատուցվող և նրանց տրամադրումների բավարարմանն ուղղված տեղաբաշխման, հյուրանոցային, տեղափոխման, էֆսկուրսային, սննդի կազմակերպման և մատուցման, մշակութային, մարզական բնույթի միջոցառումների, հանգստի, զվարճանքի կազմակերպման և այլ ծառայությունները: Նույն հոդվածի առաջին տարբերության համաձայն՝ զբոսաբերություն է համարվում ճանաչողական, հանգստի, առողջարարական,

մարզական, կրոնական, մասնագիտական, գործնական և այլ նպատակներով բնակության մեջնական վայրից այլ վայր առավելագույնը մինչև մեկ տարի անընդմեջ ժամկետով ճանադարհորդություն իրականացնող ֆաղաֆագիների գործունեությունը:

Այսպես՝ վերոնշյալ հոդվածների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ զբոսաբերություն է համարվում ոչ միայն հանգստի և էսկուրսիոն նպատակներով կատարվող ճանադարհորդությունը, այլև գործնական և մասնագիտական ճանադարհորդությունները: Որոշելու համար, թե դիմումատուի կողմից տրամադրված 2.2-րդ կետում մասնագիտացված ծառայությունը համարվում է արդյո՞ք ավելացված արժեքի հարկի գրոյական դրույաչափով հարկվող օբյեկտ, անհրաժեշտ է դարձել վերջինիս կողմից իրականացվող ուղևորների սեղափոխման ծառայությունների բնույթը և նպատակը:

Մասնավորապես, դիմողի ներկայացուցչի կողմից դասարանին ներկայացված 2006 թվականի օգոստոսի 7-ի թիվ 14 նմուշային տրամադրության 1.1-րդ կետի համաձայն՝ նույն տրամադրության առարկան ուղևորությունների կազմակերպումն է արտասահմանում և Հայաստանում, ինչպես նաև այլ ծառայությունների մատուցումը:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ տրամադրված չի հստակեցվել ուղևորների սեղափոխման նպատակը, և որ վերջինս կարող է կնքվել ոչ միայն էսկուրսիոն, այլև գործնական ճանադարհորդության նպատակով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ տրամադրության 2.2-րդ կետով սահմանված ծառայությունները չեն կարող մեկնաբանվել որդես մեկույթի, արվեստի, սպորտի, գիտության, կրթության կամ համանման այլ ծառայություն, ուստի և դրանց մատուցման վայրի որոշման համար կիրառելի է «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածով նախատեսված ընդհանուր կանոնը, որի համաձայն՝ ծառայությունների մատուցման վայր է համարվում այն սեղը, որտեղ ծառայություններ մատուցող անձն իրականացնում է ձեռնարկատիրական գործունեություն, իսկ այդպիսի վայրի բացակայության կամ որոշման անհնարինության դեպքում՝ նշված անձի գտնվելու վայրը (իրավաբանական հասցեն կամ բնակության վայրը):

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ թեև սույն գործով ներկայացված վճռաբեկ բողոքի երկրորդ հիմքը մասնակիորեն հիմնավոր է, սակայն այն բավարար չէ ՀՀ սննեսական դասարանի վճիռը բեկանելու համար, քանի որ ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի սրամաբանությամբ՝ գործն ըստ էության ճիշտ լուծող դասական ակտի թերի տրամադրանքով, սխալ տրամադրանքով կամ չտրամադրանքով լինելը ինքնին հիմք չէ դասական ակտը բեկանելու համար:

ՀՀ սննեսական դասարանը Ծառայության 2006 թվականի օգոստոսի 15-ին կազմված թիվ 1017365 ստուգման ակտի 4-րդ կետն անվավեր ճանաչելիս հիմք է ընդունել այն հանգամանքը, որ դասաբնության ընթացքում Ծառայության ներկայացուցիչներն աղագույցների թույլատրելիության Եջանակում չեն ներկայացրել աղագույցներ, որոնցով կհիմնավորվեր, թե ինչպես և ինչի հիման վրա են ստուգող սեսուչները հարկվող Եջանառությունից (72 144 400 ՀՀ դրամ) առանձնացրել 28 672 300 ՀՀ դրամը: Ստուգող սեսուչները 28 672 300 ՀՀ դրամը հարկվող Եջանառությունից առանձնացնելիս չեն ունեցել ո՛չ իրավական, ո՛չ փաստական հիմքեր:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Ծառայության ներկայացուցիչները, ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի ուժով ունենալով աղագույցման տրասականություն, դասաբնության ընթացքում չեն աղագույցել ակտն ընդունելու համար հիմք հանդիսացած հանգամանքները, ինչն իրավագիորեն հիմք է հանդիսացել դասարանի կողմից ակտն նշված կետն անվավեր ճանաչելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեպարտամենտի վճռաբեկ բոլոր մեծել: ՀՀ սնեսական դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 8-ի թիվ Տ-2637 վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրատարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ սոնրագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ սոնրագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-3240
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Դ.Խաչատրյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-118(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով հայցվոր Սասուն Խաչատրյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 29-ի թիվ 06-3240 վճռի դեմ՝ ըստ Սասուն Խաչատրյանի հայցի ընդդեմ Արմեն Մարգարյանի և Երևանի ֆաղաֆաղիական դատարանի՝ հողամասի ուղղակի վաճառքի դրամանագիրը մասնակի անվավեր ճանաչելու և որոշակի դրամանակով այն կնքելու իրավունք վերադառնելու դրամանագրի վերաբերյալ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ Սասուն Խաչատրյանը դրամանակ է Երևանի ֆաղաֆաղիական դատարանի և Արմեն Մարգարյանի միջև 2003 թվականի նոյեմբերի 18-ին կնքված հողամասի ուղղակի վաճառքի մասին դրամանագիրը մասնակիորեն ճանաչել անվավեր, ինչդեպի նաև հայցվորին իրավունք վերադառնել 39,37 քմ հողամասի 1/2 մասի վերաբերյալ նույն եղանակով ու գումարով առուվաճառքի դրամանագիր կնքել Երևանի ֆաղաֆաղիական դատարանի հետ:

Արաբկիր և Քանախեռ-Չեյրթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի հունիսի 26-ի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 29-ի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել հայցվոր Սասուն Խաչատրյանը:
Վճռաբեկ բողոքին ղաասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և ղաահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հեճկյալ հիմքերի սահմաններում ներհոհեյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ֆաղաֆաղիակյան գործերով վերաֆննիչ ղասարանը խախճել է ՀՀ ֆաղաֆաղիակյան ղասավարմյան օրենսգրքի 78-րդ հողվաճի ղաահանջները:

Բողոք բերաճ անձը նեվաճ ղնդումը ղասճառաբանում է հեճկյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղաֆաղիակյան գործերով վերաֆննիչ ղասարանում ղասական նիսը նեանակվաճ է եղել 2006 թվակյանի սեղեսնբերի 29-ին, ճամը 11.20-ին, սակյայն այն առանց նախագահողի կողմից նախագգուեացման և հայցվորին ճեղյակ ղաահելու սկսվել է նույն օրը՝ ճամը 16:15-ին, որի ղասճառով հայցվորը հնարավորմյուն չի ունեցել վերաֆննիչ ղասարանին ներկայացնելու անհրաճեոս աղացույցներ:

2) ՀՀ ֆաղաֆաղիակյան գործերով վերաֆննիչ ղասարանը խախճել է ՀՀ ֆաղաֆաղիակյան ղասավարմյան օրենսգրքի 53-րդ հողվաճի ղաահանջները:

Բողոք բերաճ անձը նեվաճ ղնդումը ղասճառաբանում է հեճկյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղաֆաղիակյան գործերով վերաֆննիչ ղասարանի վճռի հիմնում դրվել են կեղծ աղացույցներ այն մասին, որ վիճելի հողասարաճը ալելի ֆան 20 սարի օգսագործվել է Արմեն Մարգարյանի կողմից, իսկ իր կողմից ներկայացվաճ առարկույուններին ուարումյուն չի դարճվել: Նեվաճ հողասարաճը հանդիսանում է ալսոմեֆեռայի միակ հնարավոր ճանաղարհը, որն իր ճան սարաճը կաղում է ալսոմոբիլային ընդհանուր ճանաղարհին: Բացի այդ, ինըր վիճելի հողասարաճում իր միջոցներով կառուցել է կոյուղի: Վիճելի հողասարաճը ինչղես նախկինում, այնղես էլ ներկայումս չի օգսագործվում:

3) ՀՀ ֆաղաֆաղիակյան գործերով վերաֆննիչ ղասարանը չի կիրառել ՀՀ Սահմանաղումյան 31-րդ հողվաճը, որը ղեճֆ է կիրառել:

Բողոք բերաճ անձը նեվաճ ղնդումը ղասճառաբանում է հեճկյալ փաստարկներով.

ՀՀ Սահմանաղումյան 31-րդ հողվաճի համաճայն՝ սեփականումյան իրավունքի իրականացումը չղեճֆ է վնաս ղասճառի օջակա միջավայրին, խախճի այլ անճանց, հանումյան և ղեոսւյան իրավունքները և օրինակյան օահերը: Մինչղեռ Երևանի ֆաղաֆաղեսարանի 2003 թվակյանի հոկճեմբերի 23-ի՝ Երևան ֆաղաֆի Ա.Խաչատրյան փողոցի թիվ 12/6 հասցեում Արմեն Մարգարյանին վարճակալումյամը սրամաղրվաճ հողասարաճֆն օսարելու մասին որոուումը կայացվել է վերը նեվաճ հողվաճի խախճումով: ՀՀ ֆաղաֆաղիակյան գործերով վերաֆննիչ ղասարանի 2006 թվակյանի սեղեսնբերի 29-ի վճռով խախճվել է հայցվորի՝ սեփականումյուն ճեոֆ բերելու սահմանաղրակյան իրավունքը և օրինակյան օահերը:

4) ՀՀ ֆաղաֆաղիակյան գործերով վերաֆննիչ ղասարանը չի կիրառել ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հողվաճի, 58-րդ հողվաճի 1-ին կեճի 2-րդ ենթակեճի և 60-րդ հողվաճի 1-ին մասի 12-րդ կեճի ղաահանջները, որոնք ղեճֆ է կիրառել:

Բողոք բերաճ անձը նեվաճ ղնդումը ղասճառաբանում է հեճկյալ փաստարկներով.

Քաղաֆաղիները և իրավաբանակյան անճինք ունեն օգսագործման իրավունքի ճեոֆբերման վաղեմումյան իրավունք, եթե հողամասերը համաղասասխսանում են հողային օրենսգրքի 64-րդ հողվաճի 2-րդ կեճով սահմանվաճ ղաահանջներին: Իսկ հողային օրենսգրքի 64-րդ հողվաճի 2-րդ կեճի ղաահանջներից մեկն այն է, որ հողօգսագործումը չղեճֆ է խոչընղոսի այլ հողամասերի նղասակային կամ գորճառնակյան նեանակումյամը օգսագործմանը:

Քողոք քերած անձը ղախանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի սեղեսնբերի 29-ի վձիղը և գործն ողարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննոթյան:

3. Վձռաբեկ բողոքի ֆննոթյան համար նեանակոթյուն ունեղող վաստերը.

Վձռաբեկ բողոքի ֆննոթյան համար էական նեանակոթյուն ունեն հեկայա վաստեր՝

- 1) 04.09.2006 թվականին Վերաֆննիչ դասարանը վերաֆննիչ բողոքն ընղումել է վարույթ և գործի ֆննոթյունը նեանակել է 2006 թվականի սեղեսնբերի 20-ին:
- 2) 20.09.2006 թվականի դասական նիսին Վերաֆննիչ դասարանը գործի ֆննոթյունը հեկաձգել է և նեանակել 2006 թվականի սեղեսնբերի 29-ին՝ ժամը 11:30-ին:
- 3) 29.09.2006 թվականի ժամը 11:30-ին նեանակված դասական նիսը սկսվել է նույն օրը ժամը 16:01-ին:

4. Վձռաբեկ դասարանի դասձառաբանոթյուններ և եղահանղումները.

Քննելով վձռաբեկ բողոքը նեված հիմբերի սահմաններում՝ Վձռաբեկ դասարանը գնում է, որ *բողոքն առաղին հիմբով հիմնավոր է հեկայա պասձառաբանոթյանը.*

Վձռաբեկ դասարանն իր որոոումներում բազմիցս անղարղարձել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարոթյան օրենսղրի 78-ղ հողվածի ղախանջների չղահղանման հեկաննով անձանց իրավոնների իսխսման հարղերին (սես, օրինակ՝ Շենղավիթի թաղաղեսարան ընղղեն Ալվինա և Լիանա Կաղկոներ, Արամ, Ֆրունղ և Նարեկ Մարկոսյաններ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2236/Ա 21.12.2006 թվական (բնակելի սարածոթյան օղսաղործման իրավոնը փոխհասուղմամբ դաղարեղնելու ղախանջոլ)):

Մակայն կարևորելով սույն բողոքի հիմբում ընկած հարցաղրումը՝ Վձռաբեկ դասարանը հարկ է համարում կրկին անղարղառնալ նեված հարցին:

Վձռաբեկ դասարանը գնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարոթյան օրենսղրի 78-ղ հողվածով նախասեկված՝ դասական նիսի ժամանակի և վարի մասին գործին մասնակցող անձանց սեղեկանալու իրավոնը և դասարանի՝ այղ մասին նրանց սեղեկացնելու ղարսականոթյունը ողղակիորեն կաղված են ՀՀ Մահմանաղրոթյամբ երաղխավորված օրենբի առղև բոլորի հավասարոթյան համընղհանուր սկղբումբի և դրանից բխող ու ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարոթյան օրենսղրով ղաեղանղող՝ մրցակցոթյան և կողմերի հավասարոթյան սկղբումբների հեկ, ֆանի որ նեված սկղբումբներն ամբողղ ծավաղով կարող են իրականացվել միայն այն դեղբում, եր գործին մասնակցող անձանցից յուրաֆանջյուրին ընձեղված է դասական նիսին ներկա գնղվելու հնարավորոթյուն: Աղ իսկ ղասձառով դասական նիսի օրվա, ժամանակի և վարի մասին գործին մասնակցող անձանց իրաղեկումը դասարանի ղարսականոթյունն է, որի չղահղանումը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարոթյան օրենսղրի 227-ղ հողվածի իմասոլ հանղիսանում է ֆաղաֆաղիական դասավարական օրենբի էական իսխսում:

Միածամանակ Վձռաբեկ դասարանն արձանաղրում է, որ դասական նիսը նեանակված ժամից ուեացումով սկսելը հանղիսանում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարոթյան օրենսղրի 78-ղ հողվածով նախասեկված՝ ծանուղման ղախանջի չղահղանում, ինչը հանղեղնում է նա «Մարղու իրավոնների և հիմնարար սղսաոթյունների ղաեղանոթյան մասին» եղրողական կոնղեղնիայի 6-ղ հողվածով երաղխավորված՝ յուրաֆանջյուրի՝ արղար դասաֆննոթյան իրավոնբի իսխսման: Մարղու

իրավունքների եվրոպական դատարանն իր նախադեղային իրավունքում արտահայտել է այն դիրքորոշումը, որ տայմանավորվող ղեկսությունները ոչ միայն ղեկ է ամրագրեն ֆաղաֆաղիական իրավունքների դատական դաշտանության իրավունքը, այլև կոնկրետ գործով ղեկ է աղահովեն անձի կողմից այդ իրավունքի իրականացման իրական հնարավորությունը: Տվյալ դեղում 2006 թվականի սեղեսմբերի 20-ի դատական նիստի ձայնային արձանագրությունից ակնհայտ է, որ գործի ֆնությունը հեսաձգվել և հաջող դատական նիստը նեանակվել է 2006 թվականի սեղեսմբերի 29-ին՝ ժամը 11:30-ին: Դատական նիստի արձանագրության համակարգչային արձանագրման կրիչի ուսումնասիրությունը ցույց է սալիս, որ 2006 թվականի սեղեսմբերի 29-ի ժամը 11:30-ին նեանակված դատական նիստը սկսվել է նույն օրը՝ ժամը 16:01-ին, ինչի արդյունքում Վերաֆննիչ դատարանը, փաստրեն, գրկել է հայցվոր կողմին դատարանում իր իրավունքները դաշտանելու իրական հնարավորությունից:

Դատարանում յուրաֆանչյուր կողմ ղեկ է ունենա ողջամիս հնարավորություն՝ ներկայացնելու իր գործն այնղիսի տայմաններում, որոնք նրան իր հակառակողի նկասմամբ չեն դնի նվազ քարենղաս վիձակում: Մրցակցային դատաֆնության սկզբումը ենթաղում է, որ յուրաֆանչյուր կողմ ղեկ է ունենա գործում եղած կամ հավելյալ ներկայացված աղացույցների մասին սեղեկանաղու և դրանց մասին մեկնաքանություններ ներկայացնելու հնարավորություն, ինչից սվյալ դեղում վերաֆննիչ դատարանում գրկված է եղել հայցվորը:

Նյութական և դատավարական իրավունքի մյուս նորմերի խախտման, չկիրառման մասին վձռաքել բողոք քերած անձի դատաձառաքանությունները չեն կարող Վձռաքել դատարանի կողմից դատական ակսի վերանայման հիմք հանղիսանաղ այն տայմաններում, երբ կողմի դատավարական իրավունքների սահմանափակման արդյունքում կողմի փաստարկները դատավարության ընթացում ֆնության առարկա չեն դարձել:

Նեված դատաձառաքանությամբ Վձռաքել դատարանը բողոքի մյուս հիմքերին չի անղրաղանում:

Այսղիսով, վձռաքել բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը Վձռաքել դատարանը գսնում է քավարար՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 227-րղ հողվածի 2-րղ մասի 2-րղ կեի համաձայն Վերաֆննիչ դատարանի վձիղը քեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյաղից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րղ հողվածներով՝ Վձռաքել դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Սասուն Խաչասրյանի վձռաքել բողոքը քավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դատարանի 2006 թվականի սեղեսմբերի 29-ի թիվ 06-3240 վձիղը և գործն ողղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆնության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեղ է մսնում հրաղարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆացիական գործ թիվ 06-3925/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Մահակյան
Դատավորներ՝ Տ.Մուկուչյան
Վ.Ավանեսյան

Քաղաֆացիական գործ թիվ 3-152(ՎԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆացիական դալաձը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Մ.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով հայցվոր Վահե Միմոնյանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 29.11.2006 թվականի թիվ 06-3925 ֆաղաֆացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Վահե Միմոնյանի ընդդեմ Հարություն Չուլումյանի՝ գումարի բռնագանձման դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դախանջել է դատասախանողից բռնագանձել 400.000 (չորս հարյուր հազար) ՌԴ ռուբլուն համարժեք ՀՀ դրամ:

Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաե համայնքների առաջին աձյանի դատարանի 04.10.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Վերաքննիչ դատարանի 29.11.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել հայցվորի ներկայացուցիչը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սախմաններում ներհոիբյալ հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 878-րդ հոդվածը:*

Բողոք բերած անձն իր ղեկավարել է հետևյալ փաստարկներով.

Հայցը մերժելիս Վերաբնիչ դատարանը նկատի է ունեցել այն հանգամանքը, որ դատաստանողի կողմից հայցվորին որևէ ստացական չի սրվել, դատարանում նշված չէ գումարը սալու օրը, այն վերցված է ՀՀ ոստիկանության աշխատակցի կողմից: Վերաբնիչ դատարանը եկել է այն համոզման, որ ըստ էության դատարանում առաջին անգամ հայցվորի կողմից ներկայացված դատարանում հանգել է այն եզրակացության, որ հայցվորի կողմից ներկայացված դատարանում որևէ դատարանում առաջին անգամ չի կարող դիմել:

Ինչ վերաբերում է Վերաբնիչ դատարանի կողմից կայացված վճռում նշված այն փաստին, որ գործարհի գրավոր ձևը չդրված է հանգեցնում է փոխառության դրամային հարցի անվավերության, առաջ ՀՀ ֆալսիֆիկատի օրենսգրքի 877-րդ հոդվածը սահմանում է, որ փոխառության դրամային կնիքով կնքված է համարվում դրամ կամ գույք հանձնելու դեպքում: Այստեղից հետևում է, որ հայցվորի և դատաստանողի միջև ըստ էության կնքվել է փոխառության դրամային կնքով, իսկ գումարային դատարանում էլ դատաստանողն ընդունել է իր կողմից սրված դատարանում:

2) *Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆալսիֆիկատի օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 5-րդ կետի պահանջը:*

Իր ղեկավարել է հետևյալ փաստարկով.

Կայացված վճիռը ստորագրել է նաև դատարանի Ա.Թումանյանը, սակայն նիստի քննարկում, գործի քննության և վճիռի եզրակացության մասին հրատարակման ժամանակ դատարանի Ա.Թումանյանը չի մասնակցել, այսինքն՝ վճիռը կայացրել է ոչ այն դատարանը, որը մտնում է գործը քննող դատարանի կազմի մեջ:

Բողոք բերած անձը դատարանում է բեկանել Վերաբնիչ դատարանի 29.11.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ նույն ֆալսիֆիկատի գործով Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին աշխատակցի դատարանի 04.10.2006 թվականի վճիռն:

Վճռաբեկ բողոքին Հարություն Զուլումյանի կողմից ներկայացվել է դատաստան:

2.1 Վճռաբեկ բողոքի դատարանի հիմքեր և փաստարկները.

Դատաստանողը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքում բերված փաստարկները անհիմն են հետևյալ դատարանում:

1) ՀՀ ֆալսիֆիկատի օրենսգրքի 878-րդ հոդվածի համաձայն՝ փոխառության դրամային կնքով կնքվում է գրավոր, ի հավաստում փոխառության դրամային հարցի և դրա դրամային կնքով կարող է ներկայացվել փոխառուի կողմից փոխառուին որոշակի դրամական գումար կամ որոշակի ֆանակի գույք սալը հավաստող այլ փաստաթուղթ: Փոխառության դեպքում ստացականը դեմ է սրվել փոխառուի կողմից փոխառուին: Տվյալ դեպքում դատաստանողի կողմից հայցվորին որևէ ստացական չի սրվել:

2) Վճռաբեկ բողոքի այն հիմքը, որ Վերաբնիչ դատարանի կազմի և վճիռն ստորագրող դատարանները սարքեր են, անհիմն է, քանի որ դա եղել է վճռում թույլ սրված վիճակ, ինչը ուղղվել է 04.12.2006 թվականի՝ վճռում թույլ սրված վիճակն ուղղելու մասին դատարանի որոշմամբ:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) ՌԳ Մոսկվա ֆաղափ Շչուկինոյի ՆԳ բաժնից սեղեկություն է ստացվել այն մասին, որ Երևան ֆաղափ բնակիչներ Խաչատուր Հարությունյանը և Հարություն Ջուլումյանը 2005 թվականի օգոստոսի 18-ից 30-ը ընկած ժամանակահատվածում փաստաթղթերի կեղծումով և խարդախությամբ «Պերտոլեկսիվա ռազվիսիա» ՍՊԸ-ից յուրացրել են 585.000 ՌԳ ռուբլի:

2) Խ.Հարությունյանը և Հ.Ջուլումյանը հրավիրվել են ոսիկանության Երևան ֆաղափ վարչություն, նրանցից վերցվել են բացատրություններ: Նվաճ անձինք ղարսավորվել են ներկայանալու Մոսկվա ֆաղափ Շչուկինոյի ներքին գործերի բաժին:

3) Ոսիկանության Երևան ֆաղափ վարչությունում Հ.Ջուլումյանը իր կողմից սրված ղարսավորագրով (ստացական) ընդունել է այն հանգամանքը, որ յուրացրել է Վահե Սիմոնյանին ղարսկանող 400.000 ՌԳ ռուբլի գումարը և ղարսավորվել է այն վերաղարձնել 13.07.2006 թվականին, սակայն չի վերաղարձնել:

4. Վճարել րասարանի ղարսձարաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճարել բողոքը նվաճ հիմքերի սահմաններում՝ Վճարել րասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիանալոր է հեկյալ պարսձարաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 345-րդ հողվաճի համաձայն՝ ղարսավորության ուճով մի անձը (ղարսաղանը) ղարսավոր է մեկ այլ անձի հանձնել գոյբ, կասարել աեխասանբ, մասուցել ճառայություն և այլն, կամ ձեռնղահ մնալ որոակի գորճողություն կասարելուց, իսկ ղարսատերն իրավունբ ունի ղարսաղանից ղահանջել կասարելու իր ղարսականությունները:

Նույն օրենսգրքի 347-րդ հողվաճի համաձայն՝ ղարսավորությունները ղեկբ է կասարվեն ղասաեճ ղարսավորության ղայմաններին, օրենքին և այլ իրավական ակերի ղահանջներին համաղասախան, իսկ նման ղայմանների ու ղահանջների բացակայության դեղում՝ գորճարար երջանառության սովորույթներին կամ սովորաբար ներկայացվող այլ ղահանջներին համաղասախան:

Ուաումնաաիրելով գորճում առկա փաստերը՝ Վճարել րասարանին ղարգ րարձավ, որ ոսիկանության Երևան ֆաղափ վարչությունում սրվաճ բացատրությամբ և ղարսավորագրով ղասաախանողը հավաստել է հայցվորից 400.000 (չորս հարյուր հազար) ՌԳ ռուբլի գումար սանալը և ղարսավորություն է սանձնել այն ղարսավորագրում նվաճ ժամկետում վերաղարձնելու:

ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 878-րդ հողվաճի 2-րդ կեի համաձայն՝ ի հավաստումն փոխառության ղայմանագրի և դրա ղայմանների՝ կարող է ներկայացվել փոխառուի սվաճ ստացականը կամ փոխառուի կողմից փոխառուին որոակի դրամական գումար կամ որոակի ֆանակի գոյբ սալը հավաստղ այլ փաստաթղթ:

Այսղիսով, Վերաբնիչ րասարանը հաեվի չի առել այն հանգամանքը, որ ղասաախանողի կողմից սրվաճ «ղարսավորագիր» վերառությամբ փաստաթղթն ըս եության ՀՀ ֆաղաբացիական օրենսգրքի 878-րդ հողվաճի սրամաբանությամբ ղարսավորությունը հավաստղ ստացական է, որը հավաստում է ղասաախանողի՝ հայցվորի նկասմամբ ղարսի առկայության մասին:

ղասաախանողի կողմից սույն բողոքի ղասաախանում բերվաճ այն փաստերը, թե ստացականը փոխառուի (ղարսաղանի) կողմից ղեկբ է սրվի բացառաղես փոխասուին (ղարսասիրոջը), իսկ ղասաախանողի կողմից ոսիկանությունում սրվաճ ղարսավորագիրը չի սրվել հայցվորին, ոսսի այն ստացական համարվել չի կարող, Վճարել րասարանն անհիմն

է համարում հետևյալ դատաբանությունները:

Ստացականը դատարանի կողմից ի հավաստումն դատավորության սրված դատաբանական փաստաթուղթ է, որով դատարանը ընդունում է իր դատաբանական դատարանի հանդեպ: Ստացականը սալը դատարանը անձի կողմից դատաբանական ճանաչումը վկայող գործողություն է, որի առկայության դաշտաններում էական է ոչ թե այն հանգամանքը, թե այդպիսի գործողությունը ում ներկայությամբ, կամ թե որտեղ է կատարվել, այլ այն փաստը, որ դատարանը ընդունել է (ճանաչել է) իր դատաբանական դատարանի հանդեպ:

Փոխառուի կողմից ստացականը բացառապես փոխառուին սալու (հանձնելու) իմրեախիվ դառնալու է և օրենսդրությամբ նախատեսված չէ:

Սույն գործի փաստերից ելնելով՝ Վճռաքեկ դատարանը գտնում է, որ փոխառության հարաբերությունների բացակայության չափազանցված լինելու դաշտաններում ստացականի առկայությունը դատաստանողի դատարանությունը հայցվորի նկատմամբ անվիճելի է դարձնում, իսկ դատարանության գումարը՝ բռնագանձման ենթակա:

2) *Ներկայացված բողոքը երկրորդ հիմնով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության 143-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վճիռ կայացրած դատարանն իրավունք ունի գործին մասնակցող անձանց դիմումով կամ իր նախաձեռնությամբ դատաբանական վճիռը, ուղղել թույլ սրված վրիպակները, գրասխալները և թվաբանական սխալները՝ չփոփոխելով վճռի բովանդակությունը և էությունը: Ուստի Վերաքննիչ դատարանը, առաջնորդվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 143-րդ հոդվածի 1-ին մասի դատաբանական, իր նախաձեռնությամբ 04.12.2006 թվականի որոշմամբ ուղղել է վճռում թույլ սրված վրիպակը: Հետևաբար, բողոքի սույն հիմքը Վճռաքեկ դատարանը հիմնավոր չի համարում:

Միաժամանակ Վճռաքեկ դատարանը գտնում է, որ Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարաբա համայնքների առաջին ասյանի դատարանը, հիմք ընդունելով Վ.Չուլոյանի կողմից սրված դատարանագիրը, սույն գործով 14.03.2006 թվականին կայացրել է ըստ էության օրինական և հիմնավորված վճիռ, որով բավարարել է Վ.Միմոնյանի հայցը:

Այսպիսով, Վճռաքեկ դատարանը սույն վճռաքեկ բողոքի առաջին հիմքը վերը նշված դատաբանականություններով հիմնավոր է համարում և այն դիտարկելով՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի և 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետի ուժով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 29.11.2006 թվականի վճիռը բեկանելու և Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարաբա համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 04.10.2006 թվականի վճռին օրինական ուժ սալու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաքեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Հայցվոր Վահե Միմոնյանի ներկայացուցչի վճռաքեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 29.11.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ նույն ֆաղաֆաղիական գործով Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարաբա համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 04.10.2006 թվականի վճռին:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դատարանի և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-2315
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Մարգարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-185 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ տնտեսական մրցակցության դաշտայնության մեկտեսական հանձնաժողովի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 25-ի թիվ Տ-2615 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ անհատ ձեռնարկատեր Մ.Ալոյանի դիմումի ընդդեմ ՀՀ տնտեսական մրցակցության դաշտայնության մեկտեսական հանձնաժողովի՝ 2006 թվականի մարտի 10-ի թիվ 21-Ա որոշումն անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ անհատ ձեռնարկատեր Մ.Ալոյանը դիմում է անվավեր ճանաչել ՀՀ տնտեսական մրցակցության դաշտայնության մեկտեսական հանձնաժողովի կողմից 2006 թվականի մարտի 10-ի թիվ 21-Ա որոշումը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 25-ի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ տնտեսական մրցակցության դաշտայնության մեկտեսական հանձնաժողովը (այսուհետ նաև՝ Հանձնաժողով):

Վճռաբեկ բողոքին դատարանն է ներկայացրել Մ.Ալոյանի ներկայացուցիչը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով.

ՀՀ տնտեսական դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության

օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դաժանաբանությունները և սխալ է մեկնաբանել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ և 62-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ Տնտեսական դատարանը բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի հետազոտել Հանձնաժողովի 2006 թվականի փետրվարի 1-ի թիվ 7-Ա որոշումը, որը ձևակերտված է եղել հստակ, հասկանալի, և հասցեատիրոջ համար ակնառու էր, թե իր վրա ինչ դատարկություն է դրված: Հետևաբար, բացակայում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 62-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն ակն առչինչ ճանաչելու հիմքերը: ՀՀ Տնտեսական մրցակցության դաժանաբանության դեպքերի հանձնաժողովի թիվ 7-Ա որոշման մեջ հստակ և հասկանալի նշվել է, որ «ԱրմենՏել» ընկերության դիմումի հիման վրա «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 1-ին մասի «ա» կետի համաձայն հարուցվել է վարչական վարույթ, որի կադրակցությամբ բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտություններ իրականացնելու նպատակով, հիմք ընդունելով «Տնտեսական մրցակցության դաժանաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին մասի «բ» կետը և 28-րդ հոդվածի երկրորդ մասը, ՀՀ Տնտեսական մրցակցության դաժանաբանության դեպքերի հանձնաժողովը որոշել է դիմել որոշման հավելված 5-ում նշված Տնտեսալարող սուբյեկտներին (որում ընդգրկված է նաև անհաս ձեռնարկատեր Մարինե Ալոյանը՝ թիվ 70) եռօրյա ժամկետում Հանձնաժողով ներկայացնել ժողովակցություն 2005 թվականի ընթացքում սվյակների փոխանցման ոլորտում իրենց կողմից իրականացված գործունեության վերաբերյալ՝ ըստ կից ձևանմուշի:

ՀՀ Տնտեսական դատարանը, սխալ մեկնաբանելով «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածը, հանգել է այնպիսի եզրակացության, որ որոշման անստորագիր թղթերը չեն կարող համարվել ակտի հավելվածներ: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ «վարչական ակտը կարող է ունենալ ներդրումներ, հավելվածներ, կամ լրացուցիչ այլ փաստաթղթեր, որոնց, հավելվածները և լրացուցիչ այլ փաստաթղթերը ինֆորմայն վարչական ակտեր չեն, դրանք վարչական ակտի բաղկացուցիչ մասն են և գործում են այնպիսով, որ ամրագրվում էր վրա վարչական ակտին ներկայացվող դաժանաբանությունները, այդ թվում՝ վարչական մարմնի դաժանաբանության անձի անվան, ազգանվան հիշատակման և ստորագրության ու կնիքման առկայության մասով:

Բողոք բերած անձը դաժանաբանել է բեկանել ՀՀ Տնտեսական դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 25-ի թիվ S-2315 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր բնության:

2.1 Վճռաբեկ բողոքի դատասխանի փաստարկները.

Բողոքին դատասխան ներկայացրած անձը գտնում է, որ բողոքի դաժանաբանությունն այն մասին, որ Հանձնաժողովի 01.02.2006 թվականի թիվ 7-Ա որոշումը հստակ և հասկանալի ձևակերտված չէ, ցարսդրված չէ այնպես, որ հասցեատիրոջ, սվյակ դեղմում՝ դիմողի համար ակնառու լինի, թե իր վրա ինչ դատարկություն է դրվում, հաստատվում է նույն որոշման «որոշեց» մասի ողջամիտ մեկնաբանությամբ: Մասնավորապես, Հանձնաժողովը որոշել է դիմել որոշման հավելված 5-ում նշված սուբյեկտներին՝ ներկայացնելու ժողովակցություն իրենց կողմից իրականացված գործունեության վերաբերյալ: Հավելված 5 կոչվող անստորագիր թուղթը 213 անուն դաժանաբանող ցանկ է, որի 70 համարի սակ նշված է «Մարինե Ալոյան ԱՊ»:

«որոշեց» մասում դեռ է նվազ Մարինե Ալոյանի անուն-ազգանունը, կամ գոնե վերջինիս ուղարկվել հավվածի հավելվածից՝ հստակ նշումով այն մասին, որ դատարանությունը դրվում է նրա վրա:

Ինչ վերաբերում է այն փաստարկին, որ ակտի հավելվածների վրա չեն արածվում գրավոր վարչական ակտին ներկայացվող դատախազները, առաջ այն անհիմն է թեկուզ այն դատախազով, որ որևէ իրավական նորմ այդպիսի դրույթ չի սահմանում: Իսկ եթե հետևենք բողոք բերող անձի սրամաքանությանը, առաջ այն ինքն՝ որդես վարչական մարմին, կարող է սահմանել դատարանություններ ըստ որոշման հավելվածի՝ ստորագրելով ու կնքելով միայն որոշումը: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենք 55-րդ հոդվածի 3-րդ մասի նմանօրինակ մեկնաբանությունը լուրջ կոռուպցիոն ռիսկ է դարձնակում: Ինչպես կարող է վարչական մարմինը չստորագրել ու չկնքել վարչական ակտի հավելված կոչվող փաստաթուղթը, որը ֆաղափացու համար սահմանում է, օրինակ՝ 5 (հինգ) միլիոն ՀՀ դրամի դատարանություն: Կարող են բերվել նաև բազմաթիվ օրինակներ, երբ անստորագիր թղթերը կարող են չհնուվնիկների կողմից կամայականորեն փոփոխվել: Իսկ այն, որ հավելվածն ինքնուրույն վարչական ակտ չէ, այլ վարչական ակտի բաղկացուցիչ մասը, նշանակում է, թե վարչական ակտի նկատմամբ առաջադրվող դատախազները սահմանվում են նաև հավելվածի նկատմամբ:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) 2005 թվականի փետրվարի 1-ին ՀՀ սնտեսական մրցակցության դատարանության դատական հանձնաժողովը ընդունել է թիվ 7-Ա որոշումը՝ սլյալների փոխանցման դուրսում գործող սնտեսավարող սուբյեկտների կողմից սեղեկասվություն ներկայացնելու մասին:

2) 2006 թվականի փետրվարի 3-ին ՀՀ սնտեսական մրցակցության դատարանության դատական հանձնաժողովի աշխատակազմի ղեկավարը թիվ ՎԵ-380 գրությամբ անհաս ձեռնարկաժեստ Մարինե Ալոյանին ուղարկել է վերը նշված որոշումը:

3) 2006 թվականի փետրվարի 28-ին ՀՀ սնտեսական մրցակցության դատարանության դատական հանձնաժողովի աշխատակազմի ղեկավարը գրությամբ Մարինե Ալոյանին սեղեկացրել է 2006 թվականի մարտի 10-ի ժամը 11:00-ին սեղի ունենալիք Հանձնաժողովի դռնբաց նիստի մասին, որտեղ ֆննդարկվելու է Մարինե Ալոյանի կողմից օրենքով նախատեսված սեղեկասվություն ներկայացնելու դատարանության չկատարման հարցը:

4) 2006 թվականի մարտի 10-ին ՀՀ սնտեսական մրցակցության դատարանության դատական հանձնաժողովը ընդունել է անհաս ձեռնարկաժեստ Մարինե Ալոյանի նկատմամբ դատաստանասվության միջոց կիրառելու մասին թիվ 21-Ա որոշումը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատախազությունները և եզրահանգումները.

Վճռաբեկ դատարանն իր որոշումներում բազմիցս ամբարձրել է այն դիրքորոշումը, որ իրավական դատարանում յուրաքանչյուր ոմ, ՀՀ Սահմանադրության 5-րդ հոդվածից ելնելով, դեռ է ելնի այն կանխավարկածից, որ վարչական ակտերն ընդունվում են Սահմանադրությամբ կամ օրենքներով վարչական մարմինների լիազորությունների օրհանակում և դրանց հիման վրա (սես՝ Լևոն Ղազարյան ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Նոր Նորփի արածափային ստորաբաժանում, երրորդ անձ Երևանի ֆաղափադատարան, 21.12.2006թ., ֆաղափադակական գործ թիվ 3-2440/ՎԴ (Երևանի ֆաղափադատարանի 18.11.2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2453-Ա որոշման 3-րդ կետի դատախազը կատարելու և ակտնանակի

թույլ սրվել վարչական ակտերում: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 62-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված յուրաքանչյուր դեպքում օրենսդիրը հասույ ընդգծում է այդ դեպքերի ակնհայտ լինելու հանգամանք:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը հանգում է եզրակացության, որ իրավական դեմոստրությունում «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 62-րդ հոդվածի հիման վրա վարչական ակտը կարող է առոչինչ համարվել խիստ բացառիկ դեպքերում, մասնավորապես, երբ **ակնառու են** նույն հոդվածով սահմանված **ակնհայտ կողմի սխալները**:

ՀՀ սնտեսական դասարանը, Հանձնաժողովի 2006 թվականի մարտի 10-ի թիվ 21-Ա որոշումն անվավեր ճանաչելով, հիմք է ընդունել այն, որ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 62-րդ հոդվածի 1-ին մասի «գ» կետի համաձայն՝ առոչինչ է այն վարչական ակտը, որում առկա են, մասնավորապես, հետևյալ ակնառու կողմի սխալները. ակտից դուրս չէ, թե դա որոշակիորեն ում է հասցեագրված, կամ հայտնի չէ, թե ինչ հարց է կարգավորվում:

ՀՀ սնտեսական դասարանը հաստատված է համարել այն, որ Հանձնաժողովի 2006 թվականի փետրվարի 1-ի թիվ 7-Ա որոշումն ընդունելիս չեն դասակարգվել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 56-րդ և 62-րդ հոդվածներով սահմանված որոշ դրույթներ, մասնավորապես, 2006 թվականի փետրվարի 1-ի թիվ 7-Ա որոշման մեջ նշված չեն սնտեսվարող սուբյեկտի՝ անհատ ձեռնարկատեր Մարինե Ալոյանի անունը, ազգանունը և նրա վրա դրվող դատարանային որոշումները:

Հանձնաժողովի 2006 թվականի փետրվարի 1-ի թիվ 7-Ա որոշման մեջ հստակ նշված է, որ Հանձնաժողովը որոշում է դիմել նույն որոշման հավելված 5-ում նշված սնտեսվարող սուբյեկտներին՝ եռօրյա ժամկետում Հանձնաժողով ներկայացնելու տեղեկատվություն՝ 2005 թվականի ընթացքում սվյալների փոխանցման դրոշում և սվյալների արքանյակային ստացման դրոշում իրենց կողմից իրականացված գործունեության վերաբերյալ՝ ըստ կից ձևանմուշի: Ընդ որում, հավելված 5-ում թիվ 70 համարի սակ հստակ նշված է անհատ ձեռնարկատեր Մարինե Ալոյանի անունը:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ վարչական ակտը կարող է ունենալ ներդիրներ, հավելվածներ: Նույն հոդվածի համաձայն՝ հավելվածները վարչական ակտի բաղկացուցիչ մասն են և գործում են այնքանով, որքանով գործում է բուն վարչական ակտը: Ներդիրները, հավելվածները և լրացուցիչ այլ փաստաթղթերը ինֆորմույն վարչական ակտեր չեն, դրանք վարչական ակտի բաղկացուցիչ մասն են և գործում են այնքանով, որքանով գործում է բուն վարչական ակտը:

Նշվածից հետևում է, որ վարչական ակտում դասակարգվել են գրավոր վարչական ակտի օրենքով (55-րդ հոդվածի 4-րդ մասի «բ» ենթակետ) ներկայացվող դասակարգումները:

Հանձնաժողովի 2006 թվականի փետրվարի 1-ի թիվ 7-Ա որոշումը ձևակերպված է հստակ և հասկանալի, շարադրված է այնպես, որ հասցեատիրոջ համար դուրս է, թե իր վրա ինչ դատարանային որոշումներ են դրված, որոնց դրամաններում նշված ակտն առոչինչ համարելն ինֆին դասարանի կողմից նյութական իրավունքի նորմի ակնհայտ սխալ կիրառում է:

ՀՀ սնտեսական դասարանը սխալ է մեկնաբանել նաև «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի դասակարգումները, որի արդյունքում հանգել է սխալ եզրակացության այն մասին, որ որոշման անստորագիր թղթերը չեն կարող համարվել ակտի հավելվածներ:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի դահանջներից հստակ հետևում է, որ վարչական ակտին ներկայացվող դահանջները վերաբերում են բուն վարչական ակտին և ոչ թե բուն վարչական ակտի հավելվածներին կամ ներդիրներին, և քանի որ օրենքով նախատեսված չէ, որ իրավական ակտի բաղկացուցիչ մասերը դաժարադիր դեպքում կնքվեն և ստորագրվեն վարչական ակտի ընդունված վարչական մարմնի դաժարադատ անձի կողմից, ապա այդ հիմքով վարչական ակտի առոչինչ լինելու մասին հետևությունները դառնում են իրավագուրկ:

Հանձնաժողովի 2006 թվականի փետրվարի 1-ի թիվ 7-Ա որոշումը (բուն վարչական ակտը), «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի 4-րդ մասի «թ» և «ժ» կետերին համադասաստան, ստորագրված և կնքված է:

Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ վերը նշված նյութական նորմերի սխալ մեկնաբանության արդյունքում ՀՀ սնտեսական դատարանը խախտել է նաև ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դահանջները:

Այսպիսով, վերը նշված նյութական նորմերի սխալ մեկնաբանությունը և դատավարական նորմերի խախտումը հիմք են, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն, ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ սնտեսական մրցակցության դաժարանության դեպքի հանձնաժողովի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 25-ի թիվ Տ-2315 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ ստորագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ ստորագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆագիական գործ թիվ 06-3175
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Լ.Գրիգորյան

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-295(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Երևանի ֆաղաֆագիական վճռաբեկ բողոքը Հայաստանի Հանրապետության ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ի թիվ 06-3175 ֆաղաֆագիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի Արթուր Խաչատրյանի՝ դատարանատնային անձի օրենքին հակասող ակտը մասնակիորեն անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Արթուր Խաչատրյանը դիմում է մասնակիորեն անվավեր ճանաչել Երևանի ֆաղաֆագիական վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի փետրվարի 24-ի թիվ 256-Ա որոշումը:

2006 թվականի հուլիսի 14-ի թիվ 2-1630 վճռով Երևան ֆաղաֆի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին այսանի դատարանը դիմումը բավարարել է:

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ի թիվ 06-3175 վճռով Վերաքննիչ դատարանը դիմումը բավարարել է. մասնակիորեն անվավեր է ճանաչել Երևանի ֆաղաֆագիական վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի փետրվարի 24-ի թիվ 256-Ա որոշման 2-րդ կետը՝ Երևանի Տերյան փողոցի 89-րդ հասցեում գտնվող թիվ 12 և 13 ավտոսնակներով զբաղեցված հողամասի վարձակալության դալանադրի ժամկետ սահմանելով հինգ տարի:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Երևանի ֆաղաֆագիական:

Հայցվորի կողմից 2007 թվականի փետրվարի 2-ին Վճռաբեկ դատարան է ներկայացվել դիմումի դատասխան:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դափնցը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորմամբ.

Վերաբնիչ դատարանը կիրառել է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ և 7-րդ հոդվածները, որոնք չդիմացել է կիրառել, չի կիրառել ՀՀ հողային օրենսգրքի 48-րդ, 57-րդ հոդվածները, որոնք դիմացել է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ հողային օրենսգրքի 48-րդ և 57-րդ հոդվածների համաձայն՝ ղեկավարության սեփականություն հանդիսացող հողամասերը վարձակալությամբ սրամադրվում են մինչև 99 տարի ժամկետով: ՀՀ հողային օրենսգրքի համաձայն՝ ղեկավարության սեփականություն հանդիսացող հողամասերի վարձակալության իրավունքի սրամադրման նվազագույն ժամկետ սահմանված չէ, հետևապես Երևանի ֆաղափառյալ որդես ղեկավարության անունից հանդես եկող մարմին, իրավասու է որոշելու հողամասի վարձակալության իրավունքի սրամադրման ժամկետը:

Հարկ է նշել, որ այն բոլոր դեղքերը, երբ Երևանի ֆաղափառյալ կողմից ղեկավարության սեփականություն հանդիսացող հողամասերը սրամադրվել են 5 տարի ժամկետով, բոլորովին այլ են, և նույնական մոտեցում ցուցաբերելու մասին հողվածների կիրառումը դատարանի կողմից սեղին չէ, առավել ևս, երբ դիմող կողմը որևէ աղյուցույց չի ներկայացրել ցուցաբերված մասն մոտեցման մասին:

Վերաբնիչ դատարանի վճռի պատճառաբանական մասում նշվում է, որ Երևանի ֆաղափառյալ, ունենալով նույն տարածքում համանման ավտոտնակների հողամասերի վարձակալության դայմանագրերի հինգ տարի ժամկետով երկարացման նախադեղքեր, դիմումատուի նկատմամբ ցուցաբերել է անհավասար մոտեցում, մինչդեռ դարձ չէ, թե այդ ո՞ր դեղքերի մասին է խոսքը, և ի հաստատում դրա՝ որևէ կոնկրետ օրինակ չի նշվում: Ուստի, անհիմն է հիշատակված «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ և 7-րդ հոդվածների կիրառումը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դափնցել է բեկանել Վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ի թիվ 06-3175 ֆաղափառյալական գործով կայացրած վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2.1 Վճռաբեկ բողոքի դատասխանի հիմքերը և փաստարկները.

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան ներկայացրած անձն իր դատասխանին կցել է Երևանի ֆաղափառյալ 2006 թվականի նոյեմբերի 22-ի «Երևանի ֆաղափառյալի որոշումների հիման վրա կնքված վարձակալության դայմանագրի ժամկետների կանոնակարգման մասին» թիվ 2005-Ա որոշումը և նշել, որ Երևանի ֆաղափառյալ, անհետելով նույն որոշումը, վճռաբեկ բողոք է բերել Վերաբնիչ դատարանի վճռի դեմ: Նշված որոշման 1-ին կետի 1.1-րդ ենթակետով նախատեսված է ժամկետային վարձակալության դայմանագրերը վերակնքել որդես անորոշ ժամկետով կնքված դայմանագրեր:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) ՀՀ կառավարության 2002 թվականի մայիսի 29-ի թիվ 824 որոշումը և ՀՀ ղեկավարության գույքի կառավարման նախարարի 2002 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ 143 հրամանի

համաձայն՝ Արթուր Խաչատրյանին աճուրդով վաճառվել են Երևան ֆաղափ Տերյան փողոցի 89-րդ հասցեում գտնվող թիվ 12 և 13 ավտոսնակները:

2) ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Կենտրոն սարածֆային ստորաբաժանման կողմից 2005 թվականի փետրվարի 14-ին գրանցվել է (թիվ 1488246 վկայական) Արթուր Խաչատրյանի սեփականության իրավունքն երկու ավտոսնակների և վարձակալության իրավունքը դրանցով զբաղեցված հողամասի նկատմամբ:

3) Հողամասի վարձակալության ժամկետը լրացել է 2005 թվականի դեկտեմբերի 23-ին:

4) 2005 թվականի դեկտեմբերի 19-ին Արթուր Խաչատրյանը դիմել է Երևանի ֆաղափաղեցի՝ խնդրելով հողի վարձակալության ժամկետը երկարաձգել:

5) Երևանի ֆաղափաղեցի 2006 թվականի փետրվարի 24-ի թիվ 256-Ա որոշման 2-րդ կետի համաձայն՝ վարձակալության ղայմանագրով սահմանված ժամկետը երկարաձգվել է մեկ ամիսով:

6) 2006 թվականի փետրվարի 28-ին Արթուր Խաչատրյանը կրկին դիմել է Երևանի ֆաղափաղեցի՝ խնդրելով վերանայել կայացված որոշման հողի վարձակալության ղայմանագրի ժամկետը՝ այն սահմանելով 5 (հինգ) ամիս, քանի որ սովորաբար նման սարածֆի համար սրվում է 5 ամիս ժամկետ:

7) Ի ղայսախան նշված դիմումի՝ 2006 թվականի մարտի 31-ին Երևանի ֆաղափաղեցարանի աշխատակազմի անճարժ գույքի կառավարման վարչության ղեկը թիվ 20/1-8 գրությամբ ղայսախանել է, որ Երևանի ֆաղափաղեցը գտել է նղայսակահարմար սահմանել մեկ ամիս ժամկետ՝ ավտոսնակի զբաղեցրած հողամասի համար վարձակալության ղայմանագիր կնքելու համար:

4. Վճարելի դասարանի ղայսառարանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքի սահմաններում Վճարելի դասարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պայսառարանությամբ.

Սույն որոշմամբ Վճարելի դասարանը վճարելի բողոքի հիմքի հիման վրա անդրադառնում է հետևյալ իրավական հարցին՝ իրավաչափ է արղյոք հայեցողական լիազորության իրականացման արղյունքում կայացված Երևանի ֆաղափաղեցի որոշումը, և արղյոք դասարանը, անվավեր ճանաչելով նման որոշումը, իրավունք ունի ղայսաղրելու վարչական մարմնին իրականացնել իր հայեցողական լիազորությունը դասական ակղով սահմանված կարգով:

ՀՀ հողային օրենսգրքի 48-րդ հողվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ ղետության և համայնքների սեփականության հողամասերի վարձակալությունը չի կարող լինել 99 ամիս ավելի ժամկետով, բացառությամբ գյուղատնտեսական նշանակության հողերի:

Նշված նորմով օրենսղիրը սահմանել է ղետության սեփականություն հանղիսացող հողամասերի վարձակալության իրավունքի սրամաղրման առավելագույն ժամկետ (մինչև 99 ամիս)՝ միաժամանակ չնախատեսելով հողամասերի վարձակալության իրավունքի սրամաղրման նվազագույն ժամկետ:

ՀՀ հողային օրենսգրքի 76-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ Երևանում ղետության սեփականությանը ղայսկանող հողամասերը վարձակալության իրավունքով սրամաղրում է Երևանի ֆաղափաղեցը:

Աղաղիսով, վերագրյալ նորմերի հիման վրա Վճարելի դասարանը գտնում է, որ Երևան ֆաղափում ղետության սեփականություն հանղիսացող հողամասերը վարձակալության

իրավունքով սրամադրում է Երևանի ֆաղափառաբանական իրականացնելով հայեցողական լիազորություն, այն է՝ որոշում է հողամասի վարձակալության ժամկետը 99 տարվա ժամկետով:

Սույն գործով վիճարկվում է Երևանի ֆաղափառաբանական որոշումը, որը կայացվել է նրա հայեցողական լիազորության իրականացման արդյունքում, և հետևաբար առաջին հերթին դասական սուզման է ենթակա այդ լիազորության իրականացման իրավաչափությունը:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետև նաև՝ Օրենք) 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական ակտն արտաքին ներգործություն ունեցող այն որոշումը, կարգադրությունը, հրամանը կամ այլ անհասական իրավական ակտն է, որը վարչական մարմինն ընդունել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նպատակով, և ուղղված է անձանց համար իրավունքներ և դատարանություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն:

Երևանի ֆաղափառաբանական 2006 թվականի փետրվարի 24-ի թիվ 256-Ա որոշման բովանդակությունից և դրանով կարգավորվող հարաբերությունների առանձնահատկություններից դարձ է դառնում, որ վիճարկվող ակտը վարչական ակտ է, քանի որ դրա հասցեատիրոջ (ֆաղափառաբան) համար սահմանվում են իրավունքներ և դատարանություններ:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ վարչական ակտերի ձևերի, **դրանց ընդունման**, հրատարակման կամ հրատարակման, ուժի մեջ մտնելու, փոփոխման, անվավեր ճանաչելու, գործողությունը դադարեցնելու, ինչդեպ նաև այդ ակտերի հասցեատերերին իրազեկելու հետ կապված հարաբերությունների կարգավորման առանձնահատկությունները սահմանվում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով:

Սա նշանակում է, որ իր հայեցողական լիազորությունն իրականացնելիս յուրաքանչյուր դեպքում վարչական մարմինը ղեկավարվում է հաշվի առնելով «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի դրույթները:

Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ Երևանի ֆաղափառաբանական հայեցողությունը՝ որոշելու վարձակալության ժամկետը, ղեկավարվելով համադասասխանի «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դրույթներին, որի համաձայն՝ հայեցողական լիազորություններ իրականացնելիս վարչական մարմինը դատարան է առաջնորդվել մարդու և ֆաղափառաբանի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված իրավունքների և ազատությունների դաշտանության անհրաժեշտությամբ, **նրանց իրավահավասարության**, վարչարարության իրականացման համաչափության և **կամայականության արգելի սկզբունքով**, ինչդեպ նաև հետադարձել օրենքով կանխորոշված այլ նպատակներ:

Կամայականության արգելի սկզբունքը բխում է ՀՀ Սահմանադրության 14.1-րդ հոդվածով ամրագրված հավասարության և խտրականության արգելի սկզբունքներից:

Օրենքի 7-րդ հոդվածում այն իր ամրագրումն է ստացել հետևյալ կանոնների լույսի ներքո. դրան համադասասխան՝ վարչական մարմիններին **արգելվում է** անհավասար մոտեցում ցուցաբերել միասեռակ փաստական հանգամանքների նկատմամբ, եթե առկա չէ դրանց արբերական որևէ հիմք, և եթե առկա է նման հիմք, ապա վարչական մարմինը **դատարան է** անհասական մոտեցում ցուցաբերել էադեպ արբեր փաստական հանգամանքների նկատմամբ:

Այս կանոնը սարածվում է վարչական մարմինների ցանկացած լիազորության նկատմամբ:

Երևանի ֆաղափառությունը վճարել բողոքի հիմնի փաստարկներում նշել է, որ դիմողը չի աղյուցացել, որ Երևանի ֆաղափառությունը նրա նկատմամբ անհավասար մոտեցում է ցուցաբերել:

Սույն գործի փաստերի հիման վրա Վճարել դատարանն արձանագրում է, որ յուրաքանչյուր նման դեպքում առաջանում է դատական լրացուցիչ սուուգման կանոն՝ որոշելու համար, թե ով է կրում վարչական մարմնի ցուցաբերած մոտեցման իրավաչափության աղյուցացման դատարկանությունը:

Այս կանոնն անհրաժեշտ է կիրառել բոլոր այն դեպքերում, երբ վարչական մարմինը վարչական ակտն ընդունելու համար հիմն ծառայած հանգամանքների աղյուցացման դատարկանությունն իրականացնելիս որդես թույլատրելի և ողջամիտ իրավական հիմնավորում մասնանուն է սվյալ վարչաիրավական հարաբերություններում օրենքի ուժով դիմողի աղյուցացման դատարկանությունը, ինչի չկատարումը վերջինիս կողմից ինքնին բավարար հիմն է հանդիսացել վարչական ակտի ընդունման համար:

Նշված իրավական խնդրի լուծման համար սույն գործով կիրառելի են նյութական իրավունքի նորմով սահմանված (Օրենքի 43-րդ հոդված) և դրա իրացվելիությունն աղյուցացվող դատարկանական իրավունքի նորմով սահմանված (ՀՀ ֆաղափառական դատարկանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մաս) կանոնները: Այդ կանոններին համադատասխան՝ Վճարել դատարանը գտնում է, որ նախ տեսք է տարգել, թե ում վրա է դրված եղել աղյուցացման դատարկանությունը սվյալ վարչաիրավական հարաբերությունում:

Օրենքի 43-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված է աղյուցացման դատարկանության բաշխման ընդհանուր կանոնը, որի համաձայն՝ անձի և վարչական մարմնի փոխհարաբերություններում աղյուցացման դատարկանությունը կրում է՝

ա) անձը՝ նրա համար բարենդատս փաստական հանգամանքների առկայության դեպքում.

բ) վարչական մարմինը՝ անձի համար ոչ բարենդատս փաստական հանգամանքների առկայության դեպքում:

Այս ընդհանուր կանոնից նույն հոդվածի 2-րդ մասը սահմանում է բացառություն այն դեպքերի համար, երբ փաստական հանգամանքների վերաբերյալ սվյալներին անձը կարող է իրագել դառնալ բացառադես սվյալ վարչական մարմնի միջոցով: Օրենքի 43-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ այդ դեպքում աղյուցացման դատարկանությունը կրում է վարչական մարմինը:

Քննարկվող դեպքում աղյուցացման դատարկանությունը վարչաիրավական հարաբերությունում սկզբնադես կրել է դիմողը, քանի որ փաստական հանգամանքները նրա համար բարենդատս էին: Մակայն, քանի որ այդ փաստական հանգամանքների մասին անձը կարող էր իրագելվել միայն սվյալ վարչական մարմնի կողմից կայացված այլ վարչական ակտերից, և այդ տեղեկությունները հրատարկային չլինելու դատառառով կարող էին հասու լինել դիմողին բացառադես Երևանի ֆաղափառության միջոցով, ուսին աղյուցացման դատարկանությունը կրել է Երևանի ֆաղափառությունը:

Վարչաիրավական հարաբերությունում կրելով աղյուցացման դատարկանություն՝ Երևանի ֆաղափառության կողմից դատարկան քննության ժամանակ անհավասար մոտեցում չցուցաբերելու վերաբերյալ որևէ աղյուցաց չի ներկայացվել դատարան: Ավելին, առաջին աշյանի դատարանը գրությամբ դիմել է ֆաղափառությանին՝ տրամադրելու նշված փաստ վերաբերյալ տեղեկություններ, նշված տեղեկությունները դատարանին ներկայացնելու

դասճառաբանությամբ Քաղաքապետարանի ներկայացուցչի միջնորդության հիման վրա դասական նիսը հետաձգվել է:

Հաջորդ դասական նիստերին Երևանի ֆաղափառությանը չի ներկայացրել նշված ժողովություններն այն դեպքում, երբ վարչաիրավական հարաբերություններում ունենալով աղացուցման դարձականություն՝ դասավարտության ընթացքում, ՀՀ ֆաղափառական դասավարտության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն, Երևանի ֆաղափառությանն ունեցել է ուղղակի դարձականություն՝ աղացուցելու ակն ընդունելու համար հիմն հանդիսացող հանգամանքները:

Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ սույն գործով ինչդեպ առաջին ասյանի դասարանը, այնուհետ էլ Վերաբնիչ դասարանը իրավացիորեն հաստատված են համարել Երևանի ֆաղափառության կողմից նույնական մոտեցում չցուցաբերելու փաստը:

Նման փաստի հաստատված լինելու դայմաններում ակնհայտ է, որ Երևանի ֆաղափառության ֆննարկվող որոշման մասը հակասում է Օրենքի դասանցներին:

Ավելին, Օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված է վարչական մարմնի հայեցողական լիազորությունը նույն ձևով իրականացնելու դարձականություն, և սույն գործով բացակայում է գերակա շահի առկայության դասճառով մեկ այլ հայեցողական որոշում ընդունելու մասին փաստը հաստատող աղացույցը: Հետևաբար, Երևանի ֆաղափառության կողմից չի դասողանվել նաև Օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված դասանցը:

Վերագրվալի հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Երևանի ֆաղափառության 2006 թվականի փետրվարի 24-ի թիվ 256-Ս որոշման 2-րդ կետը իրավաչափ չէ, հետևաբար այն ենթակա է անվավեր ճանաչման դասարանի կողմից:

Ինչ վերաբերում է բողոքի այն փաստարկին, որ ՀՀ հողային օրենսգրքի համաձայն՝ դեռության սեփականություն հանդիսացող հողամասերի վարձակալության իրավունքի սրամադրման նվազագույն ժամկետ սահմանված չէ, հետևաբար Երևանի ֆաղափառության՝ որդես դեռության անունից հանդես եկող մարմին, իրավասու է որոշելու հողամասի վարձակալության իրավունքի սրամադրման ժամկետը, աղա այն հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ դասճառաբանությամբ:

Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 5-րդ հոդվածի համաձայն՝ դեռական իշխանությունն իրականացվում է Սահմանադրությանը և օրենքներին համադասարան՝ օրենսդիր, գործադիր և դասական իշխանությունների բաժանման և հավասարակշռման հիման վրա:

Պետական և ժողովական ինֆնակառավարման մարմիններն ու դասեռնասար անձինք իրավասու են կասարելու միայն այնդիսի գործողություններ, որոնց համար լիազորված են Սահմանադրությամբ կամ օրենքներով:

Նշված սահմանադրական նորմը, ամրագրելով իշխանությունների բաժանման և հավասարակշռման սկզբունքը, միաժամանակ օրենսդրին հասցեագրել է հիմնարար առաքելություն՝ օրենքների հիման վրա որոշելու դեռական մարմինների և դրանց դասեռնասար անձանց իրավասությունը (լիազորությունը)՝ իշխանությունն իրականացնելիս:

Ինչդեպ վերը նշվեց, ՀՀ հողային օրենսգրքի 76-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ Երևանում դեռության սեփականության հողամասերը վարձակալության իրավունքով սրամադրում է Երևանի ֆաղափառության: Նշված նորմով սղադիչ և հսակ սահմանված է այն մարմինը (դասեռնասար անձը), որը լիազորված է որոշելու հողամասը վարձակալության սղալու ժամկետը: Դասարանը, հանդիսանալով դասական իշխանություն իրականացնող

մարմին, իրավասու չէ որոշել հողամասը վարձակալության սրամադրելու ժամկետը:

Սույն գործով նման որոշում դասարանի կողմից կարող էր կայացվել միայն այն դեպքում, երբ առկա կլինե՞ր վարչական մարմնի ոչ թե հայեցողական լիազորություն, այլ օրենքի ուժով դարձրա՞յիր լիազորություն, որը կբացառե՞ր նրա հայեցողությունը: Գասարանի կողմից կոնկրետ ժամկետի սահմանումը միջամտում է վարչական մարմնի հայեցողական լիազորությանը: Նման միջամտությունը թույլատրելի է միայն հայեցողական լիազորության իրավաչափության սուզման ճեանկյունից:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանն անհրաժեշտ է համարում նեւել, որ օրենսդիրը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 14-րդ հողվածում ամրագրելով դասական ակտերի դարձրա՞յիր և կասարման ենթակա լինելը, 163-րդ հողվածի 2-րդ մասում իրավունք է վերադա՞հել դասարանին դարձրադրելու համադասալխան մարմնին կամ դաշոնասար անձին՝ ընդունելու ֆաղաֆաղու՝ օրենքով երաշխավորվող իրավունքները և (կամ) ազատությունները վերականգնող ակտ այն դեպքում, երբ ֆաղաֆաղու կամ իրավաբանական անձի խախտված իրավունքը չի կարող վերականգնվել միայն դեշական մարմնի, Տեղական ինքնակառավարման մարմնի կամ դրանց դաշոնասար անձի՝ օրենքին հակասող ակտն անվավեր ճանաչելու միջոցով:

Տվյալ դեպքում միայն Երևանի ֆաղաֆաղեթի որոշումը մասնակիորեն անվավեր ճանաչելով՝ չի վերականգնվում դիմողի իրավունքը, հեշևաբար, Երևանի ֆաղաֆաղեթին դասարանը կարող է դարձրադրել կայացնելու ֆաղաֆաղու խախտված իրավունքը վերականգնող ակտ:

Միաժամանակ ՀՀ Մահմանադրության 91-րդ և ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 14-րդ հողվածների ուժով վարչական մարմինը դարձրավոր է հաշվի առնել դասարանի իրավական դիրքորոշումը, որի հիմքով դասարանը դարձրավորեցնում է ընդունելու համադասալխան որոշում նրա հայեցողական լիազորության սահմաններում: Առանց այդ դիրքորոշումը հաշվի առնելու վարչական մարմինը չի կարող վերացնել իր հայեցողական լիազորության իրականացման ժամանակ թույլ տված սխալը և հեշևաբար անձի խախտված իրավունքը:

Սույն գործով Վճռաբեկ դասարանը հաշվի է առնում նաև վճռաբեկ բողոքի դասալխանին կցված Երևանի ֆաղաֆաղեթի՝ 2006 թվականի նոյեմբերի 22-ի «Երևանի ֆաղաֆաղեթի որոշումների հիման վրա կնքված վարձակալության դայմանագրի ժամկետների կանոնակարգման մասին» թիվ 2005-Ա որոշումը, որով Երևանի ֆաղաֆաղեթը որոշել է իրականացնել իր հայեցողական լիազորությունն այլ ձևով՝ սահմանելով բողոքի համար առավել բարենդաս դայմաններ:

Այադիսով, վճռաբեկ բողոքում նեւած հիմքի մասնակի հիմնավոր լինելը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հողվածի համաձայն, ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք է հանդիսանում:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ տվյալ դեպքում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հողվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ սորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դասարանի լիազորությունը հեշևյալ հիմնավորմամբ:

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշոնանության մասին» ելբողական կոնվենցիայի 6-րդ հողվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Սույն ֆաղաֆաղիական գործով վեճի լուծումն

Էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դատաբանության իրավունքի սար, հետևաբար, գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարձնում նշված իրավունքի խախտման ճշանկությունից: Տվյալ դեղում վճռաբեկ դատարանի կողմից ստրադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության շահերից:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Երևանի քաղաքադատարանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ի թիվ 06-3175 վճռի՝ Երևան քաղաքի Տերյան փողոցի 89-րդ հասցեում գտնվող թիվ 12 և 13 ավտոսնակներով զբաղեցված հողամասի վարձակալության դայմանագրի ժամկետը հինգ արի սահմանելու մասը և այդ մասով դատական ակտը փոփոխել:

Պարտավորեցնել Երևանի քաղաքադատարանին կայացնելու Արթուր Խաչատրյանի խախտված իրավունքը վերականգնող ակտ:

2. ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դաից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruարություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruարություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Ավան և Նոր Նորք համայնքների
առաջին ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-991
Նախագահող դատավոր՝ Ս.Ուզունյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-311(Ա)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական Պալատը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով Պաղիկ Միխայելյանի վճռաբեկ բողոքն ըստ հայցի Ալիդա Գրիգորյանի ընդդեմ Հմայակ Միխայելյանի՝ բնակարանի նկատմամբ օգտագործման իրավունքը ճանաչելու դատարանի մասին թիվ 2-991 քաղաքացիական գործով Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 10.02.2005 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Հայցվորը, դիմելով դատարան, դատարանին է ճանաչել իր և իր որդի Ալբերտ Միխայելյանի բնակելի սահմանային օգտագործման իրավունքը Երևան քաղաքի Ն.Գումանի 1 շենքի թիվ 78 բնակարանի նկատմամբ:

Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 10.02.2005 թվականի վճռով քաղաքացիական գործի վարույթը կարճվել է՝ կնքված հաշվարկային համաձայնությունը հաստատելու հիմքով:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Պաղիկ Միխայելյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի կողմից ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստերը և դատարանի որոշումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքի ֆնելում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 33-րդ և 133-րդ հոդվածների պահանջը:*

Բողոք բերած անձը բողոքի սույն հիմքը լուրջաբանել է հետևյալ փաստերով.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի 33-րդ հոդվածի համաձայն՝ հացնոթյան համաձայնությունը կնքում են կողմերը: Մինչդեռ որդես կողմ Պատիկ Միխայելյանը գործով ներգրավված չի եղել:

Դատարանը նախքան հացնոթյան համաձայնությունը հաստատելը Պատիկ Միխայելյանին չի տարգարանել դրա դատարանական հետևանքները: Դատարանը չդիտարկել է հաստատված հացնոթյան համաձայնությունը, եթե այն հակասում է օրենքին և այլ իրավական ակտերին կամ խախտում է այլ անձանց իրավունքները և օրինական օգուտները:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի 133-րդ հոդվածի համաձայն՝ կողմերի հացնոթյան համաձայնությունը հաստատվելու դեպքում դատարանի վճիռը դիտարկել է դատարանական հացնոթյան համաձայնության բառացի շարադրանքը (սեֆուս): Մինչդեռ վճռում հացնոթյան համաձայնության բառացի սեֆուս շարադրված չէ:

2) *Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի 27-31-րդ հոդվածների, 93-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 95-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջները:*

Նշված դեպքում բողոք բերած անձը լուրջաբանել է հետևյալ փաստերով.

Դատարանը գործի դատարանական Պատիկ Միխայելյանին չի ներգրավել՝ հաշվի չառնելով այն հանգամանքը, որ հայցադատականը կառավարված է եղել վերջինիս բնակարանի հետ:

Պատիկ Միխայելյանին ոչ հայցադատական և ոչ էլ դրան կից փաստաթղթերի լուրջաբանները չեն ուղարկվել, ինչի լուրջաբանական գրկվել է հայցի դեմ առարկություններ ներկայացնելու իր դատարանական իրավունքից:

3) *Սույն գործով առկա են նոր երևան եկած հանգամանքներ, որոնք դատարանի վճիռը վերանայման հիմք են հանդիսանում:*

Նշված դեպքում բողոք բերած անձը լուրջաբանել է հետևյալ փաստերով.

Բողոք բերած անձն իմացել է դատարանի մասին, սակայն չի իմացել դրա բովանդակության մասին:

Դատարանի վճիռը մասին բողոք բերած անձն իմացել է հարկադիր կատարողի մոտ 13.11.2006 թվականին:

Նշված հանգամանքները, ըստ բողոք բերած անձի, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի 228-րդ հոդվածի համաձայն սույն վճիռը վերանայման հիմք են:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը լուրջաբանել է բեկանել Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 10.02.2005 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆունկցիան:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆունկցիան համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆունկցիան համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Դատարանի 10.02.2005 թվականի արձանագրային որոշմամբ Պատիկ Միխայելյանը սույն գործով ներգրավվել է որդես լուրջաբանող:

2) Գործի ֆունկցիան ընթացում կողմերը, ներկայացնելով Պատիկ Միխայելյանի դիմումը, համաձայն որի՝ վերջինս խոստացել է բնակարանը վաճառելու դեպքում վեց ամսյա ժամկետում Ալբերտ Միխայելյանի համար (լուրջաբանող Հմայակ Միխայելյանի որդու) գնել բնակարան, միջնորդել են հաստատված հացնոթյան համաձայնություն և գործի վարույթը կարճել:

3) Համաձայն իրավունքների լուրջաբանական գրանցման 22.07.2003 թվականի թիվ 1707463 վկայականի՝ Երևան ֆաղաֆի Ն.Դումանի թիվ 1 օբյեկտի 78 հասցեի բնակարանը

սեփականության իրավունքով դասկանել է Պառիկ Միֆայեյանին (գ.թ. 14-16):

4) 10.02.2005 թվականին դասարան ներկայացված դիմումով Պառիկ Միֆայեյանը հայցնել է, որ խոստանում է բնակարանը վաճառելու դեղմում վեցամսյա ժամկետում Ալբերտ Հմայակի Միֆայեյանի համար գնել բնակարան (գ.թ. 28):

5) Մեկ փաստաթուղթ կազմելու միջոցով կողմերի միջև կնքված հաճախության համաձայնություն դասարանին չի ներկայացվել:

6) Դասարանը, նախքան հաճախության համաձայնության հաստատումը, կողմերին չի դարգաբանել դրա դասավարական հեժնանքները:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 133-րդ հոդվածի համաձայն՝ կողմերի հաճախության համաձայնությունը հաստատվելու դեղմում դասարանի վճիռը դեֆ է դարձնակի հաճախության համաձայնության բառացի շարադրանքը (սեֆսբ):

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 33-րդ հոդվածի 2-րդ կետի՝ կողմերի միջև կայացած հաճախության համաձայնությունը ձևակերտվում է գրավոր: Դասարանը նախքան հաճախության համաձայնության հաստատելը, կողմերին դարգաբանում է դրա դասավարական հեժնանքները:

Սույն գործով դասարանը որդես կողմերի միջև կնքված հաճախության համաձայնություն է ընդունել Պառիկ Միֆայեյանի դիմումը, համաձայն որի՝ վերջինս խոստացել է բնակարանը վաճառելու դեղմում վեցամսյա ժամկետում Ալբերտ Միֆայեյանի համար գնել բնակարան: Դասարանին մեկ փաստաթղթի ձևով կողմերի միջև կնքված հաճախության համաձայնության գրավոր սեֆս չի ներկայացվել:

Դասարանին ներկայացված՝ Պառիկ Միֆայեյանի դիմումը չի կարող համարվել կողմերի միջև սահմանված կարգով կնքված հաճախության համաձայնություն, քանի որ այն ստորագրվել է միայն Պառիկ Միֆայեյանի կողմից և չի բավարարում ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 33-րդ հոդվածով հաճախության համաձայնության բովանդակությանն ու ձևին առաջադրվող դաժնանքներին:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 33-րդ և 133-րդ հոդվածների դաժնանքների խախտումն առկա է:

2) Բողոքի երկրորդ հիմքը հիմնավոր է մասնակիորդին հետևյալ պատճառաբանությամբ:

Բողոք բերած անձի այն փաստարկը, թե Պ.Միֆայեյանը դասարանի կողմից որդես դասախանող չի ներգրավվել, անհիմն է, քանի որ սույն գործի փաստերի համաձայն՝ դասարանի 10.02.2005 թվականի արձանագրային որոշմամբ վերջինս որդես դասախանող ներգրավվել է գործի քննությանը:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 93-րդ և 95-րդ հոդվածների խախտման վերաբերյալ դասճառաբանությանը, աղա Վճռաբեկ դասարանը այն հիմնավոր է համարում հետևյալ դասճառաբանությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 93-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դասարանը դասախանողին դաժնաձ ձևով ուղարկում է հայցադիմումի և դրան կից փաստաթղթերի դաժնանքները:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին դարբերության համաձայն՝ հայցադիմումը ստանալու օրվանից հետո՝ երկաքաբքյա ժամկետում դատասխանողը դարձավոր է դատարան ներկայացնել գրավոր դատասխան հայցադիմումի վերաբերյալ՝ դրան կցելով հայցի դեմ իր առարկությունները հաստատող փաստաթղթեր կամ ներկայացնել հիմնավորված միջնորդություն՝ մինչև երկու շաբաթ սևողությամբ լրացուցիչ ժամկետ խնդրելու վերաբերյալ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ թեև վերը նշված հոդվածով հայցադիմումի վերաբերյալ դատասխան ներկայացնելը դատասխանողի դատավարական դարձարկանությունն է, սակայն միաժամանակ դա վերջինիս դատավարական իրավունքն է, քանի որ դատավարական այդ ինստիտուցիոն դատասխանողի դատավարական դաճադանության եղանակներից մեկն է: Այդ իսկ դաճադանով Վճռաբեկ դատարանը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին դարբերությամբ սահմանված հայցադիմումին դատասխան ներկայացնելը դիտում է որդես դատավարական կարևոր իրավունք: Վերոգրյալից հետևում է, որ դատարանը դարձավոր է դատավարությունը կազմակերդել այնդես, որդեսզի ադահովի դատասխանողի այս իրավունքի իրականացումը:

Սույն գործով դատարանը 10.02.2005 թվականի արձանագրային որոճամադր Պադիկ Միխայելյանին ներգրավել է ֆաղաֆացիական գործի քննությանը որդես դատասխանող և նույն օրը՝ 10.02.2005 թվականին վճիռ է կայացրել՝ կողմին հնարավորություն չճալով հայցադիմումին ծանոթանալու և դրա դեմ երկաքաբքյա ժամկետում առարկություններ ներկայացնելու իր դատավարական իրավունքներից:

Ունենալով հայցադիմումին ծանոթանալու և դրա վերաբերյալ գրավոր դատասխանը երկաքաբքյա ժամկետում դատարան ներկայացնելու իրավական հնարավորություն, անձը ողջամտրեն կարող էր դատարանից ակնկալել իր գործի քննության նճանակում առնվազն այդ երկաքաբքյա ժամկետի ավարճից հետո: Ավելին, նույն հոդվածով սահմանված դրույթը անձին իրավունք է վերադահում ներկայացնել հիմնավորված միջնորդություն՝ մինչև երկու շաբաթ սևողությամբ լրացուցիչ ժամկետ խնդրելու վերաբերյալ: Սա ևս հիմնավորում է այն եզրակացությունը, որ դատարանը դարձավոր է դատական նիս նճանակել ոչ ճուտ, քան այդ երկաքաբքյա ժամկետի լրանալը:

Այսդիտով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատարանը՝ խախտելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 93-րդ և 95-րդ հոդվածների դահանջները, դատասխանողին գրկել է իր դատավարական իրավունքներից օգսվելու հնարավորությունից: Արդյունքում խախտվել է անձի՝ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաճադանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաճխավորված «հավասարության դայմաններում, արդարության բոլոր դահանջների դահոդանամադր, անկալի և անկողմնակալ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում իր գործի հրադարակային քննության իրավունքը» (արդար դատաքննության իրավունք): Վճռաբեկ դատարանն այս հարցի վերաբերյալ իր մանրամասն դիրքորոճումն արճահայճել է 17.11.2006 թվականի թիվ 3-1894(ՏԳ) որոճամադր (*shu ֆաղաֆացիական գործն ըստ հայցի «Արդիմակետ» ՍՊԸ-ի ընդդես «Արմենճել» ՓԲԸ-ի՝ գումարի բռնագսնչման պահանջի մասին*):

2)Բողդի երրորդ հիմքն անհիմն է հետևյալ պաճադանադանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի համաձայն՝ նոր երևան եկած հանգամանքների հետևանքով դատական ակճի վերանայման համար հիմք են

մասնավորապես՝

1) գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք հայտնի չեն եղել և չէին կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձանց.

2) գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք հայտնի են եղել գործին մասնակցող անձանց, բայց նրանցից անկախ դասձառներով չեն ներկայացվել դատարան:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոք բերած անձի կողմից բողոքում վկայակոչված հանգամանքները, սույն գործի վերանայման համար նոր երևան եկած հանգամանքներ չեն կարող հանդիսանալ, քանի որ Պ.Միխայելյանը ստորագրելով դատարանին ուղղված դիմումը՝ մինչև այն ստորագրելը դրա բովանդակությանը ծանոթանալու իրական հնարավորությունն ունեցել է, այսինքն՝ նշված հանգամանքը կարող էր հայտնի լինել վերջինիս:

Դատարանի վճռի առկայության մասին հարկադիր կատարողից իմանալու վերաբերյալ բողոք բերած անձի փաստարկը Վճռաբեկ դատարանը անհիմն է համարում, քանի որ դատաստանողը մասնակցել է դատական նիստին, որում հրադարակվել է վերոհիշյալ վճիռը:

Վերը նշված դատառաքանությունների հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր, իսկ երկրորդ հիմքը մասնակիորեն հիմնավոր համարելով, դրանց առկայությունը բավարար հիմք է համարում Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 10.02.2005 թվականի վճիռը ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 10.02.2005 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման ժամից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnraqrupjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnraqrupjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ
դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-3973/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառնայան
Դատավորներ՝ Լ.Գրիգորյան
Կ.Հակոբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-223 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղափացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով Աժոս Խոյոյանի վճռաբեկ բողոքն ըստ «Ավանգարդ Մոթորս» ՍՊԸ-ի հայցի ընդդեմ Աժոս Խոյոյանի՝ ադորինի զբաղեցրած սարածֆից վսարելու դահանջի մասին ֆաղափացիական գործով ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.12.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Զ Ե Յ

1. Գործի դատարական նախադատսնությունը.

«Ավանգարդ Մոթորս» ՍՊԸ-ն, դիմելով Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաւ համայնֆների առաջին աշյանի դատարան, դահանջել է Աժոս Խոյոյանին վսարել վերջինիս կողմից ադորինի զբաղեցված՝ Երևանի Աբովյան-Մարալանջ 141 հասցեի սարածֆից:

Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաւ համայնֆների առաջին աշյանի դատարանի 22.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.12.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Աժոս Խոյոյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասիյան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և դահանջը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմնֆի սահմաններում ներֆհիւյալ հիմնավորումներով.

Դասարանը սիսայ է մեկնաբանել ՀՀ կառավարության 21.04.2005 թվականի թիվ 590-Ն և 05.10.2001 թվականի թիվ 950 որոշումների պահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասճառաբանել է հետևյալ փաստերով.

Դասարանը, բավարարելով հայցը, դասաֆնությունը հիմնավորված է համարել, որ ՀՀ կառավարության 21.04.2005 թվականի թիվ 590-Ն որոշմամբ Երևանի Սարալանջի փողոցի և Երիտասարդության դպրատան հարակից սարածֆն ընդգրկվել է կառուցադասման ծրագրերի իրականացման նպատակով դեռության կարիքների համար վերցվող հողամասերի ցանկում: ՀՀ կառավարության 05.10.2005 թվականի թիվ 950 որոշմամբ հաստատվել է Երևան ֆաղաֆի օսարման գոտիներում գտնվող հողամասերն ու անշարժ գույքը վերցնելու, փոխհասուցելու, գնային առաջարկը ձևավորելու և իրացնելու կարգը: Երևանի ֆաղաֆաղետի 15.06.2005 թվականի թիվ 1294-Ա որոշմամբ սահմանվել է, որ նշված աշխատանքները կազմակերպում և իրականացնում է Երևանի ֆաղաֆաղետը «Ավանգարդ Մոթորս» ՍՊԸ-ի միջոցով: Նկատի ունենալով, որ հաշվառված լինելու հանգամանքն իրավական որևէ հետևանք չի կարող առաջացնել, դասարանը գտել է, որ դասասխանողը վիճելի սարածֆր զբաղեցնում է առանց իրավական հիմքի և վերջինիս դեռ է նշված սարածֆից վարել:

ՀՀ կառավարության 05.10.2001 թվականի թիվ 950 որոշմամբ հաստատված կարգի (այսուհետ՝ Կարգ) 1-ին կետի համաձայն՝ Կարգով սահմանվում են Երևան ֆաղաղում կառուցադասման նպատակով դեռության կարիքների համար հողամասը վերցնելու կաղակցությամբ օսարման (իրացման) գոտիներում գտնվող սեֆականատերերի գույքը վերցնելու (փոխհասուցելու) և իրացնելու հետ կաղաված, ինչդետ նաև հաշվառված (զբանցված) ֆաղաղացիներին աղակցությունը սրամաղրելու գործաղությունը: Նույն կարգի 8-րդ կետի համաձայն՝ իրացվող սարածֆում հաշվառված (զբանցված) անձանց, նրանց՝ անձնագրային սարիֆի չհասած երեխաներին (անկախ ծննդյան սարեթվից և անկախ այն հանգամանքից, թե ծնողներից միայն մեկն է հաշվառված (զբանցված) իրացվող հասցեում, թե երկուսն էլ) սրամաղրվում է աղակցություն՝ առանձին 2.0 մլն ՀՀ դրամի չաֆով՝ հիմք ընդունելով հաշվառման ֆասսը հաստատող ֆաստաթուղթը (անձնագիր, ծննդյան վկայական, հաշվառումը վարող լիաղոր մարմնի սված տեղեկանք): Այսիմֆն՝ հիշատակված կարգի դրույքներից հետևում է, որ անձի հաշվառված լինելու հանգամանքից բխում է փոխհասուցում սահմաղու իրավունքը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դիտանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաղացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 20.12.2006 թվականի վճիռը և գործն ողարկել նոր ֆնություն:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆնության համար նշանակություն ունեղող ֆաստերը .

Վճռաբեկ բողոքի ֆնության համար էական նշանակություն ունեն հետևյաղ ֆաստերը՝

1) ՀՀ ֆաղաղացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի՝ օրինական ուժի մեղ մնած 27.10.2006 թվականի թիվ 06-3173 վճռով Աշո Խղյանն Աբովյան-Սարաղանջ 141 հասցեում հաշվառված է համարվել 08.11.2000 թվականից՝ ՀՀ կառավարության 21.04.2005 թվականի թիվ 590-Ն որոշման ընդունումից աղաղ:

2) Վերը նշված հասցեում Աշո Խղյանի անվամբ որևէ գույքի նկատմամբ զբանցված իրավունքներ աղկա չեն:

3) ՀՀ կառավարության 21.04.2005 թվականի «Երևանի Սարաղանջի փողոցին և Երիտասարդության դպրատան հարող սարածֆում կառուցադասման ծրագրերի իրականացման նպատակով դեռության կարիքների համար հողամասեր վերցնելու և կառուցադասման ներդումային ծրագրերի իրականացման նպատակով առանց մրցույթի վարձակաղությամբ

հողամասեր սրամադրելու մասին» թիվ 590-Ն որոշմամբ հաստատվել է Երևանի Սարալանջի փողոցին և Երիասասարդության դալաշին հարող սարածիները ղեկավարող կարիքների համար վերցվող անուշի գույքի օտարման գոտին և նույն որոշմամբ Երևանի ֆաղաֆաղեթին թույլատրվել է «Ավանգարդ Մոթորս» ՍՊԸ-ի հետ առանց մրցույթի կնիքով կառուցադասման իրավունքի դայմանագիր: Երևանի ֆաղաֆաղեթի 15.06.2005 թվականի «ՀՀ կառավարության 21.04.2005 թվականի թիվ 590-Ն որոշման կատարման մասին» որոշմամբ սահմանվել է, որ աշխատանքները կազմակերպում և իրականացնում է Երևանի ֆաղաֆաղեթը՝ «Ավանգարդ Մոթորս» ՍՊԸ-ի միջոցով: Այսինքն՝ «Ավանգարդ Մոթորս» ՍՊԸ-ին տրվել է Երևանի Սարալանջի փողոցին և Երիասասարդության դալաշին հարող 8.000 մ² մակերեսով սարածի իրացման, կառուցադասման իրավունք:

4. ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՆԱՔԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐԸ և ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄԸ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԸ գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ կառավարության 05.10.2001 թվականի թիվ 950 որոշմամբ հաստատված՝ «Երևան ֆաղաֆի օտարման գոտիներում գտնվող հողամասերն ու անուշի գույքը վերցնելու, փոխհատուցելու, գնային առաջարկը ձևավորելու և իրացնելու» կարգի 1-ին կետի համաձայն՝ նույն կարգով սահմանվում են Երևան ֆաղաֆում կառուցադասման նդատակով ղեկավարող կարիքների համար հողամասը վերցնելու կադակցությամբ օտարման գոտիներում գտնվող սեփականատերերի գույքը վերցնելու և իրացնելու հետ կադված, ինչդեպ նաև հաշվադած ֆաղաֆացիներին ազակցություն սրամադրելու գործառույթները: Նույն կարգի 8-րդ կետի համաձայն՝ իրացվող սարածիում հաշվադած անձանց, նրանց՝ անձնագրային արիքի չհասած երեխաներին սրամադրվում է ազակցություն՝ առանձին 2.0 մ² նն ՀՀ դրամի չափով՝ հիմք ընդունելով հաշվադած փաստը հաստատող փաստաթուղթը: Նշված որոշմամբ նախատեսվել է նաև, որ ազակցության գումար չի սրամադրվում սարածի ղեկավարող կարիքների համար վերցնելու լիազորություն ունեցող մարմնի որոշման հիման վրա սահմանափակումների գրանցումից հետո հաշվադածներին: Այսինքն, ղեկավարող կարիքների համար օտարվող սարածիներում հաշվադած անձինք, ինչդեպ նաև նրանց անձնագրային արիքի չհասած երեխաներն ունեն ազակցության գումար սանալու իրավունք:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 27.10.2006 թվականի թիվ 06-3173 օրինական ուժի մեջ մտած վճռով Առն Խոյանն Արովյան-Սարալանջ 141 հասցեում հաշվադած է համարվել 08.11.2000 թվականից, մինչդեռ օտարվող սարածի վերաբերյալ սահմանափակումներ սահմանող որոշումը լիազոր մարմնի կողմից ընդունվել է 21.04.2005 թվականին: Հետևաբար, դատարանի եզրահանգումն այն մասին, որ հաշվադած լինելու փաստ իրավական որևէ հետևանք չի կարող առաջացնել, ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԸ անհիմն է համարում, քանի որ նշված որոշման դատանջներին համադասախան Առն Խոյանը վիճելի հասցեում հաշվադած լինելու փաստի ուժով ստացել է ազակցության գումար սանալու իրավունք հետևյալ դատադասադանությամբ:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Առն Խոյանը թեև Արովյան-Սարալանջ 141 հասցեում հաշվադած է համարվել 08.11.2000 թվականից, սակայն նա այդ հասցեում գտնվող անուշի գույքի նկատմամբ որևէ իրավունք ձեռք չի բերել: Հետևաբար, Առն Խոյանը, ՀՀ կառավարության վերոհիշյալ որոշման համաձայն, իրավունք ունի իրացնողից դատանջել միայն նույն որոշմամբ սահմանված չափով ազակցության գումար:

Միաժամանակ, ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԸ հարկ է համարում նշել, որ ՀՀ

կառավարության վերոհիշյալ որոշմամբ սահմանված չէ աջակցության գումարի վճարման դադարվորության ժամկետ, մասնավորապես՝ նման դադարվորությունը դասճանաչահեսևանֆային կադի մեջ չի գտնվում անձի վարման հետ: Հետևաբար, աջակցության գումարի վճարումը չի կարելի դիտել որդես սվյալ սարածֆում հաշվառված անձին վարելու նախադայման: Այն ըս էության կառավարության կողմից սահմանված դադարվորություն է սարածֆը իրացնող սուրյեկսի համար:

Այսդիսով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ դասարանը սվյալ մեկնաբանելով ՀՀ կառավարության 05.10.2005 թվականի թիվ 950 որոշման 8-րդ կետի դահանջը, այնուամենայնիվ, կայացրել է ըս էության ճիշտ վճիռ, ֆանի որ անկախ Աոնս Խլոյանի՝ աջակցություն սսանալու իրավունֆի առկայության ֆիաստից, վերջինս իրացնողի համադասասվսան դահանջի դեդֆում իրացման գոտում գտնվող համադասասվսան սարածֆից ենթակա է վարման:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է նաև, որ «Պետական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենֆի 21-րդ հողվածով նախաստաված կարգով Աոնս Խլոյանին դետս է ազատել վճռաբեկ բողոֆի համար դետական սուրֆի վճարումից, ֆանի որ վերջինիս միջնորդությունը հիմնավոր է և համոզիչ նրա՝ դետական սուրֆի վճարման անկարողության հարցով:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարության օրենսգրֆի 236-239 րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոֆը մերժել: ՀՀ ֆադաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 20.12.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
2. Աոնս Խլոյանի միջնորդությունը դետական սուրֆի վճարումից ազատելու մասին բավարարել: Աոնս Խլոյանին ազատել դետական սուրֆի վճարումից:
3. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոֆարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
վերաբնակիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2591/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Ա.Թումանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-65(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆնելով Արմեն Շահբազյանի և Քրիստինա Տոնոյանի վճռաբեկ բողոքն ըստ դիմումի Արմեն Շահբազյանի և Քրիստինա Տոնոյանի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղեսական կոմիսեի Շենգավիթի սարածֆային ստորաբաժանման (այսուհետ՝ ստորաբաժանում)՝ ղեսական մարմնի գործողությունը վիճարկելու ղահանջի մասին ֆաղափացիական գործով ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբնակիչ դատարանի 03.08.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով առաջին ասյանի դատարան՝ Արմեն Շահբազյանը և Քրիստինա Տոնոյանը ղահանջել են ղարավորեցնել ստորաբաժանմանը գրանցել իրենց սեֆականության իրավունքը Երևանի Հարավ-արևմյան Բ-2 թաղամասի 61 շենֆի թիվ 3 բնակարանի նկասմամբ:

Մալաթիա-Մեբասիա համայնֆի առաջին ասյանի դատարանի 16.05.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբնակիչ դատարանի 03.08.2006 թվականի վճռով դիմումը մերժվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել դիմումասուները:

Ստորաբաժանումը վճռաբեկ բողոքին ղասասիսան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմների սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը գործը ֆննել է դիմումատուների բացակայությամբ, որոնք պատշաճ չեն սեղեկացվել դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին:*

Բողոք բերող անձինք նշված դեպքում դատաճառաբանում են հետևյալ փաստարկով.

Դատարանն Արմեն Շահբազյանին և Քրիստինա Տոնոյանին դատաճառ ձևով չի սեղեկացրել դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին, որոնց բացակայությամբ վճիռ է կայացրել նրանց իրավունքների վերաբերյալ:

2) *Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 135-րդ, 301-րդ, 563-րդ հոդվածների, 176-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, 449-րդ հոդվածի 3-րդ մասի պահանջները, որոնք պետք է կիրառվեին, այլ կիրառել է «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պահպանման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի պահանջը, որը չպետք է կիրառվեր:*

Բողոք բերող անձինք նշված դեպքում դատաճառաբանում են հետևյալ փաստարկներով.

Արմեն Շահբազյանը և Քրիստինա Տոնոյանը 14.03.2006 թվականին դիմել են ստորաբաժանմանը՝ իրենց սեփականության իրավունքը գրանցելու համար, սակայն մերժում են ստացել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դատական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածով սահմանված 30-օրյա ժամկետը բաց թողնելու դատաճառաբանությամբ:

Դատարանը, հաշվի չառնելով այն իրավական հանգամանքը, որ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դատական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածը հակասում է ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 135-րդ, 176-րդ, 301-րդ, 449-րդ և 563-րդ հոդվածների դատահանգներին, վճռի հիմքում դրել է այդ նույն հոդվածը, մինչդեռ, սլյալ դատազայում ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի և «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 6-րդ կետի ուժով դրված է կիրառվելին ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի նորմերը:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերող անձինք դատահանգել են բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաֆննիչ դատարանի 03.08.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Արմեն Շահբազյանը և Քրիստինա Տոնոյանը 13.05.2004 թվականին կնքված առուվաճառքի դայանագրով Մախիմ Մամիկոնյանից գնել են Երևանի Հարավ-արևմտյան Բ-2 թաղամասի 61 շենքի թիվ 3 բնակարանը:

2) Ստորաբաժանման 16.03.2006 թվականի գրությամբ անհարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը գրանցելու դատահանգի վերաբերյալ Արմեն Շահբազյանի և Քրիստինա Տոնոյանի դիմումը մերժվել է՝ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դատական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածով սահմանված 30-օրյա ժամկետը բաց թողնելու դատաճառաբանությամբ:

3) Դատարանի կողմից Արմեն Շահբազյանին և Քրիստինա Տոնոյանին 03.08.2006 թվականի դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին դատաճառ սեղեկացնելու վերաբերյալ գործում որևէ ադապտացի առկա չէ: Դատարանը գործը ֆննել է նրանց բացակայությամբ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեկեյալ պատճառաբանությամբ.*

Սույն ֆաղաֆացիական գործով դիմումասույնները դատաւճռու ձևով չեն ծանուցվել դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին: Գործում առկա չէ գործի քննության ժամանակի և վայրի մասին նրանց դատաւճռու տեղեկացնելու փաստը հաստատող որևէ աղյուսակ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով առկա է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի խախտումը, ինչը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի իմաստով հանդիսանում է դատավարական օրենքի էական խախտում:

Վճռաբեկ դատարանն այս հարցի վերաբերյալ իր մանրամասն դիրքորոշումն արտահայտել է 21.12.2006 թվականին կայացրած թիվ 3-2236/Ա որոշումը (ֆաղաֆացիական գործ ըստ հայցի Շենգավիթի թաղապետարանի ընդդեմ Ալվինա և Լիանա Կազկուների, Արամ, Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյանների՝ բնակելի տարածության օգտագործման իրավունքը փոխհասուցմամբ դադարեցնելու դիմումային մասին):

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հեկեյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 135-րդ, 301-րդ և 563-րդ հոդվածների համաձայն՝ անհարժ գույքի հետ կատարվող գործարքներից ծագող իրավունքները ենթակա են դատական գրանցման:

Սույն օրենսգրքի 449-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ այն դատարանագիրը, որից ծագող իրավունքները ենթակա են դատական գրանցման, կնքված է համարվում այդ իրավունքի գրանցման դիմումով:

Սույն օրենսգրքի 176-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ այն դեղորայք, երբ գույքի նկատմամբ իրավունքը ենթակա է դատական գրանցման, ձեռք բերողի սեփականության իրավունքը ծագում է դրա գրանցման դիմումով:

Վերոհիշյալ նորմերի սրամաքանական վերլուծությունից հետևում է, որ անհարժ գույքի առուվաճառի դատարանագիրը նշված նորմերի իմաստով կնքված համարելու համար բավարար չէ կողմերի ստորագրությամբ դրա բոլոր էական դատարաններին համաձայնվելը և նոտարական վավերացման ենթարկելը:

Պայմանագիրը կնքված է համարվում դատարանագրից ծագող իրավունքները՝ սվյալ դեղորայք անհարժ գույքի սեփականության իրավունքը, գրանցելու դիմումով: Այսինքն, նման իրավիճակներում դատարանագրի կնքման և դրանից ծագող իրավունքի դատական գրանցման դիմումը համընկնում են:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների դատական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի համաձայն՝ գույքի հետ կատարվող գործարքներից ծագող իրավունքները՝ սեփականության իրավունքը, օգտագործման իրավունքը, գրավը, հիփոթեքը, սերվիտուսները, այլ սահմանափակումները, շարժական գույքի նկատմամբ իրավունքները, ինչդեպես նաև, օրենքով նախատեսված դեղորայք, այլ իրավունքները ենթակա են (դեպք է ներկայացվել) դատական գրանցման՝ գործարքների կնքման օրվանից սկսած 30-օրյա ժամկետում՝ անհարժ գույքի դատական ռեգիստրի տարածքային ստորաբաժանումներում՝ ըստ անհարժ գույքի գնվելու վայրի:

Տվյալ իրավիճակում անորոշ է, թե ինչ է ի նկատման ունեցել օրենսդիրը «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դատական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածում

«գործարհների կնքման օր» արհեստագործությունն օգտագործելիս և ինչ բովանդակային-իրավական ծանրաբեռնվածություն ունի այդ արհեստագործությունը:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ֆաղափաստական օրենսգրքի վերը հիշատակված նորմերով սրված կարգավորման և «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածով սրված կարգավորման միջև առկա է սրամաքանական հակասություն:

Համաձայն «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 6-րդ կետի՝ օրենսգրքի կարգավորման իրավահարաբերությունների ոլորտում Հայաստանի Հանրապետության մյուս բոլոր օրենքները ղեկավարվում են համադասասխանեն օրենսգրքերին:

Ըստ էության, նույն սկզբունքը ամրագրվել է նաև ՀՀ ֆաղափաստական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 2-րդ դրույթով, համաձայն որի՝ այլ օրենքներում դրույթներով ֆաղափաստական իրավունքի նորմերը ղեկավարվում են համադասասխանեն ՀՀ ֆաղափաստական օրենսգրքին:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ եթե իրավական ակտն ընդունվել է ի կատարումն կամ համաձայն նույն կամ ավելի բարձր իրավաբանական ուժ ունեցող իրավական ակտի, ապա այդ ակտը մեկնաբանվում է առաջին հերթին հիմք ընդունելով ավելի բարձր իրավական ուժ ունեցող ակտի դրույթներն ու սկզբունքները, իսկ նույն հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դրույթներով բառերի և արհեստագործությունների առաջին նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դիտարկումները և չիտվողները դրա իմաստը:

Հետևաբար, «գործարհի (դայմանագրի) կնքման օր (դատ)» արհեստագործության առաջին նշանակության հարցում «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքը ստորադաս է ՀՀ ֆաղափաստական օրենսգրքի նկատմամբ և ղեկավարվում է համադասասխանի վերջինիս, իսկ նվազագույն օրենքի 23-րդ հոդվածում նվազագույն՝ «գործարհների կնքման օրվանից սկսած 30-օրյա ժամկետում» արհեստագործությունը կարող է մեկնաբանվել միայն դրանում դրույթներով բառերի առաջին նշանակությամբ՝ հիմք ընդունելով ավելի բարձր իրավաբանական ուժ ունեցող ֆաղափաստական օրենսգրքի 449-րդ հոդվածի 3-րդ մասով ամրագրված դրույթը: Հետևաբար, գույքի հետ կատարվող գործարհներից ծագող իրավունքները ղեկավարվում են գրանցման ներկայացնելու 30-օրյա ժամկետը սույն գործի փաստերից ելնելով Վճռաբեկ դատարանը համարում է իրավական հետևանքներ չառաջացնող:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով արձանագրված օրենսդրական հակասությունը դատարանի և ղեկավարման մարմնի կողմից որևէ դատաբանական չափով է մեկնաբանվի ի վնաս մասնավոր անձի:

Բացի վերը քննարկված դատաբանություններից, Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում անդրադառնալ նաև հետևյալ իրավական խնդրին:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածը սահմանում է ղեկավարման գրանցման մեծամասն հիմքերը, այն է՝ ղեկավարման գրանցումը մեծվում է, եթե գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերը չեն համադասասխանում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության դիտարկումներին, այսինքն՝

ա) կազմված են օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան.

բ) բացակայում է ղեկավարման գրանցման վճարի անդորրագիրը.

գ) ներկայացվել են մասիտով գրված, ջնջումներով, ուղղումներով ինչդեպ նաև ոչ դատաբանական ձևակերպված փաստաթղթեր:

Վերը նվազագույն հիմքերի ցանկը սղառիչ է, ինչի մասին վկայում է այն, որ նույն

հողվածով օրենսդիրը արգելել է այլ դասճանճերով գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռական գրանցման մեթոմը, այդ թվում՝ աննդասակահարմարության դասճանաբանությամբ:

Այսդիսով, ստորաբաժանումը 30-օրյա ժամկետը բաց թողած լինելու հիմնով մեթելով Արմեն Շահբազյանի սեփականության իրավունքը գրանցելու մասին դիմումը, սխալ է մեկնաբանել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հողվածը, ինչի արդյունքում մեթել է անձի սեփականության իրավունքի դեռական գրանցումը այնդիսի հիմնով, որդիսին նախասեսված չէ նույն օրենքի 43-րդ հողվածով:

Վերը նեված դասճանաբանությունների հիման վրա, Վճռաբեկ դասարանը սույն բողոքի երկրորդ հիմքի՝ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 135-րդ, 301-րդ, 563-րդ հողվածների, 176-րդ հողվածի 2-րդ մասի, 449-րդ հողվածի 3-րդ մասի կիրառման ենթակա լինելու մասին փաստարկները հիմնավոր է համարում:

Այսդիսով, Վճռաբեկ դասարանը սույն բողոքի հիմքերը հիմնավոր է համարում և դրանց առկայությունը դիսում է որդես բավարար հիմք՝ ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հողվածների ուժով ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 03.08.2006 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236 239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 03.08.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր բնություն:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրադարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2232/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Ղարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-278 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային
դրոճական ծառայության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ Տնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 31.10.2006 թվականի թիվ S-2232 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝
ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դրոճական ծառայության Խորհրդայինի
հարկային Տեսչության (այսուհետ՝ Տեսչություն) ընդդեմ անհատ ձեռնարկատեր Արա
Գասդարյանի՝ գումար բռնագանձելու դրոճանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դրոճանջել է դատաստանողից բռնագանձել 491.300
ՀՀ դրամ:

ՀՀ Տնտեսական դատարանի 31.10.2006 թվականի թիվ S-2232 վճռով հայցը մերժվել
է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր
հարկային դրոճական ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դրոճանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ
հիմնավորումներով.

1) ՀՀ Տնտեսական դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Հաստատված վճարների
մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին, 2-րդ մասերի և 14-րդ հոդվածի դրոճանջները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Դատարանի այն եզրահանգումը, համաձայն որի դատաստանողը չէր կարող իրականացնել որևէ գործունեություն առանց ելակետային սվյալների վերաբերյալ հայտարարության հաշվառման և առանց նշված հայտարարության մեկ օրինակը ստանալու, անհիմն է: Հայտարարության օրինակը չստանալը չի ազատում դատաստանողին հայտարարությամբ արդեն իսկ ստանձնած դատարարությունների կատարումից:

2) ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆՆԵՐ ԿԻՐԱՆԵԼ «Պարտադիր սոցիալական առաջնությունների վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 2-րդ դրույթումը, որը ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Դատարանի այն եզրահանգումը, համաձայն որի սոցիալական վճարների հաշվարկման օբյեկտ է նաև անհաս ձեռնարկատերերի սարեկան համախառն եկամուտը, հետևաբար, եկամտի բացակայության դրույթներում չի կարող հաշվարկվել նաև դատարար սոցիալական վճար՝ անհիմն է, քանի որ «Պարտադիր սոցիալական առաջնությունների վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 2-րդ դրույթում համաձայն՝ անհաս ձեռնարկատերերը դատարար են յուրաքանչյուր ամսվա համար վճարել նվազագույն սոցիալական վճար՝ 5000 դրամ:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատարար է բեկանել ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ 31.10.2006 թվականի թիվ S-2232 վճիռը:

3. ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԿԱՏԱՐԱՐՈՒՄԻ ՆՈՒՆԵՂՈՎ ՓԱՍՏԵՐՆԵՐ.

ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԿԱՏԱՐԱՐ ԷՍԿԱՆ ՆՈՒՆԵՂՈՎ ՄԱՍԻՆ ԿԱՏԱՐԱՐՈՒՄԻ ՓԱՍՏԵՐՆԵՐ՝

1) Անհաս ձեռնարկատեր Արա Գառնիյանը 11.11.2004 թվականին Տեսչություն է ներկայացրել Տեսչության Ծառայությունների մատուցման գործունեություն իրականացնելու համար հաստատված վճարների հաշվարկման ելակետային սվյալների և ուղղիչ գործակիցների վերաբերյալ հայտարարություն:

2) Նշված հայտարարության մեկ օրինակը Տեսչության կողմից կնքվելուց հետո չի վերադարձվել հարկ վճարողին:

3) Տեսչության կողմից հայցադիմումին կից ներկայացված ժողովրդականի համաձայն՝ անհաս ձեռնարկատեր Արա Գառնիյանի դատարար դատարարության քաղաքականությունը 01.06.2006 թվականի դրությամբ կազմել է 491 300 ՀՀ դրամ, որից հաստատված վճարի գծով առաջին 231 200 ՀՀ դրամ, երկրորդ՝ 81 800 ՀՀ դրամ և դատարար սոցիալական վճարի գծով առաջին 125 000 ՀՀ դրամ, երրորդ՝ 53 300 ՀՀ դրամ:

4. ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՐՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԶՐԱԿԱՆԳՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելով վճարների բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԸ զսնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Հաստատված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վճարողները մինչև նույն օրենքով նախատեսված դրույթներում գործունեություն իրականացնելը (սկսելը) իրենց զսնվելու (հաշվառման, բնակության) վայրի հարկային տեսչության մարմին են ներկայացնում Հայաստանի Հանրապետության հարկային տեսչության կողմից սահմանված ձևի ժողովրդականներ (հայտարարություն-հաշվարկ, այսուհետ՝

հայտարարություն)՝ երկու օրինակից՝ հաստատագրված վճարի հաշվարկման համար անհրաժեշտ համադասասխան ելակետային սվյալների և ուղղիչ գործակիցների վերաբերյալ:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ հարկային տեսչության մարմնի կողմից հաշվառվելուց և կնքվելուց հետո հայտարարության մեկ օրինակը վերադարձվում է վճարողին:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հաստատագրված վճարի հայտարարության մեկ օրինակը հարկ վճարողին չվերադարձնելը չի կարող ազդել հարկ վճարողի իրավական կարգավիճակի վրա, բացառել նման հայտարարության իրավական հետևանքները և դրա հետևանքով բացառել հարկային դատարարությունների հաշվարկումն ու վճարումը: Հայտարարությունը ընդունված և հաշվառված է համարվում այն հարկային մարմին ներկայացնելու դրանից:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Պարտադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 2-րդ դրույթի դրույթի համաձայն՝ անհատ ձեռնարկատերերը (ձեռներեցիները) դատարար են յուրաքանչյուր ամսվա համար վճարել նվազագույն սոցիալական վճար՝ 5000 դրամ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ նշված նորմը սոցիալական ադախովագրության գումարի վճարումը չի դրսևանավորում սոցիալական վճարի օբյեկտի՝ սոցիալական վճար վճարողի մոտ հարկվող եկամտի առկայության հետ:

Նշված ընդհանուր կարգավորումից բացառություն է արված «Պարտադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 3-րդ դրույթի դրույթով, որի համաձայն՝ ղեկավար գրանցման վկայականը ժամանակավոր լիազորված մարմնին հանձնած և այդ ժամանակահատվածում ձեռնարկատերական գործունեություն չիրականացրած անհատ ձեռնարկատերերը նվազագույն սոցիալական վճարներ չի կատարում՝ վկայականը հանձնելուն հաջորդող ամսվանից մինչև վկայականը հետ ստանալու ամիսն ընկած ժամանակահատվածի համար:

Հետևաբար, սոցիալական դատարարի վճարի չվճարման վերը նշված դեղքի բացակայության դրսևաններում անհատ ձեռնարկատերերը բոլոր դեղքերում դատարար է կատարել ՀՀ Սահմանադրության 45-րդ հոդվածով նախատեսված՝ դատարարի վճարների վճարման իր դատարարությունը:

Այսդիտով, բողոքում նշված հիմքերի առկայությունը, ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ սնտեսական դատարանի 31.10.2006 թվականի թիվ Տ-2232 վճիռը բեկանելու հիմք են հանդիսանում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 31.10.2006 թվականի թիվ Տ-2232 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ ստորագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ ստորագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն
համայնքների առաջին ասյանի
դասարանի որոշում
Քաղաքացիական գործ թիվ 7-11
Նախագահող դատավոր՝ Ս.Արամյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-306(Ա)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղափարակալական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալի վճռաբեկ բողոքն Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի «Սկսված վարչական վարույթը կարճելու մասին» 18.10.2006 թվականի որոշման դեմ՝ ըստ դիմումի ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության լեզվի ղեկավարի տեղակալի (այսուհետ՝ Տեսչություն) կողմից «Էգա» սահմանափակ դատաստանանվարությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) սնօրեն Էդուարդ Գասոյարյանին վարչական դատաստանանվարության ենթարկելու դաժանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Տեսչությունը դաժանել է ընկերության սնօրեն Էդուարդ Գասոյարյանին ենթարկել վարչական դատաստանանվարության Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 189³-րդ հոդվածի 1-ին մասով, դատարանը վերջինիս ցուցանակի, գովազդի լեզվական ձևավորումը համադատաստանեցնել ՀՀ օրենսդրության դաժանի, Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 285-րդ հոդվածի համաձայն՝ առաջարկություններ ներկայացնել իրավախախտում կատարած անձին վարչական իրավախախտման կատարմանը նդատող դատաժաններն ու դաժանները վերացնելու ուղղությամբ և դատարանը վերջինիս առաջարկությունները ստանալուց մեկամայա ժամկետում հայցնել ձեռնարկված միջոցառումների մասին:

Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի «Սկսված վարչական վարույթը կարճելու մասին» 18.10.2006 թվականի որոշմամբ կարճվել է սկսված վարչական վարույթը:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դասախազի սեղակալը:
Վճռաբեկ բողոքին ղաասասխասն չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և լաահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հեկսյալ հիմքերի սահմաններում ներհոհեյալ հիմնավորումներով.

1) Դասարանը չի կիրառել ՀՀ կառավարության 19.03.2002 թվականի թիվ 270 «Արադորդի (կասարդի, վաճառորդի) կողմից սեղեկասվոթյուն զեկեղելու ցուցանակին ներկայացվող լաահանջները հասասեղելու մասին» որոշման (այսուհեկ նակ՝ Որոշում) 2-րդ կեկի լաահանջները, որոնք ոթեկ է կիրառեր:

Բողոք քերաճ անչը նշվաճ պնդումը պասճառաքանում է հեկսյալ փաստարկներով.

Ընկերության սնորերը օսարասառ քառային ադրանքանիքը սեղադրել է կազմակերդության մոսփի ճակասային մասում և այն փասացի գորճաճել է որդես ցուցանակ, այնինչ՝ ՀՀ կառավարության վերհիեյալ որոշման 2-րդ կեկի համաճայն՝ ցուցանակի լեզուն հայերենն է: Տուցանակի հայերեն սեղեկասվոթյունը կարող է զուգորդվել այլ լեզուներով նեզաճ սեղեկասվոթյամք: Տուցանակի հայերեն արադրանքը սեղեկասվոթյան ճավաղով չդեկ է զիջի այլ լեզվով արադրվաճ սարքերակին:

Ըստ ՀՀ կառավարության վերհիեյալ որոշման 3-րդ կեկի՝ ցուցանակների վրա ոթեկ է զեկեղվեն հեկսյալ սեղեկոթյունները՝ կազմակերդության ճակասային մասում փակցվաճ ցուցանակի վրա նեզում են կազմակերդության (ֆիրմայի) անվանումը, կազմակերդական-իրավական ճնը, իսկ մոսփի դռան ցուցանակի վրա՝ աեխասանքային ռեճիմը:

Մինչդեռ, Ընկերության ցուցանակի վրա զեկեղվել է «ZEBRA» ադրանքային նեանը՝ իսախեկելով որոշման վերհիեյալ լաահանջները, ինչդես նակ ՀՀ Մահմանադրության 12-րդ և 31-րդ հողվաճների լաահանջները:

2) Դասարանը կիրառել է «Գովազդի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հողվաճի 4-րդ մասը, որը չդեկ է կիրառեր:

Բողոք քերաճ անչը նշվաճ պնդումը պասճառաքանում է հեկսյալ փաստարկներով.

Դասարանը եկել է այն եդրահանգման, որ «Գովազդի մասին» ՀՀ օրենքի համաճայն՝ գովազդի արադրանքը հայերեն լեզվով լինելու և այլ լեզուներով համեմասաքար փոքր սառերով զուգորդվելու դրույթը չի սարաճվում օսար լեզուներով սդազրվող քերքերի, հասուկ հրասարակոթյունների, ադրանքանիքների և մակնիքների վրա: Մինչդեռ, «Գովազդի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հողվաճի 4-րդ մասը կիրառելի չէ սույն վեճի նկասմամք, քանի որ սվալ դեղում ադրանքային նեանը օգասգորճվել է ոչ թե լրս նղասակային նեանակոթյան, այլ՝ որդես գովազդ ու ցուցանակ:

3) Դասարանը իսախեկ է Վարչական իրավախասխոսումների վերաքերյալ օրենսզքի 286-րդ հողվաճի լաահանջը:

Բողոք քերաճ անչը նշվաճ պնդումը պասճառաքանում է հեկսյալ փաստարկով.

Դասավարության կողմերը զրկվել են որոշումը զանգասարկելու հնարավորոթյունից: Վերոզրյալի հիման վրա բողոք քերաճ անճը լաահանջել է քեկանել Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի «Սկսված վարչական վարույթը կարճելու մասին» 18.10.2006 թվականի որոշումը և գորճն ողարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ արժույթային վարչության 26.09.2002 թվականի որոշմամբ գրանցվել է «Էգա» սահմանափակ ՊՏՍՊ-ի գրանցմանը ընկերությանը ՊՏՍՊ «ZEBRA» (ՉԵԲՐԱ) ամրանալիս նշանակումը:

2) ՀՀ լեզվի դեպարտամենտի 07.09.2006 թվականի թիվ 045/Ս հանձնարարագրի հիման վրա՝ ՏՎՊ-ի աշխատակիցների կողմից ընկերությունում կատարվել է ձևաթղթերի, ցուցանակի, կնիքի ձևավորմանը ներկայացվող ՊՏՍՊ-ի կատարման ստուգում:

3) 22.09.2006 թվականին կազմվել է վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ արձանագրություն, որով արձանագրվել է, որ «Կազմակերպության մոտի վերևում սեղանաձև վահանակը ձևավորված է ոչ հայերեն, միայն օտարալեզու և օտարալեզու: Քաղաքի արքայապետի հաստատման կազմակերպության ՊՏՍՊ-ի և սեղանաձև գովազդը ձևավորված է ոչ հայերեն: Գովազդային վահանակների լեզուն հայերենը չէ, օտարալեզու շարադրանքը գերակայում է»:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառարանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշանակում հիմնարկի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Արդյունաբերական և սոցիալական նշանների, ապրանքների ծագման սեղանումների մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ապրանքային նշանի նկատմամբ բացառիկ իրավունքը ծագում է դրան իրավական դատարանից սրամաքրելու դրանից և դատարանում է դրա սեփականացումը:

Նույն օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ապրանքային նշանի **օգտագործում** է համարվում նաև դրա կիրառումը գովազդներում, հրատարակություններում, ինչպես նաև դատարանական ձևաթղթերում, ցուցանակներում:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ կառավարության 19.03.2002 թվականի «Արտադրողի (կատարողի, վաճառողի) կողմից սեղեկավորություն գեներելու ցուցանակին ներկայացվող դատարանային հաստատելու մասին» թիվ 270 որոշման դատարանային վերաբերում են ցուցանակում սեղանաձև սեղեկավորությանը, որի համար սահմանված կարգավորումները, այդ թվում նաև՝ սահմանափակումները, չեն կարող սարածվել ապրանքային նշանի օգտագործման համար օրենքով սահմանված կարգի վրա: Այդ նշանի օգտագործման առանձնահատկությունները սահմանված են «Արդյունաբերական և սոցիալական նշանների, ապրանքների ծագման սեղանումների մասին» ՀՀ օրենքով:

ՀՀ կառավարության վերոհիշյալ որոշման 3-րդ կետի համաձայն՝ ցուցանակների վրա դեպք է գեներելու հետևյալ սեղեկությունները. կազմակերպության ձևաբանային մասում փակցված ցուցանակի վրա՝ կազմակերպության (ֆիրմայի) անվանումը, կազմակերպական-իրավական ձևը, իսկ մոտիքի դրան ցուցանակի վրա՝ աշխատանքային ռեժիմը:

Նշանակում նույն սահմանում է միայն այն նվազագույն սեղեկավորությունը, որը դատարանի դեպք է դատարանային **ցուցանակը**: Հետևաբար, որոշման 3-րդ կետում սահմանված դրույթը չի կարող մեկնաբանվել որպես կազմակերպության ապրանքային նշանի սեղանաձև սահմանափակող նորմ:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 7-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ոչ ոք չի կարող վարչական իրավախախտման կադրակցությամբ ներգործության միջոցի ենթարկվել այլ կերպ, քան օրենսդրությամբ սահմանված հիմունքներով ու կարգով: Կազմակերպությանը ղախկանող (գրանցված) աղբյուրային նշանը ցուցանակում առկա սեղեկությունների հետ մեկտեղ զետեղելու համար ղախասխանասվություն օրենքով սահմանված չէ:

Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ոչ ոք չի կարող կրել դատականություններ, որոնք սահմանված չեն օրենքով: ՀՀ Սահմանադրության 42.1-րդ հոդվածի համաձայն՝ մարդու և ֆադաբացու հիմնական իրավունքները և ազատությունները սարածվում են նաև իրավաբանական անձանց վրա այնքանով, որքանով այդ իրավունքներն ու ազատություններն իրենց էությամբ կիրառելի են դրանց նկատմամբ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սվյալ դեղոբում դատականությունների՝ բացառադես օրենքով սահմանված լինելու դահանջը կիրառելի է նաև իրավաբանական անձանց դատականությունների նկատմամբ:

Հետևաբար, ՀՀ կառավարության 19.03.2002 թվականի «Արտադրողի (կատարողի, վաճառողի) կողմից սեղեկասվություն զետեղելու ցուցանակին ներկայացվող դահանջները հասասելու մասին» թիվ 270 որոշմամբ չէին կարող դատականություններ սահմանվել ո՛չ իրավաբանական անձի, ո՛չ դրա դեկավար մարմինների նկատմամբ:

2) *Բողոբը երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Գովազդի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետությունում գովազդի լեզուն հայերենն է: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ անհրաժեշտության դեղոբում, որդես լրացում, գովազդասուի հայեցողությամբ գովազդի արարանքը կարող է զուգորդվել նաև այլ լեզուներով՝ համեմատաբար փոքր աստերով: «Գովազդի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ 3-րդ մասի դրույթը չի սարածվում օտար լեզուներով սդագրվող թերթերի, հասուկ հրատարակությունների, աղբյուրանիտերի և մակնիտերի վրա:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գովազդներում և վաճառքի առաջարկներում աղբյուրանքային նշանի՝ օրենքով չարգելված ցանկացած օգտագործման դեղոբում կիրառելի է «Գովազդի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, քանի որ «Աղբյուրանքային և սդասարկման նշանների, աղբյուրների ծագման սեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ աղբյուրանքային նշանի սեփականատերն ունի այն սիրադետելու, օգտագործելու և սնօրինելու, ինչդես նաև այլ անձանց կողմից դրա օգտագործումն արգելելու բացառիկ իրավունք:

Հետևադես, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ աղբյուրանքային նշանի՝ որդես գովազդ կամ վաճառքի առաջարկ օգտագործելու արգելք օրենքով նախաստաված չէ:

3) *Բողոբը երրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 222-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դրույթը, համաձայն որի՝ առաջին ասյանի, վերաբնիչ դատարանների և սնեսասական դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մսած և սնեսասական դատարանի օրինական ուժի մեջ չնսած որոշումները կարող են բողոբարկվել վճռաբեկության կարգով միայն սույն օրենսգրքով և **այլ օրենքներով նախաստաված դեղոբերում:**

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 286-րդ հոդվածի 1-ին մասում կանոնակարգվում է վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի որոշումը

բողոքարկելու ընդհանուր կարգը, համաձայն որի՝ որոշումը կարող է զանգասարկվել այն անձի կողմից, որի նկատմամբ այն կայացվել է, ինչդեպ նաև տուժողի կողմից:

Միաժամանակ, նույն հոդվածը սահմանում է բացառություն վարչական տյոժ նշանակելու մասին դատարանի (դատավորի) որոշման համար, որը վերջնական է և վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ գործերի վարույթի կարգով զանգասարկման ենթակա չէ, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրական ակտերով նախատեսված դեպքերի:

Սույն գործով վիճարկվում է «Սկսված վարչական վարույթը կարճելու մասին» դատարանի որոշումը, որը Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 286-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով կարող է դասական կարգով բողոքարկվել այն անձի կողմից, որի նկատմամբ այն կայացվել է, ինչդեպ նաև տուժողի կողմից:

Նշված հիմնավորմամբ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր չէ դասական ակտի նույն որոշման բողոքարկման ենթակա չլինելու մասին:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ թեև սույն գործով ներկայացված վճռաբեկ բողոքի երրորդ հիմքը հիմնավոր է, սակայն այն բավարար չէ Արաբկիր և Քանախտ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի որոշումը բեկանելու համար, քանի որ ՀՀ փողոցային տնտեսական դատարանի օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դատարանի ըստ էության ճիշտ վճիռը չի կարող բեկանվել միայն ձևական նկատառումներով:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերի վերաբերյալ սրված դատառաքանությունների հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքը ենթակա է մերժման:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ փողոցային տնտեսական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: Արաբկիր և Քանախտ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի «Սկսված վարչական վարույթը կարճելու մասին» 18.10.2006 թվականի որոշումը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման ժամանակից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Շենգավիթ համայնքի առաջին
ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-2944
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Խանդանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-332 (Ա)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 31.10.2006 թվականի թիվ 2-2944 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Անահիս Ռսկանյանի դիմումի՝ իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստը հաստատելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ դիմողը դատարանին է հաստատել իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստն այն մասին, որ Երևանի Շարուրի 2 շենքի մոտ գտնվող 17,0 ֆմ և 17,6 ֆմ մակերեսներով 2 մեծադյա ավտոսնակները սեփականության իրավունքով չիրադատվում են իր կողմից:

Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 31.10.2006 թվականի թիվ 2-2944 վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը: Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դատարանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով սահմանված՝ դատարանությանը մասնակից դարձվելու անձի իրավունքը, ինչպես նաև ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 163-րդ հոդվածը, չի կիրառել ՀՀ

հողային օրենսգրքի 61-րդ հոդվածների դաշխանները, որոնք դեռ է կիրառվում:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը վճիռ է կայացրել հողամասի սեփականատերի լիազորություններն իրականացնող իրավունքի սուբյեկտի՝ Երևանի ֆաղափառության իրավունքների ու դատարանային գործընթացի վերաբերյալ՝ առանց վերջինիս դատարանային մասնակից դարձնելու: Դատարանը չի կիրառել ՀՀ հողային օրենսգրքի 61-րդ հոդվածի դաշխանը, որի համաձայն՝ դատարանի և համայնքի սեփականությանը դատարանի հողամասերի օտարումն իրականացնում են համայնքի ղեկավարները, իսկ Երևան ֆաղափառության իրավունքները:

2) Դատարանը դեռ է կիրառում «Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 5-րդ կետը, ««Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի գործողության ավարտից հետո ծագած խնդիրները կանոնակարգելու մասին» ՀՀ վարչապետի 25.11.2005 թվականի թիվ 936-Ս որոշումը, ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածը, ինչպես նաև ՀՀ հողային օրենսգրքի 61-րդ հոդվածների դաշխանները, որոնք չի կիրառվում:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

«Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված ժամկետում օրինականացված անբարձր գույքի նկատմամբ իրավունքների դատարանի գրանցման վերջնականացումը ՀՀ վարչապետի վերոհիշյալ որոշումը սահմանվել է 01.03.2006 թվականը:

Դատարանը հաշվի չի կիրառել «Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 5-րդ կետի դաշխանը, համաձայն որի՝ օրենքով սահմանված դաշխաններին բավարարող շենքերի, շինությունների նկատմամբ օրենքի գործողության ժամկետում իրավունքները չգրանցվելու դեպքում, դրանց հետագա կարգավիճակը որոշվում է ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի նորմերին համադասասխան: Մասնավորապես, ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դրանց նկատմամբ դեռ է ճանաչվել դատարանի սեփականության իրավունքը, քանի որ գնվելու էին դատարանի դատարանի հողում՝ անկախ նրանից, թե ով է կառուցել:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դաշխաններ է բերել Ծենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 31.10.2006 թվականի թիվ 2-2944 վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված օրենսդրական փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևանի ֆաղափառության 18.03.2005 թվականի թիվ 544-Ս և 21.03.2005 թվականի թիվ 562-Ս որոշումներով ճանաչվել է Անահիս Ոսկանյանի սեփականության իրավունքը Ծարուրի 2-րդ շենքի մոտ գտնվող երկու՝ համադասասխանաբար՝ 17,0 մ և 17,6 մ մակերեսներով մեծադյա ավտոմեքենաների նկատմամբ:

2) Անահիս Ոսկանյանը և Երևանի ֆաղափառության անունից հանդես եկող Ծենգավիթ համայնքի ղեկավարը կնքել են վերոհիշյալ շինություններով զբաղեցված հողամասերի վարձակալության դաշխանագրեր՝ 3 արի ժամկետով:

3) ՀՀ կառավարությանն առընթեր կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Էրեբունու սարածֆային ստորաբաժանման (այսուհետ՝ Կոմիտե) 23.08.2005 թվականի գրությամբ մերժվել է Անահիս Ոսկանյանի՝ անճարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցում կատարելու դիմումը: Միաժամանակ սեղեկացվել է, որ 15-օրյա ժամկետում սահմանված գումարները վճարելու դեպքում կկատարվի գրանցում:

4) Սահմանված գումարները վճարվելուց հետո Անահիս Ոսկանյանը Կոմիտեից ստացել է ղեկավար գրանցում կատարելու բանավոր մերժում՝ անճարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման համար օրենքով սահմանված ժամկետը լրացած լինելու դեպքում:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատախազությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն գործով ներկայացված դիմումի առարկա են հանդիսանում ավսոնականներ: Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա նշված ավսոնականների նկատմամբ դիմողի սեփականության իրավունքը ծագել է Երևանի ֆաղափառչի որոշման հիման վրա: Վճռաբեկ դատարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում անդրադարձել է նշված իրավական հարցին և սույն գործով նդատակահարմար չի գտնում կրկին անդրադառնալ դրան (իրավական հիմնավորումները տես, օրինակ՝ Լևոն Ղազարյան ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Նոր Նորքի սարածֆային ստորաբաժանում, երրորդ անձ Երևանի ֆաղափառչեսարան, 21.12.2006 թվական, ֆաղափառչական գործ թիվ 3-2440/ՎԳ (Երևանի ֆաղափառչի 18.11.2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2453-Ա որոշման 3-րդ կետի դատահանջը կատարելու և ավսոնակի նկատմամբ սեփականության իրավունքը գրանցելուն դատաստիսանողին դատարարեցնելու դատահանջներով):

ՀՀ ֆաղափառչական դատարանի օրենսգրքի 189-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 8-րդ կետի համաձայն՝ դատարանը փաստերի վերաբերյալ բնում է այն գործերը, որոնք վերաբերում են սեփականության իրավունքով գույքի սիրադեմանը: Հետևաբար, անձն իրավունք ունե դատահանջելու դատարանից ճանաչել իր՝ սեփականության իրավունքով գույքի սիրադեման փաստը:

Ինչ վերաբերում է Երևանի ֆաղափառչի իրավունքների վերաբերյալ դատարանի կողմից վճիռ կայացնելուն, ադա սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Երևանի ֆաղափառչը ճանաչել է անձի սեփականության իրավունքը ավսոնականների նկատմամբ և դրանցով զբաղեցված հոդատարածի նկատմամբ՝ օգտագործման իրավունքը:

Սակայն Վճռաբեկ դատարանը սույն հիմքով անհրաժեշտ է համարում անդրադառնալ այն իրավական հարցին, թե իրավունքների դատարանության ո՞ր խոչընդոտների վերացմանն է ուղղված ՀՀ ֆաղափառչական դատարանի օրենսգրքով սահմանված՝ իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման վերաբերյալ հասուկ վարույթը, և ադդո՞ւ սույն գործով առկա է նման խոչընդոտ անձի իրավունքի իրականացման ճեանակյունից:

Իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման վերաբերյալ հասուկ վարույթի գործերն այն գործերն են, որոնք ուղղված են անձի սուբյեկտիվ իրավունքների իրականացման խոչընդոտները վերացնելուն: Ադդո իսկ դատախազով օրենսդիրը նշված գլխում սահմանել է, որ դիմումում դեմ է նշվի թե ինչ նդատակի համար է դիմողին անհրաժեշտ սյալ

փաստի հաստատումը, ինչդեռ նաև դեռ է բերվելն դիմողի կողմից դասաճ փաստաթղթեր ստանալու կամ կորցրած փաստաթղթերը վերականգնելու անհնարինությունը հաստատող աղյուցույցներ (հոդված 191): Նված նորմով օրենսդիրը դիմողների համար սահմանել է դասաճ փաստաթղթեր ստանալու կամ կորցրած փաստաթղթերը վերականգնելու անհնարինությունը դասարանին աղյուցուցելու իրական և դարձադիր դաճանջ:

Տվյալ դեղում, անձի սեփականության իրավունքը ճանաչվել է վարչական ակտով և այդ իրավունքները դեռական գրանցման ենթարկելու անհնարինությունը սույն գործով աղյուցուցված չէ: Ինչ վերաբերում է այդ իրավունքների դեռական գրանցման ենթարկելու օրենքով սահմանված ժամկետի խոչընդոտին, աղյուցուցված քվարար հիմք չէ հասուկ վարույթի կարգով իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման համար, քանի որ անձը դասարանին չի աղյուցուցել համադասախսան լիագոր դեռական մարմնին դիմելու և դրա հեռանկով իրավունքի իրականացման իրական խոչընդոտի առկայությունը: Նման եզրահանգման համար Վճռաքել դասարանը հիմք է ընդունում նաև այն հանգամանքը, որ դիմողը գրված չէ ՀՀ քաղաքացիական դասավարտության օրենսգրքով սահմանված կարգով վիճարկելու համադասախսան դեռական մարմնի գործողությունները:

2) Վճռաքել բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հեռևյալ պատճառաբանությամբ.

Վճռաքել դասարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում անդրադարձել է սույն հիմքով առաջադրված իրավական հարցին և հիմք ընդունելով բողոքի առաջին հիմքի դասաճառաբանությունները, սույն գործով նդասակահարմար չի գտնում կրկին անդրադառնալ դրան (սե՛ս, օրինակ՝ Լևոն Ղազարյան ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Նոր Նորքի քաղաքացիական ստորաբաժանում, երրորդ անձ Երևանի քաղաքացիական, 21.12.2006 թվական, քաղաքացիական գործ թիվ 3-2440/ՎԳ (Երևանի քաղաքացիական 18.11.2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2453-Ա որոշման 3-րդ կետի դաճանջը կասարելու և ակտոնակի նկատմամբ սեփականության իրավունքը գրանցելուն դասախսանողին դարձավորեցնելու դաճանջներով):

Միաժամանակ, Վճռաքել դասարանը գտնում է, որ տվյալ դեղում անհրաճեո է կիրառել ՀՀ քաղաքացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելու՝ վճռաքել դասարանի լիագորությունը հեռևյալ հիմնավորմամբ. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաճեղանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի ննության իրավունք: Սույն քաղաքացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի դիմողի համար: Վճռաքել դասարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում ննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դասաֆնության իրավունքի քար, հեռևաքար, գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նված իրավունքի լիախսման նեանկյունից: Տվյալ դեղում վճռաքել դասարանի կողմից ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադասության արդյունակետության քսերից:

Դասական ակտը փոփոխելիս Վճռաքել դասարանը հիմք է ընդունում սույն որոշման առաջին հիմքի դասաճառաբանությունները, ինչդեռ նաև գործի նոր ննության անհրաճեոյան բացակայությունը:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաքել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 31.10.2006 թվականի թիվ 2-2944 վճիռը և այն փոփոխել:

Անահիս Ոսկանյանի դիմումը մերժել:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 07-119/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Խաչատրյան
Դատավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Գ.Մաքիմյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-355 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «Աֆիլես» ավտոարտոդյունի իրավունքների դաբադանության կենտրոն հասարակական կազմակերպության (այսուհետ՝ Կազմակերպություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 09.01.2007 թվականի թիվ 07-119 ֆաղափացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ կազմակերպության դիմումի ընդդեմ ՀՀ ոստիկանության (այսուհետ՝ Ոստիկանություն)՝ դաբադանասար անձի գործողությունները վիճարկելու մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ կազմակերպությունը դախհանջել է դաբադանրեցնել ՀՀ ոստիկանությանը սրամադրելու վարորդական վկայական ստանալու համար հանձնվող սեսական քննությունների հարցասոմսերը՝ գունավոր սարբերակով:

Կենտրոն և Նորֆ-Մարսո համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 22.11.2006 թվականի վճռով դիմումը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 09.01.2007 թվականի թիվ 07-119 վճռով դիմումը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել կազմակերպությունը:

ՀՀ ոստիկանության ներկայացուցիչը ներկայացրել է վճռաբեկ բողոքի դատասախան:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինավում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Պետական և ծառայողական գաղտնիքի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ, 7-րդ հոդվածների դաշանջները, խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատարանության օրենսգրքի 6-րդ, 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի և 130-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դաշանջները, ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ, Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշանջների մասին եվրոպական կոնվենցիայի (այսուհետև նաև՝ Կոնվենցիա) 6-րդ հոդվածների դաշանջները:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը խախտել է կողմերի մրցակցության և իրավահավասարության սկզբունքը: Չնայած նրան, որ դատաստանողը մեր կողմից փնտրվող և իր սփօրինած, մեծադեմ կիրառվող սեղեկասվությունը իրավացիորեն ծառայողական գաղտնիք չի համարում, Դատարանը այն որակել է որդես ծառայողական գաղտնիք և այդ հիմքով մեծել դիմումը: Դատարանը հակասել է ինքն իրեն և վեճի առարկան համարելով ծառայողական գաղտնիք գործը ֆնել է դռնբաց դատական նիստում: Դատարանի վճռում նշված է, թե իբր Կազմակերպության կողմից դաշանջվող սեղեկասվությունը հանդիսանում է ծառայողական գաղտնիք, այնինչ ոչ առաջին ասյանի և ոչ էլ վերաֆնիչ դատարաններում դատաֆնության ընթացքում որևէ աղացույց կամ իրավական հիմնավորում չի բերվել՝ աղացուցելու համար այդ հանգամանքը:

Վճռում նշված է, որ ֆանի դեռ դրանք չեն օգտագործվել ֆնությունների ժամանակ, դրանք ղեՆ է դիսել որդես ծառայողական գաղտնիք: Կազմակերպությունը համաձայն է սսանալ նաև ֆնություններին աղեն իսկ օգտագործված հարցասոմսերի սարբերակները:

2) Դատարանը չի կիրառել «Տեղեկասվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի, ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ, Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածների դաշանջները, որոնք ղեՆ է կիրառել:

Դատարանը վեճի առարկա սեղեկությունը համարել է ծառայողական գաղտնիք դարունակող, այնինչ սվյալ սեղեկությունը նման գաղտնիք չի դարունակում: Վիճելի սեղեկասվության սրամադրումը որևէ իրավական ակսով աղեվված չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դաշանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաֆնիչ դատարանի 09.01.2007 թվականի թիվ 07-119 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆնության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատաստանի հիմքերը և փաստարկները.

Վճռաբեկ բողոքի դատաստանում դատաճառաբանվել է, որ հարցասոմսերը կողավորված են, դրանք դարբերաբար փոփոխվում են և հրադարակման ենթակա չեն, դրանց հայսնվելը որևէ կազմակերպության մոս չի բացառում դրանց դատաստանների հայսնվելը վարորդական ֆնություններին ներկայացող անձանց մոս, ինչի հետևանքով ֆնությունների անցկացումը կդառնա անիմաստ, և վարորդական վկայականներ կսսանան դատսաճ գիսելիքներ չունեցող անձինք:

Դիմողի ցանկության դեղում Ոսիկանությունը դատսաս է սրամադրել վարորդական սեսական ֆնությունների հարցաբերել:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆնության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆնության համար էական նեանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Կազմակերպության նախագահ Է.Հովհաննիսյանը 14.07.2006 թվականին դիմել է ուսիկանության, ղեկավարության վարչության, ղեկին՝ խնդրելով սրամադրել վարորդական վկայական ստանալու համար հանձնվող սեական ֆննությունների հարցառմանը՝ գումար սարքերակով:

2) Ուսիկանության, ղեկավարության կողմից 24.07.2006 թվականին կազմակերպության նախագահ Է.Հովհաննիսյանին գրավոր դատաստանվել է. «Վարորդական սեական ֆննությունների հարցառմանը (սրամադրելու նդասակը գրության մեջ նված չէ) նախատեսված չեն ուսուցման համար, այդ նդասակով կարող եմ օգտվել «Ճանադարհային երթևեկության կանոն»-ներից, որոնց մեկ օրինակը դատարան եմ Զեզ սրամադրել՝ անվճար»:

4. ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՃԱՌԱՔԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐԻ Ե ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեկայլ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 130-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դատարանի վճիռը ղեկ է լինի օրինական և հիմնավորված: Նույն օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ վճռի դատճառաբանական մասում ղեկ է նվլեն դատարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները, ադացույցները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հեկությունները, ինչդես նաև այն օրենքները, Հայասանի Հանրադեսության միջազգային դայմանագրերը և այլ իրավական ակերը, որոնցով դատարանը դեկավարվել է վճիռ կայացնելիս:

Վճռաբեկ դատարանը, իր նախորդ որոշումներում անդրադառնալով այս հարցին նեել է, որ յուրաքանչյուր դեդոքում դատարանը դարսավոր է սալ վճռի թե՛ փաստական և թե՛ իրավական հիմնավորումը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը կայանում է հաստատված փաստերի և իրավահարաբերությունների նկատմամբ նյութական իրավունքի համադատաստան նորմի կամ նորմերի ընտրության և կիրառման մեջ, այն նորմի (նորմերի), որի հիման վրա դատարանն եզրակացություն է անում վիճելի իրավահարաբերության առկայության կամ բացակայության մասին:

Վճռում ոչ միայն ղեկ է ցույց սալ նորմատիվ ակերի այս կամ այն հոդվածը, որում ամրագրված է կիրառման ենթակա նորմը, այլ ղեկ է դատճառաբանվի, թե հասկադես ինչու ղեկ է կիրառվի հեկց այդ նորմը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը բնութագրում է ինչդես դատարանի, այնդես էլ նրա վճռի իրավակիրառ գործառույթը, ընդգծում դատական գործունեության և դատական վճռի օրինականությունը (ե՛ն, օրինակ, ՀՀ վճռաբեկ դատարանի՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր ղեկական գույբի կառավարման վարչության հայցով ընդդեմ «Քնար-88» սահմանափակ դատաստանատությունը ընկերության՝ գումարի բռնագանձման դատանջով թիվ 3-2504 գործով 21.12.2006 թվականին կայացրած որոշումը):

Դատարանը սույն գործով կայացված դատական ակտում հղում չի կատարել այն օրենքների, Հայասանի Հանրադեսության միջազգային դայմանագրերի և այլ իրավական ակերի նորմերին, որոնք վարորդական վկայական ստանալու համար հանձնվող սեական ֆննությունների հարցառմանը դատում են ծառայողական գադցնիբի շարբին:

Ընդհակառակը, «Պեկական և ծառայողական գադցնիբի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ

հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ծառայողական գաղտնիքը նույն հողվածի առաջին մասով նախատեսված բնագավառների (Հայաստանի Հանրապետության ռազմական, արտաքին հարաբերությունների, ցնցեսական, գիտատեխնիկական, հեսախուզական, հակահեսախուզական, օդերասիվ-հեսախուզական գործունեության) այն սեղեկություններն են, որոնք դաշտանվում են դեպքի կողմից, և որոնց սարածումը կարող է վնաս հասցնել Հայաստանի Հանրապետության անվանագրությանը: Այդպիսի սեղեկությունները, որոնք կանոն, դարունակում են դեպքի գաղտնիքի մաս կազմող սլյալներ, սակայն ինքնին չեն բացահայտում դեպքի գաղտնիքը:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերը նշված իրավական նորմի իմաստով վարորդական վկայական ստանալու համար հանձնվող սեսական ֆննությունների հարցատմուսերը, չեն կարող համարվել ծառայողական գաղտնիքի դարունակող սեղեկություններ: Դրանց սարածումը որևէ կերպ չի կարող վնաս հասցնել Հայաստանի Հանրապետության անվանագրությանը:

Վճռաբեկ դասարանն անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի վճիռը գուրկ է իրավական հիմնավորումից, և այս առումով այն չի կարող լինել օրինական, համոզիչ, ինչդեպ նաև հեղինակավոր:

ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հողվածի համաձայն՝ յուրաֆանչյուր ոֆ ունի իր խախտված իրավունքները վերականգնելու, ինչդեպ նաև իրեն ներկայացված մեղադրանքի հիմնավորվածությունը դարգելու համար հավասարության դայամաններում, արդարության բոլոր դահանջների դահողանմամբ, անկախ և անկողմանակալ դասարանի կողմից ողջամիս ժամկետում իր գործի հրադարակային ֆննության իրավունք:

Կոնվենցիայի 6-րդ հողվածի համաձայն՝ յուրաֆանչյուր ոֆ, երբ որոշվում են նրա ֆաղաֆաղիական իրավունքներն ու դարսականությունները, ունի օրենքի հիման վրա սեղծված անկախ ու անաչառ դասարանի կողմից ողջամիս ժամկետում արդարացի և հրադարակային դասաֆննության իրավունք:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հողվածի 1-ին մասում և Կոնվենցիայի 6-րդ հողվածի 1-ին մասում ամրագրված իրավունքը ենթադրում է Դասարանի դարսականությունը՝ հիմնավորել իր կողմից կայացված դասական ալսը:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հեսկյալ պասճանաբանությանը.*

«Տեղեկասվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հողվածի 1-ին մասի համաձայն՝ սլյալ օրենքը կարգավորում է սեղեկասվության ազատության հես կաղված հարաբերությունները, սահմանում է սեղեկասվության աղահովման բնագավառում սեղեկասվության սնօրինողների իրավասությունը, ինչդեպ նաև սեղեկություններ ստանալու կարգը, ձևերը և դայամանները:

Նույն օրենքի 3-րդ հողվածի 1-ին մասի 2-րդ կետում սահմանված է սեղեկության հասկացությունը, որի համաձայն՝ սեղեկություն են հանդիսանում անձի, առարկայի, ֆասսի, հանգամանքի, իրադարձության, եղելության, երևույթի վերաբերյալ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով սացված և ձևավորված սլյալները՝ անկախ դրանց սնօրինման ձևից կամ նյութական կրիչից:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վարորդական վկայական ստանալու համար հանձնվող սեսական ֆննությունների հարցատմուսերը չեն հանդիսանում «սեղեկասվություն»՝ վերը հիշատակված հողվածի իմաստով: Հարցատմուսերը սեղեկասվություն դարունակող նյութական կրիչներ են, որոնք նախատեսված են կոնկրետ նդասակով օգսագործելու համար:

«Տեղեկասվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հողվածի 1-ին մասի 5-րդ

կէտի համաձայն՝ հարցում է հանդիսանում **սեղեկություն փնտրելու** և (կամ) դա սսանալու նդասակով սույն օրենքով սահմանված կարգով սեղեկասվություն սնօրհնողին ուղղված գրավոր կամ բանավոր դիմումը:

Տվյալ դեղում կազմակերպության կողմից ղեկավարվող մարմնին հասցեագրված դիմումը չի հանդիսանում սեղեկություն **փնտրելու** և (կամ) դա սսանալու նդասակով ուղղված գրավոր դիմում, քանի որ ինչդեպ վերը նշվեց՝ նշված դիմումով ղախանջվել է սեղեկասվության կոնկրետ կրիչը:

Հետևաբար, «Տեղեկասվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի ղախանջները կիրառելի չեն սվյալ իրավահարաբերության նկասմամբ, և այդ օրենքի նորմերի սխալ կիրառման կամ չկիրառման մասին բողոքի հիմքի փաստարկները հիմնավոր չեն:

Վերոհիշյալ նկասառումներով ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածի 2-րդ մասի և Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի ղախանջները սվյալ իրավահարաբերությունների նկասմամբ կիրառելի չեն, քանի որ այդ նորմերով սահմանված է սեղեկություն սսանալու ազատությունը, այլ ոչ թե՛ սվյալ սեղեկությունը ղարունակող կոնկրետ կրիչը սսանալու իրավունքը:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ անհիմն է նաև դրանց խախտման մասին վճռաբեկ բողոքի փաստարկը:

Այսդիտով, սույն որոշման առաջին հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը գտնում է բավարար վճռաբեկ բողոքը բավարարելու և Դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Դասական ալկսը բեկանելիս Վճռաբեկ դասարանը հիմք է ընդունում նաև այն հանգամանքը, որ սույն գործով վիճարկվում են վարչական մարմնի գործողությունները և դրանց իրավաչափության սսուգման համար անհրաժեշտ է դասական նոր քննություն:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 09.01.2007 թվականի թիվ 07-119 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման ղախից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Լոռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-2537/2004թ.
Նախագահող դատավոր՝ Վ. Հովհաննիսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-445 (Ա)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆնելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը Լոռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) թիվ 2-2537 քաղաքացիական գործով 15.11.2004 թվականին կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ «Ֆիրմա ՄՄ» սահմանափակ դատաստանությանը ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) դիմումի՝ հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ճանաչելու դիմումից, որի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ դիմողը դիմում է ճանաչել սեփականության իրավունքը Վանաձորի Մյասնիկյան փողոցի 2^Ա հասցեում գտնվող 5200 քմ հողամասի նկատմամբ:

Լոռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի 15.11.2004 թվականի թիվ 2-2537 վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը: Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատախազի.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնելում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոյակապ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը կիրառել է ՀՀ հողային օրենսգրքի 63-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետը և 67-րդ հոդվածի 1-ին մասը, ինչդեռ նաև «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որոնք չդիմացնում են կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանն արձանագրել է, որ Տեղի է ունեցել ղեկավարական սեփականություն հանդիսացող հողամասերի աճուրդով վաճառք, այնինչ իրականում աճուրդ, վաճառք կամ օտարում Տեղի չի ունեցել: Տեղի է ունեցել մրցույթ՝ վեճի առարկա հողամասը օգտագործման սրամադրելու նպատակով, ինչի արդյունքում 28.09.1995 թվականին կնքվել է վարձակալության, այլ ոչ թե՝ օտարման դայմանագիր:

Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով սահմանված դրույթը: Դատարանը վճիռ է կայացրել Վանաձորի ֆաղափացիականի և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձաժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի (այսուհետ՝ Կոմիտե) իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ՝ առանց վերջիններիս դատախազությանը մասնակից դարձնելու:

2) Դատարանը վճիռ կայացնելիս չի կիրառել «Պետական ձեռնարկությունների և անավարժ շինարարության օբյեկտների սեփականաձեռնարկման և ադադեկականացման մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի և 38-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերը, որոնք դեմ է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վանաձոր ֆաղափ Մյասնիկյան փողոցի թիվ 2^ա հասցեում գտնվող թիվ 8 մանկադարժը հանդիսացել է անավարժ շինարարության օբյեկտ: Վերոհիշյալ օրենքի համաձայն՝ ղեկավարական ձեռնարկության գույքը առանց գնման իրավունքի սրվում է վարձակալության նախադասվության իրավունքով՝ աճիսատարական կոլեկտիվին, իսկ մրցույթով կամ աճուրդով՝ նաև այլ անձանց: Առանց գնման իրավունքի վարձակալության են սրամադրվում վերադաս նախարարությունների, գերատեսչությունների կամ ղեկավարական կառավարման ղեկավարական մարմինների որոշմամբ ստեղծված մրցութային կամ աճուրդային հանձնաժողովները: Աճուրդով վարձակալության իրավունք է սրամադրվում այն դեպքերում, երբ վարձակալից չի դաժանվում կատարել որևէ դայման: Աճուրդի առարկա է հանդիսանում վարձակալական վճարի չափը:

Հետևաբար, վեճի առարկա անձաժ գույքը չէր կարող վաճառված լինել դիմումատուին, այն կարող էր սրված լինել միայն վարձակալության:

3) Սույն գործի համար էական նշանակություն ունեցող նոր երևան եկած հանգամանք է հանդիսանում Վանաձորի ֆաղափացիական գործկոմի 31.08.1995 թվականի թիվ 28 կարգադրությունը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Տվյալ կարգադրության համաձայն՝ վիճելի գույքը նախատեսվել է սրամադրել վարձակալության, այլ ոչ թե վաճառել, ինչը հայտնի է եղել գործին մասնակցող անձանց, սակայն նրանցից անկախ դատախազներով չի ներկայացվել Դատարան:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դաժանվել է բեկանել Լոռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի 15.11.2004 թվականի թիվ 2-2537 վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննդության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Վանաձորի դատախազների ֆաղափային խորհրդի գործադիր կոմիտեի և Ընկերության միջև 28.09.1995 թվականին կնքվել է դայմանագիր, որի 1-ին կետի համաձայն՝

4500 ֆմ մակերեսով սարածֆը սրամադրվել է Ընկերությանը 10 սարի ժամկետով՝ արդյունաբերական ադրանքների շուկա կազմակերպելու համար:

2) Վանաձորի դասգամավորների ֆադաֆային խորհրդի գործադիր կոմիտեի 24.10.1996 թվականի թիվ 15/1 որոշման հիման վրա հաստատվել է Վանաձորի գործադիր կոմիտեի 31.08.1995 թվականի թիվ 28 կարգադրությամբ Մյասնիկյան փողոցի թիվ 2/ա հասցեում գտնվող թիվ 8 մանկադարսեզի սարածֆում սրամադրված արդյունաբերական ադրանքների վաճառքի համար բացօթյա շուկայի սարածֆի չափերը՝ 5200 ֆմ մակերեսով:

3) 04.11.1996 թվականին վերոհիշյալ 5200 ֆմ հողասարածֆի նկատմամբ Ընկերությանը սրվել է հողի օգտագործման իրավունքի դեռական ակտ:

4) ՀՀ կառավարությանն առընթեր անւարժ գույքի կադաստրի դեռական կոմիտեի Վանաձորի սարածֆային ստորաբաժանման 06.10.2004 թվականի թիվ 18-1418 գրությամբ մեռժվել է սեֆականության իրավունքի գրանցումը՝ սեֆականության իրավունքը հաստատող ֆաստաթղթերի բացակայության դասճառով:

5) Լոռու մարզի առաջին ասյանի դասարանի 15.11.2004 թվականի թիվ 2-2537 վճռի հիման վրա կասարվել է սեֆականության իրավունքի գրանցում վերոհիշյալ 5200 ֆմ հողամասի նկատմամբ, և սրվել է թիվ 0259528 սեֆականության իրավունքի գրանցման վկայականը:

6) Վանաձորի դասգամավորների ֆադաֆային խորհրդի գործադիր կոմիտեի 31.08.1995 թվականի թիվ 28 կարգադրությամբ կարգադրվել է թիվ 8 մանկադարսեզի շինարարության համար նախատեսված սարածֆը ժամանակավոր (10 սարի ժամկետով) սրամադրել արդյունաբերական ադրանքների վաճառքի համար բացօթյա շուկա կազմակերպելու համար (ներկայացվել է բողոքին կից):

4.Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նււած հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեռկյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ հողային օրենսգրքի 63-րդ հողվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետի համաճայն՝ դեռության սեֆականության հողամասերն օտարվում են աճուրդով: Նույն օրենսգրքի 67-րդ հողվածի 1-ին մասի համաճայն՝ դեռության և համայնքների սեֆականություն հանդիսացող հողամասերի վաճառքը, բացառությամբ նույն օրենսգրքի 65-րդ և 66-րդ հողվածներով նախատեսված դեղերի, կասարվում է աճուրդով:

Դասարանը, կիրառելով վերոհիշյալ նորմերը, սխալ է գնահատել գործում առկա աղացույցները, ֆանի որ եկել է եզրահանգման, որ ծագել է Ընկերության սեֆականության իրավունքը: Այսդեռ, Դասարանը, սխալ գնահատելով գործում առկա Վանաձորի դասգամավորների ֆադաֆային խորհրդի գործադիր կոմիտեի 24.10.1996 թվականի թիվ 15/1 որոշումը, եկել է եզրակացության, որ Ընկերությունը գնել է Վանաձոր ֆադաֆի Մյասնիկյան փողոցի թիվ 2^ա հասցեում գտնվող 5200 ֆմ հողամասը: Այնինչ, սվյալ որոշմամբ ընդամենը նախատեսվել է Ընկերությանը սալ հողօգտագործման անձնագիր, ինչն առաջացնում է Ընկերության վարձակալության (օգտագործման) իրավունք:

Հետևաբար, Դասարանը հաււի չի առել այն հանգամանքը, որ հողամասի վաճառքի չի ունեցել, հողամասը սրամադրվել է Ընկերությանը վարձակալության իրավունքով:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաճայն՝ իրավախախտման համար սահմանված դասասխանասվությունը վերացնող կամ մեղմացնող

կամ իրավախախտում կատարած իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց դրությունն այլ կերպ բարելավող իրավական ակտը սահմանվում է մինչև դրա ուժի մեջ մտնելը ծագած հարաբերությունների վրա (այսինքն՝ ունի հետադարձ ուժ), եթե օրենքով կամ այդ իրավական ակտով այլ բան նախատեսված չէ: ՀՀ հողային օրենսգրքի վկայակոչված նորմերը չեն նախատեսում հնարավորություն հողի նկատմամբ վարձակալության իրավունքի սրամադրման մրցույթի նկատմամբ կիրառել աճուրդի միջոցով անուարժ գույքի օտարման հետ կապված նորմերը: Այդ իսկ դասճանող հիմնավոր է նաև «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 2-րդ մասի սխալ կիրառման մասին բողոքի փաստարկը:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ դիմողը դատարան դիմելու դատարան չի հանդիսացել սեփականատեր վեճի առարկա գույքի նկատմամբ, հետևաբար՝ չդրադեյվով և գործի բնությանը մասնակից չդարձնելով վիճելի գույքի սեփականատիրոջը, դատարանը վճիռ է կայացրել գործին մասնակից չդարձված անձի իրավունքների ու դատարանությունների վերաբերյալ:

2) *Վճռաբեկ բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Տվյալ իրավահարաբերության ծագման ժամանակ գործող «Պետական ձեռնարկությունների և անավարժ շինարարության օբյեկտների սեփականացումի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերը սահմանում են դատարանի ձեռնարկության և անավարժ շինարարության օբյեկտի հասկացությունները տվյալ օրենքի իմաստով:

Վերոհիշյալ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատարանի ձեռնարկությունը սեփականության իրավունքով տրամադրված (իշխանության սեղական մարմիններին) դատարանող ձեռնարկությունն է կամ դրանց միավորումը կամ գույքային համալիր հանդիսացող և կազմակերպական-իրավական շեղանկից մեկուսացված, իսկ ֆունկցիոնալ առումով ինֆորմացիոն գործելու հնարավորություն ունեցող ստորաբաժանումն է, ինչպես նաև կոլեկտիվ կամ խառը սեփականության վրա հիմնված ձեռնարկություններում տրամադրված (իշխանության սեղական մարմիններին) դատարանող բաժնետիր կամ բաժնետերեր:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ անավարժ շինարարության օբյեկտը դատարանի (իշխանության սեղական մարմիններին) սեփականություն կամ տրամադրված (իշխանության սեղական մարմիններին) դատարանող բաժնետիր հանդիսացող՝

ա) սահմանված կարգով հաստատված նախագիծ և հասկացված հողատարածություն ունեցող օբյեկտն է, որում շինման աշխատանքները սկսված չեն:

բ) օբյեկտն է, որում իրականացվել են կամ իրականացվում են շինման աշխատանքներ, և որը սահմանված կարգով գործարկված կամ կոնսերվացված չէ:

գ) օբյեկտն է, որը սահմանված կարգով կոնսերվացված է:

Մինչդեռ դատարանի վճռով ճանաչվել է սեփականության իրավունք ոչ թե ձեռնարկության կամ անավարժ շինարարության օբյեկտի նկատմամբ, այլ 5200 քմ հողամասի նկատմամբ: Գործով աղաքցված չէ, որ վեճի առարկա հողամասի վրա առկա է մասնկադարձի կիսակառույց շենք, և վերջինիս հետ մեկտեղ «Պետական ձեռնարկությունների և անավարժ շինարարության օբյեկտների սեփականացումի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իմաստով կազմում են մեկ ամբողջություն հանդիսացող անավարժ շինարարության օբյեկտ:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր չի համարում «Պետական ձեռնարկությունների և անավարժ շինարարության օբյեկտների սեփականացումի մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի և 38-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ

մասերի խախտման վերաբերյալ բողոքի դասճառաբանությունները:

3) *Վճռաբեկ բողոքի երրորդ հիմնին Վճռաբեկ դասարանն աննպաստակահարմար է համարում անդրադառնալ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոք բերած անձի ներկայացրած հանգամանք՝ որդես նոր երևան եկած հանգամանք որակելը կամ չորակելը սույն գործով չի առաջացնում որևէ իրավական հետևանք, քանզի բողոքի առաջին հիմնով սրված դասճառաբանությունների արդյունքում արձանագրված է իրավունքի մասին վեճի առկայությունը, ինչն էլ իր հերթին ստրկ բերվող դասճառաբանություններով հիմք է հանդիսանում սույն գործի քննությունն ավարտող դասական սկզբնական կայացնելուն:

Բացի այդ, Վճռաբեկ դասարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում անդրադարձել է այն հարցին, որ ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին և 2-րդ կետերի համաձայն՝ գործին մասնակից չդարձված անձանց՝ նոր երևան եկած հանգամանքների հիմնով վճռաբեկ բողոք ներկայացնելու իրավունքին (տե՛ս Էմմա Սողոմոնյան ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարճ գույքի կադաստրի դեռական կոմիտեի Կենտրոն սարածֆային ստորաբաժանման, 30.11.2006թ., ֆաղափարակալ գործ թիվ 3-2377 (ՎԳ), (դեռական գրանցում կատարելուն դարձվորեցնելու դահանջով)):

Այստիսով, բողոքում նեված հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն, Լոռու մարզի առաջին ասյանի դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք է հանդիսանում:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է նաև, որ սույն գործով անհրաժեես է կիրառել ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կեսով նախասեսված՝ հայցն առանց քննության թողնելու լիազորությունը:

Ի նկատի ունենալով ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կեսի միասնական կիրառման ադահովման անհրաժեեսությունը՝ Վճռաբեկ դասարանը նդասակահարմար է համարում սույն որոշմամբ անդրադառնալ նեված նորմով սահմանված **«վեճ է ծագել իրավունքի մասին»** հասկացության իրավաբանական բովանդակությանը:

ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կեսի համաձայն՝ դասարանը հայցը կամ դիմումը թողնում է առանց քննության, եթե իրավաբանական նեանակություն ունեցող փասեսի հասսասման մասին դիմումը քննելիս **վեճ է ծագել իրավունքի մասին:**

Իրավաբանական նեանակություն ունեցող փասեսի հասսասման մասին հասուկ վարույթի կարգով քննվող գործերն այն գործերն են, որեսդ դեսս է բացակայի նյութաիրավական վեճը: Հասուկ վարույթի հիմնական սարբերությունը հայցային վարույթից կայանում է հենց իրավունքի մասին վեճի բացակայության մեջ:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ յուրաքանչյուր դեղդում **իրավունքի վերաբերյալ վեճի առկայությունն սուղելիս** դասարանը դարձվոր է դարգել, թե արդյոք գործի փասեսից ելնելով՝ առերևույթ առկա է փոխադարձ կաղ քննարկվող փասսի և այլ անձի իրավունքների միջև, և արդյոք նման փասսի հասսասումը կարող է որևէ կերղ աղղել այլ անձի իրավունքների ծավալի վրա:

Նման կաղի, ինչդես նաև այդ փասսի և այլ անձի իրավունքների ծավալի փոփոխության միջև դասճառահեսնանֆային կաղի բացակայության դեղդում իրավունքի մասին վեճի վերաբերյալ հայսարարությունն ինքնին ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության

օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի իմաստով հայցն առանց ֆինուքյան թողնելու հիմք չէ:

Գասարանը յուրաքանչյուր կոնկրետ դեղֆում վեճի առկայության կամ բացակայության հարցը դեճֆ է դարգի՝ ելնելով սլյալ գործի փաստերից, ինչդեա նաև օրենֆով և այլ իրավական ակտերով սահմանվաճ ղահանջներից:

Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ սույն գործով առկա է եղել վեճ սեփականության իրավունքի մասին, ինչի հեճևանֆով սույն գործի դասական ֆննության ժամանակ առկա է եղել ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 103-րդ հոդվաճի 1-ին մասի 4-րդ կեճով նախաստեղվաճ՝ հայցն առանց ֆննության թողնելու հիմֆը:

Այսդիսով, Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ վճռաբեկ բողոֆը ենթակա է բավարարման մասնակիորեճ՝ Լոռու մարգի առաջին աճյանի դասարանի 15.11.2004 թվականի թիվ 2-2537 վճիռը բեկանելու մասով:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվաճներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոֆը բավարարել մասնակիորեճ: Բեկանել Լոռու մարգի առաջին աճյանի դասարանի 15.11.2004 թվականի թիվ 2-2537 վճիռը և դիմումը թողնել առանց ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուճի մեջ է մսնում հրադարակման ղահից և ենթակա չէ բողոֆարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆացիական գործ թիվ 06-2065/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Լ.Գրիգորյան
Դատավորներ՝ Գ.Մախինյան
Ն.Հովսեփյան

Քաղաֆացիական գործ թիվ 3-52(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆացիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻԿՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «Արարատ բանկ» փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հունիսի 27-ի թիվ 06-2065/2006թ. ֆաղաֆացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ընկերության ընդդեմ Միսակ Աղույանի, Մարի Աղույանի, երրորդ անձ՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կաղաասրի ղեկական կոմիտեի Մարաւ սարաժֆային սսորաբաժանման, Նաիրա Աղույանի՝ Երևան ֆաղաֆի Այգեասան 11-րդ փողոցի թիվ 89 շենֆի թիվ 28 բնակարանի նկասմամբ Միսակ Աղույանի համասեղ սեֆականության իրավունքը ճանաչելու, նրա բաժնի չաֆը որոշելու, դատավճռով սահմանված գումարի բռնագանձումն այդ բաժնի վրա սարաժելու, ընդհանուր գույքից այն առանձնացնելու և հրաղարակային սակարկություններով վաճառելու դախանջների մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դախանջել է ճանաչել Երևանի Այգեասան 11 փողոցի թիվ 89 շենֆի թիվ 28 բնակարանի նկասմամբ Միսակ Աղույանի համասեղ սեֆականության իրավունքը, որոշել նրա բաժնի չաֆը, դատավճռով սահմանված գումարի բռնագանձում սարաժել այդ բաժնի վրա, ընդհանուր գույքից առանձնացնել այն և հրաղարակային սակարկություններով վաճառել:

Երևանի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաւ համայնքների առաջին այսանի դատարանի 2006

թվականի մարտի 3-ի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դասարան) 2006 թվականի հունիսի 27-ի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատախազը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաքննիչ դասարանը չի կիրառել «Հայաստանի Հանրապետությունում սեփականության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը ղեֆ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ղեֆումը դասաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Հայկական ՍՍՀ Ժողովրդական դեմոկրատիայի Մյասնիկյանի Երջանային խորհրդի գործադիր կոմիտեի (այսուհետ՝ Մյասնիկյանի Երջանային գործկոմ) 1989 թվականի մայիսի 14-ի թիվ 13/ 90 որոշմամբ Մարիա Աղույանի հետ միասին Միսակ Աղույանը ճանաչվել է վեճի առարկա հանդիսացող Երևանի Այգեստան 11 փողոցի թիվ 89 Ենեֆի թիվ 28 բնակարանի փայտեֆ, սակայն վերջինս բանկի նկատմամբ իր ունեցած դարսավորությունների կասարումից խուսափելու նդասակով չի գրանցել սեփականության իրավունքն այդ բնակարանի նկատմամբ:

Հիմք ընդունելով «Հայաստանի Հանրապետությունում սեփականության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դատախազը, որի համաձայն՝ բնակեֆնարարական կոդեֆերսիվի այն անդամը, որը լրիվ մուծել է իր փայը բնակարանի համար, ձեռք է բերում այդ գույֆի սեփականության իրավունք, կարելի է եգրակացնել, որ նման գրանցումը վիճելի բնակարանի նկատմամբ փայտեֆրոջ սեփականության իրավունքի ծագման համար ամենկիսի դարսադիր չէ:

2) Վերաքննիչ դասարանը չի կիրառել «Հայաստանի Հանրապետության դեֆական, հանրային և համայնֆային բնակարանային ֆոնդի սեփականաճոնրհման մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ, 13-րդ և 17-րդ հոդվածները, որոնք ղեֆ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ղեֆումը դասաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

1994 թվականի հոկեֆեմբերի 19-ին սրված սեփականության իրավունքի դեֆական գրանցման վկայականում որդես գույֆի սեփականաեֆեր նշվել է միայն Մարի Աղույանի անունը՝ ելնելով սվյալ դատիսն գործող «Հայաստանի Հանրապետության դեֆական, հանրային և համայնֆային բնակարանային ֆոնդի սեփականաճոնրհման մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածի դատախազից, սակայն, հաճվի առնելով վերոնշյալ հոդվածի դատախազները, վիճելի բնակարանի սեփականության իրավունքի դեֆական գրանցման վկայականում ղեֆ է նշվել նակ Միսակ Աղույանի անունը:

Բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել Վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի հունիսի 27-ի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նճանակություն ունեցող փասեֆեր.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նճանակություն ունեն հետևյալ փասեֆեր՝

1) Մյասնիկյանի Երջանային գործկոմի 1989 թվականի մայիսի 14-ի թիվ 13/90 որոշմամբ Միսակ և Մարի Աղույանները ճանաչվել են Երևանի Այգեստան 11 փողոցի թիվ 89 Ենեֆի թիվ 28 բնակարանի փայտեֆեր:

2) «Հայդեմոստիս» ինստիտուտի բնակարանային-ժինարարական կոոպերատիվի 1994 թվականի հոկտեմբերի 14-ի տեղեկանքի համաձայն՝ վեճի առարկա հանդիսացող բնակարանի համար հաշվարկված 6.761 (վեց հազար յոթ հարյուր վաթսուներեկ) ռուբլի փայր վճարված է, և այդ գծով դարձ առկա չէ:

3) 1994 թվականի հոկտեմբերի 18-ին սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականով վիճելի բնակարանի նկատմամբ գրանցվել է միայն Մարի Ադուլյանի սեփականության իրավունք:

4) Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 2005 թվականի օգոստոսի 5-ի թիվ 1-249 դասավճռով վճռվել է Միսակ Ադուլյանից հօգուտ Ընկերության բռնագանձել 32.991.764 (երեսուներկու միլիոն ինը հարյուր ինսուներեկ հազար յոթ հարյուր վաթսուներկու) ՀՀ դրամ 30 լումա՝ որդես հանցագործությանը դասձառված վնասի փոխհատուցում:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիրեն հեկայալ պատճառաբանությամբ.*

Սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի «Հայաստանի Հանրապետությունում սեփականության մասին» ՀՀ օրենքի (ուժը կորցրել է 1999 թվականի հունվարի 1-ին) 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ բնակարանային, բնակչինարարական և այլ կոոպերատիվների այն անդամը, որը լրիվ մուծել է իր փայր բնակարանի կամ իր օգտագործմանը սրված այլ շինության համար, ձեռք է բերում այդ գույքի սեփականության իրավունք:

Մյանիկյանի Եղջուրհրդի գործկոմի 1989 թվականի մայիսի 14-ի թիվ 13/90 որոշման հիման վրա Միսակ և Մարի Ադուլյանների վեճի առարկա հանդիսացող բնակարանի փայտատեր ճանաչվելը և նշված բնակարանի համար հաշվարկված 6.761 (վեց հազար յոթ հարյուր վաթսուներեկ) ռուբլի փայր վճարված լինելը, ինչդեպ նաև դարձի բացակայությունը հավաստող սույն գործով հաստատված փաստերը հիմք են սալիս հանգելու հետևության, որ Միսակ Ադուլյանը «Հայաստանի Հանրապետությունում սեփականության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասի ուժով նշված բնակարանի նկատմամբ ձեռք է բերել համատեղ սեփականության իրավունք:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 200-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ բաժնային կամ համատեղ սեփականության մասնակցի մոտ այլ գույքի անբավարարության դեպքում նրա դարձատեր իրավունք ունի ընդհանուր գույքից դարձատերի բաժնին առանձնացնելու դեպքում ներկայացնել՝ դրա վրա բռնագանձում սարածելու համար: Նույն օրենսգրքի 281-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ սեփականատերից դարձատերություններով նրան դասկանող գույքի վրա բռնագանձում սարածելու միջոցով գույքը կարող է առգրավվել դասարանի վճռի հիման վրա:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերոնշյալ հոդվածների իմաստով Միսակ Ադուլյանի դարձատերություններով Երևանի Այգեստան 11 փողոցի թիվ 89 շենքի թիվ 28 բնակարանի նրա բաժնի վրա կարող է բռնագանձում սարածվել:

Միսակ Ադուլյանի համատեղ սեփականության իրավունքը ճանաչելու վերաբերյալ բողոք բերած անձի դատախազն անհիմն է հեկայալ դասձառաբանությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ ֆաղաֆացիական իրավունքների դաժարացումը իրականացվում է իրավունքը ճանաչելով: Նույն օրենսգրքի 273-րդ հոդվածի համաձայն՝ սեփականատերն իրավունք ունի դատախազի ճանաչելու իր սեփականության իրավունքը:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սեփականության իրավունքը, հանդիսանալով անձի սուբյեկտիվ իրավունք, դատարանի կողմից կարող է ճանաչվել միայն սլյալ իրավունքի սուբյեկտի՝ սույն ֆաղաֆացիական գործով Միսակ Ադուլյանի դիմումի հիման վրա:

Այսպիսով, իրավունքի ճանաչումը որդես իրավունքի դաժարացումն էլ դանակ կարող է գործի դրվել միայն համադասասխան իրավունքի սուբյեկտի կողմից:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով անհիմն է հեկայալ պատճառաբանությամբ.*

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղաֆացիական գործով ֆենարկվող իրավահարաբերության նկատմամբ «Հայաստանի Հանրապետության ղեկավար, հանրային և համայնֆային բնակարանային ֆոնդի սեփականատերի մասին» ՀՀ օրենքի դրոյթները կիրառելի չեն հեկայալ դատաբանությամբ:

2005 թվականի նոյեմբերի 26-ին ուժը կորցրած ՀՀ բնակարանային օրենսգրքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ բնակարանային ֆոնդն ընդգրկում է՝ ղեկավար, հանրային, անհասական և բնակարանային-չինարարական կոոդերատիվների բնակարանային ֆոնդը:

«Հայաստանի Հանրապետության ղեկավար, հանրային և համայնֆային բնակարանային ֆոնդի սեփականատերի մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի «ա» կետի համաձայն՝ սեփականատերի օբյեկտ են հանդիսանում՝ ղեկավար և հանրային բնակարանային ֆոնդի բնակարանները:

Սույն գործով հաստատված փաստերը հիմք են սալիս հանգելու այն հետևության, որ վիճելի բնակարանը ներառված է բնակարանային-չինարարական կոոդերատիվների բնակարանային ֆոնդում: Նշված ֆոնդը ՀՀ բնակարանային օրենսգրքի 4-րդ հոդվածով սահմանված է որդես բնակարանային ֆոնդի առանձին ճեսակ: Հետևաբար, վեճի առարկա հանդիսացող բնակարանը դուրս է «Հայաստանի Հանրապետության ղեկավար, հանրային և համայնֆային բնակարանային ֆոնդի սեփականատերի մասին» ՀՀ օրենքի կարգավորման դատեղ:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը գտնում է բավարար ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրայից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի հունիսի 27-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆնություն:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեղ է մտնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-4071/2006թ.
Նախագահող դասավոր՝ Դ. Խաչատրյան
Դասավորներ՝ Կ. Հակոբյան
Գ. Մաթևոսյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-169(ՎԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաքը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

Նախագահողը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
Նախագահողը դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻԿՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաղ դասական նիսում, քննելով Վեհանուե Գրիգորյանի ներկայաղուցչի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի թիվ 06-4071/2006թ. ֆաղաֆաղիական գործով կայաղրած վճռի դեմ՝ ըստ հայղի Նիկողայ Իսկանդարյանի ընդդեմ ՀՀ կառավարղյանն առընթեր անուարժ գույքի կաղասրի դեական կոմիսիի (այսուհետ՝ Կաղասր) և Վեհանուե Գրիգորյանի՝ դեական մարմնի դաուսնուսար անձի գործողղյուններն անղրինական ճանաղելու, Օրենքով սահմանված կարգով սեղծված բնակելի սան նկասմամբ սեփականղյան իրավոնքը ճանաղելու, սնով զբաղեղված ու սղասարկման սարածք հանղիսաղղող հողամասը սիրաղուրկ ճանաղելու, ձեռքբերման վաղեմղյան ուժով սեփականղյան իրավոնքը ճանաղելու և Վեհանուե Գրիգորյանի անվամբ սղված սեփականղյան իրավոնքի գրանղման վկայականն անվավեր ճանաղելու դաիանղների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դասավարական նախաղասմղյունը.

Դիմելով դասարան՝ Նիկողայ Իսկանդարյանը դաիանղել է անղրինական ճանաղել Կաղասրի գործողղյունը՝ իր սիրաղեոսղյան սակ գսնվող Երևանի Չարենղի փողղի թիվ 67 հասղեի 70 նմ մակերեսով իննական շինղյունը Վեհանուե Գրիգորյանի անվամբ հաուվառումը, ճանաղել սեփականղյան իրավոնքը վերոնույաղ շինղյան նկասմամբ, սիրաղուրկ ճանաղել նուված սան զբաղեղրած և դրա սղասարկման սարածք հանղիսաղղող հողամասն ու ձեռքբերման վաղեմղյան հիմքով դրանղ նկասմամբ ճանաղել իր

սեփականության իրավունքը, անվավեր ճանաչել Վեհանուց Գրիգորյանի անվամբ սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը՝ վերոնշյալ շինության և հողամասի մասով:

Երևան ֆաղափ Կենտրոն և Նորֆ-Մարաբ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 29-ի վճռով գործի վարույթը կարճվել է՝ հայցից հրաժարվելու հիմքով:

ՀՀ ֆաղափագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Վեհանուց Գրիգորյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան է ներկայացրել Նիկոլայ Իսկանդարյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատախազը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոսիցյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 13-րդ հոդվածի դատախազները, խախտել է ՀՀ ֆաղափագիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի առաջին մասի 6-րդ կետի, 110-րդ հոդվածի 3-րդ մասի, 215-րդ հոդվածի և 217-րդ հոդվածի առաջին մասի դատախազները:

Բողոք բերած անձը նշված ժողովումը դատախազանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղափագիական դատավարության օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված է հայցվորի իրավունքը՝ հայցից հրաժարվելու հիմքով գործի վարույթը կարճվելու դեղմում սույն անձանց միջև, սույն առարկայի մասին և միևնույն հիմքերով վեճի վերաբերյալ կրկին դատարան դիմելու մասին: Մինչդեռ Վերաքննիչ դատարանն առաջին ասյանի դատարանում ըստ էության չքննված սույն գործով հայցվորի վերաքննիչ բողոքն ընդունել է վարույթ (չկիրառելով ՀՀ ֆաղափագիական դատավարության օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված դրույթը), զրկելով վերջինիս առաջին ասյանի դատարանում գործի քննության՝ վեճի առարկայի նկատմամբ ինքնուրույն դատախազներ ներկայացնող կամ չներկայացնող երրորդ անձանց՝ գործի մեջ մտնելու (ՀՀ ֆաղափագիական դատավարության օրենսգրքի 34-րդ և 35-րդ հոդվածներ) և հակընդդեմ հայց հարուցելու (ՀՀ ֆաղափագիական դատավարության օրենսգրքի 96-րդ հոդված) կանոններով նախատեսված իրավունքներից, ինչդեռ նաև ՀՀ ֆաղափագիական դատավարության օրենսգրքի 6-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասով երաժխավորված մրցակցության իրավունքից:

2) Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափագիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի առաջին և 5-րդ մասերով նախատեսված դրույթները, որոնք ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ժողովումը դատախազանում է հետևյալ փաստարկներով.

1988 թվականի մարտի 24-ի ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրի համաձայն՝ Գ.Գրիգորյանի ժառանգներ են հանդիսացել կինը՝ Բ.Գրիգորյանը և դուստրը՝ Վեհանուց Գրիգորյանը: Վերոնշյալ հոդվածի ուժով ընդունված ժառանգությունը ժառանգության բացման դատից համարվում է ժառանգին դատականող, անկախ այդ գույքի նկատմամբ ժառանգի իրավունքի ղեկական գրանցումից:

3) Վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափագիական դատավարության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածի, 52-րդ հոդվածի 2-րդ մասի և 53-րդ հոդվածի դատախազները:

Բողոք բերած անձը նշված ժողովումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափարական և ճնշմանական գործերի դալասի 2004 թվականի նոյեմբերի 12-ի և 2005 թվականի հուլիսի 7-ի որոշումներով բեկանվել են այն դատական ակտերը, որոնցով ճանաչվել էր Նիկոլայ Իսկանդարյանի կնոջ՝ Ն.Գրիգորյանի Տիրադատության սակ զսնվող հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը: Ընդ որում, վերոնշյալ ֆաղափարական գործերով վեճի առարկա էր հանդիսանում սույն ֆաղափարական գործով վեճի առարկա գույքը: Ուստի, Վերաբնիչ դատարանն անստեղծ է այն հանգամանքը, որ նախկինում ֆննված ֆաղափարական գործով օրինական ուժի մեջ մնած դատարանի վճռով հաստատված հանգամանքները դատարանում այլ գործ ֆննելիս կրկին չեն աղացուցվում:

4) Վերաբնիչ դատարանը չի կիրառել Քաղաքացիական և ֆաղափարական իրավունքների մասին միջազգային դաճնագրի 2-րդ հողվածի 3-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նշված դասճառաբանության վերաբերյալ հիմնավորումներ չի ներկայացրել:

Բողոք բերած անձը դաճանջել է բեկանել Վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի վճիռը, փոփոխել այն և հայցը մերժել:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատասխանում բերված փաստարկները.

Անհիմն են վճռաբեկ բողոք բերած անձի դասճառաբանությունները դատավարական իրավունքի նորմերի խախտման մասով, ֆանի որ գործով բացակայում էր վերաբնիչ բողոքը վերադարձնելու ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենագրի 212-րդ հողվածով նախատեսված հիմքերից որևէ մեկը:

Բացի այդ, առկա է ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափարական և ճնշմանական գործերով դալասի 2006 թվականի փետրվարի 3-ի թիվ 3-55(ՎԳ) որոշումը, որով սույն գործի հետ նույնական հանգամանքներով մեկ այլ գործով կայացված Վերաբնիչ դատարանի վճռի դեմ բերված վճռաբեկ բողոքը ֆննվել է, և վճիռը թողնվել է անփոփոխ:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նճանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նճանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևան ֆաղափար Կենտրոն և Նորֆ-Մարաճ համայնքների առաջին աճյանի դատարանում սույն ֆաղափարական գործի ֆննության ընթացում հայցվորը հրաժարվել է հայցից, որի արդյունքում դատարանի 2006 թվականի սեդոսեմբերի 29-ի վճռով գործի վարույթը կարճվել է:

2) 2006 թվականի նոյեմբերի 6-ին Նիկոլայ Իսկանդարյանի կողմից ներկայացվել է վերաբնիչ բողոք, որը Վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 16-ի որոշմամբ ընդունվել է վարույթ:

3) 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ին Վերաբնիչ դատարանը ֆննել է ֆաղափարական գործը և կայացրել է վճիռ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ՝

Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենագրի 109-րդ հողվածի 6-րդ կետի համաճայն դատարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե հայցվորը հրաժարվել է հայցից:

Հիմք ընդունելով ֆաղաֆաղիական դատավարության հիմնարար սկզբունքները, Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է իրավական այն դիրքորոշումը, որ գործի վարույթի կարճումն իրենից ներկայացնում է ֆաղաֆաղիական գործի վարույթի ավարտ՝ առանց դատարանի կողմից գործն ըստ էության ֆննելու և վեճը լուծող վերջնական դատական ակտ կայացնելու:

«Դատարանակազմության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ վերաֆննիչ դատարանը վերաֆննիչ բողոքի հիման վրա առաջին ասյանի դատարանի ֆննած գործերը կրկին անգամ ըստ էության ֆննող դատարան է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ վերաֆննիչ դատարանը գործում եղած, ինչդեռ նաև լրացուցիչ ներկայացված աղյուցակներով կրկնակի ֆննում է գործը:

Հիմք ընդունելով հիշյալ հոդվածները և հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Վերաֆննիչ դատարանը գործն ըստ էության կրկնակի ֆննող դատարան է, իսկ սույն ֆաղաֆաղիական գործն առաջին ասյանի դատարանում ըստ էության չի ֆննվել, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղաֆաղիական գործը չէր կարող կրկնակի ֆննվել Վերաֆննիչ դատարանում, քանի որ գործում առկա է ֆաղաֆաղիական գործի վարույթի կարճման հիմք, այն է՝ դիմումը հայցից հրաժարվելու մասին:

Նշված եզրահանգման գալիս Վճռաբեկ դատարանը հաշվի է առնում նաև այն իրողությունը, որ Վերաֆննիչ դատարանում գործի ֆննության սահմանները կողմերին հնարավորություն չեն ընձեռում օգտվել «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտայնության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաշխավորված մրցակցային դատավարության կարևոր սարքերից մեկի՝ դատարանին աղյուցակներ ներկայացնելու հնարավորությունից, քանի որ մասնավորապես, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, գործին մասնակցող անձանց ներկայացրած լրացուցիչ աղյուցակները վերաֆննիչ դատարանն ընդունում է, եթե դրանք ներկայացնողը հիմնավորում է առաջին ասյանի դատարանում այդ աղյուցակները ներկայացնելու անհնարինությունը՝ իրենից անկախ դատաճանդներով: Այսինքն՝ սույն ֆաղաֆաղիական գործի ֆննությունն առաջին անգամ Վերաֆննիչ դատարանում հակասում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 6-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտայնության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաշխավորված՝ կողմերի մրցակցության և իրավահավասարության սկզբունքներին:

Վճռաբեկ բողոքի մյուս հիմքերը Վճռաբեկ դատարանի ֆննարկման առարկա չեն կարող լինել, քանի որ դրանք չեն ֆննարկվել և գնահատման առարկա չեն դարձվել առաջին ասյանի դատարանում:

Նիկոլայ Իսկանդարյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի դատաստանում առկա փաստարկները մասնակիորեն հերքվում են վերոնշյալ դատաճանդայնություններով:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքի դատաստանում նշված ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական և ճնշման գործերով դալասի 2006 թվականի փետրվարի 3-ի թիվ 3-55(ՎԳ) որոշմանը, ադա այդ ֆագաֆաղիական գործի փաստերը սարքերվում են սույն ֆաղաֆաղիական գործի փաստերից: Մասնավորապես, այդ ֆաղաֆաղիական գործի Եջանակներում բերված վճռաբեկ բողոքի հիմքերով չի վիճարկվել վերաֆննիչ բողոքը վարույթ ընդունելու օրինականությունը, ըստ այդմ, այդ հարցը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական և ճնշման

գործերով ղալաօի կողմից ֆնարկման առարկա չի դարձել:

Այսդիտով, սույն բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը դիտում է բավարար ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 227-րդ հողվածի ուծով վերանայվող դասական ալսը բեկանելու համար:

Անդրադառնալով վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված դեսական սուրֆի վճարումից ազատելու մասին բողոք բերած անձի միջնորդությանը՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հողվածի հիմքով այն ենթակա է բավարարման՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Վեհանուե Գրիգորյանը երկրորդ կարգի հաշմանդամ է և սղիալաղես անաղահող:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը ենթակա է կարճման հեսելյաղ դասճառաբանությանը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 109-րդ հողվածի 1-ին մասի 6-րդ կեսի համաճայն՝ դասարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե հայցվորը հրաժարվել է հայցից:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հողվածի համաճայն՝ դասական ալսերի վերանայման աղյունֆում Վճռաբեկ դասարանը կարճում է գործի վարույթն ամբողջովին կամ դրա մի մասը, եթե գործի վարույթը կարճելու հիմքերն ի հայտ են եկել սնրաղաս դասարանում գործի ֆնության ժամանակ:

Տվյաղ դեղֆում ֆաղաֆաղիական գործի վարույթի կարճման հիմքն ի հայտ է եկել սնրաղաս դասարանում գործի ֆնության ժամանակ՝ այն դահին, երբ դասարանն սսաղել է հայցից հրաժարվելու մասին կողմի դիմումը:

Ելնելով վերոգրյաղից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆնիչ դասարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի վճիռը և ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճել:

2. Վեհանուե Գրիգորյանին ազատել վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված դեսական սուրֆի վճարումից:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրաղարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ սնրագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ սնրագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Երևանի Կենտրոնի և Նոր-Մարաշի համայնքների առաջին ասյանի դատարանի վճիռը՝ Քաղաքացիական գործ թիվ 3-375(Ա) 2007թ.
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-2314/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Կարախանյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դրնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը Երևանի Կենտրոնի և Նոր-Մարաշի համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 26-ի թիվ 2-2314/2006թ. քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Վարդուհի Խաչատրյանի, Սամվել Սարգսյանի ընդդեմ ՀՀ կառավարության առընթեր դեռական գույքի կառավարման վարչության «դատարանագիր» վերնագրված փաստաթղթերն անվավեր ճանաչելու դաժանագի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Վարդուհի Խաչատրյանը և Սամվել Սարգսյանը դաժանագի են անվավեր ճանաչել «դատարանագիր» վերնագրված փաստաթղթերը:

Երևանի Կենտրոնի և Նոր-Մարաշի համայնքների առաջին ասյանի դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2006 թվականի հուլիսի 26-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանն են ներկայացրել Վարդուհի Խաչատրյանը և Սամվել Սարգսյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաժանագի.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը կիրառել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 345-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, 468-րդ և 300-րդ հոդվածների դրույթները, որոնք չդիմացն է կիրառել, չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 390-րդ հոդվածի առաջին և 3-րդ մասերը, 291-րդ, 292-րդ, 347-րդ հոդվածները, ինչդեպ նաև 345-րդ, 348-րդ և 351-րդ հոդվածների առաջին մասերը, որոնք դիմացն է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ժնդրումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ հայցվոր կողմը դարսավորագրերով դարսավորություն է ստանձնել «Էդգար-83» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) փոխարեն հոգուս դեսության կասարելու սարածամկե լճարումներ, որը ՀՀ ֆադաֆագիական օրենագրի 291-րդ հոդվածի ուժով համարվում է միակողմանի գործարք:

Դասարանն անսեսել է 1997 թվականի հուլիսի 28-ին Ընկերության և ՀՀ կառավարությանն առընթեր դեսական ունեցվածքի հաշվառման և ադադեսականացման վարչության (այսուհետ՝ Վարչություն) միջև կնքված սեփականաեևնրհման դայմանագրի 16-րդ կեսը, որի համաձայն՝ դայմանագրի գործողության ընթացում գևորդի կողմից օբյեկտի օսարման դեղումն ևոր սեփականասերը հանդիսանում է սվյալ օբյեկտի իրավահաջորդը, այսինքն՝ սվյալ դեղումն ՀՀ ֆադաֆագիական օրենագրի 351-րդ հոդվածի առաջին մասի ուժով Ընկերությունը դարսավորության կասարումը դրել է Վարդոտի Խաչասրյանի և Սամվել Սարգսյանի վրա:

2) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆադաֆագիական դասավարության օրենագրի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կեսի դահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված ժնդրումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Դասարանը գործի ֆննությանը չի ներգրավել Ընկերությանը, այն դեղումն, երբ վերջինիս իրավունքների և դարսականությունների վերաբերյալ վճիռ է կայացվել:

3) Սույն գործով առկա են ևոր երևան եկած հանգամանքներ:

Բողոք բերած անձը նշված ժնդրումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Գործի համար էական նեանակություն ունեցող ևոր երևան եկած հանգամանք են Ընկերության սևորեն Է.Տնոյանի և Գ.Սարգսյանի կողմից սրված բացասություններն այն մասին, որ դարսավորագրերը կազմվել են Վարդոտի Խաչասրյանի և Սամվել Սարգսյանի ներկայությամբ: Բացի այդ, վերջիններս հայսնել են, որ Վ.Խաչասրյանին իրականում վաճառված սարածքի չափը 76,78 ֆն է:

Բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել Դասարանի 2006 թվականի հուլիսի 26-ի վճիռը և գործն ուղարկել ևոր ֆննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասասխանում բերված փաստարկները.

Վճռաբեկ բողոքում ներկայացվել են մի եարք հանագամանքներ, որոնք որդես ևոր երևան եկած հանգամանքներ չեն կարող որակվել, ֆանի որ դրանք հայսնի են եղել դեռևս 1997 թվականին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 1997 թվականի հուլիսի 28-ին Ընկերության և Վարչության միջև կնքվել է սեփականաեևնրհման թիվ 4833 դայմանագիրը:

2) 1998 թվականի դեկտեմբերի 11-ին Ըկերության և Վ.Խաչասրյանի միջև կնքվել է Երևանի Տիգրան Մեծի դողոնս թիվ 13 հասցեում գսնվող 89,02 ֆն մակերեսով սարածքի առուվաճառքի դայմանագիրը:

3) 1998 թվականի հուլիսի 26-ին Ընկերության և Ս.Սարգսյանի միջև կնքվել է Երևանի Տիգրան Մեծի դողոնս թիվ 13 հասցեում գսնվող 90,26 ֆն մակերեսով սարածքի առուվաճառքի դայմանագիրը:

4) Ս.Սարգսյանի և Վ.Խաչասրյանի կողմից սսրագրվել են դարսավորագրեր

(ամսաթվերը բացակայում են), որոնց համաձայն՝ վերջիններս դադարեցվել են կասարել թիվ 4833 սեփականացնորհման դայմանագրով նախատեսված սարածամկետ վճարումները:

4. ՎՃՌԱՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՆԱՊԱՐԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄԸ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 345-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դադարեցվածությունները ծագում են դայմանագրից, վնաս դատադատելու հետևանքով և նույն օրենսգրքով նախատեսված այլ հիմքերից:

Նույն օրենսգրքի 291-րդ հոդվածի առաջին կետի համաձայն՝ միակողմ գործարքը դադարեցվածություններ է ստեղծում գործարք կնքած անձի համար: ՎՃռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վարդուհի Խաչատրյանի և Սամվել Սարգսյանի կողմից ստորագրված դադարեցվածությունները իրենցից ներկայացնում են միակողմ գործարքներ, քանի որ դրանցով Վարդուհի Խաչատրյանը և Սամվել Սարգսյանը դադարեցվածություն են ստանձնել հոգու Վարչության կասարելու որոշակի գործողություններ և որևէ առնչություն չունեն նրանց կողմից ընկերության հետ կնքված սարածի առուվաճառի դայմանագրերի հետ: Նշված դադարեցվածությունները իրենցից ներկայացնում են ինֆորմացիայի միակողմ գործարքներ, որոնցով Վարդուհի Խաչատրյանը և Սամվել Սարգսյանը Վարչության նկատմամբ դադարեցվածություն են ստանձնել կասարելու թիվ 4833 սեփականացնորհման դայմանագրով նախատեսված սարածամկետ վճարումները:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 297-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ բացառությամբ նոտարական վավերացում դադարեցված գործարքների, հասարակ գրավոր ձևով դեմ է կնքվել իրավաբանական անձանց՝ միայնակ միջև և ֆաղաֆացիների հետ գործարքները, իսկ նույն օրենսգրքի 299-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ գործարքի նոտարական վավերացումը դադարեցված օրենսգրքում նշված դեղքերում, ինչպես նաև կողմերից որևէ մեկի դադարեցում:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 299-րդ հոդվածի 3-րդ մասում նշված երկու հասկանիչների բացակայության դայմաններում դադարեցվածությունը համարվում է հասարակ գրավոր ձևով կնքվող միակողմանի գործարք:

Սույն գործով հաստատված փաստերից ելնելով՝ ՎՃռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դադարեցվածությունների հասարակ գրավոր ձևը դադարեցված լինելու հանգամանքը բավարար է դադարեցվածությունները ստորագրած անձանց նկատմամբ դրանցում նշված դադարեցվածությունների ծագման համար:

Հետևաբար, անհիմն է Դատարանի եզրահանգումն այն մասին, որ Վարդուհի Խաչատրյանի և Սամվել Սարգսյանի կողմից ստորագրված դադարեցվածությունները հանդիսանում են սարածի առուվաճառի դայմանագրի փոփոխություն և ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 468-րդ հոդվածի առաջին մասի ուժով դեմ է նոտարական վավերացում ստանալին:

ՎՃռաբեկ դատարանը գտնում է, որ անհիմն է նաև վճռաբեկ բողոքի պատճառաբանությունն այն մասին, որ սեփականացնորհման դայմանագրի ուժով Վարդուհի Խաչատրյանը և Սամվել Սարգսյանը հանդիսանում են ընկերության իրավահաջորդները հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դադարեցվածությունը դադարեցվածություններ չի ստեղծում որպես կողմ չմասնակցող անձանց (երրորդ անձանց) համար:

Հեսկաբար, հաշվի առնելով, որ Վարդուհի Խաչատրյանը և Սամվել Սարգսյանը սեփականաձեռնի մասնակցի կողմ չեն հանդիսանում, ըստ այդմ էլ այդ մասնակցի 16-րդ կետի հիմնով նրանց վրա չի կարող դրվել մասնակցության պարտավորություններ:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով անհիմն է հեկեյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 223-րդ հոդվածի 2¹-րդ մասի համաձայն՝ գլխավոր դատախազը և նրա տեղակալները կարող են դեռևս գոյնաբերական փաստերի դատախազության նախաձեռնությամբ վճարել բողոքի ներկայացնելու անկախ համադասարանական դատարանի կողմից վճարելիք բողոքի ներկայացնելու հանգամանքից:

Վճարելիք բողոքի բերած անձը, վճարելիք բողոքի հիմնում դրվելով Ընկերության գործի ֆնդինգի ներգրավված չլինելու հարցը, հանդես է եկել Ընկերության փաստաբանության: Մինչդեռ գլխավոր դատախազը և նրա տեղակալները ֆաղաֆաղիական գործերով լիազորված են վճարելիք բողոքի ներկայացնելու միայն դեռևս գոյնաբերական փաստերի դատախազության նախաձեռնությամբ: Հեսկաբար, Վճարելիք դատարանը գտնում է, որ նշված հիմնով վճարելիք բողոքի ներկայացնելով, բողոքի բերած անձը դուրս է եկել իր լիազորությունների շրջանակից:

3) *Բողոքը երրորդ հիմնով անհիմն է հեկեյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 228-րդ հոդվածի առաջին մասի 1-ին և 2-րդ կետերի համաձայն՝ նոր երևան եկած հանգամանքերի հետևանքով գործի վերանայման հիմն են գործի համար **Էական նշանակություն** ունեցող այն հանգամանքները, որոնք կամ հայտնի չեն եղել և չէին կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձանց, կամ, չնայած հայտնի են եղել, սակայն նրանցից անկախ դատախազներով չէին կարող ներկայացվել դատարան:

Հիմն ընդունելով սույն գործով հաստատված փաստեր այն մասին, որ դատախազները ստորագրել են Վարդուհի Խաչատրյանը և Սամվել Սարգսյանը, և վճարելիք բողոքի առաջին հիմնի վերաբերյալ սույն գործով սրված իրավական մեկնաբանությունը, Վճարելիք դատարանը գտնում է, որ Ընկերության սնուրեն Է.Տոնոյանի և Գ.Սարգսյանի բացառությունները չեն կարող սույն գործի համար էական նշանակություն ունենալ:

Այսպիսով, վճարելիք բողոքի առաջին հիմնի առկայությունը Վճարելիք դատարանը դիտարկում է բավարար ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատարանի ակտի բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարելիք դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարելիք բողոքը բավարարել: Բեկանել Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 26-ի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարան՝ նոր ֆնդինգի:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ *usnruqropjoun*
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ *usnruqropjounnlnk*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2577/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Ղարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-378 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 2-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով «Եվիլա» սահմանափակ դատաստանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 2-ի թիվ S-2577/2006թ. քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի «Էֆ-Լայն Թեյդինգ» սահմանափակ դատաստանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Կազմակերպություն) ընդդեմ Ընկերության՝ 673 284 (վեց հարյուր յոթանասուներեք հազար երկու հարյուր ութսունչորս) ՀՀ դրամ բռնագանձելու դատահանգի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ Կազմակերպությունը դատահանջել է Ընկերությունից բռնագանձել 673 284 (վեց հարյուր յոթանասուներեք հազար երկու հարյուր ութսունչորս) ՀՀ դրամ դարսֆի գումարը, 60 000 (հարյուր վաթսուն հազար) ՀՀ դրամ դատաճառված վնասը և ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով հաշվարկված տոկոսները՝ 35 000 (երեսունհինգ հազար) ՀՀ դրամ:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2006 թվականի նոյեմբերի 2-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան է ներկայացրել Կազմակերպությունը

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիսյալ հիմնավորումներով.

1) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 28-րդ հոդվածի առաջին մասի 1-ին և 3-րդ կետերի լուրջ խախտումները, 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով սահմանված անձի՝ դասաֆնությունը մասնակից դարձվելու իրավունքը:

Բողոք բերած անձը նշված լուրջ խախտումները դասաֆնությունում է հեՆեՆկյալ փաստարկներով:

2006 թվականի նոյեմբերի 2-ին նշանակված դասական նիստի մասին Ընկերությունը ծանուցվել է: Իրավաբանական դաՆեհությունը կազմակերպելու և համադասասխան ծառայությունից օգտվելու նոյաՆակով դիմում է ներկայացվել Դասարան՝ մեկ շաբաթով գործի ֆնությունը հեՆաձգելու համար: Դիմումի հեՆագա ընթացքի մասին դասասխանողը չի Տեղեկացվել, մինչդեռ այն դարգելու նախաձեռնությամբ վերջինս բազմիցս հանդես է եկել:

Դասարանը գործը ֆնել է վձիռ է կայացրել առանց Ընկերության ներկայացուցչին գործի ֆնությունը մասնակից դարձնելու:

2) Դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածը, որը չդեՆս է կիրառել, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 345-րդ, 352-րդ և 408-րդ հոդվածների դրույթները, որոնք դեՆս է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված լուրջ խախտումները դասաֆնությունում է հեՆեՆկյալ փաստարկներով:

Հաձվի առնելով այն հանգամանքը, որ Ընկերության և Կազմակերպության միջև որևէ գործարք չի կնքվել, ուՆսի և դարձավորության կասարման ժամկեՆ սահմանված չի եղել, հեՆեՆաբար, անհիմն է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի համաձայն կասարված Տոկոսների հաձվարկը:

Վձռաբեկ բողոք բերած անձը դախանջել է բեկանել Դասարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 2-ի վձիռը և գործն ուղարկել նոր ֆնության:

2.1. Վձռաբեկ բողոքի դասասխանում բերված փաստարկները.

Անհիմն է բողոք բերած անձի դասաֆնությունը ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կեՆի դախանջի խախտման մասով, ֆանի որ բողոք բերած անձը Տեղեկացվել է դասական նիստի մասին, սակայն չի ներկայացել:

Անհիմն է նաև բողոք բերած անձի դասաֆնությունն այն մասին, որ Ընկերության և Կազմակերպության միջև որևէ գործարք չի կնքվել և դարձավորության կասարման ժամկեՆ սահմանված չի եղել, ֆանի որ գործում առկա հաձիվ-ադրանֆազիրը, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 18-րդ գլխի իմաստով, հանդիսանում է առուվաձառքի դայմանագիր: Ինչ վերաբերում է դարձավորության կասարման ժամկեՆին, ադա բողոք բերած անձի կողմից խախտվել է դարձավորության կասարման ողջամիՆ ժամկեՆը, ֆանի որ վերջինս բազմիցս նախազգուՆացվել է դարձավորության առկայության մասին:

3. Վձռաբեկ բողոքի ֆնության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վձռաբեկ բողոքի ֆնության համար էական նշանակություն ունեն հեՆեՆկյալ փաստերը՝

1) 2006 թվականի ադրիլի 10-ի թիվ 534 հաձիվ-ադրանֆազրով Կազմակերպությունն Ընկերությանն է փոխանցել 923 284 (ինը հարյուր ֆաներեՆ հազար երկու հարյուր ութսունչորս) ՀՀ դրամ արժեՆով համակարգչային Տեխնիկա:

2) Կազմակերպության Տնօրենի 2006 թվականի օգոստոսի 31-ի գրությամբ Ընկերությունից դախանջվել է 3 օրվա ընթացքում մարել Կազմակերպության նկասմամբ ունեցած դարձքը:

3) Կազմակերպությանը հասցեագրված 2006 թվականի օգոստոսի 24-ի գրությամբ Ընկերությունը հայտնել է, որ թիվ 534 հաշիվ-ադրանքագրով ձեռք բերված ադրանքների դիմաց 923 284 (ինը հարյուր ֆաներեք հազար երկու հարյուր ութսունչորս) ՀՀ դրամ դաճարձակում է վճարել սեղմ ժամկետում:

4) 2006 թվականի սեպտեմբերի 7-ին Ընկերությունը Կազմակերպությանը վճարել է 250 000 (երկու հարյուր հիսուն հազար) ՀՀ դրամ:

5) Դատարանը 27.09.2006 թվականին կայացրել է որոշում՝ հայցադիմումը վարույթ ընդունելու մասին և գործի ֆինությունը նշանակել է 23.10.2006 թվականին:

6) Դատական նիստի ծանուցագիրը հետ է ստացվել Դատարան 13.10.2006 թվականին:

7) Պատասխանողի ներկայությունն ադախովելու նդասակով 23.10.2006 թվականին նշանակված դատական նիստը հետաձգվել է և նշանակվել 02.11.2006 թվականին:

8) 2006 թվականի նոյեմբերի 1-ին Դատարանին հասցեագրված դիմումով Ընկերությունը հայտնել է, որ 2006 թվականի հոկտեմբերի 31-ին ստացել է դատական ծանուցագիրը՝ 2006 թվականի նոյեմբերի 2-ին նշանակված դատական նիստի մասին և խնդրել է իրավաբանական դաճարանությունը կազմակերպելու նդասակով մեկ շաբաթով գործի ֆինությունը հետաձգել:

9) 2006 թվականի նոյեմբերի 2-ին ֆադաֆացիական գործը ֆննվել և վճիռ է կայացվել Ընկերության բացակայությամբ:

4. ՎՃՌԱՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՌԱՐԱՆՈՒՄՈՒՆՆԵՐ և ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐ:

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը զճնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հեճկյալ պատճառաբանությամբ.*

Վճռաբեկ դատարանն աճանագրում է, որ իր որոշմամբ առդեն անդրադարձել է նշված իրավական հարցի զնահասականին (ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ ընդդեմ Արմեն Խոտիճյանի, ֆադաֆացիական գործ թիվ 3-1822/ՏԴ (զումարի բռնագանձման դահանջով)):

Սակայն կարևորելով սույն բողոքի հիմքում ընկած իրավական հարցադրումը և հաճվի առնելով այն հանգամանքը, որ սույն գործի փաստերը ճարբեր են վկայակոչված փաստերից՝ Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում կրկին անդրադառնալ նշված իրավական հարցին:

ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաֆանջյուր ոճ ունի իր խախտված իրավունքները վերականգնելու, ինչդես նաև իրեն ներկայացված մեդադրանքի հիմնավորվածությունը դաճելու համար հավասարության դայմաններում, ադարության բողոք դահանջների դահդանմամբ, անկախ և անկողմնակալ դատարանի կողմից ողջամիճ ժամկետում իր գործի հրադարակային ֆննության իրավումֆ:

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաճարանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաճխավորված է հավասարության դայմաններում, ադարության բողոք դահանջների դահդանմամբ, անկախ և անկողմնակալ դատարանի կողմից անձի ողջամիճ ժամկետում գործի հրադարակային ֆննության իրավումֆ:

Ի ադախովումն նշված նորմերի իրացվելիության՝ ՀՀ ֆադաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 28-րդ հոդվածի առաջին և երրորդ կետերով սահմանված է, որ գործին մասնակցող անձիմֆ իրավումֆ ունեն ծանոթանալ գործի նյութերին, ֆադվածֆներ

անել, սսանալ դրանց դասճենները, ինչդեռ նաև ներկայացնել աղացույցներ և մասնակցել դրանց հեսագոսմանը:

Մարդու իրավունքների եվրոպական դասարանը (այսուհետ՝ Եվրոպական դասարան) ֆաղաֆացիական իրավունքների և դարսականությունների առնչությամբ ծագած վեճերով արդար դասաֆնության իրավունքի ադահովման սեսանկյունից իր նախադեդային իրավունքում առանձնացնում և դարգաբանում է այդ իրավունքի կարևոր բաղադրիչների՝ կողմերի հավասարության և մրցակցային դասավարության դահանջների էությունը: Այսդես, Եվրոպական դասարանը (Ռաֆիներիս Գրեկ Սրան է Սրասիս Անդրեադիսը ընդդեմ Հունասանի, 09.12.1994) գործով նեել է, որ դասական ֆնության ընթացքում կողմերի հավասարությունը նեանակում է, որ դասավարության յուրաֆանչյուր կողմի դեսֆ է ընձեռվի դասեաձ հնարավորություն ներկայացնելու իր գործը (նեռառյալ՝ աղացույցները) այնդիսի դայմաններում, որոնք նրա համար մյուս կողմի համեմասությամբ չեն սեղծի անբարենդաս վիձակ:

Եվրոպական դասարանն իր դրակիկայում արձանագրել է նաև, որ Կոնվենցիան կոչված է ադահովելու ոչ թե իրավունքի սեսական առկայությունը, այլ դրա դրակիկ կիրառությունը և արդյունավեսությունը (Իմբրիոսիան ընդդեմ Ըվեյցարիայի, գործ N13972/88, 24.11.1993 թվական):

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 119-րդ հողվածի 2-րդ կեիս համաձայն՝ դասարանն իրավունք ունի հեսաձգել գործի ֆնությունը, եթե դա թելադրված է լրացուցիչ աղացույցներ ներկայացնելու անհրաձեեսությամբ: Այս հիմքով դասարանի կողմից գործի ֆնությունը հեսաձգելը դասարանի իրավունքն է և ոչ դարսականությունը, և դասարանն իր այդ իրավունքն իրականացնում է հայեցողական իրավագորությանբ՝ ելնելով կոնկրես գործի հանգամանքներից (սես՝ ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ ընդդեմ Արմեն Խոդիկյանի, ֆաղաֆացիական գործ թիվ 3-1822/ՏԴ (գումարի բռնագանձման դահանջով)):

Հաեվի առնելով Դասարանի կողմից բողոք բեռած անձին աղացույցների ներկայացման և իրավական դասեդանության կագմակեդդման համար ողջամիս ժամկեիս սրամադրման անհրաձեեսությունը՝ Վձոարեկ դասարանը գսնում է, որ սույն ֆաղաֆացիական գործով գործի ֆնությունը հեսաձգելու անհրաձեեսությունն առկա է:

Փասսորեն, մեթելով գործի ֆնությունը հեսաձգելու վեռաբեդյալ բողոք բեռած անձի միջնորդությունը, Դասարանը խախեել է վեդիկնիս՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 28-րդ հողվածի առաջին մասի 1-ին և 3-րդ կեսերով երաեխավորված գործի նյութերին ծանոթանալու, ֆողվածֆներ անելու, դրանց դասճենները սսանալու, աղացույցներ ներկայացնելու և դրանց հեսագոսմանը մասնակցելու իրավունքները, ինչդեռ նաև «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ագասությունների դասեդանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հողվածով երաեխավորված արդար դասաֆնության իրավունքը:

Ավելին, ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 95-րդ հողվածի առաջին մասի առաջին դարբերության համաձայն՝ հայցադիմումը սսանալու օրվանից հեսո՝ երկարաթյա ժամկեսում դասասխանողը դարսավոր է դասարան ներկայացնել գրավոր դասասխան հայցադիմումի վեռաբեդյալ՝ դրան կցելով հայցի դեմ իր առարկությունները հասսասող ֆիասսաթթթե կամ ներկայացնել հիմնավորված միջնորդություն՝ մինչև երկու եարաթ սնողությամբ լրացուցիչ ժամկեիս խնդրելու վեռաբեդյալ:

Թեև վեդը նեված հողվածով հայցադիմումի վեռաբեդյալ դասասխան ներկայացնելը դասասխանողի դասավարական դարսականությունն է, սակայն միաժամանակ դա վեդիկնիս դասավարական իրավունքն է, ֆանի որ դասավարական այդ

ինստիտուտը լիցենզիայի դատարանի դատավարական դաշտայնության եղանակներից մեկն է: Այդ իսկ դատարանը ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին դարբերությամբ սահմանված հայցադիմումին լիցենզիայի ներկայացնելը դիտարկելու է որդես դատավարական կարևոր իրավունք: Վերոգրյալից հետևում է, որ դատարանը դատարար է դատավարությունը կազմակերպել այնպես, որ առաջնությունը լիցենզիայի դատարանի այս իրավունքի իրականացումը:

Սույն գործով վերը նշված դատավարական իրավունքը Ընկերությունը կարող է իրականացնել դատարանի նիստի ծանուցագիրը ստանալուց հետո (ըստ իր դիմումի՝ 31.10.2006 թվականին, գ.թ. 23): Նշված լիցենզիայի դատարանի համար ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը հիմք է ընդունում սույն գործով հաստատված փաստերը և այն, որ գործում բացակայում է այն առաջնությունը, ըստ որի կարելի է հանգել այն հետևության, թե երբ է ծանուցվել (հայցադիմումը ստացել) Ընկերությունը:

Փաստորեն, Դատարանը, դատարանի նիստը 23.10.2006 թվականին հետաձգելով և գործի ֆինությունը 02.11.2006 թվականին նշանակելով, հնարավորություն չի սկսել լիցենզիայի դատարանի օգտվելու ոչ միայն օրենքով սահմանված երկարաժամկետային հայցադիմումին լիցենզիայի ներկայացնելու իր իրավունքից, այլև իր գործը և առաջնությունները այնպիսի դաշտայնություններում ներկայացնելու իրավունքից, որոնք նրա համար մյուս կողմի համեմատությամբ չեն ստեղծի անբարենդաս վիճակ:

ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ վճիռը բոլոր դեղատեսակներում ենթակա է բեկանման, եթե դատարանը վճիռ է կայացրել գործին մասնակից չդարձած անձանց իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը գտնում է, որ արդար դատարանության իրավունքի ամբողջ ծավալով իրականացնելու օրենքով հնարավորությունների բացակայությունը մեկնաբանվում է որդես անձին դատարանության մասնակից չդարձնել:

Հետևաբար, ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը գտնում է, որ Ընկերությունը սույն գործի ֆինությանը մասնակից չի դարձվել, որի արդյունքում խախտվել է վերջինիս՝ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և «Սարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտայնության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաշխավորված արդար դատարանության իրավունքը:

Նյութական իրավունքի նորմերի խախտման մասին լիցենզիայի դատարանությունները չեն կարող դատարանի ակտի վերանայման հիմք հանդիսանալ այն դաշտայնություններում, երբ կողմի (կողմերի) փաստարկները դատավարության ընթացքում ֆինության առարկա չեն դարձել՝ կողմի դատավարական իրավունքների սահմանափակման արդյունքում: Հետևաբար, նման իրավիճակում այդ լիցենզիայի դատարանությունները չեն կարող լինել նաև ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանի ֆինարկման առարկա:

Կազմակերպության կողմից ներկայացված վճիռների բողոքի լիցենզիայի դատարանում առկա փաստարկները մասնակիորեն հերքվում են վերոնշյալ լիցենզիայի դատարանություններով:

Այսպիսով, սույն վճիռների բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը դիտարկել է բավարար՝ ՀՀ ֆաղափարական դատավարություն օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատարանի ակտի բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սննտական դասարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 2-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր փնտրյալ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruգրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-2628/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Խունդկարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-459(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Ժաննա Ղազարյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 16.11.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Թագուց Պետրոսյանի հայցի ընդդեմ Ժաննա Ղազարյանի՝ «Բիզնես կենտրոն» ԲԲԸ-ի (այսուհետ նաև՝ Ընկերություն) բաժնետոմսերի 16.08.2004 թվականի առուվաճառքի դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու և անվավերության հետևանքներ կիրառելու դահանջի մասին, և ըստ վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆորմայն դահանջներ ներկայացնող երրորդ անձ Ֆոլակ Միլիսոյանի հայցի ընդդեմ Թագուց Պետրոսյանի և Ժաննա Ղազարյանի՝ Ընկերության բաժնետոմսերի 16.08.2004 թվականի առուվաճառքի դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմունքումը.

Հայցվոր Թ.Պետրոսյանը դիմելով դատարան՝ դահանջել է անվավեր ճանաչել իր և դատաստանող Ժ.Ղազարյանի միջև 16.08.2004 թվականին կնքված բաժնետոմսերի առուվաճառքի դայմանագիրը:

Վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆորմայն դահանջներ ներկայացնող երրորդ անձ Ֆ.Միլիսոյանը դիմելով դատարան՝ նույնդես դահանջել է անվավեր ճանաչել վերը նշված դայմանագիրը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 16.11.2006 թվականի վճռով Թ.Պետրոսյանի հայցը մերժվել է, իսկ Ֆ.Միլիսոյանի հայցը՝ բավարարվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ժ.Ղազարյանի ներկայացուցիչը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դափնցք.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ *սնտեսական դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 198-րդ և 201-րդ հոդվածները, չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածը և ՀՀ կառավարության 31.10.1996 թվականի թիվ 351 որոշումը, որով սխալ է կիրառել:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Եթե համատեղ կյանքի ընթացքում ձեռք բերված բաժնետոմսերի նկատմամբ հայցվորի ամուսինը համատեղ սեփականության իր իրավունքը չի գրանցել բաժնետերերի ռեեստրում, առաջ հնարավոր անբարենդաս հետևանքների ռիսկը լուրջ է կրի ինքը, քանի որ դասասխանողը, հիմք ընդունելով ռեեստրի սվյալները և օբյեկտիվորեն բաժնետոմսերի սեփականատեր համարելով Թ.Պետրոսյանին, դասառ կարգով նրանից ձեռք է բերել բաժնետոմսեր՝ չիմանալով բաժնետոմսերի նկատմամբ այլ համասեփականատեր առկայության մասին, հետևաբար նաև բաժնետոմսերի առուվաճառքի գործարքի կնքման հարցում վերջինիս համաձայնության կամ անհամաձայնության մասին:

Նման դեպքում հնարավոր հետևանքների ռիսկը լուրջ է կրի առուվաճառքի գործարքը կնքած ամուսինը և ոչ թե գնողը, քանի որ վերջինս ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի համաձայն՝ հանդիսանում է բաժնետոմսերի բարեխիղճ ձեռքբերող: Մինչդեռ Թ.Պետրոսյանը և նրա ամուսին՝ Յ.Միլիսոսյանը չեն դափնցել ՀՀ կառավարության վերը նշված որոշման դափնցներ՝ իրենց իրավունքները դասառ կարգով չեն գրանցել ռեեստրում:

Բողոք բերած անձը դափնցել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 16.11.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննդության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստեր.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 01.08.1972 թվականին գրանցվել է Յուլյա Միլիսոսյանի և Թագուց Պետրոսյանի ամուսնությունը: Ամուսնությունը լուծված չէ:

2) Թագուց Պետրոսյանը ղեկավարել է բաժնետոմսերի մասնավորեցման 29.11.2002 թվականի թիվ 157-Մ դայմանագրով ձեռք է բերել Ընկերության բաժնետոմսերի 100 տոկոսը:

3) Թագուց Պետրոսյանը 16.08.2004 թվականին կնքված առուվաճառքի դայմանագրով Ընկերության 100 տոկոս բաժնետոմսերը առանց ամուսնու՝ Յ.Միլիսոսյանի համաձայնության, վաճառել է Ժաննա Ղազարյանին:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասառաքանություններ և եզրահանգումներ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) *Ժ.Ղազարյանի բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի համաձայն՝ ամուսնության ընթացքում ամուսինների ձեռք բերած գույքը նրանց համատեղ սեփականությունն է, եթե այլ բան նախատեսված չէ նրանց միջև կնքված դայմանագրով:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ համատեղ

սեփականության մասնակիցներից յուրաքանչյուրն իրավունք ունի կնքել ընդհանուր գույքը սնօրինելու գործարքներ, եթե այլ բան նախատեսված չէ նրանց համաձայնությամբ: Համատեղ սեփականության մասնակիցներից մեկի կողմից կնքված՝ ընդհանուր սեփականության սնօրինման գործարքը կարող է անվավեր ճանաչվել մնացած մասնակիցների ղախանջով՝ գործարք կնքող մասնակցի մոտ անհրաժեշտ լիազորությունների բացակայության դեպքում, եթե աղյացուցվի, որ գործարքի մյուս կողմն իմացել է կամ ակնհայտորեն ղեխ է իմանար այդ մասին:

Նույն օրենսգրքի 319-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ այլ անձի անունից գործելու լիազորության բացակայությամբ կամ նման լիազորությունների սահմանազանցմամբ գործարքը կնքված է համարվում այն կնքած անձի անունից և ի օտո նրա, եթե մյուս անձը (ներկայացվողը) հեսագայում ուղղակի հավանություն չի տալիս սվյալ գործարքին:

Վերը հիշատակված նորմերի վերլուծության հիման վրա ՎՃՌԱԲԵԿ ղասարանը գտնում է, որ դրանք ստրտեն փոխկաղակցված են և իրավակիրառական ղրակտիկայում դրանցից յուրաքանչյուրը ղեխ է մեկնաբանվի մյուսների բովանդակության և տամաբանության տիրոյթում:

Մինչդեռ սույն գործով, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի հիման վրա բաժնետոմսերը ղիտարկելով որղես ամուսինների համատեղ սեփականություն, և աղյացուցված համարելով այն հանգամանքը, որ Ժաննա Ղաղարյանը իմացել է Թաղուց Ղեսրոյանի և Յուակ Միղիտոյանի ամուսիններ հանղիտանալու հանղամանի մասին, տնետական ղասարանը այղ հանղամանքը բավարար է համարել եղրակացնելու համար, որ Ժ.Ղաղարյանը իմացել է կամ ակնհայտորեն ղեխ է իմանար բաժնետոմսերի՝ Թ.Ղեսրոյանի և Յ.Միղիտոյանի համատեղ սեփականությունն հանղիտանալու և Թ.Ղեսրոյանի մոտ բաժնետոմսերի աղուվաճաղի գործարքի կնքման համար անհրաժեշտ լիազորության բացակայության մասին:

ՎՃՌԱԲԵԿ ղասարանը գտնում է, որ ղասարանը սիտալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի 3-րդ մասում ամրաղրված դրոյթն այն մասին, որ համատեղ սեփականության մասնակիցներից յուրաքանչյուրն իրավունք ունի կնքել ընդհանուր գույքը սնօրինելու գործարքներ, եթե այլ բան նախատեսված չէ նրանց համաձայնությամբ: Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ ամուսիններ Թ.Ղեսրոյանի և Յ.Միղիտոյանի միղջ այլ բան նախատետղ համաձայնություն չի եղել: Այսինքն, Թ.Ղեսրոյանը՝ որղես համատեղ սեփականության մասնակից, ունեցել է համատեղ սեփականություն հանղիտացղղ բաժնետոմսերը տնօրինելու իրավունք: Հետևաբար, ՎՃՌԱԲԵԿ ղասարանը գտնում է, որ Յ.Միղիտոյանի կղղմից բաժնետոմսերի աղուվաճաղի գործարքը անվավեր ճանաչելու ղախանջը ղասարանի կղղմից կարղղ եր բավարարվել միայն Թ.Ղեսրոյանի մոտ վիճելի գործարքը կնքելու համար անհրաժեշտ լիազորությունների բացակայության և դրա մասին գործարքի մյուս կղղմի՝ գնողը Ժ.Ղաղարյանի կղղմից իմանալու կամ դրա մասին ողղամտորեն ենթաղրելու ակնհայտ հնարավորության աղկայության փաստը աղյացուցված համարելու դեպքում:

ՎՃՌԱԲԵԿ ղասարանը գտնում է, որ համատեղ սեփականության մասնակիցներից մեկի կղղմից կնքված՝ ընդհանուր սեփականության սնօրինման գործարքն անվավեր ճանաչելու համար բավարար չէ համատեղ սեփականության մասնակիցների (Թ.Ղեսրոյանի և Յ.Միղիտոյանի) ամուսիններ հանղիտանալու մասին գնողի (Ժ.Ղաղարյանի) տեղեկացված լինելը: Թ.Ղեսրոյանի և Յ.Միղիտոյանի իմանաղը և այղ հիմնով բաժնետոմսերի՝ ամուսինների համատեղ սեփականություն հանղիտանալու մասին

Ժ.Ղազարյանի կողմից իմանալու հնարավորությունը բավարար համարելով, սնտեսական դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի 3-րդ մասի լուրջ հետևանքները հետևյալ լուրջառաքանությամբ.

Ղասարանը հաստատված է համարել այն հանգամանքը, որ Ժ.Ղազարյանն իմացել է կամ ղեկ է իմանար այն մասին, որ Թ.Պետրոսյանը բաժնետոմսերը օտարելու լիազորություն չի ունեցել, հետևաբար, կնքված վիճելի գործարքը հակասում է օրենքի լուրջ հետևանքներին: Մինչդեռ ՀՀ սնտեսական դասարանի վճռում վկայակոչված փաստերով կարելի էր միայն հիմնավորված համարել, որ Ժ.Ղազարյանն իմացել է կամ ղարտավոր էր իմանալ, որ Յ.Միլիսոսյանը և Թ.Պետրոսյանն ամուսիններն են: Սակայն, Վճռաբեկ դասարանը հաշվի առնելով ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի 3-րդ մասի վերը նշված կարգավորումը, գտնում է, որ միայն այդ փաստի հաստատումը բավարար հիմք չէ ենթադրելու, որ Թ.Պետրոսյանը համատեղ գույքը սնորհներու լիազորություն չի ունեցել, քանի որ համատեղականատերերից յուրաքանչյուրն իրավունք ունի սնորհներու համատեղ գույքը, եթե համատեղականատերերից ոչ մեկը չի առարկում նրա նման գործողությունների դեմ, ընդ որում, ընդհանուր սեփականության մասնակիցներից մեկի կողմից կնքված՝ ընդհանուր սեփականության սնորհման գործարքը մնացած մասնակիցների լուրջ հետևանքով կարող է անվավեր ճանաչվել միայն այն դեպքում, եթե աղաքուցվի, որ գործարքի մյուս կողմն իմացել է կամ ակնհայտորեն ղեկ է իմանար այդ մասին:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործի դասաֆնությունը չի աղաքուցվել այն հանգամանքը, որ Ժ.Ղազարյանը իմացել է կամ ակնհայտորեն ղեկ է իմանար համատեղականատերերի միջև համաձայնության բացակայության մասին:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկ է աղաքուցի իր լուրջ հետևանքների և առարկությունների հիմնում ընկած հանգամանքները: Մինչդեռ, սույն գործով վեճի առարկայի նկատմամբ ինքնուրույն լուրջ հետևանք ներկայաքող երրորդ անձ Յուլակ Միլիսոսյանը Թագուց Պետրոսյանի՝ վիճելի գործարքը կնքելու համար անհրաճեց լիազորությունների բացակայության, և այդ մասին գործարքի մյուս կողմի՝ գնորդ Ժ.Ղազարյանի կողմից իմանալու կամ իմանալու ակնհայտ հնարավորության առկայությունը հիմնավորող որևէ հիմնավոր աղաքուցյց չի ներկայաքրել դասարանին:

Այսդիտով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ համատեղ սեփականության մասնակիցներից մեկի կողմից կնքված՝ ընդհանուր սեփականության սնորհման գործարքն անվավեր ճանաչելու համար բավարար չէ համատեղ սեփականության մասնակիցների՝ ամուսիններ հանդիսանալու մասին գործարքի մյուս կողմի, մասնավորադեպ, գնորդի սեղեկաքված լինելու փասքը: Նման լուրջ հետևանքը դասարանի կողմից կարող է բավարարվել միայն, եթե միաճամանակ առկա են երկու դայամաներ՝

1) համատեղ սեփականության մասնակցի մոտ վիճելի գործարքը կնքելու համար անհրաճեց լիազորությունների բացակայություն.

2) գործարքի մյուս կողմի՝ այդ մասին իմանալը կամ դրա մասին ողջամտորեն ենթադրելու ակնհայտ հնարավորության առկայությունը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի կիրառելիության մասին սույն բողոքի հիմքը Վճռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում հետևյալ լուրջառաքանությամբ:

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի առաջին մասի՝ եթե գույքը հասուցմամբ ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ (բարելիդձ ձեռք բերող), աղա սեփականատերն

իրավունք ունի ձեռք բերողից սվյալ գույքը դահանգել միայն այն դեպքում, երբ գույքը կորցրել է սեփականատերը կամ այն անձը, ում այդ գույքի սեփականատերը հանձնել է սիրադեսման, կամ այն հափեսակվել է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց սիրադեսմույից դուրս է եկել այլ ճանադարհով՝ անկախ նրանց կամփից:

Նված հողվածը վերաբերում է բարեխիղճ ձեռք բերողից գույքը հեճ դահանգելու հարաբերոթյուններին, որդիսի դահանգ սույն գործով ներկայացված չէ:

Ինչ վերաբերում է բողոք բերած անձի կողմից ՀՀ կառավարոթյան 31.10.1996 թվականի թիվ 351 որոշման 7-րդ և 10-րդ կետերի վկայակոչմանը, ադյա դեճ է սսել, որ նված կարգի դրոյթները սարածվում են այն թողարկողների նկասմամբ, որոնց ռետսրի վարումը հանձնված չէ Հայասանի կենտրոնական դեդոզիսարիային: Մինչդեռ Ընկերոթյան հաշվետու թողարկող հանդիսանալու կամ չհանդիսանալու հանգամանքը սույն գործի դասաֆնոթյամբ չի դարգվել: Հետևաբար, սույն վեճի նկասմամբ ՀՀ կառավարոթյան վերը նված որոշման կիրառելիոթյան վերաբերյալ սույն բողոքի հիմքը Վճռաբեկ դասարանը նույնդես անհիմն է համարում:

ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրքի 236-րդ հողվածի առաջին մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ դասական ակետերի վերանայման արդյունում վճռաբեկ դասարանը բեկանում և փոփոխում է ստորադաս դասարանի դասական ակսը, եթե ստորադաս դասարանի կողմից հասսասված փասսական հանգամանքները հնարավորոթյուն են սալիս նման փոփոխոթյան, և դա բխում է արդարադասոթյան արդյունավետոթյան շսհերից:

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազասոթյունների դասեդյանոթյան մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հողվածի համաձայն՝ յուրաֆանչյուր ոք ունի ողջամիճ ժամկետում իր գործի ֆնոթյան իրավունք: Հետևաբար, Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ գործը ողջամիճ ժամկետում ֆնները հանդիսանում է Կոնվենցիայի վերը նված հողվածով ամրագրված՝ անձի արդար դասաֆնոթյան իրավունքի սար, հետևաբար, գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նված իրավունքի խախսման տեսանկյունից:

Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ սվյալ դեդոքում անհրաճեճ է կիրառել ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրքի 236-րդ հողվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դասարանի դասական ակսը փոփոխելու վճռաբեկ դասարանի լիազորոթյունը հետևյալ հիմավորմամբ:

Սույն գործով վեճի առարկայի նկասմամբ ինքնուրույն դահանգ ներկայացնող երրորդ անձ Յուլիա Միլիսոյանը Թագուճ Պետրոյանի մոճ վիճելի գործարքը կնեկելու համար անհրաճեճ լիազորոթյունների բացակայոթյան և այդ մասին գործարքի մյուս կողմի՝ գնորդ Մ.Ղազարյանի կողմից իմանալու կամ իմանալու ակնհայտ հնարավորոթյան առկայոթյունը հիմնավորող ունե հիմնավոր ադյացույց չի ներկայացրել դասարանին: Նման դայմաններում Յ.Միլիսոյանի հայցը ճնեսական դասարանի կողմից ենթակա էր մերժման:

Այադիսով, Վճռաբեկ դասարանը սույն բողոքի հիմքը մասնակի հիմնավոր համարելով՝ դրա առկայոթյունը ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրքի 226-րդ հողվածի ուճով ՀՀ ֆադաֆացիական գործերով վերաֆնիչ դասարանի 31.07.2006 թվականի վճիռը բեկանելու և փոփոխելու բավարար հիմք է դիսում:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Ժամանա Դազարյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 16.11.2006 թվականի վճիռը Ֆոլակ Միլիսոսյանի հայցը բավարարելու մասով և այդ մասով վճիռը փոփոխել: Ֆոլակ Միլիսոսյանի հայցը մերժել:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման լրացուցիչ և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3098/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ա.Թումանյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-496(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաբը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Մ.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «ԱրմենՏել» փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 27-ի թիվ 06-3098/2006 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Չոյա Շատրյանի ընդդեմ Ընկերության՝ աշխատանքում վերականգնելու և հարկադիր դատադորդի գումարի բռնագանձման դախանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դախանջել է դատավորեցնել Ընկերությանն իրեն վերականգնել նախկին աշխատանքում և վճարել հարկադիր դատադորդի գումարը:

Երևանի Արաբկիր և Քանախեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին այսանի դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 21-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 2006 թվականի հոկտեմբերի 27-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիբյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաֆննիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ և 4-րդ մասերը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաֆննիչ դասարանը իր վճռում չի անդրադարձել այն հանգամանքին, որ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասը ամրագրում է, որ նույն հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետները չդահողանելու դեպքում գործատուն դարձավոր է աշխատողին վճարել տուժանք՝ ծանուցման յուրաքանչյուր ժամկետանոց օրվա համար, որը հաշվարկվում է՝ հիմք ընդունելով աշխատողի միջին ժամային աշխատավարձի չափը: Մինչդեռ նշված դրույթի դահանջը գործատուի կողմից դատաբան կատարվել է:

2) Վերաֆննիչ դասարանը կիրառել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որը չդիմաց է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Գործատուի մոտ անաշխատունակությունը հաստատող փաստաթուղթ չի եղել, ավելին՝ դասարանին են ներկայացվել աղյուցակներ, որ հայցվորը ժամանակավոր անաշխատունակության քերթիկում նշված ժամանակահատվածում ներկայացել է աշխատանքի և կատարել է իր աշխատանքային դարձակադրությունները: Ուժսի, քանի դեռ հայցվորի կողմից նրա ժամանակավոր անաշխատունակության փաստը հաստատող փաստաթղթի՝ ժամանակավոր անաշխատունակության քերթիկի բնօրինակը չի ներկայացվել Ընկերությանը, ակնհայտ է, որ վերջինս որդես գործատու չի խախտել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի դահանջները:

3) Վերաֆննիչ դասարանը չի կիրառել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դահանջները, որոնք դիմաց է կիրառել, խախտել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 52-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Ընկերությունը 2005 թվականի հոկտեմբերի 3-ից գործում է կազմակերպական նոր կառուցվածքով, և հայցվորի նախկին դատարանն ու կառուցվածքային միավորը գոյություն չունեն, մինչդեռ Վերաֆննիչ դասարանն անտեսել է նշված հանգամանքը՝ խախտելով ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 52-րդ հոդվածը:

Վճարելի բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել Վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 27-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

3. Վճարելի բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարելի բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 1970 թվականից Չոյա Ծասրյանը աշխատել է կադրի համակարգում որդես հեռախոսավարուհի:

2) Ընկերությունը սնօրենների խորհրդի 27.09.2005 թվականի թիվ 537 որոշմամբ 2005 թվականի հոկտեմբերի 3-ից գործում է կազմակերպական նոր կառուցվածքով, որի հետևանքով այն կառուցվածքային միավորը, որտեղ աշխատել է հայցվորը, ներկայիս գործող վարչակազմակերպչական կառուցվածքում գոյություն չունի:

3) 2006 թվականի մայիսի 25-ին Չոյա Ծասրյանը ծանուցվել է 2006 թվականի ապրիլի 29-ից աշխատանքից ազատման և Ընկերության հետ կնքած աշխատանքային դայմանագրի լուծման մասին:

4) Ընկերության սնօրենների խորհրդի 2006 թվականի մայիսի 25-ի թիվ 924-Կ

հրամանով Չոյա Շասրյանն ազատվել է աշխատանքից, և լուծվել է նրա հետ կնքված թիվ 9323 աշխատանքային դայանազիրը, ինչդեպես նաև որոշվել է վերջնահաշվարկ կատարել և ծանուցման ժամկետանց 56 օրվա համար վճարել սուժանի:

5) Գործում առկա թիվ 056872 անաշխատանքային թերթիկի համաձայն՝ Չոյա Շասրյանը 18.05.2006 թվականից մինչև 29.05.2006 թվականը գտնվել է ժամանակավոր անաշխատանքային մեջ:

6) Գործում առկա Ընկերության 04.10.2006 թվականի տեղեկանքի և աշխատաժամանակի տեղեկագրի համաձայն՝ Չոյա Շասրյանը մինչև 2006 թվականի մայիսի 29-ը ներկայացել է աշխատանքի:

4. ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆԱՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ և ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄԸ.

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ.

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Վճռաքել դատարանն արձանագրում է, որ սույն բողոքի հիմքում ընկած իրավական հարցադրումը կայանում է հետևյալում՝ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի խախտումը կհանգեցնի արդյո՞ք աշխատանքային դայանազրի լուծման կադրակցությամբ ընդունված իրավական ակտի անվավերությանը:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով նախատեսված հիմքով որոշակի ժամկետով կամ անորոշ ժամկետով կնքված դայանազիրը լուծելիս գործատուն դարձավոր է այդ մասին աշխատողին ծանուցել նույն օրենսգրքի 115-րդ հոդվածով նախատեսված ժամկետներում:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետները չդիտարկելու դեպքում գործատուն դարձավոր է աշխատողին վճարել սուժանի՝ ծանուցման յուրաքանչյուր ժամկետանց օրվա համար, որը հաշվարկվում է՝ հիմք ընդունելով աշխատողի միջին ժամային աշխատավարձի չափը:

Ընկերությունը հայցվորին ծանուցել է աշխատանքից ազատելուց ընդամենը չորս օր առաջ՝ խախտելով ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածով նախատեսված ծանուցման ժամկետը:

Միևնույն ժամանակ Ընկերության գլխավոր սնօրենի 2006 թվականի մայիսի 25-ի թիվ 924-Կ հրամանում նախատեսվում է դատաստանողին, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, վճարել նրա միջին ժամային աշխատավարձը 56 օրվա համար:

Վճռաքել դատարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում անդրադարձել է նշված իրավական հարցի գնահատականին (տե՛ս, օրինակ՝ Նունե Մանուկյանն ընդդեմ «ԱրմենՏել» փակ բաժնետիրական ընկերության, ֆաղափացիական գործ թիվ 3-34(ՎԳ), 26.01.2007 թվական աշխատանքում վերականգնելու դիմումը), մասնավորապես նշելով, որ սլյալ դեղմունքի սուժանի գումարի վճարումը ազատում է դատաստանողին սլյալ նորմի խախտման հետ կապված հետագա ուղիքե դատաստանաձևությունից:

Այստիպով, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված գործատուի դարձակառության չկատարման միակ իրավական հետևանք է հանդիսանում նույն հոդվածի 2-րդ մասում սահմանված սուժանի վճարումը և չի կարող հանգեցնել աշխատանքային դայանազրի լուծման կադրակցությամբ ընդունված իրավական ակտի անվավերության:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ արգելվում է գործատուի նախաձեռնությամբ լուծել աշխատանքային դաշտանագիրը աշխատողի ժամանակավոր անաշխատունակության ժամանակահատվածում:

Վճռաբեկ դատարանն անհրաժեշտ է համարում նշել, որ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի արգելքը չի կարող սարսածվել այն դեղորայքի վրա, երբ աշխատողը, լինելով ժամանակավոր անաշխատունակության վիճակում, չի սեղեկացրել գործատուին այդ մասին, դեռ ավելին՝ անաշխատունակության թերթիկում նշված ժամանակահատվածում ներկայացել է աշխատանքի: Նշված դատաբանության հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը արձանագրում է, որ սվյալ դեղորայքում աշխատանքային դաշտանագիրը լուծելու մասին իրավական ակտը օրինական է և չի հակասում ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետին:

Դատաբանության ընթացքում Ընկերության ներկայացուցիչը ղոնդել է, որ համադասախան անաշխատունակության թերթիկը դատարան ներկայացնելու փոխարեն այն ղետս է Ընկերությանը ներկայացնել, սակայն այդ փաստը դատարանի կողմից չի գնահատվել:

Նշված հետևություններին հանգելիս Վճռաբեկ դատարանը հաշվի է առնում նաև այն հանգամանքը, որ Ընկերության ներկայացուցիչը համադասախան թերթիկի բացակայությամբ վերաբերյալ դատարանում գործի ֆննության ժամանակ աղացույց է ներկայացրել:

Բողոքի այս հիմքի դատաբանությունից ուղղակիորեն բխում է, որ Վերաբնիչ դատարանը լրիվ, օբյեկտիվ և բազմակողմանի չի գնահատել գործում առկա աղացույցները:

3) *Բողոքը երրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Բողոքի սույն հիմքի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը ղետս է դասախանի հետևյալ իրավական հարցին. աղյո՞ք դատարանը ղետս է վերականգնի աշխատողին իր նախկին դատեսնում այն դեղորայքում, երբ Ընկերության գործող վարչակազմակերղչական կառուղվածքում գոյություն չունի այնղիսի հաստիային միավոր, որսեղ նախկինում աշխատել է հայղվորը:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանվում է՝ սնեստական, սեխնղղղիական, կազմակերղչական կամ այղ դատեսններով կամ գործատուի և աշխատողի հետագա աշխատանքային հարաբերղղությունների վերականգնման անհնարինության դեղորայքում դատարանը կարող է աշխատողին չվերականգնել իր նախկին աշխատանքում՝ դատարավորեղնելով գործատուին հարկաղիր դատարղորղի ամբողղ ժամանակահատվածի համար աշխատողին վճարել հատուղում՝ միղին աշխատավարձի չաղով, մինչև դատարանի վճիռն ուժի մեղ մսնելը: Այս դեղորայքում դատարանի վճիռն օրինական ուժի մեղ մսնելու օղվանից աշխատանքային դաշտանագիրը համարվում է լուծված:

Ընկերղղղումը դատարանին ներկայացրել է բավարար աղացույցներ, որոնս հատատում են հայղվորի նախկին հատսիղի սսեղծման անհնարինղղությունը: Հետևաբար, սղյաղ դեղորայքում կիրառելի է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված աշխատողին աշխատանքում չվերականգնելու դեղորայք:

Դատարանի կողմից Ընկերղղղության վրա չի կարող ողրվել այնղիսի դատարավորղղություն, որի փատասղի կատարումն օղյեղկղիղորեն անհնար է:

Նման դեղորայքում դատարանի կողմից վերղղղյաղ հոդվածի չկիրառումը կհանգեղնի

գործատի համար լրացուցիչ դատարարության՝ ստեղծելու կառուցվածքային նոր միավոր, նոր հաստի:

Նման դատարարության սահմանումը կհանգեցնի գործատի՝ ՀՀ Սահմանադրության իրավաբանական անձանց նկատմամբ կիրառելի երաշխիքային նորմերի և օրենքով նախատեսված իրավունքների սահմանափակման: Այդ իսկ նդատարարով օրենսդիրը ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանել է աշխատանքում չվերականգնելու գործատի իրավական հնարավորությունը՝ վերադառնալով դատարանին այդ վարձագծի իրավաչափության գնահատման իրավասություն՝ որոշելու ճշտության, ճեխնությունից, կազմակերպչական կամ այլ դատաճանդներով կամ գործատի և աշխատողի հետագա աշխատանքային հարաբերությունների վերականգնման անհնարիությունը՝ կոնկրետ գործի փաստերից ելնելով:

Այսդիտով, վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտում է բավարար՝ ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով վերանայվող դատական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 27-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruգրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2919
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Դարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-460(ՏԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007թ. մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆիննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 21.12.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության Արմավիրի սարածային հարկային տեսչության ընդդեմ «Նարոգ» արտադրական կոդերաշիվի՝ 306.400 դրամ բռնագանձելու դատարանի մասին թիվ S-2919 քաղաքացիական գործով,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Հայցվորը, դիմելով դատարան, դատարանին է «Նարոգ» արտադրական կոդերաշիվից հոգուս ՀՀ դատական բյուջեի բռնագանձել 306.400 դրամ:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 21.12.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի, այն է՝ «Նարոգ» արտադրական կոդերաշիվից հոգուս ՀՀ դատական բյուջեի վճռվել է բռնագանձել 186.900 դրամ՝ որդես դատական տուրքի վճարումն ուսացնելու համար հաշվարկված տույժ:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատարանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆիննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում՝ ներհոյակալ հիմնավորմամբ.

Ինչ վերաբերում է 2005 թվականի հերթական ղեկավարական տարիի և դրա ուժացման համար հաշվարկված սուբսիդի ընդամենը 119.500 դրամ գումարի բռնագանձման դատահանջի մեծմանը, ադա այդ մասով բողոքը հիմնավոր է՝ հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

«Պետական տարիի մասին» ՀՀ օրենքի 6.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ արժույթի, թույլտվության կամ լիցենզիայի գործողությունը Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով կասեցվելու դեպքում (բացառությամբ կասեցված լինելու ժամանակահատվածում դիմումի համաձայն ՀՀ օրենսդրությամբ արժույթի, թույլտվության կամ լիցենզիայի գործողության ուժը կորցրած ճանաչման դեպքերի) հերթական տարեկան ղեկավարական տարիների գումարները ենթակա են վճարման՝ անկախ արժույթի, թույլտվության կամ լիցենզիայի գործողության կասեցման հիմքերից ու ժամկետներից:

Նշված հոդվածի վերլուծության հիման վրա Վճարեկ դատարանը գտնում է, որ կասեցման ժամանակահատվածի ավարտից հետո արժույթները, թույլտվությունները կամ լիցենզիաներն ուժը կորցրած ճանաչվելու դեպքում հերթական տարեկան ղեկավարական տարիների գումարները ենթակա են վճարման:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ ՀՀ առողջապահության նախարարի 10.10.2005 թվականի թիվ 923-Ս հրամանով «Նարոգ» արտադրական կոդիցիայի թիվ Կ-XX-000341 դեղատեսակին գործունեության լիցենզիայի գործողությունը կասեցվել է մինչև 01.10.2006 թվականը: Նշված լիցենզիայի գործողության դադարեցման վերաբերյալ ընկերության դիմումը ներկայացվել է 02.10.2006 թվականին, իսկ լիցենզիան ուժը կորցրած է ճանաչվել 04.10.2006 թվականին՝ ՀՀ առողջապահության նախարարի 04.10.2006 թվականի թիվ 1124-Ս հրամանի համաձայն, այսինքն՝ կասեցման ժամանակահատվածի ավարտից հետո: Այսինքն՝ դատախազանոսի մոտ առաջացել է հերթական տարեկան ղեկավարական տարիի վճարման դատարարությունը, հետևաբար Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Պետական տարիի մասին» ՀՀ օրենքի 6.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

Այսպիսով՝ Վճարեկ դատարանը սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր է համարում և դրա առկայությունը դիտում է որդես բավարար հիմք՝ ՀՀ սնտեսական դատարանի 21.12.2006 թվականի վճիռը հայցադատահանջը մեծելու մասով բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ, 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 21.12.2006 թվականի վճիռը՝ հայցադատահանջը մեծելու մասով, և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-3761
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Վ.Ավանեսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-608(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական լիցիտացիայի (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «ՀՀ Գեղարձակի մարզի Ծովինար գյուղի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 21.11.2006 թվականի վճռի դեմ ըստ հայցի Հերիքնազ Կարապետյանի ընդդեմ «ՀՀ Գեղարձակի մարզի Ծովինար գյուղի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի սնուցումի՝ ազատման հրամանն անվավեր ճանաչելու և նախկին աշխատանքում վերականգնելու լիցիտացիայի մասին թիվ 06-3761 ֆաղափացիական գործով,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Հայցվորը, դիմելով դատարան, խնդրել է իր մասով անվավեր ճանաչել 01.07.2005 թվականի «ՀՀ Գեղարձակի մարզի Ծովինար գյուղի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի սնուցումի ազատման հրամանը և իրեն վերականգնել նախկին աշխատանքում՝ որդես սարական դասարանների դատարան:

ՀՀ Գեղարձակի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 29.12.2005 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 21.11.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել լիցիտացիայի «ՀՀ Գեղարձակի մարզի Ծովինար գյուղի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի սնուցումը:

Վճռաբեկ բողոքին լիցիտացիայի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դատահնչք.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը չի կիրառել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 1-ին մասը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 335-րդ, 342-րդ հոդվածների պահանջները, որոնք պետք է կիրառվեն:*

Բողոք բերած անձը բողոքի սույն հիմքը դատաճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

Հայցվորը 1975 թվականից աշխատել է դատաստիսանող կազմակերպությունում: 01.07.2005 թվականի թիվ 24 հրամանով Հերիֆնազ Կարադեյանն ազատվել է աշխատանքից՝ դատաժամերի կրճատման և համադատաստիսան մասնագիտական կրթություն չունենալու հիմքով: Ազատման հրամանը Հ.Կարադեյանը ստացել է 07.07.2005 թվականին: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Հ.Կարադեյանը 07.07.2005 թվականին ստանալով աշխատանքից ազատման մասին 01.07.2005 թվականի հրամանը, դատարան է դիմել 29.11.2005 թվականին, դատախազության ընթացքում դատաստիսանող կողմը գրավոր միջնորդությամբ խնդրել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն կիրառել հայցային վաղեմություն և հայցը մերժել:

Մինչդեռ ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանը, դատաճառաբանելով, որ հայցվորը հայցային վաղեմության ժամկետը բաց է թողել սարբեր ղեկական մարմինների դիմելու դատաճառով, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածի հիմքով նշված ժամկետի բաց թողումը հարգելի է ճանաչել և այն վերականգնել է: Սակայն Հ.Կարադեյանին հասցեագրված ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության 07.10.2005 թվականի գրության բովանդակությունից դարձ է դառնում, որ հայցվորը ՀՀ նախագահին, ՀՀ վարչապետին և ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն դիմել է 2005 թվականի սեպտեմբեր ամսին, այսինքն՝ ազատման հրամանը ստանալուց մեկ ամիս լրանալուց հետո:

Բողոք բերած անձը դատահնչել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 21.11.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 29.12.2005 թվականի վճիռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) «ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Ծովինար գյուղի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի սնօրենի 01.07.2005 թվականի հրամանով Հերիֆնազ Կարադեյանը 01.07.2006 թվականին ազատվել է աշխատանքից: Ազատման հրամանը Հ.Կարադեյանը ստացել է 07.07.2005 թվականին:

2) «ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Ծովինար գյուղի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի սնօրենին հասցեագրված ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի 07.11.2005 թվականի թիվ Կ-427/183 գրությամբ սնօրենին հանձնարարվել է մեկաբաթյա ժամկետում վերանայել 01.07.2005 թվականի հրամանը և Հերիֆնազ Կարադեյանին վերականգնել նախկին աշխատանքում:

3) Հայցվորն իր իրավունքների դատաքննության համար դատարան է դիմել 27.11.2005 թվականին:

4) 29.12.2005 թվականի թիվ 271 գրավոր միջնորդությամբ դատաստիսանողը միջնորդել է կիրառել հայցային վաղեմություն և այդ հիմքով հայցադատահնչքը մերժել:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ աշխատանքի դայմանների փոփոխման, գործատուի նախաձեռնությամբ աշխատանքային դայմանագիրը դադարեցնելու կամ աշխատանքային դայմանագիրը լուծելու հետ համաձայն չլինելու դեպքում աշխատողը համադասասխան հրամանը ստանալու օրվանից հետո՝ մեկ ամսվա ընթացքում իրավունք ունի դիմելու դատարան:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Հերիֆնազ Կարադեսյանն աշխատանքից ազատվել է սեփական 01.07.2005 թվականի հրամանով: Նշված հրամանը Հերիֆնազ Կարադեսյանը ստացել է 07.07.2005 թվականին, մինչդեռ իր իրավունքների դաժանության հայցով դատարան դիմել է 27.11.2005 թվականին, այսինքն՝ 01.07.2005 թվականի հրամանը ստանալուց չորս ամիս հետո՝ բաց թողնելով ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքով սահմանված՝ դատարան դիմելու վաղեմության ժամկետը:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վեճի նկատմամբ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածը կիրառելի չէ հետևյալ դատառաքանությամբ:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ընտանեկան, աշխատանքային, բնական դատարանների օգտագործման ու շրջակա միջավայրի պահպանության հարաբերությունները կարգավորվում են ֆաղափացիական օրենսդրությամբ և այլ իրավական ակտերով, եթե այլ բան նախատեսված չէ ընտանեկան, աշխատանքային, հողային, բնապահպան և այլ հասուկ օրենսդրությամբ:

Տվյալ դեպքում աշխատանքային օրենսդրությամբ աշխատանքի դայմանների փոփոխման, գործատուի նախաձեռնությամբ աշխատանքային դայմանագիրը դադարեցնելու կամ աշխատանքային դայմանագիրը լուծելու հետ կապված վեճերով աշխատողին սրված է համադասասխան հրամանը (փաստաթուղթը) ստանալու օրվանից հետո մեկամսյա ժամկետում դատարան դիմելու իրավունք: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածով սահմանված՝ աշխատանքային վեճերով դատարան դիմելու մեկամսյա ժամկետը ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 332-րդ հոդվածի իմաստով հայցային վաղեմության ժամկետ չի կարող համարվել, քանի որ այն, ըստ էության, սահմանում է դատարան դիմելու իրավունքի իրականացման ժամկետ: Իսկ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 332-րդ հոդվածով սահմանված հայցային վաղեմության ժամկետն ընդամենն այնպիսի ժամկետ է, որի ընթացքում հայցվորը կարող է ակնկալել իր իրավունքների դատարան դաժանություն: Այդ ժամկետը չի սահմանափակում դատարան դիմելու հայցվորի իրավունքը: ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքով սահմանված հայցային վաղեմությունը կարող է կիրառվել միայն դատաստանողի համադասասխան միջնորդության հիման վրա, մինչդեռ աշխատանքային վեճերով դատարան դիմելու՝ աշխատանքային օրենսգրքով սահմանված մեկամսյա ժամկետը գործում է ուղղակիորեն, անկախ դատաստանողի կողմից միջնորդություն ներկայացված լինելու հանգամանքից, և այդ ժամկետի բացթողումը հայցադիմումի ընդունումը մերժելու կամ գործի վարույթը կարճելու անվերադարձ հիմք է հանդիսանում:

Գործում առկա՝ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության հանրակրթական վարչության 07.10.2005 թվականի թիվ 3122Կ-2276 գրությամբ հիմնավորվում է, որ Հ.Կարադեսյանի կողմից ՀՀ նախագահին, ՀՀ վարչապետին և ՀՀ կրթության և գիտության

նախարարությանը դիմում-բողոքներ ներկայացվել են 16.09.2005 թվականին, այսինքն՝ դարձյալ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքով սահմանված հայցային վաղեմության ժամկետի ավարտից հետո: Նշված դիմում-բողոքների ուսումնասիրության արդյունքում Հ.Կարադեյանին առաջարկվել է 01.07.2005 թվականի հրամանը բողոքարկել Գեղարհունիքի մարզդեպարտմենտին կամ դասարան: ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության հանրակրթական վարչության 07.10.2005 թվականի թիվ 3122Կ-2276 գրության հիման վրա ՀՀ Գեղարհունիքի մարզդեպարտմենտին 07.11.2005 թվականի թիվ Կ-427/183 գրությամբ «ՀՀ Գեղարհունիքի մարզի Ծովինար գյուղի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ի սնօրենին հանձնարարվել է մեկաբար ժամկետում վերանայել 01.07.2005 թվականի հրամանը և Հ.Կարադեյանին վերականգնել նախկին աշխատանքում:

Փաստորեն, Հ.Կարադեյանի կողմից վիճելի հրամանը ի սկզբանե վիճարկվել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 265-րդ հոդվածով դասարան դիմելու համար օրենքով սահմանված մեկամսյա ժամկետի ավարտից հետո: Այսինքն՝ մինչև ժամկետի բացթողման դասձառ հանդիսացող հանգամանքների առաջանալը, հայցվորն արդեն բաց էր թողել դասարան դիմելու օրենքով սահմանված մեկամսյա ժամկետը, հետևաբար կորցրել է սվյալ հրամանը դասարանում վիճարկելու իրավական հնարավորությունը, իսկ վեճը ենթակա չի եղել դասարանում ֆննդության:

Համաձայն ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին կետի՝ դասարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե վեճը ենթակա չէ դասարանում ֆննդության:

Նույն օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին կետի 5-րդ ենթակետի համաձայն՝ դատական ակտերի վերանայման արդյունքում Վճռաբեկ դատարանը կարճում է գործի վարույթն ամբողջովին կամ դրա մի մասը, եթե գործի վարույթը կարճելու հիմքն ի հայտ է եկել ստորադաս դատարանում գործի ֆննդության ժամանակ:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ սույն գործով գործի վարույթը կարճելու հիմքը ի հայտ է եկել ստորադաս դատարանում գործի ֆննդության ընթացքում, որովհետև դատարանում ֆաղափացիական գործի վարույթը ենթակա էր կարճման:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ սույն գործով կայացված ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 21.11.2006 թվականի վճիռը ղեկ է բեկանել և ֆաղափացիական գործի վարույթը կարճել:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 21.11.2006 թվականի վճիռը և ֆաղափացիական գործի վարույթը կարճել:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-3547
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Ա.Թումանյան
Տ.Մուկոչյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-432 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Արա Միրզախանյանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 2-ի թիվ 06-3547 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Արա Միրզախանյանի (այսուհետ՝ Հայցվոր) հայցի ընդդեմ Դիանա Խաչատրյանի (այսուհետ՝ Պատասխանող) անչափահաս երեխայի խնամքն ու դաստիարակությունն իրեն հանձնելու դիմումից մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դիմում է անչափահաս երեխայի՝ Անահիտ Միրզախանյանի խնամքն ու դաստիարակությունը հանձնել իրեն:

Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 18.08.2006 թվականի թիվ 2-4046 վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 02.11.2006 թվականի թիվ 06-3547 վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Արա Միրզախանյանի ներկայացուցիչը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան է ներկայացրել Դիանա Խաչատրյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահնչքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը կիրառել է ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 59-րդ, 61-րդ, 63-րդ և 64-րդ հոդվածները, որոնք չդիմացել են կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Նշված հոդվածները չեն կարգավորում անչափահաս երեխայի խնամքն ու դաստիարակությունը ծնողներից մեկին հանձնելու իրավահարաբերությունը:

2) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Համաձայն նշված նորմի՝ ծնողների առանձին աղբյուր դեղմում երեխաների բնակության վայրը ծնողների համաձայնության բացակայության դեղմում որոշվում է դատարանի կողմից: Ընդ որում, դատարանը հաշվի է առնում երեխայի կաղվածությունը ծնողներից յուրաքանչյուրի, փոքրիկի ու եղբայրների հետ, երեխայի սարիքը, ծնողներից յուրաքանչյուրի և երեխայի միջև գոյություն ունեցող հարաբերությունները, ծնողների բարոյական և այլ անձնական հատկանիշներ, երեխայի դաստիարակության ու զարգացման համար դայմանները ստեղծելու հնարավորությունը:

Նման դայմաններում դատարանը սխալ է գնահատել Պատասխանողի բարոյական բնութագրի վերաբերյալ փաստաթղթերը, ինչպես նաև այն հանգամանքը, որ Հայցվորի սոցիալական դայմաններն ավելի բարենպաստ են քան Պատասխանողին:

3) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին կետը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը Պատասխանողի անբարոյական նկարագիրը հաստատող աղացույցը որակել է որդես «դատական կարգով երեխայի ճակատագիրը լուծելու համար, բացահայտություններ ստանալու միջոցով, աղացույցներ ստեղծելու իրավագործություններ ուսիականությունը չունի, առավել ևս, որ նշված դիմումը ներկայացվում է ոչ թե տուժողի, այլ սխալ իրավահարաբերության հետ կապ չունեցող բոլորովին այլ անձի կողմից»:

Բողոք բերած անձը դատահնչել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 02.11.2006 թվականի թիվ 06-3547 վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 18.08.2006 թվականի թիվ 2-4046 վճիռին:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատասխանի հիմքերը և փաստարկները.

Խնամակալության և հոգաբարձության հանձնաժողովի եզրակացությունը, ըստ որի՝ հանձնաժողովը նպատակահարմար է գտել իրենց անչափահաս երեխայի խնամքն ու դաստիարակությունը հանձնել Հայցվորին, հիմնավորված չէ: Հանձնաժողովը օբյեկտիվ չի մոտեցել հարցին և ըստ էության միակողմանի է կատարել թե՛ սեղատեսությունը և թե՛ երեխայի բարենպաստ դայմանների ստուգումը, այդ իսկ դատաճառով էլ հանգել է սխալ եզրակացության:

Դատարանը նման վեճեր քննելիս դատարարի աղաժողովում է խնամակալության և հոգաբարձության հանձնաժողովի ներկայացուցչի ներկայությունը դատական նիստին, սակայն նրանց եզրակացությունը օրենքով սահմանված կարգով չի դատահնչվում և չի կարող դրվել վճիռի հիմքում:

Քաղաքացիական գործով անցնող բոլոր վկաները հանդիսանում են Հայցվորի հարևանները, որոնք շատ մեծ խնայողությամբ մեջ են վերջինիս հետևել, բնականաբար, դեմք է փնտրելին Պատասխանողին, սակայն համաձայն ՀՀ քաղաքացիական դատարանի 51-րդ հոդվածի՝ վերջիններիս ցուցմունքները չեն կարող դիտարկվել որպես դատարանի ապացույցներ:

Հայցվորը բացակայում է իր բնակության վայրից, չի վճարում երեխայի խնամքի համար ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբերյալ դատարանի 08.12.2006 թվականի օրինական ուժի մեջ մտած թիվ 06-3658 վճռով սահմանված ալիմենտի գումարը և չի ցանկանում ռեգիստրացիայի հետևել:

3. ՎՃՈՒՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԿԱՐԳԻ ԵՎ ԿԱՐԳՆԵՐԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ՎԻՃԱԿԸ:

Վճռաբեկ բողոքի բնույթի համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ վիճակները՝

1) Արա Միրզախանյանը և Դիանա Խաչատրյանը 2000 թվականից փաստական ամուսնական հարաբերությունների մեջ են գտնվել: Համատեղ կյանքի ընթացքում ունեցել են մեկ երեխա՝ Անահիտ Միրզախանյանին՝ ծնված 29.08.2001 թվականին: Ընտանեկան անախորհությունների դատաճառով ծնողները բնակվում են առանձին:

2) Համաձայն Երևանի Ավանի քաղաքապետարանի խնամակալության և հոգաբարձության հանձնաժողովի 03.08.2006 թվականի եզրակացության Անահիտ Միրզախանյանի խնամքը նույնպես հարմար է թողնել հորը՝ Արա Միրզախանյանին:

3) 24.06.2006թ., 26.06.2006թ., 07.07.2006 թվականին ՀՀ ոստիկանության Նոր Նորքի բաժանմունքում կազմվել են արձանագրություններ բացատրություն վերցնելու մասին, որոնք Հայցվորը ներկայացրել է դատարան որդես Պատասխանողի վարձագծի մասին ապացույցներ:

4) Արա Միրզախանյանի և Դիանա Խաչատրյանի համատեղ բնակության վայրի հարևանները սույն գործի բնույթի ժամանակ տեղեկություններ են հայտնել սույն գործով կողմերի վերաբերյալ:

4. ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆԱԲԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԸ:

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 59-րդ հոդվածը սահմանում է ծնողական իրավունքներից զրկելու կարգը, 61-րդ հոդվածը՝ ծնողական իրավունքներից զրկելու հետևանքները, 63-րդ հոդվածը՝ ծնողական իրավունքները սահմանափակելու կարգը, իսկ 64-րդ հոդվածը՝ ծնողական իրավունքները սահմանափակելու հետևանքները:

Սույն քաղաքացիական գործով կողմերն իրենց ծնողական իրավունքներից զրկված չեն, ինչպես նաև դրանք սահմանափակված չեն:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր է բողոքը բերած անձի փաստարկն այն մասին, որ նշված նորմերը սլյալ վեճը լուծելիս կիրառման ենթակա չեն, քանի որ այս դեպքում խոսվում է անչափափաս երեխայի խնամքն ու դաստիարակությունը առանձին աղյուղ ծնողներից մեկին հանձնելու մասին՝ առանց մյուս ծնողին իր իրավունքներից զրկելու կամ դրանք սահմանափակելու:

Վճռաբեկ դատարանը միաժամանակ արձանագրում է, որ ՀՀ ընտանեկան օրենսդրությունը չի կարգավորում անչափափաս երեխայի խնամքն ու դաստիարակությունն առանձին աղյուղ ծնողներից մեկին հանձնելու իրավահարաբերությունը: Սակայն, քանի որ

վեճի առարկան ըստ էության հանդիսանում է երեխայի ծնողներից մեկի հետ բնակվելը, հետևաբար այս դրամաներում կիրառելի է ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Դատարանը հայցը մերժելով նշել է, որ երեխայի բնակվելը մոր հետ բխում է երեխայի ցահերից, քանի որ Հայցվորը չի ներկայացրել որևէ աղացույց այն մասին, որ երեխան կառավարությունը չունի մոր հետ, մոր բարոյական և անձնական այլ հասկանիչները վնաս են դատաճառում երեխայի ֆիզիկական և հոգեկան առողջությանը, նրա բարոյական զարգացմանը, ինչդեպես նաև ծնողներից յուրաքանչյուրի և երեխայի միջև գոյություն ունեցող հարաբերությունների մասին:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր է բողոքը բերած անձի դատաճառաբանությունը, որ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը, քանի որ նշված հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ ծնողների միմյանցից առանձին ադրեյտի դեմ երեխաների բնակության վայրը ծնողների համաձայնության բացակայության դեմքում որոշվում է դատարանի կողմից: Ընդ որում, դատարանը հաշվի է առնում երեխայի կառավարությունը ծնողներից յուրաքանչյուրի, փոքրիկի ու եղբայրների հետ, երեխայի սարիքը, ծնողներից յուրաքանչյուրի և երեխայի միջև գոյություն ունեցող հարաբերությունները, ծնողների բարոյական և այլ անձնական հասկանիչներ, երեխայի դաստիարակության ու զարգացման համար դրամաները ստեղծելու հնարավորությունը:

Տվյալ իրավանոմի իմպերատիվ դրամաներից առաջացնում է ծնողներից յուրաքանչյուրի հետ երեխայի կառավարությունը ստուգելու դատարանի դատաբանություն, այնինչև տվյալ դեմքում դատարանն անդրադարձել է այս հարցին միայն Հայցվորի մասով:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ծնողների միմյանցից առանձին ադրեյտի դեմ երեխաների բնակության վայրը ծնողների համաձայնության բացակայության դեմքում որոշելիս դատարանը ղեկ է համեմատական գնահատականի և դատաճառաբանի թե որ ծնողի հետ բնակվելն է բխում երեխայի ցահերից և նույնպես երեխայի դաստիարակությանն ու զարգացմանը:

3) *Բողոքը երրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ դատարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության հիման վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Դատարանը վճռում նշել է, որ «ՀՀ նսիկանության Երևան ֆաղաֆի Նոր Նորքի սարածի նսիկանության դեմ ուղղված Հայցվորի դիմումի ու դրա կառավարությամբ վերցված բացառությունների ուսումնասիրմամբ վերաբերյալ դատարանը գտնում է, որ նշվածով ոչ միայն հնարավոր չէ դատաբանություններ անել Պատասխանողի բարոյական նկարագրի մասին, այլև անհասկանալի է նման բացառություններ վերցնելու իրավական հիմնավորվածությունը, առավել ևս դրանք ֆաղաֆաղական գործով որդես աղացույցներ ներկայացնելը, քանի որ «Նսիկանության մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ նսիկանությունը «դատական կարգով երեխայի ճակատագիրը լուծելու» համար բացառություններ ստանալու միջոցով աղացույցներ ստեղծելու իրավագործություններ չունի, առավել ևս, որ նշված դիմումը ներկայացվում է ոչ թե սուծողի, այլ տվյալ իրավահարաբերության հետ կառավարյալ չունեցող բոլորովին այլ անձի հետ»:

Փաստորեն, դատարանը գնահատել է ոչ թե ներկայացված աղացույցը, այլ նսիկանության գործողությունների իրավաչափությունը, որոնք սույն գործով չեն վիճարկվում:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գործով ադաօույցներ են նույն օրենսգրքով և այլ օրենքներով նախատեսված կարգով ձեռք բերված տեղեկությունները, որոնց հիման վրա դասարանը դարգում է գործին մասնակցող անձանց դահանջները և առարկությունները հիմնավորող, ինչդես նաև վեճի լուծման համար նշանակություն ունեցող այլ հանգամանքների առկայությունը կամ բացակայությունը:

Նշված բացատրություններում առկա են տեղեկություններ դասասխանողի վարագծի վերաբերյալ, որոնք սույն գործով ենթակա էին դասարանի կողմից գնահատման ծնողների բարոյական և այլ անձնական հասկանիչները որոշելիս: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերագրյալ նորմի հիմքով նշված բացատրությունները հանդիսանում են սույն վեճի նկատմամբ վերաբերելի ադաօույցներ, և դասարանը դեռ է գնահատե դրանք բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտյամբ:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքին ներկայացված դասասխանում նշված փաստերին, ադա դրանք հերքվում են վճռաբեկ բողոքի վերաբերյալ վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանություններով:

Վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաննիչ դասարանի 02.11.2006 թվականի թիվ 06-3547 վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով անհրաճես է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետով նախատեսված՝ առաջին ասյանի դասական ակտին օրինական ուժ տալու լիազորությունը հետևյալ դասճառաբանությամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք:

Սույն ֆաղաֆացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դասաքննության իրավունքի տարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նշված իրավունքի խախտման տեսանկյունից:

Բացի այդ, Երեխայի իրավունքների մասին 1989 թվականի նոյեմբերի 20-ի Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ երեխաների նկատմամբ բոլոր գործողություններում, անկախ այն բանից, թե դրանք ձեռնարկվում են սոցիալական ադաօույցի հարցերով զբաղվող դեղական կամ մասնավոր հիմնարկների, **դասարանների**, վարչական կամ օրենսդրական մարմինների կողմից, առաջնահերթ ուշադրություն է դարձվում երեխայի լավագույն տեսիլին: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով երեխայի խնամքի հարցի լուծման հարդադումը չի բխի երեխայի լավագույն տեսիլից և հետևաբար՝ արդարադասության արդյունավետության տեսիլից:

Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 18.08.2006 թվականին սույն գործով կայացրած թիվ 2-4046 վճիռը հիմնավորված է, բավարար դասճառաբանված և դրանով ըստ էության ձիտ է լուծվել վեճը:

Վերագրյալի հիման վրա առաջին ասյանի դասարանի սույն գործով կայացրած վճիռն օրինական ուժ տալը բխում է արդարադասության արդյունավետության տեսիլից:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Արա Միրզախանյանի ներկայացուցիչ Ներսես Հարությունյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 02.11.2006 թվականի թիվ 06-3547 վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 18.08.2006 թվականի թիվ 2-4046 վճռին:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարսկման դսհից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ ՏՍ6-37
Նախագահող դատավոր՝ Բ.Մկրտչյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-498 (ՏԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության ծառայության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 8-ի թիվ ՏՍ6-37 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության Արժույթի սարածակային հարկային տեսչության (այսուհետ՝ Հայցվոր) հայցի ընդդեմ «Անի-6» արտադրական կողմերաշիվի (այսուհետ՝ Պատասխանող) անվճարունակ ճանաչելու դիմումից մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դիմում է դատաստանողին ճանաչել անվճարունակ:

ՀՀ տնտեսական դատարանը 2006 թվականի դեկտեմբերի 8-ի թիվ ՏՍ6-37 վճռով հայցը մերժել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստերը և դատախազ.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածը, որը չդիմաց է կիրառել և չի կիրառել «Անվճարունակության մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որը դիմաց է կիրառել:

Քողոֆ քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը վճիռ կայացնելիս թույլ է սվել դատական սխալ, որը կայանում է նրանում, որ Պատասխանողը հայցադիմումը վարույթ ընդունելու մասին դատարանի որոշումը ստանալուն հաջորդող 7 օրվա ընթացքում չի վիճարկել իր սնանկությունը, իսկ համաձայն «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին կետի, եթե դատարանի հայցադիմումը վարույթ ընդունելու մասին որոշումը ստանալուն հաջորդող 7 օրվա ընթացքում դատարանը գրավոր չի առարկում իր սնանկությունը, առաջ 8-րդ օրը դատավորն առանց դատական նիստ հրավիրելու վճիռ է կայացնում դատարանին սնանկ ճանաչելու մասին:

«Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը դատարանին ճանաչում է սնանկ, եթե նույն օրենքի 3-րդ հոդվածով նախատեսված հիմքերի առկայությունն ակնհայտ է: Անվճարունակության հիմքերի առկայությունն ակնհայտ է համարվում մասնավորապես, եթե.

ա) դատարանն ունի դրամական դատավորության բռնագանձման վերաբերյալ օրինական ուժի մեջ մտած վճիռ կամ դատավճիռ,

բ) դատարանը հիմնված է գրավոր գործարքի վրա, և չկա վեճ հանդիմակա կողմի դատարանությունների կատարման կամ ոչ կատարման վերաբերյալ,

գ) դատարանը չի առարկում իրեն ներկայացրած դրամական դատարանի դեմ:

Տվյալ դեպքում դատարանը չի առարկել ներկայացված դատարանի դեմ և դատարանը ղեկ է վճիռ կայացնելու դատարանին սնանկ ճանաչելու վերաբերյալ:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոֆ քերած անձը դատարանի է քննարկել ՀՀ սնեսական դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 8-ի թիվ SU6-37 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոֆի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոֆի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Համաձայն Հայցվորի 25.02.2002 թվականով թվագրած տեղեկանքի՝ Պատասխանողի հարկային դատարանի դատարանի քննարկում 25.02.2002 թվականի դրությամբ կազմել է 10 449 600 ՀՀ դրամ:

2) «Անի-6» արտադրական կոդերառնակի նախագահ Գ.Մարգարյանին ուղարկված դատական ծանուցագրերը վերադարձվել են նույնով, որ Գ.Մարգարյանը մտադրել է:

3) Պատասխանողին ուղարկված հաջորդ դատական ծանուցագրերը վերադարձվել են նույնով, որ սվյալ հասցեում «Անի-6» արտադրական կոդերառնակ գոյություն չունի:

4) Հայցվորի միջնորդության հիման վրա՝ դատարանի 20.06.2002 թվականի որոշմամբ Պատասխանողի և նրա գույքի գնվելու վայրը դատարանը համար հայտարարվել է հետախուզում:

5) Դատական ակտերի հարկադիր կատարողի 28.08.2002 թվականի որոշմամբ կատարողական վարույթն ավարտվել է դատարանին կամ նրա գույքը չհայտնաբերելու դատարանական քննության:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատարանականությունները և եզրահանգումները.

Քննարկելով վճռաբեկ բողոֆը նշված հիմքի սահմաններում՝ վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

բողոֆը նշված հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն գործով կիրառելի 2003 թվականի դեկտեմբերի 17-ին ընդունված «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 19-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն, եթե դատարանի հայցադիմումը վարույթ ընդունելու մասին որոշումը ստանալուն հաջորդող 7 օրվա ընթացքում դատարանը գրավոր չի առարկում իր սնանկությունը, առաջ 8-րդ օրը դատավորն առանց դատական նիստ հրավիրելու վճիռ է կայացնում դատարանին սնանկ ճանաչելու մասին:

Տվյալ նորմի կիրառելիության համար դատարանը է դատարանի կողմից հայցադիմումը վարույթ ընդունելու մասին դատարանի որոշումը ստանալու փաստը:

Տվյալ ֆաղափացիական գործի նյութերից երևում է, որ դատարանը ոչ միայն չի ստացել նշված որոշումը, այլև դատարանի բոլոր ծանուցագրերը, հետևաբար սույն վեճի նկատմամբ Օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին մասը կիրառելի չէ:

Օրենքի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատավորը դատարանին ճանաչում է սնանկ, եթե նույն օրենքի 3-րդ հոդվածով նախատեսված հիմքերի առկայությունն ակնհայտ է: Անվճարունակության հիմքերի առկայությունն ակնհայտ է համարվում, եթե՝

ա) դատարանն ունի դրամական դատավորության բռնագանձման վերաբերյալ օրինական ուժի մեջ մտնող կամ դատավճիռ,

բ) դատարանը հիմնված է գրավոր գործարքի վրա և չկա վեճ հանդիմակաց կողմի դատարանությունների կատարման կամ ոչ կատարման վերաբերյալ,

գ) դատարանը չի առարկում իրեն ներկայացված դրամական դատարանի դեմ:

Սույն օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ այն դեպքում, երբ սնանկության գործը հարուցվում է դատարանի կողմից, դատարանը ճանաչվում է սնանկ, եթե նա թույլ է սվել օրենքով սահմանված աշխատավարձի հիմնահարյուրադատարանի գերազանցող վճարային դատարանությունների 30-օրյա կամ ավելի ժամկետով կետանց, և վճռի կայացման դատարանի նշված հասկանիչները առկա են:

Օրենքի 20-րդ հոդվածի 2-րդ կետը սահմանում է, որ դատարանի սնանկության հիմքն ակնհայտ չլինելու դեպքում դատավորը կայացնում է վճիռ՝ հայցը մերժելու մասին:

Սույն գործով, որդես անվճարունակության հիմքը հավաստող աղացույց, Հայցվորը դատարանին ներկայացրել է իր կողմից միակողմանի կազմված սեղեկանք:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործի այլ էական փաստերի հաշվառմամբ, միակողմանի կազմված փաստաթղթով չի կարող աղացուցված համարվել անվճարունակության հասկանիչների ակնհայտությունը: Հետևաբար, նման հասկանիչների ակնհայտ չլինելու դատարանը դատարանը դեմ է կայացնի հայցը մերժելու մասին դատարանի ակտ:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի ծառայության վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 8-ի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դատարանի և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
հաղափարական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2830
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Դ.Խաչատրյան
Կ.Հակոբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-733(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի հաղափարական տալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Վերգինե Բեգլարյանի և Երջանիկ Բաղայանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ հաղափարական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 1-ի թիվ 06-2830 գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Վերգինե Բեգլարյանի և Երջանիկ Բաղայանի (այսուհետ՝ Հայցվորներ) հայցի ընդդեմ Գուրգեն Ասատրյանի (այսուհետ՝ Պատասխանող)՝ անշարժ գույքի առուվաճառքի տրամադրություն անվավեր ճանաչելու, դրա հիման վրա սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու և բնակարանից վսարելու դաժանությունից մասին, և ըստ Գուրգեն Ասատրյանի հայցի ընդդեմ Վերգինե Բեգլարյանի և Երջանիկ Բաղայանի՝ տրամադրություն իրականացված և տարափորությունը կատարված ճանաչելու դաժանությունից մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորները դաժանություն են անվավեր ճանաչել անշարժ գույքի առուվաճառքի տրամադրությունը, դրա հիման վրա սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը և վսարել տրամադրությունից բնակարանից:

Դիմելով դատարան՝ Գուրգեն Ասատրյանը դաժանություն է ճանաչել 12.08.2004 թվականին կնքված առուվաճառքի տրամադրությունը սահմանված տրամադրություն իրականացված և տարափորությունը կատարված:

Դատարանի 1.03.2006 թվականի որոշմամբ հայցադիմումները միացվել են մեկ վարույթում:

Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 29.06.2006 թվականի թիվ 2-3-381 վճռով Վ.Բեգլարյանի և Ե.Բադալյանի հայցադիմումի՝ Գ.Ասատրյանին բնակարանից վճարելու դատախազի մատով ֆաղաֆագիական գործի վարույթը կարճվել է: Վ.Բեգլարյանի և Ե.Բադալյանի դատախազը մնացած մատով մերժվել է:

Գ.Ասատրյանի հայցը բավարարվել է: Վ.Բեգլարյանի, Ե.Բադալյանի և Գ.Ասատրյանի միջև 12.08.2004 թվականին կնքված առուվաճառքի դաշմանագրով սահմանված դաշմանները ճանաչվել են իրականացված, իսկ գնորդ Գ.Ասատրյանի դաշմանաբացումները՝ կասարված նրա կողմից վճարման ենթակա 7820 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամը դատարանի դեղորդիս մուծելու դաշմանով:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 01.09.2006 թվականի թիվ 06-2830 վճռով Վ.Բեգլարյանի և Ե.Բադալյանի դատախազները մերժվել են, իսկ Գուրգեն Ասատրյանի դատախազները՝ բավարարվել: Դատարանը վճռել է «Կողմերի միջև 12.08.2004 թվականին կնքված դաշմանագրի դաշմանները ճանաչել իրականացված և դաշմանաբացումը ճանաչել կասարված՝ Գ.Ասատրյանի կողմից Վ.Բեգլարյանին և Ե.Բադալյանին 7820 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ վճարելու դատից: Գ.Ասատրյանից հայցվորների օգտին բռնագանձել նաև նրա կողմից չվճարված 7820 ԱՄՆ դոլարի համար ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված բանկային տկոսներ 2005 թվականի դեկտեմբերի 31-ից մինչև այդ դաշմանաբացումից փաստացի կասարման օրը»:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել Վերգինե Բեգլարյանը և Երջանիկ Բադալյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան է ներկայացրել Գուրգեն Ասատրյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատախազը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 421-րդ հոդվածը, որը դեմ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը սխալ է գնահատել գործում եղած աղացույցները՝ օրենքով թույլատրելի աղացույցի դաշմաններում կողմերի միջև կնքված դաշմանը ճանաչել է իրականացված:

Ոչ ձեռնու դաշմաններում կնքված և դատախազ չկասարված գործարքի հետևանքով վիճելի անճարժ գույքի սեփականատեր դարձած Գ.Ասատրյանին դատարանը ճանաչել է բարեխիղճ կողմ և օրինական սեփականատեր:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 01.09.2006 թվականի թիվ 06-2830 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատաստանի հիմքերը և փաստարկները.

Պատասխանողի ներկայացուցիչը վճռաբեկ բողոքին ներկայացրել է հետևյալ փաստարկները.

Առուվաճառքի դաշմանագրով վճարման ենթակա 10 000 ԱՄՆ դոլար գումարից Պատասխանողը վճարել է 2 180 ԱՄՆ դոլար: Պայմանագրի ժամկետը լրանալուց հետո Պատասխանողն առաջարկել է Հայցվորներին կամ ստանալ ամբողջ գումարը, կամ շարունակել ամսական գումարների վճարումը: Տեսնելով, որ Հայցվորները հրաժարվում են գումարը ստանալուց, Պատասխանողը դիմել է առուվաճառքի դաշմանագիրը վավերացրած

նոսարին՝ գումարը նոսարի դեղորգիս մուծելու համար: Նոսարը՝ սալով իր ձեռքով գրված սեփական, դասասխսանել է, որ նա դեֆ է գրավոր դիմի մյուս կողմին՝ ստանալու համար դայմանագրում նշված գումարի մնացած մասը, վերջիններիս գրավոր հրաժարման դեղորգում՝ կարող է դիմել դասարան: Հայցվորների անվամբ ուղարկված նամակները ես են վերադարձել հասցեատերերի կողմից դրանք ստանալուց հրաժարվելու դասճառաբանությամբ: Այդ նամակներով դասասխսանողը առաջարկել էր Հայցվորներին մնացած 7 820 ԱՄՆ դոլարը և դրա վրա հաշվարկվելիք տոկոսները ստանալու համար զանգահարել նշված հեռախոսահամարով կամ ներկայանալ նշված հասցեով, միաժամանակ նշելով, որ գումարը Տասնօրյա ժամկետում ստանալուց հրաժարվելու դեղորգում ինքն այն կփոխանցի դեղորգիս հաշվին: Փաստորեն, սվյալ դեղորգում կողմերի միջև 12.08.2004 թվականին կնքված բնակելիի սան առուվաճառքի դայմանագիրը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 293-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն, համարվում է դայմանով կնքված գործարք: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն, եթե դայմանի իրականացմանը անբարեխղճորեն արգելի է հանդիսացել այն կողմը, ում ձեռնու չէ դայմանի իրականացումը, ադա դայմանը ճանաչվում է իրականացված: Հայցվորները խուսափել են դասասխսանողի կողմից դայմանագրի կատարումն ընդունելուց: Հայցվորները իրենց դահանջի հիմնում դրել են ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 507-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված կանոնները, համաձայն որի, այն դեղորգում, երբ դայմանագրով նախատեսված ժամկետում հանձնված ադրանքի համար չի վճարվել, վաճառողն իրավունք ունի գնորդից դահանջել վերադարձնել ադրանքը, եթե այլ բան նախատեսված չէ դայմանագրով: Մինչդեռ կողմերի միջև կնքված դայմանագրի 2.1-րդ կետի համաձայն՝ վաճառողն իրավունք ունի, եթե գնորդը ժամանակին չի վճարել նույն դայմանագրին համադասասխսան հանձնված օբյեկտի համար, գնորդից դահանջել վճարելու նակ տոկոսներ՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված կարգով:

3. Վճարել բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող վաստերը.

Վճարել բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հեկայալ վաստերը.

1) Վ.Բեգլարյանի, Ե.Բաղայանի և Գ.Ասատրյանի միջև 12.08.2004 թվականին կնքված առուվաճառքի դայմանագրով Գ.Ասատրյանը գնել է Կոսայի մարզի Քասախ գյուղում գտնվող բնակելի տունն իր հողամասով:

2) Առուվաճառքի դայմանագրի համաձայն՝ գումարի մի մասը՝ 5 000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամը, գնորդը վճարել է, իսկ մնացած՝ 10 000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամը դարձավորվել է վճարել մինչև 2005 թվականի դեկտեմբերի 31-ը:

3) Պասասխսանողը նշված ժամկետում 10 000 ԱՄՆ դոլար գումարից կատարել է մասնակի մարումներ՝ ընդամենը 2 180 ԱՄՆ դոլար գումարի չափով՝ դարձ մնալով 7820 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ:

4. Վճարել դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարել բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճարել դասարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հեկայալ դասճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 421-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ եթե դարձադանի կետանցի հեկաննով կատարումը դարձաձիրոջ համար կորցրել է իր հեկաբրությունը, ադա նա կարող է հրաժարվել կատարումն ընդունելուց և դահանջել հատուցելու վնասները:

Սույն ֆաղաֆացիական գործով հաստատված փաստերից ակնհայտ է, որ դատաստիսանողը թույլ է սվել կեսանց: Դատարանը հաստատված է համարել այն հանգամանքը, որ դատաստիսանողը ցանկություն է ունեցել մնացած գումարը վճարելու, ինչն արտահայտվել է հայցվորներին գրավոր կարգով արված առաջարկություններով, ինչը վերջիններս մերժել են: Դատարանն ադապցրված է համարել այն հանգամանքը, որ հայցվորները խուսափել են դատաստիսանողի կողմից դարձրել մնացած մասն ընդունելուց, ինչը վերջինս կատարել է՝ նրանց գրավոր առաջարկելով գումարը ստանալ, ավելին, նրանց հայտնելով, որ դատարանական է վճարել նաև ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված տոկոսները:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր է բողոք բերած անձի փաստարկն այն մասին, որ դատարանը սխալ է գնահատել գործում եղած ադապցրույցները: Մասնավորապես, դատարանության կատարման ընդունումից խուսափելը կարող է արտահայտվել միայն դայմանագրով սահմանված ժամկետի ընթացքում: Պայմանագրով սահմանված ժամկետում դատարանության կատարման կետանցը, որն առկա է սվյալ դեղումում, արդեն իսկ հնարավորություն է սալիս դատարանին հրաժարվել դատարանության կատարումն ընդունելուց:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 366-րդ հոդվածի 1-ին կետի 4-րդ ենթակետի համաձայն՝ դատարանն իրավունք ունի իրենից զանձվելիք դրամը կամ արժեթղթերը մուծել նոսարի դեղոգիս, իսկ օրենքով սահմանված դեղումում՝ դատարանի դեղոգիս, եթե նա չի կարողանում կատարել դատարանությունը, քանի որ դատարանը խուսափել է կատարումն ընդունելուց կամ թույլ է սվել կեսանց: Ակնհայտ է, որ հայցվորների կողմից թույլ չի սրվել կեսանց և նրանց գործողությունները չի կարելի գնահատել որդես դատարանության կատարումն ընդունելուց խուսափում, քանի որ նրանք ոչ թե խուսափել, այլ հրաժարվել են կատարումն ընդունելուց, քանի որ այն կորցրել է իրենց համար իր նշանակությունը՝ դատաստիսանողի կողմից թույլ սրված կեսանցի հետևանքով:

Հիմնավոր չէ դատարանի այն եզրահանգումը, որ Պատաստիսանողը գումարը սալու առաջարկությունը Հայցվորներին ուղարկելով, կատարել է դատարանությունը, քանի որ համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 347-րդ հոդվածի՝ դատարանությունները դեժ է կատարվեն դատարան՝ դատարանության դայմաններին, օրենքին և այլ իրավական ակտերի դատարաններին համադատաստիսան:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 355-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետը սահմանում է, որ եթե դատարանության կատարման վայրը որոշված չէ, այն դեժ է կատարվի դրամական դատարանությամբ՝ դատարանության ծագման դատարանի դատարանի վայրում: Տվյալ դատարանում Պատաստիսանողը առաջարկել է Հայցվորներին ներկայանալ իր բնակության հասցե՝ գումարը ստանալու համար: Իսկ նույն օրենսգրքի 366-րդ հոդվածի 2-րդ կետը սահմանում է, որ դրամական գումար կամ արժեթղթեր նոսարի կամ դատարանի դեղոգիս մուծելը դատարանության կատարում է: Սույն ֆաղաֆացիական գործում առկա ադապցրույցներով չի հիմնավորվում այն հանգամանքը, որ Պատաստիսանողը դատարանության գումարը մուծել է դատարանի կամ նոսարի դեղոգիս (դատարանության կատարում): Հետևաբար դատարանի այն եզրահանգումը, որ Պատաստիսանողը կատարել է դատարանությունը՝ անհիմն է:

Վճռաբեկ բողոքի դատաստիսանում վկայակոչված փաստարկները հերքվում են վճռաբեկ բողոքի հիմքի վերաբերյալ Վճռաբեկ դատարանի դատարանություններով:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սեփականության իրավունքի

վկայականն անվավեր ճանաչելու դատական արտոնագրի վարույթը ենթակա է կարճաժամանակյա հետազոտության:

ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ դատարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե վեճը ենթակա չէ դատարանում քննության: ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատական ակտերի վերանայման արդյունքում Վճռաբեկ դատարանը կարճում է գործի վարույթն ամբողջովին կամ դրա մի մասը, եթե գործի վարույթը կարճելու հիմքերն ի հայտ են եկել ստորադաս դատարանում գործի քննության ժամանակ:

Վճռաբեկ դատարանը նախկինում կայացրած որոշումներում անդրադարձել է այն հարցին, որ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը հանդիսանում է սեփականության իրավունքի գրանցման մասին տեղեկություններ տարածող փաստաթուղթ, և այդ փաստաթղթի անվավեր ճանաչելը չի հանգեցնում իրավական հետևանքների, քանի որ ուժի մեջ է մնում վարչական ակտը՝ անբարձր գույքի գրանցման մասյանի գրանցումը (իրավական հիմնավորումը տես Միսիանի ֆաղաֆագիական ընդդեմ Շահեն Մարգարյան, երրորդ անձինք՝ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Միսիանի ստորաբաժանում, Կորյուն Օհանյան, 26.10.2006 թվական, ֆաղաֆագիական գործ թիվ 3-1920/ՎԳ (2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դայմանագիրը լուծելու, Շահեն Մարգարյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անբարձր գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը, ինչպես նաև Կորյուն Օհանյանին սրված սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դատական արտոնագրի):

Այսպիսով, Վերգինե Բեգարյանի և Երջանիկ Բադալյանի վճռաբեկ բողոքը դիմում է քննարկել մասնակիորեն:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ, 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վերգինե Բեգարյանի և Երջանիկ Բադալյանի ներկայացուցիչ Կարինե Ավանեսյանի վճռաբեկ բողոքը քննարկել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 1-ի թիվ 06-2830 վճիռը՝ անբարձր գույքի առուվաճառքի դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու և բնականացման վարչական ակտերի վերանայման մասին հայցը մերժելու և դայմանն իրականացված և դատարանում քննարկված ճանաչելու դատական արտոնագրի քննարկելու մասերով, և գործն այդ մասերով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Ըստ Վերգինե Բեգարյանի և Երջանիկ Բադալյանի հայցի ընդդեմ Գուրգեն Մասրյանի գնորդին սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դատական արտոնագրի ֆաղաֆագիական գործի վարույթը կարճել:

3. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարձված դատական արտոնագրի և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3448/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Դ.Խաչատրյան
Դատավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Կ.Հակոբյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-436 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության (այսուհետ նաև՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքն ըստ հայցի Էրեբունո հարկային սեսչության (այսուհետ նաև՝ Տեսչություն) ընդդեմ անհաս ձեռնբերեց Վյաչեսլավ Պետրոսյանի՝ դատասխանողին համասեփականության իրավունքով դատկանող գույքից բաժինն առանձնացնելու և դրա վրա բռնագանձում սարածելու դատանջի մասին ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի 03.10.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադատանությունը.

Դիմելով դատարան՝ սեսչությունը դատանջել է ընդհանուր սեփականությունից առանձնացնել Վ.Պետրոսյանի բաժնեմասը և դրա վրա բռնագանձում սարածել:

Էրեբունի և Նուբարաբեն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 05.06.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի 03.10.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք ներկայացրել է Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ

հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը սիսալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 200-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջները, չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 6-րդ մասը, որը պեժ է կիրառել:*

Բողոքի սույն հիմքը բողոք բերող անձը հիմնավորել է հետևյալ փաստերով.

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 200-րդ հոդվածի 2-րդ մասը լուրջորոշ իրավունք է վերադասում լուրհանջել ընդհանուր սեփականության մնացած մասնակիցներից ռուկայական գնով գնելու լուրհատանի բաժինը:

Սույն վեժի նկատմամբ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 6-րդ կեժի կիրառելիությունը հիմնավորող ուրեժ փաստեր բողոք բերած անձը չի ներկայացրել:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը լուրհանջել է բեկանել վերաբնիչ դասարանի 03.10.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննություն:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նուանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նուանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

ա) ՀՀ սնեստական դասարանի 19.02.2004 թվականի վճռով Վյաչեսլավ Պեսոսյանից հոգոս լուրհական բյուջեի բռնագանձվել է 256.400 ՀՀ դրամ: Վճիռը մեել է օրինական ուժի մեջ:

բ) Կասարողական գործողությունների ընթացում լուրհավել է, որ լուրհատանը հանդիսանում է Երևանի Նուրարաեն 11 փողոցի թիվ 1 բնակարանի համասեփականաեեր:

գ) Վերը նուված բնակարանի ընդհանուր սեփականության իրավունքում լուրհասախանողի բաժնեմասը կազմում է 1/6-ը:

գ) Պասախանողի 1/6 բաժնեմասը առանձնացնել եեխնիկաղես հնարավոր չէ:

դ) Վ.Պեսոսյանի հեե համասեղ սեփականության մասնակիցներ են ևս հիմց անձինք, որոնք սույն գործի ֆննությունը մասնակից չեն դարձվել:

4. Վճռաբեկ դասարանի լուրհառաբանությունները և եգրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նուված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գեում է, որ՝

բողոքը նշված հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պասնառաբանությանը.

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ ընդհանուր գույր բաժանելու կամ դրանից նույն հոդվածի 3-5-րդ մասերում սահմանված կանոններով բաժին առանձնացնելու ակնհայե անողասականահարմարության դեղում դասարանն իրավունք ունի վճիռ կայացնել գույր հրաղարակային սակարկություններով վաձառելու մասին՝ սսացված գումարը հեսագայում բաեխելով ընդհանուր սեփականության մասնակիցների միջև՝ նրանց բաժիններին համաղասախան: Նուված հոդվածը վերաբերում է բաժնային սեփականության ներո գենվող գույր բաժանելու և դրանից բաժին առանձնացնելու այն դեղերին, երբ այդ գործողությունները իրականացվում են բաժնային սեփականության մասնակցի (մասնակիցների) նախաձեռնությամբ:

Տվյալ դեղում Տեսությունը ոողես լուրհասեեր է դիմել դասարան՝ լուրհանջելով ոչ թե բաժնային, այլ համասեղ ընդհանուր սեփականություն հանդիսացող՝ Երևան ֆաղաքի Նուրարաեն 11 փողոցի թիվ 1 հասցեի բնակարանից առանձնացնել լուրհասախանող

Վ.Պետրոսյանի բաժնեմասը և դրա վրա բռնագանձում սարածել: Հետևաբար Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 6-րդ մասը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 200-րդ հոդվածի համաձայն՝ բաժնային կամ համասեղ սեփականության մասնակցի մոտ այլ գույքի անբավարարության դեղում նրա դրամատեղի իրավունք ունի ընդհանուր գույքից դրամատեղի բաժինն առանձնացնելու դրամատեղի ներկայացնել՝ դրա վրա բռնագանձում սարածելու համար:

Եթե բաժինը բնեղենով առանձնացնելն անհնար է կամ դրա դեմ առարկում են բաժնային կամ համասեղ սեփականության մնացած մասնակիցները, դրամատեղի իրավունք ունի ընդհանուր սեփականության մնացած մասնակիցներից դրամատեղի շուկայական գնով գնելու դրամատեղի բաժինը՝ դրամատեղի մարելու համար:

Ընդհանուր սեփականության մնացած մասնակիցների կողմից դրամատեղի բաժինը ձեռք բերելուց հրաժարվելու դեղում դրամատեղի իրավունք ունի դրամատեղի բռնագանձումը սարածել ընդհանուր սեփականության իրավունքում դրամատեղի բաժնի վրա՝ այդ բաժինը հրադարակային սակարկություններով վաճառելու համար:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով դասարանը հայցվորի դրամատեղի հայցվորի կողմից դրամատեղի բաժնին առանձնացնելու հնարավորության, ինչպես նաև մյուս համասեղիականատեղի կողմից դրամատեղի բաժինը գնելուն առարկելու կամ դրամատեղի հրաժարվելու հանգամանքների կողմից դրամատեղի բաժինը գնելուն առարկելու կամ դրամատեղի հրաժարվելու հանգամանքների վերաբերյալ որևէ աղացույց չներկայացնելու դրամատեղի բաժնային օրենսգրքի 200-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դրամատեղի: Վճռաբեկ դասարանի այս իրավական դիրքորոշումն ունի հետևյալ դրամատեղի բաժնային բաժնի վրա:

Ինչպես նշվեց, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 200-րդ հոդվածը բաժնային կամ համասեղ սեփականության մասնակցի մոտ այլ գույքի անբավարարության դեղում դրամատեղից համար սահմանել է ընդհանուր սեփականության մասնակցի դրամատեղի մարմանն ուղղված մի բանի գործողություններ՝ հետևյալ հերթականությամբ.

1. բաժնի վրա բռնագանձում սարածելու դրամատեղի ներկայացում,
2. ընդհանուր սեփականության իրավունքում դրամատեղի բաժինը բնեղենով առանձնացնելու անհնարիության կամ դրա դեմ սեփականության մնացած մասնակիցների կողմից առարկելու դեղում ընդհանուր սեփականության մնացած մասնակիցներից շուկայական գնով դրամատեղի բաժինը գնելու դրամատեղի ներկայացում,
3. ընդհանուր սեփականության մնացած մասնակիցների կողմից դրամատեղի բաժինը ձեռք բերելուց հրաժարվելու դեղում այդ բաժինը հրադարակային սակարկություններով վաճառելու համար բռնագանձումը ընդհանուր սեփականության իրավունքում դրամատեղի բաժնի վրա սարածելու դրամատեղի ներկայացում:

Այսինքն օրենքը որդես սույն իրավահարաբերության սուբյեկտ է դրամատեղի նաև ընդհանուր սեփականության մյուս մասնակիցներին, որոնք բաժինը բնեղենով առանձնացնելու անհնարիության, կամ իրենց կողմից դրա վերաբերյալ առարկություններ ունենալու դեղում իրավունք ունեն շուկայական գնով ձեռք բերելու դրամատեղի մասնակցի բաժինը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դրամատեղի օրենսգրքի 31-րդ հոդվածի համաձայն՝ դրամատեղի, գործի նախադրամատեղի կամ ֆնդի մարմանակ, դրամատեղի, որ հայցը հարուցվել է ոչ այն անձի դեմ, ով դրամատեղի է դրամատեղի այդ հայցով, կարող է հայցվորի համաձայնությամբ թույլ տալ, որ դրամատեղի փոխարինվի դրամատեղի դրամատեղի:

Եթե հայցվորը համաձայն չէ դասասխանողին ուրիշ անձով փոխարինելուն, դասարանը կարող է այդ անձին մասնակից դարձնել որդես երկրորդ դասասխանող:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ դասարանի Վ.Պետրոսյանի բաժինն առանձնացնելու անհնարինության հանգամանքը դարգվել, իսկ ընդհանուր սեփականության մյուս մասնակիցների մոտ դասարանի բաժինը գնելու իրավունքը՝ որդես դրա անմիջական հետևանք ծագել է սույն ֆաղափացիական գործի ֆննության ընթացքում կատարված փորձաքննության արդյունքում: Հետևաբար, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ սույն գործով շեղվելու են վիճելի բնակարանի համասեփականատերերի իրավունքները և դասարանությունները, դասարանը ղեկ է սույն գործի ֆննությանը որդես դասասխանողներ մասնակից դարձնել նաև Երևանի Նուբարաբեն 11 փողոցի թիվ 1 հասցեի բնակարանի համատեղ սեփականության մյուս մասնակիցներին՝ հնարավորություն ընձեռելով վերջիններս՝ արտահայտելու իրենց դիրքորոշումը դասարանի բաժինը շուկայական գնով գնելու՝ դասասիրոջ լիցենզիայի վերաբերյալ:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով վճիռ կայացնելով, վերաֆննիչ դասարանը վճիռ է կայացրել գործի ֆննության մասնակից չդարձված՝ համատեղ սեփականության մյուս մասնակիցների իրավունքներ և դասարանությունների վերաբերյալ:

Բացի այդ, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ընդհանուր սեփականության մյուս մասնակիցներին գործի ֆննությանը չներգրավելով՝ վերաֆննիչ դասարանը սույն գործով հայցվորին (դասատեր) հնարավորություն չի ընձեռել կատարելու դասարանի մասնակցի զեղծված՝ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 200-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված հերթական գործողությունը, այն է՝ սեփականության մնացած մասնակիցներից լիցենզիայի շուկայական գնով գնելու դասարանի բաժինը, ինչի հետևանքով սահմանափակվել են հայցվորի դասավարական հնարավորությունները:

Վճռաբեկ դասարանը սույն գործով ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 200-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իրավակիրառական դրակնիկայի վերաբերյալ նաև հարկ է համարում արտահայտել հետևյալ իրավական դիրքորոշումը:

ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղափացիական դասավարությունը մրցակցային է: Այսինքն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ունի հավասար իրավունքներ և կրում է հավասար դասարանություններ, նրանցից յուրաքանչյուրը ղեկ է աղացուցի իր լիցենզիայի և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները, հայցը կամ դիմումը ղեկ է ներկայացվի դասարանի հայցվորի կողմից, լինի բավարար հիմնավորված և ուղղված դասարանի դասասխանողի դեմ: Դասարանության ընթացքում կողմերն ունեն ակտիվ դիրք, իսկ դասարանին վերադասված է չեզոք գնահատողի դեր: Դասարանն ընդամենը հետազոտում և գնահատում է կողմերի ներկայացրած աղացույցները և վճիռ կայացնելով իրականացնում է աղարատություն՝ դուրս չգալով ներկայացված հայցադասարանի օրենսդրության և հիմնվելով միմիայն կողմերի ներկայացրած և դասարանության ընթացքում հետազոտված ու գնահատված աղացույցների վրա:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ մրցակցային դասավարությունում դասարանի դասասխանող ներգրավելը ղեկ է լինի միմիայն հայցվորի դասարանությունը, կամ նման ներգրավում լիցենզիայի կատարվի հայցվորի միջնորդության հիման վրա: Ոչ դասարանի դասասխանողի դեմ ներկայացված հայցը ենթակա է մերժման: Այս հարցում դասարանի ակտիվ դերակատարությունը կարող է վստահել դասավարության մրցակցությունը և խաթարել դրա էությունը: Բոլոր դեղմերում այս սրամաքանությունից ելնելով՝ դասարանները ղեկ է

մեկնաբանեն և կիրառեն ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 31-րդ հոդվածը:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանը, հաշվի առնելով ներկա անցումային ժամանակաերջանում Հայաստանի Հանրապետությունում առկա իրավագիտակցության դեռևս ցածր մակարդակը, հասարակական հարաբերությունների օրենսդրական կարգավորման անբավարար ասիճանը, գտնում է, որ յուրաքանչյուր կոնկրետ գործի ֆննդությունն իրականացնելիս դասարանից դահանջվում է մարդու և ֆաղաֆաղու ՀՀ Սահմանադրությամբ և միջազգային-իրավական փաստաթղթերով ամրագրված իրավունքների և ազատությունների առավելագույնս արդյունավետ աղահոլում և դաժադանություն: Հետևաբար, նաև Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ առանձնահատուկ դեղիքում, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 31-րդ հոդվածի հիման վրա, այնուամենայնիվ, դասարանը դեռևս է կրի գործի ֆննդությանը դասաճադ դասասխանողին ներգրավելու դարձականություն:

Այսդիսով, վերը շարադրված դասճադանությունների հիման վրա՝ Վճռաբեկ դասարանը ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 200-րդ հոդվածի 2-րդ մասի սխալ մեկնաբանման վերաբերյալ սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր է համարում և այն դիտում է որդես բավարար հիմք՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 03.10.2006 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 236 239-րդ հոդվածներով Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 03.10.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննդության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
ֆաղաֆաղիական գործ թիվ 07-202/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Սահակյան
Դատավորներ՝ Ն.Հովսեփյան
Ա.Թումանյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-739(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաձը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Լիդիա Ժուրավյովայի վճռաբեկ բողոքն ըս հայցի Լիդիա Ժուրավյովայի ընդդեմ Ասղիկ և Մարիամ Գյուլամիրյանների՝ փոխհասուցմամբ սեփականության իրավունքը դադարեցնելու դախանջի մասին ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 14.02.2007 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դախանջել է փոխհասուցմամբ դադարեցնել Ասղիկ և Մարիամ Գյուլամիրյանների սեփականության իրավունքը Երևանի Նոր Նորֆի 8-րդ միկրոբջանի 38 շենֆի թիվ 10 բնակարանի նկասմամբ:

Երևանի Ավան և Նոր Նորֆ համայնֆների առաջին աշյանի դատարանի 13.10.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 14.02.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ վճռվել է Երևանի Նոր Նորֆի 8-րդ միկրոբջանի 38 շենֆի թիվ 10 բնակարանը վաճառել հրադարակային սակարկություններով, սսացված գումարը բաշխել ընդհանուր սեփականության մասնակիցների՝ Լիդիա Ժուրավյովայի, Ասղիկ և Մարիամ Գյուլամիրյանների միջև՝ նրանց բաժիններին համաշափ:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք ներկայացրել է հայցվոր Լ.Ժուրավյովան:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստրկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմների սահմաններում ներհիբյալ հիմնավորումներով:

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի պահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը լիարժեքությամբ է հետևյալ փաստարկով.

Դատարանը բնակարանը հրադարակային սակարկություններով վաճառելու մասին վճիռ կայացնելիս սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածը, քանի որ ընդհանուր գույքը հրադարակային սակարկություններով վաճառելու մասին վճիռ կարող է կայացնել միայն նույն հոդվածի 3-5-րդ կետերում սահմանված կանոններով՝ բաժին առանձնացնելու ակնհայտ անողորմական հարմարության դեպքում: Իսկ սույն գործով այդդիսի հանգամանք դատարանը չի աղացուցել:

2) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ և 215-րդ հոդվածների պահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը լիարժեքությամբ է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը գործում առկա բոլոր աղացույցները բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի հետազոտել, մասնավորապես, օբյեկտիվ չի հետազոտել ֆաղաֆաղիական գործում առկա թիվ 16053620 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը, Արարատի մարզի Շաղափ գյուղի գյուղապետի 09.10.2006 թվականի թիվ 005 և «Նոր-Նոր» թաղամասի «Նոր-Նոր 8» համայնության նախագահի 12.10.2006 թվականին սրված տեղեկանքները:

Դատարանը սխալ է գնահատել ներկայացված աղացույցները, հաշվի չառնելով ներկայացված դատախազը, վճիռ է կայացրել մի դատախազի վերաբերյալ, որը ներկայացված չի եղել:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 215-րդ հոդվածը սահմանում է գործի փակման կարգը վերաբերյալ դատարանում: Նշված հոդվածով հայցադատական շեղանակներից դուրս գալու վերաբերյալ դատարանի լիազորություն նախատեսված չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբերյալ դատարանի 14.02.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Ավան և Նոր Նոր համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 13.10.2006 թվականի վճիռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի փակման համար նշանակված ուժեղ փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի փակման համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

ա) Վիճելի բնակարանի 2/5 բաժնի սեփականատեր է Լիդիա Ժուրավյովան, իսկ բնակարանի մնացած՝ 3/5 մասը համատեղ սեփականություն իրավունքով դասկանում է Լիդիա Ժուրավյովային, Ասոդիկ և Մարիամ Գյուլամիրյաններին:

բ) Ասոդիկ և Մարիամ Գյուլամիրյանների բաժնեմասը վիճելի բնակարանի ընդհանուր սեփականության իրավունքում կազմում է դրա 2/5 մասը, իսկ Լիդիա Ժուրավյովայի բաժնեմասը՝ 3/5:

գ) Լիդիա Ժուրավյովան դիմել է դատարան՝ միայն Ասոդիկ և Մարիամ Գյուլամիրյանների սեփականության իրավունքը փոխհատուցմամբ դադարեցնելու դատախազելով:

դ) Վիճելի բնակարանի համատեղ սեփականություն հանդիսացող 3/5 մասը ժխտելիապես բաժանել հնարավոր չէ:

ե) Վիճելի բնակարանի շինարարական արժեքը կազմում է 8.598.954 ՀՀ դրամ:

զ) Ասոդիկ Գյուլամիրյանը 1998 թվականից մինչ օրս բնակվում է Արարատի մարզի

Շաղափ գյուղում:

է) Կողմերը համաձայն չեն իրենց բաժնեմասի դիմաց փոխհասուցում ստանալուն:

4. Վճարելի դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճարելի դասարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ և 5-րդ կետերի համաձայն՝ բաժնային սեփականության մասնակցի բաժինը բնեղենով առանձնացնելու փոխարեն մյուս սեփականատերերը կարող են այդ մասնակցի համաձայնությամբ նրան փոխհասուցում վճարել: Այն դեպքերում, երբ սեփականատիրոջ բաժինն աննշան է, չի կարող իրադրես առանձնացվել և ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ այդ սեփականատերն էական ծախսերի, դասարանը կարող է նաև այդ սեփականատիրոջ համաձայնության բացակայության դեպքում բաժնային սեփականության մյուս մասնակիցներին թույլատրել վճարելու փոխհասուցում: Նույն հոդվածին համադասասխան՝ փոխհասուցումն ստանալու դեպքում սեփականատերը կորցնում է ընդհանուր գույքում բաժնի նկատմամբ իրավունքը:

Օրենսդիրը ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ կետի դրույթով բաժնային սեփականության մասնակցին իրավունք է ընձեռել մյուս սեփականատերերի համաձայնությամբ, նրանց փոխհասուցում վճարելու միջոցով դադարեցնել ընդհանուր գույքում նրանց բաժնի նկատմամբ ունեցած իրավունքը: Այս նորմը, դասարանի թույլտվությամբ, կարող է գործել նաև այն դեպքերում, երբ ընդհանուր գույքի համասեփականատերերը փոխհասուցմանը համաձայն չեն: Այդ դեպքում փոխհասուցման նախադրյալն է հանդիսանում սեփականատիրոջ (կամ սեփականատերերի) բաժնին աննշան լինելը, բաժինը բնեղենով առանձնացնել հնարավոր չլինելը և ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ այդ սեփականատիրոջ (կամ սեփականատերերի) էական ծախսերից:

Նույն հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ ընդհանուր գույքը բաժանելու կամ դրանից սույն հոդվածի 3-5-րդ կետերում սահմանված կանոններով բաժին առանձնացնելու ակնհայտ աննշանակալից հարմարության դեպքում դասարանն իրավունք ունի վճիռ կայացնել գույքը հրադարակային սակարկություններով վաճառելու մասին՝ ստացված գումարը հետագայում բաշխելով ընդհանուր սեփականության մասնակիցների միջև՝ նրանց բաժիններին համաչափորեն:

Սույն գործով Լիդիա Ժուրավյուկան դիմել է դասարան ընդդեմ Աստղիկ և Մարիամ Գյուլամիրյանների՝ փոխհասուցմամբ սեփականության իրավունքը դադարեցնելու դեմ հանցի մասին, մինչդեռ Վերաֆնիչ դասարանը ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 3-5-րդ կետերում սահմանված կանոններով բաժին առանձնացնելու ակնհայտ աննշանակալից հարմարության փաստը աղացուցված չլինելու դեպքում վճիռ է կայացրել վիճելի բնակարանը հրադարակային սակարկություններով վաճառելու և ստացված գումարը ընդհանուր սեփականության մասնակիցների միջև՝ նրանց բաժիններին համաչափորեն բաշխելու մասին:

Հետևաբար, դասարանն ըստ էության սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի դրույթները:

Բացի այդ, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը ֆաղաֆացիական գործը հարուցում է միայն հայցի կամ դիմումի հիման վրա: Իսկ նույն օրենսգրքի 131-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի համաձայն՝

դասարանը վճիռ կայացնելիս որոշում է հայցը լրիվ կամ մասնակի բավարարելու կամ այն մերժելու հարցը:

Այսինքն՝ վերը նշված հոդվածների իմաստով դասարանը դարձավոր է՝

- ֆաղաֆացիական գործը հարուցել միմիայն համադասասխան հայցի կամ դիմումի հիման վրա,

- ֆաղաֆացիական գործը ֆննել միմիայն այդ գործով ներկայացված հայցադատահանջների շրջանակում:

Վերոգրյալի հիման վրա դասարանը ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված իր իրավունքը կարող է իրականացնել միմիայն համադասասխան հայցադատահանջի առկայության դեպքում: Հետևաբար, Վճռաբեկ դասարանը հիմնավոր է համարում նաև բողոքի սույն հիմքում նշված այն փաստարկը, թե վերաբնիչ դասարանը վիճելի բնակարանը հրադարակային սակարկությունների միջոցով վաճառելու մասին վճիռ կայացնելով դուրս է եկել գործով ներկայացված հայցադատահանջների շրջանակից:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 215-րդ հոդվածի համաձայն՝ Վերաբնիչ դասարանում գործը ֆննվում է առաջին ասյանի դասարանում գործի ֆննության կանոններով, բացառությամբ հայցի հիմքը կամ առարկան փոխելու, հայցային դատահանջների չափը փոփոխելու, հայցից հրաժարվելու (32-րդ հոդվածի 1-ին կետ) կանոնների:

Սույն գործով հայցվորի ներկայացրած հայցի առարկան փոխհասուցմամբ ընդհանուր բաժնային սեփականության մյուս մասնակիցների սեփականության իրավունքը դադարեցնելն է:

Հայցվոր Լիդիա Ժուրավյովան վիճելի բնակարանը հրադարակային սակարկություններով վաճառելու դատահանջ չի ներկայացրել:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերաբնիչ դասարանը, վճիռ կայացնելով բնակարանը հրադարակային սակարկություններով վաճառելու մասին, ըստ էության փոխել է հայցի առարկան, որը հանգեցրել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 215-րդ հոդվածով սահմանված՝ վերաբնիչ դասարանում գործի ֆննության կանոնների խախտմանը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 163-րդ հոդվածի համաձայն՝ սեփականության իրավունքը սուբյեկտի՝ օրենքով և այլ իրավական ակտերով ճանաչված ու դատադանվող իրավունքն է՝ իր հայեցողությամբ սիրադեմելու, օգտագործելու և սնօրհնելու իրեն դասկանող գույքը: Սեփականատերը իրավունք ունի իրեն դասկանող գույքի նկատմամբ, իր հայեցողությամբ, կատարել օրենքին չհակասող և այլ անձանց իրավունքներն ու օրենքով դատադանվող Եսիերը չխախտող ցանկացած գործողություն, այդ թվում՝ իր գույքը որդես սեփականություն օտարել այլ անձանց կամ սնօրհնել այլ եղանակով:

Տվյալ դեպքում հայցվորը, ընդհանուր բաժնային սեփականության մյուս մասնակիցների սեփականությունը փոխհասուցմամբ դադարեցնելու դատահանջ ներկայացնելու դայամաններում, փաստորեն, գրկվել է վիճելի գույքի իր՝ 2/5 մասը սիրադեմելու, օգտագործելու և սնօրհնելու իրավունքից:

Վճռաբեկ դասարանը արձանագրում է նաև, որ Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դասարանը սույն ֆաղաֆացիական գործի ֆննության արդյունքում հաստատված է համարել հետևյալը.

*դասասխանողների համաձայնությունը փոխհասուցում սայու վերաբերյալ բացակայում է,

*վիճելի բնակարանի 3/5 մասը սեխնիկադես հնարավոր չէ բաժանել (հիմք է ընդունվել ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի դեսական կոմիսիե

«Նոր-Նոր» սարածֆային ստորաբաժանման 24.11.2003 թվականի թիվ Կ/Մ 3204ա գրությունը),

*դասասխանողները 1998 թվականից այդ բնակարանում չեն բնակվում, բնակարանը դասասխանողների կողմից այլ կերպ չի օգտագործվում, այն չի հանդիսանում նրանց օթևանը (այն դարձադեպ 2/5 մասով նրանց սեփականությունն է դարձել ժառանգություն ընդունելու եղանակով),

*հայցվորի բաժնեմասը 1,5 անգամ գերազանցում է դասասխանողների բաժնեմասը:

Վերը նշված փաստերի հիման վրա առաջին ասյանի դասարանը իրավացիորեն գտել է, որ դասասխանողները վիճելի բնակարանի օգտագործման մեջ էական շահ չունեն և ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ մասի երկրորդ դարբերությամբ սահմանված կարգով հայցվորին թույլատրել է վճարել փոխհատուցում:

Փոխհատուցման գումարի հաշվարկման համար առաջին ասյանի դասարանը հիմք է ընդունել փորձաքննության եզրակացությամբ որոշված՝ բնակարանի 8.598.954 ՀՀ դրամ ընդհանուր արժեքը, որի դարձադեպում էլ դասասխանողների 2/5 բաժնեմասի փոխհատուցման գումարի չափ է որոշվել 3.439.591 ՀՀ դրամ:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածը, իսկ Երևանի Ավան և Նոր Նոր համայնքների առաջին ասյանի դասարանը սույն գործով 13.10.2006 թվականին կայացրել է օրինական և հիմնավորված վճիռ:

2) Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաքանչյուր առաջույց գնահատում է գործում եղած բոլոր առաջույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ բողոք բերած անձի ղեկավարը հիմնավոր է, քանի որ դասարանը բազմակողմանիորեն և լրիվ չի հետազոտել գործով ներկայացված բոլոր առաջույցները: Մասնավորապես, դասարանը օբյեկտիվ չի հետազոտել ֆաղաֆաղիական գործում առկա թիվ 16053620 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը, Արարսի մարզի Շաղափ գյուղի գյուղապետի կողմից 09.10.2006 թվականի թիվ 005 և «Նոր-Նոր» թաղամասի «Նոր-Նոր 8» համասիրության նախագահի կողմից 12.10.2006 թվականին սրված սեղեկանքները, ինչի հետևանքով չի դարձվել վիճելի բնակարանում դասասխանողների բնակվելու կամ չբնակվելու, նրանց համար վիճելի բնակարանում ունեցած բաժնեմասը էական կամ աննշան լինելու հանգամանքները, վճռում սխալ է նշվել հայցվորի բաժնեմասի չափը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության 215-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ բողոքի փաստարկը Վճռաբեկ դասարանը ևս հիմնավոր է համարում հետևյալ դասձառաբանությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 215-րդ հոդվածը սահմանում է գործի քննության կարգը վերաքննիչ դասարանում: Այդ հոդվածի համաձայն՝ վերաքննիչ դասարանում գործը քննվում է առաջին ասյանի դասարանում գործի քննության կանոններով, բացառությամբ վեճերը միջնորդ դասարանի լուծմանը հանձնելու, անդաժամ կողմը փոխարինելու, հայցի հիմքը կամ առարկան փոխելու, հայցային դահանջների չափը փոխելու, հայցից հրաժարվելու, վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆորմայն դահանջներ

ներկայացնող կամ չներկայացնող երրորդ անձանց՝ գործի մեջ մտնելու, հակընդդեմ հայց հարուցելու մասին կանոնների: Այսպիսով, օրենսդիրը վերաբնիչ դատարանի համար սահմանել է գործի ֆինուքյան նույն կարգը, ինչ սահմանված է առաջին ասյանի դատարանում գործերի ֆինուքյան համար՝ որոակի բացառություններով:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 32-րդ հողվածի 1-ին կետի համաձայն՝ հայցվորն իրավունք ունի մինչև դատարանի կողմից վճիռ կայացնելը փոխել հայցի հիմքը կամ առարկան, ավելացնել կամ նվազեցնել հայցային ղախանջների չափը կամ հրաժարվել հայցից:

Սույն գործով հայցվորը առաջին ասյանի դատարանում հայցի առարկան և հայցաղախանջի չափը չի փոխել, իսկ վերաբնիչ դատարանում նա ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 215-րդ հողվածի ուժով արդեն իսկ գրկված էր նման դատավարական գործողություն կատարելու իրավական հնարավորությունից:

Հետևաղես, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հայցի առարկան կամ հայցաղախանջի չափը հայցվորի կողմից չփոխելու ղայմաններում դատարանի կողմից հայցի առարկայից շեղումը խախտում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 215-րդ հողվածի հիշատակված կանոնը: Ավելին, վերաբնիչ դատարանում հայցի առարկայի կամ հայցաղախանջի չափի փոփոխմամբ խախտվում է նաև ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 131-րդ հողվածի ղախանջը, համաձայն որի, դատարանը վճիռ կայացնելիս որոում է հայցը լրիվ կամ մասնակի բավարարելու կամ մերժելու հարցը: Ակնհայտ է, որ օրենսդիրն այս հողվածում «հայց» եգրույթն օգտագործելով ի նկատի է ունեցել հայցվորի ներկայացրած հայցի առարկան և հայցաղախանջի չափը: Դատավարական իրավունքի վերը նշված խախտումը հանգեցրել է դատարանի կողմից ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հողվածի սխալ մեկնաբանման:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հողվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատավարական իրավունքի նորմերի խախտումը կամ սխալ կիրառումը վճռի բեկանման հիմք է, եթե դա հանգեցրել է գործի սխալ լուծման:

Վերը նշված ղատառաբանությունների հիման վրա՝ Վճռաբեկ դատարանը բողոքի հիմքերը համարում է հիմնավոր և դիտում բավարար հիմք ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հողվածների ուժով վերաբնիչ դատարանի 14.02.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 236 239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 14.02.2007 թվականի վճիռը և ֆաղաֆաղիական գործն ողարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆինուքյան:

2. Սույն որոումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրաղարակման ղախից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆագիական գործ թիվ 06-3155
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Թումանյան
Դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ն.Հովսեփյան

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-506 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով Գարիկ Կուրդիյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 17.11.2006 թվականի թիվ 06-3155 ֆաղաֆագիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Գարիկ Կուրդիյանի հայցի ընդդեմ Թագուհի Կուրդիյանի, Հովհաննես և Տիգրան Այվազյանների՝ ժառանգությունն ընդունած համարելու և ընդհանուր սեփականության իրավունքում բաժիններն որոշելու դատահանգների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դատահանգել է ճանաչել Երևանի Ավան, Սայաթ-Նովա քաղամասի 1/2 շենքի թիվ 20 բնակարանում հանգուցյալ Մանյա Կուրդիյանի ունեցած բաժնի կեսի նկատմամբ Ալեքսանդր Կուրդիյանի սեփականության իրավունքը՝ որդես ամուսնության ընթացքում ձեռք բերված ընդհանուր գույքում վերջինիս բաժինը, մյուս կեսը համարել Ալեքսանդր, Գարիկ և Թագուհի Կուրդիյանների կողմից ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքով հավասար բաժիններով ընդունած ժառանգություն, բնակարանի ընդհանուր բաժնային սեփականության իրավունքում Ալեքսանդր և Գարիկ Կուրդիյանների բաժինները միասին վերցրած սահմանել 11/30 մասը կամ 36.6%, իսկ Թագուհի Կուրդիյանի և Հովհաննես և Տիգրան Այվազյանների բաժինները միասին վերցրած՝ 19/30 մասը կամ 63.4%:

Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 08.06.2005 թվականի

թիվ 2-1754 վճռով հայրը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 17.11.2006 թվականի թիվ 06-3155 վճռով հայրը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Գարիկ Կուրդիյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասաստիսան են ներկայացրել Թագուհի Կուրդիյանը, Տիգրան Այվազյանը և Հովհաննես Այվազյանի ներկայացուցիչ Ա.Այվազյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և լուսահանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոնիչալ հիմնավորումներով.

Վերաքննիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Պետական ու հանրային բնակարանային ֆոնդի սներում բնակարանները որդես անձնական սեփականություն ֆաղաֆաղիներին վաճառելու մասին» Հայկական ԽՍՀ Մինիստրների խորհրդի և Արհեստակցական միությունների հայկական հանրադատական խորհրդի 13.06.1989 թվականի թիվ 272 որոշման լուսահանքները:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը, Գ.Կուրդիյանի և նրա ծնողների կողմից 1998 թվականին այլ բնակարան ստանալու հանգամանքը դիտել է որդես 1993 թվականին բնակարանի սեփականաւեւորհմանը մասնակցելուն բացառող հանգամանք և բնակարանի սեփականասեւ դառնալու արգելի:

Այնինչ, սլյալ հանգամանքը չի կարող 1993 թվականի սեփականաւեւորհմանը մասնակցելուն արգելի հանդիսանալ, քանի որ ժամանակագրական առումով հաջորդել է, այլ ոչ թե նախորդել դրան:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը լուսահանքել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 17.11.2006 թվականի թիվ 06-3155 վճիռը և օրինական ուժ սալ Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 08.06.2005 թվականի թիվ 2-1754 վճռին:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի լուսաստիսանի հիմքերը և փաստարկները

Գարիկ և Մանյա Կուրդիյանները Թագուհի Կուրդիյանի ընսանիքի անդամները չեն հանդիսանում: Նրանք Ալեքսանդր Կուրդիյանի հես առանձին ընսանիք են և բնակվել են Երևան ֆաղաֆի Ավան թաղամասի Հ.Հովհաննիսյան փողոցի 25/3 ւեւեքի թիվ 19 երեքեւեւյականոց բնակարանում: Հեսևաբար, չէին կարող Թագուհի Կուրդիյանի ընսանիքի հես մասնակցել Երևանի Սայաթ-Նովա թաղամասի 1/2 ւեւեքի թիվ 20 բնակարանի սեփականաւեւորհմանը որդես Թագուհի Կուրդիյանի ընսանիքի անդամներ:

Գարիկ և Մանյա Կուրդիյանները չէին կարող վիճելի բնակարանի համասեփականասեւ դառնալ, քանի որ «Պետական ու հանրային բնակարանային ֆոնդի սներում բնակարանները որդես անձնական սեփականություն ֆաղաֆաղիներին վաճառելու մասին» Հայկական ԽՍՀ Մինիստրների խորհրդի և Արհեստակցական միությունների հայկական հանրադատական խորհրդի 13.06.1989 թվականի թիվ 272 որոշմամբ հասսասված «Բնակարաններն որդես անձնական սեփականություն ֆաղաֆաղիներին վաճառելու և դրանց լուսահման ու նորոգման ծախսերը վճարելու» կանոնադրության 9-րդ կեւի համաձայն՝ որդես անձնական սեփականություն ֆաղաֆաղիների բնակարանները վաճառելու ժամանակ ողես է ելնել այն բանից, որ մեկ ընսանիքը իրավունք ունի զբաղեցնելու միայն մեկ բնակարան կամ մեկ անհասական բնակելի տուն:

3. Վճարել բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ալեքսանդր և Մանյա Կուրդիյանները 19.04.1993 թվականին սվել են իրենց գրավոր համաձայնությունը վիճելի բնակարանը սեփականաձեռքից համար:

2) Ժողովրդական դեմոստրասների Երևան ֆաղափ խորհրդային Երջխորհրդի գործադիր կոմիտեի 13.05.1993 թվականի թիվ 10/235 որոշմամբ թույլատրվել է Երևանի Մայաթ-Նովա թաղամասի 1/2 շենքի թիվ 20 երկսենյականոց բնակարանը վաճառել Թագուհի Կուրդիյանին որդես սեփականություն՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ նա ընթանալի 5 անձով ներկայացրել է անհրաժեշտ փաստաթղթեր և խնդրել է թույլատրել գնել վերոհիշյալ բնակարանը: Սեփականաձեռքից դառնալու բնակարանում հաշվառված էին Թագուհի, Գարիկ և Մանյա Կուրդիյանները, Հավիաննես և Տիգրան Այվազյանները:

3) 1993 թվականին Թագուհի Կուրդիյանի և Խորհրդային Երջանի Երջխորհրդի գործկոմի միջև կնքվել է վերոհիշյալ բնակարանը Թագուհի Կուրդիյանին վաճառելու մասին դայմանագիր:

4) 10.06.1993 թվականին Թագուհի Կուրդիյանին վերոհիշյալ բնակարանի համար սրվել է սեփականության իրավունքի վկայական, իսկ 22.05.2003 թվականին՝ սեփականության իրավունքի թիվ 1480895 նոր վկայական:

5) ՀՀ դաշտայնության նախարարության կենտրոնական բնակկենցաղային հանձնաժողովի նախագահ, ՀՀ դաշտայնության նախարարի տեղակալ Ա.Պետրոսյանի՝ 04.07.1998 թվականի թիվ ՊՆ-035-589 Արբիյանի ֆաղափադեսին ուղղված գրությամբ միջնորդվել է Արբիյան ֆաղափ Քանափեռ փողոցի 6-րդ շենքի 4-րդ մուտքի 1-ին հարկի թիվ 31 երկսենյականոց բնակարանը հասկացնել Գարիկ Կուրդիյանին (ընթանալիք՝ 3 անձ): Արբիյանի ֆաղափադեսի 24.07.1998 թվականի թիվ 738 որոշմամբ նշված բնակարանը հասկացվել է Գարիկ Կուրդիյանին (ընթանալիք բաղկացած է 3 անձից՝ Գարիկ Կուրդիյանը, վերջինիս հայրը և մայրը):

6) ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի ղեկական կոմիտեի Արբիյանի սարածային ստորաբաժանումում 25.05.2001 թվականին գրանցվել է Գարիկ, Մանյա և Ալեքսանդր Կուրդիյանների սեփականության իրավունքը Արբիյան ֆաղափ Քանափեռ փողոցի 6-րդ շենքի 4-րդ մուտքի 1-ին հարկի թիվ 31 երկսենյականոց բնակարանի նկատմամբ:

7) 27.08.2002 թվականի առուվաճառքի դայմանագրի հիման վրա գրանցվել է Վրեժ Դավթյանի և Մարինե Ստեփանյանի ընդհանուր համատեղ սեփականության իրավունքը Արբիյան ֆաղափ Քանափեռ փողոցի 6-րդ շենքի 4-րդ մուտքի 1-ին հարկի թիվ 31 երկսենյականոց բնակարանի նկատմամբ:

8) 08.06.2005 թվականին մահացել է Ալեքսանդր Կուրդիյանը, որը 25.02.2005 թվականին կազմված կտակի համաձայն՝ իր ողջ արժական և անշարժ գույքը կտակել է որդուն՝ Գարիկ Կուրդիյանին, որը և հանդիսանում է հոր դասավարական իրավահաջորդը:

4. Վճարել դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարել բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճարել դասարանը գտնում է, որ՝

վճարել բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ Հայաստանի

Հանրադատությունում ճանաչվում և դաստիարակվում է սեփականության իրավունքը: Սահմանադրության 31-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ոչ ոքի չի կարելի զրկել սեփականությունից, բացառությամբ դասական կարգով՝ օրենքով նախատեսված դեղի:

Հայկական ԽՍՀ Մինիստրների խորհրդի և Արհեստակցական միությունների հայկական հանրադատական խորհրդի 13.06.1989 թվականի «Պետական ու հանրային բնակարանային ֆոնդի սներում բնակարաններն որդես անձնական սեփականություն փոխանցելու վաճառելու մասին» թիվ 272 որոշմամբ հաստատված կանոնադրության 20-րդ կետի համաձայն՝ ղեկավար և հանրային բնակարանային ֆոնդի սներում բնակարանները որդես անձնական սեփականություն վաճառվում են սլյալ բնակարանը զբաղեցնող վարձակալին կամ Հայկական ԽՍՀ բնակարանային օրենսգրքի 54-րդ հոդվածում նշված նրանց ընտանիքի անդամներին՝ ընտանիքի բոլոր չափահաս անդամների գրավոր համաձայնության առկայության դեղի: Նրանց համաձայնությամբ բնակարանը կարող է վաճառվել որդես նրանց ընդհանուր սեփականություն:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ իրավական ակտի հիշատակված դրույթը ղեկ է մեկնաբանել սեփականաճանրհման ողջ հայեցակարգի լույսի ներքո: Տվյալ դեղիում ղեկավար և հանրային բնակարանային ֆոնդի սների սեփականաճանրհման համար ընտրվել էր վաճառքի ձևը, որի հիմնական նպատակը ղեկավար և հանրային բնակարանային ֆոնդից յուրաքանչյուր փոխանցում որոշակի սեփականության բաժնի հատկացումն է: Այսինքն՝ չէր կարող ողջ ընտանիքին բնակվելու համար հատկացված բնակարանը վաճառվել ընտանիքի մեկ անդամին՝ մյուսներին զրկելով բնակարանի նկատմամբ սեփականության իրավունքից:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Երևանի Սայաթ-Նովա թաղամասի 1/2 շենքի թիվ 20 երկու սենյականոց բնակարանը Թագուհի Կուրդիյանին վաճառելիս սլյալ բնակարանի նկատմամբ ծագել է նրա և նրա ընտանիքի բոլոր 5 անդամների՝ Մանյա, Գարիկ և Ալեքսանդր Կուրդիյանների, Հովհաննես և Տիգրան Այվազյանների սեփականության իրավունքը:

Վերը նշված սրամաքանությունից է ելնում նաև հետագայում՝ 29.06.1993 թվականին ընդունված և 01.09.1993 թվականին ուժի մեջ մտած «Պետական և հանրային բնակարանային ֆոնդի սեփականաճանրհման մասին» ՀՀ օրենքը, որի 13-րդ հոդվածի համաձայն՝ բնակարանային ֆոնդի բնակարանների սեփականաճանրհմանը ընտանիքի չափահաս անդամների համաձայնության դեղիում ձևակերտվում է սլյալ բնակարանի վարձակալի անունով, կամ նրա ընտանիքի որևէ չափահաս անդամի անունով՝ **որդես ընտանիքի բոլոր անդամների ընդհանուր համատեղ, կամ ընդհանուր բաժնային սեփականություն:** Վարձակալի ընտանիքի այն անդամները, որոնք բնակվում են նրա հետ համատեղ, Հայաստանի Հանրադատության բնակարանային օրենսգրքի համաձայն, վարձակալի հետ համահավասար օգտվում են բնակարանային վարձակալության դրամատարներից բխող բոլոր իրավունքներից և կրում բոլոր դատարանային գործերը, ինչպես նաև օգտվում են բնակարանների սեփականաճանրհմանից բխող իրավունքներից:

Ինչ վերաբերում է Գարիկ, Մանյա և Ալեքսանդր Կուրդիյանների այլ բնակարան ստանալու հանգամանքին, առաջ այն չի կարող Երևանի Սայաթ-Նովա թաղամասի 1/2 շենքի թիվ 20 երկսենյականոց բնակարանի նկատմամբ սեփականության իրավունքի դադարման հիմք հանդիսանալ, քանի որ ինչպես նշվել է վերևում, ՀՀ Սահմանադրության 31-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, ոչ ոքի չի կարելի զրկել սեփականությունից, բացառությամբ դասական կարգով՝ օրենքով նախատեսված դեղի, իսկ ՀՀ օրենսդրությամբ անձին սեփականությունից զրկելու նման հիմք նախատեսված չէ:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանը սույն գործով անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ սեփականաձեռքի մասին ձեռք բերված գույքի նկատմամբ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածով սահմանված՝ ամուսինների ընդհանուր համատեղ սեփականության կարգավիճակը չի գործում: Սեփականաձեռքի մասին ընթացքում ամուսինների ստացած գույքը հանդիսանում է նրանցից յուրաքանչյուրի սեփականությունը:

Վերոհիշյալ նկատառումներով անհիմն են վճռաբեկ բողոքի դիմումները փաստարկները:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքը ենթակա է բավարարման մասնակիորեն՝ ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 17.11.2006 թվականի թիվ 06-3155 վճիռը բեկանելու դիմումից մասով, քանի որ սույն գործով անհրաժեշտ է լրացուցիչ դատական ֆունկցիաներ:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 17.11.2006 թվականի թիվ 06-3155 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆունկցիաներ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrudgropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrudgropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-274
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Հակոբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-706 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությանը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությանը դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆիննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային
դրոճական ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական
դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 08.01.2007 թվականի թիվ Տ-274 քաղաքացիական գործով
կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Ծառայության Հրազդանի սարածֆային հարկային տեսչության
հայցի ընդդեմ «Կոճոռ-Տելեկոմ» փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝
Ընկերություն)՝ գումար բռնագանձելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դահանջել է դատասախանողից բռնագանձել
1 794 700 ՀՀ դրամ, որից 76 200 ՀՀ դրամ՝ ավելացված արժեքի հարկ, 1 700 000 ՀՀ դրամ՝
դրոճական տուրք և 18 500 ՀՀ դրամ՝ դատարանի սոցիալական ադահովագրության վճար:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 08.01.2007 թվականի թիվ Տ-274 վճռով հայցը
բավարարվել է մասնակիորեն: Ընկերությունից հոգոտ դրոճական բյուջեի բռնագանձվել է 94
700 ՀՀ դրամ, որից 76 200 ՀՀ դրամ՝ ավելացված արժեքի հարկ, 18 500 ՀՀ դրամ՝ դատարանի
սոցիալական ադահովագրության վճար: Հայցը մնացած մասով մերժվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասախան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը ֆիննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիբյալ
հիմնավորումներով.

Դասարանը կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածը, որը չդիմաց է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստերով.

Տնտեսական դասարանը, հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ հայցվորի դրսևակառնոթյունները ղետակառն սուրբի գծով առաջագել են 21.04.2003 թվակառնի դրոթյառնք, կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվառնի 1-ին մասի դրոթյոնները, ալյինչ, սվյալ հոդվառնը վերաբերոռն է հարկալյին դարսավորոթյուններին և չի կարող սարսառնվել ղետակառն սուրբ վառնելոռն հետ կաղվառն իրավահարաբերոթյունների վրա:

Վերոգրյալի հիմառն վրա բողոք բերառն առնառն ղյահառնառն է բեկառնել դասարառնի 08.01.2007 թվակառնի վառնի՝ հալյը մերառնելոռն մասը:

3. Վառնաբեկ բողոքի ֆննոթյառն հառնար նեառնակոթյոռն ոռնեղղ փաստերը.

Վառնաբեկ բողոքի ֆննոթյառն հառնար էակառն նեառնակոթյոռն ոռնեռն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ սրառնաղոռնի և կաղղի նալխարարոթյառն կողմիղ 17.05.2000 թվակառնին Ընկերոթյառնը սրվել է թիվ 465 լիղենգիառն, ոռի գորառնոթյառն ժառնկետը լրացել է 15.12.2003 թվակառնին:

2) Ծառնալոթյառն ներկալյացրառն հալյցաղղիմոռնի հառնաալյոռն Ընկերոթյառն կողմիղ սվյալ լիղենգիալյի հառնար վառնոռնը կասարվել է 21.04.2003 թվակառնին:

3) Ծառնալոթյառն Հրագղառնի սարսառնֆալյին հարկալյին տետալոթյառն տեղեկառնի հառնաալյոռն Ընկերոթյառն դարսավորոթյոռնները ղետակառն բլոլառնի հառնղեղղ ղետակառն սուրբի գծով 07.09.2006 թվակառնի դրոթյառնք կաղառնել են 1 700 000 ՀՀ դրառն:

4. Վառնաբեկ դասարառնի ղյասառնաբառնոթյոռնները և եղրսահառնգառնները.

Ըննելոռն վառնաբեկ բողոքը նշվառն հիմքի սահառնաներոռն Վառնաբեկ դասարառնը գտնոռն է, ոռ այն հիմնալոր է հետևյալ պատճառաբառնոթյառնք.

Հալյասառնի Հառնրաղետոթյառն Սահառնաղրոթյառն 45-րդ հոդվառնի հառնաալյոռն՝ յոռաբառնչլոռն ոբ դարսավոր է օրենքով սահառնառնվառն կարղով և չալոռն մոռնել **հարկեր, սուրբեր**, կասարել դարսաղղի ալյ վառնոռններ:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվառնի 1-ին մասի «ա» կետի հառնաալյոռն՝ Հալյասառնի Հառնրաղետոթյոռնոռն հարկալյին հարաբերոթյոռնները կարղավորլոռն են հարկալյին օրենաղրոթյառնք, ոռը բաղկացառն է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքիղ և առաառնի հարկաստակների մասին օրենքներիղ:

Նոլյոռն օրենքի 3-րդ հոդվառնի հառնաալյոռն՝ հարկը ղետակառն և հասարակակառն կարիքների բավարառնառն նղյասակով հառնաղարսաղղի և առնհասոլյղ վառն է, ոռը գառնառնվոռն է ֆիղղիկակառն և իրավաբառնակառն առնառնղիղ, հիմնարկներիղ, տեղակառն ինֆնակառնալարառն մարմիններիղ՝ հարկալյին օրենաղրոթյառնք նալխաստակառն կարղով, չալիերով և սահառնառնվառն ժառնկետներոռն:

Ղետակառն սուրբի հասկացոթյոռնը, սուրբերի տետակները և դրոլյալչալիերը, սուրբ վառնրղներին, սուրբը գառնառնելոռն, վերաղարառնելոռն, արսոռնոթյոռններ սրառնաղրելոռն կարղոռն ոռ ղյալյառնները և ղետակառն սուրբի հետ կաղվառն մլոռն հարաբերոթյոռնները կարղավորլոռն են «Ղետակառն սուրբի մասին» ՀՀ օրենքով:

«Ղետակառն սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվառնի հառնաալյոռն՝ Հալյասառնի Հառնրաղետոթյոռնոռն ղետակառն **սուրբը** ղետակառն մարմինների լիաղորոթյոռնների

իրականացմամբ լայնամասշտաբով՝ նույն օրենքով սահմանված ծառայությունների կամ գործողությունների համար ֆիզիկական և իրավաբանական անձանցից Հայաստանի Հանրապետության ղեկավար և (կամ) համայնքների բյուջեներ մուծվող օրենքով սահմանված դարձադր վճար է:

Վերոգրյալ իրավանորմերի համաձայն՝ կարելի է հանգել հետևության, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքը սարածվում է միայն հարկային իրավահարաբերությունների և **հարկերի** նկատմամբ, իսկ ղեկավար սուրճի հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են «Պետական սուրճի մասին» ՀՀ օրենքով:

Հետևաբար, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածը սարածվում է միայն հարկային օրենսդրության խախտումներ բացահայտելու դեղմերի վրա, այն է՝ հարկերի վրա, իսկ ղեկավար սուրճի վճարման հետ կապված իրավահարաբերությունների վրա այն չի սարածվում:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն՝ սնտեսական դատարանի վճռի մասը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 08.01.2007 թվականի թիվ Տ-274 վճռի՝ հայցը մերժելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆննդության:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման ղահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqruրթյունի
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqruրթյուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3418/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Լ.Գրիգորյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Ա.Խառնայան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-249(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաքը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությալը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությալը դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնքաց դատական նիստում, քննելով Մուրադ Խաչատրյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 28-ի թիվ 06-3418 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Մուրադ Խաչատրյանի ընդդեմ Դոնարա Խաչատրյանի՝ փոխհատուցում վճարելու թույլվություն սալու և հակընդդեմ հայցի՝ բաժնեմասն առանձնացնելու, բաժնեմաստում բնակվելու հնարավորություն ընձեռելու և գումարի դահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատալարական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ Մուրադ Խաչատրյանը դահանջել է թույլատրել Վանաձոր ֆաղաֆի Հակոբյան փողոցի թիվ 9 հասցեի սան, ինչդեռ նաև հողամասի 1/4 մասի նկատմամբ Դոնարա Խաչատրյանին վճարել փոխհատուցում և դաղարեցնել նրա սեփականության իրավունքը:

Դիմելով դատարան՝ Դոնարա Խաչատրյանը դահանջել է Վանաձոր ֆաղաֆի Հակոբյան փողոցի թիվ 9 հասցեի սնահրությունից առանձնացնել իր բաժինը, հնարավորություն ընձեռել իր բաժնում բնակվելու և Մուրադ Խաչատրյանից բռնազանձել 70 000 (յոթանաստուն հազար) ՀՀ դրամ՝ որդես վնասի փոխհատուցում:

Լռու մարզի առաջին աշյանի դատարանի 2006 թվականի հունիսի 7-ի վճռով հայցը մերժվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը բավարարվել է մասնակիորեն:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 2006 թվականի նոյեմբերի 28-ի վճռով հայցը մերժվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը բավարարվել է մասնակիորեն:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Սուրադ Խաչատրյանը:
Միաժամանակ, Սուրադ Խաչատրյանը միջնորդություն է ներկայացրել վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված ժամկետի սուրճի վճարումից ազատվելու մասին:
Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկերը և դատանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորումներով.

Վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դատանքները, որի արդյունքում սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված ժողովումը դատաւարանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դատարանը, անտեսելով, որ Վանաձոր ֆաղաղի Հակոբյան փողոցի թիվ 9 հասցեի տունը բաղկացած է երկու միջանցիկ սենյակներից, և Դոնարա Խաչատրյանի մասն առանձնացնելով՝ հնարավոր չէ աղաղիովել առանձին մոտսեր, Դոնարա Խաչատրյանը Վանաձոր ֆաղաղի Ձ.Անդրանիկի 2-րդ փակուղու թիվ 2 հասցեում ունի սեփական տուն և հողամաս, սան կարիք չունի, գտել է, որ Վանաձոր ֆաղաղի Հակոբյան փողոցի թիվ 9 հասցեի բնակելի սան Դոնարա Խաչատրյանին սեփականության իրավունքով դասկանող 31մ մակերեսով մասն անուան չէ: Վերաքննիչ դատարանը հաւելի չի առել նաև ՀՀ կառավարությանն առընթեր անուարժ գույղի կաղաւսրի ժեղական կոմիսիի Վանաձորի սարաժֆային ստրաբաժանման 2006 թվականի հոկտեմբերի 28-ի մասնագիղական եղրակաղությունն այն մասին, որ Վանաձոր ֆաղաղի Հակոբյան փողոցի թիվ 9 հասցեի անուարժ գույղն առանց լրաղուցիղ ժինարաղական աղխասաններ կասարելու հնարավոր չէ բաժանել առանձին 3/4 և 1/4 մասերի:

Վերողղայի հիման վրա բողոք բերած անձը դատանքել է բեղանել Վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 28-ի վճիղը, փոփոխել այն՝ հայղը բավարարել, իսկ հակընղղեն հայղը մերժել:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նուանակություն ունեղող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նուանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Վանաձոր ֆաղաղի Հակոբյան փողոցի թիվ 9 հասցում գնվող անուարժ գույղի սեփականասերեր են հանղիսանում Սուրադ և Դոնարա Խաչատրյանները՝ համաղասաղխանաղար 3/4 և 1/4 մասերով:

2) ՀՀ կառավարությանն առընթեր անուարժ գույղի կաղաւսրի ժեղական կոմիսիի Վանաձորի սարաժֆային ստրաբաժանման (այտուհես՝ Վաղաւսր) 2006 թվականի հոկտեմբերի 28-ի մասնագիղական եղրակաղության համաձայն՝ Վանաձոր ֆաղաղի Հակոբյան փողոցի թիվ 9 հասցեի անուարժ գույղն առանց լրաղուցիղ ժինարաղական աղխասաններ կասարելու հնարավոր չէ բաժանել առանձին 3/4 և 1/4 մասերի:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաւարանությունները և եղրահանղումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ դատաւարանությանը.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 2-րդ դարբերության համաձայն՝ բաժնային սեփականության մասնակղի բաժինը բնեղենով առանձնացնելու

փոխարեն մյուս սեփականատերերը կարող են այդ մասնակցի համաձայնությամբ նրան փոխհասուցում վճարել: Այն դեղմում, երբ սեփականատիրոջ բաժինն աննշան է, չի կարող իրադրվել առանձնացվել, և ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ այդ սեփականատերն էական Եսահ չունի, դասարանը կարող է նաև այդ սեփականատիրոջ համաձայնության բացակայության դեղմում բաժնային սեփականության մյուս մասնակիցներին թույլատրել վճարելու փոխհասուցում:

Վերոնշյալ օրինադրույթից հետևում է, որ առանց սեփականատիրոջ համաձայնության դասարանի կողմից բաժնային սեփականության մյուս մասնակիցներին փոխհասուցում վճարելը թույլատրելու համար անհրաժեշտ է մի Եարբ նախատյայնանների դարտադիր և **միաժամանակյա** առկայությունը:

Այդդիպիտե՝

1. սեփականատիրոջ բաժնի աննշան լինելը,
2. դրա իրադրվելու առանձնացվելու անհնարիությունը,
3. ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ այդ սեփականատիրոջ էական Եսահ բացակայությունը:

Մույն Բաղաբացիական գործով Վերաբնիչ դասարանը, մերժելով Դոնարա Խաչատրյանի սեփականության իրավունքը փոխհասուցմամբ դադարեցնելու մասին Մուրադ Խաչատրյանի հայցը, վճռի հիմնում դրել է այն հանգամանքը, որ ամբողջ սնատիրության և հողամասի 1/4 մասը չի դիտում ընդհանուր սեփականությունում աննշան բաժին, և որ Դոնարա Խաչատրյանը էադրես Եսահագրքված է ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ:

ՀՀ Բաղաբացիական դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաբանչյուր ադագույց գնատեսում է գործում եղած բոլոր ադագույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

ՀՀ Բաղաբացիական դատարանի օրենսգրքի 130-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դասարանի վճիռը դեբտ է լինի օրինական և հիմնավորված, իսկ նույն օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ դարբերության համաձայն՝ վճռի դատաձառաբանական մատում դեբտ է նշվել դասարանի կողմից դարգրված գործի հանգամանքները, ադագույցները, որոնց վրա հիմնված են դասարանի հետևությունները:

Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում նշել, որ յուրաբանչյուր դեղմում դատարանը դարտավոր է սալ վճռի թե՛ փատսական և թե՛ իրավական հիմնավորումները:

Վճռի իրավական հիմնավորումը կայանում է հատատված փատսերի և իրավատարբերությունների նկատմամբ նյութական իրավունքի համադատատախան նորմի կամ նորմերի ընտրության և կիրատման մեջ, այն նորմի (նորմերի), որի հիման վրա դատարանը եզրակատություն է անում վիճելի իրավատարբերության առկայության կամ բացակայության մասին:

Վճռում ոչ միայն դեբտ է ցույց սալ նորմատիվ ակտի այս կամ այն հոդվածը, որում ամբարգրված է կիրատման ենթակա նորմը, այլ դեբտ է դատաձառաբանվի, թե հատկատրես ինչու դեբտ է կիրատվի հենց այդ նորմը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը բնութագրում է ինչդրես դատարանի, այնդրես էլ նրա վճռի իրավակիրատ գործատույթը, ընդգծում դատական գործունեության և դատական վճռի օրինականությունը (ՏԵՆ ՀՀ կատարարությանն առընթեր դեբտական գույքի կատարարման վարչությունն ընդդեմ «Բնար-88» սատմանատիակ դատատախանատությանը ընկերության, 21.12.2006թ., Բաղաբացիական գործ թիվ 3-2504/ՏԴ (գումար բռնագանձելու դատատնջով) Վճռաբեկ դատարանի որոշումների ընտրանի, հատոր առաջին, էջ 469-472):

Մինչդեռ սույն ֆաղաֆաղիական գործով Վերաֆննիչ դասարանը մանրակրկիտ ֆննարկման առարկա չի դարձրել և դասաճ կերպով չի հիմնավորել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ մասով նախատեսված նախադրյալների առկայությունը:

Մասնավորապես, հաշվի առնելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի առաջին հոդվածում ամրագրված՝ սեփականության անձեռնմխելիության սկզբունքը, և որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածով նախատեսված՝ բաժնային սեփականության իրավունքի ոչ մեծ բաժնի դրամական փոխհատուցման հարկադրական վճարման այս կանոնը որոշակիորեն սահմանափակում է սեփականության անձեռնմխելիության սկզբունքի գործողությունը, Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ Վերաֆննիչ դասարանը ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ մասը կիրառելիս, յուրաքանչյուր գործի հանգամանքների հաշվառմամբ դեռ է մանրակրկիտ ֆննարկման առարկա դարձնի դրանով սահմանված երեք նախադրյալներից յուրաքանչյուրի առկայությունը:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ սեփականացման Էական շահի առկայության կամ բացակայության հարցին անդրադառնալիս դասարանը դեռ է հաշվի առնի սեփականացման շահագրգռվածության համաչափությունը բաժնային սեփականության իրավահարաբերություններում մյուս սեփականացներին դասառաված անհարմարություններին, սեփականության իրավունքով համանման այլ ունեցվածք ունենալը (սույն ֆաղաֆաղիական գործով այդդիսին կարող է լինել Դոնարա Խաչատրյանի մոտ փաստացի բնակվելու համար դիտանի այլ բնակարանության առկայությունը), այդ բաժնի նկատմամբ սեփականացման շահագրգռվածության առկայությունը և այլն:

Անդրադառնալով վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված դեռական տուրքի վճարումից ազատելու մասին բողոք բերած անձի միջնորդությանը՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «Պեռական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի հիմքով այն ենթակա է բավարարման, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Մուրադ Խաչատրյանը կենսաթոշակառու է, սոցիալապես անաղաղով:

Այսպիսով, սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը դիտում է բավարար՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դասական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 28-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Մուրադ Խաչատրյանին ազատել վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված դեռական տուրքի վճարումից:

3. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաֆննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3563/2006թ.
Նախագահող դասավոր՝ Գ.Մասինյան
Դասավորներ՝ Դ.Խաչատրյան
Վ.Ավանեսյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-464(ՎԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաձը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

*Նախագահությունը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությունը դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի մարտի 30-ին

դմբաց դասական նիստում, ֆննելով Ռոբերտ Միմոնյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի թիվ 06-3563 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ռոբերտ Միմոնյանի ընդդեմ Գայանե Փարսյանի, Արմեն, Մարինե և Անդրանիկ Թադևոսյանների, երրորդ անձ՝ Երևանի ֆաղաֆաղետարանի և Էրեբունու թաղաղետարանի, ՀՀ կառավարությանը առընթեր անեարժ գույքի կաղաասրի ողետական կոմիտեի «Մարաե» սարաժֆային ստորաբաժանման՝ Երևան ֆաղաֆի Երկաթգժի փողոցի թիվ 28 ետնֆի թիվ 21 բնակարանը սեֆականաեոռհելու վերաբերյալ Երևանի Էրեբունու Եղխոռհրղի գործկոմի 1995 թվականի օգոստոսի 25-ի թիվ 32/54 որոեումը և դրա հիման վրա սրվաժ սեֆականության իրավոնֆի գրանցման վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու և ըստ Գայանե Փարսյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Ռոբերտ Միմոնյանի՝ դրամական ֆոխիասոցմամբ բնակարանի բաժնի նկասմամբ սեֆականության իրավոնֆը դաղարեցնելու դախանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դասավարական նախաղաամությունը.

Դիմելով դասարան՝ Ռոբերտ Միմոնյանը դախանջել է մասնակի անվավեր ճանաչել Երևան ֆաղաֆի Երկաթգժի փողոցի թիվ 28 ետնֆի թիվ 21 բնակարանը դասասխասնողների ընսանիֆի 7 անձանց անվամբ սեֆականաեոռհելու վերաբերյալ Երևանի Էրեբունու Եղխոռհրղի գործկոմի 1995 թվականի օգոստոսի 25-ի թիվ 32/54 որոեումը և դրա հիման վրա նրանց սրվաժ սեֆականության իրավոնֆի գրանցման վկայականը, ճանաչել Ռոբերտ Միմոնյանի սեֆականության իրավոնֆը նեվաժ բնակարանի Պերճանուե Մանասյանին

դասկանող 14 ԲՄ մակերեսով բնակելի սարածֆի նկատմամբ, 8,8 ԲՄ մակերեսով օժանդակ հարմարությունները թողնել դասասխանողների հետ ընդհանուր օգտագործման:

Հակընդդեմ հայցով Քայանե Փարսյանը դաժանաբան փոխհասուցմամբ դադարեցնել վերը նշված բնակարանի Ռոբերտ Միմոնյանի բաժնի նկատմամբ նրա սեփականության իրավունքը:

Երևանի Էրեբունի և Նուբարաբեն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 2006 թվականի օգոստոսի 24-ի վճռով հայցը և հակընդդեմ հայցը բավարարվել են:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դասարան) 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի վճռով հայցը և հակընդդեմ հայցը բավարարվել են:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ռոբերտ Միմոնյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաժանաբանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաքննիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 2-րդ դարբերությունը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասճանաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Հասցի առնելով այն հանգամանքը, որ Երևան ֆաղաֆի Երկաթգծի փողոցի թիվ 28 շենքի թիվ 21 բնակարանի վեճի առարկա սարածֆը կազմում է ամբողջ բնակարանի 25%-ը, ուսի, այն չի կարող աննշան որակվել: Բացի այդ, անհիմն է Վերաքննիչ դասարանի եզրահանգումն այն մասին, որ Ռոբերտ Միմոնյանն այդ բնակարանի օգտագործման մեջ էական շահ չունի, քանի որ վերջինիս ընտանիքը 6 անձով բնակվում է մեկ սենյականոց բնակարանում՝ անհրաժեշտ կենցաղային դրամաների բացակայության դրամաներում:

2) Վերաքննիչ դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 324-րդ հոդվածի առաջին մասի 1-ին կետը, որը դեմ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասճանաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Անահիտ Զոհրաբյանին լիազորագիրը սրվել է 2006 թվականի մարտի 22-ին երեք ամիս ժամկետով, իսկ Երևանի Էրեբունի և Նուբարաբեն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի վճիռը կայացվել է 2006 թվականի օգոստոսի 24-ին: Այսինքն՝ Ռ.Միմոնյանի ներկայացուցչի լիազորություններն այդ դաժանաբան դադարած էին, ուսի և նրա կողմից հակընդդեմ հայցի ընդունումը որևէ իրավական հետևանք չէր կարող ունենալ:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաժանաբան է բեկանել Վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 1997 թվականի հունվարի 15-ի թիվ 19546 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականով գրանցվել է Պերճանուց Մանասյանի՝ Երևանի Երկաթգծի թիվ 28 շենքի թիվ 21 բնակարանի 14 ԲՄ մակերեսով բնակելի սարածֆի նկատմամբ սեփականության, իսկ 8,8 ԲՄ մակերեսով օժանդակ մակերեսի նկատմամբ՝ ընդհանուր սեփականության իրավունքը:

2) 2006 թվականի հունվարի 30-ի ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրի համաձայն՝ Պերճանուց Մանասյանի գույքի նկատմամբ ժառանգը Ռոբերտ Միմոնյանն է:

3) 2006 թվականի մարտի 22-ին սրված լիազորագրով Ռոբերտ Միմոնյանը լիազորել է Անահիտ Չոհրաբյանին լինելու իր ներկայացուցիչը ՀՀ դատական բոլոր այսաններում, մասնակցելու դատաքննությանը, ներկայացնելու ցածրը ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 42-րդ հոդվածով նախատեսված բոլոր լիազորություններով: Լիազորագիրը սրվել է երեք ամիս ժամկետով:

4) 2006 թվականի օգոստոսի 24-ին Երևանի Էրեբունի և Նուբարաշեն համայնքների առաջին այսանի դատարանում սույն ֆաղափացիական գործի քննության ընթացքում Անահիտ Չոհրաբյանն ընդունել է Գայանե Փարսյանի հակընդդեմ հայցը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 2-րդ դարբերության համաձայն՝ բաժնային սեփականության մասնակցի բաժինը բնեղենով առանձնացնելու փոխարեն մյուս սեփականատերերը կարող են այդ մասնակցի համաձայնությամբ նրան փոխհատուցում վճարել: Այն դեպքերում, երբ սեփականատիրոջ բաժինն աննշան է, չի կարող իրադրվել առանձնացվել և ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ այդ սեփականատերն էական ցածր չունի, դատարանը կարող է նաև այդ սեփականատիրոջ համաձայնության բացակայության դեպքում բաժնային սեփականության մյուս մասնակիցներին թույլատրել վճարելու փոխհատուցում:

Վերոնշյալ օրինադրույթից հետևում է, որ առանց սեփականատիրոջ համաձայնության բաժնային սեփականության մյուս մասնակիցներին դատարանի կողմից փոխհատուցում վճարելը թույլատրելու համար անհրաժեշտ է մի քանի նախադրյալների դատարանի և միաժամանակյա առկայությունը: Այդպիսիք են՝ սեփականատիրոջ բաժնի աննշան լինելը, դրա իրադրվել առանձնացվելու անհնարինությունը և ընդհանուր գույքի օգտագործման մեջ այդ սեփականատիրոջ էական ցածր բացակայությունը:

ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 130-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դատարանի վճիռը ղեկ է լինի օրինական և հիմնավորված, իսկ նույն օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ դարբերության համաձայն՝ վճռի դատառաքանական մասում ղեկ է նշվում դատարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները, աղացույցները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հետևությունները:

Մինչդեռ Վերաբեկիչ դատարանը սույն ֆաղափացիական գործով փոխհատուցմամբ դադարեցրել է Ռոբերտ Միմոնյանի սեփականության իրավունքը նրա բաժնի նկատմամբ, վճռի հիմքում դնելով միայն այն հանգամանքը, որ Ռոբերտ Միմոնյանը երբևէ չի բնակվել Երևանի Երկաթգծի թիվ 28 շենքի թիվ 21 բնակարանում և հետևաբար, էական ցածր չունի սվյալ բնակարանի օգտագործման մեջ: Այսինքն՝ Վերաբեկիչ դատարանը վճռի դատառաքանական մասում անդրադարձ չի կատարել և ֆինանսական առարկա չի դարձրել վեճի առարկա բնակարանում Ռոբերտ Միմոնյանի բաժնի աննշան լինելու, ինչպես նաև այդ բաժնին առանձնացնելու անհնարինության հարցերին, որոնք սույն ֆաղափացիական գործով Ռոբերտ Միմոնյանի սեփականության իրավունքը փոխհատուցմամբ դադարեցնելու դատարանի նախադրյալներ են հանդիսանում:

2) Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 41-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ ներկայացուցչի լիազորությունները ղեկ է առնալով օրենքի համադասասխան սրված և ձևակերպված լիազորագրում:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 324-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին կետի համաձայն՝ լիազորագրի գործողությունը դադարում է, եթե լիազորագրի ժամկետը լրացել է:

Հիմն ընդունելով վերոնշյալը և հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ 2006 թվականի մարտի 22-ին Անահիս Չոհրաբյանին սրված լիազորագրի ժամկետը 2006 թվականի օգոստոսի 24-ի դրությամբ լրացած էր, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Անահիս Չոհրաբյանի լիազորությունների դադարած լինելու դրամաներում նրա կողմից հակընդդեմ հայցի ընդունումը Ռոբերտ Միմոնյանի նկատմամբ իրավական հետևանքներ չի կարող առաջացնել:

Ինչ վերաբերում է Վերաբնիչ դատարանի եզրահանգմանն այն մասին, որ Ռոբերտ Միմոնյանն առաջին ասյանի դատարանում մասնակցել է գործի քննությանը և չի առարկել իր սեփականության իրավունքը փոխհատուցմամբ դադարեցնելու մասին հակընդդեմ հայցին, հետևաբար, նա ընդունել է այն, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է անհիմն, քանի որ համաձայնությունը ենթադրում է անձի կողմից ակտիվ վարագործի, այն է՝ կամահայտության դրսևորում, ինչը սկյալ դեղմում բացակայում է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ դարբերության ուժով Վերաբնիչ դատարանը հայցադատականի հիմնավոր լինելու մասին եզրահանգումը ղեկ է կատարել ոչ թե Ռոբերտ Միմոնյանի լռության, այլ իր կողմից դարգված գործի փաստերի, աղացույցների, այս կամ այն աղացույցները մերժելու փաստարկների, ինչդեպ նաև օրենքների, Հայաստանի Հանրապետության միջազգային դրամանագրերի և այլ իրավական ակտերի հիման վրա:

Այսդիտով, վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը գտնում է բավարար ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով վերանայվող դատական ակտը մասնակի բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի վճռի՝ Գայանե Փարսյանի հակընդդեմ հայցը բավարարելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի վճռի մնացած մասը թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-176/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Զիլինգարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-500 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 2007 թվականի հունվարի 12-ի թիվ S-176 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի Անահիտ Թորոսյանի ընդդեմ Ծառայության՝ 2006 թվականի հոկտեմբերի 19-ի թիվ 1303288 ակտն անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ Անահիտ Թորոսյանը դիմում է անվավեր ճանաչել Ծառայության 2006 թվականի հոկտեմբերի 19-ի թիվ 1303288 ակտը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2007 թվականի հունվարի 12-ի վճռով դիմումը բավարարվել է մասնակիորեն՝ անվավեր է ճանաչվել 2006 թվականի հոկտեմբերի 19-ի թիվ 1303288 ակտի 4-րդ կետը և եզրափակիչ աղյուսակը: Ակտի մյուս կետերին վերաբերող մասով դիմումը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատարանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, կիրառել է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ կետը և 7-րդ հոդվածի

«բ» կեսը, որոնք չդիմացել են կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարվում է հետևյալ փաստաթղթերով.

Հարկային ծառայողները, ներկայացնելով իրենց ծառայողական վկայականները, Անահիս Թորոյանից ղեկավարվելով և սուղել են նրա անձը հաստատող փաստաթղթերը, նրա ներկայությամբ գույքագրել ավտոմեքենան, զսնվող ադրանքները և վերցրել գրավոր բացատրություն, որով Անահիս Թորոյանն ընդունել է իր կողմից առանց ղեկավարական գրանցման ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնելու փաստը և սուղման ակտում նշված իրացման երջանառության չափը: Այսինքն՝ հարկային ծառայողները ղեկավարվել են «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 4-րդ մասի ղեկավարներին համադասասխան:

2) Դատարանը կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածը, որը չդիմացել են կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարվում է հետևյալ փաստաթղթով.

Վերոնշյալ հոդվածի կիրառման անհրաժեշտությունը բացակայել է, քանի որ Անահիս Թորոյանի իրացման երջանառությունը որոշելիս հաշվի է առնվել նրա կողմից սրված գրավոր բացատրությունը:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը ղեկավարվել է բեկանել Դատարանի 2007 թվականի հունվարի 12-ի վճիռը՝ դիմումի բավարարման մասով:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆինույան համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆինույան համար նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) 2006 թվականի հոկտեմբերի 17-ին Անահիս Թորոյանի կողմից սրված բացատրության համաձայն՝ 2005 թվականի հունիս ամսից մինչև 2006 թվականի հոկտեմբերի 19-ը ընկած ժամանակաշրջանում իր կողմից վաճառվել է 6 400 000 (վեց միլիոն չորս հարյուր հազար) ՀՀ դրամ արժողությամբ ծաղիկների ձևավորման դարազաններ:

2) Ծառայության դեպի 2006 թվականի հոկտեմբերի 19-ի թիվ 1303288 հանձնարարագրով հանձնարարվել է Անահիս Թորոյանի մոտ կատարել առանց ղեկավարական գրանցման, առանց սահմանված ժամկետում հարկային մարմնում հաշվառման, առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա, օրենսդրությամբ թույլատրված վայրից դուրս օրենսդրությամբ արգելված գործունեության սուղում:

3) 2006 թվականի հոկտեմբերի 19-ին կազմվել է թիվ 1303288 սուղման ակտը, որով Անահիս Թորոյանի նկատմամբ առանց ղեկավարական գրանցման, առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու համար նշանակվել է 3 200 000 (երեք միլիոն երկու հարյուր հազար) ՀՀ դրամ սուղանք:

4. Վճռաբեկ դատարանի ղեկավարությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Հայաստանի Հանրապետությունում սուղումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի առաջին դրույթի դարձրած համաձայն՝ **սուղումն սկսելուց առաջ** համադասասխան ղեկավարական մարմնի ղեկավարն սուղում իրականացնելու մասին հրադարակում է հրաման կամ հանձնարարագիր:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ դարբերության համաձայն՝ հարկային մարմնի կողմից առանց ՊԵՏԱԿԱՆ գրանցման, առանց համադասասխան լիցենզիայի գործունեություն իրականացնող ՏՆԵՍԱՎԱՐՈՂ սուբյեկտների հայտնաբերմանն ուղղված սուուգումների ժամանակ սուուգման հրամանում (հանձնարարագրում) նշվում են սուուգումն իրականացնող մարմնի անվանումը, **սուուգումն իրականացնող դասնասար անձի** դասնը, անունը, ազգանունը, սուուգման նդասակը, սուուգմամբ ընդգրկվող ժամանակաերջանը, սուուգման իրավական հիմքերը:

«Հայասանի Հանրադեությունում սուուգումների կազմակերմման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի «բ» կետի համաձայն՝ սուուգումն իրականացնող անձինք **իրենց լիազորություններն իրականացնելիս** իրավունք ունեն դահանջել փաստաթղթեր, սլյալներ և այլ տեղեկություններ, բացասություններ, տեղեկանքներ, որոնք անմիջականորեն առնչվում են իրենց իրավասության երջանակներում իրականացվող սուուգման նդասակներին:

Վերոերյալ օրինադրություններից հետևում է, որ սուուգումն իրականացնող դասնասար անձը սուուգումների բնագավառը կարգավորող օրենսդրությամբ նախատեսված գործողություններ կարող է իրականացնել (այդ թվում՝ բացասություններ վերցնել) միայն համադասասխան հանձնարարագրի առկայության դեղում և այդ հանձնարարագրում նշված երջանակներում:

Հիմք ընդունելով վերոերյալը՝ Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ սույն բաղաբաղական գործով սուուգման ակտի հիմքում չէր կարող դրվել սուուգման հանձնարարագրի բացակայությամբ Անահիտ Թորոյանից վերցրած բացասությունը, քանի որ այդ ժամանակաերջանում սուուգումն իրականացնող անձինք դիմողից բացասություն վերցնելու լիազորությամբ օժտված չէին:

Ինչ վերաբերում է բողոք բերած անձի դասնառաբանությանն այն մասին, որ սուուգումն իրականացնող անձինք «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի ուժով լիազորված էին բացասություններ վերցնել Անահիտ Թորոյանից, անհիմն է հետևյալ դասնառաբանությամբ.

«Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ հարկային ծառայողը, ներկայացնելով ծառայողական վկայականը, կարող է դահանջել և սուուգել աղօրինի գործունեություն իրականացնող կամ աղօրինի գործունեություն իրականացնելու մեղ կասկածվող անձանց անձը հաստատող փաստաթղթերը՝ սուուգումների բնագավառը կարգավորող օրենսդրությամբ սահմանված և հարկային մարմնի իրավասությունների երջանակներում գործողություններ իրականացնելու նդասակով:

Վերոերյալ հոդվածից հետևում է, որ սուուգումն իրականացնելու իրավասությամբ չօժտված հարկային ծառայողին ընդամենն իրավունք է վերադասվում սուուգվող անձից դահանջել նրա անձը հաստատող փաստաթղթերը: Այսինքն՝ «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 4-րդ մասի իմաստով հարկային ծառայողը, օրենքով սահմանված ընթացակարգով սուուգումն իրականացնելու լիազորության բացակայության դայմաններում, չունի անձից բացասություն վերցնելու իրավունք, անկախ նման գործողության նդասակից:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով անհիմն է հետևյալ պասնառաբանությամբ.*

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածը սահմանում է այն դեղերը, երբ անհնար է դառնում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաերկել հարկ վճարողի հարկային դարավորությունները: Այդ դեղերում հարկային տեսությունը,

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով, հարկվող օբյեկտները և հարկային դարսավորությունները հաշվարկում է հիմնվելով հարկ վճարողի ակտիվների, հարկ վճարողի իրացման շահագրգռության ծավալների, հարկ վճարողի արտադրության և շահագրգռության ծախսերի, գույքագրման և չափագրման սլյալների, օրենքով սահմանված կարգով երրորդ անձից ստացված տեղեկությունների, համանման դայմաններում գործող այլ սուբյեկտների միջև կիրառված գների և այլ ցուցանիշների վրա:

Բողոք բերած անձի դատառաքանությունն այն մասին, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի կիրառման անհրաժեշտությունը բացակայում է, քանի որ Անահիտ Թորոսյանի իրացման շահագրգռությունը որոշելիս հաշվի է առնվել նրա կողմից սրված գրավոր բացատրությունը, անհիմն է, քանի որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածով նախատեսված աղյուսի գործունեության իրականացման դեղում իրացման շահագրգռությունը (համախառն եկամուտը) և ակտիվների արժեքները որոշվում են հարկային մարմինների կողմից՝ կիրառելով նույն օրենքի 22-րդ հոդվածի դրույթները:

Տվյալ դեղում օրենսդիրը, հղում անելով նույն օրենքի 22-րդ հոդվածին, ի նկատի է ունեցել այն դեղումը (աղյուսի գործունեության իրականացում), երբ անհնար է հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկել հարկ վճարողի հարկային դարսավորությունը: Հեճևաբար, նման դեղում հարկային տեսչության համար ծագում է դարսավորություն՝ հաշվարկելու հարկվող օբյեկտները և հարկային դարսավորությունները Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով, հիմնվելով օրենքով սահմանված չափանիշների վրա:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 2007 թվականի հունվարի 12-ի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սննեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1-18/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Էդ.Նահապետյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-592 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «Միկրոէլեկտրատեխնիկա» բաց բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սննեսական դատարանի 2007 թվականի հունվարի 25-ի թիվ S-1-18 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ընկերության ընդդեմ «Լիլիթ» սահմանափակ լիցենզիայով գործառնության ընկերության (այսուհետ՝ Կազմակերպություն), երրորդ անձ՝ Գյումրու քաղաքապետարանի և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշահաբեր գույքի կադաստրի տեղական կոմիտեի Գյումրու սարածխային ստորաբաժանման (այսուհետ՝ Կադաստր)՝ ոչ հիմնական օբյեկտները ֆանդելու, սնորհման և օգտագործման իրավունքների խախտումները վերացնելու, Գյումրու քաղաքապետի 2005 թվականի հոկտեմբերի 7-ի թիվ 2041 որոշումը՝ Գյումրի քաղաքի Մայակովսկի փողոցի 70ա հասցեում գտնվող 156.65 քմ մակերեսով հողամասի առուվաճառքի մասով անվավեր ճանաչելու և որդես որոշման անվավերության հետևանք առաջարկելու Գյումրու քաղաքապետի և Կազմակերպության միջև 2005 թվականի հոկտեմբերի 12-ին կնքված առուվաճառքի դաշտանագրի ու Կադաստրի կողմից 2005 թվականի հոկտեմբերի 14-ին սրված թիվ 1997325 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դաշտանագրերի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դաշտանագրեր է դաշտավորեցնել կազմակերպությանը ֆանդելու Գյումրի քաղաքի Մայակովսկի փողոցի 70ա հասցեում գտնվող ոչ հիմնական օբյեկտները, վերացնել սնորհման և օգտագործման իրավունքների խախտումները, ինչպես նաև անվավեր ճանաչել Գյումրու քաղաքապետի 2005 թվականի հոկտեմբերի 7-ի թիվ 2041 որոշումը, Գյումրու քաղաքապետի և Կազմակերպության միջև 2005

թվականի հոկտեմբերի 12-ին կնքված առուվաճառքի տայմանագիրն ու Կադասրի կողմից 2005 թվականի հոկտեմբերի 14-ին սրված թիվ 1997325 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը՝ Գյումրի քաղաքի Մայակովսկի փողոցի 70ա հասցեում գտնվող 191.35հա մակերեսով հողամասի մասով:

ՀՀ սննտապահպանության նախարարի (այսուհետ՝ Դատարան) 2007 թվականի հունվարի 25-ի վճռով հայցի՝ ոչ հիմնական օբյեկտները ֆանդելու, սնօրինման և օգտագործման իրավունքների խախտումները վերացնելու, Գյումրու քաղաքապետի 2005 թվականի հոկտեմբերի 7-ի թիվ 2041 որոշումը մասնակի՝ 156,65 հա մակերեսով հողամասի առուվաճառքի մասով անվավեր ճանաչելու և որդես որոշման անվավերության հետևանք այդ մասով Գյումրու քաղաքապետի և Կազմակերպության միջև 2005 թվականի հոկտեմբերի 12-ին կնքված առուվաճառքի տայմանագիրն անվավեր ճանաչելու դատախազների մասը մերժվել է, իսկ հայցի՝ Կադասրի կողմից 2005 թվականի հոկտեմբերի 14-ին սրված թիվ 1997325 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դատախազի մասով՝ գործի վարույթը կարճվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին տասասխան է ներկայացրել Գյումրու քաղաքապետը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատախազը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դատախազը, չի կիրառել ՀՀ կառավարության 2001 թվականի սեպտեմբերի 24-ի թիվ 896 որոշումը հաստատված՝ «Ոչ հիմնական շինությունների սեղադրման կարգը», «Քաղաքաբաշխություն. Քաղաքային և գյուղական բնակավայրերի հասակագծում և կառուցադրում» 2.07.01-89 ՄՆԻՊ-ի նորմերը, որոնք դեմ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատախազականում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դատախազներին համապատասխան, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ չի գնահատել գործում առկա աղացույցները: Մասնավորապես, անդրադարձ չի կատարել հայցադիմումի լուսանկարային հավելվածին, որում դարձ երևում է սաղավարի և կցակառույցների հեռավորությունն Ընկերության մասնաբաժնեից: Դատարանը հաշվի չի առել նաև Գյումրու թիվ 2 ռազմականացված հրեջ դատախազության ջոկատի ղեկավարի 2002 թվականի հունիսի 6-ի թիվ 18/21/193 գրությունը, որում ուղղակի նշված է, որ Ընկերության հարակից սահմանում անմխիթար հրդեհապահության իրավիճակ է, հնարավոր չէ հրեջ ավտոմեքենաների անցուղարձը:

Դատարանը չի կիրառել ՀՀ կառավարության 2001 թվականի սեպտեմբերի 24-ի որոշումը հաստատված վերոնշյալ կարգը, որով սահմանվում են օբյեկտը ոչ հիմնական համարելու չափանիշները, և եկել է այն եզրահանգման, որ վիճելի օբյեկտը սեփականության իրավունքով համարվել է ոչ հիմնական: Այսինքն՝ Դատարանը հիմն է ընդունել ոչ թե սլյալ դուրսը կարգավորող իրավական ակտի դատախազները, այլ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը:

2) Դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի և 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի դատախազները, որի արդյունքում չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածը, ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածի 6-րդ մասը և 62-րդ հոդվածի 7-րդ կետը, որոնք դեմ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ժնդրումը Պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը, կիրառելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածը, վճռի հիմքում դրել է այն հանգամանքը, որ հայցվորի կողմից չադաջուցվեց, որ Կազմակերպությանը վաճառված հողամասն ընդհանուր օգտագործման հողամաս է, և անհետևել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի դատահանջները, որի համաձայն՝ դատական մարմնի ակտն ընդունելու համար հիմք ծառայած հանգամանքների ադաջուցման դատականությունը դրվում է ակտն ընդունած մարմնի կամ դատաճոնատար անձի վրա: Գալով նման եզրահանգման՝ Դատարանը հաճվի չի առել նաև Գյումրու ֆաղաֆադեի ճեղակալի 2002 թվականի հոկտեմբերի 16-ի թիվ 1/2-09/1616 գրությունը, որի համաձայն՝ Ընկերության հարակից փողոցների մայթերն ու սիզամարզերը հանդիսանում են ընդհանուր օգտագործման սարածֆներ: Այսինքն՝ վերոնշյալ հողամասը, ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն, չէր կարող օտարվել Կազմակերպությանը: Հետևաբար, Կազմակերպության և Քաղաֆադեատարանի միջև կնքված հողատարածֆի առուվաճառֆի դայմանագիրը, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի համաձայն, անվավեր է:

3) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 163-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետը:

Բողոք բերած անձը նշված ժնդրումը Պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը Կաղաճսրի կողմից 2005 թվականի հոկտեմբերի 14-ին սրված թիվ 1997325 սեֆականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու մատուվ ֆաղաֆացիական գործի վարույթը կարճել է՝ հաճվի չառնելով վերոնշյալ հոդվածի դատահանջը, այն է՝ անվավերության հետևանքի հոնումը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատահանջել է բեկանել Դատարանի 2007 թվականի հունվարի 25-ի վճիռը, փոփոխել այն և հայցը բավարարել:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատասխանում բերված փաստարկները.

Անհիմն են բողոք բերած անձի դատաճառաբանություններն այն մասին, որ Ընկերության հարակից սարածֆում անմխիթար հրդեհավճանգ իրավիճակ է, հնարավոր չէ հրեճ ավճոնեֆենաների անցուդարձը, ֆանի որ Գյումրու ֆաղաֆադեատարանի կողմից հայցադիմումի կադակցությամբ կատարվել է ուսումնասիրություն և հայնվել, որ Ընկերությանը դատականող մասնաճեֆի և մեատական սաղավարի փաստացի հեռավորության դայմաններում հակահրդեհային նորմերի դատահանջների ադառուվումը հնարավոր է լուծել կոնսրուկտիվ միջոցառումների կիրառմամբ:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նճանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նճանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 1997 թվականի մայիսի 20-ին Կազմակերպության և «Պատրաֆանջարեղենի և կարսնֆիլի առևսրի միավորում» բաց բաժնեիրական ընկերության միջև կնքվել է առուվաճառֆի դայմանագիր, որի համաձայն՝ Կազմակերպությունը գնել է Գյումրի ֆաղաֆի Մայակովսկի փողոցի վրա գնվող մեատայա սաղավարը:

2) ՀՀ ներին գործերի նախարարության հրեճ դատադանության վարչության Գյումրու թիվ 2 ռազմականացված հրեճ դատադանության ջոկատի դեի (այսուհետ՝ Հրեճ դատադանության վարչություն) 2002 թվականի հունիսի 6-ի թիվ 18/21/193 գրության

համաձայն՝ Ընկերության հարակից սարածֆում (Շահումյան փողոցում) և Եուլայի «Լաչինի միջանցք» կոչվող հասվածում անմխիթար հրդեհավթանգ իրավիճակ է, հնարավոր չէ հրեջ ալթսմնեհնաների անցուրարձը: Առաջացած յուրաքանչյուր հրդեհ սարածում կսանա նաև դեղի գործարան:

3) Գյումրու ֆաղաֆաղեհի 2005 թվականի հոկտեմբերի 7-ի թիվ 2041 որոշման և թիվ 2768 դայմանագրի համաձայն՝ վերոնշյալ սաղավարի փաստացի գրադեցրած 191.35հմ մակերեսով հողամասն ուղղակի վաճառի միջոցով օտարվել է Կազմակերդությանը, որի նկատմամբ գրանցվել է նրա սեփականության իրավունքը (2005 թվականի հոկտեմբերի 14-ին սրված սեփականության իրավունքի գրանցման թիվ 1997325 վկայական, գ. թ. 28):

4) Գյումրու ֆաղաֆաղեսարանի ֆաղաֆաղեսարանի ֆաղաֆաղեսարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 18-ի թիվ Կ-01-02 գրության համաձայն՝ Ընկերությանը դասկանող մասնաշենքի և մեսաղական սաղավարի փաստացի հեռավորության դայմաններում հակահրդեհային նորմերի դասանջների աղահովումը հնարավոր է լուծել կոնսրուկտիվ միջոցառումների կիրառմամբ:

5) Գյումրու ֆաղաֆաղեհի 2005 թվականի հոկտեմբերի 7-ի թիվ 2041 որոշումը, Գյումրու ֆաղաֆաղեհի և Կազմակերդության միջև 2005 թվականի հոկտեմբերի 12-ին կնքված առուվաճառի դայմանագիրն ու Կաղասրի կողմից 2005 թվականի հոկտեմբերի 14-ին սրված թիվ 1997325 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ հայցաղահանջը ներկայացվել է 2006 թվականի նոյեմբերի 16-ին կայացած դասական նիստի ընթացքում:

4. ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆԱԳՐԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԳՐԱՀԱՆԳՈՒՄ:

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հեհկյալ պատճառարանությամբ.*

ՀՀ կառավարության 2001 թվականի սեպտեմբերի 24-ի «Ոչ հիմնական շինությունների հեղադրման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 896 որոշման 2-րդ կետի համաձայն՝ ոչ հիմնական շինությունները կենցաղային, արտադրական, առևտրի, աղասարկման, ինչդեհ նաև այլ նույնասկներով օգտագործվող շինություններն են, այդ թվում՝ մանրածախ առևտրի ու աղասարկման կրղակներն ու սաղավարները: Նույն որոշման 11-րդ կետի համաձայն՝ ՀՀ օրենսդրության մեջ կիրառվող «ժամանակավոր օբյեկտ» հեմինի սակ դեհս է հասկանալ ոչ հիմնական օբյեկտները:

«Քաղաֆաղեսարանի մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հողվածի համաձայն՝ ֆաղաֆաղեսարանական նորմաշիվ-հեխնիկական փաստաթղթերի համակարգը ֆաղաֆաղեսարանական գործունեության դեհական կարգավորման միջոց է, որը սահմանում է հուսալիության, Երջակա միջավայրի դահողանության, հակահրդեհային, սանիտարահիգիենիկ, հաշմանդամների հեղաշարժման մասշեղիությունն աղահովող և այլ անհրաժեհ նորմեր, կանոններ, ցուցանիշներ, ինչդեհ նաև նախագծման, իրականացման և Եահագործման ընթացքում որակի աղահովման դայմաններ՝ օբյեկտին, առանձին շենքին, շինությանը, կոնսրուկտիային կամ շինարարական նյութերին ներկայացվող դահանջներով:

Քաղաֆաղեսարանական նորմաշիվ-հեխնիկական փաստաթղթերը կազմում են ֆաղաֆաղեսարանական բնագավառի իրավական ալյերի համակարգի բաղկացուցիչ մասը և հիմք են ծառայում փորձաքննության, ֆաղաֆաղեսարանական գործունեության վերահսկողության, վիճելի հարցերի լուծման համար:

Քաղաքապետական նորմատիվ-սեյսնիկական փաստաթղթերի դափնակցների կասարումը դարձադիր է քաղաքապետական գործունեության սուբյեկտների համար:

Վերոնցյալ նորմատիվ-սեյսնիկական փաստաթղթերի շարքին են դասվում ՀՀ սարածֆում գործող «Քաղաքապետություն. Քաղաքային և գյուղական բնակավայրերի հասակագծում և կառուցադասում» 2.07.01-89 ՄՆԻՊ-ի նորմերը, որոնք նախատեսում են շենքերի և շինությունների հակահրդեհային անվանագության կանոնները:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր արձակարգ իրավիճակների վարչության ղեկի 2003 թվականի մայիսի 27-ի «Հրդեհային անվանագության կանոնները հաստատելու մասին» թիվ 527-Ն հրամանի 17-րդ կետի համաձայն՝ **ժամանակավոր շինությունները, կրողները, սաղավարները** ղեկ է տեղադրվեն շենքերից և շինություններից 15 մետրից ոչ դալկա հեռավորության վրա կամ հակահրդեհային դասի մոտ:

Դասարանը, սույն քաղաքապետական գործով վճռի հիմնում դնելով Գյումրու քաղաքապետարանի քաղաքապետության բաժնի գրությունը, որտեղ բացակայում են հրդեհային անվանագության կանոնների դափնակցման վերաբերյալ բավարար հիմնավորումները, չի գնահատել ՀՀ-ից դափնակցության վարչության գրությունը և չի դարձել Կազմակերպությանը սեփականության իրավունքով դասկանող սաղավարին կից կցակառույցների առկայության, ինչդեռ նաև այդ սարածֆում հրդեհային կանոնների դափնակցման հարցը, այն է՝ Ընկերության մասնաշենքի և ժամանակավոր օբյեկտների հեռավորությունը և դրանց համադասախանությունը հրդեհային անվանագության կանոններին:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ արգելվում է քաղաքապետների և իրավաբանական անձանց սեփականության իրավունքով փոխանցել ղեկական և համայնքային սեփականություն հանդիսացող այն հողամասերը, որոնք բնակավայրերում ընդհանուր օգտագործման հողեր են (հրադարակներ, փողոցներ, ճանադարհներ, գետափեր, զբոսայգիներ, դուրակներ, այգիներ, լողափեր և ընդհանուր օգտագործման այլ սարածֆներ):

ՀՀ քաղաքապետական դասավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկ է աղացուցի իր դափնակցների և առարկությունների հիմնում ընկած հանգամանքները:

ՀՀ քաղաքապետական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ ղեկական մարմնի ակն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ դիմումը ֆնելիս նշված ակն ընդունելու համար հիմք ծառայած հանգամանքների աղացուցման դարձակառությունը դրվում է ակն ընդունած մարմնի կամ դրա դաշնոնասար անձի վրա:

Վճռաբեկ դասարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում մանրամասն անդրադարձել է վարչական ակտերն անվավեր ճանաչելու մասին դիմումների ֆնարկման կարգին և դասարանի կողմից վարչական ակտերի իրավաչափության սուղման հարցերին (ՏԵՍ, օրինակ՝ «Իզի Սսար» սահմանափակ դասախանասվությամբ ընկերությունն ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Շենգալիթի հարկային տեսչության, 17.11.2006թ., քաղաքապետական գործ թիվ 3-238/ՏԳ (ակն անվավեր ճանաչելու դափնակցով) Վճռաբեկ դասարանի որոշումների ընտրանի, հասու առաջին, էջ 366-371):

Վճռաբեկ դասարանն անհարժեք է համարում կրկին արձանագրել, որ ղեկական մարմնիներն և դրանց դաշնոնասար անձանց՝ օրենքին հակասող ակն անվավեր ճանաչելու հիմքերի վերաբերյալ ընդհանուր կանոնը սահմանված է ՀՀ քաղաքապետական դասավարության օրենսգրքի 159-րդ հոդվածում, ըստ որի՝ ակն դասարանի կողմից կարող է

անվավեր ճանաչվել հետևյալ երկու փաստերի միաժամանակյա առկայության դարագայում՝

1. ակցը ղեխ է հակասի ՀՀ օրենքներին, և

2. այդ ակցով ղեխ է խախտվի այն վիճարկելու մասին դիմողի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով երաշխավորված իրավունքն ու (կամ) ազատությունը:

Ակցի՝ ՀՀ օրենքներին հակասելու դասական սուուզման կարգը սահմանված է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 5-րդ մասում: Դասարանի կողմից ակցն օրենքին հակասելը, բացի ակցն ընդունող մարմնի (դրա դաշտնադատ անձի) իրավասության սեսանկյունից սուուզման ենթարկելիս, ղեխ է սուուզման ենթարկվի նաև նյութական իրավաչափության սեսանկյունից: Ակցի նյութական իրավաչափությունը գնահատելիս դասարանը ղեխ է սուուզի գործի փաստերը և յուրաֆանչյուր փաստի իրավական հետևանքը:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործով Գյումրու ֆաղաֆաղի 2005 թվականի հոկտեմբերի 7-ի թիվ 2041 որոշման իրավաչափությունը սուուզելիս Դասարանն էական նշանակություն է սվել այն հանգամանքին, որ վեճի առարկա հողամասի՝ բնակավայրերում ընդհանուր օգտագործման սարածք լինելու փաստը հայցվորի կողմից չի աղաջուցվել: Մինչդեռ հողամասի ընդհանուր օգտագործման սարածք լինելու կամ չլինելու աղաջուցման դարսականությունը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի ուժով, կրում է Գյումրու ֆաղաֆաղիսարանը:

3) *Բողողը երրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ դասարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե վեճը ենթակա չէ դասարանում ֆննության:

Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ հիմնավոր է Դասարանի դատճառաբանությունն այն մասին, որ Կազմակերպության անվամբ 2005 թվականի հոկտեմբերի 14-ին սրված թիվ 1997325 անշարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու հարցը ենթակա չէ դասարանում ֆննության, ֆանի որ անշարժ գույքի սեփականության կամ օգտագործման իրավունքի գրանցման վկայականը չի հանդիսանում իրավունք առաջացնող վարչական ակց: Նման իրավական դիրքորոշումն առաջին անգամ արձանագրվել է Վճռաբեկ դասարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ի թիվ 3-1920/ՎԳ որոշմամբ (Միսիանի ֆաղաֆաղիսարանն ընդդեմ Շահեն Մարգայանի, երրորդ անձինք՝ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Միսիանի սուուրաբաժնում, Կորյուն Օհանյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1920/ՎԳ (2002 թվականի օգոսոսի 26-ին կնքված դայամանագիրը լուծելու, Շահեն Մարգայանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անշարժ գույքի առուվաճառքի դայամանագիրը, ինչդեռ նաև Կորյուն Օհանյանին սրված սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջներով)):

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ սույն ֆաղաֆաղիական գործով անհրաժեշտ է հաշվի առնել այն հանգամանքը, թե երբ է ներկայացվել սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ հայցադահանջը:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործով սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ հայցադահանջը ներկայացվել է 2006 թվականի նոյեմբերի 16-ին կայացած դասական նիստի ընթացքում, այսինքն՝ Վճռաբեկ դասարանի վերոնշյալ որոշման կայացումից 20 օր անց: Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ այդ ժամանակահատվածը բավարար չէր իրավակիրառ դրակսիկայում Վճռաբեկ դասարանի համադատասխան

դիրֆորոճման արմասավորման համար: Հեճևաբար, այդ դայմաններում հայցվորը ողջամճորեն կարող էր շարունակել ենթադրել, որ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը վիճարկելով, ըստ էության վիճարկում է սեփականության իրավունքի գրանցումը:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը և հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Վճռաբեկ դասարանի իրավական դիրֆորոճման կիրառումը սույն վեճով սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջի նկատմամբ կարող է անբարենդաս դասավարական հեճևաններ առաջացնել հացվորի համար: Մասնավորադես, նա ստիղված կլինի նույն իրավունքի դաշտդանության համար կրկին դիմել դասարան՝ այս անգամ սեփականության իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու դահանջով:

Վճռաբեկ դասարանը նման իրավիճակը դիտում է որդես անձի արդար դասաֆնության իրավունքի ոչ արդյունավեճ իրացման օրինակ և այդ իսկ դասճառով հնարավոր է համարում սույն գործով ներկայացված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականի անվավերության դահանջը նոր ֆնության ժամանակ դիտել որդես սեփականության իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու դահանջ:

Նկատի ունենալով վճռաբեկ բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերի դասճառաբանությունները, Վճռաբեկ դասարանը գճնում է, որ գործի բազմակողմանի ֆնության համար անհրաժեշտ է բեկանել Դասարանի վճիռն ամբողջությամբ:

Կազմակերդության կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի դասաախանում առկա փաստարկները մասնակիորեն հերֆվում են վերոնշյալ դասճառաբանություններով:

Այսղիսով, վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը դիտում է բավարար ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարություն օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հողվածների ուժով վերանայվող դասական ակճը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ճնճեսական դասարանի 2007 թվականի հունվարի 25-ի վճիռը և գործն ողարկել նույն դասարան՝ նոր ֆնության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մճնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2522/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Լ.Գրիգորյան
Դատավորներ՝ Ն.Հովսեփյան
Տ.Մուկուչյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-656(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «Մուրադյան եղբայրներ» սահմանափակ դատաստանությանը ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 28-ի թիվ 06-2522 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Ընկերության դիմումի ընդդեմ Երևանի ֆաղաֆաղիական (այսուհետ՝ Քաղաֆաղիական) դատարանի անձի ակննդի անվավեր ճանաչելու և Քաղաֆաղիականի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Ընկերության, երրորդ անձ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անցարժ գույքի կադաստրի տեսական կոմիտեի (այսուհետ՝ Կադաստր) հողի վարձակալության դայմանագիրը վաղաժամկետ լուծելու, հողի վարձակալության նկատմամբ իրավունքների գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու և սարածից վսարելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դատարանին է անվավեր ճանաչել Քաղաֆաղիականի գլխավոր ճարտարապետ, ճարտարապետության և ֆաղաֆաղիականի վարչության տեսի 2005 թվականի հուլիսի 17-ի թիվ 18-11/476 ակտը և դատարանին ներկայացրել է իր անհատական ակտիվների խոչընդոտները:

Դիմելով դատարան՝ Քաղաֆաղիականը դատարանին է վաղաժամկետ լուծել Ընկերության հետ 2003 թվականի հունվարի 23-ին կնքված հողի վարձակալության դայմանագիրը, անվավեր ճանաչել հողի նկատմամբ վարձակալության իրավունքի գրանցման վկայականը և Ընկերությանը վսարել սարածից:

Երևանի Աջափնյակ և Դավթաբեն համայնքերի առաջին ասյանի դասարանի 2006 թվականի մարտի 30-ի վճռով դիմումը բավարարվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դասարան) 2006 թվականի սեպտեմբերի 28-ի վճռով դիմումը մերժվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ բավարարվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին մասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկեր և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաքննիչ դասարանը չի կիրառել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ, 54-րդ, 55-րդ, 60-րդ հոդվածները, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածը, որոնք ղեւսք է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեւված ղնդումը ղասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դասարանը մերժել է Քաղաքաղեսարանի 2005 թվականի հուլիսի 17-ի թիվ 18-11/476 ակցն անվավեր ճանաչելու մասին դիմումը՝ վճռի հիմքում դնելով այն հանգամանքը, որ այն վարչական ակց չի հանդիսանում: Մինչդեռ Վերաքննիչ դասարանը Քաղաքաղեսարանի գրության վարչական ակց չլինելը հիմնավորել է փաստաթղթի վերնագրով՝ անեստելով այն հանգամանքը, որ Քաղաքաղեսարանի գրությունը համաղասասխսանում է վերոնեւյալ հոդվածներով վարչական ակցին ներկայացվող բոլոր ղասհանջներին:

2) Վերաքննիչ դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 466-րդ և 622-րդ հոդվածները, որոնք ղեւսք է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեւված ղնդումը ղասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դասարանը վարճակալության ղայմանագրի լուծման հիմքում դրել է այն հանգամանքը, որ վերացվել է ղայմանագրի կնքման հիմքը, այսինքն՝ Երևանի ֆաղաֆաղեսի որոնմամբ չեղյալ է ճանաչվել Երևանի ֆաղաֆաղեսի 2002 թվականի դեկտեմբերի 13-ի թիվ 2527-Ա որոնումը՝ հաււի չառնելով այն հանգամանքը, որ թե ղայմանագրի լուծումը կարգավորող ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի ղնդհանուր դրույթներով և թե վարճակալության ղայմանագրի լուծումը կարգավորող նորներով նման հիմք նախասեսված չէ:

3) Վերաքննիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության 53-րդ հոդվածի, 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի ղասհանջները, որի արդյունքում կիրառել է «Ավսոնդիլային ճանաղարհներ» ՀՀ ՇՆ. IV-11.05.02-99 նորմերը, որոնք չղեսք է կիրառվելին, չի կիրառել «Քաղաֆաչնության, ֆաղաֆային և գյողական բնակավայրերի հասկացում և կառուցաղասում» (ՄԻԴՊ 2.07.0189) նորմերը, որոնք ղեւսք է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեւված ղնդումը ղասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Երևանի ֆաղաֆաղեսի 2005 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 2310-Ա որոնման համար հիմք են հանդիսացել ՀՀ սարածֆային կառավարման նախարարության արսակարգ իրավիճակների վարչության 2005 թվականի սեպտեմբերի 20-ի թիվ 1-4/603 և ՀՀ ոսիկանության Երևանի վարչության ղեսի 2005 թվականի սեպտեմբերի 23-ի գրույունները, որոնց համաճայն՝ Ընկերությանը հասկացված սարածֆը և այնետղ կառուցված վառելիքի լիցֆակայանը չեն համաղասասխսանում «Ավսոնդիլային ճանաղարհներ» ՀՀ ՇՆ. IV-11.05.02-99 նորմերին, սակայն Վերաքննիչ դասարանը չի գնահատել Ընկերության կողմից

ներկայացված ՀՀ ֆաղափառական դատական օրենսդրության դեմ 2005 թվականի նոյեմբերի 17-ի թիվ ՄՆ-24/5314 գրությունը, ինչպես նաև Երևանի ճարտարադաստիարակության և շինարարության դատական համալսարանի 2005 թվականի հոկտեմբերի 17-ի թիվ 01-13-01/320 և «Հայնախագիծ» բաց բաժնետիրական ընկերության 2005 թվականի հոկտեմբերի 10-ի թիվ 229/ինժ6 գրությունները, որոնց համաձայն՝ «Ավստրոֆիլային ճանադարհներ» ՀՀ ՇՆ. IV-11.05.02-99 նորմերը վերաբերում են ընդհանուր օգտագործման ճանադարհներին, ուստի և սույն ֆաղափառական գործի օրենսդրությունում կիրառելի չեն:

Բացի այդ, Վերաբնիչ դատարանը խախտել է աղացուցման դատականությունը կարգավորող օրենսդրական դատահանգը, քանի որ դատական մարմնի ակտն ընդունելու համար հիմք ծառայած հանգամանքների աղացուցման դատականությունը դրվում է ակտն ընդունած մարմնի կամ դրա դատաճանաչար անձի վրա:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատահանգել է բեկանել Վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 28-ի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Աջափնյակ և Դավթաբեն համայնքների առաջին աշյանի դատարանի 2006 թվականի մարտի 30-ի վճռին կամ փոփոխել Վերաբնիչ դատարանի վճիռը՝ դիմումը բավարարել, իսկ հակընդդեմ հայցը մերժել:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևանի ֆաղափառակցի 2002 թվականի դեկտեմբերի 13-ի թիվ 2527-Ա որոշմամբ Երևան-Եղվարդ խճուղու և Դավթաբեն կամրջի հասման մասում Ընկերությանը դասկանող 800 ֆմ մակերեսով հողամասին կից սրամադրվել է 800ֆմ մակերեսով հողամաս վարձակալության իրավունքով 15 արի ժամկետով՝ ավստրոֆիլային ճանադարհի և ավտոլվացման կայանի կառուցման նպատակով:

2) Վերոնշյալ որոշման հիման վրա 2003 թվականի հունվարի 23-ին Ընկերության և Երևանի ֆաղափառակցի միջև կնքվել է 800ֆմ մակերեսով հողամասի վարձակալության դայմանագիր:

3) 2004 թվականի դեկտեմբերի 21-ին Երևան ֆաղափառ Աջափնյակ համայնքի կողմից Ընկերությանը սրվել է թիվ ԸԲ-04-62 ավստրոֆիլային ճանադարհի և ավտոլվացման կայանի շինմունսաժային աշխատանքների կատարման համար շինարարության թույլտվություն:

4) Քաղաքադատարանի 2005 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ 18-11/476 գրությամբ Ընկերությունից դատահանգվել է կատարել գրունտների հետլիցքի աշխատանքներ: Միաժամանակ նշվել է, որ հետլիցքի աշխատանքները կամուրջի չկատարելու դեպքում այն կկատարվի Քաղաքադատարանի կողմից:

5) Երևանի ֆաղափառակցի 2005 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 2310-Ա որոշմամբ չեղյալ են ճանաչվել Երևանի ֆաղափառակցի 2002 թվականի դեկտեմբերի 13-ի թիվ 2527-Ա որոշումը և դրա հիման վրա Քաղաքադատարանի աշխատակազմի ճարտարադաստիարակության և ֆաղափառակցության վարչության կողմից Ընկերությանը սրված գլխավոր հասակագիծը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաճանաչարությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ

հողվածի համաձայն՝ վարչական ակտն արտաքին ներգործություն ունեցող այն որոշումը, կարգադրությունը, հրամանը կամ այլ անհասական իրավական ակտն է, որը վարչական մարմինն ընդունել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նպատակով, և ուղղված է անձանց համար իրավունքներ և դատարանություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն:

Վերոնշյալ հողվածից հետևում է, որ վարչական ակտը՝ որդես անհասական իրավական ակտ, ենթադրում է 2 սարերի միաժամանակյա և դատարանի առկայություն: Այդդիպիսեմ հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նպատակ հետադիմելը, և այդ ակտը դեմ է ուղղված լինի անձանց համար իրավունքներ և դատարանություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղափարակային գործով Քաղաքապետարանի 2005 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ 18-11/476 գրությունը հանդիսանում է վարչական ակտ, քանի որ դրանում արտացոլված են վարչական ակտին բնորոշ բոլոր սարերը: Մասնավորապես, այն ընդունվել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման համար, այն է՝ ժնարարական աշխատանքները կանոնակարգելու և ֆաղափարակային նորմերին համադասասխանեցնելու նպատակով և ուղղված է Ընկերության համար դատարանություններ սահմանելուն՝ Ընկերությունից դահանջվել է կատարել գումարների հետլիցի աշխատանքներ, իսկ դրա կամավոր չկատարման դեմում նախատեսվել է հարկադրանքի միջոցների կիրառում:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափարակային օրենսգրքի 128-րդ հողվածի առաջին մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետությունը և համայնքները ֆաղափարակային օրենսդրությամբ ու այլ իրավական ակտերով կարգավորվող հարաբերություններում հանդես են գալիս այդ հարաբերությունների մյուս մասնակիցների՝ ֆաղափարակների և իրավաբանական անձանց հետ հավասար հիմունքներով:

ՀՀ ֆաղափարակային օրենսգրքի 466-րդ հողվածի առաջին մասի համաձայն՝ դայմանագրի փոփոխումը և լուծումը հնարավոր է կողմերի համաձայնությամբ, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով կամ դայմանագրով: Նույն հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դայմանագիրը, կողմերից մեկի դահանջով, կարող է փոփոխվել կամ լուծվել դատարանի վճռով միայն մյուս կողմի թույլ տված դայմանագրի էական խախտման կամ օրենքով կամ դայմանագրով նախատեսված այլ դեմքերում:

ՀՀ ֆաղափարակային օրենսգրքի 622-րդ հողվածի առաջին մասի համաձայն՝ վարձատրի դահանջով վարձակալության դայմանագիրը կարող է դատարանով վաղաժամկետ լուծվել, եթե վարձակալը գույքն օգտագործել է դայմանագրի դայմանների կամ գույքի նշանակության էական կամ բազմակի խախտումներով, կամ եթե էականորեն վատարացել է գույքի վիճակը, կամ դայմանագրով սահմանված վճարման ժամկետը լրանալուց հետո երկու անգամից ավելի չի մուծել վարձավճարը, կամ եթե վարձակալության դայմանագրով սահմանված ժամկետներում, իսկ դայմանագրում դրանց բացակայության դեմում ողջամիջ ժամկետում, չի կատարել գույքի հիմնական վերանորոգում այն դեմքում, երբ օրենքին, այլ իրավական ակտերին կամ դայմանագրին համադասասխան՝ հիմնական վերանորոգում կատարելը վարձակալի դատարանությունն է:

Նույն հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նույն օրենսգրքի 466-րդ հողվածի համադասասխան՝ վարձակալության դայմանագրով կարող են սահմանվել վարձատրի դահանջով դայմանագիրը վաղաժամկետ լուծելու այլ հիմքեր:

Վերոնշյալ հոդվածներից հետևում է, որ վարձակալության դայմանագրի միակողմանի լուծման հիմքերը նախատեսված են օրենքով, իսկ վարձակալության դայմանագրի կողմերի համաձայնությամբ՝ նաև դայմանագրով:

Մինչդեռ սույն ֆաղաֆաղի վարձակալության դայմանագրի լուծման հիմքում դրել է այն հանգամանքը, որ վերացվել է դայմանագրի կնքման հիմքը, այսինքն՝ Երևանի ֆաղաֆաղի որոշմամբ չեղյալ է ճանաչվել Երևանի ֆաղաֆաղի 2002 թվականի դեկտեմբերի 13-ի թիվ 2527-Ա որոշումը, չլիքառելով ՀՀ ֆաղաֆաղի օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի նորմերը:

Այստիպով, վարձակալության դայմանագիրը, հանդիսանալով ֆաղաֆաղաիրավական գործարք, որով դրսևորվում են կողմերի կամքը և կամաարահայտությունը՝ ֆաղաֆաղի իրավունքներ և դարսականություններ առաջացանելու առնչությամբ, չի կարող լուծվել միայն մեկ կողմի կամքի դրսևորման հետևանքով: Այսինքն՝ սույն ֆաղաֆաղի գործով վարչական ակտի վերացումը չի կարող որևէ իրավական հետևանք ունենալ գործարքի կողմերի նկատմամբ, քանի որ նման գործարքի կնքման դաից կողմերի հարաբերությունները վարչաիրավական հարաբերությունների իրավական կարգավորման դաշտից անցնում են ֆաղաֆաղաիրավական հարաբերությունների կարգավորման դաշտ, հետևաբար նրանց միջև հարաբերությունները կարգավորվում են համադասախան ֆաղաֆաղաիրավական դայմանագրով և ֆաղաֆաղի իրավահարաբերությունները կարգավորող նորմաիվ իրավական ակտերով:

Բացի այդ, ՀՀ ֆաղաֆաղի դասավարության օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ վճռում դետս է նեվեն այն օրենքները, Հայաստանի Հանրադետության միջազգային դայմանագրերը և այլ իրավական ակտերը, որոնցով վերաքննիչ դասարանը դեկավարվել է վճիռ կայացնելիս: Գործարքներն անվավեր ճանաչելու մասով Վերաքննիչ դասարանի վճռում նեված չեն այն օրենքները, Հայաստանի Հանրադետության միջազգային դայմանագրերը և այլ իրավական ակտերը, որոնց հիմքով դեկավարվել է Վերաքննիչ դասարանը գործարքներն անվավեր ճանաչելու մասին վճիռ կայացնելիս:

3) *Բողոքը երրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղի դասավարության օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ վճռի մեջ դետս է նեվեն վերաքննիչ դասարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները, ադացույցները, որոնց վրա հիմնված են վերաքննիչ դասարանի հետևությունները, այս կամ այն ադացույցները մերժելու փաստարկները, ինչդետ նաև այն օրենքները և այլ իրավական ակտերը, որոնցով դեկավարվել է վերաքննիչ դասարանը վճիռ կայացնելիս:

ՀՀ ֆաղաֆաղի դասավարության օրենսգրքի 131-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ դասարանը վճիռ կայացնելիս որոշում է սվյալ գործով կիրառման ենթակա օրենքները **և այլ իրավական ակտերը:**

Վճռաբեկ դասարանը հարկ է համարում նեել, որ յուրաքանչյուր դեդում դասարանը դարսավոր է սալ վճռի թե՛ փաստական և թե՛ իրավական հիմնավորումները:

Վճռի իրավական հիմնավորումը կայանում է հաստատված փաստերի և իրավահարաբերությունների նկատմամբ նյութական իրավունքի համադասախան նորմի կամ նորմերի ու դրանցից թիտղ իրավական ակտերի ընտրության և կիրառման մեջ, որոնց հիման վրա դասարանը եզրակացնում է վիճելի իրավահարաբերության առկայության կամ քացակայության մասին:

Վճռում ոչ միայն ղեֆ է ցույց տալ նորմատիվ և այլ իրավական ակտերի այս կամ այն հոդվածը, որում ամրագրված է կիրառման ենթակա նորմը, այլ **ղեֆ է դասճառաբանվի, թե հասկաղես ինչու ղեֆ է կիրառվի հենց այդ նորմը կամ այլ իրավական ակտը:**

Վերաբննիչ դասարանը վարձակալության դայմանագրի լուծման հիմնում դնելով Երևանի քաղաքաղեսի 2005 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 2310-Ա որոշումը, վճռի դասճառաբանական մասում նշել է, որ իրավական գնահատական չի տալիս այդ որոշմանը, քանի որ սույն քաղաքաղեսիական գործով այն չի վիճարկվել:

Այսղիսով, Վերաբննիչ դասարանը գտնելով, որ նշված վեճի համար կիրառելի է Երևանի քաղաքաղեսի 2005 թվականի հոկտեմբերի 31-ի թիվ 2310-Ա որոշումը, չի դասճառաբանել, թե ինչու է հասկաղես այն կիրառելի սվյալ իրավահարաբերության նկատմամբ:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Վերաբննիչ դասարանը, որոշելով կիրառելի իրավական ակտերը, ղեֆ է դասճառաբանել, թե որ նորմատիվ ակտից է բխում սվյալ իրավական ակտը և ինչու է այն կիրառելի սվյալ իրավահարաբերության նկատմամբ:

Այսղիսով, վճռաբեկ բողոքի հիմնելի առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը դիտում է քավարար ՀՀ քաղաքաղեսիական դատարարություն օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով վերանայվող դատական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքաղեսիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը քավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ քաղաքաղեսիական գործերով վերաբննիչ դատարանի 2006 թվականի սեղեսեմբերի 28-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ
դասարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-664 (ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-167/2007թ.
Նախագահող դասավոր՝ Տ.Սահակյան
Դասավորներ՝ Ն.Հովսեփյան
Ա.Թումանյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաքը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

*ՆախագահողքյաՆը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցողքյաՆը դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնքաց դասական նիստոձ, քննելով Սամվել Գերձյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2007 թվականի հունվարի 29-ի թիվ 07-167 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեձ՝ ըստ հայցի Սամվել Գերձյանի ընդդեձ Տասյանա Սարդանյանի՝ ալիմենսի չափը նվազեցնելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դասավարական նախադասմողքյունը.

Գիմնելով դասարան՝ Սամվել Գերձյանը դահանջել է նվազեցնել ՀՀ Լոռու մարզի առաջին ասյանի դասարանի 2006 թվականի հունիսի 30-ի վճռով սահմանված 30 000(երեսուն հազար) ՀՀ դրամ ալիմենսի չափը:

ՀՀ Լոռու մարզի առաջին ասյանի դասարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 5-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դասարան) 2007 թվականի հունվարի 29-ի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Սամվել Գերձյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվող է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիբյալ հիմնավողքյուններով.

1) Վերաքննիչ դասարանը սխալ է մեկնարքանել ՀՀ ընսանեկան օրենսգրքի 107-դ հողվածի առաջին մասը:

Բողոք բերած անձը նշված ժողովումը ղախառաքանում է հետևյալ փաստարկով.

Վերաբերյալի դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ իր գույքային դրությունը փոփոխվել է, ինքն այլևս գործազրկության նոյապ չի ստանում:

2) Վերաբերյալի դատարանը չի կիրառել ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի առաջին մասի երկրորդ դարբերությունը և 2-րդ մասը, որոնք ղեք է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ժողովումը ղախառաքանում է հետևյալ փաստարկով.

Վերաբերյալի դատարանը, ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի առաջին մասի 2-րդ դարբերության ղախանջների համաձայն, իր ֆինանսական ծանր վիճակը հաշվի առնելով, ալիմենսի հաշվարկման հիմք ղեք է ընդունել գործազրկության նոյասի չափը:

Բողոք բերած անձը ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 2-րդ մասի չկիրառման վերաբերյալ հիմնավորումներ չի ներկայացրել:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաքել բողոք բերած անձը ղախանջել է բեկանել Վերաբերյալի դատարանի 2007 թվականի հունվարի 29-ի վճիռը և օրինական ուժ սալ ՀՀ Լոռու մարզի առաջին սայանի դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 5-ի վճիին:

3. Վճռաքել բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաքել բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ Լոռու մարզի առաջին սայանի դատարանի 2006 թվականի հունիսի 30-ի վճռով որոշվել է Սամվել Դերձյանից իր 2 երեխայի համար հոգոս Տասյանա Մարդանյանի բռնագանձել ալիմենս՝ ամսական 30 000(երեսուն հազար) ՀՀ դրամի չափով:

2) 1981 թվականի մայիսի 20-ի թիվ 0442844 աշխասանֆային գրֆույլի համաձայն՝ Սամվել Դերձյանը 2006 թվականի փետրվարի 9-ին սսացել է գործազուրկի կարգավիճակ և նրա նկասմամբ մինչև 2006 թվականի դեկտեմբերի 9-ը նեանակվել է գործազրկության նոյաս:

3) Չբաղվածության սարածֆային կենսոնի 2007 թվականի հունվարի 10-ի թիվ 50 սեղեկանֆի համաձայն՝ Սամվել Դերձյանը գործազրկության նոյաս չի սսանում:

4. Վճռաքել դատարանի ղախառաքանությունները և եգրահանգումը.

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմֆի սահմաններում՝ Վճռաքել դատարանը գսնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմֆով հիմնավոր է հետևյալ պասնառաքանությանը.*

ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 107-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ եթե ալիմենս վճարելու վերաբերյալ համաձայնության բացակայությամբ ալիմենսի չափը դասական կարգով որոշելուց հետո փոփոխվել է կողմերից մեկի գույքային և ընտանեկան դրությունը, աղա դատարանը կարող է յուրաֆանչյուր կողմի ղախանջով փոփոխել ալիմենսի սահմանված չափը կամ ալիմենս վճարելու ղարսավոր անձին ազասել դա վճարելուց:

Մույն գործով հասասված փաստերի հիման վրա Սամվել Դերձյանը 2007 թվականից գործազրկության նոյաս այլևս չի սսանում, հետևաբար առկա է փասան այն մասին, որ փոփոխվել է վերջինիս գույքային դրությունը: Մինչդեռ Վերաբերյալի դատարանը հանգել է չփաստարկված եգրակացության, որ Սամվել Դերձյանի գույքային դրությունը փոփոխության չի ենթարկվել:

Վճռաքել դատարանն արձանագրում է, որ ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 107-րդ հոդվածի առաջին մասի հիմֆով ալիմենսի չափը փոփոխելը դատարանի իրավունֆն է և ոչ ղարսականությունը, և դատարանն իր այդ իրավունֆն իրականացնում է հայեցողական

իրավագործությամբ՝ ելնելով կոնկրետ գործի հանգամանքներից և առաջնորդվելով մարդու և ֆաղափացու՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և Հայաստանի Հանրապետության կողմից վավերացված միջազգային դայանագրերով ամրագրված իրավունքների և ազատությունների դաշտանության անհրաժեշտությամբ:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը և հաշվի առնելով բողոք բերած անձի գույքային դրության փոփոխությունը, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վերաքննիչ դատարանը ղեկ է գնահատել Սամվել Դերձյանի գույքային դրության փոփոխությունը և դրա ազդեցությունը ալիմենսի վճարման նրա հնարավորության վրա, ինչը չի կատարել:

Վճռաբեկ դատարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներով արդեն անդրադարձել է այն հանգամանքներին, որոնք դատարանի կողմից ղեկ է հաշվի առնվել ալիմենսի ամենամսյա վճարումների չափը որոշելիս (սե՛ս Սամվել Չախարյանն ընդդեմ Չոյա Չախարյանի, 30.11.2006թ., ֆաղափացիական գործ թիվ 3-2300/ՎԳ (ալիմենսի չափը փոփոխելու դաշտանում) Վճռաբեկ դատարանի որոշումների ընթացիկ, հասնող առաջին, էջ 406-409): Վերաքննիչ դատարանը նոր ֆննդության ժամանակ դարձավոր է գործի փաստերը գնահատել նվաճ որոշմամբ արժանացված իրավական դիրքորոշման հաշվառմամբ:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով անհիմն է հե՛սկյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի առաջին մասի 2-րդ դարբերության համաձայն՝ գործագրության նույն ստացող ծնողներից ալիմենս բռնագանձելիս նույն մասով նախատեսված ամենամսյա վճարումների չափը յուրաքանչյուր երեխայի համար չղեկ է դրական լինի գործագրության նույնսի 20 տոկոսից:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ բողոք բերած անձը 2007 թվականից սկսած գործագրության նույնս չի ստանում, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վերոնշյալ հոդվածը սույն ֆաղափացիական գործով կիրառելի չէ:

Այստիպով, սույն վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտում է բավարար՝ ՀՀ ֆաղափացիական դատավարություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատական ակտը բեկանելու համար:

Միաժամանակ, հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի վերաբերյալ սրված իրավական դիրքորոշումը ենթադրում է գործի նոր ֆննդության անհրաժեշտություն, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքը ղեկ է բավարարել մասնակիորեն, այն է՝ Վերաքննիչ դատարանի 2007 թվականի հունվարի 29-ի վճիռը բեկանելուց հետո գործը ղեկ է ուղարկել Վերաքննիչ դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆննդության, այլ ոչ թե օրինական ուժ սալ ՀՀ Լոռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի հոկտեմբերի 5-ի վճիռն:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2007 թվականի հունվարի 29-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆննդության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաշից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrudrutyun
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrudrutyunin*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-329/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Գ.Խաչատրյան
Գ.Մաթևոսյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-690(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննարկելով անհատ ձեռնարկատեր Սեդա Ադամյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2007 թվականի հունվարի 25-ի թիվ 07-329 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ առողջապահության նախարարության դեպարտամենտի հիգիենիկ և հակահամաճարակային ծախսերի Կոստյուխի մարզային կենտրոնի (այսուհետ՝ Տեսչություն) ընդդեմ Սեդա Ադամյանի՝ 30 000 (երեսուն հազար) ՀՀ դրամ վարչական տուգանքը բռնագանձելու դաժանիքի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Տեսչությունը դաժանիք է Սեդա Ադամյանից հոգուս դեպարտամենտի բռնագանձել 30 000 (երեսուն հազար) ՀՀ դրամ վարչական տուգանք սանիտարական կանոնների և նորմերի խախտման համար:

ՀՀ Կոստյուխի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 20-ի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 2007 թվականի հունվարի 25-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Սեդա Ադամյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանիքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննարկելով է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով.

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 42-րդ հոդվածի համաձայն՝ սանիտարահիգիենիկ և սանիտարահակահամաճարակային կանոնները և նորմաները, հիգիենիկ նորմաշիվները խախտելը առաջացնում է տուգանքի նշանակում ֆաղափացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի եռադասիկից մինչև սասնադասիկի չափով, դաշնուսար անձանց նկատմամբ՝ երեսնադասիկից մինչև հարյուրադասիկի չափով:

Նույն օրենսգրքի 32-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական իրավախախտման համար տույժը նշանակվում է կատարված իրավախախտման համար դասասխանասվություն նախատեսող նորմաշիվ ակտով սահմանված շրջանակներում:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 42-րդ հոդվածը սանիտարահիգիենիկ և սանիտարահակահամաճարակային կանոնները և նորմաները, հիգիենիկ նորմաշիվները խախտելու համար նախատեսում է վարչական դասասխանասվության կիրառում ֆաղափացիների և դաշնուսար անձանց նկատմամբ:

Սույն գործով դասասխանող անհաս ձեռնարկատեր վիճարկում է վարչական դասասխանասվության մասին որոշումը, վճարել է բողոքի հիմքում ունենալով այն հանգամանքը, որ իր նկատմամբ կիրառվել է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 42-րդ հոդվածով նախատեսված՝ դաշնուսար անձանց համար նախատեսված դասասխանասվության միջոցը, մինչդեռ դեմք է կիրառվել ֆիզիկական անձանց համար նախատեսված դասասխանասվության միջոցը:

Հետևաբար, սույն գործով Վճարել դասարանի ֆնանսական առարկա դեմք է հանդիսանա այն իրավական հարցը, թե անհաս ձեռնարկատեր Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 42-րդ հոդվածի իմաստով դեմք է որակվի որդես դաշնուսար, թե ֆիզիկական անձ:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքում բացակայում է «դաշնուսար անձ» հասկացության սահմանումն այդ օրենսգրքի իմաստով, հետևաբար Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 42-րդ հոդվածով սահմանված «դաշնուսար անձ» և «ֆաղափացի» հասկացություններն «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի հիման վրա դեմք է մեկնաբանվեն օրենսգրքի ընդհանուր իմաստով չփոփոխելով դրանց էությունը, չնեղացնելով կամ չընդլայնելով դրանք, ընդ որում, ի նկատմանում այն, որ դրանցից մեկի վերաբերյալ տրված մեկնաբանությունը որոշակիացնում է մյուս հասկացության տրամաբանական մեկնաբանության սահմանները: Միաժամանակ, Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքում «դաշնուսար անձ» հասկացության մեկնաբանության համար հարկ է հաշվի առնել այն հանգամանքը, որ օրենսգրքին ընդունվել է դեռևս 1986 թվականին՝ Խորհրդային ժամանակաշրջանում, երբ դաշնուսար անձ հասկացության տակ հասկացվում էր միայն դեմքական իշխանական լիազորություններով օժտված անձը:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի առաջին հոդվածի համաձայն՝ ի թիվս այլ խնդիրների, Վարչական իրավախախտումների մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության խնդիրներից է՝ կանխել իրավախախտումները: Իսկ «դաշնուսար անձի» և «ֆաղափացու» նկատմամբ կիրառվող դասասխանասվության միջոցների տարբերակումը նույնպես է հետադարձում ավելի խիստ դասասխանասվության ենթարկել սահմանված կանոնների կատարման ադախովման դարականություն կրող անձին, սլյալ դեմքում դաշնուսար անձին:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի

համաձայն՝ դաճոճացող անձինք ենթակա են վարչական դատաստանության այնպիսի վարչական իրավախախտումների համար, որոնք կադաված են կառավարման կարգի, դէտական ու հասարակական կարգի, բնության, **բնակչության առողջության դահդանության ոլորտում սահմանված կանոնները** և մյուս այն կանոնները չդահդանելու հետ, **որոնց կատարման ադահովումը մնում է նրանց դաճոճական դատականությունների մեջ:**

«Անհաս ձեռնարկատիրոջ մասին» ՀՀ օրենքի առաջին հոդվածի համաձայն՝ անհաս ձեռնարկատիրոջ ձեռնարկատիրական գործունեության նկատմամբ կիրառվում են օրենքով առևտրային կազմակերդություններ համարվող իրավաբանական անձանց գործունեությունը կարգավորող կանոնները, եթէ այլ բան չի բխում օրենքից, այլ իրավական ակտերից կամ իրավահարաբերության էությունից:

ՎՃռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատարանը յուրաքանչյուր դեդդում դաճոճացող անձին դատաստանության ենթարկելու մասին որոճման իրավաչափությունը ստուգման ենթարկելիս դէտ է հաճվի առնի Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի դահանջները, որում ամրագրված **դաճոճական դատականություն** հասկացությունը գործող ՀՀ օրենսդրության օրջանակում դէտ է մեկնաբանել որդէտ կազմակերդչական ու կառավարչական (դեկավար) գործառույթներ:

Նճված մեկնաբանության համար ՎՃռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում այն հանգամանքը, որ թէն անհաս ձեռնարկատիրերը ձևականորէն որևէ դաճոճոն չէն զբաղեցնում, սակայն իրէնց գործունեությունն իրականացնելիս նրանք ադահովում են դրա կազմակերդումն ու կառավարումն այնդէտ, ինչդէտ դա կիրականացնէր նման գործունեությամբ զբաղվող որևէ կազմակերդության իրավասու դեկավարը՝ դաճոճացող անձը:

«Անհաս ձեռնարկատիրոջ մասին» ՀՀ օրենքը դահանջում է անհաս ձեռնարկատիրոջ գործունեության նկատմամբ կիրառել այդ նույն կանոնները, հէտևաբար նաև նույն տամաբանությունը, որը կիրառվում է իրավաբանական անձանց գործունեության նկատմամբ: Եթէ ընկերության գլխավոր սնօրէնը կամ գործադիր սնօրէնը որակվում է որդէտ դաճոճացող անձ, ադա անհաս ձեռնարկատիր վարչական դատաստանության իմաստով նույնդէտ դէտ է որակվի որդէտ դաճոճացող անձ՝ այն հանգամանքի ուճով, որ նա իրականացնում է առաջինի հետ բնույթով նույնանման կազմակերդչական ու կառավարչական գործառույթներ:

Վարչաիրավական հարաբերություններում անհաս ձեռնարկատիրոջ կարգավիճակը դահանջում է առանձին գնահատական՝ յուրաքանչյուր դեդդում որոճելու, թէ անհաս ձեռնարկատիր դէտ է ենթարկվի դատաստանության որդէտ դաճոճացող անձ, թէ որդէտ ֆաղաֆաղի:

Հէտևաբար, Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 42-րդ հոդվածի իմաստով անհրաճէտ է դատաստանել այն իրավական հարցին, թէ սվյալ գործով դատաստանող անհաս ձեռնարկատիրոջ «դաճոճական դատականությունների» մեջ է մնում արդոք այն դահանջը, որի չկատարման համար անձը ենթարկվել է վարչական դատաստանության:

ՀՀ առողջադահության նախարարի 2002 թվականի նոյեմբերի 29-ի թիվ 804 «Գեդեցկության սրահներին ներկայացվող թիվ 2-III-2.2.3 սանիտարական կանոնները հաստատելու մասին» հրամանը ներառում է կանոններ, որոնք դատարանը է դահդանել գործի կազմակերդումն ու կառավարումն իրականացնող անձը: Միաճամանակ, նույն կանոններով սահմանված են նաև այլ դահանջներ, որոնց դահդանման դատականությունը կրում են

գեղեցկության սրահների աճխասակիցները՝ ֆիզիկական անձինք (վարսահարդարներ, մանիկյուրի, մեյքափայլի, կոսմետիկ միջամտությունների վարդեսներ):

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը հանգում է եզրակացության, որ անհաս ձեռնարկատիրոջը դատաստանանակության են ենթարկել գեղեցկության սրահը ջեռուցման համակարգով, առաջին բուժօգնության արկղիկով աղահոված չլինելու, կանոնավոր աղբահանության դայմանագիր չունենալու, դարբերական բժշկական զննությունը չաղահովելու համար:

Նշված բոլոր միջոցառումների աղահովումն ակնհայտորեն այն անձի դատարանությունն է, որն իրականացնում է գեղեցկության սրահի գործունեության կազմակերպումն ու կառավարումը, որը սլյա դեղում միայն անհաս ձեռնարկատերն է:

Հետևաբար, սլյա դեղում Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 42-րդ հոդվածով սահմանված դատաստանանակության միջոցն անհաս ձեռնարկատիրոջ նկատմամբ ղեկ է կիրառվել դատարանային անձի համար նախատեսված չափով:

Այն դեղում, երբ անհաս ձեռնարկատերը կխախտեր այն կանոնները, որոնց դաշտանային դատարանությունը դրված էր ֆիզիկական անձանց (աճխասակիցների) վրա, աղա նրա նկատմամբ կիրառելի կլինեին ֆիզիկական անձանց համար նախատեսված դատաստանանակության միջոցը:

Միաժամանակ, վճռաբեկ բողոքի հիմքի օրջանակում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վերաքննիչ դատարանը չի անդրադարձել Սեդա Ադամյանի 2006 թվականի հուլիսի 19-ին ներկայացրած հայցադիմումի դատաստանում առկա Տեսչության 2006 թվականի մայիսի 23-ի թիվ 1257 վարչական դատաստանանակության ենթարկելու մասին որոշումն անվավեր ճանաչելու դաշտանային և դրա արդյունքում սույն գործով վեճը լուծել է՝ չանդրադառնալով դրա նկատմամբ կիրառելի իրավական այլ ակտերին:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ թեև վճռաբեկ բողոքի հիմքը հիմնավոր է մասնակի, սակայն սույն գործով վիճարկվող վարչական դատաստանանակության ենթարկելու մասին ակտի իրավաչափության սուղգման համար անհրաժեշտ է նոր քննություն:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2007 թվականի հունվարի 25-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաշտից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2263/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Մասինյան
Դատավորներ՝ Ն.Հովսեփյան
Լ.Գրիգորյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-691(ՎԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահողը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցողը դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 30-ին

դռնբաղ դատական նիստում, քննելով Թևո Սաֆարյանի ներկայաղուղի Մամիկոն Մանուկյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 13-ի թիվ 06-2263 ֆաղաֆաղիական գործով կայաղրած վճռի դեմ՝ ըստ հայղի Ձուլիետա Պետրոսյանի, Կարեն Դավթյանի և Արման Դավթյանի ընդդեմ Թևո Սաֆարյանի՝ դատաճաղված վնասների հատղուման դախանղի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1.Գործի դատալարական նախաղատամղությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ձուլիետա Պետրոսյանը, Կարեն Դավթյանը և Արման Դավթյանը դախանղել են Թևո Սաֆարյանիղ բռնաղանձել 11 434 500 (սասնմեկ միլիոն չորս հարյուր երեսունղորս հաղար հինղ հարյուր) ՀՀ դրամ՝ որղես նրա կողմիղ իրենղ դատկանող Երևան ֆաղաֆի Թումանղյան փողղղի թիվ 35ա շենֆի թիվ 34 բնակարանն աղատելուղ հրաճարվելու հետկանղնղով դատաճաղված վնաս:

Երևանի Էրեբունի և Նուբարաշեն համայնղների առաղին ասղանի դատարանի 2006 թվականի մայիսի 6-ի վճռով հայղը բավարարվել է մասնակիորեն:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 2006 թվականի հուլիսի 13-ի վճռով հայղը բավարարվել է մասնակիորեն:

Սուղն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայաղրել Թևո Սաֆարյանի ներկայաղուղի Մամիկոն Մանուկյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասիսան չի ներկայաղվել:

ֆաղաֆաղիները և իրավաբանական անձինք իրենց ղայականող ֆաղաֆաղիական իրավունքները՝ ներառյալ դրանց ղայաճաղանոթյան իրավունքը, իրականացնում են իրենց հայեցողոթյամբ:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 274-րդ հողվածի համաձայն՝ սեփականասերն իրավունք ունի իր գոյքը հեճ ղահանջել ուրիճի աղորինի սիրաղեսումից:

Վերոնեյալ հողվածի ուժով սեփականասերն ունի իր գոյքն ուրիճի աղորինի սիրաղեսումից հեճ ղահանջելու իրավունք, ուրի իրականացման դեղոթում մյուս կողմի՝ աղորինի սիրաղեսողի մոճ ծագում է ղարճավորոթյուն՝ այն վերաղարձնելու սեփականասիրոջը:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործով Վերաֆննիչ ղասարանը հասսասված համարելով այն հանգամանքը, ուր վեճի առարկա բնականանի սեփականասերերը 2003 թվականի աղորիղից սկսած Թևոս Սաֆարյանից ղահանջել են ագասել բնականանը, եկել է այն եգրահանգման, ուր վերջինիս կողմից բնականանը գրաղեցված է եղել աղորինի:

Վերաֆննիչ ղասարանի հիճյալ եգրահանգումն անհիմն է հեճկյալ ղասձառաբանոթյամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական ղասավարոթյան օրենսգրքի 52-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նախկինում ֆննված ֆաղաֆաղիական գործով օրինական ուժի մեջ մճած, ղասարանի վճռով հասսասված հանգամանքները ղասարանում այլ գործ ֆննելիս կրկին չեն աղացուցվում: Սույն ֆաղաֆաղիական գործով այղղիսին է համարվում ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ ղասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մճած 2005 թվականի դեկտեմբերի 6-ի վճիռը, ոռով հասսասված է համարվել այն հանգամանքը, ուր Թևոս Սաֆարյանը բնականանի սեփականասերերի գիճոթյամբ և թույլճվոթյամբ 2001 թվականից բնակվել է նրանց բնականանում և ուր մինչև 2005 թվականը նրանց կողմից Թևոս Սաֆարյանին բնականանից վճարելու միջոցներ չեն ձեռնարկվել:

Հեճևաբար, Վճռաբեկ ղասարանը գճնում է, ուր անհիմն է Վերաֆննիչ ղասարանի՝ Թևոս Սաֆարյանի կողմից վեճի առարկա բնականանն աղորինի կերղով գրաղեցնելու վերաբերյալ եգրահանգումը:

Անհիմն է նաև Վերաֆննիչ ղասարանի վճռի 11 434 500 (ճասնմեկ միղիոն չոու հարյուր երեսունչոու հագար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ ողղես բաց թողած օգոս բռնագանձելու մասը հեճկյալ ղասձառաբանոթյամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական ղասավարոթյան օրենսգրքի 130-րդ հողվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ ղասարանի վճիռը ղեճ է լինի օրինական և հիմնավորված, իսկ նույն օրենսգրքի 218-րդ հողվածի 2-րդ մասի 4-րդ կեճի համաձայն՝ վճռի մեջ ղեճ է նեվեն վերաֆննիչ ղասարանի կողմից ղարգված գործի հանգամանքները, աղացույցները, ոռոնց վրա հիմնված են վերաֆննիչ ղասարանի հեճևոթյուններն այղ հանգամանքների մասին:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 17-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վնասներ են՝ իրավունքը իսախճված անձի ծախսերը, ուր նա կասարել է կամ ղեճ է կասարի իսախճված իրավունքը վերականգնելու համար, ինչղես նաև չսացված եկամոսները, ոռոնք այղ անձը կսանար ֆաղաֆաղիական երջանառոթյան սովորական ղայյմաններում, եթե նրա իրավունքը չիսախճվեր:

Այղղիսով, բաց թողած օգոսն այն եկամոսն է, ոռը սեփականասերը ֆաղաֆաղիական երջանառոթյան սովորական ղայյմաններում կսանար, եթե չիսախճվեր նրա իրավունքը:

Վճռաբեկ ղասարանը գճնում է, ուր բաց թողած օգոսի առկայոթյունը, այսինֆն՝

անձի իրավունքի չխախտման դարազայում եկամտի ստացման իրական հնարավորությունը որոշելը յուրաքանչյուր գործով ինֆորմացիայի զննահատման ենթակա հարց է, որի ընթացքում ղեկավար է հաշվի առնվել սլյալ գործի առանձնահատկությունները: Մասնավորապես, բաց թողած օգուտի առկայությունը որոշելու համար նախ և առաջ ղեկավար է հաշվի առնվի մինչև իրավունքի խախտումը ֆաղաֆաղիական քաղաքացիությունում համադասաստիան գույքի ունեցած կարգավիճակը, (մասնավորապես, սույն ֆաղաֆաղիական գործով այդպիսին կարող է լինել իրավունքի ենթադրյալ խախտման դրանից, այսինքն՝ բնակարանը հեռավորացվելու դրանից, այլ անձի հեռավորացվելու վարձակալության դրամանագիր կնքած լինելը) կամ սեփականատերից **իրական** մտադրության և հնարավորության միաժամանակյա առկայությունը այդ գույքի սնուցման եղանակների առկայությամբ (այդպիսին կարող է լինել, օրինակ՝ իրավունքը խախտված անձի կողմից այլ անձանց ուղարկված համադասաստիան օֆերան):

Սույն ֆաղաֆաղիական գործով վերաբնիչ դասարանը հաստատված է համարել բաց թողած օգուտի առկայությունը՝ առանց վերը հիշատակված վերլուծությունները կատարելու, մասնավորապես, բնակարանի սեփականատերերի կողմից բնակարանը վարձակալությամբ հանձնելու մտադրությունը հիմնավորող բավարար աղացույցների առկայության:

Բացի այդ, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1058-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ վնասի հատուցումը կարող է մերժվել, եթե վնասը դասձառվել է սուժողի խնդրանքով կամ համաձայնությամբ: Այսինքն՝ եթե նույնիսկ վեճի առարկա բնակարանը զբաղեցնելու հետևանքով բնակարանի սեփականատերերը վնասներ են կրել, առաջ այս դեպքում այն դասձառվել է սուժողի համաձայնությամբ:

Ինչ վերաբերում է բողոք բերած անձի այն փաստարկին, որ վեճի առարկա բնակարանի սեփականատերերը այն չէին կարող վարձակալությամբ հանձնել, քանի որ ՀՀ արդարադատության նախարարության դասական ակտերի հարկադիր կատարումն ադախովող ծառայության Երևանի բաժնի ղեկի 2006 թվականի հունիսի 5-ի որոշմամբ հաստատվում է, որ բնակարանը եղել է արգելանքի տակ, առաջ վճարել դասարանն այն գտնում է անհիմն, քանի որ ՀՀ արդարադատության նախարարության դասական ակտերի հարկադիր կատարումն ադախովող ծառայության Երևանի բաժնի ղեկի որոշումից դարձ չէ, թե երբ է բնակարանը եղել արգելանքի տակ:

Այսպիսով, սույն վճարել բողոքի հիմքի առկայությունը վճարել դասարանը դիտում է բավարար՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դասական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ վճարել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարել բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 2006 թվականի հունիսի 13-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ1-66/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Էդ.Նահապետյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-20(ՏԳ)
2007թ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Գյումրու քաղաքացիական վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 26.06.2006 թվականի վճռի դեմ ըստ հայցի «Գյումրի-հաց» ՍՊԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) ընդդեմ Գյումրու քաղաքացիական դատարանի՝ օրենքին հակասող ակտերն անվավեր ճանաչելու դիմումից հետո մասին թիվ Տ1-66 քաղաքացիական գործով,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դիմում է Գյումրու քաղաքացիական դատարանի օրենքին հակասող ակտերն անվավեր ճանաչել:

Տնտեսական դատարանի 26.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Գյումրու քաղաքացիական:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանից չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դիմումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով՝

1) *Դատարանը չի կիրառել ՀՀ կառավարության 29.08.2002 թվականի թիվ 1473-Ն, 02.02.2002 թվականի թիվ 91 որոշումները, «Քաղաքացիական մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 4-րդ մասի «ա» կետը, 6-րդ մասի «է» կետը, նույն օրենքի 17-րդ հոդվածը, որոնք պետք է կիրառվեին, և կիրառվել է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ և 7-րդ հոդվածները, որոնք չպետք է կիրառվեին:*

Սույն դիմումը բողոք բերած անձը դատարանին է ներկայացրել փաստարկերով:

«Քաղաքացիական մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի և 17-րդ հոդվածի համաձայն՝ կառուցադատությունը դատարանի կողմից կառուցադատումն իրականացնել օրենքով սահմանված կարգով հաստատված ճարտարապետական նախագծին համապատասխան՝

չինարարության թույլտվության հիման վրա: Իսկ ճարտարադեսպինարարական փաստաթղթերի մշակման համար սլյալ համայնքի ղեկավարի կողմից կառուցադասողին տրվում է ճարտարադեսպինարարական կազմակերպչական առաջադրանք՝ ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով: Առաջադրանքով սահմանված դայմանները հիմք են հանդիսանում նախագծային փաստաթղթերի մշակման համար և դրանք են ֆալսիֆիկացիայի գործունեության բոլոր մասնակիցների համար:

Փաստորեն, դասարանը, հաշվի չառնելով դիմողի կողմից վիճելի սարածում ավտոգազալցակայանի շինարարության համար ճարտարադեսպինարարական առաջադրանք և դրա հիման վրա կազմված նախագծային փաստաթղթեր չունենալու հանգամանքը, վճռով դարձվելով Դասարանին Ընկերությանը տրամադրել շինարարության թույլտվություն:

«Վարչարարության հիմնունիների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ և 7-րդ հոդվածները սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն, քանի որ ֆալսիֆիկացիայի ղեկավարվել է օրենսդրության դրույթներով:

2) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆալսիֆիկացիայի դատարանի 53-րդ և 221.2-րդ հոդվածների պահանջները:*

Սույն դիմումը բողոք բերած անձը դատապարտվել է հետևյալ փաստարկներով.

Բողոքարկվող վճռում սխալ և թերի են ներկայացվել դատաստանող կողմի առարկությունները և բացատրությունները, իսկ որդես աղացույց ներկայացված և ֆալսիֆիկացիայի գործին կցված մի շարք գրավոր փաստաթղթեր դատապարտված չեն արժանացել: Մասնավորապես, դասարանը չի դարձրել այն հանգամանքը, թե արդյո՞ք կառուցադասողը մինչև շինարարական թույլտվություն դատապարտվելը ունեցել է ճարտարադեսպինարարական առաջադրանք և դրա հիման վրա համաձայնագրված նախագծային փաստաթղթեր:

Դասարանի կողմից խախտվել է օրենքով նախատեսված սնտեսական գործերով գործի ֆիննության համար սահմանված մեկամսյա ժամկետը:

Այս դատարանական խախտումները հանգեցրել են գործի սխալ լուծման:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆիննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆիննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 25.05.2005 թվականին Ընկերությունը դիմել է դատաստանողին՝ Գյումրի ֆալսիֆի Երկաթուղայինների 51 հասցեում գտնվող սարածում ավտոգազալցակայան կառուցելու շինարարական թույլտվություն սալու խնդրանքով, որին ֆալսիֆիկացիայի 03.06.2005 թվականի դատաստան գրությամբ չի առարկել, սակայն տեղեկացրել է, որ շինարարական թույլտվություն ստանալու համար անհրաժեշտ է Գյումրու ֆալսիֆիկացիայի ներկայացրել ՀՀ կառավարության 02.02.200 թվականի թիվ 91 որոշումով նախատեսված փաստաթղթային փաթեթը:

2) Ընկերության կողմից ֆալսիֆիկացիայի է ներկայացվել հողամասի վարձակալության դայմանագիրը, սարածում տեղադրված գազալցման կայանի սխեման, շինթույլտվության համար դատարանի տրված վճարման անդորրագիրը, այնուհետև աղահոսվել է ավտոճանապարհի 15 մետրանոց հակահրդեհային գոտին:

3) Ընկերությունը նշված սարածում ավտոգազալցակայան կառուցելու համար ստացել է Շիրակի մարզպետարանի շինարարության բաժնի համաձայնությունը:

4) Նշված սարածքը Գյումրի ֆալսիֆի գլխավոր հասկալագծի համաձայն՝ գտնվում է

արդյունաբերության, ընդերօգտագործման և այլ արտադրական նդասակային նշանակության գոտում:

5) Գյումրու ֆաղաֆաղետարանն իր 05.12.2005 թվականի և 27.12.2005 թվականի գրություններով մերժել է շինարարական թույլտվության սրամադրումը՝ նշված սարածում ֆաղաֆի գլխավոր հասակագծով ավտոգազայցակայանի կառուցում նախատեսված չլինելու և ֆաղաֆաշինական տեսակետից ոչ նդասակահարմար լինելու հիմնով:

4. ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՌԱՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ և ԵԳՐԱԿԱՆԳՈՒՆՆԵՐԸ.

Քննելով վՃՈՒՔԵԿ բողոքը նշված հիմնի սահմաններում՝ ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Քաղաֆաշինության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ կառուցադատությունը դարձվում է կառուցադատումն իրականացնել օրենքով սահմանված կարգով՝ հաստատված ճարտարադասարարական նախագծին համադասասխան, շինարարության թույլտվության հիման վրա, ֆաղաֆաշինական գործունեություն (բացառությամբ ընթացիկ նորոգման աշխատանքների) իրականացնել բացառադատ հաստատված ֆաղաֆաշինական փաստաթղթերին համադասասխան, ֆաղաֆաշինական գործունեություն իրականացնելու համար ճարտարադասահասակագծային առաջադրանք ստանալ սարածային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման համադասասխան մարմիններից:

ՀՀ կառավարության 29.08.2002 թվականի թիվ 1473-Ն որոշմամբ հաստատվել է ճարտարադասահասակագծային առաջադրանք սալու կարգը, որի 2-4-րդ կետերի համաձայն՝ ճարտարադասահասակագծային առաջադրանքը փաստաթուղթ է, որը ՀՀ իրավական ակտերով, սարածական դրամավորման փաստաթղթերով, բնակավայրի ֆաղաֆաշինական կանոնադրությամբ, ինչդատ նաև ֆաղաֆաշինական, դասմամակտության ժառանգության, բնադահդանական, սանիտարահիգիենիկ, հակահրդեհային, հաշմանդամների և բնակչության սակավաշարժ խմբերի դաստանության և այլ նորմաշիվ դահանջներին համադասասխան սահմանում է սվյալ սարածում ֆաղաֆաշինական գործունեության օբյեկտի նախագծային փաստաթղթերի մակաման դարձադր դայմաններ, դահանջներ ու սահմանափակումներ: Առաջադրանքով սահմանված դայմաններ հիմն են հանդիսանում նախագծային փաստաթղթերի մակաման համար և դարձադր են ֆաղաֆաշինական գործունեության բոլոր մասնակիցների համար: Համայնքի վարչական սահմաններում առաջադրանքը կառուցադատությունն սալիս է համայնքի դեկավարը:

Առաջադրանքը ներառում է սահմանված կառուցադատմանն առնչվող դահանջներն ու սահմանափակումները, նախագծային փաստաթղթերի մակաման փուլերը:

Նույն Կարգի 16-րդ և 20-րդ կետերի համաձայն՝ անաշարժ գույքի (հողամաս, շենքեր ու շինություններ) սեփականաշար հանդիսանող կամ այն փոփոխելու իրավատությանը օժտված օգտագործողը ֆաղաֆաշինական գործունեություն իրականացնելու, այդ թվում՝ շենքերի ու շինությունների կամ դրանց մի հասվածի գործառնական նշանակությունը փոփոխելու նդասակով առաջադրանք ստանալու համար իրավատու մարմին է ներկայացնում հայտ, եթե նախատեսվող աշխատանքների համար Հայաստանի Հանրադատության կառավարության 02.02.2002 թվականի «Հայաստանի Հանրադատությունում շինարարության թույլտվության և ֆանդման թույլտվության կարգը հաստատելու մասին» թիվ 91 որոշմամբ սահմանված կարգով դահանջվում է շինարարության թույլտվություն: Ընդ որում, եթե կառույցի գործառնական նշանակության նախատեսվող փոփոխությունը հանգեցնում է հողամասի գործառնական

կամ նոդատակային նշանակության փոփոխության, ամրա կառույցի գործառնական նշանակության փոփոխությանն առնչվող առաջադրանքի նախագիծն ուժի մեջ է մտնում հողամասի նոդատակային կամ գործառնական նշանակությունը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով փոփոխելուց հետո:

Հայտը կարող է մերժվել, եթե կառուցադասողը հայտում ամրագրել է այնպիսի ցուցանիշներ (դայնաններ), որոնք հակասում են սլյալ սարածքի ֆաղափառական ծրագրային փաստաթղթերի (դրանց առկայության դեղմում), ինչդեպ նաև ֆաղափառական, բնադաշտային, սանիտարահիգիենիկ, հակահրդեհային և այլ նորմատիվ փաստաթղթերի դաշտանցներին:

ՀՀ կառավարության 02.02.2002 թվականի թիվ 91 որոշմամբ հաստատվել է «Հայաստանի Հանրապետությունում շինարարության թույլտվության և ֆանդման թույլտվության կարգը», որի 2-րդ, 5-րդ, 11-րդ և 16-րդ կետերի համաձայն՝ շինարարության թույլտվությունը փաստաթուղթ է, որը հաստատում է կառուցադասողի՝ ինչդեպ նոր կառուցադասման նոդատակով սահմանված կարգով սրամադրված հողամասում, այնդեպ էլ գոյություն ունեցող շենքերում և շինություններում որոշակի շինարարական գործունեություն իրականացնելու իրավունքը:

Թույլտվության հիման վրա ցանկացած շինարարական և զուգահեռ աշխատանք կարող է իրականացվել բացառապես ճարտարադասական կազմակերպչին առաջադրանքով ամրագրված դարձադր ղայնանների, դաշտանցների ու սահմանափակումների հիման վրա մշակված և սահմանված կարգով համաձայնեցված ու հաստատված ճարտարադասական նախագծային փաստաթղթերին, ՀՀ օրենսդրությամբ և նորմատիվ-սեխնիկական փաստաթղթերի դաշտանցներին համադասախան՝ սլյալ օբյեկտի համար սրամադրված հողամասի սահմաններում:

Շինարարության թույլտվությունը սրվում է սլյալ օբյեկտի նախագծային փաստաթղթերի համաձայնեցման հետ միաժամանակ՝ ՀՀ կառավարության 21.12.1998 թվականի «Բնակելի, հասարակական, արտադրական շենքերի ու շինությունների նախագծերի մշակման, փորձաքննության, համաձայնեցման, հաստատման և փոփոխման կարգը սահմանելու մասին» թիվ 812 որոշմամբ սահմանված դիմումի հիման վրա, ընդ որում, նախագծային փաստաթղթերը համարվում են հաստատված, եթե կառուցադասողը նախագծային փաստաթղթերի հաստատման վերաբերյալ գրավոր առարկություն չի ներկայացնում իրավասու մարմին:

Իրավասու մարմնի կողմից համաձայնեցված նախագծային փաստաթղթերը հաստատում է ֆաղափառական օբյեկտի սեփականատերը կամ նրա լիազորված անձը, բացառությամբ ֆաղափառի սեփական կարիքների համար մշակված նախագծային փաստաթղթերի, որոնք սահմանված կարգով համաձայնեցումից հետո, օրենքով համարվում են հաստատված:

Կառուցադասողը սահմանված կարգով նախագծային փաստաթղթերը համաձայնեցման ներկայացնելիս կարող է դիմել իրավասու մարմին՝ համաձայն թիվ 1 ձևի, դիմումին կցելով օբյեկտի՝ սահմանված կարգով համաձայնեցված և իր կողմից հաստատված նախագծային փաստաթղթերը (ներառյալ՝ շինարարության ստորոգյալ ժամկետը): Կառուցադասողը դարձադր է օրենքով սահմանված կարգով վճարել շինարարության թույլտվության տուրքը և շինարարությունն իրականացնել սահմանված կարգով համաձայնեցված նախագծային փաստաթղթերին համադասախան:

Վերը նշված իրավական նորմերի վերլուծությամբ դարձ է դառնում, որ

կառուցադրանքը մինչև համայնքի վարչական սարածֆում շինարարության իրականացման համար շինարարական թույլտվություն դառնալու, դարձվում է նախադրյալ սահմանված կարգով սեղական ինֆնակառավարման մարմնին դիմել և սահմալ ճարտարադաստահասակագծային առաջադրանք, որը համայնքի ղեկավարի կողմից սվում է, եթե հայտով ներկայացված դառնալուցները համադաստահանում են օրենսդրությամբ, սարածական դրանավորման փաստաթղթերով, բնակավայրի ֆադաֆաշինական կանոնադրությամբ, ինչդես նաև ֆադաֆաշինական փաստաթղթերով սահմանված դառնալուցներին:

Առաջադրանքով սահմանված դայմանները հիմք են հանդիսանում նախագծային փաստաթղթերի մեակման համար և դարձադիր են ֆադաֆաշինական գործունեության բոլոր մասնակիցների համար:

Հետևաբար, առանց նեակմ առաջադրանքի առկայության ընկերությունը չի կարող մեակել և նախադաստահանել նախագծային փաստաթղթերի փաթեթը, որի համաձայնեցման դարձադայում միայն համայնքի ղեկավարը կարող է կառուցադրանքին սրամադրել շինարարական թույլտվություն:

Այս եզրակացությունը հիմնավորվում է նաև ՀՀ կառավարության 21.12.1998 թվականի թիվ 812 որոշմամբ, որով հաստատված՝ «Բնակելի, հասարակական, արտարական շինարարության ու շինությունների նախագծերի մեակման, փորձաֆնմության, համաձայնեցման, հաստատման և փոփոխման կարգի» 13-րդ կետի համաձայն՝ դասվիրատուն փորձաֆնմության դրական եզրակացությունը (կամ ՀՀ կառավարության որոշմամբ սահմանված դեդրերում՝ նախագծային աշխատանքների կադալառուդի գրավոր երաշխավորագիրը) և օբյեկտի նախագծային փաստաթղթերը՝ դրանց համաձայնեցման մասին դիմումով ներկայացնում է համայնքի վարչական սահմաններում՝ համայնքի ղեկավարին, համայնքի վարչական սահմաններից դուրս գեակող սարածֆներում՝ մարդդետին:

Շինարարության թույլտվությունը սվում է սվյալ օբյեկտի նախագծային փաստաթղթերի համաձայնեցման հետ միաժամանակ, սույն կարգի 13-րդ կետով նեակմ դիմումի հիման վրա:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Ընկերությունը ճարտարադաստահասակագծային առաջադրանքի հայտ չի ներկայացրել Գյումրու ֆադաֆադետարան, սահմանված կարգով չի ստացել նեակմ առաջադրանքը, վերջինիս որևէ նախագիծ չի ներկայացրել համաձայնեցման: Նեանակում է՝ նման դայմաններում Գյումրու ֆադաֆադետարանի կողմից Ընկերությանը գազալցման կայանի շինարարության թույլտվություն չէր կարող սվել:

Հետևաբար, սույն վեճի նկատմամբ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ և 7-րդ հոդվածները կիրառելի չեն, ֆանի որ դրանք վերաբերում են վարչական մարմինների կողմից անձի իրավունքների նկատմամբ կամայականություն դրսևորելու դեդրերին:

Նեակմ դասձառաբանությունների հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը գեանում է, որ սույն բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր է:

2)Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է մասնակիրեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆադաֆադիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաֆանչյուր ադադույց գնահատում է գործում եդած բոլոր ադադույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներին համոզմամբ:

Մինչդեռ, դասարանը դասեաձ կերդով չի գնահատել գործում առկա ադադույցները,

մասնավորապես՝ ընկերության կողմից ֆաղափառության ցերեկայացված վարձակալության դայմանագիրը, զազալցման կայանի սխեման, շինթույլվության համար դեղատեղանի տարբերակի վճարման անդորրագիրը, ավտոձանադարի 15 մեքանոց հակահրդեհային գոտի ադախովելը, նվաճ սարածքում ավտոզազալցակայան կառուցելու համար Շիրակի մարզդեղատեղանի շինարարության բաժնի համաձայնությունը, սարածքը Գյումրի ֆաղափ գլխավոր հասակագծի համաձայն՝ արդյունաբերության, ընդերֆոզսագործման և այլ արտադրական նդասակային նշանակության գոտում գնվելը, ինֆնակամ կառույց հանդիսացող զազալցման կայանի վերաբերյալ բնադախողանության նախարարության «Բնադախողանական փորձաֆնություն» ՊՈԱԿ-ի կողմից սրված դրական եզրակացությունը, Գյումրիի ՊԱՏ բաժանմունֆի, դեղատեղանի հրդեհային ռեսուրսան, դեղատեղանի հիգիենիկ և հակահամաձարակային ռեսուրսան կողմից զազալցակայանի կառուցմանը չառարկելը և «Հայասանի էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ-ի և «Հայռուսզազարդ» ՓԲԸ-ի՝ էլեկտրամասակարարման և զազամասակարարման թույլվություններ սալը բավարար հիմֆ է համարել ֆաղափառությանի գործողությունները օրենֆին հակասող ձանաչելու համար: Մինչդեռ դասասխանողի ներկայացուցչի կողմից ներկայացված ադացույցներն այն մասին, որ վիճելի կառույցն ինֆնակամ է, այսինֆն՝ իրականացվել է այդ նդասակի համար չհասկացված հողամասում և առանց համադասասխան թույլվության, իսկ վերը հիշատակված համաձայնեցումները կասարվել են ինֆնակամ շինարարության իրականացումից հետո՝ դասարանի կողմից դասաաձ չեն գնահասվել, ինչը հանգեցրել է գործի սխալ լուծման:

Բողոֆի սույն հիմֆի՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսզրֆի 221.2-րդ հողվածի խախտման վերաբերյալ փաստարկը Վձռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում այն դասձառաբանությամբ, որ նվաճ հողվածում ամրագրված՝ սնեստական գործերի ֆնության մեկամայա ժամկեթը օրենսդրի կողմից չի սահմանվել որդես ինդերասիվ դահանջ, հեսևաբար այդ ժամկեթի խախտման վերաբերյալ հիմֆը վձռաբեկ բողոֆի բավարարման հիմֆ չի կարող հանդիսանալ: Նվաճ հողվածի մեկնաբանությունը Վձռաբեկ դասարանը սվել է 17.11.2006 թվականի թիվ 3-1894(ՏԴ) որոշմամբ, կայացված՝ ըստ հայցի «Արդիմդեֆս» ՄՊԸ-ի ընդդեմ «ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ի՝ գումարի բռնագանձման դահանջի մասին ֆաղաֆացիական գործով:

Այսդիսով, վձռաբեկ բողոֆում նվաճ հիմֆերի առկայությունը Վձռաբեկ դասարանը բավարար հիմֆ է համարում ՀՀ սնեստական դասարանի 26.06.2006 թվականի վձիռը ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսզրֆի 226-րդ և 227-րդ հողվածների ուժով բեկանելու համար:

Ելնելով վերոզրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսզրֆի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վձռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վձռաբեկ բողոֆը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնեստական դասարանի 26.06.2006 թվականի թիվ Տ1-66 ֆաղաֆացիական գործով կայացրած վձիռը, և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր ֆնության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոֆարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-2811/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ. Դարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-346(ՏԴ)
2007թ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալաթը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով «Դավիթ Երթուղային Տափսի» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Տնտեսական դատարան) 28.12.2006 թվականի կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ընկերության բաժնետեր Ալբերտ Հակոբյանի ընդդեմ Ընկերության՝ 5.964.395 (հինգ միլիոն ինը հարյուր վաթսուներկու հազար երեք հարյուր իննսունհինգ) ՀՀ դրամ գումար բռնագանձելու դախանջի մասին, և Ընկերության հակընդդեմ հայցի՝ Ալբերտ Հակոբյանից հոգու Ընկերության 337.720 (երեք հարյուր երեսուցյոթ հազար յոթհարյուր սան) դրամ գումար բռնագանձելու դախանջի մասին թիվ Տ-2811 ֆաղափացիական գործով,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով Տնտեսական դատարան՝ հայցվորը դախանջել է Ընկերությունից բռնագանձել 5.964.395 (հինգ միլիոն ինը հարյուր վաթսուներկու հազար երեք հարյուր իննսունհինգ) ՀՀ դրամ գումար:

Ընկերությունը հակընդդեմ հայցով դախանջել է Ալբերտ Հակոբյանից հոգու Ընկերության բռնագանձել 337.720 (երեք հարյուր երեսուցյոթ հազար յոթհարյուր սան) ՀՀ դրամ գումար:

Տնտեսական դատարանի 28.12.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով՝

Տնտեսական դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 119-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետը և խախտել է ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 28-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետը:

Սույն դնդումը բողոք բերած անձը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկով.

ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 28-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով ամրագրված է աղացույցներ ներկայացնելու՝ գործին մասնակցող անձի իրավունքը: Քննարկվող գործով Ընկերության կողմից լրացուցիչ աղացույց ներկայացնելու անհրաժեշտությունն առաջացել է վերջին նիստում հայցվորի կողմից ներկայացված բացատրությունների և փաստաթղթերի կադակցությամբ: Հնարավոր չէր կանխատեսել հայցվորի բացատրությունների բովանդակությունը և նրա կողմից ներկայացված լրացուցիչ աղացույցները, որդեսզի նախադես ներկայացվեին նրա դնդումները հերքող աղացույցներ:

Նշված դայմաններում գործի ֆննությունը հեսաձգելու միջնորդությունը հիմնավորված է եղել, հեսաձգումը թելադրված է եղել լրացուցիչ աղացույցներ ներկայացնելու անհրաժեշտությամբ:

Դասավարական նոմների խախտման հեսանհոմ չեն դարվել գործի համար էական նեանակություն ոնեցող հանգամանֆները, սխալ են գնահասվել գործում առկա աղացույցները, իսկ դասավարական իրավոնֆի նման խախտումը հանգեցրել է գործի սխալ լոմման:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբել բողոք բերած անձը դահանջել է բելանել Տնեսական դասարանի 28.12.2006 թվականի վճիռը:

3. Վճռաբել բողոքի ֆննության համար նեանակություն ոնեցող փաստերը.

Վճռաբել բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ոնեն հետևյալ փաստերը՝

1) Սույն գործով կայացված 28.12.2006 թվականի դասական նիստում հայցվորի կողմից ներկայացվել են նո աղացույցներ, որոնց հիման վրա փոփոխվել է նախնական հայցադահանջով ներկայացված բոնագանձման գումարի չափը:

2) Ընկերության ներկայացուցչի կողմից միջնորդություն է արվել գործի ֆննությունը հեսաձգելու մասին՝ հիմֆ ընդունելով հայցվորի կողմից ներկայացված նո աղացույցներին ծանոթանալու և դրանց դեմ իր առարկությունները ներկայացնելու անհրաժեշտությունը:

3) Վերը նշված միջնորդությունը մերժվել է:

4. Վճռաբել դասարանի դասճառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճռաբել բողոքը նշված հիմֆի սահմաններում՝ Վճռաբել դասարանը գնոմ է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ դասճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 28-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձինֆ իրավոնֆ ոնեն ներկայացնելու աղացույցներ և մասնակցելու դրանց հեսագոսմանը:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ հայցվորի կողմից 28.12.2006 թվականի դասական նիստի ժամանակ ներկայացվել են նո աղացույցներ, որոնց հիման վրա փոփոխվել է նախնական հայցադահանջով ներկայացված բոնագանձման գումարի չափը (յոթ միլիոն հինգ հարյուր ութսուն հազար չոս հարյուր ֆանվեց դրամ գումարի դահանջը փոխարինվել է հինգ միլիոն ինը հարյուր վաթսունչոս հազար երեֆ հարյուր իննսունհինգ դրամ գումարի դահանջով):

Ընկերության ներկայացուցչի կողմից միջնորդություն է արվել գործի ֆննությունը հետաձգելու մասին՝ հիմք ընդունելով հայցվորի կողմից ներկայացված նոր աղացույցների ծանոթանալու և դրանց դեմ իր առարկությունները ներկայացնելու անհրաժեշտությունը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ դեմ է աղացուցի իր դահանջների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղաֆացիական դատավարությունն իրականացվում է կողմերի մրցակցության և իրավահավասարության հիման վրա: ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 119-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ դատարանն իրավունք ունի հետաձգել գործի ֆննությունը, եթե դա թելադրված է լրացուցիչ աղացույցներ ներկայացնելու անհրաժեշտությամբ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այս կամ այն հայեցողական լիազորությունն իրականացնելու դատարանի իրավունքը բացարձակ բնույթ չի կրում, և դրա իրականացման նպաստակահարմարության հարցն անհրաժեշտ է որոշել՝ էլնելով դատավարության մրցակցության և կողմերի իրավահավասարության դատավարական սկզբունքների էությունից: Այսինքն՝ եթե դատական նիստում կողմը ներկայացրել է լրացուցիչ աղացույց(ներ), իսկ մյուս կողմը միջնորդում է դատական նիստը հետաձգել՝ դրան(ց) ծանոթանալու և դրա(նց) դեմ առարկություններ ներկայացնելու նպատակով, առաջ դատարանը գործի ֆննությունը հետաձգելու իր դատավարական լիազորությունն իրականացնելիս դեմ է դարձի, թե արդյո՞ք միջնորդություն ներկայացնող կողմը ունի ողջամիտ հնարավորություն դատական նույն նիստի ընթացքում ծանոթանալու և առարկություններ ներկայացնելու այդ աղացույցների առնչությամբ, թե՞ ոչ: Հսկառակ դարազայում դատարանը դարձավոր է ողջամիտ ժամկետով հետաձգել գործի ֆննությունը՝ կողմին հնարավորություն սալով ծանոթանալու լրացուցիչ աղացույցներին և առարկություններ ներկայացնելու դրանց դեմ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատավարությունում կողմերի իրավահավասարության սկզբունքը, որը հանդիսանում է արդար դատաֆննության հիմնական սարրերից մեկը, դահանջում է, որ յուրաքանչյուր կողմին սրամադրվի ողջամիտ հնարավորություն՝ արսահայտելու իր դիրրորոշումը սվյալ գործի վերաբերյալ, այդ թվում՝ ներկայացնելու աղացույցներ՝ այնդես, որ կողմերից որևէ մեկը մյուսի նկատմամբ առավելություն չունենա:

Վերոգրյալի հիման վրա՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատարանը, խախտելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 28-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետը և սխալ մեկնաբանելով նույն օրենսգրքի 119-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի դահանջը՝ դատասալսանողին զրկել է դատարանում իր դատավարական իրավունքներից լիարժեք օգսվելու հնարավորությունից:

Արդյունքում խախտվել է անձի՝ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաշխավորված՝ «հավասարության դայամաններում, արդարության բոլոր դահանջների դահողանմամբ, անկախ և անկողմնակալ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում իր գործի հրադարակային ֆննության իրավունքը» (արդար դատաֆննության իրավունք):

Այդդիսով, սույն բողոքի հիմքը Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր է համարում և այն դիտում բավարար հիմք Տնեստական դատարանի 28.12.2006 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «Դավիթ Երթուղային Տափի» ՓԲԸ-ի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սննեսական դասարանի 28.12.2006 թվականի թիվ S-2811 ֆաղաֆացիական գործով կայացրած վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր ֆննության:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 07-240
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Թումանյան
Դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ն.Հովսեփյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-410(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅԲԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Հրաձգված Վարդանյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 2007 թվականի հունվարի 21-ի թիվ 07-240 ֆաղափացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Գոհար Հակոբյանի ընդդեմ դատաստանող Հրաձգված Վարդանյանի՝ ուրիշի ապօրինի սիրադեմումից գույքը հետ դառնալու, ըստ Հրաձգված Վարդանյանի հակընդդեմ հայցի՝ սեփականության վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու, ձեռքբերման վաղեմության ուժով հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դառնալու մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դառնալու է դատարանին դատաստանողին վերացնել ապօրինի կառուցված շինությունը և վերադարձնել ապօրինի զբաղեցրած տարածք, իսկ դատաստանողը հակընդդեմ հայցով դառնալու է Գոհար Հակոբյանի սեփականության վկայականը մասնակի՝ 21 քմ շինության (ըստ հասկացածի թիվ 3) մասով ճանաչել անվավեր և ձեռքբերման վաղեմության ուժով 21 քմ **հողամասի նկատմամբ** ճանաչել իր սեփականության իրավունքը:

Երևան ֆաղափացիական Ծեմգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանը (այսուհետ՝ Դատարան) 2006 թվականի օգոստոսի 3-ի վճռով Գոհար Հակոբյանի սկզբնական հայցն ընդդեմ Հրաձգված Վարդանյանի մերժել է, իսկ Հրաձգված Վարդանյանի հակընդդեմ հայցն ընդդեմ Գոհար Հակոբյանի՝ բավարարել:

Վերաֆննիչ դասարանի 2007 թվականի հունվարի 21-ի վճռով Գոհար Հակոբյանի սկզբնական հայցն ընդդեմ Հրաժիճ Վարդանյանի բավարարվել է, իսկ Հրաժիճ Վարդանյանի հակընդդեմ հայցը՝ ձեռքբերման վաղեմության ուժով 21ֆմ հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դատանքը՝ մերժվել: Միաժամանակ ֆաղաֆացիական գործի վարույթը Գոհար Հակոբյանի անվամբ սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու դատանքի մասով կարճվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել սկզբնական հայցով դատաստանող Հրաժիճ Վարդանյանը:

Վճռաբեկ բողոքի դատաստան է ներկայացրել հայցվոր Գ.Հակոբյանը:

Բողոք բերած անձը ներկայացրել է վճռաբեկ բողոքի լրացում:

Վճռաբեկ բողոքի լրացման դատաստան է ներկայացրել Գ.Հակոբյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկները և դատանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիբեյալ հիմնավորմամբ.

Վերաֆննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ, 49-րդ և 53-րդ հոդվածները, սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի դատանքները, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ, 201-րդ, 278-րդ, 280-րդ հոդվածները, որոնք դեմք է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

1995 թվականի հունիսի 13-ին Շուշի Արաջյանը 21ֆմ մակերեսով խորանցող վաճառել է Հրաժիճ Վարդանյանին: Այդ առուվաճառի վերաբերյալ Շուշի Արաջյանը կազմել է գրավոր փաստաթուղթ, որը ստորագրել են Շուշիկը և հարևաններ Մենյան, Արևիկը և Ռուզաննան: 21ֆմ մակերեսով խորանցող վաճառելիս Արաջյանից դողոտա 286 հասցեի տունը դեմական գրանցում և սեփականության իրավունքի գրանցման վկայական չի ունեցել, որի դատաճառով էլ վաճառքը նոտարական կարգով չի վավերացվել:

Շուշիկ Արաջյանը 2000 թվականի հոկտեմբերի 13-ին նոտարական կարգով կնքված առուվաճառի դայանագրով Երևանի Արաջյանից դողոտա 286 հասցեում գնվող տունը և հողամասը վաճառել է Գոհար Հակոբյանին, որի հիման վրա Գ.Հակոբյանը 2000 թվականի հոկտեմբերի 27-ին ՀՀ կառավարությանն առընթեր անցարժ գույքի կադաստրի դեմական կոմիտեի Էրեբունու սարածային ստորաբաժանման կողմից ստացել է թիվ 0257862 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայական:

Վերաֆննիչ դատարանի վճռում նշված այն հանգամանքը, որ ըստ կադաստրային գործի նյութերի՝ սնօրինության սեփականատերն է հանդիսացել Իբխան Արաջյանը, և վիճարկվող գույքը սնօրինել է Շուշիկ Արաջյանը, այն է՝ 1995 թվականի հունիսի 13-ին 21ֆմ հողամասն առանց նոտարական կարգով վավերացման դայանագրի և առանց համադատաստան գրանցում կատարելու իրեն վաճառելու իրավունք չի ունեցել, հիմնավոր չէ հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

1995 թվականի դրությամբ Իբխան Արաջյանի անվամբ գույքի նկատմամբ իրավունքների դեմական գրանցում կատարված չլինելու դատաճառով ոչ Շուշիկ Արաջյանը և ոչ էլ Հրաժիճ Վարդանյանը չէին կարող 21ֆմ մակերեսով խորանցողի վերաբերյալ 1995 թվականի հունիսի 13-ի առուվաճառի դայանագիրը վավերացնել նոտարական կարգով: Եթե խորանցող գնելու դատին գույքի նկատմամբ իրավունքների դեմական գրանցումը կատարված լիներ Իբխան Արաջյանի անվամբ, ադա առուվաճառի դայանագիրը

կվավերացվեւր նոսարական կարգով:

Գ.Հակոբյանը 2000 թվականի հոկտեմբերի 13-ին Շուշիի հեւ համաձայնվել է տունը գնել նրա կողմից փաստացի օգտագործվող հողամասի չափով և վաճառքի գինը վճարել է Շուշիի այն չափով, ինչ չափով ուր եղել է հողի փաստացի մակերեսը:

Դասարանը 2006 թվականի օգոստոսի 2-ին կատարել է սեղատեսություն և դարգել, ուր կողմերի փաստացի օգտագործվող շինություններն ու հողատարածքները սահմանագրված են ցանկադասով և քարտ դարսողով:

ՀՀ կառավարությանն աղընթեւր անեարժ գոյքի կադաստրի ղեւեսական կոմիտեի Էրեքունու սարաժային սոնրաքաժանման կողմից Գ.Հակոբյանին 2000 թվականի հոկտեմբերի 27-ին թիվ 0257862 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը սալու ժամանակ նոն չափագրում չի կատարվել, և փաստացի օգտագործվող հողամասի սեփականության իրավունքը գրանցվել է սան հին հասակագժի հիման վրա, ուրի դասձառով էլ Գ.Հակոբյանի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականում ընդգրկվել է դեռևս 1997 թվականին քանդած և գոյություն չունեցող, ըստ հին հասակագժի՝ 21 քմ մակերեսով, թիվ 3 խողանոց շինությունը:

Վերաքննիչ դասարանի վճռում նեված այն հանգամանքը, ուր հողամասը Հ.Վարդանյանի կողմից քարտեղաձորեն սիրաղեսելու վերաքերյալ Դասարանին ուրև աղացույց չի ներկայացրել, անհիմն է և իրականությանը չի համաղասասխանում:

Դասարանի կողմից 2006 թվականի օգոստոսի 2-ին կատարված սեղատեսությամք արձանագրված է, ուր 21 քմ մակերեսով խողանոցը Հ.Վարդանյանի կողմից քանդվել է, և սարաժքը միացվել է իր սան ձանաղարհին, հարևանի և իր օգտագործման հողամասերը ցանկադասով սարանջատելով՝ առանձնացրել ու մեկուսացրել է, քազայսե սալիկներով դարսողի երկայնքով կառուցել է ծաղկանոց և աձեցրել խաղողի վազեր:

ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 48-րդ և 49-րդ հողվաժների համաձայն՝ վերը նեված փաստարկներով աղացուցվում է հակընդդեմ հայցվորի դահանջների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները, իսկ գորժի դասաքննությունը կատարվել է թերի. Վերաքննիչ դասարանը ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հողվաժով նախատեսված յուրաքանչյուր աղացույց գնահատելու և գորժում եղած քողուր աղացույցները քազմակողմանի, լրիվ և օքյեկսիվ հեատգոսելու և իր ներքին համոզմունքը սեղոժելու համար ողես է կատարեւ սեղատեսություն, ուր չի կատարել:

Վիձելի գոյքը փաստացի գնվել է սիրազուրկ վիձակում, իսկ Հ.Վարդանյանը, դեռևս չհանղիսանալով այղ գոյքի սեփականատեւ, միևնույն ժամանակ այն ալելի քան սաք սարի՝ 1995 թվականից մինչև 2006 թվականը (10 սարի 7 ամիս և 25 օր), քարտեղաձորեն, քացահայս և անընղմեջ սիրաղեսել է ուղես սեփական գոյք և ձեւքերեման վաղեմության ուժով այղ գոյքի նկատմամք ձեւք է քերել սեփականության իրավունք:

Նման հանգամանքներում Վերաքննիչ դասարանը ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 280-րդ, 178-րդ, 187-րդ և ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 186-188-րդ հողվաժների դահանջներով ողես է սիրազուրկ ձանաչեւ Արեակունյաց ողողոսայի թիվ 286 հասցեի սան հասակագժում նեված թիվ 3 21 քմ անեարժ գոյքը և ձեւքերեման ուժով այղ գոյքի նկատմամք ձանաչեւ իր սեփականության իրավունքը:

ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 131-րդ հողվաժով վձիռ կայացնելիս Վերաքննիչ դասարանը դարսավոր էր հսակեցնել, թե գորժի համար նեանակություն ունեցող ուր հանգամանքներն են դարզվել, և ուրնք չեն դարզվել, և ուրեւ

սվյալ գործով կիրառման ենթակա օրենքները:

Վերագրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատահանգել է բեկանել Վերաքննիչ դատարանի 2007 թվականի հուլիսի 12-ի թիվ 07-240 ֆաղափարական գործով կայացրած վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2.1 Վճռաբեկ բողոքի դատաստանի հիմքերը և փաստարկները.

Հայցվորը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքում բերված փաստարկներն անհիմն են հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

1) Հ.Վարդանյանն առաջին ասյանի և Վերաքննիչ դատարաններում չի ներկայացրել որևէ գրավոր աղացույց, որը կհաստատեր վճռաբեկ բողոքում նշված փաստերը:

Վիճելի խորդանոցի առուվաճառքի դայմանագիրն իրավական ուժ չի կարող ունենալ, քանի որ ՀՀ կառավարության 1992 թվականի փետրվարի 10-ի թիվ 420 որոշմամբ հստակ սահմանված է, որ սնամեղի, այգեգործական (ամառանոցային) նոդախաղերով սրված հողամասերի և այգեհատերի, ու այդ հողամասերում գտնվող մյուս կառույցների օտարման (վաճառք, նվիրատվություն և այլն) կամ փոխանակման ու ժառանգման փաստաթղթերը ղեկավարվում են վավերացված նոտարական կարգով և գրանցված դրանց գտնվելու վայրի դատաճառաբանության օրենսդրության համաձայն խորհրդի գործադիր կոմիտեում:

Ուժը կորցրած ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործարկների նոտարական վավերացումը դատարանի է միայն օրենքով նախատեսված դեպքերում: Այդ դեպքում նոտարական ձևը չդրվում է անվավեր է դարձնում գործարկը: Նույն օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ օրենքի դատահանգելիս չհամապատասխանող գործարկն անվավեր է, իսկ 59-րդ հոդվածի համաձայն՝ անվավեր ճանաչված գործարկն անվավեր է համարվում այն կնիքով դատարանի:

Վերը նշված հոդվածների դատահանգելը հիմք են սալիս ղեկավար, որ 1995 թվականի հունիսի 13-ի Շուշիկ Արաջյանի և Հրաժիմ Վարդանյանի առուվաճառքի դայմանագիրն իրավական ուժ չունի, և նա չի կարող որևէ դատահանգ ներկայացնել վիճելի խորդանոցի նկատմամբ:

Վերաքննիչ դատարանը ճիշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ և 49-րդ հոդվածների դատահանգելը, ըստ որի՝ Հ.Վարդանյանը դատարան էր աղացուցելու իր դատահանգելի և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները, ինչպես նաև ներկայացնել սույն վեճի հետ կապված իր առարկությունները հիմնավորող աղացույցները, ինչը նրա կողմից չի արվել:

2) Ինչ վերաբերում է վիճելի գույքի սիրագործի լինելու հանգամանքին, որը նշել է Հ.Վարդանյանը և ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 178-րդ և 187-րդ հոդվածների ուժով ցանկանում է սեփականության իրավունք ձեռք բերել այդ խորդանոցի նկատմամբ, առաջ հայցվորը գտնում է, որ նման դատահանգն անհիմն է, քանի որ Հ.Վարդանյանն իր հակընդդեմ հայցադատահանգի հիմքում չի դրել ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 178-րդ հոդվածի դատահանգը, ինչը հանդիսացել է նաև Վերաքննիչ դատարանի կողմից հակընդդեմ հայցը մերժելու դատաճառներից մեկը: Ավելին, վիճելի խորդանոցն անգամ ցանկության դեպքում չէր կարող ճանաչվել սիրագործի գույք, քանի որ սվյալ խորդանոցը որդես սեփականություն դատարանել է Իբիսան Արաջյանին, այնուհետև Գոհար Հակոբյանին, ինչը հաստատված է գործում առկա բոլոր աղացույցներով:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքում նշված ղեկավար, թե Վերաքննիչ դատարանը ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 280-րդ, 178-րդ, 187-րդ և ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենսգրքի 186-188-րդ հոդվածների դատահանգելով ղեկավար է սիրագործի ճանաչել վեճի առարկա

խորդանոցը, այն առավել ևս անհիմն է, քանի որ Վերաբնիչ դատարանը դարձադատ էր կարող նման դատանոց քննարկել՝ դատարանում նման դատանոցի բացակայության դատաճառով, իսկ դատարանն իր նախաձեռնությամբ չէր կարող նման դատանոց բարձրացնել և քննարկել:

Ինչ վերաբերում է Հ.Վարդանյանի կողմից վճռաբեկ բողոքում նշված նոր երևան եկած հանգամանքին՝ Վերաբնիչ դատարանը սույն գործի քննության ընթացքում և վճիռ կայացնելիս անդրադարձել է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 131-րդ հոդվածի դատանոցներին, իսկ Վերաբնիչ դատարանի կողմից վճիռ կայացնելիս չի նշվել հանձնման ենթակա գույքի արժեքը, քանի որ նման հարց Վերաբնիչ դատարանում չի բարձրացվել:

2.2 Վճռաբեկ բողոքի լրացման հիմքեր և փաստարկներ.

Վճռաբեկ բողոքի դատաստանում սեղ գտած կասկածն այն մասին, որ Հրաժիմ Վարդանյանը 1989 թվականին չի գնել Լ.Հակոբյանի տունը և չի գրանցվել այնտեղ 1994 թվականից, հերքվում և փաստվում են հետևյալ աղացույցներով՝

1. Լ.Հակոբյանի տունը 30.03.1989 թվականին իր կողմից գնելու համաձայնագիրը, որը բողոքին կից ներկայացվել է:

2. Հ.Վարդանյանի անձնագիրը՝ նշումով 1994 թվականին Արևակունյաց դղ. 286 հասցեում գրանցված լինելու մասին, որը նույնպես կցվել է վճռաբեկ բողոքին:

3. Բնակության վայրի տեղեկանքն այն մասին, որ ինքը բնակվում է Արևակունյաց դղ. 286 սանր, որը կցվել է հակընդդեմ հայցին:

4. Դատական նիստի արձանագրությամբ, դատաբանարարաֆունկցիոնալ փորձաքննության եզրակացությամբ, դատարանի կողմից տեղատեսություն կատարելու մասին արձանագրությունով աղացուցվում է, որ Հ.Վարդանյանն իր սան ճանադարհը բարեկարգելու նպատակով իր կողմից զբաղեցված սարածքը առանձնացրել է Աբաջյանների հողամասից և իր սան ճանադարհի երկայնքով կառուցել է ծաղկանոց և խաղողի քամառ:

5. Տան ճանադարհի լուսանկարներով բավական դարձ և հստակ երևում են, թե ծաղկանոցը, թե դարձադատ ու մուսֆի դուռը:

6. Արևակունյաց դղ. 286 հասցեի հարևանների հայտարարություններով աղացուցվում է, որ Լ.Հակոբյանի տունը գնել է 1989 թվականին և մինչ այսօր փաստացի իրադրություն և օգտագործում է Հրաժիմ Վարդանյանը որպես իր սեփականություն:

Շուրջիկ Հակոբյանի կողմից խորդանոցը Հրաժիմ Վարդանյանին վաճառելու մասին ամուսնու համաձայնությունը ստացվել է հետախուսագրույցի արդյունքում, ինչը հավաստվում է հարևանների կողմից:

Գոհար Հակոբյանի կողմից տունը գնելուց հետո՝ 2001 թվականին, Հրաժիմ Վարդանյանը չէր կարող ֆանդել նրան դատարանում խորդանոցը: Վերջինս այն ֆանդել է և կառուցել դարձադատ 1997-1998 թվականներին:

Մինչև 2006 թվականը Գ.Հակոբյանը չի վիճարկել խորդանոցի դատարանաֆունկցիոնալ հարցը՝ նախադատ գիտնալով, որ Շուրջիկը 1995 թվականին այն վաճառել է Հ.Վարդանյանին: 2006 թվականին Գ.Հակոբյանն իր սարածքում ձեռնարկել է ինֆնակամ շինարարություն, որն արգելվել է քաղաքադատարանի կողմից: Կասկածելով, որ Հ.Վարդանյանն է մասնել, նա աղմուկ է բարձրացրել և դիմել դատարան:

Այն միտքը, թե տունը դատարանել է Ի.Աբաջյանին և նրա կինն իրավունք չի ունեցել այդ տունը վաճառելու, հերքվում է, քանի որ հենց վերջինս է լիազորագրով վաճառել այդ տունը Հ.Վարդանյանին:

Բողոք բերած անձը լուրջաբար է իր բողոքի լրացումը միացնել վճռաբեկ բողոքին, քննության առնել համատեղ և վերանայել գործն ու դատական ակտը, իսկ հայցվորի դատաստիսանուն սեղ զսած առարկությունները թողնել առանց բավարարման:

2.3 Վճռաբեկ բողոքի լրացման դատաստիսանի հիմքեր և փաստականություններ.

1. Վճռաբեկ բողոքի լրացման մեջ նշված համաձայնագիրը իրենից ներկայացնում է ներքին առուվաճառի դրամական գումար և չունի նոտարական վավերացում, ուստի չունի օրինական ուժ:

2. Հ.Վարդանյանը ոչ թե գրանցված է Արևմտահայաստանի Հանրապետության տարածքում, այլ ընդամենը հասցեագրված է որդես բնակիչ, որը չունի ոչ մի սեփականության իրավունք այն տարածքի և գույքի նկատմամբ, որը գրառված է նոտարական ակտում: Որևէ սույզ հասցեում բնակվելը դեռևս չի նշանակում այդ տարածքի և գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի առկայություն:

3. Հ.Վարդանյանն աղօթիկի դարձած կառուցելով իր կողմից աղօթիկի նոտարական ակտում նշված է միացրել Գ.Հակոբյանին սեփականության իրավունքով դատականոր համար 3 ժնությունը:

4. Հարևանների հայտարարություններն այն մասին, որ Լ.Հակոբյանից Հ.Վարդանյանը գնել է տունը և օգտագործում է 1989 թվականից, չի աղացուցվել և ոչ մի օրինական փաստաթղթով:

5. Եթե որդես աղացուց այն մասին, որ դարձած կառուցվել է Գ.Հակոբյանի կողմից տունը գնելուց հետո՝ 2001 թվականի աղբի ամսին, կարող է ծառայել Հ.Վարդանյանի կողմից նշված լուսանկարները, աղա գոյություն ունի լուսանկար, որում դարձ երևում է, որ ներկայումս երկու տները միմյանցից առանձնացնող դարձած գոյություն չի ունեցել:

6. Հ.Վարդանյանը ներկայացնում է ներքին առուվաճառի օրենքի ուժ չունեցող փաստաթուղթ և դրամ, որ ինքը չէր կարող օրինական ճանադարձով գնել Արաջյանների հողատարածքը, քանի որ այն դատական գրանցում չի ունեցել 1995 թվականին: Այնուհետև, Արաջյանները իրենց գույքի նկատմամբ իրավունքների դատական գրանցում ստացել են 1992 թվականին: Այն, որ Հ.Վարդանյանին է դատականում համար 3 ժնությունը, ոչ մի օրինական հիմք չունի, և սրամարտական չէ:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստեր.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 1992 թվականի օգոստոսի 7-ի Հայկական ժողովրդական դեմոկրատիայի Երևանի քաղաքային խորհրդի գործադիր կոմիտեի թիվ 710 Կարգադրության համաձայն՝ Երևանի Արևմտահայաստանի Հանրապետության 286 հասցեում գնվող տունը ճանաչվել է օրինական՝ Իբիսան Ավետիսի Արաջյանի անվամբ՝ անրակցելով 400ֆմ հողամաս:

2) 1992 թվականի օգոստոսի 10-ին սրված սեփականության վկայագրի համաձայն՝ Երևանի Արևմտահայաստանի Հանրապետության 286 հասցեում գնվող տան (հողամասը ընդհանուր 400ֆմ) նկատմամբ Իբիսան Արաջյանի իրավունքները ստացել են դատական գրանցում:

3) 1995 թվականի հունիսի 13-ին Արաջյան Շուշիկի (Իբիսան Արաջյանի կնոջ) կողմից գրվել է «Առև իր վաճառքի» վերնագրված փաստաթուղթ, ըստ որի. «Ես Արաջյան Շուշիկ՝ աղբի եմ Արևմտահայաստանի Հանրապետության 286 հասցեում: 1995 թվականին Ռուսաստանից եկա ծնողներս սեսնելու, գումար չունեի որ ես գնաի: Կարիքից ելնելով վաճառեցի ինձ դատականոր **21ֆ.մ. տուրքեր**, Հրաժիկն Վարդանյանին 200 ամն դուրսով, տոն առա գնացի ամուսնու

մոս: Առ՛ ու վաճառքին ներկա են եղել հարևանները: Որի համար դասասխանասու են՝: Նշված փաստաթուղթը ստորագրված է Շ.Արաջյանի, «հարևաններ՝ Փ.Ժենյա, Գ.Արևիկ, Վ.Ռուզան» կողմից:

4) 2000 թվականի հոկտեմբերի 9-ին Իջևան Ավետիսի Արաջյանի անվամբ սրված թիվ 0257627 սեփականության իրավունքի վկայականի համաձայն՝ գրանցվել է նրա սեփականության իրավունքը՝ Երևանի Արակունյաց դողոսա 286 հասցեում գտնվող սան նկասմամբ (որը ներառում է՝ 1. բնակելի տուն, 2. խանութ, 3. խորդանոց), և օգտագործման իրավունքը նույն հասցեում գտնվող 400մ հողամասի նկասմամբ:

5) 2000 թվականի հոկտեմբերի 13-ին Իջևան Արաջյանի լիազոր ներկայացուցիչ Շուշիկ Ղուլումյանի և Գոհար Հակոբյանի միջև կնքվել է անճարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիր, համաձայն որի՝ վաճառողը վաճառում է, իսկ գնորդը ձեռք է բերում որդես սեփականություն Երևան ֆաղափի Արակունյաց դողոսա 286 հասցեում գտնվող 400 մ հող (օգտագործում) և բանկելի տուն:

6) 2000 թվականի հոկտեմբերի 27-ին ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադասրի դեսական կոմիսիի Էրերունու սարաճփային ստրաբաճանման կողմից սրվել է թիվ 0257862 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը, որի համաձայն՝ դեսական գրանցում է սացել Գոհար Հակոբյանի սեփականության իրավունքը Երևան ֆաղափի Արակունյաց դողոսա 286 հասցեում գտնվող 123,2 մ սան նկասմամբ (որը ներառում է՝ 1. բնակելի տուն, 2. խանութ, 3. խորդանոց) և օգտագործման իրավունքը նույն հասցեում գտնվող 400մ հողամասի նկասմամբ:

7) Երևանի ֆաղաբադեսարանի «Հողի և ունեցվածքի գործառնություններ» փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից 02.11.2005 թվականին Երևան ֆաղափի Արակունյաց դողոսայի թիվ 286 հասցեում գտնվող Գոհար Հակոբյանին սեփականության իրավունքով դասկանող սանը փոսային առաբումների համար սրվել է Արակունյաց դողոսա թիվ 286/3 հասցեն:

8) Գ.Հակոբյանը 02.11.2005 թվականին դիմել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադասրի դեսական կոմիսիին՝ Երևանի Արակունյաց դողոսայի թիվ 286 հասցեում գտնվող անճարժ գույքի նկասմամբ իրավունքների դեսական գրանցում սանալու համար:

9) 04.11.2005 թվականին ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադասրի դեսական կոմիսիի կողմից Գ.Հակոբյանը սացել է մերժում այն դասճառաբանությամբ, որ առանց իրավահասասող փաստաթղթերի ֆանդված են օրինական շինությունները, դակասել է հողամասի չափը, սեղում առկա են ինֆնական շինություններ և չեն կասարված սահմանված վճարումները:

10) Հրաժին Վարդանյանը ֆանդել է 21 մ մակերեսով շինությունը (խորդանոցը), 21 մ հողամասը դարսողով առանձնացրել և այն օգտագործել՝ որդես ճանադարհ:

11) 07.07.2006 թվականի շինարարսեսխնիկական փորձաֆնության թիվ 14650607 եգրակացության համաձայն՝ սեղազննվել և ոսումնասիրվել են Արակունյաց դողոսայի թիվ 286 հասցեում գտնվող սան, ըս հասակազժի՝ թիվ 3 շինության դիմացի դասը (որը ծառայում է որդես դարիսող) և դրան կից երկու կողմում գտնվող դարիսողները, որոնֆ ունեն կառուցման մոս 30 սարվա վաղենություն:

4. Վճռաբել դասարանի դասճառաբանություններ և եգրահանգումներ.

Քննելով վճռաբել բողոբը նշված հիմփի սահմաններում՝ Վճռաբել դասարանը գտնում է, որ

վճռաբեկ բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածը վերաբերում է ֆաղաֆացիաիրավական հարաբերությունների մասնակիցներին սեփականության իրավունքով զուգահեռ ձեռքբերման վաղեմության ուժով ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց ի սեփականություն անցնելուն: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դեռևս սեփականությունը հանդիսացող վեճի առարկա հողամասը ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի ուժով չի կարող ձանաչվել որևէ անձի սեփականություն հետևյալ դատաբանությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ընտանեկան, աշխատանքային, բնական ղառարների օգտագործման ու Երջակա միջավայրի դաշտանության հարաբերությունները կարգավորվում են ֆաղաֆացիական օրենսդրությամբ և այլ իրավական ակտերով, եթե այլ բան նախատեսված չէ ընտանեկան, աշխատանքային, **հողային**, բնադաշտան և այլ հասուկ օրենսդրությամբ: ՀՀ հողային օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի հողերին վերաբերող մասով հողային հարաբերությունների նկատմամբ կիրառվում է սույն օրենսգրքի դրույթների հաշվառմամբ:

Նույն օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերի համաձայն՝ ֆաղաֆացիները և իրավաբանական անձինք ղեռնության ու համայնքների հողերի այն հողամասերի նկատմամբ, որոնց սիրաղետում են առանց իրավաբանական ձևակերպման և որոնցից օգտվում են անընդմեջ ու բացահայտ ակտիվ ֆան սասը սարի, ունեն օգտագործման իրավունքի ձեռքբերման վաղեմության իրավունք և/կամ այդ հողերից սեփականության իրավունքով հողամասեր ձեռք բերելու նախադասվության իրավունք: Նշված հողվածի բովանդակությունից հստակ երևում է, որ խոսքը ոչ թե գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունք ձեռք բերելու մասին է, այլ գույքի օգտագործման և/կամ սեփականության իրավունքով հողամասեր ձեռք բերելու նախադասվության իրավունքի մասին: Ավելին, նույն հողվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ **այլ սեփականատիրոջը** ղառականող հողամասի նկատմամբ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ծագումը կարգավորվում է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքով:

Փաստորեն, սույն գործով ֆննվող վեճի կարգավորումը սրված է ոչ թե ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքով, այլ՝ ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 280-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ֆաղաֆացի կամ իրավաբանական անձը կարող է հրաժարվել իրեն ղառականող գույքի սեփականության իրավունքից՝ այդ մասին գրավոր հայտարարելով կամ այնուխի գործողություններ կատարելով, որոնք ակնհայտ վկայում են գույքի սիրաղետումից, օգտագործումից և սնորհումից նրա մեկուսացման մասին՝ առանց այդ գույքի նկատմամբ որևէ իրավունք ղառականելու մտադրության: Նշված հողվածը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ, ֆանի որ դրա բովանդակությունից հստակ երևում է, որ այն վերաբերում է ֆաղաֆացիների և իրավաբանական անձանց կողմից իրենց սեփականության իրավունքից հրաժարվելուն և իր մեջ չի ներառում ղեռնության կողմից իրեն ղառականող գույքից հրաժարվելու հնարավորություն: Բացի այդ, ղեռնական հողը սիրազուրկ ձանաչելու ինստիտուտ գոյություն չունի: Ավելին, գործում է մեկ այլ՝ հողի նկատմամբ ղեռնական սեփականության կանխավարկածի սկզբունք, որի բովանդակությունը կայանում է նրանում, որ սեփականատեր չունեցող բոլոր հողերը համարվում են ղեռնության սեփականությունը: Նշված սկզբունքն իր արտացոլումն է ստացել ՀՀ հողային օրենսգրքի 55-րդ և ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 168-րդ հոդվածներում, որոնց համաձայն՝ ֆաղաֆացիներին, իրավաբանական անձանց կամ համայնքներին չղառականող

հողերը ղեկավարող սեփականությունն են:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 278-րդ հոդվածի խախտմանը, առաջ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այդ հոդվածի խախտումը նույնպես բացակայում է, քանի որ այն վերաբերում է այն դեպքերին, երբ գույքի սիրադեզումը իրականացվում է օրենքի կամ դաշնային կառավարության հիման վրա: Տվյալ դեպքում սիրադեզումը իրականացվել է առանց իրավական հիմքի, այսինքն՝ հիմնված չի եղել ոչ օրենքի և ոչ էլ դաշնային կառավարության վրա:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վերաքննիչ դատարանի հետևությունները հիմնված են գործում առկա այլ առաջնությունների հետազոտման և գնահատման վրա, որոնք բավարար են եղել Վերաքննիչ դատարանի կողմից վճիռ կայացնելու համար:

Ինչ վերաբերում է գույքի սիրազուրկ ճանաչելու հարցին, առաջ ղեկավարող սեփականության, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ դրույթի և 215-րդ հոդվածների վերլուծությունից բխում է, որ Վերաքննիչ դատարանը գործը քննում է ներկայացված հայտի հիմքի և առարկայի սահմաններում: Մինչդեռ սույն գործով հակընդդեմ հայցով հայցվորը գույքի սիրազուրկ ճանաչելու դաշնային չի ներկայացրել: Հետևաբար Վերաքննիչ դատարանը չէր կարող անդրադառնալ գույքի սիրազուրկ ճանաչելու հարցին:

Այսպիսով, հիմն ընդունելով վերոգրյալ հիմնավորումները, ինչպես նաև այն հանգամանքը, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի սրամաքանությամբ՝ գործն ըստ էության ճիշտ լուծող դատարան ակտի՝ սույն գործով կայացրած Վերաքննիչ դատարանի վճռի սխալ դատադատարանական լինելն ինքնին հիմն չէ դատարանական ակտը բեկանելու համար, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքը ենթակա է մերժման:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Հրաժեղ Վարդանյանի վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2007 թվականի հունվարի 21-ի թիվ 07-240 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrudություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrudություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-583/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Սարգսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-538(ՏԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մարտի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ առողջապահության նախարարության վճռաբեկ բողոքն ըստ հայցի «Կուռամուս» ՍՊԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) ընդդեմ ՀՀ առողջապահության նախարարության, ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության, երրորդ անձինք՝ «Դեղերի և բժշկական սեխնոլոգիաների փորձագիտական կենտրոն» ՓԲԸ-ի և «Ալֆա-ֆարմ» ՍՊԸ-ի՝ ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից 16.10.2006 թվականին սրված թիվ 001286 ներմուծման հավաստագիրը մասնակի՝ «Ալֆա-ֆարմ» ՍՊԸ-ի կողմից 31.08.2006 թվականի թիվ 11-A հաշիվ-ադրանագրով ներմուծված «Տեսրացիկլին 1% 3գ, աչքի ֆուլ», «Էրիթրոմիցին աչքի ֆուլ 10000 ՄՄ/գ 10գ», «Սուկալսին հաբ թիվ 10», «Դեղահաւեր հազի դեմ թիվ 10» դեղերի մասով անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին քաղաքացիական գործով ՀՀ տնտեսական դատարանի 22.01.2007 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան, հայցվորը դիմում է անվավեր ճանաչել ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից 16.10.2006 թվականին սրված թիվ 001286 ներմուծման հավաստագիրը մասնակի՝ «Ալֆա-ֆարմ» ՍՊԸ-ի կողմից 31.08.2006 թվականի թիվ 11-A հաշիվ-ադրանագրով ներմուծված «Տեսրացիկլին 1% 3գ, աչքի ֆուլ», «Էրիթրոմիցին աչքի ֆուլ 10000 ՄՄ/գ 10գ», «Սուկալսին հաբ թիվ 10», «Դեղահաւեր հազի դեմ թիվ 10» դեղերի մասով:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 22.06.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ առողջապահության նախարարությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով.

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Դեղերի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի, ՀՀ կառավարության 20.09.2000 թվականի թիվ 581 որոշմամբ հաստատված «Հայաստանի Հանրապետությունում դեղերի և դեղանյութերի ներմուծման ու արտահանման» Կարգի 9-րդ, 31-րդ և 34-րդ կետերի պահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեղերը լիցենզիայով արտահանել է հետևյալ փաստարկներով.

Հայաստանի Հանրապետությունում թույլատրվում է ներմուծել միայն ՀՀ-ում գրանցված դեղեր:

Վիճահարույց հավաստագրում նշված բոլոր դեղերը ՀՀ-ում գրանցված են: «Դեղերի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի համաձայն՝ դեղը կարող է մտնել Երջանառության մեջ, եթե արտադրող և կամ առաջնային փաթեթավորման վրա դարձ ընթացքում է դեղն արտադրող ֆիրմայի հասցեն և անվանումը, դեղի անվանումը, լիցենզիայի անվանումը, օգտագործման ձևը, յուրահանցյուր միավորի և նրա մեջ ազդող նյութի կազմը և քանակը, դեղանյութի քանակը, դեղանյութի քանակը, դեղանյութի քանակը: Դատարանի վճռում վկայակոչված «дистрибьютор на территории РА ООО Курамус» գրառումը, աչքի նկարը, ինչպես նաև գրառումների լեզուն հանդիսանում են օրենսդրությամբ չդրված լիցենզիայի լիցենզիայի գրառումներ և կապ չունեն սահմանված դեղանյութերին դեղի համադասասխանության հետ: Դրանք լիցենզիայի գրառումներ են և օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով նախատեսված դատարանի դատահանգ չեն հանդիսանում:

«Ալֆա-Ֆարմ» ՍՊԸ-ի կողմից ներկրված դեղերի գրառումները կատարված են ռուսերեն լեզվով, առաջինում են մեկ լեզվի առկայությունը, հետևաբար համադասասխանում են ՀՀ առողջապահության նախարարի 07.02.2006 թվականի հրամանի դատահանգներին:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատահանգել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 22.06.2007 թվականի վճիռը՝ հայցը բավարարելու մասով, և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ռուսացված փաստերը.

1) «Ալֆա-Ֆարմ» ՍՊԸ-ն Հայաստանի Հանրապետություն է ներմուծել ՌԴ «Թաթիմֆարմդրեդարսի» ԲԲԸ-ի կողմից արտադրված և Հայաստանի Հանրապետությունում գրանցված դեղեր:

2) Ներմուծված դեղերի նմուշների, նմուշների նույնականացման, լաբորատոր և փաստաթղթային փորձաքննության արդյունքում «Դեղերի և բժշկական սեխնոլոգիաների փորձագիտական կենտրոն» ՓԲԸ-ի կողմից 09.10.2006 թվականին կազմվել է թիվ 001144 փորձագիտական եզրակացությունը, ըստ որի դարձվել է, որ.

1. Ներմուծվող դեղերը գրանցված են Հայաստանի Հանրապետությունում:

2. Ներկրված դեղերի նմուշները համադասասխանում են գրանցման նմուշներին, բացառությամբ.

-«Մուկալիսին 0,05գ դեղահատեր թիվ 10», «Դեղահատեր հազի դեմ թիվ 10» դեղերի գրանցված նմուշների գրառումները կատարված են հայերեն և ռուսերեն լեզուներով, իսկ ներկրված նմուշների գրառումները միայն ռուսերեն են:

-«Տեսրացիկին 1% ակնաբույս 3գ», «Էրիթրոմիցին 10000 ՄՄ/գ ակնաբույս 10գ» դեղի գրանցված նմուշների վրա առկա են «дистрибьютор на территории РА ООО Курамус»

գրառումը, աչքի նկար, հայերեն և ռուսերեն լեզուներով ներդիր քերթիկներ, իսկ ներկրվող նմուշների ներդիր քերթիկները կազմված են միայն ռուսերեն լեզվով:

3) Նշված եզրակացության հիման վրա ՀՀ առողջադաշտության նախարարության կողմից 16.10.2006 թվականին «Ալֆա-Ֆարմ» ՍՊԸ-ին արվել է թիվ 001286 ներմուծման հավաստագիրը:

4. Վճարելի դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմնի սահմաններում՝ Վճարելի դասարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ դասճառաբանությամբ.

«Դեղերի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետությունում թույլարժեքով է ներմուծել, արտադրել, դաշտայնացնել, բաշխել, իրացնել և կիրառել միայն Հայաստանի Հանրապետությունում գրանցված դեղերը, բացառությամբ ՀՀ կառավարության սահմանած դեղերի:

Նույն օրենքի 8-րդ հոդվածի համաձայն՝ դեղի դիտարկում, դիտարկվող փաթեթը, թուղթ-ներդիրը, դեղի օգտագործման հրահանգը դեղի և դարմանակները սկսվելիս հաստատված դիտարկումներին դեղի համադասարանության մասին, նախագրուցումներ՝ դեղաչափի գերազանցումից առաջացած վնասների և դեղը երեխաներին անմասշտաբով տեղադրելու մասին: Դեղը կարող է մտնել օրգանառության մեջ, եթե արտադրող կամ առաջնային փաթեթավորման վրա դրանք ընթերցվում է դեղի արտադրող ֆիրմայի հասցեն և անունը, դեղի անվանումը, դասարանային անվանումը, օգտագործման ձևը, յուրաքանչյուր միավորի և նրա մեջ ազդող նյութի կշիռը (ծավալը) և ֆունկցիոնալ, դիտարկության ժամկետը, դիտարկման դրամաները:

ՀՀ կառավարության 20.09.2000 թվականի թիվ 581 որոշմամբ հաստատված՝ «Հայաստանի Հանրապետությունում դեղերի և դեղանյութերի ներմուծման ու արտահանման» Կարգի 4-րդ գլխի համաձայն՝ ՀՀ դեղերի ներմուծման հավաստագիրը փաստաթղթային և (կամ) լաբորատոր փորձաքննությունների հիման վրա արվել է ՀՀ առողջապահության նախարարությունը՝ հետևյալ կարգով.

- Դիմողը ՀՀ դեղեր ներմուծելու նպատակով առողջապահության նախարարություն է ներկայացնում ներմուծման թույլտվության հայտ՝ դիտարկվող փաստաթղթերի հետ միասին, որոնց ցանկը հաստատում է առողջապահության նախարարությունը:

- Փաստաթղթերի ուսումնասիրության դրական արդյունքի դեպքում առողջապահության նախարարության ներկայացուցիչը ՀՀ մասնաշրջանի օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, դիմողի և մասնաշրջանի մարմնի դիտարկման անձանց ներկայությամբ, մասնաշրջանը կատարում է դեղերի նախնական զննում և նմուշառում՝ կազմելով երեք օրինակից նմուշառման ակտ, որոնք ստորագրվում են նմուշառման երեք մասնակցի կողմից:

- ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից կատարվում է դեղերի նմուշների նույնականացում դիտարկման գրանցում ունեցող դեղերի նմուշների հետ, ստուգվում են ադրանքաբանական փաստաթղթերը, դրանց և նմուշների համադասարանությունը:

- Փաստաթղթային ուսումնասիրության և նույնականացման արդյունքների հիման վրա ընդունվում է որոշում որակի հսկման լաբորատորիայում ընթացված նմուշների լաբորատոր փորձաքննություն կատարելու մասին:

- Փաստաթղթային փորձաքննությունների, դեղերի նմուշների նույնականացման և լաբորատոր փորձաքննության դրական արդյունքի դեպքում սկսվում է ադրանքաբանական համար արվում է ներմուծման հավաստագիր:

Այսինքն՝ ՀՀ կառավարության վերհիշյալ որոշմամբ, մինչև Հայասանի Հանրապետություն դեղերի ներմուծման հավասարգրի սրամադրման գործընթացի ԵՐԶԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ՍԱԽՄԱՆՎԱԾ Է ՀՀ առողջադաշտության նախարարության կողմից հետևյալ հերթական գործողությունների իրականացում.

1. Փասսաթղթային փորձաքննություն,

2. ՀՀ առողջադաշտության նախարարության կողմից դեղերի նմուցների նույնականացում՝ ղեկավար գրանցում ունեցող դեղերի նմուցների հետ, ստուգվում են ամրանադրված փասսաթղթերը, դրանց և նմուցների համադասասխանությունը,

3. Փասսաթղթային ուսումնասիրության և նույնականացման արդյունքների հիման վրա ընդունվում է որոշում՝ որակի հսկման լաբորատորիայում ընտրված նմուցների լաբորատոր փորձաքննություն կատարելու մասին:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ վիճելի հավասարգրով ներմուծման թույլատրված դեղերը գրանցված են Հայասանի Հանրապետությունում և դրանց նմուցները համադասասխանում են գրանցման նմուցներին՝ հետևյալ բացառություններով.

- ՀՀ սարածում ներկայացուցչի վերաբերյալ գրառումներ առկա չեն,

- փաթեթի վրա աչքի նկարը բացակայում է,

- ներկրվող նմուցների ներդիր թերթիկները կազմված են միայն ռուսերեն լեզվով (գրանցված նմուցների վրա գրառումները կատարված են հայերեն և ռուսերեն լեզուներով):

Դատարանը, հիմք ընդունելով վերը նշված բացառությունները, գտել է, որ ՀՀ առողջադաշտության նախարարության կողմից «Ալֆա-Ֆարմ» ՍՊԸ-ին վիճելի հավասարգիրը վերը նշված դեղերի մասով սրամադրելիս չեն ղախողանվել ՀՀ կառավարության 20.09.2000 թվականի թիվ 581 որոշման 2-րդ, 9-րդ և 31-րդ կետերի ղախանջները, որոնց համաձայն՝ Հայասանի Հանրապետություն դեղերի և (կամ) դեղանյութերի ներմուծման հավասարգիր սալու համար ստուգվում են դեղերի և դեղանյութերի որակի ցուցանիշները և կիրառվում փասսաթղթային կամ լաբորատոր փորձաքննության այնղիսի մեթոդներ, որոնք թույլ են սալիս՝

ա) կատարել դեղերի և դեղանյութերի նույնականացում՝ ստուգելով Հայասանի Հանրապետությունում դեղերի ղեկավար գրանցման առկայությունը.

բ) հավաստել դեղերի և դեղանյութերի համադասասխանությունը Հայասանի Հանրապետությունում ընդունված դեղագրերի և (կամ) սեխնիկական ղայմանների ղախանջներին:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ կառավարության 20.09.2000 թվականի թիվ 581 որոշմամբ հաստատված Կարգի համաձայն՝ ՀՀ առողջադաշտության նախարարության կողմից ղեկավար գրանցում ունեցող դեղերի նմուցների հետ ներկրվող նմուցների նույնականացումը, ամրանադրված փասսաթղթերի, դրանց և նմուցների համադասասխանության ստուգումը հետադնդում է վերը նշված հանգամանքները ղարգելու, ինչղես նաև դեղերի և դեղանյութերի որակական ցուցանիշները ստուգելու նղայասալ: Տվյալ դեղում խոսվում է միայն դեղի և դեղանյութի նույնականացման, դրանց՝ ՀՀ-ում ընդունված դեղագրերի և (կամ) սեխնիկական ղայմանների ղախանջներին համադասասխանության մասին, այլ ոչ թե դեղի և դեղամիջոցների փաթեթների, ղիսակների, ներդիր թերթիկների կամ արսաբին ձևադորման այլ սարբերի կամ մասոցման ձևերի ղիսակասար նույնականության մասին: Փաթեթի կամ ղիսակի վրա դեղն արսադրող ընկերության ՀՀ սարածում ներկայացուցչի վերաբերյալ գրառման բացակայությունը, փաթեթի վրա աչքի նկարի բացակայությունը, ներկրվող նմուցների ներդիր թերթիկների ռուսերեն լեզվով կազմված ղինելը

չեն կարող հիմք հանդիսանալ ներմուծման հավասարգրի մերժման համար, քանի որ դրանք չեն կարող ազդել դեղի կամ դեղանյութի որակական ցուցանիշների վրա:

Բացի այդ, վերը նշված գրառումները ՀՀ օրենքներով կամ այլ իրավական ակտերով սահմանված չեն որդես դարձադիր գրառումներ, որոնց չդաժմանումը կարող է հիմք հանդիսանալ դեղերի ներմուծման հավասարգրի սրամադրումը մերժելու համար:

Վերը նշված դասճառաբանությունների հիման վրա, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «Դեղերի և բժշկական սեխնոլոգիաների փորձագիտական կենտրոն» ՓԲԸ-ի կողմից 09.10.2006 թվականին կազմված թիվ 001144 փորձագիտական եզրակացության մեջ նշված բացառությունները դեղերի ներմուծման հավասարգիրն անվավեր ճանաչելու հիմք համարելով, ճնշեսական դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ կառավարության 20.09.2000 թվականի թիվ 581 որոշումը հաստատված՝ «Հայաստանի Հանրադատությունում դեղերի և դեղանյութերի ներմուծման ու արտահանման» Կարգի 9-րդ, 31-րդ և 34-րդ կետերի դաժմանները:

ՀՀ քաղաքացիական դատարանի 226-րդ հոդվածի համաձայն՝ նյութական իրավունքի նորմերը համարվում են խախտված կամ սխալ կիրառված, եթե դատարանը սխալ է մեկնաբանել օրենքը:

Այստիպով, սույն բողոքի հիմքը Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր է համարում և դրա առկայությունը բավարար է համարում ՀՀ քաղաքացիական դատարանի 226-րդ հոդվածի ուժով բողոքը բավարարելու և ՀՀ ճնշեսական դատարանի 22.01.2007 թվականի վճիռը մասնակի՝ ներմուծման հավասարգիրը մասնակի անվավեր ճանաչելու մասով բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ճնշեսական դատարանի 22.01.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաժից և ենթակա չէ բողոքարկման:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrudություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrudություններ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-3995
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Լ.Գրիգորյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-676(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան),

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ սոցիալական աղահուվագրության
դեռական հիմնադրամի նախագահի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի 18.12.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Նունիկ Պետրոսյանի դիմումի՝
իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստի հաստատման դատահանջի մասին
ֆաղաֆաղիական գործով,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ դիմումատու դատահանջել է հաստատել 1952-1963 թվականների
ընթացքում Ադրբեջանի Հանրապետության Չարդախլու գյուղում՝ որդես բանվոր աշխատած
լինելու վերաբերյալ իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստը՝ կենսաթոշակի
վերահաշվարկ կատարելու նպատակով:

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի
20.07.2006 թվականի վճռով դիմումը մերժվել է:

Դիմումի վերաքննության փուլում դիմողը դատահանջը փոփոխել է և դատահանջել
հաստատել 1952-1962 թվականների ընթացքում Ադրբեջանի Հանրապետության Չարդախլու
գյուղում՝ որդես բանվոր աշխատած լինելու վերաբերյալ իրավաբանական նշանակություն
ունեցող փաստը՝ կենսաթոշակի վերահաշվարկ կատարելու նպատակով:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 18.12.2006 թվականի վճռով
դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ սոցիալական ադախովագրության
դեսական հիմնադրամի նախագահը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հեսկյալ հիմքի սահմաններում ներհիիեյալ
հիմնավորումներով.

*Դասարանը չի կիրառել «Պեսական կենսաաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ
հոդվածը, որը պեսք է կիրառել:*

Բողոք քերած անձը բողոքի սույն հիմքը դասճառաքանել է հեսկյալ փաստարկով:

«Պեսական կենսաաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի համաճայն՝
սարհիային կենսաաթոշակի իրավում օմնի 63 սարին լրացած անձը՝ 25 սարվա
ադախովագրական սսածի առկայության դեղոմում: Նույն օրենքի 47-րդ հոդվածի համաճայն՝
դահանջվող (25 սարի) ադախովագրական սսածի առկայության դեղոմում սսածը դասական
կարգով չի հասսասվում: Դասական կարգով կարող է հասսասվել դահանջվող սսածի
դակասող մասը, սակայն 10 սարվա սսածից ոչ ավելի:

Այսինֆն՝ դասական կարգով հասսասման ենթակա է դահանջվող 25 սարվա
ադախովագրական սսածի դակասող մասը: Իսկ դիմումասոի սսածը կազմում է 33 սարի, 8
ամիս, 16 օր: Փասսոռեն, դահանջվող 25 սարվա ադախովագրական սսածն արդեն առկա է,
հեսկաքար դիմումասոի 1952-1963 թվականների սսածը դասական կարգով հասսասման
ենթակա չէ:

Բողոք քերած անձը դահանջել է քեկանել ՀՀ ֆադաֆացիական գործերով վերաֆննիչ
դասարանի 18.12.2006 թվականի վճիռը, փոփոխել այն՝ Նունիկ Պեսրոյանի դիմումը
մերժել:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ոմեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ոմնի հեսկյալ փաստերը՝
Համաճայն վճռաբեկ բողոքին կից ներկայացված Կենսոն սոցիալական
ադախովագրության սարածֆային կենսոնի 11.03.2003 թվականի հաեվարկ-կարգադրության՝
15.09.1964 թվականից մինչև 01.10.2001 թվականն ընկած ժամանակահասվածի համար
Նունիկ Պեսրոյանի ընդհանուր ադախովագրական սսածը կազմում է 33 սարի, 8 ամիս, 16
օր:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաքանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նեված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը
զսնում է, որ՝

Բողոքը հիմնավոր է հեսկյալ պասճառաքանությանը.

«Պեսական կենսաաթոշակի մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի համաճայն՝
կենսաաթոշակներն ըստ սեսակների լինում են ադախովագրական և սոցիալական: Նեված
օրենքի իմասսով ադախովագրական կենսաաթոշակի համար դահանջվող (անհրաժեես)
ադախովագրական սսածը կազմում է 25 սարի:

«Պեսական կենսաաթոշակի մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ հոդվածի համաճայն՝
աեխասանֆային գրֆոյկի կամ դրանում համադասասխսան գրառումների կամ
աեխասանֆային սսածը հասսասող՝ օրենսդրությամբ սահմանված այլ փասսաթղքերի
քացակայության դեղոմում աեխասանֆային սսածը հասսասվում է արխիվային սեղեկանֆով,

իսկ դրա բացակայության դեպքում՝ դասական կարգով: Պահանջվող աղյահովագրական սաժի առկայության դեպքում սաժը դասական կարգով չի հաստատվում:

Դասական կարգով կարող է հաստատվել դահանջվող սաժի դակասող մասը, սակայն սաքը սարվա սաժից ոչ ավելի:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ 15.09.1964 թվականից մինչև 01.10.2001 թվականն ընկած ժամանակահատվածի համար Նունիկ Պետրոսյանի ընդհանուր աղյահովագրական սաժը կազմում է 33 սարի, 8 ամիս, 16 օր: Այսինքն՝ ըստ դիմումատուի կենսաթոշակային գործում առկա սվյալների, վերջինիս աղյահովագրական սաժը գերազանցում է աղյահովագրական կենսաթոշակի իրավունք ունենալու համար դահանջվող 25 սարվա աղյահովագրական սաժը: Հետևաբար «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ հոդվածի ուժով Նունիկ Պետրոսյանի 1952 թվականից մինչև 1963 թվականն ընկած ժամանակահատվածի աղյահովագրական սաժը վերականգնելու դահանջի մասին դասարան ներկայացված դիմումը հասուկ վարույթի կարգով դասարանում ֆննդության ենթակա չէ:

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին կետի՝ դասարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե վեճը ենթակա չէ դասարանում ֆննդության:

Նույն օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին կետի 5-րդ ենթակետի համաձայն՝ դասական ակտերի վերանայման արդյունքում Վճռաբեկ դասարանը կարճում է գործի վարույթն ամբողջովին կամ դրա մի մասը կամ առանց ֆննդության է թողնում հայցն ամբողջությամբ կամ դրա մի մասը, եթե գործի վարույթը կարճելու կամ հայցն առանց ֆննդության թողնելու հիմքերն ի հայտ են եկել ստորադաս դասարանում գործի ֆննդության ժամանակ:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը զսնում է, որ սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր է, և դրա առկայությունը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վճռաբեկ բողոքը մասնակիորեն բավարարելու, այն է՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 18.12.2006 թվականի վճիռը բեկանելու և ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճելու բավարար հիմք է հանդիսանում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 18.12.2006 թվականի վճիռը և ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճել:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՆՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆագիական գործ թիվ 07-572
Նախագահող դատավոր՝ Լ.Գրիգորյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Ա. Խառատյան

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-831(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Սուսաննա Բաղդասարյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 23.02.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Սուսաննա Ազատի Բաղդասարյանի ընդդեմ Մոլարսակ Վազգենի Հակոբյանի՝ գործարևն անվավեր ճանաչելու և բնակարանից վարելու դահաջի մասին, և ըստ Մոլարսակ Հակոբյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Սուսաննա Բաղդասարյանի և Սուրիկ Սարգսյանի՝ գործարևր վավեր ճանաչելու դահանջի մասին ֆաղաֆագիական գործով,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմությունը.

Հայցվորը դիմելով դատարան՝ դահանջել է անվավեր ճանաչել բնակարանի առուվաճառքի վերաբերյալ բանավոր գործարևր, դատասախանողին ու նրա ընհանիքի անդամներին վարել սեփականության իրավունքով իրեն դատկանող բնակարանից:

Հակընդդեմ հայցով դատասախանողը դահանջել է վավեր ճանաչել Ձերմուկի Մյասնիկյան 12 շենքի թիվ 2 բնակարանի նկատմամբ 2002 թվականի հունիսին կնքված առուվաճառքի գործարևր:

ՀՀ Վայոց ձորի առաջին աշյանի դատարանի 14.09.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 23.02.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ բավարարվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայարել հայցվոր Սուսաննա Բաղդասարյանը: Վճռաբեկ բողոքին դատասախան չի ներկայարցվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դափնցք.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, 440-րդ հոդվածի 3-րդ կետը և չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 295-րդ, 296-րդ, 562-րդ, 567-րդ հոդվածները, որոնք պետք է կիրառվեն:

Բողոք բերած անձը բողոքի սույն հիմքը դասառաքանել է հետևյալ փաստարկով:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի 2-րդ կետը վերաբերում է միայն այն դեղմերին, երբ կողմերից մեկը լրիվ կամ մասնակի կասարել է նոսարական վավերացում դափնցող գործարքը, իսկ մյուս կողմը խուսափում է գործարքի նոսարական վավերացումից: Վիճելի բնակարանի առուվաճառքի վերաբերյալ գրավոր փաստաթուղթ կողմերի միջև երբևէ չի կազմվել, առավել ևս այն նոսարական կարգով չի վավերացվել: Կողմերի միջև եղել է ընդամենը բանավոր թայմանավորվածություն, որը վերաֆննիչ դատարանը դիտել է որդես բնակարանի առուվաճառքի գործարք:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 566-րդ հոդվածի համաձայն՝ անւարժ գույքի առուվաճառքի թայմանագրում դետք է նւււկն սվյալներ, որոնք հնարավորություն են սալխա որուակիրեն սահմանել գնորդին՝ թայմանագրով փոխանցման ենթակա անւարժ գույքը, ներառյալ՝ համադասասխան հողամասում կամ այլ անւարժ գույքի կազմում անւարժ գույքի դիրքը որուող սվյալներ: Թայմանագրում այդ սվյալների բացակայության դեղմում հանձնման ենթակա անւարժ գույքի մասին թայմանը համարվում է չհամաձայնեցված, իսկ համադասասխան թայմանագիրը՝ չկնվւած:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 295-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործարքը, որի համար օրենքով կամ կողմերի համաձայնությանը սահմանված չէ գրավոր (հասարակ կամ նոսարական) ձև, կարող է կնվել բանավոր: Բանավոր կարող են կնվել կնման դափին կասարվող բոլոր գործարքները, բացառությամբ այն գործարքների, որոնց համար սահմանված է նոսարական ձև, և այն գործարքների, որոնց հասարակ գրավոր ձևը չդափողանելը հանգեցնում է դրանց անվավերության, եթե այլ բան նախատեսված չէ կողմերի համաձայնությանը: Նույն օրենսգրքի 296-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ գրավոր գործարքը դետք է կնվի փաստաթուղթ կազմելու միջոցով, որն արսահայտում է գործարքի բովանդակությունը և սոսրագրված է գործարք կնմող անձի կամ անձանց կամ նրանց կողմից դաւսւաճ ձևով լիազորված անձանց կողմից: Համաձայն նույն օրենսգրքի 298-րդ հոդվածի՝ օրենքում կամ կողմերի համաձայնությունում ուղակի նւււած դեղմերում գործարքի հասարակ գրավոր ձևը չդափողանելը հանգեցնում է դրա անվավերության:

Վերը նւււած հիմքով բողոք բերած անձը դափանցել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաֆննիչ դատարանի 23.02.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ ՀՀ Վայոց ձորի մարզի առաջին աւյանի դատարանի 14.09.2006 թվականի վճիռն, կամ բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաֆննիչ դատարանի 23.02.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նւււանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նւււանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Համաձայն 18.10.2001 թվականին սրված անւարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման թիվ 499731 վկայականի՝ Ձերմուկ ֆաղաքի Մյասնիկյան փողոցի թիվ

12 շեմքի թիվ 2 բնակարանի նկատմամբ գրանցված է հայցվոր Սուսաննա Բաղդասարյանի սեփականության իրավունքը:

2) 2002-2003 թվականների ընթացքում հայցվորը և Պասախանողը եկել են բանավոր համաձայնության բնակարանը վաճառելու կադասկցությամբ, սակայն առուվաճառքի գրավոր Պայմանագիր չի կնքվել:

4. Վճարելի դասարանի դասձառաբանություններ և եզրահանգումներ.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճարելի դասարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հեկկյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ վիճելի բնակարանի առուվաճառքի վերաբերյալ 2002-2003 թվականներին հայցվորի և Պասախանողի միջև ձեռք է բերվել բանավոր համաձայնություն: Սակայն առուվաճառքի գրավոր Պայմանագիր կողմերի միջև չի կնքվել: Համաձայնության գալուց հետո հայցվորը (վաճառողը) Պասախանողից (գնորդից) ստացել է 3.000 ԱՄՆ դոլար գումար: Ըստ հայցվորի՝ նշված գումարը սրվել է որդես կանխավճար, իսկ ըստ Պասախանողի վճարված գումարը բնակարանի ամբողջ արժեքն է: Սակայն նշված գումարը Պասախանողի կողմից որդես բնակարանի ամբողջ գումար սալու կամ հայցվորի կողմից այն որդես կանխավճար ստանալու վերաբերյալ որևէ գրավոր փաստաթուղթ գործում առկա չէ: Փաստրեն, վիճելի անճարժ գույքի առուվաճառքի վերաբերյալ կողմերի միջև որևէ գրավոր փաստաթուղթ չի կնքվել:

ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 295-րդ հոդվածի 1-ին կետի իմաստով բանավոր կարող է կնքվել այն գործարքը, որի համար օրենքով կամ կողմերի համաձայնությամբ սահմանված չէ գրավոր ձև, իսկ անճարժ գույքի վաճառքի համար ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքով սահմանված է գործարքի կնքման գրավոր ձևը: Նույն օրենսգրքի 296-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ գրավոր գործարքը ղեկ է կնքվի փաստաթուղթ կազմելու միջոցով, որն արտահայտում է գործարքի բովանդակությունը և ստորագրված է գործարք կնքող անձի կամ անձանց կողմից:

Քանի որ վեճի առարկան անճարժ գույք է հանդիսանում, աղա Պայմանագիրը ոչ միայն ղեկ է կնքվեր գրավոր, այլ նաև ղեկ է համաղաասախաներ ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 562-րդ հոդվածով սահմանված կանոններին, ըստ որոնց՝ անճարժ գույքի վաճառքի Պայմանագիրը կնքվում է գրավոր՝ կողմերի ստորագրությամբ մեկ փաստաթուղթ կազմելու միջոցով, անճարժ գույքի առուվաճառքի Պայմանագիրը ենթակա է նոսարական վավերացման: Տվյալ դեղդում կողմերը նշված հոդվածով սահմանված Պահանջները չեն Պահողանել, հեկկաբար բանավոր համաձայնությունը, որի Պայմանները վիճարկում են կողմերը, չի կարող վավեր ճանաչվել որդես անճարժ գույքի առուվաճառքի գործարք:

Սույն գործով որդես անճարժ գույքի առուվաճառքի գործարք վավեր ճանաչելով այդ մասին կողմերի բանավոր համաձայնությունը՝ դասարանը սիսալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, համաձայն որի՝ եթե կողմերից մեկը լրիվ կամ մասնակի կասարել է նոսարական վավերացում Պահանջող գործարքը, իսկ մյուս կողմը խուսափում է գործարքի նոսարական վավերացումից, դասարանն իրավունք ունի գործարքը կասարած կողմի Պահանջով այն վավեր ճանաչել: Նշված նորմը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ, ֆանի որ կողմերից մեկի՝ գործարքի լրիվ կամ մասնակի կասարման փաստը սույն գործով չի աղացուցվել:

Վիճելի բնակարանի վաճառքի գնի վերաբերյալ սույն գործով կողմերի միջև համաձայնություն առկա չէ, հեկկաբար ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 440-րդ հոդվածի 3-րդ կետի հիմքով վիճելի բնակարանի գնի վերաբերյալ ՀՀ ֆադաֆաղիական գործերով վերաֆնիչ

դատարանի եզրահանգումը ևս անհիմն է, քանի որ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 567-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նույն օրենսգրքի 440-րդ հոդվածի 3-րդ կետով նախատեսված՝ զնի որոշման կանոնները անհարժ գույքի վաճառքի գործարքի նկատմամբ չեն կիրառվում:

Նշված դատառարանության հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի՝ դատարանի կողմից ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածի 2-րդ կետի, 440-րդ հոդվածի 3-րդ կետի սխալ մեկնաբանման, նույն օրենսգրքի 295-րդ, 296-րդ, 562-րդ և 567-րդ հոդվածները չկիրառելու մասին փաստարկները հիմնավոր է համարում:

Ինչ վերաբերում է որդես անհարժ գույքի ձեռքբերումը հիմնավորող հանգամանք դատաստիսանողի վկայակոչած այն փաստարկին, որ սկսած 2002-2003 թվականներից բնակարանը փաստացի տիրադեմ է, ադյա դա չի կարող համարվել անհարժ գույքի ձեռքբերումը հիմնավորող ադյացույց, քանի որ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 568-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ անհարժ գույքի հանձնելը վաճառողի և դրա ընդունելը գնորդի կողմից իրականացվում են փոխանցման ակտի կամ գույքի հանձնելու մասին այլ փաստաթղթի հիման վրա: Սակայն սույն դեմքում հայցվորի կողմից անհարժ գույքը հանձնված լինելու և այն դատաստիսանողի կողմից ընդունված լինելու վերաբերյալ գրավոր փաստաթուղթ ևս չի կազմվել:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր է համարում և դրա առկայությունը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 23.02.2007 թվականի վճիռը բեկանելու բավարար հիմք է դիտարկում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 23.02.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման ղահից և ենթակա չէ բողոքաբեկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3591, 06-2895
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Դ.Խաչատրյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-561 (ՎԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաքը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաղ դատական նիստում, քննելով Հերմինե և Հասմիկ Փիլոսյանների ներկայաղուղի Հարեն Թումանյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 2006 թվականի նոյեմբերի 17-ի թիվ 06-3591 և 06-2895 գործերով կայաղրած վճռի դեմ՝ ըստ Հերմինե և Հասմիկ Փիլոսյանների (այսուհետ՝ Հայցվորներ) հայցի ընդդեմ «Վանակար» սահմանափակ դատասախանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Պատասախանող)՝ գումարի բռնագանձման և մեքենայի առուվաճառքի դայամանագիր կնքելուն հարկադրելու դատանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադատամությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորները դատանջել են դատասախանողից բռնագանձել 2 647 446 ՀՀ դրամ:

Լռու մարզի առաղին աղյանի դատարանի 16.06.2006 թվականի թիվ 2/1226 վճռով հայցը բավարարվել է:

Նեված վճռի դեմ վերաքննիչ բողոք է ներկայաղրել «Վանակար» սահմանափակ դատասախանասվությամբ ընկերությունը:

Հայցվորները կրկին դիմելով դատարան՝ դատանջել են հարկադրել դատասախանողին կնքելու ավստմեքենայի առուվաճառքի դայամանագիր:

Լռու մարզի առաղին աղյանի դատարանի 22.08.2006 թվականի թիվ 2/1549 վճռով հայցը մեքեվել է:

Նշված վճռի դեմ վերաքննիչ բողոք է ներկայացրել Հերմինե և Հասմիկ Փիլոսյանների ներկայացուցիչը:

ՀՀ Քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 26.09.2006 թվականի որոշմամբ նշված երկու գործերը միացվել են մեկ վարույթում:

ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 17.11.2006 թվականի թիվ 06-3591, 06-2895 վճռով Հերմինե և Հասմիկ Փիլոսյանների դաշանջները մերժվել են:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Հերմինե և Հասմիկ Փիլոսյանների ներկայացուցիչը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին կետի 1-ին և 8-րդ ենթակետերը և 878-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, 877-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 880-րդ հոդվածի 1-ին կետը և ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 209-րդ հոդվածի 1-ին կետը, որոնք ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անհր նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Քաղաքացիական գործում առկա աղացույցներով հիմնավորված է, որ հայցվորների հայրը կանխիկ գումար է ներդրել ընկերության հաշվին, որի արդյունքում առաջացել է դաշանջվող գումարի մի մասը: ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 877-րդ հոդվածի 1-ին կետի հիմնով դա համարվում է փոխառության իրավահարաբերություն:

Համաձայն ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 880-րդ հոդվածի 1-ին կետի՝ փոխառուն դաշանջվող է փոխառության դրամանագրով նախատեսված ժամկետներում և կարգով փոխատուին վերադարձնել ստացված փոխառության գումարը: Այն դեպքում, երբ վերադարձնելու ժամկետը դրամանագրով որոշված չէ կամ որոշված է ցրահանջ, փոխառության գումարը փոխառուն ղեկ է վերադարձնի այդ մասին փոխատուի դաշանջը ներկայացնելու օրվանից երեսուրյա ժամկետում, եթե այլ բան նախատեսված չէ դրամանագրով: Դատարանը վճիռը հիմնավորել է այն հանգամանքով, որ դատաստիսանողի կողմից տեղեկանքը կազմվել է «հաղթանակ» կերպով:

Դատարանը հաստատել է համարել, որ դաշանջվող գումարը առաջացել է նաև հայցվորների հոր կողմից գործողման ընթացքում կատարված ծախսերից, իսկ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 209-րդ հոդվածի 1-ին կետի հիմնով այդ գումարները նույնպես ենթակա են հասուցման:

2) Դատարանը խախտել է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշանջության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետը:

Բողոք բերած անհր նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը վճռում նշել է, որ հայցվորների հայրը աշխատանքային դաշանջանություններ կատարելիս թույլ է սվել «դաշանջանական դիրքի չարաճահում», որը դրսևորվել է առանց հրամանի գործողություններ կատարելով: Պաշանջանական դիրքը չարաճահելը, համաձայն ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 308-րդ հոդվածի, քաղաքացիական հետադարձելի արար է: Հայցվորների հոր նկատմամբ երբևէ քաղաքացիական գործ չի հարուցվել և չկա դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած դատավճիռ:

3) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 461-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 445-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 448-րդ հոդվածի 1-ին կետը և 471-րդ հոդվածի 3-րդ կետը,

որոնք ղեկավարել են կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Հայցվորը 04.02.2005 թվականին դատաստանողին վճարել է 252 0000 ՀՀ դրամ՝ «Օդել-Վեկտրա» մակնիշի ավտոմեքենան գնելու համար: Այսինքն՝ կողմերի միջև կնքվել է նախնական դաշմանագիր ավտոմեքենայի առուվաճառքի վերաբերյալ:

4) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին կետը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը հայցվոր կողմի ներկայացրած գրավոր աղացույցը՝ դատաստանող ընկերության դրամարկղի մուտքի թիվ 2 անդորրագիրը, չի գնահատել և վճռով դրան չի անդրադարձել:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատահանգել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 17.11.2006 թվականի թիվ 06-3591, 06-2895 վճիռը՝ Հերմինե և Հասմիկ Փիլոսյանների ընդդեմ «Վանակար» սահմանափակ դատաստանասվությամբ ընկերության մեքենայի առուվաճառքի դաշմանագիր կնքելուն հարկադրելու դատահանգի մասով, և բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 17.11.2006 թվականի թիվ 06-3591, 06-2895 վճիռը գումարի դատահանգի մասով ու այդ մասով օրինական ուժ սալ Լոռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի 16.06.2006 թվականի թիվ 2/1226 վճռին:

3.Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հայցվորների հայրը՝ 28.07.2004 թվականին մահացած Վազգեն Փիլոսյանը հանդիսացել է «Վանակար» սահմանափակ դատաստանասվությամբ ընկերության 48 տոկոսի բաժնետեր: Նրա մահից հետո հայցվորներն ընդունել են ըստ օրենքի ժառանգություն:

2) Համաձայն «Վանակար» սահմանափակ դատաստանասվությամբ ընկերության դրամարկղի մուտքի 04.02.2005 թվականի թիվ 2 օրդերի՝ դատաստանողը Հասմիկ Փիլոսյանից ստացել է 2 520 000 ՀՀ դրամ գումար «Օդել-Վեկտրա» ավտոմեքենայի համար:

3) Համաձայն «Վանակար» սահմանափակ դատաստանասվությամբ ընկերության սօրտեմի և գլխավոր հաշվապահի կողմից կազմված Տեղեկանքի. ««Վանակար» ՍՊԸ-ն Փիլոսյան Վազգենին դարձ է առհաճիվ գումար 2647446 (երկու միլիոն վեց հարյուր քառասունչորս հազար չորս հարյուր քառասունվեց) դրամ»:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 877-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ փոխառության դաշմանագրով մեկ կողմը (փոխատու) մյուս կողմի (փոխառուի) սեփականությանն է հանձնում դրամ կամ սեսակային հասկանիչներով օժտված այլ գույք, իսկ փոխառուն դարձավորվում է փոխատուին վերադարձնել միևնույն գումարի դրամ (փոխառության գումարը) կամ փոխատուից ստացված գույքին հավասար ֆանակի և նույն սեսակի ու որակի գույք:

Նույն օրենսգրքի 878-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ ի հավաստումն փոխառության տայմանագրի և դրա տայմանների կարող է ներկայացվել փոխառուի սված սացականը կամ փոխառուի կողմից փոխառուին որոշակի դրամական գումար կամ որոշակի ֆանակի գույք սալը հավաստող այլ փաստաթուղթ:

Հայցադատանքի հիմնում ընկած է այն հանգամանքը, որ վիճելի գումարի մի մասը առաջացել է հայցվորների հոր կողմից իր հաշվին կատարված գործողման ծախսերից, ինչը հավաստում է այն հանգամանքը, որ այդ գումարը սույն գործով ներկայացված հայցադատանքի օրջանակում չի կարող գնահատվել որդես փոխառությամբ սրված գումար, ֆանի որ աշխատանքային գործողման ծախսերը կարգավորվում են ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքով, և դրանք փոխառությամբ սրամադրված գումարներ չեն կարող հանդիսանալ:

Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ «Վանակար» սահմանափակ դաստիսանսվությամբ ընկերության սօրտեմի և գլխավոր հաշվադատի կողմից կազմված սեղեկանքն իր մեջ չի տարունակում փոխառության տայմանագրի էական սարեր և հեսաքար այն չի կարող դիսվել որդես այդդիսին:

Տվյալ տարագայում տարսփի առկայությունը դեռևս հիմք չէ հաստատված համարելու կողմերի միջև փոխառության իրավահարաքերությունների առկայությունը:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով անհիմն է հեսկյալ պատճառաքանությամբ.*

ՀՀ ֆադաքցիական իրավունքում քացակայում է «դատսնական դիրքի չարաշահում» հասկացությունը, այն սահմանված է ՀՀ ֆրեական օրենսգրքի 308-րդ հոդվածով և հեսաքար այդդիսի աքարքը համարվում է հանցագործություն:

Սույն ֆադաքցիական գործով հաստատված չէ փաստ այն մասին, որ հայցվորների հայրը կենդանության ժամանակ այդդիսի հանցագործություն կատարելու համար չի դատադարսվել, նրա նկատմամբ ֆրեական գործ չի հարուցվել: Յուրաքանչյուր ոք, ով մեղադրվում է հանցագործություն կատարելու մեջ, համարվում է անմեղ, ֆանի դեռ նրա մեղավորությունն ադացուցված չէ օրենքին համադատաստիսան:

Հեսաքար, անհիմն է դատարանի այն եգրահանգումը, որ հայցվորների հայրը աշխատանքային տարսականություններ կատարելիս թույլ է սվել «դատսնական դիրքի չարաշահում»:

Միաժամանակ, Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ Դատարանի նման եգրահանգումը սույն վեճի լուծման սեսանկյունից էական նշանակություն չունի, հեսաքար «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դատսդանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետի խախտման մասին բողոք քերած անձի դատսճառաքանությունն անհիմն է համարում:

3) *Բողոքը երրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հեսկյալ պատճառաքանությամբ.*

ՀՀ ֆադաքցիական օրենսգրքի 445-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ նախնական տայմանագրով կողմերը տարսավորվում են ադագայում կնքել գույք հանձնելու, աշխատանքներ կատարելու կամ ծառայություններ մատուցելու մասին տայմանագիր (հիմնական տայմանագիր)՝ նախնական տայմանագրով նախատեսված տայմաններով:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասը սահմանում է, որ նախնական տայմանագիրը կնքվում է հիմնական տայմանագրի համար սահմանված ձևով, իսկ եթե հիմնական տայմանագրի ձևը սահմանված չէ՝ գրավոր: Նախնական տայմանագրի ձևի մասին կանոնները չդատադատելիս այն դարձնում է առչիս:

ՀՀ ֆադաքցիական օրենսգրքի 470-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ առուվաճառքի տայմանագրով կողմերից մեկը տարսավորվում է մյուս կողմից որդես

սեփականություն հանձնել ադրանգ, իսկ գնորդը դարսավորվում է ընդունել այդ ադրանգը և դրա համար վճարել որոշակի գումար: Սույն նորմը նախատեսում է, որ առուվաճառքի դայմանագրում ղեֆ է նշված լինի կողմերի կամաարահայտությունը համադասասխանաբար գույք հանձնելու և դրա դիմաց վճարելու և գույքը սահմայու դարսավորությունը սահանձելու վերաբերյալ:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «Վանակար» սահմանափակ դասասխանասվոթյամբ ընկերոթյան դրամարկդի մուսֆի 04.02.2005 թվականի թիվ 2 օրդերը չի կարող դիսվել որդես գույքի առուվաճառքի նախնական դայմանագիր, ֆանի որ չի դարունակում առուվաճառքի դայմանագրի ձևին առաջադրվող էական դայման: Տվյալ դեդում որդես էական դայման Վճռաբեկ դասարանը դիտում է կողմերի դարսավորություն սահանձելու կամաարահայտոթյան բացակայոթյունը:

Հեսևաբար նշված դայմանագիրն առոչինչ է և չի կարող իրավական հեսևանֆներ ունենայ:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ դասարանը նման դայմաններում չղեֆ է կիրառեր ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրֆի 461-րդ հողվածի 1-ին մասը, 445-րդ հողվածի 1-ին մասը, 448-րդ հողվածի 1-ին մասը և 471-րդ հողվածի 3-րդ մասը, ֆանի որ կողմերի միջև առկա չեն դայմանագրային հարաբերոթյուններ:

4) Բողոթը չորրորդ հիմնով հիմնավոր է հեսևյալ պասնառաբանոթյամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրֆի 132-րդ հողվածի 1-ին մասի 4-րդ կեսի համաձայն՝ վճռի դասնառաբանական մասում ղեֆ է նշվեն դասարանի կողմից դարգված գործի հանգամանֆները, աղացոյցները, որնց վրա հիմնված են դասարանի հեսևոթյունները, այս կամ այն աղացոյցները մերծելու ֆասսարկները, ինչղես նաև այն օրենֆները և այլ իրավական ակսերը, որնցով դասարանը դեկավարվել է վճիռ կայացնելիս:

Վճռաբեկ դասարանը հիմնավոր է համարում բողոթ բերած անձի ֆասսարկն այն մասին, որ դասարանը իսխեսել է նշված նորմը, ֆանի որ վճռի դասնառաբանական մասում դասարանը չի անդրադարձել և իրավական գնահասականի չի արծանացրել որդես աղացոյց ներկայացված «Վանակար» սահմանափակ դասասխանասվոթյամբ ընկերոթյան դրամարկդի մուսֆի 04.02.2005 թվականի թիվ 2 օրդերը:

Միածամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոթի չորրորդ հիմնի հիմնավոր լինելը Դասարանի ըս էոթյան ճիես կայացրած վճիռը բեկանելու համար բավարար հիմֆ չի հանդիսանում, ֆանի որ այդ հանգամանֆները էական նեանակոթյուն չունեն վեճի լուծման համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրֆի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Հերմիներ և Հասմիկ Փիլոսյանների ներկայացոյցիչ Կարեն Թումանյանի վճռաբեկ բողոթը մերծել: ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 17.11.2006 թվականի թիվ 06-3591, 06-2895 վճիռը թողնել օրինական ուծի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուծի մեջ է մսնում հրաղարակման դասից և ենթակա չէ բողոթարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրոթյուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրոթյուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2885/2006թ
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Լարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-627(ՏԳ)
2007թ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության (այսուհետ նաև՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) թիվ S-2885 քաղաքացիական գործով 08.12.2006 թվականին կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության հանրապետական կոորդինացիոն հարկային ծառայության հայցի ընդդեմ «Կոմոյուստեր» արհարարական կոորդինացիոն (այսուհետ նաև՝ Կոորդինացիոն)՝ գումարի բռնագանձման դատանքի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Դիմելով ՀՀ տնտեսական դատարան՝ Ծառայությունը դատանքել է «Կոմոյուստեր» արհարարական կոորդինացիոն բռնագանձել 05.10.2006 թվականի դրությամբ 2 831 000 ՀՀ դրամ կազմող դատավարությունների գումարը, այդ թվում՝ ավելացված արժեքի հարկի գծով՝ 6.500 ՀՀ դրամ, եկամտահարկի գծով՝ 15.600 ՀՀ դրամ, սույժ՝ 28.100 ՀՀ դրամ, դարձեցված հարկի գծով՝ 15.000 ՀՀ դրամ, սույժ՝ 78.100 ՀՀ դրամ, դատարար սոցիալական ապահովագրության վճարի գծով՝ 128.000 ՀՀ դրամ, սույժ՝ 45.700 ՀՀ դրամ, սուզանի 19.400 ՀՀ դրամ, բնադատարանական և բնագրագործման վճարի գծով՝ սույժ՝ 166.300 ՀՀ դրամ, սուզանի 220.000 ՀՀ դրամ, արեկան դատական սուրբի գծով՝ սույժ՝ 1.143.600 ՀՀ դրամ և Հարկերի մասին ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածով առաջադրված սուզանի 964.700 ՀՀ դրամ:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 08.12.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակցորեն՝ 722.700 ՀՀ դրամի մատով, իսկ մնացած մատով մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահնչը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ցնկվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Գասարսևը չի կիրառել Պեսական սուրֆի մասին ՀՀ օրենքի 2-րդ, 3-րդ հոդվածների, 19-րդ հոդվածի 17.3-րդ կետի, 34-րդ հոդվածի պահանջները, որոնք դեմք է կիրառել:*

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանել է հետևյալ փաստարկով.

2003 թվականի հոկտեմբերի 10-ին ՀՀ առևտրի և սննդային գաղափարային նախարարության կողմից «Կոմոյուստեր» արտադրական կոդերաշիվին սրվել է ՀԱ-Լ-14/19 հանգրվանահանման լիցենզիա: «Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ, 3-րդ հոդվածների, 19-րդ հոդվածի 17.3-րդ կետի համաձայն՝ լիցենզիա ստանալու համար Կոդերաշիվը դատարար էր վճարել 500 000 ՀՀ դրամ արտական հերթական դեսական սուրֆ, որը և կատարել է: Սակայն վճարումները կատարվել են «Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 34-րդ հոդվածով նախատեսված ժամկետի խախտումով, ինչն էլ հիմք է հանդիսացել սույժեք հաշվարկելու համար:

2) *Գասարսևը չի կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի, «Ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նպաստակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենք) 10-րդ հոդվածի 6-րդ կետի և 76-րդ հոդվածի պահանջները, որոնք պեք է կիրառել:*

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանել է հետևյալ փաստարկով.

Ստուգող ժեուչները Կոդերաշիվի գործունեությունը համարել են ադորիների ոչ թե լիցենզիա չունենալու դատճառով, այլ «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ կետի դատահնչները խախտելու համար, համաձայն որի՝ հանգրվանի իրավունք կրողի և լիազոր մարմնի միջև կնքվում է լիցենզիային դայմանագիր: Լիցենզիային դայմանագիրը հանդիսանում է սլյալ հանգրվանի իրավունքը հավաստող լիցենզիայի անքաժանելի մասը: Լիցենզիայի գործողության ժամկետի սկիզբը համարվում է լիցենզիային դայմանագրի կնքման դատը:

Ստուգմամբ դարգվել է, որ Կոդերաշիվին լիցենզիան սրվել է 10.10.2003 թվականին, իսկ լիցենզիային դայմանագիրը կնքվել է 29.07.2005 թվականին: «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի 76-րդ հոդվածի համաձայն՝ 10.10.2003 թվականից մինչև 01.07.2004 թվականն ընկած ժամանակահատվածը համարվել է անցումային, որի ընթացքում Կոդերաշիվը համարվել է ժամանակավոր լիցենզառու և իրավունք է ունեցել իրականացնել բոլոր այն գործողությունները, որոնք լիցենզիայի համաձայն իրականացրել է մինչև «Կոնցեսիայի մասին» ՀՀ օրենքի ուժի մեք մնելը: Քանի որ լիցենզիային դայմանագիրը կնքվել է նեված օրենքով նախատեսված ժամկետի ավարտից ավելի ուք, կոդերաշիվի գործունեությունը դիսվել է որդես առանց լիցենզիայի գործունեություն, և առաքարվել է 964 700 ՀՀ դրամ տուգանք:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի մեկնաքանությունը և դրա հիման վրա արված դատարանի հեկությունը հիմնավոր չեն, քանի որ տուգանքն առաքարվել է ոչ թե լիցենզավորող մարմնի կողմից կատեցման որոշում չլինելու դատճառով, այլ Կոդերաշիվի կողմից գործունեություն իրականացնելու ժամանակաքաշանում լիցենզիային դայմանագիր չունենալու դատճառով:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատահնչել է հայցը մեքժելու

մասով բեկանել ՀՀ սննտական դասարանի 08.12.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր ֆինուրյան

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆինուրյան համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆինուրյան համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 10.10.2003 թվականին ՀՀ առևտրի և սննտական զարգացման նախարարության կողմից 12 սարի գործողության ժամկետով Կոոդերատիվին սրվել է հանփարդյունահանման թիվ ՀԱ-Լ-14/19 լիցենզիան:

2) Կոոդերատիվի 10.10.2003 թվականի թիվ ՀԱ-Լ-14/19 լիցենզիան դարձնակում է նշում, որ այն ուժի մեջ է մտնում համադասասխան լիցենզային դայմանագրի կնքման դահից:

3) ՀՀ բնադահողանության նախարարության և Կոոդերատիվի միջև 29.07.2005 թվականին կնքվել է լիցենզային դայմանագիր:

4) 06.09.2006 թվականի թիվ 1015864 սուզման ակտի 14-րդ կետով Կոոդերատիվին սուզանի տեսով առաջադրվել է լրացուցիչ հարկային դարձավորություն՝ 964 700 ՀՀ դրամ գումարով:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն որոշմամբ Վճռաբեկ դասարանը վճռաբեկ բողոքի նշված հիմքի քաջանակում անդրադառնում է հետևյալ իրավական հարցին. արդյո՞ք ուժի մեջ չմտած լիցենզիայի առկայությունն առաջացնում է դեսական տուր վճարելու դարձավորություն:

Նշված իրավական հարցը գնահատելիս Վճռաբեկ դասարանը միաժամանակ նդասակահարմար է գտնում սույն գործի փաստերի հիման վրա անդրադառնալ նաև «Պեսական տուրի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի առաջին մասով սահմանված՝ «լիցենզիաներ տալու համար» օրենսդրական ձևակերտման մեկնաբանությամբ:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի (հրատարակվել է՝ 21.05.2002թ., ուժի մեջ է մտել 03.06.2002թ.) 1-ին և 5-րդ հոդվածների և «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 113-րդ հոդվածների համաձայն, ՀՀ առևտրի և սննտական զարգացման նախարարության կողմից 10.10.2003 թվականին Կոոդերատիվին սրված հանփարդյունահանման թիվ ՀԱ-Լ-14/19 լիցենզիայի (այսուհետ՝ Լիցենզիա) ձևի, դրա ուժի մեջ մտնելու հետ կապված իրավահարաբերությունների նկատմամբ կիրառելի են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի դրույթները:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի և 2-րդ մասի «ա» կետի համաձայն՝ վարչական ակտն արժախն ներգործություն ունեցող այն որոշումը, կարգադրությունը, հրամանը կամ այլ անհասական իրավական ակտն է, որը վարչական մարմինն ընդունել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նդասակով և ուղղված է անձանց համար իրավունքներ և դարձակություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն: Բարենդաս վարչական ակտն այն ակտն է, որի միջոցով վարչական մարմիններն անձանց տամարում են իրավունքներ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Լիցենզիայի հանդիսանում է բարենդաս վարչական ակտ, քանի որ դրանով Կոռոդերասիվին սրվել է հանգամանակահատված գործունեությանը զբաղվելու իրավունք:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի 2-րդ մասերի համաձայն՝ եթե վարչական ակտը դարձնակալում է այնպիսի դրույթներ, որոնք ակտի որևէ մասով ուժի մեջ մտնելը կադրում են որոշակի դրամանների կամ հանգամանքների առաջացման հետ, ապա վարչական ակտն այդ մասով ուժի մեջ է մտնում համադասասլիսան դրամանի կամ հանգամանքի առաջացման դաժից (դրամանով ակտ):

Տվյալ դեղումն հիշատակված լիցենզիայի սրվել է (ընդունել է) դրամանով, որի ուժի մեջ մտնելու հանգամանքը կադրել է որոշակի դրամանի առաջացման հետ, այն է՝ համադասասլիսան լիցենզիայի դրամանագրի կնքման դաժից: Մույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա ՀՀ բնադաժիտանության նախարարության հետ լիցենզիայի դրամանագիրը կնքվել է 29.07.2005 թվականին, հետևաբար Կոռոդերասիվին սրված Լիցենզիայի ուժի մեջ է մտել դրամանագրի կնքման դաժից (29.07.2005 թվականին):

«Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 17.3-րդ կետի համաձայն՝ լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու նդասակով լիցենզիաներ, արտոնագրեր (թույլտվություններ) **սալու** համար դետական սուրբը գանձվում է հետևյալ դրույդաչափերով՝ շինանյութերի արտոդության հումբի, այդ թվում՝ երեսադասման, շինարարական քարերի, լցանյութերի և բալասային հումբի յուրաքանչյուր հանգավայրի **օգսադործման (սահադործման) համար**՝ սարեկան բազային սուրբի 500-ադասիկի չափով:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ նեված հոդվածով սահմանված «լիցենզիաներ սալու համար» ձևակերդումը դետ է մեկնաբանել նույն հոդվածի՝ դետական սուրբի վճարման դարսավորության իմասով: Վերջինիս իմասով Կոռոդերասիվն ունի դետական սուրբի վճարման դարսավորություն՝ «**օգսադործման (սահադործման) համար**»: Հետևաբար, Լիցենզիա **սալու** համար դետական սուրբը կարող է գանձվել այն դեղումն, երբ այն սալով արդեն իսկ վերադաժիտ է իրավունք (ադաժիտվում է իրավաբանական հնարավորություն) «**օգսադործման (սահադործման) համար**»: Տվյալ դեղումն Կոռոդերասիվին նման իրավաբանական հնարավորություն է սրվել ոչ թե լիցենզիա սալու, այլ՝ դրամանագրի կնքման դաժից:

Այսդիտով, շարադրված նորմերի սրամաբանությունից ելնելով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Կոռոդերասիվին 10.10.2003 թվականին սրված Լիցենզիայի ուժի մեջ է մտել լիցենզիայի դրամանագրի կնքման դաժից՝ 29.07.2005 թվականից, հետևաբար սնետավարող սուրբեկի մոս սարեկան դետական սուրբերը վճարելու դարսավորությունն առաջացել է 29.07.2005 թվականից սկսած, որդիսի փաստից էլ հետևում է, որ մինչև 29.07.2005 թվականն ընկած ժամանակահատվածի համար դետական սուրբի գծով սույժեր չէին կարող հաշվարկվել:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր է դատարանի եզրահանգումն այն մասին, որ Կոռոդերասիվին սրված լիցենզիայի ուժի մեջ է մտնում լիցենզիայի դրամանագիր կնքելու դաժից, իսկ հարկային մարմնի կողմից դետական սուրբի գծով սույժը հաշվարկվել է մինչև լիցենզիայի դրամանագիր կնքելն ընկած ժամանակահատվածի համար և առանց լիցենզիայի ուժի մեջ մտնելու:

Միաժամանակ վերը նեված մեկնաբանության յույսի ներն անհիմն է նաև «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ, 3-րդ, 7-րդ և 34-րդ հոդվածների չլիքառման մասին վճռաբեկ բողոքի հիմքը, քանի որ դրանցում առկա «լիցենզիա սալու համար», «լիցենզիայի

սրման ամսաթիվ» ձևակերպումների մեկնաբանությունը յուրաքանչյուր դեպքում դասահանջում է որդեսգի գնահատման, թե երբ է իրավաբանական ուժի մեջ մտնում համադասասխան իրավունքի սրամադրող ակտը:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Վճռաբեկ դատարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում անդրադարձել և գնահատման առարկա է դարձրել վճռաբեկ բողոքի սույն հիմնով առաջադրված իրավական հարցը: Մասնավորապես, Վճռաբեկ դատարանը հայտնել է իր իրավական դիրքորոշումը, այն մասին, որ ուժի մեջ չմտնած լիցենզիայի դայմաններում լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելն իրավական առումով հավասարագոր է առանց լիցենզիայի նման գործունեությամբ զբաղվելուն:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը նդասակահարմար չի համարում կրկին անդրադառնալ նված իրավական հարցի գնահատականին:

Տվյալ դեպքում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Ծառայության կողմից Կոռուպցիայի նկատմամբ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածով նախատեսված դասասխանավորության կիրառումն իրավաչափ է, և հիմնավոր չէ դատարանի եզրահանգումն այն մասին, որ դասասխանողի նկատմամբ տուգանք կարող էր նշանակվել միմիայն լիցենզավորող մարմնի կողմից կասեցման վերաբերյալ որոշում կայացնելուց հետո:

Այսպիսով, սույն բողոքի երկրորդ հիմնի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղափարակալական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն ՀՀ սնտեսակալական դատարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու համար

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարակալական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ սնտեսակալական դատարանի 08.12.2006 թվականի վճիռը՝ 06.09.2006 թվականի թիվ 1015864 սուղման ակտի 14-րդ կետով առաջադրված տուգանքի մասով և գործն այդ մասով ողարկել նույն դատարան՝ նոր ֆննության:

2. Վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Կոստայի մարզի առաջին
ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-4-14
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Միսակյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-744(Ա)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դրնբաց դատական նիստում, քննելով Չարենցավանի քաղաքացիական վճռաբեկ բողոքը Կոստայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 2006 թվականի մարտի 15-ի թիվ 2-4-14 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Հասմիկ Փիլիկյանի և մյուսների (այսուհետ նաև՝ Հայցվորներ) հայցի ընդդեմ Չարենցավանի քաղաքացիական դատարանի (այսուհետ նաև՝ Պատասխանող) բնակարան հասկացնելու և վնասների փոխհատուցման դախանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորները դախանջել են հասկացնել բնակարան կամ վճարել նախկին բնակարանի շուկայական արժեքը, ինչդեպ նաև փոխհատուցել դատաճանված վնասները:

Կոստայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի վճռով հայցադիմումը բավարարվել է մասնակիորեն՝ միայն համարժեք բնակարան հասկացնելու կամ նախկին բնակարանի շուկայական արժեքը վճարելու մասով:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Չարենցավանի քաղաքացիական վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը կիրառել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 17-րդ, 18-րդ և 225-րդ հոդվածները, որոնք չդիտարկվել են կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Հայցվորները գույք չէին կարող կորցնել, որովհետև սույն վեճի առարկա հանդիսացող գույքի նկատմամբ նրանք որևէ իրավունք չունեն:

Վիճելի բնակարանի սեփականատերեր եղել է Չարենցավանի ֆաղափառության, այնուհետև ֆաղափառի Գ.Ծառուկյանը, իսկ այժմ՝ ֆաղափառի Դ.Սաղաթեյանը: Սեփականատերերի փոփոխմամբ օգտագործման իրավունքները չեն դադարում, վերաբնակեցման դահանջից հայցվորները հրաժարվել են, իսկ իրենց դատաճառված այլ գույքային վնասների վերաբերյալ որևէ ադապտացիան չեն ներկայացրել: Իսկ համարժեք բնակարան հասկացնելու կամ իրենց հասկացված նախկին բնակարանի շուկայական արժեքը վճարելու դահանջը վնասների հատուցման դահանջ չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի մարտի 15-ի վճիռը և հայցը մեծել:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆնուրթյան համար նշանակութուն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆնուրթյան համար էական նշանակութուն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Վիճելի բնակարանը սեփականութուն իրավունքով դատարանել է Չարենցավանի ֆաղափառության:

2) 08.04.2002 թվականի առուվաճառի դայմանագրով նշված բնակարանն օտարվել է Գ.Ծառուկյանին:

3) 20.07.2004 թվականի առուվաճառի դայմանագրով Գ.Ծառուկյանը բնակարանը վաճառել է Դ.Սաղաթեյանին:

4) Հայցվորները նշված բնակարանի նկատմամբ ունեն բնակարանութուն օգտագործման իրավունք:

4.Վճռաբեկ դատարանի դատաճառութունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանութունով.

ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի (այսուհետև նաև՝ Օրենսգրքի) 17-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վնասներ են իրավունքը խախտված անձի ծախսերը, որ նա կատարել է կամ դեմ է կատարի խախտված իրավունքը վերականգնելու համար, նրա գույքի կորուստը կամ վնասվածքը (իրական վնաս), ինչդեպ նաև չսացված եկամուսները, որոնք այդ անձը կատարած ֆաղափառական քաջանութունի սովորական դայմաններում, եթե նրա իրավունքը չխախտվեր (քաջ թողնված օգուտ):

Օրենսգրքի 18-րդ հոդվածով սահմանված է, որ դեմական և շեղական ինֆնակառավարման մարմինների կամ դրանց դատարանատար անձանց ադորիցի գործողութունների (անգործութուն)՝ ներառյալ դեմական կամ շեղական ինֆնակառավարման մարմին՝ օրենքին կամ այլ իրավական ակտին չհամադատասխանող ակտի հրատարակման հետևանքով ֆաղափառուն կամ իրավաբանական անձին դատաճառված վնասները հատուցում է Հայաստանի Հանրադեմութունը կամ համադատասխան համայնքը:

Սույն ֆաղափառական գործով հաստատված է փաստ այն մասին, որ հայցվորները Չարենցավան ֆաղափ 2-1-8-12 հասցեի բնակարանի նկատմամբ ունեն միայն բնակարանութուն օգտագործման իրավունք:

Համաձայն Օրենսգրքի 225-րդ հոդվածի 5-րդ մասի՝ բնակելի շենքի կամ բնակարանի նկատմամբ սեփականութուն իրավունքն այլ անձի փոխանցելը հիմք չէ բնակելի

սարածության օգսագործման իրավունքի դադարման համար:

Այսինքն՝ Վճռաբեկ դասարանը զսնում է, որ դասասխանողը օտարելով իր սեփականությունը հանդիսացող վիճելի բնակարանը, օգսվել է ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով ամրագրված սեփականաժիրոջ՝ իր գույքն իր հայեցողությամբ սնօրհներու, իրադեցելու իրավունքից և այդ իրավունքի իրականացմամբ հայցվորների որևէ իրավունք չի խախտել՝ չի գրկել բնակօգսագործման իրավունքից: Հեճևաբար, նման գործողությամբ հայցվորներին չէր կարող վնաս հասցվել, քանի որ նրանց բնակօգսագործման իրավունքը չի խախտվել:

Օրենսգրքի 225-րդ հոդվածի սրամաբանությունից հեճևում է, որ բնակսարածության օգսագործման իրավունքը ենթակա է սեփականաժիրոջ կողմից փոխհասուցման միայն իր ցանկությամբ այդ իրավունքը դադարեցնելու դախանջի դեղում: Հեճևաբար, բնակսարածության օգսագործման իրավունք ունեցող անձը չի կարող այդ իրավունքն ինքնուրույն դադարեցնելու դիմաց սեփականաժիրոջից դախանջել փոխհասուցում:

Այդդիսով, դասասխանողի բողոքում նեված հիմքերի առկայությունը, ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, Առայքի մարզի առաջին աճանի դասարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք են հանդիսանում, քանի որ դասական ակճը բողոքարկված է մասով:

Ելնելով վերգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Չարեցալանի քաղաքադեճի վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել Առայքի մարզի առաջին աճանի դասարանի 2006 թվականի մարճի 15-ի վճիռը՝ համարժեք բնակարան հասկացնելու կամ նախկին բնակարանի ռուկայական արժեքը վճարելու մասով և գործն այդ մասով ուղարկել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դասարան՝ նոր քննության:

2. Վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դախից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆագիական գործ թիվ 06-3387
Նախագահող դատավոր՝ Լ.Սոսյան
Դատավորներ՝ Ե.Սողոմոնյան
Ա.Սարգսյան

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-843 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դալաճը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «Հայգազարդ» փակ բաժնետիրական ընկերության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 2006 թվականի նոյեմբերի 21-ի թիվ 06-3387 վճռի դեմ՝ ըստ «Հայգազարդ» փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Հայցվոր) հայցի ընդդեմ Բարմիկ Աբրահամյանի (այսուհետ՝ Պատասխանող)՝ գումարի բռնագանձման դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ «Հայգազարդ» փակ բաժնետիրական ընկերությունը դահանջել է Բարմիկ Աբրահամյանից բռնագանձել 75 566 913 ՀՀ դրամ:

Երևանի Աջափնյակ և Դավթաճեն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 15.07.2006 թվականի թիվ 2-2312 վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 16.11.2004 թվականի թիվ 04-2394 վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 24.12.2004 թվականի թիվ 3-2673 (ՎԳ) որոշմամբ ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 16.11.2004 թվականի վճիռը բեկանվել է, և գործն ուղարկվել է նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 23.05.2005 թվականի թիվ 05-1224 վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 08.07.2005 թվականի թիվ 3-1491 (ՎԳ) որոշմամբ ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 23.05.2005 թվականի վճիռը բեկանվել է,

և գործն ուղարկվել է նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 16.09.2005 թվականի թիվ 05-2500 վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի 11.11.2005 թվականի թիվ 3-2337 (ՎԳ) որոշմամբ ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 16.09.2005 թվականի վճիռը բեկանվել է, և գործն ուղարկվել է նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 21.11.2006 թվականի թիվ 06-3387 վճռով հայցը մերժվել է, իսկ հայցվորից հոգոս ղեկական բյուջեի բռնագանձվել է 5 778 345,65 ՀՀ դրամ՝ որդես չվճարված ղեկական սուրբի գումար:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է «Հայգազարդ» փակ բաժնետիրական ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին ղասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և ղասհանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմնի սահմաններում ներհոիբեյալ հիմնավորումներով.

Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆրեական դասավարության օրենսգրբի 157-րդ հոդվածը և «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենբի 22-րդ հոդվածը, որոնբ ղետբ է կիրառեր:

Բողոք բերած անչը նշված պնրումը պասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ գլխավոր դասախագության կողմից ֆննված ֆրեական գործով «Հայգազարդ» փակ բաժնետիրական ընկերությունը ճանաչվել է ֆաղաֆաղիական հայցվոր, և իրավունբ է վերաղահիվել ներկայացնելու ֆաղաֆաղիական հայց, որի հիմնով էլ ներկայացվել է վերը նեված հայցաղիմումը: Նման ղայմաններում Հայցվորից չղետբ է բռնագանձվեր ղեկական սուրբի գումարը:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը ղասհանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 21.11.2006 թվականի վճիռը ղեկական սուրբի բռնագանձման մասով և այդ մասով ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճել:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունի հետևյալ փաստը.

ՀՀ գլխավոր դասախագության «ֆրեական գործի վարույթը կարճելու մասին» 20.03.2003 թվականի որոշմամբ Հայցվորին ղարգաբանվել է, որ վնասի վերականգնման հարցում ֆաղաֆաղիական հայց ներկայացնելու կարգով վերջինս կարող է ղիմել դասարան:

4. Վճռաբեկ դասարանի ղասճառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նեված հիմնի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Հայցվորի բողոքը հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ ղասճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրբի 1-ին հոդվածի 1-ին մասի համաճայն՝ Հայասանի Հանրաղետության դասարաններում ֆաղաֆաղիական գործերով դասավարության կարգը սահմանվում է Հայասանի Հանրաղետության Սահմանաղորությամբ, նույն օրենսգրբով և դրանց համաղասասխան ընղումված այլ օրենբներով:

ՀՀ ֆրեական դասավարության օրենսգիրբը սահմանում է ֆրեական գործերով դասավարության կարգը:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ նեվածի հիմնով ֆաղաֆաղիական գործերով

դասական ֆննության ժամանակ չեն կարող կիրառվել ֆրեական դասավարտության նորմեր:

«Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի «ե» կետը սահմանում է, որ դասարաններում դեսական սուրֆի վճարումից ազատվում են բոլոր հայցվորները՝ հանցագործության հետևանքով իրենց դատաճառված նյութական վնասի փոխհատուցման վերաբերյալ հայցերով: Նույն հոդվածի 2-րդ մասը սահմանում է, որ նույն հոդվածի առաջին մասում նշված անձինք սուրֆի վճարումից ազատվում են նաև դասարանի վճիռների և որոշումների դեմ վերաքննիչ և վճռաբեկ բողոքների համար:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ Հայցվորն օրենքի ուժով ազատված է ինչդեռ հայցադիմում ներկայացնելու համար սահմանված դեսական սուրֆի վճարումից, այնուհետ էլ Դասարանի կողմից կայացված վճիռների դեմ վերաքննիչ և վճռաբեկ բողոքներ բերելու համար սահմանված դեսական սուրֆի վճարումից, և հիմնավոր է բողոք բերած անձի փաստարկն այն մասին, որ Դասարանը դեսֆ է կիրառել «Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածը:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Հայցվորի դատախազը դեսական սուրֆի մասով ֆաղաֆացիական գործի վարույթը կարճելու վերաբերյալ անհիմն է, քանի որ ՀՀ ֆաղաֆացիական Դասավարտության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածը չի նախատեսում կարճման նման հիմք:

Սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը բավարար է համարում ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 21.11.2006 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանը, ղեկավարվելով Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասով երաշխավորված արդարադատության արդյունավետության սկզբունքով և ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի դրույթներով, գտնում է, որ «Հայգազարդ» փակ բաժնետիրական ընկերության բողոքը ենթակա է բավարարման բողոքարկվող դասական ակտը փոփոխելու միջոցով: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով հաստատված փաստերը բավարար են դասական ակտը փոփոխելու համար, և դա բխում է արդարադատության արդյունավետության աստիճանից:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «Հայգազարդ» փակ բաժնետիրական ընկերության վճռաբեկ բողոքը բավարարել:

Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 21.11.2006 թվականի վճիռը՝ Հայցվորից հօգուտ դեսական բյուջեի 5 778 345,65 ՀՀ դրամ բռնագանձելու մասով և այդ մասով դասական ակտը փոփոխել:

Պեսական սուրֆի հարցը համարել լուծված:

2. ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 21.11.2006 թվականի վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-3340/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Հովսեփյան
Դատավորներ՝ Գ.Մաթևոսյան
Լ.Գրիգորյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-719 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Գագիկ Խաչիկյանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) թիվ 06-2680 ֆաղաֆագիական գործով 31.08.2006 թվականին կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Գագիկ Խաչիկյանի հայցի ընդդեմ Հայկ Մայիլյանի՝ վնասը հասուցելու դատախազի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Գիմելով դատարան՝ հայցվորը դատախազել է Հայկ Մայիլյանից բռնագանձել 6 500 ԱՄՆ դոլարին համարժեք 2 990 000 ՀՀ դրամ:

Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 29.03.2006 թվականի թիվ 2-693 վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն: Վճռվել է Հայկ Մայիլյանից հոգուս Գագիկ Խաչիկյանի բռնագանձել 4 700 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ՝ որդես հուղարկավորության, դրա հետ կապված ծախսերի և գերեզմանի կառուցման համար վնասների փոխհատուցում:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի թիվ 06-2680 ֆաղաֆագիական գործով 31.08.2006 թվականին կայացրած վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն: Վճռվել է Հայկ Մայիլյանից հոգուս տուժողի ներկայացուցչի Գագիկ Խաչիկյանի բռնագանձել 2280 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ՝ որդես տուժող Գարիկ Խաչիկյանի հուղարկավորության և գերեզմանի կառուցման համար վնասների փոխհատուցում: Հայցը մնացած մասով մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Գագիկ Խաչիկյանի ներկայացուցիչը: Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը չի կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի (այսուհետ՝ Օրենսգրք) 1058-րդ հոդվածը, որը դեֆ է կիրառել:

Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը ՀՀ կառավարության կողմից սրամադրված օգնության գումարը և աղափուկագրական գումարը ներառել է առաջացած վնասների փոխհատուցման գումարների մեջ:

2) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի և 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի դատահանգները:

Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը դատաճառված վնասները համարել է փոխհատուցված՝ հիմք ընդունելով ՀՀ կառավարության կողմից ստացված գումարային օգնությունը և աղափուկագրական գումարը, ինչով սխալ է գնահատել գործում եղած աղացույցները:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք քերած անձը դատահանգել է օրինական ուժ սալ Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 29.03.2006 թվականի թիվ 2-693 վճռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) Գեղարժուհիի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 26.12.2002 թվականի թիվ 1-63 օրինական ուժի մեջ մտած դատավճռով ՀՀ դատախազության նախարարության թիվ 75937 գործմասի 2-րդ վաճի հրամանատար Հայկ Մայիլյանը մեղավոր է ճանաչվել այն բանի համար, որ իր ծառայողական դատարանությունների նկատմամբ դրսևորելով անփույթ և անբարեխիղճ վերաբերմունք, շարժայիններ Գարիկ Խաչիկյանին և Գևորգ Մուրադյանին կարգադրել է ֆարձայռ զագաթից իջնել ծայրահեղ վսանգավոր հասվածում՝ ֆերձի վրա և այնտեղից գերանները զցել ձորը, որի ընթացքում Գարիկ Խաչիկյանը սայթափել է, զլորվել է ձորը և, զհսակցության չզալով, մահացել է:

Նույն դատավճռով սուժողի իրավահաջորդ Գագիկ Խաչիկյանին իրավունք է վերադատվել ֆաղաֆացիական հայցով դիմել դատարան:

2) Հայաստանի Հանրադեություն դատախազության նախարարության 15.02.2006 թվականի թիվ ՊՆ-36/547 գրության համաձայն՝ Գարիկ Խաչիկյանի ընտանիքին ՀՀ կառավարության 27.11.2000 թվականի թիվ 778 որոճմամբ սրվել է միանվագ դեատական աղափուկագրական գումար՝ 150 000 ՀՀ դրամի չափով, 18.08.1997 թվականի թիվ 341 որոճման համաձայն՝ 500 ԱՄՆ դոլարին համարձեք դրամ՝ հողարկավորության ծախսերի փոխհատուցման համար և 11.04.2000 թվականի թիվ 160 որոճման համաձայն՝ 1000 ԱՄՆ դոլարին համարձեք դրամ՝ զերեզմանի բարեկարգման, սադանաֆարի դատախազման, սեղադրման համար:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեկայալ պատճառաբանությամբ.*

Օրենսգրքի 1058-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ֆաղափացու անձին կամ գույքին, ինչդեպ նաև իրավաբանական անձի գույքին դասձառված վնասը լրիվ ծավալով ենթակա է հասուցման այն դասձառած անձի կողմից:

Պատձառված վնասի հասուցման վերոնշյալ ընդհանուր կանոնը սահմանում է նախ այն սուբյեկտին, ով դեֆ է հասուցի դասձառված վնասը և ադա՝ հասուցվելիք վնասի ծավալը: Մույն ընդհանուր կանոնից անձի մահվան հետևանքով առաջացող վնասների ծավալի առումով Օրենսգրքի սահմանում է հեկայալ բացառություններ՝

1. Փոխհասուցվում են հուղարկավորության հետ կադված անհրաժեես ծախսերը այն կատարած անձին (Օրենսգրքի 1087-րդ հոդված):

2. Կերակրողին կորցնելու հետևանքով մահացածի խնամքին գտված անձանց փոխհասուցվում է մահացածի եկամտի այն մասը, որը նրանք կատարային նրա կենդանության օրոք (Օրենսգրքի 1081-1082-րդ հոդվածներ):

Օրենսգրքի 1087-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ տուժողի մահվան հետ կադված վնասի համար դատասխանատու անձինք դարտավոր են հասուցել հուղարկավորության հետ կադված անհրաժեես ծախսերն այն անձին, ով այդ ծախսերը կատարել է: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ այդ ծախսերը կատարած ֆաղափացիների կողմից հուղարկավորության համար տացած նդատները չեն հաեվարկվում վնասների հասուցման հաեվում:

Վճռաբեկ բողոքում նշված հարցի կադակցությամբ Վճռաբեկ դատարանը դեֆ է դատասխանի հեկայալ իրավական հարցին՝ ՀՀ կառավարության 18.08.1997 թվականի թիվ 341 որոեման համաձայն՝ 500 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ հուղարկավորության ծախսերի փոխհասուցման համար և 11.04.2000 թվականի թիվ 160 որոեման համաձայն գերեզմանի բարեկարգման, տադանաբարի դատատան, տեղադրման համար տրված 1000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամը հանդիտանում են արդոք Օրենսգրքի 1087-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իմատոքով «հուղարկավորության համար տացած նդատներ»:

ՀՀ կառավարության 18.08.1997 թվականի թիվ 341 որոեման 1-ին կետով սահմանված է, որ վարժական հավաքների և զինծառայության ընթացում գոհված (մահացած) ճանաչված զինծառայողների հուղարկավորության հետ կադված ծախսերի **հասուցումը** կատարել Հայատանի Հանրադետության դետական բյուջեի հաեվին՝ Հայատանի Հանրադետության բազային կենտաբոեակի տասնհիգադատսիկի չափով:

«Հայատանի Հանրադետության կառավարության 1997 թվականի օգոտոսի 18-ի թիվ 341 որոեման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մատին» ՀՀ կառավարության 11.04.2000 թվականի թիվ 160 որոեման 2-րդ դարբերության «դ» կետի համաձայն՝ վերոհիեյալ որոեման 5-րդ կետը լրացվել է նոր դարբերությամբ, հեկայալ բովանդակությամբ՝ ճառայողական դարտականությունները կատարելիտ անհայտ կորած և օրենքով սահմանված կարգով մահացած ճանաչված զինծառայողների (նրանց հավատարեցված անձանց) ընտանիքներին վճարվում է նշված որոեման 2-րդ կետում նախատետված չափով գումարը խորհրդանեակական գերեզման կառուցելու համար:

ՀՀ կառավարության 27.11.2000 թվականի թիվ 778 որոեման 16-րդ կետի «բ» ենթակետի համաձայն՝ Հայատանի Հանրադետության ֆինանտների և էկոնոմիկայի նախարարությունը Հայատանի Հանրադետության դաեոդանության նախարարության,

կետով նախատեսված առաջին ասյանի դասական ակտին օրինական ուժ սալու լիազորությունը հետևյալ դասճառաբանությամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաճեցմանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ունի ողջամիս ժամկետում իր գործի քննության իրավունք:

Սույն քաղաքացիական գործով վեճի լուծումն էական նեանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար:

Վճռաքել դասարանը գտնում է, որ գործը ողջամիս ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դասաքննության իրավունքի սար, հետևաքար, գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նեված իրավունքի խախտման տեսանկյունից:

Միաժամանակ Վճռաքել դասարանը գտնում է, որ Երևանի Ավան և Նոր-Նոր համայնքների առաջին ասյանի դասարանը կայացրել է ըստ էության ճիշտ վճիռ:

Վերոգրյալ դասճառաբանությամբ առաջին ասյանի դասարանի սույն գործով կայացրած վճիռն օրինական ուժ սալը քիտում է արդարադասության արդյունավետության ատերից:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաքել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաքել քողոքը քավարել: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 31.08.2006 թվականի թիվ 06-2680 վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Ավան և Նոր Նոր համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 29.03.2006 թվականի թիվ 2-693 վճիռն:

2. Սույն որոումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ քողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 07-505
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Լ.Գրիգորյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-793 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Գառնիկ և Գոհար Փանոսյանների, ինչդեպ
նաև Վահե Այվազյանի վճռաբեկ բողոքները ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ
դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 06.02.2007 թվականի թիվ 07-505 ֆաղափացիական
գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Հասանիկ Բյուրջյանի, երրորդ անձինք՝ Տիգրան Թերզյանի և
Գոհար Գողոյանի հայցի ընդդեմ Վահե Այվազյանի, Գառնիկ և Գոհար Փանոսյանների՝
անսուստ գույքի առուվաճառքի գործարքն անվավեր ճանաչելու և բնակարանից վարելու
դատախոսների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դատախոսել է առաջին ճանաչել Տիգրան Թերզյանի,
Գոհար Գողոյանի և Վահե Այվազյանի միջև 16.10.1999 թվականին կնքված Երևան ֆաղափ
Կոմիտասի թիվ 30 շենքի, 127 բնակարանի առուվաճառքի դաշմանագիրը, անվավեր
ճանաչել Վահե Այվազյանի և Գառնիկ Փանոսյանի միջև 11.09.2000 թվականին կնքված
Կոմիտասի 30 շենքի 127 բնակարանի առուվաճառքի դաշմանագիրը, ինչդեպ նաև Գառնիկ
Փանոսյանին և նրա ընտանիքի անդամներին վարել նվաճված բնակարանից:

Երևանի Արաբկիր և Քանախտ-Չեչոյուն համայնքների առաջին այսյանի դատարանի
13.10.2006 թվականի թիվ 2-1516 վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 06.02.2007 թվականի թիվ 07-
505 վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքներ են ներկայացրել Գառնիկ և Գոհար Փանոսյանները, ինչդեռ նաև Վահե Այվազյանը:

Վճռաբեկ բողոքներին դասասխաններ չեն ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքները քննվում են հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Ըստ Վահե Այվազյանի բողոքի՝

Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 47-րդ, 52-րդ և 53-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դահանջները, չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 163-րդ, 306 և 275-րդ հոդվածների դահանջները, որոնք ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Առուվաճառքի գործարքը կնքվել է կողմերի ազատ կամահայտնության դայմաններում: ՀՀ ոստիկանության 06.10.2000 թվականի որոշման և 24.01.2003 թվականի եզրակացության համաձայն՝ բնակարանը հայցվորը վաճառել է դասասխանողին գումարի դիմաց: Որոշման 3-րդ էջում արձանագրված է, որ կողմերի համաձայնությամբ գումարային և բնակարանային դարձ ու դահանջը լուծված է:

Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 03.05.2000 թվականին կայացրած և օրինական ուժի մեջ մտած վճռով հաստատված է, որ Վահե Այվազյանը բնակարանի սեփականատերն է, սակայն այդ փաստը դասարանի կողմից չի գնահատվել:

Բացի այդ, սարիների ընթացքում հայցվորը և երրորդ անձինք չեն դիմել դասական դատարանության, որևէ դահանջ չեն ներկայացրել գործարքի անվավեր ճանաչելու մասին և բաց են թողել դասական դատարանության դիմելու վաղեմության ժամկետները, որը կիրառելու վերաբերյալ համադասասխան միջնորդություն է ներկայացվել դասարանին:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 06.02.2007 թվականի թիվ 07-505 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

Ըստ Գառնիկ և Գոհար Փանոսյանների վճռաբեկ բողոքի՝

Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի դահանջները, կիրառել է ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 306-րդ, 304-րդ, 226-րդ և 275-րդ հոդվածները, որոնք չղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձինք նշված պնդումը պատճառաբանում են հետևյալ փաստարկներով.

Վահե Այվազյանը գումարի դիմաց հայցվորներից վիճելի բնակարանը ձեռք է բերել դատարան կարգով, միջնորդ Արմեն Աբգարյանի միջոցով, իսկ թե վերջինիս և հայցվորների միջև բնակարանի վերաբերյալ ինչ դայմանավորվածություններ են եղել, սույն վեճի համար իրավաբանական հետևանքներ չեն կարող առաջացնել, քանի որ հայցվորների և Վահե Այվազյանի կամքն ուղղված է եղել գումարի դիմաց բնակարան գնելուն: Նման դայմաններում դասարանն անհիմն գտել է, որ կողմերի միջև կնքվել է առուվաճառքի դայմանագրով ֆողարկված գրավի դայմանագիր՝ հիմք ընդունելով գործի ելքով Երևանի քաղաքացիական երրորդ անձանց ցուցմունքները՝ անհետևելով քրեական գործի հարուցումը մեղքելու մասին ՀՀ կառավարությանն առընթեր ոստիկանության (այսուհետ՝ Ոստիկանություն) 06.10.2000 թվականի որոշման մեջ Վահե Այվազյանի սված բացատրությունն այն մասին, որ ինքը բնակարանը ձեռք է բերել Ա.Աբգարյանի միջոցով՝ գումարի դիմաց:

Դատարանը չի դատաւարանել, թե ինչու են մերժվում այնդիսի աղացույցներ, ինչդիսի են առուվաճառքի դայմանագիրը, սեփականության իրավունքի վկայականը, իսկ հայցվորի բացատրությունները դիտել են հավաստի:

Գործով աղացուցված է, որ Գառնիկ Փանոսյանը բնակարանը ձեռք է բերել այն օտարելու իրավունք ունեցող անձից՝ բնակարանի սեփականատեր Վահե Այվազյանից, նախադեպ համոզվելով, որ բնակարանը երրորդ անձանց իրավունքով ծանրաբեռնված չէ, կալանքի, արգելանքի սակ չի գտնվում, հաշվառվածներ չկան: Այնինչ, դատարանը հիմք ընդունելով գործի ելքով օտարացրված երրորդ անձանց բացատրություններն այն մասին, որ գործարքը շինծու է, և իբր Գառնիկ Փանոսյանն իմացել է դրա մասին, անստեղծված բացատրություններն այն մասին, որ Գառնիկ Փանոսյանն ընդհանրադեպ տեղյակ չի եղել վիճելի բնակարանը Վահե Այվազյանին վաճառելու դատաւարանի մասին, նշել է, որ բնակվելով հայցվորի հարևանությամբ, ֆաջատեղյակ է եղել, որ բնակարանի վերաբերյալ վեճ կա:

Իրականում նրանք հարևաններ չեն, Գառնիկ Փանոսյանը բնակվել է մի ֆանի մոտի հեռու և հայցվորի ընտանիքի հետ որևէ առնչություն չի ունեցել:

Գործի նյութերում բացակայում են ՀՀ ֆադաբաղադական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածով սահմանված՝ գույքը բարելիսիղձ ձեռք բերողից հետ վերցնելու դայմանները:

Դատարանը չի գնահատել նաև Ոստիկանության՝ Ա.Աբգարյանի վերաբերյալ ֆրեական գործի հարուցումը մերժելու որոշման 3-րդ էջը, որտեղ արձանագրված է, որ հայցվոր Տիգրան Թերզյանի և միջնորդ Ա.Աբրահամյանի միջև փոխհամաձայնության գումարային և բնակարանային դատար և դատարանը լուծված է:

Վերագրյալի հիման վրա վճարել բողոք բերած անձից դատարանը են բեկանել ՀՀ ֆադաբաղադական գործերով վերաբեռնիչ դատարանի 06.02.2007 թվականի թիվ 07-505 վճիռը և հայցադատարանը ամբողջությամբ մերժել:

3. Վճարել բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստեր.

Վճարել բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հասմիկ Բլուրցյանի անունից հանդես եկող Տիգրան Թերզյանի, Արամ և Հասմիկ Թերզյանների անունից հանդես եկող Գոհար Գոդոյանի և Վահե Այվազյանի միջև 16.10.1999 թվականին կնքվել է անուարձ գույքի առուվաճառքի դայմանագիր, որով Երևան ֆադաբաղադական Կոմիտասի թիվ 30 Ենեքի 127 բնակարանը վաճառվել է Վահե Այվազյանին՝ 5 300 000 ՀՀ դրամով:

2) Երևանի Արաքիլի և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին առաջին դատարանը 03.05.2000 թվականին Վահե Այվազյանի հայցի հիման վրա կայացրել է վճիռ Հասմիկ Անուարյանի Բլուրցյանին, Տիգրան, Հասմիկ և Արամ Թերզյաններին Երևան ֆադաբաղադական Կոմիտասի թիվ 30 Ենեքի, 127 բնակարանից վարելու մասին:

3) Վահե Այվազյանի և Գառնիկ Փանոսյանի միջև 11.09.2000 թվականին կնքվել է անուարձ գույքի առուվաճառքի դայմանագիր, որով Երևան ֆադաբաղադական Կոմիտասի թիվ 30 Ենեքի 127 բնակարանը վաճառվել է Գառնիկ Փանոսյանին, նշված դայմանագրից ծագած իրավունքներն ստացել են դեպի գրանցում և Գառնիկ ու Գոհար Փանոսյանների անվամբ սրվել է անուարձ գույքի իրավունքների դեպի գրանցման վկայական:

4) ՀՀ ներքին գործերի նախարարության ֆննչական գլխավոր վարչության 3-րդ վարչության 06.10.2000 թվականի որոշման համաձայն՝ Երևան ֆադաբաղադական Կոմիտասի Կոմիտասի, չունենալով գրավանային գործունեությամբ զբաղվելու թույլատրություն, Վահե

Այվազյանից վերցնելով 6000 ԱՄՆ դոլար 16.12.1997 թվականին սվել է Տիգրան Թերզյանին՝ 10% տոկոսադրույքով՝ որդես գրավ՝ Տ.Թերզյանի՝ Կոմիտասի 30 շենքի թիվ 127 բնակարանը առուծախ ձևակերպելով Վահե Այվազյանի անվամբ: Թերզյանը որդես տոկոս Աբգարյանին վճարել է 1850 ԱՄՆ դոլար և չի կարողացել վերադարձնել վերցրած գումարը, այդ դասձառով Ա.Աբգարյանը դիմել է Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին աշխանի դասարան, որի կողմից 03.05.2000 թվականին վճիռ է կայացվել Թերզյանին և նրա ընտանիքի անդամներին վսարել նվաճված բնակարանից:

5) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնիչ դասարանում գործի ֆննությամբ ժամանակ Վահե Այվազյանը միջնորդել է կիրառել հայցային վաղեմություն և այդ հիմքով մերժել հայցը:

4. Վճարել դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարել բողոքները նվաճված հիմքերի սահմաններում՝ Վճարել դասարանը գտնում է, որ՝

Վահե Այվազյանի վճարել բողոքը հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 436-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ղայմանագիր է համարվում երկու կամ մի ֆանի անձանց համաձայնությունը, որն ուղղված է ֆաղաֆացիական իրավունքներ և դարձականություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, կամ դադարելուն: Նույն օրենսգրքի 470-րդ հոդվածի համաձայն՝ առուվաճառի ղայմանագրով կողմերից մեկը (վաճառողը) դարձակորվում է մյուս կողմին (գնորդին) որդես սեփականություն հանձնել (գույք) ադրանք, իսկ գնորդը դարձակորվում է ընդունել այդ ադրանքը և դրա համար վճարել որոշակի գումար: Վերոհիշյալ նորմի համաձայն՝ առուվաճառի ղայմանագրի կողմերն են հանդիսանում միայն գնորդը և վաճառողը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ շինծու գործարքը, այսինքն՝ մեկ այլ գործարքի ֆողարկման նդասակով կնքված գործարքն առաջինն է:

Հետևաբար, գրավոր գործարքների նկատմամբ շինծու լինելու հիմքով առաջինն գործարքի անվավերության հետևանքների կիրառման համար անհրաժեշտ է ադացուցել, որ՝

1. գործարքն իրականում կնքվել է ոչ այն ստորագրած անձանց միջև, կամ

2. այն ստորագրած անձանց կամքը չի համադասասխանում ղայմանագրում ւարադրվածին:

Սույն գործի փաստերի առանձնահատկությունների հաւվառմամբ Վճարել դասարանը գտնում է, որ սույն գործով էական նւանակություն ունեն ներհիշյալ իրավական հարցերը

1. ադրդ՞ մի կողմից Տիգրան Թերզյանի, Գոհար Գողյանի և մյուս կողմից Վահե Այվազյանի կամքն ուղղված է եղել բնակարանի առուվաճառի ղայմանագրով ֆողարկված այլ ղայմանագիր կնքելուն, և

2. ադրդ՞ նվաճված գործարքն իրականում կնքվել է ոչ թե այն ստորագրած, այլ՝ ուրիշ անձանց միջև:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դասարանը յուրաքանչյուր ադացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր ադացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դասարանի համար որևէ ադացույց նախատես հաստատվածի ուժ չունի, բացառությամբ սույն օրենսգրքի 52-րդ հոդվածով նախատեսված դեղքերի:

Տվյալ դեղմում, ֆաղափացիական գործում առկա աղացույցները, մասնավորապես, ՀՀ ներքին գործերի նախարարության ֆինչական գլխավոր վարչության 3-րդ վարչության 06.10.2000 թվականի որոշումով չի հիմնավորվում ոչ այն հանգամանքը, որ Տիգրան Թերզյանի, Գոհար Գզողյանի և Վահե Այվազյանի միջև 16.10.1999 թվականին կնքված գործարքի կողմ (կամ կողմեր) իրականում հանդիսանում են այլ անձինք, ոչ էլ այն հանգամանքը, որ վերոհիշյալ դրամանագիրը կնքած Վահե Այվազյանի կամքն իրականում ուղղված է եղել մեկ այլ դրամանագիր կնքելուն, որը ֆողարկվել է վեճի առարկա դրամանագրով: Հետևաբար, երկկողմ գործարքը կնքողներից միայն մեկ կողմի մոտ խաթարված կամքի առկայության դեղմում չի կարող այդ գործարքը գնահատվել շինծու, քանի որ նման փաստերի առկայությունը հնարավոր հիմք է սալիս հանգելու հետևության, որ հարցը վերաբերում է խաթարությամբ կնքված գործարքին (**վիճահարույց գործարք**), որի համար օրենսդիրը (ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 313-րդ հոդված) սահմանել է անվավեր ճանաչելու այլ հիմքեր և դրանից բխող հետևանքներ:

Բացի այդ, գործում առկա է նաև Ա.Աբգարյանի վերաբերյալ ֆրեական գործի հարուցումը մերժելու որոշման 3-րդ էջը, որտեղ արձանագրված է, որ հայցվոր Տիգրան Թերզյանի և միջնորդ Ա.Աբրահամյանի միջև փոխհամաձայնության գումարային և բնակարանային դարձ ու դահանջը լուծված է:

Վերը նշվածի հիման վրա, անհիմն է Տիգրան Թերզյանի, Գոհար Գզողյանի և Վահե Այվազյանի միջև 16.10.1999 թվականին կնքված Երևան ֆաղափ Կոմիսասի թիվ 30 շենքի 127 բնակարանի առուվաճառքի դրամանագիրն առոչինչ լինելու մասին վճռի դասճառաբանությունը:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 331-րդ հոդվածի համաձայն՝ հայցային վաղեմություն է համարվում իրավունքը խախտված անձի հայցով իրավունքի դաճեղանության ժամանակահատվածը: Նույն օրենսգրքի 333-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դահանջների որոճ ճեասկների համար օրենքով կարող են սահմանվել հայցային վաղեմության ընդհանուր ժամկետի համեմատությամբ կրճաս կամ ավելի երկար հասուկ ժամկետներ:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 317-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ **վիճահարույց գործարքի** անվավեր ճանաչման և դրա անվավերության հետևանքների կիրառման մասին հայցը կարող է ներկայացվել այն օրվանից հետո՝ մեկ արվա ընթացքում, երբ հայցվորն իմացել էր կամ դարձավոր էր իմանալ գործարքն անվավեր ճանաչելու համար հիմք ծառայող հանգամանքների մասին:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 335-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դասարանը հայցային վաղեմությունը կիրառում է միայն վիճող կողմի դիմումով, որը ղետճ է արվի մինչև դասարանի կողմից վճիռ կայացնելը: Հայցային վաղեմության ժամկետի լրանալը, որի կիրառման մասին դիմել է վիճող կողմը, հիմք է Դասարանի կողմից հայցը մերժելու մասին վճիռ կայացնելու համար:

Տվյալ դեղմում, Վահե Այվազյանի և Գառնիկ Փանոսյանի միջև 11.09.2000 թվականին կնքված անճարճ գույքի առուվաճառքի դրամանագիրն անվավեր ճանաչելու հայցային վաղեմության ժամկետը լրացել է այն կնքելու դահից մեկ արի հետո:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանում գործի ֆննության ժամանակ Վահե Այվազյանը միջնորդել է կիրառել հայցային վաղեմություն և այդ հիմքով մերժել հայցը, սակայն դասարանը չի անդրադարձել այդ միջնորդությանը:

Գառնիկ և Գոհար Փանոսյանների վճռաբեկ բողոքի մասով.

Վճռաբեկ բողոքը հիմնավոր է մասնակի հեռվյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Դասարանը բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի գնահատել գործում եղած աղացույցները: Դասարանը միակողմանիորեն է գնահատել ՀՀ ներքին գործերի նախարարության ֆիննչական գլխավոր վարչության 3-րդ վարչության 06.10.2000 թվականի որոշումը, ֆանի որ Տիգրան Թերզյանի, Գոհար Գոդոյանի և Վահե Այվազյանի միջև 16.10.1999 թվականին կնքված դայմանագրի շինծու լինելու վերաբերյալ դատաբանություններ է կատարել՝ առանց հաստատված համարելու Վահե Այվազյանի մոտ խաթարված կամֆի առկայությունը, այսինքն, այն հանգամանքը, որ վերջինս գիտակցել է սվյալ դայմանագրի՝ բնակարանի առուվաճառքից բացի այլ դայմանագիր լինելը:

Տվյալ դեղոֆում, այն հանգամանքը, թե Արմեն Աբգարյանն իրականում ինչ դայմանագիր է ֆողարկել բնակարանի առուվաճառքի դայմանագրով, սույն ֆաղաֆացիական գործով աղացուցման առարկայի անմիջական Երջանակից դուրս է, ֆանի որ վերջինս չի հանդիսացել վեճի առարկա դայմանագրի կողմ, ուսի և նրա կամֆի գնահատումն էական չէ Տիգրան Թերզյանի, Գոհար Գոդոյանի և Վահե Այվազյանի միջև 16.10.1999 թվականին կնքված դայմանագրի նկատմամբ շինծու լինելու հիմնով առջինչ դայմանագրի անվավերության հեռանակների կիրառման համար:

Այսդիսով, սույն ֆաղաֆացիական գործի նյութերում առկա չէ Վահե Այվազյանի մոտ կնքված դայմանագրից այլ դայմանագիր կնքելու կամֆի առկայության վերաբերյալ որևիցե ուղղակի աղացույց:

Ինչ վերաբերում է դասարանի այն դատաբանությունը, որ Գառնիկ Փանոսյանը բնակվել է մի ֆանի մոտիֆ հեռու և դեռիֆ է իմանար շինծու գործարքի մասին, նույնդես հիմնավոր չէ:

Այսդես, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի համաձայն՝ եթե գույքը հասուցմամբ ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ (բարելիդձ ձեռք բերող), աղա սեֆականատերն իրավունք ունի ձեռք բերողից սվյալ գույքը դատանջել միայն այն դեղոֆում, երբ գույքը կորցրել է սեֆականատերը կամ այն անձը, ում այդ գույքի սեֆականատերը հանձնել է սիրադեսման, կամ այն հաֆիՇակվել է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց սիրադեսումից դուրս է եկել այլ ձանադարհով անկախ նրանց կամֆից:

Դասարանը բազմակողմանիորեն չի գնահատել գործում առկա աղացույցները, որոնք բավարար են հաստատված համարելու ֆատերն այն մասին, որ Գառնիկ Փանոսյանը բնակարանը ձեռք է բերել այն օտարելու իրավունք ունեցող անձից՝ բնակարանի սեֆականատեր Վահե Այվազյանից, նախադես համոզվելով, որ բնակարանը երրորդ անձանց իրավունքով ծանրաբեռնված չէ, կալանքի, արգելանքի սակ չի գսնվում, հաճվառվածներ չկան, գործարքի կնքման դատին (11.09.2000 թվականին) առկա է եղել դասարանի օրինական ուժի մեջ մսած վճիռ (03.05.2000 թվական)՝ Հասմիկ Անուճավանի Բլուրցյանին, Տիգրան, Հասմիկ և Արամ Թերզյաններին Երևան ֆաղաֆի Կոմիսասի ֆողոցի թիվ 30 Ենքի 127 բնակարանից վսարելու մասին:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ սույն գործով առկա են բավարար ֆատեր՝ եղրակացնելու, որ Գառնիկ Փանոսյանը հանդիսանում է սվյալ գույքի բարելիդձ ձեռք բերող:

Սույն որոշման՝ Վահե Այվազյանի և Գառնիկ և Գոհար Փանոսյանների բողոքների հիմքերը և Վահե Այվազյանի վճռաբեկ բողոքի՝ հայցային վաղեմություն չկիրառելու դասճառաբանությունները բավարար հիմք են ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի դատական ակտը բեկանելու համար:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սլյալ դեղմում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ: «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Սույն ֆաղաֆացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դատաքննության իրավունքի սար, հետևաբար գործի անհարկ ձգձգումները վսանգ են դարունակում նված իրավունքի խախտման տեսանկյունից: Տվյալ դեղմում Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության տախերից:

Դատական ակտը փոփոխելիս Վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում հետևյալ պատճառաբանությունները:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 331-րդ հոդվածի համաձայն՝ հայցային վաղեմություն է համարվում իրավունքը խախտված անձի հայցով իրավունքի դաշտանության ժամանակահատվածը: Նույն օրենսգրքի 333-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատանջների որոշ տեսակների համար օրենքով կարող են սահմանվել հայցային վաղեմության ընդհանուր ժամկետի համեմատությամբ կրճատ կամ ավելի երկար հատուկ ժամկետներ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 317-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վիճահարույց գործարքի անվավեր ճանաչման և դրա անվավերության հետևանքների կիրառման մասին հայցը կարող է ներկայացվել այն օրվանից հետո՝ մեկ տարվա ընթացքում, երբ հայցվորն իմացել էր կամ դատարար էր իմանալ գործարքն անվավեր ճանաչելու համար հիմք ծառայող հանգամանքների մասին:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 335-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դատարանը հայցային վաղեմությունը կիրառում է միայն վիճող կողմի դիմումով, որը տեղ է տրվի մինչև դատարանի կողմից վճիռ կայացնելը: Հայցային վաղեմության ժամկետի լրանալը, որի կիրառման մասին դիմել է վիճող կողմը, հիմք է դատարանի կողմից հայցը մերժելու մասին վճիռ կայացնելու համար:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 317-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վիճահարույց գործարքի անվավեր ճանաչման և դրա անվավերության հետևանքների կիրառման մասին հայցը կարող է ներկայացվել այն օրվանից հետո՝ մեկ տարվա ընթացքում, երբ հայցվորն իմացել էր կամ դատարար էր իմանալ գործարքն անվավեր ճանաչելու համար հիմք ծառայած հանգամանքների մասին:

Տվյալ դեղմում, հայցադատանջով ներկայացված գործարքների նկատմամբ հայցային վաղեմության ժամկետը լրացել է այն կնքելու դատից մեկ տարի հետո, իսկ հայցային վաղեմության կիրառման դատանջ ներկայացվել է գործի քննության ժամանակ (գ.թ. 74):

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Գառնիկ և Գոհար Փանոսյանների վճռաբեկ բողոքը բավարարել:
2. Վահե Այվազյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն:
3. Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով Վերաքննիչ դասարանի 27.10.2006 թվականի թիվ 06-3340 վճիռը և փոփոխել Համիկ Բլուրցյանի հայցն ընդդեմ Վահե Այվազյանի, Գառնիկ և Գոհար Փանոսյանների՝ Տիգրան Թերզյանի, Գոհար Գզողյանի և Վահե Այվազյանի միջև 16.10.1999 թվականին կնքված Երևան ֆաղաֆի Կոմիտասի փողոց, թիվ 30 շենքի 127 բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիրն առաջին ճանաչելու, Վահե Այվազյանի և Գառնիկ Փանոսյանի միջև 11.09.2000 թվականին կնքված Կոմիտասի 30 շենքի թիվ 127 բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու և Գառնիկ Փանոսյանին և նրա ընտանիքի անդամներին նշված բնակարանից վսարելու դահանջների մասին, մերժել:
4. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարսկման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2867/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Գ.Մասինյան
Ա.Թումանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-438(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ՝ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Կասյա Թորոսյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 8-ի թիվ 06-2867 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Կասյա Թորոսյանի ընդդեմ ՀՀ ոստիկանության և ՀՀ կառավարությանն առընթեր մաֆային ղեկական կոմիտեի՝ գոյքի նկատմամբ որդես բարեխիղճ ձեռք բերողի սեփականության իրավունքը ճանաչելու և ավտոմեքենան կրկնակի մաֆազերծումից ազատելու դախանցների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Կասյա Թորոսյանը դախանցել է ճանաչել իր՝ որդես բարեխիղճ ձեռք բերողի սեփականության իրավունքը «Մերսեդես 230-Ե» մակնիշի 61 LO 666 ղեկամարանի ալտոմեքենայի նկատմամբ և ազատել այն կրկնակի մաֆազերծումից:

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտե համայնքների առաջին այսանի դատարանի 2006 թվականի հունիսի 1-ի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դասարան) 2006 թվականի սեպտեմբերի 8-ի վճռով հայցը մերժվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Կասյա Թորոսյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանցը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիբյալ հիմնավորումներով.

Վերաֆննիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ և 132-րդ հոդվածների դասանջները, որի արդյունքում սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածը, ինչպես նաև չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 14-րդ, 163-րդ, 172-րդ, 176-րդ, 273-րդ, 277-րդ և 470-րդ հոդվածները, ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածը, որոնք դեմք է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաֆննիչ դասարանը, հիմք ընդունելով հարուցված ֆրեական գործի առկայությունը և վեճի առարկա ավսոմեֆենայի գողացված լինելու հանգամանքը, եկել է այն եզրահանգման, որ սույն ֆաղաֆագիական գործով Կասյա Թորոսյանը բարեխիղճ ձեռք բերող չէ, անսեսելով այն հանգամանքը, որ ավսոմեֆենայի սեփականատերը, որից գողացել են ավսոմեֆենան, «Լոնդոն-Գարանթի» աղափոխագրական փակ բաժնետիրական ընկերությունից (այսուհետ՝ Ընկերություն) ստացել է աղափոխագրական փոխհատուցում, իսկ այդ Ընկերությունը ֆրեական գործով ճանաչվել է ֆաղաֆագիական հայցվոր:

Վերաֆննիչ դասարանը սխալ է գնահատել նաև այն հանգամանքը, որ Կասյա Թորոսյանը, գնելով ավսոմեֆենան, ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 176-րդ հոդվածի ուժով ձեռք է բերել սեփականության իրավունք և հետևաբար իրավունք ունի դասանջելու վերացնել իր իրավունքի ամեն մի խախտում:

Վերագրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դասանջել է բեկանել Վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 8-ի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտե համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 2006 թվականի հունիսի 1-ի վճռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 2000 թվականի օգոստոսի 12-ին անհայտ անձը Երևանի Նալբանդյան փողոցի 50 շենքի բակից գաղտնի հափշտակել է Գուրգեն Վիրաբյանի անձնական օգտագործման «Մերսեդես 230-Ե» մակնիշի 61 ԼՕ 666 ղեփամարանիչի ավսոմեֆենան:

2) ՀՀ ներքին գործերի և ազգային անվանագության նախարարության 2000 թվականի օգոստոսի 13-ի թիվ 13161700 որոշումը՝ ՀՀ ֆրեական օրենսգրքի 180-րդ հոդվածի առաջին մասի հասկանիչներով հարուցվել է ֆրեական գործ:

3) Ընկերությունը Գուրգեն Վիրաբյանին վճարել է աղափոխագրական փոխհատուցում և Երևանի Կենտրոն ֆննչական բաժնի ավագ ֆննիչի որոշումը վերոհիշյալ ֆրեական գործով ճանաչվել է ֆաղաֆագիական հայցվոր:

4) Վրասանի Հանրաղեսություն ողարկված միջազգային ֆննչական դասանջի համաձայն՝ ողարկվել է, որ նշված ավսոմեֆենան Մարտոն Մկոյանը գնել է Տարիել Մազուցվիլոց:

5) Կասյա Թորոսյանի որդին՝ Սամվել Թորոսյանը, 2003 թվականի նոյեմբերի 18-ին Վրասանի Հանրաղեսության Ախալքալաք ֆաղափոն Մարտոն Մկոյանից գնել է «Մերսեդես 230-Ե» մակնիշի 61 ԼՕ 666 ղեփամարանիչի ավսոմեֆենան և ձևակերպել է իր ֆեռողի Ռեբեք Հակոբյանի անունով:

6) Ռեբեք Հակոբյանի և Կասյա Թորոսյանի 2005 թվականի աղրիլի 29-ի համատեղ հայտարարագրի համաձայն՝ վերը նշված ավսոմեֆենան որդես սեփականություն փոխանցվել է Կասյա Թորոսյանին:

7) ՀՀ ոսկիանության ֆննչական գլխավոր վարչության 2006 թվականի հունվարի

26-ի թիվ 43-61700Գ օրենսդրական ակտի համաձայն՝ Սամվել Թորոսյանը ցուցմունք է սվել, որ «2005 թվականի մայիսի 4-ին, երբ փորձել են մասնագերծել ավստրալիական, սակայն այդ ժամանակ օտարերկրացի են, որ այն գողացված է եղել»:

8) ՀՀ ոստիկանության ֆինչական վարչության 2005 թվականի մայիսի 30-ի որոշման համաձայն՝ 2005 թվականի մայիսի 4-ին հայտնաբերված «ՄԵՆԵՂԵՍ 230-Ե» ավստրալիական ի դասի է հանձնվել Կասյա Թորոսյանի որդուն՝ Սամվել Թորոսյանին:

4. ՎՃՌԱԲԵԿ ՊԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՌԱՔԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԻ:

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ եթե գույքը հասցուման է ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ (բարեխիղճ ձեռք բերող), ապա սեփականատերն իրավունք ունի ձեռք բերողից սվյալ գույքը դառնալու միայն այն դեպքում, երբ գույքը կորցրել է սեփականատերը կամ այն անձը, ում այդ գույքի սեփականատերը հանձնել է սիրադեման, կամ այն հարեցակից է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց սիրադեմանից դուրս է եկել այլ ճանադարհով՝ անկախ նրանց կամից:

Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ այն առաջին հերթին.

- սահմանում է բարեխիղճ ձեռք բերողից գույքը հետ դառնալու սեփականատերից իրավունքի իրականացման օրենսակները, իսկ այնուհետև՝

- նախատեսում մի շարք նախադրյալների դատարանի և միաժամանակյա առկայությունը, որոնց դեպքում անձը կարող է համարվել բարեխիղճ ձեռք բերող:

Այսինքն՝ բողոք բերած անձի բարեխիղճ ձեռք բերող լինելու կամ չլինելու հարցը Վերաքննիչ դատարանը դիտարկել է գնահատման առարկա դարձնել և դրա արդյունքում կարող էր մերժել բողոք բերած անձի սեփականության իրավունքի ճանաչման դառնալու միայն գույքի սեփականատերից կողմից հայցի դեմ առարկելու և գույքը հետ դառնալու դառնալու ներկայացնելու դեպքում, ինչը սույն ֆաղափարակալ գործով չի կատարվել:

Հետևաբար Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ սույն ֆաղափարակալ գործով ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 275-րդ հոդվածը կիրառելի չէ:

Անհիմն է նաև սույն ֆաղափարակալ գործով Վերաքննիչ դատարանի եզրակացումն այն մասին, որ հարուցված փրեական գործի առկայության և ավստրալիական նախկին սեփականատերից գողացված լինելու դառնալու դեմ Կասյա Թորոսյանը չի կարող հանդիսանալ բարեխիղճ ձեռք բերող և սեփականատեր հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Հայցվորը, դիմելով դատարան, հայցադիմումի հիմքում դրել է իր՝ ինչդեպ բարեխիղճ ձեռք բերող հանդիսանալու, այնդեպ էլ սեփականատեր լինելու հանգամանքները, իսկ Վերաքննիչ դատարանը նշված դառնալու դեպքում դիտարկել է որդեպ բարեխիղճ ձեռք բերողի սեփականության իրավունքը ճանաչելու դառնալու և ըստ էության ֆինչության առարկա չի դարձրել սեփականատեր ճանաչելու դառնալու:

ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 176-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ դառնալու գույքը ձեռք բերողի սեփականության իրավունքը ծագում է գույքը հանձնելու դառնալու, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով կամ դառնալու:

Սույն օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի առաջին կետի համաձայն՝ ֆաղափարակալ իրավունքների դատարանությունն իրականացվում է իրավունքը ճանաչելով:

Այսինքն՝ սույն ֆաղաֆաղիական գործով Վերաֆննիչ դասարանը վեճի առարկա ավստմեֆենայի սեփականատիրոջ կողմից այն հետ դահանջելու վերաբերյալ դահանջի բացակայության դայմաններում դեֆ է անդրադառնար և զնահասման առարկա դարձներ այդ ավստմեֆենայի առուվաճառֆի դայմանագրի ուժով բողոք քերած անձի մոս սեփականության իրավունֆի ծագման հարցին, ֆանի որ դիմողը Երևանի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաա համայնֆների առաջին աշյանի դասարանում ներկայացրել է սեփականության իրավունֆի ճանաչման դահանջ:

Հիմֆ ընդունելով այն հանգամանքը, որ վճռաքել բողոքի հիմֆի վերաքերյալ սրլած իրավական դիրորոաումը ենթադրում է գործի նոր ֆննության անհրաժեաություն, Վճռաքել դասարանը գսնում է, որ վճռաքել բողոքը դեֆ է քավարաել մասնակիորեն:

Միաժամանակ Վճռաքել դասարանը գսնում է, որ Վերաֆննիչ դասարանի վճիռը մասնակիորեն քելանելու համար հիմֆ է այն հանգամանքը, որ վճռաքել բողոքի հիմֆը վերաքերում է Վերաֆննիչ դասարանի վճռի մի մասին, իսկ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենագրֆի 235-րդ հողվածի համաձայն՝ Վճռաքել դասարանը դասարանների վճիռները և որոաումները վերանայում է՝ վճռաքել բողոքում նալած հիմֆերի սահմաններում:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենագրֆի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաքել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաքել բողոքը քավարաել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի սեղսեմքերի 8-ի վճիռը՝ որդես քարելսիղձ ձեռֆ քերող սեփականության իրավունֆը ճանաչելը մերժելու մասով և գործն այդ մասով ողարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի սեղսեմքերի 8-ի վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոաումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դասարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-673(ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3727/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Ա.Թումանյան
Գ.Մաթևոսյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաքը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

*նախագահողքյաճք Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցողքյաճք դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնքաց դատական նիստում, քննելով Արմեն Բաղդասարյանի և Արմենուհի Սլրսյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 15-ի թիվ 06-3727 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Արմեն Բաղդասարյանի և Արմենուհի Սլրսյանի ընդդեմ Սեղա Շահինյանի, Արել Համբարձումյանի և Լիանա Բաքայանի՝ գործարքներն անվավեր ճանաչելու, և ըստ Արել Համբարձումյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Արմեն Բաղդասարյանի և Արմենուհի Սլրսյանի՝ գործարքների անվավերողքյան հետևանքներ կիրառելու, գումարի բռնագանձման և բռնագանձումը գողքի վրա սարածելու դախանցների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադատողքյունը.

Դիմելով դատարան՝ Արմեն Բաղդասարյանը և Արմենուհի Սլրսյանը դախանցել են անվավեր ճանաչել Արմեն Բաղդասարյանի և Արել Համբարձումյանի միջև 2000 թվականի փետրվարի 21-ին և Սեղա Շահինյանի ու Արել Համբարձումյանի միջև 2006 թվականի աողքիլի 28-ին կնքված Երևանի Ծխախոտագործների փողողքի թիվ 55 սան, ինչողես նաև Արմենուհի Սլրսյանի և Լիանա Բաքայանի միջև 2006 թվականի աողքիլի 29-ին կնքված Երևանի Արցախի ոողղոտայի թիվ 18ա շենքի թիվ 45 բնակարանի առուվաճառքի դալյմանագրերը:

Հակընդդեմ հայցով Արել Համբարձումյանը դախանցել է կիրառել գործարքների անվավերողքյան հետևանքներ՝ Արմեն Բաղդասարյանից բռնագանձել 10 000 (սաս հազար) ԱՄՆ դողարին համարժեք ՀՀ դրամ դատրքի գումարը և ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ

հողվածով հազվարկված 17 497 (սասնյոթ հազար չորս հարյուր իննսուներկու) ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ տոկոսները, ինչպես նաև 2000 թվականի փետրվարի 21-ի դրամանագրով վճարված 500 000 (հինգ հարյուր հազար) ՀՀ դրամը, Երևանի Կենտրոն թաղապետարանին վճարված հողի վարձակալության 2000 թվականի փետրվարի 11-ի դրամանագրով վարձավճարի 108 414 (մեկ հարյուր ութ հազար չորս հարյուր սասնչորս) ՀՀ դրամ դարսֆի և 177 409 (մեկ հարյուր յոթանասուներկու հազար չորս հարյուր ինը) ՀՀ դրամ տույժի գումարները, 51 433 (հիսունմեկ հազար չորս հարյուր երեսուներեք) ՀՀ դրամ գույքահարկի գումարը:

Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 2006 թվականի օգոստոսի 21-ի վճռով հայրը և հակընդդեմ հայրը բավարարվել են:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դասարան) 2006 թվականի դեկտեմբերի 15-ի վճռով հայրը և հակընդդեմ հայրը բավարարվել են:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել Արմեն Բաղդասարյանը և Արմենուհի Մկրչյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատարանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաքննիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 218-րդ հոդվածը և 73-րդ հոդվածի առաջին մասը:

Բողոք բերած անչիւնիւն նշված պնդումը պատճառաբանում են հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դասարանն Արմեն Բաղդասարյանի և Արել Համբարձումյանի միջև 2000 թվականի փետրվարի 21-ին կնքված առուվաճառի դրամանագրի անվավերության հետևանք է կիրառել և վճռել Արմեն Բաղդասարյանից բռնագանձել դրամանագրով վճարված 500 000 (հինգ հարյուր հազար) ՀՀ դրամ՝ առանց որևէ հիմնավորման:

Իրականությանը չի համադասասխանում և միաժամանակ անհամաբանական է Վերաքննիչ դասարանի նման եզրահանգումը, քանի որ գործարքի շինծու լինելն ինքնին վկայում է, որ դրանում նշված գումարն իրականում չի վճարվել:

Բացի այդ, Վերաքննիչ դասարանը վճռել է Արմեն Բաղդասարյանից բռնագանձել առաջին ասյանի և Վերաքննիչ դասարաններում չվճարված և հակընդդեմ հայրը բավարարված հայցադատական չափով դեպքի տույժի գումարը, առանց նշելու, թե ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի որ հոդվածով է դեկավարվել: Այսինքն՝ Վերաքննիչ դասարանը, խախտելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետը, խախտել է նաև նույն օրենսգրքի 73-րդ հոդվածի առաջին մասը, որի համաձայն՝ դասական ծախսերը գործին մասնակցող անձանց միջև բաժանվում են բավարարված հայցադատական չափին համամասնորեն:

2) Վերաքննիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անչիւնիւն նշված պնդումը պատճառաբանում են հետևյալ փաստարկներով.

Հազվի առնելով այն հանգամանքը, որ Արել Համբարձումյանը Երևանի

Ծխախոսագործների փողոցի թիվ 55 տունը Սեդա Շահինյանին վաճառել է, հետևաբար Վերաբնակիչ դասարանը ղեկավարել է մերժել հակընդդեմ հայցը՝ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով բանկային տկոսների հաշվարկման մասով:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձինք ղախանջել են բեկանել Վերաբնակիչ դասարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 15-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով՝ նոր ֆննուրթյան:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննուրթյան համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննուրթյան համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 1998 թվականի հոկտեմբերի 14-ին Արմեն Բաղդասարյանի և Արել Համբարձումյանի միջև կնքվել է 10 000 (սաս հազար) ԱՄՆ դոլարի փոխառության դրամագիր: Գումարի վերադարձման ժամկետ է սահմանվել 1998 թվականի դեկտեմբերի 30-ը:

2) Գրավի դրամագրի փոխարեն 2000 թվականի փետրվարի 21-ին Արմեն Բաղդասարյանի և Արել Համբարձումյանի միջև կնքվել է Երևանի Ծխախոսագործների փողոցի թիվ 55 սան առուվաճառքի դրամագիր՝ վաճառքի գինը նշելով 500 000 (հինգ հարյուր հազար) ՀՀ դրամ:

3) 2000 թվականի փետրվարի 21-ին Արել Համբարձումյանի և Սեդա Շահինյանի միջև կնքվել է Երևանի Ծխախոսագործների փողոցի թիվ 55 սան առուվաճառքի դրամագիր:

4. Վճռաբեկ դասարանի դատաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ շինծու գործարքը, այսինքն՝ մեկ այլ գործարքի ֆողարկման նդասակով կնքված գործարքը, առոչինչ է:

Սույն ֆաղափացիական գործով վեճի առարկա դրամագիրն անվավեր է ճանաչվել ամբողջությամբ՝ 2000 թվականի փետրվարի 21-ին Արմեն Բաղդասարյանի և Արել Համբարձումյանի միջև կնքված սան առուվաճառքի դրամագրին գրավի դրամագրի իրավական գնահատական սալու հիմքով:

Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ բոլոր դեղմերում գործարքի անվավերության, մասնավորադետ, առոչինչ լինելու հարցը, իրավական հարց է: Այն որևէ կերոդ չի ազդում գործով փաստերի վրա և չի կարող հիմք հանդիսանալ որևէ փաստաստված կամ չհաստատված գնահատելու համար:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 304-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ գործարքի անվավերության դեղմում կողմերից յուրաքանչյուր դարսավոր է մյուս կողմին վերադարձնել գործարքով ամբողջ սասագծը:

Այս կանոնը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելու համար Վերաբնակիչ դասարանը ղեկավարել է գործով դարգեր, արդյոք առոչինչ դրամագրով նախաստակված գումարն իրականում վճարված եղել է, թե՞ ոչ:

Վերաբնակիչ դասարանը գործի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող սույն փաստը չի դարգել:

Հիմնավոր է նաև բողոք բերած անձանց դատախազությունը՝ ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանության օրենսգրքի 73-րդ հոդվածի առաջին մասի խախտման վերաբերյալ հետևյալ դատախազությունը:

ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանության օրենսգրքի 73-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ դատական ծախսերը գործին մասնակցող անձանց միջև բաշխվում են բավարարված հայցադատականների չափին համամասնորեն:

Մինչդեռ սույն ֆաղաֆագիական գործով Վերաբնիչ դատարանը, բավարարելով թե հայցը և թե հակընդդեմ հայցը, վճռել է դատական տուրքի ամբողջ գումարը բռնագանձել Արմեն Բաղդասարյանից՝ միաժամանակ չդատախազելով, թե ինչու է հանգել նման հետևության:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Վերաբնիչ դատարանը, հիմք ընդունելով ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի առաջին մասը, վճռել է Արմեն Բաղդասարյանից հոգուս Արել Համբարձումյանի բռնագանձել 1999 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2006 թվականի հուլիսի 18-ն ընկած ժամանակահատվածի համար նույն հոդվածով սահմանված տուրքեր:

«ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի առաջին հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի գործողության մեջ է դրվում 1999 թվականի հունվարի 1-ից:

Սույն օրենքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ օրենսգրքը կիրառվում է ֆաղաֆագիական այն իրավահարաբերությունների նկատմամբ, որոնք ծագել են օրենսգրքի գործողության մեջ դրվելուց հետո: Մինչև 1999 թվականի հունվարի 1-ը ծագած դատախազային և այլ ֆաղաֆագիական իրավահարաբերությունների նկատմամբ օրենսգրքի կիրառվում է այն իրավունքների և դատախազությունների մասով, որոնք ծագել են օրենսգրքի գործողության մեջ դրվելուց հետո:

Հետևաբար սույն ֆաղաֆագիական գործով ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածը կիրառելի չէ, քանի որ Արմեն Բաղդասարյանի և Արել Համբարձումյանի միջև 10 000 (տաս հազար) ԱՄՆ դոլարի փոխառության դատախազի կնքվել է 1998 թվականի հոկտեմբերի 14-ին, իսկ գումարի վերադարձման ժամկետ է սահմանվել 1998 թվականի դեկտեմբերի 30-ը: Այսինքն՝ կողմերի միջև դատախազային իրավահարաբերությունը, դրանից բխող իրավունքները և դատախազությունները ծագել են մինչև ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի գործողության մեջ դնելը, հետևաբար այդ իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի են իրավահարաբերության ծագման ժամանակ գործող նորմերը:

Այսպիսով, սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտում է բավարար ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատական ակտը մասնակիորեն բեկանելու համար:

Վերաբնիչ դատարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու համար Վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում այն հանգամանքը, որ վճռաբեկ բողոքի հիմքերը վերաբերում են Վերաբնիչ դատարանի վճռի մասին, իսկ ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանության օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի համաձայն՝ Վճռաբեկ դատարանը դատարանների վճիռները և որոշումները վերանայում է՝ վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքերի սահմաններում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 15-ի վճիռը՝ Արմեն Բաղդասարյանից հոգոս Աբել Համբարձումյանի՝ որդես նրանց միջև 2000 թվականի փետրվարի 21-ին կնքված առուվաճառքի դայմանագրի անվավերության հետևանք 500 000 (հինգ հարյուր հազար) ՀՀ դրամ, որդես ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված կարգով հաշվարկված տոկոսներ 17 497 (սասնյոթ հազար չորս հարյուր իննսուսույոթ) ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ և Արմեն Բաղդասարյանից ՀՀ ղեկական բյուջեի օգտին ղեկական տուրք բռնագանձելու մասերով և գործն այդ մասերով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 15-ի վճռի մնացած մասը թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դառից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

1) Վերաբնիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 274-րդ հոդվածը, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբնիչ դատարանը ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 274-րդ հոդվածով նախատեսված որևէ բացառություն չսահմանող նորմերը կիրառելիս նախատեսել է դայման այն մասին, որ դատասխանողները կարող են վստահվել վեճի առարկա բնակարաններից միայն ՀՀ Շիրակի մարզդեատարանի կողմից նրանց բանկարաններ հասկացվելուց հետո: Այսինքն՝ Վերաբնիչ դատարանը հայցվոր կողմին առաջադրել է դատարարություններ, որոնք նախատեսված չեն օրենքով:

2) Վերաբնիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ և 215-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ դատասխանող կողմը սույն ֆաղափարական գործով ոչ ՀՀ Շիրակի մարզդեատարանի և ոչ էլ իր դեմ հակընդդեմ հայց չի հարուցել և իրենց բնակարանով աղախովելու դատահանջ չի ներկայացրել, հետևաբար Վերաբնիչ դատարանը, անդրադառնալով այդ հարցին, խախտել է վերոնշյալ դատավարական նորմերը և հայցադիմումի բացակայությամբ վեճ է փակել:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատահանջել է բեկանել Վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 11-ի վճիռը և օրինական ուժ սալ ՀՀ Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի օգոստոսի 16-ի վճիռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Վճռաբեկ դատարանի 2005 թվականի հոկտեմբերի 21-ի թիվ 3-2225 որոշումը անփոփոխ է թողնվել Վերաբնիչ դատարանի 2005 թվականի օգոստոսի 16-ի թիվ 05-2393 վճիռը, որով անվավեր է ճանաչվել Գյումրու Շիրակացու փողոցի 2-րդ շենքի թիվ 7 բնակարանը Ռիմա Մխիթարյանին, իսկ թիվ 8 բնակարանը՝ Ավարդ Եղիկյանին հասկացնելու մասին Շիրակի մարզդեատարանի 2003 թվականի նոյեմբերի 21-ի թիվ 294 որոշումը, և դրանց հիման վրա Ռիմա Մխիթարյանին և Ավարդ Եղիկյանին սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականները: Վերականգնվել են Ռազմիկ Գրիգորյանի և նրա ընտանիքի անդամների իրավունքները վերոնշյալ բնակարանների նկատմամբ:

2) Շիրակի մարզդեատարանի 2006 թվականի ապրիլի 25-ի թիվ 146 որոշումը անվավեր է ճանաչվել Շիրակի մարզդեատարանի 2004 թվականի մայիսի 24-ի թիվ 112 որոշումը՝ հայցվորի 6 անձից բաղկացած ընտանիքին Գյումրու Շիրակացու թիվ 60բ շենքի թիվ 14 բնակարանը հասկացնելու մասին և նրանց հասկացվել են Գյումրու Շիրակացու փողոցի թիվ 2 շենքի թիվ 7 և թիվ 8 բնակարանները:

3) 2006 թվականի հունիսի 9-ին սրված թիվ 2014091 և թիվ 2009190 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականներով Գյումրու Շիրակացու փողոցի թիվ 2 շենքի թիվ 7 և թիվ 8 բնակարանների նկատմամբ գրանցվել է Ռազմիկ, Կիմա, Ավետիս, Արթուր, Մարիամ և Անահիտ Գրիգորյանների սեփականության իրավունքը:

4) Վերաբնիչ դատարանի 2007 թվականի փետրվարի 12-ի որոշումը դարգաբանվել է վիճարկվող դատական ակտը՝ 2006 թվականի դեկտեմբերի 11-ի թիվ 06-3496 վճիռը: Որոշումը նշվել է, որ Ավարդ Եղիկյանի և Ռիմա Մխիթարյանի ընտանիքներին համարժեք

բնակարաններ հասկացնելու լուծումները բավարարել նշանակում է նրանց համարժեք բնակարանների գնման վկայագրեր սրամադրել:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքին առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 274-րդ հոդվածի համաձայն՝ սեփականատերն իրավունք ունի իր գույքը հետ լուծարելու նպատակով ամբողջությամբ կամ մասնակի օրենսգրքի 274-րդ հոդվածը որևէ դեպքում չի նախատեսում սեփականատերի համար՝ իր գույքը հետ լուծարելու:

Սույն գործով հայցվորը դատարանին ներկայացրել է անվերադարձ լուծարման գույքի ներքին ամբողջությամբ լուծարման մասին, հետևաբար Վերաբերված դատարանը չէր կարող դատապարտել վարումն իրականացնել որոշակի դեպքում:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ վճռի դատառաքանական մասում ղեկավարվելով նշված դատարանի կողմից դատարանը գործի հանգամանքները, առաջացույցները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հետևությունները, այս կամ այն առաջացույցները մերժելու փաստարկները, ինչպես նաև այն օրենքները և այլ իրավական ակտերը, որոնցով ղեկավարվել է դատարանը վճիռ կայացնելիս:

Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում նշել, որ յուրաքանչյուր դեպքում դատարանը դատարանի է սալ վճռի թե՛ փաստական և թե՛ իրավական հիմնավորումը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը կայանում է հաստատված փաստերի և իրավահարաբերությունների նկատմամբ նյութական իրավունքի համադասարանական նորմի կամ նորմերի ընտրության և կիրառման մեջ, այն նորմի (նորմերի), որի հիման վրա դատարանը եզրակացություն է անում վիճելի իրավահարաբերության առկայության կամ բացակայության մասին:

Վճռում ոչ միայն ղեկավարվել է գույքը սալ նորմատիվ ակտի այս կամ այն հոդվածը, որում ամբողջով կիրառման ենթակա նորմը, այլ ղեկավարվել է դատառաքանակով, թե՛ հասկալու ինչու ղեկավարվել է կիրառվել հենց այդ նորմը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը բնութագրում է ինչպես դատարանի, այնպես էլ նրա վճռի իրավակիրաց գործառնությունը, ընդգծում դատարանի գործունեության և դատարանի վճռի օրինականությունը (սե՛ս ՀՀ կառավարությանն առընթեր ղեկավարման վարչությունը ընդդեմ «Քննար-88» սահմանափակ լուծարման պայմանագրի ընկերության, ֆաղ. գործ թիվ 3-2504(ՏԳ) (գումար բռնագանձելու լուծարմանը)):

Մինչդեռ սույն ֆաղաֆացիական գործով Վերաբերված դատարանը վճռել է Ալվարդ Եղիկյանին և Ռիմա Մխիթարյանին վարել վճռի առարկա հանդիսացող բնակարաններից՝ ՀՀ Շիրակի մարզի տարածքի կողմից նրանց բնակարանի գնման վկայագիր հասկացվելուց հետո:

Այսինքն՝ սույն ֆաղաֆացիական գործով Վերաբերված դատարանը Ալվարդ Եղիկյանի և Ռիմա Մխիթարյանի վարումը դատարանավորել է ՀՀ Շիրակի մարզի տարածքի կողմից նրանց բնակարանի գնման վկայագիր սալու հանգամանքով, առանց այդ եզրահանգումն հիմնավորող օրենքը կամ այլ իրավական ակտը նշելու: Հետևաբար Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ Վերաբերված դատարանի կողմից չի հիմնավորվել լուծարման նպատակով:

վճարելու և բնակարանի գնման վկայագիր սրամադրելու միջև **իրավական** կառի առկայությունը:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ոչ ոք չի կարող կրել դատարանականություններ, որոնք սահմանված չեն օրենքով, ինչդեռ նաև օրենքով ուղղակի նախատեսված դեղումներ՝ օրենսդրական այլ ակտերով: Անձինք կարող են ենթարկվել դատասխանասվության միայն օրենքով նախատեսված դեղումներում, կարգով և չափերով:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այս օրինադրույթը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ, քանի որ կարգավորում է հանրային իրավահարաբերությունների ոլորտը, իսկ գործով կողմերի վեճը ֆաղաֆացիաիրավական բնույթի է:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 41-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ ներկայացուցչի լիազորությունները ղեկ է ամրագրվեն օրենքին համադասախան սրված և ձևակերտված լիազորագրում:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը, վճռաբեկ բողոքի հիմքում դնելով այն հանգամանքը, որ Վերաքննիչ դատարանն առանց դատասխանողի դատահանջի ՀՀ Գյումրու մարզդատարանի նկատմամբ դատաստանություններ է սահմանել, հանդես է եկել ՀՀ Գյումրու մարզդատարանի Եսիերի դատարանությամբ:

Հետևաբար Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ նշված հիմքով վճռաբեկ բողոք ներկայացնելով, բողոք է բերել այն անձը, որի իրավունքը չի խախտվել:

Սույն բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտում է բավարար, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 11-ի վճռի մասը բեկանելու համար:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սվյալ դեղումն անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դատարանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Սույն ֆաղաֆացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դատարանության իրավունքի սարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարձնում նշված իրավունքի խախտման ճեսանկյունից: Տվյալ դեղումն Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության Եսիերից:

Դատական ակտը փոփոխելիս Վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում սույն որոշման առաջին հիմքի դատարանականությունները, ինչդեռ նաև դատահանջի բացակայության դայմաններում գործի նոր քննության անհրաժեշտության բացակայությունը:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 11-ի վճռի՝ վսարումը կասարել դատաստանողներին բնակարաններ հասկացնելուց հետո մասը և այդ մասով դատական ակտը փոփոխել:

*վճռի եզրափակիչ մասից հանել «Վսարումը կասարել դատաստանողներին բնակարաններ հասկացնելուց հետո» նախադասությունը:

2. ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 11-ի վճռի մնացած մասը թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2863/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Խունդկարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-779(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 19-ի թիվ S-2863 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի Արսյուն Ասլանյանի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեպարտամենտի ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն)՝ 2006 թվականի հունիսի 23-ի թիվ 1302776 ակտն անվավեր ճանաչելու դաժանաբան մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Արսյուն Ասլանյանը դաժանաբան է անվավեր ճանաչել Ծառայության 2006 թվականի հունիսի 23-ի թիվ 1302776 ակտը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2006 թվականի դեկտեմբերի 19-ի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը: Վճռաբեկ բողոքին դատարանն է ներկայացրել Արսյուն Ասլանյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանաբանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոյակալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածը, որը չդիմաց է կիրառել, չի կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածը, որը դիմաց է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վեճի առարկա ստուգման ակտի կազմման հիմք է հանդիսացել Արսյուն Ասլանյանի հայտարարությունը, որով նա ընդունել է իր կողմից առանց դեպարտամենտի գրանցման ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնելու փաստը և նեղ օրական օրացանառության գումարի ու դրամից ստացած հասույթի չափերը:

Վերոնշյալ լուսաբանությանը «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի կիրառման անհրաժեշտությունը բացակայում է, քանի որ Արսյոմ Ալլանյանի իրացման ժամանակահատվածում արժեքի հաճախումը և առկա ընդունելի հարկերի օգուտը բացակայում է:

Ինչ վերաբերում է դիմումի 3 սարվա ժամանակահատվածի չափի որոշմանը, ապա այն հարկային մասնի աշխատակիցների կողմից հաշվարկվել է, հիմն ընդունելով այն հանգամանքը, որ շուկայի, որտեղ նա իրականացրել է առանց լիցենզիայի գրանցման ձեռնարկատիրական գործունեություն, հանգստյան օրեր չի ունեցել:

2) Դատարանը կիրառել է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածը, որը չդիմաց է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վիճելի սուղման ակտի կազմման հիմն է հանդիսացել Ա.Ալլանյանի հայտարարությունը, որը նա սվել է Ծառայության աշխատակիցներին առանց որևէ դատարանի: Ինչ վերաբերում է Դատարանի վճռի հիմնում դրված այն հանգամանքին, որ սուղմանը մասնակից է դարձվել Երևան քաղաքի դատարանի օգնական Ա.Հակոբյանը, ապա այդ հանգամանքը հիմնավորող աղյուցյունը գործում բացակայում է:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դիմում է բեկանել Դատարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 19-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատասխանում բերված փաստարկները.

Վճռաբեկ բողոքում բացակայում է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածը չկիրառելու մասին բողոք բերած անձի լուսաբանության հիմնավորումները: Բացի այդ, անհիմն է բողոք բերած անձի լուսաբանությունն այն մասին, որ գործում առկա չէ սուղմանը Երևան քաղաքի դատարանի օգնական Ա.Հակոբյանի մասնակից դարձվելու մասին որևէ աղյուցյուն:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ծառայության ղեկի 2006 թվականի հունիսի 22-ի թիվ 1302776 հանձնարարագրով հանձնարարվել է Արսյոմ Ալլանյանի մոտ կատարել առանց լիցենզիայի գրանցման, առանց սահմանված ժամկետում հարկային մասնում հաշվառման, առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա, օրենսդրությամբ թույլատրված վայրից դուրս օրենսդրությամբ արգելված գործունեության սուղում:

2) 2006 թվականի հունիսի 22-ին կազմվել է թիվ 1302776 սուղման ակտը, որով Արսյոմ Ալլանյանի նկատմամբ առանց լիցենզիայի գրանցման, առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու համար հաշվարկվել է 20 531 300 (հասն միլիոն հինգ հարյուր երեսունհինգ հազար երեք հարյուր) ՀՀ դրամ սուղում:

3) 2006 թվականի հունիսի 23-ին Արսյոմ Ալլանյանի կողմից սված լուսաբանության համաձայն՝ Երևանի Վարդանանց փողոցում գտնվող սննդային շուկայում 2001 թվականից առանց լիցենզիայի գրանցման զբաղվում է ձեռնարկատիրական գործունեությամբ:

4) Գործի նյութերում բացակայում է սուղմանը դատարանի օգնական Ա.Հակոբյանի մասնակցությունը հիմնավորող աղյուցյունը:

4. Վճռաբեկ դատարանի լուսաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը

զսնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հեկեյալ պատճառաբանությամբ.

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածով նախատեսված աղօրինի գործունեության իրականացման դեղում իրացման ժամանակահատվածում (համախառն եկամուտ) և ակտիվների արժեքները որոշվում են հարկային մարմինների կողմից՝ կիրառելով նույն օրենքի 22-րդ հոդվածի դրույթները:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածը սահմանում է այն դեղումներ երբ անհնար է հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկել հարկ վճարողի հարկային դարձվածքները: Այդ դեղումներում հարկային ռեզուլտատները՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով, հարկվող օբյեկտները և հարկային դարձվածքները հաշվարկվում է՝ հիմնվելով հարկ վճարողի ակտիվների, հարկ վճարողի իրացման ժամանակահատվածի ծավալների, հարկ վճարողի արժեքների և ժամանակահատվածի ծախսերի, գույքագրման և չափագրման արժեքների, օրենքով սահմանված կարգով երրորդ անձից ստացված տեղեկությունների, համանման տվյալներում գործող այլ սուբյեկտների միջև կիրառված գների և այլ ցուցանիշների վրա:

Բողոք բերած անձի պատճառաբանությունն այն մասին, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի կիրառման անհրաժեշտությունը բացակայում է, քանի որ Արսյուն Ասլանյանի իրացման ժամանակահատվածում որոշելիս հաշվի է առնվել նրա կողմից սրված գրավոր բացահայտությունը, անհիմն է, քանի որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածով նախատեսված աղօրինի գործունեության իրականացման դեղում իրացման ժամանակահատվածում (համախառն եկամուտ) և ակտիվների արժեքները որոշվում են հարկային մարմինների կողմից՝ կիրառելով նույն օրենքի 22-րդ հոդվածի դրույթները:

Տվյալ դեղում օրենսդիրը, հղում կատարելով նույն օրենքի 22-րդ հոդվածին, ի նկատի է ունեցել այն դեղումը (աղօրինի գործունեության իրականացում), երբ անհնար է հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկել հարկ վճարողի հարկային դարձվածքները: Հեկեյալ, նման դեղումներում հարկային ռեզուլտատներում համար ծագում է դարձվածքները՝ հաշվարկելու հարկվող օբյեկտները և հարկային դարձվածքները՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով՝ հիմնվելով օրենքով սահմանված չափանիշների վրա:

Անհիմն է նաև բողոք բերած անձի պատճառաբանությունը «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածը չկիրառելու մասով, քանի որ Դատարանը, վճռի հիմքում դնելով «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածով նախատեսված հարկային դարձվածքների հաշվարկման կարգի խախտման հանգամանքը, կիրառել է նաև «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի նորմերը:

2) Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա բողոքի երկրորդ հիմքին Վճռաբեկ դատարանը չի անդրադարձնում, քանի որ այն որևէ էական նշանակություն չունի սույն վեճի լուծման շտապակյունից:

Միևնույն ժամանակ, հաշվի առնելով վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի վերաբերյալ սրված իրավական դիրքորոշումը, Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ վերոնշյալ փաստարկը բավարար չէ Դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարաբեկ դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարել բողոքը մերժել: ՀՀ սննտական դասարանի 2006 թվականի դեկտեմբերի 19-ի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Մոյն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnraqrupjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnraqrupjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաֆննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-794/2007թ.
Նախագահող դասավոր՝ Դ.Խաչատրյան
Դասավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Գ.Մասինյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-795(ՎԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաճը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությալը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությալը դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՄԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի մայիսի 18-ին

դռնբաղ դասական նիստում, ֆննելով Սամվել և Կարեն Ստեփանյանների ներկայաղուղիչ Սոս Գրիգորյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2007 թվականի փետրվարի 9-ի թիվ 07-794 ֆաղաֆաղիական գործով կայաղաղած վճռի դեմ՝ ըստ հայղի Դոնարա Բակարյանի, Համլետ, Աննա, Նարինե, Վանո Աղայանների ընդդեմ Սամվել և Կարեն Ստեփանյանների՝ առուվաճաղի դալամանաղիրն անվավեր ճանաղելու դալահանղի մասին,

Պ Ա Բ Ձ Ե Ց

1.Գործի դասավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դասարան՝ Դոնարա Բակարյանը, Համլետ, Աննա, Նարինե, Վանո Աղայանները դալահանղել են անվավեր ճանաղել 2001 թվականի մարտի 2-ին Սամվել և Կարեն Ստեփանյանների միղս կնկված Երևան ֆաղաղի Արաղելի 19 փողղղի 4-րղ շենի թիվ 23 բնակարանի առուվաճաղի դալամանաղիրը:

Երևանի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաղ համայնֆների առաղղին աղյանի դասարանի 2006 թվականի հուլիսի 20-ի վճռով հայղը մերովել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաֆննիչ դասարան) 2007 թվականի փետրվարի 9-ի վճռով հայղը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայաղրել Սամվել և Կարեն Ստեփանյանների ներկայաղուղիչը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասիսան չի ներկայաղվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և դալահանղը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետղյաղ հիմների սահմաններում ներֆհիղյաղ հիմնաղորումներով.

1) Վերաբնիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 198-րդ 275-րդ, 318-րդ, 321-րդ, 323-րդ հոդվածները, կիրառել է «Նոսարիափ մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածը, որը չդիտարկել է կիրառել:

Բողոք բերած անձինք նշված պնդումը պատճառաբանում են հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբնիչ դասարանը եկել է եզրահանգման այն մասին, որ վեճի առարկա բնակարանի առուվաճառքի դրամաձեռքի անվավեր է՝ վճռի հիմքում դնելով այն հանգամանքը, որ դասասխանողները Վերաբնիչ դասարանին չեն ներկայացրել աղացույց այն մասին, որ Սամվել Ստեփանյանը վերալիազորման իրավունքով լիազորագիր է ունեցել գործարք կնքելու համար, կամ Համլետ, Աննա, Նարինե և Վանո Աղայանները վերալիազորման իրավունքով լիազորագիր են սվել Դոնարա Բակարյանին:

Մինչդեռ Վերաբնիչ դասարանը հաշվի չի առել, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի համաձայն՝ համատեղ սեփականության մասնակիցներից յուրաքանչյուրը մյուսների համաձայնությամբ իրավունք ունի կնքել ընդհանուր գույքի սնօրհնելու գործարքներ: Այսինքն՝ սույն ֆաղաֆացիական գործով համադասասխան համաձայնության առկայության դարազայում վերալիազորման անհրաժեշտությունը բացակայել է:

Բացի այդ, Վերաբնիչ դասարանը կիրառել է «Նոսարիափ մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածը, որը գործարքի կնքման դրամային ընդունված չէր և չէր գործում:

2) Վերաբնիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի դատահանգը:

Բողոք բերած անձինք նշված պնդումը պատճառաբանում են հետևյալ փաստարկներով.

Երևանի Արաբկիր և Քանափեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտնող 2003 թվականի նոյեմբերի 25-ի թիվ 2-6306 վճռով հաստատված է համարվել այն հանգամանքը, որ 2001 թվականի մարտի 2-ի բնակարանի առուվաճառքի դրամաձեռքով Համլետ և Վանո Աղայաններն սեփականության իրավունքով իրենց դասկանող Երևանի Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանը վաճառել են Կարեն Ստեփանյանին, դրամաձեռքը վավերացվել է նոսարական կարգով, այն գրանցվել է անձամբ գույքի կադաստրում:

Վերաբնիչ դասարանը սույն գործով կրկին անդրադարձել և գնահատել է օրինական ուժի մեջ մտնող վճռով հաստատված վերոնշյալ հանգամանքները:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձինք դատահանգել են բեկանել Վերաբնիչ դասարանի 2007 թվականի փետրվարի 9-ի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաբ համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 2006 թվականի հուլիսի 20-ի վճռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևանի Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանը համատեղ սեփականության իրավունքով դասկանել է Դոնարա Բակարյանին, Համլետ, Աննա, Նարինե, Վանո և Լուսինե Աղայաններին:

2) Նոսարական կարգով վավերացված 2000 թվականի սեպտեմբերի 9-ի թիվ 2-9777 հայտարարությամբ Համլետ, Աննա, Նարինե, Վանո և Լուսինե Աղայանները համաձայնություն են սվել Դոնարա Բակարյանին իր հայեցողությամբ վաճառելու Երևանի

Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանը:

3) 2000 թվականի սեպտեմբերի 9-ի նոտարական վավերացրած ստացած լիազորագրով Դոնարա Բակարյանը լիազորել է Սամվել Ստեփանյանին իր անունից կնքելու Երևանի Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիր:

4) 2001 թվականի մարտի 2-ին Սամվել և Կարեն Ստեփանյանների միջև կնքվել է Երևանի Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիր:

5) Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասլանի դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 2003 թվականի նոյեմբերի 25-ի թիվ 2-6306 վճռով դադարեցվել է Համլես և Վանո Աղայանների Երևանի Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանի նկատմամբ բնակատարածության օգտագործման իրավունքը: Վճռով հաստատված է համարվել այն հանգամանքը, որ 2001 թվականի մարտի 2-ի առուվաճառքի դայմանագրով Համլես և Վանո Աղայանները սեփականության իրավունքով իրենց ժառանգող Երևանի Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանը վաճառել են Կարեն Ստեփանյանին, դայմանագիրը վավերացվել է նոտարական կարգով, այն գրանցվել է անուարժ գույքի կադաստրում, Կարեն Ստեփանյանի անվամբ 2001 թվականի մարտի 19-ին սրվել է անուարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման թիվ 392087 վկայականը:

4. Վճռաբեկ դասարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ համատեղ սեփականության ներքո գտնվող գույքը սնօրինվում է բոլոր մասնակիցների համաձայնությամբ, անկախ այն բանից, թե մասնակիցներից ով է կնքում գույքը սնօրինելու գործարքը:

Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ համատեղ սեփականության մասնակիցներից յուրաքանչյուրն իրավունք ունի կնքել ընդհանուր գույքը սնօրինելու գործարքներ, եթե այլ բան նախատեսված չէ նրանց համաձայնությամբ: Համատեղ սեփականության մասնակիցներից մեկի կողմից կնքված՝ ընդհանուր սեփականության սնօրինման գործարքը կարող է անվավեր ճանաչվել մնացած մասնակիցների դիմումով՝ գործարք կնքող մասնակցի մոտ անհրաժեշտ լիազորությունների բացակայության դեպքում, եթե աղյուցուցվի, որ գործարքի մյուս կողմն իմացել է կամ ակնհայտորեն ղեկ է իմանար այդ մասին:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 321-րդ հոդվածի համաձայն՝ լիազորագիր է համարվում գրավոր լիազորությունը, որն անձը սալիս է այլ անձի՝ երրորդ անձանց առջև ներկայացվելու համար: Ներկայացվողը ներկայացուցչի կողմից գործարքներ կնքելու համար գրավոր լիազորություն կարող է անմիջականորեն սալ համադասասխան երրորդ անձին:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի իմաստով՝ համատեղ սեփականության ներքո գտնվող գույքը համասեփականատերերից մեկի կողմից սնօրինելու մասին մյուս համասեփականատերերի կողմից սրված նոտարական կարգով վավերացված համաձայնությունը հավասար է լիազորագրին, որը անձը սալիս է այլ անձի՝ երրորդ անձանց առջև ներկայացվելու համար:

Սույն ֆաղաֆացիական գործով Դոնարա Բակարյանը վեճի առարկա գույքի համասեփականատերն է: Նշված գույքի համասեփականատերերը՝ Համլես, Աննա, Նարինե, Վանո և Լուսինե Աղայանները նոտարական կարգով վավերացված հայտարարությամբ սվել են իրենց համաձայնությունը համասեփականատեր Դոնարա Բակարյանին նրա կողմից գույքը՝

Երևանի Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանը սնօրինելու գործարք կնքելու մասին, որն իր այդ իրավունքն իրականացրել է ներկայացուցչի միջոցով, այսինքն՝ Դոնարս Բակարյանը գույքը սնօրինելու գործարքը կնքել է մյուս համասեփականատերերի կամֆի արտահայտությամբ, նրանց համաձայնությամբ և լիազորությամբ: Հետևաբար, Դոնարս Բակարյանի կողմից սրված լիազորագիրը ներկայացուցչին իրավունք է վերադառնել կնքելու ֆաղաֆաղիական իրավունքներ և դարձականություններ ստեղծող, փոփոխող և դադարեցնող գործարք:

Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի առաջին մասի ուժով՝ սույն գործով վիճարկվող գործարքը ֆաղաֆաղիական իրավունքներ և դարձականություններ է ստեղծել կողմերի համար, իսկ գույքի սնօրինման գործարքը ներկայացուցչի միջոցով իրականացնելը համասեփականատերերի կողմից գործարքն անվավեր ճանաչելու դրահանջը բավարարելու հիմք չի կարող հանդիսանալ:

Հիմնավոր է նաև բողոք բերած անձի դատաճառաբանությունն այն մասին, որ Վերաքննիչ դատարանի կողմից չդիտարկվել է կիրառվել «Նոտարիատի մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածը, քանի որ վեճի առարկա գույքի նկատմամբ առուվաճառքի դայմանագիրը կնքվել է 2001 թվականի մարտի 2-ին, իսկ նշված օրենքն ուժի մեջ է մտել 2002 թվականի մարտի 1-ին և այդ օրենքի գործողությանը հետադարձ ուժ չի սրվել:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով անհիմն է հեկկյալ պատճառաբանությամբ.*

Բողոք բերած անձանց կողմից վկայակոչված Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Ջեյթոն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 2003 թվականի նոյեմբերի 25-ի թիվ 2-6306 վճռով հաստատված է համարվել այն հանգամանքը, որ 2001 թվականի մարտի 2-ի բնակարանի առուվաճառքի դայմանագրով Համլես և Վանո Աղայանները սեփականության իրավունքով իրենց դատարանով Երևանի Արաբկիր 19 փողոցի 4-րդ շենքի թիվ 23 բնակարանը վաճառել են Կարեն Սեփանյանին, դայմանագիրը վավերացվել է նոտարական կարգով, այն գրանցվել է անճարժ գույքի կադաստրում:

Մինչդեռ սույն գործով Վերաքննիչ դատարանն անդրադարձ չի կատարել և գնահատման առարկա չի դարձրել կնքված առուվաճառքի դայմանագրի վավերականության հարցը, հետևաբար անհիմն են դատարանի կողմից ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի խախտման մասին բողոք բերած անձի դատաճառաբանությունները:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2007 թվականի փետրվարի 9-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՆՂ՝ usnruqropjունի
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjունիներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաֆննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 05-3657/2005թ.
Նախագահող դատավոր՝ Լ.Գրիգորյան
Դատավորներ՝ Գ.Մասինյան
Ն.Հովսեփյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-726(ՎԳ)
2007թ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաձը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունիսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով «Նայստեֆ» ԲԲԸ-ի վճռաբեկ բողոքն ըս «Չարգացման հայկական բանկ» ԲԲԸ-ի դիմումի՝ ՀՀ բանկերի միությանն առընթեր մեՑաղես գործող միջնող դատարանի 01.04.2005 թվականի վճռի հարկաղիր կատարման համար կատարողական թերթ թալու դախանջի մասին թիվ 05-3657 ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դատարանի 16.12.2005 թվականի որոմման դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադատամրությունը.

Դիմելով դատարան՝ «Չարգացման հայկական բանկ» ԲԲԸ-ն դախանջել է Հայաստանի բանկերի միությանն առընթեր մեՑաղես գործող միջնող դատարանի 01.04.2005 թվականի վճռի հարկաղիր կատարման համար կատարողական թերթ թալ:

Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարա համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 02.08.2005 թվականի որոմմամբ դիմումը բավարարվել է:

Քաղաֆաղիական վերաֆննիչ դատարանի 16.12.2005 թվականի որոմմամբ դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել «Նայստեֆ» ԲԲԸ-ն:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիեյալ հիմնավորումներով.

Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆսցիական դասավարտության օրենսգրքի 139-րդ հոդվածի պահանջը, չի կիրառել «Պետական սուրճի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի 8-րդ կետի «բ» կետը, որը պետք է կիրառել, այլ կիրառել է «ա» կետը, որը չպետք է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նվաճել է ղեկավարները դասառատությանը և հետևյալ փաստարկներով:

Դասարանը «Նայստեֆ» ԲԲԸ-ին օրենքով սահմանված կարգով չի ուղարկել որոշումը, ինչի դասառատ ընկերությունը չի իմացել կայացված որոշման գոյության մասին և հնարավորություն չի ունեցել ժամանակին բողոքարկելու այն:

«Պետական սուրճի մասին» ՀՀ օրենքը միջնորդ դասարանի վճռի հարկադիր կատարման համար վերաբնիչ բողոքի համար (ի սարքերություն առաջին ասյանի նույն դահանջով ներկայացվող դիմումների, որոնց համար ուղղակի նախատեսված է բռնագանձվող գումարի 2 տոկոսը) կոնկրետ դրույաչափ չի նախատեսել: Հետևաբար, նման դայմաններում միջնորդ դասարանի վճռի հարկադիր կատարման համար վերաբնիչ բողոքի համար դետական սուրճը գանձելիս ենթակա է կիրառման «Պետական սուրճի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի 8-րդ կետի «բ» ենթակետը, այն է՝ ոչ գոյաչին բնույթի դահանջի գործերի համար սահմանված ընդհանուր կանոնի համաձայն՝ բազային սուրճի սանադայտիկի չափով, ֆանի որ կատարողական թերթի դահանջը ոչ գոյաչին բնույթի դահանջ է՝ անկախ այն հանգամանից, թե կատարողական թերթով ինչոյիսի գործողություն դետք է կատարվի:

Հետևաբար, վերաբնիչ դասարանը միջնորդ դասարանի վճռի հարկադիր կատարման վերաբերյալ դասական ակտի դեմ վերաբնիչ բողոք բերելու համար դասախանողից գանձելով բռնագանձվող գումարի 3 տոկոսը՝ որդետ դետական սուրճի գումար, խախտել է դասախանողի նյութական իրավունքը:

Բողոք բերած անձը դահանջել է վերաբնիչ դասարանի 16.12.2005 թվականի որոշումը դետական սուրճի բռնագանձման մասով բեկանել և հնարավորության դետում այն փոփոխել:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նեանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հայասանի բանկերի միության առընթեր մեատդես գործող միջնորդ դասարանը 01.04.2005 թվականին ֆննել է ֆաղաֆսցիական գործն ըս հայցի «Չարգացման հայկական բանկ» ԲԲԸ-ի ընդդեմ դասախանողներ «Նայստեֆ» ԲԲԸ-ի և ֆաղաֆսցի Չարե Բալասանյանի՝ գումարի բռնագանձման դահանջի մասին: 01.04.2005 թվականի վճռով դասարանը վճռել է «Նայստեֆ» ԲԲԸ-ից հոգոս «Չարգացման Հայկական Բանկ» ԲԲԸ-ի բռնագանձել 442525,98 ԱՄՆ դոլարին համարժեք գումար:

2) 02.08.2005 թվականին Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարտե համայնքների առաջին ասյանի դասարանը դռնբաց դասական նիստում ֆննելով դարտատեր «Չարգացման հայկական բանկ» ԲԲԸ-ի դիմումը՝ Հայասանի բանկերի միությանն առընթեր մեատդես գործող միջնորդ դասարանի 01.04.2005 թվականի վճռի հարկադիր կատարման համար կատարողական թերթ սալու մասին, որոել է դիմումը բավարարել: Դասարանը միաժամանակ «Նայստեֆ» ԲԲԸ-ից հոգոս դետական բյուջեի բռնագանձել է 8851 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ՝ որդետ միջնորդ դասարանի վճռի հարկադիր կատարման համար կատարողական թերթ սալու դիմումի ներկայացման համար սահմանված դետական սուրճի գումար:

3) 16.12.2005 թվականի որոշմամբ՝ ՀՀ ֆաղաֆսցիական վերաբնիչ դասարանը որոել է կատարողական թերթ սալու մասին «Չարգացման հայկական բանկ» ԲԲԸ-ի դիմումը

բավարարել և «Նայստես» ԲԲԸ-ից հոգուտի տեսական բյուջեի բռնագանձել 9809690 դրամ որդես առաջին աշյանի և վերաբնիչ դասարաններ նեվաժ դիմումի ներկայացման համար տեսական սուրբի գումար:

4. ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆՔԱՆՈՒՅՈՒՆՆԵՐ և ԵԳՐԱՀԱՆԳՈՒՄՆԵՐ.

Քննելով վճարեկ բողոբը նշվաժ հիմնի սահմաններում Վճարեկ դասարանը գնում է, որ բողոբն հիմնավոր է հեկելյալ սլասճառաբանությամբ.

«Դասական ակերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենբի 19-րդ հողվաժի 2-րդ մասի համաճայն՝ դահանջասերը և դարսադանը, դասվիրվաժ նամակով, հանճնման մասին ծանուցմամբ կամ հաղորդագրության ճևակերդումն ադահովող կադի այլ միջոցների օգսագործմամբ կամ սսացականի հանճնմամբ, սեղեկացվում են դասական նիսի ժամանակի և վայրի մասին: Նրանց չներկայանալն ադելբ չէ դիմումի բնության համար:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրբի 139-րդ հողվաժի համաճայն՝ դասարանի վճիռը, այն կազմելուց անմիջադես հեկո, դասաաճ ճևով ողարկվում է գործին մասնակցող անճանց:

Տվյալ ֆաղաֆաղիական գործի ոսումնասիրությամբ Վճարեկ դասարանը դարգեց, որ ֆաղաֆաղիական գործում առկա չէ որևէ ադացույց, որը կարող է հասսասել «Նայստես» ԲԲԸ-ին բողոբարկվող դասական ակեր դասաաճ ողարկելու փասսը:

Փասսորեն, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրբի 139-րդ հողվաժի խախտումն առկա է:

«Պեսական սուրբի մասին» ՀՀ օրենբի 9-րդ հողվաժի 8-րդ մասի «բ» կեսի կիրառման ենթակա լինելու վերաբերյալ բողոբի հիմնը Վճարեկ դասարանը հիմնավոր է համարում հեկելյալ դասճառաբանությամբ:

«Պեսական սուրբի մասին» ՀՀ օրենբի նույն հողվաժի 7-րդ մասի «ա» կեսի համաճայն՝ միջնող դասարանների վճիռների հարկադիր կասարման կասարողական թերթ սալու մասին դիմումների համար տեսական սուրբը գանճվում է գույֆային դահանջով բռնագանճման ենթակա գումարի երկու սկոսի չափով: Սույն դիմումի ներկայացման համար հիմն է ծառայել Հայասանի բանկերի միությանն առընթեր մեսադես գործող միջնող դասարանի 01.04.2005 թվականի՝ գումարի բռնագանճման մասին վճիռը: Հաավի առնելով այն հանգամաները, որ վճիռը կայացվել է գույֆային դահանջի հիման վրա և «Պեսական սուրբի մասին» ՀՀ օրենբի վերը նեվաժ հողվաժով այդդիսի դիմումների ներկայացման համար ողղակիորեն նախասեսվաժ է բռնագանճվող գումարի 2 սկոսի չափով տեսական սուրբի վճարման դրույֆաչափ, Վճարեկ դասարանը գնում է, որ առաջին աշյանի դասարան սույն դիմումի ներկայացման համար ենթակա է գանճման 8851 ԱՄՆ դղարին համարժեք տեսական սուրբի գումար:

Նույն հողվաժի 8-րդ մասի «ա» կեսի համաճայն՝ դասարանի վճիռների և որոուումների դեմ վերաբնիչ բողոբների համար տեսական սուրբը գանճվում է գույֆային դահանջի գործերով վերաբնիչ բողոբում նեվաժ վիճարկվող գումարի 3 սկոսի չափով, իսկ եթե վիճարկվում են առաջին աշյանի դասարանի կողմից բավարարվաժ կամ չբավարարվաժ դահանջներն ամբողջությամբ կամ բավարարվաժ կամ չբավարարվաժ դահանջները չեն վիճարկվում, ադա առաջին աշյանի դասարան հարուցվաժ և բողոբարկվող հայցի հայցագնի 3 սկոսի չափով, իսկ ոչ գույֆային բնույթի դահանջի գործերով՝ բազային սուրբի սասնադաշիկի չափով:

Վճարեկ դասարանը գնում է, որ չնայաժ այն հանգամանին, որ սույն գործով ներկայացվաժ դիմումի հիմնում ընկաժ է գումար բռնագանճելու մասին միջնող դասարանի

վճիռը, այնուամենայնիվ, կասարողական թերթի դասանցը ոչ գույքային բնույթի դասանց է՝ անկախ այն հանգամանքից, թե կասարողական թերթի հիման վրա հարուցված կասարողական վարույթով ինչդիսի գործողություններ են նախատեսվում իրականացնել: Հետևաբար Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ միջնորդ դասարանի վճիռների կասարման համար կասարողական թերթ սրամադրելու մասին դիմումներով առաջին ասյանի դասարանի որոշման դեմ վերաքննիչ բողոք ներկայացնելու համար ղեկավարական սուրբը ղետֆ է գանձվի բազային սուրբի սասնադասիկի չափով:

Բողոքի վերը նեված հիմքի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենագրի 226-րդ հողվածի համաձայն, վերաքննիչ դասարանի 16.12.2005 թվականի որոշումը մասնակիորեն բեկանելու հիմք է:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սվյալ դեղդում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենագրի 236-րդ հողվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ սոնրադաս դասարանի դասական ակսը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դասարանի լիագորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ: «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» Եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հողվածի համաձայն՝ յորաֆանչյոր ոֆ ունի ողջամիտ ժամկետում գործի ֆննության իրավունք: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում ֆննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հողվածով ամրագրած՝ անձի արդար դասաֆննության իրավունքի սարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակյում նեված իրավունքի խախտման տեսանկյունից: Սույն գործի փաստերից ելնելով՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ իր կողմից վերաքննիչ դասարանի վճիռը փոփոխելը բխում է արդարադասության արդյունավետության շահերից:

Այսդիտով, Վճռաբեկ դասարանը սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր է համարում և դրա առկայությունը բավարար հիմք է դիտում ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 16.12.2005 թվականի որոշումը մասնակիորեն բեկանելու և փոփոխելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենագրի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Մասնակիորեն բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դասարանի դասարանի 16.12.2005 թվականի որոշումը և այն փոփոխել:

2. «Նայտեֆ» ԲԲԸ-ից բռնագանձել 8851 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ՝ որդես առաջին ասյանի դասարան միջնորդ դասարանի վճիռի հարկադիր կասարման կասարողական թերթ սրամադրելու դիմումի ներկայացման համար սահմանված ղեկավարական սուրբի գումար:

3. «Նայտեֆ» ԲԲԸ-ից բռնագանձել 10.000 ՀՀ դրամ՝ որդես վերաքննիչ բողոքի ներկայացման համար սահմանված ղեկավարական սուրբի գումար:

4. «Նայտեֆ» ԲԲԸ-ից բռնագանձել 20.000 ՀՀ դրամ որդես սույն վճռաբեկ բողոքի ներկայացման համար սահմանված ղեկավարական սուրբի գումար:

5. Որոշումը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

6. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ սոնրագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ սոնրագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-429
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Հովսեփյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-994(ՎԳ)
2007թ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական տղալաճը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահողը Վ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցողը ՊԱՏԱՎՈՐՆԵՐ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունիսի 1-ին

դռնբաղ դատական նիստում, ֆննելով Շենգալիթի թաղաղետարանի (այսուհետ՝ Թաղաղետարան) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 23.02.2007 թվականի թիվ 07-429 ֆաղաֆաղիական գործով կայաղաղած վճռի դեմ՝ ըստ հայղի Աբխեն Աբախանյանի ընողղեմ Հայաստանի Հանրաղետության՝ ի դեմս ՀՀ Ֆինանսների և Էկոնոմիկայի նախարարղության, Երևանի ֆաղաֆաղետարանի, Շենգալիթի թաղաղետարանի՝ բնականրան հասկաղցնելու կամ փոխարժեղը վճարելուն դարսավորեղցնելու դաղահանղի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախաղաղանղությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայղվողը դաղահանղել է դարսավորեղցնել ՀՀ Ֆինանսների և Էկոնոմիկայի նախարարղությանը, Երևանի ֆաղաֆաղետարանին, Թաղաղետարանին՝ մեկ սենյականղոն բնականրան կամ դրա դիմաղ համարժեղ դրամական փոխհասղոնոմ սրամաղղել իրեն:

Երևանի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաղ համայնֆների առաղին աղյանի դատարանի 09.10.2006 թվականի վճռով հայղը բավարարվել է. դատարանը Թաղաղետարանին դարսավորեղցրել է Աբխեն Աբախանյանին հասկաղցնել Երևանի Ե.Թաղևաղյան փողղղի 12/2 շենֆի թիվ 21 բնականրանին նղյնանման մեկ սենյականղոն այլ բնականրան կամ դրա դիմաղ բնականրան գնելու համար սրամաղղել համարժեղ դրամական փոխհասղոնոմ:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 23.02.2007 թվականի վճռով հայղը բավարարվել է:

Մղյն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայաղրել Թաղաղետարանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասաղխան չի ներկայաղվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դաժանչոք.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորմամբ.

1) դասարանը խախտել է ՀՀ ֆադաբալիստիկայի դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի պահանջները, սխալ է մեկնաբանել «Երևան ֆադաբալիստիկայի համայնքների սեփականություն հանդիսացող գույքի ցանկը հաստատելու մասին» 13.03.1997 թվականի թիվ 42-րդ որոշման 3-րդ կետը, կիրառել է «ՀՀ ղեկական, հանրային և համայնքային բնակարանային ֆոնդի սեփականաձևորհման մասին» ՀՀ օրենքը, որը չդիմացել է կիրառել:

Բողոք բերած անձն իր դիմումը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով:

Դասարանը գործում եղած աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտություն չկատարելու արդյունքում հանգել է այն համոզմանը, որ վիճելի բնակարանը դասկանել է հայցվորի ծնողներին: Նշված փաստն աղացույցված համարելու հետևանքով, Վերաքննիչ դասարանը Թաղապետարանին դարձավորեցրել է Աբխեզի Աբրահամյանին հանձնել Եղիսե Թաղապետական փողոցի 12/2 շենքի թիվ 21 բնակարանին համարժեք մեկ սենյականոց բնակարան կամ դրա Երևանի արժեքը՝ 10.450.000 (սասը միլիոն չորս հարյուր հիսուն հազար) ՀՀ դրամ:

Վերաքննիչ դասարանն անեսել է այն փաստը, որ Լեւինյան Երջանյանի գործկոմի 1988 թվականի հոկտեմբերի 20-ի թիվ 24/15 որոշման 2-րդ կետի համաձայն՝ գործկոմը դարձավորվել է հայցվորի չափահաս դառնալու օրը նրան հասկացնել բնակարան: 1988 թվականին բնակարանները հասկացվում էին վարձակալության, այլ ոչ թե սեփականության իրավունքով: Հետևաբար, նշված որոշումը չի սահմանում հայցվորին սեփականության իրավունքով բնակարան հասկացնելու դարձավորություն: Ա.Աբրահամյանին բնակարան հասկացնելու դարձավորությունը դիմաց է կատարվել 2005 թվականի նոյեմբերից սկսած, երբ «ՀՀ ղեկական, հանրային և համայնքային բնակարանային ֆոնդի սեփականաձևորհման մասին» ՀՀ օրենքը դադարել էր գործել, այսինքն՝ Վերաքննիչ դասարանը սխալ է կիրառել նշված օրենքը, քանի որ այն չի կարգավորում վիճելի իրավահարաբերությունը: Բնակարան ստանալու հայցվորի իրավունքը ծագել է նրա չափահաս դառնալու դաժանից՝ 2005 թվականի նոյեմբերից, երբ նրան հասկացվելիք բնակարանը չէր կարող սեփականաձևորհվել հիշյալ օրենքով սահմանված կարգով:

Վերաքննիչ դասարանը, հիմնավորելով, որ Ծենգալիթ համայնքին փոխանցված բնակարանային ֆոնդը ծանրաբեռնված է եղել հայցվորին բնակարան հասկացնելու դարձավորությամբ, այդ դարձավորությունը դիմացել է որդես սեփականության իրավունքով բնակարան հասկացնելու դարձավորություն և Թաղապետարանին դարձավորեցրել վճարելու բնակարանի Երևանի արժեքը, ինչը չի բխում գործկոմի վերը նշված որոշումից:

Բողոք բերած անձը դաժանչոքել է բեկանել Վերաքննիչ դասարանի 23.02.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) 1988 թվականի հունիսին հայցվորի ծնողները մահացել են:

2) Լեւինյան Երջանյանի գործկոմի 20.10.1988 թվականի թիվ 24/15 որոշմամբ Երևանի Եղիսե Թաղապետական փողոցի թիվ 12/2 շենքի թիվ 21 բնակարանը, որի վարձակալներն են հանդիսացել անչափահաս Աբխեզի Աբրահամյանի ծնողները, հանձնվել է Լեւինյան Երջանյանի խորհրդի գործադիր կոմիտեի սօրիմությանը, դայմանով, որ

երջխորհուրդը վերջինիս չափահաս դառնալու օրը նրան հասկացնի մեկ սենյականոց նույնանման բնակարան:

3) Բնակարանը Երևանի քաղաքի գործկոմի որոշմամբ հասկացվել է այլ ֆաղափացու, որը հետագայում սեփականացնորհել է այն:

4) 02.11.2005 թվականին հայցվորը դարձել է չափահաս:

5) 13.10.2005 թվականին հայցվորը դիմել է Երևանի Շենգավիթ համայնքի ղեկավարին, այնուհետև Երևանի ֆաղափացուն խնդրելով Երևանի Լենինյան Երջուվեժի գործկոմի թիվ 24/15 որոշման 2-րդ կետի համաձայն՝ իրեն հասկացնել Ե.Թադևոսյան փողոցի 12/2 շենքի թիվ 21 բնակարանին նույնանման մեկ սենյականոց բնակարան կամ բնակարանի դիմաց իրեն թափախահասուցում՝ դրա Երկայական արժեքի չափով:

6) Շենգավիթի քաղաքապետարանը 15.12.2005 թվականի գրությամբ հայցվորի դիմումը մերժել է, դասճառաբանելով, որ ներկայումս Բ.Երևան Ե.Թադևոսյան փողոցի 12/2 շենքի թիվ 21 բնակարանի սեփականատերն այլ ֆաղափացի է, իսկ ինչ վերաբերում է Լենինյան Երջուվեժի գործկոմի թիվ 24/15 որոշման 2-րդ կետի դաժանջները կատարելուն, հայցվել է, որ նախկին Լենինյան (Շենգավիթի) Երջուվեժի գործադիր կոմիտեն լուծարվել է, Շենգավիթ համայնքում ձևավորվել է շեղական ինֆնակառավարման մարմին՝ համայնքի ղեկավար և համայնքի ավագանի, որոնք նախկին գործադիր կոմիտեի իրավահաջորդները չեն հանդիսանում, հետևաբար հայցվորին բնակարան հասկացնելու դաժանարարություն չունեն:

4. Վճարել դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարել բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճարել դասարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ Վերաբնիչ դասարանը յուրաքանչյուր աղագույց դեժ է գնահատել գործում եղած բոլոր աղագույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Մասնավորապես, անհրաժեշտ է նկատել ունենալ, որ 1978 թվականի ՀԽՍՀ Սահմանադրության համաձայն՝ գործադիր կոմիտեները հանդիսացել են դեժական իբխանության գործադիր մարմիններ:

05.07.1995 թվականի ՀՀ Սահմանադրության 116-րդ հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ դասգամավորների գյուղական, ավանային, ֆաղափային, Երջանային խորհուրդները և նրանց գործադիր մարմինները Եարունակել են իրականացնել օրենքով սահմանված իրենց լիազորությունները մինչև սարածֆային կառավարման և շեղական ինֆնակառավարման մարմինների օրենսդրության ընդունումը:

Վերոգրյալից հետևում է, որ 1988 թվականին Լենինյանի Երջանային խորհրդի գործադիր կոմիտեն հանդիսացել է դեժական մարմին:

Լենինյան Երջանային խորհրդի գործադիր կոմիտեն 1988 թվականի հոկտեմբերի 20-ի թիվ 24/15 որոշմամբ դաժանարարվել է, Աբխեժ Հենրիկի Աբրահամյանին չափահաս դառնալու օրը հասկացնել Երիբե Թադևոսյան փողոցի 12/2 շենքի թիվ 21 բնակարանին նույնանման բնակարան:

1990 թվականի օգոստոսի 23-ի «Հայաստանի Հանրադեժության անկախության մասին» Հոչակագրի 1-ին հոդվածի համաձայն՝ Հայկական ԽՍՀ-ն վերանվանվել է Հայաստանի Հանրադեժություն՝ կրճատ՝ Հայաստան: Սա նշանակում է, որ Հայաստանի Հանրադեժությունը հանդիսանում է Հայկական ԽՍՀ-ի իրավահաջորդը, որից հետևում է, որ Հայաստանի Հանրադեժությունն օրենսդրությամբ ամրագրված իրավահաջորդության

սկզբունքի համաձայն սահմանել է ՀԽՍՀ-ի իրավունքներն ու դարսականությունները. մասնավորապես, սվյալ դեղումն Լենինյան Երջանային խորհրդի գործադիր կոմիտեի վերոհիշյալ որոշմամբ նախատեսված դարսավորությունը:

1992 թվականի մարտի 20-ի Անկախ Պետությունների Համագործակցության խորհրդի որոշմամբ՝ ԱՊՀ անդամ բոլոր դետությունները ճանաչվել են նախկին ԽՍՀՄ-ի իրավունքների և դարսականությունների իրավահաջորդ:

Նկատի ունենալով, որ սվյալ ժամանակահատվածում բնակարանները հասկացվել են վարձակալական հիմունքներով անժամկետ օգտագործման իրավունքով, ադա դրանից բխում է, որ ՀԽՍՀ-ը դարսավորվել է բնակարան հասկացնել նույն հիմունքներով, այսինքն՝ Հայաստանի Հանրադետությունը դարսավոր է քաղաքացուն սրամադրել բնակարան ոչ թե սեփականության, այլ՝ անժամկետ օգտագործման իրավունքով, ընդ որում, միայն իր կողմից կամ իր նախաձեռնությամբ:

Այդ առումով հարկ է նեել, որ Հայաստանի Հանրադետության Սահմանադրությամբ հսակ ամրագրված և սարանջատված են դետական և սեղական ինքնակառավարման մարմինների հասկացություններն ու դրանց կողմից իրականացվող գործառույթները:

Ուստի, ուսումնասիրելով գործում առկա փաստերը՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Հայաստանի Հանրադետության սահմանած դարսավորությունները դետ է իրականացվեն Հայաստանի Հանրադետության դետական մարմինների կողմից, սվյալ դեղումն ՀՀ կառավարության լիազորված սվյալ բնագավառի դետական կառավարման մարմնի /ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության/ կողմից, այլ ոչ թե սեղական ինքնակառավարման մարմինների՝ Թաղադետարանի կողմից:

Բացի այդ, Հայաստանի Հանրադետության Սահմանադրության 3-րդ հողվածի համաձայն՝ մարդը, նրա արժանադասվությունը, հիմնական իրավունքները և ազատությունները բարձրագույն արժեքներ են:

Պետությունն ադահովում է մարդու և քաղաքացու հիմնական իրավունքների և ազատությունների դաքսդանությունը՝ միջազգային իրավունքի սկզբունքներին ու նորմերին համադասասվան: Պետությունը սահմանափակված է մարդու և քաղաքացու հիմնական իրավունքներով և ազատություններով՝ որդես անմիջականորեն գործող իրավունք:

Այսդիսով, հաքվի առնելով վճռաբեկ բողոքում նեված հիմքերի առկայությունը և ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հողվածի դահանջները՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Վերաքննիչ դասարանի վճիռը փոփոխելու հիմք է հանդիսանում:

Ելնելով վերոգրայից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Ծենգավիթի թաղադետարանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական վերաքննիչ դասարանի 23.02.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԳԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-1394/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Մասինյան
Դատավորներ՝ Լ.Գրիգորյան
Ն.Հովսեփյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-161(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հունիսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «Վանաձորի Հ.Թումանյանի անվան դեսական մանկավարժական ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի (այսուհետ՝ Կազմակերպություն) և Գարեգին Դույունյանի վճռաբեկ բողոքներն՝ ըստ Գարեգին Դույունյանի հայցի ընդդեմ կազմակերպության՝ «Վանաձորի դեսական մանկավարժական ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի խորհրդի ստեղծման մասին ռեկսոր Ռ.Եղոյանի 07.12.2002 թվականի թիվ 178/Կ և ինստիտուտի գիսական խորհուրդ ստեղծելու մասին թիվ 18/Կ հրամաններն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 06.05.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմունքումը

Դիմելով դատարան՝ հայցվողը դահանջել է անվավեր ճանաչել ինստիտուտի ռեկսորի՝ ինստիտուտի խորհրդի ստեղծման մասին 07.12.2002 թվականի թիվ 178/Կ հրամանը և ինստիտուտի գիսական խորհրդի ստեղծման 03.02.2003 թվականի թիվ 18/Կ հրամանը:

Լռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի 13.02.2006 թվականի վճռով հայցն ամբողջությամբ բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 06.05.2006 թվականի վճռով հայցն ամբողջությամբ բավարարվել է՝ «Վանաձորի դեսական մանկավարժական ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի կառավարման մարմնի՝ խորհրդի ստեղծման մասին ռեկսորի 07.12.2002 թվականի թիվ 178/Կ և ինստիտուտի գիսական խորհուրդ ստեղծելու մասին թիվ 18/Կ հրամանները ճանաչվել են անվավեր:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքներ են ներկայացրել կազմակերպությունը և Գ.Ղույումչյանը:

Գ.Ղույումչյանը կազմակերպության կողմից ներկայացրած վճռաբեկ բողոքին դասասխսան է ներկայացրել:

Կազմակերպությունը Գ.Ղույումչյանի կողմից ներկայացրած վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացրել:

2.Կազմակերպության վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատանքը.

Կազմակերպության վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոսիցյալ հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 63-րդ հոդվածը և «Պեսական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասի «ա» ենթակետը, որոնք չպետք է կիրառել:*

Բողոք բերած անձը նշված ժողովումը լիարժեքությամբ է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը կիրառելով նշված հոդվածները՝ անհետել է, որ ռեկտորը 07.12.2002 թվականին բուհի կառավարման մարմին՝ խորհուրդ ստեղծելու մասին հրամանն արձակելիս հիմք է ընդունել ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության Վանաձորի Պեսական մանկավարժական ինստիտուտի 1999 թվականի կանոնադրությունը:

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության Վանաձորի Պեսական մանկավարժական ինստիտուտը վերակազմակերպվել է ՊՈԱԿ-ի, որը 23.12.2002 թվականին գրանցվել է Պեսական ռեգիստրի գործակալությունում: Հետևաբար «Պեսական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասի «ա» ենթակետը հիմք չէ 07.12.2002 թվականի թիվ 178/Կ հրամանն անվավեր ճանաչելու համար, քանի որ ռեկտորը ոչ թե կազմավորել է խորհուրդը և գիտական խորհուրդը, այլ ընդամենը հրամաններով հաստատել է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության կողմից ձևավորված խորհրդի և գիտական խորհրդի կազմերը:

2) *Դասարանը թույլ է տվել ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով նախատեսված դասավարական իրավունքի խախտում:*

Բողոք բերած անձը նշված ժողովումը լիարժեքությամբ է այն փաստարկով, որ դասարանը վճիռ է կայացրել գործին մասնակից չդարձած ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ, որոշիսի խախտումը դասարանի վճիռը բոլոր դեղիներում բեկանելու հիմք է:

Վերոգրյալի հիման վրա Կազմակերպությունը դատանքել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական վերաֆննիչ դասարանի 06.05.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2.1 Գ.Ղույումչյանի վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատանքը

Գ.Ղույումչյանի վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոսիցյալ հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը չի կիրառել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 74-րդ հոդվածը, որը պետք է կիրառել և խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 163-րդ հոդվածի պահանջները:*

Բողոք բերած անձը նշված ժողովումը լիարժեքությամբ է հետևյալ փաստարկով.

Դասարանը, անվավեր ճանաչելով հրամանները, չի կիրառել վերը նշված դրույթներով սահմանված անվավերության հետևանքները և չի վերականգնել Գ.Ղույումչյանի խախտված իրավունքները:

2) Վճռաբեկ դատարանը խախտել է ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ, 19-րդ, 92-րդ հոդվածների, Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրի 8-րդ, 10-րդ հոդվածների, «Մարդու իրավունքների հիմնարար ազատությունների և պաշտպանության մասին» կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ, 86-րդ հոդվածների, ՀՀ ֆաղափացիական դատախազության օրենսգրքի 1-ին, 2-րդ հոդվածների պահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկով.

Վճռաբեկ դատարանը 15.11.2006 թվականի որոշմամբ վերադարձնելով վճռաբեկ բողոքը՝ Գ.Ղույումչյանին զրկել է իր իրավունքները վերականգնելու, իրավունքների և ազատությունների դատական ​​​​դաճառանության իրականացման, արդար դատախազության իրավունքներից:

Վերոգրյալի հիման վրա Գ.Ղույումչյանը դատահանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական վերաքննիչ դատարանի 06.05.2006 թվականի վճիռը և այն փոփոխել:

2.2 Կազմակերպության բողոքի դեմ Գ.Ղույումչյանի ներկայացրած դատասխանի փաստարկները.

Ըստ Գ.Ղույումչյանի դատասխանի՝ կազմակերպության կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի փաստարկներն անհիմն են և ենթակա են մերժման հետևյալ դատառաքանությամբ:

1) Հրամանն արձակվել է ոչ թե 1999 թվականի կանոնադրության, այլ՝ ՀՀ կառավարության 12.09.2002 թվականի թիվ 1856-Ն որոշմամբ հաստատված կանոնադրության հիման վրա և ղեկավարվելով այդ կանոնադրության 3-րդ գլխի 13-րդ կետով, ինչի մասին հստակ կերպով նշված է վիճարկվող հրամանում:

2) Բողոքարկվող վճիռը չի շեղվում ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության իրավունքներն ու դատարանությունները:

3) ՀՀ ֆաղափացիական դատախազության օրենսգրքի 228.1-րդ հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն՝ վճռաբեկ բողոք կարող են բերել գործի ֆննությանը չմասնակցած անձինք, որոնց իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ կայացվել է գործն ըստ էության լուծող դատական ​​ակտ, այլ ոչ թե դատասխանողի ներկայացուցիչը, ընդ որում, գործի ֆննությանը մասնակից չդարձված անձինք իրավունք ունեն վճռաբեկ բողոք ներկայացնելու եռամսյա ժամկետում՝ այն դատից սկսած, երբ իմացել են կամ կարող էին իմանալ նման հանգամանքների մասին, մինչդեռ վճիռը կայացվել է 06.05.2006 թվականին և նախարարությունն իմանալով վճիռի մասին՝ սահմանված ժամկետում բողոք չի ներկայացրել:

4) Բողոքարկվող դատական ​​ակտը չի հակասում Վճռաբեկ դատարանի 14.07.2006 թվականի թիվ 2-1493(ՎԴ) որոշմանը, քանի որ դա չի վերաբերում նույն հարցին, բացի այդ, վկայակոչված որոշումը ոչ թե նախորդում, այլ հաջորդում է դրան: Վկայակոչված որոշմամբ ուժի մեջ թողնված Վերաքննիչ դատարանի վճիռը վերաբերել է ինստիտուտի խորհրդի որոշումների, այլ ոչ թե խորհրդի ստեղծման մասին ռեկտորի հրամանն անվավեր ճանաչելու դատահանջներին:

3.Վճռաբեկ բողոքների ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքների ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ կառավարության 12.09.2002 թվականի թիվ 14856-Ն որոշմամբ՝ «Վանաձորի Հ.Թումանյանի անվան դեղատնային մանկավարժական ինստիտուտ» դեղատնային հիմնարկը

վերակազմավորման ձևով վերակազմակերպվել է «Վանաձորի Հ.Թումանյանի անվան Պետական մանկավարժական ինստիտուտ» Պետական ոչ առևտրային կազմակերպության: Նշված որոշումն ուժի մեջ է մտել 28.12.2002 թվականին:

2) Վանաձորի Պետական մանկավարժական ինստիտուտի ղեկավարը, հիմք ընդունելով ՀՀ կառավարության 12.09.2002 թվականի թիվ 1856-Ն որոշումը հաստատված Կազմակերպության կանոնադրության 13-րդ կետը, 07.12.2002 թվականին արձակել է թիվ 178/Կ հրամանը, որով ստեղծվել է Վանաձորի Պետական մանկավարժական ինստիտուտի խորհուրդը:

3) Ունեցողը, հիմք ընդունելով Կազմակերպության կանոնադրության 19-րդ և 21-րդ կետերը, 03.02.2003 թվականին ընդունել է թիվ 18/Կ հրամանը, որով ստեղծվել է ինստիտուտի գիտական խորհուրդը:

4) ՀՀ կառավարության նշված որոշումը հաստատված կազմակերպության կանոնադրությունը Պետական գրանցում է ստացել 23.12.2002 թվականին:

5) ՀՀ ֆաղափարակազմակերպության գործերով վերաբնակիչ դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 02.09.2003 թվականի վճռով մերժվել է Գ.Ղույումչյանի հայցն ընդդեմ Կազմակերպության, ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության՝ նախկին աշխատանքում վերականգնելու, օրենքին հակասող որոշումները և հրամաններն անվավեր ճանաչելու, աշխատավարձի արբերությունը բռնագանձելու դիմումների մասին:

6) ՀՀ ֆաղափարակազմակերպության գործերով վերաբնակիչ դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 08.06.2005 թվականի վճռով մերժվել է Գ.Ղույումչյանի հայցն ընդդեմ Շվարց Սահակյանի և երրորդ անձ կազմակերպության՝ խորհրդի որոշումներն անվավեր ճանաչելու դիմումների մասին:

4. Վճռաբեկ դասարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է.

1) Կազմակերպության բողոքի առաջին հիմքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափարակազմակերպության օրենսգրքի 63-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավաբանական անձը, բացառությամբ միացման ձևով վերակազմակերպման, վերակազմակերպված է համարվում նոր ստեղծված իրավաբանական անձանց Պետական գրանցման դիմումով:

«Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի համաձայն՝ Պետական կազմակերպությունն ստեղծված է համարվում օրենքով սահմանված կարգով Պետական գրանցման դիմումով:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ վերակազմակերպման արդյունքում ստեղծված՝ «Վանաձորի Պետական մանկավարժական ինստիտուտ» Պետական հիմնարկի իրավահաջորդը հանդիսացող «Վանաձորի Պետական մանկավարժական ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ը և դրա կանոնադրությունը Պետական գրանցում են ստացել 23.12.2002 թվականին, այսինքն՝ այն որդեա ՊՈԱԿ ստեղծված է համարվում 23.12.2002 թվականից:

«Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի համաձայն՝ Պետական կազմակերպության կառավարումն իրականացնում են հիմնադիրը, նրա լիազորած Պետական մարմինը, գործադիր մարմինը (սնօրեն, նախագահ, ղեկավար և այլն): Հիմնադիր որոշումը կամ Պետական կազմակերպության կանոնադրությամբ կարող են նախատեսվել նաև կոլեգիալ կառավարման, խորհրդակցական, վերահսկողություն իրականացնող և (կամ) այլ մարմինների (խորհուրդ, սնօրենների խորհուրդ և այլն) ձևավորում:

«Կրթության մասին» ՀՀ օրենքի 40-րդ հոդվածի համաձայն՝ ուսումնական հաստատության կառավարումն իրականացվում է սույն օրենքին, այլ իրավական ակտերի և ուսումնական հաստատության կանոնադրությանը համադասասխամ: Ուսումնական հաստատությունը կառավարվում է միանձնյա ղեկավարման և ինֆնավարության սկզբունքների գույքորդմամբ: Ուսումնական հաստատությունների կառավարման մարմիններն են՝ հոգաբարձուների խորհուրդը, ուսումնական հաստատության խորհուրդը, ընդհանուր ժողովը, գիտական խորհուրդը, մանկավարժական խորհուրդը, գործադիր մարմինը: Ուսումնական հաստատությունների կառավարման մարմինները, դրանց ձևավորման կարգը և լիազորությունները սահմանվում են ուսումնական հաստատության կանոնադրությամբ: Ուսումնական հաստատությունը ղեկավարում է սեփական, ռեկտոր (դեկան), որը նշանակվում (ընտրվում) և ազատվում է ուսումնական հաստատության կանոնադրության համաձայն: Ուսումնական հաստատության կառավարման բարձրագույն և գործադիր մարմինների միջև լիազորությունները սահմանվում են ուսումնական հաստատության կանոնադրությամբ:

Սույն գործի փաստերի ուսումնասիրությամբ Վճռաբեկ դասարանը տարզեց, որ ինստիտուտի ռեկտոր Ռ.Եդոյանը 07.12.2002 թվականի և 03.02.2003 թվականի հրամանները արձակել է ինստիտուտի կանոնադրության (հաստատված ՀՀ կառավարության 12.09.2002 թվականի թիվ 1856-Ն որոշմամբ) երրորդ գլխի 13-րդ, 19-րդ և 21-րդ կետերի համաձայն, որով հրամայվել է ստեղծել ինստիտուտի կառավարման մարմին՝ խորհուրդ: Այսինքն՝ ռեկտորը հղում կատարելով՝ դեռևս չստեղծված (դեկանական գրանցում չստացած) իրավաբանական անձի կանոնադրության վրա ստեղծել է ինստիտուտի խորհուրդ, որովհետև լիազորություն կանոնադրությամբ ռեկտորին երբևէ վերադասված չի եղել:

Հետևաբար, վերաբնիչ դասարանի եզրահանգումն այն մասին, որ վիճելի հրամաններն հակասում են ավելի բարձր իրավաբանական ուժ ունեցող՝ «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքին՝ Վճռաբեկ դասարանը հիմնավոր է համարում:

Կազմակերպության ներկայացուցչի բողոքին կից ներկայացված՝ ՀՀ կրթության և գիտության փոխնախարարի 03.07.2006 թվականի թիվ 10-04/Ե-1201 և 29.12.2006 թվականի թիվ 10-04/Ե-3343 գրություններում հիշատակված փաստերը Վճռաբեկ դասարանը ֆինանսական առարկա չի դարձնում այն դասառաջանությամբ, որ այդ աղյուցյունները առաջին ասյանի և վերաբնիչ դասարաններում դասասխանողի կողմից չեն ներկայացվել: Հետևաբար դրանք չեն կարող Վճռաբեկ դասարանի կողմից ֆինանսական առարկա դառնալ:

2) *Կազմակերպության բողոքի երկրորդ հիմքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ:*

ՀՀ ֆաղափացիական դատարանության օրենսգրքի Վճռաբեկ բողոք բերելու համար հիմք է գործին մասնակցող անձանց նյութական կամ դատավարական իրավունքի խախտումը:

Նույն օրենսգրքի 223-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ստորադաս դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտնող վճիռները Վճռաբեկ դասարանում բողոքարկելու իրավունք ունեն՝

1) գործին մասնակցող անձինք,

2) գործի ֆնությունը չմասնակցած այն անձինք, որոնց իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ կայացվել է գործն ըստ էության լուծող դատական ակտ:

Քաղաքացիական դատարանությունում սեփականության սկզբունքի հաշվառմամբ վերը նշված հոդվածների վերլուծությունը հիմք է սալիս եզրահանգելու, որ անձն վճռաբեկ բողոք իրավասու է ներկայացնելու կոնկրետ իր նյութական կամ (և) դատավարական իրավունքի խախտման հիմքով: Այս դիրքորոշումը հիմնավորվում է նաև ՀՀ

ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 231.1-րդ հոդվածի 1-ին մասի լրացումով, ըստ որի՝ վճռաբեկ բողոքը վերադարձվում է, եթե բողոքը բերել է այն անձը, որի իրավունքը չի խախտվել: Այսինքն, անձն իրավասու է վճռաբեկ բողոք բերել կոնկրետ իր իրավունքի խախտման փաստի հիմքով և բողոք բերած անձի իրավունքի խախտման փաստի առկայությունը վճռաբեկ բողոքը վարույթ ընդունելու, հետևաբար Վճռաբեկ դասարանում ֆննության առարկա դառնալու համար դարձնելու նախադրյալն է համարվում:

Մինչդեռ, բողոքի սույն հիմքում բողոք բերած անձը, վկայակոչելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետը, լրացումով է բեկանել վերաֆննիչ դասարանի վճիռն այն դասառաքանության մեջ, որ այն կայացվել է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության իրավունքների և դասակարգումների վերաբերյալ: Հետևաբար, վերը նշված հիմնավորումներով, Վճռաբեկ դասարանը բողոքի սույն հիմքը ֆննարկման առարկա դարձնելու անհնարին է համարում, քանի որ բողոքի սույն հիմքը վերաբերում է այլ անձի՝ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության իրավունքի ենթադրյալ խախտմանը և չի առնչվում բողոք բերած անձի իրավունքներին:

4) *Գ.Ղույումչյանի վճռաբեկ բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ:*

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 74-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ իրավական ակտն անվավեր է ճանաչվում ընդհանուր իրավասության դասարանի կողմից ակտն ավելի բարձր իրավաբանական ուժ ունեցող իրավական ակտերին կամ սույն օրենքով նախատեսված այլ հիմքերով այլ իրավական ակտին հակասող ճանաչվելու դեպքում:

Սույն հոդվածի երկրորդ մասի երկրորդ դարբերության համաձայն՝ վերը հիշատակված հիմքով իրավական ակտն անվավեր կամ իրավաբանական ուժ չունեցող ճանաչվելու օրվան հաջորդող մեկամսյա ժամկետում անվավեր ճանաչված իրավական ակտն ընդունած իրավաստեղծ մարմինը դարձվում է ընդունել իրավական ակտն անվավեր ճանաչելու մասին համադասասխան իրավական ակտ:

Սույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ իրավական ակտն անվավեր ճանաչելու մասին իրավական ակտով կարող են լուծվել՝

1) իրավական ակտն անվավեր ճանաչելու հետևանքով անձանց խախտված իրավունքները ճանաչելու կամ մինչև խախտումը եղած դրությունը վերականգնելու հարցերը.

2) անձանց իրավունքը խախտող կամ դրա խախտման համար վսանգ ստեղծող գործողությունները կասեցնելու կամ վերացնելու հարցերը,

3) անվավեր ճանաչված իրավական ակտն ընդունելու և անվավեր ճանաչելու հետևանքով դասառաքան վնասները հատուցելու հարցերը:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն հոդվածի իմաստով վիճելի հրամանների անվավերության հետևանք կարող է հանդիսանալ Վանաձորի Պետական մանկավարժական ինստիտուտի ռեկտորի՝ սույն վեճի առարկա հանդիսացող հրամաններն անվավեր ճանաչելու մասին համադասասխան հրամանը, որը ղեկ է ընդունվի դասարանի վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո մեկամսյա ժամկետում: Այդ հրամանով կարող են լուծվել իրավական ակտն անվավեր ճանաչելու հետևանքով անձանց խախտված իրավունքները ճանաչելու կամ մինչև խախտումը եղած դրությունը վերականգնելու հարցերը, անձանց իրավունքը խախտող կամ դրա խախտման համար վսանգ ստեղծող գործողությունները կասեցնելու կամ վերացնելու հարցերը, ինչդեռ նաև անվավեր ճանաչված հրամանն ընդունելու և անվավեր ճանաչելու հետևանքով դասառաքան վնասները հատուցելու հարցերը:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը բողոքի սույն հիմքի՝ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 74-րդ հոդվածի կիրառելիության փաստարկն անհիմն է համարում, քանի որ հոդվածի նշված դասակարգումը վերաբերում են ոչ թե վճիռ կայացրած դատարանին, այլ հրաման ընդունող համադասաստիսան իրավաստեղծ մարմնին:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 163-րդ հոդվածի կիրառելիության վերաբերյալ սույն բողոքի հիմքը Վճռաբեկ դատարանը նույնպես անհիմն է համարում հետևյալ դատաճառաբանությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 163-րդ հոդվածի համաձայն՝ ղեկավարող մարմնի կամ դրանց դատարանները անձի ակննդի անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ գործով դատարանի վճռի եզրակացությունը մասը ղեկավարող է դատարանի նշում՝ անվավերության հետևանքների մասին՝ ակննդի արդյունքում կամ մասամբ անվավեր ճանաչելու դեպքում: Այն դեպքում, երբ ֆաղաֆացու կամ իրավաբանական անձի խախտված իրավունքը չի կարող վերականգնվել միայն ղեկավարող մարմնի կամ դրանց դատարանները անձի՝ օրենքի հակասող ակննդի անվավեր ճանաչելու միջոցով, դատարանն իրավունք ունի իր վճռով դատարանի համադասաստիսան մարմնին կամ դատարանները անձին՝ ընդունելու ֆաղաֆացու օրենքով երաշխավորվող իրավունքները և (կամ) ազատությունները վերականգնող ակտ:

Վերը նշված հոդվածը վերաբերում է ղեկավարող մարմնի կամ դրանց դատարանները անձի ակննդի անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ գործերով կայացրած դատարանի վճիռներին:

«Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ ղեկավարող կազմակերպությունը ժամկետ սահմանափակ նպատակով կազմակերպություն է, որն ստեղծվում է միայն մեկուկեսի, առողջապահության, սոցիալական, սպորտի, կրթության, գիտության, բնապահպանական և ոչ առևտրային այլ բնագավառներում գործունեություն իրականացնելու նպատակով:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 163-րդ հոդվածը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ, քանի որ դատարանն ունի կազմակերպությունը ղեկավարող մարմնին, իսկ ինստիտուտի ղեկավարող՝ ղեկավարող մարմնի դատարանները անձ չեն հանդիսանում:

5) *Գ.Ղույունչյանի վճռաբեկ բողոքի երկրորդ հիմքին անդրադառնալով Վճռաբեկ դատարանն աննպաստակա հարմար է համարում, քանի որ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 239-րդ հոդվածի համաձայն Վճռաբեկ դատարանի որոշումը օրինական ուժի մեջ է մտնում կայացման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:*

Այսպիսով, վերը քննարկված դատաճառաբանությունների հիման վրա՝ Վճռաբեկ դատարանը սույն գործով ներկայացված բողոքներն անհիմն է համարում, հետևաբար՝ մերժում ենթակա:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 236-րդ հոդվածով սահմանված՝ Վճռաբեկ դատարանի լիազորություններից է վճռաբեկ բողոքի մերժումը և դատարանի ակննդի օրինական ուժի մեջ թողնելը:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236 239-րդ հոդվածներով Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «Վանաձորի Պետական մանկավարժական ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ ֆաղափացիական վերաքննիչ դատարանի 06.05.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Գ.Ղույումչյանի վճռաբեկ բողոքը մերժել:

3. Գ.Ղույումչյանից բռնագանձել 20.000 ՀՀ դրամ՝ որդես վճռաբեկ բողոքի ներկայացման համար սահմանված Պետական տուրքի գումար:

4. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1118(ՏԳ)
2007թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ Տ1-28, 29, 30, 31/2007թ.

Նախագահող դատավոր՝ Էդ.Նահապետյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափարակալական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հուլիսի 6-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Արփինե Արսայանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) Տ1-28, 29, 30, 39 ֆաղափարակալական գործերով 04.04.2007 թվականին կայացրած, օրինական ուժի մեջ չմտած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի «Գյումրու սեֆսիլ» բաց բաժնետիրական ընկերության անվճարումնականության գործով կառավարչի ընդդեմ ՀՀ արդարադատության նախարարության դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության Շիրակի մարզի դատական ակտերի հարկադիր կատարման բաժնի (այսուհետ՝ Ծառայություն) և երրորդ անձ Արփինե Արսայանի՝ 08.08.2005 թվականի անաւարձ գույքի առուվաճառքի դայմանագրերն անվավեր ճանաչելու դաւահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ «Գյումրու սեֆսիլ» բաց բաժնետիրական ընկերության անվճարումնականության գործով կառավարիչը դաւահանջել է անվավեր ճանաչել 08.08.2005 թվականին ՀՀ արդարադատության նախարարության դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության հարկադիր կատարող Գազիկ Արդայանի և Արփինե Արսայանի միջև կնքված չորս առուվաճառքի դայմանագրերը:

Դատարանի 15.01.2007 թվականի որոշմամբ Տ1-28, 29, 30, 39 ֆաղափարակալական գործերը միացվել են մեկ վարույթում:

Դատարանի 04.04.2007 թվականի վճռով հայցադիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Արփինե Արսայանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաւահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիււյալ

հիմնավորումներով.

1) ՀՀ սննտական դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 15-րդ, 16-րդ, 31-րդ, 81-րդ հոդվածների, 86-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, ինչդեռ նաև «Դասական ակսերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 4-րդ մասի դասահանջները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վեճը ենթակա չէր ՀՀ սննտական դասարանի ֆննդությանը: Կառավարիչը դիմել է դասարան՝ դասասխանող նշելով Ծառայությանը, սակայն հայցադաշտահանջով վիճարկել է գործարք, որի կողմ է հանդիսացել Արփինե Արսայանը: Միաժամանակ վիճարկվել են նաև նոսարի գործողությունները, որը դասավարտության կողմ չի ընդգրկվել:

Ծառայությունը սույն գործով դասասխանող չէր կարող հանդիսանալ, քանի որ Ծառայության կողմից չէր կասարվել որևէ գործողություն, որը հիմք կսար դիմել ՀՀ սննտական դասարան: Կառավարիչն ըստ էության բողոքարկել է հարկադիր կասարողի գործողությունները, որը, համաձայն գործող օրենքի, ենթակա է բողոքարկման առաջին այսպիսի դասարան:

Սույն գործով կողմ (դասասխանող) ղեկ է ներգրավվել ինչդեռ Արփինե Արսայանը, այնդեռ էլ գործարքը վավերացնող նոսարը, և գործը դասարանում ֆննդելու ենթակայությունը ղեկ է որոշվել ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 15-րդ հոդվածով սահմանված կանոններով:

2) Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 301-րդ, 562-րդ հոդվածները և 464-րդ հոդվածի 5-րդ մասը, որոնք ղեկ է կիրառել, սխալ է մեկնաբանել նույն օրենսգրքի 347-րդ հոդվածի, «Դասական ակսերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 42-րդ, «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածի դասահանջները, ինչդեռ նաև խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դասահանջները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Բողոք բերած անձը, որդես աճուրդում հաղթող, ամեն ինչ կասարել է դասաճ կարգով, օրենքով սահմանված կարգով: Աճուրդով գնված գույքը իր սեփականությունն է և, համաձայն ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 301-րդ և 562-րդ հոդվածների, «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկական գրանցման մասին» և «Հրադարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքների՝ անհրաճես է կնքել նաև նոսարական վավերացմամբ դայմանագիր, որն էլ հարկադիր կասարողը կասարել է 08.08.2005 թվականին:

Հարկադիր կասարողի կասարողական վարույթի ընթացքում կասարվող գործողություններն ավարտվում են աճուրդի ավարտման ժամանակ արձանագրության ստորագրմամբ և արձանագրությունում նշված ժամկետում գումարը վճարելով կասարված են համարվում նաև կասարողական թերթի դասահանջները: Նման դայմաններում կողմերի հետագա ֆայլերը որդես հարկադիր կասարողի գործողություններ չեն կարող դիմել, քանի որ հարկադիր կասարողը գործողություններ կասարելու մասին ղեկ է կայացնի որոշում:

Նշվածից հետևում է, որ բացակայում է «Դասական ակսերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 42-րդ և «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածով նախատեսված իրավիճակը:

Դասարանը գործարքն անվավեր ճանաչելիս դարսավոր է վճռի եզրափակիչ մասում նշել գործարքի անվավերության հետևանքները, մինչդեռ դասարանը անվավեր ճանաչելով, չի նշել դրա հետևանքները, դեռ ավելին՝ դրանք նշելու համար անհրաճես կլինել անվավեր ճանաչել նաև ամբողջ աճուրդը:

3) ՀՀ սնեսական դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 47-րդ, 48-րդ, 49-րդ, 51-րդ, 53-րդ և 119-րդ հոդվածների, «Դատական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 1-ին մասի դրույթները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության 464-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ սակարկություններում հաղթած անձը և սակարկությունների կազմակերպիչն աճուրդ կամ մրցույթ անցկացնելու օրն ստորագրում են սակարկությունների արդյունքների մասին արձանագրություն, որն ունի դայմանագրի ուժ: Դատարանն ուղղակի չէր կարող աճուրդի արձանագրության հիման վրա կնքված նոտարական վավերացմամբ դայմանագիրը դիտել որդես անշարժ գույքի առուվաճառքի գործարք, քանի որ ըստ էության այն իրենից ներկայացնում է արդեն իսկ վաճառքի վերաբերյալ գործարքի փաստի հաստատում:

Դատարանում հնչեցվեցին հարցեր, որոնց վերաբերյալ դատաստաններ կարող էր քալ միայն հարկադիր կատարողը, սակայն Դատարանը չհետաձգեց նիստը վերջինիս հրավիրելու համար՝ մերժելով բողոք բերած անձի միջնորդությունը՝ դատական նիստը հետաձգելու մասին:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերող անձը դրույթներ է բեկանել ՀՀ սնեսական դատարանի 04.04.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) Հարուցված կատարողական գործողությունների իրականացման արդյունքում «Գյումրու սեֆսիլ» բաց բաժնետիրական ընկերությանը դատականոր Գյումրի ֆաղափ Գ.Նժդեհի 26 հասցեում գտնվող գույքը 08.06.2004, 09.03.2005 և 19.04.2005 թվականներին հրադարակային սակարկությունների միջոցով վաճառվել է Արփինե Արակյանին:

2) Հարկադիր կատարողի և Արփինե Արակյանի միջև աճուրդի անցկացման արդյունքներով կազմվել են «Ադրանքը հարկադիր աճուրդով վաճառելու մասին» արձանագրություններ:

3) Աճուրդով ձեռք բերված գույքի համար գնորդը կատարել է նախատեսված վճարումները:

4) 14.06.2005 թվականին «Գյումրու սեֆսիլ» բաց բաժնետիրական ընկերությունը ՀՀ սնեսական դատարանի վճռով ճանաչվել է անվճարունակ:

5) ՀՀ սնեսական դատարանի 30.06.2005 թվականի որոշմամբ «Գյումրու սեֆսիլ» բաց բաժնետիրական ընկերության անվճարունակության գործով կառավարիչ է նշանակվել Կամո Մկրչյանը:

6) 11.07.2005 թվականին ՀՀ արդարադատության նախարարության դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության Շիրակի մարզի դատական ակտերի հարկադիր կատարման բաժնի հարկադիր կատարող Գագիկ Աբդալյանի որոշմամբ կարճվել է «Գյումրու սեֆսիլ» բաց բաժնետիրական ընկերության վերաբերյալ հարուցված կատարողական վարույթը:

7) 08.08.2005 թվականին ՀՀ արդարադատության նախարարության դատական ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության Շիրակի մարզի դատական ակտերի հարկադիր կատարման բաժնի հարկադիր կատարող Գագիկ Աբդալյանի՝ որդես վաճառող և Արփինե Արակյանի՝ որդես գնորդ, միջև կնքվել են առուվաճառքի չորս դայմանագրեր, որոնք վավերացվել են նոտարական կարգով:

իրավահարաբերության հետ փոխկադակցված նյութական իրավահարաբերությունների սուբյեկտներ են, որոնք ներգրավվում են արդեն ֆինվոլ գործին իրենց իրավունքները և օրինական շահերը դաժանաբանությամբ նույնպես կորցնում: Նրանք կարող են ինֆորմացիոն դաշնաներ ներկայացնել կամ ոչ:

Ընդդատություն, ենթակայություն և երրորդ անձ հասկացությունների նշանակության լույսի ներքո սլյալ դեղմում դեմք է հաճախ առնել նաև երրորդ անձ Արփին Արալյանի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված դատական դաժանության իրավունքի (դատավարական իրավունքի) իրագործման աղակալումը: Այդ իրավունքը ներառում է շահագրգիռ անձի դատարան դիմելու իրավունքը, վեճի լուծումն օրենքով սահմանված ժամկետներում և կարգով, ինչպես նաև այլ իրավունքներ:

Վճռաբեկ դատարանն օրենսդրական նման կարգավորման դատազայում գտնում է, որ եթե վեճին երրորդ անձի ներգրավման դայմաններում ենթակայության փոփոխություն է տեղի ունենում ճնշասական կամ ֆադաբացիական դատարանում, ադա գործը մեկ դատարանից դեմք է հանձնվի մեկ այլ դատարանի ֆնության, դայմանով, որ այդ դեղմում չի խախտվի գործին մասնակցող անձանց ողջամիտ ժամկետներում արդար դատաֆնության իրավունքը: Վճռաբեկ դատարանը նման եզրահանգման գալիս հիմք է ընդունում այն հանգամանքը, որ ինչպես ֆադաբացիական, այնպես էլ ճնշասական դատարանում գործի ֆնությունն իրականացվում է ըստ էության դատավարական նույն կանոններով, գործին մասնակցող անձինք օժտված են նույն դատավարական իրավունքներով և կրում են դատարանությունների նույն ծավալը:

2) Վճռաբեկ բողոքը երկրորդ իրավական հարցի հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն գործով կիրառելի 2003 թվականի դեկտեմբերի 17-ին ընդունված «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 41-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատարանին սնանկ ճանաչելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելու դաիից մինչև դատարանի թույլտվությունը սառեցվում է դատարանների դաիանցների բավարարումը: Այդ դաիից կասեցվում են դատարանների բոլոր գործողությունները, որոնք ուղղված են դատարանի նկատմամբ դաիանցների բավարարմանը:

Նված հողվածով սահմանված է սնանկության հիմնական առանձնահատկություններից մեկը՝ դատարանների դաիանցների բավարարման սառեցումը (մորատորիում): Օրենսդիրը նման սկզբունքի իրագործման դատարանի նախադայման է նախատեսել դատարանին սնանկ ճանաչելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելը, որի վրա հասնելու հետևանքով սառեցվում է **դատարանների դաիանցների բավարարումը (մորատորիում)**: Այդ դաիից կասեցվում են դատարանների բոլոր գործողությունները, որոնք ուղղված են **դատարանի նկատմամբ դաիանցների բավարարմանը**:

Նույն հողվածի 2-րդ մասով նախատեսված են այն գործողությունները, որոնք չեն կարող իրականացվել դատարանին սնանկ ճանաչելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելու դաիից:

Սույն գործով անվճարունակության գործով կառավարիչը, դիմելով դատարան, իր դաիանցի հիմքում դրել է վկայակոչված հողվածի 2-րդ մասի «գ» կետը, ըստ որի՝ կարճվում են գույնային բռնագանձումներով բոլոր կատարողական վարույթները, արգելվում են կատարողական և այլ փաստաթղթերով սահմանված անվիճելի կարգով գանձումները:

Հիշատակված հողվածով ուղղակիորեն սույն վեճի հիմքում ընկած իրավահարաբերությունները կարգավորող նորմը բացակայում է: Հետևաբար, դատարանը սույն գործով ներկայացված դաիանցով վկայակոչված հողվածի կիրառման համար դեմք է

ունենար հետևյալ երկու դայմանները.

- վեճի կողմը ղեխ հանդիսանա դաստեր անվճարունակ ճանաչված ընկերության նկատմամբ, և

- իրականացված գործողությունը ղեխ է ուղղված լինի **դասադանի նկատմամբ դահանջների բավարարմանը:**

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա հարկադիր կասարողի կողմից կազմակերպվել է Ընկերության գույքի աճուրդ վաճառք, որն ուղղված է եղել դաստերների դահանջների բավարարմանը: Վճռաբեկ բողոք բերած անձը մասնակցել է սակարկություններին և ճանաչվել հաղթող: Դրա մասին կազմվել և ստորագրվել է արձանագրություն, հաղթող ճանաչված անձը կասարել է սակարկությունների արդյունքում ձեռք բերված գույքի համար նախատեսված վճարումը: Ընդ որում, վկայակոչված բոլոր գործողությունները կասարվել են մինչև Ընկերությանը անվճարունակ ճանաչելու մասին դասարանի վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելը:

Նշված փաստերի առկայության դայմաններում ակնհայտ է, որ վեճի կողմը՝ բողոք բերած անձը, չի հանդիսանում Ընկերության դաստեր:

Ինչ վերաբերում է 08.08.2005 թվականին (Ընկերությանը անվճարունակ ճանաչելուց հետո) հարկադիր կասարողի՝ որդես վաճառող և Արփինե Արալյանի՝ որդես գնորդ, միջև կնքված առուվաճառքի չորս դայմանագրերին, ադա այդ գործողությունը (դայմանագրի կնքումը) ուղղված չէ **դասադանի նկատմամբ դահանջների բավարարմանը:** Հետևաբար, սլյալ դեղմում բացակայել է Օրենքի 41-րդ հոդվածի կիրառման իրավական հիմքը:

Ավելին, նշված դայմանագրի կնքումը, Ընկերության որևէ գույքային կազմի փոփոխության չի հանգեցրել, քանի որ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 464-րդ հոդվածի 5-րդ մասի ուժով աճուրդն անցկացնելու մասին կնքված արձանագրությունն արդեն հանդիսացել է կողմերի միջև կնքված դայմանագիր, որը սույն գործով չի վիճարկվում:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքի մասնակի հիմնավոր լինելը բավարար հիմք է ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ սնեստական դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ, հիմք ընդունելով առաջին իրավական հարցի վերաբերյալ այն դասճառաբանությունը, որ երրորդ անձի ներգրավմամբ սույն գործով առաջացել է ենթակայության փոփոխության անհրաժեշտություն, Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ սույն գործը ղեխ է ուղարկել ՀՀ քաղաքացիական վերաքննիչ դասարան՝ նոր քննության:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ սնեստական դատարանի 04.04.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ քաղաքացիական վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՆՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 07-424
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Հովսեփյան
Դատավորներ՝ Ա.Թումանյան
Տ.Սահակյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-825(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հուլիսի 6-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Ձեռնմա Խաչատրյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 09.02.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Արթուր Սմբատյանի ընդդեմ Ձեռնմա Խաչատրյանի՝ բնակարանի 1/2 բաժնեմասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմությունը.

Հայցվորը դիմելով դատարան՝ դախանջել է ճանաչել իր սեփականության իրավունքը Երևանի Գ.Արծրունու փողոցի 10 շենքի թիվ 42 բնակարանի 1/2 մասի նկատմամբ:

Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Ձեյթուն համայնքների առաջին աջանի դատարանի 28.11.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 09.02.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել դատասխանող Ձեռնմա Խաչատրյանը: Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածը և չի կիրառել ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 49-րդ, 51-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Վճիռ կայացնելիս դատարանը բազմակողմանի չի ուսումնասիրել և հաշվի չի առել գործի համար էական նշանակություն ունեցող մի շարք հանգամանքներ: Մասնավորապես, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածը սահմանում է, որ ամուսնության ընթացքում ձեռք բերված գույքը նրանց համասեղ սեփականությունն է: Սակայն անվիճելի է, որ «ամուսնության ընթացք» արտահայտությունն իր մեջ նախ և առաջ ընդգրկում է համասեղ ճնշեստության վարման, ծնողական և այլ ընտանեկան իրավունքների և դատարանությունների համասեղ վարման համակարգ, որը սույն գործի դատազայում սկսած 1998 թվականից բացակայում է: Դատարանը ամուսնության ընթացքը համարել է սոսկ ամուսնության և ամուսնալուծության փաստացի գրանցումների միջև ընկած ժամանակահատվածը:

Սկսած 1998 թվականից հայցվորի բնակության վայրի մասին ոչ ոք տեղեկություն չի ունեցել, դատաստիսանողը և հայցվորը համասեղ ամուսնական կյանք, համասեղ ճնշեստություն չեն վարել: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքում «ամուսնության ընթացքում ձեռքբերված գույք» բառակադակցությունը ձևավորելիս՝ օրենսդիրը ելել է այն կանխավարկածից, որ ամուսինները համասեղ ճնշեստություն են վարում, երեխաների դաստիարակության, խնամքի, երեխաների աղուսը հոգավու դատարանություններ են կատարում, ինչը լիովին բացակայում է անհայտ բացակայողի դեղում: Անհամասեղելի է անհայտ բացակայողի հետ ամուսնության ընթացքում զտնվելու և համասեղ գույք ձեռք բերելու գաղափարը, քանի որ Երևանի Արաքիլի և Քանաֆեռ-Ձեղթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի օրինական ուժի մեջ մսած 13.06.2005 թվականի վճռով Արթուր Սմբատյանը ձանաչվել է անհայտ բացակայող:

Արթուր Սմբատյանը չի կատարել ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 49-րդ, 51-րդ հոդվածներով սահմանված իր դատարանությունները, թողնելով ողջ հոգսը Ձեռնմա Խաչատրյանի ուտերին:

Նված դատառաքանությամբ բողոք բերած անձը դատանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի 09.02.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի օրինական ուժի մեջ մսած 19.05.2005 թվականի վճռով վավեր է ձանաչվել Հակոբ Թուոյանի և Ձեռնմա Խաչատրյանի միջև կնքված Երևան ֆաղաֆի Գ.Արծրունու փողոցի 10 շենքի թիվ 42 բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիրը:

2) Արթուր Սմբատյանը 1999 թվականի օգոսոս ամսից բացակայում է Հայաստանի Հանրադեսությունից:

3) Երևանի Արաքիլի և Քանաֆեռ-Ձեղթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 13.06.2005 թվականի օրինական ուժի մեջ մսած վճռով Արթուր Սմբատյանը ձանաչվել է անհայտ բացակայող:

4) Համաձայն թիվ 009776 ամուսնալուծության վկայականի՝ 17.04.2006 թվականին գրանցվել է Արթուր Սմբատյանի և Ձեռնմա Խաչատրյանի ամուսնալուծությունը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը զտնում է, որ բողոքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Ընթացող օրենսդրությունը սահմանում է ամուսնության կնքման, ամուսնությունը դադարելու և անվավեր ճանաչելու դրամաներն ու կարգը, կարգավորում է անձնական ոչ գույքային և գույքային հարաբերություններն ընթացիկ անդամների միջև և այլ հարաբերություններ:

Սույն գործով ամուսնությունը կնքվել է մինչև ընթացող օրենսգրքի ուժի մեջ մտնելը, հետևաբար ամուսնության ծագման իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի է 1969 թվականի ՀՀ ամուսնության և ընթացիկ օրենսգրքը, իսկ ամուսնալուծության իրավահարաբերության նկատմամբ՝ ՀՀ ընթացող օրենսգրքը:

1969 թվականի ՀՀ ամուսնության և ընթացող օրենսգրքի 17-րդ հոդվածի համաձայն՝ ամուսինների իրավունքներն ու դատարանային գործընթացը ծագում են ամուսնությունը ֆաղափարած կապության ակտերի գրանցման մարմիններում գրանցելու դրանից: Իսկ, ՀՀ ընթացող օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի համաձայն՝ ամուսնությունը, որը լուծվում է ֆաղափարած կապության ակտերի դրանցում իրականացնող մարմնում, համարվում է դադարած՝ ամուսնալուծության դրանցում գրանցման դրանից:

Սույն գործի փաստերի համաձայն հայցվորը և դատաստանողը 1988 թվականից մինչև 17.04.2006 թվականը գտնվել են գրանցված ամուսնության մեջ:

ՀՀ ընթացող օրենսգրքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ ընթացիկ անդամների միջև նույն օրենսգրքի 2-րդ հոդվածով սահմանված և ընթացող օրենսդրությամբ չկարգավորվող գույքային և անձնական ոչ գույքային հարաբերությունների նկատմամբ ֆաղափարած կապության օրենսդրությունը կիրառվում է այնքանով, որքանով դա չի հակասում ընթացող օրենսգրքի կարգադրությունների էությանը:

ՀՀ ֆաղափարած կապության օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ ամուսնության ընթացում ամուսինների ձեռք բերած գույքը նրանց համատեղ սեփականությունն է, եթե այլ բան նախատեսված չէ նրանց միջև կնքված դրամային պայմանագրով:

ՀՀ ֆաղափարած կապության վերաբերյալ դատարանի 19.05.2005 թվականի օրինական ուժի մեջ մտնող վճռով վավեր է ճանաչվել Հակոբ Թևոսյանի և Ջենմա Խաչատրյանի միջև կնքված՝ Երևան ֆաղափարած Գ.Արծրունու փողոցի 10 շենքի թիվ 42 բնակարանի առուվաճառքի դրամային պայմանագիրը: Իսկ հայցվորի և դատաստանողի ամուսնալուծությունը ֆաղափարած կապության ակտերի գրանցման մարմնում գրանցվել է 17.04.2006 թվականին, այսինքն՝ Հակոբ Թևոսյանի և Ջենմա Խաչատրյանի միջև կնքված բնակարանի առուվաճառքի դրամային պայմանագրի վավեր ճանաչումից հետո: Փաստը, գրանցված ամուսնության ընթացում Ջենմա Խաչատրյանը ձեռք է բերել անձնական գույք: Հետևաբար Արթուր Սմբատյան, Ջենմա Խաչատրյան ամուսինների միջև դրամային պայմանագրի բացակայության դրամային դրամային վերը նշված գործարքով ձեռք բերված գույքը ՀՀ ֆաղափարած կապության օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի ուժով համարվում է Արթուր Սմբատյանի և Ջենմա Խաչատրյանի համատեղ սեփականությունը:

Այն հանգամանքը, որ հայցվորը և դատաստանողը 1999 թվականից ի վեր համատեղ սնեսություն չեն վարել, ադրել են առանձին, որ հայցվոր Արթուր Սմբատյանը չի կատարել երեխաների դաստիարակության, խնամքի, երեխաների ադրուսը հոգալու դատարանային գործընթացը, ինչպես նաև որ Երևան ֆաղափարած Արաբկիր և Քանախտ-Ջեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 13.06.2005 թվականի օրինական ուժի մեջ մտնող վճռով Արթուր Սմբատյանը ճանաչվել է անհայտ բացակայող, հիմք չէ ամուսնությունը դադարած ճանաչելու համար, քանի որ այդ հանգամանքները սույն հիմք են երեխաների, որ ամուսինների միջև անձնական հարաբերությունները ինչ-որ ժամանակահատվածում բացակայել են, իսկ անհայտ բացակայող ճանաչված լինելու հանգամանքը որևէ ձևով չի

սահմանափակում Արթուր Մմբասյանի գույքային իրավունքները: Ամուսնությունը որդես ֆաղաֆաղախրավական ինստիտուտ կնքված համարվելով, Պետական գրանցման դատարանի ամուսինների համար ստեղծում է օրենսդրությամբ նախատեսված որոշակի անձնական գույքային և ոչ գույքային իրավունքներ ու դատարանություններ՝ անկախ ամուսինների միջև առկա անձնական հարաբերությունների բնույթից:

Այսպիսով՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով հացվորի և դատաստիսանողի միջև կնքված ամուսնությունը վիճելի գործարքի կնքման դատարանի դրությամբ դադարած չի եղել, այսինքն՝ վիճելի գործարքը կնքվել է ամուսնության ընթացքում, հետևաբար ամուսնության ընթացքում ձեռքբերված գույքը հայցվորի և դատաստիսանողի համատեղ սեփականությունն է:

Ինչ վերաբերում է դատարանի կողմից ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 49-րդ, 51-րդ հոդվածները չկիրառելու մասին բողոքում նշված դատաճառաբանություններին, ադա նշված հոդվածներով սահմանված են ծնողների իրավունքներն ու դատարանությունները՝ իրենց երեխաների դատախարակության, առողջության, ֆիզիկական, հոգեկան, հոգևոր, բարոյական զարգացման, կրթության սալու խնդիրների լուծման հարցում: Դրանք որևէ ձևով չեն վերաբերում ամուսինների գույքային իրավունքներին և այդ դատարանությունների չկատարումը չի սահմանափակում ամուսինների գույքային իրավունքները:

Այսպիսով՝ վերը նշված դատաճառաբանությամբ հիմնավոր չեն դատարանի կողմից ՀՀ ֆաղաֆաղախական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածը սխալ մեկնաբանելու, ինչպես նաև ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 49-րդ, 51-րդ հոդվածները չկիրառելու մասին բողոքում նշված դատաճառաբանությունները:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղախական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ ֆաղաֆաղախական վերաբնիչ դատարանի 09.02.2007 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատարանի և ենթակա չէ բողոքարկման:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrudություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrudություններ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-1425
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Տավարացյան
Դատավորներ՝ Ա.Բարսեղյան
Ռ.Սարգսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-141(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափագիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հուլիսի 6-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Կարինե Հարությունյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի մայիսի 12-ի թիվ 06-1425 ֆաղափագիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Չարեհ Երիցյանի (այսուհետ նաև՝ Հայցվոր) հայցի ընդդեմ Կարինե Հարությունյանի (այսուհետ նաև՝ Պատասխանող), Նոր Նորֆի թաղապետարանի, ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի դեսական կոմիտեի Արաբկիրի սարածֆային ստորաբաժանման՝ 01.09.1993 թվականի «Հրասարակիչ» ԲՇԿ-ի և 23.12.1993 թվականի Խորհրդային Երզրործկոմի թիվ 27/24 որոշումները, Ազատության նրբանցֆի 2-րդ Եննֆի թիվ 58 բնակարանի վերաբերյալ Կարինե Հարությունյանին սրված սեֆականության իրավունֆի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու, ժառանգության ընդունման ֆիասսը հասսասելու և բնակարանի սեֆականասեր ճանաչելու դաիհանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դաիհանջել է հասսասել ՎարդանուԵ Երիցյանի կողմից մինչև նրա մահը Երևանի Ազատության նրբանցֆի 2-րդ Եննֆի թիվ 58 բնակարանի նկասմամբ սեֆականության իրավունֆով սիրադեսման ֆիասսը, Չարեհ Երիցյանին ճանաչել Վ.Երիցյանի ժառանգությունն ընդունած ժառանգ, անվավեր ճանաչել դասսաֆանողին նեված բնակարանի ֆիայասեր ճանաչելու վերաբերյալ «Հրասարակիչ» ԲՇԿ-ի և Խորհրդային Երզրործկոմի որոշումները, դասսաֆանողի անվամբ սրված սեֆականության իրավունֆի վկայականը, ինչդես նաև ճանաչել նեված բնակարանի նկասմամբ հայցվորի սեֆականության իրավունֆը:

Երևանի Արաբկիր և Քանախեն-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 13.09.2004 թվականի թիվ 2-4431 վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 01.11.2004 թվականի թիվ 04-2916 վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆագիական և սնտեսական գործերով դալաշի 20.01.2005 թվականի թիվ 3-103 որոշմամբ վերաքննիչ դասարանի վճիռը բեկանվել է և գործն ուղարկվել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 22.03.2005 թվականի թիվ 05-759 վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆագիական և սնտեսական գործերով դալաշի 05.05.2005 թվականի թիվ 3-1009 որոշմամբ վերաքննիչ դասարանի վճիռը բեկանվել է և գործն ուղարկվել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 06.09.2005 թվականի թիվ 05-1993 վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆագիական և սնտեսական գործերով դալաշի 27.01.2006 թվականի թիվ 3-2 որոշմամբ վերաքննիչ դասարանի վճիռը բեկանվել է և գործն ուղարկվել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 12.05.2006 թվականի թիվ 06-1425 վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Կարինե Հարությունյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորումներով.

1) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 47-րդ, 51-րդ, 53-րդ և 54-րդ հոդվածների դատահանգները, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 1186-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որը դեֆ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանի դատաճառաբանությունները, որ Վ.Երիցյանին փայը զիջելու հանգամանքը հաստատվում է 11.01.1984 թվականի վճռի դատաճեղով, չի կարող դիտվել որդես Վ.Երիցյանի կողմից բանկի հանդեղ ոնեցած դատաճը վճարած լինելու աղագույց, քանի որ բացակայում են համադատաստիսան աղագույցները գումարը վճարելու վերաբերյալ, իսկ գումարը բռնագանձելու վերաբերյալ վճիռը դեռևս չի նեանակում, որ գումարը վճարվել է:

Դասարանը դատաճ չի գնահատել գործում առկա հետևյալ աղագույցները՝

- Խորհրդային Եղխորհրդի գործկոմի 23.12.1993 թվականի թիվ 23/24 որոշումը.

- «Հրատարակիչ» բնակեղնկողդի փայաճերերի 01.09.1993 թվականի ընդհանուր ժողովի որոշումը, որոնցով հաստատվում է, որ Կ.Հարությունյանը ճանաչվում է թիվ 58 բնակարանի փայաճեր՝ հաճվի առնելով այն, որ Չ.Երիցյանը 1985 թվականից գրանցված չէ և չի բնակվում այդ բնակարանում.

- Կ.Հարությունյանի կողմից 1994 թվականին բնակարանի փայաճիրական գումարը վճարելու անդորրագիրը.

- «Հրատարակիչ» բնակեղնկողդի կողմից 1994 թվականին Կ.Հարությունյանին ճամադրված ճեղեկանքը, համաճայն որի՝ վերջինս մոծել է բնակարանի փայաճիրական գումարն ամբողջությամբ:

Դասարանի այն դասճառաբանությունը, որ գործում առկա են բավարարող աղացույցներ այն մասին, որ Չ.Երիցյանը փաստացի սիրադեմ է մոր ժառանգական գույքը, հիմնավոր չէ, քանի որ գործում բավարարող աղացույցներ չկան, և նոր աղացույցներ չեն ներկայացվել: Գործում առկա աղացույցների վերաբերյալ ՎՃՌԱԲԵԿ դասարանը արդեն իսկ արձանագրել է իր կարծիքը 27.01.2006 թվականի որոշմամբ:

Դասարանը ժառանգական գույքը ընդունած համարելու համար հիմք է ընդունել Հայցվորի նախկին կնոջ և մանկության ընկերոջ՝ Չ.Սարոյանի, մանկության մյուս ընկերոջ՝ Վ.Գեառեանկոյի (հիմք՝ նրանց իսկ ցուցմունքները առաջին ասյանի դասարանում) ցուցմունքները և չի գնահատել գործով մյուս վկաներ և շեմքի 24 բնակիչների հայտարարությունները, որոնք աղացուցում են ժառանգությունը չընդունելու փաստը:

Չ.Երիցյանի կողմից մոր ժառանգությունն ընդունելու հանգամանքները աղացուցող թույլատրելի աղացույցներ կհամարվեին, եթե դասարանին ներկայացվեին՝

ա) ժառանգությունն ընդունելու մասին նոտարի կողմից սրված վկայակագիրը, կամ

բ) աղացույց նրա կողմից ժառանգական գույքը սիրադեմելու մասին, կամ

գ) համադասասիսան աղացույցներ, որ ժառանգատունի սեփականության իրավունքով դատկանել է որոշակի այլ գույք, որ հենց այդ գույքն է սիրադեմվել ժառանգի կողմից, և որ ժառանգը այդ գույքը սիրադեմել է ժառանգատուի մահից հետո 6 ամսվա ընթացքում:

Այնհայտ է, որ նման աղացույցներ հայցվորի կողմից չեն ներկայացվել դասարանին, իսկ վերաբերյալ դասարանի կողմից այդ փաստը ցուցմունքներով հաստատված համարելը ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածի խախտում է, ինչն արձանագրված է նաև ՎՃՌԱԲԵԿ դասարանի 27.01.2006 թվականի որոշման 3-րդ էջի 7-րդ դարբերությունում:

Դասարանը կրկին անգամ հաստատված է համարել այն հանգամանքը, որ իբրև Վ.Երիցյանը իր փայլը զիջել է՝ հիմք ընդունելով կեղծված դայանագրերը, ինչպես նաև հիմք ընդունելով այն, որ դայանագրերի կնիքները նախատեսված է կանոնադրությամբ և փայլավճարը զիջելու հետ կապված կոտորեաշիվը դայանագրեր է կնիքել նաև այլ անձանց հետ, որոնք սվել են գրավոր հայտարարություններ:

Դասարանը, չլիքառելով ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, փորձագետների եզրակացությամբ հաստատված կեղծ դայանագրերը հիմք է ընդունել որոշես աղացույց: Նշված փաստը նույնպես արձանագրվել է ՎՃՌԱԲԵԿ դասարանի 27.01.2006 թվականի որոշման մեջ:

Դասարանը, ի խախտումն ՀՍՍՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 99-րդ հոդվածի 2-րդ կետի և ԲՇԿ-ի կանոնադրության 34-րդ կետի դատկանցների, հիմք է ընդունել ինչ-որ անձանց հայտարարությունները այն դեմքում, երբ վերը նշված նորմերով սահմանված է նման գործարքի համար փայլատերերի ժողովի որոշման առկայություն, որը դասարանին չի ներկայացվել:

Գործի նյութերից ակնհայտ է, որ Վ.Երիցյանի մահվան օրը՝ 03.05.1990 թվականին նրան սեփականության իրավունքով բնակարան չի դատկանել, քանի որ նա բնակարանի փայլավճարը մոտած չի եղել: Նման դայանագրերում ոչ մի դեմքում չի կարելի բնակարանը համարել ժառանգական գույք:

2) Դասարանը կիրառել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 344-րդ հոդվածը, որը չդեմ է կիրառել, չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 335-րդ հոդվածը, որը դեմ է կիրառել: *Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հեկկյալ փաստարկներով.*

Դասարանը կրկին անգամ անցեսել է այն հանգամանքը, որ հայցվոր Չ.Երիցյանը երկնիցե չի հանդիսացել սեփականատեր, և նրա սեփականության իրավունքը ճանաչելու

դասանջ ներկայացված է սույն ֆաղաֆաղիական գործով:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական և սնեստական գործերի դալաշի 20.01.2005 թվականի, 05.05.2005 թվականի և 27.01.2006 թվականի որոշումներով հիշյալ ֆաղաֆաղիական գործը բեկանվել է հայցային վաղեմության ժամկեսի լրանալու և դասարանի կողմից չկիրառելու դասճառաբանությանը: Հեսևաբար դասարանի կողմից այդ իմաստով թույլ է սրվել օրենքի կողմի խախտում:

Եթե նույնիսկ հայցվոր Ջ.Երիցյանը 1990 թվականից հանդիսացած լիներ վիճելի բնակարանի սեփականատեր, ադա նրա դասանջի նկասմամբ նույնդես դես է սարածվեր հայցային վաղեմություն, ֆանի որ այդ ժամանակ գործող ՀՄՄՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 78-րդ հողվածի համաճայն՝ հայցային վաղեմության ժամկեսը 3 սարի է: ՀՄՄՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 90-րդ հողվածի համաճայն՝ սեփականության դասանջի նկասմամբ նույնդես սարածվել է 3 սարվա հայցային վաղեմության ժամկեսը: «ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրիբը գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հողվածի համաճայն՝ «օրենսգրով սահմանված հայցային վաղեմության ժամկեսները կիրառվում են այն հայցերի նկասմամբ, որոնց նախկինում գործող օրենսդրությամբ նախատեսված ներկայացման ժամկեսները չեն լրացել մինչև 1999 թվականի հունվարի մեկը»: Այսինքն՝ օրենսդիրը նոր ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 344-րդ հողվածի 4-րդ և 5-րդ կեսերի մասով օրենքին հեսադարձ ուժ չի սվել՝ բացառությամբ 1999 թվականի հունվարի մեկի դրությամբ նախկին օրենսդրությամբ սահմանված հայցային վաղեմության ժամկեսը լրացած չլինելու դեղդերի: Իսկ այն, որ 1999 թվականի հունվարի մեկի դրությամբ նույնդես Ջ.Երիցյանը բաց է թողել 3 սարվա հայցային վաղեմության ժամկեսը՝ ակնհայտ է:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դասանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի մայիսի 12-ի վճիռը և գործն ողարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստեր.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունեն հեսկյալ փաստեր՝

1) «Հրասարակիչ» բնակեինկոողի վարչության նախագահի 26.04.1994 թվականին սրված սեղեկանքի համաճայն՝ Կարինե Հարությունյանը ամբողջությամբ մուծել է իր բնակարանի փայասիրական գումարը:

2) «Հրասարակիչ» բնակեինկոողի վարչության նախագահի, անդամների և Վ.Երիցյանի միջև 02.10.1970 թվականին կնքված դայմանագրի համաճայն՝ Երևանի Ագասության դողոսայի նրբանգրի 26 Կոմիսարների արջուվեսի թիվ 2 Եննի իրացման կադակցությամբ «Հրասարակիչ» բնակեինկոողի կառուցվող բնակելի Եննից Վ.Երիցյանին է սրամադրվել 2 սենյականոց բնակարան՝ նկասի ունենալով, որ նրա ընսանիբը բաղկացած է երկու անձից:

3) Համաճայն 05.07.1974 թվականին սրված թիվ 64 միասնական օղերի՝ Երևանի Ագասության նրբանգրի 2-րդ Եննի թիվ 58 բնակարանը հասկացվել է Վարդանու Երիցյանին և Չարեհ Երիցյանին:

4) Վ.Երիցյանը մահացել է 1990 թվականին և Չարեհ Երիցյանը հանդիսանում է Վ.Երիցյանի միակ ժառանգը և մոր մահից հեստ փասացի բնակվելով այդ սանը, իսկ հեսանալուց վերցնելով մորը դասկանող որո Իրեր, փասացի սիրադեսել է ժառանգական գույբը:

5) Կարինե Հարությունյանը և Չարեհ Երիցյանը անուսնացել են 1979 թվականին:

6) Երևանի Սովեսական արջանի ժողդասարանի 04.11.1983 թվականի թիվ 2-1079

վճռով բավարարվել է Կ.Հարությունյանի հայցն ընդդեմ Վ.Երիցյանի՝ երեխայի հետ բնակվելու համար առանձին սենյակ հասկացնելու դահանջի մասին:

7) «Հրասարակիչ» բնաշինկոողի փայասերերի 01.09.1993 թվականի ընդհանուր ժողովի որոշմամբ Կ.Հարությունյանը ճանաչվել է Երևանի Ազատության նրբանցքի 2-րդ շենքի թիվ 58 բնակարանի փայասեր՝ հաշվի առնելով այն, որ Չ.Երիցյանը 1985 թվականից գրանցված չէ և չի բնակվում այդ բնակարանում:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն ֆաղաֆացիական գործի նյութերով աղացուցված է, որ Վ.Երիցյանը հանդիսացել է «Հրասարակիչ» բնակչինկոողի փայասեր և այդ հիմքով սիրադեմ է Երևանի Ազատության նրբանցքի 2-րդ շենքի թիվ 58 բնակարանը:

Համաձայն Բնակարանային շինարարական կոդեքսի օրինակելի կանոնադրության 29-րդ կետի՝ կոդեքսի անդամի փայն անցնում է նրա ժառանգներին՝ օրենքով սահմանված կարգով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի (այսուհետ նաև՝ Օրենսգրք) 1225-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ ընդունված ժառանգությունը ժառանգության բացման ժամանակից համարվում է ժառանգին ղակակնող, անկախ այդ գույքի նկատմամբ ժառանգի իրավունքի ղեսական գրանցումից, եթե նման իրավունքը ենթակա է գրանցման: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ ժառանգի կողմից ժառանգության մի մասի ընդունումը նշանակում է իրեն հասանելի ամբողջ ժառանգության ընդունում, անկախ այն բանից, թե ինչ է այն իրենից ներկայացնում և որտեղ է գտնվում:

Օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասը սահմանում է, որ եթե այլ բան աղացուցված չէ, աղա ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունված է համարվում, երբ նա սկսում է փաստացի սիրադեմել կամ կառավարել ժառանգական գույքը:

Նշված նորմը ենթադրում է, որ ոչ թե ժառանգական գույքը սիրադեմող ժառանգը ղես է աղացուցի իր կողմից այդ գույքի սիրադեմումը, այլ այդղիսի փաստը վիճարկող անձը: Հետևաբար սույն ֆաղաֆացիական գործի քշանակներում հակառակը հիմնավորող աղացույցների բացակայության դարագայում ղես է հաստատված համարել այն հանգամանքը, որ Չարեի Երիցյանը սիրադեմել է իր մորը՝ Վ.Երիցյանին ղակակնող ժառանգական գույքի մասը, իսկ Օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 3-րդ մասի ուժով՝ նաև ամբողջը, և այդ գույքի մաս է կազմել նաև Վ.Երիցյանին ղակակնող «Հրասարակիչ» բնակչինկոողի փայը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1186-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ժառանգության գանգվածի մեջ մտնում է ժառանգության բացման օրը ժառանգատին ղակակնող գույքը՝ ներառյալ դրամը, արժեթղթերը, գույքային իրավունքները և դարականությունները:

Սույն ֆաղաֆացիական գործի նյութերով հիմնավորվում է այն հանգամանքը, որ Վարդանու Երիցյանը հանդիսացել է «Հրասարակիչ» բնակչինկոողի փայասեր և այդ հիմքով սիրադեմել է Երևանի Ազատության նրբանցքի 2-րդ շենքի թիվ 58 բնակարանը: Հետևաբար կոդեքսի փայը հանդիսացել է վերջինիս գույքային իրավունքը և մտնում է ժառանգության գանգվածի մեջ:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ սույն ֆաղաֆացիական

գործով վիճարկվող իրավահարաբերությունների ծագման ժամանակ գործող «Հայաստանի Հանրապետությունում սեփականության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ բնակարանային, բնակեցինարարական, ավսոսնակային և այլ կոոպերատիվի այն անդամը, որը լրիվ մուծել է իր փայլ բնակարանի, ամառանոցի, ավսոսնակի, իր օգտագործմանը սրված այլ շինարարության կամ տեղի համար, ձեռք է բերում այդ գույքի սեփականության իրավունք:

Բնակարանային շինարարական կոոպերատիվների օրինակելի կանոնադրության 29-րդ հոդվածի համաձայն՝ կոոպերատիվի մահացած անդամի փայն անցնում է նրա ժառանգներին՝ օրենքով սահմանված կարգով: Այն ժառանգներին, ովքեր չէին օգտվել բնակարանից ժառանգատի կյանքի ընթացքում, ինչդեպ նաև հրաժարվել են բնակարանի հետագա օգտագործումից, կոոպերատիվը վճարում է նրանց կողմից ժառանգվող փայնի արժեքը կամ նրա բաժնետմար: Կոոպերատիվի անդամների ընդհանուր ժողովն իրավունք ունի ընդունել որդես կոոպերատիվի անդամներ մի քանի ժառանգների, բնակարանում յուրաքանչյուրի համար առանձնացված բնակելի տարածքի առկայության և նույն կանոնադրության 6-րդ կետով սահմանված դայմանների դադարեցման դայմանով:

Վերը նշված իրավադրությունների վերլուծությունից հետևում է, որ կոոպերատիվի փայն ամբողջությամբ վճարած կոոպերատիվի անդամը գույքի նկատմամբ ձեռք է բերում սեփականության իրավունք, իսկ այն ժառանգները, ովքեր ժառանգատի կյանքի ընթացքում օգտվել են բնակարանից, կարող են ժառանգել կոոպերատիվի մահացած անդամի փայնի վճարված մասին համադասարան բնակարանի մասը:

Երևանի Ազատության նրբանցքի թիվ 2 հասցեի կոոպերատիվ ժողովի թիվ 58 երկսենյականոց բնակարանը Վարդուհի Երիցյանին հասկացվել է իրացված սեփական սան դիմաց՝ երկու անձի՝ նրա և որդու՝ Չարեհ Երիցյանի համար: Բնակարանի օրերը 05.07.1974 թվականին սրվել է նրանց անվամբ: Չարեհ Երիցյանը մոր հետ միասին բնակվել է այդ բնակարանում: Դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 04.11.1983 թվականի վճռով մինչև կոոպերատիվ բնակարանի նկատմամբ կոոպերատիվի անդամների սեփականության իրավունքը ճանաչվելը (01.12.1990 թվական), վիճելի բնակարանի մեկ սենյակը բնակության իրավունքով հասկացվել է Կարինե Հարությունյանին և նրա երեխային, իսկ մյուս սենյակը՝ Վարդուհի Երիցյանին: Կոոպերատիվի անդամ Վարդուհի Երիցյանի փայն՝ բնակարանի արժեքի մասը վճարել է կոոպերատիվը՝ որդես իրացված սան փոխհատուցում, իսկ արժեքի մյուս մասի գումարը հետագայում վճարել է Կարինե Հարությունյանը, այսինքն՝ կոոպերատիվի փայլը վճարել են երկու անձով:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Երևանի Ազատության նրբանցքի 2-րդ ժողովի թիվ 58 երկսենյականոց բնակարանի նկատմամբ փայն մասի վճարման հիմքով սեփականության իրավունք են ձեռք բերել Կարինե Հարությունյանը և նախկին բնակելի սան իրացման և փայնի վճարման հիմքով՝ Վարդուհի Երիցյանը՝ յուրաքանչյուրը 1/2 մասով: Չարեհ Երիցյանը ժառանգության իրավունքով սեփականության իրավունք է ձեռք բերել Վարդուհի Երիցյանի բաժնի՝ բնակարանի 1/2-րդ մասի նկատմամբ:

Սույն վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի մասնակիորեն հիմնավոր լինելը Վճռաբեկ դատարանը բավարար է համարում ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի մայիսի 12-ի վճիռը բեկանելու համար:

Վերը նշված հիմնավորումների և եզրահանգման հիմքով Վճռաբեկ դատարանը չի անդրադառնում բողոքի մյուս փաստարկներին, դրանց՝ գործի ելքի համար ոչ էական նշանակություն ունենալու դատաճանաչման դրամային:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը, ղեկավարվելով «Մարդու իրավունքների և

հիմնարար ազատությունների դաժանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասով երախավորված արդարադատության արդյունավետության սկզբունքով և ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի դրույթներով, գտնում է, որ Կարինե Հարությունյանի վճռաբեկ բողոքը ենթակա է բավարարման՝ բողոքարկվող դատական ակտը փոփոխելու միջոցով:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով հաստատված փաստերը բավարար են դատական ակտը փոփոխելու համար, և դա բխում է արդարադատության արդյունավետության ցահերից:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղաֆաղիական գործով անհրաժեշտ է հաշվի առնել այն հանգամանքը, թե երբ է ներկայացվել սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ հայցադատականը:

Այսպիսով՝ սույն ֆաղաֆաղիական գործով սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ հայցադատականը ներկայացվել է 2004 թվականի մայիսի 31-ին, երբ առկա չէր Վճռաբեկ դատարանի արտահայտած իրավական դիրքորոշումը: Հետևաբար, այդ դայմաններում Հայցվորը ողջամտորեն կարող էր շարունակել ենթադրել, որ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը վիճարկելով՝ ըստ էության վիճարկում էր սեփականության իրավունքի գրանցումը:

Հիմն ընդունելով վերոնշյալը և հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշման կիրառումը սույն վեճով սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դատական նկատմամբ կարող է անբարենպաստ դատարանական հետևանքներ առաջացնել սույն գործով հացվորի համար, մասնավորապես, նա ստիպված կլինի նույն իրավունքի դաժանության համար կրկին դիմել դատարան, այս անգամ սեփականության իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու դատականը, ինչը Վճռաբեկ դատարանը դիտում է որդես անձի արդար դատարանության իրավունքի ոչ արդյունավետ իրացման օրինակ, Վճռաբեկ դատարանը հնարավոր է համարում սույն գործով ներկայացված սեփականության իրավունքի վկայականի անվավերության դատականը դիտել որդես սեփականության իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու դատականը:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի մայիսի 12-ի վճիռը և փոփոխել այն:

2. Մասնակիորեն անվավեր ճանաչել «Հրատարակիչ» ԲԾԿ-ի 01.09.1993 թվականի, ժողովրդական դատարանների Երևանի Խորհրդային գործադիր կոմիտեի 23.12.1993 թվականի թիվ 27/24 որոշումները: Մասնակիորեն անվավեր ճանաչել Կարինե Հարությունյանի անվամբ սեփականության իրավունքի գրանցումը Երևանի Ազատության նրբանցքի 2-րդ շենքի թիվ 58 երկուսենյականոց բնակարանի նկատմամբ՝ 1/2 մասով: Չարեհ Երիցյանին համարել ժառանգությունն ընդունած ժառանգ: Ճանաչել նրա սեփականության իրավունքը Երևանի Ազատության նրբանցքի 2-րդ շենքի թիվ 58 երկուսենյականոց բնակարանի 1/2 մասի նկատմամբ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruգրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆագիական գործ թիվ 07-1111
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Դ.Խաչատրյան
Գ.Մաթևոսյան

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-753 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հուլիսի 6-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Վճռաբեկ դատարանում հավասարմագրված փաստաթղթերի հիման վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան) 2007 թվականի փետրվարի 23-ի թիվ 07-1111 գործով կայացրած վճիռն ըստ Արտաքին գործերի նախարարի (այսուհետ՝ Նախարար) հայցի ընդդեմ Ռազմիկ Ստեփանյանի (այսուհետ՝ Ռազմիկ Ստեփանյան), երրորդ անձինք՝ Գառնիկ Գյուղապետյանի և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձաժամակազմի կազմակերպիչի ղեկավար կազմակերպիչի Արմավրյանի սարածֆային ստորաբաժանման՝ սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու և ժառանգական գույքի նկատմամբ սեփականատեր ճանաչելու դիմումների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Արտաքին գործերի նախարարը դիմում է անվավեր ճանաչել Ռազմիկ Ստեփանյանի անվամբ սրված սեփականության իրավունքի վկայականը և իրեն ճանաչել Վարսո Ստեփանյանի ժառանգական գույքի նկատմամբ սեփականատեր:

Կոստյուխի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 12.12.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 23.02.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Աթանես Ստեփանյանը Վճռաբեկ դասարանում հավասարմագրված փաստաբան Հովհաննես Գալյանի միջոցով:

Վճռաբեկ բողոքին լուսաստիսան է ներկայացրել Ռազմիկ Ստեփանյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և լուսահանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բնակվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիբեյալ հիմնավորումներով.

1) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 48-րդ, 53-րդ, 218-րդ հոդվածների և 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի լուսահանքները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը չի նեել այն աղաղույցները, որոնց վրա հիմնված են նրա հետևությունները, այլ սոսկ հիբասակելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1185-րդ, 1225-րդ և 1227-րդ հոդվածները, որոնք ոչ մի կաղ չունեն Հայցվորի ներկայաղրած լուսահանքի հետ, վճռի լուսահանքաբանական մասում նեել է, որ օրենքի նեված դրույթները հիմք ընդունելով, Դասարանը գնում է, որ Աթանես Ստեփանյանի հայցն անհիմն է և ենթակա մերժման:

Դասարանը լուսահանք գնահանման չի արժանաղրել գործում առկա ՀՀ աղղային արխիվի Արովյանի ներկայաղույցության 28.07.2006 թվականի տեղեկանքը և Գառնիի գյուղաղրեսի կողմից 15.09.2006 թվականին տրված թիվ 03-1216 տեղեկանքը, որոնցով աղղաղույցվում է, որ Հայցվորը կսակի գոյուլթյան մասին իմաղել է 28.07.2006 թվականին, և ժառանղության բաղման լուսահին, այն է՝ 1993 թվականի դեկտեմբերից մինչև 1994 թվականի հունիս ամիսը բնակվել է Վարսո Ստեփանյանին լուսահանղղ սանը:

Նեված աղղաղույցների առկայուլթյան լուսահանքներում դասարանը լուսահանքանղղից չի լուսահանքել աղղաղույցել իր լուսահանքների և առարկուլթյունների հիմքում ընկած հանղամանքները, այլ հիմնվելով լուսահանքանղղի անհիմն հայտարարուլթյան վրա, թե իբր Հայցվորը կսակի մասին իմաղել է ժառանղության բաղման լուսահից, առանց հիմքի այն համարել է իրականղղություն:

2) Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1193-րդ, 1199-րդ, 1194-րդ, 1201-րդ և 1228-րդ հոդվածները, որոնք լուսահ է կիրառել, կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածը, որը չղրես է կիրառել և սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1185-րդ և 1227-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ըստ Վարսո Ստեփանյանի 25.02.1981 թվականին կաղմված կսակի 1-ին կեթի՝ ամբողղ իր գույրը, որը լուսահանքում է իրեն, նա կսակել է իր թոռ՝ Աթանես Ռազմիկի Ստեփանյանին, իսկ կսակի 2-րդ կեթի համաճայն՝ իր մահից հետո ի հայտ եկղղ այլ ժառանղներին Վ.Ստեփանյանը գրկել է ժառանղման իրավունքից: Վ.Ստեփանյանի 25.02.1981 թվականին կաղմված կսակը վավերաղղվել է Գառնիի գյուղական խորհրղի (սովեսի) նախաղղահի կողմից:

Լուսահանքանղղ Վ.Ստեփանյանին լուսահանքանղղ գույրի նկասմամբ որևէ իրավունք չունի և չի կարղղ ունենաղ, ֆանի որ գործով ճեռք բերված աղղաղույցներով հիմնավորվում է, որ չիմանաղղվ կսակի գոյուլթյան մասին Հայցվորը բնակվել է կսակարարի հետ ինչղրես նրա կենղանղության օրոք, այնղրես էլ նրա մահվանից հետո և, փաստորեն, ընդունել է ըստ կսակի ժառանղուլթյունը, իսկ կսակի մասին չիմանաղղու հանղամանքը հարղելի է դարճնում ըստ կսակի ժառանղուլթյան ընդունման բաղ թղղնված ժամկետը, որղիսի հանղամանքներում հայղը ենթակա էր բավարարման:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը լուսանկարել է բեկանել ՀՀ ֆաղափարակալական գործերով վերաքննիչ դասարանի 23.02.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Կոստայի մարզի առաջին ասյանի դասարանի 12.12.2006 թվականի վճիռն:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասասխանի հիմքերը և փաստարկները.

Դասաքննության ընթացքում հայցվորն ընդունել է այն հանգամանքը, որ իմացել է կսակի գոյության մասին, սակայն չի ցանկացել ընդունել այն, հետևաբար անհիմն է բողոք բերած անձի փաստարկն այն մասին, որ դասարանը լուսանկար գնահատման չի արժանացրել ՀՀ ազգային արխիվի Արվյանի ներկայացուցչության 28.07.2006 թվականի տեղեկանքը և Գառնիի գյուղադատարանի կողմից 15.09.2006 թվականին սրված թիվ 03-1216 տեղեկանքը, որոնցով աղյուցակում է, որ Հայցվորը կսակի գոյության մասին իմացել է 28.07.2006 թվականին:

Դասարանի վճռում հսակ նշված են աղյուցակները, որոնց վրա հիմնվել է Դասարանը վճիռը կայացնելիս, ավելին, մանրամասն մեկնաբանվել են հայցադատարանի մեծամասն համար հիմք հանդիսացող հոդվածները:

ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի կիրառելիության վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքում նշված փաստարկը նույնպես անհիմն է, քանի որ այն կարգավորում է ժառանգությունն ընդունելու կարգը, իսկ կսակը նույնպես ժառանգության հիմք է՝ համաձայն ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 1185-րդ հոդվածի 1-ին մասի:

Բողոք բերած անձը չի նշել, թե ինչու է արտահայտվում Դասարանի կողմից ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 1185-րդ և 1227-րդ հոդվածների սխալ մեկնաբանությունը:

Բողոք բերած անձի կողմից՝ որդես կիրառման ենթակա վկայակոչված ՀՀ ֆաղափարակալական օրենսգրքի 1193-րդ, 1199-րդ, 1194-րդ և 2001-րդ հոդվածները առընչություն չունեն սույն վեճի հետ, քանի որ կսակարարին՝ Վարսո Ստեփանյանին երբևէ որևէ մեկը չի արգելել և չի սահմանափակել կսակ կազմելու ազատությունը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

- 1) Հայցվորը հանդիսանում է Պասասխանողի որդին և Վարսո Ստեփանյանի թոռը:
- 2) Վարսո Ստեփանյանը 25.02.1981 թվականին կազմված կսակով նշել է, որ մահվան դեպքում իրեն լուսանկարող ողջ գույքը կսակում է իր թոռ Աթանես Ստեփանյանին և մյուս ժառանգներին զրկում է ժառանգությունից:
- 3) Կսակը վավերացվել և մեկ օրինակը լուսանկարել է Գառնիի գյուղական սովետում:
- 4) Կսակը կազմելու ժամանակ՝ 25.02.1981 թվականին, Աթանես Ստեփանյանը եղել է 6 տարեկան:
- 5) Վարսո Ստեփանյանը մահացել է 24.12.1993 թվականին:
- 6) 28.07.2006 թվականին Աթանես Ստեփանյանը ՀՀ ազգային արխիվից ստացել է Վարսո Ստեփանյանի կսակի լուսանկարը:
- 7) 2004 թվականին՝ Պասասխանողի անվամբ սեփականության իրավունքի լուսանկար գրանցման դեպքում, գյուղադատարանում կսակի օրինակը չի եղել այն ՀՀ ազգային լուսանկար արխիվ հանձնելու լուսանկարով:

4. Վճռաբեկ դասարանի լուսանկարային փաստերը և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ.

1) Բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր է հեճույթի պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 218-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ վերաքննիչ դատարանի վճռի մեջ ղեկավարվելով ներքին դատարանի կողմից դրված գործի հանգամանքները, աղացույցները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հետաքննություններն այդ հանգամանքների մասին, և փաստարկները, որոնցով դատարանը մեղադրում է այս կամ այն աղացույցները, ինչպես նաև օրենքները և այլ իրավական ակտերը, որոնցով ղեկավարվել է վերաքննիչ դատարանը վճիռ կայացնելիս:

Դատարանը վճռում նշել է, որ գործի դատաքննությամբ հիմնավորվել է այն փաստը, որ Հայցվորը մինչև ժառանգատուի մահը իմացել է կրկին մասին, սակայն նրա մահվանից հետո չի դիմել ըստ կրկին ժառանգությունը ընդունելու համար: Մասկայն վերոնշյալ օրենքի համաձայն Դատարանը չի նշել թե ինչպիսի աղացույցների և հանգամանքների վրա է հիմնված Դատարանի նման եզրահանգումը:

Դատարանը չի անդադարձել և դատաքննության գնում է, որ հիմնավոր է բողոք բերած անձի փաստարկն այն մասին, որ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 48-րդ, 53-րդ, 132-րդ և 218-րդ հոդվածների դատաքննությունը:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր է բողոք բերած անձի փաստարկն այն մասին, որ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 48-րդ, 53-րդ, 132-րդ և 218-րդ հոդվածների դատաքննությունը:

2) Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակի հեճույթի պատճառաբանությամբ.

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Վարսո Մետիանյանը կրկին կազմել է 1981 թվականի փետրվարի 25-ին: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1193-րդ, 1199-րդ, 1194-րդ և 1201-րդ հոդվածները սույն գործով ենթակա չէին կիրառման, քանի որ կրկին կազմելու հետ կապված հարաբերությունները դադարել են այն վավերացնելու դրանից:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1185-րդ և 1227-րդ հոդվածների խախտմանը, առաջ բողոքն այդ հիմնով հիմնավոր է հեճույթի պատճառաբանությամբ:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Վարսո Մետիանյանը մահացել է 24.12.1993 թվականին:

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ ֆաղաֆաղիական օրենսդրության ակտերը և այլ իրավական ակտերը հետադարձ ուժ չունեն ու կիրառվում են ուժի մեջ մտնելուց հետո ծագած հարաբերությունների նկատմամբ: Օրենքի գործողությունը մինչև դրա ուժի մեջ մտնելը ծագած հարաբերությունների վրա սարածվում է միայն այն դեպքերում, երբ այն ուղղակիորեն նախատեսված է օրենքով:

«Քաղաքացիական օրենսգրքի գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի սահմանակետերով բաժնի նորմերը կիրառվում են նաև այն ժառանգությունների նկատմամբ, որոնք բացվել են մինչև օրենսգրքի գործողության մեջ դնելը, սակայն չեն ընդունվել ժառանգներից ոչ մեկի կողմից և ժառանգման իրավունքով դեռևս կամ համայնքի սեփականությունը չեն դարձել մինչև 1999 թվականի հունվարի 1-ը:

Նշված իրավունքների հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 11-րդ բաժնի նորմերը կիրառելի են սույն գործով դեռևս չդադարած իրավահարաբերությունների նկատմամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1185-րդ հոդվածի համաձայն՝ ժառանգությունը կասարվում է ըստ կսակի և ըստ օրենքի: Ժառանգությունը կասարվում է ըստ օրենքի, եթե չկա կսակ, կամ դրանում սահմանված չէ ամբողջ ժառանգության ձակասագիրը, ինչդեպ նաև նույն օրենսգրքով սահմանված այլ դեղիքներում:

Սույն գործով ժառանգների Երջանակը դեբտ է որոշվել 25.02.1981 թվականին կազմված կսակով, քանի որ Աթանես Ստեփանյանից բացի մնացած ժառանգները այդ կսակի 2-րդ կետով գրկված են եղել ժառանգությունից:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ժառանգությունը կարող է ընդունվել ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացքում:

Նույն օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողած ժառանգի դիմումի հիման վրա դասարանը կարող է նրան ձանաչել ժառանգությունն ընդունած՝ հարգելի համարելով ժամկետը բաց թողնելու դասձառները, եթե դարձվի, որ ժամկետը բաց թողնելու դասձառ է դարձել այն հանգամանքը, որ ժառանգը չգիտեր և դարձավոր չէր իմանալ ժառանգության բացման մասին ու դայմանով, որ ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողած ժառանգն այդ ժամկետը բաց թողնելու դասձառները վերացվելուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում, դիմել է դասարան:

Սույն գործով ժառանգության բացման դահից առաջացել է իրավահարաբերություն, որի բովանդակության սարրերից մեկը եղել է Ա.Ստեփանյանի սուբյեկտիվ իրավունքը՝ ժառանգելու Տասի ունեցվածքը: Եվ այդ սուբյեկտիվ իրավունքի դադարման փաստը եղել է ժառանգության ընդունման համար օրենքով նախատեսված ժամկետի ավարտը: Հետևաբար Ա.Ստեփանյանը իրավունք ունի դիմելու դասարան ժառանգությունն ընդունած համարվելու դահանջով՝ հիմք ընդունելով ժառանգության համար նախատեսված ժամկետի բաց թողման հարգելի դասձառները, քանի որ նրա սուբյեկտիվ իրավունքը գոյություն է ունեցել, սակայն դրա մասին նա օբյեկտիվ դասձառներով չի իմացել:

Այսդիմումով, բողոքի հիմքերի մասնակիորեն հիմնավոր լինելը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն վճարել բողոքը մասնակիորեն բավարարելու և ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 23.02.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարել բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 23.02.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սննտապահության նախարարի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-841/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Խունդկարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-918(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի հուլիսի 6-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դրամական ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սննտապահության նախարարի 2007 թվականի փետրվարի 19-ի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ծառայության հանգամանադրողների ոլորտային հարկային ծառայության ընդդեմ «Գևորգ-Ա» սահմանափակ դասախանութային ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ 11 191 000 (սասնմեկ միլիոն մեկ հարյուր ինսունմեկ հազար) ՀՀ դրամ բռնագանձելու և հակընդդեմ հայցի՝ Ծառայության Թալինի սարածֆային հարկային ծառայության 2006 թվականի սեպտեմբերի 05-ի թիվ ՍԱ-148469 ստուգման ակտն անվավեր ճանաչելու դիմումների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Ծառայության հանգամանադրողների ոլորտային հարկային ծառայությունը դիմում է բռնագանձել Ընկերությունից 11 191 000 (սասնմեկ միլիոն մեկ հարյուր ինսունմեկ հազար) ՀՀ դրամ:

Ընկերությունը հակընդդեմ հայցով դիմում է անվավեր ճանաչել Ծառայության Թալինի սարածֆային հարկային ծառայության 2006 թվականի սեպտեմբերի 5-ի թիվ ՍԱ-148469 ստուգման ակտը:

ՀՀ սննտապահության նախարարի (այսուհետ՝ Ռատարան) 2007 թվականի փետրվարի 19-ի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն, իսկ հակընդդեմ հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանն չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահնչքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիւցյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Հայաստանի Հանրադատությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, կիրառել է «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածը, «Վարչարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 49-րդ և 50-60-րդ հոդվածները, որոնք չդեմոստրացնում են կիրառվելին:

Բողոք բերած անհրժեշտ նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

«Հայաստանի Հանրադատությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասում սահմանված չէ ստուգման ընթացքի կատարման հրամանը սնտեսավարող սուբյեկտին հանձնելու կամ այդ մասին նրան տեղյակ դառնալու հարկային մարմնի դատարանությունը:

Այնուհանդերձ, սնտեսավարող սուբյեկտը տեղեկացվել է ինչպես ստուգման ժամկետը երկարաձգելու, այնպես էլ ստուգման ընթացքը կատարելու մասին:

2) Դատարանը չի կիրառել «Հայաստանի Հանրադատությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 44-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 46-րդ հոդվածը, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ, 25-րդ և 27-րդ հոդվածները, որոնք դեմոստրացնում են կիրառելին:

Բողոք բերած անհրժեշտ նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ընկերությունում բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ձեռնարկի վերստուգում իրականացնելու համար ստուգման ժամանակաշրջան է սահմանվել 2001 թվականի հուլիսի 1-ից մինչև 2004 թվականի հունվարի 1-ը, իսկ շահութահարկի մասով ստուգման ժամանակաշրջան է սահմանվել 2001 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2004 թվականի հունվարի 1-ը: Ստուգում իրականացնող անձինք շահութահարկի մասով ստուգումն իրականացրել են սահմանված ժամանակաշրջանի համար և վերստուգումն իրականացրել են 2001 թվականի համար ներկայացված հավելվածություններում արձանագրված սարեկան արդյունքներով, քանի որ «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 44-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ շահութահարկի գումարը որոշվում է յուրաքանչյուր սարվա արդյունքներով, այսինքն՝ ստուգում իրականացնող անձինք շահութահարկի գծով ստուգումն իրականացրել են հանձնարարագրով սահմանված ստուգման ընդգրկվող ժամանակաշրջանում և գործել են «Հայաստանի Հանրադատությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 4-րդ կետով նախատեսված դրույթների համաձայն:

3) Դատարանը սխալ է կիրառել «Հայաստանի Հանրադատությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

Բողոք բերած անհրժեշտ նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ծառայության դեմ 2005 թվականի փետրվարի 8-ի թիվ 148469 հանձնարարագրով Ընկերությունում բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ձեռնարկի կրկնակի ստուգում/վերստուգում իրականացնելը հանձնարարվել է Ծառայության Թալինի սարածային հարկային տեսչության աշխատակիցներ Ռուբիկ Դավթյանին և Մերժա Սարգսյանին: Վերստուգումը փաստացի սկսվել է 2005 թվականի փետրվարի 23-ին, սակայն Ծառայության դեմ 2005 թվականի փետրվարի 25-ի թիվ 1-07/58Ա հրամանով վերստուգումը կատարվել է, իսկ 2006 թվականի օգոստոսի 4-ի թիվ 1-07/587-Ա հրամանով վերստուգումը վերսկսվել է:

Վերջինիս հրամանով Ծառայության աշխատակից Ռուբիկ Դավթյանը, որը մինչ այդ փոխադրվել էր աշխատանքի Ծառայության հանգրվանային շտաբի հարկային ծառայության վերահսկողության և զանձումների թիվ 2-րդ բաժնի՝ գլխավոր հարկային ծեսուչի հաստիքով, ներգրավվել է կասեցված վերսուզման աշխատանքներին, այսինքն՝ վերսուզմանը նոր անձ չի ընդգրկվել և սուգումն իրականացնող անձին այլ անձով փոխարինելու մասին ճշտեցված սուբյեկտի ղեկավարության անձին տեղյակ դառնելու անհրաժեշտություն չի առաջացել:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը ղախանջել է բեկանել Դատարանի 2007 թվականի փետրվարի 19-ի վճիռը՝ հայցի մեծման և հակընդդեմ հայցը բավարարելու մասերով:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ վարչապետի 2005 թվականի հունվարի 18-ի թիվ 084-213 հանձնարարությամբ Ծառայության ղեկին հանձնարարվել է Ընկերությունում 2001 թվականի հուլիսի 1-ից մինչև 2004 թվականի հունվարի 1-ն ընկած ժամանակահատվածի համար կատարել բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ճշտության վերսուզում:

2) Ծառայության ղեկի 2005 թվականի փետրվարի 8-ի թիվ 148469 հանձնարարագրի համաձայն՝ հանձնարարվել է Ընկերությունում 2001 թվականի հուլիսի 01-ից մինչև 2004 թվականի հունվարի 1-ն ընկած ժամանակահատվածի համար կատարել բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ճշտության վերսուզում, որից շահութահարկի գծով վերսուզումը հանձնարարվել է կատարել 2001 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2004 թվականի հունվարի 1-ը ժամանակահատվածի համար:

3) Ծառայության ղեկի 2005 թվականի փետրվարի 25-ի թիվ 1-07/158-Ա հրամանով վերսուզման ընթացքը կասեցվել է:

4) Գործում բացակայում է Ծառայության կողմից սուգման ընթացքի կասեցման մասին Ընկերությանը տեղեկացնելու վերաբերյալ աղացույցը:

5) Ծառայության ղեկի 2006 թվականի օգոստոսի 4-ի թիվ 1-07/-587Ա հրամանով վերսուզումը վերսկսվել է 2006 թվականի օգոստոսի 7-ից, վերսուզման ժամկետը երկարաձգվել է 10 անընդմեջ աշխատանքային օրով: Վերսուզումն ավարտվել է 2006 թվականի սեպտեմբերի 5-ին:

6) Ծառայության ղեկի 2006 թվականի օգոստոսի 4-ի թիվ 1-07/-587Ա հրամանով Ընկերությունում վերսուզում իրականացնող Ծառայության Թայինի սարածային հարկային ծեսուչության վերահսկողության և զանձումների բաժնի գլխավոր հարկային ծեսուչ Ռուբիկ Դավթյանի փոխարեն վերսուզմանը ներգրավվել է Ծառայության հանգրվանային շտաբի հարկային ծեսուչության վերահսկողության և զանձումների թիվ 2 բաժնի գլխավոր հարկային ծեսուչ Ռուբիկ Դավթյանը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաքննությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Վճռաբեկ բողոքի սույն հիմքի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը հարկ է

համարում անդրադառնալ և գնահատման առարկա դարձնել բողոքում վկայակոչված հետևյալ իրավական հարցադրումները՝

1. արդյո՞հարկային մարմինը Պարսավուր է սուզման ընթացքի կասեցման հրամանը սնտեսվարող սուբյեկտին հանձնել կամ այդ մասին նրան տեղյակ դառնել,

2. ո՞րն է սուզման ընթացքի կասեցման հրամանը սնտեսվարող սուբյեկտին չհանձնելու իրավական հետևանքը:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ առանձին տեսակի վարչական վարույթների առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքներով և Հայաստանի Հանրապետության միջազգային դայմանագրերով:

Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ «Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքով կարգավորվում են սուզումների իրականացման բնագավառում վարչական վարույթի իրականացման կարգը և առանձնահատկությունները, իսկ նման առանձնահատուկ կարգավորման բացակայության դայմաններում գործում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի դրույթները:

Հետևաբար, եթե սուզման ընթացքի կասեցման հրամանի մասին սուզվող սնտեսվարող սուբյեկտին տեղյակ դառնելու հարկային մարմնի Պարսավորության վերաբերյալ հարաբերությունները չեն կարգավորվում «Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքով, ադա կիրառվում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի դրույթները:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 49-րդ հոդվածի 4-րդ մասով սահմանված է վարչական վարույթի կասեցման մասին որոշումը եռօրյա ժամկետում վարչական վարույթի մասնակիցներին Պարսավուր ձևով ուղարկելու վարչական մարմնի Պարսակառությունը, որոշյալին չիրականացնելը **խախտել է** սնտեսվարող սուբյեկտի այդ ակտին **տեղյակ լինելու իրավունքը**:

Հետևաբար, վճռաբեկ բողոքի հիմքում ընկած այն փաստարկը, որ «Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասում բացակայում է սուզման ընթացքի կասեցման հրամանի մասին Ընկերությանը տեղյակ դառնելու հարկային մարմնի Պարսավորությունը, հետևաբար և Ծառայությունը գործել է օրենքի բրջանակներում, անհիմն է:

Պարսավասնելու համար այն հարցին, թե ո՞րն է վերոնշյալ հոդվածի խախտման իրավական հետևանքը, նախ և առաջ հարկ է ֆննարկման առարկա դարձնել այն հարցադրումը, թե ինչդիսի իրավական ակտ է հանդիսանում վերսուզման ընթացքը կասեցնելու մասին հրամանը:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական վարույթը **վարչական ակտ ընդունելուն ուղղված գործունություն է**: Նույն օրենքի 20-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական վարույթը բաղկացած է միմյանց հետ փոխկադակցված՝ հարուցման, ընթացիկ և եզրափակիչ փուլերից:

Վարչական վարույթը հարուցվում է անձի (անձանց) դիմումի կամ վարչական մարմնի նախաձեռնության հիման վրա (**հարուցման փուլ**): Դիմումին կամ վարչական մարմնի նախաձեռնությանը համադրասախտան իրականացվում են վարչական գործի ֆննարկման հետ կադված՝ սույն օրենքով նախատեսված գործառույթները (**ընթացիկ փուլ**):

Վարչական վարույթը եզրափակվում է **վարչական ակտի ընդունմամբ (եզրափակիչ փուլ)**:

Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ վարչական վարույթը մի գործընթաց է, որը կարող է բաղկացած լինել մի քանի փուլերից, և այդ բոլոր փուլերը հետադիմորդ են միասնական նոյասակ, այն է՝ վարչական ակտի ընդունում:

Ինչ վերաբերում է սուղուման ընթացքը կասեցնելու մասին որոշմանը, առաջ այն հանդիսանում է վարչական վարույթի ընթացքում ընդունվող ընթացակարգային, այլ ոչ թե վարչական ակտ, քանի որ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի իմաստով վարչական ակտի բնորոշման հասկանիլի է համարվում արտաքին ներգործությունը, հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նոյասակ հետադիմորդ, և այդ ակտը դեռ է ուղղված լինի անձանց համար իրավունքներ և դատարանություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալ՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վերսուղման ընթացքը կասեցնելու մասին հրամանը «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով չի կարող գնահատվել որդես վարչական ակտ, քանի որ այն իրենից ներկայացնում է վարչական վարույթի իրականացման ուղղված գործառնություն և **անմիջականորեն** ուղղված չէ այլ անձանց համար իրավունքներ կամ դատարանություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն: «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը Հայաստանի Հանրապետության ժողովրդի, Հայաստանի Հանրապետության դեսական կամ սեղական ինքնակառավարման մարմինների, դեսական կամ համայնային հիմնարկների, ինչդես նաև իրավաբանական անձանց, դրանց առանձնացված սուրբաբաժանումների կամ հիմնարկների՝ օրենքով նախատեսված դեղբերում և կարգով իրենց լիազորությունների շջանակում ընդունած դատարանական գրավոր փաստաթուղթ է, որով սահմանվում են դատարանի ճանաչման, դատարանության, դատարանության, կատարման կամ կիրառման ենթակա իրավունքներ, դատարանություններ, դատարանացվություններ, սահմանափակումներ կամ այլ կանոններ:

Նույն հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ անհատական ակտ է նույն հոդվածի առաջին մասում նշված մարմինների՝ իրենց լիազորությունների շջանակում ընդունած իրավական այն ակտը, որն ունի ժամանակավոր կամ մեսական բնույթ, նախատեսված է մեկանգամյա կամ բազմակի կիրառման համար, չի դարձնակում իրավական նորմ և սահմանում է վարագծի կանոններ միայն դրանում ուղղակի անհատադես նշված (նախատեսված) ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կամ դեսական կամ սեղական ինքնակառավարման մարմինների կամ դեսական կամ համայնային հիմնարկների համար:

Անհատական իրավական ակտն ընդունվում է միայն նորմափիլ իրավական ակտի համաձայն և դրա սահմանած շջանակում:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալ՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սուղուման ընթացքը կասեցնելու Ծառայության դեսի հրամանը հանդիսանում է անհատական իրավական ակտ, քանի որ դրան բնորոշ են վերոնշյալ հոդվածով նախատեսված հասկանիլիները: Մասնավորադես, կասեցման մասին որոշումը սահմանում է վարագծի կանոններ միայն դրանում ուղղակի անհատադես նշված դատարանացար անձանց համար և ընդունվել է նորմափիլ իրավական ակտի՝ «Հայաստանի Հանրապետությունում սուղումների կազմակերմման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն, դրա սահմանած շջանակում:

Իսկ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության Նախագահի, Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի նախագահի, Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի, գերատեսչական, սեղական ինֆնակառավարման մարմինների, ղեկական այլ մարմինների, ղեկական կամ համայնֆային հիմնարկների, իրավաբանական անձանց անհասական իրավական ակտերն ուժի մեջ են մտնում դրանց ընդունմանը հաջորդող օրվանից: Եթե նույն մասով սահմանված անհասական իրավական ակտերով նախատեսված է դատականություն (այդ թվում՝ հանձնարարություններ) սահմանող կամ ղեկական մարմինների, ղեկական կամ համայնֆային հիմնարկների կամ անձանց իրավական վիճակը վաթարացնող դրույթ, ադա այդ անհասական իրավական ակտերն ուժի մեջ են մտնում սլյալ անհասական իրավական ակտը համադասասխան մարմիններում կամ կազմակերպություններում մոտֆագրվելու կամ դաճոնասար անձանց կամ ֆադաֆաղիներին հանձնվելու կամ նրանց սրամադրած (նճած) զոնվելու կամ բնակության վայր ուղարկելու կամ դաճաճ այլ կարգով իրազեկելու օրվան հաջորդող օրվանից:

Հիմֆ ընդունելով վերոնճյալը՝ Վճաբեկ դասարանը զոնում է, որ սոուզման ընթաղը կասեղնելու մասին հրամանը, հանդիսանալով անհասական իրավական ակտ, վարֆագծի կանոններ է սահմանում դրանում անհասադես նճված հարկային սեսուղների համար և ուժի մեջ է մոնում նրանց հանձնելու դահիղ:

Հեսաբար անհիմն են Դասարանի դասճառաբանություններն այն մասին, որ վերսուզման ընթաղը կասեղնելու մասին հրամանի վերաբերյալ Ընկերությանը չճանուղելու դայմաններում հրամանն ուժի մեջ չի մեել, խախտվել է սոուզման համար օրենֆով նախասեսված առավելազույն ժամկեսը և այն սեել է 2005 թվականի փեսրվարի 25-ից մինչև 2006 թվականի սեղեսմբերի 5-ը, ֆանի որ վերոնճյալ իրավական ակտի ուժի մեջ մոնելու հարղը կարգավորվում է «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենֆով, այլ ոչ թե Դասարանի կողմիղ կիրառված «Վարչարարության հիմունֆների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենֆով:

Ինչ վերաբերում է Դասարանի այն դասճառաբանությանը, որ վերսուզումը սկսելու վերաբերյալ հրամանն Ընկերությանը հանձնվել է 2006 թվականի օզոսոսի 10-ին, իսկ վերսուզումը սկսվել է 2006 թվականի օզոսոսի 7-ին, և հեսաբար վերսուզման արղոմնում կազմված ակտի հիմնում դրվել են օրենֆի խախտմամբ ճեոբ բերված սեղեկություններ, անհիմն է հեսկյալ դասճառաբանությամբ:

ՀՀ ֆադաֆաղիական դասավարության օրենսզրֆի 159-րդ հոդվածի համաճայն՝ ղեկական մարմինների, սեղական ինֆնակառավարման մարմինների և դրանց դաճոնասար անձանց՝ օրենֆին հակասող ակոն անվավեր ճանաչելու կամ զործողությունը վիճարկելու համար հիմֆ են նճված ակոն օրենֆին հակասելը և դիմողի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենֆներով երաճխավորված իրավունֆի և (կամ) ազաոության խախտման փաստի առկայությունը:

Նճված նորը սահմանում է ղեկական մարմինների կամ դրանց դաճոնասար անձանց ընդունած ակտը դասարանի կողմիղ անվավեր ճանաչելու կամ զործողությունը վիճարկելու հնարավորություն բաղառադես այն դեղերում, երբ միաճամանակ առկա են երկու հիմֆեր (դայմաններ): Ադ հիմֆերն են՝

1. ակոն օրենֆին հակասելը,
2. դիմողի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենֆներով երաճխավորված իրավունֆի և (կամ) ազաոության խախտումը:

Մինչդեռ սույն ֆաղաֆաղիական գործով Դատարանը, անդրադառնալով վերսուզումը սկսելու վերաբերյալ հրամանն օրենքով նախատեսված ժամկետում Ընկերությանը չհանձնելու հանգամանքին, գնահատման առարկա չի դարձրել այն հարցը, թե վերոնշյալ հրամանն Ընկերությանն ուժացումով հանձնելու արդյունքում Ընկերության՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով երաշխավորված որ իրավունքներն են խախտվել, և նման խախտման ենթադրյալ առկայությունն որևէ կերպով է ազդել սուզման արդյունքներին՝ Ընկերության իրավունքների դաշտում:

2) Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սուզումն սկսելուց առաջ համադասասխան դեսական մարմնի ղեկավարը (փոխարինող դաշտնասար անձը) սուզում իրականացնելու մասին հրադարակում է հրաման կամ հանձնարարագիր, որտեղ նշվում են սուզում իրականացնող մարմնի անվանումը, սուզվող ճեղքավարող սուբյեկտի լրիվ անվանումը, սուզումն իրականացնող դաշտնասար անձի (անձանց) դաշտնը, անունը, ազգանունը: Հրամանում կամ հանձնարարագրում չնշված դաշտնասար անձինք չեն կարող մասնակցել սուզմանը: Ծառայողական դաշտակառույցները կատարելու անհնարինության դաշտառով սուզումն իրականացնող դաշտնասար անձին **այլ անձով** փոխարինելու դեպքում փոփոխությունը կատարվում է հրամանով, որի մասին ճեղքավարող սուբյեկտը ծանուցվում է նույն հոդվածով սահմանված կարգով:

Մինչդեռ սույն ֆաղաֆաղիական գործով Ընկերությունում բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ձեռքարկան կրկնակի սուզում/վերսուզում իրականացնելը Ծառայության դեպքի 2005 թվականի փետրվարի 8-ի թիվ 148469 հանձնարարագրով հանձնարարվել է Ծառայության Թալինի սարածֆային հարկային ճեղքային աշխատակիցներ Ռուբիկ Դավթյանին և Մերյոժա Սարգսյանին: Այնուհետև, Ծառայության աշխատակից Ռուբիկ Դավթյանը փոխադրվել է աշխատանքի Ծառայության հանրահարկողների դորսային հարկային ճեղքային վերահսկողության և գանձումների թիվ 2-րդ բաժին գլխավոր հարկային ճեղքային հաստիքով և ներգրավվել է վերսուզման աշխատանքներին: Այսինքն՝ սուզումն իրականացնող **անձը** չի փոփոխվել, իսկ նրա դաշտնի փոփոխության մասին ճեղքավարող սուբյեկտին տեղյակ դաշտելու անհրաժեշտությունը «Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իմաստով բացակայում է, քանի որ օրենսդրի սրամաբանությամբ սուզում իրականացնող անձի դաշտնի փոփոխությանը տեղյակ լինելով կամ չլինելով ճեղքավարող սուբյեկտին որևէ իրավունք կամ դաշտակառույցն չի վերադառնում:

3) Բողոքը երրորդ հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Հայաստանի Հանրապետությունում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի համաձայն՝ վերսուզումն սուզում իրականացնող մարմնի կողմից նույն ճեղքավարող սուբյեկտի մոտ մեկ անգամ ընթացքում կատարված երկրորդ (կրկնակի) սուզումն է: Ֆինանսատեսական գործունեության վերսուզումներ կարող են իրականացվել բացառապես Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի գրավոր հանձնարարությամբ:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ վարչապետի 2005 թվականի հունվարի 18-ի թիվ 084-213 հանձնարարությամբ Ծառայության դեպքին հանձնարարվել է Ընկերությունում կատարել բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ձեռքարկան վերսուզում 2001 թվականի **հուլիսի** 1-ից մինչև 2004 թվականի հունվարի 1-ն ընկած ժամանակահատվածի համար:

Մինչդեռ, Ծառայության դեֆի 2005 թվականի փետրվարի 8-ի թիվ 148469 հանձնարարագրի համաձայն, Ընկերությունում շահութահարկի գծով վերստուգումը հանձնարարվել է կատարել 2001 թվականի **հունվարի** 1-ից մինչև 2004 թվականի հունվարի 1-ն ընկած ժամանակահատվածի համար: Այսինքն՝ շահութահարկի գծով վերստուգում իրականացնելիս Ծառայությունը դուրս է եկել սուզմամբ ընդգրկվող ժամանակաշրջանի սահմաններից և չի դաստիարակել սուզմամբ ընդգրկվող ժամանակաշրջանը:

Հետևաբար, Դատարանի վճիռը՝ շահութահարկի գծով 2001 թվականի համար հաշվարկված դարձվորության գումարի բռնագանձումը մերժելու և նշված դարձվորության մասով սուզման ակտն անվավեր ճանաչելու մասով հիմնավոր է:

Այսդիմով, սույն վճռաբեկ բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն Դատարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 2007 թվականի փետրվարի 19-ի վճռի՝ հայցի՝ շահութահարկի գծով 2002 և 2003 թվականների, ինչդեռ նաև ավելացված արժեքի հարկի գծով՝ 2001, 2002 և 2003 թվականների համար առաջադրված հարկային դարձվորությունների գումարի բռնագանձումը մերժելու, ինչդեռ նաև հակընդդեմ հայցը՝ նույն հարկային դարձվորությունների վերաբերյալ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարման ծառայության Թալինի սարածֆային հարկային շեշտության 2006 թվականի սեպտեմբերի 5-ի թիվ ՍԱ-148469 սուզման ակտն անվավեր ճանաչելու մասերը և գործն այդ մասերով ուղարկել նույն դատարան՝ նոր ֆնուրության:

2. ՀՀ սնտեսական դատարանի 2007 թվականի փետրվարի 19-ի վճռի մնացած՝ հայցի մասը բավարարելու, հայցի՝ շահութահարկի գծով 2001 թվականի համար առաջադրված հարկային դարձվորության գումարի բռնագանձումը մերժելու, ինչդեռ նաև հակընդդեմ հայցի՝ նույն հարկային դարձվորության վերաբերյալ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարման ծառայության Թալինի սարածֆային հարկային շեշտության 2006 թվականի սեպտեմբերի 5-ի թիվ ՍԱ-148469 սուզման ակտն անվավեր ճանաչելու մասերը թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-326
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Հակոբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-951(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒԲՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի հուլիսի 6-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆիննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 2007 թվականի փետրվարի 19-ի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ծառայության Խորհրդային հարկային ծառայության (այսուհետ՝ Հարկային ծառայություն) ընդդեմ «Ուրարտու-Ալեն» սահմանափակ լիաժամանակացված ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ 811 350 (ութ հարյուր սասնմեկ հազար երեք հարյուր հիսուն) ՀՀ դրամ բռնագանձելու դատահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Գիմնելով դատարան՝ Հարկային ծառայությունը դատահանջել է բռնագանձել Ընկերությունից 811 350 (ութ հարյուր սասնմեկ հազար երեք հարյուր հիսուն) ՀՀ դրամ:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2007 թվականի փետրվարի 19-ի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ 524 250 (հինգ հարյուր ֆանչորս հազար երկու հարյուր հիսուն) ՀՀ դրամ դատական տուր բռնագանձելու մասով, իսկ հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների շահագործման կանոնները խախտելու համար առաջադրված տուգանքը բռնագանձելու մասով հայցը մերժվել է՝ ստուգման արդյունքում կազմված ակտն Ընկերության ղեկավարին չներկայացնելու դատաճանաչմանությամբ:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:
Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆիննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ստուգման հանձնարարագիրը ստուգողների կողմից ներկայացվել է դատաստիսանողին, սակայն վերջինս հրաժարվել է ստուգել այն:

2) Դատարանը կիրառել է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածը, որը չդիմաց է կիրառել:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ստուգման ակտում նշված է խախտված իրավական նորմը՝ ՀՀ կառավարության 1998 թվականի մայիսի 15-ի թիվ 298 որոշումը, իսկ ստուգման ակտը ստուգողների կողմից ներկայացվել է դատաստիսանողին, սակայն վերջինս հրաժարվել է ստուգել ակտը և ստանալ դրա մեկ օրինակը: Այդ մասին ստուգող ժողովի կողմից 2003 թվականի հուլիսի 23-ին կազմվել է արձանագրություն:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը ղախանջել է բեկանել Դատարանի 2007 թվականի փետրվարի 19-ի վճիռը՝ հայցը մերժելու մասով և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ծառայության դեմ 2003 թվականի հուլիսի 21-ի թիվ 205733 հանձնարարագրի համաձայն՝ հանձնարարվել է Ընկերությունում կատարել հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների ներդրման և դրանց բազմաթիվ կանոնների ղախման մասին ձեռնարկի ստուգում:

2) 2003 թվականի հուլիսի 23-ի թիվ 205733 ստուգման ակտով հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների բազմաթիվ կանոնների խախտման համար Ընկերության նկատմամբ հաշվարկվել է 300 000 (երեք հարյուր հազար) ՀՀ դրամ սուգանք:

3) Ստուգման ակտով որդես սնտեսավարող սուբյեկտի կողմից խախտված իրավական ակտ, նշվել են ՀՀ կառավարության 1998 թվականի մայիսի 15-ի «Հայաստանի Հանրապետության հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների ներդրման մի բարձր միջոցառումների մասին» թիվ 298 որոշումը և ՀՀ հարկային շեշտության դեմ 1998 թվականի նոյեմբերի 27-ի «Հայաստանի Հանրապետությունում կիրառման համար թույլատրվող հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների բազմաթիվ կանոնները հաստատելու մասին» թիվ 01/58 հրամանը:

4) 2003 թվականի հուլիսի 23-ին կազմվել է արձանագրություն այն մասին, որ ստուգման ընթացքում Ընկերության սնտես Ս.Ասլանյանը բացակայել է:

5) Գործում բացակայում է 2003 թվականի հուլիսի 23-ի թիվ 205733 ստուգման ակտի Ընկերության ղեկավարին ներկայացնելու, այդ թվում՝ փոստի միջոցով հանձնելու մասին աղայույց:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառարանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ հրամանի կամ հանձնարարագրի երկու օրինակը, ստուգումն սկսելուց առնվազն երեք աշխատանքային օր առաջ, տրվում է սնտեսավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող ղառնցատար անձին, բացառությամբ հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման խախտումների

բացահայտմանն ուղղված դեղմերում իրականացվող սնուցումների: Վերջինս դարձավոր է ստորագրել մեկ օրինակի վրա՝ հաստատելով, որ ծանուցված է սնուցման անցկացման մասին: Ստորագրված օրինակը վերադարձվում է սնուցող ղեկավարի մարմնի ղեկավարին:

Դատարանը, հիմք ընդունելով վերոնշյալ հոդվածը, եզրակացրել է, որ օրենսդիրը հսկիչ-դրամարկղային մեխանիզմների շահագործման կանոնների ղախողանության սնուցումն իրականացնելու համար սահմանել է որոշակի կարգ, այն է՝ սնեստավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող ղեկավարին սնուցման անցկացման մասին ծանուցելը, որը ղեկավարի կողմից է կատարվում օր առաջ, առավոտը սկսելուց անմիջապես առաջ:

Վերոնշյալ եզրահանգումը հակասում է «Հայաստանի Հանրապետությունում սնուցումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասի բովանդակությանը և չի համադասասխանում հոդվածի ղախանջներին հետևյալ դատարանական որոշումով:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դրոշմակալող բառերի և արտահայտությունների առաջի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի ղախանջները: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չլինելով փոփոխվող դրա իմաստը:

«Հայաստանի Հանրապետությունում սնուցումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասը սնեստավարող սուբյեկտին հսկիչ-դրամարկղային մեխանիզմների կիրառման խախտումների բացահայտմանն ուղղված **սնուցումներից առաջ** սնուցման անցկացման մասին ծանուցելու դատարանական չի նախատեսում: Իսկ ինչ վերաբերում է վերոնշյալ հոդվածով նախատեսված հանձնարարագրի մեկ օրինակի վրա սնեստավարող սուբյեկտի կողմից ստորագրելու դրույթին, որը նախատեսվում է որդես սնուցվող սնեստավարող սուբյեկտի կողմից սնուցման մասին ծանուցված լինելը հավաստող հանգամանք, և որը Դատարանի կողմից մեկնաբանվել է որդես հսկիչ-դրամարկղային մեխանիզմների շահագործման կանոնների ղախողանման վերաբերյալ **սնուցում իրականացնելուց առաջ** սնեստավարող սուբյեկտին սնուցման անցկացման մասին ծանուցելու դատարանական, առաջ իրականում հոդվածի այդ կարգավորումը հանդիսանում է սնուցումների անցկացման ընդհանուր կանոնի սրամարանական շարունակությունը և չի վերաբերում հսկիչ-դրամարկղային մեխանիզմների շահագործման կանոնների սնուցման դեղմերի համար նախատեսված բացառությանը:

Վճռաբեկ դատարանը նման եզրահանգման համար հիմք է ընդունում նաև այն հանգամանքը, որ «Հայաստանի Հանրապետությունում սնուցումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասը ղեկավարի մեկնաբանվող հաշվի առնելով հսկիչ-դրամարկղային մեխանիզմների շահագործման կանոնների ղախողանության հետ կապված սնուցումների առանձնահատուկ բնույթը և դրանց արդյունավետ իրականացումն առաջադրելու համար որոշ ղայմանների դատարանական անհրաժեշտությունը:

Մասնավորադես, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ հսկիչ-դրամարկղային մեխանիզմների շահագործման հետ կապված խախտումների բացահայտման ղախանջում է վարչական մարմնի արագ գործելու անհրաժեշտություն, հետևաբար նման **սնուցում իրականացնելուց առաջ** սնեստավարող սուբյեկտին սնուցման անցկացման մասին ծանուցելու դեղմում անհնար կրառնա օրենքով նախատեսված սնուցման նդատակների իրագործումը:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վերոնշյալ իրավական հարցադրումը որևէ նշանակություն չունի սույն գործի լուծման տեսանկյունից, քանի որ սկյալ

դեղմում ներկայացվել է գումարի բռնագանձման հայցադառնանք, և ներկայացված դառնանքի Երջանակում դասարանի կողմից քննարկման է ենթակա բացառադես այն իրավական հարցը, թե արդյոք առկա՞ է գումարի վճարման դարձավորություն, թե՞ ոչ:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակիորեն հեժկյալ պատճառաբանությամբ.*

Բողոք բերած անձի դատառաբանությունները Դասարանի կողմից «Հայասանի Հանրադեսությունում սուդումների կազմակերմման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասը կիրառելու առնչությամբ անհիմն են հեժկյալ դատառաբանությամբ.

«Հայասանի Հանրադեսությունում սուդումների կազմակերմման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ կազմված ակժն սուդում իրականացնող անձինք երեք օրվա ընթացմում դեսք է ներկայացնեն ճնեսավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող դաեսոնասար անձին: Կազմված ակժն սոնրագում են սուդումն իրականացնող դաեսոնասար անձինք և ճնեսավարող սուբյեկտի ղեկավարը կամ նրան փոխարինող դաեսոնասար անձը: Տարաձայնությունների դեղմում կողմերի կարծիքներն արձանագրվում են ակժում: Ալժն սոնրագրելուց հրաժարվելու դեղմում դրա մասին ակժում կասարվում է համադասասիսան գրառում:

Մինչդեռ սույն քաղաքացիական գործով 2003 թվականի հուլիսի 23-ի թիվ 205733 սուդման ակժն սուդվող ճնեսավարող սուբյեկտի ղեկավարի կամ նրան փոխարինող դաեսոնասար անձի կողմից չի սոնրագրվել:

Ինչ վերաբերում է վճռաքել բողոքում ժեղ գժած այն փաստարկին, որ սուդման ակժն սուդողների կողմից ներկայացվել է դասասիսանողին, սակայն վերջինս հրաժարվել է սոնրագրել ակժը և սսանալ դրա մեկ օրինակը, որի համար սուդող ժեսուչների կողմից 2003 թվականի հուլիսի 23-ին կազմվել է արձանագրություն, ադա այն չի համադասասիսանում իրականությանը, քսնի որ սուդող դաեսոնասար անձանց կողմից 2003 թվականի հուլիսի 23-ին կազմված արձանագրության համաձայն՝ սուդմանն Ընկերության ճնօրեն Ս.Ասլանյանը **քացակայել է:**

Նեված փաստերի հիման վրա Վճռաքել դասարանը գժնում է, որ սուդում իրականացնող դաեսոնասար անձինք չեն կասարել «Հայասանի Հանրադեսությունում սուդումների կազմակերմման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախասեսված՝ սուդման արդյունմում կազմված ակժն սուդվող ճնեսավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող դաեսոնասար անձին ներկայացնելու դարձավորությունը:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ գրավոր վարչական ակժն ուժի մեջ է մժնում այդ ակժի ընդունման մասին՝ նույն օրենքի 59-րդ հոդվածով սահմանված կարգով իրագրելելուն հաջորդող օրվանից:

Նույն օրենքի 59-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ գրավոր վարչական ակժն ընդունումից հեսո՝ եռօրյա ժամկեսում, դեսք է հանձնվի վարույթի մասնակիցներին:

Վճռաքել դասարանը նախկինում կայացրած իր որոեմամբ (ժե՛ս «Իզի Սսար» ՄՊԸ ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, 17.11.2006թ., քաղաքացիական գործ թիվ 3-2238/ՏԴ (Հարկային ժեսուչության 20.07.2006 թվականի թիվ 2305600 ակժն անվավեր ճանաչելու դառնանքով) Վճռաքել դասարանի որոեումների ընժրանի, հասոն առաջին, էջ 366-371) արդեն իսկ արժահայժել է իրավական դիրքորոեում այն մասին, որ վերոնեյալ հոդվածներով անձի՝ վարչական ակժին ժեղեկանալու իրավունքը դաեսդանվում (երաեխավորվում) է

«Վարչարարության հիմնունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 59-րդ և 60-րդ հոդվածներով նախատեսված երաշխիքային նորմերով: Դրանց համաձայն՝ այդ իրավունքի խախտման հետևանք է վարչական ակտն այն սահմադրված հաջորդող օրն ուժի մեջ մտնելը: «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դրույթները չկատարելու հետևանքով վարչական մարմինը կրում է վարչական ակտի ուժ ուժի մեջ մտնելու արդյունքում առաջացող իրավական հետևանքի ռիսկը:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ սույն ֆաղափարակային գործով Ծառայության կողմից ստուգման ակտն Ընկերությանը հանձնելու (ներկայացնելու) մասին առաջարկի դատարանին չի ներկայացվել, հետևաբար «Վարչարարության հիմնունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 59-րդ և 60-րդ հոդվածների ուժով ստուգման ակտն ուժի մեջ չի մտել: Ծառայության՝ ուժի մեջ չմտած ակտը չի կարող իրավական հետևանքներ առաջացնել, այսինքն՝ հիմք հանդիսանալ այդ ակտով առաջադրված տուգանքի բռնագանձելու համար (սե՛ս, օրինակ՝ ՀՀ սննդամթերքի մրցակցության դաշտում տեղական հանձնաժողովը ընդդեմ «Վագրա» ՍՊԸ, 17.11.2006թ., ֆաղափարակային գործ թիվ 3-1714/ՏԳ (500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումար բռնագանձելու և սեղեկավարություն ներկայացնելուն դադարեցնելու դրույթներով) Վճռաբեկ դատարանի որոշումների ընթացքում, հասն առաջին, էջ 163-167):

Դատարանի եզրահանգումը՝ «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի առաջին մասի խախտման վերաբերյալ, անհիմն է հետևյալ դատաճառարանությամբ.

Դատարանի վճռով նշվել է, որ ստուգող դաշտում ստուգման անձինք, խախտելով «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի դրույթները, չեն նշել այն իրավական նորմը, որի դրույթները չեն կատարվել: Մինչդեռ Դատարանը նման եզրակացության է հանգել՝ հաշվի չառնելով այն հանգամանքը, որ 2003 թվականի հուլիսի 23-ին կազմված թիվ 205733 ստուգման ակտով որդես սննդամթերքի սուբյեկտի կողմից խախտված իրավական ակտն նշվել է նաև խախտումը հայտնաբերելու դրույթներով գործող ՀՀ հարկային տեսչության մեջ 1998 թվականի նոյեմբերի 27-ի «Հայաստանի Հանրապետությունում կիրառման համար թույլատրվող սուբյեկտ-դրամարկային մեքենաների շահագործման կանոնները հաստատելու մասին» թիվ 01/58 հրամանը (ուժը կորցրել է 2004 թվականի դեկտեմբերի 11-ին):

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ թեև սույն գործով ներկայացված վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքը և մասնակիորեն երկրորդ հիմքը հիմնավոր են, սակայն դրանք բավարար չեն Դատարանի վճիռը բեկանելու համար, քանի որ ՀՀ ֆաղափարակային դատարարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի սրամարտությամբ՝ գործն ըստ էության ճիշտ լուծող դատական ակտի թերի դատաճառարանված, սխալ դատաճառարանված կամ չդատաճառարանված լինելն ինքնին հիմք չէ դատական ակտը բեկանելու համար:

Այսպիսով, սույն ֆաղափարակային գործով Ծառայության՝ վճռաբեկ բողոքով վիճարկվող գումարն Ընկերությունից բռնագանձելու իրավական հիմքերի բացակայության դրույթներում սույն վճռաբեկ բողոքի առաջին և մասնակիորեն երկրորդ հիմքերում նշված Դատարանի կողմից թույլ տրված խախտումների առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտարկում է ոչ բավարար Դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարակային դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սննդային դասարանի 2007 թվականի փետրվարի 19-ի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnraqrupjունի
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnraqrupjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1249
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Տավարացյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1123(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի հուլիսի 6-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով «Բինամ» սահմանափակ դատաստանությանը ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 2007 թվականի ապրիլի 5-ի վճռի դեմ՝ ըստ Ընկերության դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեպքի ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն)՝ դեպքի մարմնի և դրա դատարանային անձի օրենսդրական հակասող ակտերն անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադատությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դիմում է անվավեր ճանաչել Ծառայության դեպքի 2006 թվականի սեպտեմբերի 7-ի թիվ 1018232 հանձնարարագիրը, Ծառայության Քանախո-Չեյթուն հարկային տեսչության 2006 թվականի հոկտեմբերի 16-ի թիվ 1018232 ստուգման ակտը՝ 1-ին կետում նշված խախտման, 2 905 400 (երկու միլիոն ինը հարյուր հինգ հազար չորս հարյուր) ՀՀ դրամ գումարի մասով և Ծառայության գանգատարկման հանձնաժողովի 2006 թվականի նոյեմբերի 3-ի թիվ 138/2 որոշումը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2007 թվականի ապրիլի 5-ի վճռով դիմումը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ընկերությունը:

Միաժամանակ, Ընկերության կողմից ներկայացվել է միջնորդություն՝ վճռաբեկ բողոքից ազատելու վերաբերյալ, միջնորդության հիմքում դրելով այն հանգամանքը, որ դեպքի սուրբի վճարման դատարանային Ընկերության վրա դեմքը հակասում է սույն ֆաղաքացիական գործն արդարության դիմումներին համադատաստան ֆինելու հրամայականին՝ խախտելով ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի առաջին մասով երաշխավորված կողմերի իրավահավասարության դատարանական սկզբունքը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքի ցնկվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը չի կիրառել «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասը, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածը, որոնք ղեկ է կիրառել, որի արդյունքում խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը և 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի դաշանջները:

Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ չզգնահատելով գործում առկա բոլոր աղացույցները, անտեսել է, որ սուուգման ակսը կազմելու համար հիմք ծառայած որևէ հիմնավոր աղացույց Ծառայությունը չի ներկայացրել:

Ավելին, Ծառայության կողմից սուուգման ակսը կազմելու համար հիմք ընդունած որևէ հանգամանք հիմնավորող աղացույց Դատարանին չներկայացնելու դայմաններում, ղեկական մարմնի ակսում նշված խախտման բացակայության աղացույցման դատավարական դարսականությունը դրել է Ընկերության վրա:

Բացի այդ, Ընկերության կողմից կատարված ծախսերը եղել են համախառն եկամսի ստացման հետ կաղված անհրաժեես և փաստաթղթերով հիմնավորված ծախսեր (աղրանքների փոխադրման և փաթեթավորման դիմաց կատարված ծախսեր) ու «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ հարկվող ատույթը որոշելիս այդ ծախսի չափով ղեկ է նվազեցվել Ընկերության համախառն եկամուտը, որը և կատարվել է Ընկերության կողմից:

Վերջինս հիմնավորվում է «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածով և ՀՀ հարկային ղեկական ծառայության ղեկի «Ռեզիդենսների կողմից ատուութահարկի հաշվարկման և վճարման կարգի մասին» թիվ 1-05/7-Ն հրամանի 5.6 կետով: Այն սահմանում է ծախսերի այն տեսակները, որոնցով չի կարող նվազեցվել համախառն եկամուտը: Ընկերության կողմից աղրանքների փոխադրման և փաթեթավորման դիմաց կատարված ծախսերն այդ ծախսերի թվին չեն դատվում:

Բացի այդ, Ինկոթերմս 2000 կանոնագրքի «ՍիԱյՓի» (փոխադրումը և աղահովագրումը վճարված է մինչև) գործարքի մասը նախատեսում է, որ փոխադրման ծախսը ղեկ է կատարի Վաձառողը, սակայն սուուգող տեսչներն անտեսել են այդ հանգամանքը: Բացի այդ, տեղափոխման ծախսերը հոգալու Ընկերության դարսավորությունը սահմանված է Ընկերության և «Ռոքերս Բո» սահմանափակ դատասխանատությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Կազմակերդություն) միջև կնքված դայմանագրով, որի համաձայն՝ դայմանագրով աղրանքների առաքման աղբյուր է հանդիսանում Կազմակերդության Կառլսռուիտ ֆաղափում տեղակայված Ավսոմեենաների դախեսամատերի բաժինը:

2) Դատարանը չի կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածը, որը ղեկ է կիրառել:

Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ընկերությունը վիձարկվող ակսին կից հավելված-արձանագրության կազմմանը չի մասնակցել և դրանից տեղեկություն չի ունեցել: Ընկերությունն այդ արձանագրության մասին տեղեկացել է միայն վիձարկվող ակսում առկա նումից, սակայն դրանից հետո էլ այն չի տրամադրվել Ընկերությանը: Վիձարկվող դարսավորության ողջ գումարի հաշվարկը հիմնված է միակողմանի կազմված հավելված-արձանագրության վրա: Մինչդեռ «Հարկերի մասին» ՀՀ

օրենքի 19-րդ հոդվածի համաձայն՝ որևէ սեղեկություն հիմք չի հանդիսանում հարկ վճարողի հարկային դարավորության հաշվարկման և զանձման համար, քանի դեռ նա հնարավորություն չի ունեցել ծանոթանալու դրան և չալու համադասասխան բացատրություններ: Այսինքն՝ Դատարանը նշված հոդվածը կիրառելու դրամաներում Ընկերության նկատմամբ հարկային դարավորություն չէր հաշվարկի կամ դեմք է անվավեր ճանաչել նշված արձանագրությունը:

Մինչդեռ Դատարանը չի գնահատել Ընկերության ղեկավարին այդ մասին, վճռում չի արել դրա հերքման կամ հաստատման մասով որևէ անդրադարձ:

3) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 2-րդ և 7-րդ մասերը:

Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը, 2007 թվականի ապրիլի 5-ի դատական նիստում ստանալով Ընկերության դիմումի լրացման վերաբերյալ Ծառայության դասասխանը և հաջորդ օրը վճիռ կայացնելով, Ընկերությանը զրկել է այդ դասասխանին ծանոթանալու և եռօրյա ժամկետում դրան դասասխանելու դատավարական իրավունքից: Վերոնշյալի արդյունքում խախտվել է Ընկերության, ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով նախատեսված, արդարության բոլոր դասակարգների դասակարգման իրավունքների վերականգնման հնարավորության իրավունքը: Ընկերությունը, միաժամանակ, զրկված է եղել օրենքով նախատեսված իր իրավունքներից օգտվելու հնարավորությունից՝ ներառյալ Դատարանին՝ հօգուտ իրեն այնպիսի աղացույց ներկայացնելու հնարավորությունից, որին հակառակ իր դիրքորոշումը հիմնավորելու նպատակով Դատարանին դեմք է ներկայացնել Ծառայությունը:

Բացի այդ, Դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ ճնշման առկա սուբյեկտի կողմից խախտված իրավական ակտերը ստուգման ակտում նշելը «Հայաստանի Հնարադատությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի իմդերափով դասակարգ է և ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի իմաստով չի կարող որակվել որդես ձևական խախտում:

4) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որը դեմք է կիրառել, խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 5-րդ և 6-րդ հոդվածները:

Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ընկերությունը 2007 թվականի մարտի 26-ի դատական նիստի ժամանակ Դատարանին խնդրել է իրեն սրամարդել 10 օր ժամանակ՝ Կազմակերպությունից համադասասխան նամակ ստանալու և դրա հիման վրա իր բացատրություններն ու դիրքորոշումը ներկայացնելու համար: Դատական նիստը հետաձգվել է մինչև 2007 թվականի ապրիլի 5-ը, մինչդեռ վերոնշյալ նամակը Կազմակերպությունից ստացվել է հաջորդ օրը, երբ վճիռն արդեն կայացվել էր: Փաստորեն, Դատարանը չի աղափարել դատավարության մրցակցությունը և կողմերի իրավահավասարությունը:

5) Մույն գործով առկա է նոր երևան եկած հանգամանք:

Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Գործի համար էական նշանակություն ունեցող նոր երևան եկած հանգամանք է Կազմակերպության 2007 թվականի ապրիլի 4-ի նամակը, որով հաստատվում է այն փաստը, որ աղյուսների Հայաստան առաքման հետ կապված փաթեթավորման նյութերի, «ԷՖՕԲԻ» (աղյուսներ նավ բարձրացնելու), Ֆրախտի (սեղափոխման), «ԷՖԷսՍի» վճարների և աղափարագրության հետ կապված ծախսերը դեմք է վճարվել Ընկերության կողմից, Կազմակերպությունը դրանք չի հասուցում կամ վերադարձում:

Վերոգրյալի հիման վրա վճարելի բողոք բերած անձը լրացնել է բեկանել
Դասարանի 2007 թվականի ապրիլի 5-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր
ֆննության:

3. Վճարելի բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարելի բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ
փաստերը՝

1) Ծառայության դեպի 2006 թվականի սեպտեմբերի 7-ի թիվ 1018232
հանձնարարագրի համաձայն՝ հանձնարարվել է Ընկերությունում 2004 թվականի հուլիսի 15-
ից մինչև սուգման ավարտն ընկած ժամանակահատվածի համար կատարել բյուջեի հետ
փոխհարաբերությունների և հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության
առանձին լրացումների կատարման ճշտության սուգում:

2) 2006 թվականի հոկտեմբերի 16-ին կազմվել է թիվ 1018232 սուգման ակտը, որով
Ընկերության կողմից հարկվող շահույթը լրացուցիչ օրենսդրության համար հաշվարկվել է 2 905 400
(երկու միլիոն ինը հարյուր հինգ հազար չորս հարյուր) ՀՀ դրամ սուգման:

3) Սուգումն իրականացնող մասնագետներ անձանց կողմից կազմված, հարկային
դատարանության հաշվարկման և գանձման համար հիմք հանդիսացող արձանագրությանը և
դրանում ամրագրված շեղելություններին Ընկերությունը չի ծանոթացել և զրկվել է դրանց
վերաբերյալ բացատրություններ սալու հնարավորությունից:

4) Ընկերությունը 2007 թվականի մարտի 26-ի դատարանի նիստի ժամանակ
Դատարանին խնդրել է դատարանի նիստը հետաձգել 10 օր ժամկետով՝ լրացուցիչ աղացույցներ
ներկայացնելու համար: Դատարանը դատարանի նիստը հետաձգել է մինչև 2007 թվականի
ապրիլի 5-ը:

5) Ընկերության դիմումի վերաբերյալ Ծառայության լրացուցիչ լրացումներ
ներկայացվել է 2007 թվականի ապրիլի 5-ին՝ Դատարանի վճիռ կայացման նույն օրը:

6) Ընկերության և Կազմակերպության միջև 2005 թվականի հուլիսի 7-ին կնքված
մասնավորապես լրացումագրի 1.5-րդ կետի համաձայն՝ Ընկերությունն աղանձները ձեռք
կրթի այն առաջնական կետերից, որոնք նախատեսված են նույն լրացումագրի հավելվածում՝
ձեռք բերման դեպքում գոյություն ունեցող առևտրի լրացումների և գների համաձայն: Իսկ
համապատասխան հավելվածի 1.5-րդ կետի առաջին մասի համաձայն՝ նույն լրացումագրով
աղանձների առաջնական աղբյուր է հանդիսանում Կազմակերպության Կառավարման
ֆաղափում շեղակայված Ավտոմեքանիկայի լրացումների լրացումների բաժինը:

7) Կազմակերպության 2007 թվականի ապրիլի 4-ի նամակում նշված է, որ
աղանձների Հայաստանի առաջնական հետ կառավարման փաթեթավորման նյութերի, «ԷՖՕԲի»
(աղանձը նաև բարձրացնելու), Ֆրայսի (շեղակայված), «ԷՖԷՍՍի» վճարների և
աղանձավորության հետ կառավարման ծախսերը լրաց է վճարվել Ընկերության կողմից,
Կազմակերպությունը դրանք չի հասուցում կամ վերադարձնում (ներկայացվել է վճարելի
բողոքին կից):

4. Վճարելի դատարանի լրացումները և եզրահանգումը.

*Ընկերության վճարելի բողոքը նշված հիմքերի ստիպանում Կազմակերպությանը
զեղում է, որ՝*

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ լրացումներով:

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝
հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է դրա սուգման հետ

կառավարման անհրաժեշտ և փաստաթղթերով հիմնավորված ծախսերի չափով: ՀՀ հարկային դեմքերի ծառայության դեմքի «Ռեզիդենսների կողմից բաժնեկալիտի հաշվարկման և վճարման կարգի մասին» թիվ 1-05/7-Ն հրամանի 5.2 կետի ա) ենթակետի համաձայն՝ ծախսերի թվին են դասվում նյութական ծախսերը: Այստեղ ներառվում են նյութական ռեսուրսների արժեքը, որը ձևավորվում է փաստացի ձեռք բերման գներից, և մինչև դահեստ սեղափոխման (փոխադրման) հետ կառավարվող ծախսերը:

Վերոնշյալից հետևում է, որ ադրանքների սեղափոխման և փաթեթավորման հետ կառավարվող ծախսերն Ընկերության կողմից հասուցելու դրամավարկային առկայության, ինչպես նաև այդ ծախսերն Ընկերության կողմից կատարված լինելու դրամային դրամ ենթակա են նվազեցման Ընկերության համախառն եկամուտից:

Այսպես, Ծառայությունն ստուգման ակտի հիմքում ընկած հանգամանքներն առաջացրելու համար հիմք է ընդունել այն փաստը, որ Ընկերության հաշիվ-ադրանքագրերում նշված է «ՄիՓիՕ» (փոխադրման վճարված է մինչև) միջազգային սերմինը, որը նշանակում է, որ վաճառող կազմակերպությունը դրամավարկ է վճարել մինչև Երևան ադրանքների սեղափոխման հետ կառավարվող ծախսերը (Ծառայության կողմից ստուգման արդյունքում կազմված արձանագրություն գ.թ.37): Այսինքն՝ Ծառայության կողմից ակտն ընդունելու համար հիմք է հանդիսացել այն հանգամանքը, որ Ընկերության կողմից ադրանքների սեղափոխման և փաթեթավորման համար վճարված գումարը, որը վճարելու դրամավարկային Ընկերությունը չունի, նվազեցվել է համախառն եկամուտից:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Ծառայությունն ստուգման ակտի հիմքում ընկած հանգամանքներն առաջացրելու համար որևէ հիմնավոր առաջույց չի ներկայացրել հետևյալ դատաբանականությամբ:

Սույն գործի փաստերի հիման վրա՝ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ ադրանքների սեղափոխման ծախսերը փոխհասուցելու Ընկերության դրամավարկային առկայությունը կամ բացակայությունը հաստատված համարելու համար դեմ է իրավական գնահատականի սալ կողմերի ներկայացրած առաջույցներին և բացառություններին:

Այսպես, սույն փաթեթավորման ծախսերը վճարելու Ընկերության դրամավարկային առկայության հանգամանքը հաստատված համարելու համար նախ և առաջ հարկ է գնահատման առարկա դարձնել Ընկերության և Կազմակերպության միջև դրամային հարաբերությունները կարգավորող ակտերը: Մասնավորապես, այդպիսին է համարվում նրանց միջև 2005 թվականի հուլիսի 7-ին կնքված մասկարգման դրամային գրքի:

Ընկերության և Կազմակերպության միջև 2005 թվականի հուլիսի 7-ին կնքված դրամային գրքի 1.5-րդ կետի համաձայն՝ Ընկերությունն ադրանքները ձեռք կբերի այն առաջնության կետերից, որոնք նախատեսված են նույն դրամային գրքի Հավելվածում՝ ձեռք բերման դահիճ գոյություն ունեցող առևտրի դրամայինների և գների համաձայն: Բսկ համադրաստանի հավելվածի 1.5-րդ կետի առաջին մասի համաձայն՝ նույն դրամային գրքով ադրանքների առաջնության աղբյուր է հանդիսանում Կազմակերպության Կառավարման փաթեթավորման սեղափոխման Ավտոմատների դահեստամասերի բաժինը:

Այսինքն՝ վերոնշյալ դրամային գրքից հետևում է, որ Ընկերությունը դրամավարկում է դրամային գրքում նշված ադրանքները ձեռք բերել ադրանքների առաջնության աղբյուրից՝ Գերմանիայի Կառավարման փաթեթից: Հետևաբար, Կազմակերպության համար այդ ադրանքների սեղափոխման հետ կառավարվող ծախսերը վճարելու դրամավարկային նախատեսված չէ:

Ինչ վերաբերում է սուզման ակտի հիմքում ընկած այն հանգամանքին, որ Ընկերության հաշիվ-ադրանագրերում նշված է «ՄիՓիԹի» (փոխադրումը վճարված է մինչև) միջազգային սերմինը, որը նշանակում է, որ վաճառող կազմակերպությունը դարձավոր է վճարել ադրանագրերի մինչև Երևան տեղափոխման հետ կապված բոլոր ծախսերը (Ծառայության կողմից սուզման արդյունքում կազմված արձանագրություն գ.թ.37), ադրանագրերի նման եզրահանգումն անհիմն է, քանի որ հաշիվ-ադրանագրերն ադրանագրերի առաջնային դեմքում օգտագործվող հաշվարկային փաստաթուղթ է (ՀՀ կառավարության 1997 թվականի «ՀՀ սարածում առաջվող կամ սրամաքվող կամ տեղափոխվող արտադրանքի, ադրանագրերի գրանցման մասին» թիվ 314 որոշում, կետ 6), որը ոչ թե սահմանում է ադրանագրերը մասնակարող Կազմակերպության դարձվորությունը, այլ մի շարք տեղեկությունների հետ միասին (ադրանքի տեսակ, քանակ, զին, տեղափոխման ձև և վայր) նշում է մասնակարող կողմից տեղափոխող անձին ադրանքի տեղափոխման համար արդեն իսկ վճարված գումարի չափը: Հետևաբար, հաշիվ-ադրանագրում «ՄիՓիԹի» (փոխադրումը վճարված է մինչև) սերմինի նշված լինելը վկայում է զուտ այն մասին, որ մասնակարող վճարել է փոխադրման ծախսերը մինչև նշանակվալը, և միաժամանակ չի կարող վկայել այդ ծախսերի հասուցման առնչությամբ Ընկերության դարձվորության բացակայության մասին:

Այսինքն՝ սույն փողոցային գործով փոխադրումների իրականացման հարցում Ընկերության դարձվորությունների ծավալը դարձելու համար Դատարանը նախ և առաջ դիմում է գնահատման առարկա դարձնել Ընկերության և Կազմակերպության միջև դրամանագրային հարաբերությունները կարգավորող ակտերը: Մինչդեռ Դատարանը գնահատման առարկա չի դարձրել Ընկերության և Կազմակերպության միջև կնքված վերը նշված դրամանագրերը, դրա հիման վրա իրականացվող փոխադրումների հաշիվ-ադրանագրերը և հիմնվել է զուտ հարկային մարմնի կողմից կատարված հայտարարությունների վրա:

Ինչ վերաբերում է վճարելի բողոքի սույն հիմքում նշված դատաբանությանը, որ Դատարանը, խախտելով ՀՀ փողոցային դատարանական դատարանի 53-րդ հոդվածի և 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի դատաբանությունը, ղեկավարում մարմնի ակտում նշված խախտման բացակայության ադրանագրման դատարանական դատարանությունը դրել է Ընկերության վրա, ադրանագրերի իրավական հարցադրման վերաբերյալ Վճարելի դատարանը նախկինում կայացրած որոշումներում հայտնել է իր իրավական դիրքորոշումը (սե՛ս Արթուր Խաչատրյան, 02.03.2007թ., փողոցային գործ թիվ 3-295/ՎԳ (դատարանատար անձի օրենքին հակասող ակտը մասնակիորեն անվավեր ճանաչելու դատաբանություն)), որովհետև դրանք հարցադրման վրա հիմնված դատարանական որոշումներում Վճարելի դատարանը նույնպես համարում կրկին անդրադառնալ նշված իրավական հարցի գնահատականին:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի «ա» կետի համաձայն՝ հարկ վճարողն իրավունք ունի ծանոթանալ իր գործունեության սուզումների ակտերին, իսկ նույն օրենքի 19-րդ հոդվածի համաձայն՝ որևէ տեղեկություն հիմք չի հանդիսանում հարկ վճարողի հարկային դարձվորության հաշվարկման և գանձման համար, քանի դեռ նա հնարավորություն չի ունեցել ծանոթանալ դրան և սալ համադասասխան բացատրություններ:

Վերոհիշյալ իրավանդության համադրմամբ Վճարելի դատարանը հանգում է եզրակացության, որ սնտեսավարող սուբյեկտն իրավունք ունի ծանոթանալու սուզումն իրականացնող դատարանատար անձանց կողմից կազմված արձանագրությանը: Մինչդեռ սույն փողոցային գործով բացակայում են սուզումն իրականացնող դատարանատար անձանց

կողմից կազմված արձանագրության մասին Ընկերությանը տեղեկացնելու վերաբերյալ առաջուցնելը: Հետևաբար, ՎՃՌԱԲԵԿ դատարանը գտնում է, որ Ընկերությունը զրկվել է իր ԵՊՈՒՄԻ դաշնայինության իրավունքից, այն է՝ հարկային դատարանության հաշվարկման և գանձման համար հիմք հանդիսացող, ստուգումն իրականացնող դաշնային անձանց կողմից կազմված արձանագրությամբ ամրագրված տեղեկություններին ծանոթանալու և դրանց վերաբերյալ բացատրություններ տալու օրենքով երաշխավորված հնարավորությունից:

3) *Բողոքը երրորդ հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հեկկյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆադաբացիական դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ դատարանը ղեկավարում մարմինների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների և դրանց դաշնային անձանց ակտի կամ դրա մի մասի՝ օրենքին հակասելու հիմքով անվավեր ճանաչելու մասին դիմումն անհաղաղ ուղարկում է ակտն ընդունած մարմնին կամ դաշնային անձին, որը դատարան է սանտրոյա ժամկետում դատարան ներկայացնել իր դատաստանը: Իսկ նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ակտն ընդունած մարմնից ստացած դատաստանը դատարանն անհաղաղ տրամադրում է դիմողին, որն իրավունք ունի ետորյա ժամկետում դրա վերաբերյալ ներկայացնել իր առարկությունները:

Մինչդեռ սույն ֆադաբացիական գործով Ընկերության դիմումի վերաբերյալ Ծառայության լրացուցիչ դատաստանը ներկայացվել է 2007 թվականի ապրիլի 5-ին՝ Դատարանի վճռի կայացման օրը:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ ՎՃՌԱԲԵԿ դատարանը գալիս է եզրահանգման, որ Դատարանը, ՀՀ ֆադաբացիական դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված դաշնային չկատարելու արդյունքում, Ընկերությանը զրկել է Ծառայության լրացուցիչ դատաստանի վերաբերյալ առարկություններ ներկայացնելու իրավունքից՝ միաժամանակ խախտելով կողմերի իրավահավասարության սկզբունքը:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆադաբացիական դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքում ներկայացված փաստարկին, ադա ՎՃՌԱԲԵԿ դատարանը հարկ է համարում արձանագրել, որ իր՝ նախկինում կայացրած որոշումներում հայտնել է իր իրավական դիրքորոշումը դատարանի կողմից վերոնշյալ հոդվածի կիրառման մեխանիզմների վերաբերյալ, որի համաձայն՝ վարչական ակտի անվավերության հարցի ֆինարկման ժամանակ դատարանը դատարան է ստուգել այն հարցը, թե արդյոք ակտի անվավերության հիմքը «ձևական նկատառում» է, թե՞ ոչ: Միաժամանակ ՎՃՌԱԲԵԿ դատարանը սահմանել է, թե անձի մասնավորադես որ իրավունքների խախտումը կարող է հանդիսանալ «ձևական» (տե՛ս Արթուր Խաչատրյան, 02.03.2007թ., ֆադաբացիական գործ թիվ 3-295/ՎԳ (դաշնային անձի օրենքին հակասող ակտը մասնակիորեն անվավեր ճանաչելու դաշնային օրենքով)):

Մինչդեռ սույն ֆադաբացիական գործով Դատարանը կիրառելով ՀՀ ֆադաբացիական դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասը, չի հիմնավորել և չի դատաճառաբանել, թե իր կողմից ինչդիսի խախտումներ են արձանագրվել, այդ խախտումները հանդիսանում են արդյոք Ընկերության իրավունքները դաշնային, թե ոչ: Նման դատաճառաբանության բացակայության դրամաններում ՎՃՌԱԲԵԿ դատարանը գտնում է, որ դատարանը չի կարող վկայակոչել խախտումների ձևական լինելու հանգամանքը:

4) *Բողոքը չորրորդ հիմքով անհիմն է հեկկյալ պատճառաբանությամբ.*

Ընկերությունը 2007 թվականի մարտի 26-ի դատական նիստի ժամանակ Դատարանին խնդրել է տրամադրել 10 օր ժամանակ՝ Կազմակերպությունից համադատաստան նամակ

usանալու և դրա հիման վրա իր բացասություններն ու դիրքորոշումը ներկայացնելու համար: Դասարանը բավարարել է Ընկերության միջնորդությունը, և դասական նիսը հեսաձգվել է մինչև 2007 թվականի ապրիլի 5-ը: Իսկ այն հանգամանքը, որ Ընկերությունն անհրաժեշտ աղացույցը ստացել է այդ ժամկետից ուշ, չի կարող հիմք հանդիսանալ Դասարանի կողմից ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի 1-ին մասը չկիրառելու և ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 5-րդ և 6-րդ հոդվածների խախտում արձանագրելու համար:

5) *Բողոքը հիմնված չէ հիմնով անհիմն է հեկայալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի համաձայն՝ նոր երևան եկած հանգամանքների հեկանհով դասական ակտի վերանայման համար հիմք են նաև՝

1) գործի համար էական նեանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք հայտնի չեն եղել և չէին կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձանց.

2) գործի համար էական նեանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք հայտնի են եղել գործին մասնակցող անձանց, բայց նրանցից անկախ դասձառներով չեն ներկայացվել դասարան:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոք բերած անձը չի հիմնավորել բողոքում վկայակոչված փաստաթղթի սույն գործի համար էական նեանակություն ունեցող նոր երևան եկած հանգամանք լինելու փաստը, քանի որ վճռաբեկ բողոքում բացակայում են բավարար աղացույցներ այն մասին, որ նեված փաստաթուղթը Դասարանին չի ներկայացվել իրենից անկախ դասձառներով:

Ինչ վերաբերում է դեկական տուրի վճարումից ազատելու վերաբերյալ վճռաբեկ բողոք բերած անձի միջնորդությանը, աղա Վճռաբեկ դասարանը հարկ է համարում նեել, որ ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 70-րդ և 161-րդ հոդվածների ուժով՝ Ընկերության համար նման դարավորություն նախատեոված չէ (իրավական հիմնավորումները տես Անգին Հաջյան, 03.11.2006թ., ֆաղափացիական գործ թիվ 3-2270(Ա) (Արսաեսի ֆաղափադեկի 1994 թվականի մայիսի 17-ի թիվ 15 որոշումը վերացնելու դահանջով)):

Այնուամենայնիվ, Վճռաբեկ դասարանը հարկ է համարում անդրադառնալ վճռաբեկ բողոքում ներկայացված միջնորդությանը և արձանագրել, որ անհիմն է բողոքում նեված փաստարկն այն մասին, որ դեկական տուրի վճարման դարավորությունը Ընկերության վրա դնելը խախտում է ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի առաջին մասով երաշխավորված՝ կողմերի իրավահավասարության դասավարական սկզբունքը հեկայալ դասձառաբանությամբ.

Մարդու իրավունքների Եվրոդական դասարանի նախադեդային փորձի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտդանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով նախատեոված դասական դաշտդանության և դրա բաղկացուցիչ տարր հանդիսացող «դասարան դիմելու իրավունքը» բացարձակ իրավունք չէ, և կարող է սահմանափակվել: Այն բացատրում է վերջինիս դեկական կարգավորման անհրաժեշտությամբ: Մասնավորադեդ, նման սահմանափակումները կարող են վերաբերել բողոքի ընդունելիության դարատդիր դահանջներին (տես, օրինակ՝ Լեվաժ Պրեսասիոն Մերվիս ընդդեմ Ֆրանսիայի, 23.10.1996, Մարդու իրավունքների Եվրոդական դասարան):

Հիմք ընդունելով վերոնեյալը՝ Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ օրենհով սահմանված ողջամիտ չափի դեկական տուր վճարելու դարավորությունը որևէ կերդ չի սահմանափակում թե ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և թե «Մարդու իրավունքների

և հիմնարար ազատությունների դաժանության մասին» եվրոպական կոնվեցիայի 6-րդ հոդվածով նախատեսված արդար դատաբանության և կողմերի իրավահավասարության դատավարական սկզբունքները:

Վերը նշված դատաճառաբանությունների հիման վրա՝ ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը, սույն բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերը հիմնավոր, իսկ երրորդ հիմքը մասնակիորեն հիմնավոր համարելով, դրանց առկայությունը բավարար է համարում Դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՎՃՈՒՔԵԿ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 2007 թվականի ապրիլի 5-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruagrություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruagrություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1182/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Նազարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1021 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ՝ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ՝ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով «Հոկտեմբերյանի Ֆերոտլավ գործարան» ՍՊԸ-ի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ Տնտեսական դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 16.03.2007 թվականի թիվ 1182 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ բնադատարարության նախարարության աշխատակազմի բնադատարանական դատական տեսչության (այսուհետ նաև՝ Տեսչություն) ընդդեմ «Հոկտեմբերյանի Ֆերոտլավ գործարան» ՍՊԸ-ի (այսուհետ նաև՝ Ընկերություն)՝ հոգուս ՀՀ դատական բյուջեի 4.561.200 դրամ վնասի գումար բռնագանձելու դաշխանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադատությունը.

Դիմելով Տնտեսական դատարան՝ հայցվորը խնդրել է Ընկերությունից հոգուս ՀՀ դատական բյուջեի բռնագանձել 4.561.200 դրամ վնասի գումար, ինչդեպ նաև վճարված դատական տուրքի 91.224 դրամ գումարը:

Տնտեսական դատարանի 16.03.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ կառավարության 30.03.1999 թվականի թիվ 192 որոշման 5-րդ կետը, ինչի հետևանքով կիրառել է ՀՀ կառավարության 25.01.2005

թվականի թիվ 91 «Մթնոլորտի վրա ճնշասական գործունեության հետևանքով ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին» որոշման 3-րդ կետի «բ» ենթակետը, «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածը, «Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, որոնք չպետք է կիրառվեն, և չի կիրառվել «Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների մասին» 28.12.1998 թվականի ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 5-րդ կետի 5-րդ ենթակետը, որը պետք է կիրառվեն:

Բողոք բերած անձն իր դիմումը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով.

Ընկերությունը 2006 թվականի առաջին եռամսյակի ընթացքում բնադաշտային և բնօգտագործման վճարների հաշվարկ-հաշվետվություն է ներկայացրել, որտեղ նշված են թույլատրելի արժանեցումների ծավալներ: Փորձաքննության դրական եզրակացություն ստանալուց հետո Ընկերությունը մոլիբդենի արձագանքային չի կազմակերպել, իսկ գազի օգտագործումը ծառայել է ոչ արձագանքային նոտասակների համար, քանի որ ակտում նշված՝ 265,4 հազար խմ գազի օգտագործման դեղմում դեռ է արձագանք մոտ 200 տոննա մոլիբդեն: Փորձարկման ժամանակաշրջանում 2006 թվականի առաջին եռամսյակում արձագանք է ընդամենը 9,5 տոննա մոլիբդեն, որը կազմում է արձագանքային թույլատրելի ծավալի 1,2 տոկոսը (մեկ տոննա մոլիբդենի արձագանքային համար ծախսվում է 1200 խմ գազ): Ներկայացված վնասի հաշվարկը հիմնականում վերաբերում է ծծմբային անհիդրիդին, որն ինչդեռ վերը նշվեց՝ գազի այրումից չի կարող առաջանալ:

Համաձայն ՀՀ կառավարության 30.03.1999 թվականի թիվ 192 որոշման՝ կառուցվող, վերակառուցվող օբյեկտներին արձանեցումներ կատարելու թույլտվություն սրվում է միայն օբյեկտները շահագործման հանձնելու օրվանից 7 օրվա ընթացքում: Հիմք ընդունելով փորձաքննության դրական եզրակացությունը և ղեկավարվելով ՀՀ կառավարության 30.03.1999 թվականի թիվ 192 որոշմամբ՝ Ընկերությանը սրվել է մեկ արի ժամկետով արձանեցման թույլտվություն՝ հաշվի առնելով, որ գործարանը 25.05.2006 թվականից հանձնվել է շահագործման:

Դատարանը սույն վեճի նկատմամբ դեռ է կիրառել «Բնադաշտային և բնօգտագործման վճարների մասին» 28.12.1998 թվականի ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 5-րդ կետի 5-րդ ենթակետը, քանի որ սահմանված կարգով օդային ավազան վնասակար նյութեր արձանեցելու թույլտվություն չուներալու դեղմում նախատեսված են այլ դրույմաչափեր: Դատարանը նշված օրենքը կիրառելու փոխարեն հիմք է ընդունել հայցվորի կողմից հիշատակված՝ «Մթնոլորտի վրա ճնշասական գործունեության հետևանքով ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 25.05.2005 թվականի թիվ 91 որոշման 3-րդ կետի «բ» ենթակետը: Նշված դրույթը վերաբերում է մթնոլորտային օդն աղտոտող ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի նորմատիվների մակարդակների գերազանցմանը և թույլտվություններում նախատեսված դայմանների և դաշտային խախտմանը, որը սույն վեճին չի առնչվում:

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածը, «Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն, քանի որ գործարանը ակտը կազմելու օրվա դրույթամբ ունեցել է փորձաքննության դրական եզրակացություն և դեռ շահագործման հանձնված չի եղել: Շահագործման հանձնվելուց հետո օրենքով սահմանված կարգով ստացել է արձանեցումների թույլտվություն: Ըստ բողոք բերած անձի՝ փորձաքննական դրական եզրակացության առկայության դեղմում մինչև գործարանի՝ սահմանված կարգով

ժամանակահատվածում հանձնելը արժանատի է թույլ տալու որևէ մեկի կողմից զեկտրականության համակարգի:

Վճարելի բոլոր բեռները անձր խնդրել է ամբողջությամբ բեկանել ՀՀ սննդամթերքի 16.03.2007 թվականի վճիռը:

3. Վճարելի բոլորի ֆինանսական համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարելի բոլորի ֆինանսական համար նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը`

1) Տեսչության կողմից 11.05.2006 թվականից մինչև 25.05.2006 թվականը կատարվել է սուղում, ինչի արդյունքում 30.05.2006 թվականին կազմված թիվ 010024 սուղման ակտով արձանագրվել է, որ «Հոկտեմբերյանի Ֆերոստալ գործարան» ՍՊԸ-ն սուղմամբ ընդգրկվող ժամանակաշրջանում աշխատել է առանց սահմանային թույլատրելի արժանեցումների թույլատրության:

2) Ընկերության սնորհը Տեսչության դեմ 06.06.2006 թվականի որոշմամբ ենթարկվել է վարչական դատարանական 100.000 դրամի չափով տուգանքի:

3) 27.01.2006 թվականին Ընկերության ֆերոստալի արտադրության աշխատանքային նախագծի վերաբերյալ սրվել է Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական թիվ ԲՓ-05 դրական եզրակացություն:

4) ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից 07.06.2006 թվականին Ընկերությանը սրվել է անբարձր աղբյուրներից աղտոտող նյութեր մթնոլորտ արձանեցնելու թույլատրություն:

5) Ընկերության կողմից հարկային տեսչություն ներկայացված` իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների 2005 թվականի 4-րդ և 2006 թվականի 1-ին եռամսյակների համար հաշվարկ-հաշվետվություններում Ընկերությունն արձանագրել է արձանեցումների որոշակի ֆանկություն, որը չի գերազանցել աշխատանքային նախագծով նախատեսված թույլատրելի ծավալը:

6) Գործարանը սահմանված կարգով ժամանակահատվածում է հանձնվել 25.05.2006 թվականին:

4. Վճարելի դատարանի դատառարանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարելի բոլորները նշված հիմքերի սահմաններում` Վճարելի դատարանը գտնում է, որ`

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառարանությամբ.*

ՀՀ կառավարության «Մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի արձանեցումների և ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի մակարդակների նորմատիվների և արձանեցումներ կատարելու թույլատրություններ սալու մասին» 30.03.1999 թվականի թիվ 192 որոշման 5-րդ կետով սահմանվել է, որ նոր կառուցվող, ընդլայնվող և վերակառուցվող օբյեկտների համար կազմակերպություններին այդ օբյեկտները սահմանված կարգով ժամանակահատվածում հանձնելու օրվանից 7 օրվա ընթացքում` մեկ արի ժամկետով սրվում են արձանեցումներ կատարելու թույլատրություններ` դրանց կառուցման, ընդլայնման և վերակառուցման նախագծային լուծումների հիման վրա: Այդ ժամկետում կազմակերպությունները դատարանը են սույն որոշմանը համապատասխան մեկնել արձանեցումների նորմատիվներ և սահմալ արձանեցումներ կատարելու թույլատրություններ:

ՀՀ կառավարության 25.01.2005 թվականի թիվ 91 որոշմամբ հաստատվել է «Մթնոլորտի վրա սննդամթերքի գործունեության հետևանքով ազդեցության գնահատման

կարգը», որի 3-րդ կետի «բ» ենթակետի համաձայն՝ ազդեցությունը գնահատվում է մթնոլորտային օդի լուծույթային վերաբերյալ ՀՀ օրենսդրության խախտումների, մասնավորապես, մթնոլորտային օդն աղտոտող ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի նորմատիվների մակարդակների գերազանցման և թույլատրություններով նախատեսված դրամաների ու դաշտային խախտման դեղման:

«Երջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի համաձայն՝ արգելվում է Երջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննությունը ենթակա նախատեսվող գործունեության իրականացում՝ առանց դրական փորձաքննական եզրակացության:

«Մթնոլորտային օդի լուծույթային մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածը սահմանել է մթնոլորտային օդի լուծույթային մասին օրենսդրությունը խախտելու համար դատախազության վերաբերյալ: Նշված հոդվածի 4-րդ մասով մասնավորապես դատախազության վերաբերյալ է նախատեսված մթնոլորտային օդն աղտոտող ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի նորմատիվների մակարդակների գերազանցման և թույլատրություններով նախատեսված դրամաների և դաշտային խախտման համար:

«Բնադաշտային և բնօգտագործման վճարների մասին» 28.12.1998 թվականի ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 5-րդ ենթակետի համաձայն՝ գրոյական չափաբանակների (սահմանափակումների)՝ օրենսդրության համաձայն սահմանված կարգով օդային ավազան վնասակար նյութեր արձանագրելու թույլատրություն չունենալու դեպքում որդես դրույթաչափ կիրառվում է սույն օրենքի 7-րդ հոդվածով սահմանված դրույթաչափերի՝

ա) սասնադաշտակը, եթե վճարների վճարման համար հաշվետու ժամանակահատվածում արձանագրումների փաստացի ծավալները չեն գերազանցում ըստ վճարի օբյեկտների ներհիշյալ չափաբանակները՝

փոքի	2 սոննա
ածխածնի մոնօֆիդ	1.5 սոննա
ազոտի օքսիդներ (վերահաշված ըստ ազոտի երկօքսիդի)	1.0 սոննա
ծծմբային անհիդրիդ	0.5 սոննա
ֆլոր	0.1 սոննա
վճարի օբյեկտ հանդիսացող մյուս նյութերի համար	0.05 սոննա

բ) ֆաստհիմնադաշտակը, եթե վճարների վճարման համար հաշվետու ժամանակահատվածում արձանագրումների փաստացի ծավալները հավասար են կամ գերազանցում են ըստ վճարի օբյեկտների սույն կետի «ա» ենթակետում նշված չափաբանակները:

Վճարների դատարանը գտնում է, որ սույն վեճի հիմքում ընկած է հետևյալ իրավական խնդիրը. արդյո՞ք մինչև նոր կառուցվող օբյեկտների սահմանված կարգով Երջակա միջավայրի վնասակար ներգործության համար, որի ընթացքում հնարավոր են վնասակար նյութերի արձանագրումներ, անհրաժեշտ է վնասակար նյութերի արձանագրումների ժամանակավոր թույլատրություն՝ մինչև Երջակա միջավայրի վնասակար ներգործության համար 7 օրվա ընթացքում արձանագրումներ կատարելու թույլատրության ստանալը:

Վերը հիշատակված նորմերի վերլուծության արդյունքում Վճարների դատարանը գտնում է, որ նորատեսչի ձեռնարկությունը արձանագրության ծավալելու համար այն սահմանված կարգով Երջակա միջավայրի վնասակար ներգործության համար 7 օրվա ընթացքում դեմ է ստանալ:

արժանատիության թույլտվություն, որի առկայության դայմաններում միայն վերջինս կարող է արժանատիության գործունեություն իրականացնել: Այդ թույլտվությունը սրվում է օբյեկտի կառուցման, ընդլայնման և վերակառուցման նախագծային լուծումների հիման վրա: Մինչև գործարանի սահմանված կարգով Կահագործման հանձնելին իրականացված փորձարկումների, ոչ արժանատիության նպատակներով իրականացված գործունեության համար թույլտվության սրամադրում վերը նշված որոշումը նախատեսված չէ: Հետևաբար Տնտեսական դատարանի եզրահանգումն այն մասին, որ առանց համադասաստիվային թույլտվության ընկերությունը չէր կարող իրականացնել որևէ գործունեություն՝ կապված գործարանի Կահագործման հետ, այդ թվում՝ փորձարկումներ, Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Ընկերության ֆերմոլիթիդների գործարանը սահմանված կարգով Կահագործման է հանձնվել 25.05.2006 թվականին, իսկ 07.06.2006 թվականին ՀՀ բնադատականության նախարարության կողմից Ընկերությանը սրվել է անուստ աղբյուրներից աղտոտող նյութեր մթնոլորտ արձանագրելու թույլտվություն: Հետևաբար «Մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի արձանագրումների և ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի մակարդակների նորմատիվների և արձանագրումներ կատարելու թույլտվություններ սալու մասին» 30.03.1999 թվականի թիվ 192 որոշման 5-րդ կետի սխալ մեկնաբանման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի հիմքը Վճռաբեկ դատարանն հիմնավոր է համարում:

ՀՀ կառավարության 25.01.2005 թվականի թիվ 91 «Մթնոլորտի վրա տնտեսական գործունեության հետևանքով ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին» որոշման 3-րդ կետի «բ» ենթակետի համաձայն՝ ազդեցությունը գնահատվում է մթնոլորտային օդի դատարանության վերաբերյալ ՀՀ օրենսդրության խախտումների, մասնավորապես, մթնոլորտային օդն աղտոտող ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի նորմատիվների մակարդակների գերազանցման և թույլտվություններով նախատեսված դայմանների ու դատարանների խախտման դեպքերում:

«Մթնոլորտային օդի դատարանության մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածը սահմանել է մթնոլորտային օդի դատարանության մասին օրենսդրությունը խախտելու համար դատարանականություն: Նշված հոդվածի 4-րդ մասով նախատեսված դատարանականությունը վերաբերում է մթնոլորտային օդն աղտոտող ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի նորմատիվների մակարդակների գերազանցման և թույլտվություններով նախատեսված դայմանների և դատարանների խախտման դեպքերին: Այսինքն՝ որոշ վերը նշված իրավական նորմերով կարգավորվող հարաբերությունների սուբյեկտ կարող են հանդես գալ միայն այն սուբյեկտները, որոնք գերազանցել են սահմանային թույլատրելի նորմատիվների մակարդակները և խախտել են թույլտվություններով նախատեսված դայմաններն ու դատարանները:

Սույն գործով դատարանը ընկերությունում սուղումն իրականացվել է 11.05.2006 թվականից 25.05.2006 թվականն ընկած ժամանակահատվածում, այսինքն՝ մինչև Ընկերությանը ՀՀ բնադատականության նախարարության կողմից անուստ աղբյուրներից աղտոտող նյութեր մթնոլորտ արձանագրելու թույլտվություն սալը: Հետևաբար, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ նշված որոշման 3-րդ կետի «բ» ենթակետի համաձայն՝ մթնոլորտի վրա տնտեսական գործունեության հետևանքով ազդեցությունը կարող է գնահատվել մթնոլորտային օդն աղտոտող ֆիզիկական վնասակար ներգործությունների սահմանային թույլատրելի նորմատիվների մակարդակների գերազանցման և թույլտվություններով նախատեսված դայմանների ու դատարանների խախտման դեպքերում, իսկ Ընկերությունը օրենքով

սահմանված կարգով արժանեման թույլտվություն դեռ չի ունեցել, իսկ կասարված արժանեմունների ծավալները՝ «Բնադաշտային փորձաքննություն» ՊՈԱԿ-ի կողմից դրական եզրակացության արժանացած աշխատանքային նախագծով թույլատրելի սահմանները գերազանցելու հանգամանքը դասաքննությամբ ադապտացված չլինելու դրանցում, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ կառավարության 25.01.2005 թվականի թիվ 91 որոշումը և «Սթեյնլորսային օդի դաշտային փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն:

«Երջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի համաձայն՝ արգելվում է Երջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննությանը ենթակա նախատեսվող գործունեության իրականացում՝ առանց դրական փորձաքննական եզրակացության:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Ընկերությունը ստուգման իրականացման դաշտին ունեցել է ֆերմոլիթեմի արտադրության աշխատանքային նախագծի վերաբերյալ սրված՝ Երջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական դրական եզրակացություն: Հետևաբար վերը նշված օրենքի 12-րդ հոդվածը դատարանը սխալ է մեկնաբանել, դրանով նախատեսված փորձաքննական եզրակացությունը մեկնաբանելով որդես մինչև գործարանի Երջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության անհրաժեշտությունը հիմնավորող փաստեր:

«Բնադաշտային և բնօգտագործման վճարների մասին» 28.12.1998 թվականի ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի համաձայն՝ բնադաշտային և բնօգտագործման վճարների դրույքաչափերը սահմանվում են օրենքով, իսկ բնօգտագործման վճարներինը՝ ՀՀ կառավարության կողմից: Նույն օրենքի 20-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 5-րդ ենթակետով սահմանված են վնասակար նյութերի արժանեմունների թույլատրելի ծավալները և վնասակար նյութեր արժանեմուններ թույլտվություն չունենալու դեպքում դրանց չափը խախտելու համար սահմանված դրույքաչափերի գործակիցները:

Հավելի առնելով այն հանգամանքը, որ ստուգման ժամանակահատվածի դրությամբ Ընկերությունը վնասակար նյութեր արժանեմուններ թույլտվություն չի ունեցել, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի են «Բնադաշտային և բնօգտագործման վճարների մասին» 28.12.1998 թվականի ՀՀ օրենքի դրույքները:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր համարելով՝ դրա առկայությունը բավարար հիմք է համարում ՀՀ սննդային դատարանի 16.03.2007 թվականի վճիռն ամբողջությամբ բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սննդային դատարանի 16.03.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:
2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1051(ՎԳ)
2007թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 07-17
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Մասիսյան
Դատավորներ՝ Գ.Խաչատրյան
Վ.Ավանեսյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական տալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ՝ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ՝ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Մ.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Հասմիկ Սահակյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ նաև՝ Վերաբնիչ դատարան) 02.02.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Չոյա Բաղդասարյանի ընդդեմ Հասմիկ Սահակյանի՝ գումարի բռնագանձման դատանջի մասին, և Հասմիկ Սահակյանի հակընդդեմ հայցի՝ ընդդեմ Չոյա Բաղդասարյանի՝ 13.10.2005 թվականին կնքված համաձայնության նկատմամբ առոչինչ տայմանագրի անվավերության հետևանքներ կիրառելու դատանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադատությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվոր Չոյա Բաղդասարյանը դատանջել է դատասխանող Հասմիկ Սահակյանից բռնագանձել 12.600.000 (սասներկու միլիոն վեց հարյուր հազար) ՀՀ դրամ գումար:

Հակընդդեմ հայցով Հասմիկ Սահակյանը դատանջել է 13.10.2005 թվականին կնքված «Միջնորդական» տայմանագրի նկատմամբ կիրառել առոչինչ տայմանագրի անվավերության հետևանքներ և Չոյա Բաղդասարյանին վարել Երևանի Լեվոնի 10-րդ շենքի թիվ 3 բնակարանից:

Դատարանի 10.08.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել:

Վերաքննիչ դատարանի 02.02.2007 թվականի վճռով հայրը բավարարվել է մասնակի, իսկ հակընդդեմ հայրը՝ մերժվել:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Հասմիկ Սահակյանը՝ Վճռաբեկ դատարանում հավասարնագրված փաստաբան Մնացական Դազարյանի միջոցով:

Վճռաբեկ բողոքին լուրջ քննարկումներ չեն ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և լուրջացումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննարկում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) *Վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափաստագիտական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի պահանջները, չի կիրառել ՀՀ ֆաղափաստագիտական օրենսգրքի 445-րդ, 303-րդ և 304-րդ հոդվածները և կիրառել է ՀՀ ֆաղափաստագիտական օրենսգրքի 396-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը չպետք է կիրառվեր:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում լուրջ քննարկումներ է ներկայացրել փաստարկերով:

Վերաքննիչ դատարանը, խախտելով ՀՀ ֆաղափաստագիտական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի պահանջները, որոնք առաջացրել են ներկայացված և ֆաղափաստագիտական գործին կցված մի շարք գրավոր փաստաթղթեր (սացականներ, միջնորդական դայանագիր, լիազորագիր) բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի հետազոտել, ինչի հետևանքով կայացրել է անհիմն վճիռ:

Վերաքննիչ դատարանը սխալ է գնահատել Հ.Սահակյանի առարկությունների հիմնում ընկած առաջացումները, որոնք առաջացրել են, որ վերջինս բնակարանի առուվաճառի գործարքի ավարտին հասցնելու համար գործադրել է բոլոր ջանքերը:

Եթե վճարված գումարները հանդիսանում են նախավճար, ապա դատարանը դատարան է մանրամասն քննություն կատարել՝ դայանագիրը չկնքելու դատապարտության և դատաստանողի կողմից դայանագիրը կնքելու դատարանությունից հրաժարվելու հանգամանքները դարձրելու համար:

Վերաքննիչ դատարանի կողմից հակընդդեմ հայրը մերժվել է անհիմն լուրջ քննարկումներով: Գործի հանգամանքներից, ինչպես նաև «միջնորդական» դայանագրի բովանդակությունից երևում է, որ կողմերը կնքել են նախնական դայանագիր և դատարանում են առաջադրում վիճելի բնակարանի նկատմամբ կնքել առուվաճառի հիմնական դայանագիր, որոնք են վաճառքի գինը և սրվել է համադատաստան կանխավճար: Համաձայն ՀՀ ֆաղափաստագիտական օրենսգրքի 445-րդ հոդվածի՝ հիմնական դայանագիրը դեռ է կնքվի նախնական դայանագիրը կնքելու դեպքում մեկ ամիս ընթացքում, ինչպես հայցվորը չի ստացել և դիմել է Դատարան: Առուվաճառի առարկան՝ բնակարանը, կողմերի որոշած օրը հանձնվել է գնորդին: Փաստորեն, կողմերը միջնորդական դայանագրով, որն իր բովանդակությամբ նախնական դայանագիր է, համաձայնության են եկել հիմնական դայանագրի գրեթե բոլոր էական դայանագրերի շուրջ, սակայն չեն դատարանում նախնական դայանագրի կնքման համար օրենքով սահմանված նոսրակալ ձևը, ինչը և այն դարձնում է առջինը:

Վերաքննիչ դատարանն ուժադրություն չի դարձրել նաև այն հանգամանքի վրա, որ այդ միջնորդական դայանագրում առկա է հակասություն, այն է՝ դայանագրի մի մասի կետերում նշված է, որ գնվող գույքի համար վճարվում է կանխավճար, սակայն նրանում սահմանված ժամանակները վերաբերում են նախավճարին: Այսինքն՝ Վերաքննիչ դատարանը գրավոր դայանագրի մեջ նման հակասության առկայության դայանագրում, առանց

խորանալու և վերլուծելու գործի էությունը, այն դիտել է որդես նախավճար: Մինչդեռ, նման վիճելի հանգամանքների դայմաններում, Վերաբնիչ դասարանը դեմ է դարսավորեցներ կողմերին եւ վերադարձնել գործարով իրենց սւսացածը: Մսացվում է, որ Վերաբնիչ դասարանը դարսավորեցրել է դասսախսանողին վճարել գումարի կրկնակի չսփով, սակայն հայցվորի համար ոչ մի դարսավորություն չի սահմանել՝ բնակարանը թողնելով վերջինիս սիրադեսմանը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դահանջել է ՀՀ քաղաքացիական վերաբնիչ դասարանի 02.02.2007 թվականի վճիռն անբողջովին բեկանել և փոփոխել այն՝ հայցը մերժել, հակընդդեմ հայցը բավարարել:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նեանակություն ունեն հեւսլայլ փաստերը՝

1) 13.10.2005 թվականին Հսամիկ Մահակյանի և Չոյա Բաղդասարյանի միջև կնքվել է «Միջնորդական» դայմանագիր, որի 1-ին կեւի համաձայն՝ Վաձառողը դարսավորվել է դայմանագրին համադասսախսան, իր սեփականությունը հանդիսացող՝ Լեփսիոսի փող. 10-րդ եւնեքի թիվ 3 հսացեի բնակարանը փոխանցել Գնորդին, իսկ վերջինս դարսավորվում է ընդունել այն և դրա դիմաց վճարել Վաձառողին 9.450.000 ՀՀ դրամ գումար, որը դայմանագրի սսորագրման դահից մնում է անփոփոխ:

2) Նույն դայմանագրի 5.1 կեւի համաձայն՝ վաձառքից (սույն դայմանագրում նեված դայմաններից) հրաձարվելու դեղմում Վաձառողը դարսավորվում է Գնորդին վճարել կանխավճարի կրկնակի չսփով գումար:

3) «Միջնորդական» դայմանագրի 5.2 կեւի համաձայն՝ վաձառքից Գնորդի հրաձարվելու դեղմում կանխավճարը մնում է Վաձառողին:

4) «Միջնորդական» դայմանագրով նախսեստված կանխավճարը կզգմել է 6.300.000 ՀՀ դրամ:

5) 13.10.2005 թվականին Հսամիկ Մահակյանի և Չոյա Բաղդասարյանի կողմից սսորագրվել է սսացական, որի համաձայն՝ Հսամիկ Մահակյանը Չոյա Բաղդասարյանից բնակարանի վաձառքի համար 14.000 (սսսնչոր հսզար) ԱՄՆ դոլար սսացել է կանխիկ գումար՝ մնացած 7.000 (յոթ հսզար) ԱՄՆ դոլարը առուվաձառքից հեւո սսանալու դայմանով (գ.թ.14).

6) «Միջնորդական» դայմանագիրը նոսարական վավերացում չի սսացել:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառարանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահաններում Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ վճռաբեկ բողոքը հիմնավոր է մասնակի՝ ՀՀ քաղաքացիական դասավարտության օրենագրի 53-րդ և ՀՀ քաղաքացիական օրենագրի 396-րդ հողվածի 2-րդ մասի իսսիսման հիմքերով հեւսլայլ պասնառարանությունք.

ՀՀ քաղաքացիական դասավարտության օրենագրի 53-րդ հողվածի համաձայն՝ Վերաբնիչ դասարանը դեմ է յուրաքանչյուր աղացույց գնահասի գործում եղած բոլոր աղացույցների բզգմակողմանի, լրիվ և օքյեկիվ հեւսզոնության վրա հիմնված ներքին համոզմամք:

Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ Վերաբնիչ դասարանը սխալ է գնահասել Հսամիկ Մահակյանի և Չոյա Բաղդասարյանի միջև 13.11.2005 թվականին կնքված

«Միջնորդական» ղայմանագիրը, այն դասճառաբանությամբ, որ կողմերի միջև ըստ էության կնկվել է խառը ղայմանագիր, որը դարունակում է նաև անճարժ գույքի առունձախի ղայմանագրի սարեր: Ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենագրի 300-րդ հողվաճի 1-ին մասով և 562-րդ հողվաճով՝ Վճաքեկ դասարանը գսնում է, որ կողմերի միջև 13.11.2005 թվականին կնկվաճ «Միջնորդական» ղայմանագիրը անճարժ գույքի առունձախի մասով առուչինչ է, ֆանի որ ղայմանագիրը նոսարական վավերացում չի սսացել:

Համաճայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենագրի 304-րդ հողվաճի 1-ին մասի՝ անվավեր գորճարը չի հանգեցնում իրավաբանական հեճևանֆների, բացառությամբ այն հեճևանֆների, որոնֆ կաղվաճ են գորճարի անվավերության հեճ: Նման գորճարֆն անվավեր է կնկելու դահիղ: Հեճևաբար Հասմիկ Սահակյանի և Ձոյա Բաղդասարյանի միջև անճարժ գույքի առունձախի հեճ կաղվաճ դարձարավորական իրավահարաբերություններ չեն առաջացել: Ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենագրի 395-րդ հողվաճի 1-ին մասով՝ Վճաքեկ դասարանը գսնում է, որ նեվաճ կողմերի միջև չեր կարող առաջանալ նաև նախավճարի հեճ կաղվաճ լրացուղիչ իրավահարաբերություն, ֆանի որ բացակայում է հիմնական՝ առունձախի իրավահարաբերությունը:

Նեվաճով է ղայմանավորվաճ նաև սույն գորճով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենագրի 396-րդ հողվաճի 2-րդ մասի կիրառման անթույլասրելիությունը:

Այաղիսով, Վճաքեկ դասարանը գսնում է, որ վճաքեկ բողոնում նեվաճ հիմների առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենագրի 226-րդ և 227-րդ հողվաճների համաճայն, Վերաֆնիչ դասարանի 02.02.2007 թվականի վճիող բեկանելու հիմֆ է հանղիսանում:

Ելնելով վերոգրյաղիղ և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենագրի 236-239-րդ հողվաճներով՝ Վճաքեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Հասմիկ Սահակյանի վճաքեկ բողոնը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆնիչ դասարանի 02.02.2007 թվականի վճիող և գորճն ողարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոնումն օրինական ուճի մեջ է մսնում հրաղարակման դահիղ և ենթակա չէ բողոնարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-861/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Խունդկարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1161(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

դրնբաց դատական նիստում, քննելով Վճռաբեկ դատարանում հավասարմագրված փաստաթղթերի Արմեն Սիմոնյանի միջոցով «Իսարկո Քոնսթրաբլ» ՓԲԸ-ի (այսուհետ նաև՝ Ընկերություն) կողմից բերված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 25.04.2007 թվականին թիվ Տ-861 ֆաղափացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Նունե Սահակյանի հայցի ընդդեմ «Իսարկո Քոնսթրաբլ» ՓԲԸ-ի՝ ադորիների սիրադետումից «Շինհրաս» ՓԲԸ-ի 102.050 հաս բաժնետոմսերը հետ դադարեցնելու և վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆորմացիոն դադարեցնելու ներկայացնող երրորդ անձ Ստեփան Ախոյանի հայցի ընդդեմ «Իսարկո Քոնսթրաբլ» ՓԲԸ-ի՝ սեփականատիրոջ իրավունքի խախտումը վերացնելու նդատակով «Իսարկո Քոնսթրաբլ» ՓԲԸ-ի՝ ադորիների սիրադետումից «Շինհրաս» ՓԲԸ-ի 102.050 հաս բաժնետոմսերը հետ դադարեցնելու դադարեցնելու մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադատումությունը.

Դիմելով դատարան՝ Նունե Սահակյանը դադարեցնել է Ընկերության ադորիների սիրադետումից հետ դադարեցնել «Շինհրաս» ՓԲԸ-ի 102.050 հաս իրեն սեփականության իրավունքով դատակաճող բաժնետոմսերը: Ստեփան Ախոյանը ևս դադարեցնել է Ընկերության ադորիների սիրադետումից հետ դադարեցնել «Շինհրաս» ՓԲԸ-ի 102.050 հաս իրեն սեփականության իրավունքով դատակաճող բաժնետոմսերը:

Գործի դատարանության ընթացքում հայցվոր Նունե Սահակյանը փոխել է հայցի առարկան՝ դադարեցնելով Ընկերությունից հոգոս իրեն բռնագանձել 15.12.2003 թվականին իր և Ընկերության միջև կնքված՝ «Շինհրաս» ՓԲԸ-ի 102.050 հաս բաժնետոմսերի առուվաճառի դադարեցնելու արժեքը՝ 102.050.000 ՀՀ դրամ գումար:

Դասաֆնության ընթացքում վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆորույն դա հանջներ ներկայացնող երրորդ անձ Ստեփան Ախոյանը հրաժարվել է հայցից:

ՀՀ սնտեսական դասարանի 25.04.2007 թվականի վճռով Նունե Սահակյանի հայցը բավարարվել է ամբողջությամբ: Ստեփան Ախոյանի հայցի մասով ֆաղաֆացիական գործի վարույթը կարճվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Ընկերությունը:

Նունե Սահակյանը վճռաբեկ բողոքին դասասխասն է ներկայացրել:

2.1 Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկները և դա հանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիււյալ հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը սխալ է մեկնաւաւանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 2-րդ հոդվածը, կիրաււել է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 929-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և 930-րդ հոդվածը, «Դասարանը կա ղործաւոնոյւյունների մասին» ՀՀ օրենսի 6-րդ հոդվածի և ՀՀ Կաւաւաւարոյւյալն 08.10.2003 թվականի թիւ 1408Ն որոշմամբ հասսասված «Դասարանը կա ղործաւոնոյւյունների իրականացման կարգի» 5-րդ, 7-րդ և 14-րդ կետերը, որոնք չպետք է կիրաււել:*

Բողոք բերած անձը նեւված դոնդումները դասաւաւաւանել է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը Նունե Սահակյանի՝ իրեն սեփականության իրավունքով դասկանող բաժնետոմսերի օտարումը, ի խախտումն ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի, դիսել է որդեա ձեւնարկասիրական գործունեություն և դրա նկատմամբ կիրաււել է «Դասարանը կա ղործաւոնոյւյունների իրականացման կարգի» 5-րդ, 7-րդ և 14-րդ կետերի դա հանջները, որոնք չպետք է կիրաււել: Նունե Սահակյանը վաճաւել է «Շինսրաս» ՓԲԸ-ում իրեն դասկանող բաժնետոմսերը, այլ ոչ թե ատոյթ սասնաւո նդասակով իրականացրել է բաժնետոմսերի աւոնվաճաւաւի գործունեություն:

Քաղաֆացու կողմից բաժնետոմսերի օտարումը դիսելով ձեւնարկասիրական գործունեություն՝ Դասարանը կիրաււել է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 929-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերը, որոնք կիրաււելի չեն սույն վեճի նկատմամբ, ֆանի որ ֆաղաֆացիների միջև գործարքը կարող է կասարվել նաև կանխիկ ձևով:

2) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասաւաւարոյւյալն օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի սահանջները, չի կիրաււել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 163-րդ, 436-րդ, 437-րդ հոդվածները, 470-րդ հոդվածի 1-ին մասը, 502-րդ հոդվածի 1-ին մասը:*

Բողոք բերած անձը նեւված դոնդումը դասաւաւաւանել է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի հետազոսել կողմերի միջև 15.12.2003 թվականին կնքված բաժնետոմսերի աւոնվաճաւաւի դա ղայմանագիրը, որի 2.2 կետով կողմերը հասսասել են, որ բաժնետոմսերի դիմաց ողջ գումարը վճարվել է նույն օրը՝ կանխիկ, իսկ վաճաւաւողը սասցել է գումարն ամբողջությամբ:

Դասարանն դասաւաւաւ գնահասման չի աւժանացրել այն հանգամանքը, որ Ընկերությունը Ս.Ախոյանի հաւււեհամարին փոխանցել է 110.514.300 ՀՀ դրամ գումար՝ բաժնետոմսեր ձեւք բերելու համար: Դասարանի կողմից նեւված աղաւոյցի լրիվ, բազմակողմանի և օբյեկտիվ հետազոսության և գնահասման դեղոնում դարգ կդաւոնար, որ նեւված փոխանցումը որևէ կաղ չունի 15.12.2003 թվականին կնքված աւոնվաճաւաւի դա ղայմանագրի հետ, ֆանի որ դա ղայմանագրով նախաստաված գինը սահմանվել է 102.050.000 ՀՀ դրամ, որի դիմաց չեւ կարող փոխանցվել 110.514.300 ՀՀ դրամ գումար: Համաձայն

դայմանագրերի 2.2 կետի՝ դայմանագրերի կնքման օրը գումարը ամբողջությամբ կանխիկ վճարվել է, իսկ վաճառողը այն ստացել է, որի հետևանքով նույն օրը գործարքն ավարտվել է:

Նույն Սահակյանի՝ որդես վաճառողի, և Ընկերության, ի դեմս լիազորված անձ Արդեն Շելեֆյանի՝ որդես գնորդի միջև կնքված՝ 15.12.2003 թվականի բաժնետոմսերի առուվաճառքի դայմանագրի կնքման հիմքում ընկած է եղել «Շինհաս» ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերի սեփականատեր Նույն Սահակյանի և Ստեփան Ախոյանի և որդես գնորդ հանդես եկող Ընկերության համաձայնությունը և կամֆի ազատ արտահայտությունը: Կողմերը ազատ են եղել դայմանագրերը կնքելիս, կողմերի միջև դաշինքային ձևով համաձայնություն է ձեռք բերվել դայմանագրի բոլոր էական դայմանների վերաբերյալ, դայմաններն էլ որոշվել են կողմերի հայեցողությամբ: Նշված դայմանագիրը կնքվել է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Կողմերի միջև 15.12.2003 թվականին կնքված բաժնետոմսերի առուվաճառքի դայմանագրի 2.2 կետով սահմանվել է վճարման կարգը: Պայմանագիրը կնքելիս Ա.Շելեֆյանը Ընկերության անունից վճարել է դայմանագրով նախատեսված գումարն ամբողջությամբ, որդիսի փաստը Նույն Սահակյանը և Ստեփան Ախոյանը դայմանագրում հաստատել են իրենց ստորագրություններով: Ըստ դայմանագրի 3.1 կետի՝ դայմանագրով գնորդի բոլոր իրավունքները ենթակա են գրանցման Ընկերության բաժնետերերի ռեեստրում: «Շինհաս» ՓԲԸ-ի բաժնետերերի ռեեստրում 100% բաժնետոմսերը ձևակերտվել են Ընկերության անվամբ: Գնորդ Ընկերությունը ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 507-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ բաժնետոմսերի համար վճարելու դաշինք դարձել է դրանց սեփականատերը:

Համաձայն ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 502-րդ հոդվածի 1-ին կետի՝ գնորդը դարձավոր է վճարել ադրանքի համար այն վաճառողից ստանալուց առաջ կամ հետո, եթե այլ բան նախատեսված չէ դայմանագրով: Մինչդեռ դայմանագրի գինը վճարվել է դայմանագրի կնքման օրը՝ համաձայն դայմանագրի 2.2 կետի:

Նշված խախտումների արդյունքում խախտվել է հայցվորի՝ ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ և 31-րդ հոդվածներով երաշխավորված սեփականության իրավունքը:

Բողոք բերած անձը դաշինքային է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 25.04.2007 թվականի թիվ Տ-861 ֆաղափարակալ գործով կայացրած վճիռը:

2.2 Վճարել քողոքի դատաստանը.

Բողոքին դատաստան ներկայացրած անձը գտնում է, որ՝

1) Պայմանագրերը ղեխ է համադատաստանեն ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 26-րդ, 929-րդ, 930-րդ, «Դամարկոլային գործառնությունների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածների և ՀՀ կառավարության 08.10.2003 թվականի թիվ 1408Ն որոշմամբ հաստատված՝ «Դամարկոլային գործառնությունների իրականացման կարգի» 5-րդ, 7-րդ և 14-րդ կետերի: Հետևաբար ՀՀ սնտեսական դատարանը ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 436-րդ և 437-րդ հոդվածների որևէ դաշինք չի խախտել:

2) Դատարանը ճիշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 26-րդ, 930-րդ «Դամարկոլային գործառնությունների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածները, ինչդեռ նաև ճիշտ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 929-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերը: Մասնավորապես, «Շինհաս» ընկերության բաժնետոմսերի օտարունը ուղղակիորեն կաղված է բաժնետերերի ձեռնարկատիրական գործունեության հետ: Իսկ ֆաղափարակների մասնակցությամբ հաղվարկները՝ կաղված նրանց ձեռնարկատիրական գործունեության հետ, կատարվում են անկանխիկ ձևով:

3) Բողոք բերած անձը չի հիմնավորել ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 2-րդ, 163-րդ և ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածների, 470-րդ հոդվածի 1-ին և 502-րդ հոդվածի 1-ին մասերի կիրառելիությունը: Վեճն ընդամենը վճարման դատարարությունը կատարելուն է վերաբերում և ոչ ոք չի վիճարկում առուվաճառի գործարքը, ինչպես նաև կասկածի սակ չի դնում հայցվորի՝ իր գույքն օտարելու և դատաստանողի՝ այդ գույքը ձեռք բերելու իրավաբանական հնարավորությունները: Ուստի դատարանը չդիմադրեց է կիրառեց և չի էլ խախտել վերոհիշյալ նորմերի դատապարտումները:

4) Դատարանը բազմակողմանիորեն վերլուծել և գնահատել է դայմանագրերը, «Արցախբանկ» ՓԲԸ-ի 16.12.2003 թվականի մեմորիալ օրդերը, Արդեն Շելեֆյանի 03.02.2007 թվականի և 12.02.2007 թվականի գրությունները: Արդեն Շելեֆյանը չի կարող համարվել վկա, քանի որ չի ներկայացել դատարան և ցուցմունք չի տվել որդես վկա: Ֆախուլ ուղարկված գրությունները թույլատրելի գրավոր աղացույցներ չեն: Ինչ վերաբերում է մեմորիալ օրդերում նշված տեղեկություններին, առաջ դատաստանողն ինքն է գումարը փոխանցել, սլյալները լրացվել են իր ցուցումով, ինքն իր կնիքով և դատարանատար անձի ստորագրությամբ վավերացրել է այն և ներկայումս, որդես գործին մասնակցող անձ, դատարար է աղացուցել իր դատապարտումների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները:

Բողոքաբերը չի ներկայացրել որևէ ծանրակշիռ դատապարտություն, որով կհաստատվեր այն հանգամանքը, որ օրդերով փոխանցված գումարն այլ բաժնետոմսեր ձեռք բերելու դիմաց է վճարվել և սույն վեճի հետ կապ չունի:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) «Շինհաս» ՓԲԸ-ի կանոնադրական կադրիստը 15.12.2003 թվականի դրությամբ կազմել է 204.100.000 ՀՀ դրամ, և սովորական ոչ փաստաթղթային 1000-ական դրամ անվանական արժեքով բաժնետոմսերով բաժնետերեր են հանդիսացել Ստեփան Ախոյանը և Նունե Սահակյանը՝ յուրաքանչյուրը համադատաստանաբար 102.050-ական բաժնետոմսերով:

2) 15.12.2003 թվականին կնքված բաժնետոմսերի առուվաճառի դայմանագրերով Նունե Սահակյանը և Ստեփան Ախոյանը Ընկերությանն են վաճառել սեփականության իրավունքով իրենց դատարանող՝ «Շինհաս» ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերը:

3) 16.12.2003 թվականին Ընկերությունը Ստեփան Ախոյանի հաշվին բաժնետոմսեր ձեռք բերելու նպատակով փոխանցել է 110.514.300 ՀՀ դրամ գումար:

4) Դայմանագրերի 2.2 կետերում արձանագրվել է, որ դայմանագրի կնքման դատարան գնորդը կանխիկ ձևով վճարել է, իսկ վաճառողը ստացել է 102.050.000 ՀՀ դրամ՝ 102.050 հաս բաժնետոմսերի դիմաց:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատապարտությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Համաձայն ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի՝ ձեռնարկատիրական է համարվում անձի ինֆորմացիայի, իր ռիսկով իրականացվող գործունեությունը, որի հիմնական նպատակը գույք օգտագործելուց, աղբյուրներ վաճառելուց, աշխատանքներ կատարելուց կամ

ծառայություններ մասնագիտացված օգնություն ստանալու է: Վճարելի դասարանն անհրաժեշտ է համարում սույն գործով սալ ձեռնարկատիրական գործունեությունը սահմանող վերը հիշատակված նորմի մեկնաբանությունը՝ սույն գործի փաստերից ելնելով:

Ձեռնարկատիրական գործունեությունը բնորոշող վերը թվարկված հասկանիչների սահմանափակ մեկնաբանությունը հնարավորություն չի ստեղծում ամբողջությամբ բացահայտելու ձեռնարկատիրական գործունեության էությունը, քանի որ յուրաքանչյուր գործունակ անձ իր գործողություններն իրականացնում է ինֆորմայն, բնականաբար՝ կրելով դրանց հետևանքների ռիսկը: Փաստորեն, վերը նշված հոդվածի սահմանափակ սառնացի մեկնաբանության արդյունքում անձի ցանկացած գործունեություն, որի արդյունքում վերջինս եկամուտ է ստանում (այդ թվում նաև՝ ֆադաբացու կենցաղային գործարհները) կարող է մեկնաբանվել որդես ձեռնարկատիրական գործունեության սար:

Վճարելի դասարանը գտնում է, որ ձեռնարկատիրական գործունեության մեկնաբանության նման կանոնի (սահմանափակ սառնացի մեկնաբանություն) կիրառման արդյունքում առաջանում է մարդու և ֆադաբացու՝ միջազգային իրավական փաստաթղթերով, ՀՀ Սահմանադրության 31-րդ հոդվածով երաժշտավորված՝ իր գույքից անարգել օգտվելու, սեփականությունն իր հայեցողությամբ սիրադիտելու, օգտագործելու, սնօրհնելու իրավունքի սահմանափակման իրական վսանգ:

Միաժամանակ, վճարելի դասարանը սույն օրինադրույթը մեկնաբանելիս հաճվի է առնում այն ժամանակաշրջանի հասարակական հարաբերությունների, այդ թվում նաև՝ ձեռնարկատիրական գործունեության ոլորտում, զարգացման և հասարակական իրավագիտականության մակարդակը, երբ օրենսդիրն ընդունել է նման կարգավորումը (1999 թվական): Այս սրամաբանությունից ելնելով՝ Վճարելի դասարանն անհրաժեշտ է համարում ձեռնարկատիրական գործունեության՝ ֆադաբացիական օրենսգրքում օրենսդրի սված սահմանման մեկնաբանությունը սալիս հաճվի առնել նաև այլ օրենսդրում արագույնով օրենսդրի դիրորոշումը նույն կամ համաստեղ հարաբերություններ կարգավորելիս:

«Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի համաձայն՝ ձեռնարկատիրական գործունեություն է համարվում օտարույթ (եկամուտ) ստանալու նդասակով *պարբերաբար* իրականացվող սնեստական գործունեությունը: Նույն հոդվածի համաձայն՝ սնեստական գործունեություն է համարվում ցանկացած գործունեություն, որն իրականացվում է որևէ ձևով կատարվող հասուցման դիմաց: Այսինքն՝ օրենսդիրը սարանջատել է ձեռնարկատիրական գործունեությունը սնեստական գործունեությունից ընդհանրադես՝ այն դիտարկելով որդես ընդհանուրի և մասնավորի հարաբերակցություն:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկային օրենսդրության կիրառման առումով ձեռնարկատիրական գործունեություն չի համարվում ֆադաբացիների անձնական գույքի (ներառյալ նաև՝ անեարժ) և իրերի օտարումը, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեղերի: Այսինքն՝ օրենսդիրը հարկային օրենսդրության կիրառման մասով ֆադաբացիների անձնական գույքի օտարումը՝ բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեղերի, ձեռնարկատիրական գործունեություն չի համարում:

«Քադաբացիական ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 1-ին մասի «բ» կետի համաձայն՝ ֆադաբացիական ծառայողն իրավունք չունի *անչառք* զբաղվել ձեռնարկատիրական գործունեությամբ: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ֆադաբացիական ծառայության դաճոնի նեանակվելուց հետո՝ մեկ ամսվա ընթացքում, ֆադաբացիական ծառայողը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով դաճարավոր է առևտրային կազմակերպությունների կանոնադրական կադիտալում սաս և ավելի տկու

բաժնեմաս ունենալու դեղմում դա հանձնել հավասարմագրային կառավարման: Քաղաքացիական ծառայողն իրավունք ունի հավասարմագրային կառավարման հանձնված գույքից ստանալ եկամուս:

Այսինքն՝ օրենսդիրը առևտրային կազմակերպություններում մասնակցությունը, գույքի հավասարմագրային կառավարման հանձնելու արդյունքում եկամտի ստացումը չի դիտում որդես ձեռնարկատիրական գործունեություն և բաժնետեր ֆաղաքացիական ծառայողների համար սահմանում է ընդամենը որոշակի սահմանափակումներ:

ՀՀ դատական օրենսգրքի 94-րդ հոդվածը սահմանում է դատավորի ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվելու արգելք, որի համաձայն՝ դատավորն իրավունք չունի լինելու անհատ ձեռնարկատեր: Դատավորն իրավունք չունի լինելու սնտեսական ընկերությունների մասնակից կամ վստահության վրա հիմնված ընկերակցության ավանդատու, եթե դա ողջամտրեն ենթադրում է դատավորի թաքցնելական դիրքի օգտագործում, կամ բացի ընկերության ընդհանուր ժողովին մասնակցելուց, դատավորը ներգրավվում է նաև այդ կազմակերպության կարգադրիչ կամ կառավարման այլ գործառնությունների իրականացմանը, կամ ողջամտրեն ենթադրվում է, որ առևտրային կազմակերպությունը համադատաստիսան դատարանում հաճախ հանդես է գալու որդես գործին մասնակցող անձ:

Վերը նշված հոդվածը սահմանելով դատավորի ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվելու արգելքը, դատավորին չի արգելում լինելու սնտեսական ընկերությունների մասնակից կամ վստահության վրա հիմնված ընկերակցության ավանդատու և մասնակցել ընկերության ընդհանուր ժողովին՝ արգելելով վերջինիս զբաղվել ընկերության կարգադրիչ գործառնությունների իրականացմանը: Այսինքն՝ ի նկատի ունենալով դատավորի՝ ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվելու սահմանադրական արգելքը, դատավորին թույլատրելով լինել ընկերության մասնակից կամ ավանդատու, օրենսդիրը սնտեսական գործունեության այդ տեսակները չի դիտել որդես ձեռնարկատիրական գործունեության տարեր:

Այսդիտով, վերը հիշատակված փաստարկների հստվառմամբ՝ ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը գտնում է, որ ֆաղաքացու կողմից իրականացվող գործունեության բնույթը (այդ թվում նաև՝ ձեռնարկատիրական լինելը) որոշելիս, անհրաժեշտ է օրենքով սահմանված դատարդիր հստվանիշների առկայությունը որոշել մասնավորատես հետևյալ հանգամանքները բացահայտելուց հետո.

1. արդյո՞ք գործունեությունն իրականացվել է անձի նախաձեռնությամբ և կամով,
2. արդյո՞ք գործունեությունը կրում է դարբերական բնույթ,
3. արդյո՞ք գործունեությունն ի սկզբանե իրականացվել է հստկատես տառույթ (եկամուս) ստանալու նդատակով,
4. արդյո՞ք գործունեությունն իրականացվում է որդես մասնագիտություն (արհեստ), որի արտաբին դրստորումներից կարելի է համարել առևտրի իրականացման կամ ծառայությունների մատուցման հատուկ տարածքի (խանութ, սրահ, արհեստանոց, այլ արտադրական տարածք, հատուկ հարմարեցված տրանսպորտային միջոց), տեղեկատվական-գովազդային բնույթի միջոցատուների, ադրանբի մեծ ֆանակության և տեսականու առկայությունը,
5. արդյո՞ք ֆաղաքացու սնտեսական գործունեությունը (ֆաղաքացիարվական գործարքը) վերաբերում է նրա անձնական գույքին,
6. այլ առանձնատատուկ հստկանիշներ:

Ելնելով սույն գործի փաստերից և ձեռնարկասիրական գործունեության վերը նկարագրված մեկնաբանությունից՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով բաժնետեր ֆաղաֆացու կողմից իր բաժնետոմսերի օտարումն ինքնին չի կարող մեկնաբանվել որդես ձեռնարկասիրական գործունեություն:

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 929-րդ հոդվածի 2-րդ մասի՝ իրավաբանական անձանց միջև հաշվարկները, ինչդեռ նաև ֆաղաֆացիների մասնակցությամբ հաշվարկները՝ կառված նրանց ձեռնարկասիրական գործունեության հետ, կասարվում են անկանխիկ ձևով: Այդ անձանց միջև հաշվարկները կարող են կասարվել նաև կանխիկ դրամով, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով:

«Դամարկղային գործառնությունների մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածը սահմանում է այդ օրենքի գործողության ոլորտը, որի համաձայն՝ նշված օրենքը սարածվում է ՀՀ սարածում գործող իրավաբանական անձանց, ղեկական և այլ հիմնարկների, դրանց՝ ՀՀ սարածում գործող առանձնացված ստորաբաժանումների (մասնաձյուղերի, ներկայացուցչությունների), օտարերկրյա կազմակերպությունների՝ ՀՀ սարածում գործող առանձնացված ստորաբաժանումների (մասնաձյուղերի, ներկայացուցչությունների) վրա:

Նույն օրենքի 6-րդ հոդվածը սահմանել է վերը նշված սուբյեկտների կողմից կանխիկ դրամով վճարումների նկատմամբ սահմանափակումները:

ՀՀ կառավարության 08.10.2003 թվականի թիվ 1408-Ն որոշմամբ հաստատված՝ «Դամարկղային գործունեության իրականացման» կարգի 5-րդ, 7-րդ, 14-րդ կետերի համաձայն՝ կազմակերպության դամարկղից կանխիկ դրամի ելքագրման (վճարման) փաստաթղթավորումը կասարվում է դամարկղային ելքի օրդերով (ձև N2՝ Դ-2) (այսուհետ՝ ելքի օրդեր): Կազմակերպության ղեկավարը կամ նրա կողմից լիազորված անձը, հաշվադատը, գանձատահը և դրամ ստացողն ստրագրում են ելքի օրդերը: Ընդ որում, եթե ելքի օրդերին կցվող փաստաթղթերում (դիմում, հաշիվ, սեղեկագիր, հաշվետվություն և այլն) առկա են դրամ վճարելու վերաբերյալ կազմակերպության ղեկավարի կամ նրա կողմից լիազորված անձի և հաշվադատի թույլատրող մակագրությունները, ադա նրանց ստրագրությունները ելքի օրդերի վրա կարող են չդրվել: Կանխիկ դրամի բոլոր մուտքագրումները և ելքագրումները գրանցվում են դամարկղային գրում (ձև N 5՝ Դ-5)՝ մուտքի և ելքի օրդերների հիման վրա:

Ակնհայտ է, որ վերը հիշատակված նորմերը սարածվում են ՀՀ սարածում գործող իրավաբանական անձանց, ղեկական և այլ հիմնարկների, օտարերկրյա կազմակերպությունների՝ դրանց ՀՀ սարածում գործող առանձնացված ստորաբաժանումների (մասնաձյուղերի, ներկայացուցչությունների) վրա, իրավաբանական անձանց միջև հաշվարկների, ինչդեռ նաև այն ֆաղաֆացիների մասնակցությամբ հաշվարկների վրա, որոնք կասարվում են նրանց կողմից իրականացվող ձեռնարկասիրական գործունեության ոլորտում, ինչդեռ նաև ֆաղաֆացու ձեռնարկասիրական գործունեության իրականացման դեմքերի վրա:

Հետևաբար Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերը հիշատակված հոդվածները սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն, քանի որ վեճի հիմքում ընկած դայանաագրի մի կողմը՝ ֆաղաֆացի Նունե Սահակյանը, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի սխալ մեկնաբանության վերաբերյալ հիմքի դասձառաբանական մասում շարադրված դասձառաբանությամբ՝ սույն գործով վիճելի գործարքի կնքմամբ չի իրականացրել ձեռնարկասիրական գործունեություն:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաքանչյուր ադագույց գնահատում է գործում եղած բոլոր ադագույցների

բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ 15.12.2003 թվականին Նունե Սահակյանի և Ընկերության միջև կնքված բաժնետոմսերի առուծախի դայանազարից բխող դրամային դատարարության կատարման վերաբերյալ սույն ֆաղափացիական գործի նյութերում առկա է միայն մեկ *ուղղակի* աղացույց. այն է՝ 15.12.2003 թվականին կնքված առուծախի դայանազարը (կետ 2.2), որի համաձայն՝ դայանազարի կնքման դաժին Ընկերությունը՝ որդես գնող, կանխիկ վճարել է, իսկ Նունե Սահակյանը՝ որդես վաճառող, ստացել է 102.050.000 (մեկ հարյուր երկու միլիոն հիսուն հազար) դրամ՝ 102.050 հազ բաժնետոմսերի դիմաց: Մինչդեռ, սնտեսական դատարանը նշված ուղղակի աղացույցի արժանահավաստությունը հերքված է համարել կանխիկ դրամի ելքի օրդերների բացակայության փաստով, ինչը Վճռաբեկ դատարանը գտնում է ոչ իրավաչափ՝ սույն որոշման առաջին հիմնին վերաբերող դատառաջարկությունների հիման վրա:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 436-րդ հոդվածի համաձայն՝ դայանազար է համարվում երկու կամ մի ֆանի անձանց համաձայնությունը, որն ուղղված է ֆաղափացիական իրավունքներ և դատարարություններ սահմանելուն, փոփոխելուն կամ դադարելուն:

Նույն օրենսգրքի 437-րդ հոդվածի 1-ին և 4-րդ կետերի համաձայն՝ ֆաղափացիները և իրավաբանական անձինք ազատ են դայանազար կնքելիս և դայանազարի դայանակները որոշելուն են կողմերի համաձայնությամբ, բացի այն դեպքերի, երբ համադասասխան դայանակի բովանդակությունը սահմանված է օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով:

Օրենսգրքի 502-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գնորդը դատարար է վճարել աղբյուրի համար այն վաճառողից ստանալուց անմիջապես առաջ կամ հետո, եթե այլ բան նախատեսված չէ նույն օրենսգրքով, այլ օրենքներով, իրավական ակտերով կամ առուվաճառքի դայանազարով և չի բխում դատարարության էությունից:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ բաժնետոմսերի առուվաճառքի դայանազարերով կողմերի ազատ կամահայտությամբ սահմանվել է, որ գումարը դայանազարերի կնքման դաժին վճարվել է գնորդի կողմից, իսկ վաճառողը նույն դաժին ստացել է ամբողջ գումարը: Պայանազարի կողմերը սահմանված կարգով իրենց ստորագրությամբ վավերացրել են դայանազարը՝ հաստատելով դրա կետերի նկատմամբ իրենց համաձայնությունը: Նշված դայանազարին, օրենքով սահմանված կարգով լուծված չէ, առաջին չէ կամ դատարան կարգով անվավեր չի ճանաչվել, դեռ ավելին՝ կողմերն այն նույնիսկ չեն վիճարկել: Այս հանգամանքը սնտեսական դատարանը դատաժան գնահատման չի արժանացրել, ինչի արդյունքում հանգել է վեճի սխալ լուծման:

Վերը նշված դատառաջարկությամբ Վճռաբեկ դատարանը ՀՀ ֆաղափացիական դատարարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի, ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 163-րդ, 436-րդ, 437-րդ հոդվածների, 470-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 502-րդ հոդվածի 1-ին մասի չկիրառման և սխալ մեկնաբանման վերաբերյալ սույն բողոքի փաստարկները հիմնավոր է համարում:

ՀՀ ֆաղափացիական դատարարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկ է աղացուցի իր դատախազների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները: Սույն բողոքում նշված նորմերի խախտման դայանակներում հայցի հիմքում ընկած հանգամանքները չեն կարող համարվել աղացուցված, հետևաբար Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հայցվոր Նունե Սահակյանի հայցը ՀՀ սնտեսական դատարանի կողմից ենթակա էր մերժման:

Վերոգրյալից ելնելով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական դատարարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի

4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դասարանի դասական ակօջ փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դասարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ: «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում գործի քննության իրավունք: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դասաքննության իրավունքի սարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նշված իրավունքի խախտման Տեսանկյունից: Սույն գործի փաստերից ելնելով՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ իր կողմից վերաքննիչ դասարանի վճիռը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության Եահերից:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Ընկերության վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ Տնտեսական դատարանի 25.04.2007 թվականի վճիռը Նունե Սահակյանի հայցը բավարարելու մասով և այն փոփոխել՝ Նունե Սահակյանի հայցը մերժել:

2. Վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ ստրագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ ստրագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափագիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1179(ՎԳ)
2007թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 07-583/2007
Նախագահող դատավոր՝ Լ.Գրիգորյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Ն.Հովսեփյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափագիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Արմեն Հայրապետյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափագիական վերաբնիչ դատարանի 17.01.2007 թվականի թիվ 07-583/2007 գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Արմեն Հայրապետյանի հայցի ընդդեմ Ռուբեն Հայրապետյանի, Արմեն Ճուղուրյանի և թիվ 1 նոտարական գրասենյակի՝ ժառանգության իրավունքի վկայագիրը, սեփականության իրավունքի վկայականը, բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիրն ու դրա հիման վրա սրված սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու և բնակարանի սեփականատեր ճանաչելու դիմումի մասին և ըստ Արմեն Ճուղուրյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Արմեն Հայրապետյանի՝ բնակելի սարածության օգտագործման իրավունքը փոխհատուցմամբ դադարեցնելու և բնակարանից վարելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Արմեն Հայրապետյանը դիմում է անվավեր ճանաչել Ռ.Հայրապետյանին 24.10.2001 թվականին սրված ժառանգության իրավունքի վկայագիրը և դրա հիման վրա 29.10.2001 թվականին սրված թիվ 493702 սեփականության իրավունքի վկայականը, Ռ.Հայրապետյանի և Ա.Ճուղուրյանի միջև 30.04.2002 թվականի Երևանի Լեփսիուսի փողոցի 14 շենքի թիվ 22 բնակարանի 30.04.2002 թվականի առուծախի դայմանագիրը և այդ դայմանագրի հիման վրա Ա.Ճուղուրյանին 03.12.2002 թվականին սրված թիվ 445693 սեփականության իրավունքի վկայականը:

Մեկ այլ ֆաղաֆացիական գործով Արմեն Հայրապետյանը հայց է ներկայացրել ընդդեմ Ա.Ճուղուրյանի՝ իրեն վեճի առարկա հանդիսացող բնակարանի նկատմամբ սեփականատեր ճանաչելու դաշանջով:

Առաջին հայցի դեմ ներկայացված հակընդդեմ հայցով Ա.Ճուղուրյանը դաշանջով է հասուցմամբ դադարեցնել Ա.Հայրապետյանի՝ Երևանի Լեփսիուսի փողոցի 14 շենքի թիվ 22 բնակարանի նկատմամբ ունեցած անհասույց օգտագործման իրավունքը, վսարել Ա.Հայրապետյանին նվաճած բնակարանից և հասուցել բնակարանի գույքի փչացմամբ իրեն դատաճառված վնասը:

Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 11.08.2004 թվականի վճռով Ա.Հայրապետյանի առաջին հայցը բավարարվել է, իսկ Ա.Ճուղուրյանի հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել:

ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանի 14.10.2004 թվականի վճռով Ա.Հայրապետյանի առաջին հայցը մերժվել է, իսկ Ա.Ճուղուրյանի հակընդդեմ հայցը բավարարվել է մասնակի՝ բնակարանի նկատմամբ Ա.Հայրապետյանի անհասույց օգտագործման իրավունքը հասուցմամբ դադարեցնելու և բնակարանից վսարելու մասով:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 24.12.2004 թվականի որոշմամբ՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանի 14.10.2004 թվականի վճիռը մասնակի բեկանվել է. ուժի մեջ է թողնվել հակընդդեմ հայցի՝ Ա.Ճուղուրյանին դատաճառված վնասի հասուցման մասը: Մնացած մասով գործն ուղարկվել է նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 20.01.2006 թվականի վճռով Ա.Հայրապետյանի կողմից ներկայացված երկրորդ հայցը բավարարվել է. վճռվել է վիճելի բնակարանը վերադարձնել Ա.Հայրապետյանին՝ որդես միակ սեփականատիրոջ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանի 14.12.2006 թվականի որոշմամբ թիվ 06-3979 և 06-3596 ֆաղաֆացիական գործերով վարույթները միացվել են մեկ վարույթում:

ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանի 17.01.2007 թվականի վճռով Ա.Հայրապետյանի հայցը մասնակի բավարարվել է: Վճռվել է 1/2-րդ մասով անվավեր ճանաչել Ռ.Հայրապետյանին 24.10.2001 թվականին սրված ժառանգության իրավունքի վկայագիրը, մասնակի անվավեր ճանաչել Ռ.Հայրապետյանի և Ա.Ճուղուրյանի միջև 30.04.2002 թվականին կնքված Երևանի Լեփսիուսի փողոցի 14 շենքի 22-րդ բնակարանի առուվաճառի տայմանագիրը և որդես անվավերության հետևանքով Ռ.Հայրապետյանից հոգուս Ա.Ճուղուրյանի բռնագանձել 2 միլիոն ՀՀ դրամ, բնակարանի 1/2-րդ մասը հանձնել Ա.Հայրապետյանի սօրիսիրությանը, սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականներն անվավեր ճանաչելու դաշանջի մասով գործի վարույթը կարճել:

Նույն վճռով Ա.Ճուղուրյանի հակընդդեմ հայցը մերժվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ա.Հայրապետյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիիբյալ հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածը:*

Բողոք բերած անձն իր տնտեսական հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով.

Մեկ արվա ընթացքում Ա.Ճուղուրյանը, զբաղվելով Ռ.Հայրապետյանի բազմաբնույթ գործերով, չէր կարող չիմանալ Ռ.Հայրապետյանի՝ կեղծ ճանապարհով Ա.Հայրապետյանին փաստացի ղափանկող բնակարանի յուրացման և իրացման մասին:

Բացի այդ, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի ուժով սեփականատերն իրավունք ունի բարելիսիղճ ձեռք բերողից գույքը հեռ ղափանջել այն դեղում, երբ գույքը նրա սիրաղետումից դուրս է եկել անկախ նրա կամից: Մույն գործում առկա ՀՀ փրեական և զինվորական գործերով վերափննիչ ղասարանի՝ 20.10.2005 թվականի օրինական ուժի մեջ մսած ղասավճռով հաստատվել է, որ վիճելի բնակարանը Ա.Հայրապետյանի սնօրինօթյունից դուրս է եկել նրա կամից անկախ:

2) *Դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 5-րդ մասը, որը չպետք է կիրառել և չի կիրառել ՀՀ նախկին ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 549-րդ հոդվածը, որը պետք է կիրառել:*

Բողոք բերած անձն իր ղնդումը հիմնավորել է այն փաստարկով, որ Ա.Հայրապետյանը ժառանգօթյունն ընդունած է համարվում՝ անկախ բնակարանի նկատմամբ իրավունքների ղետական գրանցման փաստից:

Մույն իրավահարաբերօթյուններ ծագել են նախկին ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի գործողօթյան ժամանակաբաշխում:

3) *Դասարանը չի կիրառել «Մարդու իրավունքների և հիմնարար սզատօթյունների սզատսզանօթյան մասին» Եվրօպական կոնվենցիայի 1-ին արձանագրօթյան 1-ին հոդվածը:*

Բողոք բերած անձն իր ղնդումը հիմնավորել է այն փաստարկով, որ վիճելի բնակարանը 1998 թվականից ղափանկել է Ա.Հայրապետյանին, և նա չի կարող գրկվել այդ սեփականօթյունից՝ հանցավոր գործողօթյունների հետևանքով:

4) *Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական ղասավարնօթյան օրենսգրքի 52-րդ հոդվածը և 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը:*

Բողոք բերած անձն իր ղնդումը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը հաբվի չի առել ֆաղաֆաղիական գործում առկա՝ օրինական ուժի մեջ մսած ղասավճիղը և Ա.Ճուղուրյանին ճանաչել է բարելիսիղճ ձեռք բերող:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերափննիչ ղասարանն անսետել է այն հանգամանքը, որ փրեական գործով փննօթյան ընթացքում Ռ.Հայրապետյանը ցուցմունքներ է սվել այն մասին, որ նա հրաժարվել է ժառանգօթյունն ընդունելուց:

5) *Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածը, որը պետք է կիրառել:*

Բողոք բերած անձն իր ղնդումը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկով.

Ժառանգօթյունն ընդունելու համար սահմանված ժամկետի ավարտից հետո առանց ղասարան դիմելու ժառանգօթյունը կարող է ընդունվել միայն ժառանգօթյունն ընդունած մնացած ժառանգների գրավոր համաձայնօթյամբ, որղիսի համաձայնօթյուն դեռևս 07.11.1997 թվականին ժառանգօթյունն ընդունած Արմեն Հայրապետյանը չէր սվել դրանից 4 արի անց՝ 24.10.2001 թվականին աղօրինի ճանապարհով ժառանգօթյան իրավունքի վկայազիր սսացած Ռօրբեն Հայրապետյանին:

Բողոք բերած անձը ղափանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերափննիչ ղասարանի 17.01.2007 թվականի վճիղը և օրինական ուժ սալ Երևանի Արաքկիր և Քանափեռ-Ձեղթուն համայնքների առաջին աշյանի ղասարանի 20.06.2006 թվականի վճռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Արմեն Հայրապետյանի հայրը՝ Արսեն Հայրապետյանը, մահացել է 13.05.1997 թվականին: Արսեն Հայրապետյանի գույքը ժառանգել է Արմեն Հայրապետյանը, որին էլ 28.09.1998 թվականին սրվել է ժառանգության իրավունքի վկայագիր: Նվաճված վկայագրով որդես ժառանգական գույք է նվաճել Երևանի Լեփսիոսի փողոցի 14 շենքի 22-րդ բնակարանը: Արմեն Հայրապետյանի՝ 28.09.1998 թվականին սրված ժառանգության իրավունքի վկայագրից ծագած իր իրավունքները ղեկավարող գրանցման չեն ենթարկվել:

2) Ռուբեն Հայրապետյանը՝ Արմեն Հայրապետյանի հարազատ եղբայրը, 24.10.2001 թվականին ժառանգության իրավունքի վկայագիր է ստացել նույն գույքի նկատմամբ (ամբողջ գույքի նկատմամբ): Ռ.Հայրապետյանը 24.10.2001 թվականին սրված ժառանգության իրավունքի վկայագրից բխող իր իրավունքները գրանցել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Արաբկիրի սարածֆային ստորաբաժանումում (այսուհետև նաև՝ Կադաստր) և 29.10.2001 թվականին ստացել է Երևանի Լեփսիոսի փողոցի 14 շենքի 22-րդ բնակարանի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայական:

3) Ռ.Հայրապետյանը 30.04.2002 թվականին վիճելի բնակարանը վաճառել է Ա.Ճուղուրյանին: Ա.Ճուղուրյանը 30.04.2002 թվականի առուծախի դայմանագրից բխող իրավունքները գրանցել է Կադաստրում և 03.12.2002 թվականին ստացել է անճարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայական:

4) Ռուբեն Հայրապետյանը ՀՀ ֆեռական վերաֆննիչ դասարանի 20.10.2005 թվականի օրինական ուժի մեջ մտած դասավճռով մեղավոր է ճանաչվել ՀՀ ֆեռական օրենսգրքի 178-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետով, 2-րդ մասի 2-րդ կետով և 3-րդ կետով, 1-ին մասով, 177-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետով, 192-րդ հոդվածի 1-ին մասով, 325-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերով նախատեսված արարքներ կատարելու համար: Նվաճված դասավճռի համաձայն՝ Ռ.Հայրապետյանը խարդախությամբ սիրացել է Արմեն Հայրապետյանին փաստացի դատականոր Երևանի Լեփսիոսի փողոցի 14 շենքի 22-րդ բնակարանին:

Բացի այդ, նվաճված ֆեռական գործի ֆննության ընթացքում դարգվել է, որ Արմեն Ճուղուրյանը Ռուբեն Հայրապետյանին ճանաչել է՝ սկսած 2001 թվականից, նրան ցույց է սվել իրավաբանական օգնություն, սեղյակ է եղել, որ վիճելի բնակարանում հասվառված անձանց վերաբերյալ ժողովակարգ կազմել է Ռուբեն Հայրապետյանը, իսկ ինքը Ռ.Հայրապետյանի կողմից ռուսերենով կազմած ժողովակարգը քարգմանել է հայերեն:

4. Վճռաբեկ դասարանի դատաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նվաճված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ եթե գույքը հասուցմամբ ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ, աղա սեփականատերն իրավունք ունի ձեռք բերողից սվյալ գույքը դատահանջել միայն այն դեղում, երբ գույքը կորցրել է սեփականատերը կամ այն անձը, ում այդ գույքի սեփականատերը հանձնել է սիրադեսման, կամ այն հաղիսակվել է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց սիրադեսմանից դուրս է եկել այլ ճանաղարհով՝ անկաղա նրանց կամից:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Արմեն Հայրապետյանը հոր՝ Արսեն Հայրապետյանի մահվանից հետո, նաղիսկին ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 549-րդ հոդվածին

համադասասխսան ընդունել է ժառանգությունը: Ինչ վերաբերում է Ռուբեն Հայրապետյանին, ադա վերջինս նախկին ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 549-րդ հոդվադի 3-րդ մասով նախասեալադ ժամկետում չի ընդունել ժառանգությունը: Ասվադը հիմնավորվում է նրանով, որ Արմեն Հայրապետյանին 28.09.1998 թվականին սրվադ ժառանգության իրավունքի վկայագրում Երևանի Լեփսիուսի փողոցի 14 շենքի 22-րդ բնակարանի միակ ժառանգ է ճանաչվել Արմեն Հայրապետյանը:

Միևնույն ժամանակ սույն գործում առկա` ՀՀ ֆրեական վերաֆննիչ դասարանի 20.10.2005 թվականի օրինական ուժի մեջ մսադ դասավճաով հասասվել է այն հանգամանքը, որ Երևանի Լեփսիուսի փողոցի 14 շենքի թիվ 22 բնակարանը Արմեն Հայրապետյանից հափեսակել է Ռուբեն Հայրապետյանը: Նույն դասավճաով հասասվադ է համարվել այն, որ Արմեն ճուդուրյանը ծանոթ է եղել Ռուբեն Հայրապետյանի հես մինչև վիճելի բնակարանի առուվաճառքի դայամնագրի կնֆումը, նրան մասուցել է իրավաբանական ծառայություններ, աջակցել է կեղծ փասաթուղթ կազմելու գործում:

Վճառքել դասարանը, հաշվի առնելով գործով հասասվադ նշվադ փասաերը, գսնում է, որ ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվադի ուժով Երևանի Լեփսիուսի փողոցի 14 շենքի 22-րդ բնակարանի նկասմամբ դեաֆ է ճանաչվի Արմեն Հայրապետյանի սեփականության իրավունքը, ֆանի որ այդ բնակարանը նրանից հափեսակել են, և բացի այդ, Արմեն ճուդուրյանը չի կարող բարեխիղճ ձեռք բերող համարվել, ֆանի որ դասաադ հոգածություն չի ցուցաբերել Ռուբեն Հայրապետյանի` նշվադ բնակարանն օսարելու իրագրությունները դարգելու համար:

Նշվադ դասառաբանությունների հիման վրա Վճառքել դասարանը սույն վճառքել բողոքի` ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվադի սխալ մեկնաբանության վերաբերյալ հիմքը հիմնավոր է համարում:

2) Արմեն Հայրապետյանի բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակի հեսկյալ պասառաբանությանը.

Սույն ֆադաֆաղիական գործի փասաերի համաձայն` Արսեն Հայրապետյանը մահացել է 13.05.1997 թվականին: Հեսաբար նախկին ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 531-րդ հոդվադի համաձայն` ժառանգության բացման օր դեաֆ է համարել 13.05.1997 թվականը:

Համաձայն ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 5-րդ հոդվադի 1-ին մասի` ֆադաֆաղիական օրենսդրության ակաերը և այլ իրավական ակաերը հեսադարադ ուժ չունեն ու կիրառվում են ուժի մեջ մնելուց հեսո ծագադ հարաբերությունների նկասմամբ:

Գործող ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքին ուժի մեջ է մեկ 01.01.1999 թվականին, հեսաբար դրանով կարող են կարգավորվել միայն այն հարաբերությունները, որոնք ծագել են սկասադ 01.01.1999 թվականից:

Հաշվի առնելով վերը նշվադը` Վճառքել դասարանը գսնում է, որ ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվադի 5-րդ մասը սույն գործով կիրառելի չէ:

Համաձայն նախկին ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 549-րդ հոդվադի 2-րդ մասի` ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունվադ է համարվում, երբ նա փասսրեն սկսում է սիրադեսել կամ կառավարել ժառանգական գույքը, կամ երբ նա ժառանգության բացման վայրի նոսարական մարմնին հայարարել է ժառանգությունն ընդունելու մասին: Նույն հոդվադի 5-րդ մասի համաձայն` ընդունվադ ժառանգությունը ժառանգի սեփականությունն է համարվում ժառանգության բացման դահից:

Հաշվի առնելով նշվադ հոդվադը և նախկին ՀՀ ֆադաֆաղիական օրենսգրքի 4-րդ հոդվադը` Վճառքել դասարանը գսնում է, որ Երևանի Լեփսիուսի փողոցի 14 շենքի թիվ 22

բնակարանի նկատմամբ Արմեն Հայրապետյանի սեփականության իրավունքը ծագել է 28.09.1998 թվականին սրված ժառանգության իրավունքի վկայագրի հիման վրա:

3) *Բողոքը երրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Համաձայն «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժարանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության 1-ին հոդվածի առաջին մասի՝ յուրաքանչյուր ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ իր գույքից անարգել օգտվելու իրավունք ունի: Ոչ ոքի չի կարելի զրկել սեփական գույքից՝ բացառությամբ հանրային շահերի դաժարանության համար և օրենքով ու միջազգային իրավունքի ընդհանուր սկզբունքներով նախատեսված դրամաներով:

Սույն գործի փաստերի ուսումնասիրումից դարձել է պարզ, որ Արմեն Հայրապետյանը հանդիսացել է Երևանի Լեփսիոսի փողոցի 14 շենքի թիվ 22 բնակարանի սեփականատեր: ՀՀ ֆրեական վերաքննիչ դատարանի 20.10.2005 թվականի՝ օրինական ուժի մեջ մտած դատավճռով հաստատվել է, որ Ռուբեն Հայրապետյանը վիճելի բնակարանին տիրացել է ՀՀ ֆրեական օրենսգրքով նախատեսված հակաօրինական արարքով:

Նման դրամաներում խախտվում է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժարանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության 1-ին հոդվածը, քանի որ նշված հոդվածը սեփականության իրավունքից զրկելու համար դառնալից է բացարձակապես միայն օրենքով նախատեսված որոշակի գործողությունների կատարում և դրամաների դաժարանում, որոնց խստագույն իրականացման դեպքում միայն անձը կարող է զրկվել իր գույքից: Քննարկվող գործով անձը զրկվել է իր գույքից առանց որևէ իրավական հիմքի:

4) *Բողոքը չորրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Համաձայն ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի 3-րդ մասի՝ ֆրեական գործով օրինական ուժի մեջ մտած դատավճիռը դատարանից է դատարանի համար միայն այն փաստերով, ըստ որոնց՝ հաստատված են որոշակի գործողություններ և դրանք կատարած անձինք:

ՀՀ ֆաղափարական վերաքննիչ դատարանը անցեսել է ՀՀ ֆրեական վերաքննիչ դատարանի 20.10.2005 թվականի՝ օրինական ուժի մեջ մտած դատավճռով հաստատված այն հանգամանքները, որ Ռ.Հայրապետյանը ֆինանսավորել է բնակարանը հափեսակել է, Ա.Ճուղուրյանը աջակցել է Ռ.Հայրապետյանին տեղեկանք կեղծելու հարցում: Այս փաստերն էական նշանակություն ունեն սույն գործի ֆնության համար և ՀՀ ֆաղափարական վերաքննիչ դատարանի կողմից հաշվի առնվելու դեպքում կհանգեցնեն սույն ֆաղափարական գործի այլ լուծման:

Համաձայն ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ դատարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լիով և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

ՀՀ ֆաղափարական վերաքննիչ դատարանը վերը նշված կանոնը չի դաժարանել, մասնավորապես, Արմեն Հայրապետյանին 28.09.1998 թվականին սրված ժառանգության իրավունքի վկայագրի առումով: Այսպես՝ նշված վկայագրով հաստատվում է այն հանգամանքը, որ Երևանի Լեփսիոսի փողոցի 14 շենքի թիվ 22 բնակարանի միակ սեփականատեր է հանդիսանում Արմեն Հայրապետյանը: Հետևաբար այդ վկայագրի առկայության դրամաներում այլ անձը այլևս չէր կարող ժառանգության իրավունքի վկայագրի ստանալ նույն գույքի նկատմամբ:

5) *Բողոքը հինգերորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Համաձայն նախկին ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 549-րդ հոդվածի՝ ժառանգության ընդունման հետ կապված գործողությունները ղեկ է կատարվեն ժառանգության բացման օրվանից սկսած՝ վեց ամսվա ընթացքում:

Սույն գործով հաստատված է այն հանգամանքը, որ Ռուբեն Հայրապետյանը Արսեն Հայրապետյանի մահից հետո՝ ժառանգության բացման դահից սկսած վեց ամսվա ընթացքում՝ չի ընդունել ժառանգությունը:

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածի՝ ժառանգը կարող է առանց դատարան դիմելու ժառանգությունն ընդունել այն ընդունելու համար սահմանված ժամկետի ավարտից հետո, եթե առկա է ժառանգությունն ընդունած մնացած բոլոր ժառանգների համաձայնությունը: Նման համաձայնություն տարունակող փաստաթղթերի վրա ժառանգների դրած ստորագրությունները ղեկ է վավերացվեն սույն օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 2-րդ կետում սահմանված կարգով:

Ռուբեն Հայրապետյանը կարող էր Արսեն Հայրապետյանի ժառանգությունն ընդունել միայն Արմեն Հայրապետյանի կողմից վկայակոչված համաձայնությունը սալու տարագայում, քանի որ Ռ.Հայրապետյանը բաց է թողել ժառանգությունն ընդունելու համար օրենքով սահմանված ժամկետը: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ սույն ֆաղաֆաղիական գործի նյութերում նման համաձայնությունը բացակայում է՝ Վճռաբեկ դատարանը ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածի 1-ին մասը չկիրառելու մասին բողոքի հիմքը հիմնավոր է համարում:

Այսպիսով, սույն բողոքի հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն, ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի 17.01.2007 թվականի վճիռը բեկանելու բավարար հիմք են հանդիսանում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Արմեն Հայրապետյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի 17.01.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆագիական գործ թիվ 06-3850
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Հակոբյան
Դատավոր՝ Ա.Խառնայան
Դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-859(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ ոստիկանության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 01.12.2006 թվականին կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Աննա Գաբրիելյանի ընդդեմ ՀՀ ոստիկանության Արմավիրի մարզային վարչության՝ նախկին աշխատանքում վերականգնելու և աշխատավարձի բռնագանձման դաշխանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվոր Աննա Գաբրիելյանը դաշխանջել է վերականգնել իրեն նախկին աշխատանքում և վճարել չսացած աշխատավարձի գումարը:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 01.12.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ ոստիկանությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

1) *դատարանը կիրառել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետը, որը չպետք է կիրառել: Դատարանը պետք է կիրառել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ կետը, 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որով չի կիրառել:*

Բողոք բերած անձը բողոքի սույն հիմքը դատաճառաբանել է հետևյալ փաստարկով:

Կառուցվածքային փոփոխությունների կադակցությամբ ՀՀ նստիկանության ղեկի 07.07.2006 թվականի թիվ 1188-Ս հրամանի համաձայն՝ հաստիքների կրճատման դասճառով Աննա Գաբրիելյանն աշխատանքից ազատվել է:

Դասարանը կիրառել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետը, համաձայն որի՝ սույն հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով նախատեսված հիմնով գործատուն աշխատանքային ղայմանագիրը կարող է լուծել, եթե իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում աշխատողին առաջարկել է նրա մասնագիտական դասրասվածությանը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համադասասխասն այլ աշխատանք, սակայն աշխատողը հրաժարվել է առաջարկված աշխատանքից: Քանի որ ՀՀ նստիկանությունը հնարավորություններ չի ունեցել Աննա Գաբրիելյանին այլ աշխատանք առաջարկելու համար, ուստի դասարանի կողմից ղեկս է կիրառվել նույն մասի 2-րդ կետը, համաձայն որի՝ գործատուի մոտ համադասասխասն հնարավորությունների բացակայության դեպքում ղայմանագիրը լուծվում է առանց աշխատողին այլ աշխատանք առաջարկելու:

Դասարանի կողմից ղեկս է կիրառվել նաև Օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը աշխատանքից ազատման կադակցությամբ գործատուի կողմից աշխատողին գրավոր ծանուցման դարսականությունները չկատարելու դեպքում նախատեսում է տուժանքի վճարում, այլ ոչ թե աշխատողին նախկին աշխատանքում վերականգնելու գործատուի դարսականություններ:

Դասարանի կողմից ղեկս է կիրառվել նաև Օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, համաձայն որի՝ սնտեսական, տեխնոլոգիական, կազմակերպչական կամ այլ դասճառներով կամ գործատուի և աշխատողի հտեսագա աշխատանքային հարաբերությունների վերականգնման անհնարիության դեպքում դասարանը կարող է աշխատողին չվերականգնել իր նախկին աշխատանքում՝ դարսավորեցնելով գործատուին հարկադիր դարսադորդի ամբողջ ժամանակահատվածի համար աշխատողին վճարել հատուցում:

Բողոք բերած անձը դատանքել է բեկանել ՀՀ ատաբացիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 01.12.2006 թվականի վճիռը, փոփոխել այն, Աննա Գաբրիելյանի հայցը՝ նախկին աշխատանքում վերականգնելու դատանքի մատով՝ մերժել:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նաանակություն ունեցող փաստերը.

1) ՀՀ նստիկանության Արմավիրի մարզային վարչության ղեկի 26.07.2006 թվականի հրամանով Աննա Գաբրիելյանն ազատվել է աշխատանքից /հիմք ՀՀ նստիկանության ղեկի 07.07.2006 թվականի «Կազմհաստիքային հարցերով» թիվ 1188-Ս հրաման/:

2) Ըստ ՀՀ նստիկանության ղեկի 07.07.2006 թվականի թիվ 1188-Ս հրամանով սահմանված կազմհաստիքային փոփոխությունների ցանկի՝ ՀՀ նստիկանության Արմավիրի մարզային վարչության Բաղրամյանի բաժնում անձնագրային բաժանմունքի անձնագրավարների աշխատատեղերը կրճատվել են մեկով:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է մատնակի հտեսյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի /այսուհտես նաև՝ Օրենսգրքի/ 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ արատության ծավալների, սնտեսական, տեխնոլոգիական և աշխատանքի կազմակերպման ղայմանների փոփոխման, ինչդես նաև արատրական անհրաժետությամբ ղայմանավորված՝ աշխատողների թվաքանակի կրճատման դեպքում, գործատուն իրավունք ունի լուծել անորոտ ժամկետով կնքված աշխատանքային ղայմանագիրը:

ՀՀ նսիկանության Արմավիրի մարզային վարչության ղեկի 26.07.2006 թվականի հրամանով Աննա Գաբրիելյանին ազատել է աշխատանքից /հիմք ՀՀ նսիկանության ղեկի 07.07.2006 թվականի «Կազմիաստիքային հարցերով» թիվ 1188-Ա հրաման/ և ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետ:

Վճռաբեկ բողոքի փաստարկը, որ ՀՀ նսիկանությունը հնարավորություններ չի ունեցել Աննա Գաբրիելյանին այլ աշխատանք առաջարկելու համար, ուստի դատարանի կողմից ղեկ է կիրառվել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ կետը, համաձայն որի՝ գործատուի մոտ համադասաստիքային հնարավորությունների բացակայության դեպքում դայմանագիրը լուծվում է առանց աշխատողին այլ աշխատանք առաջարկելու, դատարանի սույն փուլում չի կարող բնորոշվել, քանի որ գործի վերաբերյալ ընթացքում դատարանի կողմից ներկայացրած հայտերը և, որ հայցվորին առաջարկվել է իր բնակավայրին մոտ այլ աշխատանք, իսկ հայցվորը հրաժարվել է առաջարկված աշխատանքից, սակայն հայտնված փաստարկը դատարանի կողմից որևէ թույլատրելի ադապտացիոն չի հիմնավորվել: Հետևաբար դատարանի կողմից կիրառվել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետը, համաձայն որի՝ սույն հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով նախատեսված հիմքով գործատուն աշխատանքային դայմանագիրը կարող է լուծել, եթե իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում աշխատողին առաջարկել է նրա մասնագիտական դաստիարակությանը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համադասաստիքային այլ աշխատանք, սակայն աշխատողը հրաժարվել է առաջարկված աշխատանքից: Այսինքն՝ հիմնավոր չեն դատարանի կողմից ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին կետը սխալ կիրառելու և նույն հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ կետը չկիրառելու մասին բողոքում նշված դատաճառաբանությունները:

Դատարանի կողմից կիրառվել է Օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 1-ին մասը, համաձայն որի՝ օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով նախատեսված հիմքերով աշխատանքային դայմանագիրը լուծելու դեպքում գործատուն դատարան է աշխատողին գրավոր ծանուցել ոչ ուշ, քան երկու ամիս առաջ: Հաշվի առնելով, որ գործով հիմնավորվել է, որ նշված կետով սահմանված՝ հայցվորին աշխատանքից ազատելու մասին դատարանի ծանուցման դատարանը գործատուի՝ սխալ դեպքում դատարանի կողմից չի կատարվել, առկա սույն դեպքում դատարանի կողմից ղեկ է կիրառվել նաև նույն հոդվածի 2-րդ մասը, ըստ որի՝ սույն հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետները չդադարակալելու դեպքում գործատուն դատարան է աշխատողին վճարել տուգանք: Նշված հոդվածի բովանդակությունից երևում է, որ աշխատանքից ազատելիս աշխատողին նախադեպ գրավոր ծանուցման դատարանի կողմից չկատարված համար նախատեսված է միայն աշխատողին տուգանքի վճարման գործատուի դատարանի կողմից, այլ ոչ թե նախկին աշխատանքում վերականգնելու դատարանի կողմից:

Գործում առկա ՀՀ նսիկանության ղեկի թիվ 1188-Ա հրամանով սահմանված կազմիաստիքային փոփոխությունների ցանկի համաձայն՝ ՀՀ նսիկանության Արմավիրի մարզային վարչության Բաղրամյանի բաժնում անձնագրային բաժանմունքի անձնագրավարների աշխատեղերը կրճատվել են մեկով, ինչը նշանակում է, որ հաստիքների կրճատման դատարանով հայցվորին նախկին աշխատանքում վերականգնելն անհնարին է, հետևաբար դատարանի կողմից ղեկ է կիրառվել Օրենսգրքի 265-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, համաձայն որի՝ սնտեսական, սեխնոլոգիական, կազմակերպչական կամ այլ դատարաններով կամ գործատուի և աշխատողի հետագա աշխատանքային հարաբերությունների

վերականգնման անհնարինության դեպքում դատարանը կարող է աշխատողին չվերականգնել իր նախկին աշխատանքում՝ դատարանի որոշմամբ գործատուին հարկադիր դատադրուրդի ամբողջ ժամանակահատվածի համար աշխատողին վճարել հատուցում:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայությունը բավարար է, ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանի օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի վճիռը մասնակի բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 01.12.2006 թվականի վճռի՝ Աննա Գաբրիելյանին նախկին աշխատանքում վերականգնելու մասը, և այդ մասով գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-706
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Սողոմոնյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1261 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆիննելով Սեյրան Մելիքյանի ներկայացուցիչ Գ.Գալոյանի՝ Վճռաբեկ դատարանում հավասարմագրված փաստաբան Մնացական Դազարյանի միջոցով ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 2007 թվականի մարտի 12-ի թիվ S-706 վճռի դեմ՝ ըստ անհատ ձեռնարկատեր Սեյրան Մելիքյանի (այսուհետ նաև՝ Հայցվոր) դիմումի ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Կոսայիի սարածֆային Տեսչության (այսուհետ նաև՝ Պատասխանող)՝ դատարանատար անձի գործողությունները վիճարկելու դիմումից հետո,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Հայցվորը դիմում է դատարանում Պատասխանողին իրեն դիմելու որդեա դատարանում հարկ վճարող:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 12.03.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել հայցվորի ներկայացուցիչ Գ.Գալոյանը Վճռաբեկ դատարանում հավասարմագրված փաստաբան Մնացական Դազարյանի միջոցով: Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դիմումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆիննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆալսիֆիկացիայի դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը, կիրառել է «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ կետը, որը չպետք է կիրառել և չի կիրառել «Պարզեցված հարկով հաշվարկման և վճարման կարգի մասին» հրահանգը և ՀՀ ֆալսիֆիկացիայի դատավարության օրենսգրքի 87-րդ հոդվածի 3-րդ

կեսը, որոնք պետք է կիրառվեն:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատաւարան է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը հաստատել է համարել այն հանգամանքը, որ Հայցվորի լիազորված անձը 17.01.2006 թվականին օրենքով սահմանված կարգով և ժամանակին ներկայացրել է հայտարարագիր՝ դարձնելով հարկով հարկ վճարելու համար: Գործով ձեռք բերված աղյուցյուններով հիմնավորվել է, որ 2005 թվականի դեկտեմբերին Ս.Մելիքյանը ինքը չի դիմել իրեն հաստատելու վճարով հարկատու դիմելու համար: Պատասխանողի ներկայացուցիչները ընդունել են այն փաստը, որ հայտարարագիրը սրվել է ոչ թե դիմումատուի կողմից, այլ՝ Արամ Ավետիսյանի: Դատարանը չի կարևորել այն հանգամանքը, որ 27.12.2005 թվականին հաստատելով վճար վճարող համարվելու դիմում Հայցվորը չի ներկայացրել: Տվյալ դեպքում հաստատելով վճար վճարող դիմելու հայտարարագիրը լրացրել է դիմումատուի հետ կապ չունեցող անձ, և եթե դիմողը տեղյակ լիներ, որ ինքը գործունեությունն իրականացնելիս ղեկավարվում էր հաստատելով վճար վճարող, ապա այն չէր իրականացնի: Հայցվորը միայն բազմաթիվ գրավոր հարցումներից հետո է տեղեկացել, որ ինքը նաև հաստատելով վճար վճարող է:

Վերագրյալի հիման վրա վճարել բողոք բերած անձը դատաւարան է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 12.03.2007 թվականի վճիռը:

3. Վճարել բողոքի ֆնուդյան համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի ֆնուդյան համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1.23.12.2005 թվականին հաստատելով վճար վճարող դիմելու վերաբերյալ դիմումը Պատասխանողին ներկայացրել է նման լիազորություն չունեցող Արամ Ավետիսյանը:

2.Դիմումատուի ներկայացուցիչը 2006 թվականի հունվարին Պատասխանողին ներկայացրել է Ս.Մելիքյանին դարձնելով հարկ վճարողի հայտարարագիր, որը Պատասխանողի կողմից ընդունվել է:

4. Վճարել դատարանի դատաւարանությունները և եզրահանգումները.

Նշված հիմքերի սահմաններում ֆնուդյան վճարել բողոքը՝ Վճարել դատարանը զսնում է, որ

բողոքը հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Համաձայն «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի՝ դարձնելով հարկ վճարողներ չեն կարող համարվել «Հաստատելով վճարների մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն հաստատելով վճար վճարող անձին՝ գործունեության այդ մասով:

«Հաստատելով վճարների մասին» ՀՀ օրենքի սրամաբանությունից հետևում է, որ հաստատելով վճար վճարելու համար հիմք է հանդիսանում սնտեսվարող սուբյեկտի հայտարարագիրը և հաստատելով վճարով հարկման օբյեկտի առկայությունը:

Սույն ֆաղափարակա գործի փաստերով հիմնավորվում է այն հանգամանքը, որ Հայցվորը համապատասխան հայտարարագիր չի ներկայացրել իրեն հաստատելով վճար վճարող համարելու վերաբերյալ: Ս.Մելիքյանի անունից նշված հայտարարագիրը ներկայացրել է Արամ Ավետիսյանը, որը նման գործողություն կատարելու համար լիազորված չի եղել: Սակայն դատարանը նշված հանգամանքին դատաւարան իրավական գնահատական չի սկիզբ:

Բացի այդ, սույն ֆաղափարակա գործում առկա չէ որևէ աղյուցյ այն մասին, որ Հայցվորը հաստատելով վճար վճարելու վերաբերյալ հայտարարագիրը (23.12.2005 թվականին) ներկայացնելու դատարան և դրանից հետո զբաղվել է «Հաստատելով վճարների

մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված գործունեությամբ: Այնինչ հաստատված վճարը հաշվարկելու համար հիմք է հանդիսանում նաև գործունեությամբ զբաղվելու հանգամանքը:

Գործում առկա աղացույցներն այն մասին, որ Հայցվորը նման գործունեությամբ զբաղվել է 2005 թվականի դեկտեմբեր ամսվա ընթացքում, չեն կարող հայցը մերժելու հիմք հանդիսանալ, քանի որ նշված ժամանակահատվածը նախորդել է Հայցվորի անունից՝ դրա լիազորությունը չունեցող անձի կողմից հարկային մարմնին հայտարարագիր ներկայացնելուն: Ավելին, Պասսախանողի կողմից հաստատված վճարի հաշվարկումը սկսվել է հայտարարագիրը ներկայացնելու լրացուցիչ, որոշյալ հանգամանքը ևս հաստատում է, որ հաստատված վճար հաշվարկելու համար հարկային մարմնի համար հիմք է հանդիսանում հայտարարագրի ներկայացումը, որում նշվում է գործունեությունը ծավալելու սկիզբը:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ անձը չի կարող համարվել հաստատված վճար վճարող, քանի որ նա չի կարող համարվել վավերադրված անձ, մասնավորապես՝ առկա չէ համապատասխան գործունեության իրականացման փաստը և ներկայացված չէ հայտարարագիրը:

Նման դրամաներում հիմնավոր է բողոք բերած անձի փաստարկն այն մասին, որ դատարանը կատարելով թերի փնտրություն, բազմակողմանի հետազոտության չի ենթարկել ֆալսիֆիկատի գործում առկա այն աղացույցները, որոնցով հաստատվում է այն հանգամանքը, որ հայտարարագիրը հարկային մարմնին ներկայացրել է դրա լիազորությունը չունեցող անձը, բացի այդ, չի աղացուցվել Հայցվորի կողմից 23.12.2005 թվականից հաստատված վճարով հարկման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու փաստը: Հենարար նաև հիմնավոր է ՀՀ ֆալսիֆիկատի դատարանի 53-րդ հոդվածի խախտման և «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի կիրառման ենթակա չլինելու վերաբերյալ սույն բողոքի հիմքը:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը արձանագրում է, որ ՀՀ ֆալսիֆիկատի դատարանի օրենսգրքի 87-րդ հոդվածի 3-րդ մասի կիրառելիության վերաբերյալ բողոքի փաստարկն անհիմն է, քանի որ նշված նորմը որևէ առնչություն չունի սույն ֆալսիֆիկատի գործի քննարկման ֆունկցիայի հետ:

Ինչ վերաբերում է «Պարզեցված հարկով հաշվարկման և վճարման կարգի մասին» հրահանգի կիրառելիության հարցին, ապա Վճռաբեկ դատարանը դրան չի անդրադառնում, քանի որ բողոքում նշված չէ, թե մասնավորապես Հրահանգի որ նորմը լիարժեք է կիրառվել:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքի հիմքի մասնակի հիմնավոր լինելը բավարար չէ սույն բողոքը բավարարելու և ՀՀ սնտեսական դատարանի 12.03.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆալսիֆիկատի դատարանի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Ս.Մելիքյանի ներկայացուցիչ Գ.Գալոյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 12.03.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր փնտրության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման լրացուցիչ և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrucrnություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrucrnություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1270(ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-377

Նախագահող դատավոր՝ Ն.Հովսեփյան
Դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ա.Թումանյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007թվականի օգոստոսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Քնարիկ Հարությունյանի՝ Վճռաբեկ դատարանում հավասարնագրված փաստաբան Ռուբեն Ռեզնու միջոցով բերված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 01.02.2007 թվականի թիվ 07-377 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Քնարիկ Հարությունյանի (այսուհետ նաև՝ Հայցվոր) հայցի ընդդեմ Սաղաթել Էլոյանի և Մամիկոն Սիմոնյանի (այսուհետ նաև՝ Պատասխանողներ)՝ ընկերությունից հեռացնելու դատահանգի մասին, և ըստ Սաղաթել Էլոյանի և Մամիկոն Սիմոնյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Քնարիկ Հարությունյանի՝ ընկերությունից հեռացնելու դատահանգի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Հայցվորը դատահանգել է «Երաշխի» աղախովագրական սահմանափակ դատաստանաձևությամբ ընկերությունից (այսուհետ նաև՝ Ընկերություն) հեռացնել Սաղաթել Էլոյանի և Մամիկոն Սիմոնյանի:

Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 24.08.2006 թվականի վճռով հայցը և հակընդդեմ հայցը մերժվել են:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 01.02.2007 թվականի վճռով հայցը և հակընդդեմ հայցը մերժվել են:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Քնարիկ Հարությունյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

սարեկան վնասը կազմում է 88.118.312 ՀՀ դրամ:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատահանգել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաբնիչ դատարանի 01.02.2007 թվականի թիվ 07-377 ֆաղաֆագիական գործով կայացրած վճիռը՝ Քնարիկ Հարությունյանի հայրը մերժելու մասով և այդ մասով գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈԂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՅՅԱՆ ԿԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՅՅՈՒՆ ՈՒՆԵՆՈՂ ՎԻՍՏԵՐԸ.

ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈԂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՅՅԱՆ ԿԱՄԱՐ ԷՍԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒՅՅՈՒՆ ՈՒՆԵՆ ԽԵՏԼՅԱԼ ՎԻՍՏԵՐ՝

1) Ք.Հարությունյանը հանդիսանում է Ընկերության 30 տոկոսի բաժնետեր, Մ.Միմոյանը՝ 30 տոկոսի, իսկ Սաղաթել Էլոյանը՝ 40 տոկոսի:

2) Ընկերության կանոնադրական կադրերը կազմում է 50.000.000 ՀՀ դրամ:

3) ՀՀ Կառավարության 30.09.2004 թվականի թիվ 1345-Ն որոշմամբ՝ ադախովագրական ընկերությունների կանոնադրական կադրերի նվազագույն չափ է սահմանվել. 01.01.2005 թվականից՝ 100.000.000 ՀՀ դրամ, 01.01.2006 թվականից՝ 200.000.000 ՀՀ դրամ:

4) 13.06.2005 թվականին Քնարիկ Հարությունյանը Ընկերության «Հայէկոնոմբանկի» հաշվին է մուծել 11.000.000 ՀՀ դրամ, իսկ «Առեկսիմբանկի» հաշվին՝ 9.000.000 ՀՀ դրամ՝ կանոնադրական կադրերի համալրման նպատակով:

5) 30.11.2004 թվականին Ընկերության սնօրինության կողմից հրավիրվել է ընդհանուր ժողով, որին մասնակցել են Պատասխանողները և Հայցվորի ներկայացուցիչ Ն.Հարությունյանը: Վերջինս ներկայացրել է Հայցվորի դիմումը Ընկերության կանոնադրական կադրերը անձամբ համարելու վերաբերյալ: Ժողովը որոշել է Ընկերության ֆինանսական վիճակը դարձաբանելուց հետո ցանկություն հայտնել համարելու, սակայն Ընկերության ֆինանսական վիճակը չի ճշտվել և նոր ժողով չի հրավիրվել:

6) ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաբնիչ դատարանի 14.06.2005 թվականի օրինական ուժի ներքո մասնավոր անվավեր է ճանաչվել Ընկերության և Ա.Մելոյանի, Գ.Էլոյանի միջև 29.08.2003 թվականին կնքված Գյումրի ֆաղաֆի Գ.Նժդեհի փողոցի թիվ 24 հասցեում գտնվող օբյեկտի առուվաճառքի դայմանագիրը: Նշված գործարքը կասարվել է Պատասխանողների կողմից: Նշված գույքի հաշվեկշռային արժեքը կազմել է 33.359.700 ՀՀ դրամ, սակայն վաճառվել է 18.000.000 ՀՀ դրամով:

7) Համաձայն Ընկերության սնօրենի 22.11.2004 թվականի թիվ 67 սեղեկանքի՝ նշված գործարքից առաջացած հասույթը ընկերության դրամարկղ չի մուտքագրվել:

4.ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՆԱՔԱՆՈՒՅՅՈՒՆՆԵՐԸ և ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելով վճՌԱԲԵԿ ԲՈԂՈՒՄԻ նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԸ զՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ

բողոքը հիմնավոր է մասնակիորեն ԽԵՏԼՅԱԼ ԱՍԱՃԱՆԱՔԱՆՈՒՅՅԱՄԸ.

Ընկերության բնականոն գործունեությունը ենթադրում է Ընկերության կանոնադրական նպատակների իրականացում և Ընկերության զարգացում: Հետևաբար ընկերության յուրաքանչյուր մասնակից ղեկավար է կասարի կանոնադրությամբ և օրենքներով սահմանված իր դարձաբանությունները՝ գործելով ի ԵՍ Ընկերության:

ՀՀ Կառավարության 30.09.2004 թվականի թիվ 1345-Ն որոշմամբ ադախովագրական ընկերությունների կանոնադրական կադրերի նվազագույն չափի

ավելացման կադրակցությամբ Հայցվորը Ընկերության ընդհանուր ժողովին իր ներկայացուցչի միջոցով առաջարկել է ավելացնել Ընկերության կանոնադրական կադրակցությունը, ինչպես նաև դասրասակամություն է հայտնել համալրել կանոնադրական կադրակցություն իր միջոցներով: Սակայն Ընկերության մյուս մասնակիցները հավանություն չեն տվել առաջարկին և որոշման կայացումը հետաձգել են մինչև Ընկերության ֆինանսական վիճակի ձեռնարկ:

«Սահմանափակ ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 13-րդ հոդվածի համաձայն՝ ընկերության մասնակիցները դարձավոր են մասնավորադատ ներդրումներ կատարել ընկերության կանոնադրական կադրակցություն՝ ընկերության կանոնադրությամբ սահմանված կարգով:

Օրենքի 46-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ ընկերության խորհրդի անդամները, գործադիր մարմինն իրենց իրավունքներն իրականացնելիս և դասրակամությունները կատարելիս դարձավոր են գործել ի Եահ ընկերության՝ բարեխղճորեն և ողջամտորեն:

Օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ընկերության մասնակիցը, որը գումարային առումով սօրօնում է ընկերության առնվազն Եաս տկոս բաժնեմասը, իրավունք ունի դասրական կարգով դահահանջել ընկերության այլ մասնակցի հեռացումն ընկերությունից, եթե նա իր գործողություններով կամ անգործությամբ դժվարացնում կամ անհնարին է դարձնում ընկերության բնականոն գործունեությունը:

Դասարանը հայցը մերժելիս նեել է, որ Հայցվորի դասձառաբանությունը, թե Պասասխանողները չեն համաձայնվում ներդրումների միջոցով Ընկերության կանոնադրական կադրակցի ավելացմանը, իրենց հարազատներին են վաձառել Ընկերության սեփականությունը հանդիսացող Գյումրի Բաղափ Գ.Նժդեհի փողոցի թիվ 24 հասցեում գտնվող օբյեկտը և Օջոնիկիձե փողոցի թիվ 175 հասցեում գտնվող տունը, որով նվազել է Ընկերության կանոնադրական կադրակցը, հիմք չէ հայցը բավարարելու համար, Բանի որ 31.11.2004 թվականի ընդհանուր ժողովի ընթացքում որոշվել է Ընկերության ֆինանսական վիձակը դարգաբանելուց հետո համալրում կատարել, սակայն Ընկերության վիձակը չի ձեռնվել, նոր ընդհանուր ժողով չի հրավիրվել:

Դասարանը, սխալ մեկնաբանելով օրենքի 13-րդ և 46-րդ հոդվածները, հաճվի չի առել այն հանգամանքը, որ Պասասխանողները, օտարելով Ընկերության գույքը հաճվեկեռային գնից ցածր գնով, փաստորեն, չեն գործել ի Եահ Ընկերության և իրենց գործողություններով ձանրացրել Ընկերության ֆինանսական վիձակը: Նման դայամաններում ակնհայտ է, որ Պասասխանողների գործողությունները հակասել են Ընկերության գործունեության նդասակներին, և դրանք կատարվել են հաճվի չառնելով Ընկերության Եահը՝ անձնական Եահագրգովածությունից ելնելով: Պասասխանողները, փաստորեն, իրենց գործողություններով վնաս են հասցրել Ընկերությանը՝ անհնարին դարձնելով դրա հետագա գործունեությունը, ինչն էլ Օրենքի 22-րդ հոդվածի համաձայն՝ հիմք էր նրանց Ընկերությունից հեռացնելու համար:

Ավելին, Ընկերության մասնակիցներից միայն Հայցվորն է դասրասակամություն հայտնել համալրելու Ընկերության կանոնադրական կադրակցը՝ այդ նդասակով կատարելով որոշակի գործողություններ, ինչով էլ և ցանկացել է ադահովել Ընկերության բնականոն գործունեությունը: Իսկ Ընկերության մյուս երկու մասնակիցները որևէ գործողություն չեն կատարել սվյալ ուղղությամբ՝ այդդիսով անուղղակիորեն խոչընդոտելով Ընկերության բնականոն գործունեությանը, Բանի որ առանց Ընկերության կանոնադրական կադրակցի

համալրման՝ դրա հետագա գործունեությունը և կանոնադրական նդասակների իրականացումն անհնար է:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Դատարանը ղեկ է իրավական գնահատական սար ինչդեպ կողմերի գործողություններին, այնդեպ էլ անգործությանը և Ընկերության բնականոն գործունեության վրա դրանց հնարավոր ազդեցությանը:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 2-րդ մասի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի փաստարկին, ադա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այն անհիմն է հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 2-րդ մասի՝ գործին մասնակցող անձանց ներկայացրած լրացուցիչ ադացույցներն ընդունում է վերաբնիչ դատարանը, եթե դրանք ներկայացնողը հիմնավորում է առաջին աջանի դատարանում այդ ադացույցները ներկայացնելու անհնարիությունը՝ իրենից անկախ դատաճառներով:

Բողոք բերած անձը իր վճռաբեկ բողոքում չի թվարկել այն ադացույցները, որոնց ընդունումը մերժվել է Դատարանի կողմից, ինչդեպ նաև չի ներկայացրել արժանահավաս հիմնավորում այն մասին, որ այդ ադացույցները անհնար է եղել ներկայացնել իրենից անկախ դատաճառներով:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքի մասնակիորեն հիմնավոր լինելը հիմք է ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաբնիչ դատարանի 01.02.2007 թվականի վճիռը Քնարիկ Հարությունյանի հայցը մերժելու մասով բեկանելու համար:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ստրադաս դատարանի կողմից հաստատված փաստական հանգամանքները թույլ են ալիս սույն գործով կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով նախատեսված՝ դատական ակտը փոփոխելու Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը, քանի որ գործը ողջամիս ժամկետում քննելը հանդիսանում է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտադանության մասին» Եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դատաբնության իրավունքի սար, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նեված իրավունքի խախտման տեսանկյունից:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Քնարիկ Հարությունյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաբնիչ դատարանի 01.02.2007 թվականի վճիռը Քնարիկ Հարությունյանի հայցը մերժելու մասով և այդ մասով վճիռը փոփոխել:

2. Քնարիկ Հարությունյանի հայցը բավարարել: Մաղաթել Էդոյանին և Մամիկոն Միմոնյանին հեռացնել «Երաւիսիֆ» ադահովագրական սահմանափակ դատասլխանատվությամբ ընկերությունից:

3. Վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

4. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1963/2006թ
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Խունդկարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1152(ՏԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով «Ֆիրմա-Ա» արտադրական կողմերափվի վճռաբեկ բողոքն ըստ «Կենտրոն-Կանաչադատում» ՓԲԸ-ի հայցի ընդդեմ «Ֆիրմա-Ա» արտադրական կողմերափվի (այսուհետ նաև՝ Կողմերափվի) գումար բռնագանձելու և հողի վարձակալության դայմանագրերը վաղաժամկետ լուծելու դահանջների մասին քաղաքացիական գործով ՀՀ տնտեսական դատարանի 25.07.2006 թվականի վճիռն դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադատումը.

«Կենտրոն-Կանաչադատում» ՓԲԸ-ն, դիմելով դատարան, դահանջել է Կողմերափվից բռնագանձել 11.269.277 ՀՀ դրամ և վաղաժամկետ լուծել հողի վարձակալության դայմանագրերը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 25.07.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով ՀՀ վճռաբեկ դատարանում հավասարմագրված փաստաբան Կարեն Մեժլումյանի միջոցով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Կողմերափվի:

«Կենտրոն-Կանաչադատում» ՓԲԸ-ի կողմից վճռաբեկ բողոքին ներկայացվել է դատասիսան:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով:

1) Դատարանը իսպիսել է ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 53-րդ և

132-րդ հոդվածների պահանջները, ինչի հետևանքով կիրառել է ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 347-րդ, 369-րդ, 466-րդ, 468-րդ, 606-րդ, 616-րդ և 622-րդ հոդվածները, ՀՀ կառավարության 15.05.2003 թվականի թիվ 698-Ն որոշման 3-րդ և 4-րդ կետերը, որոնք չպահպանվել են կիրառել և չի կիրառել նույն օրենսգրքի 322-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 346-րդ հոդվածի 3-րդ կետը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում զրկվում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղափացիական դատարանի օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի դատախազը չկիրառել է սխալ վճիռ կայացնելուն՝ առ այն, որ սվյալ դեպքում «Կենսոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ն ոչ զրկվում է հայցվոր է, քանի որ նրա իրավունքներն ու օրինական շահերը չեն խախտվել:

Դատարանը «Կենսոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ին դիտել է որդես դատախազները կողմ, սակայն այդ եզրահանգումը հիմնավորող որևէ ադադույց չի նշել:

Հայցվորն ու զրկասխանողը զայմանագրային հարաբերությունների մեջ չեն գտնվել, զրկասխանողը հայցվորի առջև որևէ զարավորություն չի ստանձնել, ուստի նշված նորմերի դրույթները նրանց փոխհարաբերություններում կիրառելի չեն: Ավելին, եթե զրկասխան, այնուամենայնիվ, գտել է, որ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 347-րդ հոդվածը ենթակա է կիրառման, ադա զրկասխան այն Կոդեքսի մասով սխալ է մեկնադանել և կիրառել, քանի որ Վարձատն չի կասարել հողի վարձակալության զայմանագրերի 7.1 կետերի զրկահանջները և զայմանագրերն ուժի մեջ մտնելու զրկահից 20-օրյա ժամկետում ու դրանից հետո վարձակալած զույրը Վարձակալին չի փոխանցել:

Դատարանը հողում է կասարել Երևանի ֆաղափացի կողմից «Կենսոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ին 16.07.2003 թվականին սրված թիվ 01/23-741 լիազորադրին, այն դեպքում, երբ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 322-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ լիազորադրի զործողության ժամկետը չի կարող երեք սարուց ավելի լինել: Դատարանի վկայակոչած լիազորադրի ժամկետը սահմանվել է երեք սարի, որի ժամկետը լրացել է 16.07.2006 թվականին: Բացի այդ, լիազորադրը սրվում է ներկայացվողի անունից զործելու համար, այն դեպքում, երբ զրկասխանը վճիռ է կայացրել հօգուս լիազորված անձի, որի լիազորության ժամկետը լրացել է:

Դատարանը կիրառել է ՀՀ կառավարության 15.05.2003 թվականի թիվ 698-Ն որոշման 3-րդ և 4-րդ կետերի զրկահանջները: Նշված որոշումը կիրառելու զրկահին այն 4-րդ կետ չի ունեցել, իսկ 3-րդ կետը եղել է վերախմբազրված, քանի որ ՀՀ կառավարության 09.03.2006 թվականի թիվ 254-Ն որոշման 1-ին կետի «դ» ենթակետով ուժը կորցած են ձանաչվել զրկասխանի կողմից կիրառված որոշման 2-րդ և 4-րդ կետերը, իսկ «ե» ենթակետով 3-րդ կետը վերախմբազրվել է:

Դատարանի վճռով հաստատված է այն հանգամանքը, որ 06.05.2002 թվականին, 20.05.2002 թվականին և 25.06.2003 թվականին կնքված զայմանագրերի կողմեր հանդես են եկել Երևանի ֆաղափացիական (վարձատն) և Կոդեքսի (վարձակալ), իսկ զրկասխանի կիրառած՝ ՀՀ կառավարության 15.05.2003 թվականի թիվ 698-Ն որոշումը և ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի դրույթները «Կենսոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ի համար իրավունքներ չեն սահմանում, ու քացակայում է նաև կողմերի համաձայնությունը:

Վճռադրել բողոք բերած անձը զրկահանջել է քրկանել ՀՀ սնեստական զրկասխանի 25.07.2006 թվականի վճիռը և զործն ուղարկել նոր ֆննության:

2.1. Վճռադրել բողոքի զրկասխանի փաստարկները.

Վճռադրել բողոքի զրկասխանում մասնավորադես նշվել է, որ վարձակալության զայմանագրերի 7.1 կետերով սահմանված զարավորությունները՝ հողամասերը սահմանված

կարգով հասկացնելու ժամանակ սահմանազատելու, վարձակալին հանձնելու դարձակառնությունները դեռ է կասարվեին Երևանի ֆաղափառաբանի կողմից, այլ ոչ թե «Կենսրոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ի կողմից, ինչի վերաբերյալ «Կենսրոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ն Երևանի ֆաղափառաբանից որևէ փաստաթուղթ չի ստացել: «Ֆիրմա-Ա» արտադրական կոդդերաշիվին շինարարական աշխատանքներն իրականացնելու թույլտվություն չի սրամարդվել՝ հաշվի առնելով կանաչադաս սարածքների, մասնավորապես Օղակաձև զբոսայգու կառուցադասման խտությունը:

3. Վճարելի բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը .

Վճարելի բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևանի ֆաղափառաբանի 28.03.2002 թվականի թիվ 483, 16.05.2002 թվականի թիվ 822 և 06.06.2003 թվականի թիվ 1219-Ա որոշումների հիման վրա 06.05.2002, 21.05.2002 և 25.06.2003 թվականներին կնքվել են հողի վարձակալության դայմանագրեր, որոնցում որդես կողմեր հանդես են եկել Երևանի ֆաղափառաբանը (վարձատու) և Կոդդերաշիվը (վարձակալ):

2) Հիշատակված որոշումների և դայմանագրերի համաձայն՝ Երևանի Օղակաձև զբոսայգու 6-րդ հասվածից հողի հասկացումները կասարվել են արճարանային համալիրի կառուցման և ընդլայնման նդասակով, սակայն հողամասերը դայմանագրերով նախատեսված կարգով Կոդդերաշիվին չեն հանձնվել և շինարարության թույլտվություններ չեն սրվել:

3) Հողամասերը դայմանագրերով նախատեսված կարգով Կոդդերաշիվին չհանձնելու և շինարարության թույլտվություններ չսրամարդվելու հետևանքով հողամասերն իրենց նդասակային նշանակությանը համադասասխան չեն օգտագործվել:

4) Երևանի ֆաղափառաբանի կողմից «Կենսրոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ին 16.07.2003 թվականին սրված թիվ 01/23-741 լիագորագրի ժամկետը լրացել է 16.07.2006 թվականին:

4. Վճարելի դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ վճարելի դասարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ դասճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափառաբանական օրենսգրքի 606-րդ հողվածի համաձայն՝ վարձակալության դայմանագրով վարձատու դարձավորվում է վճարի դիմաց վարձակալի ժամանակավոր սիրադեսմանը և (կամ) օգտագործմանը հանձնել գույք:

ՀՀ ֆաղափառաբանական օրենսգրքի 606-րդ հողվածի համաձայն՝ վարձակալության օբյեկտ կարող են հանդիսանալ նաև հողամասերը:

ՀՀ ֆաղափառաբանական օրենսգրքի 613-րդ հողվածի 1-ից 3-րդ մասերի համաձայն՝ վարձատու դարձավոր է գույքը վարձակալին սրամարդել վարձակալության դայմանագրի դայմաններին և գույքի նշանակությանը համադասասխանող վիճակում: Գույքը վարձակալության է հանձնվում դրա բոլոր դասկանելիներով ու դրան վերաբերող փաստաթղթերով (սեխնիկական անձնագիր, որակի հավաստագիր և այլն), եթե այլ բան նախատեսված չէ դայմանագրով: Եթե այդդիսի դասկանելիները և փաստաթղթերը չեն հանձնվել, իսկ վարձակալն առանց դրանց չի կարող գույքն օգտագործել իր նշանակությանը համադասասխան կամ զգալի չափով զրկվում է այն բանից, ինչը կարող էր ակնկալել դայմանագիրը կնքելիս, նա կարող է վարձատուից դահանջել իրեն սրամարդելու

դասկանելիքներն ու փաստաթղթերը կամ լուծելու դայմանագիրը և հասուցելու իր կրած վնասները: Եթե վարձատրում վարձակալության դայմանագրում նշված ժամկետում, իսկ եթե դայմանագրում այդպիսի ժամկետ սահմանված չէ՝ ողջամիտ ժամկետում, վարձակալին չի սրամադրել վարձակալության հանձնված գույքը, վարձակալը, սույն օրենսգրքի 414-րդ հոդվածին համադասասխան, իրավունք ունի նրանից դահանջել սրամադրելու այդ գույքը և հասուցելու կատարման ձգձգման հետևանքով իրեն դատառված վնասները, կամ դահանջելու լուծելու դայմանագիրը և հասուցելու դայմանագիրը չկատարելու հետևանքով իրեն դատառված վնասները:

Գործի փաստերի համաձայն՝ Երևանի ֆաղափառաբերի 28.03.2002 թվականի թիվ 483, 16.05.2002 թվականի թիվ 822 և 06.06.2003 թվականի թիվ 1219-Ա որոշումներով Երևանի Օղակաձև զբոսայգու 6-րդ հասվածում Կոռոդերասիվին՝ սրճարան կառուցելու և դրա ընդլայնման նպատակով կատարվել են հողահանձնումներ:

Հիշատակված որոշումների հիմքով Հայաստանի Հանրապետության ի դեմս Երևանի ֆաղափառաբերի և Կոռոդերասիվի միջև 06.05.2002 թվականին, 21.05.2002 թվականին և 25.06.2003 թվականին կնքվել են հողի վարձակալության դայմանագրեր, որոնք վավերացվել են նոտարական կարգով, և ղեկավար գրանցման են ենթարկվել այդ դայմանագրերից բխող վարձակալության իրավունքները:

Հողի վարձակալության դայմանագրերի 7.1 կետերով վարձատրի համար սահմանվել է դատարարություն, այն է՝ Վարձատրում դատարար է հողատարածքը Վարձակալին սրամադրել հանձնման-ընդունման ակտով՝ դայմանագրին ուժի մեջ մտնելու դահից սկսած՝ 20-օրյա ժամկետում:

ՀՀ ֆաղափառաբերի օրենսգրքի 611-րդ հոդվածի համաձայն՝ անշարժ գույքի վարձակալության դայմանագրից ծագող իրավունքները ենթակա են ղեկավար գրանցման: Այսինքն՝ վերը հիշատակված հողատարածքի վարձակալության դայմանագրերն ուժի մեջ են մտել դրանցից ծագող իրավունքների ղեկավար գրանցման դահից, սակայն գործում առկա չէ որևէ թույլատրելի աղացույց այն մասին, որ Վարձատրում հողի վարձակալության դայմանագրերի 7.1 կետերով նախատեսված կարգով՝ հանձնման-ընդունման ակտով հողատարածքը հանձնել է Վարձակալին:

Այսինքն՝ Վարձատրում դատարար էր վարձակալության դայմանագրերում նշված հողատարածքը հանձնել Վարձակալին, ինչը չի արվել:

Ավելին, «Կենտրոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ն վճռաբերի բողոքի դատասխանում հայցնել է, որ «Կենտրոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ն հողատարածքի հանձնման մասին Երևանի ֆաղափառաբերից որևէ փաստաթուղթ չի ստացել: Միաժամանակ հայցնել է նաև, որ շինարարական աշխատանքներ իրականացնելու թույլտվություն Վարձակալին չի սրամադրվել՝ հաշվի առնելով կանաչադաս տարածքների՝ մասնավորապես Օղակաձև զբոսայգու կառուցադասման խնդիրները: Այսինքն՝ ըստ էության ընդունել է Վարձատրի կողմից հողի վարձակալության դայմանագրերով սահմանված դայմանագրային դատարարությունները չկատարելու փաստը, այն դեպքում, երբ ՀՀ ֆաղափառաբերի օրենսգրքի 347-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարարությունները ղեկ է կատարվել դատարար դատարարության դայմաններին, օրենքին և այլ իրավական ակտերի դահանջներին համադասասխան, իսկ նման դայմանների ու դահանջների բացակայության դեպքում՝ գործարար Երջանառության սովորյթներին կամ սովորաբար ներկայացվող այլ դահանջներին համադասասխան:

ՀՀ ֆաղափառաբերի օրենսգրքի 408-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարարության խախտում է համարվում այն չկատարելը կամ անդատարար կատարելը:

Բացի այդ, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 616-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վարձակալը դարձավոր է ժամանակին մուծել գույքն օգտագործելու համար վճարը (վարձավճարը): Այսինքն՝ վարձավճարը վճարվում է գույքի օգտագործման դիմաց, այնինչ հողամասերը դասասխանողին չեն հանձնվել, վերջինիս կողմից չեն օգտագործվել, հեճուհի հողամասերը դայմանագրերում սահմանված կարգով Կոոդերասիվին չհանձնելու և դրանք իրենց նդասակային նեանակոթյանը համադասասխան չօգտագործվելու հեճանհով վարձավճար վճարելու դարձականոթյունը, ինչդես նակ վարձավճարը դայմանագրերով սահմանված ժամկեճներում չվճարելու հեճանհով սույժեր հաեվարկելու հիմները չեն ծագել:

Վճռաբեկ դասարանը գճնում է, որ հիմնավոր է բողոքի դասճառաբանոթյունն այն մասին, որ դասարանը Կոոդերասիվի մասով սխալ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 347-րդ հոդվածը, ֆանի որ հողի վարձակալոթյան դայմանագրերով սսանճնած դարձավորոթյունների խախտում է ճեղի ունեցել ոչ թե Կոոդերասիվի, այլ Վարձասուի կողմից:

Դասարանը հայցը բավարարելիս հղում է կասարել Երևանի ֆաղաֆադեճի կողմից «Կենճրոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ին 16.07.2003 թվականին սրված թիվ 01/23-741 լիագրագրին, այն դեղդում, երբ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 322-րդ հոդվածի 1-ին կեճի համաճայն՝ լիագրագրի գործողոթյան ժամկեճը չի կարող երեֆ սարուց ավելի լինել: Դասարանի վկայակոչած լիագրագրի ժամկեճը սահմանված է եղել երեֆ սարի, որը լրացել է 16.07.2006 թվականին: Այսինքն՝ հիեասակված լիագրագրի ժամկեճի ավարճամբ դադարել է «Կենճրոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ի կողմից իրեն դասվիրակված գործառույթների իրականացման իրավունքը:

Այսդիսով, Վճռաբեկ դասարանը գճնում է, որ սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայոթյունը ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ կեճերի ուժով՝ ՀՀ ճնեճական դասարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք է:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գճնում է, որ սխալ դեղդում անհրաժեե է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կեճով սահմանված՝ սոռադաս դասարանի դասական ակճը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դասարանի լիագրոթյունը հեճելյալ հիմնավորմամբ:

ՀՀ Մահմանադրոթյան 19-րդ հոդվածի և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատոթյունների դաեոդանոթյան մասին» Եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաճայն՝ յուրաֆանչյուր ոք ունի ողջամիճ ժամկեճում իր գործի ֆնուոթյան իրավունք: Վճռաբեկ դասարանը գճնում է, որ գործը ողջամիճ ժամկեճում ֆնելը հանդիսանում է Մահմանադրոթյան և Կոնվենցիայի նույն հոդվածներով ամբարզված անճի արդար դասաֆնոթյան իրավունքի սարր, հեճաբար գործի անհարկի ճգճումները վճանգ են դարունակում նեված իրավունքի խախտման ճեանկյունից: Տվյալ դեղդում Վճռաբեկ դասարանի կողմից սոռադաս դասարանի դասական ակճը փոփոխելը բխում է արդարադասոթյան արդյունավեճոթյան եսիերից:

ճնեճական դասարանի դասական ակճը փոփոխելիս Վճռաբեկ դասարանը ելնում է իր այն եգրահանգումից, որ վարձակալած հողամասերը դասասխանողին չճրամադրելով՝ Վարձասուն խախեղ է դարձավորոթյունները դասեաճ կասարելու իր դարձականոթյունը, իսկ որդես դրա հեճանք դասասխանողը չսսանալով և չօգտագործելով վարձակալած հողամասերն իրենց նդասակային նեանակոթյանը համադասասխան, այդ հողամասերն օգտագործելու համար վարձավճար վճարելու դարձականոթյուն չի կարող կրել:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ սննտական դատարանի 25.07.2006 թվականի վճռի՝ գումար բռնագանձելու մասը և այդ մասով դատական ակտը փոփոխել. «Կենսրոն-Կանաչադասում» ՓԲԸ-ի հայցն ընդդեմ «Ֆիրմա-Ա» արտադրական կողդերաշիվի՝ գումար բռնագանձելու դատանքի մասին մեծել:

2. ՀՀ սննտական դատարանի 25.07.2006 թվականի վճռի՝ 06.05.2002 թվականի, 21.05.2002 թվականի և 25.06.2003 թվականի հողի վարձակալության դայմանագրերը վաղաժամկետ լուծելու մասը թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Նազարյան
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1536

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1210 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղետական ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 02.05.2007 թվականի թիվ Տ-1536 ֆաղափացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ղս «Պրոմ Տեւս» սահմանափակ ղտասասխանասվությամբ ղնկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) ղիմումի ղնողդեմ Ծառայության՝ թիվ 1012470 ստուգման ակն անվավեր ճանաչելու ղահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը ղահանջել է անվավեր ճանաչել Ծառայության՝ 2006 թվականի դեկտեմբերի 28-ի թիվ 1012470 ստուգման ակն:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 02.05.2007 թվականի թիվ Տ-1536 ֆաղափացիական գործով կայացրած վճռով ղիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայության ներկայացուցչի:

Վճռաբեկ բողոքին ղասասխան է ներկայացրել Ընկերության տնօրեն Ա.Բարայանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և ղահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմնի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը չի կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հողվածի, «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հողվածի 1-ին մասի, 6-րդ հողվածի, 7-րդ հողվածի 1-ին մասի, 9-րդ հողվածի, 33-րդ հողվածի, ՀՀ կառավարության 26.02.2004 թվականի «Հայաստանի Հանրապետության և Համաեխարհային բանկի, Հայաստանի Հանրապետության և Գյողասնտեսության ղարգացման միջազգային հիմնադրամի, Հայաստանի

Հանրադատության կառավարության ու Գերմանիայի Դաճնային Հանրադատության կառավարության միջև կնքված միջազգային դայմանագրերով նախատեսված հարկային և մասնաձեռն վճարների գծով արժույթային կիրառման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 256-Ն որոշման (այսուհետ՝ Կարգ) 7-րդ կետի «բ» ենթակետի դասակարգումը, ինչպես նաև սխալ է մեկնաբանել «Հայաստանի Հանրադատության կառավարության և Գերմանիայի Դաճնային Հանրադատության կառավարության միջև ֆինանսական համագործակցության մասին» Համաձայնագրի (այսուհետ՝ Համաձայնագիր) 3-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Շահութահարկով հարկվում է հարկվող շահույթը, որը որոշվում է կազմակերպության ամբողջ գործունեությունից: Շահութահարկի գծով արժույթայինները վերաբերում են գործունեության շեփակներին, այլ ոչ թե գործարքներին, որը բնորոշ է, մասնավորապես, անուղղակի հարկերին:

Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածով սահմանված արժույթայինները վերաբերում են ծրագրի ժամանակներում իրականացվող կոնկրետ գործարքներից առաջացող (մասակարարում, ներմուծում, ծառայությունների մատուցում) հարկերին, տրեքներին և դարձադր այլ վճարումներին:

Իսկ Կարգի 7-րդ կետի «բ» ենթակետի համաձայն՝ Համաձայնագրով իրականացվող ծրագրերի ժամանակներում սրամադրվող միջոցների հաճվին ՀՀ ռեզիդենտների ստացած եկամուտները ներառվում են նրանց համախառն եկամտի կազմում, և դրանց մասով շահութահարկի դարձադրությունները որոշվում են «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված ընդհանուր կարգով:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դասակարգել է դիմումի բավարարման մասով բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 02.05.2007 թվականի թիվ Տ-1536 ֆախագիտական գործով կայացրած վճիռը:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասախանի հիմքերը և փաստարկները.

Ընկերության կողմից խստիվ դատարանվել է «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ, 6-րդ, 7-րդ և 9-րդ հոդվածների կիրառման կարգը, հակառակ դեղումով սվյալ հոդվածների խախտման փաստը կարձանագրվել ստուգման ակտում: Առհասարակ հաճվադատական հաճվառում այլ կերո հնարավոր չէ վարել, ֆանի որ Ընկերությունը չի հարկում իր որևէ գործարքը, այլ հաճվառում է իր ամբողջ համախառն եկամուտը, որից էլ կատարվում են օրենքով սահմանված համադասախան նվազեցումները:

ՀՀ կառավարության 26.02.2004 թվականի թիվ 256-Ն որոշումը չէր կարող սահմանափակել կամ փոփոխել Համաձայնագրով նախատեսված դրույթը, ֆանի որ վերջինս գերակայում է:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նճանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նճանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) Հայաստանի Հանրադատության կառավարության և Գերմանիայի Դաճնային Հանրադատության կառավարության միջև 21.11.2003 թվականին կնքվել է «Հայաստանի Հանրադատության կառավարության և Գերմանիայի Դաճնային Հանրադատության կառավարության միջև ֆինանսական համագործակցության մասին» Համաձայնագիր:

2) 14.10.2004 թվականին Ընկերության և ՀՀ առողջադատության նախարարության միջև վերոհիշյալ Համաձայնագրի ժամանակներում կնքվել է մասակարարման դայմանագիր,

որով Ընկերությունը ՀՀ առողջադաշտության նախարարությանը մասակարարել է 111 006 եվրո ընդհանուր արժողությամբ բժշկական սարքավորումներ:

3) Ծառայության դեմի 14.06.06 թվականի թիվ 1012470 հանձնարարագրի հիման վրա Ընկերությունում անցկացված ստուգման արդյունքներով 28.12.2006 թվականին կազմվել է թիվ 1012470 ստուգման ակտը, որի 1-ին կետով արձանագրվել է «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի դաշտանների խախտում, ինչի արդյունքում Ընկերությանն առաջադրվել է 11.269.500 ՀՀ դրամ լրացուցիչ հարկային դաշտավորություն:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ դատառաքանությամբ.

Սույն գործի լուծման համար էական նշանակություն ունի այն հանգամանքի դարձումը, թե Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածով սահմանված նորմը ազատում է արդյո՞ք Համաձայնագրով սահմանված ծրագրերն իրականացնող կազմակերպության հետ մասակարարման դայմանագիր կնքած անձանց սվյալ դայմանագրով ստացված եկամուսներից շահութահարկ վճարելու դաշտակառնությունից, թե ոչ:

ՀՀ միջազգային դայմանագրերի դրույթները մեկնաբանելու կանոնները սահմանված են սվյալ իրավահարաբերության ժամանակ գործող (Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության կառավարության միջև Համաձայնագիր կնքվել է 21.11.2003 թվականին) «ՀՀ միջազգային դայմանագրերի մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, համաձայն որի՝ եթե Հայաստանի Հանրապետության միջազգային դայմանագրով այլ բան նախատեսված չէ, ապա դրա դայմանները մեկնաբանվում են՝ ելնելով դրանում դարձնակվող բառերի և արտահայտությունների սառագի նշանակությունից: Պայմանագրի դայմանի սառագի նշանակությունը դարզ չլինելու դեղում դա սահմանվում է դայմանագրի մյուս դայմանների և դայմանագրի ամբողջական իմաստի հետ համադրելու միջոցով:

Եթե վերհիշյալ կետով նախատեսված կանոնները հնարավորություն չեն սալիս որոշել դայմանագրի բովանդակությունը, ապա դեմ է դարզվի **կողմերի իրական ընդհանուր կամքը**՝ հաշվի առնելով **դայմանագրի նդասակը**: Ընդ որում, նկատի են առնվում բոլոր համադասախան հանգամանքները՝ ներառյալ դայմանագրին նախորդող բանակցությունները, կողմերի փոխադարձ հարաբերություններում հաստատված գործելակերպը, **կողմերի հետագա վարքը**:

Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ նույն Համաձայնագրի 1-ին հոդվածի 1-ին դարբերության 1-ին և 2-րդ կետերում նշված գումարների հաշվին ֆինանսավորվող ադրանքների մասակարարումը, ներմուծումը և ծառայությունների մասնուցումը ազատվում են բոլոր հարկերից, սուրբերից և դարսադիր այլ վճարումներից:

Այսդեհ, Համաձայնագրի 1-ին հոդվածի 1-ին դարբերության 2-րդ ենթակետի համաձայն՝ «Տուբերկույոզի դեմ դայբարի միջարածաբջանային ծրագիր» և «Աջակցություն տուբերկույոզով հիվանդների համար բանային հիվանդանոցի վերակառուցմանը» ծրագրերի նդասակն է Առողջադաշտության համաշխարհային կազմակերպության կողմից հանձնարարված՝ ԴՈՏՍ (DOTS) (բուժման կարճակ կուրս անմիջական հսկողության ներքո) ռազմավարությանը համադասախան՝ տուբերկույոզի սարբեր ձևերի ախորոշման և բուժման բարելավման, ինչդեհ նաև տուբերկույոզով հիվանդ կալանավորների բժշկական սդասարկմանն օժանդակելու միջոցով նդաստել սարածաբջանում տուբերկույոզի շղթայի ընդհանմանը:

Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածի բովանդակությունից բխում է, որ հարկումից ազատվում են միայն Համաձայնագրով նախատեսված ծրագրերի ԵՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ՀՀ սարածխում գործող իրավաբանական և ֆիզիկական անձինք ՀՀ սարածխ ադրանքների ներմուծման, ՀՀ-ում ադրանքների մասակարարման և ծառայությունների մատուցման դեղում ծրագիր իրականացնող կազմակերպության հետ կնքվող այն դայմանագրերից առաջացող հարկերից, որոնք կադված են սվյալ ծրագրի իրականացման հետ և անհրաժեշտ են դրա իրականացման համար:

Միջազգային դայմանագրի դրոյթները մեկնաբանելիս, «ՀՀ միջազգային դայմանագրերի մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ դարբերության համաձայն, հաշվի են առնվում նաև կողմերի հետագա վարքը: Այսդեպ, ՀՀ կառավարության 26.02.2004 թվականի «Հայաստանի Հանրադեություն և Համախարհային բանկի, Հայաստանի Հանրադեության և Գյուղատեությունից զարգացման միջազգային հիմնադրամի, Հայաստանի Հանրադեության կառավարության ու Գերմանիայի Դաշնային Հանրադեության կառավարության միջև կնքված միջազգային դայմանագրերով նախատեսված հարկային և մասնային վճարների գծով արճոնությունների կիրառման կարգը հաստատելու մասին» որոշման (այսուհետ՝ Կարգ) 7-րդ կետի «բ» ենթակետի համաձայն՝ Համաձայնագրով իրականացվող ծրագրերի ԵՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ՏՐԱՄԱՊՐՎՈՂ միջոցների հաշվին Հայաստանի Հանրադեության ռեզիդենտների ստացած եկամուտները ներառվում են նրանց համախառն եկամտի կազմում, և դրանց մասով ժահութահարկի դարճավորությունները որոշվում են «Ծահութահարկի մասին» Հայաստանի Հանրադեության օրենքով սահմանված ընդհանուր կարգով:

Սվյալ դեղում, Համաձայնագրի կնքումից հետո ՀՀ կառավարության կողմից ընդունված որոշման վերոհիշյալ դրոյթը համադրելով Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածի բովանդակության և ողջ Համաձայնագրի նդասակի հետ, Վճռաբեկ դասարանը գճնում է, որ Համաձայնագրում ձևակերդած «ադրանքների մասակարարումը, ներմուծումը և ծառայությունների մատուցումը ազատվում են բոլոր հարկերից, տուրբերից և դարճադիր այլ վճարումներից» ձևակերդումը չի կարող մեկնաբանվել որդես ՀՀ ռեզիդենտների ստացած եկամտից ժահութահարկ վճարելու դարճավորությունից ազատող դրոյթ, ինչի արդյունում ստացված եկամուտների նկատմամբ սարածվում է ՀՀ հարկային օրենսդրությամբ սահմանված հարկման ընդհանուր կարգը:

Այսդիսով, վճռաբեկ բողոքի դասձառաբանությունները, ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ ճնեստական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք են:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ճնեստական դասարանի 02.05.2007 թվականի թիվ Տ-1536 ֆաղաֆացիական գործով կայացրած վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մճնում հրադարակման դյահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՆՈՂ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

2. ՎՃռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածը, 94-րդ հոդվածի 1-ին մասը և ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 139-րդ հոդվածը՝ գործի քննության պահին գործող խմբագրությամբ, ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ և 19-րդ և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատառարանել է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը դատաստանող Սուսաննա Մանուկյանին դատաժանց է ստեղծել դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին և գործը քննել է վերջինիս բացակայությամբ:

Վճռում նշվել է, որ դատաժանց է ստեղծված դատաստանողի ներկայացուցիչը չի ներկայացել դատական նիստին: Պատասխանող Սուսաննա Մանուկյանի կողմից դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին դատաժանց է ստեղծված լինելու և/կամ համայնքի ղեկավարի կամ նրա վերջին հայտնի աշխատավայրի սնօրհնության կողմից ծանուցում ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ հաղորդագրություն ստանալու մասին որևէ ստեղծություն, դատարանի կողմից ինչդեպ վճռում, այնդեպ էլ դատական նիստի արձանագրությունում չի նշվել և գործի նյութերում առկա չէ դատաստանող Սուսաննա Մանուկյանի և/կամ համայնքի ղեկավարի կամ նրա վերջին հայտնի աշխատավայրի սնօրհնության կողմից ծանուցում ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ հաղորդագրություն ստանալը հավաստող աղացույց:

Դատարանի վճիռը, այն կազմելուց անմիջապես հետո, դատաժանց է ստեղծվել դատաստանող Սուսաննա Մանուկյանին և վերջինս ստեղծվել է իր իրավունքների վերաբերյալ կայացված դատական ակտի մասին:

ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախատեսված՝ ծանուցման դատանքի չդատարանում դատաստանող Սուսաննա Մանուկյանին գրել է դատարանում իր դատավարական իրավունքներից օգտվելու և դատական դատաժանցի հնարավորությունից, որի արդյունքում խախտվել է վերջինիս՝ ՀՀ Սահմանադրության և 18-րդ և 19-րդ հոդվածներով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դատաժանցի մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաշխավորված՝ իր իրավունքների դատական դատաժանցի, իր իրավունքներն օրենքով չարգելված բոլոր միջոցներով դատաժանցելու, ինչդեպ նաև կողմերի հավասարության և մրցակցության դրսևաններում արդարության բոլոր դատանքների դատաժանցմամբ, անկախ ու անկողմնակալ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում իր գործի հրադարակային քննության իրավունքը:

Բացի այդ, Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանն իր նախադեդային իրավունքում արտահայտել է այն դիրքորոշումը, որ դրսևանավորվող դատաժանցները ոչ միայն դատաժանց է ամրագրել ֆադաբացիական իրավունքների դատական դատաժանցի իրավունքը, այլև կոնկրետ գործով դատաժանց է աղահովել անձի կողմից այդ իրավունքի իրականացման իրական հնարավորությունը (սե՛ս Կոլոցցան ընդդեմ Իսալիայի գործով 12.02.1985 թվականի վճիռի 28-րդ կետը):

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատանքել է բեկանել ՀՀ Լոռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի 2003 թվականի հունվարի 10-ի վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 2003 թվականի հունվարի 10-ի դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին դատարանի կողմից Սուսաննա Մանուկյանին դատաժամանակով սեղեկացնելու վերաբերյալ որևէ աղացույց գործում առկա չէ:

2) Դատարանը գործը քննել է Սուսաննա Մանուկյանի բացակայությամբ:

3) 2003 թվականի հունվարի 10-ին կայացված դատարանի վճիռը կազմելուց հետո Սուսաննա Մանուկյանին դատաժամանակով ուղարկելու վերաբերյալ որևէ աղացույց գործում առկա չէ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այն հիմնավոր է հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

Սույն գործով Գառնիկ Գևորգյանը հայց է ներկայացրել ընդդեմ Սուսաննա Մանուկյանի, Լյուդմիլա Գարանջյանի և Վանաձորի ֆաղափառաբանության՝ բնակության իրավունքը ճանաչելու դիմումը:

ՀՀ ֆաղափառաբանական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձինք դատական ծանուցագրերով սեղեկացվում են դատական նիստի կամ առանձին դատավարական գործողություններ կատարելու ժամանակի և վայրի մասին: Նույն հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ ծանուցագիրն ուղարկվում է դատավարված նամակով՝ հանձնման մասին ծանուցմամբ կամ հաղորդագրության ձևակերպումն աղանակող կադրի այլ միջոցների օգտագործմամբ կամ հանձնվում է ստացականով (այսուհետ՝ դատաժամանակով): Սա ենթադրում է գործին մասնակցող անձանց դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին իրազեկելու կադրակցությամբ դատարանի ակտիվ գործողություններ, որոնք դեռևս է իրականացվեն միայն վկայակոչված հոդվածով նախատեսված միջոցների և եղանակների օգտագործմամբ: Ընդ որում, անկախ ծանուցման եղանակից, ծանուցումը դեռևս է լինի այնպիսին, որով հնարավոր է աղացուցել գործին մասնակցող անձին (անձանց) դատական նիստի մասին սեղեկացնելու փաստը:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ դատարանը, ՀՀ ֆաղափառաբանական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի դիմումներին համադասասխան, Սուսաննա Մանուկյանին դատաժամանակով չի սեղեկացրել 10.01.2003 թվականի դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին, գործը քննել է նրա բացակայությամբ և կայացրել վճիռ: Քաղաքացիական գործում առկա չէ 10.01.2003 թվականի դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին Սուսաննա Մանուկյանին ուղարկված դատական ծանուցագիր, կամ վերջինիս դատաժամանակով սեղեկացնելու վերաբերյալ որևէ այլ աղացույց:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց իրազեկումը դատարանի դատաբանությունն է, որի չղահողանումը ՀՀ ֆաղափառաբանական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի իմաստով հանդիսանում է ՀՀ ֆաղափառաբանական դատավարության օրենսգրքի էական խախտում: Այս մասին Վճռաբեկ դատարանն իր մանրամասն դիմումներում արտահայտել է 26.10.2006 թվականի թիվ 2-2128(Ա) որոշմամբ (սե՛ս ֆաղափառաբանական գործն ըստ «Հայկադ» բանկի ՓԲԸ-ի ժամանակավոր ադմինիստրացիայի ղեկավարի հայցի ընդդեմ Շահեն Բաբայանի՝ գումարի դիմումի մասին):

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ դատարանի վճիռը բոլոր դեղորայքային ենթացիկ և բեկանման, եթե դատարանը գործը ֆինանսավորում է գործին մասնակցող անձանցից որևէ մեկի բացակայությամբ, որը դատարանը ձևով չի ստեղծագրվել նիստի ժամանակի և վայրի մասին:

Սույն գործի ֆինանսավորման դաշինքը գործող ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 139-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ փաստաթուղթ Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր է համարում հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

Դատարանում գործի ֆինանսավորման դաշինքը գործող ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 139-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանի վճիռը, այն կազմելուց անմիջապես հետո, դատարանը ձևով ուղարկվում է գործին մասնակցող անձանց:

Մինչդեռ, սույն ֆաղաֆաղիական գործով 2003 թվականի հունվարի 10-ին կայացված վճիռը կազմելուց հետո Մուսաննա Մանուկյանին դատարանը ձևով ուղարկելու վերաբերյալ որևէ աղյուսակ գործում առկա չէ:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի փաստաթղթին, Վճռաբեկ դատարանն այն գտնում է անհիմն հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 78-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ծանուցագիրն ուղարկվում է գործին մասնակցող անձի նշած հասցեով:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատարանի փաստաթղթի փաստացի գտնվելու վայրն անհայտ լինելու դեպքում դատարանը գործը ֆինանսավորում է դատախազի վերջին հայտնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարի կամ նրա վերջին հայտնի աշխատավայրի տեղիության կողմից ծանուցում ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ հաղորդագրություն ստանալուց հետո:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասից հետևում է, որ դատախազի վերջին հայտնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարին ծանուցում ուղարկելը, համայնքի կողմից դատարանի փաստաթղթի ստանալը և այն ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ դատարանի կողմից հաղորդագրություն ստանալը հանդիսանում է գործի ֆինանսավորման սկսելու համար նախադրյալ միայն այն դեպքում, երբ անհայտ է դատախազի փաստացի գտնվելու վայրը, այսինքն՝ երբ դատարանը դատարանը կերպով կատարում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 78-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված՝ ծանուցագիրը գործին մասնակցող անձի նշած հասցեով ուղարկելու դատարանի կողմից, որի արդյունքում դարձվում է, որ ծանուցվող անձն այդ հասցեում չի գտնվում: Մինչդեռ, սույն ֆաղաֆաղիական գործով դատարանի կողմից չի կատարվել ծանուցագիրը գործին մասնակցող անձի նշած հասցեով ուղարկելու դատարանի կողմից, հետևաբար, վերջինիս համար դեռևս չի ծագել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված՝ համայնքի ղեկավարին կամ դատախազի վերջին հայտնի աշխատավայրի տեղիությանը ծանուցելու դատարանի կողմից:

Այսինքն՝ նշված հոդվածով նախատեսված գործողությունները դատարանն իրավասու է իրականացնել միայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի 78-րդ հոդվածով նախատեսված՝ գործին մասնակցող անձանց ծանուցելու հնարավորությունները ստանալուց հետո միայն: Քանի որ սույն գործի փաստերի համաձայն՝ դատախազի Մուսաննա Մանուկյանը սույն ֆաղաֆաղիական գործում նշված հասցեով չի ծանուցվել դատարանի կողմից:

նիստի ժամանակի և վայրի մասին, ուստի ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածը դասարանը չէր կարող կիրառել:

Այստիպով, սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքը հիմնավոր համարելով՝ Վճռաբեկ դասարանը դրա առկայությունը բավարար հիմք է դիտում ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ Լոռու մարզի առաջին ասյանի դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ Լոռու մարզի առաջին ասյանի դասարանի 2003 թվականի հունվարի 10-ի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դասարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման լրացուցիչ և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1047/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա. Դազարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1150(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի օգոստոսի 1-ին

Պրնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ վճռաբեկ դատարանում հավասարմագրված փաստաբան Ազատ Շահբազյանի միջոցով Գայանե Աղյանի կողմից բերված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 2007 թվականի հունվարի 18-ի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեպարտամենտի ծառայության Շահումյանի հարկային սեսչության (այսուհետ՝ Հարկային սեսչություն) ընդդեմ անհատ ձեռնարկատեր Գայանե Աղյանի՝ 4.955.100 (չորս միլիոն ինը հարյուր հիսունհինգ հազար մեկ հարյուր) ՀՀ դրամ բռնագանձելու դատահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Հարկային սեսչությունը դատահանջել է բռնագանձել Գայանե Աղյանից 4.955.100 (չորս միլիոն ինը հարյուր հիսունհինգ հազար մեկ հարյուր) ՀՀ դրամ՝ այդ թվում եկամտահարկի գծով՝ 4.474.200 (չորս միլիոն չորս հարյուր յոթանասուներեք հազար երկու հարյուր) ՀՀ դրամ, դարձադիր սոցիալական ադախովության վճարի գծով՝ 309.100 (երեք հարյուր ինը հազար մեկ հարյուր) ՀՀ դրամ:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 2007 թվականի հունվարի 18-ի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Գայանե Աղյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիբյալ հիմնավորումներով.

Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆադախցիսկյան դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը և 132-րդ հոդվածի առաջին մասը, ինչի արդյունքում կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ, 23-րդ և 30-րդ հոդվածները, որոնք չպետք է կիրառվեին, չի կիրառել նույն օրենքի 17-րդ և 30.1-րդ հոդվածները, որոնք պետք է կիրառվեին:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատապարտվում է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը չի սվել վճռի փաստական և իրավական հիմնավորումները, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի հետազոտել գործում առկա աղացույցները, որի արդյունքում անստեղծ է այն հանգամանքը, որ Քայանե Աղյանի կողմից հարկային օրենսդրության խախտումները կատարվել են 2000-2001 թվականների ընթացքում, իսկ Հարկային Տեսչության կողմից այդ գումարի բռնագանձման դատանք է ներկայացվել 2006 թվականին:

Բացի այդ, Քայանե Աղյանի եկամտահարկի գծով դատարար 28.11.2006 թվականի դրությամբ կազմել է 4.474.200 (չորս միլիոն չորս հարյուր յոթանասունչորս հազար երկու հարյուր) ՀՀ դրամ, որից աղառք 2.811.500 (երկու միլիոն ութ հարյուր սասնմեկ հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ, տուգանք 496.300 (չորս հարյուր ինսունվեց հազար երեք հարյուր) ՀՀ դրամ և տույժ 1.166.400 (մեկ միլիոն մեկ հարյուր վաթսունվեց հազար չորս հարյուր) ՀՀ դրամ: Նշված գումարից 25.10.2001 թվականի թիվ ՍՄ-001481 սուգաման ակտով եկամտահարկի գծով հայտնաբերված լրացուցիչ հարկային դատարարությունները կազմել են՝ աղառք 827.000 (ութ հարյուր քսանյոթ հազար) ՀՀ դրամ, տուգանք 496.300 (չորս հարյուր ինսունվեց հազար երեք հարյուր) ՀՀ դրամ, տույժ 223.300 (երկու հարյուր քսաներեք հազար երեք հարյուր) ՀՀ դրամ:

Այսինքն՝ 2.811.500 (երկու միլիոն ութ հարյուր սասնմեկ հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ աղառքից 1.894.500 (մեկ միլիոն ութ հարյուր ինսունչորս հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամը (2.811.500 – 827.000 – 90.000), ինչպես նաև 1.166.400 (մեկ միլիոն մեկ հարյուր վաթսունվեց հազար չորս հարյուր) ՀՀ դրամ տույժից 901.100 (ինը հարյուր մեկ հազար մեկ հարյուր) ՀՀ դրամը (1.166.400– 9.500 – 16.400– 223.300) առաջացել են 2000 և 2001 թվականների ընթացքում, և դրանք հայտնաբերվել են խախտումը կատարելու սարվան անմիջապես հաջորդող երեք արիւն լրանալուց հետո (2006 թվականի նոյեմբերի 28-ին):

Հետևաբար Հարկային Տեսչությունը հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ դատաւան հսկողություն չի իրականացրել՝ դրանով իսկ խախտելով «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածը:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատանքել է բեկանել Դասարանի 2007 թվականի հունվարի 18-ի վճիռը՝ եկամտահարկի գծով 1.894.500 (մեկ միլիոն ութ հարյուր ինսունչորս հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ աղառքի, ինչպես նաև 901.100 (ինը հարյուր մեկ հազար մեկ հարյուր) ՀՀ դրամ տույժի բռնագանձման մասով և գործն այդ մասով ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 01.03.2001 թվականին Քայանե Աղյանը Հարկային Տեսչությանը ներկայացրել է ֆիզիկական անձի սագած եկամտների 2000 թվականի հայտարարագիր, որի համաձայն՝ այդ սարվա համար վճարման ենթակա եկամտահարկի գումարը կազմել է 3.170.500 (երեք միլիոն մեկ հարյուր յոթանասուն հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ:

2) 2000 թվականի եկամտահարկի գծով վճարման ենթակա հարկի գումարի՝ 3.170.500 (երեք միլիոն մեկ հարյուր յոթանասուներեք հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամի չվճարման համար 02.05.2001 թվականից մինչև 11.06.2001 թվականը հաշվարկվել է 190.200 (մեկ հարյուր իննսուներեք հազար երկու հարյուր) ՀՀ դրամի չափով տույժ:

3) Հարկային ռեսուրսային կողմից ներկայացված՝ Գայանե Աղյանից բռնագանձման ենթակա գումարի հաշվարկման շեղեկանքում առանձին տողով նշվել են՝ 2000 թվականի եկամտահարկի գծով վճարման ենթակա հարկի գումար՝ 3.170.500 (երեք միլիոն մեկ հարյուր յոթանասուներեք հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ, Հարկային ռեսուրսային 25.10.2001 թվականի ստուգման ակտով առաջադրված լրացուցիչ հարկային դրամավերականգնում, որից լրացուցիչ տույժի և վճարման ենթակա եկամտահարկի գումար՝ 827.000 (ութ հարյուր քսանյոթ հազար) ՀՀ դրամ, տուգանք՝ 496.300 (չորս հարյուր իննսունվեց հազար երեք հարյուր) ՀՀ դրամ, տույժ՝ 223.300 (երկու հարյուր քսաներեք հազար երեք հարյուր) ՀՀ դրամ, 2003, 2004 և 2005 թվականների համար նվազագույն եկամտահարկի գումար՝ 90.000 (իննսուներեք հազար) ՀՀ դրամ:

Գայանե Աղյանի եկամտահարկի գծով դրամավերականգնումը կազմել է 4.474.200 (չորս միլիոն չորս հարյուր յոթանասուներեք հազար երկու հարյուր) ՀՀ դրամ, որից առաջադրված 2.811.500 (երկու միլիոն ութ հարյուր քսանմեկ հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ, տուգանք՝ 496.300 (չորս հարյուր իննսունվեց հազար երեք հարյուր) ՀՀ դրամ և տույժ՝ 1.166.400 (մեկ միլիոն մեկ հարյուր վաթսուներեք հազար չորս հարյուր) ՀՀ դրամ:

4. ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՆԱՔԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄԸ.

Քննելով վճարբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԸ գտնում է, որ

բողոքն անհիմն է հեռակալ պատճառաբանությամբ.

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30¹-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկային օրենսդրության խախտումներ հայտնաբերելու դեպքում հարկային դրամավերականգնումներ չեն կարող առաջանալ, եթե սվյալ խախտումը հայտնաբերվել է այն կատարելու սարվան անմիջապես հաջորդող երեք ամիսում լրանալուց հետո:

Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ հարկատուի մոտ հարկային դրամավերականգնումներ չեն առաջանում, եթե վերջինիս կողմից թույլ տրված հարկային օրենսդրության խախտումը դրան հաջորդող երեք ամիսների ընթացքում հարկային մարմնի կողմից չի հայտնաբերվում:

Հետևաբար անհիմն է բողոք բերած անձի դրամավերականգնումներն այն մասին, որ իր կողմից 2000 թվականի համար հաշվարկված հարկային դրամավերականգնումներ չեն կարող առաջանալ, քանի որ Հարկային ռեսուրսային դատարան է դիմել միայն 2006 թվականին:

Անհիմն է նաև բողոք բերած անձի դրամավերականգնումներն այն մասին, որ 1.894.500 (մեկ միլիոն ութ հարյուր իննսունչորս հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ դրամավերականգնումները Հարկային ռեսուրսային կողմից հայտնաբերվել են 2006 թվականին՝ Գայանե Աղյանից բռնագանձման ենթակա գումարի հաշվարկով հեռակալ պատճառաբանությամբ:

Սույն փորձագիտական գործով ֆիզիկական անձի ստացած եկամտների 2000 թվականի հայտարարագիրը Գայանե Աղյանի կողմից ներկայացվել է 01.03.2001 թվականին, որով 2000 թվականի համար վճարման ենթակա եկամտահարկի գումարը կազմել է 3.170.500 (երեք միլիոն մեկ հարյուր յոթանասուներեք հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ:

«Եկամտահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ հարկատու դրամավերականգնում է եկամտահարկի գումարը վճարել դրամական բյուջե մինչև սվյալ հարկային սարվան հաջորդող սարվա մայիսի 1-ը:

Այսինքն՝ սույն ֆաղաֆաղիական գործով 2000 թվականի համար հաշվարկված եկամտահարկի գումարի վճարման դադարավորությունը Գայանե Ադյանի կողմից խախտվել է 2001 թվականի մայիսի 2-ին:

Հարկային տեսչության կողմից ներկայացված՝ Գայանե Ադյանից բռնագանձման ենթակա գումարի հաշվարկման տեղեկանքի համաձայն՝ 2000 թվականի եկամտահարկի գծով վճարման ենթակա հարկի գումարի՝ 3.170.500 (երեք միլիոն մեկ հարյուր յոթանասուներեք հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ չվճարման համար 2001 թվականի մայիսի 2-ից մինչև նույն թվականի հունիսի 11-ը հաշվարկվել է տույժ: Այսինքն՝ վերոնշյալ տույժի հաշվարկը Վճռաբեկ դատարանը դիտարկել է որդես բավարար հիմք արձանագրելու համար, որ Գայանե Ադյանի կողմից թույլ տրված խախտումը Հարկային տեսչության կողմից հայտնաբերվել է դեռևս խախտման առաջին օրը՝ 2001 թվականի մայիսի 2-ին:

Հետևաբար անհիմն է նաև «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի փաստարկը, քանի որ Հարկային տեսչությունը, հայտնաբերելով Գ.Ադյանի կողմից թույլ տրված վերոնշյալ խախտումը և դրա հիման վրա հաշվարկելով տույժ, դատաւար կերպով իրականացրել է հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ հսկողություն իրականացնելու՝ օրենքով նախատեսված դադարավորությունը:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 2007 թվականի հունվարի 18-ի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաֆննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-822/2007թ.
Նախագահող դասավոր՝ Տ.Սահակյան
Դասավորներ՝ Ն.Հովսեփյան
Ա.Թումանյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1091(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական լալաճը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

Նախագահող դասավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի սեղսեմբերի 5-ին

դռնբաղ դասական նիսում, ֆննելով հայցվոր Կարաղետ Գրաղյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 23.03.2007 թվականին թիվ 07-822 ֆաղաֆաղիական գործով կայաղաղած վճռի դեմ՝ ըս հայցի Կարաղետ Գրաղյանի ընողըն Ասոմ Ղաղաղյանի՝ գոմարի լաղահանղի մասին և ըս Ասոմ Ղաղաղյանի հակընողըն հայցի ընողըն Կարաղետ Գրաղյանի՝ գոմարի լաղահանղի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դասավարական նախաղաղսմողընը.

Դիմելով դասարան՝ հայցվոր Կարաղետ Գրաղյանը լաղահանղել է լաղասաղխանող Ասոմ Ղաղաղյանիղ բռնաղանղել 22.000 ԱՄՆ դողարին համարղեֆ փողխաղռողյան գոմար և հաղավարկղած բանկղային սողոնները:

Ղաղսաղխանող Ասոմ Ղաղաղյանը ներկղայղերել է հակընողըն հայց, ոողով լաղահանղել է Կարաղետ Գրաղյանիղ բռնաղանղել 11000 ԱՄՆ դողարին համարղեֆ դրամ ոողղես Փողխաղռողյան լաղյամնաղաղի գերաղղղար:

Երևանի Մաղաղթիա-Մերասղսիա համաղյնի աղաղղին աղյանի դասարանի 01.12.2006 թվականի վղռող հայցը բավարարղել է մասնակիղռեն՝ լաղասաղխանող Ասոմ Ղաղաղյանիղ հողղոս Կարաղետ Գրաղյանի բռնաղանղղղել է 22.000 (ֆասներկող հաղաղ) ԱՄՆ դողարին համարղեֆ ՀՀ դրամ, իսկ Ասոմ Ղաղաղյանի հակընողըն հայցն ընողըն Կարաղետ Գրաղյանի՝ գոմարի լաղահանղի մասին մերղղղղել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 23.03.2007 թվականի վղռող սկղղբնական և հակընողըն հայցերը մերղղղղել են:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է բերել Կարսաղես Գրայանը:
Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանջը

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիալկալն դասավարուքյալն օրենսգրքի 53-րդ հողվաձի սախանջները, ինչի աղոյունում չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիալկալն օրենսգրքի 347-րդ և 880-րդ հողվաձները, որոնք սեխ է կիրառել:*

Բողոք բերաձ անձը նեվաձ ողնդումը դասձառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Բողոք բերողի դասարանին ներկայացվաձ փաստարկները դասարանը հերեել է հիմնվելով վկաների ցուցմունքների և բողոք բերողի ցուցմունքի ալն հասվաձի վրա, որեղ նա՝ հայցվորը նեել է, որ «ես և Ասոնը (դասասխսանողը) հանդիղել եմք, գրուղել և մեր միջև առկա քոյորիմացուքոյունները վերացել եմ և մեմք հաեսվել եմք և միմյանց նկասմամբ որևէ դատահանջ չունենեմք»: Հայցվորը ողնդում է, որ դասարանը հաեվի չի առել օրինակալն ուձի մեջ մսաձ դասավձռով հասսասվաձ ալն հանգամանքը, որ դասասխսանողն իրոք դաոսք է եղել հայցվորին 22000 ԱՄՆ դոլարին համարձեք գումար, ողջ րեեակալն գործում կամ առաջին աջյանի և վերաքննիչ դասավարուքոյունների ընթացում օրենքով վերաքերելի և թուլաքերելի որևէ աղացուլցով չի աղացուլցվել, որ հայցվորի դաոսավորուքոյունը մարվել է: Այս դալյմաններում՝ միալն րեեակալն գործի և իրար միջև րեերեն հեսաղոնղելի աոարքի առնչուքյամբ դատահանջների քացակալուքյան մասին ցուցմունքի մի ֆանի քառը դասարանը դիեել է որղես փոխառուքյան մարման աղացուլց: Վերը նեվաձ ցուցմունքը հայցվորը սվել է րեեակալն գործի քոջանակներում և ալո ցուցմունքը որևէ առնչուքոյուն չունի հայցվորի և դասասխսանողի գուլլալին հարաքերուքոյունների հես:

Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիալկալն օրենսգրքի 347-րդ և 880-րդ հողվաձները, ինչի աղոյունում խախտվել է Եվրոդալկալն կոնվենցիալի առձանագրուքյան 1-ին հողվաձի և ՀՀ Սահմանաղոլուքյան 31-րդ հողվաձով երաեխավորվաձ սեփակալնուքյան իրավունքը վիձելի գումարի նկասմամբ: Նեվաձ ողնդումը բողոք բերաձ անձը դասձառաքանել է ալն փաստարկով, որ հայցվորի և դասասխսանողի միջև կնքվել է փոխառուքյան դալյմանագիր, որով սսանձնաձ դաոսավորուքոյունը դասասխսանողը դաոսավոր է կասարել դասեաձ դաոսավորուքյան դալյմաններին և օրենքի դատահանջներին համադասասխսան:

Բողոք բերաձ անձը դատահանջել է հիմնակալն հայցը մերձելու մասով քեելանել ՀՀ ֆաղաֆաղիալկալն վերաքննիչ դասարանի 23.03.2007 թվակալնի վձիորը և ալն փոփոխել՝ սկքքնակալն հայցը քավարարել:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննուքյան համար նեանակուքոյուն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննուքյան համար էակալն նեանակուքոյուն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 26.05.2005 թվակալնին հայցվորի և դասասխսանողի միջև կնքվել է առանց սոկոսների 22.000 ԱՄՆ դոլար գումարի փոխառուքյան դալյմանագիր և նուլն օրն էլ հայցվորը դասասխսանողին սոամաղրել է ալո գումարը՝ երկու ամիս անց վերաղարձնելու դալյմանով: Փոխառուքյան դալյմանագիրը հասսասվել է նոսարակալն կարգով:

2) Փոխառուքյան վերաղարձման ժամկեքը լրանալուց հեսո գումարը փոխառուի կողմից չի վերաղարձվել:

3) 30.11.2005-ին թվականին փոխառության գումարը չվերադարձնելու առիթով ծագած վիճարանության արդյունքում հայցվորը դատաստանողին հասցրել է թեթև, առողջությունը կարճատև հայփայող վնասվածքներ: Այս դեղի կադակցությամբ հարուցվել է ֆրեական գործ, որի ֆննության արդյունքում կայացված՝ Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 15.03.2006 թվականի դատավճռով Կարադեհ Գրայանը մեղավոր է ճանաչվել ՀՀ ֆրեական օրենսգրքի 137-րդ հոդվածի 1-ին և 235-րդ հոդվածի 1-ին մասերով և դատադատվել է ազատազրկման 1 տարի 6 ամիս ժամկետով:

4) Նախաֆննության ընթացքում Կարադեհ Գրայանը ցուցմունք է սվել այն մասին, որ «ես և Ասոնը հանդիպել ենք, գրուցել և մեր միջև առկա թյուրիմացությունները վերացել են և մենք հաշտվել ենք և միմյանց նկատմամբ որևէ դատախազ չունենք»: Դատաֆննության ընթացքում ամբասանյալը հրաժարվել է ցուցմունք սալ՝ խնդրելով հիմք ընդունել նախաֆննության ընթացքում իր սված ցուցմունքները:

4. ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ և ԵԳՐԱԿԱՆԳՈՒՄՆԵՐ.

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆը գտնում է, որ՝

1) բողոքի հիմքը հիմնավոր է հեռկյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆադաֆացիական օրենսգրքի 880-րդ հոդվածի համաձայն՝ փոխառուն դատարար է փոխառության դայմանագրով նախատեսված ժամկետում և կարգով փոխատուին վերադարձնել սագված փոխառության գումարը:

ՀՀ ֆադաֆացիական դատարարության օրենսգրքի 347-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարարությունները դեֆ է կատարվեն դատախազ դատարարության դայմաններին, օրենքին և այլ իրավական ակտերի դատախազներին համադատաստան, իսկ նման դայմանների ու դատախազների բացակայության դեղոքում՝ գործարար Եղանառության սովորույթներին կամ սովորաբար ներկայացվող այլ դատախազներին համադատաստան:

Սույն գործի փատերի համաձայն՝ կողմերի միջև 26.05.2005 թվականին կնքվել է փոխառության դայմանագիր, որով փոխատուն փոխառուին հանձնել է 22.000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ՝ մինչև 26.07.2005 թվականը վերադարձնելու դայմանով: Գործի ֆննությամբ փոխառուի կողմից փոխառության դայմանագրով սատանձնած դատարարությունը լրիվ կամ մատամբ կատարված լինելու հանգամանքը չի ադացուցվել, հեռաբար ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆը գտնում է, որ ՀՀ ֆադաֆացիական օրենսգրքի 347-րդ և 880-րդ հոդվածների հիման վրա 26.05.2005 թվականի փոխառության դայմանագրով նախատեսված դատարարությունները ենթակա են անվերադատ կատարման:

ՀՀ ֆադաֆացիական դատարարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը յուրաֆանչյուր ադացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր ադացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հեռագոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ: Դատարանի համար որևէ ադացույց նախատես հատատսվածի ուժ չունի, բացառությամբ նույն օրենսգրքի 52 հոդվածով նախատեսված դեղոքերի, որի համաձայն՝ մատավորատես ֆրեական գործով օրինական ուժի մեղ մատ դատավճիռը դատարար է դատարանի համար միայն այն փատերով, ըստ որոնց հատատսված են որոշակի գործողություններ և դրանք կատարած անձինք:

Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 15.03.2006 թվականի դատավճռով հատատսվել են Կ.Գրայանի կողմից ՀՀ ֆրեական օրենսգրքի 137-րդ հոդվածի 1-ին մատով և 235-րդ հոդվածի 1-ին մատով նախատեսված

արարի կասարման հետ կապված փաստերը: Ինչ վերաբերում է նախաֆնության ընթացքում Կարադեհ Գրայանի սված ցուցմունքին այն մասին, որ իրենի հանդիպել են և միմյանց նկատմամբ դարձնում ու դահանջ չունեն` սույն ֆաղաֆաղիական գործը ֆննող դասարանի համար դարձադիր չէ, ֆանի որ այդ ցուցմունքը վերաբերում է ոչ թե կողմերի միջև կնֆված փոխառության գործարքին, այլ` հանցագործության և դրա հետևանքների հետ կապված հարաբերություններին:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 52-րդ հողվածի 3-րդ մասի իմաստով, օրինական մեջ մսած դասավճիռը նախադասելի (դրեյտղիցիա) նեանակություն ունի միայն հանցագործության ֆաղաֆաղիա-իրավական հետևանքներին վերաբերող ֆաղաֆաղիական գործ ֆննող դասարանի համար` հետևյալ երջանակներում.

1. կասարվել են արդյոք որոեակի գործողություններ (հանցագործության օբյեկտիվ կողմը) ,

2. արդյոք այդ գործողությունները կասարվել են սվյալ անձի կողմից:

Այլ հացերով դասավճիռը ֆաղաֆաղիական դասավարության կարգով ֆննվող գործով դարձադիր չէ: Օրինակ` դասավճռով հաստատված հանցագործությամբ դասճառված վնասի չափը, ինչդեա նաև այդ վնասի հաստացման դահանջի առկայությունը կամ բացակայությունը նախադասելի չէ և այդ հարցը ենթակա է ադաացուցման ընդհանուր հիմունքներով, չնայած որ դրանք հաստատված են դասավճռով:

Բացի այդ, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ հանցագործությամբ դասճառված վնասի հետ կապված հարաբերությունները և սույն ֆաղաֆաղիական գործով կողմերի միջև կնֆված փոխառության գործարքով սահմանված հարաբերությունները, չնայած դրա մասնակիցների նույնականությանը, այնուամենայնիվ, ըստ էության բովանդակային առումով այլ հարաբերություններ են: Այդ գործարքով ծագած դարձավորությունները կարող են դարձաբել միայն կասարմամբ և ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 27-րդ գլխով սահմանված այլ հիմքերով, որոնք սույն գործի փաստերի համաձայն առկա չեն: Հետևաբար, հանցագործությամբ դասճառված վնասի հետ կապված կողմերի համաձայնությունը չի կարող սարածվել կողմերի միջև կնֆված այլ` ֆաղաֆաղիաիրավական բնույթի դարձավորությունների վրա:

Նեված դասճառաբանությամբ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերաֆննիչ դասարանը բագմակողմանիորեն և լրիվ չի հետագոեել նեված դասավճիռը, 26.05.2006 թվականի փոխառության դայմանագիրը, ինչը հանգեցրել է գործի սխալ լուծման:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Երևանի Մալաթիա-Մերասիա համայնքի առաջին ասյանի դասարանը սույն գործով յուրաֆանչյուր ադաացույց գնահատել է գործում եղած բոլոր ադաացույցների բագմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետագոեության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ և 01.12.2006 թվականին կայացրել է հիմնավորված և օրինական վճիռ: Հետևաբար, ելնելով դասական ֆննության արդյունավետության սկզբունքից, Վճռաբեկ դասարանը հարկ է համարում կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հողվածի 1-ին մասի 6-րդ կետով սահմանված` առաջին ասյանի դասարանի դասական ակտին օրինական ուժ սալու լիագորությունը, ֆանի որ առաջին ասյանի դասարանի կողմից սույն գործով կայացված հիմնավոր և օրինական վճռի առկայության դայմաններում բացակայում է ֆաղաֆաղիական գործի նոր ֆննության անհրաժեեսությունը:

Այդդիսով, Վճռաբեկ դասարանը սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքը վերը նեված դասճառաբանություններով հիմնավոր է համարում և այն բավարար է դիտում ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ, 227-րդ հողվածների ուժով ՀՀ

ֆաղաֆացիական վերաֆննիչ դատարանի 29.03.2007 թվականի վճիռը բեկանելու և նույն օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետի հիման վրա Երևանի Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 04.10.2006 թվականի վճռին օրինական ուժ սալու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաֆննիչ դատարանի 29.03.2007 թվականի վճիռը՝ Կարաղեհ Գրաչյանի 22.000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք գումարի բռնագանձման դախանջը մեծելու մասով և այդ մասով օրինական ուժ սալ Երևանի Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 01.12.2006 թվականի վճռին:

2. Վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դախից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաֆննիչ դասարան
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-1083
Նախագահող դասավոր՝ Կ. Հակոբյան
Դասավորներ՝ Ա.Խառասյան
Ա.Թումանյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1193(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաձը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությունը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությունը դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի սեդտեմբերի 5-ին

դռնբաղ դասական նիսում, ֆններով Մամվել Տայանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 06.04.2007 թվականի թիվ 07-1083 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Ելենա Տայանի հայցի ընդդեմ Մամվել Տայանի, երրորդ անձ «Կենսրոն» նոսարական գրասենյակի նոսար Աիդա Աբրահամյանի՝ առուվաճառքի դայամանագիրը մասնակիորեն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին, և Մամվել Տայանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Ելենա Տայանի՝ ընդհանուր գույքից բներեղնով իր բաժինն առանձնացներլու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախադասնությունը.

Դիմներով դասարան՝ հայցվորը դահանջել է մասնակի՝ 2.13 կետի մասով, անվավեր ճանաչել իր և Ալբերտ Ոսկանյանի միջև 14.05.2003 թվականին կներված անբարժ գույքի (այգեսնակի) առուվաճառքի դայամանագիրը, և իրեն ճանաչել ամբողջ այգեսնակի և այգեգործական հողամասի սեվիականաձեր:

Մամվել Տայանը ներկայացրել է հակընդդեմ հայց՝ դահանջներով վիճելի այգեսնակից և դրան կից հողամասից բներեղնով առանձնացներլ իրեն սեվիականության իրավոներով դասկանող բաժինը՝ 1/2-րդ մասը:

Կոսայքի մարզի առաջին ասյանի դասարանի 14.12.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ մներժվել:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 06.04.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ մներժվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Պասասխանող Սամվել Տայանը:
Վճռաբեկ բողոքին Պասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և լուրջացումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 47-րդ, 48-րդ, 51-րդ և 53-րդ հոդվածները:*

Բողոք բերող անձը նշված ժողովում Պասառաբանել է հետևյալ փաստարկով.

Դատարանը հիմք է ընդունել միայն Ելենա Տայանի կողմից ներկայացված բանավոր բացատրությունները, իսկ վերջինս դատախազության ընթացքում գրավոր աղացույցներ չի ներկայացրել: Փաստորեն, դատարանը բանավոր բացատրությունները վեր է դասել գրավոր աղացույցներից: Մինչդեռ աղացույցելու դատականությունը ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի ուժով կրում է Ելենա Տայանը: Ներկայացված հայցը 51-րդ հոդվածի համաձայն՝ կարող էր հիմնավորվել միայն որոշակի գրավոր աղացույցներով, այլ ոչ թե սկզբնական հայցին կից ներկայացված փաստաթղթերով: Արդյունքում դատարանը չի կատարել գործում առկա աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտություն:

2) *Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի 1-ին մասը:*

Բողոք բերած անձը նշված ժողովում Պասառաբանել է հետևյալ փաստարկով.

Ելենա և Սամվել Տայանների ամուսնությունը ՔԿԱԳ համադատասխան մարմնում գրանցվել է 1995 թվականին, և վերջիններս աղերել են համատեղ մինչև 2006 թվականի կեսերը: Այգեսնակը կից հողատարածքով ամուսինները ձեռք են բերել համատեղ կյանքի ընթացքում՝ 2003 թվականին: Համատեղ կյանքի ընթացքում Սամվել Տայանը իր եկամուտների հաշվին ներդրումներ է կատարել այգեսնակի վերանորոգման գործում՝ ինչով էաղես բարձրացրել է վիճելի սան արժեքը:

3) *Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 189-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և 190-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որոնք պետք է կիրառել:*

Բողոք բերած անձը նշված ժողովում Պասառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Գույքը կարող է ընդհանուր սեփականությանը Պասկանել սեփականության իրավունքում սեփականատերից յուրաքանչյուրի բաժինը որոշելով կամ առանց որոշելու:

Վերաբերյալ դատարանի կողմից չի կիրառվել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 190-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որի համաձայն՝ բաժինները համարվում են հավասար, եթե բաժնային սեփականության մասնակիցների բաժինները չեն կարող որոշվել օրենքի հիման վրա կամ սահմանված չեն բոլոր մասնակիցների համաձայնությամբ: Սամվել Տայանն իր կողմից կատարված աշխատանքների և վասակած գումարների դիմաց (որոնք ծախսվել են համատեղ) Ելենա Տայանից որևէ ստացական չի լուրջանցել, ուստի Կոտայքի մարզ, գյուղ Պոզնի, 15 թաղամաս, թիվ 9 հասցեում գտնվող գույքը՝ այգեսնակը (ամառանոցը)՝ կից 730 քմ մակերեսով հողատարածքով, լուրջ է դիտել որոշես Ելենա և Սամվել Տայանների համատեղ սեփականություն՝ հավասար բաժիններով:

4) *Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 199-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, 197-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերը և 279-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որոնք պետք է կիրառել:*

Բողոք բերած անձը նշված ժողովում Պասառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 199-րդ հոդվածի համաձայն՝ ընդհանուր գույքը բաժանելու և դրանից բաժին առանձնացնելու հիմքերը և կարգը սահմանվում են նույն օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի կանոններով:

Սամվել Տայանը փորձել է օգտվել իր իրավունքներից, որոնք ամրագրված են ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 197-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերում, որոնց համաձայն՝ ընդհանուր սեփականության մասնակիցն իրավունք ունի դաժանաբանացնելու իր բաժինն ընդհանուր գույքից, իսկ ընդհանուր սեփականության մասնակիցների միջև ընդհանուր գույքը բաժանելու կամ դրանից նրանցից մեկի բաժինն առանձնացնելու եղանակի և դայմանների մասին համաձայնության բացակայության դեպքում բաժնային սեփականության մասնակիցն իրավունք ունի դասական կարգով դաժանաբանացնելու ընդհանուր գույքից բնեղենով առանձնացնել իր բաժինը:

Բողոքարկվող վճռով Սամվել Տայանից իրեն սեփականության իրավունքով դասկանող գույքը, փաստորեն, հարկադրաբար վերցվում է, այն դեպքում, երբ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 279-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված հիմքերից ոչ մեկը սույն գործով առկա չէ:

Բողոք բերած անձը դաժանաբանացնել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դասարանի 06.04.2007 թվականի վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ելենա և Սամվել Տայանները ամուսնացել են 1995 թվականին և մինչև օրս զսնվում են գրանցված ամուսնության մեջ: Ամուսնությունը գրանցված է ՔԿԱԳ-ի համադասարան մարմնում:

2) Մինչև ամուսնությունը Ելենա Տայանը Երևան ֆաղաֆում ունեցել է երեխանյականոց բնակարան:

3) Ամուսնության ընթացքում՝ 04.04.2003 թվականին Ելենա Տայանը գնել է մեկ սենյականոց բնակարան, որը ամուսինների համատեղ ուժերով վերանորոգվել է: Բնակարանը հանդիսացել է ամուսինների մշակված բնակության վայրը:

4) Բնակարանը Ելենա Տայանը վաճառել է 04.04.2003 թվականին:

5) Վիճելի այգեսնակը և վերջինիս կից հողամասն Ելենա Տայանը ձեռք է բերել 14.05.2003 թվականին կնքված առուվաճառքի դայմանագրով:

6) Պայմանագրի 2.13. կետի համաձայն՝ գնորդ Ելենա Տայանի ամուսին Սամվել Տայանը հանդիսանում է զնվող գույքի համասեփականատեր:

7) Վիճելի այգեսնակում ամուսինների համատեղ միջոցներով անցկացվել են ջրի, գազի խողովակներ, հեռախոսագիծ:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասառարարությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը զսնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառարարությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ համադասարանի սեղեկությունները հաստատվում են գրավոր և իրեղեն աղյուցյուններով, իսկ նույն հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձանց բացարարություններով: Հայցվորի կողմից սրված բացարարությունները չեն կարող

թերագնահատվել գրավոր աղացույցների նկատմամբ: Ինչ վերաբերում է դիմողի փաստաթղթերին այն մասին, որ հայցադատական շրջանում կարող էր հիմնավորվել միայն որոշակի աղացույցներով, այլ ոչ թե սկզբնական հայցին կից ներկայացված փաստաթղթերով, ևս անհիմն է, քանի որ համաձայն ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ վերաքննիչ դատարանը կաշկանդված չէ վերաքննիչ բողոքով և գործում եղած, ինչպես նաև լրացուցիչ ներկայացվող աղացույցներով փնտրում է գործը: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձանց ներկայացրած լրացուցիչ աղացույցներն ընդունվում են վերաքննիչ դատարանում, եթե դրանք ներկայացնողը հիմնավորում է առաջին աստիճանի դատարանում այդ աղացույցները ներկայացնելու անհնարինությունը՝ իրենից անկախ դատաճանաչելով: Այսինքն՝ դատարանը, ընդունելով սկզբնական հայցին կից ներկայացված փաստաթղթերը, գործել է դատարանական օրենքի սահմաններում:

Սակայն, դատարանը, հաշվի չառնելով այն փաստը, որ ֆաղափ Երևան, Բաբայան փողոցի 16-րդ շենքի թիվ 29 հասցեի բնակարանը ձեռք է բերվել ամուսինների համատեղ կյանքի ընթացքում, առանց հիմնավոր աղացույցների հաստատված է համարել այն հանգամանքը, որ վիճելի այգեսնակը ձեռք է բերվել բացառապես Ելենա Տայանի միջոցներով և հանդիսացել է Ելենա Տայանի սեփականությունը:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բնակարանի վաճառքի և այգեսնակի գնման գործարքների միայն ժամանակագրական հերթականությունը չի կարող հիմք հանդիսանալ ղեկավարի, թե վերջին գործարքը կնքվել է նախորդի հաստատված հաշվին: Գործում առկա աղացույցներով չի հիմնավորվել այն հանգամանքը, որ վիճելի այգեսնակը ձեռք է բերվել միայն Ելենա Տայանի անձնական միջոցների հաշվին: Հետևաբար Վճռաբեկ դատարանը ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ բողոք բերած անձի փաստաթղթերը հիմնավոր է համարում:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի համաձայն՝ ամուսնության ընթացքում ամուսինների ձեռք բերած գույքը նրանց համատեղ սեփականությունն է, եթե այլ բան նախատեսված չէ նրանց միջև կնքված դրամականագրով: Մինչև ամուսնությունն ամուսիններից յուրաքանչյուրի գույքը, ինչպես նաև ամուսնության ընթացքում ամուսիններից մեկի նվեր կամ ժառանգություն ստացած գույքը նրա սեփականությունն է: Ամուսիններից յուրաքանչյուրի գույքը կարող է ճանաչվել նրանց համատեղ սեփականություն, եթե դարձվի, որ ամուսնության ընթացքում ամուսինների ընդհանուր գույքի կամ մյուս ամուսնու անձնական գույքի հաշվին կատարվել են ներդրումներ, որոնք նշանակալի չափով ավելացրել են այդ գույքի արժեքը (հիմնական վերանորոգում, վերակառուցում, վերասարքավորում և այլն), եթե այլ բան նախատեսված չէ ամուսինների միջև կնքված դրամականագրով:

Տվյալ դեպքում ամուսնության ընթացքում ձեռք բերված գույքը, անկախ նրանից՝ որ ամուսինն է ձեռք բերել, ձեռք է բերվել ընդհանուր, թե ամուսիններից մեկին դատարանող միջոցներով, ստեղծվել է կամ դատարանով է երկուսի, թե մեկի կողմից, ում անունով է ձևակերտված, միևնույն է, հանդիսանում է ամուսինների ընդհանուր համատեղ սեփականությունը:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ վիճելի այգեսնակը ձեռք է բերվել ամուսիններ Ելենա և Սամվել Տայանների համատեղ կյանքի ընթացքում, հետևաբար Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այն հանդիսանում է ամուսինների համատեղ սեփականությունը:

3) *Բողոքը երրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափարական օրենսգրքի 189-րդ հոդվածի 2-րդ մասը սահմանում է ընդհանուր

բաժնային և ընդհանուր համասեղ սեփականության հասկացությունները, համաձայն որոնց՝ գույքը կարող է ընդհանուր սեփականությանը ղայականել՝ սեփականության իրավունքում սեփականատերերից յուրաքանչյուրի բաժինը որոշելով (բաժնային սեփականություն) կամ առանց այդ բաժինները որոշելու (համասեղ սեփականություն):

Նույն օրենսգրքի 190-րդ հոդվածը վերաբերում է բաժնային սեփականության իրավունքում բաժինները որոշելու հարաբերություններին:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ նշված հոդվածները սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն, քանի որ դրանցից մեկի (189-րդ հոդվածի) կիրառման անհրաժեշտությունը սույն գործի ֆնուդայնը չի ծագել, իսկ մյուսը (190-րդ հոդվածը) սույն վեճի նկատմամբ ընդհանրադես կիրառելի չէ, քանի որ այն վերաբերում է ընդհանուր բաժնային սեփականության հարաբերություններին:

4) *Բողոքը չորրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ունի իր իրավունքների և ազատությունների դատական, ինչդես նաև դեսական այլ մարմինների առջև իրավական դատադանության արդյունավես միջոցների իրավունք:

ՀՀ ֆադաֆադիական դատավարության օրենսգրքի 199-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ ընդհանուր գույքը բաժանելու և դրանից բաժին առանձնացնելու հիմքերը և կարգը սահմանվում են նույն օրենքի 197-րդ հոդվածի կանոններով, իսկ 197-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ բաժնային սեփականության մասնակիցն իրավունք ունի դատանջելու առանձնացնել իր բաժինն ընդհանուր գույքից: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ բաժնային սեփականության մասնակիցների միջև ընդհանուր գույքը բաժանելու կամ դրանից նրանցից մեկի բաժինն առանձնացնելու եղանակի և դայմանների մասին համաձայնության բացակայության դեդոում բաժնային սեփականության մասնակիցն իրավունք ունի դատական կարգով դատանջելու ընդհանուր գույքից բնեդենով առանձնացնել իր բաժինը:

Քանի որ սույն վեճի հիմքում ընկած են ամուսինների համասեղ սեփականության հարաբերությունները, ադա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վեճի նկատմամբ ՀՀ ֆադաֆադիական օրենսգրքի 199-րդ և 197-րդ հոդվածների կանոնները կիրառման ենթակա են:

Այդդիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի առաջին հիմքը մասնակի հիմնավոր, երկրորդ, չորրորդ հիմքերը հիմնավոր է համարում և դրանց առկայությունը բավարար է գտնում ՀՀ ֆադաֆադիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ ֆադաֆադիական վերաֆննիչ դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրայից և դեկավարվելով ՀՀ ֆադաֆադիական դատավարության օրենսգրքի 236-239 հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Սամվել Տայանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆադաֆադիական վերաֆննիչ դատարանի 06.04.2007 թվականի վճիռը և ֆադաֆադիական գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆնուդայն:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դաժանջր.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինավում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի պահանջները, ինչի արդյունքում չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1215-րդ հոդվածը, 1225-րդ հոդվածի 3-րդ կետի, 1226-րդ հոդվածի 3-րդ կետի և 3-րդ կետի 1-ին ենթակետի պահանջները:*

Բողոք բերած անձն իր ղնդումները դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

Դասարանը գործի ֆննությամբ ձեռք բերված աղացույցները չի գնահատել գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ: Դասարանը առաջին հերթի ժառանգների կողմից փաստացի իրադրությունները և կառավարմամբ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ լինելու հանգամանքը հիմնավորող՝ գործով ձեռք բերված աղացույցներին համարժեք գնահատական չի սվել, մասնավորադեպ՝ Մոսկվա ֆաղափի նոսարական գրասենյակում առաջին հերթի ժառանգների կողմից հայտարարություն սալը, թաղման արարողությունը կազմակերդելու, մահից հետո սանը աղբելու, այնուհետև սունը հայցվորին ի դաս հանձնելու հանգամանքները:

Առկա է եղել 1-ին հերթի ժառանգ (Հարություն Սարգսյանը), որը փաստացի կառավարման հիմնով ընդունել է հոր ամբողջ ժառանգությունը, ֆանի որ առաջին հերթի մյուս ժառանգները Մոսկվա ֆաղափի նոսարական գրասենյակում դիմում են ներկայացրել ժառանգությունից հօգոտ Հ.Սարգսյանի հրաժարելու մասին: Այսդիսի դայմաններում 2-րդ հերթի ժառանգին ժառանգության իրավունք սրամադրելը իրավաչափ չէ:

2) *Սույն գործով առկա են նոր երևան եկած հանգամանքներ:*

Բողոք բերած անձն իր ղնդումը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

ա/ Գյումրի ֆաղափի Մերկուրովի փողոցի թիվ 11ա հասցեի բնակիչ Քնարիկ Մինասյանի կողմից սրված հայտարարության համաձայն՝ Սամվել Սարգսյանի որդին՝ Հարություն Սարգսյանը իր հոր առողջական վիճակի վասացման դասճառով 02.05.2005 թվականին Մոսկվայից եկել է Գյումրի և մայիսի 11-ին հոր մահից հետո կասարել է հողարկավորությունը, որից հետո սանից իր հետ Մոսկվա է սարել հորը դասկանող գորգը և ջահը:

բ/ Գյումրի ֆաղափի Մերկուրովի 3 հասցեի բնակիչ Նազիկ Տասչյանի բացատրությամբ հիմնավորվում է, որ Հարություն Սարգսյանը հոր հիվանդության ժամանակ հիվանդանոցում խնամել է հորը, մահվանից հետո դասաճաճ ձևով կասարել է հողարկավորությունը, հետո վերցրել է սանից մի ֆանի կարևոր իրեր, գորգ, ջահ և վերադարձել Մոսկվա: Հարություն Սարգսյանը իր հոր մահից հետո վիճելի հասցեում բնակվելով ևս ընդունել է հոր ժառանգությունը և կասարել է անհրաժեճ ծախսերը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաժանջրել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական վերաֆննիչ դասարանի 10.05.2007 թվականին թիվ 07-1524 ֆաղափացիական գործով կայացրած վճիռը և գործն ուղարկել Վերաֆննիչ դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասասխանի փաստարկները.

Ըստ վճռաբեկ բողոքի դասասխանի՝ Հարություն Սարգսյանը չի կարող համարվել իրադրություն ժառանգ, ֆանի որ նա մինչև ժառանգասուի մահը և նրա մահից հետո բնակվել է ՌՌ Մոսկվայի մարզի Մերդովսովոյի օրջանի Ռայսեմյոնովսկոյե գյոդի 1-ին սուն, 11-րդ բնակարան հասցեում, իսկ Կիմա Սարգսյանը գրանցված է և մինչ այժմ աղում է Մերկուրովի 9ա սանը: Սամվել Սարգսյանի որդին և դուստրերը մասնակցել են

հուղարկավորությանը և մի քանի օրից հետո վերադարձել են ՌԴ: Հարություն Սարգսյանը իր հետ ոչ մի շարժական գույք չի վերցրել: Կիմա Սարգսյանը Մերկուրովի 9ա սանը կասարել է բնակարանի հետ կապված բոլոր հարկերի և կոմունալ վարձերի վճարումները, ինչդեռ նաև դաշտանել է գույքը երրորդ անձանցից:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Գյումրի ֆաղափ Մերկուրովի փողոցի 9ա տունը սեփականության իրավունքով դասկանել է Հարություն, Վարդուհի և Անժելա Սարգսյանների հորը՝ Սամվել Սարգսյանին, իսկ 1/3 մասով՝ Կիմա Սարգսյանին:

2) Սամվել Սարգսյանը մահացել է 11.05.2005 թվականին:

3) 13.09.2005 թվականին Հարություն Սարգսյանը Մոսկվայում հայտարարություն է սվել հոր ժառանգությունը ընդունելու մասին: Միաժամանակ Մոսկվայում հայտարարություն են սվել փոյրերը, որոնք հրաժարվել են ժառանգության իրենց բաժնից՝ հոգուս Հարություն Սարգսյանի:

4) Բոլոր փաստաթղթերը ուղարկվել են Գյումրու նոտարական գրասենյակ:

5) Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դասարանի 07.04.2006 թվականի վճռով բավարարվել է Հարություն Սարգսյանի դիմումը և վճռվել է Գյումրիի Մերկուրովի փողոցի թիվ 9ա հասցեում գտնվող Սամվել Սարգսյանին դասկանող սան 2/3 բաժնեմասի նկատմամբ ժառանգությունը համարել ընդունած Հարություն Սամվելի Սարգսյանի կողմից:

6) ՀՀ կառավարությանն առընթեր Անուշատ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի կողմից 21.06.2006 թվականին Հարություն Սարգսյանի անվամբ կասարվել է նշված բնակարանի 66 տոկոսի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցում:

7) Հարություն Սարգսյանը բնակարանը 26.06.2006 թվականին նվիրատվության դայանագրով սան սեփականության իրավունքում իր բաժինը նվիրել է Գևորգ Թաչյանին: Այդ դայանագիրը ստացել է նոտարական վավերացում, սակայն ղեկավար գրանցում չի ստացել:

8) Կիմա Սարգսյանը հանդիսանալով 2-րդ հերթի ժառանգ, վերաբնիչ բողոք է բերել Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դասարանի 04.04.2006 թվականի վճռի դեմ:

9) Վերաբնիչ դասարանի 28.11.2006 թվականի որոշմամբ կասարվել է վճռի շրջադարձ, իսկ Հ. Սարգսյանի դիմումը ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի հիմքով թողնվել է առանց քննության:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասառաքանություններ և եզրահանգումներ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ դասառաքանությամբ.

Համաձայն ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի՝ դասարանը յուրաքանչյուր աղացույց ղեկ է գնահատի գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Սույն գործի նյութերի ուսումնասիրությամբ Վճռաբեկ դասարանը դարձեց, որ Վերաբնիչ դասարանը Կիմա Սարգսյանի կողմից վիճելի ժառանգությունը փաստացի իրադեման և կառավարման հիմքով ընդունելու հանգամանքը աղացուցված է համարել բավարար աղացույցների բացակայությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաֆանչյուր անձ ղեֆ է աղացուցի իր ղահանջների և առարկությունների հիմնում ընկած հանգամանքները:

Վճարել դասարանը գսնում է, որ Կիմա Սարգսյանի կողմից վիճելի հասցեում միայն հաավառված լինելը և մեսաղես բնակվելը դեռևս հիմք չէ ժառանգական գույքը փաստացի կառավարման և սիրաղեսման հիմքով ընդունած ճանաչելու համար, ֆանի որ սվյալ դեղում ժառանգական գույքը ոչ թե ամբողջ տունն է, այլ սան սեփականության իրավունքում 2/3 բաժինը: Հեսևաբար հայցվորը ղեֆ է դասարան ներկայացներ այնղիսի աղացույցներ, որոնցով կհաստատվելին հասկաղես վերջինիս կողմից Սամվել Սարգսյանի բաժինը փաստացի սիրաղեսելու և կառավարելու հանգամանքները, ինչը հայցվորի կողմից չի արվել:

Գործում առկա՝

-Գազատաղառման կենցաղային համակարգի սեխնիկական սղասարկման վերաբերյալ ղայմանագիրը «Հայռուագաղար» ՓԲԸ-ի հես 12.02.2006 թվականին կնքվել է Սամվել Սարգսյանի անունից,

-Գազամասակարարման ներսնային համակարգի փականագործի 12.02.2006 թվականի այցի կսրոնով հիմնավորվում է ընդամենն այն փասը, որ սանը սեղաղրված է մեկ գազօջախ, սակայն գործում առկա աղացուցներով չի հիմնավորվել վիճելի սան՝ Սամվել Սարգսյանի բաժինը գազիֆիկացնելու և գազատաղառման սարք սեղաղրելու հանգամանքը:

-Կիմա Սարգսյանի հես կնքված՝ «ԱրմենՏել» ՀՁ ՓԲԸ-ի կողմից բաժանորղին մասուցվող հեռախոսակաղի ծառայությունների թիվ 410021103 ղայմանագիրը կնքվել է 27.04.2006 թվականին,

-Վիճելի հասցեի հեռախոսի, էլեկսրաէներգիայի և գազի վարձավճարների մուծման անղորրագրերում որղես վճարող նեված է Սամվել Սարգսյանը, իսկ վերջինիս մահից հեսո վճարումները Սամվել Սարգսյանի անունով Կիմա Սարգսյանի կողմից կասարված լինելու փասը որևէ այլ աղացույցով չի հիմնավորվել:

Այսղիսով՝ հայցվորն իր կողմից ժառանգական գույքի կառավարմանն ուղղված գործողություններն սկսել է իրականացնել ժառանգության բացումից ավելի ֆան 11 ամիս անց՝ 27.04.2006 թվականին «ԱրմենՏել» ՀՁ ՓԲԸ-ի հես կնքելով բաժանորղին մասուցվող հեռախոսակաղի ծառայությունների թիվ 410021103 ղայմանագիրը կնքելով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1187-րդ հոդվածի համաձայն՝ ժառանգությունը բացվում է ֆաղաֆացու մահից հեսո: Նույն օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ժառանգությունը (անկախ դրա ընդունման եղանակներից) կարող է ընդունվել ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացղում: Հեսևաբար Վճարել դասարանը գսնում է, որ ժառանգասուի գույքը ժառանգության բացումից հեսո ավելի ֆան սասնմեկ ամիս անց սկսված փաստացի սիրաղեսելու և կառավարելու գործողությունները հիմք չեն կարող հանղիսանալ ժառանգին ժառանգությունը փաստացի սիրաղեսման և կառավարման հիմքով ընդունած ժառանգ ճանաչելու համար:

Բացի այղ, սույն գործի փաստերի համաձայն՝ 13.09.2005 թվականին Հարություն Սարգսյանը Մոսկվա ֆաղաֆի նոսարական գրասենյակում հայսարարություն է սվել հոր ժառանգությունն ընդունելու մասին: Միաժամանակ Մոսկվայի մարգի Օղինցովո ֆաղաֆի նոսարական գրասենյակում հայսարարություն են սվել Սամվել Սարգսյանի մյուս ժառանգները՝ Վարղուի Սարգսյանը և Անժելա Սարգսյանը, որոնք հրաժարվել են ժառանգության իրենց բաժնից՝ հօղոս Հարություն Սարգսյանի: Այնուհեսս բղոր

փաստաթղթերը ուղարկվել են Գյումրու նոտարական գրասենյակ: Գալով Գյումրի՝ Հարություն Սարգսյանը իրականացրել է ժառանգության ձևակերպմանն ուղղված գործողություններ. դիմել է Գյումրու արածիսյան նոտարին՝ ժառանգության վկայագիր սալու խնդրանքով, աղա դիմել է Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դատարան՝ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ճանաչելու դիմումով, այնուհետև ստանալով ժառանգության իրավունքի վկայագիր՝ դրանից բխող իր իրավունքները գրանցել է կադաստրի մարմնում, աղա 26.06.2006 թվականին նվիրատվության դաշնագրով վիճելի սան 2/3 բաժինը օտարել է Գևորգ Տաչյանին:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի համաձայն՝ ժառանգությունն ընդունվում է ժառանգությունն ընդունելու կամ ժառանգական իրավունքի վկայագիր ստանալու մասին ժառանգի դիմումը ժառանգության բացման վայրի նոտարին հանձնելով: Տվյալ դեպքում Մոսկվա ֆաղաֆի նոտարական գրասենյակին ժառանգությունն ընդունելու վերաբերյալ Հարություն Սարգսյանի դիմումի հանձնելն ինքնին հիմք չէ վերջինիս այդ եղանակով ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ճանաչելու համար, քանի որ ՀՀ Գյումրի ֆաղաֆում բացված ժառանգությունն ընդունելու վերաբերյալ դիմումը ղեկ է ներկայացվել Գյումրու արածիսյան նոտարին: Այս առումով Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր է համարում Վերաբեկի դատարանի փաստարկերը:

Ինչ վերաբերում է բողոքի այն փաստարկին, թե գործում առկա բազմաթիվ աղացույցներով հաստատվում է այն փաստը, որ Սամվել Սարգսյանի անձնական գույք հանդիսացող մեծ գորգին և ջահին տրամադրված առաջին հերթի ժառանգներն ընդունել են ժառանգության իրենց բաժինը, աղա Վճռաբեկ դատարանն այն անհիմն է համարում այն դատաճառաբանությամբ, որ այդ հանգամանքը հաստատող որևէ աղացույց դատաբանության ընթացքում չի ներկայացվել և դատարանի կողմից չի հետազոտվել:

Սակայն, Վերաբեկի դատարանը դատաճառ գնահատման չի արժանացրել այն հանգամանքը, որ Սամվել Սարգսյանի առաջին հերթի ժառանգներ Անժելա և Վարդուհի Սարգսյանները դիմել են համադատաստանաբար Մոսկվա ֆաղաֆի և Օդինցովո ֆաղաֆի նոտարական գրասենյակներ և հրաժարվել են հոր ժառանգության իրենց բաժնից՝ հոգուս Հարություն Սարգսյանի: Վերջինս Մոսկվա ֆաղաֆի նոտարական գրասենյակում ժառանգության բացումից հետո վեցամսյա ժամկետում հայտարարություն է սվել Սամվել Սարգսյանի ժառանգությունն ընդունելու վերաբերյալ, այսինքն՝ կատարել է ժառանգատուի գույքի փաստացի տրամադրմանը և կառավարմանն ուղղված կոնկրետացում գործողություններ՝ կոնկրետ նույնպես ունենալով իր տրամադրման սակ վերցնել ժառանգական գույքը:

Եթե օրենսդիրը դիմում սալու եղանակով ժառանգության ընդունման հատուկ ընթացակարգ է նախատեսել (ժառանգությունն ընդունելու կամ ժառանգական իրավունքի վկայագիր ստանալու մասին դիմումը ժառանգության բացման վայրի նոտարին վեցամսյա ժամկետում հանձնելը), աղա փաստացի տրամադրման և կառավարման եղանակով ժառանգության ընդունումը կարող է ռեյի ունենալ ժառանգի կողմից ամենատարբեր բնույթի ակտիվ գործողություններ սկսելու հիմքով, որոշախի ուղղված են ժառանգատուի գույքի փաստացի տրամադրման և կառավարման հնարավորությունների աղախովմանը:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասի հիմքով ժառանգի կողմից ժառանգությունն ընդունած կամ չընդունած լինելու փաստի գնահատման հարցում էական նշանակություն ունի այն հանգամանքը, թե արդյո՞ք առկա է ժառանգի կամքը և ցանկությունը՝ ընդունելու ժառանգությունը, թե ոչ, և արդյո՞ք ժառանգությունն ընդունելու համար ժառանգը միջոցներ (ակտիվ գործողություններ) է ձեռնարկել գույքը դատադատելու և այն երրորդ անձանց ոսնձգություններից կամ

հավակնություններից դաժադանելու համար:

ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարության օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ եթե այլ բան ադագուցված չէ, ադա ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունված է համարվում, երբ նա սկսում է փաստացի սիրադետել կամ կառավարել ժառանգված գույրը՝ ներադյալ, երբ ժառանգը միջոցներ է ձեռնարկել գույրը դահդանելու և այն երրոդ անձանց ոսնձգություններից կամ հավակնություններից դաժադանելու համար:

Սույն գործի փաստերից ելնելով, Սամվել Սարգսյանի առաջին հերթի ժառանգ Հարություն Սարգսյանը վերը նշված ալկիվ գործողությունները կատարել է գույրը երրոդ անձանց ոսնձգություններից կամ հավակնություններից դաժադանելու և դրա նկատմամբ իր սիրադետությունը հաստատելու նդասակով:

Վերը նշված դասձառաբանություններով Վձռաբեկ դասարանը սույն բողոքի առաջին հիմնում նշված՝ ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի խախտման, ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 1215-րդ հոդվածի, 1225-1226-րդ հոդվածների կիրառելիության վերաբերյալ փաստարկներ հիմնավոր է համարում:

Նշված հոդվածների խախտումը հանգեցրել է ֆաղաֆագիական գործի սխալ լուծման, ինչը ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վձռի բեկանման բավարար հիմն է:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով անհիմն է հեկսյալ պատձառաբանությանը.*

ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին և 2-րդ կետերի համաձայն՝ նոր երևան եկած հանգամանների հեկսանքով գործի վերանայման հիմն են գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք կամ հայտնի չեն եղել և չէին կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձանց, կամ, չնայած հայտնի են եղել, սակայն նրանցից անկախ դասձառներով չէին կարող ներկայացվել դատարան:

Նշված կետերի բովանդակությունից հեկսում է, որ նոր երևան եկած հանգամանքներ կարող են ներկայացնել միայն գործին մասնակից դարձած անձինք, այդ հանգամանքները դեկս է անհայտ եղած լինեն գործին մասնակցող անձանց, կամ հայտնի լինեն, սակայն դրանց ներկայացումը դատարան անհնար լինի և սվյալ հանգամանքները գործի համար դեկս է ունենան էական նշանակություն:

Ինչ վերաբերում է դասավարությանը մասնակցող անձի կողմից այդ փաստի վկայակոչմանը որդես նոր երևան եկած հանգամանք, ադա այն նրանց համար նույնդես չի կարող համարվել նոր երևան եկած հանգամանք, ֆանի որ սույն գործի ֆնությունը ՀՀ սնեստական դատարանի կողմից ավարտվել է վձռի կայացմամբ 10.05.2007 թվականին: Որդես նոր երևան եկած հանգամանք ներկայացված իրադարձությունը տեղի է ունեցել մինչև սույն գործով վձռի կայացումը՝ 2005 թվականի մայիսին, այսինքն՝ հայտնի է եղել գործին մասնակցող անձանց: Մինչդեռ հանգամանքը կարող է ձանաչվել նոր երևան եկած, եթե այն գործի ըստ էության ֆնության ժամանակ գոյություն է ունեցել, սակայն դասավարությանը մասնակցող անձի համար օբյեկտիվ դասձառներով անհնարին է եղել դրա ներկայացումը դատարան:

Ուստի Վձռաբեկ դատարանը գսնում է, որ Սամվել Սարգսյանի սեփականությունն հանդիսացող գորգը և ջահը Հարություն Սարգսյանի կողմից սիրադետելու հանգամանքը սույն գործի համար էական նշանակություն ունեցող նոր երևան եկած հանգամանք չի կարող ձանաչվել, ֆանի որ այն չի համադատաստանում ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերի դահահնցներին:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր համարելով՝ դրա առկայությունը բավարար է դիտում ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաքննիչ դատարանի 10.05.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաքննիչ դատարանի 10.05.2007 թվականի թիվ 07-1524 ֆաղաֆագիական գործով կայացրած վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման ղախից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաֆննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06 -1874/2007թ.
Նախագահող դասավոր՝ Գ.Մասինյան
Դասավորներ՝ Ն.Հովսեփյան
Լ.Գրիգորյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1373(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (այսուհե՛ս՝ Վճռաբեկ դասարան)

Նախագահող դասավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի սեղսեմբերի 5-ին

դռնբաց դասական նիստոմ, ֆննելով Արմինե Թևոսյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 30.06.2006 թվականի թիվ 06-1874 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Լևոն Նազարյանի ընդդեմ «Տնեսավարող սուրբեկսների միջագգային համագոմար» հասարակական կազմակերղողղոթյան նախագահ Արմինե Թևոսյանի՝ բնակարանից վսարելու, վարձավճարի և վճարված ղեղական սուրբի գոմարը բռնագանձելու դախանցի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախաղղասմողղոթյունը.

Դիմելով դասարան՝ հայցվողը դախանցել է «Տնեսավարող սուրբեկսների միջագգային համագոմար» հասարակական կազմակերղողղոթյանը վսարել Երևանի Խորենագի փողղոցի 11-ղղ շենֆի թիվ 10 բնակարանից և հողոս իրեն բռնագանձել 1350 ԱՄՆ դողղարին համարժեք դրամ՝ ողղեստ վարձավճարների գոմար, և 4000 ՀՀ դրամ՝ ողղեստ վճարված ղեղսսուրբի գոմար:

Երևանի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաշ համայնֆների առաջին ասյանի դասարանի 23.02.2005 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 30.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Մոյն գործով վճռաբեկ բողոք է բերել Արմինե Թևոսյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխասն չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և տահանջը

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 345-րդ և 346-րդ հոդվածները, «Հասարակական կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի երկրորդ մասը, որոնք պետք է կիրառվեն:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը լիարժեքությամբ է հետևյալ փաստարկներով.

«Հասարակական կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածը սահմանում է, որ կազմակերպության հիմնադիրներն ու անդամները լիարժեքությամբ սահմանում են կազմակերպության լիարժեքությամբ համար: Գործով հաստատվել է, որ սարածքի վարձակալության դաշնամանագիրը կնքվել է «Տնտեսվարող սուբյեկտների միջազգային համագումար» Հ/Կ-ի և հայցվորի միջև: Նշված դաշնամանագրում, որդես իրավահարաբերության կողմ վարձավճարներ վճարելու մասով կարող էր հանդես գալ «Տնտեսվարող սուբյեկտների միջազգային համագումար» Հ/Կ-ն, այլ ոչ թե վերջինիս նախագահը:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 345-րդ հոդվածի համաձայն՝ լիարժեքությամբ ուժով մի անձը (լիարժեքակալ) լիարժեք է մեկ այլ անձի (լիարժեքատեր) օգտին կատարել որոշակի գործողություն, այն է՝ վճարել դրամ և այլն: Նույն հոդվածի 2-րդ մասը սահմանում է, որ լիարժեքությունները ծագում են դաշնամանագրից, վնաս լիարժեքությունը հետևանքով և այլն: Տվյալ դաշնամանագրում, որդես լիարժեքակալ է հանդես գալ «Տնտեսվարող սուբյեկտների միջազգային համագումար» հասարակական կազմակերպությունը, կազմակերպության նախագահը հանդես է եկել կազմակերպության անունից և անձամբ, որդես ֆիզիկական անձ, հայցվորի առջև լիարժեքություն չի ստանձնել: ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 57-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավաբանական անձը ֆաղափացիական իրավունքներ է ձեռք բերում և ֆաղափացիական լիարժեքություններ է ստանձնում իր մարմինների միջոցով:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի երրորդ մասի համաձայն՝ լիարժեքությունը լիարժեքություններ չի ստեղծում որդես կողմ չմասնակցող անձանց (երրորդ անձանց) համար: Գործով հաստատված է, որ կազմակերպության նախագահ Արմինե Թևոնյանը հայցվորի հետ լիարժեքություններում որդես կողմ հանդես չի եկել, ինչը բացառում է վերջինիս մոտ լիարժեքության առաջացումը:

Բողոք բերած անձը լիարժեքել է ՀՀ ֆաղափացիական վերաքննիչ դատարանի 30.06.2006 թվականի վճիռը՝ գումարի բռնագանձման մասով բեկանել:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1. Հայցվոր Լևոն Նազարյանը Երևան ֆաղափ Խորենացի փողոցի 11-րդ շենքի 10-րդ բնակարանի սեփականատեր է:

2. Լևոն Նազարյանի (վարձատու) և «Տնտեսվարող սուբյեկտների միջազգային համագումար» հասարակական կազմակերպության, ի դեմս նախագահ Արմինե Թևոնյանի (վարձակալ), միջև 01.06.2004 թվականին կնքվել է բնակարանի վարձակալության դաշնամանագիր:

3. Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 25.02.2005 թվականի վճռով «Տնտեսվարող սուբյեկտների միջազգային համագումար» հասարակական կազմակերպության հայցն ընդդեմ Լևոն Նազարյանի, «ՖԱԱ-ՏՈՒՐ»

ՍՊԸ-ի՝ անժամ գույքի վարձակալության դայմանագիրը վավեր ճանաչելու, վարձակալության իրավունքի վկայականը և դրա հիման վրա սրված վարձակալության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դատական փաստի մեղմումը է, վճիռը բողոքարկվել է վերաքննիչ դատարան, որտեղ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի հիմքով հայցը թողնվել է առանց քննության:

4. Պատասխանողը վարձակալական հիմունքներով զբաղեցրել է բնակարանը, չի վճարել 1350 ԱՄՆ դոլարին համարժեք գումարի չափով վարձավճար:

4. Վճարելի դատարանի դատառարանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքի սահմաններում Վճարելի դատարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի երրորդ մասի համաձայն՝ դատարանի օրենսդրությունը դատարանություններ չի ստեղծում որդես կողմ չմասնակցող անձանց (երրորդ անձանց) համար:

«Հասարակական կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն՝ կազմակերպության հիմնադիրներն ու անդամները կազմակերպությանը որդես սեփականություն հանձնած գույքի (ներառյալ՝ անդամավճարները) նկատմամբ իրավունքներ չունեն: Նրանք դատարանացուց են կազմակերպության դատարանությունների, իսկ կազմակերպությունը՝ իր հիմնադիրների և անդամների դատարանությունների համար:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ վարձակալության դայմանագրի կողմ (վարձակալ) է հասարակական կազմակերպությունը, ուսի սույն գործարքով հասարակական կազմակերպության նախագահ Արմինե Թևոյան ֆիզիկական անձի համար (որն, ի դեպ, դատարանի կողմ չէ) դատարանություններ չեն կարող առաջանալ: Հետևաբար ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 345-րդ և 346-րդ հոդվածների, «Հասարակական կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի երկրորդ մասի կիրառելիության վերաբերյալ սույն բողոքի հիմքը Վճարելի դատարանը հիմնավոր է համարում:

Այսպիսով, Վճարելի դատարանը սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր համարելով այն գտնում է բավարար՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով բողոքարկվող վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից, և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարելի դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարելի բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի 30.06.2006 թվականի թիվ 06-1874 ֆաղաֆաղիական գործով կայացված վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատարանի և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՆՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարան
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ4-90
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Հակոբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1340(ՏԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի սեպտեմբերի 5-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր դատական գույքի կառավարման վարչության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 31.05.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ կառավարությանն առընթեր դատական գույքի կառավարման վարչության ընդդեմ անհաս ձեռնարկատեր Արմենուց Ավետիսյանի՝ գույքի վերադարձման դատահանցի վերաբերյալ և ըստ անհաս ձեռնարկատեր Արմենուց Ավետիսյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր դատական գույքի կառավարման վարչության՝ բաց թողնված ժամկետը հարգելի համարելու դատահանցի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվոր ՀՀ դատական գույքի կառավարման վարչությունը դատահանցել է հարկադրել դատաստիսանողին վերադարձնել Արարատի մարզի Վեդի ֆաղափի Արարատյան 38 հասցեում գտնվող 103,36 մմ մակերեսով սարածփը Հայաստանի Հանրապետությանը՝ ի դեմս ՀՀ կառավարությանն առընթեր դատական գույքի կառավարման վարչության:

Հակընդդեմ հայցով դատաստիսանող Արմենուց Ավետիսյանը դատահանցել է ««Պատկան գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված վճարման արժեքներին օգտվելու բաց թողնված ժամկետը համարել հարգելի:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 31.05.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է, իսկ հակընդդեմ հայցի մասով քաղաքացիական գործի վարույթը՝ կարճվել:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր դատական գույքի կառավարման վարչությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դաշանջր.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Պեսակյան գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածը:*

Բողոք բերած անձը բողոքի սույն հիմքը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկով:

Դասարանը հայցը բավարարելիս հիմք է ընդունել «Պեսակյան գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ա» ենթակետը, համաձայն որի՝ մասնավորեցվող օբյեկտի գնի չվճարված մասի վճարումներից ազատվում են մասնավորեցման նախորդ ծրագրերով մասնավորեցված և սարածամկետ վճարման իրավունք ստացած այն սուբյեկտները, որոնք վճարել են օբյեկտի արժեքի 30 և ավելի տոկոսը և մինչև 31.12.2004 թվականը կվճարեն օբյեկտի արժեքի վճարված մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դաշին այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման ուղղիչ գործակցի արտադրյալի և այդ արտադրյալի 3 տոկոսի հանրագումարի չափով գումար: Սակայն, ըստ բողոք բերած անձի, նշված օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ա» ենթակետով նախատեսված «չվճարված» եզրույթը դասարանի կողմից մեկնաբանվել է որդես «վճարված»:

2) *Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիակյան օրենսգրքի 504-րդ հոդվածը, որը պետք է կիրառեր:*

Բողոք բերած անձը բողոքի սույն հիմքը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկով:

Վճռում դասարանը նշել է, որ ՀՀ կառավարությանն առընթեր ղեկավարող գույքի կառավարման վարչության և Մրմանուտ Ավեժիսյանի միջև կնքվել է ոչ թե աղյուսների աղյուսիկ վաճառքի տայմանագիր, այլ սեփականաււոհման տայմանագիր, հետևաբար ՀՀ ֆաղափացիակյան օրենսգրքի 504-րդ հոդվածի դրույթները նշված իրավահարաբերույթյան նկասմամբ կիրառելի չեն: Դասարանի նման եգրահանգումն անհիմն է, քանի որ ինչուես «Պեսակյան գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքով, այնուես էլ նախորդ ղեկակյան գույքի մասնավորեցման ծրագրի մասին օրենքներով նախատեսվել է ղեկակյան գույք ձեռք բերողների համար սարածամկետ վճարումներ կասարելու իրավունք: Իսկ ՀՀ ֆաղափացիակյան օրենսգրքի 505-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ աղյուսների աղյուսիկ վաճառքի տայմանագրով կարող է նախատեսվել աղյուսների համար սարածամկետ վճարելու գնողի իրավունքը: Տարածամկետ վճարելու տայմանով աղյուսիկ վաճառքի տայմանագիրը համարվում է կնքված, եթե դրանում առուվաճառքի տայմանագրի այլ էակյան տայմանների հետ միասին նշված են աղյուսների գինը, վճարելու կարգը, ժամկետները և չափը: Նույն հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ սարածամկետ վճարելու տայմանով աղյուսների աղյուսիկ վաճառքի տայմանագրի նկասմամբ կիրառվում են նույն օրենսգրքի 504-րդ հոդվածի 2-6-րդ կետերով նախատեսված կանոնները: Հետևաբար սույն դեղդում ևս կողմերի միջև կնքված սեփականաււոհման թիվ 4993 տայմանագրի նկասմամբ կիրառելի են ՀՀ ֆաղափացիակյան օրենսգրքի 504-րդ և 505-րդ հոդվածների դրույթները:

Նշված դասճառաբանույթյամբ բողոք բերած անձը դաշանջրել է բեկանել ՀՀ սնեստակյան դասարանի 31.05.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննույթյան:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննույթյան համար նշանակույթյուն ունեցող փաստերը.

1) 12.08.1997 թվականին ՀՀ կառավարությանն առընթեր ղեկակյան ունեցվածքի հաւււաււոհման և աղյուսիկակյանացման վարչության և անհաս ձեռներեց Արմենուտ Ավեժիսյանի միջև կնքվել է սեփականաււոհման թիվ 4993 տայմանագիրը, որով Արմենուտ

Ավեսիսյանին վաճառվել է Վեդի ֆադաֆի Արարսյան 38 հասցեում գտնվող սարածփը:

2) Համաձայն նշված դայմանագրի՝ օբյեկտի գնահատված արժեքը կազմել է 2.634.388 դրամ:

3) Օբյեկտը մասնավորեցվել է սարածամկես վճարման դայմանով: Մինչև 11.08.2000 թվականը նախատեսվել է սահմանված անգամ սահմանված չափերով կատարել վճարումներ:

4) Արմենուհի Ավեսիսյանի կողմից վճարվել է 11.08.1997 թվականին 1.280.000 դրամ և 04.01.2001 թվականին՝ 366.224 դրամ, ընդամենը՝ 1.646.224 դրամ, որը կազմում է օբյեկտի արժեքի մոտ 62,5 տոկոսը:

4.ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՑԻՏԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆԳՈՒՄՆԵՐԻ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի (28.12.2001թ. ՀՕ-292) 1-ին հոդվածով «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածը շարադրվել է հետևյալ խմբագրությամբ՝

«Օբյեկտի գնի չվճարված մասի վճարումներից ազատվում են մասնավորեցման նախորդ ծրագրերով մասնավորեցված և սարածամկես վճարման իրավունք ստացած սուբյեկտները, որոնք՝

ա) վճարել են օբյեկտի արժեքի 30 և ավելի տոկոսը և մինչև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելու դրանից հաջորդող 7-րդ ամսվա 1-ը կվճարեն օբյեկտի արժեքի **չվճարված** մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դրանից այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման նորոգիչ գործակցի արժեքի չափով գումար:

բ) վճարել են օբյեկտի արժեքի 30 տոկոսից դրանից գումար և մինչև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելու դրանից հաջորդող 7-րդ ամսվա 1-ը կվճարեն օբյեկտի արժեքի 30 տոկոսը և այդ վճարումը կատարելուց հետո **չվճարված** մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դրանից այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման նորոգիչ գործակցի արժեքի չափով գումար»:

«Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի (23.10.2002թ. ՀՕ-434-Ն) 1-ին հոդվածի համաձայն՝ «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ա» և «բ» ենթակետերը շարադրվել են հետևյալ խմբագրությամբ՝

«ա) վճարել են օբյեկտի արժեքի 30 և ավելի տոկոսը և մինչև 2003 թվականի ապրիլի 1-ը կվճարեն օբյեկտի արժեքի չվճարված մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դրանից այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման նորոգիչ գործակցի արժեքի չափով գումար:

բ) վճարել են օբյեկտի արժեքի 30 տոկոսից դրանից գումար և մինչև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելու դրանից հաջորդող 7-րդ ամսվա 1-ը կվճարեն օբյեկտի արժեքի 30 տոկոսը և այդ վճարումը կատարելուց հետո **չվճարված** մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դրանից այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման նորոգիչ գործակցի արժեքի չափով գումար»:

«Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի (03.12.2003թ. ՀՕ-41-Ն)՝ «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ա» ենթակետի «2003 թվականի ապրիլի 1» բառերը փոխարինվել են «2004 թվականի դեկտեմբերի 31» բառերով:

Վերը նշված օրենքներով սարածամկես վճարումների դայմանով մասնավորեցված օբյեկտների գնորդների համար սահմանվել է արժույթային, որով սարածամկես վճարումների դայմանով մասնավորեցված օբյեկտի գնի չվճարված մասի վճարումներից գնորդը կարող էր ազատվել, եթե 28.12.2001 թվականի դրությամբ վճարած լինեք օբյեկտի արժեքի 30 և ավելի տոկոսը և մինչև նույն օրենքն ուժի մեջ մտնելու դեպքում հաջորդող 7-րդ ամսվա 1-ը վճարեք օբյեկտի արժեքի **չվճարված** մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դեպքում այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման ուղղիչ գործակցի արժեքային չափով գումար, և 23.10.2002 թվականի դրությամբ վճարած լինեք օբյեկտի արժեքի 30 և ավելի տոկոսը և մինչև 31.12.2004 թվականը վճարեք օբյեկտի արժեքի **չվճարված** մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դեպքում այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման ուղղիչ գործակցի արժեքային և այդ արժեքային 3 տոկոսի հանրագումարի չափով գումար:

Ուսումնասիրելով սույն գործի փաստերը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ Տնտեսական դատարանը մասնավորեցման սուբյեկտների համար «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ա» ենթակետով նախատեսված արժույթային կիրառման հիմք համարելով հայցվորի կողմից օբյեկտի արժեքի **վճարված** մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դեպքում այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման ուղղիչ գործակցի արժեքային և այդ արժեքային 3 տոկոսի հանրագումարի չափով գումար վճարած լինելու փաստը, սխալ է մեկնաբանել «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ա» ենթակետը:

Բացի այդ, սույն գործի փաստերի համաձայն՝ հայցվորի կողմից վճարվել է միայն օբյեկտի հավաքված գնի մի մասը (մոտ 62,5 տոկոսը): Գործի առաջին ասյանի կարգով բնութային ընթացքում չի դարձվել հայցվորի կողմից կատարված վճարումների նույնպես, այն է՝ անհատ ձեռներեց Արմենուտ Ավետիսյանի կողմից վճարված 1.646.224 ՀՀ դրամ գումարը վճարվել է որդես օբյեկտի արժեք, ինդեքսացիայի գումար, թե՛ որդես օբյեկտի արժեքի չվճարված մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դեպքում այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման ուղղիչ գործակցի արժեքային և այդ արժեքային 3 տոկոսի հանրագումարի չափով գումար:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ օբյեկտի արժեքի 30 և ավելի տոկոսը վճարելու և մինչև 31.12.2004 թվականի օբյեկտի արժեքի չվճարված մասի 3 տոկոսի և օբյեկտի գնահատման դեպքում այդ օբյեկտի գնվելու վայրում «փոքր» օբյեկտների համար սահմանված սարածագնահատման ուղղիչ գործակցի արժեքային և այդ արժեքային 3 տոկոսի հանրագումարի չափով գումարի վճարման հանգամանքների առկայությունը կամ բացակայությունը սույն վեճի լուծման համար էական նշանակություն ունի, քանի որ դա վերը նշված արժույթային կիրառման նախադրյալն է հանդիսանում: Մինչդեռ, առանց այդ հանգամանքի առկայությունը կամ բացակայությունը դատաբանությամբ դարձվելու, «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ա» ենթակետը չէր կարող կիրառվել:

««ՀՀ ղեկավարական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքից բխող առաջնահերթ միջոցառումների իրականացման կարգը և մասնավորեցման ղայմանագրի փոփոխությունների ձևը հաստատելու մասին 22.01.2002 թվականի թիվ 016-Հ հրամանով հաստատված կարգի 2-րդ կետի համաձայն՝ ՀՀ ղեկավարական գույքի կառավարման նախարարությունը առաջին կամ հերթական վճարումը կատարելու ժամանակ սուբյեկտներին տեղեկացնում է վճարման ենթակա սարածամկետ մնացած գումարները միանվագ մուծելու դեղմում կիրառվող գեղչի մասին՝ ղարգաբանելով օրենքով սահմանված կարգը: ՀՀ սնտեսական դասարանի եգրահանգումն այն մասին, որ ՀՀ ղեկավարական գույքի կառավարման նախարարության կողմից նշված կարգին համադասասխան ղասասխանողին ղասաաճ ծանուցելու դեղմում ղասասխանողը, վճարելով օրենքով սահմանված կարգով հաշվարկված գումարը՝ կազատվե հեսաաա վճարումները կատարելու ղարսականությունից, անհիմն է հեսկյալ ղասճաաաբանությանը:

««ՀՀ ղեկավարական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքը, որով նախատեսվել են մասնավորեցված օբյեկտների սարածամկետ վճարումների հես կաղված արտնություններ՝ ընդունվել է 28.12.2001 թվականին, սահմանված կարգով հրաղարակվել և ուժի մեղ է մետ 2002 թվականի հունվարին: Այսինքն՝ վերը նշված օրենքի մասին ղասասխանողը օրենքով սահմանված կարգով հրաղարակայնորեն ծանուցվել է:

Համաձայն ՀՀ ղեկավարական գույքի կառավարման նախարարության՝ ««ՀՀ ղեկավարական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքից բխող առաջնահերթ միջոցառումների իրականացման կարգը և մասնավորեցման ղայմանագրի փոփոխությունների ձևը հաստատելու մասին թիվ 016-Հ հրամանով հաստատված կարգի 2-րդ կետի «բ» ենթակետի՝ ՀՀ ղեկավարական գույքի կառավարման նախարարությունը առաջին կամ հերթական վճարումը կատարելու ժամանակ սուբյեկտներին տեղեկացնում է վճարման ենթակա սարածամկետ մնացած գումարները միանվագ մուծելու դեղմում կիրառվող գեղչի մասին՝ ղարգաբանելով օրենքով սահմանված կարգը: Նշված նորմի սամաբանության համաձայն՝ սուբյեկտը ղետս է ներկայանար առաջին կամ հերթական վճարում կատարելու համար, որղեսզի ՀՀ ղեկավարական գույքի կառավարման նախարարությունը վերղինիս տեղեկացներ վճարման ենթակա սարածամկետ մնացած գումարները միանվագ մուծելու դեղմում կիրառվող գեղչի մասին: Նշված հրամանը սահմանված կարգով հրաղարակվել է և ուժի մեղ է մետ 22.01.2002 թվականին:

Սակայն, նշված հրամանը, սահմանելով ՀՀ ղեկավարական գույքի կառավարման նախարարության ղարսականությունը, առաղին կամ հերթական վճարումը կատարելու ժամանակ սուբյեկտներին վճարման ենթակա սարածամկետ մնացած գումարները միանվագ մուծելու դեղմում կիրառվող գեղչի մասին տեղեկացնելու ղարսականությունը չի նախատեսել սուբյեկտի կողմից վճարումներ կատարելու համար չներկայանալու դեղմում վերղինիս տեղեկացնելու ղարսականություն:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ ղասասխանողի կողմից թիվ 4993 սեփականաշնորհման ղայմանագրի արղանակներում ««ՀՀ ղեկավարական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի ընդունումից հետո հերթական վճարում չի կատարվել, հեսաաաբար ՀՀ կառավարությանն առընթեր ղեկավարական գույքի կառավարման

վարչությունը (ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՖԻ Կառավարման նախարարությունը) ուղղակի դարձավորություն չի ունեցել իր նախաձեռնությամբ դայմանագրի կողմին (սլյալ դեղմում դասասխանողին) օրենքով սահմանված զեչերի մասին տեղեկացնելու: Բացի այդ, Վճռաբեկ դասարանը հարկ է համարում նեել, որ դասասխանողը օրենքի գործողության մասին տեղեկացված լինելու դայմաններում հնարավորություն ունեցել է համադասասխան դիմումով դիմելու նախարարությանը՝ օրենքով սահմանված զեղչերն իր նկատմամբ կիրառելու դահանջով:

Նեված դասճառաբանությամբ դասարանի կողմից «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածը սլալ մեկնաբանելու մասին բողոքում նեված դասճառաբանությունները Վճռաբեկ դասարանը հիմնավոր է համարում:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով անհիմն է հեկսլալ պասճառաբանությամբ.*

«Իրավական ակերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի համաճայն՝ իրավական ակսը հեկադարձ ուժ կարող է ունենալ միայն նույն օրենքով և այլ օրենքներով, ինչդես նակ սլյալ իրավական ակսով նախատեկած դեղմերում: Ուժը կորցրած իրավական ակսի գործողությունը սարածվում է մինչև դրա ուժը կորցնելու օրը ծագած հարաբերությունների վրա, եթե նույն օրենքով կամ ակսն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին իրավական ակսով այլ բան նախատեկած չէ:

17.06.1998 թվականին ընդունված «Հայասանի Հանրադետության փաղափաղիական օրենագիրքը գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի համաճայն՝ 1999 թվականի ՀՀ փաղափաղիական օրենագիրքը կիրառվում է փաղափաղիական այն իրավահարաբերությունների նկատմամբ, որոնք ծագել են օրենագիրքը գործողության մեջ դրվելուց հեկո՝ բացառությամբ նույն օրենքով նախատեկած դեղմերի: Մինչև 01.01.1999 թվականը ծագած դայմանագրային և այլ փաղափաղիական իրավահարաբերությունների նկատմամբ օրենագիրքը կիրառվում է այն իրավունքների և դարձականությունների մասով, որոնք կծագեն օրենագիրքը գործողության մեջ դրվելուց հեկո:

Նույն օրենքի 5-րդ և 14-րդ հոդվածների համաճայն՝ մինչև օրենագիրքը գործողության մեջ դնելը կնքված դայմանագրերով դարձավորությունները դահողանվում են, եթե կողմերն այդ դայմանագրերի դայմանները կամովին չեն համադասասխանեցնում օրենագրի դահանջներին: Պայմանագրի կողմերի համար դարձադիր դայմանագրային դարձավորություններ խախտելու համար դասասխանասվության մասին օրենագրի նորմերը կիրառվում են, եթե համադասասխան խախտումները թույլ են սրվել օրենագիրքը գործողության մեջ դնելուց հեկո, բացառությամբ այն դեղմերի, եր նման խախտումների համար դասասխանասվություն է նախատեկվել մինչև 01.01.1999 թվականը կնքված դայմանագրերում:

Վիճելի դայմանագրի կնքման դահին գործող՝ ՀՀ փաղափաղիական օրենագրի 162-րդ հոդվածի համաճայն՝ դայմանագիրքը կնքված է համարվում, եր դասեաճ դեղմերում դահանջվող ճևով կողմերի միջև համաճայնություն է ճեոք բերվել նրա բողր էական կետերում, իսկ վճարումների ժամկետների խախտման դեղմի համար մասնավորեցման դայմանագրի 17-րդ կետով սահմանված է դասասխանասվություն, այն է՝ չվճարված յուրափանչյուր օրվա համար չվճարված գումարի 2 տկոսի չափով տույժի վճարում:

Հաեվի առնելով, որ թիվ 4993 մասնավորեցման դայմանագրով կարգավորված են դրա բողր էական դայմանները, իսկ «Իրավական ակերի մասին» և «Հայասանի Հանրադետության փաղափաղիական օրենագիրքը գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ

օրենքներով այլ բան նախատեսված չէ, Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ վիճելի դայմանագիրը կնքված է կողմերի կողմից ստորագրվելու դաժից, հետևաբար ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 504-րդ հոդվածը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ, այլ կիրառելի է «Պետական գույքի մասնավորեցման (սեփականաճեցման) մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածը, որի համաձայն՝ մասնավորեցման համար վճարումը, այդ թվում՝ հերթական վճարումը, ինչդեպ նաև մասնավորեցման գործարքի այլ դայմանները չկատարելու դեպքում լիազորված դեպքերի մարմինը հայց է ներկայացնում դատարան՝ գնորդին սեփականության իրավունքով դատարանի գույքի վրա բռնագանձում ստանալու կամ մասնավորեցման դայմանագրով նախատեսված դատաստանության այլ միջոցներ կիրառելու մասին:

Միաժամանակ հաշվի առնելով, որ սույն գործով դատաստանողը առաջին ասյանի կարգով գործի ֆինանսական ընթացքում մինչև դատարանի կողմից վճիռ կայացնելը հրաժարվել է հակընդդեմ հայցից, ինչի հիման վրա ՀՀ սնեսական դատարանը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 6-րդ կետի հիմքով Արմենուս Ավետիսյանի հակընդդեմ հայցի մասով ֆաղաֆացիական գործի վարույթը կարճել է, Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ այդ մասով ՀՀ սնեսական դատարանի վճիռը հիմնավոր է:

Այսպիսով, վճռաքել բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը բավարար է՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն ՀՀ սնեսական դատարանի վճիռը մասնակի բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաքել դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաքել բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ սնեսական դատարանի 31.05.2007 թվականի վճիռ՝ հայցը մերժելու մասը և այդ մասով գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր ֆինանսական:

2. Հակընդդեմ հայցով գործի վարույթը կարճելու մասով ՀՀ սնեսական դատարանի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

3.Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաժից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաֆննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-1905/2007թ.
Նախագահող դասավոր՝ Տ.Մահակյան
Դասավորներ՝ Ն.Հովսեֆյան
Ա.Թումանյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1311(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաջը (այսուհե՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահողը Ջ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
նասնակցողը դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ

2007 թվականի սեղոսեղբերի 5-ին

դնբաց դասական նիսում, ֆննելով Եղիսաբեթ Ալավերդյանի վճռաբեկ բողոքն ըս հայցի Լաուրա Ամիրյանի ընողնեմ Եղիսաբեթ Ալավերդյանի, Գոհար Պողոսյանի՝ ժառանգողընն ընողնաժ ժառանգ-սեֆականասեղ ճանաչելու դահանջի մասին, ըս հայցի Վիլեն Գաբրիելյանի ընողնեմ Եղիսաբեթ Ալավերդյանի և Գոհար Պողոսյանի՝ սեֆականասիող իրավունքի խախումը վերացնելու դահանջի մասին, ըս հայցի Եղիսաբեթ Ալավերդյանի ընողնեմ Լաուրա Ամիրյանի, Վիլեն Գաբրիելյանի, Լիլիթ Սևոյանի և ՀՀ կառավարողյանն աղընթեղ անարժ գույքի կաղասսրի դեղական կոմիսեղի Ձեղթոն սարաժֆային սողաբաժանման՝ սեֆականողյան իրավունքի գրանցումն անվավեղ ճանաչելու, անարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը, դրա հիման վրա կաղասսրի միասնական մասյանում կասարվաժ գրանցումը և սեֆականողյան իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեղ ճանաչելու, գորժարքի անվավեղողյան հեղևանֆներ կիրառելու դահանջների մասին ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի (այսուհեղ նաև՝ Վերաֆննիչ դասարան) 08.06.2007 թվականի թիվ 07-1905 ֆաղաֆաղիական գորժով կայացրաժ վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գորժի դասավարական նախադասնողըննը.

Լաուրա Ամիրյանը, դիմելով դասարան, դահանջել է իրեն ճանաչել Թամարա և Շամամ Պողոսյանների Եղևանի Մյաննիկյան դողոսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գսնվող ժառանգական գույքի նկասմամբ ժառանգողընն ընողնաժ ժառանգ-սեֆականասեղ:

Վիլեն Գաբրիելյանը, դիմելով դասարան, դահանջել է վերացնել Եղևանի Մյաննիկյան դողոսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գսնվող գույքի նկասմամբ իր սեֆականողյան իրավունքի խախումը:

Եղիսաբեթ Ալավերդյանը, դիմելով դատարան, դիմում է անվավեր ճանաչել Երևանի Սյասնիկյան դոկտորայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող գույքի սեփականության իրավունքի դեպքում, անհարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը, դրա հիման վրա կադաստրի միասնական մասշտաբում կատարված գրանցումը, սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը և կիրառել գործարքի անվավերության հետևանքներ:

Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 16.03.2007 թվականի թիվ 2-576 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռով.

ա) անվավեր է ճանաչել Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 05.05.2005 թվականի վճռի հիման վրա Երևանի Սյասնիկյան դոկտորայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող գույքի նկատմամբ Լաուրա Ամիրյանի սեփականության իրավունքի գրանցումը.

բ) անվավեր է ճանաչել Լաուրա Ամիրյանի և Վիլեն Գաբրիելյանի միջև 10.07.2006 թվականին կնքված՝ Երևանի Սյասնիկյան դոկտորայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող անհարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը և դրա հիման վրա ՀՀ կառավարությանն առընթեր անհարժ գույքի կադաստրի դեպքում կոմիտեի Չեյթուն սարածֆային ստորաբաժանման կողմից կադաստրի միասնական մասշտաբում կատարված Վիլեն Գաբրիելյանի և Լիլիթ Ստոյանի անվամբ սեփականության իրավունքի գրանցումը.

գ) կիրառել է գործարքի անվավերության հետևանքներ, այն է՝ դատաստանող Լաուրա Ամիրյանից հոգուս Վիլեն Գաբրիելյանի և Լիլիթ Ստոյանի բռնագանձել է 138.600.000 ՀՀ դրամ.

դ) Վիլեն Գաբրիելյանի և Լիլիթ Ստոյանի անվամբ 13.07.2006 թվականին սրված թիվ 2219651 սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դիմումը մատուլ ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճել է.

ե) Վիլեն Գաբրիելյանի հայցն ընդդեմ Եղիսաբեթ Ալավերդյանի՝ սեփականացիքը իրավունքի խախտումը վերացնելու դիմումը մատուլ, մերժել է.

զ) Լաուրա Ամիրյանի հայցն ընդդեմ Եղիսաբեթ Ալավերդյանի՝ ժառանգ-սեփականատեր ճանաչելու դիմումը մատուլ ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճել է:

Վերաբերյալ դատարանի 08.06.2007 թվականի թիվ 07-1905 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռով.

ա) Լաուրա Ամիրյանի հայցն ընդդեմ Եղիսաբեթ Ալավերդյանի՝ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ-սեփականատեր ճանաչելու դիմումը մատուլ, ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճել է.

բ) Վիլեն Գաբրիելյանի հայցը՝ իրավունքի խախտումը վերացնելու դիմումը մատուլ՝ բավարարել է.

գ) Եղիսաբեթ Ալավերդյանի հայցն ընդդեմ Լաուրա Ամիրյանի, Վիլեն Գաբրիելյանի, Լիլիթ Ստոյանի և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անհարժ գույքի կադաստրի դեպքում կոմիտեի Չեյթուն սարածֆային ստորաբաժանման՝ սեփականության իրավունքի գրանցումն, անհարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը, դրա հիման վրա կադաստրի միասնական մասշտաբում կատարված գրանցումը անվավեր ճանաչելու, գործարքի անվավերության հետևանքները կիրառելու դիմումը մատուլ, մերժել է:

դ) Վիլեն Գաբրիելյանի և Լիլիթ Ստոյանի անվամբ սրված թիվ 2219651 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դիմումը մատուլ ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Եղիսաբեթ Ալավերդյանը Վճռաբեկ բողոքին մասասխսան է ներկայացրել Վիլեն Գաբրիելյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 1-ին մասը, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 303-րդ, 304-րդ և 305-րդ հոդվածները և 176-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որոնք պետք է կիրառեր:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը մասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ նյութական իրավունքի նորմերը համարվում են խախտված կամ սխալ կիրառված, եթե դասարանը չի կիրառել այն օրենքը կամ ՀՀ միջազգային մայմանագիրը կամ իրավական այլ ակտը, որը դեմք է կիրառել:

Լաուրա Ամիրյանը Վիլեն Գաբրիելյանի հետ 10.07.2006 թվականին կնքել է առուվաճառքի մայմանագիր, ըստ որի վերջինիս է օտարել Երևան ֆաղաֆի Մյասնիկյան դղղոսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գնվող գույքը:

Լաուրա Ամիրյանը գործարքի կնքման դատին վիճելի հասցեի սեփականատեր չի հանդիսացել, քանի որ նրա սեփականության իրավունքի ծագման հիմք հանդիսացած Երևանի Արաքիլր և Քանաֆեռ-Ձեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 05.05.2005 թվականի թիվ 2-4914 ֆաղաֆագիական գործով կայացրած վճիռը, Վճռաբեկ դասարանի 16.06.2006 թվականի թիվ 3-1173(Ա) որոշմամբ բեկանվել է և դիմումը թողնվել առանց ֆննության:

Տվյալ մայմաններում Վերաֆննիչ դասարանը դեմք է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 303-րդ հոդվածի 1-ին մասը և 305-րդ հոդվածը, որոնց համաձայն՝ գործարքն անվավեր է՝ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքով սահմանված հիմքերով դասարանի կողմից այն այղղղիսին ճանաչելու ուժով (վիճահարույց գործարք) կամ անկախ նման ճանաչումից (առոչինչ գործարք) և օրենքի կամ այլ իրավական ակտերի դատահանցներին չհամադասասխանող գործարքն անվավեր է, եթե օրենքը չի սահմանում, որ նման գործարքն առոչինչ է կամ չի նախաստեում խախտման այլ հետևանքներ:

Հսուվի առնելով բեկված փաստարկը՝ Վերաֆննիչ դասարանը դեմք է կիրառել նաև ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 304-րդ հոդվածի 1-ին մասի դատահանցը, համաձայն որի՝ անվավեր գործարքը չի հանգեցնում իրավաբանական հետևանքների, բացառությամբ այն հետևանքների, որոնք կաղղված են գործարքի անվավերության հետ: Նման գործարքն անվավեր է կնքման դատից:

Անստելով սույն հանգամանքները՝ Վերաֆննիչ դասարանը Լաուրա Ամիրյանի և Վիլեն Գաբրիելյանի միջև կնքված առուվաճառքի մայմանագիրն անվավեր ճանաչելու դատահանցը մերժել է, և Վիլեն Գաբրիելյանին դիսել է որդես բարելիղճ ձեռք բերող: Մակայն Վիլեն Գաբրիելյանը չի կարող հանդիսանալ բարելիղճ ձեռք բերող ոչ միայն նշված փաստարկներից ելնելով, այլ նաև այն հանգամանքից ելնելով, որ ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 176-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ մայմանագրով գույքը ձեռք բերողի սեփականության իրավունքը ծագում է գույքը հանձնելու դատից, եթե այլ բան նախաստաված չէ օրենքով կամ մայմանագրով, ինչդես նաև Լաուրա Ամիրյանի և Վիլեն Գաբրիելյանի միջև կնքված մայմանագրի 2.4-րդ «գ» կետը նախաստեում է, որ գնողը մարսավոր է Վաճառողից Օղղեկն ընդունել հանձնման-ընդունման ակտով:

2) Վերաֆննիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ և 52-րդ հոդվածների պահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «դասարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ»:

Վերաֆննիչ դասարանը գործում առկա մյուս աղացույցների հետ լրիվ, օբյեկտիվ և բազմակողմանի հետազոտության չի ենթարկել ՎՃՌաբեկ դասարանի 16.06.2006 թվականի թիվ 3-1173(Ա) որոշումը, որով վերացվել են Լաուրա Ամիրյանի վիճելի հասցեի նկատմամբ սեփականության իրավունք ձեռք բերելու հիմքերը:

3) Մույն գործով առկա է նոր երևան եկած հանգամանակ:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Լաուրա Ամիրյանի և Վիլեն Գաբրիելյանի միջև կնքված անճարժ գույքի առուվաճառի թայմանագիրը չէր կարող կնքվել, քանի որ թայմանագրով օտարվող գույքն այդ դեպքում չէր գտնվում և արգելանքի տակ և որդես նոր երևան եկած հանգամանակ է հանդիսանում Երևան ֆաղաֆի Ավան և Նոր-Նոր համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 15.03.2006 թվականի որոշումը, թիվ 2-3535 կասարողական թերթը և ՀՀ ԱԳ ԳԱՀԿ ծառայության Երևանի ստորաբաժանման ղեկ՝ Ա.Խաչատրյանին ուղարկված կից գրությունը:

ՎՃՌաբեկ բողոք բերած անձը դատանի է բերել Վերաֆննիչ դասարանի 08.06.2007 թվականի թիվ 07-1905 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Արաբկիր և Քանախեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 16.03.2007 թվականի թիվ 2-576 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճիռն:

2.1 ՎՃՌաբեկ բողոքի դատաստանը.

ՎՃՌաբեկ բողոքի վերաբերյալ Վիլեն Գաբրիելյանը ներկայացրել է վճՌաբեկ բողոքի դատաստան, ըստ որի՝ Եղիսաբեթ Ալավերդյանի ներկայացված փաստարկները անհիմն են հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

Երևանի Մյասնիկյան յուրաքանչյուրի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող անճարժ գույքը ձեռք է բերվել հասուցմամբ՝ Լաուրա Ամիրյանին վճարելով համադատաստան չափով գումար: Ըստ Վիլեն Գաբրիելյանի՝ ինքը հանդիսանում է գույքը բարեխիղճ ձեռք բերող անձ և գույքը ձեռք է բերել նրա սեփականատիրոջից՝ Լաուրա Ամիրյանից և սեղյակ չի եղել նրա օգտին առկա վճիռների և ժառանգության վկայագրերի մասին, որոնք վերջինիս կողմից ներկայացվել են և զսնվում են ֆաղաֆաղիական գործում: Եթե նույնիսկ ինքը գույքը հասուցմամբ ձեռք բերած լինե՛ր այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին չի իմացել և չէր էլ կարող իմանալ, ապա միևնույն է՝ հանդիսանում է բարեխիղճ ձեռք բերող:

Վերը նշված անճարժ գույքն իր սիրադասմանն է անցել օրինական կարգով, սեփականատերն իր գույքը չի կորցրել, այն չի հափճակվել և նրա սիրադասումից դուրս չի եկել այլ ճանադարհով՝ անկախ նրա կամից:

Ինքը՝ որդես գույքը բարեխիղճ ձեռք բերող, հանդիսանում է Երևանի Մյասնիկյան յուրաքանչյուրի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող անճարժ գույքի սեփականատեր:

3. ՎՃՌաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

ՎՃՌաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Թամարա և Շամամ Պողոսյանները մահացել են 09.10.2001 թվականին:

2) Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 05.05.2005 թվականի թիվ 2-4914 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռով հաստատվել է իրավաբանական նշանակություն ունեցող այն փաստը, որ Լաուրա Ամիրյանը հանդիսանում է Թամարա և Շամամ Պողոսյանների ժառանգական գույքի՝ Երևանի Մյասնիկյան դղողսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող անճարժ գույքի նկատմամբ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ:

3) ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղեկական կոմիտեի Նոր Նորք սարաժֆային ստորաբաժանման կողմից 16.02.2006 թվականին Լաուրա Ամիրյանին սրվել է Երևանի Մյասնիկյան դղողսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող անճարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման թիվ 2135727 վկայականը:

4) Կենտրոն և Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 25.04.2006 թվականի թիվ 2-1560 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռով հաստատված է համարվել իրավաբանական նշանակություն ունեցող այն փաստը, որ Թամարա և Շամամ Պողոսյանները հանդիսացել են Լաուրա Ամիրյանի հարազատ մորաբույրերը:

5) ՀՀ Կենտրոն նոսարական սարաժֆի նոսարի կողմից 17.05.2006 թվականին Լաուրա Ամիրյանին սրվել է ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրեր՝ Թամարա և Շամամ Պողոսյանների գույքի նկատմամբ ժառանգ հանդիսանալու վերաբերյալ:

6) Վճռաբեկ դասարանի 16.06.2006 թվականի թիվ 3-1173(Ա) որոշմամբ բեկանվել է Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 05.05.2005 թվականի թիվ 2-4914 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճիռը և դիմումը թողնվել առանց քննության:

7) 10.07.2006 թվականին Լաուրա Ամիրյանի և Վիլեն Գաբրիելյանի միջև կնքվել է անճարժ գույքի առուվաճառքի դայանաագիր, որը վավերացվել է «Նոր Նորք» նոսարական սարաժֆի նոսարի կողմից:

8) Նվաճ ղայմանագրից ծագող իրավունքները 13.07.2006 թվականին գրանցվել են ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղեկական կոմիտեի Նոր Նորք սարաժֆային ստորաբաժանման կողմից և Վիլեն Գաբրիելյանին ու Լիլիթ Սևոյանին սրվել է Երևանի Մյասնիկյան դղողսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող անճարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի թիվ 2219651 վկայականը:

9) Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 01.09.2006 թվականի թիվ 2-1812 ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած վճռով հաստատվել է իրավաբանական նշանակություն ունեցող այն փաստը, որ Եղիսաբեթ Ծերունի Ալավերդյանը հանդիսանում է Թամարա և Շամամ Պողոսյանների՝ Երևանի Մյասնիկյան դղողսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող անճարժ գույքի նկատմամբ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նվաճ հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) *Վճռաբեկ բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեկկյալ սլասնառաբանությանը:*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 163-րդ հոդվաժի 1-ին մասի համաճայն՝ սեփականության իրավունքը սուբյեկտի՝ օրենքով և այլ իրավական ակտերով ճանաչվաժ ու դահողանվող իրավունքն է՝ իր հայեցողոթյամբ սիրողեկելու, օգսագործելու և ճնօրհնելու իրեն դասկանող գույքը:

Տիրադատման իրավունքը գույքը փաստացի տիրադատելու իրավաբանորեն ադախովված հնարավորությունն է: Տնօրինման իրավունքը գույքի ձակասագիրը որոշելու իրավաբանորեն ադախովված հնարավորությունն է:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սեփականատերն իրավունք ունի իրեն դասկանող գույքի նկատմամբ, իր հայեցողությամբ, կատարել օրենսդրական չհակասող և այլ անձանց իրավունքներն ու օրենքով դրանցով սահմանվող շահերը չխախտող ցանկացած գործողություն, այդ թվում՝ իր գույքը որդես սեփականություն օտարել այլ անձանց, նրանց փոխանցել այդ գույքի օգտագործման, տիրադատման և տնօրինման իրավունքները, գույքը գրավ դնել կամ տնօրինել այլ եղանակով:

Գործի փաստերի համաձայն՝ դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած վճռով հաստատվել է, որ Եղիսաբեթ Ալավերդյանը հանդիսանում է Թամարա և Շամամ Պողոսյանների ժառանգությունն ընդունած ժառանգ:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ ընդունված ժառանգությունը ժառանգության բացման ժամանակից համարվում է ժառանգին դասկանող, անկախ այդ գույքի նկատմամբ ժառանգի իրավունքի դեպքում գրանցումից, եթե նման իրավունքը ենթակա է գրանցման: Չնայած այն հանգամանքին, որ Եղիսաբեթ Ալավերդյանը վիճելի ժառանգության իր մասի նկատմամբ ժառանգության իրավունքի վկայագիր չի ստացել և դրանից ծագող վերջինիս սեփականության իրավունքը դեպքում գրանցում չի ստացել, այնուամենայնիվ, այդ գույքը դասկանում է Եղիսաբեթ Ալավերդյանին:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Վճռաբեկ դատարանի 16.06.2006 թվականի որոշմամբ դադարել է վիճելի գույքն օտարելու Լաուրա Ամիրջանի իրավունքը, Երևանի Արաբկիր և Քանախեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանը հիմնավոր կերպով 16.03.2006 թվականի վճռով անվավեր է ճանաչել նրա և Վիլեն Գաբրիելյանի միջև կնքված առուվաճառքի գործարքը և դրանից բխող՝ Վիլեն Գաբրիելյանի Լիլիթ Սևոյանի սեփականության իրավունքի գրանցումը, նկատի ունենալով, որ Լաուրա Ամիրջանը գործարքը կնքել է գույքն օտարելու օրինական հիմքերի բացակայությամբ:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքի դատախազանում նշված այն փաստարկին, թե Վիլեն Գաբրիելյանը հանդիսանում է վիճելի գույքի բարեխիղճ ձեռք բերող, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այդ հանգամանքը սույն ֆաղափացիական գործով որևէ էական նշանակություն չունի հետևյալ դատաբանականությամբ:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ եթե գույքը հասցումամբ ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ (բարեխիղճ ձեռք բերող), ադախ սեփականատերն իրավունք ունի ձեռք բերողից սվյալ գույքը դատախազել միայն այն դեպքում, երբ գույքը կորցրել է սեփականատերը կամ այն անձը, ում այդ գույքի սեփականատերը հանձնել է տիրադատման, կամ այն հավիճակվել է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց տիրադատումից դուրս է եկել այլ ճանադարհով անկախ նրանց կամից:

Նշված հոդվածից հետևում է, որ գույքի բարեխիղճ ձեռք բերող հանդիսանալու հանգամանքն ինքնին հիմք չէ օրենքի դատախազներին հակասող գործարքն անվավեր ճանաչելու և գործարքի անվավերության հետևանքներ կիրառելու դատախազը մեծելու համար, քանի որ գույքի բարեխիղճ ձեռք բերողն օրենքով դատախազանված չէ սեփականատերից՝ գույքը վերադարձնելու դատախազից, եթե գույքը վերջինիս տիրադատումից դուրս է եկել անկախ նրա կամից:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ ընդունված ժառանգությունը ժառանգության բացման ժամանակից համարվում է ժառանգին

դասկանող, անկախ այդ գույքի նկատմամբ ժառանգի իրավունքի ղեկավար գրանցումից, եթե նման իրավունքը ենթակա է գրանցման:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Եղիսաբեթ Ծերունի Ալավերդյանը ճանաչվել է Թամարա և Շամսադ Պողոսյանների՝ Երևանի Սյասնիկյան դողոսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող գույքի նկատմամբ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ: Փաստորեն, Լաուրա Ամիրյանի կողմից վիճելի գույքի օտարմամբ, Եղիսաբեթ Ալավերդյանի իրադատությունից այդ գույքը դուրս է եկել իր կամից անկախ դասաճանաչման:

Բացի այդ, «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 1-ին արձանագրության 1-ին հոդվածի համաձայն՝ ոչ ոքի չի կարելի զրկել սեփական գույքից՝ բացառությամբ հանրային շահերի պաշտպանության համար և օրենքով ու միջազգային իրավունքի ընդհանուր սկզբունքներով նախատեսված դրամաներով: Այսպիսով, Վերաբեկյանի դատարանը վճիռ կայացնելիս խախտել է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածով սահմանված սեփականության անձեռնմխելիության իրավունքը, քանի որ Երևանի Արաբկիր և Քանափեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանը 01.09.2006 թվականի թիվ 2-1812 ֆաղափարակալ գործով կայացրած վճռով արդեն իսկ Եղիսաբեթ Ծերունի Ալավերդյանին ճանաչել է Թամարա և Շամսադ Պողոսյանների Երևանի Սյասնիկյան դողոսայի թիվ 57/1 և 57/2 հասցեներում գտնվող գույքի նկատմամբ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ: Նման դիրքորոշումն է արժանաչել Մարդու իրավունքների Եվրոպական դատարանը «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 1-ին արձանագրության 1-ին հոդվածը մեկնաբանելիս՝ «Մեքսիկո» հունական նավթարդյունաբերական գործարաններն ընդդեմ Հունաստանի ֆաղափարակալ գործով:

Ինչ վերաբերում է բողոքի այն փաստարկներին, որ Վերաբեկյանի դատարանը լուրջապես էր կիրառել ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 303-305-րդ հոդվածները, ապա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վեճի սխալ լուծման դարազայում, Վերաբեկյանի դատարանը չէր կարող անվավերության հետևանքներ կիրառել, ինչը իրավաբաններն կիրառել է Դատարանը, որը բխել է վեճին ըստ էության ճիշտ լուծում սալուց:

2) *Վճռաբեկ բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ:*

ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր աղյուցյուց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղյուցյուցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Մինչդեռ, սույն գործում առկա՝ Երևանի Արաբկիր և Քանափեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 01.09.2006 թվականի թիվ 2-1812 ֆաղափարակալ գործով կայացրած վճիռը և Վճռաբեկ դատարանի 16.06.2006 թվականի թիվ 3-1173(Ա) որոշումը Վերաբեկյանի դատարանի կողմից բազմակողմանիորեն չի ուսումնասիրվել և գնահատվել:

Փաստորեն, Վերաբեկյանի դատարանը, մանրամասն չուսումնասիրելով Լաուրա Ամիրյանի սեփականության իրավունքի գրանցման իրավական հիմքերը, մերժել է Եղիսաբեթ Ալավերդյանի հայցը՝ խախտելով ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի դատախազները, որի համաձայն՝ նախկինում ֆունկցիոնալ ֆաղափարակալ գործով օրինական ուժի մեջ մնած դատարանի վճռով հաստատված հանգամանքները դատարանում այլ գործ ֆունկցիոնալ կրկին չեն աղյուցյուցվում:

3) *Վճռաբեկ բողոքը երրորդ հիմնով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ:*

ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին և

2-րդ կետերի համաձայն՝ նոր երևան եկած հանգամանքերի հետևանքով գործի վերանայման հիմք են գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք հայտնի չեն եղել և չէին կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձանց, կամ, չնայած հայտնի են եղել, սակայն նրանցից անկախ դատաճանաչման չեն ներկայացվել դատարան:

Նշված կետերի բովանդակությունից հետևում է, որ նոր երևան եկած հանգամանքներ կարող են ներկայացնել միայն գործին մասնակից դարձած անձինք, այդ հանգամանքները ղեկավար է անհայտ եղած լինեն գործին մասնակցող անձանց, կամ հայտնի լինեն, սակայն դրանց ներկայացումը դատարան անհնար եղած լինի և սլյալ հանգամանքները գործի համար ղեկավար է ունենան էական նշանակություն:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքի նոր երևան եկած հանգամանքի վերաբերյալ դատաճառաբանությանը, առաջին վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Երևան ֆաղափ Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 15.03.2006 թվականի որոշումը չի կարող հանդիսանալ որդես նոր երևան եկած հանգամանք, քանի որ սլյալ դատարանի թիվ 2-ԱԱ/2006թ-ի ֆաղափաղական գործով հայցի ադախովման միջոց ձեռնարկելու միջնորդությունը ներկայացվել է հայցվոր Երիսաբեթ Ալավերդյանի կողմից, այսինքն՝ նրան ի սկզբանե հայտնի է եղել գույքը արգելանքի տակ գտնվելու հանգամանքը, որն, ի դեպ, վերաբերում է դատարանում որդես ադախույց չի ներկայացվել:

Մինչդեռ հանգամանքը կարող է ճանաչվել նոր երևան եկած, եթե այն գործի ըստ էության բնութագրի ժամանակ գոյություն է ունեցել, սակայն դատավարությանը մասնակցող անձի համար օբյեկտիվ դատաճանաչման անհնարին է եղել դրա ներկայացումը դատարան:

Ուստի վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատարանի 15.03.2006 թվականի որոշումը սույն գործի համար էական նշանակություն ունեցող նոր երևան եկած հանգամանք չի կարող ճանաչվել ՀՀ ֆաղափաղական դատավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերի դատաճանաչման չի չի սլյալում հիմքով:

Միաժամանակ վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Երևանի Արաբկիր և Քանափեռ-Չեյրոն համայնքների առաջին ասյանի դատարանը սույն գործով յուրաքանչյուր ադախույց գնահատել է գործում եղած բոլոր ադախույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ և 16.03.2007 թվականին կայացրել է հիմնավորված և օրինական վճիռ: Հետևաբար, ելնելով դատական բնութագրի արդյունավետության սկզբունքից, վճռաբեկ դատարանը սույն գործով հարկ է համարում կիրառել ՀՀ ֆաղափաղական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետով սահմանված՝ առաջին ասյանի դատարանի դատական ակտին օրինական ուժ սալու լիազորությունը, քանի որ առաջին ասյանի դատարանի կողմից սույն գործով կայացված հիմնավոր և օրինական վճիռի առկայության դատարաններում բացակայում է գործի նոր բնութագրի անհրաժեշտությունը:

Այսպիսով, սույն վճռաբեկ բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերը վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր է համարում և դրանց առկայությունը բավարար է դիտում ՀՀ ֆաղափաղական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով վերաբերող դատարանի 08.06.2007 թվականի թիվ 07-1905 ֆաղափաղական գործով կայացրած վճիռը մասնակիորեն բեկանելու և Արաբկիր և Քանափեռ-Չեյրոն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 16.03.2007 թվականի թիվ 2-576 ֆաղափաղական գործով հիմնավորված և դատաճառաբանված վճիռն օրինական ուժ սալու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափաղական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանի 08.06.2007 թվականի թիվ 07-1905 ֆաղաֆացիական գործով կայացրած վճիռը՝ ըստ հայցի Վիլեն Գաբրիելյանի ընդդեմ Եղիսաբեթ Ալավերդյանի և Գոհար Պողոսյանի՝ սեփականափրոջ իրավունքի խախտումը վերացնելու դատանքի մասը և ըստ հայցի Եղիսաբեթ Ալավերդյանի ընդդեմ Լաուրա Ամիրջանի, Վիլեն Գաբրիելյանի, Լիլիթ Սևոյանի և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձարժ գույքի կադաստրի դեպարտման կոմիտեի Չեյթուն սարածֆային ստորաբաժանման՝ սեփականության իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու, անձարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը, դրա հիման վրա կադաստրի միասնական մասյանում կասարված գրանցումն անվավեր ճանաչելու և գործարքի անվավերության հեճևանքներ կիրառելու դատանքների մասերը և այդ մասերով օրինական ուժ չալ Երևանի Արաքիլի և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին աճյանի դատարանի 16.03.2007 թվականի թիվ 2-576 ֆաղաֆացիական գործով կայացրած վճռին:

2. ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանի 08.06.2007 թվականի թիվ 07-1905 ֆաղաֆացիական գործով կայացրած վճիռը՝ ըստ հայցի Լաուրա Ամիրջանի ընդդեմ Եղիսաբեթ Ալավերդյանի, Գոհար Պողոսյանի՝ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ-սեփականաճեր ճանաչելու դատանքի մասով և ըստ հայցի Եղիսաբեթ Ալավերդյանի ընդդեմ Լաուրա Ամիրջանի, Վիլեն Գաբրիելյանի, Լիլիթ Սևոյանի և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձարժ գույքի կադաստրի դեպարտման կոմիտեի Չեյթուն սարածֆային ստորաբաժանման՝ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrudroptjuni
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrudroptjuninler*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1435 (ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-1155/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան
դատավորներ՝ Գ.Մասինյան
Գ.Վարդանյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալալալը (ալալուիե՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԲՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հոկտեմբերի 10-ին

դռնբաղ դատական նիստում, ֆննելով Մանվել Մարիբեկյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 06.07.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Վոլոդյա և Միլա Նիկողոսյանների ընդդեմ Մանվել, Սոֆիկ, Մելանյա, Մանվել Մարիբեկյանների և Քնարիկ Աղազարյանի՝ բնակալառնության օգազորնման իրավունքը փոխհասնոցմամբ դադարեցնելու և բնակելի սնից վարելու դահանջի մասին, ըստ հակընդդեմ հայցի Մանվել Մարիբեկյանի և Քնարիկ Աղազարյանի ընդդեմ Վոլոդյա և Միլա Նիկողոսյանների՝ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեֆականության իրավունքը ձանաչելու, ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկալազիրը և սեֆականության իրավունքի վկալալանը մասնակի անվավեր ձանաչելու դահանջների մասին, ինչդես նաև ըստ Մանվել Մարիբեկյանի և Քնարիկ Աղազարյանի հայցի ընդդեմ Վոլոդյա և Միլա Նիկողոսյանների՝ հողալալառնի նկալամամբ սեֆականության իրավունքի գրանցումը մասնակի անվավեր ձանաչելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1.Գործի դատալարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Վոլոդյա և Միլա Նիկողոսյանները դահանջել են Երևան ֆաղաֆի Բաֆֆու փողոցի թիվ 51 սան նկալամամբ Մանվել, Սոֆիկ, Մելանյա, Մանվել Մարիբեկյանների, Քնարիկ Աղազարյանի ունեցած բնակելի արառնության օգազորնման իրավունքները 738.922 (յոթ հարյուր երեսունուր հազար ինը հարյուր ֆասներկու) ՀՀ դրամ գումարի փոխհասնոցմամբ դադարեցնել և նրանց վարել վերոգրալ բնակելի սնից:

Հակընդդեմ հայցով դիմելով դատարան՝ Մանվել Մարիբեկյանը և Քնարիկ Աղազարյանը դահանջել են ձեռքբերման վաղեմության ուժով ձանաչել իրենց

սեփականության իրավունքը Բաֆֆու փողոցի թիվ 51 սան բակում կառուցված բնակելի սենյակի և դրան կից օժանդակ հարմարությունների սակ զգնվող 48 քմ հողամասի նկատմամբ և այդ մասով անվավեր ճանաչելով հակընդդեմ հայցով դասասխանողներ՝ Վոլոդյա և Միքա Նիկողոսյաններին սրված ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիրը և սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը:

Առանձին հայցով դիմելով դատարան՝ Մանվել Սարիբեկյանը և Քնարիկ Աղազարյանը դատանջել են մասնակի անվավեր ճանաչել Բաֆֆու փողոցի թիվ 51 սան նկատմամբ անճարժ գույքի կադաստրի գրանցամասյանում դասասխանողների՝ Վոլոդյա և Միքա Նիկողոսյանների սեփականության իրավունքի գրանցումը:

Երևանի Արաբկիր և Քանախեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 26.12.2006 թվականի վճռով Վոլոդյա և Միքա Նիկողոսյանների հայցը բավարարվել է մասնակիորեն: Վճռվել է դադարեցնել Երևան ֆաղափ Բաֆֆու թիվ 51 սան նկատմամբ Սոֆիկ, Մելանյա և Սամվել Սարիբեկյանների բնակելի սարածության օգտագործման իրավունքը 443350 (չորս հարյուր քառասուններեք հազար երեք հարյուր հիսուն) ՀՀ դրամ գումարի փոխհատուցմամբ: Հայցը մնացած մասով մերժվել է:

Նշված վճռով Մանվել Սարիբեկյանի և Քնարիկ Աղազարյանի հակընդդեմ հայցը բավարարվել է:

Երևանի Արաբկիր և Քանախեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 19.03.2007 թվականի վճռով Մանվել Սարիբեկյանի և Քնարիկ Աղազարյանի հայցը բավարարել է:

ՀՀ ֆաղափաղիական վերսննիչ դատարանի 02.05.2007 թվականի «Թիվ 07-1155 և թիվ 07-1960 ֆաղափաղիական գործերը մեկ վարություն միացնելու մասին» որոշմամբ նշված ֆաղափաղիական գործերը միացվել են:

ՀՀ ֆաղափաղիական վերսննիչ դատարանի 06.07.2007 թվականի վճռով Վոլոդյա և Միքա Նիկողոսյանների հայցը բավարարվել է, իսկ Մանվել Սարիբեկյանի և Քնարիկ Աղազարյանի հակընդդեմ հայցը և առանձին ներկայացված հայցը մերժվել են:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Մանվել Սարիբեկյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի աստիճաններում ներհոիւցյալ հիմնավորումներով.

ՀՀ ֆաղափաղիական վերսննիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափաղիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածը, չի կիրառել ՀՀ ֆաղափաղիական օրենսգրքի 172-րդ, 280-րդ և ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածները, կիրառել է ՀՀ ֆաղափաղիական օրենսգրքի 163-րդ, 178-րդ, 274-րդ և 277-րդ հոդվածները, որոնք չպետք է կիրառվեին, խախտել է ՀՀ ֆաղափաղիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված ղնդումը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Հայցվորների հայրը՝ Բաբկեն Նիկողոսյանը, որը հանդիսանում է Բաֆֆու փողոցի թիվ 51 հասցեի հողամասի սեփականատերը, 1960-ական թվականներին առաջարկել է Սարիբեկ Սարիբեկյանին իր ընտանիքի անդամների հետ նրա կողմից չօգտագործվող հողամասում կառուցել տուն՝ բնակության նպատակով: Բաբկեն Նիկողոսյանը երբևիցե չի խոչընդոտել Սարիբեկ Սարիբեկյանի կողմից հողասարածի օգտագործմանը:

Բաբկեն Նիկողոսյանը ՀՀ ֆաղափաղիական օրենսգրքի 280-րդ հոդվածի 1-ին մասում ամրագրված դրույթի իմաստով իր գործողություններով փաստացի հրաժարվել է հողամասի այդ

մասի նկատմամբ ունեցած սեփականության իրավունքից, իսկ Սարիբեկ Սարիբեկյանն ու նրա իրավահաջորդներն իրենց հերթին Բաբկեն Նիկողոսյանի կողմից իրենց սրամաղրված հողասարածի այդ մասի վրա կառուցել են բնակելի տուն և բարեխղճորեն, բացահայտ և անընդմեջ իրադրեցնելով այդ գույքը՝ դարձել են դրանով փաստացի զբաղեցրած հողամասի սեփականատերեր:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել ՀՀ ֆաղափարական վերահսկիչ դատարանի 06.07.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երբաղխարհրդի գործովնի հազվեցեխիսնիկական բյուրոյի 31.08.1988 թվականի թիվ 937 սեխիսնիկական անձնագրի համաձայն՝ Բաբկեն Նիկողոսյանին սեփականության իրավունքով տասկանել է Արաբկիի 44 փողոցի (քննարկվող գործով՝ Բաֆֆու փողոցի) թիվ 51 հասցեում գտնվող տունը և օգտագործման իրավունքով 918 քմ հողամասը: 1991 թվականի ՀՀ հողային օրենսգրքի 9-րդ հողվածի 4-րդ մասի ուժով նշված հողամասը դարձել է Բաբկեն Նիկողոսյանի սեփականությունը:

2) Երևանի Բաֆֆու փողոցի բնակիչներ Ավեխիֆ և Էմմա Աղամիրյանների, Արաբյա Հակոբյանի, Վոլոդյա Սեյրանյանի, Աղվան Գրիգորյանի և Զիրավարդ Զազյանի 29.11.2006թ. հայտարարության համաձայն՝ 1964 թվականին Բաբկեն Նիկողոսյանը Սարիբեկ Սարիբեկյանին գյուղից սեղափոխվելու նդասակով Երևանի Բաֆֆու 51 հասցեի հողամասի որոշ հասկված հասկացրել է նրան բնակելի տուն կառուցելու և բնակություն հասսասելու համար:

3) «Շենքերի, շինությունների դատադանում և սդասարկում» ՓԲԸ-ի սեփական սնասիրությունը սդասարկող թիվ 12 սեղամասի 21.11.2006թ. սեղեկանքի համաձայն՝ Մանվել Սիրաբեկյանը 1964 թվականից բնակվում է Երևանի Բաֆֆու 51 հասցեում:

4) Սարիբեկ Սարիբեկյանի կողմից կասարվել է 1994-1997 թվականների, 1999 և 2004 թվականների համար Երևանի Բաֆֆու 51 հողի հարկի վճարումները (գ.թ. 16-21):

5) Բաբկեն Նիկողոսյանը մահացել է 04.03.1996 թվականին: Բաբկեն Նիկողոսյանի մահվանից հետո բացված ժառանգական գույքն ընդունած ժառանգներ են ձանաչվել նրա որդիները՝ Միշա և Վոլոդյա Նիկողոսյանները, որոնք հավասար բաժիններով ժառանգել են Բաֆֆու փողոցի թիվ 51 հասցեում գտնվող Բաբկեն Նիկողոսյանին տասկանող անշարժ գույքը: Վոլոդյա և Միշա Նիկողոսյաններին 17.01.2006 թվականին սրվել է սեփականության իրավունքի գրանցման վկայական, որում հողամասի չափը նշվել է 0,3386 հա:

6) ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադասրի դեսական կոմիսեի Արաբկիի սարածֆային ստորաբաժանման 08.12.2006 թվականի թիվ Ս/Շ Ել-3766^Ա գրության համաձայն՝ Բաֆֆու 51 հասցեի հողամասի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 388,6 քմ (երեք հարյուր ուստունուստ ամբողջ վեց սասնորդական), որից ֆաղափարցիներ Մանվել Սարիբեկյանի և Քնարիկ Աղազարյանի ինքնական զբաղեցրած հողասարածքը կազմում է 24,3 քմ (ֆասնչորս ամբողջ երեք սասնորդական), որը ծանրաբեռնված է ինքնական շինություններով. շինությունների ներքին մակերեսների գումարը կազմում է 22,9 քմ (ֆասներկու ամբողջ ինը սասնորդական):

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ

բողոքն հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 172-րդ հոդվածի 5-րդ կետի համաձայն՝ սույն օրենսգրքով նախատեսված դեղմերում և կարգով՝ անձը կարող է սեփականության իրավունք ձեռք բերել սեփականատեր չունեցող գույքի նկատմամբ, ինչդեպ նաև այն գույքի, որի սեփականատերն անհայտ է, կամ որից սեփականատերը հրաժարվել է, կամ որի նկատմամբ սեփականության իրավունքը նա կորցրել է օրենքով նախատեսված այլ հիմքերով:

Սույն օրենսգրքի 280-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղաֆացին կամ իրավաբանական անձը կարող է հրաժարվել իրեն դասկանող գույքի սեփականության իրավունքից՝ այդ մասին գրավոր հայտարարելով կամ այնդպիսի գործողություններ կատարելով, որոնք ակնհայտ վկայում են գույքի սիրադեմումից, օգտագործումից և սնուցումից նրա մեկուսացման մասին՝ առանց այդ գույքի նկատմամբ որևէ իրավունք դադարեցնելու մտադրության:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ֆաղաֆացին կամ իրավաբանական անձն, որն անբարժ գույքի սեփականատերը չէ, սակայն այն օտար անձի ընթացքում բարեխղճորեն, բացահայտ և անընդմեջ սիրադեմում է որդես սեփական գույք, այդ գույքի նկատմամբ ձեռք է բերում սեփականության իրավունք (ձեռքբերման վաղեմություն):

Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ ձեռքբերման վաղեմությունն իրենից ներկայացնում է օրենքով նախատեսված որոշակի ժամկետի լրանալու և որոշակի դրամային արժեքի վրա հասնելու ուժով **մեկ անձի կողմից սեփականության իրավունքի ձեռքբերման**, իսկ մյուսի կողմից՝ **այդ իրավունքի դադարման** միջոց:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 1-ին մասի վերլուծությունից հետևում է, որ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռքբերման համար անհրաժեշտ է մի շարք վավերադրամայինների միաժամանակյա առկայությունը: Մասնավորապես դրանք են՝

1. սիրադեմումը դեմք է լինի բարեխիղճ: Տիրադեմման բարեխիղճությունը գնահատվում է գույքը անձի փաստացի տիրադեմմանը անցնելիս: Գույքն անձի փաստացի տիրադեմմանը դեմք է անցնի առանց որևէ բռնության գործադրման: Տիրադեմողի մոտ դեմք է առկա լինի այն համոզմունքը, որ նա գույքը ձեռք է բերում օրինական հիմքերով: Տիրադեմումը դեմք է հիմնված լինի այնպիսի փաստի հիման վրա, որը տիրադեմողին կարող է սալ բավարար հիմքեր ենթադրելու, որ նա այդ գույքը տիրադեմելու է որդես սեփականություն,

2. փաստացի տիրադեմողը գույքը դեմք է տիրադեմի որդես սեփականը, այսինքն՝ գույքը փաստացի տիրադեմողը դեմք է մասնակցի գույքի կառավարմանը, հոգ սանի դրա դաժարման համար, ինչդեպ իր սեփական գույքի դեմքում: Անձը դեմք է գույքը տիրադեմի ինչդեպ սեփականը նաև երրորդ անձանց հետ հարաբերություններում,

3. տիրադեմումը դեմք է լինի 10 տարի և անընդմեջ: Այսինքն՝ 10 տարվա ընթացքում գույքի տիրադեմումը չդեմք է ընդհատվի: Տիրադեմումը կարող է ընդհատվել կամ տիրադեմողի կամով, երբ նա հրաժարվում է գույքի հետագա տիրադեմումից (գույքը դուրս է գալիս նրա տիրադեմումից), կամ գույքի սեփականատերից կամ այլ անձանց գործողություններով, որոնք ուղղված են գույքը վերադարձնելուն,

4. տիրադեմումը դեմք է լինի բացահայտ, այսինքն՝ փաստացի տիրադեմողը գույքը չդեմք է տիրադեմի երրորդ անձանցից գաղտնի եղանակով:

Սույն ֆաղաֆացիական գործով Երևանի Րաֆֆու փողոցի բնակիչներ՝ Ավետիսի և

Էմմա Աղամիրյանների, Արաբյա Հակոբյանի, Վոլոդյա Մեյրանյանի, Աղվան Գրիգորյանի և Ջիրավարդ Չազյանի 29.11.2006թ. հայտարարության համաձայն՝ 1964թ. Բաբկեն Նիկողոսյանը Սարիբեկ Սարիբեկյանին գյուղից տեղափոխվելու նպատակով Երևանի Բաֆֆու 51 հասցեի հողամասի որոշ հատված հասկացրել է բնակելի տուն կառուցելու և բնակություն հաստատելու համար: Իսկ «Շենքերի, շինությունների դահլիճում և սոյաբույսերում» ՓԲԸ-ի սեփական սնասիրությունը սոյաբույսերով թիվ 12 տեղամասի 21.11.2006թ. տեղեկանքի համաձայն Մանվել Սիրաբեկյանը 1964 թվականից բնակվում է Երևանի Բաֆֆու 51 հասցեում: Սարիբեկ Սարիբեկյանի կողմից կատարվել է 1994-1997 թվականների, 1999 և 2004 թվականների համար Երևանի Բաֆֆու 51 հողի հարկի վճարումները:

Վերոնշյալ հանգամանքները Վճռաբեկ դատարանը դիտարկել է բավարար հիմք արձանագրելու համար, որ գույքի փաստացի տիրապետող Մանվել Սիրաբեկյանը 10 տարվա ընթացքում բարեխղճորեն, բացահայտ, անընդմեջ և որդես սեփական գույք տիրապետել է վեճի առարկա հողատարածքը, ինչի ուժով դրա նկատմամբ ձեռք է բերել սեփականության իրավունք:

Վճռաբեկ դատարանը նման եզրահանգման համար հիմք է ընդունում այն հանգամանքը, որ Սարիբեկյանի Աղազարյանի կողմից զբաղեցված հողատարածքի՝ **10 տարի անընդմեջ** տիրապետումը ուղղակիորեն հիմնավորվում է Երևանի Բաֆֆու փողոցի բնակիչների և «Շենքերի, շինությունների դահլիճում և սոյաբույսերում» ՓԲԸ-ի սեփական սնասիրության հայտարարությամբ, որոնցում նշվում է Մանվել Սիրաբեկյանի կողմից 1964 թվականից գույքի տիրապետման փաստը, **բացահայտությունը** հիմնավորվում է տիրապետման մասին իրենց իրազեկվածությամբ (հողատարածքի սեփականատերից և նույն փողոցի բնակիչների), այսինքն՝ տիրապետումը չի եղել հողատարածքի սեփականատերից և այլ անձանցից գաղտնի եղանակով, իսկ **բարեխղճությունը** հիմնավորվում է այն հանգամանքով, որ հողամասի սեփականատեր Բաբկեն Նիկողոսյանը անձամբ է հրավիրել Մանվել Սիրաբեկյանին և հասկացնելով առանձին հողատարածք թույլատրել այդ հողամասի վրա կառուցել բնակելի տուն: Այսինքն՝ հողատարածքի սեփականատերից կողմից Մանվել Սիրաբեկյանին **տուն կառուցելու նպատակով** հողամաս սրամադրելը, վերջինիս բավարար հիմք է սվել ենթադրելու, որ նա այդ հողատարածքը տիրապետելու է որդես սեփական գույք, իսկ Բաբկեն Նիկողոսյանը, թույլատրելով կառուցել տուն և 1991 թվականից սկսած (այն դահլիճ երբ նա դարձել է հողատարածքի սեփականատեր) այն հետ չդահլիճելով, փաստացի կատարել է այնպիսի գործողություններ, որոնք վկայում են իր կողմից այդ հողամասից հրաժարվելու մասին:

Ինչ վերաբերում է վեճի առարկա հողատարածքը **որդես սեփական գույք տիրապետելուն**, առաջ դա հիմնավորվում է այն հանգամանքով, որ Մանվել Սիրաբեկյանը մասնակցել է գույքի կառավարմանը՝ կառուցել է տուն, հոգ է տարել դրա դահլիճում համար՝ վճարելով հողի հարկի գումարները:

Ինչ վերաբերում է սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դահլիճին, առաջ Վճռաբեկ դատարանը նախկինում կայացրած որոշումներում անդրադարձել է այն հարցին, որ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը հանդիսանում է սեփականության իրավունքի գրանցման մասին տեղեկություններ դարձնակող փաստաթուղթ, և այդ փաստաթղթի անվավեր ճանաչելը չի հանգեցնում իրավական հետևանքների, քանի որ ուժի մեջ է մնում վարչական ակտը՝ անհարժ գույքի գրանցման մասյանի գրանցումը (իրավական հիմնավորումը տես Միսիանի ֆաղափարտարան ընդդեմ Շահեն Սարգսյան, երրորդ անձինք ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Միսիանի ստորաբաժանում, Կորյուն Օհանյան, 26.10.2006 թվական, ֆաղափարտարան գործ թիվ

3-1920/ՎԳ (2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դայմանագիրը լուծելու, Շահեն Սարգսյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անճարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը, ինչդեպ նաև Կորյուն Օհանյանին սրված սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջներով)):

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղափարակալ գործով անհրաժեշտ է հաշվի առնել այն հանգամանքը, թե երբ է ներկայացվել սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ հայցադաշտանը:

Սույն ֆաղափարակալ գործով սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ հայցադաշտանը ներկայացվել է 2006 թվականի նոյեմբերի 16-ին կայացած դատական նիստի ընթացքում, այսինքն՝ Վճռաբեկ դատարանի վերոնշյալ որոշման կայացումից 20 օր անց: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այդ ժամանակահատվածը բավարար չէր իրավախախտության որակաչի կայուն Վճռաբեկ դատարանի համադատաստան դիրքորոշման արմատավորման համար: Հետևաբար, այդ դայմաններում հայցվորը, ողջամտորեն կարող էր բարոնակել ենթադրել, որ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը վիճարկելով, ըստ էության վիճարկում է սեփականության իրավունքի գրանցումը:

Վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշման կիրառումը սույն վեճով սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջի նկատմամբ կարող է անբարենպաստ դատավարական հետևանքներ առաջացնել հացվորի համար: Մասնավորապես, նա սխիդված կլինի նույն իրավունքի դատարանության համար կրկին դիմել դատարան, այս անգամ սեփականության իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու դահանջով:

Վճռաբեկ դատարանը մնան իրավիճակը դիտում է որդես անձի արդար դատարանության իրավունքի ոչ արդյունավետ իրացման օրինակ, և այդ իսկ դատաճառով հնարավոր է համարում սույն գործով ներկայացված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականի անվավերության դահանջը նոր ֆննության ժամանակ դիտել որդես սեփականության իրավունքի գրանցումն անվավեր ճանաչելու դահանջ:

Այսդիտով, վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտում է բավարար ՀՀ ֆաղափարակալ դատարարություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարակալ դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղափարակալ վերաֆննիչ դատարանի 06.07.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղափարակալ վերաֆննիչ դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrtaqrotyuny
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrtaqrotyuninler*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սննտական դատարանի վճիռ
ֆաղաֆաղական գործ թիվ Տ-1915
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Զիլինգարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1462(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի հոկտեմբերի 10-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր Հարկային
դեղական ծառայության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սննտական դատարանի (այսուհետ՝
Տննտական դատարան) 19.06.2007 թվականի թիվ Տ-1915 ֆաղաֆաղական գործով
կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ «Ուռնելի» ՓԲԸ-ի դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր
Հարկային դեղական ծառայության Ծահույանի հարկային տեսչության (այսուհետ՝
Ծառայություն)՝ 22.01.2007 թվականի թիվ 1022992 ստուգման ակտն անվավեր ճանաչելու
դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ «Ուռնելի» ՓԲԸ-ն դախանջել է անվավեր ճանաչել
Ծառայության 22.01.2007 թվականի թիվ 1022992 ստուգման ակտը:

Տննտական դատարանի 19.06.2007 թվականի վճռով «Ուռնելի» ՓԲԸ-ի դիմումը
քավարարվել է մասնակի՝ թիվ 1022992 ակտի 1-ին և 4-րդ կետերը ճանաչվել են անվավեր և
Ծառայությանը դարտադրվել է վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո 7-օրյա ժամկետում
կատարելու վերահազվարկ և «Ուռնելի» ՓԲԸ-ի անձնական հազվի ֆարտից դուրս գրելու ակտի
1-ին և 4-րդ կետերի հիման վրա հազվեգրված լրացուցիչ հարկային դարտավորություններ
գումարները:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, վասարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիլիլյալ
հիմնավորմամբ.

*Դատարանը չի կիրառել ՀՀ կառավարության 19.12.2002 թվականի թիվ 2052-Ն
որոշմամբ հաստատված Կարգի 21-րդ կետը, «Ծահույանի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ*

հողվածի 2-րդ մասի «ժա» կեսը, 33-րդ հողվածը, «ԱԱՀ-ի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հողվածի 1-ին կեսը, 43-րդ հողվածը, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ, 25-րդ և 27-րդ հողվածները: Բողոք բերած անձը նշված դեպքերում ղախտներ են հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ կառավարության 19.12.2002 թվականի թիվ 2052-Ն որոշմամբ հաստատված «Կազմակերպությունների (բացառությամբ բանկերի) դեբիտորական դրամադրամային հնարավոր կորուստների դիտարկում (դիտարկում) ձևավորման դեբիտորական և կրեդիտորական դրամադրամային անհուսալի ճանաչման և դուրսգրման» կարգի (այսուհետ՝ Կարգ) 21-րդ և 22-րդ կետերի համաձայն՝ կրեդիտորական դրամադրամային կեսանցված դառնալու 366-րդ օրվանից համարվում է անհուսալի, իսկ անհուսալի ճանաչված կրեդիտորական դրամադրամային ենթակա են դուրսգրման՝ անհուսալի դառնալու հաշվետու տարին: Դուրս գրված անհուսալի կրեդիտորական դրամադրամային հաշվի է առնվում կազմակերպության հաշվետու տարվա հարկվող բաժնույթը (վնասը) որոշելիս՝ որդես եկամուտ: Ստուգմամբ դարգվել է, որ «Ունեմի» ՓԲԸ-ի կրեդիտորական դրամադրամային 01.01.2005 թվականի դրությամբ կազմել է 15.077.100 դրամ, որից 5.537.600 դրամը՝ համաձայն վերը նշված կարգի՝ համարվել է անհուսալի: Ստուգմամբ դարգվել է նաև, որ 7.660.000 դրամը ընկերության կրեդիտորական դրամային է «Երևանի էլեկտրակայան» ՊՓԲԸ-ին և նշված կրեդիտորական դրամադրամային ՀՀ սննդամթերքի դասարանի 17.01.2006 թվականի թիվ S-1028 ֆադայագիական գործով կայացրած վճարի համաձայն՝ 2005 թվականի հաշվետու տարվա համար ճանաչվել է հայցային վաղեմության ժամկետը լրացված դրամադրամային (նշված 7.660.000 դրամը հաշվադատարեն ձևակերտվել է «Ունեմի» ՓԲԸ-ի կողմից): Փաստորեն, 2005 թվականի ընթացքում «Ունեմի» ՓԲԸ-ն 7.660.000 դրամի չափով ունեցել է դրամադրամայինների նվազում, որը, համաձայն «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հողվածի «ժա» կեսի՝ որդես դրամադրամայինների ներումից ստացվող եկամուտ, ենթակա է ներառման համախառն եկամտի մեջ: Համաձայն «ՀՀ հաշվադատական հաշվառման սահմանադրամային մասին» ՀՀ կառավարության 22.12.2005 թվականի թիվ 2159-Ն որոշման 10-րդ սահմանադրամային (հաշվադատական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո տեղի ունեցող դեբիտոր)՝ ընկերությունը հաշվեկշռի ամսաթվից հետո տեղի ունեցող ճգնաժամային ենթակա փոփոխությունները մինչև ֆինանսական հաշվետվությունը հարկային մարմինն ներկայացնելու ժամանակահատվածը չի արձանագրել 2005 թվականի ֆինանսական հաշվետվություններում, ուստի «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 33-րդ հողվածի համաձայն՝ հաշվարկվել է շահութահարկի գծով հարկի գումար՝ 2.639.500 դրամ և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ, 25-րդ և 27-րդ հողվածներով՝ տույժ և տուգանք, ընդհանուր՝ 3.732.200 դրամ:

«Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հողվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ԱԱՀ վճարող անձինք հաշվետու ժամանակաշրջանում դրամական բյուջե են վճարում այդ ժամանակաշրջանում հաշվարկվող գործարքների գործառնությունների (հարկվող երջանառության նկատմամբ հաշվարկված ԱԱՀ-ի գումարը, որից հաշվանցվում (դրամադրամային) են՝ բացառությամբ սույն հողվածի 1-ին կեսում սահմանված դեբիտորի: Այդ դեբիտորից են՝ 2005 թվականի ընթացքում միանվագ գործարքի համար 100.000 դրամը, իսկ հաշվետու ամսվա ընթացքում բոլոր այդպիսի գործարքների համար՝ 1 միլիոն դրամը: Ստուգման ընթացքում ստուգողներին ներկայացված փաստաթղթերից դարգվել է, որ ընկերությունը 2005 թվականի 3-րդ և 4-րդ եռամսյակներում հարկային ռեզուլտատներ ներկայացրած ԱԱՀ-ի հաշվարկներում ՀՀ սարածքում ձեռք բերված ադրամայինների և մասնագրված ծառայությունների գծով ԱԱՀ-ի հաշվանցման ենթակա գումարների մեջ է ընդգրկել նաև այն գումարները, որոնց համար սվյալ եռամսյակում բանկային փոխանցումներ չի կատարել և այդ

գումարները գերազանցել են «ԱԱՀ-ի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին կետով սահմանված թույլատրելի չափը: Հիմք ընդունելով «ԱԱՀ-ի մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ, 25-րդ և 27-րդ հոդվածների դրույթները՝ ընկերությանը ակտի 4-րդ կետով ԱԱՀ-ի գծով զանձման է ենթակա լրացուցիչ 2.146.200 դրամ գումար:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը ղախանջել է բեկանել սնեստական դասարանի վճիռը՝ դիմումի բավարարման մասով:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆինուքյան համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆինուքյան համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ կառավարությանն առընթեր Հարկային ղեսական ծառայության Ըահումյանի հարկային սեսչության 22.01.2007 թվականի թիվ 1022992 ակտի 1-ին կետով արձանագրվել է, որ 01.01.2005 թվականի դրությամբ «Ուռենի» ՓԲԸ-ի կրեդիտրական դարսբերից 5.537.600 դրամը 2005 թվականին դարձել է անհուսալի:

2) «Երևանի էլեկտրացանց» ՊՓԲԸ-ի նկասմամբ դիմողի ունեցած 7.660.000 դրամ կրեդիտրական դարսբը ՀՀ սնեստական դասարանի 17.01.2006 թվականի վճռով 2005 թվականի հաւվեսու սարվա համար ձանաչվել է որղես հայցային վաղեմության ժամկեսը լրացած դարսավորություն:

3) ՀՀ կառավարությանն առընթեր Հարկային ղեսական ծառայության Ըահումյանի հարկային սեսչության 22.01.2007 թվականի թիվ 1022992 ակտի 4-րդ կետով արձանագրվել է, որ «Ուռենի» ՓԲԸ-ին «Ավելյացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին կեսի խախտում է վերագրվել, ֆանի որ «Ուռենի» ՓԲԸ-ի կողմից 2005 թվականի 3-րդ և 4-րդ եռամսյակներում հարկային սեսչություն ներկայացված ԱԱՀ-ի հաւվարկներում որղես հաւվանցման ենթակա ԱԱՀ-ի գումարներ են ցույց սրվել ՀՀ սարածում ձեռք բերված այնղիսի աղրանցների և ծառայությունների գծով հարկային հաւվներում առանձնացված ԱԱՀ-ի գումարները, որոնց դիմաց բանկային փղխանցումներ չեն կասարվել: Այս կաղակցությամբ սուղողները հաւվարկել և դիմողին լրացուցիչ վճարման են առաջաղրել 985.500 դրամ ԱԱՀ, 569.500 դրամ սույժ և 591.200 դրամ սուղանք:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եղրահանցումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պասձառաբանությամբ.

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Ծառայության 22.01.2007 թվականի թիվ 1022992 ակտի 1-ին կետում կասարված հղումը՝ 5.537.600 դրամ կրեդիտրական դարսբը 2005 թվականին անհուսալի դարձած լինելու մասին, արձանագրվել է դասաւ հիմքերի բացակայությամբ, ֆանի որ 01.01.2005 թվականի դրությամբ դարսբի առկայության փաստը, որը դասաֆնության ընթացղում հասսասվել է նաև «Ուռենի» ՓԲԸ-ի գլխավոր հաւվաղաի կողմից սուղողներին սրամաղրված սեղեկանղով, բավարար չէ դարսբի կեսանցի օղր որոեղելու համար (նւված սեղեկանղը որնէ սեղեկություն չի դարունակում կեսանցի կոնկրես օղրա մասին), իսկ կեսանցի օղր հայցնի չլինելու դեղղում հնարավոր չէ որոեղ այղ դարսբն անհուսալի դառնաղու օղր:

ՀՀ կառավարության 19.12.2002 թվականի թիվ 2052-Ն որումամբ հասսասված «Կաղանկերղությունների (բացաղությամբ բանկերի) դեբիտրական դարսբերի հնարավոր կորուսների ղախուսի (ղախուսաֆղղի) ձևավորման դեբիտրական և կրեդիտրական դարսբերի անհուսալի ձանաչման և դորագղման» կարղի (այսղուես՝ Կարղ) 21-րդ կեսի

համաձայն՝ կրեդիտորական դարձվելու կեսանցված դառնալու 366-րդ օրվանից համարվում է անհուսալի: Նույն Կարգի 4-րդ կետի համաձայն՝ կրեդիտորական դարձվելու համարվում է կեսանցված, եթե այն չի մարվել Կարգի 2-րդ կետում նշված հիմքերով (դրամանագրով, օրենսդրությամբ կամ օրենքով նախատեսված այլ հիմքերով) սահմանված ժամկետում, ընդ որում, կրեդիտորական դարձվելու մարման ժամկետը փոխադարձ համաձայնությամբ երկարաձգվելու դեպքում կրեդիտորական դարձվելու համարվում է կեսանցված նոր ժամկետում չմարելու դեպքում, իսկ մարման ժամկետ սահմանված չլինելու և ցուցահանջ կրեդիտորական դարձվելու դեպքում՝ այդ դարձվելու առաջացնող գործարքի (գործառնության փաստի) կասարման օրվան հաջորդող 60 օրվա ընթացքում չմարվելու դեպքում: Վկայակոչված նորմերում դարձանակվող բառերի առաջին նշանակությունից ակնհայտ է, որ կրեդիտորական դարձվելու անհուսալիության մասին դատարանները անելու համար անհրաժեշտ է սույնը ստեղծելություններ ունենալ այդ դարձվելու ծագման հիմքերի և մարման ժամկետի մասին, որոշիչ ստեղծելությունների բացակայությունը բացառում է դարձվելու կեսանցման փաստի ճշգրիտ արձանագրման հնարավորությունը:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ վիճելի դարձվելու անհուսալի է համարվել 2005 թվականի դրությամբ: Իսկ դարձվելու կեսանցված նորմերում համար անհրաժեշտ է նախ դարձվել դարձվելու մարման վերջնաժամկետը: Իսկ վերջնաժամկետը նորմերում համար անհրաժեշտ է համադասարանական աղյուսակով, որով կարող է հաստատվել դարձվելու սրամադրման օրվա և այն մարելու ճշգրիտ ժամկետը: Միայն այդպիսի և հնարավոր նորմերով դարձվելու կեսանցի օրը, իսկ դրա հիման վրա՝ դարձվելու անհուսալի դառնալու դեպքում:

Վերոնշյալ հիմնավորումներով «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ, 25-րդ և 27-րդ հոդվածների խախտման մասին բողոքի փաստարկեր Վճռաբեկ դատարանին անհիմն է համարում, քանի որ եթե հայտնի չէ դարձվելու առաջացման և մարման ճշգրիտ ժամկետը, առաջ խոսք չի կարող գնալ դրա կոնկրետ ամսաթվի դրությամբ որդես անհուսալի դարձվելու ճանաչելու և դրա հետևանքով հարկային ենթադրյալ դարձվելու դրամային չկասարման համար հաշվարկված սույժերի և սուգանքների մասին:

Վճռաբեկ դատարանը միաժամանակ գտնում է, որ Ծառայության 22.01.2007 թվականի թիվ 1022992 ակտի 1-ին կետի ղեկումն այն մասին, որ «Երևանի էլեկտրատրանսպորտի ՊՓԲԸ-ի նկատմամբ «Ուռեմի» ՓԲԸ-ի ունեցած 7.660.000 դրամ կրեդիտորական դարձվելու 2005 թվականի հաշվետու տարվա համար ճանաչվել է որդես հայցային վաղեմության ժամկետը լրացած դարձվելու դրամային, չի բխում Տնտեսական դատարանի 17.01.2006 թվականի օրինական ուժի մեջ մտած վճռի բովանդակությունից, քանի որ նշված վճռի համաձայն՝ 7.660.000 դրամ գումարի մասով դարձվելու առաջացել է մինչև 2002 թվականը և դարձվելու արդյունքում իր իրավունքի խախտման մասին իմացել է մինչև 2002 թվականը:

Ինչ վերաբերում է Ծառայության 22.01.2007 թվականի թիվ 1022992 ակտի 4-րդ կետին, առաջ նշված կետով «Ուռեմի» ՓԲԸ-ին վերագրված խախտումը արձանագրվել է դատաճառ հիմքերի բացակայությամբ, քանի որ համաձայն «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի երկրորդ մասի՝ արտադրական և այլ առևտրային նպատակներով հանրառայության տարածման իրականացված գործարքների մասով ոչ բանկային փոխանցումներով վճարված գումարները հաշվանցվում են, եթե աղյուսակների մասնակարարման և ծառայությունների մատուցման գործարքի գումարը (առանց ավելացված արժեքի հարկի)՝ 2005 թվականի ընթացքում միանվագ գործարքի համար չի գերազանցում 100.000 ՀՀ դրամը, իսկ հաշվետու ամսվա ընթացքում բոլոր այդպիսի գործարքների համար՝ մեկ միլիոն դրամը:

Սույն գործի փաստերից ելնելով՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ստուգման ակտում նշված սահմանափակումների դահանջները «Ուռենի» ՓԲԸ-ի կողմից խախտված լինելու հանգամանքը հիմնավորված չէ, իսկ դրա վերաբերյալ որևէ հիմնավորում դատարանին չի ներկայացվել: Հետևաբար, սույն բողոքի՝ «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին կետը և 43-րդ հոդվածը չկիրառելու վերաբերյալ հիմքը Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Ծառայության վճռաբեկ բողոքը ենթակա է մերժման, քանի որ Տնտեսական դատարանը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դահանջներին համադասասխսան, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ գնահատել է գործում առկա բոլոր աղացույցները և կայացրել է հիմնավոր և դասճանաչանված վճիռ՝ վեճին սալով ըստ էության ճիշտ լուծում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ տնտեսական դատարանի 19.07.2007 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարսկման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2153/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Զիլինգարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1489(ՏԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հոկտեմբերի 10-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆիննելով «Կոնվերս Բանկ» ՓԲԸ-ի (այսուհետ նաև՝ Բանկ) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 17.07.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Բանկի ընդդեմ «Ս.Մ.ԱՆԱՍՏԱՍ» ՍՊԸ-ի (այսուհետ նաև՝ Ընկերություն) և Անաստաս Սեդրակյանի՝ թայմանագրերի լուծման և գումարի բռնագանձման դաժանագրերի մասին,

Պ Ա Բ Ձ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ Բանկը դաժանագրել է լուծել 23.03.2006 թվականին Ընկերության հետ կնքված թիվ 066546 հիմնական վարկային թայմանագիրը, ինչպես նաև 24.03.2006 թվականին կնքված թիվ 066546/1 վարկ սրամադրելու մասին լրացուցիչ համաձայնագիրը և թայմանագրերից համադարձության կարգով հոգոտ Բանկի բռնագանձել 18.915.761 (սասնոթ միլիոն ինը հարյուր սասնհինգ հազար յոթ հարյուր վաթսունմեկ) ՀՀ դրամ, Բանկի վճարած դեժակական տուրքի գումարը, ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին դարբերության և 4-րդ մասի համաձայն դատարանի կողմից վճիռ կայացնելու օրվանից մինչև թայմանագրերի կողմից դաժանագրվող գումարն ամբողջությամբ Բանկին վճարելն ընկած ժամանակահատվածի համար վարկի մնացորդի համար հաժվարկվող տկոսները՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանած հաժվարկային տկոսադրույքի չափով:

ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 17.07.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ 4.000.000 (չորս միլիոն) ՀՀ դրամի բռնագանձման դաժանագրի մասով հայցը մերժվել է:

Մույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Բանկը:

Վճռաբեկ բողոքին թայմանագրային չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և դաժանագրը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը ֆիննելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում.

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 447-րդ հոդվածը: Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղախտներ են հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել 24.03.2006 թվականին կնքված թիվ 066546/1 վարկ սրամադրելու մասին լրացուցիչ համաձայնագրի (այսուհետև նաև՝ Համաձայնագիր) 4.7 կետը, համաձայն որի՝ վարկի մարումները սահմանված ժամկետներում չկատարելու դեպքում Վարկառու է վճարում և սուգանք վարկի 20 տոկոսի չափով: Դատարանը նշված կետում օգտագործվող «վարկ» բառը մեկնաբանել է որդես կետանցված (ժամկետանց) վարկ՝ հիմք ընդունելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 447-րդ հոդվածը: Սակայն նույն համաձայնագրի 4.7 կետում հստակ գրված է «վարկ», այլ ոչ թե ժամկետանց վարկ: Նշվածից և Համաձայնագրի 4.5 կետի վերլուծությունից հետևում է, որ Համաձայնագրի կողմերը Համաձայնագիրը ստորագրելիս հստակ գիտակցել են, թե որ դեպքում են որդես սուգանքի հաշվարկման բազա ընդունում ամբողջ գումարը և որ դեպքում՝ գումարի միայն ժամկետանց մասը:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը ղախտներ է բեկանել ՀՀ սնտեսական ղատարանի 17.07.2007 թվականի վճռի հայցը մերժելու մասը և այն փոփոխել:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Բանկի և Ընկերության միջև 23.03.2006 թվականին կնքված թիվ 066546 հիմնական վարկային ղայմանագրի հիման վրա 24.03.2006 թվականին կնքվել է թիվ 066546/1 վարկ սրամադրելու մասին լրացուցիչ համաձայնագիրը, որի քջանակներում Ընկերությունը Բանկից ստացել է 20.000.000 (քսան միլիոն) ՀՀ դրամ վարկ՝ 20 ամիս ժամկետով՝ մինչև 03.12.2007 թվականը, և սարեկան 20 տոկոս տոկոսադրույով:

2) 28.12.2006 թվականից սկսած Ընկերությունը դադարեցրել է վարկի և տոկոսների մարմանն ուղղված վճարումների կատարումը:

3) Համաձայնագրի 4.7 կետի համաձայն՝ նույն լրացուցիչ համաձայնագրով սրված վարկի մարումները սահմանված ժամկետում չկատարելու դեպքում վարկառու է վճարում և սուգանք վարկի 20 տոկոսի չափով և յուրաքանչյուր ուշացված օրվա համար տույժ՝ վճարման ենթակա գումարի 0,1 տոկոսի չափով:

4) Դատարանը կիրառելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 447-րդ հոդվածը՝ եկել է այն եզրահանգման, որ Համաձայնագրի 4.7 կետում ղարունակվող «վարկ» բառը ղետք է մեկնաբանել որդես կետանցված վարկ՝ չներառելով վարկի գումարի ղատարած վերադարձված մասերը և այն մասերը, որոնց վերադարձման ժամկետը դեռևս չի լրացել:

4. Վճռաբեկ ղատարանի ղատարանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ ղատարանը գտնում է, որ

բողոքն հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 447-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ղայմանագրի ղայմանները մեկնաբանելիս ղատարանը ղետք է ելնի նրանում ղարունակվող բառերի և արտահայտությունների սառաքի նշանակությունից: Պայմանագրի ղայմանի սառաքի նշանակությունը ղարգ չլինելու դեպքում այն սահմանվում է ղայմանագրի մյուս ղայմանների և ղայմանագրի ամբողջական իմաստի հետ համադրելու միջոցով:

Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ եթե սույն հոդվածի առաջին կետում ղարունակվող կանոնները հնարավորություն չեն սալիս որոշելու ղայմանագրի

բովանդակությունը, ադա դեֆ է դարզվի կողմերի իրական ընդհանուր կամքը՝ հաշվի առնելով դայմանագրի նդասակը:

Վերոնշյալ հողվածով նախատեսված է դայմանագրի դայմանների մեկնաբանության երկու կանոն. նախ, դայմանագիրը մեկնաբանելիս դասարանը դեֆ է ելնի դրանում դարունակող բառերի և արտահայտությունների սառաջի նեանակությունից, իսկ դրա դարզ չլինելու դեղում՝ դայմանագրի մյուս դայմանների և դայմանագրի ամբողջական իմաստի հեճ համադրելու միջոցով (ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրի 447-րդ հողվածի 1-ին մաս): Այսինքն առաջին կանոնի հիմնում ընկած է կողմերի կամահայտությունը: Իսկ կողմերի կամահայտությունը դարզելու անհնարինության դեղում դասարանը դեֆ է կիրառի նույն հողվածի 2-րդ մասով նախատեսված դայմանագրի դայմանների մեկնաբանման կանոնը՝ վերհանելով կողմերի ընդհանուր կամքը:

Սույն գործով Դասարանը կիրառելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրի 447-րդ հողվածը և գալով այն եգրահանգման, որ Համաձայնագրի 4.7 կետում դարունակվող «վարկ» բառը դեֆ է մեկնաբանել որդես կետանցված վարկ՝ չներառելով վարկի գումարի դասաձ վերադարձված մասերը և այն մասերը, որոնց վերադարձման ժամկետը դեռևս չի լրացել, չի նեել թե ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրի 447-րդ հողվածով նախատեսված դայմանագրի մեկնաբանման կոնկրետ որ կանոնն է կիրառել, որի արդյունում եկել է նման եգրահանգման: Վճարքեկ դասարանը գնում է, որ Համաձայնագրի 4.7 կետի Դասարանի մեկնաբանությունը չի համադասասխանում ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրի 447-րդ հողվածին հեճկյալ դասաձառաբանությամբ.

Համաձայնագրի 4.7 կետի համաձայն՝ նույն համաձայնագրով սրված վարկի մարումները սահմանված ժամկետում չկատարելու դեղում վարկառուն վճարում է սուգանք վարկի 20 տոկոսի չափով, և յուրաֆանչյուր ուեացված օրվա համար տոյժ՝ վճարման ենթակա գումարի 0,1 տոկոսի չափով:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ «վարկ» բառի բովանդակությունը միանեանակ չի ընդունվում Բանկի և Ընկերության կողմից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրի 447-րդ հողվածով նախատեսված դայմանագրի դայմանների մեկնաբանման կանոններով և դրանց կիրառման հերթականությամբ՝ Վճարքեկ դասարանը գնում է, որ դայմանագրի 4.7 կետը դեֆ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրի 447-րդ հողվածի 1-ին մասով նախատեսված կանոնով, այսինքն՝ համադրելով մեկնաբանվող համաձայնագրի այլ դայմանների հեճ:

Այդդիտով, «վարկ» բառը օգսագործվում է Համաձայնագրի մի եարք կետում այդ թվում՝ 1.2, 1.3, 2.1, 3.1.1, 3.1.2, 4.1 և այլ կետերում: Նեված կետերի վերլուծությունից հեճնում է, որ «վարկ» բառի սակ Համաձայնագրում նկատի է ունեցվում 20.000.000 (ֆան միլիոն) ՀՀ դրամը: Սասնավորադես, ֆնարկվող համաձայնագրի 1.2 կետի համաձայն. «Սույն լրացուցիչ համաձայնագրով Բանկը «Վարկառուին» սրամարում է 20.000.000 (ֆան միլիոն) ՀՀ դրամ վարկ: Վարկը սրամարվում է կանխիկ»: Այսինքն՝ նեված կետում կողմերն առաջին անգամ «վարկ» բառն օգսագործելիս նեում են նրա չափը՝ ֆան միլիոն ՀՀ դրամ: Նույն կետի երկրորդ նախադասության մեջ արդեն ուղղակի նեվում է «վարկ» բառն առանց դրա մեծությունը նեելու՝ նկատի ունենալով առաջին նախադասության մեջ նեված մեծությունը: Նույնը վերաբերում է նաև մնացած կետերին, որեղ «վարկ» ասելիս կողմերը նկատի են ունենում 20.000.000 (ֆան միլիոն) ՀՀ դրամ:

Միևնույն ժամանակ Համաձայնագրի այն կետերում, որոնցում կողմերը ցանկանում են նեել սրամարված վարկի միայն որոեակի մասը, «վարկ» բառի փոխարեն

համաձայնագրում օգտագործվում է այլ ձևակերպում: Այսպես, Համաձայնագրի 4.7 կետում նախատեսված տյուրի հաշվարկման բազան որոշելու համար օգտագործվում է հետևյալ ձևակերպումը. «... յուրաքանչյուր ուժացված օրվա համար տյուր վճարման ենթակա գումարի 0,1 տոկոսի չափով»: Այսինքն՝ տյուրի հաշվարկման բազան վարկի այն մասն է, որն ըստ մարման ժամանակացույցի ենթակա էր վճարման, որը, սակայն, չի վճարվել:

Վերոնշյալ փաստերի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ համաձայնագրում օգտագործվող «վարկ» բառի սակ հասկացվում է ողջ վարկի գումարը՝ 20.000.000 (ֆան միլիոն) ՀՀ դրամը, իսկ բոլոր այն դեղմերում, երբ կողմերը նկատի են ունեցել կեսանցված վարկի գումարը, համաձայնագրով «վարկ» բառի փոխարեն օգտագործվել է այլ ձևակերպում:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքում նշված հիմնի առկայությունը բավարար է, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ սնտեսական դատարանի 17.07.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սվյալ դեղմում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ՝ «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանություն մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի ֆննության իրավունք: Սույն ֆաղաֆացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում ֆննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով անհրաժեշտ անձի արդար դատաֆննության իրավունքի սար, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նշված իրավունքի իսխսման տեսանկյունից: Տվյալ դեղմում Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության տահերից:

Դատական ակտը փոփոխելիս Վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում սույն որոշման դատաճառաբանությունները, ինչդես նակ գործի նոր ֆննության անհրաժեշտության բացակայությունը:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 17.07.2007 թվականի վճիռի՝ հայցը մերժելու մասը բեկանել և փոփոխել. 4.000.000 (չորս միլիոն) ՀՀ դրամի բռնագանձման դատանցի մասով հայցը բավարարել:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ ստորագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ ստորագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ1-77/2007
Նախագահող դասավոր՝ Էդ.Նահադեյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 1538 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դասավորներ Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հոկտեմբերի 10-ին

դռնբաց դասական նիստում, ֆննելով դասասխանող «Արդիինիկվեսքանկ» փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ նաև՝ Բանկ) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դասարանի (այսուհետ նաև՝ Դասարան)՝ 02.07.2007 թվականի թիվ Տ1-77 ֆաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի «Նանա-Ար» արտադրական կոդերաշիվի (այսուհետ նաև՝ Կոդերաշիվ) ընդդեմ «Արդիինիկվեսքանկ» ՓԲԸ-ի և համադասասխանող «Արդիինիկվեսքանկ» ՓԲԸ-ի «Գյումրի» մասնաճյուղի՝ գործարքներն անվավեր ճանաչելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դասարան՝ Կոդերաշիվը դախանջել է անվավեր ճանաչել Բանկի, Կոդերաշիվի և «Օլեք» ՍՊԸ-ի (այսուհետ նաև՝ Ընկերություն) միջև 25.05.2005 թվականին կնկված՝ երրորդ անձի հիմնական միջոցների գրավի (հիփոթեքի) թիվ 041 դայմանագիրը և 24.02.2006 թվականին կնկված՝ երրորդ անձի հիմնական միջոցների գրավի (հիփոթեքի) թիվ 041/1 դայմանագիրը (ըստն 25.05.2005 թվականի կնկված թիվ 041 գրավի դայմանագրի):

ՀՀ սնտեսական դասարանի (այսուհետ՝ Դասարան) 02.07.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է՝ թիվ 041 և թիվ 041/1 գրավի դայմանագրերը ճանաչվել են անվավեր, և դայմանագրերով գրավադրված՝ Կոդերաշիվին դասկանող հիմնական միջոցների վրա դրված արգելաֆնը վերացվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել «Արդիինիկվեսքանկ» ՓԲԸ-ն:

Վճռաբեկ բողոքին Կոդերաշիվի կողմից ներկայացվել է դասասխան:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սախմաններում ներհիբայլ հիմնավորումներով:

1) *Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 29-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, 30-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, 53-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 87-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, 90-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, 130-րդ հոդվածի 2-րդ կետը և 132-րդ հոդվածի 2.1-րդ կետը:*
Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը հայցադիմումը ընդունել է վարույթ այն դայմաններում, երբ որդես համադատաստանող հայցվորը նշել է բանկի «Գյումրի» մասնաճյուղին, մինչդեռ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 29-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ ֆաղաֆացիական դատավարության կողմ կարող են հանդես գալ միայն ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք: Իսկ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 61-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ մասնաճյուղերն իրավաբանական անձինք չեն հանդիսանում: Այսինքն՝ հայցադիմումը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 92-րդ հոդվածի 1-ին հիմքով ենթակա էր վերադարձման:

Դատարանը բոլոր ադաջույցները բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության չի ենթարկել, որի արդյունքում որևէ իրավական գնահատական չի սվել գրավադրված 2 հաս S-030 սեսակի բարձիչի, 3 հաս 1988 և 1990 թվականների արատորության ՄԱՁ-5549 մակնիշի 145SU46, 451SU46, 448SU45 դեշամարանիշերի, 1 հաս 1988 թվականի արատորության ԿՐԱՁ 256Բ1 մակնիշի 476SU46 դեշամարանիշի, 1 հաս 1988 թվականի արատորության ԿՄՎՁ 3270 մակնիշի 458SU46 դեշամարանիշի և 1 հաս 1983 թվականի արատորության ՈՒԱՁ 452 մակնիշի 449SU46 դեշամարանիշի ավսոմեքենաների նկասմամբ բանկի գրավի և վիճարկվող դայմանագրերից ծագած՝ Ընկերության և Կոոդերատիվի համադատաստաստանսվության հիմքով ծագած՝ բանկի դատանջի իրավունքներին:

Դատարանի վճռի դատառաքանական մասում նշված է, որ հայցվորի դատանջը ենթակա է բավարարման մասնակիորեն, սակայն վճռի եգրափակիչ մասում ամբողջությամբ բավարարել է հայցը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 2.1-րդ կետը սահմանում է, որ գործարեն անվավեր ճանաչելիս Դատարանը դատարավոր է վճռի եգրափակիչ մասում նշել գործարի անվավերության հետևանքները: Դատարանը չի կիրառել անվավերության հետևանքներ, փոխարենը վերացրել է գրավադրված գույքի նկասմամբ կիրառված՝ հայցի ադախովման միջոցը:

2) *Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 234-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերը, 316-րդ հոդվածը, 361-362-րդ հոդվածները և «Շարժական գույքի կադաստրի վարման, շարժական գույքի գրավի, լիզինգի սայսմանագրով վարչակալության իրավունքի գրանցման մասին» ՀՀ օրենքը, որում սետս է կիրառեր:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Տնեսական դատարանի 13.02.2007 թվականի թիվ Ս1-26/2007թ. վճռով բանկի՝ գրավադրված գույքի՝ Կոոդերատիվի հիմնական միջոցների վրա բռնագանձում սարածելու դատանջը ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 248-րդ հոդվածի հիման վրա հիմնավոր է համարել և բավարարել է:

Սույն գործով վճիռ կայացնելիս, Դատարանն անդրադառնալով գրավի առարկաներից միայն երկուսին, չի անդրադարձել գրավադրված մնացած գույքին՝ ավսոմեքենաներին և բարձիչներին, դրանց նկասմամբ կիրառվող օրենքներին և իրավական այլ ակտերին:

Դատարանը, վկայակոչելով ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 234-րդ հոդվածի երրորդ

կեսը, չի նեւել, թե որ օրենքով կամ իրավական ակտերով է դահանջվում կոչ գրավի առարկա հանդիսացող ավսոնմեմանների և բարձիչների վերաբերյալ կնքված գրավի դայմանագրերի նոսարական դայմանագրերի վավերացման և դրանից ծագող իրավունքների դեսական գրանցման դահանջի դարսադիր լինելը:

«Շարժական գույքի կադասրի վարման, շարժական գույքի գրավի, լիզինգի դայմանագրով վարձակալության իրավունքի գրանցման մասին» ՀՀ օրենք 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ շարժական գույքի գրավի իրավունքը գրանցման չներկայացնելն առաջացնում է նույն օրենքի 10-րդ և 11-րդ հոդվածներով նախատեսված հեւանմներ, եթե օրենքով այլ բան նախատեսված չէ: Իսկ 10-րդ հոդվածի համաձայն՝ սրանտորսային միջոցների գրավի առավել վաղ գրանցված իրավունք ունեցող գրավառուն ավելի ուշ գրանցված իրավունք ունեցող գրավառուների և գրանցված իրավունք չունեցող գրավառուների հանդեմ գրավ դրված գույքի արժեքից լրիվ ծավալով բավարարում սսանալու նախատեսվող իրավունք ունի:

Այսինքն՝ շարժական գույքի գրավի իրավունքը չգրանցելը չի հանգեցնում դայմանագրի անվավերության:

3) *Դասարանը կիրառել է ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 5-րդ բաժնի դրույթները, որոնք չսկսեւ է կիրառել:*

Բողոք բերած անձը նեւված դնդումը դասձառաբանել է հեւկյալ փասարկով.

ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 5-րդ բաժնը սահմանում է վճարելության կարգով դասական ակտի վերանայման կանոնները, և այդ կանոնները չեն կարող կիրառվել սոռադաս դասարանների կողմից, որովհեւս դրա իրավասությունը վերադահված է բացառադես Վճարել դասարանին: Իսկ ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 5.1-րդ բաժնի դրույթները սվյալ դարսադայում ևս չեն կարող կիրառվել, քանի որ սույն գործով առկա չեն նոր հանգամանմներ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճարել բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել ՀՀ սնեսական դասարանի 02.07.2007 թվականի վճիռը:

2.1. Վճարել բողոքի դասասխանը.

Ըստ վճարել բողոքի դասասխանի՝ բողոք բերած անձի այն փասարկը, թե քանի որ գործի քննությանը որդես կողմ ներգրավվել է բանկի՝ իրավաբանական անձ չհանդիսացող մասնաձյուղը, չի համադասասխանում իրականությանը, քանի որ որդես դասասխանող հանդես է եկել բանկը:

Ներկայացված բողոքում նեւված է, որ դասարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի դահանջները, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հեսագոսության չի ենթարկել շարժական գույքի նկասմամբ Բանկի գրավի և վիճարկվող դայմանագրերից ծագած՝ Ընկերության և Կոոդերսիվի համադարս դասասխանասվության հիմքով ծագած՝ բանկի դահանջի իրավունքները: Մինչդեռ դահանջի իրավական հիմքը օրենքի խախտմամբ է ձևակերտվել, չկա գրավի գրանցված իրավունք:

«Շարժական գույքի կադասրի վարման, շարժական գույքի գրավի, լիզինգի դայմանագրով վարձակալության իրավունքի գրանցման մասին» ՀՀ օրենքը նույնդես նախատեսում է շարժական գույքի գրավի գրանցում:

Դասարանը որդես դայմանագրերի անվավերության հեւանմ վերագրել է գրավադրված գույքի նկասմամբ սահմանված արգելանքը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 25.05.2005 թվականին Բանկի և Ընկերության միջև կնքվել է մաս առ մաս վարկ (վարկային գիծ) սրամադրելու թիվ 041 դայմանագիրը, համաձայն որի՝ Ընկերությանը մեկ ամիսում սրամադրվել է 8.000.000 (ութ միլիոն) ՀՀ դրամ նդասակային վարկ:

2) 25.05.2005 թվականին Բանկի, Կոոդերատիվի և Ընկերության միջև կնքվել է երրորդ անձի հիմնական միջոցների գրավի (հիփոթեքի) թիվ 041 դայմանագիրը:

3) 24.02.2006 թվականին Բանկի, Կոոդերատիվի և Ընկերության միջև կնքվել է երրորդ անձի հիմնական միջոցների գրավի (հիփոթեքի) թիվ 041/1 դայմանագիրը (ի լրացումն 25.05.2005 թվականի կնքված թիվ 041 գրավի դայմանագրի):

4) Երրորդ անձի հիմնական միջոցների գրավի (հիփոթեքի) թիվ 041 և 041-1 դայմանագրերով գրավասուն՝ Կոոդերատիվը, համադարս դասասխանասվություն է կրում վարկառուի՝ Ընկերության կողմից վարկային դարավորությունը խախտվելու համար:

5) «Պ.Ա.Գ.Էսթեյթ» ՍՊԸ-ի կողմից սրված գրություն-եզրակացության համաձայն՝ դորֆիլակտորիայի կառույցը և բեռնի հանգույցը հանդիսանում են անբարձր գույք:

6) Տնտեսական դասարանի օրինական ուժի մեջ մտած՝ 13.02.2007 թվականի վճռով Ընկերությունից և Կոոդերատիվից համադարսության կարգով հոգոս Բանկի բռնագանձում է սարածվել գրավադրված ամբողջ գույքի վրա:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Բողոքի փաստարկն այն մասին, որ գործով որդես դասասխանող ներգրավվել է իրավաբանական անձ չհանդիսացող՝ բանկի «Գյումրի» մասնաճյուղը, որը ֆաղաֆացիական դասավարության կողմ չի կարող հանդես գալ, Վճռաբեկ դասարանը հիմնավոր է համարում:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 29-րդ հոդվածի բավանդակությունից հետևում է, որ որդես կողմ կարող են հանդես գալ միայն ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձինք: ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 61-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ մասնաճյուղն իրավաբանական անձ չէ: Այսինքն՝ «Արդեփինվեսբանկ» ՓԲԸ-ի «Գյումրի» մասնաճյուղը իրավաբանական անձ չէ և գործում է բանկի կանոնադրության հիման վրա, իսկ մասնաճյուղի դարավորությունների համար դասասխանասու է այն ստեղծող իրավաբանական անձը: Մինչդեռ սույն գործով որդես դասասխանող ներգրավվել է նաև բանկը: Բացի այդ, հաշվի առնելով նաև այն հանգամանքը, որ սույն գործով որդես դասասխանող ներգրավված է նաև «Արդեփինվեսբանկ» ՓԲԸ-ն, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն դասավարական խախտումը ֆաղաֆացիական գործի լուծման հարցում էական նշանակություն չի ունեցել և վճռի բեկանման հիմք չի կարող հանդիսանալ:

Բողոքի այն փաստարկը, թե դասարանը վճռի դասճառաբանական մասում նշել է, որ հայցվորի դահանջը ենթակա է բավարարման մասնակիորեն, սակայն վճռի եզրափակիչ մասում ամբողջությամբ բավարարել է հայցը, անհիմն է, ֆանի որ դասարանի 06.02.2007 թվականին կայացված՝ «Վճռում թույլ սրված գրասխայն ուղղելու մասին որոշմամբ» նշված վրիդակն ուղղվել է, որի համաձայն՝ հայցվորի դահանջը՝ դայմանագրերն անվավեր ճանաչելու և դրանք անվավեր համարելու մասին, ենթակա է ամբողջությամբ բավարարման: ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին կետի խախտման

մասին բողոք բերած անձի փաստարկը Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր է համարում, քանի որ Դատարանը բոլոր աղացույցները բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության չի ենթարկել, ինչի արդյունքում որևէ իրավական գնահատական չի սվել գրավադրված 2 հաս S-030 սեսակի բարձիջի, 6 հաս սարբեր մակնիշների ավսոմեֆենաների նկատմամբ բանկի գրավի իրավունքին և վիճարկվող լոգոտիպի գրեթե ծագած՝ Ընկերության և Կոոդերատիվի համադարձ տասնասխանության հիմքով ծագած՝ Բանկի դատահանգի իրավունքին: Սակայն դատարանը, ուսումնասիրելով միայն բեռնի արտադրամասին և հավաքովի դորֆիլակտորիային վերաբերող աղացույցը, հայցը բավարարել է ամբողջ գույքի կազմի վերաբերյալ՝ դատաճգ գնահատման չենթարկելով գրավադրված գույքի մի մասի (2 հաս S-030 սեսակի բարձիջներ, թվով 6 հաս սարբեր մակնիշի ավսոմեֆենաներ) շարժական գույք լինելու հանգամանքը:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հեկայալ պատճառաբանությամբ.*

«Շարժական գույքի կադաստրի վարման, շարժական գույքի գրավի, լիզինգի լոգոտիպի վարձակալության իրավունքի գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ շարժական գույքի գրավի իրավունքը գրանցման չենթարկվող անշարժ գույքի համար և նույն օրենքի 10-րդ և 11-րդ հոդվածներով նախատեսված հեկայալներ, եթե օրենքով այլ բան նախատեսված չէ: Իսկ 10-րդ հոդվածի համաձայն՝ սրանադորային միջոցների գրավի առավել վաղ գրանցված իրավունք ունեցող գրավառուն ավելի ուշ գրանցված իրավունք ունեցող գրավառուների և գրանցված իրավունք չունեցող գրավառուների հանդեպ գրավ դրված գույքի արժեքից լրիվ ծավալով բավարարում ստանալու նախադասության իրավունք ունի: Նշված օրենքով սահմանված չէ շարժական գույքի գրավի իրավունքի դատարար գրանցում: Այսինքն՝ շարժական գույքի գրավի իրավունքը գրանցման չենթարկվող չի հանգեցնում լոգոտիպի անվավերության:

ՀՀ ֆադաբադիական օրենսգրքի 301-րդ հոդվածի համաձայն՝ անշարժ գույքի հեկայալ կատարվող գործարքներից ծագող իրավունքները ենթակա են դեկայալ գրանցման: Իսկ նույն օրենսգրքի 302-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործարքներից ծագող իրավունքների դեկայալ գրանցման դատահանգը չդատարանելը հանգեցնում է դրա անվավերության: Նման գործարքն առջինն է:

ՀՀ ֆադաբադիական օրենսգրքի 303-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գործարքն անվավեր է սույն օրենսգրքով սահմանված հիմքերով դատարանի կողմից այն այդդիսին ճանաչելու ուժով կամ անկախ նման ճանաչումից (առջինն գործարք): Առջինն գործարքը ի սկզբանե անվավեր է՝ անկախ դատարանի կողմից այդդիսին ճանաչվելուց: Առջինն գործարքը անվավեր է օրենքի ուժով:

Հեկայալ բացակայում են լոգոտիպի անվավեր ճանաչելու հիմքերը, որովհետև «Շարժական գույքի կադաստրի վարման, շարժական գույքի գրավի, լիզինգի լոգոտիպի վարձակալության իրավունքի գրանցման մասին» ՀՀ օրենքը, ինչդեկայալ նշվեց, չի նախատեսում շարժական գույքի գրավի իրավունքի դատարար գրանցում:

3) *Բողոքը երրորդ հիմքով հիմնավոր է հեկայալ պատճառաբանությամբ.*

Դատարանը սույն գործով կիրառել է ՀՀ ֆադաբադիական դատարարության օրենսգրքի 5-րդ բաժնի դրոյքները, դատաճառաբանելով, որ երևան է եկել նոր հանգամանք, այն է՝ բեռնի արտադրամասի և հավաքովի դորֆիլակտորիայի անշարժ գույք լինելու հանգամանքը:

ՀՀ ֆադաբադիական դատարարության օրենսգրքի 5-րդ բաժնի սահմանում է վճարել վարույթի կանոնները, որոնք սնեսակական դատարանի կողմից առաջին ասյանի կանոններով ֆադաբադիական գործ ֆնեկիս ենթակա չեն կիրառման:

Իսկ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 5.1-րդ բաժնի դրույթները սույն վեճի նկատմամբ նույնպես կիրառելի չեն, քանի որ դրանցով նախատեսվում են նոր հանգամանքների սղառիչ ցանկ: Այդդիսիք են՝

1. ՀՀ Մահմանադրական դատարանի՝ ուժի մեջ մտած որոշումը, որով ամբողջությամբ կամ մի մասով հակասահմանադրական է ճանաչվել այն օրենքը կամ իրավական այլ ակտ, որը կիրառել է դատարանը.

2. ՀՀ մասնակցությամբ գործող միջազգային դատարանի՝ ուժի մեջ մտած վճիռը կամ որոշումը, որով հիմնավորվել է անձի՝ ՀՀ միջազգային դայմանագրով նախատեսված իրավունքի խախտման հանգամանքը:

ՎՃռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բեռնի արտադրամասի և հավաքովի դրոֆիլակտորիայի՝ անբարձ գույք լինելու հանգամանքը հաստատելու համար դատարան ներկայացված փորձագիտական եզրակացությունը սույն գործով չի կարող հանդիսանալ որդես նոր հանգամանք:

Վերը նշված դատախազությունների հիման վրա՝ ՎՃռաբեկ դատարանը բողոքի հիմքերը համարում է հիմնավոր և դրանց առկայությունը դիտում է բավարար՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով դատարանի 02.07.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ ՎՃռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՎՃռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի՝ 02.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դառից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաֆննիչ դասարանի 23.07.2007 թվականի վճռով սկզբանական և հակընդդեմ հայցերը մերժվել են:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել են հայցվորներ Յուրի Թունյանը, Վանուս Կարադեսյանը, Լևոն Մանուկյանը, Վարդան Մանուչարյանը, Գագիկ Գևորգյանը:

Վճռաբեկ բողոքին ղաասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաահանջը

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիիեյալ հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը սիսալ է մեկնաարանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենագրի 224-րդ հողվածի 1-ին մասի 1-ին պարբերությունը և «Բազմաբնակարան շենֆի կառավարման մասին» ՀՀ օրենֆի 6-րդ հողվածի 1-ին պարբերությունը, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենագրի 191-րդ հողվածի 1-ին մասի, 192-րդ հողվածի 1-ին մասի և «Բազմաբնակարան շենֆի կառավարման մասին» ՀՀ օրենֆի 7-րդ հողվածի 1-ին մասի և 11-րդ հողվածի պահանջները, որոնֆ պեհս է կիրառել:*

Բողոք բերած անձը նեված ղոնդումը ղասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Բազմաբնակարան եենֆի եիոնությունների սեֆականասերերին ընդհանուր բաժնային սեֆականության իրավունֆով ղասկանում են եենֆը կողո կառուցվածֆները, եենֆի միջհարկային ծածկերը, նկողը, ձեղնահարկը, սեխնիկական հարկերը, սանիֆը, ինչղես նաև մեկից ավելի եիոնություններ սղասարկող և բազմաբնակարան եենֆի միասնական ամբողջական սղասարկման համար նախասեսված մոսֆերը, ասիճանավանդակները, ասիճանները, վերելակները, վերելակային և այլ հորերը, մեխանիկական, էլեկտրական, սանիտարսեսխնիկական, վերելակային և այլ սարավորումներն ու սարածֆները, եենֆի ղահղանման և սղասարկման համար անհրաժեես հողամասերը, որոնֆ չեն հանղիսանում այլ անձանց սեֆականություն:

Բաժնային սեֆականության ներհ գսնվող գույր սիրաղեսվում, օգսագործվում և նեօրինվում է դրա բղոը մասնակիցների կողմից: Ընղիանուր բաժնային սեֆականության կառավարման բարձրագույն մարմինը եիոնությունների սեֆականասերերի ժողովն է, որին ղասկանում է բազմաբնակարան եենֆի ընղիանուր բաժնային սեֆականության կառավարման բնագավառում ցանկացած հարցի լուծման իրավունֆը, այղ թվում նաև՝ ընղիանուր բաժնային սեֆականություն հանղիսացղո անեարժ գույրի մի մասի առանձնացման, դրա օսարման, գրավաղրման մասին որոեումների ընղումումը, որղիսիֆ ղեհս է ընղումվեն բղոը սեֆականասերերի կողմից միաձայն: Տվյալ ղարագայում ղասասխսանղոն ընղիանուր բաժնային սեֆականություն հանղիսացղո կրղղ ղասը օգսագործել է՝ եենֆի 3-րդ մոսֆի կողմից կրղղ ղասը ֆանղելով և նկողի 2-րդ մոսֆ բացելով: Այղ գործողությունները վերջինս կասարել է իր հայեցղողղայած՝ խախեսլով մյուս բաժնային սեֆականասերերի, այղ թվում՝ համահայցվորների սեֆականության իրավունֆը:

2) *Դասարանը խախեսլ է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության 53-րդ հողվածի, 218-րդ հողվածի 2-րդ մասի 4-րդ կեհի պահանջները:*

Բողոք բերած անձը նեված ղոնդումը ղասճառաբանում է հետևյալ փաստարկով:

Դասարանը բազմակղղմանի, լրիվ և օբյեկսիվ չի գնահասել գործում առկա՝ ՀՀ ֆաղաֆաեիոնղայան ղեսական սեսչուղայան 16.08.2006 թվականի գրությունն՝ ողղված Երևանի Կենսրոն համայնֆի ղեկավար Գ.Բեղարյանին:

Դասարանը անեսել է նաև գործում առկա՝ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Կենսրոն սարածֆային սոնրաբաժանման 15.06.2006 թվականի գրությունը, որով հասսասվում է այն հանգամանֆը,

որ դասասխանողի անվամբ սեփականության իրավունքով գրանցված Արուսյան փողոցի 48 հասցեի 73.9 քմ սարածֆում առկա է ինֆնական բացված դուռ:

Վճիռը իրավական առումով լիարժեք դասճառաբանված չէ, քանի որ վճռում նշված չեն նյութական իրավունքի այն նորմերը, որոնցով դասարանը ղեկավարվել է վեճը լուծելիս:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատահանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դասարանի 23.07.2007 թվականի վճիռը՝ սկզբնական հայցը մերժելու մասով:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Սույն գործով հայցվորները և դասասխանողը հանդիսանում են Երևան ֆաղաֆի Արուսյան փողոցի թիվ 48 բազմաբնակարան շենքի 3-րդ մուտքի բնակարանների և շինությունների սեփականատերեր:

2) Նշված մուտքի առաջին հարկի 73,9 քմ մակերեսով ոչ բնակելի սարածֆի սեփականատեր դասասխանողն առանց համադասասխան հաստատված նախագծի, շինարարության թույլտվության՝ շենքի մուտքի կողմից ֆանդել է կրող դասը և իրականացրել նկուղի 2-րդ մուտքի բացման աշխատանքներ:

3) Սկզբնական հայցով հայցվորները, հանդիսանալով բազմաբնակարան շենքի բնակարանների սեփականատերեր, դասասխանողի կողմից վերը նշված գործողությունների կատարման վերաբերյալ իրենց համաձայնությունը չեն սվել:

4) Յու.Թունյանին և Ա.Կոսիկյանին սեփականության իրավունքով դասկանող նկուղների մուտքի դիմաց Յու.Թունյանի կողմից տեղադրված մետադյա դուռը օգտագործվում է բոլոր սեփականատերերի կողմից (դռան փականի բանալիները գտնվում են վերջիններիս մոտ):

5) Երևանի Կենտրոն թաղապետարանի և Անահիտ Կոսիկյանի միջև 14.01.2002 թ. կնքված գույքի օտարման դայմանագրով Անահիտ Կոսիկյանին է վաճառվել Երևանի Արուսյան փողոցի 48-րդ շենքի առաջին հարկում գտնվող 8,3 քմ և նկուղային 17,6 քմ ոչ բնակելի սարածֆները, որոնք ներառել են նաև նույն մուտքից դեղի բակ բացվող ընդհանուր օգտագործման երկրորդ ելքի դուռը:

6) Սույն գործով առաջին ասյանի դասարանի 07.09.2006 թվականի որոշմամբ նշանակվել և իրականացվել է ադրանֆաղիական և շինարարատեխնիկական փորձաքննություն, որի արժեքը կազմում է 98.556 ՀՀ դրամ:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի և «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ բազմաբնակարան շենքի շինությունների սեփականատերերին ընդհանուր բաժնային սեփականության իրավունքով դասկանում են շենքը կրող կառուցվածքները, շենքի միջհարկային ծածկերը (առաստղները, հասակները), նկուղները, ձեղնահարկը, տեխնիկական հարկերը, սանիքը, ինչդեպ նաև մեկից ավելի շինություններ սդասարկող և բազմաբնակարան շենքի միասնական ամբողջական սդասարկման համար նախատեսված

մոտեմեր, աստիճանավանդակները, աստիճանները, վերելակները, վերելակային և այլ հորերը, մեխանիկական, էլեկտրական, սանիտարատեխնիկական և այլ սարքավորումներն ու սարածքները, որոնք օրենքով նախատեսված կարգով չեն հանդիսանում այլ անձանց սեփականություն:

Բազմաբնակարան կամ ստորաբաժանված շենքի ընդհանուր բաժնային սեփականության գույքի նկատմամբ յուրաքանչյուր բնակարանի կամ ոչ բնակելի սարածքի սեփականատիրոջ բաժինը հավասար է իրեն դասակարգող ընդհանուր բաժնային սեփականություն հանդիսացող հողամասում բաժնին և արտահայտվում է կոտորակով:

Նույն հողվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ բազմաբնակարան շենքերի բնակարանների և (կամ) ոչ բնակելի սարածքների սեփականատերերի վրա չեն սարածվում սույն օրենսգրքի 195-րդ հոդվածի և 197-րդ հոդվածի 2-6-րդ կետերում նախատեսված կանոնները, որոնք սահմանում են ընդհանուր սեփականության իրավունքում բաժինը երրորդ անձի վաճառելիս բաժնային սեփականության մասնակիցների գնման նախադասվության իրավունքը և բաժնային սեփականության ներքո գտնվող գույքը բաժանելու և դրանից բաժինն առանձնացնելու կանոնները:

Համաձայն ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 191-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ բաժնային սեփականության ներքո գտնվող գույքը սիրադեմվում և օգտագործվում է դրա բոլոր մասնակիցների համաձայնությամբ, իսկ համաձայնության բացակայության դեպքում՝ դասարանի կողմից սահմանված կարգով:

Նույն օրենսգրքի 192-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ բաժնային սեփականության ներքո գտնվող գույքը սնօրինվում է դրա բոլոր մասնակիցների համաձայնությամբ:

«Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ շենքի սեփականատերերն ընդհանուր բաժնային սեփականությունը սիրադեմում, օգտագործում և սնօրինում են նույն օրենքով սահմանված կարգով, որի 11-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման բարձրագույն մարմինը շենքի սեփականատերերի ժողովն է, որին դասակարգում է բազմաբնակարան շենքի ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման բնագավառում ցանկացած հարցի լուծման իրավունքը, բացառությամբ այն հարցերի, որոնք նույն օրենքի համաձայն համարվում են կառավարման մարմնի բացառիկ լիազորությունը:

«Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի համաձայն՝ բազմաբնակարան շենքի շենքի սեփականատիրոջ սեփականություն՝ շենքի սեփականատերերի սարածք, դռները, դասարանները, կրող կառույց չհանդիսացող ներքին կոմսուրկցիաները, միայն սլյալ շենքի ստրուկտուրային համար նախատեսված մոտեմեր, աստիճանավանդակները, աստիճանները, վերելակները, վերելակային և այլ հորերը, մեխանիկական, էլեկտրական, սանիտարատեխնիկական և այլ սարքավորումները, ինչպես նաև շենքի ստրուկտուրային հարցերի, հասակի ու առաստաղի ներքին մակերեսները՝ հարդարման նյութերի հաստության ներառմամբ:

Սույն գործի փաստերից ելնելով՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքը ենթակա է բավարարման մասնակիորեն հետևյալ դատաբանությամբ:

Վերը հիշատակված նորմերի վերլուծության հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործին մասնակցող անձինք, լինելով վիճելի բազմաբնակարան շենքի սեփականատերեր, շենքը կրող կառուցվածքները, նկուղները, մեկից ավելի շենքի սեփականատեր (բնակարաններ, շենքի սեփականատեր) ստրուկտուրային և բազմաբնակարան շենքի միասնական

ամբողջական սոցասարկման համար նախատեսված մոտսերը, աստիճանավանդակներն ու սարածքները, որոնք օրենքով նախատեսված կարգով չեն հանդիսանում այլ անձանց սեփականություն՝ իրադրեանում են ընդհանուր բաժնային սեփականության իրավունքով: Հետևաբար բազմաբնակարան շենքի շինությունների (բնակարաններ, ոչ բնակելի սարածքներ) սեփականատերերը շենքի վերը նշված գույքի նկատմամբ ունեն չեն ֆաղափարակալական օրենսգրքով և այլ օրենքներով ընդհանուր բաժնային սեփականության մասնակիցների համար սահմանված բոլոր իրավունքները և կրում են բոլոր դարձակալությունները՝ բացառությամբ չեն ֆաղափարակալական օրենսգրքի 195-րդ հոդվածով և 197-րդ հոդվածի 2-6-րդ կետով սահմանվածների: Մասնավորապես, բազմաբնակարան շենքի սեփականատերերն ունեն ընդհանուր համաձայնությամբ ընդհանուր գույքը իրադրեանելու, օգտագործելու և կառավարելու իրավունք, որն իրականացվում է ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման բարձրագույն մարմնի՝ շինությունների սեփականատերերի ժողովի միջոցով, որին դասվում է բազմաբնակարան շենքի ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման բնագավառում ցանկացած հարցի լուծման իրավունքը, բացառությամբ այն հարցերի, որոնք սույն օրենքի համաձայն համարվում են կառավարման մարմնի բացառիկ լիազորությունը:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ դասասխանողն ընդհանուր բաժնային սեփականություն հանդիսացող սարածքում ինքնակամ կերպով ֆանդել է բազմաբնակարան շենքի կողմից դասը և իրականացրել նկուղի 2-րդ մոտսի բացման աշխատանքներ:

Սկզբնական հայցով հայցվորները, հանդիսանալով բազմաբնակարան շենքի բնակարանների սեփականատերեր, դասասխանողի կողմից վերը նշված գործողությունների կատարման վերաբերյալ համաձայնություն չեն սվել, նշված աշխատանքների իրականացման հարցը չի ֆնանսավել բազմաբնակարան շենքի սեփականատերերի ընդհանուր ժողովում և այդ ժողովը՝ որդեա ընդհանուր բաժնային սեփականության կամ դրա մի մասի կառուցադասման կամ փոփոխման, գույքային իրավունքների (օգտագործման, վարձակալության և այլն) ձեռքբերման վերաբերյալ գործարհների, ընդհանուր բաժնային սեփականությունն առևտրային նդասակներով օգտագործելու համար նախատեսված շենքի սահմանման հարցերի լուծման բացառիկ լիազորությամբ օժսված օրենքով սահմանված մարմին՝ համադասասխան որոշում չի կայացրել: Հետևաբար Վճռաքել դասարանը գտնում է, որ գործով դասասխանող Անահիտ Կոսիկյանի կողմից խախսվել են բազմաբնակարան շենքի սեփականատերեր հանդիսացող հայցվորների՝ չեն ֆաղափարակալական օրենսգրքով և «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» չեն օրենքով սահմանված՝ ընդհանուր բաժնային սեփականության կառավարման իրավունքը:

Վճռաքել դասարանը գտնում է, որ հայցվորների նշված իրավունքի խախսումն առկա է՝ անկախ դասասխանողի կողմից իրականացված շինարարական (կառուցադասման)՝ աշխատանքների դասճառով բազմաբնակարան շենքի սեխմիկ անվսանգությամբ կամ կողմ դասի ամրությանը հասցված վնասի առկայության կամ բացակայության հանգամանից: Հետևաբար, սկզբնական հայցը՝ առանց հայցվորների համաձայնության անօրինական կերպով բացված դուռը փակելուն դասասխանողին դարձակալորեցնելու դասահնջի մասով ենթակա է բավարարման:

Վճռաքել դասարանը գտնում է, որ Վերահնիչ դասարանը ճիշտ չի որոշել և գնահատել սույն վեճի հիմքում ընկած իրավական խնդիրը և սխալ է մեկնաբանել չեն ֆաղափարակալական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին դարբերությունը և «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» չեն օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին դարբերությունը, ինչդեա նաև չի

կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 191-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 192-րդ հոդվածի 1-ին մասի և «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 1-ին մասի և 11-րդ հոդվածի դասակարգումները, ինչը հանգեցրել է գործի սխալ լուծման:

Ինչ վերաբերում է սկզբնական հայցի՝ բակի կողմից շենք մտնող 2-րդ մուտքը բացելու մասին դատարանի, առաջ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այն ենթակա է մերժման հետևյալ դատաճառաբանությամբ:

Ինչպես նշվեց վերը, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 224-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի և «Բազմաբնակարան շենքի կառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ բազմաբնակարան շենքի շինությունների սեփականատերերին ընդհանուր բաժնային սեփականության իրավունքով դասակարգում են շենքը կրող կառուցվածքները, շենքի միջհարկային ծածկերը (առաստաղները, հասակները), նկուղները, ձեղնահարկը, սեխնիկական հարկերը, սանիքը, ինչպես նաև մեկից ավելի շինություններ սղասարկող և բազմաբնակարան շենքի միասնական ամբողջական սղասարկման համար նախատեսված մուտքերը, ասփճանավանդակները, ասփճանները, վերելակները, վերելակային և այլ հորերը, մեխանիկական, էլեկտրական, սանիտարատեխնիկական և այլ սարքավորումներն ու սարածքները, որոնք օրենքով նախատեսված կարգով չեն հանդիսանում այլ անձանց սեփականություն:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Երևանի Կենտրոն թաղապետարանի և Անահիս Կոնսիլյանի միջև 14.01.2002 թ. կնքված գույքի օտարման դայմանագրով Անահիս Կոնսիլյանին վաճառվել են Երևանի Աբովյան փողոցի 48-րդ շենքի առաջին հարկում գտնվող 8,3 մ² և նկուղային 17,6 մ² ոչ բնակելի սարածքները, որոնք ներառել են նաև նույն մուտքից դեղի բակ բացվող ընդհանուր օգտագործման երկրորդ ելքի դուռը: Նշված դայմանագրից ծագող՝ Անահիս Կոնսիլյանի սեփականության իրավունքը նշված սարածքների նկատմամբ ստացել է դեֆակտո գրանցում: Այսինքն, նշված սարածքները (ներառյալ՝ դեղի բակի սանող վիճելի դուռը) բազմաբնակարան շենքի սեփականատերերի (այդ թվում՝ սկզբնական հայցվորների) ընդհանուր բաժնային սեփականությունը չեն կարող համարվել:

Սույն բողոքի՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 192-րդ հոդվածի 1-ին մասը չկիրառելու վերաբերյալ փաստարկը Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում այն դատաճառաբանությամբ, որ սույն վեճը բաժնային սեփականության ներքո գտնվող գույքի սնորհմանը չի վերաբերում, այլ վերաբերում է դրա սիրադեմանը և օգտագործմանը:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր ադապտացիոն գնահատում է գործում եղած բոլոր ադապտացիոն բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Բողոք բերած անձի այն փաստարկը, որ դատարանը բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի գնահատել գործում առկա՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի տեսության 16.08.2006 թվականի գրությունն՝ ուղղված Երևանի Կենտրոն համայնքի ղեկավար Գ.Բեգլարյանին, որով հաստատվում է, որ դատարանը առանց համադատաստիան հաստատված նախագծի և շինարարության թույլտվության, ինքնակամ շենքի 3-րդ մուտքի կողմից ֆանդել է կրող դասը և իրականացրել է երկրորդ մուտքը, Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր է համարում:

Դատարանը դատաճառ գնահատման չի արժանացրել նաև գործում առկա՝ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Կենտրոն սարածքային ստորաբաժանման 15.06.2006 թվականի գրությունը, որով հաստատվում է այն հանգամանքը, որ վիճելի սարածքում առկա է ինքնակամ բացված դուռ:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վերաբերյալ դատարանի վճիռը բավարար հիմնավորված չէ այն առումով, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի

218-րդ հոդվածի համաձայն՝ վերաբնիչ դասարանի վճռի դասճառաբանական մասում նշված չեն նյութական իրավունքի այն նորմերը, որոնցով վերջինս ղեկավարվել է վճիռ կայացնելիս:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դասարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ:

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժակալության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում գործի քննության իրավունք: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դասաֆնության իրավունքի սարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նշված իրավունքի խախտման տեսակյունից: Սույն գործի փաստերից ելնելով՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերաբնիչ դասարանի վճիռը փոփոխելը բխում է արդարադասության արդյունավետության տահերից:

Այսդիսով, Վճռաբեկ դասարանը սույն բողոքի հիմքերի առկայությունը բավարար հիմք է համարում ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դասարանի 29.03.2007 թվականի վճիռը սկզբնական հայցի մասով մասնակիորեն բեկանելու և այն փոփոխելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից, և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դասարանի 29.03.2007 թվականի վճիռը՝ սկզբնական հայցի մասով և այն փոփոխել:

2. Յուրի Թունյանի, Վանուտ Կարադեսյանի, Լևոն Մանուկյանի, Վարդան Մանուչարյանի, Գագիկ Գևորգյանի հայցն ընդդեմ Անահիտ Կոնիկյանի՝ բավարարել մասնակիորեն: Անահիտ Կոնիկյանին դարսավորեցնել փակել Երևանի Աբովյան փողոցի 48-րդ տնի 3-րդ մոտի ասիճանավանդակի սակ ինֆնական բացված դուռը՝ վերականգնելով շինության նախկին տարը, իսկ նույն մոտի բակի կողմից տնի մտնող երկրորդ դուռը վերաբացելու մասին դահանջը՝ մերժել:

3. Անահիտ Կոնիկյանից բռնագանձել 73.917 ՀՀ դրամ, իսկ հայցվորներ Յուրի Թունյանից, Վանուտ Կարադեսյանից, Լևոն Մանուկյանից, Վարդան Մանուչարյանից, Գագիկ Գևորգյանից՝ 24.639 ՀՀ դրամ հոգուտ «Փորձաֆնությունների ազգային բյուրո» ՊՈԱԿ-ի՝ որդես իրականացված փորձաֆնության ծախս:

4. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1451(ՎԳ)
2007թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 07-389
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Հովսեփյան
Դատավորներ՝ Ա.Թումանյան
Տ.Սահակյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի հոկտեմբերի 10-ին

դռնբաց դատական գիտում, քննելով Միխայել Միմոնյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 22.01.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Մարուսյա Աբրահամյանի, Ռուբիկ Միմոնյանի ընդդեմ Միխայել Միմոնյանի, Ջուլիետա Հակոբջանյանի, Արթուր Միմոնյանի, Լարիսա Գևորգյանի, Արման, Անահիտ և Ջուլիետա Միմոնյանների՝ բնակելի սարածության օգտագործման իրավունքը փոխահասուցմամբ դադարեցնելու և վսարելու դատահանջի մասին, և հակընդդեմ հայցի՝ Միխայել Միմոնյանի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը մասնակի անվավեր ճանաչելու, ձեռքբերման վաղեմության ուժով փաստացի սիրադեմամբ զբաղեցրած հողամասի և շինության նկատմամբ իր և ընտանիքի անդամների սեփականության իրավունքը ճանաչելու դատահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Մարուսյա Աբրահամյանը և Ռուբիկ Միմոնյանը դատահանջել են փոխահասուցմամբ դադարեցնել Միխայել Միմոնյանի, Ջուլիետա Հակոբջանյանի, Արթուր Միմոնյանի, Լարիսա Գևորգյանի, Արման, Անահիտ և Ջուլիետա Միմոնյանների բնակելի սարածության օգտագործման իրավունքը Երևանի Նորագավիթ 2-րդ փողոցի թիվ 28 սան նկատմամբ և վսարել:

Հակընդդեմ հայցով Միխայել Միմոնյանը դատահանջել է մասնակի անվավեր ճանաչել վերը նշված սան սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը և ձեռքբերման վաղեմության ուժով ճանաչել սեփականության իրավունքը սան մասի և կից հողատարածքի մասի նկատմամբ:

Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դասարանի (այսուհետ՝ Դասարան) 14.09.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ բավարարվել:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դասարան) 22.01.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է, հակընդդեմ հայցի հայցադահանջի՝ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու մասով ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճվել է, իսկ մնացած մասով հակընդդեմ հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Միխայել Միմոնյանը:
Վճռաբեկ բողոքին ղաասախսան է ներկայացրել Ռուբիկ Միմոնյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և ղաահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

Դասարանը իսսիստել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտյալն օրեանագրի 51-րդ և 53-րդ հոդվածները, որի արդյունքում սիսալ է մեկնաաքանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրեանագրի 172-րդ, 187-րդ և 280-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անձը նեված ղոնդումը ղաասճառաքանել են հետևյալ փաստարկներով.

Մակիչ Միմոնյանը 1963 թվականին վաճառել է Գորիսի Երջանի Խնձորեսկ գյողի իրենց բնակարանը և ղնսանիքով սեղափոխվել և բնակոյոյուն է հասսասել Երևանի Նորագավիթ 2 փողոցի 28 հասցեի Սուսաննա Չաֆարյանի սանը, որը 1966 թվականին վիճելի բնակարանը նվիրել է Մակիչ Միմոնյանի ալազ որդուն՝ Մելիք Միմոնյանին: 1967 թվականի մարտի 19-ին ղնսանեկան անհաեսոյոյան ղաասճառով Մակիչ Միմոնյանի և Մելիք Միմոնյանի միջև վկաների ներկայոյոյաձը կնկվել է համաճայնագիր, համաճայն որի վիճելի սունը և հողամասը բաժանվել է երկու հավասար մասերի:

Երևանի Լենինյան Երջանի ժողդասարանի 01.11.1983 թվականի կայացրած վճռով հասսասվել է Մելիք Միմոնյանի սեփականոյոյան իրավունքը վեճի առարկա սան նկասմամբ, սակայն հետագայում՝ հայցվորը ալելի ֆան 15 սարվա ղնթացում իրեն սեփականոյոյան իրավունքով ղաականող գոյից ղաասախսանողին վսարելու մասին որևէ ղաահանջ չի ներկայացրել:

Բացի այդ, հայցվորը երեկիցե չի կասարել ղաասախսանողի կողմից ղաաղեցրած սարածի գազի, ջրի, էլեկրաէներգիայի մասակարարման հետ կաղված վճարումները, ինչղես նան վերջիններիս հետ ղայամանագրերի կնկումը: Ուսի հայցվորի գործողոյոյուններից բխում է, որ վերջինս հրաժարվել է իրեն ղաականող սեփական գոյի այդ մասից:

Փոխարենը ղաասախսանողները 1983 թվականից սկսած բացահայտ, բարեխղճորեն և անընդմեջ սիրաղեսում են սան վիճելի սարածը:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը ղաահանջել է բեկանել Վերաբնիչ դասարանի 22.01.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Դասարանի 14.09.2006 թվականի վճռին:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի ղաասախսանի հիմները և փաստարկները.

Բողոք բերած անձի կողմից վկայակոչված նյութական իրավունքի նորմերը սվյալ գործով կիրառելի չեն, ֆանի որ դրանք կարգավորվում են բացառաղես սիրագորկ գոյի օգսագործման հետևանքով առաջացող հարաբերոյոյունները:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործում առկա են բազմաթիվ աղացոյոյցներ այն մասին, որ վիճելի գոյիը երեք սիրագորկ չի եղել և ներկայումս էլ այն սեփականոյոյան իրավունքով

դասկանում է հայցվորներին: Ավելին, դատաստանողները նշված սան նկատմամբ ունեցել են բնակելի սարածության օգտագործման իրավունք, որից բխող հարաբերությունները ենթակա էին կարգավորման ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 225-րդ հոդվածով, որն էլ դատարանի կողմից իրավացիորեն կիրառվել է:

Այնչափ է, որ դատաստանողները որդես օգտագործողներ բնակվելով այդ սանը, իրավունք ունեին բացահայտ օգտագործել այն, միաժամանակ, նրանք դատարանին էին հոգալ իրենց օգտագործման հետևանքով առաջացած բոլոր ծախսերը: Այստիպով, վերջիններիս կողմից իրենց իրավունքի իրականացումը, ինչպես նաև դրանից բխող դատարանությունների կատարումը որևէ կերպ չի նշանակում, որ նրանք գույքն օգտագործել են որդես սեփական գույք և այդ գործողությունները չեն կարող հիմք հանդիսանալ վեճի առարկա գույքի նկատմամբ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռք բերման համար:

3. ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՅՈՒՄԻ ԿԱՆՈՒՄԻ ԿԱՆՈՒՄԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ՎԻՃԱԿԵՐ.

ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՅՈՒՄԻ ԿԱՆՈՒՄԻ ԿԱՆՈՒՄԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ՎԻՃԱԿԵՐ՝

1) 19.03.1967 թվականի Մակիչ Սիմոնյանի և Մելիք Սիմոնյանի միջև կնքված համաձայնագրի համաձայն՝ Երևանի Նորագավիթ 2-րդ փողոցի թիվ 28 հասցեն բաժանվել է երկու մասերի, որոնցից մեկում բնակվել է Միխայել Սիմոնյանի հայրը՝ Մակիչ Սիմոնյանը, իսկ մյուսում Ռուբիկ Սիմոնյանի հայրը՝ Մելիք Սիմոնյանը:

Երևանի Շենգավիթի թաղապետարանի 22.08.2006 թվականի տեղեկանքի համաձայն՝ Միխայել Սիմոնյանը 1962 թվականից բնակվում է Երևանի Նորագավիթ 2-րդ փողոցի թիվ 28 սանը:

2) Երևանի Լենինյան շրջանի ժողովարանի 01.11.1983 թվականի վճռով հաստատվել է Մելիք Սիմոնյանի սեփականության իրավունքը Երևանի Նորագավիթ 2-րդ փողոցի թիվ 28 հասցեի նկատմամբ:

3) 1983 թվականից սկսած Միխայել Սիմոնյանը իր ընտանիքով սիրադեմում է Երևանի Նորագավիթ 2-րդ փողոցի թիվ 28 հասցեի իր մասը, մինչ օրս կատարում է բոլոր կոմունալ վճարումները:

4) Ռուբիկ Սիմոնյանը իրեն սեփականության իրավունքով դասկանող գույքի սիրադեմումը դադարեցնելու վերաբերյալ Միխայել Սիմոնյանին որևէ դատական չի ներկայացրել:

4. ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆԱԲԱՆՈՒՄԻ ՈՒՆԵՑՈՂ ՎԻՃԱԿԵՐ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԳՏՆՈՒՄ Է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 172-րդ հոդվածի 5-րդ կետի համաձայն՝ սույն օրենսգրքով նախատեսված դեղմերում և կարգով՝ անձը կարող է սեփականության իրավունք ձեռք բերել սեփականատեր չունեցող գույքի նկատմամբ, ինչպես նաև այն գույքի, որի սեփականատերն անհայտ է, կամ որից սեփականատերը հրաժարվել է, կամ որի նկատմամբ սեփականության իրավունքը նա կորցրել է օրենքով նախատեսված այլ հիմքերով:

Նույն օրենսգրքի 280-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղաֆաղին կամ իրավաբանական անձը կարող է հրաժարվել իրեն դասկանող գույքի սեփականության իրավունքից՝ այդ մասին գրավոր հայտարարելով կամ այնտիպի գործողություններ կատարելով, որոնք ակնհայտ վկայում են գույքի սիրադեմումից, օգտագործումից և սնօրինումից նրա մեկուսացման մասին՝ առանց այդ գույքի նկատմամբ որևէ իրավունք դատարանից մտադրության:

ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ֆաղաֆագին կամ իրավաբանական անձը, որն անճարժ գույքի սեփականատերը չէ, սակայն այն սարք սարվա ընթացքում բարեխղճորեն, բացահայտ և անընդմեջ սիրադետում է որդես սեփական գույք, այդ գույքի նկատմամբ ձեռք է բերում սեփականության իրավունք (ձեռքբերման վաղեմություն):

Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ ձեռքբերման վաղեմությունն իրենից ներկայացնում է օրենքով նախատեսված որոշակի ժամկետի լրանալու և որոշակի դայմանների վրա հասնելու ուժով **մեկ անձի կողմից սեփականության իրավունքի ձեռքբերման**, իսկ մյուսի կողմից՝ **այդ իրավունքի դադարման (կորուստ)** միջոց:

ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 1-ին մասի վերլուծությունից հետևում է, որ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռքբերման համար անհրաժեշտ է մի ճարք վավերադայմանների միաժամանակյա առկայությունը: Մասնավորադես դրանք են՝

1. սիրադետումը դեռ է լինի բարեխղճ: Տիրադետման բարեխղճությունը գնահատվում է գույքը անձի փաստացի տիրադետման անցնելիս: Գույքը անձի փաստացի տիրադետմանը դեռ է անցնի առանց որևէ բռնության գործադրման: Տիրադետողի մոտ դեռ է առկա լինի այն համոզմունքը, որ նա գույքը ձեռք է բերում օրինական հիմքերով: Տիրադետումը դեռ է հիմնված լինի այնուհետևի փաստի հիման վրա, որը տիրադետողին կարող է սալ բավարար հիմքեր՝ ենթադրելու, որ նա այդ գույքը տիրադետելու է որդես սեփականություն:

2. փաստացի տիրադետողը գույքը դեռ է տիրադետի որդես սեփականը, այսինքն՝ գույքը փաստացի տիրադետողը դեռ է մասնակցի գույքի կառավարմանը, հոգ սանի դրա դահողանման համար, ինչդես իր սեփական գույքի դեղդում: Անձը դեռ է գույքը տիրադետի ինչդես սեփականը նաև երրորդ անձանց հետ հարաբերություններում:

3. տիրադետումը դեռ է լինի 10 տարի, անընդմեջ: Այսինքն՝ 10 տարվա ընթացքում գույքի տիրադետումը չդեռ է ընդհատվի: Տիրադետումը կարող է ընդհատվել կամ տիրադետողի կամքով, երբ նա հրաժարվում է գույքի հետագա տիրադետումից (գույքը դուրս է գալիս նրա տիրադետումից), կամ գույքի սեփականատերը գործողություններով, որոնք ուղղված են գույքը վերադարձնելուն:

4. տիրադետումը դեռ է լինի բացահայտ, այսինքն՝ փաստացի տիրադետողը գույքը չդեռ է տիրադետի երրորդ անձանցից գաղտնի եղանակով:

19.03.1967 թվականի Մակիչ Միմոնյանի և Մելիք Միմոնյանի միջև կնքված համաձայնագրի համաձայն՝ Երևանի Նորագավիթ 2-րդ փողոցի թիվ 28 հասցեն բաժանվել է երկու մասի, որոնցից մեկում բնակվել է Միխայել Միմոնյանի հայրը՝ Մակիչ Միմոնյանը, իսկ մյուսում Ռուբիկ Միմոնյանի հայրը՝ Մելիք Միմոնյանը:

Երևանի Շենգավիթի թաղադետարանի 22.08.2006 թվականի տեղեկանքի համաձայն՝ Միխայել Միմոնյանը 1962 թվականից բնակվում է Երևանի Նորագավիթ 2-րդ փողոցի թիվ 28 տանը: Միխայել Միմոնյանը վիճահարույց գույքի տիրադետման ընթացքում իրականացրել է դրա դահողանման ծախսերը, այդ հանգամանքը ընդունվել է նաև Ռուբիկ Միմոնյանի կողմից ներկայացված վճարքեկ բողոքի դատասխանում: Բացի այդ, Ռուբիկ Միմոնյանը 1983 թվականից (վեճի առարկա տան նկատմամբ սեփականության իրավունքի ձեռք բերման դահից) որևէ դահանց չի ներկայացրել Միխայել Միմոնյանին իրեն սեփականության իրավունքով դատականող գույքից օգսվելը սահմանափակելու համար:

Վերոնշյալ հանգամանքները Վճարքեկ դատարանը դիտում է բավարար արձանագրելու համար, որ գույքի փաստացի տիրադետող Մանվել Միրաբեկյանը 10 տարվա

ընթացում բարեխղճորեն, բացահայտ, անընդմեջ և որդես սեփական գույք սիրադեմել է վեճի առարկա հողասարածքը, ինչի ուժով դրա նկատմամբ ձեռք է բերել սեփականության իրավունք:

Մասնավորապես, Միխայել Միմոնյանի կողմից վեճի առարկա գույքի 10 սարի սիրադեման անընդմեջությունը և բացահայտությունը ուղակիորեն հիմնավորվում է Երևանի Շենգավիթի թաղադատարանի 22.08.2006 թվականի սեղեկանքով: Այդ հանգամանքը չի հերքվում նաև դատաստանողի կողմից:

Վեճի առարկա գույքի սիրադեման **բարեխղճությունը** հիմնավորվում է այն հանգամանքով, որ այն երկու մասի է բաժանվել Մակիչ Միմոնյանի և Մելիք Միմոնյանի համաձայնությամբ: Այսինքն՝ տունը երկու մասերի բաժանելը վերջինիս բավարար հիմք է սվել ենթադրելու, որ նա սան այդ մասը սիրադեմելու է որդես սեփականը, իսկ Ռուբիկ Միմոնյանը, Միխայել Միմոնյանի կողմից գույքի սիրադեմումը դադարեցնելու վերաբերյալ որևէ դատական չներկայացնելով, փաստացի կատարել է այնպիսի գործողություններ, որոնք վկայում են իր կողմից այդ գույքից հրաժարվելու մասին:

Ինչ վերաբերում է վեճի առարկա գույքը **որդես սեփական գույք սիրադեմանը**, առաջ այն հիմնավորվում է այն հանգամանքով, որ Միխայել Միմոնյանը վիճահարույց գույքի սիրադեման ընթացում իրականացրել է դրա դատական մասերը: Այդ հանգամանքը հաստատվել է նաև Ռուբիկ Միմոնյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի դատաստանում:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքի դատաստանում նշված այն դատաճառաբանությանը, որ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունք կարող է ձեռք բերվել միայն սիրագուրկ գույքի նկատմամբ, առաջ այն անհիմն է հետևյալ դատաճառաբանությանը:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ֆաղափացի կամ իրավաբանական անձը, որն անցառ գույքի սեփականատերը չէ, սակայն այն փաստը սարկա ընթացում բարեխղճորեն, բացահայտ և անընդմեջ սիրադեմում է որդես սեփական գույք, այդ գույքի նկատմամբ ձեռք է բերում սեփականության իրավունք (ձեռքբերման վաղեմություն):

Նույն օրենսգրքի 178-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ սիրագուրկ անցառ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը կարող է ձեռք բերվել ձեռքբերման վաղեմության ուժով:

Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռքբերման ինստիտուտի կիրառությունը սահմանափակված չէ միայն սիրագուրկ գույքով: Այսինքն, ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 178-րդ հոդվածի 3-րդ մասը չի կարող մեկնաբանվել որդես ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ձեռքբերման ինստիտուտի կիրառությունը սահմանափակող դրույթ : Այն հանգամանքը, որ սիրագուրկ անցառ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը կարող է ձեռք բերվել ձեռքբերման վաղեմության ուժով, ինքնին չի ենթադրում, որ նույն եղանակով սեփականության իրավունք չի կարող ձեռք բերվել այլ անցառ գույքի նկատմամբ: Հիմք ընդունելով վերոնշյալ երկու հոդվածները՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունք կարող է ձեռք բերվել այն գույքի նկատմամբ, որը սիրագուրկ է (օրենքով սահմանված կարգով ձևանաչվել է սիրագուրկ) կամ որը սիրագուրկ չէ, բայց դրա սեփականատերը օրենքով սահմանված ժամկետում անհարբեք վերաբերմունք է ցուցաբերել դրա նկատմամբ:

Այսպիսով, բողոքի հիմքերի հիմնավոր լինելը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն՝ վճռաբեկ բողոքը բավարարելու և Վերաքննիչ դատարանի 22.01.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետով նախատեսված՝ առաջին ասյանի դատական ակտին օրինական ուժ սալու լիազորությունը հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժադանության մասին» Եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Սույն ֆաղաֆագիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դատաքննության իրավունքի սարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վնասը են դարձնում նշանակալի խախտման տեսանկյունից: Տվյալ դեղիում վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության տախերից:

Դատարանի վճռին օրինական ուժ սալով վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում սույն որոշման դատաճառաբանությունները, ինչդես նաև գործի նոր քննության անհրաժեշտության բացակայությունը:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաքննիչ դատարանի 22.01.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 14.09.2006 թվականի վճռին:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դախից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-524/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Լ.Գրիգորյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 03-1321(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական ղալաթը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԳՅՈՒԻՐՉՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի հոկտեմբերի 10-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Մարտուն Ագաթյանի վճռաբեկ բողոքն ըստ Մարտուն Ագաթյանի հայցի ընդդեմ «Ախթալայի ԼՀԿ» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ աեխասավարձը և ադրանբային արժեքների գումարը բռնագանձելու դահանջների մասին թիվ 06-524 ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 15.11.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դահանջել է Ընկերությունից բռնագանձել 3.883.860 ՀՀ դրամ, որդես չվճարված աեխասավարձի և ադրանբանյութական արժեքների դիմաց չվճարված գումար, ինչդես նաև այդ գումարն ադորինի դահելու համար բանկային տկոսներ և փասաբանական ծառայության համար վճարված 30.000 ՀՀ դրամ:

ՀՀ Լոռու մարզի առաջին աշյանի դատարանի 2003 թվականի դեկտեմբերի 2-ի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 2006 թվականի նոյեմբերի 15-ի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն: Վճռվել է Ընկերությունից հոգոտ Մարտուն Ագաթյանի բռնագանձել 815.169 ՀՀ դրամ՝ 10.08.2001 թվականից մինչև 10.08.2002 թվականն ընկած ժամանակահատվածի համար աեխասավարձի դարսփ գումար, 648.766 ՀՀ դրամ՝ հայցվորի կողմից 2002 թվականի հունվար-հուլիս ամիսներին կանխիկ գումարով կասարված գնումներից գոյացած դարսփ գումար, ինչդես նաև 648.766 ՀՀ դրամի վրա հաեվարկել և դասախսանողից հայցվորի օգսին բռնագանձել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հողվածով նախասեսված տկոսներ:

Մոյն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Մարտուն Ագաթյանը:

Վճռաբեկ բողոքին ներկայացվել է դասախսան:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դաժանություն

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը չի կիրառել ՀԽՍՀ աշխատանքային օրենսգրքի 103-րդ հոդվածը, «Աշխատավարձի պաշտպանության մասին» կոնվենցիայի 4-րդ, «Աշխատանքի վարչարարության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ, 8-րդ հոդվածները, որոնք պետք է կիրառվեն և կիրառվեն է ՀԽՍՀ աշխատանքային օրենսգրքի 246¹-րդ հոդվածը, որը չպետք է կիրառվեն, ինչպես նաև չի կիրառվել ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 14-րդ, 17-րդ, 347-րդ, 348-րդ, 352-րդ, 411-րդ, (աշխատավարձի առումով), 421-րդ հոդվածները, որոնք պետք է կիրառվեն:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատաճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դատարանն հաշվի չի առել այն, որ Ընկերությունը ՀԽՍՀ աշխատանքային օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի ուժով աշխատավարձը դադարեցրել էր վճարել ոչ ուր, քան յուրաքանչյուր կիսամյակը մեկ, իսկ «Աշխատանքի վարչարարության մասին» ՀՀ օրենքի ուժով աշխատավարձը յուրաքանչյուր ամիս դեպքում է հաշվարկվել և վճարվել ամսիջառույտ աշխատողին, նրա աշխատանքի վայրում, աշխատանքային օրերին, ամսական առավելագույն մեկ անգամ՝ մինչև հաջորդ ամսվա 15-ը:

Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել նաև ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 14-րդ և 17-րդ հոդվածները, որոնց համաձայն՝ անձը, ում իրավունքը խախտվել է, կարող է դաժանությամբ հասուցել իր վնասները, քանի որ իրավունքի խախտում է դատարարությունների ոչ դատաճառ կատարումը: Արդյունքում դատարանն աշխատավարձի առումով, չվճարված աշխատավարձից չի հաշվարկել տոկոսներ:

2) *Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆադաբացիական դատավարչության օրենսգրքի 53-րդ և 218-րդ հոդվածների պահանջները:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատաճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դատարանը դատաճառ գնահատման չի արժանացրել գործով ձեռք բերված բազմաթիվ աղացույցներ:

Վերաքննիչ դատարանը, մասնավորապես, դատաճառ գնահատման չի արժանացրել գործում առկա՝ Ընկերության գլխավոր հաշվապահի համեմատական տեղեկանքը, որից հետևում է, որ հայցվորի կողմից ձեռք են բերվել տեղեկանքում նշված 2.270.975 ՀՀ դրամ ընդհանուր գումարով աղանձաբանության արժեքներ, ձևակերպվել են գնման հանձնաժողովի նախագահ Գ.Բերոյանի կողմից, մոտաբանվել են դաժանության և ելքագրվել համադասարան արժանաբանության կողմից: Ինչպես նաև գնահատման չի արժանացրել գնման հանձնաժողովի նախագահ Գ.Բերոյանի 27.09.2002թ. գեղարվեստային այն մասին, որ գնել է վերը նշված տեղեկանքում հայցվորի կողմից ձեռք բերված 2.270.975 ՀՀ դրամ ընդհանուր գումարով աղանձաբանության արժեքները և մոտաբանել դաժանության, սակայն դատարարություն գումար չի ինքնուրույն դատաճառով Ս.Ազատյանին դրանց գումարը չի վճարել:

Բողոք բերած անձը դաժանությամբ է բեկանել ՀՀ ֆադաբացիական վերաքննիչ դատարանի 15.11.2006 թվականի վճիռը և հայցադաժանության չբավարարված մասով օրինական ուժ սալ Լոռու մարզի առաջին աստիճանի դատարանի 02.12.2003 թվականի վճիռն ևս բեկանել դատարանի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատախազություն

Ընկերության ներկայացուցչի կողմից վճռաբեկ բողոքի դատախազություն նշվել է, որ գործի քննության ընթացքում հայցադաժանության վերաբերյալ առարկություններում

հիմնավորվել է, որ իրականում հայցվորի կողմից ձեռք են բերվել ադրանֆանյութական արժեքներ ու հանձնվել են Ընկերությանը թվով 8 գնման ակտերով՝ 643.716 ՀՀ դրամ գումարով: Իր 26.08.2002 թվականի զեկուցագրում հայցվորն ընդունել է, որ դահանջվող գումարի և իր անվամբ ձևակերպված գնման ակտերում նշված ադրանֆանյութական արժեքների գումարի սարքերությունը կազմող 2.270.975 ՀՀ դրամ արժեքով զեկուցագրին կից ցուցակում ներառված ադրանֆների համար իր անվամբ գնման ակտեր չեն կազմվել: Դրանք ձեռք են բերվել Ընկերության նախկին աշխատակից Գ.Բերոյանի կողմից, և գնման ակտերը կազմվել են նրա անունով:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հայցվորը 2000 թվականի մայիսից մինչև 2002 թվականի օգոստոսն ընկած ժամանակահատվածում որդես շինարարության գծով սֆորտին սեղակալ աշխատել է Ընկերությունում:

2) Հայցվորն իր աշխատանքային գործունեության ընթացքում իր միջոցների հաշվին ձեռք է բերել ադրանֆանյութական արժեքներ՝ 2.270.975 ՀՀ դրամի չափով:

3) 19.08.2003 թվականին չվճարված աշխատավարձի և ադրանֆային արժեքների գումարի բռնագանձման մասին հայցադիմում է ներկայացրել Լոռու մարզի առաջին ասյանի դատարան:

4) «Ախթալայի ԼՀԿ» ՓԲԸ-ի ընդհանուր հարցերի գծով սֆորտն Գ.Շահնազարյանի կողմից սրվել է սեղեկանքի այն մասին, որ «Ախթալայի ԼՀԿ» ՓԲԸ-ն Մարտին Ազատյանին դարձրել է 969.669 ՀՀ դրամ աշխատավարձ և 648.766 ՀՀ դրամ՝ 2002 թվականի հունվար-հուլիս ամիսներին կանխիկ գումարով կատարված գումարների համար:

5) Ընկերության գլխավոր հաշվապահ Ա.Սոխակյանի կողմից կազմված համեմատական սեղեկանքի համաձայն՝ գումարների վճարման մասին Ընկերության հաշվապահությունում սլյակներ չկան, քանի որ գնման ակտերը կազմված են Գ.Բերոյանի կողմից՝ միակողմանիորեն: Նշված նյութերը սահմանված կարգով մոտեցվել են դահուս և ելքագրվել համադաստիսան արտադրամասերի կողմից:

6) Գ.Բերոյանի բացատրագրի համաձայն՝ Մարտին Ազատյանին ցուցակում նշված 2.270.975 ՀՀ դրամ գումարը վերջինիս չի վճարվել:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառարանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ.

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակցի հետևյալ պատճառարանությամբ.*

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն աշխատանքային վեճի նկատմամբ կիրառելի է ՀՀ նախկին աշխատանքային օրենսգրքը, քանի որ սույն աշխատանքային վեճը ծագել է դրա գործողության ժամանակահատվածում: Անհատական աշխատանքային վեճը համարվում է առկա, երբ անձը դիմում է իրավասու մարմնին՝ սարաձայնությանը լուծում սալու համար: Քաղաքացին իր ենթադրյալ իրավունքի դաշտանության համար դատարան է դիմել 2003 թվականին, այսինքն՝ նախկին աշխատանքային օրենսգրքի գործողության ընթացքում: «Աշխատանքային օրենսգրքը գործողության մեջ դնելու մասին» 09.11.2004 թվականի ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ աշխատանքային վեճերի նկատմամբ օրենսգրքի դրույթները սարածվում են աշխատանքային վեճն օրենսգրքը գործողության մեջ դնելուց հետո

առաջացած լինելու դեղմերի վրա: Այսինքն՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ 2003 թվականին առաջացած աշխատանքային վեճը ենթակա էր լուծման ՀՀ նախկին աշխատանքային օրենսգրքի դատախազներին համադասարանական:

«Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի ուժով գործատուի համար սահմանված են աշխատավարձի վճարման հսկակ ժամկետներ, որոնք դասասխանողի կողմից չեն դաժականվել: Սակայն նշված օրենքի կարգավորման առարկայի մեջ չի մտնում աշխատանքային վեճերի լուծումը: Նախկին աշխատանքային օրենսգրքի 246.1-րդ հոդվածի համաձայն՝ դրամական դատախազների հարցերով աշխատանքային վեճերը ֆիննելիս վեճը ֆիննող մարմինն իրավունք ունի վճիռ կայացնել՝ վճարելու աշխատողին նրան հասանելի գումարները ոչ ավելի, քան մեկ արվա համար:

Վճռաբեկ դասարանը միաժամանակ գտնում է, որ սույն գործով կիրառելի է նաև ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածը: Նշված հոդվածի համաձայն՝ ուրիշ դրամական միջոցներն աղօրհին դատելու, դրանք վերադարձնելուց խուսափելու, վճարման այլ կետանցով դրանք օգտագործելու, կամ այլ անձի հաշվին անհիմն ստանալու կամ խնայելու դեղմերում այդ գումարին վճարվում են տոկոսներ:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ընտանեկան, աշխատանքային, բնական դատարանների օգտագործման ու քրեական միջավայրի դատախազության հարաբերությունները կարգավորվում են ֆաղափացիական օրենսդրությամբ և այլ իրավական ակտերով, եթե այլ բան նախատեսված չէ ընտանեկան, աշխատանքային, հոդային, բնադատարանի և այլ հասուկ օրենսդրությամբ:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ եթե գործատուի մեղքով աշխատավարձը և դրան հավասարեցված այլ վճարումներ կատարվում են սահմանված ժամկետների խախտումով, աղա գործատուն աշխատողին օրենքով սահմանված չափերով և կարգով վճարում է տուժանք:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի 1-ին մասի սրամաքանությամբ վերը նշված կարգը գործում է, եթե տոկոսի այլ չափ նախատեսված չէ օրենքով կամ դրամանագրով: Եթե օրենքով կամ դրամանագրով տոկոսի այլ չափ նախատեսված է որոշակի ժամանակահատվածի համար, աղա նույն կետով նախատեսված կարգը չի գործում միայն սլյալ ժամանակահատվածում:

«Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածում սահմանված են աշխատանքի վարձատրության հիմքերը, որոնցից են, մասնավորապես, վարձու աշխատողների համար գործատուների հետ կնքված դրամանագրերը, նույն օրենքով սահմանված աշխատողների բոլոր կատարողների համար նրանց աշխատանքի վարձատրության չափն ու դրամանները սահմանող դրամանագրերը և իրավական այլ ակտեր:

Նույն հոդվածի համաձայն՝ գործատուն վարձու աշխատողի հետ դարձավոր է կնքել գրավոր դրամանագիր, որում դիտվում է նշված աշխատանքի վարձատրության դրամանները, աշխատանքի վարձատրության ժամային դրույքաչափերը կամ ամսական աշխատավարձի (հավելումների, փոխհատուցումների) չափն ու վճարման դարբերականությունը, կազմակերպություններում աշխատավարձի վճարման ժամկետանց յուրաքանչյուր օրվա համար տույժի չափը:

«Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի համաձայն՝ աշխատավարձը գործատուների կողմից աշխատողներին նրանց կատարած աշխատանքի դիմաց դրամական կամ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված այլ ձևերով կատարվող վճարումն է:

Հայաստանի Հանրապետությունում յուրաքանչյուր աշխատող ունի իր կատարած աշխատանքի համար աշխատավարձ ստանալու իրավունք: Աշխատավարձի վճարման օրվանից աշխատողի մոտ ծագում է գործատուից այն դատահանջելու իրավունք: Այսինքն՝ աշխատավարձի վճարման համար սահմանված ժամկետից դրա նկատմամբ ծագում է աշխատողի սեփականության իրավունքը (սույն իրավական խնդրի վերաբերյալ նմանատիպ դիրքորոշում է հայտնել նաև ՀՀ սահմանադրական դատարանը՝ 04.10.2006 թվականի թիվ ՍԳՈ-649 որոշմամբ), հետևաբար սույն գործով Ընկերությունը ժամանակին չվճարելով հայցվորի աշխատավարձը՝ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի իմաստով դատել է վերջինիս դրամական միջոցները:

Վերը նշված հիմնավորումներով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ չվճարված աշխատավարձի գումարներին ենթակա են ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված տոկոսների վճարում, եթե տոկոսների այլ չափ սահմանված չէ գործատուի և աշխատողի միջև կնքված՝ աշխատանքի վարձատրության չափն ու դրամաները սահմանող դրամանագրով և իրավական այլ ակտերով:

Վճռաբեկ բողոքի այն հիմքը, որ Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել «Աշխատավարձի դատարանության մասին» կոնվենցիայի 4-րդ հոդվածը, անհիմն է, քանի որ սվյալ աշխատանքային հարաբերությունները և վեճը ծագել են մինչև ՀՀ ազգային ժողովի որոշմամբ «Աշխատավարձի դատարանության մասին» կոնվենցիայի վավերացումը (վավերացվել է 25.10.2004թ.) և դրա ուժի մեջ մտնելը (ուժի մեջ է մտել 20.11.2004թ.):

Չվճարված աշխատավարձի մասով կիրառելի չէ նաև ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի 1-ին և 10-րդ կետերը, 17-րդ հոդվածը, քանի որ դրանք վերաբերում են վնասների փոխհատուցման դեղմերին: Իսկ սույն վեճը վերաբերում է ոչ թե դատաճանաչված վնասի փոխհատուցմանը, այլ՝ դրամական դատարանությունը չկատարելուն:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 347-րդ, 348-րդ, 352-րդ և 421-րդ հոդվածները չկիրառելու մասին սույն բողոքի հիմքին, Վճռաբեկ դատարանն այն նույնպես հիմնավոր է համարում հետևյալ դատաճանաչման դրամային:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 347-րդ, 348-րդ, 352-րդ և 421-րդ հոդվածների համաձայն՝ դատարանությունները ղեկավարվում են կատարված դատարանության դրամաներին, օրենքին և այլ իրավական ակտերի դատահանջներին համադատասխան, իսկ նման դրամաների ու դատահանջների բացակայության դեղմում՝ գործարար Երջանառության սովորյալներին կամ սովորաբար ներկայացվող այլ դատահանջներին համադատասխան: Դատարանությունը կատարելուց միակողմ հրաժարվելը և նման դատարանության դրամաների միակողմ փոփոխելը թույլատրվում է նաև դրամանագրով նախատեսված դեղմերում, եթե այլ բան չի բխում օրենքից կամ դատարանության էությունից: Այն դեղմերում, երբ դատարանությունը կատարման ժամկետ չի նախատեսում և ժամկետի որոշման դրամաներ չի դատարանակում, այն դեղմ է կատարվի դատարանության ծագումից հետո՝ ողջամիտ ժամկետում: Ողջամիտ ժամկետում չկատարված դատարանությունը, ինչպես նաև այն դատարանությունը, որի կատարման ժամկետը որոշվում է դատահանջի դատարանով, դատարանը դատարան է կատարել այդ մասին դատարանից դատահանջի ներկայացման օրվանից հետո՝ յոթնօրյա ժամկետում, եթե դատարանության կատարման այլ ժամկետ չի բխում օրենքից, այլ իրավական ակտերից, դատարանության դրամաներից, գործարար Երջանառության սովորյալներին կամ դատարանության էությունից: Կատարման կետանց թույլ սված դատարանը դատարանից առաջ դատարանանախություն է կրում կետանցով դատարանված վնասների համար:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ հայցվորն իր աշխատանքային գործունեության ընթացքում իր միջոցների հաշվին ձեռք է բերել աղբյուրանյութական արժեքներ՝ 2.270.975 ՀՀ դրամի չափով: Իսկ ընկերության գլխավոր հաշվադատ Ա.Սոխակյանի կողմից կազմված համեմատական տեղեկանքի համաձայն՝ գումարների վճարման մասին Ընկերության հաշվադատությունում սլյավներ չկան, քանի որ գնման ակտերը կազմված են Գ.Բերդյանի կողմից՝ միակողմանիորեն: Նշված նյութերը սահմանված կարգով մոտեցվել են դահեստ և ելքագրվել համադասասխան արտադրամասերի կողմից:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ դեռևս է աղացուցի իր դահեստների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ դասասխանող ընկերությունը սույն գործի դասաֆննությամբ ընդունելով նշված նյութական արժեքները սահմանված կարգով դահեստ մոտեցվելու և այնտեղից համադասասխան արտադրամասերի կողմից ելքագրվելու հանգամանքները, չի աղացուցել հայցվորին դրանց դիմաց վճարելու դատարարությունը կատարած լինելու հանգամանք: Հետևաբար, այն փաստերը, թե գումարների վճարման մասին Ընկերության հաշվադատությունում սլյավները բացակայում են, հիմք չէ ներկայացված հայցը մերժելու համար:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին հանդգնմամբ:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Ընկերության գլխավոր հաշվադատի կողմից 31.08.2002 թվականին կազմված զեկուցագրի համեմատական տեղեկանքը հիմնված է Ընկերության սնօրենի ժամանակավոր դաշնակազմի Մ.Ազատյանի կողմից 26.08.2002թ. ներկայացված զեկուցագրի և դրան կից ներկայացված շինարարական նյութերի ցուցակի վրա: Այսինքն՝ Ընկերության դաշնակազմի անձինք կազմել են վերը հիշատակված տեղեկանքը, իսկ գնման հանձնաժողովի նախագահ Գ.Բերդյանը 27.09.2002 թվականի զեկուցագրով ընդունել է այն հանգամանքը, որ Մ.Ազատյանին վճարումներ չեն կատարվել:

Վճռաբեկ դասարանը գործի փաստերի ուսումնասիրության հիման վրա գտնում է, որ Վերաֆննիչ դասարանը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածով սահմանված կարգով գործում առկա աղացույցները, մասնավորապես, 31.08.2002 թվականին կազմված զեկուցագրի համեմատական տեղեկանքը և գնման հանձնաժողովի նախագահ Գ.Բերդյանի 27.09.2002 թվականի զեկուցագիրը չի գնահատել գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին հանդգնմամբ, որովհետև խախտումը հանգեցրել է գործի սխալ լուծման:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքերի առկայությունը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից, և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաբնիչ դատարանի 30.06.2006 թվականի վճռի՝ 10.08.2001 թվականից մինչև 10.08.2002 թվականն ընկած ժամանակահատվածի աշխատավարձի գծով դատարի գումարի նկատմամբ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված տոկոսներ չհաշվեգրելու, կանխիկ գումարներով զնված ադրանֆանյութական արժեքների գումարը և դրա նկատմամբ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված տոկոսներ բռնագանձելու դատարանը մերժելու մասերը և գործն այդ մասերով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատարանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-1914
Նախագահող դատավոր՝ Դ.Խաչատրյան
Դատավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Գ.Մասինյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1345 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաձը (այտուիես՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությանը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությանը դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ

2007 թվականի հոկտեմբերի 10-ին

դռնրաց դատական նիստում, ֆննելով Վճռաբեկ դատարանում հավասարմագրված փաստաբանի միջոցով Չոյա Գրիգորյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի (այտուիես՝ Վերաբնիչ դատարան) 18.06.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըս Սամսոն Շահվերդյանի հայցի ընդդեմ Չոյա Գրիգորյանի, Մարգարիտա և Սոննա Շահվերդյանների՝ ժառանգության և սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականներն անվավեր ճանաչելու, ժառանգ ճանաչելու և բնակարանից վճարելու դահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դահանջել է անվավեր ճանաչել ՀՀ Կենտրոն նոտարական սարածքի նոտարի կողմից 13.01.2006 թվականի սրված ըս օրենքի ժառանգության վկայագիրը, դրա հիման վրա սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայագիրը, հարգելի համարել ժառանգությունն ընդունելու համար սահմանված ժամկետը բաց թողնելու դատաճառը, իրեն համարել ժառանգությունն ընդունած ժառանգ և դատասախանողներին վճարել Երևանի Ծովակալ Իսակով փողոցի 52/1 շենքի թիվ 28 բնակարանից:

ՀՀ Երևանի Մալաթիա-Մեքասիա համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 02.04.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 18.06.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Չոյա Գրիգորյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասախան է ներկայացրել Սամսոն Շահվերդյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանցը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Վերաբնիկից դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղսագիտական օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածի 1-ին մասը և 1228-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբնիկից դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ Սամսոն Շահվերդյանի նկատմամբ ֆրեական գործ հարուցված լինելու հանգամանքը վերջինիս կողմից ժառանգությունը չընդունելու համար հարգելի դատառաքան չի կարող հանդիսանալ, քանի որ նշվածը Սամսոն Շահվերդյանի կամփից անկախ հանգամանք չի եղել, որովհետև և՛ իսկական զինվորական ծառայությունից խուսափելը, և՛ ֆրեական գործի կարճումը, հայցվորի կամփից կախված սուբյեկտիվ հանգամանքներ են, քանի որ վերջինիս կողմից զինվորական ծառայության ներկայանալու դեպքում հետախուզում չէր հայտարարվի, իսկ ներկայանալու և սահմանված կարգով գումարը վճարելու դեպքում ֆրեական գործով վարույթը կարող էր կարճվել: Բացի այդ, ֆրեական գործի հարուցված լինելու հանգամանքը խոչընդոտ չէր Սամսոն Շահվերդյանի՝ ներկայացուցչի միջոցով դատարան դիմելու կամ ժառանգությունը ընդունելու հարցում:

2) *Վերաբնիկից դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղսագիտական դատավարության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածի, 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի, ինչպես նաև 218-րդ հոդվածի 4-րդ մասի պահանջները:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկներով:

Վերաբնիկից դատարանը լրիվ, բազմակողմանի և օբյեկտիվորեն չի գնահատել գործում առկա աղյուցյուններն այն մասին, որ Սամսոն Շահվերդյանը դեռևս 2004 թվականի ամռանը տեղյակ է եղել կրակի առկայության մասին:

Միաժամանակ, հիմք ընդունելով հայցվորի ներկայացուցչի հայտարարությունն այն մասին, որ Սամսոն Շահվերդյանը կրակի մասին իմացել է 2006 թվականի ապրիլին, Վերաբնիկից դատարանը, ըստ էության, խախտել է աղյուցյունների թույլատրելիության դաժանցը:

Բացի այդ, վճռի դատառաքանական մասում Վերաբնիկից դատարանը չի անդրադարձել Չոյա Գրիգորյանի և վերջինիս ներկայացուցչի կողմից սույն գործի դատաբանության ժամանակ սրված բացատրությանն այն մասին, որ Սամսոն Շահվերդյանը կրակի մասին իմացել է դեռևս 2004 թվականի ամռանը, ինչպես նաև չի նշել այն փաստարկները, որոնցով մերժել է սվյալ աղյուցյունը:

3) *Վերաբնիկից դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղսագիտական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով սահմանված դատաբանությանը մասնակից դարձվելու անչի իրավունքը:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկով.

Վերաբնիկից դատարանը, անվավեր ճանաչելով սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը, ըստ էության վճիռ է կայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձաժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի (այսուհետ՝ Կադաստր) իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ՝ առանց վերջինիս գործի ֆնությունը մասնակից դարձնելու:

Բացի այդ, Վերաբնիկից դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դաժանցը դատարան ֆնության ենթակա չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դաժանցել է բեկանել ՀՀ

ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 18.06.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասախանի փաստարկները.

Անհիմն է վճռաբեկ բողոքի փաստարկն այն մասին, որ Սամսոն Շահվերդյանն իմացել է կսակի մասին և բաց է թողել նոսարական մարմիններին դիմելու՝ օրենքով սահմանված ժամկետը: Այն հանգամանքը, որ Սամսոն Շահվերդյանը չի իմացել կսակի մասին հիմնավորվել է դասաֆննության ընթացքում: Կսակի մասին չեն իմացել նաև դասախաննողները, ֆանի որ վերջիններս դիմել են նոսարական գրասենյակ և սացել են ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայական, ինչը հակառակ դեղոքում չէին անի, այլաղես կսացվեք, որ նրանք Սամսոն Շահվերդյանին ժառանգությունից գրկելու դիսավորություն են ունեցել:

Բացի այդ, Հայասանի Հանրաղեսությունից բացակայելու ժամանակ Սամսոն Շահվերդյանի նկասմամբ հարուցված էք ֆրեական գործ, ինչը վերջինիս գրկել է հյողադասուսական մարմիններին նեքկայանալու հնարավորությունից:

Անհիմն է նաև վճռաբեկ բողոքի այն ողնղումը, որ Սեքեյ Շահվերդյանի մահից հեսո Սամսոն Շահվերդյանը, լինելով ըստ օրենքի և ըստ կսակի ժառանգ, չի դիմել ժառանգությունն ընղղունելու համար, ֆանի որ կսակի առկայության ողյամաներում ըստ օրենքի ժառանգության մասին խոսք չի կարող լինել: Սույն գործով ժառանգասուն կսակով որոքել է իր ունեցվածքի ճակասագիրը՝ այն կսակելով Սամսոն Շահվերդյանին:

Հեսևարք, սույն վեճի նկասմամբ կիրառելի չեն վճռաբեկ բողոքում հիքասակված՝ ՀՀ վճռաբեկ դասարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 30-ի թիվ 3-2305 (ՎԳ) ֆաղաֆաղիական գործով կայացրած որոքմամբ արված դասողությունները, ֆանի որ սկյալ որոքման մեջ խոսքը վերաբերում է ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքին, իսկ սույն գործով առկա է ըստ կսակի ժառանգություն:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունեն հեսկյալ փաստերը՝

1) 10.07.2004 թվականին կազմված կսակի համաճայն՝ Սեքեյ Շահվերդյանը մահվան ողահին իրեն ողսկանող ողջ գույքը կսակել է որղղոն՝ Սամսոն Շահվերդյանին:

2) Սեքեյ Շահվերդյանը մահացել է 07.03.2005 թվականին:

3) 13.01.2006 թվականին ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիր է սրվել Չոյա Գրիգորյանին, Սոննա և Սարգարիսա Շահվերդյաններին, որից ծագող վերջիններիս իրավունքները ողեսական գրանցում են սացել:

4) Սամսոն Շահվերդյանը իսկական զինվորական ծառայությունից խոսսափելու ողսճառով գսնվել է հեսախուղզման մեջ և Սեքեյ Շահվերդյանի մահից հեսո մինչև 2006 թվականի սեղոքեմբեր ամիսն ընկած ժամանակահասվածում բացակայել է Հայասանի Հանրաղեսությունից:

5) Երևանի Արաքկիր և Քանաֆեռ-Չելթոն համայնքների դասախագության 2006 թվականի սեղոքեմբերի 12-ի որոքման համաճայն՝ Սամսոն Շահվերդյանի կողմից ժամկեսային զինվորական ծառայության հերթական գորակոչից խոսսափելու փաստի առթիվ հարուցված թիվ 14203300 ֆրեական գործի վարույթը կարճվել է:

4. Վճռաբեկ դասարանի ողսճառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նեված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը

զսնում է, որ՝

վճռաբեկ բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր է հեճկյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1187-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ժառանգությունը բացվում է ֆաղաֆացու մահից հետո, 1227-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ժառանգությունը կարող է ընդունվել ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացքում, իսկ նույն օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողած ժառանգի դիմումի հիման վրա դասարանը կարող է նրան ճանաչել ժառանգությունն ընդունած՝ հարգելի համարելով ժամկետը բաց թողնելու դատաճշմունքը, եթե դարզվի, որ ժամկետը բաց թողնելու դատաճշմունքն այն հանգամանքով, որ ժառանգը չգիտեր և դատարանը չէր իմանալ ժառանգության բացման մասին ու դայմանով, որ ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողած ժառանգն այդ ժամկետը բաց թողնելու դատաճշմունքը վերացվելուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում, դիմել է դատարան:

Այսինքն՝ ժառանգությունն ընդունելու համար սահմանված ժամկետի բաց թողնելու դատաճշմունքը դեռ է հիմնավոր լինի: Այն կարող է դատարանի կողմից հարգելի ճանաչվել, եթե ժառանգության բացման, կտակի առկայության մասին ժառանգը ճշտապես չի եղել, կամ ժառանգության ընդունման համար օրենքով սահմանված ժամկետը բաց է թողել այլ հարգելի դատաճշմունքով (ժառանգի անչափահաս լինելը, ժառանգի ծանր հիվանդությունը, նրա անօգնական վիճակում գտնվելը, անգրագիտությունը, իրավաբանական գործողություններ կատարելու հնարավորությունը բացառող կամ սահմանափակող դայմաններում երկարատև գործողման մեջ գտնվելը և այլն):

Մինչդեռ, Վերաֆնիչ դատարանը ժառանգությունն ընդունելու համար սահմանված ժամկետը բաց թողնելը հարգելի է համարել՝ դատաճառաբանելով, որ Սամսոն Շահվերդյանի նկատմամբ հարուցված է եղել քրեական գործ, որը գտնվել է քննության փուլում, ինքը գտնվել է հեսխուղման մեջ, իսկ քրեական գործի վարույթի կարճումից անմիջապես հետո վերջինս եկել է Հայաստանի Հանրապետություն և վեցամսյա ժամկետում դիմել է դատարան՝ ժամկետի բացթողման դատաճառը հարգելի ճանաչելու դատաճշմունքով:

Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ քրեական հեսխուղման մեջ գտնվելը չի կարող դիտարկվել որդես ժառանգությունն ընդունելու ժամկետի բացթողման հարգելի դատաճառ:

2) Վճռաբեկ բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակիորեն հեճկյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր առաջույց գնահատում է գործում եղած բոլոր առաջույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հեսագոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի փաստարկն այն դատաճառաբանությամբ, որ վճռաբեկ բողոքում կոնկրետ չի նշվել, թե վերաֆնիչ դատարանը ո՞ր առաջույցը չի հեսագոտել բոլոր առաջույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հեսագոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ և որ ենթադրյալ խախտումն արդյո՞ք հանգեցրել է գործի սխալ լուծման:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործի հանգամանքները, որոնք օրենքի կամ այլ իրավական ակտերի համաձայն դեռ են հաստատվում միայն որոշակի առաջույցներով, չեն կարող հաստատվել այլ առաջույցներով:

Բողոք բերած անձի դատաճառաբանությունը վերոհիշյալ հոդվածի խախտման կադակցությամբ անհիմն է, քանի որ բացակայում է սույն իրավահարաբերության նկատմամբ

կիրառելի որևէ օրենք կամ այլ իրավական ակտ, որով սահմանված է ժառանգի կողմից կտակի առկայության մասին իմանալու հանգամանքը միայն որոշակի աղացույցներով աղացուցման ենթակա լինելու դասանշը: ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ Վերաբնիչ դասարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները, աղացույցները, որոնց վրա հիմնված են Վերաբնիչ դասարանի հետևություններն այդ հանգամանքների մասին, և փաստարկները, որոնցով Վերաբնիչ դասարանը մերժում է այս կամ այն աղացույցները, ինչդեպ նաև այն օրենքները, ՀՀ միջազգային դրամանագրերը և այլ իրավական ակտերը, որոնցով դեկլարվել է Վերաբնիչ դասարանը վճիռ կայացնելիս:

Վճռաբեկ դասարանը հարկ է համարում նեյլ, որ յուրաքանչյուր դեղմում դասարանը դարձավոր է սալ վճռի թե՛ փաստական և թե՛ իրավական հիմնավորումը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը կայանում է հաստատված փաստերի և իրավահարաբերությունների նկատմամբ նյութական իրավունքի համադասասխան նորմի կամ նորմերի ընտրության և կիրառման մեջ, այն նորմի (նորմերի), որի հիման վրա դասարանն եզրակացություն է անում վիճելի իրավահարաբերության առկայության կամ բացակայության մասին: Հակառակ դեղմում դասարանի վճիռը չի կարող լինել օրինական, համոզիչ, ինչդեպ նաև հեղինակավոր:

Վճռաբեկ դասարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում արդեն իսկ անդրադարձել և զնահասման առարկա է դարձրել այն դեղմերը, երբ դասարանի վճիռը հիմնավորված չէ (իրավական հիմնավորումները ճե՛ս ՀՀ կառավարությանն առընթեր դեղմական գույքի կառավարման վարչություն ընդդեմ «Քնար-88» ՍՊԸ, 21.12.2006 թվական, ֆաղաֆաղիական գործ թիվ 3-2504(ՏԴ) (գումար բռնագանձելու դասանշի մասին):

3) *Վճռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի փաստարկը*, քանի որ դասաբնությունը մասնակից չդարձվելու հիմնով բողոք կարող է ներկայացնել միայն այն անձը, որի իրավունքների և դարձակաբնությունների վերաբերյալ վճիռ է կայացվել: Մինչդեռ, Կադասրի ենթադրյալ խախտման հիմնով բողոքը ներկայացրել է սույն գործով դասասխանողը:

Վերը նեղված հիմնավորումներով Վճռաբեկ դասարանը սույն վճռաբեկ բողոքի՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածի 1-ին մասի և 1228-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դասանշները սխալ մեկնաբանելու վերաբերյալ հիմները հիմնավոր համարելով՝ դրանց առկայությունը բավարար է գնում ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դասարանի 18.06.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ սվյալ դեղմում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դասարանի լիազորությունը հեղյալ հիմնավորմամբ:

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտաբնության մասին» Եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի բնության իրավունք: Սույն ֆաղաֆաղիական գործով վեճի լուծումն էական նեանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում բնեղը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դասաբնության իրավունքի սարր, հեղյալ գործի անհարկի ձգձգումները վսանց են դարմանակում նեղված իրավունքի խախտման ճեանկյունից:

Տվյալ դեղմում, Վճռաբեկ դատարանի կողմից usnրադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության բահերից:

Դատական ակտը փոփոխելիս Վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում սույն որոշման առաջին հիմքի դատաճառաբանությունները, ինչդեպ նաև գործի նոր քննության անհրաժեհությունը բացակայությունը:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը՝ Չոյա Գրիգորյանի, Մարգարիտա և Սոննա Շահվերդյանների անվամբ սրված անշարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասով ենթակա է կարճման այն դատաճառաբանությամբ, որ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջը դատական քննության ենթակա չէ, քանի որ վարչական ակտ է հանդիսանում Կադասրի դեհական գրանցամասյանի գրառումը, իսկ վկայականն անվավեր ճանաչելու դեղմում, միևնույն է, իրավունքի գրանցումը դահողանվում է:

Վճռաբեկ դատարանն իր նախկինում կայացրած որոշումներում անդրադարձել է սույն հիմքով առաջադրված այն իրավական հարցին, որ սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջը դատական քննության ենթակա չէ և սույն գործով նդատակահարմար չի գտնում կրկին անդրադառնալ դրան (իրավական հիմնավորումները տես, օրինակ՝ Միսիանի ֆաղաֆաղեսարան ընդդեմ Շահեն Մարգարյան, երրորդ անձինք՝ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Միսիանի usnրաբաժանում, Կորյուն Օհանյան, 26.10.2006 թվական, ֆաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1920/ՎԴ (2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դայմանագիրը լուծելու, Շահեն Մարգարյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անշարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը, ինչդեպ նաև Կորյուն Օհանյանին սրված սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջներով):

Այսդիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքը ենթակա է բավարարման մասնակիորեն:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-դ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի 18.06.2007 թվականի վճիռը՝ հայցը բավարարելու մասով բեկանել և այն փոփոխել: ՀՀ Կենտրոն նոտարական սարածքի նոտարի կողմից 13.01.2006 թվականին սրված ըս օրենքի ժառանգության վկայագիրն անվավեր ճանաչելու, ժառանգությունն ընդունելու համար սահմանված ժամկետը բաց թողնելու դատաճառը հարգելի համարելու, Մամսոն Շահվերդյանին ժառանգությունն ընդունած ժառանգ համարելու և դատասիսանողներին Երևանի Շովակալ Իսակով փողոցի 52/1 տեհնի թիվ 28 բնակարանից վարելու դահանջներին մասով, հայցը մերժել:

2. Սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասով ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կարճել:

3. Վճիռը՝ հայցը մերժելու մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

4. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnրագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnրագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2047/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Ղարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1459 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ

2007 թվականի հոկտեմբերի 10-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 06.07.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի «Սաշիկ և Սևակ եղբայրներ» ՍՊԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերության) ընդդեմ Ծառայության՝ 30.03.2007 թվականի թիվ 1023220 ստուգման ակտի 1-ին և 4-րդ կետերն անվավեր ճանաչելու դաշանջի մասին,

Պ Ա Բ Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դաշանջել է անվավեր ճանաչել Ծառայության 30.03.2007 թվականի թիվ 1023220 ստուգման ակտի 1-ին և 4-րդ կետերը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 06.07.2007 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիբյալ հիմնավորումներով՝

1) *Դատարանը չի կիրառել «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի 7-րդ կետը, «Ըստիսահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 42-րդ հոդվածի 2-րդ պարբերությունը, որոնք պետք է կիրառել, կիրառել է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ պարբերությունը, «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի «ե» կետը, որոնք չպետք է կիրառվեին:*

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատաշառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ըստիսահարկի մասով ստուգումն իրականացվել է ստուգման ընթացքում Ընկերության կողմից ներկայացված փաստաթղթերի և հարկային գործում առկա 2005

թվականի սարեկան հաշվադրական հաշվետվությունների համադրմամբ, որի արդյունքում դարգվել է, որ Ընկերությունը 06.06.2005 թվականին ճանաչվել է դարգեցված հարկ վճարող, հետևաբար դարգեցված հարկ վճարող համարվելու ժամանակաբաժանում ձեռք բերված ադրանքների և ծառայությունների, ինչդեռ նաև աշխատանքների վարձատրության համար կատարված ծախսերը, որոնք կազմել են 2.491.500 (երկու միլիոն չորս հարյուր իննսուսմեկ հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ, Երևանի քաղաքի հաշվառման ժամանակ չէին կարող հաշվարկվել որդես Երևանի նվազեցման ենթակա գումարներ:

2) *Դատարանը չի կիրառել «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 31-րդ և 43-րդ հոդվածները, «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ կետի «ե» ենթակետը, որոնք պետք է կիրառվեն:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վիճարկվող ակտի 4-րդ կետով արձանագրված խախտումների վերաբերյալ Դատարանի փաստարկն այն մասին, որ արձանագրված խախտումներն անհիմն են, քանի որ հանձնման-ընդունման թիվ 2 արձանագրությունը կազմելիս թույլ է տրվել մեխանիկական սխալ, հիմնավոր չէ:

Մասնավորապես, Ընկերության և որդես դատարան՝ ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության (այսուհետ՝ Նախարարություն) կողմից կազմված թիվ 2 հանձնման-ընդունման արձանագրությունում (որը կնքվել և ստորագրվել է կողմերի դատաստանատու անձանց կողմից) կազմման ամսաթիվ նշված է «30.06.2006թ.»: Նույն հանձնման-ընդունման արձանագրությունում դրանցում աշխատանքների կատարման ժամկետը նույնպես նշված է «30.06.2006թ.», իսկ կատարված աշխատանքների քանակական ցուցանիշների և վճարման ենթակա գումարների մասին սյունակներում նշված է «18.387.852 դրամ», որովհետև փաստը հաստատվում է նաև «Առավել կամ քիչ քանակությամբ կամ սեղանակալի ադրանքների գրանցման» գրքի 9-րդ սյունակում 30.06.2006 թվականին կատարված գրանցումներով:

Վերոգրյալի հիման վրա վճարելի բողոք բերած անձը դատաբանել է բեկանել Դատարանի 06.07.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

3. Վճարելի բողոքի քննության համար նշանակված ունեցող փաստերը.

Վճարելի բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ընկերությունը 06.06.2005 թվականի թիվ 9454 շինարարության լիցենզիան ստանալու փաստի հիման վրա դադարել է համարվել դարգեցված հարկ վճարող:

2) Ընկերության և Նախարարության միջև 02.05.2006 թվականին կնքված «Պետության կարիքների համար կադրային աշխատանքների իրականացման» դրանցում ադրանքների հիման վրա՝ կնքվել է հանձնման-ընդունման թիվ 2 արձանագրությունը: Որդես արձանագրության կազմման ամսաթիվ նշված է 30.06.2006 թվականը, իսկ արձանագրությունում նշվում է, որ դրա համար հիմն է ընդունվել սեխանիկական հսկողության հանձնաժողովի 06.07.2006 թվականի թիվ 2 եզրակացությունը:

3) Ծառայության դեպքի 27.11.2006 թվականի թիվ 1023220 հանձնարարագրով Ընկերությունում կատարվել է բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ձեռք բերման և հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության առանձին դատաբանների կատարման ձեռք բերման ստուգում՝ 05.02.2007 թվականից մինչև 30.03.2007 թվականն ընկած ժամանակաշրջանի համար, որի արդյունքում 30.03.2007 թվականին կազմվել է թիվ 1023220 ստուգման ակտ: Նշված ակտի 1-ին և 4-րդ կետերով Ընկերությանն առաջարկվել են լրացուցիչ հարկային

դասավորություններ՝ ընդհանուր 7.447.500 (յոթ միլիոն չորս հարյուր քառասունյոթ հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամի չափով:

4)Նախարարության աշխատակազմի ղեկավարի՝ Ընկերության սֆորեն Խ.Միսնյանին ուղղված 07.05.2007 թվականի գրության համաձայն՝ 02.05.2006 թվականին կնքված «Պետության կարիքների համար կադրային աշխատանքների իրականացման» դայմանագրի շրջանակներում թիվ 2 հանձնման-ընդունման արձանագրությամբ ներկայացված աշխատանքները Նախարարության կողմից ընդունվել են 06.07.2006 թվականին՝ թիվ 2 եզրակացության ստորագրման օրը: Միաժամանակ գրությամբ նվազ է, որ ներկայացված հանձնման-ընդունման արձանագրության մեջ սխալ է գրվել ամսաթիվը, որը Նախարարությունը չի նկատել: Այն դեպքում է գրվել «հուլիսի 6», քանի որ Նախարարության դատահանգով հուլիսի 6-ին է ներկայացվել կասարողականի հաշիվ-աղյուսակները, որից հետո ստորագրվել է եզրակացությունը, իսկ վերջինիս հիման վրա էլ նաև հանձնման-ընդունման արձանագրությունը:

4. Վճարելի դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարելի բողոքը նվազ հիմքերի սահմաններում՝ Վճարելի դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Վճարելի բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համաձայն՝ դարձեցված հարկման կարգից հարկման ընդհանուր կարգին անցնելիս ստացվող եկամուսներից չեն նվազեցվում դարձեցված հարկ վճարող համարվելու ժամանակաշրջանում հարկ վճարողների ձեռք բերած աղյուսակների և ծառայությունների, ինչպես նաև աշխատանքի վարձատրության համար կատարած ծախսերը:

Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ հարկման ընդհանուր կարգին անցնելիս որդես համախառն եկամտից կատարվող նվազեցումներ չեն կարող դիտվել այն ծախսերը, որոնք կատարվել են դարձեցված հարկով հարկվելիս:

Վերոնշյալ ծախսերի կատարման դառն ուղղվում է «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 42-րդ հոդվածով սահմանված նորմով, որի համաձայն՝ հարկվող օբյեկտը որոշելիս եկամուսների և ծախսերի հաշվառումն իրականացվում է հաշվեգրման եղանակով: Հաշվեգրման եղանակով հաշվառման դեպքում հարկատու եկամուսների և ծախսերի հաշվառումն իրականացնում է, համադասախառնաբար ելնելով հարկատուի կողմից այդ եկամուսների ստացման իրավունքը ձեռք բերելու կամ դրա համար այդ ծախսերը ձևանալու դառն, անկախ եկամտի փաստացի ստացման կամ վճարումների իրականացման ժամկետից:

Սույն բաղադրարկական գործով Դատարանը բավարարել է Ընկերության դիմումը՝ 30.03.2007 թվականի թիվ 1023220 սուուգման ակտի առաջին կետն անվավեր ձևանալու մասով, վճռի հիմքում դնելով այն հանգամանքը, որ վերոնշյալ կետով չի հիմնավորվել, որ Ընկերության կողմից 2.491.500 (երկու միլիոն չորս հարյուր ինսունմեկ հազար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամ ծախսը կատարվել է դարձեցված հարկ վճարող համարվելու ժամանակաշրջանում (մինչև 06.06.2005 թվականը):

Վճարելի դատարանը գտնում է, որ Դատարանի վերոնշյալ դատառաքանությունը հիմնավոր է, քանի որ գործում բացակայում է որևէ աղյուսակ, որը կհիմնավորեր 30.03.2007 թվականի թիվ 1023220 սուուգման ակտի առաջին կետով նախատեսված խախտման առկայությունը: Բացի այդ, վճարելի բողոքում որևէ անդրադարձ չի կատարվել և չի վիճարկվել Դատարանի վերոնշյալ եզրահանգման հիմնավորվածությունը: Փոխարենը վճարելի բողոքում գոտ նվազ է այն հանգամանքը, որ «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դասարանի 06.07.2007 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-1519 (ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆագիական գործ թիվ 07-1476/2007թ.

Նախագահող դատավոր՝ Կ.Հակոբյան
Դատավորներ՝ Ա.Խառատյան
Լ.Գրիգորյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահողությամբ Հ. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ. ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս. ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս. ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ

2007 թվականի հոկտեմբերի 10-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Արսեմ Աղիլխանյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաբնիչ դատարանի 21.06.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Քննարկի Քննարկի ընդդեմ Արսեմ Աղիլխանյանի՝ ալիմենսի բռնագանձման դատանքի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Քննարկի Քննարկը դատանք է Արսեմ Աղիլխանյանից երեք երեխայի համար բռնագանձել ալիմենս՝ 25.12.2003 թվականից մինչև երեխաների չափահաս դառնալը, յուրաքանչյուրի համար ամսական 20.000 (քսան հազար) ՀՀ դրամի չափով, ինչդեռ նաև դատարան դիմելուն նախորդող երեք տարիների ալիմենսը՝ 2.160.000 (երկու միլիոն հարյուր վաթսուց հազար) ՀՀ դրամի չափով:

Երևանի Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 11.01.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 21.06.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ վճռվել է Արսեմ Աղիլխանյանից հոգոս Ռուգաննա, Արևիկ, Ռազմիկ Աղիլխանյանների բռնագանձել կայուն դրամական գումարով ալիմենս՝ յուրաքանչյուրի համար ամսական 20.000 ՀՀ դրամի չափով՝ սկսած 25.12.2006 թվականից մինչև նրանց չափահաս դառնալը: Մնացած մասով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Արսեմ Աղիլխանյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

3) «Տիսան» ՍՊԸ-ի 17.01.2007 թվականի սեղեկանքի համաձայն՝ Արսեմ Աղիլխանյանն ամսական սսանում է 3.500 (երեք հազար հինգ հարյուր) ՌԴ ռուբլի եկամուս: ՀՀ կենտրոնական բանկի ինստրուկցիային կայքում 12.04.2007 թվականին սեղեկայված արժույթային շուկայում ձևավորված միջին փոխարժեքների վերաբերյալ սեղեկասվության համաձայն՝ ռուսական մեկ ռուբլին վաճառվել է 14,16 (սասնչոս ամբողջ սասնվեց հարյուրերորդական) ՀՀ դրամով: Այսինքն՝ Արսեմ Աղիլխանյանի ամսական եկամուսը կազմել է 49 560 (3.500 x 14,16=49.560) ՀՀ դրամ:

4) ««ԻԹԲ» Միջազգային Առևտրային Բանկ» ՓԲԸ-ի 16.02.2007 թվականի թիվ 000077 անդորրագրի համաձայն՝ Արևիկ Ավագյանը ստացել է մեկ հարյուր ԱՄՆ դոլար գումար: Անդորրագրում վճարողը գրանցված չէ:

5) «Երևան» համասիրության նախագահի 22.02.2007 թվականի և 24.02.2007 թվականի սեղեկանքների համաձայն՝ Քնարիկ Գևորգյանը երեք երեխայի հետ մինչև 16.11.2006 թվականը բնակվել է Արսեմ Աղիլխանյանի ծնողների հետ, զսնվել են նրանց խնամքի սակ:

4. ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՌԱՔԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հեճկյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 1-ին մասի «գ» կետի համաձայն՝ երեխաների համար ալիմենս վճարելու վերաբերյալ նրա ծնողների միջև համաձայնության բացակայության դեպքում ծնողներից ալիմենսի բռնագանձումը կատարվում է դատական կարգով՝ հեճկյալ չափերով ամենամսյա վճարումներ կատարելու միջոցով՝ երեք և ավելի երեխաների համար ծնողների վասակի և (կամ) այլ եկամսի կեսը:

Վերոհիշյալ հոդվածից հեճկում է, որ դատարանը երեխայի ծնողից դատական կարգով ալիմենս բռնագանձելու վերաբերյալ գործը քննելիս բռնագանձման ենթակա ալիմենսի չափը որոշելու համար ղեճք է զնահասման առարկա դարձնի և դարզի ծնողների վասակի և (կամ) այլ եկամսի առկայությունը և դրա չափը: Այսինքն՝ ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված՝ ալիմենսի չափի որոշման կանոնը կիրառվում է այն բոլոր դեպքերում, երբ դատարանի կողմից հաստատվում է ծնողի վասակի և այլ եկամսի միաժամանակյա կամ դրանցից որևէ մեկի առկայությունը:

Սույն փաղափարկական գործով «Տիսան» ՍՊԸ-ի 17.01.2007 թվականի սեղեկանքի համաձայն՝ Արսեմ Աղիլխանյանն ամսական սսանում է 3500 (երեք հազար հինգ հարյուր) ՌԴ ռուբլի եկամուս, որը 12.04.2007 թվականի դրությամբ կազմել է 49.560 (փառասունհինգ հազար հինգ հարյուր վաթսուն) ՀՀ դրամ: Մինչդեռ Վերաքննիչ դատարանը, 3 երեխայի համար ալիմենսի չափ սահմանելով 60.000 (վաթսուն հազար) ՀՀ դրամ, չի նշել, թե որն է դատարանի համար հանդիսացել ալիմենսի վերոնշյալ չափի հաստատման հաշվարկային հիմքը (Արսեմ Աղիլխանյանի վասակը, նրա այլ եկամուսների առկայությունը, թե դրանց միաժամանակյա առկայությունը):

ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սույն հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված բաժինների չափերը կարող են դատարանով նվազեցվել կամ ավելացվել՝ հաշվի առնելով կողմերի գույքային ու ընտանեկան դրությունը և ուճարության արժանի ւճերը: Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ քննարկվող հոդվածն աղահովում է ՀՀ

ընտանեկան օրենսգրքի 68-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ծնողների կողմից երեխաներին դաշնային դատարանի կողմից քաղաքացիական գործի մեջ հավասարակշռվածությունը, սահմանելով երեխաների խնամքի համար նյութական միջոցների սրամատչելի համաձայնություն՝ ելնելով ծնողների գույքային ու ընտանեկան դրությունից և ուշադրության արժանի Երեխաների օրենսգրքի:

Մինչդեռ սույն ֆաղափարակային գործով Վերաբնիչ դատարանն այլևս անհամապատասխան վճարումների չափը որոշելիս հաշվի չի առել դատարանի կողմից գույքային ու ընտանեկան դրությունը և ուշադրության արժանի Երեխաների օրենսգրքի, մասնավորապես այն, որ սահմանվել է դատարանի կողմից քաղաքացիական գործի մեջ չափ, առանց նրա մոտ այլ եկամտի առկայության հանգամանքը հաստատելու և չափը որոշելու:

Այսինքն Վերաբնիչ դատարանի կողմից չի կատարվել գործում եղած աղյուսակների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտություն, որի արդյունքում խախտվել է նաև ՀՀ ֆաղափարակային դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը:

ՀՀ Սահմանադրության 34-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ու ունի իր և իր ընտանիքի համար բավարար կենսամակարդակի իրավունք: Սահմանադրական այս երաշխիքը ենթադրում է յուրաքանչյուր անձի առողջության պահպանման և կենսագործունեության ապահովման համար անհրաժեշտ, միջազգայնորեն ընդունված, ֆիզիոլոգիական, առողջապահական և սոցիալական նորմատիվներով հաշվարկված սննդամթերքի և հիմնավորված գործակիցներով հաշվարկված ոչ դարեմային աղբյուրների նվազագույն ֆանակի ապահովման իրավունք (տե՛ս, օրինակ՝ Սամվել Չախարյան ընդդեմ Չոյա Չախարյան, 30.11.2006թ., ֆաղափարակային գործ թիվ 3-2300/ՎԳ (այլմեծի չափը փոփոխելու դատարանի փոփոխություն):

Ինչ վերաբերում է «Նվազագույն ամսական աշխատավարձի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի խախտման մասին վճարել բողոքի փաստարկին, ապա Վճարել դատարանն այն անհիմն է համարում հետևյալ դատարանական որոշումով:

ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ նույն մասով նախատեսված ամենամսյա վճարումների չափը յուրաքանչյուր երեխայի համար չդրվել է դրական լինի սահմանված նվազագույն աշխատավարձի չափից:

«Նվազագույն ամսական աշխատավարձի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ օրենսգրքի, օրենքների, ՀՀ նախագահի հրամանագրերի, ՀՀ կառավարության և վարչապետի որոշումների, նախարարությունների և գերատեսչությունների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, առանձին իրավաբանական անձանց ակտերի իմաստով որդես հաշվարկային հիմք չի կարող ընդունվել նույն օրենքով սահմանված նվազագույն ամսական աշխատավարձը: Նվազագույն որդես հաշվարկային հիմք դառնալով է գործող 1000 դրամը:

Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ այլմեծի ամենամսյա վճարումների չափը որոշելիս դատարանը որդես հաշվարկային հիմք դրվել է ընդունի 1000 դրամը, այսինքն՝ 1000 դրամը այլմեծի նվազագույն չափն է և ոչ թե առավելագույնը:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճարել դատարանը գտնում է, որ «Նվազագույն ամսական աշխատավարձի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածը սույն ֆաղափարակային գործով կիրառելի չէ, քանի որ դրա կիրառման անհրաժեշտությունը ծագում է բոլոր այն դեպքերում, երբ ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածով նախատեսված այլմեծի հաշվարկման կանոնի կիրառմամբ այլմեծի չափը որոշելիս ամենամսյա վճարումների չափը յուրաքանչյուր երեխայի համար սահմանված նվազագույն աշխատավարձի չափից դրական է դառնում:

Ինչ վերաբերում է ««ԻԹԲ» Միջազգային Առևտրային Բանկ» ՓԲԸ-ի 16.02.2007 թվականի թիվ 000077 անդորրագիրը և «Երևան» համասիրության նախագահի 22.02.2007 թվականի և 24.02.2007 թվականի սեղեկանիքները Վերաբերողից դատարանի կողմից չզննահասվելու մասին բողոքի փաստարկներին, ադա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ նշված անդորրագիրը չէր կարող սույն գործով միանգամայն հետևություններ անելու համար հիմք հանդիսանալ, քանի որ այն հավաստի սեղեկություն ճանաչվելու դեպքում անգամ դեռ է համարվել անողորակի ադացույց, քանի որ նախ` դրա բովանդակության ուսումնասիրումից հնարավոր չէր ասել, թե ով է փոխանցում կատարողը, իսկ որդես ստացող նշված է Արևիկ Ավագյանը և ոչ թե Քնարիկ Գևորգյանը կամ Ռուզաննա Ադիլխանյանը: Իսկ համասիրության սեղեկանիքները վերաբերում են Քնարիկ Գևորգյանի և նրա երեխաների բնակության վայրին: Հետևաբար նշված անդորրագիրն ու սեղեկանիքներն ինքնին սույն գործի ադացուցման առարկայում ընդգրկված ոչ մի հանգամանք չեն ադացուցում:

2) Վճռաբեկ դատարանը *բողոքի երկրորդ հիմքին* չի անդրադառնում, քանի որ վճռաբեկ բողոքում ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 5-րդ և 6-րդ հոդվածների խախտումը դատաճառարանված չէ:

Այսպիսով, բողոքի առաջին հիմքի մասնակիորեն հիմնավոր լինելը, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն, Վերաբերողից դատարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով` Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական վերաբերողից դատարանի 21.06.2007 թվականի վճիռը` հայցը բավարարելու մասով և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան` այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ` usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ` usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1046(ՎԴ)
2007թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 07-1143
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Մասինյան
Դատավորներ՝ Դ.Խաչատրյան
Վ.Ավանեսյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի նոյեմբերի 9-ին

դրնբաց դատական նիստում, քննելով Սիլվա Խաչատրյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի 14.03.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Սիլվա Խաչատրյանի հայցի ընդդեմ «ՎՏԲ-Հայաստան բանկ» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ Բանկ), ՀՀ սոցիալական աղանակագրության հիմնադրամի՝ (այսուհետ՝ Հիմնադրամ) ծառայությունների վճարովի մատուցման դայմանագիրը մասնակի անվավեր ճանաչելու դայահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դայահանջել է անվավեր ճանաչել Բանկի և Հիմնադրամի միջև 28.11.2001 թվականին կնքված Ծառայությունների վճարովի մատուցման դայմանագրի (այսուհետ՝ Պայմանագիր) 2.1 կետի «գ» ենթակետը:

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարա համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 20.12.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 14.03.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Սիլվա Խաչատրյան:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան է ներկայացրել Հիմնադրամը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դայահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

1)Վերաքննիչ դատարանը սխալ է մեկնաքանել «Պեսական կենսաքոչակների

մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածը, չի կիրառել ՀՀ ֆաղսֆաղսիական օրենսգրքի 305-րդ, 438-րդ հոդվածները, 328-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերը, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 82-րդ հոդվածի 5-րդ մասը, որոնք պետք է կիրառվեն:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում զրգանքներ է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դատարանը չի հիմնավորել վճռի այն դեպքում, թե «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածը, համաձայն որի՝ կենսաթոշակը վճարվում է հաջորդ ամսվա ընթացքում, որևէ կադ չունի դայմանագրով սահմանված 12-օրյա ժամկետի հետ և այդ 12-օրյա ժամկետը նույնպես վերաբերում է հաջորդ ամսվա: Բացի այդ, ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգրքի 438-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դայմանագիրը դեմք է համադասարանի այն կնիքով դառնում գործող օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով սահմանված՝ կողմերի համար դատարանի կանոններին (իմդերաշիվ նորմերին), իսկ իրավական ակտերով սահմանված ժամկետը որոշվում է օրացուցային տարով, ամսով, ամսաթվով կամ տարիներով, ամիսներով, շաբաթներով, օրերով կամ ժամերով հաշվարկվող որոշակի ժամանակահատվածի ավարտով: Հետևաբար, կենսաթոշակների վճարման 12-օրյա կամ 15-օրյա ժամկետ սահմանելը չի բխում «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածի դատարանից: Այսինքն՝ հիմնադրամին իրավունք վերադառնալով չէ ընտրություն կատարել, թե հաջորդ ամսվա ո՞ր օրերին դեմք է կենսաթոշակառուի ստանալ իր կենսաթոշակը:

Հիմնադրամի և Բանկի միջև 28.11.2001 թվականին կնքված դայմանագրի դատարանը՝ 30 օրացուցային օրվա ժամկետի սահմանափակման վերաբերյալ, խախտում է կենսաթոշակառուների սոցիալական իրավունքը և կենսաթոշակի գումարներն ազատ սնուցելու սահմանադրական իրավունքը (ՀՀ Սահմանադրության 37-րդ հոդված):

2) Վերաքննիչ դատարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղսֆաղսիական օրենսգրքի 437-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, որը չպետք է կիրառվի, չի կիրառել 446-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերը, որոնք պետք է կիրառվեն:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում զրգանքներ է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ սեփական հայեցողությամբ դայմանագրի դայմանները որոշելու իրավունքը սահմանափակված է այն դեպքերով, երբ դայմանագրի համադասարանի դայմանի բովանդակությունը սահմանվում է օրենքով:

Վերաքննիչ դատարանը զննահատման չի արժանացրել նաև Պայմանագրի կնքման նդատակը, ինչի իրականացման դայմաններում կդարձվեք, որ Պայմանագիրը կնքվել է հոգուս երրորդ անձի, սլյալ դեպքում՝ հոգուս կենսաթոշակառուների:

Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղսֆաղսիական օրենսգրքի 446-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված նորմը, համաձայն որի՝ երրորդ անձի կողմից դայմանագրով իր իրավունքից օգտվելու ցանկությունը դատարանին հայտնելու դատարանի կողմերն առանց երրորդ անձի համաձայնության չեն կարող լուծել կամ փոփոխել իրենց կնքած դայմանագիրը, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով, այլ իրավական ակտերով կամ դայմանագրով:

Կողմերը դայմանագիրը փոփոխել են ՀՀ ֆաղսֆաղսիական օրենսգրքի 446-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դատարանի խախտմամբ:

3) Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղսֆաղսիական օրենսգրքի 926-րդ հոդվածը, որը պետք է կիրառվի:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում զրգանքներ է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ կենսաթոշակառու Սիլվա Խաչատուրյան Հիմնադրամի օտարառու լինելուց զատ, միաժամանակ Բանկի ավանդատու է, և իր բանկային հաշվում եղած դրամական միջոցները սնուցելու

իրավունքները չի թույլատրվում սահմանափակել, բացի օրենքով նախատեսված դեպքերում հաշվում եղած դրամական միջոցների վրա արգելանք դնելուց կամ հաշվով գործառնությունները դադարեցնելուց՝ ինչդեպ ամրագրված է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 926-րդ հոդվածով:

4) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջը:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբերյալ դասարանը վճռի դասճառաբանական մասում չի հիմնավորել, թե վիճարկվող դայմանագրի 2.1 կետի «գ» ենթակետը՝ կենսաթոշակառուի կողմից կենսաթոշակը Բանկի միջոցով ստանալու իրավունքի ժամկետի սահմանափակման դրույթը որքանով է համադասասխանում ՀՀ օրենսդրության դասանշաններին:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դասանշան է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբերյալ դասարանի 14.03.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

2.1. Վճարել բողոքի դասասխանի հիմքեր և փաստարկներ.

Բողոքի բազմաթիվ ենթադրություններն այն մասին, որ Պայմանագիրը կնքվել է ՀՀ օրենսդրության, մասնավորապես ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի դասանշանների խախտմամբ և դարձնակալում է հայցվորի՝ կենսաթոշակը ստանալու իրավունքի ժամկետը սահմանափակող դրույթ՝ անհիմն է հետևյալ դասճառաբանությամբ:

Կենսաթոշակները և սոցիալական ծրագրերի գծով իրականացվող այլ վճարումները կատարվում են ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով և ժամկետներում, այդ թվում՝ Բանկի հետ կնքված Պայմանագրի հիման վրա: «Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենքի 55-րդ հոդվածը սահմանում է սլյալ ամսվա կենսաթոշակը հաջորդ ամսվա ընթացքում վճարելու իմդերասիվ դրույթը, որն ի կատար ածելու համար դասասխանողների միջև ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի դասանշաններին համադասասխան կնքվել է Պայմանագիրը:

Պայմանագրում վճարման 15-օրյա ժամկետ սահմանելիս Հիմնադրամը, որդես վարչական մարմին, առաջնորդվել է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածով իրեն վերադասված հայեցողական լիազորություններով և ընտրել հնարավոր իրավաչափ լուծումներից մեկը, այն է՝ վճարման համար սահմանել է որոշակի ժամկետ՝ հետևյալ նկատառումներից ելնելով.

«Բյուջեսային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 36.2-րդ հոդվածը սահմանում է դասարանի սոցիալական աղահովազրության բյուջեի մուտքերի աղբյուրները, որոնց թվին են դասվում դասարանի սոցիալական աղահովազրության վճարները: «Պարտադիր սոցիալական աղահովազրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է, որ դասարանի սոցիալական աղահովազրության վճարները դասարանի սոցիալական աղահովազրության դեսական ծրագրերի ֆինանսավորման նոդասակով աղահովաղիների կողմից դասարանի կարգով վճարվող միջոցներն են: Իսկ նույն օրենքի 6-րդ հոդվածը սոցիալական վճարներ կատարող սարքեր աղահովաղիների համար սահմանում է դրանք հաշվարկելու և դասարանի սոցիալական աղահովազրության բյուջե փոխանցելու սարքեր ժամկետներ, ինչը բացառում է բոլոր աղահովաղիների կողմից սոցիալական վճարները միաժամանակյա փոխանցելու հանգամանքը, ինչն էլ հանգեցնում է կենսաթոշակները և սոցիալական ծրագրերի գծով իրականացվող այլ վճարումները սահմանված ժամանակացույցին համադասասխան կատարելուն:

Ինչ վերաբերում է հայցվորի կողմից մասնանված՝ ՀՀ ֆադաբաղիական օրենսգրքի 926-րդ հոդվածին, ադա հարկ է նեել, որ այդ հոդվածի դահանջը վերաբերում է բանկային հաեվում առկա դրամական միջոցների մնացորդներին, այլ ոչ թե՝ մոսֆագրման ենթակա և դեռևս չմոսֆագրված գումարներին: Իսկ Պայմանագրի դահանջներին համադասասխան, առանց ավանդասուի հանձնարարականի բանկը իրավումնֆ չունի ավանդագրել կենսաթոեակառուի կենսաթոեակի գումարը:

3. ՎՃռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փասեեր.

ՎՃռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունեն հեևկայ փասեեր՝

Սիլվա Խաչասուրովան 15.10.1996 թվականից հանդիսանում է ծերության կենսաթոեակառու:

2) 28.11.2001 թվականին Բանկի և Հիմնադրամի միջև կնֆվել է Պայմանագիր, որի 1.1. կեևի համաձայն՝ Բանկը դարսավորվել է Հիմնադրամի առաջարանֆով և վեջինիս կողմից հասկացված միջոցների հաեվին ՀՀ սարածֆում իրականացնել կենսաթոեակառուներին կենսաթոեակների վճարում:

3) Բանկի և Հիմնադրամի միջև կնֆվել է Համաձայնագիր (այսուհեև՝ Համաձայնագիր), որի 1.1.2. կեևի համաձայն՝ Պայմանագրի 2.1. կեևի «գ» ենթակեևը վերաեարադրվել է հեևկայ խմբագրությամբ՝ կենսաթոեակառուներին կենսաթոեակի յուրաֆանջյուր ամսվա վճարումը կասարել ֆինանսավորված գումարը «կասարողի» Բանկի մասնաձյուղերի ընթացիկ հաեիվներին ամրագրելուց հեևո 12 օրացուցային օրվա ընթացֆում:

Վերոհիեայլ Համաձայնագրի 1.1.2.-րդ կեևի «դ» ենթակեևի համաձայն՝ Պայմանագրի 2.1.-րդ կեևի «ը» ենթակեևից հեևո ավելացվել է «ժ» ենթակեև հեևկայ խմբագրությամբ. «վճարումը սույն Պայմանագրով սահմանված ժամկեևներում ավարեելուց հեևո, ավելացած գումարները վերադարձնել «Պասվիրասուիև» Հիմնադրամին 3 բանկային օրվա ընթացֆում»:

4) Բանկի և Հիմնադրամի միջև 11.12.2006 թվականին կնֆվել է Համաձայնագիր, որի 3-րդ կեևով նախասեավել է Պայմանագրի 2-րդ մասի «գ» ենթակեևում «12» թիվը փոխարիևել «15-ով»:

4.ՎՃռաբեկ դասարանի դասձառաբանություններ և եգրահանգումներ.

Քննելով վՃռաբեկ բողոքը նեված հիմնֆերի սահմաններում՝ ՎՃռաբեկ դասարանը գևնում է, որ՝

1) Բողոքն առաջին հիմնվոր հիմնավոր է հեևկայ պասձառաբանությամբ.

«Պեևական կենսաթոեակների մասին» ՀՀ օրենֆի 55-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ յուրաֆանջյուր ամսվա կենսաթոեակը վճարվում է հաջորդ ամսվա ընթացֆում՝ ըս Հայասանի Հանրադեևությունում կենսաթոեակառուի փասացի բնակության վայրի:

«Պեևական կենսաթոեակների մասին» ՀՀ օրենֆի 31-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ նույն օրենֆով սահմանված սարիֆային ադահովագրական կենսաթոեակի իրավումնֆ չունեցող անձին 65 սարին լրանալու դեդֆում նեանակվում է ծերության սցիալական կենսաթոեակ:

Այսիմֆն՝ սարիֆային ադահովագրական կենսաթոեակի իրավումնֆի բացակայությունը և անձի՝ 65 սարին լրացած լինելն այն իրավաբանական փասեերն են, որոնց առկայության դայամաններում անձի մոս ծագում է ծերության կենսաթոեակի իրավումնֆ, այսիմֆն՝ իրեն հասանելիֆ կենսաթոեակի գումարի նկասմամբ սեփականության իրավումնֆ:

Նման դիրֆորում է արժանապատեղի և ԶԶ սահմանադրական դատարանի 04.10.2006 թվականի թիվ 649 որոշմամբ, որի VII կետի 2-րդ ենթակետի համաձայն՝ կենսաթոշակը, ինչպես նաև աշխատավարձը ֆաղափարով վաստակած միջոցներն են և նրա սեփականությունը:

Կենսաթոշակի վճարումը սեփականատիրոջը սեփականությունը փոխանցելու միջոց է: Կենսաթոշակը սոցիալական ադապտացիայի միջոց լինելով հանդերձ կենսաթոշակառուի սեփականությունն է: Հետևաբար անհրաժեշտություն է ծագում դիտարկել Պայմանագրի վիճարկվող դրույթները նաև Սահմանադրության 8-րդ և 31-րդ հոդվածների դրահանգներից ելնելով, որոնցից առաջինը հռչակում է սեփականության իրավունքի ճանաչումն ու դաշտանությունը, իսկ երկրորդն հռչակում է անձին սեփականությունից զրկելու անթույլատրելիությունը:

Այս հարցի վերաբերյալ նույնդիսի դիրֆորում ունի նաև Եվրոպական դատարանը: Այսպես, Եվրոպական դատարանն, անդադառնալով վերոհիշյալ խնդրին, արժանապատեղի է հետևյալ տեսակետը. Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին Եվրոպական կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) 1-ին արձանագրության 1-ին հոդվածի առաջին մասում նախատեսված «սեփականություն» հասկացությունն ունի ինֆորմացիոն նշանակություն, որը չի հանգեցվում ֆիզիկական իրերի նկատմամբ սեփականության իրավունքին և որը կախված չէ ներդրման իրավունքի ձևական որակումներով: Գույքային մի շարք իրավունքներ և Եստեր նույնպես կարող են դիտարկվել որպես «սեփականության իրավունք» (են Բեյեյերն ընդդեմ Իսպանիայի գործով Դատարանի 05.01.2000 թվականի վճռի 100-րդ կետը):

Մեկ այլ գործով Եվրոպական դատարանը նշել է, որ գործող օրենսդրությամբ սահմանված չափով նոյապ սահմանադրական իրավունքը, Կոնվենցիայի 1-ին արձանագրության առաջին հոդվածի իմաստով հանդիսանում է գույքային իրավունք: (են Գայգուսուզն ընդդեմ Ավստրիայի գործով Դատարանի 31.08.1996 թվականի վճռի 41-րդ կետը):

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ «Պետական կենսաթոշակների մասին» ԶԶ օրենքի 55-րդ հոդվածի 1-ին մասը դեմ է մեկնաբանել վերոհիշյալ լույսի ներքո, այսինքն, ոչ թե որպես կենսաթոշակառուի՝ յուրաքանչյուր ամսվա կենսաթոշակը կոնկրետ որոշակի ժամկետում սահմանադրական իրավունք, այլ որպես իրավասու դեմքական մարմնի՝ ոչ ուր քան մինչև սլյալ ժամկետի ավարտը կենսաթոշակի գումարը թուղակառուին վճարելու դաշտակառուություն:

Տվյալ դեմքում, հաճախ առնելով այն հանգամանքը, որ Միլվա Խաչասուրովան արդեն իսկ սեփականություն իրավունք ունի իրեն հասանելի կենսաթոշակի նկատմամբ, ուստի սլյալ ձևակերպումը չի կարող մեկնաբանվել որպես Միլվա Խաչասուրովայի դաշտակառուությունը հենց սլյալ ամսին սահմանադրական հասանելի գումարը և սահմանափակել վերջինիս՝ սլյալ ժամկետն անցնելուց հետո՝ իր սեփականությունն սահմանադրական իրավունք: Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանը ԶԶ ֆաղափարի 305-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի փաստարկն հիմնավոր է համարում:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ԶԶ ֆաղափարի 446-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ հոգոս երրորդ անձի կնքված է համարվում այն դաշտանագիրը, որում կողմերը սահմանել են, որ դաշտադրանը դաշտավոր է դաշտավորությունը կատարել ոչ թե հոգոս դաշտատիրոջ, այլ՝ դաշտանագրում նշված կամ չնշված երրորդ անձի, որն իրավունք ունի դաշտադրանից դաշտանազել իր օգտին կատարելու դաշտավորությունը:

Տվյալ դեմքում Պայմանագրի առարկան ծառայություններն են, որոնք Ընկերությունը

դաճարարվել է մասնուցել Հիմնադրամին, ինչն արտահայտվել է Պայմանագրի 1.1. կետում, որի համաձայն՝ «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ-ն դաճարարվել է Հիմնադրամի առաջադրանքով և վերջինիս կողմից հասկացված միջոցների հաշվին ՀՀ արածոմ իրականացնել կենսաթոշակների վճարումը կենսաթոշակառուներին:

Վերոհիշյալ նկատառումներով Պայմանագիրը չի կարող հանդիսանալ հոգոտ երրորդ անձի կնքված, քանի որ դրանով նախատեսված չէ դրույթ այն մասին, որ Պայմանագրի առարկան կազմող ծառայությունները կատարվելու են ոչ թե Հիմնադրամի օգտին, այլ որևէ այլ անձի:

3) *Բողոքը երրորդ հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 926-րդ հոդվածը վերաբերում է քանկային հաշվում եղած դրամական միջոցները սևօրինելու՝ հաճախորդի իրավունքների սահմանափակման անթույլատրելիությանը և որևէ կապ չունի սույն վեճի հետ:

4) ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի փաստարկին Վճռաբեկ դատարանը չի անդրադառնում, քանի որ բողոքում չի նշվել, թե Վերաքննիչ դատարանը որ աղացույցը չի հետազոտել գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր համարելով, դրա առկայությունը բավարար է դիտում ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով Վերաքննիչ դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական վերաքննիչ դատարանի 14.03.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման ղահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ
ֆաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3399
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Մասինյան
Դատավորներ՝ Ն.Հովսեփյան
Վ.Ավանեսյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1133(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի նոյեմբերի 9-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Սերոբ Ավաղյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 02.11.2006 թվականի թիվ 06-3399 վճռի դեմ՝ ըստ Սերոբ Ավաղյանի հայցի ընդդեմ «ԱրմենՏել» ՓԲ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ նախկին աշխատանքում վերականգնելու և հարկադիր դարադուրդի ընթացքում աշխատավարձ վճարելու դահանգի մասին.

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ Սերոբ Ավաղյանը դահանգել է վերականգնել նախկին աշխատանքում և վճարել հարկադիր դարադուրդի ընթացքում սահմանված աշխատավարձը (82.500 ՀՀ դրամի չափով)՝ մինչև վճռի կատարումը:

Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին այսանի դատարանի 06.05.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 02.11.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել հայցվոր Սերոբ Ավաղյանը:
Վճռաբեկ բողոքին դատասխան է ներկայացրել Ընկերությունը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստերը և դահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորմամբ.

Դատարանը խախտել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 6-րդ կետի, 218-րդ հոդվածի և ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածի պահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատաւարանել է հետևյալ փաստարկներով.

Ընկերությունը դեմ է դատարանին ներկայացրել կողմնակալ և աշխատանքային դրամանագրով նախատեսված դրույթներ, որով կադրացուցվել, որ հայցվորը դատարանը էր հսկել իր աշխատանքի վայրից՝ խանութից դուրս գնվող ցանկացած անձի և Ընկերությունում ծառայող հրաձիգ գործողությունները՝ թույլ չտալու համար նրանց կողմից խանութից գնված «Իգի» կամ «Սիմ» ֆաբրիկայի մեկ այլ գնով վաճառելու: Վերաբերյալ դատարանը կիրառել է հայցային վաղեմություն և հաշվի չի առել, որ հայցվորի մայրը ծանր ու անկողնային հիվանդ է եղել և հայցվորը գրառված է եղել մոր խնամքի ու բուժումը իրականացնելով, որն էլ ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածով համարվում է հարգելի դատաւար հայցային վաղեմության ժամկետի բացթողման համար: Այդ առումով դատարանին է ներկայացվել հայցվորի մոր՝ Լուսինյան Ամիրխանյանի հարևանների գրավոր վկայությունը: Պատասխանողը 13.02.2006 թվականին հայցվորին ազատել է աշխատանքից ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ և 122-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ Վ.Սարգսյան փողոցի վրա գնվող խանութ-սրահում բջջային հեռախոսափառեր բաց վիճակում վաճառելու, սահմանված՝ 7.800 դրամից ավել գնով վաճառել թույլատրելու և այն կանխելու ուղղությամբ ի ԵՊՀ Ընկերության միջոցներ չձեռնարկելու և դրանով իսկ իր նկատմամբ վստահությունը կորցնելու դատաւար: Սույն դեպքում վերաբերյալ կազմված արձանագրության համաձայն՝ սույն դատարանի խանութում առկա 198 ֆաբրիկայի և ոչ մեկը բաց վիճակում չի եղել, իսկ թվով երեք «Իգի» ֆաբրիկայի առ այսօր էլ օգտագործվում են հայցվորի ընտանիքի անդամների կողմից, հետևաբար ճշմարտությանը չի համապատասխանում հրամանի մեջ նշված այն միջոցը, թե հայցվորը հեռախոսափառեր վաճառել է բաց վիճակում, քանի որ, եթե դրանք իսկապես լինեին խանութին սրահադրված սույն դեպքում օրվա ֆաբրիկայի, ապա սույն դեպքում վերաբերյալ արձանագրության մեջ դեմ է նշվել ոչ թե 198 թիվը, այլ՝ 201, այնինչ դատարանը կողմի կազմած արձանագրությամբ արդեն իսկ հաստատվել է այն, որ այդ օրը խանութին սրված է եղել 198 ֆաբրիկայի, որոնք բոլորն էլ եղել են փակ վիճակում, այնպես որ, հայցվորի ընտանիքի համար ձեռք բերված ֆաբրիկայի չեն կարող հանդիսանալ հեռախոսափառեր բաց վիճակում վաճառելու համար աղացույց: Պատասխանողի հրամանում վկայակոչվել է, որ հայցվորը թույլատրել է սահմանված 7.800 դրամից ավել գնով հեռախոսափառերի վաճառել և այն կանխելու ուղղությամբ ի ԵՊՀ Ընկերության միջոցներ չի ձեռնարկել, սակայն հայցվորը մեծադեպ գնվել է խանութի ներսում և, բնականաբար, չէր կարող խանութ մտնող և դուրս ելող բազմաթիվ հաճախորդներից յուրաքանչյուրի դեմքում դուրս գալ և հսկել, թե նա արդյոք չի վերավաճառում իր կողմից արդեն գնված ֆաբրիկայի ցանկացած գնով, ինչպիսիք իրավունքից որ կարող էր օգտվել խանութի հսկիչ-հրաձիգը, որը մեծադեպ խանութից դուրս է գնվել և եթե նույնիսկ վերավաճառել է իր կողմից գնված ֆաբրիկայի, դա դեռ չի նշանակում, թե վերջինս այդ իրավունքը չուներ, կամ թե հայցվորը ի դատարանը էր թույլ չտալ հրաձիգին վաճառելու սեփականության իրավունքով վերջինիս դատարանը ֆաբրիկայի: 11.07.2002 թվականի աշխատանքային դրամանագրից դուրս չէ, թե դատարանը էր արդյոք հայցվորը հետևել յուրաքանչյուր գնորդի, այն էլ խանութի սարածից դուրս, որը չի համարվում հայցվորի աշխատանքային սարածի: Վերաբերյալ դատարանը հաշվի չի առել հրաձիգ Սուրեն Հախոյանի ինչպես առաջին այսպիսի դատարանում, այնպես էլ նրա կողմից գրավոր ձևով սրված բացատրություններն այն մասին, որ Ընկերությունում սրված իր բացատրությունները չեն համապատասխանում իրականությանը, քանի որ նա դրանք սվել է

հոգեկան խիստ ճնշման ազդեցության սակ, ֆանի որ ինքն ունի կոնսուզիա և չի դիմացել մի ֆանի անձանց միաժամանակյա դարսադրանքին, որոնք դահանջել են իրենից գրել ճշմարտությանը չհամադասաստանող սվյալներ:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել Վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի նոյեմբերի 2-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր ֆննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասաստանի հիմքերը և փաստարկները.

Բողոքի փաստարկները հիմնավոր չեն հետևյալ դասառաքանությանը.

Հայցվորը աշխատանքից ազատվել է ոչ թե դասահական գնորդներին չհսկելու, այլ խանութում դահողանության ծառայություն իրականացնող ուսիկանի կողմից Ընկերության գործարար համբավը վնասող գործողությունները չկանխելու, ուսի ի շահ Ընկերության գործողություններ չձեռնարկելու համար, ինչով խախտել է Ընկերությունում գործող ներքին կարգադահական կանոնների դահանջները:

Աշխատողների աշխատանքային դարսականությունները սահմանվում են նախևառաջ գործող ՀՀ աշխատանքային օրենսդրությամբ, ադա գործատուների կողմից ընդունված ներքին և անհատական ակտերով:

Հիմնավոր չեն հայցային վադեմության ժամկետը բաց թողած լինելու փաստը բողոքաբերի կողմից հերժող դասառաքանությունները, ֆանի որ ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 104-րդ հողվածի 4-րդ կետի համաձայն՝ հայցը կամ դիմումն առանց ֆննության թողնելու համար հիմք ծառայած հանգամանքները վերանալուց հետո հայցվորը կամ դիմողն իրավունք ունի կրկին դիմել դասարան:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ընկերության և Մերոք Ավագյանի միջև 11.07.2002 թվականին կնքվել է N3842 աշխատանքային դայմանագիրը:

2) Ընկերության 13.02.2006 թվականի N150-Կ հրամանի համաձայն՝ 14.02.2006 թվականից լուծվել է խանութների ցանցի վարչության ավագ մասնագետ Մերոք Ավագյանի հետ 11.09.2002 թվականին կնքված աշխատանքային դայմանագիրը և նա ազատվել է աշխատանքից՝ Ընկերության գլխավոր կոմերցիոն սնօրինության վաձառքի սնօրինության մանրաձախ ցանցի Վ.Մարգյան հասցեում զսնվող խանութ-սահում բջջային հեռախոսաֆարսեր բաց վիձակում վաձառելու, սահմանված 7.800 դրամից ավելի գնով վաձառքը թույլարելու և այն կանխելու ուղղությամբ ի շահ Ընկերության միջոցառումներ չձեռնարկելու ու դրանով իսկ իր նկատմամբ Ընկերության վսահությունը կորցնելու դասառաքով:

13.02.2006 թվականի N150-Կ հրամանի հիմք են՝ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հողվածի 1-ին մասի 7-րդ և 122-րդ հողվածի 3-րդ կետերը, ««ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ում կարգադահական տույժերի կիրառման ժամանակավոր Կարգի» 8-րդ կետը, ավագ մասնագետ Ս.Ավագյանի 24.01.2006 թվականի, սահի հրաձիգ Ս.Հախոյանի 20.01.2006 թվականի բացարագիրը, Ընկերության ներքին աուդիտի սնօրինության աշխատակիցների 24.01.2006 թվականի կազմած արձանագրությունը, կոմերցիոն գլխավոր սնօրեն Վ.Մարտիրոսյանի 20.01.2006 թվականի և ներքին աուդիտի սնօրեն Բ.Մերսկյանի 24.01.2006 թվականի զեկուագրերը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հեկկյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ գործատու դարձավոր է կատարել օրենքով, այլ իրավական ակտերով, կոլեկտիվ և աշխատանքային դրամանագրերով նախատեսված այլ դատարանություններ:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ աշխատանքային կարգադրությունն աշխատանքային օրենսդրությամբ, աշխատանքային իրավունքի նորմեր դարձնելով այլ նորմերով իրավական ակտերով, կոլեկտիվ և աշխատանքային դրամանագրերով, գործատուի ներքին իրավական ակտերով սահմանված վարձագծի կանոններն են, որոնց դարձավոր են ենթարկվել բոլոր աշխատողները, իսկ համաձայն 2-րդ կետի՝ կազմակերպության ներքին կարգադրական կանոնները (գործատուի ներքին իրավական ակտ) կանոնակարգում են աշխատողներին՝ աշխատանքի ընդունման և ազատման կարգը, աշխատանքային դրամանագրի կողմերի հիմնական իրավունքները, դատարանությունները և դատաստանակարգությունը, աշխատանքի ռեժիմը, հանգստի ժամանակը, աշխատողների նկատմամբ կիրառվող խախտումների և կարգադրական դատաստանակարգության միջոցները, ինչպես նաև աշխատանքային հարաբերություններին վերաբերող այլ հարցեր:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ 13.02.2006 թվականին Սերոբ Ավագյանն ազատվել է աշխատանքից խանութ-սրահում բջջային հեռախոսափաթեթ բաց վիճակում վաճառելու, սահմանված 7.800 դրամից ավել գնով վաճառքը թույլատրելու և այն կանխելու ուղղությամբ ի ԵՊՀ Ընկերության միջոցներ չձեռնարկելու և դրանով իր նկատմամբ վստահությունը կորցնելու հիմքով: Մինչդեռ, սույն գնով վերաբերյալ կազմված արձանագրության համաձայն՝ սույն գնով դատարանից այդ օրը խանութում եղած 198 փաթեթից ոչ մեկը բաց վիճակում չի եղել, իսկ թվով երեք «Իգի» փաթեթը առ այսօր էլ օգտագործվում են Սերոբ Ավագյանի ընտանիքի անդամների կողմից, հետևաբար հեռախոսափաթեթերը վաճառվել են փակ վիճակում:

Ընկերության հրամանում վկայակոչվել է, որ հայցվորը թույլատրել է սահմանված 7.800 դրամից ավել գնով հեռախոսափաթեթի վաճառքը և այն կանխելու ուղղությամբ ի ԵՊՀ Ընկերության միջոցներ չի ձեռնարկել: Մինչդեռ, գործի փաստերի համաձայն՝ Սերոբ Ավագյանը մեծադեպ եղել է խանութի ներսում և, բնականաբար, չէր կարող խանութից դուրս գնվող սարածքում հաճախողներին միաժամանակ հսկել: Բացի այդ, Ընկերության և Սերոբ Ավագյանի միջև 11.07.2002 թվականին կնքված N3842 աշխատանքային դրամանագրի համաձայն՝ Սերոբ Ավագյանը դարձավոր չէ հետևել խանութի սարածքից դուրս, որը չի համարվում նրա աշխատանքային սարածքը, գնվող յուրաքանչյուր անձի:

Այսպիսով, Վերաքննիչ դատարանի վճռում չի հիմնավորվել այն փաստը, որ Սերոբ Ավագյանը դարձավոր էր հսկել իր աշխատանքի վայրից՝ խանութից, դուրս գնվող անձի և Ընկերությունում ծառայող հրաձիգի գործողությունները՝ թույլ չհատնել համար նրանց կողմից խանութից գնված փաթեթ մեկ այլ գնով վաճառելու:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 342-րդ հոդվածի համաձայն՝ բացառիկ դեպքերում, երբ դատարանը հայցվորի անձի հետ կապված հանգամանքների (ծանր հիվանդության, անօգնական վիճակի, անգրագիտության և այլն) հաշվառմամբ հարգելի է ճանաչում հայցային վաղեմության ժամկետի բացթողումը, քաղաքացու խախտված իրավունքը ենթակա է դատարանության: Հայցային վաղեմության ժամկետի բացթողման դատառոտները կարող են

ճանաչվել հարգելի, եթե դրանք սեղի են ունեցել հայցային վաղեմության ժամկետի վերջին վեց ամսում, իսկ եթե այդ ժամկետը հավասար է վեց ամսվա կամ դակաս է վեց ամսից՝ վաղեմության ժամկետի ընթացքում:

Վերաբնիչ դասարանը կիրառել է հայցային վաղեմություն, չգնահատելով այն հանգամանքը, որ Սերոբ Ավագյանի մայրը անկողնային ծանր հիվանդ է, որը հաստատվում է Սերոբ Ավագյանի մոր՝ Լուսիկ Ամիրխանյանի, հարևանների գրավոր վկայությամբ և հիվանդի ամբուլասոր բժշկական փաթեթով, իսկ Սերոբ Ավագյանը զբաղվել է մոր խնամքի և բուժման հարցերով:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքերի հիմնավոր լինելը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով Վերաբնիչ դասարանի 02.11.2006 թվականի վճիռը բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաբնիչ դատարանի 02.11.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻ ՎՃԻՆ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1553
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Նազարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1585(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի նոյեմբերի 9-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻ 04.05.2007 թվականի թիվ S-1553 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ «Նիյազյանների ընտանիք» ՄՊԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) սուղաման ակտն անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին և Ծառայության հակընդդեմ հայցի՝ գումար բռնագանձելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դիմում է անվավեր ճանաչել Ծառայության 09.02.2007 թվականի թիվ 1023044 սուղաման ակտը:

Հակընդդեմ հայցով Ծառայությունը դիմում է բռնագանձել Ընկերությունից 18.397.900 ՀՀ դրամ:

ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻ (այսուհետ՝ Դատարան) 04.05.2007 թվականի վճռով դիմումը և հակընդդեմ հայցը բավարարվել են մասնակիորեն:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկերը և դատանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի, «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի, ՀՀ կառավարության 18.09.1998 թվականի թիվ 580 որոշման պահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատախազին է հետևյալ փաստարկներով.

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածը մեկնաբանելիս Դատարանը հաշվի չի

առել այն հանգամանքը, որ Ընկերությունը դարգեցված հարկ վճարող չհանդիսանալու դայմաններում, դարգեցված հարկի հաշվառում է վարել՝ հարկային ռեսուրսները ներկայացնելով ակնհայտ կեղծ հաշվետվություններ, հաշվարկներ, հայտարարագրեր:

Դասարանը, անդրադառնալով դիմողի ադրանախյին մնացորդի հաշվարկման համար ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ ՕՀՎ 6-րդ բաժնի կողմից կիրառված բանաձևի իրավաչափ լինելու հարցին, գտել է, որ սուգման ընթացքում 01.01.2005 թվականի դրոթյամբ ադրանախյին մնացորդի հաշվարկման համար կիրառված բանաձևը չի հակասում որևէ նորմատիվ իրավական ակտի, սակայն դասաբնության ընթացքում ծառայոթյունը չի հիմնավորել 16.09.2005 թվականի դրոթյամբ մնացորդային 16.238.400 ՀՀ դրամ ադրանախյին մեջ ներառված՝ ներմուծված ադրանախյին վաճառքի արժեքը 9.000.000 ՀՀ դրամ կազմելու հանգամանքը: Ուստի սուգող սետույնների կողմից կիրառված բանաձևը հանդիսանում է ոչ իրավաչափ այնքանով, որ դրա միջոցով անհնար է դարգել 01.01.2005 թվականի դրոթյամբ Ընկերոթյան ադրանախյին մնացորդի ճգրհի չափը:

Դասարանի նեված եգրահանգումը հիմնավոր չէ, քանի որ Ընկերոթյունն իր գործունեոթյան ընթացքում չի վարել հաշվադահական հաշվառում, ինչի հեևանքով հնարավոր չէ դարգել ադրանախյին վաճառքի գինը: Նման իրավիճակում ենթակա է կիրառման ՀՀ կառավարոթյան 18.09.1998թ. թիվ 580 որոնամբ հաստատված՝ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածով նախատեսված դեդերում ՀՀ հարկային ռեսուրսյան կողմից հարկվող օբյեկտների և հարկային դարսավորոթյունների հաշվարկման (գնահատման) կարգի դրոթյաները:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել ՀՀ սնեսական դասարանի 04.05.2007 թվականի վճիռը և գործն ոդարկել նոր քննոթյան:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննոթյան համար նեանակոթյուն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննոթյան համար էական նեանակոթյուն ունեն հեևայալ փաստերը՝

1) Ընկերոթյունը դարգեցված հարկ վճարող է և որդես այդդիսին գրանցված է սարածքային հարկային ռեսուրսներում:

2) Ըստ Ընկերոթյան կողմից հարկային ռեսուրսները ներկայացված հայտարարագրի՝ ընկերոթյան եջանառոթյունը 01.01.2005 թվականի դրոթյամբ չի գերազանցել 15 միլիոն ՀՀ դրամը:

3) Ընկերոթյունում կասարվել է սուգում, ինչի արդյունքում 09.02.2007 թվականին կազմվել է թիվ 1023044 սուգման ակտը, որով առաջարկվել է 16.558.100 ՀՀ դրամի չափով հարկային դարսավորոթյուն:

4) Սուգման ակտով արձանագրված խախտումների համար հիմք են հանդիսացել դիմողի կողմից սուգող սետույններին ներկայացված փաստաթղթերը, այդ թվում՝ 16.09.2005 թվականի գույքագրման արդյունքները, ադրանախյին ներմուծման մասնախյին փաստաթղթերը և վաճառքի փաստաթղթերը՝ հաշիվ -ադրանախյին, դրամարկղային օրդերներ և այլն:

5) 05.02.2007 թվականի թիվ 1 որոնամբ սուգում իրականացնող անձը որոնում է կայացրել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված իրավունքից օգտվելու մասին, և հարկվող օբյեկտը որոնել է ինքնուրույն՝ որդես հարկվող օբյեկտ դիևելով վաճառքի գնի և մասնախյին արժեքի սարբերոթյունը:

4.Վճռաբեկ դասարանի դասձառարանոթյունները և եգրահանգումները.

Ըննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դասարանը

զճնում է, որ բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ եթե հարկ վճարողը չի ներկայացնում հարկվող օբյեկտների գծով հաշվադատական հաշվառման (հարկային օրենսդրությամբ կամ ՀՀ կառավարության որոշումներով նախատեսված դեղմերում՝ նաև այլ հաշվառման և (կամ) գրանցումների վերաբերող) սահմանված փաստաթղթերը կամ դրանք վարում է սահմանված կարգի կողմից խախտումներով, կամ ակնհայտ կեղծ սվյալներ է մտցնում հարկային ռեզուլտատներում, հաշվարարներում, հաշվառման հաշվառություններում, հաշվարկներում, հայտարարագրերում և այլ փաստաթղթերում, որի հետևանքով անհնար է դառնում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկել հարկ վճարողի հարկային դարձվածքները, առաջ հարկվող օբյեկտները և հարկային դարձվածքները հաշվարկում է հարկային ռեզուլտատները՝ ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով, մասնավորապես, հիմնվելով հարկ վճարողի ակտիվների, հարկ վճարողի իրացման օբյեկտների ծավալների, հարկ վճարողի արժույթի և օբյեկտների ծախսերի, գույքագրման և չափագրման սվյալների, օրենքով սահմանված կարգով երրորդ անձից ստացված տեղեկությունների, համանման տվյալներում գործող այլ օբյեկտների միջև կիրառված գների և այլ ցուցանիշների, հասույթի հաշվարկային 25 տոկոս վերադրման, այդ հարկ վճարողի վաճառվող առարկաների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացման փաստացի գների ամրագրմանը և հսկիչ-դրամարկային մեքենաների շահագործման կանոնների դաշտում մասնավորապես ճշտությանն ուղղված հսկիչ գնումների օրենսդրությամբ սահմանված կարգով փաստաթղթավորված սվյալների վրա:

Սույն հոդվածի վերլուծությունից բխում է, որ հարկային մարմինը ՀՀ կառավարության կողմից սահմանված կարգով ինֆորմացիոն հարկվող օբյեկտները կարող է հաշվարկել միայն այն դեղմերում, երբ մասնավորապես կողմից հարկվող օբյեկտների գծով հաշվադատական փաստաթղթեր չեն ներկայացվում, դրանք վարվում են սահմանված կարգի կողմից խախտումներով, հարկային ռեզուլտատներում ներկայացված հաշվառություններում, հաշվարկներում, հայտարարագրերում և այլ փաստաթղթերում ակնհայտ կեղծ սվյալներ են մտցվում, և նվազ խախտումների դաշտում անհնար է հաշվարկել հարկ վճարողի հարկային դարձվածքները:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Ընկերությունը ստուգման ընթացքում ներկայացրել է սկզբնական հաշվառման փաստաթղթեր, այդ թվում նաև՝ առարկային մնացորդի չափի վերաբերյալ, իսկ դատարանի կողմից ընթացքում հարկային մարմինը չի առաջացրել ներկայացված փաստաթղթերով Ընկերության հարկային դարձվածքները հաշվարկելու անհնարիությունը: Հավելի առնելով նվազ, Վճռաբեկ դատարանը զճնում է, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով հարկվող օբյեկտի հաշվարկումն անհիմն է, քանի որ հաշվադատական հաշվառման համար սահմանված կարգի ենթադրյալ խախտումն ինքնին հիմք չէ նվազ հոդվածի կիրառման համար:

Մինչդեռ, 05.02.2007 թվականի թիվ 1 որոշմամբ ստուգում իրականացնող անձը որոշել է օգտվել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված իրավունքից, և հարկվող օբյեկտները հաշվարկել է ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով՝ կիրառելով մի բանաձև, որում որդես նվազելի է դիտել առարկաների վաճառքի գները, իսկ որդես հանելի՝ առարկաների մասնաշին արժեքը:

Վճռաբեկ դատարանը զճնում է, որ նման բանաձևի միջոցով հնարավոր չէ որոշել հարկվող օբյեկտները (սվյալ դեղմերում՝ առարկային օբյեկտները և առարկային

մնացորդը), քանի որ ադրբեյջանի մարտիկներին արժեքը չի ներառում ադրբեյջանի ամբողջ ինֆրաստրուկտուրան:

ՀՀ մարտիկներին օրենսգրքի 83-րդ հոդվածի համաձայն՝ ադրբեյջանի մարտիկներին արժեքի բաղադրիչներն են՝

ա) արտադրության երկրում ադրբեյջանի ձեռքբերման գինը.

բ) մինչև ՀՀ մարտիկներին սահմանը ադրբեյջանի սեղափոխման համար կատարված փոխադրման, բեռնման, բեռնաթափման, փոխաբեռնման, ադրբեյջանից և համանման այլ ծախսերը.

գ) մինչև ՀՀ մարտիկներին սահմանը ադրբեյջանի սեղափոխման համար կատարված կոմիսիոն և միջնորդային (բրոքերային) ծախսերը, բացառությամբ ադրբեյջանի ձեռքբերման համար կատարված կոմիսիոն և միջնորդային (բրոքերային) ծախսերի.

դ) մարտիկներին սահմանով սեղափոխվող ադրբեյջանի արտադրության և մասնավորապես նախատեսված գնորդի կողմից մասնավորապես անհատապես կամ մասնակի հատուցմամբ, ուղղակի կամ անուղղակի սրամատչելի՝ ներմուծվող ադրբեյջանից համապատասխանաբար բաժնված՝

- ադրբեյջանի մեջ ներառված նյութերի, բաղադրամասերի և համանման այլ առարկաների արժեքը,

- ադրբեյջանի արտադրության մեջ օգտագործվող գործիքների և համանման այլ առարկաների օգտագործման արժեքը,

- ադրբեյջանի արտադրության մեջ սղառված նյութերի արժեքը,

- ադրբեյջանի արտադրության համար անհրաժեշտ և ներմուծման երկրից բացի այլ երկրում իրականացված ճարտարագիտական, ձևավորման, նախագծման և համանման այլ աշխատանքների արժեքը.

ե) գնորդի կողմից ադրբեյջանի վաճառքի անհրաժեշտ դրամային հանդիսացող ռոյալթիների և թույլտվությունների դիմաց մասնավորապես ուղղակի կամ անուղղակի վճարված կամ վճարման ենթակա վճարները.

զ) սարքի, փաթեթի և փաթեթավորման աշխատանքների արժեքը.

է) մարտիկներին սահմանով սեղափոխվող ադրբեյջանի հետագա վաճառքի, օգտագործման կամ սնօրինման դիմաց գնորդի կողմից մասնավորապես վճարման ենթակա գումարները:

Մինչդեռ, ՀՀ մարտիկներին օրենսգրքի 85-րդ հոդվածի համաձայն՝ ադրբեյջանի մարտիկներին արժեքում չեն ներառվում ադրբեյջանի ինֆրաստրուկտուրայի համարվող այնպիսի ծախսեր, ինչպիսիք են՝

ա) արտադրության երկրում վճարված կամ վճարման ենթակա անուղղակի հարկերը.

բ) ներմուծման երկրում կատարված ադրբեյջանի փոխադրման, բեռնման, բեռնաթափման, փոխաբեռնման, ադրբեյջանից, կոմիսիոն և միջնորդային (բրոքերային) ծախսերը.

գ) մասնավորապես հանդեպ գնորդի սահմանված ֆինանսական դրամատնային թույլտվություններից բխող տնային.

դ) էլեկտրոնային սլայդների կրիչներում ներառված սեղակատվության (ծրագրային) փաթեթներ և այլն) արժեքը.

ե) ՀՀ մարտիկներին սահմանով սեղափոխվող հետ գործարանների, մեքենաշինական սարքերի կամ սարքավորումների և ՀՀ մարտիկներին սահմանով սեղափոխված այլ ադրբեյջանից հետ կապված շինարարական, մոնտաժային, հավաքման, սեյսնիկական սպասարկման կամ

սեխնիկական օժանդակության աշխատանքների դիմաց կատարվող վճարները, եթե դրանք չեն մտնում այդ ադրանքների համար փաստացի վճարված կամ վճարման ենթակա գումարի մեջ:

զ) ներմուծման երկրում ադրանքների ներմուծման համար գանձված կամ գանձման ենթակա տուրքերը, հարկերը և այլ դարձադր վճարները, եթե դրանք չեն մտնում ՀՀ մաքսային սահմանով սեղափոխված ադրանքների համար փաստացի վճարված կամ վճարման ենթակա գումարի մեջ:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի հիման վրա հարկվող օբյեկտը կամ հարկային դարձվորությունը որոշելիս ադրանքի վաճառքի գնի և ադրանքի մաքսային արժեքի տարբերությունը չի կարող դիտարկվել որդես հարկվող օբյեկտ (ադրանքային մնացորդ) այն դարձ դատաճառով, որ դրանից ենթակա են նվազման այն ծախսերը, որոնք մտնելով ադրանքի ինֆոարժեքի մեջ, մաքսային արժեքի տարբեր չեն հանդիսանում:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի կիրառման նախադրյալներն առկա չեն եղել, իսկ վերը նշված բանաձևի միջոցով Ընկերության ադրանքային մնացորդի և Երջանառության հաշվարկումը կատարվել է առանց որևէ իրավական հիմնավորման:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատարանը, ճիշտ մեկնաբանելով և կիրառելով սույն բողոքի հիմքում նշված նորմերը, կայացրել է ըստ էության հիմնավոր և դատաճառաբանված վճիռ:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքի այն փաստարկին, որ դատարանը ֆննդության առարկա չի դարձրել ՀՀ նստիկանության ՔԳՎ, ՀԿԳ ֆննդության վարչության վարույթում ֆննդող թիվ 69102506 ֆրեական գործով դարձաբանված և ադրացուցված հանգամանքները, ադրա այն չի կարող Վճռաբեկ դատարանի ֆննդության առարկա դառնալ, քանի որ դրանք գործի ըստ էության ֆննդության ընթացքում չեն ներկայացվել դատարանին: Ավելին, վճռաբեկ բողոքում չեն ներկայացվել բավարար և հիմնավոր փաստարկեր այդ հանգամանքը հաստատող ադրացույցները Դատարանին ներկայացնելու անհնարինության վերաբերյալ:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքերն անհիմն համարելով՝ գտնում է, որ բողոքը ենթակա է մերժման:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 04.05.2007 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՆՈՂ՝ usnrwaqություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrwaqություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
ֆաղափացիական գործ թիվ S-1311
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Ղարիբջան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1589(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ֆաղափացիական դատարան (այսուհետ՝ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ)

*նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի նոյեմբերի 9-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 29.06.2007 թվականի թիվ S-1311 վճռի դեմ՝ ըստ «Աստմսերվիս» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) դիմումի ընդդեմ Ծառայության՝ ակտի մասնակի անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դիմում է մասնակի անվավեր ճանաչել Ծառայության 27.07.2006 թվականի թիվ 1014401 ստուգման ակտի 15-րդ կետը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 29.06.2007 թվականի վճռով Ընկերության դիմումը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի կողմից ներկայացվել է:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դիմումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը, կիրառել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 183-րդ հոդվածի 1-ին մասը և 244-րդ հոդվածի 5-րդ կետը, «Աշխատանքի վարչարարության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որոնք չպետք է կիրառվեին և սխալ է մեկնաբանել «Առողջության համար վնասակար աշխատանքներ և մասնագիտությունների ու առողջության համար առանձնապես վնասակար առանձնապես ծանր աշխատանքների և մասնագիտությունների ցանկերը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 11.12.2003 թվականի թիվ 1907-Ն որոշումը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարվում է հետևյալ փաստաթղթերով.

Դատարանը դատապարտել է գնահատման չի արժանացրել գործում առկա ՀՀ աշխատանքային շեշտադրման գործընթացն այն մասին, որ Ընկերության կողմից իրականացված աշխատանքները չեն հանդիսանում աշխատանքի վնասակար կամ առանձնապես ծանր ու վնասակար դեպքեր:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 183 հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ աշխատանքի նորմալ դաշտաններից շեշտադրման դեպքում աշխատանքի վարձատրությունը կատարվում է ավելի բարձր արժեքային դրույքով, քան նորմալ դաշտաններում: Վճարման չափը որոշվում է կոլեկտիվ կամ աշխատանքային դաշտանագրով:

«Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ աշխատանքի նորմալ դաշտաններից շեշտադրման առկայության դեպքում գործատուների կողմից աշխատողներին տրվում են հավելումներ՝ սույն օրենքով և իրավական այլ ակտերով, ինչպես նաև աշխատանքային դաշտանագրերով սահմանված կարգով և չափերով: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ առողջության համար վնասակար աշխատանքի կատարման դեպքում աշխատողին վճարվում է հավելում՝ նրա արժեքային աշխատավարձի (դաշտանային դրույքաչափի) 50 տոկոսի չափով:

Նշված նորմերը վերաբերում են աշխատանքային նորմալ դաշտաններից շեշտադրման դեպքերին, իսկ Հայկական ասոնակայանում սարքավորումների տեղադրման, կարգավորման և փորձարկման աշխատանքներ կատարելը չի կարող դիտարկվել շեշտադրման աշխատանքի նորմալ դաշտաններից, քանի որ ՀՀ կառավարության 11.12.2003 թվականի թիվ 1907-Ն որոշմամբ հաստատված «Առողջության համար վնասակար աշխատանքների և մասնագիտությունների ցանկում» նշված աշխատանքները նախատեսված չեն: Հետևաբար ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 183-րդ հոդվածի 1-ին մասը և 244-րդ հոդվածի 5-րդ կետը, «Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասը սույն գործով կիրառելի չեն:

2) *Դատարանը խստիվ է ՀՀ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 45 հոդվածի 10-րդ կետի 3-րդ, 4-րդ և 5-րդ պարբերությունները:*

Ի հիմնավորումն այս դեպքում՝ բողոք բերած անձն իրավական փաստաթղթեր չի ներկայացրել:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատապարտվել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 29.07.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճարել բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ծառայության աշխատակիցները 07.07.2006 թվականից մինչև 27.07.2006 թվականը Ընկերությունում կատարել են բոլորից հետ փոխհարաբերությունների ձեռնարկի և հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության առանձին դատապարտումների կատարման ձեռնարկի սույնում:

2) Ստուգման արդյունքում 27.07.2006 թվականին կազմվել է թիվ 1014401 ակտ, որով Երևանի քաղաքապետարանի և դատարանի սոցիալական վճարների գծով արձանագրվել են խախտումներ և Ընկերությանն առաջադրվել է վճարման համադասարանաբար 3.910.000 և 8.270.300 դրամի հարկային դատարանություններ՝ ներառյալ նշանակված սույնում ու սույնում, ընդամենը՝ 12.180.400 ՀՀ դրամ:

3) Ընկերության կողմից իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները՝ «Հայկական ԱԷԿ» թիվ 2 Էներգաբլոկի 2-րդ կոնսուրի համակարգերի նորմալ Երևանում գտնվող

փորձարկումներ, «Հայկական ԱԷԿ» թիվ 2 բլոկի հերմետիկ շինությունների համակարգերի փորձարկումների անցկացում, «Հայկական ԱԷԿ» թիվ 2 էներգաբլոկի էլեկտրաֆիկացման ամրակների հաղորդակների հարմարաբերում, «Հայկական ԱԷԿ» թիվ 2 էներգաբլոկի 2-րդ կոնսորի համակարգերի սարքավորումների և խողովակաշարերի ջերմային մեկուսացման փորձարկման և անձնագրավորման անցկացում:

4) Նաված աշխատանքների կատարումը ստուգողների կողմից դիտվել է որդես նորմալ աշխատանքային դայանոմներից շեղումներ և այդ հիմքով արձանագրվել են խախտումներ:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանություններ և եզրահանգումներ.

Զննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ ՀՀ աշխատանքային Տեսչությունը հայտնել է, որ ՀՀ կառավարության 11.12.2003 թվականի թիվ 1907-Ն որոշման մեջ ընդգրկված աշխատանքների համար նախատեսված իրավունքից օգտվում են միջուկային ռադիացիոն անվտանգության Տեսչության և էներգետիկայի աշխատողները, իսկ 11.08.2005 թվականի թիվ 1384-Ն որոշմամբ հաստատված 1-ին հավելվածում ընդգրկված աշխատանքների համար նախատեսված վնասակարության հավելում ստանալու իրավունքից օգտվում են միայն ԱԷԿ-ի աշխատողները, որոնց կողմից աշխատանքային օրվա ընթացքում կատարված աշխատանքների ամբողջ ծավալը ընդգրկում է նրանց հիմնական աշխատաժամանակը: Գործում առկա սույն փաստաթուղթը Դասարանի կողմից դաշտած գնահատման չի ենթարկվել:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 183-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ նույն օրենսգրքի 244-րդ հոդվածի 5-րդ կետով սահմանված աշխատանքի նորմալ դայանոմներից շեղումների դեղումն աշխատանքի վարձատրությունը կատարվում է ավելի բարձր սարիֆային դրույքով, քան նորմալ դայանոմներում կատարված աշխատանքի համար: Վճարման չափը որոշվում է կոլեկտիվ կամ աշխատանքային դայանոմագրով:

Նույն օրենսգրքի 244-րդ հոդվածի 5-րդ կետի համաձայն՝ գործատուն դարձավոր է աղաժողովել աշխատանքի նորմալ դայանոմներ, որդեսգի աշխատողները կարողանան կատարել աշխատանքի նորմաները, մասնավորապես, աշխատողների համար աղաժողովել առողջության համար աշխատանքի անվտանգ և անվնաս դայանոմները:

«Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ աշխատանքի նորմալ դայանոմներից շեղումների առկայության դեղումն գործատուների կողմից աշխատողներին տրվում են հավելումներ՝ նույն օրենքով և իրավական այլ ակտերով, ինչդեպ նաև աշխատանքային դայանոմագրերով սահմանված կարգով և չափերով:

Նաված նորմերի վերլուծությունից բխում է, որ աշխատողներին հավելումների կամ աշխատանքի վարձատրությունը ավելի բարձր սարիֆային դրույքով վճարելու նախատեսված է հանդիսանում աշխատանքի նորմալ դայանոմներից շեղումների առկայությունը:

Սույն գործի փաստերի ուսումնասիրության հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Ընկերության աշխատողների կողմից իրականացված աշխատանքների վնասակար կամ դրանց իրականացման ընթացքում աշխատանքային դայանոմների նորմալ աշխատանքային դայանոմներից շեղումների առկայության հանգամանքը ոչ ստուգման ակտում և ոչ էլ սույն գործի դասաբանությամբ չի աղացուցվել:

Միաժամանակ, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ՀՀ կառավարության 11.12.2003 թվականի թիվ 1907-Ն որոշմամբ հաստատված ցանկում այդ աշխատանքները ուղղակի նվաճ չեն, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Դատարանը սխալ է մեկնաբանել այդ որոշման դահանգները:

2) Բողոքի երկրորդ հիմքը Վճռաբեկ դատարանը ֆինանսական առարկա չի դարձնում այն դատաճառաբանությամբ, որ բողոք բերած անձն ի հիմնավորումն իր տնտեսական փաստերի վերաբերյալ չի ներկայացրել:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր համարելով, դրա առկայությունը բավարար է դիտում ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով ՀՀ սնտեսական դատարանի 29.06.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 29.06.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-1574

Նախագահող դատավոր՝ Գ.Մախինյան

Դատավորներ՝ Դ.Խաչատրյան

Վ.Ավանեսյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1621(ՎԳ)

2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաբը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի նոյեմբերի 9-ին

դռնբաղ դատական նիստում, քննելով Արմինե Հակոբյանի և Սամվել Հակոբյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 14.05.2007 թվականի վճռի դեմ, ըստ հայցի՝ Արմինե Հակոբյանի և Սամվել Հակոբյանի ընդդեմ ՀՀ Կենտրոն նոտարական սարածֆի նոտար Ալվարդ Մելիքոնյանի, Անահիտ, Մարգարիտ, Քնարիկ Հակոբյանների՝ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ճանաչելու, ժառանգական գույքն առանձնացնելու, ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրերը մասնակի անվավեր ճանաչելու դահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորները դահանջել են ճանաչել ժառանգությունն ընդունած ժառանգներ՝ Երևանի Ա.Վեսունի 65 տարեկան և հողամասի նկատմամբ, տունը և հողամասը բաժանել իրենց և դատասալսանողների միջև՝ հավասար բաժիններով, ինչդեպ նաև մասնակի անվավեր ճանաչել ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրերը:

Աջաֆինյակ և Դավթաբեն համայնքների առաջին աշյանի դատարանի 19.02.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 14.05.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել Արմինե և Սամվել Հակոբյանները:

Վճռաբեկ բողոքին դատասալսան չի ներկայացվել:

2. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՐԻ ԻԽՄԲԵՐ, ՎԻՍԱՐԿՆԵՐ և ՊԱԽԱՆՉՈՒՄ

Սույն վճռաքել բողոքի քննվում է հետևյալ իխմբերի սահմաններում ներհիշյալ իխմնավորումներով.

1) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆադաֆուցիալական դասալարնոթյան օրենագրի 53-րդ հողվաժը, որի աղոթունոթում չի կիրառել ՀՀ ֆադաֆուցիալական օրենագրի 197-րդ, 305-րդ, 1215-րդ, 1216-րդ, 1225-րդ, 1226-րդ, 1234-րդ, 1237-րդ և 1246-րդ հողվաժները, որոնի ակտ է կիրառել, կիրառել է ՀՀ ֆադաֆուցիալական օրենագրի 1186-րդ և 1228-րդ հողվաժները, որոնի չակտ է կիրառել:*

Բողոք քերող անձը նավաժ ողոթումը դասճառաքանում է հետևյալ վիսարկներով.

Հայցվորներ Արմինե և Սամվել Հակոթյանները վիճելի անարժ գոյքի նախկին համասեֆականատեր Աղաքել Հակոթյանի և Մալաֆսիմ Կարադեսյանի ժառանգոթյան 1/2-րդ մասն ընողունաժ ժառանգ Արմեն Հակոթյանի երելխաներն են, հետևաքար առաջին հերքի ժառանգներ են:

Այսիննին՝ դասարանը հարվի չի առել հայցվորների հոր՝ Արմեն Հակոթյանի կողմից Աղաքել Հակոթյանի և Մալաֆսիմ Կարադեսյանի ժառանգոթյունը վիսասացի սիրադեսման և կառավարման եղանակով ընողունաժ լինելու և Արմեն Հակոթյանի ժառանգոթյան քացման դահին՝ 27.04.2006 թվականին վիճելի անարժ գոյքի 1/2-րդ մասը վերջինիս դասկանաժ լինելու հանգամանքները:

Նույն եղանակով ժառանգոթյունը ընողունել են նաև Արմինե և Սամվել Հակոթյանները: Մասնավորադես, նրանի Արմեն Հակոթյանի ժառանգոթյան քացման օրվանից վեց ամավա ընթացքում դիմել են նոսարին, այնուհետև, իրեց ժառանգական իրավունքները հասատելու դահանջով 28.09.2006 թվականին դիմել են դասարան և գորժի դասաֆնոթյան ժամանակ վիճարկվող դոս օրենքի ժառանգոթյան իրավունքի վկայագրերի գոթյոթյան մասին տեղեկանալով, 01.08.2006 թվականին դոս օրենքի ժառանգոթյան իրավունքի վկայագրերն անվավեր ճանասչելու դահանջով դիմել են դասարան: Վերոնոչյալ գորժողոթյուններով հասատավում է, որ Արմինե և Սամվել Հակոթյանները միջոցներ են ձեռնարկել ժառանգական գոյքը դահողանելու և այն երրող անձանց՝ Մարգարիս և Քնարիկ Հակոթյանների ոսնձգոթյուններից կամ հավակնոթյուններից դատոտանելու համար:

Վիճարկվող ժառանգոթյան իրավունքի վկայագրերը դասասխանողներին տվել են Արմեն Հակոթյանի ժառանգոթյան քացման օրվանից՝ 27.04.2006 թվականից հետո օրենքով սահմանվաժ վեց ամիսը դեռևս չլրացաժ՝ չունենալով սուոյգ տվյալներ վկայագիր ստանալու համար դիմաժ անձանցից քացի ժառանգոթյան նկասմամբ այլ ժառանգներ չլինելու վերաքերյալ:

Բացի այդ, ժառանգը կարող է առանց դասարան դիմելու ժառանգոթյունն ընողունել այն ընողունելու համար սահմանվաժ ժամկետի ավարտից հետո, եթե առկա է ժառանգոթյունն ընողունաժ մնացաժ բողոք ժառանգների համաձայնոթյունը: Հետևաքար Մարգարիս և Քնարիկ Հակոթյանների կողմից ժառանգոթյան ընողունման համար անհրաժեոտ եր մնացաժ բողոք ժառանգների համաձայնոթյունը, որը քացակալում է:

2) *Գորժով առկա է նոր երևան եկաժ հանգամանի:*

Արմինե Միխքարյանի 06.06.2006 թվականի և Հայկուռի Եղիաքարյանի 18.07.2006 թվականի ստացականների համաձայն՝ Արմեն Հակոթյանի ժառանգներ Արմինե և Սամվել Հակոթյանները վճարել են իրեց հոր՝ Արմեն Հակոթյանի ունեցաժ դարտերը: Վերոնոչյալ հանգամանի Արմինե և Սամվել Հակոթյաններին հայտնի է եղել, քայց նրանցից անկախ դասճառներով չի ներկայացվել դասարան և, հետևաքար, որդես նոր երևան եկաժ հանգամանք բողոքարկվող վճռի վերանայման հիմք է:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերող անձը դաժանաբան է բեկանել ՀՀ վերահսկող
դասարանի՝ 14.05.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան այլ կազմով նոր
ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ
փաստերը՝

1) Գործում առկա անհարժ գույքի սեփականության իրավունքի վկայականի և ՀՀ
կառավարությանն առընթեր անհարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Դավթաբեկի
սարածքային ստորաբաժանման 07.09.2006 թվականի սեղեկանքի համաձայն՝ Երևանի
Ա.Վեսունու թիվ 65 հասցեում գտնվող անհարժ գույքը (բնակելի տուն և սնամեքձ հողամաս)
սեփականության իրավունքով տրամադրվում է Աղաբեկ Հակոբյանին:

2) Մալախյան Սողոմոնի Կարադեյանը և Աղաբեկ Սեփանի Հակոբյանը եղել են
ամուսիններ, որոնց ամուսնությունը գրանցված է եղել ՀՀ արդարադատության
նախարարության ֆաղափսցիական կացության ակտերի գրանցման մարմնում:

Վերջիններս եղել են դասախանութներ Անահիս, Մարգարիս և Քնարիկ
Հակոբյանների և հայցվորների հոր՝ Արմեն Հակոբյանի ծնողները:

3) Թիվ 056318 մահվան վկայականի համաձայն՝ Աղաբեկ Հակոբյանը մահացել է
13.03.1997 թվականին, իսկ թիվ 163905 մահվան վկայականի համաձայն՝ Մալախյան
Կարադեյանը մահացել է 08.06.2001 թվականին:

4) Երևանի Աջափնյակ համայնքի թաղապետարանի 30.08.2006 թվականի
սեղեկանքի համաձայն՝ Արմեն Հակոբյանը մինչև մահը՝ 27.04.2006 թվականը բնակվել է
Երևանի Ա.Վեսունու թիվ 65 սանը:

5) Երևանի Աջափնյակ համայնքի թաղապետարանի 29.08.2006 թվականի
սեղեկանքի համաձայն Անահիս Հակոբյանը բնակվում է Ա.Վեսունու թիվ 65 սանը:

6) 08.31.2006 թվականին սրված թիվ 066145 մահվան վկայականի համաձայն՝
Արմեն Հակոբյանը մահացել է 27.04.2006 թվականին:

7) 01.08.2006 թվականին ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրերում
որդես ժառանգատուների ժառանգներ լոսարի կողմից նշվել են Անահիս Հակոբյանը, ինչդես
նաև վերջինիս համաձայնությամբ՝ Մարգարիս և Քնարիկ Հակոբյանները:

8) Արմինե և Սամվել Հակոբյանները Արմեն Հակոբյանի ժառանգության բացման
օրվանից վեց ամսվա ընթացքում՝ 28.09.2006 թվականին դիմել են դասարան՝ իրենց
ժառանգական իրավունքները հաստատելու դաժանաբան և գործի դասաֆննության ժամանակ,
սեղեկանալով 01.08.2006 թվականի՝ ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրերի
գոյության և դրանցով իսկ ժառանգական գույքի նկատմամբ Մարգարիս և Քնարիկ
Հակոբյանների հավակնությունների մասին, դիմել են դասարան՝ 01.08.2006 թվականի ըստ
օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրերն անվավեր ճանաչելու դաժանաբանով:

9) Արմինե Մխիթարյանի 06.06.2006 թվականի և Հայկուհի Եղիազարյանի
18.07.2006 թվականի ստացականների համաձայն՝ Արմեն Հակոբյանի ժառանգներ Արմինե
և Սամվել Հակոբյանները վճարել են իրենց հոր՝ Արմեն Հակոբյանի ունեցած դարձերը:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը
զգնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հեժկյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի համաձայն՝ ժառանգությունն ընդունվում է ժառանգությունն ընդունելու կամ ժառանգական իրավունքի վկայագիր ստանալու մասին դիմումը ժառանգության բացման վայրի նոտարին հանձնելով: Եթե այլ բան աղացուցված չէ, աղա ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունված է համարվում, երբ նա սկսում է փաստացի սիրադեմել կամ կառավարել ժառանգված գույքը:

Նույն օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ ընդունված ժառանգությունը ժառանգության բացման ժամանակից համարվում է ժառանգի նախնադ, անկախ այդ գույքի նկատմամբ ժառանգի իրավունքի դեմական գրանցումից, եթե նման իրավունքը ենթակա է գրանցման:

Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ օրենսդիրը նախատեսել է ժառանգության ընդունման երկու եղանակ՝ ժառանգությունն ընդունելու կամ ժառանգական իրավունքի վկայագիր ստանալու մասին դիմումը ժառանգության բացման վայրի նոտարին հանձնելը և ժառանգի կողմից ժառանգությունը փաստացի սիրադեմելը կամ կառավարելը: Ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունված է համարվում, երբ նա սկսում է փաստացի սիրադեմել այդ գույքը, ինչը հանդիսանում է ժառանգական գույքի նկատմամբ ժառանգի սեփականության իրավունքի ծագման նախադայման:

Սույն ֆաղաֆացիական գործում առկա Երևանի Աջափնյակ համայնքի քաղադեսարանի 30.08.2006 թվականի սեղեկանքի համաձայն՝ Արմեն Հակոբյանը մինչև մահը՝ 27.04.2006 թվականը, բնակվել է Երևանի Ա.Վստունու թիվ 65 սանը: Այսինքն՝ վեճի առարկա գույքը փաստացի սիրադեման ուժով ընդունել է ժառանգությունը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1186-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ ժառանգության զանգվածի մեջ է մտնում ժառանգության բացման օրը ժառանգատունի նախնադ հանդեպ գույքը՝ ներառյալ դրամը, արժեթղթերը, գույքային իրավունքները և դարձականությունները:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռադեկ դատարանը արձանագրում է, որ վեճի առարկա գույքը Արմեն Հակոբյանի մահից հետո ներառված է եղել նրա ժառանգության զանգվածի կազմում:

Հետևաբար անհիմն է հայցի մերժման հիմքում դրված Վերաբնիչ դատարանի վճռի դատաձառաբանությունն այն մասին, որ Արմեն Հակոբյանը Աղադեկ Հակոբյանի և Մալաբախմ Կարադեսյանի մահից հետո բնակվելով վեճի առարկա սանը, նոտարական գրասենյակ չի դիմել և օրենքով սահմանված կարգով ժառանգությունը չի ձևակերդել, հետևաբար վեճի առարկա գույքը նրան չի դասկանել:

Ինչ վերաբերում է Վերաբնիչ դատարանի կողմից ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1228-րդ և 1246-րդ հոդվածների չկիրառմանը, ինչդեպ նաև հայցվորների կողմից Արմեն Հակոբյանի ժառանգությունն ընդունած լինելուն, աղա Վճռադեկ դատարանը չի անդրադառնում այդ փաստարկների գնահատմանը, քանի որ դրանք Վերաբնիչ դատարանում ֆննդության առարկա չեն դարձել (իսկ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածը չի կիրառվել) վեճի առարկա գույքը ժառանգության զանգվածի կազմում ներառված չլինելու դատաձառաբանությամբ:

2) *Բողոքի երկրորդ հիմքը Վճռադեկ դատարանը զնախատեսման առարկա չի դարձնում հեժկյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ նոր երևան եկած հանգամանքների հետևանքով դատարանը ակտի վերանայման

համար հիմք են գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք հայտնի են եղել գործին մասնակցող անձանց, բայց նրանցից անկախ դասճառներով չեն ներկայացվել դասարան:

Մինչդեռ, բողոք բերած անձը, Արմեն Հակոբյանի դատերը Արմինե և Սամվել Հակոբյանների կողմից վճարված լինելու հանգամանքը ներկայացնելով որդես նոր երևան եկած հանգամանք, չի հիմնավորել դրանք դասարան ներկայացնելու իրական արգելի առկայությունը:

Այսպիսով, բողոքի առաջին հիմքի հիմնավոր լինելը բավարար է ՀՀ ֆաղափարակալան դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն՝ վճռաբեկ բողոքը բավարարելու և Վերաքննիչ դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ստորադաս դասարանի կողմից հաստատված փաստական հանգամանքները թույլ են տալիս սույն գործով կիրառել ՀՀ ֆաղափարակալան դասավարտության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով նախատեսված դասական ալսը փոփոխելու Վճռաբեկ դասարանի լիազորությունը, քանի որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտադրության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դասաքննության իրավունքի սարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նեված իրավունքի խախտման տեսակյունից:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարակալան դասավարտության օրենսգրքի 236-239 հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակի: Բեկանել ՀՀ ֆաղափարակալան վերաքննիչ դասարանի 14.05.2007 թվականի վճիռը և փոփոխել այն:

2. Արմինե և Սամվել Հակոբյանների հայցը բավարարել՝ մասնակի անվավեր ճանաչել ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրերը՝ Մարգարիտ և Քնարիկ Հակոբյանների մասով: Արմինե և Սամվել Հակոբյաններին ճանաչել Արմեն Հակոբյանի ժառանգությունն ընդունած ժառանգներ և ճանաչել նրանց սեփականության իրավունքը Երևանի Ա.Վեսունի 65 սան և հողամասի 1/2 մասի նկատմամբ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՆՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2346
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Նազարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1655(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի նոյեմբերի 9-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով «Հայջրմուղկոյուղի» ՓԲ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 14.08.2007 թվականի թիվ S-2346 քաղաքացիական գործով կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ Ընկերության դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) և ՀՀ բնադատականության նախարարության՝ բնադատականական դատական ծառայության (այսուհետ՝ Տեսչություն) ստուգման ակտերն անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դիմում է անվավեր ճանաչել Ծառայության և Տեսչության ստուգման ակտերը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 14.08.2007 թվականի վճռով դիմումը մերժվել է:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, վիստարկները և դատանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով:

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ, 55-րդ հոդվածները, չի կիրառել նույն օրենքի 46-րդ հոդվածը, «ՀՀ-ում ստուգումների կազմակերպման և ակտիացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ և 8-րդ հոդվածների, ինչպես նաև «Բնապահպանման և բնօգտագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենքի կիրառումն սպառնալից միջոցառումների մասին» ՀՀ կառավարության 17.10.2001 թվականի թիվ 986 որոշման պահանջները, կիրառել է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածը, որը չպետք է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասճանաչվել է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը գտել է, որ Ծառայության ստուգման ակտի հիմքում ընկած Տեսչության ստուգման ակտը ենթակա չէ բողոքարկման, քանի որ շահագրգիռ կողմը բաց է թողել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածի 1-ին մասի (դ) ենթակետով սահմանված բողոքարկման ժամկետը:

Ըստ բողոք բերող անձի՝ Տեսչության ստուգման ակտը Ընկերության համար որևէ իրավունքներ և դատարանություններ սահմանելու, փոփոխելու, վերացնելու կամ ճանաչելու ուղղված չէ, որովհետև դատարանը վարչական ակտի հիմնական հասկանիլի է:

Հետևաբար Ծառայության ստուգման ակտը վիճարկելիս անձը իրավունք և հնարավորություն դեմ է ունենա անդրադառնալու Տեսչության ակտի իրավական հիմնավորվածությանը, ինչպիսի իրավունքից Դասարանը գրել է Ընկերությանը:

Տեսչության ակտի հրատարակումից հետո Ծառայության ակտը հրատարակվել է 564 օր հետո, այսինքն՝ ««Բնադատական և բնօգտագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենքի կիրարկումն ադախովող միջոցառումների մասին» ՀՀ կառավարության 17.10.2001 թվականի թիվ 986 որոշման 8-րդ կետով սահմանված ժամկետի խախտմամբ:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատարան է բեկանել ՀՀ սնտասական դատարանի 14.08.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճարել բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ծառայության ստուգման ակտով Ընկերությանը առաջադրվել է դեմական բյուջե վճարվելիք դատարանություն՝ 30.483.000 ՀՀ դրամի չափով:

2) Ծառայության ակտի հիմքում դրվել է Տեսչության ստուգման ակտը:

3) Տեսչության ստուգման ակտով արձանագրվել են 2004 թվականի երկրորդ կիսամյակում և 2005 թվականի 9 ամիսների ընթացքում ջրի ծախսի ցուցանիշները և Ընկերությանը որևէ դատարանություն չի առաջադրվել:

4. Վճարել դատարանի դասճանաչությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճարել դատարանը գտնում է, որ՝

բողոքը հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ և 55-րդ հոդվածները սահմանում են վարչական ակտի հասկացությունը, ստակները և գրավոր վարչական ակտին ներկայացվող դատարանները, իսկ 71-րդ հոդվածը՝ վարչական բողոք բերելու ժամկետները:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Տեսչությունը կազմել է ակտ, որով կատարել է ջրի օգտագործված ծավալի հաշվարկ: Նշված ակտն ըստ էության ամրագրել է բնօգտագործման վճարի օբյեկտի հանդիսացող ջրի օգտագործված ծավալի հաշվարկ և ստեղծություններ ծախսված ծավալի վերաբերյալ:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական վարույթը վարչական ակտ ընդունելու ուղղված գործողությունն է: Նույն օրենքի 20-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական վարույթը բաղկացած է միմյանց հետ փոխկադակցված՝ հարուցման, ընթացիկ և եզրափակիչ փուլերից:

Վարչական վարույթը հարուցվում է անձի (անձանց) դիմումի կամ վարչական մարմնի նախաձեռնության հիման վրա (հարուցման փուլ): Դիմումին կամ վարչական մարմնի նախաձեռնությանը համադասաստիսան իրականացվում են վարչական գործի ֆինանսական հետ կապված՝ սույն օրենքով նախատեսված գործառնությունները (ընթացիկ փուլ): Վարչական վարույթը եզրափակվում է վարչական ակտի ընդունմամբ (եզրափակիչ փուլ): Հետևաբար, վարչական վարույթը մի գործընթաց է, որը կարող է բաղկացած լինել մի քանի փուլերից, և այդ բոլոր փուլերը հետադիմում են մեկ նդասակ, այն է՝ վարչական ակտի ընդունումը:

«Բնադահդանական և բնօգսագործման վճարների մասին» ՀՀ օրենքի կիրառումն ադդահովդ միջոցառումների մասին» ՀՀ կառավարության 17.10.2001 թվականի թիվ 986 որոշման 9-րդ կետի համաձայն՝ օրենքով սահմանված կարգով չվճարված գումարների վճարումը ադդահովվում է դասական կարգով՝ հարկային մարմնի ներկայացրած հայցի հիման վրա:

Նույն որոշման 10-րդ կետի համաձայն՝ բնադահդանական և բնօգսագործման վճարների հաշվարկման և վճարման ձեռնդդումը սսուօգելու նդդասակով բնադահդանական և հարկային մարմինները կարող են վճար վճարողների մոտ կասարել համասեղ թեմասիկ սսուօգումներ:

Սույն ֆադդագիական գործով Ծառայության սսուօգման ակսով Ընկերության նկասմամբ առաջադրված դարսավորդդումների հիմնում դրված է Տեսչության սրամադրած սեղեկոդդումները: Մինչդեռ, Տեսչության սսուօգման ակսով Ընկերությանը որևէ դարսավորդդում չի առաջադրվել և որևէ իրավունք չի սահմանափակվել:

Հետևաբար Տեսչության սսուօգման ակսում բացակայում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ և 55-րդ հոդվածներով սահմանված՝ վարչական ակտին բնորոշ հասկանիւները, որդդիսի դայմաններում Վճարեկ դասարանը գսնում է, որ սույն վեձի նկասմամբ նեված օրենքի 71-րդ հոդվածը կիրառելի չէ:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 46-րդ հոդվածի խախտման մասին վճարեկ բողոքի հիմքը Վճարեկ դասարանն անհիմն է համարում այն դասձառաբանոդդամբ, որ ՀՀ կառավարության 17.10.2001 թվականի թիվ 986 որոշման 7-րդ և 8-րդ կետերով նախատեսված ժամկետները չեն կարող նույնացվել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 46-րդ հոդվածով նախատեսված ժամկետի հետ:

Տեսչության սսուօգման ակսը վարչական վարույթի ընթացքում ընդունված և կոնկրետ իրավիձակ արձանագրող (սվյալ դեդդում՝ բնօգսագործման վճարի օբյեկտ համարվող սսուրերկրյա ջրի դակաս հաշվարկված ծավալ) փասսաթուղթ է, այլ ոչ թե վարչական ակտ, ֆանի որ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի իմասսով վարչական ակսը բնորոշող հասկանիւ է համարվում արսափն ներգործոդդումը, հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նդդասակ հետադդդելը, և այդ ակսը դեխ է ուղղված լինի անձանց համար իրավունքներ և դարսականոդդումներ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերականգնելուն կամ ձանաչելուն:

Վճարեկ դասարանը գսնում է, որ Տեսչության սսուօգման ակսը «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի իմասսով չի կարող գնահասվել որդդես վարչական ակտ, ֆանի որ այն անմիջականորեն ուղղված չէ անձանց համար իրավունքներ և դարսականոդդումներ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերականգնելուն կամ ձանաչելուն:

Այդդիսով, բողոքի հիմքի մասնակիորեն հիմնավոր լինելը Վճարեկ դասարանը

բավարար է համարում ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով Դասարանի 14.08.2007 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 14.08.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դաշից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-742
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Հակոբյան
Դատավորներ՝ Ա.Խառնասյան
Լ.Գրիգորյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1603(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի նոյեմբերի 9-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Մամո Ամոյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 15.02.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Մամո Ամոյանի հայցի ընդդեմ «Ձեներալ սրանստորդ մենյուֆեֆչիկոգ ֆամիկի» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ աշխատավարձը և հաշվարկված տոկոսները բռնագանձելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դախանջել է բռնագանձել Ընկերությունից 478.671 ՀՀ դրամ չվճարված աշխատավարձը և 305.145 ՀՀ դրամ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված տոկոսների գումարները:

ՀՀ Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 09.11.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Վերաքննիչ դատարանի 15.02.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ վճռվել է բռնագանձել դատասխանողից 478.671 ՀՀ դրամ որդես չվճարված աշխատավարձի գումար, իսկ 305.145 ՀՀ դրամի չափով հաշվարկված՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված տոկոսների դախանջի մասով, հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Մամո Ամոյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը, ինչի արդյունքում չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1-ին

հողվածի 4-րդ մասը, ինչպես նաև 411-րդ հողվածի 1-ին մասը, որոնք պետք է կիրառվեն:

Բողոք բերած անձը վճարելի բողոքի սույն հիմքը դասառաքանել է հետևյալ փաստերով.

Վերաբնիչ դասարանը նշել է, որ չի ներկայացվել աղացույց այն մասին, որ Ընկերությունը Մամո Ամոյանին հասանելի աշխատավարձը չվճարելու կամ ուժ չվճարելու դեպքում դադարավորվել է վերջինիս վճարել ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված տոկոսները:

Բացի այդ, Ընկերության և Մամո Ամոյանի միջև առկա չէ վնասների հատուցման այլ կարգ կամ տարբերակային չափ:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատախազին է բեկանել Վերաբնիչ դասարանի 15.02.2007 թվականի վճռի՝ հայցը մերժելու մասը, փոփոխել այն և բռնազանգեղ դատախազանոց 305.145 ՀՀ դրամ որդես չվճարված աշխատավարձի նկատմամբ հաշվարկված տոկոսներ:

3. Վճարելի բողոքի ֆինոթյան համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարելի բողոքի ֆինոթյան համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ընկերության 26.09.2006 թվականի թիվ 01/113 տեղեկանքի համաձայն՝ 26.09.2006 թվականի դրությամբ Մամո Ամոյանի նկատմամբ դադարը կազմել է 478.671 ՀՀ դրամ:

2) Վերաբնիչ դասարանը ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված տոկոսների բռնազանգեղման դատախազին մերժել է՝ դասառաքանելով, որ հայցվորը դասարանին չի ներկայացրել աղացույց այն մասին, որ Ընկերությունն աշխատավարձը չվճարելու կամ ուժ չվճարելու դեպքում դադարավոր է վճարել վերոհիշյալ հոդվածով նախատեսված տոկոսները:

4. Վճարելի դասարանի դասառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքի սահմաններում Վճարելի դասարանը գտնում է, որ այն հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 198-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ եթե գործատուի մեղքով աշխատավարձը և դրան հավասարեցված այլ վճարումներ կատարվում են սահմանված ժամկետների խախտումով, աղա գործատուն աշխատողին օրենքով սահմանված չափերով և կարգով վճարում է տուժանք:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ընտանեկան, աշխատանքային, բնական դատարների օգտագործման և օրջակա միջավայրի դաշտառության հարաբերությունները կարգավորվում են ֆաղափացիական օրենսդրությամբ և այլ իրավական ակտերով, եթե այլ բան նախատեսված չէ ընտանեկան, աշխատանքային, հողային, բնական և այլ հատուկ օրենսդրությամբ:

Սահմանված կարգով և ժամկետներում աշխատողին աշխատանքի վարձատրության գործատուի դադարավորությունների չկատարման կամ ոչ դատառ կատարման դեպքում վճարման ենթակա տուժանքի չափի և վճարման կարգի վերաբերյալ կանոններ ՀՀ աշխատանքային օրենսդրությամբ սահմանված չեն, հետևաբար այդ իրավահարաբերությունների կարգավորման նկատմամբ դատառ է կիրառվել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի համադատաստիան դրույթները:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ուրիշ

դրամական միջոցներն ամօրինի դաշեցի, դրանք վերադարձնելուց խուսափելու, վճարման այլ կեսանցով դրանք օգտագործելու, կամ այլ անձի հաշվին անհիմն ստանալու կամ խնայելու դեպքում այդ գումարին վճարվում են տկոսներ: Տկոսները հաշվարկվում են կեսանցի օրվանից մինչև դադարման օրը՝ ըստ համադասասխան ժամանակահատվածների համար Հայաստանի հանրադատության կենտրոնական բանկի սահմանած բանկային տկոսի հաշվարկային դրույքների:

«Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի համաձայն՝ աշխատավարձը գործատուների կողմից աշխատողներին նրանց կատարած աշխատանքի դիմաց դրամական կամ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված այլ ձևերով կատարվող վճարումն է:

Հայաստանի Հանրադատությունում յուրաքանչյուր աշխատող ունի իր կատարած աշխատանքի համար աշխատավարձ ստանալու իրավունք: Աշխատավարձի վճարման օրվանից աշխատողի մոտ ծագում է գործատուից այն դաշխանջելու իրավունք: Այսինքն՝ աշխատավարձի վճարման համար սահմանված ժամկետից դրա նկատմամբ ծագում է աշխատողի սեփականության իրավունքը (սույն իրավական խնդրի վերաբերյալ նմանատիպ դիմումներում է հայտնել նաև ՀՀ սահմանադրական դատարանը՝ 04.10.2006 թվականի թիվ ՄԳՈ-649 որոշմամբ), հետևաբար սույն գործով Ընկերությունը ժամանակին չվճարելով հայցվորի աշխատավարձը՝ ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի իմաստով ամօրինի դաշեց է վերջինիս դրամական միջոցները (տե՛ս, օրինակ՝ Մարտին Ազատյան ընդդեմ «Ալթալայի ԼՀԿ» ՓԲԸ, 10.10.2007թ., ֆաղափացիական գործ 03-1321(ՎԳ) (աշխատավարձը և աղբյուրային աժեֆների գումարը բռնագանձելու դաշխանջով)):

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործատուի և աշխատողի միջև կնքված՝ աշխատանքի վարձատրության չափն ու դայանաները սահմանող դայանագրով և իրավական այլ ակտերով աշխատավարձի չվճարման համար տկոսների այլ չափ սահմանված չլինելու դայանաներում, Ընկերության կողմից չվճարված աշխատավարձի նկատմամբ տկոսներն ենթակա են հաշվարկման ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված կարգով:

Հետևաբար Վերաքննիչ դատարանի վճռի հիմքում դրված դասձառաբանությունն այն մասին, որ հայցվորը դատարանին չի ներկայացրել աղացույց, որ Ընկերությունը աշխատավարձը չվճարելու կամ ուժ չվճարելու դեպքում դադարվոր է վճարել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված տկոսները, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է անհիմն:

Այսդիմով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայությունը ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով Վերաքննիչ դատարանի 15.02.2007 թվականի վճռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 15.02.2007 թվականի վճռի՝ հայցը մերժելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաշից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՆՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դասարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1416 (ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-1975, 07-2007/2007թ.

Նախագահող դասավոր՝ Վ.Ավանեսյան
Դասավորներ՝ Գ.Մասինյան
Դ.Խաչատրյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական ղալաթը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

Նախագահողը՝ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցողը՝ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ

2007 թվականի նոյեմբերի 9-ին

դռնբաղ դասական նիստում, ֆննելով Ռիչարդ Հակոբյանի օրինական ներկայաղուղիչ Աննա Բաղդասարյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դասարան) 25.06.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըս հայղի Ռիչարդ Հակոբյանի օրինական ներկայաղուղիչ Աննա Բաղդասարյանի ընդդեմ Լուան Ավեսիսյանի, Արթուր Հակոբյանի և երրող անձ Արաբկիրի սարածֆային նոսարական գրասենյակի՝ ժառանգական գույքում 1/2-րդ բաժնի նկասմամբ սեֆականության իրավունքը ճանաչելու և կսակն անվավեր ճանաչելու ղաահանղների մասին և ըս հայղի Տիգրան Հակոբյանի ընդդեմ Լուան Ավեսիսյանի, Արթուր Հակոբյանի, Ռիչարդ Հակոբյանի (օրինական ներկայաղուղիչ Աննա Բաղդասարյանի)՝ ժառանղությունն ընդունելու համար նախասեսված ժամկետը բաղ թողնելու ղասճառնեղը հարղելի ճանաչելու, ժառանղությունն ընդունած ժառանղ ճանաչելու և ժառանղական գույքի մասի նկասմամբ սեֆականության իրավունքը ճանաչելու ղաահանղների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դասավարական նախաղասմությունը.

Դիմելով դասարան՝ Ռիչարդ Հակոբյանի օրինական ներկայաղուղիչը ղաահանղել է Լևոն Հակոբյանի ժառանղական գույքի 1/2-րդ բաժնի նկասմամբ ճանաչել Ռիչարդ Հակոբյանի սեֆականության իրավունքը և անվավեր ճանաչել Լևոն Հակոբյանի 19.01.2004 թվականի կսակը:

Դիմելով դասարան՝ Տիգրան Հակոբյանը ղաահանղել է հարղելի համարել ժառանղությունն ընդունելու համար նախասեսված ժամկետի բաղթողման ղասճառնեղը, որղես ղարսաղիր բաժնի իրավունղ ունեղող ժառանղի ժառանղությունն ընդունած ճանաչել և ճանաչել իր սեֆականության իրավունքը Լևոն Հակոբյանի ժառանղական գույքի՝ օրենղով իրեն հասանելիբ բաժնի նկասմամբ:

Երևանի Արաբկիր և Քանախե-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 03.08.2006 թվականի վճռով Ռիչարդ Հակոբյանի օրինական ներկայացուցչի հայցը՝ ժառանգական գույքում 1/2-րդ բաժնի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դահանջի մասին բավարարվել է մասնակի, Տիգրան Հակոբյանի հայցը՝ մերժվել:

Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 30.03.2007 թվականի վճռով Ռիչարդ Հակոբյանի օրինական ներկայացուցչի հայցը՝ կտակն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին բավարարվել է:

Վերաբնիչ դատարանի 07.06.2007 թվականի որոշմամբ նշված երկու ֆաղափացիական գործերը միացվել են մեկ վարույթում:

Վերաբնիչ դատարանի 25.06.2007 թվականի վճռով Ռիչարդ Հակոբյանի օրինական ներկայացուցչի հայցը բավարարվել է մասնակի՝ ճանաչվել է Ռիչարդ Հակոբյանի սեփականության իրավունքը ժառանգական գույքի 1/8-րդ բաժնի նկատմամբ, իսկ կտակն անվավեր ճանաչելու դահանջը մերժվել է: Տիգրան Հակոբյանի հայցը բավարարվել է՝ ճանաչվել է նրա սեփականության իրավունքը ժառանգական գույքի 1/8-րդ բաժնի նկատմամբ:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ռիչարդ Հակոբյանի օրինական ներկայացուցիչը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2.Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Վերաբնիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1202- րդ հոդվածը, «Նոտարիատի մասին» ՀՀ օրենքի 56-րդ հոդվածը, չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 298-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերը, 1211-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 6-րդ և 1230-րդ հոդվածի 3-րդ մասերը, որոնք պետք է կիրառել, սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1211-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, 1211-րդ հոդվածի 1-ին մասը:

Բողոք բերած անձը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբնիչ դատարանը, չնայած հաստատված է համարել այն հանգամանքը, որ կտակում փոփոխությունները կատարվել են ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1202-րդ հոդվածի, «Նոտարիատի մասին» ՀՀ օրենքի 56-րդ հոդվածի դահանջների խախտմամբ, այնուամենայնիվ, հայցը մերժելով, դա կտակն անվավեր ճանաչելու հիմք չի համարել՝ նշելով, որ կտակը կազմված է օրենքին համադատաստիսան՝ դրանով իսկ հնարավոր համարելով կտակի փոփոխումը նոտարի կողմից՝ նախկին կտակի վրա նշում կատարելու և նշման սակ ստորագրելու միջոցով:

Վերաբնիչ դատարանը, հաստատված համարելով այն հանգամանքը, որ կտակում կատարված ուղղումը (ինչը, ըստ ՀՀ օրենսդրության, կոչվում է «կտակը փոփոխել») կատարվել է օրենքների դահանջների խախտումներով, չի կիրառել կտակի ձևը չդաժողանելու հետևանքով այն անվավեր ճանաչելու մասին ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1211-րդ հոդվածի 3-րդ մասի նորմը, ինչդեռ մաս գործարքի հասարակ գրավոր ձևը չդաժողանելու հետևանքով դրա անվավերության ընդհանուր կանոններ սահմանող ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 298-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերը:

Վիճարկվող կսակում թույլ է սրվել ոչ թե վրիդակ կամ այն կազմելու, usnrագրելու կամ վավերացնելու կարգի այլ անճան խախտում, այլ կսակարարը (ըստ նոսարի) իր կամքով Լուան Ավեսիսյանին «գրվել է» բնակարանի 1/2-ի նկատմամբ բաժին ձեռք բերելու հնարավորությունից: Վերը նշվածը ծննդյան արտերթի կամ իրեն դասակարգող գույքի հասցեում կատարված սառնասիսայի կամ թվասիսայի ուղղում չէ, որդեսգի համարվի վրիդակի ուղղում:

Բացի այդ, Վերաբնիչ դասարանը, փաստելով, որ կսակում նշված Լուան Ավեսիսյանը և Արթուր Հակոբյանը չեն վիճարկում կսակը, սխալ է մեկնաբանել օրենքը, քանի որ կսակն անվավեր ճանաչելու դատարանը կարող են ներկայացնել ոչ միայն ըստ կսակի ժառանգները, այլ բոլոր այն անձինք, ում իրավունքը խախտվել է այդ կսակով:

Այսպիսով, Վերաբնիչ դասարանը, թույլ տալով դասավարակյալ իրավունքի նորմի խախտում, այն է՝ բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չհետազոտելով գործով ձեռք բերված աղյուցյուցները, չի կիրառել ՀՀ փառագիտական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 6-րդ և 1230-րդ հոդվածի 3-րդ մասերը, որոնք դեմ է կիրառել:

2) *Վերաբնիչ դասարանը կիրառել է ՀՀ փառագիտական օրենսգրքի 1194-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը չպետք է կիրառել:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատարանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբնիչ դասարանը, Տիգրան Հակոբյանին ճանաչելով դատարանի բաժնի իրավունք ունեցող ժառանգ, թույլ է տվել նյութական իրավունքի նորմի խախտում, քանի որ դատարանի բաժնի իրավունք ձեռք բերելու հիմք է հանդիսանում ժառանգի՝ ժառանգության բացման դատարանի հասցեում կամ անգործունակ լինելը: Մինչդեռ, ինչպես երևում է գործով ձեռք բերված աղյուցյուցներից, Տիգրան Հակոբյանն օրենքով սահմանված կարգով սահմանափակ գործունակ է ճանաչվել միայն 18.02.2005 թվականին, այսինքն՝ ժառանգության բացման դատարանի մեկ արի անց:

3) *Վերաբնիչ դասարանը խախտել է ՀՀ փառագիտական դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը, ինչպես նաև 48-րդ հոդվածը:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատարանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբնիչ դասարանը սխալ է գնահատել Լուան Ավեսիսյանի կողմից 29.07.2004 թվականին կազմած և 02.08.2004 թվականին ԱՄՆ-ի Լոս Անջելես փառագիտական աղյուցիով վավերացված լիազորագիրը, Լուան Ավեսիսյանի և Արթուր Հակոբյանի կողմից ժառանգությունը 02.08.2004 թվականին ընդունելու մասին փաստաբան Արթուր Գրիգորյանի 12.08.2004 թվականի հարցման վերաբերյալ նոսար Է.Շաբոյանի դատաստանը, որի համաձայն՝ Լուան Հակոբյանի ժառանգության ընդունման համար դիմել են Աննա Բաղդասարյանը և Արթուր Հակոբյանը, ինչպես նաև նոսարի կողմից Արթուր Հակոբյանին և Լուան Ավեսիսյանին ուղարկված գրությունը, որով նրանք հրավիրվել են Լուան Հակոբյանի մահից հետո մնացած ժառանգության ընդունմանը:

Նշված փաստական տեղեկություններով հաստատվում է այն հանգամանքը, որ Լուան Ավեսիսյանը և Արթուր Հակոբյանը չէին կարող 02.08.2004 թվականին դիմել նոսարական գրասենյակ Լուան Հակոբյանից հետո մնացած ժառանգությունն ընդունելու համար:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատարանին է բեկանել ՀՀ փառագիտական վերաբնիչ դասարանի 25.06.2007 թվականի վճիռը:

3.Վճարել բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 19.01.2004 թվականի կսակով Լևոն Հակոբյանը Երևանի Վ.Համբարձումյան փողոցի 8/1 շենքի թիվ 44 բնակարանը և այդ բնակարանում գտնվող գույքը կսակել է Արթուր Հակոբյանին և Լուան Ալեքսանի Ալեքսիայանին: Կսակում «և Լուան Ալեքսանի Ալեքսիայանին ծնված մեկը մարտի, հազար ինը հարյուր ֆանհինգ թ.» բառերը գրիչով ջնջված են:

2) Լևոն Հակոբյանը մահացել է 06.02.2004 թվականին:

3) Ռիչարդ Հակոբյանի կողմից Լևոն Հակոբյանի ժառանգական գույքն ընդունելու մասին Ռիչարդ Հակոբյանի օրինական ներկայացուցիչ Աննա Բաղդասարյանը նոտարական գրասենյակին հայտարարություն է սվել 26.07.2004 թվականին, իսկ Արթուր Հակոբյանը՝ 02.08.2004 թվականին:

4) Նոսար Է.Շաբոյանի 14.09.2004 թվականի գրության համաձայն՝ Լևոն Հակոբյանի մահից հետո մնացած ժառանգական գույքն ընդունելու համար 02.08.2004 թվականին հայտարարություն է ներկայացրել նաև Լուան Ալեքսիայանը:

5) Երևանի Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին այսանի դատարանի 18.02.2005 թվականի վճռով Տիգրան Լևոնի Հակոբյանը ճանաչվել է սահմանափակ գործունակ: Վճռով հաստատվել է, որ դատաբժեկական եզրակացության համաձայն՝ Տիգրան Հակոբյանը 1999 թվականից սագիտուն հետազոտման է ենթարկվել, և ախտորոշվել է Օլիգոֆրենիա չափավոր արտահայտված դեբիլություն, որի հետևանքով համարվել է զինծառայության համար ոչ տրիսանի: 20.04.1999 թվականին նա հաշտված է վերցվել, և նրան սրվել է հաշտվածությունը երրորդ խումբ:

4.ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆԱԳՐԱՆՈՒՄՆԵՐ և ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1202-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ կսակարան իրավունք ունի կսակ կազմելուց հետո ցանկացած ժամանակ վերացնել, փոփոխել կամ լրացնել իր կսակը, ընդ որում, նա Պատկար չէ նշել կսակը վերացնելու, փոփոխելու կամ լրացնելու դատաբանները: Նույն հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ կսակը վերացնելու, փոփոխելու կամ լրացնելու մասին հայտարարությունը դեմ է արվի կսակ կազմելու համար՝ նույն օրենսգրքով սահմանված ձևով: «Նոտարիատի մասին» ՀՀ օրենքի 56-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ կսակը կարող է վերացվել կամ փոփոխվել կսակարարի կողմից՝ համադատաստիսան դիմում սալու կամ նոր կսակ կազմելու ձևով:

ՀՀ արդարադատության նախարարի «Հայաստանի Հանրապետության դատական նոտարական գրասենյակների կողմից նոտարական գործողություններ կատարելու կարգի մասին հրահանգը հաստատելու մասին» 14.08.2000 թվականի թիվ 523 հրամանի 68-րդ կետի 4-րդ դրույթի համաձայն՝ եթե վավերացվող կամ հաստատվող գործարքի կամ այլ փաստաթղթի նախագծում կատարվել են փոփոխություններ, լրացումներ կամ ուղղումներ, առկա կողմերի ստորագրություններից առաջ նոտարն իր ձեռքով նշում է կատարում կատարված փոփոխությունների, լրացումների կամ ուղղումների ֆանակի և սեղի (վերնագիր, նախաբան, կետ, ենթակետ, դրույթներ) մասին: Մույն նշումը չդրույթակող փաստաթղթում կատարված փոփոխությունները, լրացումները կամ ուղղումներն անվավեր են:

Մույն ֆաղափացիական գործով 19.01.2004 թվականի կսակով Երևանի Վ.Համբարձումյան փողոցի 8/1 շենքի թիվ 44 բնակարանը և այդ բնակարանում գտնվող գույքը կսակվել են Արթուր Հակոբյանին և Լուան Ալեքսիայանին: Կսակում «և Լուան Ալեքսանի Ալեքսիայանին» բառերը գրիչով ջնջված են:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ 19.01.2004 թվականին կազմված կսակում արված ջնջումը (փոփոխությունը) կասարվել է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1202-րդ հոդվածի, «Նոսարիաի մասին» ՀՀ օրենքի 56-րդ հոդվածի, ինչդես նաև ՀՀ արդարադասության նախարարի «Հայասանի Հանրադեսության դեսական նոսարական գրասենյակների կողմից նոսարական գործողություններ կասարելու կարգի մասին հրահանգը հասաստելու մասին» 14.08.2000 թվականի թիվ 523 հրամանի 68-րդ կեսի խախտմամբ, ֆանի որ գործում բացակայում է կսակը փոփոխելու վերաբերյալ կսակարարի դիմումը, իսկ կսակում՝ կողմերի սոնրագրություններից առաջ այդ փոփոխության մասին նոսարի կողմից կասարված նեումը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1211-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ կսակն անվավեր է ձանաչվում կսակի ձևի մասին կանոնները և գործարքների անվավերության մասին՝ նույն օրենսգրքի այլ դրույթները խախտելու հեսևանով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1211-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ անվավեր կարող են ձանաչվել ինչդես կսակն ամբողջությամբ, այնդես էլ՝ դրանում դարունակվող առանձին կսակային կարգադրությունները: Առանձին կսակային կարգադրության անվավերությունը չի հանգեցնում կսակի մնացած մասի անվավերությանը:

Սույն ֆաղաֆացիական գործով ներկայացվել է ամբողջ կսակը անվավեր ձանաչելու դահանջ՝ դահանջի հիմնում դնելով կսակում առկա ջնջումը: Այսինքն՝ վիձարկվում է կսակային կարգադրություններից մեկը՝ Երևանի Վ.Համբարձումյան փողոցի 8/1 եենքի թիվ 44 բնակարանը Լուան Ավեսիյանին կսակված լինելը:

Հիմք ընդունելով վերոնեյալը՝ Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ անվավեր է վեձի առարկա կսակում կասարված փոփոխությունը: Այսինքն՝ կսակում առկա փոփոխության անվավերությունը չի հանգեցնում ամբողջ կսակի անվավերության:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանն անհրաժեես է համարում արձանագրել, որ կսակը չի կարող նաև մասնակի (կասարված փոփոխության մասով) անվավեր ձանաչվել հեսևյալ դասձառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1211-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ կսակը կարող է դասարանով անվավեր ձանաչվել այն անձի հայցով, ում իրավունքները կամ եսիերը խախտվել են այդ կսակով:

Սույն գործով Ռիչարդ Հակոբյանը կսակում կասարված փոփոխությունն անվավեր ձանաչելու հարցում չունի որևէ եսիագրավածություն, ուսի և չի կարող այդ կսակային կարգադրությունն անվավեր ձանաչելու դահանջով դասեաձ հայցվոր լինել:

Վճռաբեկ դասարանը նման եգրահանգաման համար հիմք է ընդունում այն հանգամանքը, որ վերոհիչյալ կսակային կարգադրության անվավեր ձանաչումն անվավեր չի դարձնում ամբողջ կսակը, ինչի արդյունքում չի բացվում ըս օրենքի ժառանգություն, և այս դեղում դարսադիր բաժնի իրավունք ունեցող ժառանգ հանդիսացող Ռիչարդ Հակոբյանը չի կարող որդես ըս օրենքի ժառանգ ընդունել ժառանգությունը:

2) Բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հեսևյալ պասձառաբանությանբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1194-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ժառանգության բացման ժամանակ դարսադիր բաժնի իրավունք ունեն ժառանգասուի անչափահաս երեխաները, ինչդես նաև օրենքով սահմանված կարգով հաեմանդամ կամ անգործունակ ձանաչված կամ 60 սարեկան դարձած ժառանգասուի երեխաները, ամուսինը և ծնողները:

Սույն գործում առկա փաստերի համաձայն՝ Տիգրան Հակոբյանը 20.04.1999 թվականին ձանաչվել է հաեմանդամ, որը վերահասասսվել է:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում վճռաբեկ բողոքում առկա դատախազությանը պատկանող և այն մասին, որ ժառանգության բացման դահին Տիգրան Հակոբյանի մոտ բացակայել են դատախազի բաժնի իրավունքի ձեռքբերման հիմքերը, քանի որ նա սահմանափակ գործունակ է ճանաչվել ժառանգության բացումից հետո: Այսինքն՝ Տիգրան Հակոբյանը հաշմանդամության հիմքով ձեռք է բերել ժառանգության դատախազի բաժնի իրավունք:

3) Բողոքը երրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Վճռաբեկ բողոքում տեղ զսած դատախազությանն այն մասին, որ Լուան Ավետիսյանի կողմից 29.07.2004 թվականին կազմած լիազորագիրը 02.08.2004 թվականին ԱՄՆ-ի Լոս Անջելես քաղաքում ադոպտիվ վավերացված լինելու դատաբանությամբ Լուան Ավետիսյանը և Արթուր Հակոբյանը չէին կարող 02.08.2004 թվականին դիմել նոտարական գրասենյակ, և հետևաբար նրանք չեն ընդունել ժառանգությունը, անհիմն է հետևյալ դատախազությանը:

Լուան Ավետիսյանի և Արթուր Հակոբյանի կողմից ժառանգությունն ընդունած լինելու հանգամանքը չի հանդիսանում սույն գործով ադոպտացման ենթակա հանգամանք, քանի որ ներկայացված հայցադատական ադոպտացման առարկայի քաղաքականությանը դուրս է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ քաղաքացիական վերաքննիչ դատարանի 25.06.2007 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqrujouni
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqrujouninir*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաֆացիական գործ թիվ 3-1670 (ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆացիական գործ թիվ 07-2572
Նախագահող դատավոր՝ Վ. Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Գ. Մաշինյան
Դ. Խաչատրյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆացիական դալաքը (այսուհե՛ս՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Ա. ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Ս. ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս. ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ
Է. ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի նոյեմբերի 9-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանի 06.08.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի Աժխեն Ենգոյանի ընդդեմ Երևանի ֆաղաֆադե՛սի՝ վարչական իրավախախտումների գործերով հանձնաժողովի (այսուհե՛ս՝ Հանձնաժողով) 15.09.2006 թվականի որոշումն անվավեր ճանաչելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ դիմումաստուն խնդրել է անվավեր ճանաչել Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշումը, որով ենթարկվել է վարչական դատախախտանասվության 200.000 (երկու հարյուր հազար) ՀՀ դրամի չափով:

Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաճ համայնքների առաջին աշյանի դատարանի 25.05.2007 թվականի վճռով դիմումը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանի (այսուհե՛ս՝ Վերաքննիչ դատարան) 06.08.2007թ. վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը: Վճռաբեկ բողոքին դատախախտան է ներկայացրել Աժխեն Ենգոյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հեճկյալ հիմքի սահմաններում ներհիիճյալ հիմնավորումներով.

Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել «Քաղաֆաչինության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի «գ» ենթակետը, Վարչական իրավախախտանների վերաբերյալ ՀՀ օրենագրի 22-րդ

և 32-րդ հոդվածները, 154-րդ հոդվածի 1-ին մասը, 247-րդ հոդվածի 8-րդ կետը, որոնք պետք է կիրառվեն:

Քողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատաւարանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբերյալ դատարանը, վճռի հիմքում դնելով այն հանգամանքը, որ Երևանի ֆաղափառների 17.07.2007 թվականի թիվ Վ-6/10 որոշմամբ կարճվել է Աշխեն Ենգոյանի նկատմամբ հարուցված վարչական իրավախախտման գործի վարույթը, բավարարել է դիմումը և անվավեր է ճանաչել Աշխեն Ենգոյանին վարչական դատաստանասվության ենթարկելու մասին Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշումը:

Վերաբերյալ դատարանն անստեղծ է այն հանգամանքը, որ Աշխեն Ենգոյանի նկատմամբ հարուցված վարչական իրավախախտման գործի վարույթի կարճման հիմքում ընկած է այն հանգամանքը, որ նույն իրավախախտման համար նախկինում (Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշմամբ) Աշխեն Ենգոյանը ենթարկվել է վարչական դատաստանասվության, ինչը բացառում է նույն արարքի համար վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի վարույթը:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել Վերաբերյալ դատարանի 06.08.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 25.05.2007 թվականի վճռին:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատաստանում բերված փաստարկները.

Աշխեն Ենգոյանի կողմից Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 154-րդ հոդվածով նախատեսված իրավախախտում կատարելու վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքում տեղ գտած փաստարկն անհիմն է, քանի որ նրա կողմից հողազավթում կամ ինֆրակամ շինարարություն չի կատարվել, այլ կառուցվել է սանիֆ, որը շինության անբաժանելի մասն է:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 07.09.2005 թվականի թիվ 2031436 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականի համաձայն՝ Աշխեն Ենգոյանի անվամբ գրանցված է Երևանի Ծիրակի փողոցի 1/4 հասցեում գտնվող շինությունների նկատմամբ սեփականության, իսկ դրանց զբաղեցրած հողամասի նկատմամբ՝ վարձակալության իրավունքը:

2) Աշխեն Ենգոյանը Երևանի Ծիրակի փողոցի 1/4 հասցեում սեփականության իրավունքով դատակառու շինության վրա, առանց համադատաստան քույրսվության, իրականացրել է շինարարական աշխատանքներ:

3) Աշխեն Ենգոյանը Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշմամբ ենթարկվել է վարչական դատաստանասվության՝ Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 154-րդ հոդվածով նախատեսված իրավախախտում կատարելու համար: Նշանակվել է վարչական տույժ 200.000 (երկու հարյուր հազար) ՀՀ դրամի չափով:

4) Երևանի ֆաղափառների 17.07.2007 թվականի թիվ Վ-6/10 որոշմամբ Երևանի ֆաղափառների աշխատակազմի ֆաղափառության և հողի հսկողության վարչության աշխատակիցների կողմից կազմված երկրորդ (կրկնակի) արձանագրության հիման վրա հարուցված վարչական իրավախախտման գործի վարույթը կարճվել է՝ գործի նյութերով շինարարական աշխատանքները դիմողի կողմից շարունակելու (իրավախախտման) հանգամանքը հիմնավորված չլինելու հիմքով:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այն *հիմնավոր է մասնակիորեն հեկկյալ աստառաքանությամբ.*

«Քաղաքապետության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 4-րդ դրույթի «գ» ենթակետի համաձայն՝ կառուցադասողները դարձվում են ֆաղափառական գործունեություն (բացառությամբ ընթացիկ նորոգման աշխատանքների) իրականացնել բացառապես հաստատված ֆաղափառական փաստաթղթերին համադասասխան:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 154-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ սեփականության կամ հողօգտագործման իրավունք ունեցող անձանց կողմից այդ հողամասի վրա շինվում է շինություններ ինքնակամ կառուցելը, ինչդեպ նաև բազմաբնակարան շինվում կամ շինվելիս կից ինքնակամ կառույցներ կառուցելը, բացառությամբ գյուղական համայնքներում սնամեք հողամասի վրա ինքնակամ կառուցված անհատական բնակելի սան, առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երկուհարյուրապատիկի չափով:

Այսինքն՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանվում է բացառապես հաստատված ֆաղափառական փաստաթղթերին համադասասխան ֆաղափառական գործունեություն իրականացնելու դատարանությունը, որի խախտման համար Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքով նախատեսվում է վարչական դատախազության կողմից:

Սույն ֆաղափառական գործի փաստերի համաձայն՝ Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշմամբ Աբխեյն Ենգոյանը ենթարկվել է վարչական դատախազության Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 154-րդ հոդվածով նախատեսված իրավախախտում կասարելու համար:

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի վճռով դիմումը մերժվել է՝ հիմք ընդունելով Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 154-րդ հոդվածի առաջին մասի դատառաքանությունը:

Վերանայնից դատարանն անվավեր է ճանաչել Աբխեյն Ենգոյանին վարչական դատախազության ենթարկելու մասին Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշումը, վճռի հիմքում դնելով այն հանգամանքը, որ Երևանի ֆաղափառաբեկի 17.07.2007 թվականի թիվ Վ-6/10 որոշմամբ կարճվել է Աբխեյն Ենգոյանի նկատմամբ հարուցված վարչական իրավախախտման գործի վարույթը:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 247-րդ հոդվածի առաջին կետի համաձայն՝ վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի վարույթը չի կարող սկսվել, իսկ սկսվածը ենթակա է կարճման վարչական իրավախախտման դեղի կամ կազմի բացակայության դեղով:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն ֆաղափառական գործով կրկնակի արձանագրության հիման վրա հարուցված վարչական իրավախախտման գործի վարույթը կարճված լինելը չի կարող Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշումն անվավեր ճանաչելու հիմք հանդիսանալ, քանի որ վերջինս հարուցված է եղել Աբխեյն Ենգոյանի կողմից սարածքը նախագծային փուլին չբերելու համար և կարճվել է գործի նյութերով շինարարական աշխատանքները դիմողի կողմից շարունակելու (իրավախախտման) հանգամանքը հիմնավորված չլինելու հիմքով: Այսինքն՝ երկրորդ արձանագրությամբ հարուցված վարչական իրավախախտման գործի վարույթի կարճման հիմքը որևէ առնչություն չունի մինչ այդ Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշմամբ

արձանագրված խախտման հետ, հետևաբար այդ վարույթը կարճված լինելու հանգամանքը չի կարող հիմք հանդիսանալ Հանձնաժողովի 15.09.2006 թվականի որոշմամբ արձանագրված խախտման առկայության կամ բացակայության մասին եզրահանգումներ կատարելու համար: Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել «Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 4-րդ դրույթի «գ» ենթակետը, Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 154-րդ հոդվածի առաջին մասը, 247-րդ հոդվածի առաջին կետը, որոնք դեպք է կիրառել:

Ինչ վերաբերում է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 247-րդ հոդվածի 8-րդ կետը չկիրառելու մասին վճռաբեկ բողոքի փաստարկին, առաջ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է այն անհիմն է հետևյալ դատաձևաբանությամբ:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 247-րդ հոդվածի 8-րդ կետի համաձայն՝ վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի վարույթը չի կարող սկսվել, իսկ սկսվածը ենթակա է կարճման, եթե առկա է վարչական դատախազության ենթարկվող անձի նկատմամբ վարչական տույժ նշանակելու մասին իրավասու մարմնի (դաճարանատու անձի) որոշում նույն փաստի վերաբերյալ:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 247-րդ հոդվածի 8-րդ կետը սույն գործի նկատմամբ կիրառելի չէ, քանի որ վարչական իրավախախտման գործի վարույթի կարճման հիմք է հանդիսացել ոչ թե իրավասու վարչական մարմնի կողմից նույն փաստի վերաբերյալ որոշման առկայությունը, այլ ժամանակակից աշխատանքները դիմողի կողմից շարունակելու (իրավախախտման) հանգամանքը հիմնավորված չլինելը:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքի մասնակիորեն հիմնավոր լինելը, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով, Վերաքննիչ դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք է:

Միևնույն ժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սկսյալ դեղատու անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 6-րդ կետով սահմանված՝ առաջին աստիճանի դատական ակտին օրինական ուժ սալու Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաճարանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք:

Սույն քաղաքացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաճարանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դատաքննության իրավունքի սար: Հետևաբար, գործի քննության անհարկի ձգձգումները վնաս են դրույթական նշանակում իրավունքի խախտման ճշտակետում: Սկսյալ դեղատու, Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորագրած դատարանի դատական ակտին օրինական ուժ սալը բխում է արդարադատության արդյունավետության քաղաքացիական:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը քավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաֆննիչ դասարանի 06.08.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաւ համայնֆների առաջին աշյանի դասարանի 25.05.2007 թվականի վճռին:

2. Մույն որուումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի որոշում
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-2185
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Հովսեփյան
Դատավորներ՝ Լ.Սոսյան
Կ.Հակոբյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1762 (ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թ. նոյեմբերի 9-ին

դմբաց դատական նիստում, ֆննելով Գագիկ Հարությունյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 07.08.2007 թվականի «Քաղաֆաղիական գործի վարույթը կասեցնելու մասին» որոշման դեմ՝ ըստ հայցի Երեմ Հարությունյանի ընդդեմ Գագիկ Հարությունյանի և Եղեգնաձորի սարածֆային նոսար Սոնա Պողոսյանի՝ ըստ օրենքի ժառանգությունն ընդունած ժառանգ համարելու դիմումի մերժումն անվավեր ճանաչելու, բնակարանից վսարելու դահանջների մասին և ըստ հակընդդեմ հայցի Գագիկ Հարությունյանի ընդդեմ Երեմ Հարությունյանի՝ բնակարանը ղիրագորկ ճանաչելու և այն իրեն ի սեֆականություն հանձնելու դահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործով կայացված դատական ակտի եությունը.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 07.08.2007 թվականի որոշմամբ ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կասեցվել է:

Սույն գործով Վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Գագիկ Հարությունյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան է ներկայացրել Երեմ Հարությունյանի ներկայացուցիչը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, վասարկները և դահանջը.

Վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

Վերաբնիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենագրի 105-րդ և 144-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարվում է հետևյալ փաստաթղթերով:

Վերաքննիչ դատարանը կատարել է ֆաղափացիական գործի վարույթը, հիմն ընդունելով այն հանգամանքը, որ անհնարին է սույն գործի ֆննդությունը մինչև առաջին ասյանի դատարանի վարույթում զսնվող գործով որոշում կայացնելը: Մինչդեռ Վերաքննիչ դատարանն անհետել է, որ առաջին ասյանի դատարանի վարույթում զսնվող Երեմ Հարությունյանի հայցը վերաբերում է բնակության իրավունքին և ընդհանրադատ կադ չունի սույն գործի հետ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատահանջել է վերացնել Վերաքննիչ դատարանի 07.08.2007 թվականի որոշումը:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատաստանում բերված փաստարկները.

Քաղաքացիական գործի վարույթի կատարումը ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 105-րդ հոդվածի 1-ին կետով դատարանի դատարկանությունն է, ոչ թե իրավունք: Հետևաբար, Վերաքննիչ դատարանը սույն գործով ֆաղափացիական գործի վարույթը կատարելու մասին որոշում կայացնելիս չի խախտել նշված հոդվածը:

Վճռաբեկ բողոքի դատարկանությունները հաստատված չեն ամրացույցներով:

3. Վճռաբեկ դատարանի դատարկանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմնի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ

բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառարկանությամբ.

ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 105-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ դատարանը դատարկվոր է կատարել գործի վարույթը, եթե անհնարին է սվյալ գործի ֆննդությունը մինչև սահմանադրական, ֆաղափացիական, ֆրեական կամ վարչական դատավարության կարգով ֆննդող այլ գործով կամ հարցով որոշում կայացնելը:

ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 144-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ առանձին ակտի ձևով կայացված որոշման մեջ դեմ է նշվեն Եարժառիքները, որոնցով դատարանը հանգել է հետևությունների՝ օրենքների և այլ իրավական ակտերի վկայակոչմամբ:

Վերը նշված օրինադրույթների իմաստով դատարանի դատարկությունն է կատարել գործի վարույթը, եթե դրա ֆննդությունն անհնարին է մինչև սահմանադրական, ֆաղափացիական, ֆրեական կամ վարչական դատավարության կարգով ֆննդող այլ գործով կամ հարցով որոշում կայացնելը, իսկ գործի վարույթը կատարելու մասին դատարանի որոշման մեջ դեմ է նշվեն Եարժառիքները, օրենքները, այլ իրավական ակտերը, որոնցով դատարանը հանգել է հետևությունների:

Վերաքննիչ դատարանը կատարել է սույն ֆաղափացիական գործի վարույթը, հիմն ընդունելով այն հանգամանքը, որ անհնարին է սույն գործի ֆննդությունը մինչև առաջին ասյանի դատարանի վարույթում զսնվող գործով որոշում կայացնելը: Մինչդեռ Վերաքննիչ դատարանն անհետել է, որ առաջին ասյանի դատարանի վարույթում զսնվող Երեմ Հարությունյանի հայցը վերաբերում է բնակության իրավունքին և ընդհանրադատ կադ չունի սույն գործի հետ: Բացի այդ, Վերաքննիչ դատարանը չի նշել այն Եարժառիքները, որոնց հիման վրա հանգել է հետևության այն մասին, որ առաջին ասյանի դատարանի վարույթ ընդունված Երեմ Հարությունյանի՝ բնակության իրավունքի դատահանջի վերաբերյալ գործի ֆննդությունն անհնարին է դարձնում Երեմ Հարությունյանի՝ ըստ օրենքի ժառանգությունն ընդունած

Ժառանգ համարելու դիմումի մերժումն անվավեր ճանաչելու և բնակարանից Գազիկ Հարությունյանին վսարելու, ինչդեռ նաև Գազիկ Հարությունյանի՝ բնակարանը սիրագործի ճանաչելու և այն իրեն ի սեփականություն հանձնելու դատախազների վերաբերյալ սույն ֆաղաֆագիական գործի ֆննությունը:

Ավելին, Վերաֆննիչ դատարան ներկայացված «Հայցադիմումը վարույթ ընդունելու մասին» 25.07.2007 թվականի որոշումը վավերացած չէ դատավորի կնիքով:

Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում նշել, որ յուրաքանչյուր դեղման դատարանը դատարան է սալ որոշման իրավական հիմնավորումը, որոշման մեջ ոչ միայն դեղման է ցույց տվել կիրառման ենթակա նորմը դատարանակող նորմասիվ ակտի այս կամ այն հոդվածը, այլ դեղման է դատախազանվի, թե հասկադեա ինչու դեղման է կիրառվի հենց այդ նորմը:

Սույն գործի փաստերի հիման վրա՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վերաֆննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 105-րդ հոդվածի 1-ին կետի և 144-րդ հոդվածի դատախազները:

Այսդիտով, վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայությունը բավարար է, ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի համաձայն, Վերաֆննիչ դատարանի որոշումը վերացնելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկլարավելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1.Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Վերացնել ՀՀ ֆաղաֆագիական վերաֆննիչ դատարանի 07.08.2007 թվականի որոշումը:

2.Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻ ՎՃԻՌ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1333
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Տավարսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1597(ՎԴ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի դեկտեմբերի 12-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻ 26.03.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) ընդդեմ «Յունիքանկ» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ գումարի բռնագանձման դատախազի և ըստ Ընկերության հակընդդեմ հայցի՝ Ծառայության 12.05.2003 թվականի ակտի անվավեր ճանաչելու դատախազի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Ծառայությունը դատախազել է բռնագանձել Ընկերությունից 31.965.000 ՀՀ դրամ որդես դատարանի տարի չվճարված մասով դատարանություն և 624.360 ՀՀ դրամ՝ որդես հայցադիմումը ներկայացնելու համար վճարված դատարանի տարի գումար:

Հակընդդեմ հայցով դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դատախազել է անվավեր ճանաչել Ծառայության 12.05.2003 թվականի թիվ 116660 ակտի 8-րդ կետը:

ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՆԻ (այսուհետ՝ Դատարան) 26.03.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է, հակընդդեմ հայցը՝ բավարարվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատախազի.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրապետական հիմնավորումներով՝

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի առաջին մասը, 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածը, «Պետական տարի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի առաջին մասի 25-րդ կետը, «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ ու լրացումներ

կասարելու մասին» 25.12.2003 թվականի օրենքի 3-րդ և 4-րդ հոդվածները, «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի առաջին մասը, 33-րդ հոդվածը, կիրառել է «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 7-րդ մասը, «Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածը, որոնք չպե՛տ է կիրառել, չի կիրառել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 94-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, «Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածը, 32-րդ հոդվածը, ինչպես նաև ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի 19.02.2002 թվականի «Բանկերի և օտարերկրյա բանկերի գրանցումն ու լիցենզավորումը, մասնաճյուղերի և ներկայացուցչությունների գրանցում» Կանոնակարգ 1-ը նոր խմբագրությամբ հաստատելու մասին թիվ 49 հրամանով հաստատված «Կանոնակարգ-1»-ի 4-րդ կանոնի 5-րդ կետը, որոնք պե՛տ է կիրառել:

Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

«Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի առաջին մասի և 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համեմատական վերլուծությունից կարելի է եզրակացնել, որ բանկի մասնաճյուղն իրավաբանական անձ չէ, հետևաբար մասնաճյուղին գործունեության առանձին սեակներով զբաղվելու համար չի կարող սրվել լիցենզիա այն դատարանով, որ բանկի մասնաճյուղը, լինելով իրավաբանական անձի կարգավիճակ չունեցող առանձնացված ստորաբաժանում, իրականացնում է բանկային գործառնություններ բանկի անունից, իրավունքներ ու դատարանություններ է ձեռք բերում ոչ թե իր, այլ այն ստեղծած բանկի համար, և վերջինս է դատաստանասու մասնաճյուղի դատավորություններով:

«Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի առաջին մասի 25-րդ կետը որոշակի դատարանություններ է սահմանում իրավափարաբերության կողմերի համար, այն է՝ այլ վայրերում ևս լիցենզավորման ենթակա նույն գործունեությամբ զբաղվելու համար՝ սարեկան սվյալ լիցենզիայի սրման համար սահմանված դեսական սուրֆի դրոյֆաչափի 50 տոկոսի չափով դեսական սուրֆի վճարում: Այս առումով «Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի առաջին մասի, 14-րդ հոդվածի 2-րդ մասի և «Պեսական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի առաջին մասի 25-րդ կետի միջև հակասություններ և արդենքերցումներ առկա չեն:

Բացի այդ, «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ ու լրացումներ կասարելու մասին» 25.12.2003 թվականի օրենքի 3-րդ հոդվածով օրենքի 43-րդ հոդվածի երկրորդ մասի աղյուսակում՝ 6-րդ բաժնի առաջին կետի 10-րդ սյունակից հանվել է «Վ» տառը: Իսկ նույն օրենքի 48-րդ հոդվածը լրացվել է հետևյալ խմբագրությամբ. «Օրենքի 43-րդ հոդվածի երկրորդ մասի 6-րդ բաժնի առաջին կետով սահմանված բանկային գործունեության մասով վայրի դատարանի վերացման դրությամբ սարածվում է 2003 թվականի հունվարի 1-ից հետո ծագած հարաբերությունների վրա»: Այսինքն, օրենքի վերոնշյալ դրությամբ սույն ֆաղաֆաղիական գործով կիրառելի չէ, քանի որ Ընկերության նկատմամբ դեսական սուրֆի հիմնական գումարի վճարման դատարանությունը հաշվարկվել է 01.01.2002 թվականից մինչև 01.01.2003 թվականը:

Ընկերությանը սրված բանկային գործունեության լիցենզիայում գործունեության իրականացման վայր նշված չէ, **հետևաբար բանկն իրավասու է բանկային գործունեություն իրականացնել Հայաստանի Հանրապետության ամբողջ տարածքում:**

«Բանկերի և օտարերկրյա բանկերի գրանցումն ու լիցենզավորումը, մասնաճյուղերի և ներկայացուցչությունների գրանցում» Կանոնակարգ 1-ը նոր խմբագրությամբ հաստատելու մասին թիվ 49 հրամանով հաստատված «Կանոնակարգ-1»-ի 4-րդ կանոնի 5-րդ կետի կիրառման ենթակա լինելու վերաբերյալ վճռաբեկ բողոք քերած անչը որևէ հիմնավորում չի նշել:

Վերոգրյալի հիման վրա վճարել բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել Դասարանի 26.03.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

3. Վճարել բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1. Ծառայությունը Ընկերությունում 09.10.2001 թվականից մինչև 01.02.2003 թվականն ընկած ժամանակաշրջանի բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ճշտության ստուգման արդյունքում 12.05.2003 թվականի թիվ 116660 ակտի (այսուհետ՝ Ակտ) 8-րդ կետով Ընկերությանն առաջադրել է 7.470.000 ՀՀ դրամ դեպքի սուրբի գծով լրացուցիչ դարսավորություն:

2. Ակտի 8-րդ կետի համաձայն՝ Ընկերությունը, խախտելով «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետը, այլ վայրում ևս լիցենզավորման ենթակա նույն գործունեությամբ զբաղվելու համար 3 մասնաձյուղերի համար չի վճարել դեպքի սուրբ քանկային գործունեության լիցենզիայի համար սահմանված սարեկան դեպքի սուրբի 50 տկոսի չափով: Ակտով հաշվարկվել է նաև սույժ՝ դեպքի սուրբի վճարման ժամկետանց օրերի համար:

4. Վճարել դասարանի դասձառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճարել դասարանը գտնում է, որ

վճարել բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Ծառայության կողմից խախտումը հայտնաբերելու դահին գործող «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետի համաձայն. «Լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու նդասակով լիցենզիաներ, արժուագրեր, թույլվություններ սալու համար դեպքի սուրբ գանձվում է. 25) այլ վայրերում ևս լիցենզավորման ենթակա նույն գործունեությամբ զբաղվելու համար՝ սարեկան սվյալ լիցենզիայի սման համար սահմանված դեպքի սուրբի դրույքաչափի 50 տկոսի չափով»:

Վճարել բողոքի հիմնում վկայակոչված են սարբեր օրենքներ (հոդվածներ), որոնք բողոք բերած անձը վկայակոչում է որպես դասարանի կողմից սիսալ կիրառված կամ կիրառման ենթակա նոմեր, սակայն բողոքի հիմնում բարչրացված իրավական հարցին պատասխանելու համար Վճարել դասարանը վճարել բողոքի հիմքի շրջանակներում պեժ է ֆննարկման առարկա դարչնի հետևյալ իրավական հարցը. արդյո՞ք մասնաձյուղի միջոցով քանկային գործունեության իրականացումը «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետի իմաստով համարվում է այլ վայրում իրականացվող գործունեություն և առաջացնում նույն կետով նախատեսված դեպքի սուրբի վճարման դարսավորություն:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարունակվող բառերի և արժահայտությունների սառաջի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դահանջները:

«Բանկերի և քանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի առաջին կետի համաձայն՝ քանկն իրավաբանական անձ է, որն իրավունք ունի սույն օրենքով սահմանված կարգով սրված լիցենզիայի հիման վրա իրականացնել քանկային գործունեություն: Նույն հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ քանկի մասնաձյուղը քանկի՝ իրավաբանական անձի կարգավիճակ չունեցող և քանկի գնվելու վայրից դուրս գնվող առանձնացված սոռաբաժանումն է, որը գործում է քանկի կողմից սրված լիազորությունների

սահմաններում և նրա անունից բանկային գործունեություն և (կամ) նույն օրենքով նախատեսված ֆինանսական գործառնություններ է իրականացնում:

Նույն օրենքի 23-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ բանկային գործունեության լիցենզիան Կենտրոնական բանկի կողմից սրվող բանկային գործունեություն իրականացնելու թույլտվությունը հավաստող փաստաթուղթ է:

«Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ լիցենզիան ղեկավարում է բուլանդակի գործունեության իրականացման վայրը, որը նշվում է, եթե նշված օրենքի համաձայն՝ լիցենզավորման ենթակա սվյալ գործունեությունը ղեկավարում է իրականացվի միայն լիցենզիայում նշված վայրում:

«Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ բանկային գործունեության լիցենզիայի համարը, սալու ամսաթիվը, լիցենզավորված բանկի, օտարերկրյա բանկի մասնաճյուղի լրիվ ֆիրմային անվանումը և գրանցման համարը:

Վերոնշյալ հոդվածների համադրումից հետևում է, որ բանկային գործունեության լիցենզիայում չի նշվում համադասախան լիցենզավորման ենթակա գործունեության իրականացման որևէ կոնկրետ վայր, հետևաբար բանկը, ստանալով բանկային գործունեության լիցենզիա, իրավասու է բանկային գործունեություն իրականացնել Հայաստանի Հանրապետության ամբողջ տարածքում:

«Պեսական տուրի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետը կարգավորում է այն հարաբերությունները, երբ յուրաքանչյուր վայրում լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելիս հարկավոր է ստանալ նոր լիցենզիա: Օրենքի վերոնշյալ նորմը նդասակ է հետադնդում խրախուսելու ձեռնարկատիրական գործունեության զարգացումը և դրա իրականացումը մեկից ավելի վայրերում, որի դեղումը չնայած որ անձը չի ազատվում լիզենզիա ստանալու դարսավորությունից, սակայն այն տրամադրելիս դարսավորվում է վճարել ոչ թե համադասախան լիցենզիայի համար նախատեսված դեսական տուրի ամբողջ գումարը, այլ այդ գումարի 50 տկոսը: Այսինքն՝ հոդվածն ունի խրախուսող նշանակություն:

Հետևաբար, «Պեսական տուրի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետից հետևում է, որ այն վերաբերում է այն դեղերին, երբ.

1.անձի կողմից օրենքով սահմանված կարգով ստացած լիցենզիայի հիման վրա իրականացվում է լիցենզավորման ենթակա գործունեություն, և

2.նույն անձը ցանկանում է լիցենզավորման ենթակա նույն գործունեությունն իրականացնել մեկ այլ վայրում, որի համար նա ղեկավարում է ստանալ նոր լիցենզիա:

«Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ տարածքում գործող բանկերի ՀՀ տարածքում ստեղծվող մասնաճյուղերը գրանցվում են Կենտրոնական բանկի կողմից՝ ներկայացնելով օրենքով սահմանված փաստաթղթեր: Կենտրոնական բանկը գրանցման մասին որոշում ընդունելուց հետո գրանցում է մասնաճյուղը, որի արդյունքում մասնաճյուղին տրվում է գրանցման վկայական:

Վերոնշյալից հետևում է, որ բանկի մասնաճյուղերը գործում են Կենտրոնական բանկի կողմից տրված գրանցման վկայականների հիման վրա, իսկ բանկի մասնաճյուղի գործունեության համար լիցենզիա ստանալու անհրաժեշտություն որևէ իրավական ակտով նախատեսված չէ:

Հետևաբար, հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ «Պեսական տուրի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 25-րդ կետը կարգավորում է այն դեղերը, երբ յուրաքանչյուր վայրում

լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելիս հարկավոր է սահմալ նոր լիցենզիա, Վճռաբեկ դասարանը արձանագրում է, որ այդ հոդվածով բանկի կողմից մասնաճյուղի միջոցով բանկային գործունեության իրականացման համար դեռևս սուբյեկտի գծով դասավորություններ չեն առաջանում:

Բացի այդ, Վճռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի երկրորդ մասի աղյուսակի 6-րդ բաժնի առաջին կետի կիրառման անհրաժեշտության վերաբերյալ փաստարկը հետևյալ դասառաքանությամբ.

«Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի երկրորդ մասի աղյուսակում՝ 6-րդ բաժնի առաջին կետի 10-րդ սյունակում նշված է «Վ» սառը:

Նույն հոդվածի 11-րդ կետի համաձայն՝ միայն նույն հոդվածի աղյուսակի 10-րդ սյունակում «Վ» սառով նշված գործունեության Տեսակներով զբաղվող լիցենզավորված անձինք են դասավոր լիցենզավորման ենթակա գործունեությունն իրականացնել միայն լիցենզիայում նշված վայրում: Իսկ նույն օրենքի 33-րդ հոդվածի 8-րդ կետի համաձայն՝ եթե նույն օրենքի 43-րդ հոդվածի 2-րդ մասի աղյուսակի 10-րդ սյունակում նշված է «Վ» սառը, ապա յուրաքանչյուր վայրում գործունեություն իրականացնելու համար սրվում է առանձին լիցենզիա:

Վերոնշյալ հոդվածներից հետևում է, որ «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածում «Վ» սառով նշվում են գործունեության այն Տեսակները, որոնց իրականացման համար սրվող լիցենզիայում նշված է այդ գործունեության իրականացման **թույլատրելի վայրը**, իսկ այլ վայրում նույն գործունեությամբ զբաղվելու դեպքում անհրաժեշտ է սահմալ նոր լիցենզիա:

Սակայն, չնայած այն հանգամանքի, որ մինչև «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ ու լրացումներ կատարելու մասին» 25.12.2003 թվականի օրենքի ընդունումը «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի աղյուսակում բանկային գործունեության սյունակում նշված էր «Վ» սառը, այն կիրառելի չէ, քանի որ բանկային գործունեության լիցենզիայում նշված չէ համադասասխան գործունեության իրականացման կոնկրետ վայր, իսկ մասնաճյուղի միջոցով բանկային գործունեության իրականացման դեպքում նոր լիցենզիա չի դառնալով:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆալսաբացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սննտական դատարանի 26.03.2007 թվականի վճիռը բողոքն օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S2-42/2007թ.
Նախագահող դասավոր՝ Վ.Ասլանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1717 (ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

*նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դասավորներ Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի դեկտեմբերի 12-ին

դռնբաց դասական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր դեռական գույքի կառավարման վարչության (այսուհետ՝ Վարչություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դասարանի 11.09.2007 թվականի վճռի դեմ ըստ Վարչության հայցի ընդդեմ «Սոխսակի վերելակաշինական գործարան» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) աշխատավորական կոլեկտիվի՝ գումարի բռնագանձման դահանջի մասին քաղաքացիական գործով,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադասմությունը.

Դիմելով դասարան, հայցվորը դահանջել է բռնագանձել Ընկերության աշխատավորական կոլեկտիվից 30.000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ և 10.500.000 ՀՀ դրամ: ՀՀ սնտեսական դասարանի (այսուհետ՝ Դասարան) 11.09.2007 թվականի վճռով քաղաքացիական գործի վարույթը կարճվել է: Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Վարչությունը: Վճռաբեկ բողոքին դասասխան է ներկայացրել Հենրիկ Պողոսյանը:

2.Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) *Դասարանը կիրառել է «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ կետի «գ» ենթակետը, որը չպետք է կիրառվեր, չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 60-րդ, 106-րդ, 345-րդ, 347-րդ և 348-րդ հոդվածների պահանջները, որոնք պետք է կիրառվեր:*

Բողոք բերած անձը նվաճել է իրավունք դասառաքանել է հետևյալ փաստարկով.

Դասարանի կողմից անստավել է այն հանգամանքը, որ տայմանագիրը կնքվել է ոչ թե Ընկերության, այլ աշխատավորական կոլեկտիվի հետ: Հետևաբար Ընկերությանը սնանկ ճանաչելը չի կարող հիմք հանդիսանալ նրա աշխատավորական կոլեկտիվի դեմ հարուցված քաղաքացիական գործի վարույթի կարճման համար:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել Դասարանի 11.09.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

2.1 Վճռաբեկ բողոքի դիմումների, փաստաթղթերի և դիմումների.

Դատարանը վճիռ կայացնելիս ղեկավարվել է «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ կետի «գ» ենթակետով, ինչը իրավաչափ է և բխել է գործի փաստական հանգամանքներից:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆինուսանսական համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆինուսանսական համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) Վարչության, ի դեմս վարչության ղեկավարի Կ.Կիրակոսյանի և Ընկերության աշխատակազմի կողմից, ի դեմս Հ.Պողոսյանի միջև 02.08.2004 թվականին կնքվել է Ընկերության բաժնետոմսերի առուվաճառքի (մասնավորեցման) դայմանագիր, որի 5.7.2 և 5.7.3 կետերով գնորդը դարձվել է.

ա/ երկու սարվա ընթացքում կատարվել 450.000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամներ հանձնելու. առաջին սարում՝ 200.000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ, իսկ երկրորդ սարում՝ 250.000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ.

բ/ երկու սարվա ընթացքում առաջադրվել 270 նոր աշխատատեղ 35.000 ՀՀ դրամ միջին աշխատավարձով. առաջին սարում առաջադրվել 100 աշխատատեղ, իսկ երկրորդ սարում 170 աշխատատեղ:

2) Պայմանագրի 7.3 կետով սահմանվել է.

ա/ դայմանագրի 5.7.2 կետով սահմանված ներդրումը չկատարելու կամ մինչև 50 տոկոս կատարելու դեպքում գնորդը մեկ ամսվա ընթացքում դարձվել է կատարել ներդրումը ամբողջությամբ, միաժամանակ ղեկավարի բյուջե վճարելով սուգանք ներդրում չկատարած գումարի 15 տոկոսի չափով, իսկ նույն կետով սահմանված ներդրումը 50 և ավել տոկոսով կատարելու դեպքում՝ գնորդը մեկ ամսվա ընթացքում դարձվել է կատարել ներդրումը ամբողջությամբ, միաժամանակ ղեկավարի բյուջե վճարելով սուգանք ներդրում չկատարած գումարի 10 տոկոսի չափով.

բ/ դայմանագրի 5.7.3 կետով նախատեսված նոր աշխատատեղերից մինչև 50 տոկոս նախատեսված աշխատավարձի ֆոնդի դիմումները առաջադրվելու դեպքում, գնորդը մեկ ամսվա ընթացքում դարձվել է առաջադրվել աշխատատեղերն ամբողջությամբ, միաժամանակ ղեկավարի բյուջե վճարելով սուգանք դայմանագրով նախատեսված և չվճարված աշխատավարձի 25 տոկոսի չափով, ամսվա համար նախատեսված աշխատատեղերի և աշխատավարձի հաշվարկով, իսկ նույն կետով սահմանված նոր աշխատատեղերից 50 և ավելի տոկոսով նախատեսված աշխատավարձի ֆոնդի դիմումները առաջադրվելու դեպքում գնորդը մեկ ամսվա ընթացքում դարձվել է առաջադրվել աշխատատեղերն ամբողջությամբ, միաժամանակ ղեկավարի բյուջե վճարելով սուգանք դայմանագրով նախատեսված և չվճարված աշխատավարձի 20 տոկոսի չափով:

3) Պարտավորություններից որևէ մեկը սույժով հաշվարկված ժամկետում չկատարելու դեպքում Վարչությունը օրենքով սահմանված կարգով դիմում է դատարան գնորդին սեփականության իրավունքով դիմումով գույքի վրա բռնագանձում կիրառելու դիմում:

4) Ընկերության բաժնետոմսերի առուվաճառքի դայմանագրով սահմանված դարձվելու փաստերը չեն կատարվել:

5) Դատարանի 18.05.2007 թվականի վճռով Ընկերությունը սնանկ է ճանաչվել:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաճառագրությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է՝

1) Բողոքը նշված հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Մնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ կետի «գ» ենթակետի համաձայն՝ դատարանին սնանկ ճանաչելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելու դեպքում կարճվում է սնանկության վարույթին առնչվող կամ դրա ընթացքի վրա ազդող դատարանի համար գույքային դատարարություն առաջացնող այն ֆաղափացիական գործի վարույթը, որտեղ դատարանը հանդես է գալիս որդես դատաստիանող կամ վեճի առարկայի նկատմամբ ինֆորմացիոն դատահանգներ չներկայացնող դատաստիանողի կողմում հանդես եկող երրորդ անձ՝ դատարանի մասով:

Վերոնշյալ հոդվածում սահմանված է սնանկության գործընթացի հիմնական առանձնահատկություններից մեկը: Դա այն է, որ դատարանին սնանկ ճանաչելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելու դեպքում սառեցվում է դատարանի դատահանգների բավարարումը (մոտաբանում): Այդ դեպքում սառեցվում են դատարանի բոլոր գործողությունները, որոնք ուղղված են դատարանի նկատմամբ դատահանգների բավարարմանը:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 470-րդ հոդվածի համաձայն՝ առուվաճառքի դայմանագրով կողմերից մեկը (վաճառողը) դատարարվում է մյուս կողմին (գնորդին) որդես սեփականություն հանձնել գույք (առարան), իսկ գնորդը դատարարվում է ընդունել այդ առարանը և դրա համար վճարել որոշակի գումար (գինը):

Ընկերության ղեկավարի սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերը մասնավորեցվել են «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով: Նշված բաժնետոմսերի առուվաճառքի դայմանագիրը կնքվել է Վարչության և Ընկերության աշխատակրական կոլեկտիվի (գնորդ) միջև, ի դեմս լիազորված անձ Հ.Պողոսյանի:

Առուվաճառքի դայմանագրով կողմերը ստանձնել են դատարարություններ, որոնց կատարման համար ժամկետներ են սահմանվել: Սահմանված ժամկետներում գնորդը դատարարությունները չի կատարել: Տվյալ դեպքում դայմանագրով ստանձնած գնորդի դատարարությունները չեն կարող նույնացվել Ընկերության դատարարությունների հետ:

Վերոնշյալ պատճառաբանություններով Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վեճի նկատմամբ «Մնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 39-րդ հոդվածի 2-րդ կետի «գ» ենթակետը կիրառելի չէ:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր է համարում և ՀՀ ֆաղափացիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով ՀՀ սնտեսական դատարանի 11.09.2007 թվականի վճիռը բեկանելու բավարար հիմք:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 11.09.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դեպքից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2021
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Սարգսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1763(SԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի դեկտեմբերի 12-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «Գրանդ Քենդի» հայ-կանադական համատեղ ձեռնարկություն ՄՊԸ-ի (այսուհետ՝ Կազմակերպություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 04.07.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Կազմակերպության հայցի ընդդեմ «Արարատ» ՄՊԸ-ն (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ բացառիկ իրավունքով դատականոց 9085, 8377, 8359, 8941, 7673, 7558, 8658, 8364, 8657, 8412, 11524, 7559, 9783 գրանցման համարներն ունեցող ադրանֆային նշանների հետ նույնական կամ շփոթելու ասիժանի նման Жемчужина, Лесная сказка, Вдохновение, Romantic, Անուշիկ, Սլյուշիկ, Արշուկ, Քարավան նշանների ադրանֆային օգտագործումը դադարեցնելուն դարձվորեցնելու, առանց որևիցե փոխհասուցման ադրանֆային օգտագործվող Жемчужина, Лесная сказка, Вдохновение, Romantic, Անուշիկ, Սլյուշիկ, Արշուկ, Քարավան նշաններով մակնիշված ադրանֆային փաթեթի ամբողջ ծավալը ոչնչացնելու դաժանիքների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ Կազմակերպությունը դաժանիք է դարձվորեցնել Ընկերությանը դադարեցնել Կազմակերպությանը բացառիկ իրավունքով դատականոց 9085, 8377, 8359, 8941, 7673, 7558, 8658, 8364, 8657, 8412, 11524, 7559, 9783 գրանցման համարներն ունեցող ադրանֆային նշանների հետ նույնական կամ շփոթելու ասիժանի նման Жемчужина, Лесная сказка, Вдохновение, Romantic, Անուշիկ, Սլյուշիկ, Արշուկ, Քարավան նշանների ադրանֆային օգտագործումը, ինչդեպ նաև առանց որևիցե փոխհասուցման ոչնչացնել ադրանֆային օգտագործվող Жемчужина, Лесная сказка, Вдохновение, Romantic, Անուշիկ, Սլյուշիկ, Արշուկ, Քարավան նշաններով մակնիշված ադրանֆային փաթեթի ամբողջ ծավալը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Տնտեսական դատարան) 04.07.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Կազմակերպությունը
Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան է ներկայացրել Ընկերության սնօրենը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դաշխանք

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիբյալ հիմնավորումներով՝

1) Տնտեսական դասարանը չի կիրառել ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարի 12.04.2005 թվականի N 85-ն հրամանով հաստատված և 17.10.2006 թվականի N 215-Ն հրամանով փոփոխված «Ադրանֆային և ադասարկման նշանների հայտերի ձևակերտման, ներկայացման և ֆինանսական կարգի» (այսուհետ՝ Կարգ) 105-րդ, 105¹-րդ և 96-100-րդ կետերը, որոնք ղեկ է կիրառել և կիրառել է Կարգի 102-րդ և 103-րդ կետերը, որոնք չղեկ է կիրառել:

Բողոք քերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Տնտեսական դասարանը չղեկ է կիրառել Կարգի 102-րդ և 103-րդ կետերը, քանի որ նշված կետերը վերաբերում են միայն դասկերային և ծավալային ադրանֆային նշանների նմանությունն որոշելու կանոններին և չափանիշներին:

Մինչդեռ, գործի քննության ընթացքում հետազոտված ադրանֆային նշաններից և ոչ մեկը դասկերային կամ ծավալային ադրանֆային նշան չի հանդիսանում: «Ադրանֆային և ադասարկման նշանների, ադրանֆային ծագման տեղանունների» մասին ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասի և Կարգի 4-րդ, 5-րդ և 8-րդ կետերի համաձայն՝ դրանց մի մասը հանդիսանում են բառային, իսկ մյուս մասը՝ համակցված ադրանֆային նշաններ:

Տնտեսական դասարանը սխալ եզրակացություն է կատարել՝ նշելով, որ համեմատվող նշաններում առկա բառային սարրերի համեմատությունն էական նշանակություն չի կարող ունենալ նշանների նմանության որոշման հարցում, քանի որ Կարգի 105-րդ կետի 1-ին դարբերության համաձայն՝ համակցված նշանները համեմատվում են՝

1. համակցված նշանների հետ,

2. նշանների այն տեսակների հետ, որոնք որդես սարրեր, ներառված են ստուգվող համակցված նշանի մեջ, այն է՝ բառային և դասկերային սարրերի հետ:

Հետևաբար Տնտեսական դասարանը ղեկ է նախ համեմատել Ընկերության կողմից օգտագործվող համակցված ադրանֆային նշանները Կազմակերպության՝ գրանցված համակցված ադրանֆային նշանների հետ, իսկ այնուհետև՝ ընկերության կողմից օգտագործվող համակցված ադրանֆային նշանները Կազմակերպության՝ գրանցված բառային ադրանֆային նշանների հետ, որոնք որդես սարրեր նույնականորեն կամ շփոթելու ասիձանի նման ներառված են Ընկերության կողմից օգտագործվող համակցված ադրանֆային նշանների մեջ:

Միևնույն ժամանակ Տնտեսական դասարանը ղեկ է նկատի ունենալ 105¹ հոդվածի 1-ին դարբերությունը, որի համաձայն՝ «համակցված նշանների նմանությունը որոշելիս հաշվի է առնվում դրանց մեջ առկա **բառային սարրերի նմանության հարցն առանձին վերցված**, եթե դրանց մեջ սվյալ սարրերը հանդիսանում են **հիմնական ընկալման սարրեր** կամ սվյալ նշանների այդդես կոչված «առաջնային ընկալման» սարրեր կամ «անվանումներ»»:

Եթե Տնտեսական դասարանը կիրառել Կարգի 105-րդ և 105¹-րդ կետերը, ադա կարժեհավորել մի շարք կարևոր հանգամանքներ, ինչը չի արել, այն է՝

1. Ընկերության կողմից օգտագործվող «ЖЕМЧУЖИНА», «ВДОХНОВЕНИЕ»,

«ROMANTIC», «ՄԿՅՈՒՌԻԿ», «ՔԱՐԱՎԱՆ», «ԱՆՈՒՇԻԿ», «ԱՐՁՈՒԿ» և «ЛЕСНАЯ СКАЗКА» աղբյուրային նշանները դարձնելու են Կազմակերպության անունով գրանցված և բացառիկ իրավունքի օբյեկտ հանդիսացող «ЖЕМЧУЖИНА» բառային N9085, «ВДОХНОВЕНИЕ» բառային N8359, «РОМАНТИКА» բառային N8733, «БЕЛОЧКА» բառային N8658, «КАРАВАН» բառային N11524, «МИШКА КОСОЛАПЫЙ» բառային N8657, «МИШКА НА СЕВЕРЕ» բառային N9783 և «ЛЕСНАЯ БЫЛЬ» բառային N8377 բառային աղբյուրային նշաններն որդես հիմնական ընկալման սար «առաջնային ընկալման» սար կամ «անվանում» , որոնց վրա էլ ընկնում է աղբյուրային նշանների հիմնական սրամաքանական շեշտադրումը:

2. Միևնույն ժամանակ Ընկերության կողմից օգտագործվող «ՄԿՅՈՒՌԻԿ», «ԱՆՈՒՇԻԿ» և «ԱՐՁՈՒԿ» աղբյուրային նշանները դարձնելու են Կազմակերպության անունով գրանցված և բացառիկ իրավունքի օբյեկտ հանդիսացող «БЕЛОЧКА, ՄԿՅՈՒՌԻԿ, SQUIREL» համակցված, N7558, «ԱՆՈՒՇ» համակցված, N7673, «МИШКА НА СЕВЕРЕ, ԱՐՁԸ ՀՅՈՒՄԻՍՈՒՄ, POLAR BEAR» համակցված, N9783 և «МИШКА КОСОЛАПЫЙ, ԾՈՒՌԹԱԹ ԱՐՁՈՒԿ» համակցված, N7559 համակցված աղբյուրային նշանների հիմնական ընկալման սար «առաջնային ընկալման» սար կամ «անվանում» հանդիսացող բառային կամ դասկերային սարերը: Կարգի 105-րդ կետի 2-րդ դարբերության համաձայն՝ «համակցված նշանների նմանությունն որոշելիս օգտագործվում են սույն կարգի 96-104-րդ կետերում քվարկված հասկանիչները, ինչդեպ նաև ուսումնասիրվում է ֆնարկվող նշանի մեջ նույնական կամ նման սարի զբաղեցրած տեղի դիրքի նշանակությունը»:

Բացի այդ, Տնտեսական դատարանը Կարգի 102-րդ և 103-րդ կետերը կիրառելիս վկայակոչել է Վճռաբեկ դատարանի 26.10.2006 թվականի թիվ 3-2050(ՏԳ) փառաբացիական գործով կայացրած որոշումը, որը, սլյալ գործով կիրառելի չէ, քանի որ այդ որոշումը կայացվել է չդաժնակվող բառային սար դարձնելու աղբյուրային նշանների նմանության և չդաժնակվող սարի գերիշխող լինելու հարցը որոշելու կադակցությամբ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաժնակվել է բեկանել Տնտեսական դատարանի 04.07.2007 թվականի վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆնտության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆնտության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1. ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալության կողմից սրված աղբյուրային նշանների գրանցման վկայականների համաձայն՝ 30-րդ դասում գրանցված «ЖЕМЧУЖИНА» բառային N9085, «ԱՆՈՒՇ» բառային, N8941, «ԱՆՈՒՇ» համակցված, N7673, «РОМАНТИКА» բառային N8733, «БЕЛОЧКА» բառային N8658, «БЕЛОЧКА» համակցված N7558 , «МИШКА КОСОЛАПЫЙ» բառային N8657, «МИШКА КОСОЛАПЫЙ, ԾՈՒՌԹԱԹ ԱՐՁՈՒԿ» համակցված, N7559, «МИШКА НА СЕВЕРЕ, ԱՐՁԸ ՀՅՈՒՄԻՍՈՒՄ, POLAR BEAR» համակցված, N8412 «МИШКА НА СЕВЕРЕ» բառային N9783 և «МЕДВЕДЬ» բառային N11524 աղբյուրային նշանները Կազմակերպության սեփականությունն են, իսկ «Սուրի լենդ» հայ-ֆրանսիական համատեղ ձեռնարկություն ՍՊԸ-ի սեփականությունը հանդիսացող «ЛЕСНАЯ БЫЛЬ» բառային N8377, «ВДОХНОВЕНИЕ» բառային N8359 և «КАРАВАН» բառային N8364 աղբյուրային նշանների օգտագործման իրավունքը զիջվել

է Կազմակերպությանը:

2.Ընկերության կողմից օգտագործվում է «ՄԿՅՈՒՌԻԿ», «ՔԱՐԱՎԱՆ», «ԱՐՁՈՒԿ» «ЖЕМЧУЖИНА», «ЛЕЧАЯ СКАЗКА», «ВДОХНОВЕНИЕ», «ROMANTIC», «ԱՆՈՒՇԻԿ» աղբյուրային նշանները:

4. ՎՃռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ ՎՃռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այն հիմնավոր է հետևյալ դատառաքանությամբ.

Կարգի 105-րդ կետի համաձայն՝ համակցված նշանները համեմատվում են՝

1) համակցված նշանների հետ.

2) նշանների այն տեսակների հետ, որոնք որդես սարբեր ներառված են ստուգվող համակցված նշանի մեջ:

Համակցված նշանների նմանությունը որոշելիս օգտագործվում են նույն կարգի 98-104-րդ կետերում թվարկված հասկանիւթները, ինչդեպ նաև ուսումնասիրվում է հայտարկվող նշանի մեջ նույնական կամ նման սարբի զբաղեցրած տեղի (դիրքի) նշանակությունը, իսկ ըստ 105¹-րդ կետի՝ համակցված նշանների նմանությունը որոշելիս հաշվի է առնվում դրանց մեջ առկա բառային սարբերի նմանության հարցն առանձին վերցված, եթե դրանց մեջ սլյալ սարբերը հանդիսանում են հիմնական ընկալման սարբեր կամ սլյալ նշանների այսդեպ կոչված «առաջնային ընկալման» սարբեր կամ «անվանումներ»:

Տնտեսական դատարանը հայցի մերժման հիմքում դրել է այն հանգամանքը, որ Կազմակերպության աղբյուրային նշանները և՛ բառային, և՛ համակցված են, իսկ Ընկերության կողմից օգտագործվող աղբյուրային նշանները համակցված են, բացի այդ, տնտեսական դատարանը նշել է, որ բառային և դասկերային բաղկացուցիչ սարբերով համակցված նշանների համեմատության դեղդում, որոնց բառային սարբերի համեմատությունն էական նշանակություն չի կարող ունենալ աղբյուրային նշանների նմանության որոշման հարցում՝ ղեխք է առաջնորդվել դասկերային նշանների համեմատության կանոններով:

ՎՃռաբեկ դատարանն իր որոշումներում անդրադարձել է դատական ակտերի իրավական հիմնավորվածության հարցին (տե՛ս, օրինակ՝ «Քնար-88» ՄՊԸ ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ղեխական գույքի կառավարման վարչության, 21.12.2006թ. Քաղ. գործ թիվ 3-2504/ՏԳ, (գումար բռնագանձելու դատահանջով)):

ՎՃռաբեկ դատարանը նշել է, որ յուրաքանչյուր դեղդում դատարանը դատարար է սալ վճռի թե՛ փաստական և թե՛ իրավական հիմնավորումը: Ըստ ՎՃռաբեկ դատարանի վերհիշյալ որոշման, վճռի իրավական հիմնավորումը կայանում է հաստատված փաստերի և իրավահարաբերությունների նկատմամբ նյութական իրավունքի համադաստատման նորմի կամ նորմերի ընտրության և կիրառման մեջ, այն նորմի (նորմերի), որի հիման վրա դատարանը եզրակացություն է անում վիճելի իրավահարաբերության առկայության կամ բացակայության մասին:

ՎՃռում ոչ միայն ղեխք է ցույց սալ նորմասիվ ակտի այս կամ այն հողվածը, որում անհագրված է կիրառման ենթակա նորմը, այլ ղեխք է դատառաքանվի, թե հասկաղես ինչու ղեխք է կիրառվի հենց այդ նորմը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը բնութագրում է ինչդեպ դատարանի, այնդեպ էլ նրա վճռի իրավակիրառ գործառույթը, ընդգծում դատական գործունեության և դատական վճռի օրինականությունը:

Մինչդեռ, սլյալ դեղֆում, վճռում չի նշվել, թե ինչի հիման վրա է Տնտեսական դասարանը հանգել բառային սարրի համեմատության էական նշանակություն չունենալու մասին հետևության:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Տնտեսական դասարանը խախտել է Կարգի 105-րդ կետը, քանի որ վերոհիշյալ կետի 2-րդ ենթակետում նշված է, որ համակցված նշանները համեմատվում են նշանների այն տեսակների հետ, որոնք որդես սարրեր ներառված են ստուգվող համակցված նշանների մեջ: Այսինքն՝ համակցված նշաններում առկա բառային սարրերը համեմատվում են բառային նշանների հետ:

Ինչ վերաբերում է աղբյուրային նշանների շփոթության աստիճանի նմանության որոշման կանոններին, աղա Կարգի 92-րդ կետի համաձայն՝ նշանը համարվում է այլ նշանին շփոթելու աստիճան նման, եթե այն ընդհանուր առմամբ զուգորդվում է դրա հետ (այսինքն՝ մարդու մոտ առաջացնում է նույն դասկերի, բառի, զույների, դրանց համակցության, իմաստի ընկալման զգացողություն), չնայած առանձին սարբերությունների առկայությանը:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ աղբյուրային նշանները համեմատելիս նախ և առաջ դետեք է հաշվի առնվեն այդ նշանների նմանությունները (որն ունի սարբերակիչ նշանակություն), անկախ լրացուցիչ և աննշան սարրերի առկայության: Այսինքն, եթե աղբյուրային նշանում կրկնվում է սարբերակիչ նշանակություն ունեցող սարրը, կարելի է եզրակացնել, որ այն ունի շփոթելու աստիճանի նմանություն:

Մինչդեռ, սլյալ դեղֆում, Տնտեսական դասարանը, համեմատելով գրանցված և Ընկերության կողմից օգտագործվող աղբյուրային նշանները, գնահատել է դրանց սարբերությունները՝ ինչով էլ բավարար հիմք չի ստեղծվել դրանց՝ շփոթության աստիճան նմանության հանգամանքը գնահատելու համար:

Այստիսով, Տնտեսական դասարանը համեմատվող աղբյուրային նշանների՝ շփոթության աստիճան նման լինելու հանգամանքը դարգելու համար, նախ դետեք է համեմատեք Ընկերության կողմից օգտագործվող համակցված աղբյուրային նշանները Կազմակերպության գրանցված համակցված աղբյուրային նշանների հետ, իսկ այնուհետև՝ Ընկերության կողմից օգտագործվող համակցված աղբյուրային նշանները՝ Կազմակերպության գրանցված բառային աղբյուրային նշանների հետ՝ առաջնորդվելով Կարգի 105¹-րդ կետով:

Այստիսով, վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն՝ Տնտեսական դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ տնտեսական դասարանի 04.07.2007 թվականի վճիռը, և գործն ողարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրաղարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruգրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ Ավան և Նոր Նորք համայնքների
առաջին ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-1379
Նախագահող դատավոր՝ Խ.Քաղղասարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1835(Ա)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2007 թվականի դեկտեմբերի 12-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 09.03.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Միմոն Սարգսյանի հայցի ընդդեմ Երևանի քաղաքապետարանի (այսուհետ՝ Քաղաքապետարան) սեփականության իրավունքը ճանաչելու դաշնային մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Միմոն Սարգսյանը դաշնային ճանաչել է ճանաչել Երևան քաղաքի Մյասնիկյան 47 հասցեում գտնվող 2890 քմ հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը:

ՀՀ Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 09.03.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը: Վճռաբեկ բողոքին դատախազն է ներկայացրել Միմոն Սարգսյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշնային.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, կիրառել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որը չդիմաց է կիրառել, չի կիրառել ՀՀ հողային օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասը, 72-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 130-րդ և 131-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը, վճռի հիմքում դնելով այն հանգամանքը, որ Միմոն Սարգսյանը վեճի առարկա գույքի նկատմամբ ձեռքբերման վաղեմության ուժով ձեռք է բերել սեփականության

իրավունք, սխալ է մեկնաբանել ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, քանի որ դրանով նախատեսված է լիարժեք սեփականություն հանդիսացող հողերի նկատմամբ նախադասվության իրավունքի ձեռքբերման հնարավորություն, այլ ոչ թե սեփականության իրավունքի ձեռքբերման հնարավորություն:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը լիարժեք է բեկանել Դատարանի 09.03.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասասխանի հիմքեր և փաստարկներ.

Վճռաբեկ բողոքի այն փաստարկը, որի համաձայն՝ Դատարանը լիարժեք է կիրառել ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, անհիմն է, քանի որ ՀՀ հողային օրենսգրքի հիշատակված դրույթը վերաբերում է այլ սեփականացիքի դասակարգող հողամասերին, իսկ լիարժեքության սեփականություն հանդիսացող հողամասերի նկատմամբ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ծագման հետ կապված իրավահարաբերությունները կարգավորվում են ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դրույթներով:

Հիմնավորված և արդարացված է նաև Դատարանի կողմից ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի կիրառումը, քանի որ հայցվորի կողմից սասնյակ արժեքներ, այն է՝ 1967 թվականին անհատական բնակելի տունը և այգին ձեռք բերելու լիարժեք վերջինիս կողմից են վճարվել բոլոր կոմունալ և այլ ծառայությունների համար վճարները, հողի հարկը և մնացած այլ տուրքեր, ինչը հիմնավորվում է գործին կցված՝ նշված վճարումներն հիմնավորող աղացույցներով: Հիշյալ անդորրագրերով հիմնավորվում է այն հանգամանքը, որ վիճելի գույքն օգտագործվել է անընդմեջ, բարեխղճորեն և բացահայտ, ինչը հայցադատական լիարժեքության հիմք կարող է հանդիսանալ:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ունեցող փաստեր.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 19.03.1966 թվականի նոտարական կարգով չվավերացված առուվաճառքի դրամանագրով Սիմոն Սարգսյանը գնել է Նորի Ավանի ձորում գտնվող այգին ոչ լիարժեք ծառերով:

2) Երևանի Քանաբեռ-Չեյքուն համայնքի ղեկավարի սեղակալի 24.10.2003 թվականի սեղեկանքի համաձայն՝ Սիմոն Սարգսյանն ընտանիքով գրանցված բնակվում է Երևանի Սյասնիկյան դղճիկի N47 սանը և սիրադասում է հողատիրություն:

3) Գործում բացակայում է վիճելի հողամասը ֆիզիկական կամ իրավաբանական այլ անձի լիարժեքությամբ մասին աղացույց:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաքննություններ և եզրահանգում.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այն հիմնավոր է հետևյալ դատաքննությանը.

ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ընտանեկան, աշխատանքային, բնական դատարանի օգտագործման ու քրեական միջավայրի դատաքննության հարաբերությունները կարգավորվում են ֆաղափարակալ օրենսդրությամբ և այլ իրավական ակտերով, եթե այլ բան նախատեսված չէ ընտանեկան, աշխատանքային, **հողային**, բնադատարան և այլ հասնող օրենսդրությամբ: ՀՀ հողային օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի հողերին վերաբերող մասով հողային հարաբերությունների նկատմամբ կիրառվում է սույն օրենսգրքի դրույթները

հաշվառմամբ:

ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղաֆացիները և իրավաբանական անձինք, որոնք ավելի քան 500 հա հողատարածք են պահպանում, սակայն առանց իրենց իրավունքների իրավաբանական ձևակերպման օգտվում են դրանցից, կամ համայնքի հողերից, ունեն այդ հողերից սեփականության իրավունքով հողամասեր ձեռք բերելու նախադասվության իրավունք: **Այլ սեփականատերերը** դասկանող հողամասի նկատմամբ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքի ծագումը կարգավորվում է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքով:

Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է որ դասկանող կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերի նկատմամբ ձեռքբերման վաղեմության իրավունքի ծագման վերաբերյալ իրավահարաբերությունները կարգավորվում են ՀՀ հողային օրենսգրքով, իսկ այլ անձանց դասկանող հողամասերի նկատմամբ՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 168-րդ հոդվածի և ՀՀ հողային օրենսգրքի 55-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղաֆացիներին, իրավաբանական անձանց կամ համայնքներին չդասկանող հողերը դրանցից սեփականություն են:

Սույն ֆաղաֆացիական գործով, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ գործի նյութերում բացակայում է վեճի առարկա հողամասը ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձինք դասկանելու մասին որևէ աղյուց, հետևաբար, գործում է դրա՝ դասկանող սեփականություն լինելու կանխավարկածը:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ սույն ֆաղաֆացիական գործով կիրառելի են ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածի նորմերը: Հետևաբար անհիմն է Դատարանի եզրահանգումը ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 187-րդ հոդվածի կիրառելիության վերաբերյալ:

Բացի այդ, Վճռաբեկ դատարանը հարկ է համարում արձանագրել է, որ ՀՀ հողային օրենսգրքի 72-րդ հոդվածով նախատեսվում է ոչ թե գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունք ձեռք բերելու, այլ սեփականության իրավունքով հողամաս ձեռք բերելու նախադասվության իրավունքի ձեռք բերման հնարավորություն, հետևաբար, անհիմն է Դատարանի վճիռը՝ հայցվորի սեփականության իրավունքը ճանաչելու վերաբերյալ:

Վերոնշյալ հիմնավորումներով հերքվում են վճռաբեկ բողոքի դասախախտում նշված դասառարարությունները:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն՝ Դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 09.03.2007 թվականի վճիռը, և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruգրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1560(ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-1737
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Սահակյան
Դատավորներ՝ Ն. Հովսեփյան
Ա. Թումանյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալազը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի դեկտեմբերի 12-ին

դռնբաղ դատական նիստում, ֆննելով Լևիկ և Անուե Կիրակոսյանների վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 29.05.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Էլլա Հովհաննիսյանի ընդդեմ Անուե և Լևիկ Կիրակոսյանների՝ գույքն աղգելանից հանելու դախանջի մասին, ըստ հայցի Անուե և Լևիկ Կիրակոսյանների ընդդեմ Էլլա Հովհաննիսյանի՝ վնասի հասուցման դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Էլլա Հովհաննիսյանը դախանջել է վերացնել սեփականության իրավունքով իրեն դատկանող Երևանի Էրեբունի փողոցի 7-րդ շենֆի թիվ 4 բնակարանի վրա դրված աղգելանիք:

Դիմելով դատարան՝ Անուե և Լևիկ Կիրակոսյանները դախանջել են դատարանը Էլլա Հովհաննիսյանին՝ հասուցելու իրենց դատճառված 188.500 (մեկ հարյուր ութսունուր հաղար հինգ հարյուր) ՀՀ դրամի չափով վնասը և 14.400 (սասնչորս հաղար չորս հարյուր) ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամի անհիմն հարսացման գումարը:

Երևանի Էրեբունի և Նուբարաշեն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 29.12.2006 թվականի վճռով Էլլա Հովհաննիսյանի հայցը մերժվել է, իսկ Անուե և Լևիկ Կիրակոսյանների հայցը՝ բավարարվել մասնակիորեն:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 29.05.2007 թվականի վճռով Էլլա Հովհաննիսյանի հայցը մերժվել է, իսկ Անուե և Լևիկ Կիրակոսյանների հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ 188.500 ՀՀ դրամի մասով:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել Անուե և Լևիկ Կիրակոսյանները:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դաշխանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիեյալ հիմնավորումներով.

Վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը, 130-րդ հոդվածի 3-րդ կետը, կիրառել է ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ հոդվածը, որը չպետք է կիրառել, չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1092-րդ հոդվածը, որը պետք է կիրառել:

Բողոք բերած անձինք նշված դեղումը դատառաքանում են հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 27.08.2004 թվականի վճռով մերժվել է Էլլա Հովհաննիսյանի հայցը՝ բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիրը, բնակարանի նկատմամբ Լևիկ Կիրակոսյանի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դաշխանջների մասին, և բավարարվել է Լևիկ Կիրակոսյանի հայցը՝ Էլլա Հովհաննիսյանին վիճելի բնակարանից վարելու մասին:

Վերաքննիչ դատարանի այն դատառաքանությունը, որ Էլլա Հովհաննիսյանից անհիմն հարսացման արդյունքում խնայած գումարի դաշխանջը չի կարող բավարարվել, քանի որ նա ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ հոդվածի կարգով օգտվել է դատական դատառաքանության իրավունքից, չի բխում կողմերի միջև ծագած իրավահարաբերությունների բնույթից, որովհետև, եթե սույն հայցով դատաստանող Էլլա Հովհաննիսյանը գտնում էր, որ իր իրավունքները խախտվել են, այնուամենայնիվ, դատարար էր, առուվաճառքի դայմանագրի համաձայն, մինչև 19.06.2004 թվականն ազատել վիճելի բնակարանը և այն հանձնել սեփականատիրոջը, որից հետո վիճարկել կողմերի միջև կնքված առուվաճառքի դայմանագրի օրինականությունը:

Տվյալ դեղումն օրինական ուժի մեջ մտած վճռով հաստատվել է, որ դատաստանողն առանց օրենքի, այլ իրավական ակտերի կամ գործարքով սահմանված հիմքերի, առօրինաբար 19.06.2004 թվականից մինչև 29.12.2005 թվականը սիրադեբել և օգտագործել է Կիրակոսյանների սեփականությունը հանդիսացող Երևանի Չափյան 8 շենքի թիվ 33 բնակարանը, անհիմն խնայել է բնակարանն օգտագործելու դիմաց վճարները (ամսական խնայելով 800 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ):

Վերագրյալի հիման վրա բողոք բերած անձինք դաշխանջել են բեկանել Վերաքննիչ դատարանի 29.05.2007 թվականի վճիռը՝ Էլլա Հովհաննիսյանից 14.400 (սասնչորս հազար չորս հարյուր) ԱՄՆ դոլարի դաշխանջը մերժելու մասով և գործն այդ մասով ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

1) 19.06.2003 թվականին Էլլա Հովհաննիսյանի և Լևիկ Կիրակոսյանի միջև կնքվել է Երևանի Չափյան փողոցի 8 շենքի թիվ 33 բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիր: Պայմանագրի 2.2.1 կետով վաճառող Էլլա Հովհաննիսյանը դատարարվել է դայմանագիրը կնքելուց հետո 1 արվա ընթացքում հանձնման-ընդունման ակտով գնորդին փոխանցել բնակարանը և հաշվառումից դուրս գրվել:

2) ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 27.08.2004 թվականի վճռով Էլլա Հովհաննիսյանի հայցն ընդդեմ Լևիկ Կիրակոսյանի, երրորդ անձ Ա.Մինասյանի՝ բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիրը լուծելու, սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դաշխանջների մասին

մերժվել է, իսկ Լևիկ Կիրակոսյանի հակընդդեմ հայցը ընդդեմ Էլլա Հովհաննիսյանի՝ բնակարանից վարելու դահանջի մասին բավարարվել է:

3) «ԱՎ ԲՈՒՐՄԱ» ՍՊԸ-ի 10.07.2006 թվականի գնահատման հաշվետվության համաձայն՝ 2004 թվականի հունիսից 2005 թվականի դեկտեմբեր ժամանակահատվածի դրությամբ Երևանի Չափյան փողոցի 8 շենքի թիվ 33 հասցեի չորսսենյականոց բնակարանից ակնկալվող վարձավճարի չափը կազմել է 800 (ութ հարյուր) ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառարանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նվաճած հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ

բողոքը հիմնավոր է հեռկայա պատճառաբանությամբ.

Սույն ֆաղափացիական գործով ներկայացված հայցադահանջի բավարարման կամ մերժման համար դատարանը ղեկ է քննարկման առարկա դարձնի հեռկայա իրավական հարցը. արդյո՞ք դատական դատառարանության իրավունքի իրականացումը կարող է հիմնավոր դատառարան հանդիսանալ դայմանագրային դատարարությունները չկատարելու և այլ անձի՝ իր սեփականությունից անարգել օգտվելու իրավունքը խախտելու համար:

ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ունի իր իրավունքները և ազատություններն օրենքով չարգելված բոլոր միջոցներով դատառարանելու իրավունք: Իսկ 42-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ազատ է կատարելու այն, ինչն արգելված չէ օրենքով և չի խախտում այլոց իրավունքները և ազատությունները:

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1092-րդ հոդվածի համաձայն՝ անձը, ով առանց օրենքով, այլ իրավական ակտերով կամ գործարքով սահմանված հիմքերի ուրիշ անձի (սուժողի) հաշվին ձեռք է բերել գույք կամ խնայել է այն (ձեռք բերողը), դատարար է սուժողին վերադարձնել անհիմն ձեռք բերած կամ խնայած գույքը (անհիմն հարսացումը), բացառությամբ սույն օրենսգրքի 1099-րդ հոդվածով նախատեսված դեղքերի: Սույն գլխի կանոնները կիրառվում են անկախ այն բանից՝ անհիմն հարսացումը ձեռք բերողի, սուժողի, երրորդ անձանց գործելակերպի հետևանք է եղել, թե կատարվել է նրանց կամից անկախ: Նույն օրենսգրքի 1093-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ եթե այլ բան նախատեսված չէ սույն օրենսգրքով, այլ օրենքներով կամ այլ իրավական ակտերով և չի բխում համադատաստան հարաբերությունների էությունից, սույն գլխում նախատեսված կանոնները ենթակա են կիրառման նաև սեփականատիրոջ կողմից իր գույքն ադորիների սիրադեզողից հետ ստանալու դատահանջների նկատմամբ:

Վերոնշյալ իրավական ակտերից հետևում է, որ անձի կողմից իր իրավունքների իրականացումը չղեկ է խախտի այլ անձանց իրավունքները: ՀՀ Սահմանադրությունն անձի՝ իր իրավունքները դատառարանելու իրավունքի հետ միաժամանակ սահմանում է, որ յուրաքանչյուր անձ ունի սեփականության իրավունք: Սեփականատերն իր հայեցողությամբ սիրադեզում, սնօրինում և օգտագործում է իրեն դատականող սեփականությունը (ՀՀ Սահմանադրության 31-րդ հոդված):

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած 27.08.2004 թվականի վճռով հաստատվել է, որ թիվ 1016559 սեփականության իրավունքի վկայագրի համաձայն՝ Երևանի Չափյան փողոցի 8 շենքի թիվ 33 բնակարանի նկատմամբ գրանցվել է Լևիկ Կիրակոսյանի սեփականության իրավունքը: 19.06.2003 թվականին Էլլա Հովհաննիսյանի և Լևիկ Կիրակոսյանի միջև կնքված առուվաճառքի դայմանագրի 2.2.1

կեսի համաձայն՝ Էլլա Հովհաննիսյանը լայնամասշտաբ կնքելու դաշինք մեկ սարվա ընթացքում դեմ է Լևիկ Կիրակոսյանին հանձնելու բնակարանը:

Այսինքն՝ լայնամասշտաբ Էլլա Հովհաննիսյանը դադարեցրել է մինչև 19.06.2004 թվականը ազատել վեճի առարկա բնակարանը, ինչը նա կատարել է 2005 թվականի դեկտեմբերին, զրկելով Լևիկ Կիրակոսյանին իր սեփականությունն անարգել տիրապետելու և օգտագործելու հնարավորությունից:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ անհիմն է հայցի մերժման հիմքում ընկած Վերաբնիչ դատարանի փաստարկն այն մասին, որ Էլլա Հովհաննիսյանն իր իրավունքների դաժնացումը իրականացնելու համար չի կարող դատաստանափոխություն կրել, քանի որ այն չի կարող իրականացվել Լևիկ Կիրակոսյանի սեփականությունից անարգել օգտվելու իրավունքը խախտելու հաշվին, այսինքն՝ Էլլա Հովհաննիսյանն իր իրավունքները կարող էր դաժնացնել՝ կատարելով առավաճառքի լայնամասշտաբ օգտագործումը:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 408-րդ հոդվածի համաձայն՝ լայնամասշտաբ օգտագործում է համարվում այն չկատարվող կամ անդադար (կեսանցով, ադրանքների, աշխատանքների և ծառայությունների թերություններով կամ լայնամասշտաբ օգտագործումից բովանդակությամբ որոշվող այլ լայնամասշտաբ օգտագործում) կատարելը: Մյուս օրենսգրքի 409-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ լայնամասշտաբ օգտագործումը լայնամասշտաբ լայնամասշտաբ օգտագործում է հասուցել լայնամասշտաբ օգտագործում վնասները:

Հետևաբար, Էլլա Հովհաննիսյանը լայնամասշտաբ օգտագործում է լայնամասշտաբ օգտագործումը չկատարելու, դրանով Լևիկ Կիրակոսյանի սեփականության իրավունքը խախտելու և նրա հաշվին անհիմն գույք խնայելու համար:

Այստիպով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքի հիմքի առկայությունը բավարար է ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածներին հիման վրա դատարանի ակտի մասնակի բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական վերաբնիչ դատարանի 29.05.2007 թվականի վճիռը՝ Էլլա Հովհաննիսյանից 14.400 (սասնչորս հազար չորս հարյուր) ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամի չափով անհիմն հարստացման արդյունքում խնայած գումարը վերադարձնելու դատապարտումը մերժելու մասով, և գործն այդ մասով ուղարկել մյուս դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Մյուս որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրապարակման դաշինք և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjomi
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjominer*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1581(ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-2222,07-2494/2007թ.

Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Գ.Մաթևոսյան
Դ.Խաչատրյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (ալաոիեղ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահողը Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցողը դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի դեկտեմբերի 12-ին

դռնթաղ դատական նիստոմ, ֆննելոլ Գալանե Սարիբեկլանի վճռաբեկ թողոֆը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 08.08.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ղուս հալղի Լիանա Կաղկոլի ղնողեմ Շենղավիթի թաղաղեղարանի (ալաոիեղ՝ Թաղաղեղարան), երրող անձ Գալանե Սարիբեկլանի և ՀՀ կառավաղոթլանն աղղնթեր անղարժ գոլլի կաղաասրի ղեղական կոմիղեի Շենղավիթի ղարաժֆալին սոռաթաժանման (ալաոիեղ՝ Կաղաասր)՝ Շենղավիթ համալնի թաղաղեղի և ալղաղանո ոռղոմնեղը, աճողղի աղձանաղղոթլոնը, ղնակաղանի առողաձառղի ղալմանաղղիղը և սեֆականողղան իղալոնի գղանղոմն անվալղե ձանաղեղո ղաղանղեղի մասին և ղուս Թաղաղեղարանի հալղի ղնողեմ Լիանա Կաղկոլի, Աղամ, Ֆրոնղ և Նարեկ Մարկոլանեղի՝ ղնակեղի ղարաժողղան ողղաղողղման իղալոնը ֆողիղաղոնղամը դաղաղեղեղո ղաղանղի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատաղարական նախաղղասնողղոնը.

Գիմեղոլ դատարան՝ Թաղաղեղարանը ղաղանղեղ է 750 000 (ոթ հաղղոնը հիստոն հաղղար) ՀՀ դղամ ֆողիղաղոնղամը դաղաղեղեղեղ Լիանա Կաղկոլի, Աղամ, Ֆրոնղ և Նարեկ Մարկոլանեղի Եղանի Բաղղաղոնղաղ ֆողղղի 26 Շենի թիվ 32 ղնակաղանի նկաղամաղը ղնակեղի ղարաժողղան ողղաղողղման իղալոնեղեղը:

Գիմեղոլ դատարան՝ Լիանա Կաղկոն ղաղանղեղ է անվալղե ձանաղեղ Շենղավիթ համալնի ալղաղանո 07.07.2006 թվականի թիվ 77 ոռղոմը, դղա հիման վղա 23.08.2006 թվականին կալղաղաժ աճողղի աղձանաղղոթլոնը, Շենղավիթ համալնի թաղաղեղի 28.08.2006 թվականի թիվ 242 ոռղոմը, աճողղի աղղոնեղոմ 05.09.2006 թվականին կնֆղաժ Եղանի Բաղղաղոնղաղ ֆողղղի 26 Շենի թիվ 32 ղնակաղանի առողաձառղի

դայնանագիրը և Գայանե Սարիբեկյանի սեփականության իրավունքի գրանցումը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնակիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաբնակիչ դասարան) 27.06.2007 թվականի որոշմամբ նշված ֆաղաֆաղիական գործերը միացվել են մեկ վարույթում:

Վերաբնակիչ դասարանի 08.08.2007 թվականի վճռով Թաղաղեսարանի հայրը մերժվել է, իսկ Լիանա Կազկոյի հայրը՝ բավարարվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել երրորդ անձ Գայանե Սարիբեկյանը:

Վճռաբեկ բողոքին մասսախսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատախազը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոսիցյալ հիմնավորումներով.

1) *Վերաբնակիչ դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածը, «Հրապարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածը, որոնք պետք է կիրառվեն, խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 159-րդ հոդվածի պահանջները:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը լիարժեքությամբ է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի համաձայն՝ եթե գույքը հասուցմամբ ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ (բարեխիղճ ձեռք բերող), ապա սեփականատերն իրավունք ունի ձեռք բերողից սկսած գույքը դատապարտվել միայն այն դեպքում, երբ գույքը կորցրել է սեփականատերը կամ այն անձը, ում այդ գույքի սեփականատերը հանձնել է սիրադեման, կամ այն հափեսակվել է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց սիրադեմամբից դուրս է եկել այլ ճանադարհով՝ անկախ նրանց կամքից:

Վերաբնակիչ դասարանն անստեղծ է, որ բարեխիղճ ձեռք բերողից գույքը հետ դատապարտվելու իրավունքը դատարանում է միայն սեփականատերին, այսինքն՝ դատարանողները չունեն այդ իրավունքը, որովհետև չեն հանդիսանում սկսած քննարկների սեփականատերեր:

Վերաբնակիչ դասարանն անստեղծ է նաև, որ «Հրապարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ դատարան կարգով կարող է անվավեր ճանաչվել աճուրդը, այլ ոչ թե աճուրդի արձանագրությունը: Բացի այդ, Վերաբնակիչ դասարանը վճռում չի նշել որևէ աղացույց, որը կարող էր վկայել օրենքով սահմանված աճուրդի կազմակերպման և ընթացակարգի խախտումների մասին և հիմք հանդիսանալ աճուրդն անվավեր ճանաչելու համար:

Վերաբնակիչ դասարանը չի մասնագիտացվել և հիմնավորել, թե Թաղաղեսարանի և համայնքի ավագանու կողմից ընդունված ակտերը և կատարված գործողությունները ո՞ր օրենքներին են հակասել, և դրանցով դիմողների ո՞ր երաժխտված իրավունքները կամ ազատություններն են խախտվել:

2) *Վերաբնակիչ դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 12-րդ հոդվածը, որը չպետք է կիրառվեր և սխալ է մեկնաբանել «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 33-րդ հոդվածը:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը լիարժեքությամբ է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբնակիչ դասարանը եզրահանգել է, որ Թաղաղեսարանի գործողությունները բացառապես դատարանողներին վնաս դատառելու նպատակ են ունեցել: Մինչդեռ Թաղաղեսարանը, առաջնորդվելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի

3-րդ, 9-րդ, 16-րդ, 32-րդ և 33-րդ հոդվածների դահանջներով, ինչդեպ նաև ՀՀ ֆաղափաստական օրենսգրքի 163-րդ հոդվածի և 225-րդ հոդվածի 3-րդ կետի դահանջներով, հայց է ներկայացրել դասասխանողների բնակելի սարածության օգտագործման իրավունքը փոխհատուցմամբ դադարեցնելու մասին, և այդ հայցը նդասակ է ունեցել ոչ թե դասասխանողներին վնաս դասճառել, այլ համայնքի գույքը հեսագա վասթարացումից դաշտդանել:

Բացի այդ, Լիանա Կազկոն և նրա ընճանիքի անդամները հրաժարվել են «ՀՀ դեսական հանրային և համայնքային բնակարանային ֆոնդի սեփականաշնորհման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով վիճելի բնակարանը սեփականաշնորհելու իրավունքից, քանի որ վերը նշված օրենքով սահմանված կարգով բնակարանների սեփականաշնորհման գործընթացն ավարտվել է 1998 թվականին, իսկ նրանք չեն օգտվել բնակարանը սեփականաշնորհելու դիմում ներկայացնելու իրավունքից: Թաղադեսարանն էլ օրենքի ուժով դարձել է նշված բնակարանի սեփականաշերք: Ավելին, Լիանա Կազկոն և նրա ընճանիքի անդամները չեն օգտվել նաև Շենգավիթ համայնքի ավագանու 17.05.2002 թվականի «Շենգավիթ համայնքի սեփականություն հանդիսացող բնակարանները, հանրակացարանային Տիդի սենյակները և ծառայողական բնակարանները նվիրաբերմամբ բնակիչներին օտարելու համաճայնության մասին» թիվ 56 որոշմամբ սահմանված հնարավորությունից, համադասասխան դիմում և անհրաժեշտ փաստաթղթեր չեն ներկայացրել Թաղադեսարան:

3) *Վերաբնիչ դասարանը իսխիսել է ՀՀ ֆաղափաստական օրենսգրքի 273-րդ, 277-րդ հոդվածները, ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածը, «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արճանագրության առաջին հոդվածը:*

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը հիմնավորող փաստարկներ չի ներկայացրել:

4) *Վերաբնիչ դասարանը իսխիսել է ՀՀ ֆաղափաստական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը և 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետը:*

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը դասճառաբանում է հեսկյալ փաստարկներով. Վերաբնիչ դասարանը չի աղահովել սույն գործով Երևանի Շենգավիթ համայնքի «ԱՐԱՅ» համասիրության Տեղեկանքի բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հեսագոմը:

Լիանա Կազկոյի հայցով Կաղասարը երրող անձ է, սակայն դասաբնությունը նրա ներկայացուցիչը չի մասնակցել և Վերաբնիչ դասարանի վճռում հիշասակում չկա նրան դաշաճ ձևով ծանուցելու վերաբերյալ:

Վերգրյալի հիման վրա վճռաբել բողոք բերած անձը դահանջել է բելանել Վերաբնիչ դասարանի 28.08.2007 թվականի վճիռը և գործը ողարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր բնություն կամ փոփոխել այն:

3. Վճռաբել բողոքի բնություն համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

1) Երևանի Բագրատույաց փողոցի 26 շենքի թիվ 32 բնակարանում հաշվառված է եղել Լիանա Կազկոն ընճանիքի անդամների հես միասին, սակայն շուրջ 6 արի չեն բնակվել այդտեղ, չեն վճարել կոմունալ վարձերը:

2) Շենգավիթ համայնքի ավագանու 17.05.2002 թվականի թիվ 56 որոշմամբ սահմանվել է Տալ համաճայնություն համայնքի սեփականություն հանդիսացող բողր բնակարանների նվիրաբերության մասին: Միաճամանակ որոշվել է բնակարանի օտարումը կասարել բնակարանի վարձակալի կողմից Թաղադեսարան ողղված դիմումի հիման վրա, այդ բնակարանի բնակիչ հանդիսացող լրիվ գործունակ անձանց գրավոր համաճայնությամբ:

3) 27.03.2006 թվականին Երևանի Բազրասունյաց փողոցի 26 շենքի թիվ 32 բնակարանի նկատմամբ գրանցվել է Թաղադատարանի սեփականության իրավունք:

4) Շենքավիթի համայնքի ավագանու 07.07.2006 թվականի թիվ 77 որոշմամբ համայնքի ղեկավարին թույլատրվել է աճուրդով վաճառելու Երևանի Բազրասունյաց փողոցի 26 շենքի թիվ 32 բնակարանը:

5) Շենքավիթի համայնքի ավագանու 23.08.2006 թվականի արձանագրության համաձայն՝ Երևանի Բազրասունյաց փողոցի 6 շենքի թիվ 32 բնակարանի աճուրդում հաղթող է ճանաչվել Գայանե Սարիբեկյանը:

6) Շենքավիթի թաղադատարանի 28.08.2006 թվականի թիվ 242 որոշմամբ սահմանվել է Գայանե Սարիբեկյանի հետ կնքել Երևանի Բազրասունյաց փողոցի 26 շենքի թիվ 32 բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիր:

7) Թաղադատարանի և Գայանե Սարիբեկյանի միջև 05.09.2006 թվականին կնքվել է նոտարական կարգով վավերացված Երևանի Բազրասունյաց փողոցի 26 շենքի թիվ 32 բնակարանի առուվաճառքի դայմանագիր:

8) 07.09.2006 թվականին Երևանի Բազրասունյաց փողոցի 26 շենքի թիվ 32 բնակարանի նկատմամբ գրանցվել է Գայանե Սարիբեկյանի և Հովիկ Ալեքսանյանի իրավունք:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Տեղական ինֆնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի 1-ին մասի 20-րդ կետի համաձայն՝ համայնքի ավագանին համայնքի ղեկավարի առաջարկությամբ որոշում է կայացնում համայնքի սեփականություն համարվող գույքն օգտագործման սրամադրելու և օտարելու մասին, հաստատում է դրանց վարձավճարների և օտարման գների չափերը և դայմանները, իսկ հրադարակային սակարկությունների դեղֆում՝ մեկնարկային գները:

Երևանի Բազրասունյաց փողոցի 26 շենքի թիվ 32 բնակարանն աճուրդով իրացնելու ժամանակ բնակարանի սեփականատերը Թաղադատարանն էր: Շենքավիթի համայնքի ավագանին, ղեկավարվելով «Տեղական ինֆնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքով իրեն ընձեռնված իրավունքից, 07.07.2006 թվականի թիվ 77 որոշմամբ թույլատրել է համայնքի ղեկավարին աճուրդով օտարել նշված բնակարանը: Երևանի Բազրասունյաց փողոցի 26 շենքի թիվ 32 բնակարանի 23.08.2006 թվականի աճուրդում հաղթող է ճանաչվել Գայանե Սարիբեկյանը, որի հետ 05.09.2006 թվականին կնքվել է նոտարական կարգով վավերացված առուվաճառքի դայմանագիր, իսկ 07.09.2006 թվականին նշված բնակարանի նկատմամբ գրանցվել է Գայանե Սարիբեկյանի և Հովիկ Ալեքսանյանի սեփականության իրավունք:

«Հրադարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերի համաձայն՝ լոսի վերաբերյալ աճուրդն անվավեր կարող է ճանաչվել միայն դատարանի կարգով: Սույն օրենքի 3-5-րդ, 8-9-րդ և 14-րդ հոդվածներով նախատեսված կանոնների խախտմամբ անցկացված աճուրդը, օտարագրիչ անձի դատախազով, դատարանը կարող է անվավեր ճանաչել:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 159-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանի մարմինների, տեղական ինֆնակառավարման մարմինների և դրանց դաճոճնատար անձանց՝ օրենքին հակասող ակտերն անվավեր ճանաչելու կամ նրանց գործողությունը

(անգործությունը) վիճարկելու համար հիմք են նշված ակտի օրենքին հակասելը և դիմողի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ու օրենքներով երաշխավորված իրավունքի և (կամ) ազատության խախտման փաստի առկայությունը:

Լիանա Կազկոյի հայրը բավարարելիս Վերաբնիչ դասարանը հիմք է ընդունել այն հանգամանքը, որ վիճելի բնակարանը համայնքի ավագանու որոշմամբ կարող էր օտարվել միայն այդ բնակարանի բնակիչ հանդիսացող լրիվ գործունակ անձանց գրավոր համաձայնությամբ: Վերաբնիչ դասարանի վճռի հիմքում դրված վերոնշյալ հանգամանքը Վճռաբեկ դասարանը համարում է անհիմն հետևյալ դասառաքանությամբ:

Շենգավիթ համայնքի ավագանու 17.05.2002 թվականի թիվ 56 որոշմամբ սահմանվել է սալ համաձայնություն համայնքի սեփականություն հանդիսացող բոլոր բնակարանների նվիրաբերության մասին: Միաժամանակ որոշվել է բնակարանի օտարումը կատարել բնակարանի վարձակալի կողմից Թաղապետարան ուղղված դիմումի հիման վրա, այդ բնակարանի բնակիչ հանդիսացող լրիվ գործունակ անձանց գրավոր համաձայնությամբ: Բնակարանի օտարումը ձևակերպվում է թաղապետի որոշմամբ և կողմերի միջև կնքվող բնակարանի նվիրաբերության դայմանագրով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 451-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ օֆերսան մեկ կամ մի քանի կոնկրետ անձանց հասցեագրված առաջարկն է, որը որոշակիորեն արահայտում է առաջարկողի մտադրությունը՝ դայմանագիրը կնքված համարել առաջարկն ընդունած հասցեատիրոջ հետ:

Նույն օրենսգրքի 457-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ եթե գրավոր օֆերսայում ակցեդիտի համար ժամկետ սահմանված չէ, դայմանագիրը կնքված է համարվում, եթե օֆերսան ուղարկված անձն ակցեդիտ ստացել է մինչև օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով սահմանված ժամկետի ավարտը, իսկ եթե նման ժամկետ սահմանված չէ, առաջ՝ դրա համար անհրաժեշտ ժամկետում:

Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ օֆերսայում ժամկետի բացակայության դեպքում, ակցեդիտը դեմ է ստացվի ողջամիտ ժամկետում:

Սույն ֆաղաֆացիական գործի փաստերի համաձայն՝ Շենգավիթ համայնքի ավագանու կողմից արվել է նվիրաբերության դայմանագիր կնքելու օֆերսա: Սակայն Լիանա Կազկոն ողջամիտ ժամկետում (մինչև 2006 թվականը) չի օգտվել նշված որոշմամբ իրեն ընձեռնված հնարավորությունից և Թաղապետարանին չի ներկայացրել նվիրաբերության դայմանագրի կնքման վերաբերյալ իր համաձայնությունը (ակցեդիտ): Որոշես վեճի առարկա բնակարանի սեփականատեր, Թաղապետարանը, 07.07.2006 թվականին օգտվելով սեփականության իրավունքով իրեն դասկանող գույքը սնօրհիները իրավունքից, օտարել է այն:

Բացի այդ, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործում առկա չէ որևէ աղացույց այն մասին, որ նշված բնակարանի աճուրդն անց է կացվել «Հրադարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի 2-րդ մասում նշված օրինադրությունների խախտմամբ, որոնք կարող էին հանգեցնել աճուրդի և դրա արդյունքում աճուրդում հաղթած անձի հետ կնքված դայմանագրի ու գույքի նկատմամբ իրավունքի ղեկական գրանցման անվավերության, այսինքն՝ աճուրդը սեղի է ունեցել սահմանված կարգով և այն անվավեր ճանաչելու հիմքը բացակայում է:

Հետևաբար Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ հիմնավոր են բողոքի դասառաքանությունները «Հրադարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի և ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 159-րդ հոդվածի դաժանությունները խախտելու մասին:

Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի կիրառման ենթակա լինելու վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի փաստարկը հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ եթե գույքը հասուցմամբ ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ (բարեխիղճ ձեռք բերող), առաջ սեփականատերն իրավունք ունի ձեռք բերողից սվյալ գույքը դատախազի միայն այն դեպքում, երբ գույքը կորցրել է սեփականատերը կամ այն անձը, ում այդ գույքը սեփականատերը հանձնել է սիրադեմման, կամ այն հավիճակվել է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց սիրադեմմից դուրս է եկել այլ ճանադարհով՝ անկախ նրանց կամից:

Վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ բարեխիղճ ձեռք բերողից գույքը դատախազելու իրավունքը ծագում է սեփականատերից մոտ և այն դեպքում, երբ գույքը հասուցմամբ ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործի փաստերի համաձայն՝ Գայանե Սարիբեկյանը Երևանի Բագրատույայց փողոցի 26 շենքի թիվ 32 բնակարանը ձեռք է բերել սվյալ դատիկն դրա սեփականատեր Թադադեանցից, իսկ գործով հիմնավորված չէ, որ այդ ժամանակ Թադադեանցին իրավունք չունեի օտարելու սեփականության իրավունքով իրեն դատախազող գույքը, այսինքն՝ Գայանե Սարիբեկյանը վեճի առարկա բնակարանը սեփականության իրավունքով ձեռք է բերել օրենքով սահմանված կարգով:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածը սույն ֆաղաֆաղիական գործով կիրառելի չէ:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սվյալ դեպքում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործն ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դատաքննության իրավունքի տարր, հետևաբար գործի քննության անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարձնում նշված իրավունքի խախտման ռեսանկյունից: Սվյալ դեպքում, Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության աստիճանից:

2) *Բողոքի մյուս հիմքերին Վճռաբեկ դատարանը չի անդրադարձնում հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Բողոքի երկրորդ և չորրորդ հիմքերը վերաբերում են Թադադեանցի և Լիանա Կազկոյի միջև իրավունքներին ու դատախազություններին, գործը Կադասրի ներկայացուցչի բացակայությամբ քննելուն: Մինչդեռ, բողոք բերած անձը չի ներկայացրել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 42-րդ հոդվածի դատախազներին համադատաստիան Թադադեանցի և Կադասրի անունից գործը վարելու լիազորագիր, իսկ բողոքի երրորդ հիմքի վերաբերյալ չեն ներկայացվել համադատաստիան փաստարկեր:

Այստիսով, վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի մասնակիորեն հիմնավոր լինելը Վճռաբեկ դատարանը դիտում է բավարար ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների հիմքով Վերաքննիչ դատարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն:
2. ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանի 08.08.2007 թվականի վճռի՝ Լիանա Կազկոյի հայցի մասը բեկանել և այն փոփոխել՝ Լիանա Կազկոյի հայցը մերժել:
3. ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաքննիչ դատարանի 08.08.2007 թվականի վճռի՝ Թաղաղեսարանի հայցի մասը թողնել օրինական ուժի մեջ:
4. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1644 (ՎԳ)
2007թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 07-2580/2007թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ն. Հովսեփյան
Դատավորներ՝ Կ. Հակոբյան
Լ. Սոսյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալար (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Ա. ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Ս. ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս. ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է. ՀԱՅԻՅԱՆԻ*

2007 թվականի դեկտեմբերի 12-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆնելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 31.07.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի Հովհաննես Լալայանի ընդդեմ ՀՀ գլխավոր դատախազության (այսուհետ՝ Դատախազություն)՝ դատարանում անձի գործողությունները վիճարկելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ դիմումատու խնդրել է դատարանին Դատախազությանը երկարամյա ծառայության կենսաթոշակի գնալու կադակցությամբ վճարել միանվագ նոխաս՝ 24 ամսվա ախսավարձի չափով:

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Սարազ համայնքների առաջին ախանի դատարանի 21.12.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 31.07.2007 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը: Վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստերը և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Վերաբնիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել նախկին «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 40-րդ հոդվածը, «Կենսաթոշակային ապահովման քննադատում Անկախ Պետությունների Համագործակցության մասնակից պետությունների իրավունքների երաշխիքների մասին» համաշայնագրի 1-ին հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարվում է հետևյալ փաստաթղթերով.

Վերաքննիչ դատարանի 20.02.2006 թվականի թիվ 06-728 վճիռը սույն ֆաղափարակի գործով նախադատի փաստ հանդիսանալ չի կարող: Նշված վճռով հաստատված հանգամանք է այն, որ Հովհաննես Լալայանը ծառայությունից սահմանված կարգով արձակվելու դեպքում ունեցել է 30 օրոց ավելի ընդհանուր աշխատանքային սաժե և օգտվում է երկարամյա ծառայության համար կենսաթոշակ ստանալու իրավունքից: Դատախազությունում Հովհաննես Լալայանի ծառայության սաժե կազմում է 4 արի 9 օր, հետևաբար վերջինս 24 ամսվա աշխատավարձի չափով միանվագ նոսր ստանալու իրավունքից չի օգտվում, իսկ դիմողի ներքին գործերի մարմիններում և զինված ուժերում ծառայության ժամկետը «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 40-րդ հոդվածի իմաստով չի կարող միանվագ նոսր ստանալու համար հիմք հանդիսանալ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը ղեկավարվում է բեկանելի Վերաքննիչ դատարանի 31.07.2007 թվականի վճիռը և դիմումը մերժել:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատախազությունում բերված փաստաթղթեր.

Դատախազության աշխատողների նյութական և սոցիալական ապահովության վերաբերյալ իրավահարաբերությունները կարգավորվում են «Դատախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 40-րդ հոդվածով, որում հստակ շարադրված է դատախազների թոշակավորումն իրականացնելու և միանվագ նոսր վճարելու հիմքերը, դայանդները և կարգը, ինչպես նաև միանվագ նոսր չվճարելու հիմքերը: Օրենքում ամրագրված է, որ դատախազներին միանվագ նոսր չի վճարվում նրանց աշխատանքից հեռացնելու դեպքում: Այլ հիմքեր նշված չեն: Երկարամյա ծառայության կենսաթոշակի գնալու կադրակազմում Հովհաննես Լալայանին միանվագ նոսր վճարելու հիմքերն ու դայանդները լիովին համադասախառնում են օրենսդրության ղեկավարներին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆնուդայան համար նշանակված ղեկավար փաստեր.

Վճռաբեկ բողոքի ֆնուդայան համար նշանակված ղեկավար փաստերը`

1) Հովհաննես Լալայանը ծառայությունից սահմանված կարգով արձակվելու դեպքում հանդիսացել է դատախազության աշխատակից:

2) Ծառայությունից սահմանված կարգով արձակվելու դեպքում Հովհաննես Լալայանն ունեցել է զինվորական ծառայության 30 օրոց ավելի ընդհանուր աշխատանքային սաժե և, «Դատախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի համաձայն, օգտվում է երկարամյա ծառայության կենսաթոշակ ստանալու իրավունքից:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատախազությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում` Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ

բողոքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Դատախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 40-րդ հոդվածի համաձայն` դատախազների և ֆնուդայանի **թոշակավորումն** իրականացվում է ներքին գործերի մարմիններում ծառայության անցնող ղեկավար կազմի անձանց համար կիրառվող դայանդներով, նորմերով և կարգով: Դատախազների և ֆնուդայանի աշխատանքային սաժե կամ հաշվարկային, ինչպես նաև առողջության կամ հաստիքային փոփոխությունների կադրակազմում կենսաթոշակի ուղարկելու դեպքում վճարվում է միանվագ նոսր հետևյալ կարգով`

10 սարնոց ղակաս աշխատանքային սածի դեղում՝ 12 ամսվա աշխատավարձի չափով,

10-20 սարի աշխատանքային սածի դեղում՝ 18 ամսվա աշխատավարձի չափով,

20 սարնոց ավելի աշխատանքային սածի դեղում՝ 24 ամսվա աշխատավարձի չափով:

Դասախազներին և ֆննիչներին աշխատանքից հեռացնելու դեղում միանվագ նոյապահ ցի վճարվում:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ աշխատանքային սածն այն ժամանակահատվածն է, որի ընթացքում ֆաղաֆացին եղել է նույն օրենսգրքով կարգավորվող աշխատանքային հարաբերությունների մեջ, ինչդեպ նաև այլ ժամանակահատվածներ, որոնք նորմատիվ ակտերին կամ կոլեկտիվ դաշնագրերին համադասարան, կարող են հաշվարկվել աշխատանքային սածում, որով աշխատանքային օրենսդրությունը, այլ նորմատիվ ակտեր կամ կոլեկտիվ դաշնագրերը դաշնամատուցում են որոշակի աշխատանքային իրավունքներ կամ աշխատանքային երաշխիքներ ու արժանություններ: Աշխատանքային սածը կարող է լինել՝

1. ընդհանուր աշխատանքային սած, որում հաշվարկվում է ֆաղաֆացու՝ աշխատանքային հարաբերությունների մեջ գտնվելու ամբողջ ժամանակահատվածը, ինչդեպ նաև այլ ժամանակահատվածներ, որոնք թույլատրվում է հաշվարկել աշխատանքային սածում,

2. հատուկ աշխատանքային սած, որում հաշվարկվում են այն ժամանակահատվածները, որոնց ընթացքում կատարվել է որոշակի մասնագիտությամբ աշխատանք կամ զբաղեցվել է որոշակի դասում կամ կատարվել է աշխատանք աշխատանքի առանձնահատուկ դաշնագրերում, ինչդեպ նաև այլ ժամանակահատվածներ, որոնք թույլատրվում է հաշվարկել սլյալ սիմի աշխատանքային սածում,

3. որոշակի կազմակերպությունում կամ միևնույն գործատուի մոտ աշխատանքային սած, որում հաշվարկվում է սլյալ աշխատատեղում աշխատատեղում, ինչդեպ նաև այն ժամանակահատվածները, որոնք թույլատրվում է հաշվարկել սլյալ սիմի աշխատանքային սածում:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի վերոնշյալ հոդվածով սահմանված է աշխատանքային սածի ճեպակները, որոնց թվին են դասվում հատուկ աշխատանքային սածը և որոշակի կազմակերպությունում կամ միևնույն գործատուի մոտ աշխատանքային սածը: «Դասախազության մասին» ՀՀ օրենքի 40-րդ հոդվածում օգտագործվում է աշխատանքային սած հասկացությունը, սակայն բացակայում է նշումն այն մասին թե միանվագ նոյապահ վճարման դեղում աշխատանքային որ սածն է հաշվի առնվում:

«Դասախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 40-րդ հոդվածը մեկնաբանելիս ՎՃՌԱԲԵԿԻ դասարանը հիմք է ընդունում ՀՀ Սահմանադրության և «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի կարգավորումը:

Մասնավորապես, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարձնակալով բառերի և արտահայտությունների առաջի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դասակարգումը: «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 36-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ նորմատիվ իրավական ակտում միևնույն հասկացությունը սահմանելիս կամ միևնույն միջին արտահայտելիս դեպ է կիրառվեն միևնույն բառերը, ճեպակները կամ բառակազմակերպություններ՝ որոշակի հերթականությամբ: Իրավական ակտում սարքեր հասկացությունները չեն կարող օգտագործվել միևնույն ճեպակով:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը՝ Վճռաբեկ դասարանն անհրաժեշտ է համարում «Դասախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 40-րդ հոդվածը մեկնաբանել՝ հաշվի առնելով օրենքի մյուս նորմերի դասահանջները, դրա ընդունման նպատակը և կարգավորման առարկան:

«Դասախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 22-րդ հոդվածում գլխավոր դասախազի ղեկավար, Երևան ֆազայի դասախազ, մարզի դասախազ կամ համայնքի դասախազ լինելու համար դասահանջվում է իրավաբանի առնվազն հինգ արվա մասնագիտական ստաժ: «Դասախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 36-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասախազության աշխատողներին իրենց զբաղեցրած դասերի և աշխատանքային ստաժի համաձայն են շնորհվում դասային ասիժաններ: «Դասախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 40-րդ հոդվածի 13-րդ կետում օգտագործվում է թե՛ իրավաբանի մասնագիտական աշխատանքային ստաժ և թե՛ դասախազությունում ծառայության ժամկետ հասկացությունները:

Վերոնշյալից հետևում է, որ «Դասախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքն օգտագործում է երեք հասկացություններ՝ իրավաբանի մասնագիտական աշխատանքային ստաժ, դասախազությունում ծառայության ժամկետ և աշխատանքային ստաժ: Դրանք ունեն սարբեր իմաստներ և բովանդակություններ:

Այսինքն՝ այն բոլոր դեղմերում, երբ օրենսդիրը ցանկացել է նշել կոնկրետ աշխատանքային ստաժի տեսակը և դասախազության համակարգում ծառայության աշխատանքային ստաժը ստանալու համար իրավաբանի մասնագիտական աշխատանքային ստաժից, առաջ այդ դեղմերում օրենքում օգտագործվել է աշխատանքային ստաժի համադասախազան տեսակը:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ «Դասախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 40-րդ հոդվածում կոնկրետացված չէ, թե միանվագ նպաստի վճարման դեղմում աշխատանքային որ ստաժն է հաշվի առնվում, և ելնելով այն հանգամանքից, որ օրենքի դրույթը դարձնակալում է երկիմաստություն, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ այն չի կարող մեկնաբանվել նեղ իմաստով՝ սահմանափակելով դրա կիրառության շրջանակները:

Նման եզրահանգման համար Վճռաբեկ դասարանը հիմք է ընդունում նաև այն հանգամանքը, որ բոլոր այն դեղմերում, երբ չկա համադասախազան հարաբերությունը համադարձակ կերպով կարգավորող իրավական ակտ, օրենքի ընդհանուր ձևակերպումը ղեկ է մեկնաբանվի հոգու ֆաղափացու: Սույն գործի սվյալներից ակնհայտ է, որ Հովհաննես Լալայանի աշխատանքային ստաժը կազմում է 30 արուց ավելի: Հետևաբար, «Դասախազության մասին» ՀՀ նախկին օրենքի 40-րդ հոդվածի ուժով, Հովհաննես Լալայանը օգտվում է 24 ամսվա չափով միանվագ նպաստ ստանալու իրավունքից:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ ֆաղափացիական վերաքննիչ դասարանի 31.07.2007 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՎՃԻՌ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1-55
Նախագահող դատավոր՝ Էդ.Նահապետյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1792(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի դեկտեմբերի 12-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ 13.07.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ կառավարությանն առընթեր ղեկավար գույքի կառավարման վարչության (այսուհետ՝ Վարչություն) ընդդեմ «Արտ» սահմանափակ ղառասխանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ գույքը վերադարձնելու ղառահանջի մասին և ըստ հակընդդեմ հայցի՝ օրենքով նախատեսված իրավունքը ճանաչելու ղառահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ Վարչությունը ղառահանջել է վերադարձնել Ընկերությունից Արթիկ քաղաքի Արտվյան 3 հասցեում գտնվող թիվ 3 բաղնիքի սարածքը:

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը ղառահանջել է ճանաչել գույքի նկատմամբ օրենքով նախատեսված իրավունքը:

ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ (այսուհետ՝ Դատարան) 13.07.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ բավարարվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը: Վճռաբեկ բողոքին ղառասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և ղառահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Պեռական շեռնարկությունների և անավարտ շինարարության օբյեկտների սեփականաշնորհման և սպասարկության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի «գ» կետը, չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 1-ին մասը, 1186-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ և 4-րդ կետերը, որոնք պահ է կիրառել, կիրառել է «Պեռական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքը, որը չպահ է կիրառվել:*

Բողոք բերած անձը նշված ղոնդումը ղառաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով. Դատարանը վճիռ կայացնելիս չի անդադարձել Ընկերության կողմից սվյալ դեղմում

նման դահանջ ներկայացնելու իրավունքի հանգամանքին, ինչդեռ նաև սկզբնական հայրը մերժելիս և հակընդդեմ հայրը բավարարելիս վճռի դասճառաբանական մասում չի նշել օրենքով սահմանված այն դեղորայքը, որոնց հիման վրա Ընկերությունն իրավունք կունենար Ընկերության նախկին սօրեն Արալույս Սարգսյանի մահից հետո օգտվել նրան վերադասված՝ հաճանդամների համար սահմանված, սեփականաճանաչված գույքի արժեքը գեղջով վճարելու իրավունքից: Նման արձանագրություն օրենքը վերադասել է միայն աշխատավորական կոլեկտիվի անդամին, այլ ոչ թե իրավաբանական անձին: Գույքի արժեքը գեղջով վճարելու արձանագրությունից չեն կարող օգտվել ոչ Արալույս Սարգսյանի ժառանգները, ոչ էլ Ընկերության մյուս մասնակիցները:

Դասարանն անհետել է նաև, որ գործի ֆնտրության ժամանակ գործել է «Պեսական գույքի մասնավորեցման 2006-2007 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքը, որով «փոքր» օբյեկտի գնահատված արժեքը 13 միլիոնից մինչև 14 միլիոն ՀՀ դրամ լինելու դեղորայք սահմանվել է 15 արվա ընթացքում 16 անգամ վճարելու մասնավորեցման սուբյեկտի իրավունք: Մինչդեռ Ընկերության կողմից կատարվել է երկու վճարում, մնացորդ գումարը կարող էր բաժանվել միայն 14 արհիների միջև և ոչ թե 15, ինչդեռ Դասարանն է ընդունել:

2) *Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, 56-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերը, «ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածը, որով պետք է կիրառեն, սխալ է մեկնաբանել «Պեսական գույքի մասնավորեցման մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, խախտել է ՀՀ ֆադաբացիական դասավարտության օրենսգրքի 96-րդ և 130-րդ հոդվածները:*

Բողոք բերած անձը նշված դեղորայքը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

«ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածը նախատեսում է մինչև օրենսգրքի ուժի մեջ մտնելը՝ 01.01.1999 թվականը, ստեղծված և օրենսգրքի 5-րդ գլխով նախատեսված կազմակերպական-իրավական ձև ունեցող իրավաբանական անձանց հիմնադիր փաստաթղթերի օրենսգրքի նշված գլխի նորմերի դահանջներին համադասախանցելու և վերագրանցելու ժամկետ մինչև 01.01.2001 թվականը: Նշված ժամկետում չհամադասախանցված և չվերագրանցված հիմնադիր փաստաթղթերը համարվում են անվավեր:

Ընկերությունը դեսական գրանցում է ստացել 10.10.1997 թվականին: Հակընդդեմ հայրը ներկայացնելու դահին Ընկերությունը վերագրանցված չի եղել (ՄՊԸ-ի հակընդդեմ հայրում ուղղակի նշված է եղել այդ հանգամանքի մասին), իսկ Դասարանը չի անդրադարձել Ընկերության իրավունակության հարցին, որի արդյունքում սխալ է մեկնաբանել «Պեսական գույքի մասնավորեցման մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, նույնացրել է դեսական բաժնեմաս և «փոքր» օբյեկտ (նախկին թիվ 3 բաղնիք, անճարժ և ճարժական գույք) հասկացությունները:

Դասարանի վճիռը դես է լինի հիմնավորված և օրինական: Դասարանը վճիռը հիմնավորում է միայն դասական նիսում հեսագրանցված ադացույցներով: Հեսաբար Դասարանն Ընկերության հակընդդեմ հայրը չդես է վարույթ ընդունել, իսկ վարույթ ընդունելու դեղորայք էլ դես է այն մերժել:

3) *Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆադաբացիական դասավարտության օրենսգրքի 96-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:*

Սկզբնական հայրի մերժման համար Դասարանը հիմն է ընդունել միայն ՀՀ ֆադաբացիական դասավարտության օրենսգրքի 96-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին, 2-րդ և 3-րդ ենթակետերի դույթները, որոնց կիրառումը անհիմն է հակընդդեմ հայրի անհիմն լինելու դասճառով:

Վերագրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել Դասարանի

13.07.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆինուրթյան:

3. ՎՃՌԱՐԵԿ ԲՈՂՈՒՄ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԽԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՎՊԱՍՏԵՐՔ.

1) 16.09.1997 թվականին ՀՀ կառավարությանն առընթեր ղեկավարող նախարարի հրավերով և աղաթղթականացման վարչությունն «Արթիկի կոմունալ սննետնություն» ղեկավարող նախարարության կողմից կառավարվել է 13.050.621 (սասնետեմ միլիոն հիսուն հազար վեց հարյուր ֆանմեկ) ՀՀ դրամով գնելու Արթիկ ֆաղաֆի Արտվյան թիվ 3 հասցեում գտնվող նախարարության թիվ 3 բաղնիքը, որդես կանխավճար 5 սոկոսը՝ 652.531 (վեց հարյուր հիսուններկու հազար հինգ հարյուր երեսունմեկ) ՀՀ դրամը մուծելու դայմանով:

2) «Արթիկի կոմունալ սննետնություն» ղեկավարող նախարարության թիվ 3 բաղնիքի սեփականաւանահանան հիման վրա ստեղծվել է Ընկերությունը, որը ՀՀ ղեկավարող նախարարի Արթիկի սարածային բաժնում գրանցվել է 10.10.1997 թվականին, սրվել է թիվ 01Ա-037964 վկայականը:

3) Ընկերության մասնակիցներն «Արթիկի կոմունալ սննետնություն» ղեկավարող նախարարության աւխասավորական կողմից անդամներն են:

4) 26.01.1998 թվականի թիվ 6088 սեփականաւանահանան դայմանագրով «Արթիկի կոմունալ սննետնություն» ղեկավարող նախարարության Արթիկ ֆաղաֆի Արտվյան թիվ 3 հասցեում գտնվող թիվ 3 բաղնիքը 13.050.621 (սասնետեմ միլիոն հիսուն հազար վեց հարյուր ֆանմեկ) ՀՀ դրամով վաճառվել է Ընկերությանը: Պայմանագրով սահմանվել է օբյեկտի արժեքի սարածամկեւ վճարման կարգ:

5) Ընկերության 89 սոկոսի բաժնետեր Արալույս Սարգսյանը մահացել է 16.04.2001 թվականին:

6) Նոսարական կարգով վավերացված 09.03.2007 թվականի սեփականության իրավունքի և ըս օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրերի համաձայն՝ Ագաթի Սարգսյանը 16.04.2001 թվականին մահացած Արալույս Սարգսյանի Ընկերությունում ունեցած 89 սոկոս բաժնետնասի 1/2-ի սեփականատերն է, մյուս 1/2-ի նկատմամբ սացել է ժառանգության իրավունքի վկայագիր:

4. ՎՃՌԱՐԵԿ ՊԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՆԱՐԱՆՈՒՄՅՈՒՆՆԵՐ և ԵԳՐԱԽԱՆԳՈՒՐ.

Քննելով վճՌԱՐԵԿ ԲՈՂՈՒՄը նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃՌԱՐԵԿ ՊԱՏԱՐԱՆը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեւկյալ պատճառաւանությունաւր.*

«Ղեկավարող նախարարությունների և անավարտ շինարարության օբյեկտների սեփականաւանահանան և աղաթղթականացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ սեփականաւանահանան (ղեկավարող գույքի ձեւք բերման) սուբյեկտներն են նաև ՀՀ ֆաղաւացիները և ֆաղաւացիների խմբերը, այդ թվում՝ սեփականաւանահանող նախարարության աւխասավորական կողմից անդամները: Նույն օրենքի 9-րդ հոդվածով աւխասավորական կողմից անդամների համար, ելնելով նրանց անձնական (ֆիզիկական) առանձնահատկություններից, նախատեսվել է որոշակի արտնություններ, այն է՝ աւխասավորական կողմից անդամների համար սահմանվել է իրենց հասանելիք բաժնետնասի վճարման գեղչեւր՝ ղաւտեւագմների մասնակիցների և երրորդ կարգի հաւանողանների համար արժեքի 40 սոկոսի չափով, երրորդ կարգի հաւանողանների համար՝ 50 սոկոսի չափով, առաջին կարգի հաւանողանների համար՝ 60 սոկոսի չափով:

ՀՀ ֆաղաւացիական օրենսգրքի 1186-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ և 4-րդ կետերի համաձայն՝ ժառանգության զանգվածի մեջ չեն մտնում ժառանգատուի անձի հեւ անխաւելիորեն կաղված իրավունքները և ղարականությունները, մասնավորաղեւ՝ անձնական ոչ գույքային իրավունքները և այլ ոչ նյութական բարիքները, այն իրավունքներն ու

դրասականությունները, որոնց անցումը ժառանգությամբ չի թույլատրվում սույն օրենսգրքով և այլ օրենքներով:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «Պետական ձեռնարկությունների և անավարձ շինարարության օբյեկտների սեփականաւեւոհման և աղաղետականացման մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածով նախատեսված արժեքները իրենց էությամբ ֆիզիկական անձի հետ անխաղաղ կառավարված իրավունք են և չեն կարող փոխանցվել ժառանգությամբ: Սույն գործով Ընկերության 89 տոկոս բաժնեմասի սեփականատեր Արալույս Սարգսյանը մահացել է 16.04.2001 թվականին: Արալույս Սարգսյանի կինը՝ Ազատի Սարգսյանը, Ընկերության 89 տոկոս բաժնեմասի 1/2-ն ընդունել է որդես սեփականություն, մյուս 1/2-ը՝ ժառանգություն: Գործի քննության ժամանակ Ընկերությունը ունեցել է չվճարված դրասավորություն, սակայն դրա հետ կառավարված Արալույս Սարգսյանի արժեքները անօտարելի և անփոխանցելի են:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Արալույս Սարգսյանի ունեցած արժեքները չեն կարող մտնել ժառանգական գանգվածի մեջ, իսկ նրա մահից հետո նրա բաժնեմասը և դրասավորությունը ժառանգած ամուսինը չի կարող օգտվել այդ արժեքներից: Հետևաբար, Ազատի Սարգսյանն Ընկերությունում ժառանգությամբ ստացած բաժնեմասի դրաս գումարը դեֆ է վճարի ամբողջությամբ:

«Պետական գույքի մասնավորեցման 2006-2007 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ղեկավար գույքի մասնավորեցման արժեքների վճարումների սանդղակը կիրառվում է «փոքր» օբյեկտների ու վարձակալած գույքի մասնավորեցման դեղմում և մասնավորեցման նախորդ ծրագրերով արժեքների վճարման իրավունք ստացած սուբյեկտների նկատմամբ: 13 միլիոնից մինչև 14 միլիոն ՀՀ դրամ գնահատված «փոքր» օբյեկտների համար սահմանվել է արժեքների վճարման հետևյալ կարգը՝ առաջին վճարի չափը գնահատված արժեքի 20 տոկոսի չափով, մնացած գումարը 15 արվա ընթացքում 16 անգամ վճարելու եղանակով: Նշված օրենքի ուժի մեջ է մտել 08.07.2006 թվականին (ՀՀՊՏ 07.07.2006թ. թիվ 36), այսինքն՝ սույն գործի քննության ժամանակ գործել է «Պետական գույքի մասնավորեցման 2006-2007 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքը, մինչդեռ Դասարանը կիրառել է «Պետական գույքի մասնավորեցման 2001-2003 թվականների ծրագրի մասին» ՀՀ օրենքի դրույթները:

2) Նկատի ունենալով, որ վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը բավարար է ՀՀ քաղաքացիական դրասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի հիման վրա, ՀՀ սնտեսական դրասարանի 13.07.2007 թվականի վճռի՝ Ընկերության հակընդդեմ հայցի մասը բեկանելու համար, Վճռաբեկ դրասարանը վճռաբեկ բողոքի երկրորդ հիմքին չի անդրադարձնում:

3) *Բողոքը երրորդ հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ քաղաքացիական դրասավարության օրենսգրքի 96-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ հակընդդեմ հայցն ընդունվում է, եթե՝ հակընդդեմ ղեկավարն ուղղված է սկզբնական ղեկավարի հաշվանցմանը, հակընդդեմ հայցի բավարարումը լրիվ կամ մասամբ բացառում է սկզբնական հայցի բավարարումը, հակընդդեմ և սկզբնական հայցերի միջև առկա է փոխադրված կառուցում ու դրանց համատեղ քննությունը կարող է աղաղակել վեճի առավել արագ և ճիշտ լուծումը:

Որդես վճռաբեկ բողոքի սույն հիմքի հիմնավորում վճռաբեկ բողոքում նշվել է այն փաստակը, որ հայցը ենթակա է բավարարման հակընդդեմ հայցի անհիմն լինելու դրասձառաբանությամբ:

Վճռաբեկ դրասարանն անհիմն է համարում վճռաբեկ բողոքի վերոնշյալ փաստակը, քանի որ ՀՀ քաղաքացիական դրասավարության օրենսգրքի 96-րդ հոդվածի 3-րդ մասով

սահմանված են հակընդդեմ հայցի ընդունելության հիմքերը, իսկ սույն ֆաղաֆաղիական գործով ներկայացված հակընդդեմ հայցի անհիմն լինելը չի կարող բավարար հիմք հանդիսանալ հայցը հիմնավոր ճանաչելու համար, քանի որ հակընդդեմ հայցով վեճի առարկա է սեփականաձեռնի մասնատված գույքի չափը, իսկ հայցը վերաբերում է գույքը վերադարձնելուն: Այսինքն՝ վճարման այլ գումարի չափ սահմանելու վերաբերյալ հակընդդեմ հայցի մերժումը հիմք չէ գույքը վերադարձնելու վերաբերյալ հայցի բավարարման համար:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սլյալ դեղմուն անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին կետով նախատեսված՝ գործն ըստ էության ճիշտ լուծած, սակայն քերի դատաճառաբանված դատական ակտը դատաճառաբանելու լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործով հայցի հիմքում դրվել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 507-րդ հոդվածը:

Վերոնշյալ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ գնորդը դառնում է ադրանքի սեփականատեր ադրանքի համար վճարելու դրանից, եթե այլ բան նախատեսված չէ դրամանագրով: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ այն դեղմուն, երբ դրամանագրով նախատեսված ժամկետում հանձնված ադրանքի համար չի վճարվել, վաճառողն իրավունք ունի գնորդից դրամանագրի վերադարձնել ադրանքը, եթե այլ բան նախատեսված չէ դրամանագրով:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարձնակվող բառերի և արտահայտությունների սառաջի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դրամանագրերը:

Վերոնշյալ հոդվածներից հետևում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 507-րդ հոդվածը վերաբերում է այն դեղմունին, երբ վաճառողի կողմից գույքը հանձնվել է գնորդին, սակայն վաճառողը դեռևս դրամանագրում է դրա նկատմամբ իր սեփականության իրավունքը: Մինչդեռ սույն ֆաղաֆաղիական գործով կնքված սեփականաձեռնի մասնատված գույքի սեփականության իրավունքն արդեն իսկ անցել է Ընկերությանը: Հետևաբար Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 507-րդ հոդվածը սույն ֆաղաֆաղիական գործով կիրառելի չէ:

Այսդիտով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը բավարար է՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի հիման վրա վճռաբեկ բողոքը մասնակիորեն բավարարելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ Տնտեսական դատարանի 13.07.2007 թվականի վճռի՝ Ընկերության հակընդդեմ հայցի մասը, և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

Վճռի՝ Վարչության հայցի մասը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1205
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Մողոմոնյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1431(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի դեկտեմբերի 25-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ բնադատության նախարարության բնադատական տեսական տեսչության (այսուհետ՝ Տեսչություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 03.07.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ «Արարատի ոսկու արդյունահանման ձեռնարկություն» ՍՊԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) դիմումի ընդդեմ Տեսչության՝ ստուգման ակտերն անվավեր ճանաչելու դատանքի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դատանքել է անվավեր ճանաչել Տեսչության թիվ 01005 և 01004 ստուգման ակտերը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 03.07.2007 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Տեսչությունը:

Վճռաբեկ բողոքին Ընկերությունը ներկայացրել է տասասխան:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիբյալ հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «ՀՀ-ում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ օրենք) 3-րդ, 4-րդ և 5-րդ հոդվածի նորմերը:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատարանի կողմից է հետևյալ փաստարկներով.

Համաձայն օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ կետի՝ միևնույն դատական մարմնի կողմից միևնույն սնտեսվարող սուբյեկտում ստուգում կարող է իրականացվել օրացուցային սարում ոչ ավելի, քան մեկ անգամ բացառությամբ սույն օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ կետով սահմանված, ինչդեպ նաև ... ստուգման դեպքերի: Հաշվի առնելով այն, որ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ կետում նախատեսված է նաև բնադատական տեսչական մարմինների ստուգումները, օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ կետի սահմանափակումը չի կարող սարածվել կատարված ստուգման վրա:

Համաձայն օրենքի 5-րդ հոդվածի 1-ին դարբերության՝ վերսուզումը սուզում իրականացնող մարմնի կողմից նույն սնեստավարող սուբյեկտի մոտ մեկ սարվա ընթացքում կատարվող (կրկնակի) սուզումն է, բացի սույն օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասում և ... սահմանված սուզման դեղերի: Հաշվի առնելով այն, որ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ կետում նախատեսված է նաև բնադահողանական ժեստիկան մարմինների սուզումները, օրենքի 5-րդ հոդվածի 1-ին դարբերությամբ սահմանված վերսուզման սահմանման սակ չի կարող ներառվել նաև նույն հոդվածով նախատեսված բացառությունը: Արդյունքում կրկնակի սուզումը «սահմանափակող» և այն «որակող» համադասասխան հոդվածներում հսակ որդես բացառություն նշված սուզումը, այն է՝ բնադահողանական ժեստիկան մարմինների սուզումը չի կարող համարվել վերսուզում կամ կրկնակի սուզում: Բացի վերը նշվածից 2004 թվականի հունվարի 1-ից 2006 թվականի առաջին եռամսյակը ընկած ժամանակահատվածում օրենքով սահմանված լիազոր մարմնի ղեկավարի, այն է՝ ՀՀ բնադահողանության նախարարի կողմից բացվել է ընդամենը մեկ հանձնարարագիր ընկերությունում սուզում իրականացնելու նպատակով: Առանց համադասասխան հիմնավորման դատարանը բնադահողանական օրենսդրության դատախազների կատարման նկատմամբ սուզումը որակել է որդես ֆինանսասնեստական գործունեության սուզում:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատախազել է բեկանել ՀՀ սնեստական դատարանի 03.07.2007 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասասխանը.

«ՀՀ-ում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասի առաջի մեկնաբանությունից ակնհայտ է, որ վերսուզում չի համարվում «ՀՀ-ում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասում սահմանված և 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասով նախատեսված միայն այն սուզումները, որոնք առնչվում են հարկային դատարարությունների սահմանված չափից ավելի վճարված գումարները հարկ վճարողի դիմումի հիման վրա հարկ վճարողի այլ հարկային դատարարություններին հաշվանցելուց կամ նրան վերադարձնելուց առաջ սնեստավարող սուբյեկտի մոտ կատարվող սուզման դեղերին:

Ավելին, «ՀՀ-ում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ միևնույն դեսական մարմնի կողմից միևնույն սնեստավարող սուբյեկտում սուզում կարող է իրականացվել օրացուցային սարում ոչ ավելի, քան մեկ անգամ, բացառությամբ սույն օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ կետով սահմանված սուզման դեղերի:

«ՀՀ-ում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ հրամանի կամ հանձնարարագրի երկու օրինակը, սուզումն սկսվելուց առնվազն երեք աշխատանքային օր առաջ, սրվում է սնեստավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող դատարար անձին, բացառությամբ բնադահողանական ժեստիկան մարմինների, ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից դեղատեսակին կամ դեղագործական գործունեություն իրականացնող սնեստավարող սուբյեկտներում իրականացվող սուզումների: Այսինքն՝ նշված կետում շարադրված են այն դեղերը և այն մարմինները, որոնք կարող են սուզումներ իրականացնել առանց հրամանի կամ հանձնարարագրի երկու օրինակը սուզումն իրականացնելուց առնվազն երեք աշխատանքային օր առաջ սնեստավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող դատարար անձին հանձնելու:

«ՀՀ-ում սուզումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ կետի առաջի մեկնաբանությունից ակնհայտ է, որ այն վերաբերում է միայն այն

բնադահդանական սեսչական սնուգումներին, որոնք իրականացվել են դեղասնային կամ դեղագործական գործունեություն իրականացնող սնեսավարող սուբյեկտների մոս: Դիմողը իրականացնում է ոսկու արդյունահանման գործունեություն և որևէ առնչություն չունի դեղասնային կամ դեղագործական գործունեության հեո:

01005 ակտի վերաբերյալ դասասխանողը վճռաբեկ բողոքում նեել է, որ երկրաբանական նմուցների ներքին և արսաքին վերահսկողությանը ներկայացվող դահանջները, ինչդես նակ վերցված ակոսային նմուքի հաեվարկային քաեի դահողանման դահանջը բխում է հանքաքարի որակի մասին հավաստի սվյալներ սսանալու դահանջից և հիմնված է ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի 42-րդ հողվածի 2-րդ մասի 5-րդ կեոի վրա:

ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի 42-րդ հողվածի 2-րդ մասին 5-րդ կեոի համաձայն՝ ընդերֆոգսագործողները դարսավոր են ադահովել հեսագոսված, ընդերքից արդյունահանված և դրանում բողնված օգսակար հանածոների դաեարների, դրանց դարունակած բադադրասոմսերի, որակի ու քանակի, ինչդես նակ օգսակար հանածոների արդյունահանման հեո չկադված նդասակներով ընդերֆոգսագործման մասին հավաստի սվյալների հավաքումը, դահողանումը և լիագորված մարմնի սրամադրումը:

Նեված կեսում ՀՀ որևէ այլ իրավական ակոսով ընդերֆոգսագործողների համար երկրաբանական նմուցների ներքին և արսաքին վերահսկողության, վերցված ակոսային նմուքի քաեի վերաբերյալ որևէ դարսականություն սահմանված չէ:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նեանակություն ունեցող վահսերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նեանակություն ունեն հեոկյալ վահսերը՝

1) Տեսչության թիվ 010163 հանձնարարագրի հիման վրա բնադահդանական տեսչության մասնագեոներին հանձնարարվել է 11.05.2006 թվականից 08.06.2006 թվականն ընկած ժամանակահասվածում մակեոյդերական, երկրաբանական, ընդերֆոգսագործման կարգի և բնադահդանական օրենսդրության դահանջների կասարման նկասմամբ սնուգում անցկացնել Ընկերության Գեդարֆոնիքի մարգի Սոթի և ՀՀ Կոսայքի մարգի Մեդրաձորի հանքավայրերում: Սնուգմամբ ընդգրկվող ժամանակաեոջանը 2004 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2006 թվականի մարտի 31-ն էր:

2) Վիճարկվող ակեերի համաձայն՝ սնուգումը կասարվել է 11.05.2006 թվականից մինչև 08.06.2006 թվականը, իսկ նախորդ սնուգումը կասարվել է 09.09.2005 թվականից մինչև 10.10.2005 թվականը:

4.Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դասարանը գոնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հեոկյալ պասճառաբանությանը.

Համաձայն «ՀՀ-ում սնուգումների կազմակերդման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հողվածի 3-րդ մասի՝ մինևունյ դեոսական մարմնի կողմից մինևունյ սնեսավարող սուբյեկտում սնուգում կարող է իրականացվել օրացուցային սարում ոչ ավելի, քան մեկ անգամ բացառությամբ նույն օրենքի 3-րդ հողվածի երրորդ կեոով սահմանված սնեսավարող սուբյեկտի մոս կասարվող սնուգման:

«ՀՀ-ում սնուգումների կազմակերդման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հողվածի 3-րդ կեոով սահմանված սուբյեկտներից են, մասնավորադես, Հայասանի Հանրադեոության աեխասանքի և օցիալական հարցերի նախարարության կամ Հայասանի Հանրադեոության սնեսական մրցակցության դաեոդանության դեոսական հանձնաժողովի

կողմից ըստ անհրաժեշտության իրականացվող սուուգումների և (կամ) բնադահդանական սեսչական մարմինների, Հայաստանի Հանրադեսության առողջադահուդան նախարարության կողմից դեղասնային կամ դեղագործական գործունեսություն իրականացնող սնեստավարող սուբյեկտներում իրականացվող սուուգումների և դեսական հիգիենիկ ու հակահամաճարակային ծառայության մարմինների կողմից բնակչության ջրամասակարարման և ջրոգսագործման, քիմիական նյութերի և կենսաբանական միջոցների կիրառման, դորոցական և նախարորոցական հիմնարկների ու բնակավայրերի բարվոք սանիտարական վիճակի ... հես առնչվող օրենքների և այդ օրենքների հիման վրա ընդունված իրավական այլ ակտերի կիրառման խախտումների բացահայտմանն ուղղված դեղներում իրականացվող սուուգումների:

Նոված նորմերի վերլուծության արդյունքում Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ օրենսդիրը սահմանել է միևնույն դեսական մարմնի կողմից միևնույն սնեստավարող սուբյեկտում օրացուցային տարում մեկից ավելի սուուգումների իրականացման սկզբունքային արգելք: Նոված կանոնից օրենսդիրը սահմանել է նաև բացառություն՝ «ՀՀ-ում սուուգումների կազմակերդման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ կեսով սահմանված, ինչդես նաև հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հարկային հաովանցումներ և (կամ) վերադարձ ու դարտադիր սոցիակական ադահովագրության վճարների՝ օրենքով սահմանված կարգով հաովարկված դարտավորություններից ավելի վճարված գումարների վերադարձ իրականացնելուց առաջ սնեստավարող սուբյեկտի մոտ կասարվող սուուգման դեղների:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «ՀՀ-ում սուուգումների կազմակերդման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ կեսով սահմանված բացառությունը տարածվում է բնադահդանական սեսչական մարմինների կողմից սնեստավարող սուբյեկտներում իրականացվող բոլոր սուուգումների վրա: Հեսևաբար, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերը հիեասակված բացառությունը վիճարկվող սուուգման դեղի վրա տարածվում է:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ վերը նոված խախտումը չի հանգեցրել գործի սխալ լուծման, քանի որ սույն գործով դասարանը վիճարկվող ակտն անվավեր է ձանաչել նաև այլ, մասնավորադես, «ՀՀ-ում սուուգումների կազմակերդման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ և 6-րդ հոդվածների, ինչդես նաև ՀՀ քաղաքացիական դասավարության 159-րդ և 162-րդ հոդվածների խախտման հիմքերով, որոնց վերաբերյալ բողոք բերած անձը վճռաբեկ բողոքում որևէ քասարկ չի ներկայացրել:

Այադիտով, Վճռաբեկ դասարանը սույն բողոքի հիմքը հիմնավոր համարելով՝ դրա առկայությունը բավարար չի դիտում Դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնեստական դասարանի 03.07.2007 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ սոնրագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ սոնրագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական
վերաֆննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-2472
Նախագահող դասավոր՝ Դ.Խաչատրյան
Դասավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Գ.Մաթինյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1789(ՎԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալազը (այսուհես՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությունը Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությունը դասավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի դեկտեմբերի 25-ին

դռնբաց դասական նիստում, ֆննելով «Ա.Ի.Ալիխանյանի անվան Երևանի ֆիզիկայի ինստիտուտ» ղեսական ոչ առևրային կազմակերղության (այսուհես՝ Կազմակերղություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի 06.08.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըս Կազմակերղության հայցի ընղղեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անարծ գույֆի կաղասրի ղեսական կոմիսեի Դավթաեենի սարածֆային ստորաբաժանման (այսուհես՝ Կաղասր) Ալիխանյան եղբայրների ֆողղցի Հ12 վայրում գսնվղղ 7604 ֆմ մակերեսով հողամասի նկասմամբ Կազմակերղության սեֆականության իրավունը գրանցելու ղահանղի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախաղասմությունը.

Դիմելով դասարան՝ Կազմակերղությունը ղահանղել է ղարսավորեցնել Կաղասրին գրանցել Կազմակերղության սեֆականության իրավունը Ալիխանյան եղբայրների ֆողղցի Հ12 վայրում գսնվղղ 7604 ֆմ մակերեսով հողամասի նկասմամբ:

Երևանի Աղաֆնյակ և Դավթաեեն համայնֆների առաղին աշյանի դասարանի 15.03.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաֆննիչ դասարանի (այսուհես՝ Վերաֆննիչ դասարան) 06.08.2007 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Կազմակերղությունը:

Վճռաբեկ բողոքին ղասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, ֆասարկները և ղահանղը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հեսկյալ հիմների սահմաններում ներհիեյալ հիմնավորումներով.

1) *Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին կետի պահանջները, որը հանգեցրել է ֆադաբացիական գործի սխալ լուծման:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Կազմակերպությունը ստեղծվել է ՀՀ կառավարության 02.02.2002 թվականի թիվ 98 որոշմամբ: ՀՀ առևտրի և սննդամթերքի զարգացման նախարարի նույն թվականի սեպտեմբերի 18-ի թիվ 109 հրամանով հաստատվել են Կազմակերպությանը սեփականության իրավունքով փոխանցվող ֆոթեջները:

Երևանի ֆադաբացիական և Կազմակերպության միջև 17.03.2003 թվականին կնքվել է թիվ 272/ՊԱ հողի վարձակալության դայմանագիրը, որով Կազմակերպության սիրադեմանան ու օգտագործմանն է հանձնվել Ալիխանյան եղբայրների փողոցի Հ12 վայրում գտնվող 7604,0մ² մակերեսով հողամասը՝ որդես ֆոթեջների զբաղեցրած տարածք:

Կազմակերպության սեփականության իրավունքը՝ ֆոթեջների նկատմամբ և վարձակալության իրավունքը՝ Ալիխանյան եղբայրների փողոցի Հ12 վայրում գտնվող 7604,0 մ² մակերեսով հողամասի նկատմամբ ստացել է դեռևս գրանցում, որի կադաստրային քարտեզը 29.07.2003 թվականին սրվել է թիվ 1637724 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը:

Վերաբնիչ դատարանը 06.08.2007 թվականի վճիռը կայացնելիս չի գնահատել ներկայացված գրավոր աղացույցները և «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքը կիրառելով սխալ մեկնաբանությամբ՝ հանգել է սխալ եզրակացության:

2) *Դատարանը կիրառել է «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 1-ին մասը, ինչպես նաև 9-րդ հոդվածի 2-րդ կետը և 13-րդ հոդվածի 2-րդ կետի «գ» ենթակետը, որով չստացվել է կիրառել, չի կիրառել «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին կետի 2-րդ ենթակետը, որը պետք է կիրառել:*

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաբնիչ դատարանի այն դատառաքանությունը, որ համաձայն «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 9-րդ հոդվածի 2-րդ կետի և 13 հոդվածի 2-րդ կետի «գ» ենթակետի ՊՈԱԿ-ի սեփականության իրավունքը գույքի նկատմամբ կարող է ծագել միայն ՀՀ կառավարության կողմից գույքի կազմը հաստատելուց հետո, սյվալ դեղմում կիրառելի չէ, քանի որ «Ա.Ի.Ալիխանյանի անվան Երևանի ֆիզիկայի ինստիտուտ» դեռևս ոչ առևտրային կազմակերպության սեփականության իրավունքը ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով նախատեսված սահմանափակումների ցանկում չընդգրկված հողամասի նկատմամբ ենթակա է ճանաչման օրենքի ուժով, մասնավորապես, «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005թվականից գործող ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին կետի 2-րդ ենթակետի դաժանության հիմքով: «ՀՀ Հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին կետի 2-րդ ենթակետի համաձայն՝ «մինչև սույն օրենքի ուժի մեջ մտնելը դեռևս կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերից օրենսդրությամբ սահմանված կարգով անհատույց /մասնավոր/ օգտագործման կամ վարձակալության իրավունք ձեռք բերած և այդ իրավունքները գրանցած իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձանց, սույն օրենքի ուժով սեփականության իրավունքով փոխանցվում են հասարակական կամ արտադրական օբյեկտների կառուցման և ստացման համար նախատեսված և սահմանված կարգով կառուցված, այդ թվում՝ կիսակառույց շենքերով, շինություններով զբաղեցված հողամասեր՝ անկախ շենքերի,

ժնությունների ավարտվածության աստիճանից»:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը ղախանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դասարանի 06.08.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Աջափնյակ և Դավթաբեն համայնքների առաջին աշյանի դասարանի 15.03.2007 թվականի վճռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆնություն համար նանակություն ունեցող փաստերը.

1) Կազմակերությունն ստեղծվել է ՀՀ կառավարության 02.02.2002 թվականի թիվ 98 որոնամբ:

2) Երևանի ֆաղաֆաղեսարանի և Կազմակերության միջև 17.03.2003 թվականին կնքվել է թիվ 272/ԳԱ հողի վարձակալության ղայմանագիրը:

3) 17.03.2003 թվականին կնքված հողի վարձակալության ղայմանագիրը սասցել է ղեսական գրանցում: Կազմակերությունը սրվել է 29.04.2003 թվականի թիվ 1637724 սեփականության (վարձակալության) իրավունքի գրանցման վկայականը, ըստ որի՝ Կազմակերությունը սեփականության իրավունքով ղասկանում են Ալիխանյան եղբայրների փողոցի 12 հասցեում գսնվող 2160,1 ֆմ հոթեջներ, որոնք գսնվում են վարձակալության իրավունքով սրամաղրված 0,7604 հա հողամասի վրա:

4) 19.01.2007 թվականին Կազմակերությունը ղիմում է ներկայացրել ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Դավթաբենի սարածֆային ստորաբաժանում՝ վարձակալության իրավունքով սրամաղրված հողասարածֆի նկասմամբ սեփականության իրավունքը գրանցելու համար:

5) 06.09.2006 թվականին Երևանի ֆաղաֆաղեսարանի թիվ 18-06/2-7066 սեղեկանքի համաձայն՝ Կազմակերությունը վարձակալության իրավունքով հանձնված 7604 ֆմ հողամասից 6632,0 ֆմ մակերեսն ընղգրկված չէ Հայասանի Հանրաղեսության Հողային օրենսգրքի 60-րղ հողվածով նախաստաված սահմանափակումների ցանկում, իսկ 972,0 ֆմ ընղգրկված է սահմանափակումների ցանկում:

4. Վճռաբեկ դասարանի ղասձառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեկյալ պասձառաբանությանը*

«Պեսական ոչ առևսրային կազմակերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 9-րղ հողվածի 2-րղ մասի համաձայն՝ ղեսական կազմակերության հիմնաղիր (այստիես՝ հիմնաղիր) կարող է հանղիսանալ միայն Հայասանի Հանրաղեսությունը՝ ի ղեսմ կառավարության, իսկ 3-րղ կեսի համաձայն՝ ղեսական կազմակերությունը ստեղծվում է հիմնաղրի որոնամբ:

Նույն օրենքի 4-րղ հողվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ղեսական կազմակերության սեփականությունը ձևավորվում է կազմակերության հիմնաղրման ժամանակ և հեսազայում հիմնաղրի կողմից սեփականության իրավունքով նրան հանձնվող, ինչղես նաև ղեսական կազմակերության գործունեության ընթացնում արսաղրված և ձեռք բերված գույքից:

Վերաբնիչ դասարանը, հիմք ընղունելով «Պեսական ոչ առևսրային կազմակերությունների մասին» ՀՀ օրենքի վերոնցյալ նորմերը, ղիմումի մերժման հիմքում դրել է այն հանգամանքը, որ վեձի առարկա հողամասը հիմնաղրի կողմից Կազմակերությունը ոչ հիմնաղրման ժամանակ և ոչ էլ հեսազայում չի հանձնել, բացի այղ, այն չի հանղիսանում Կազմակերության կողմից իր գործունեության ընթացնում ձեռք բերված գույք: Վճռաբեկ դասարանն իր որոնումներում անղրաղարձել է դասական սկսերի իրավական հիմնավորվածության հարցին (սե՛ս, օրինակ՝ «Քնար-88» ՍՊԸ ընղղեսմ ՀՀ

ԿԱ ղեկավարող գույքի կառավարման վարչություն, 21.12.2006թ. ֆաղ. գործ թիվ 3-2504/ՏԳ, (գումար բռնագանձելու դատարանի):

Վճռաքել դատարանը նշել է, որ յուրաքանչյուր դեպքում դատարանը պարզապես է սալ վճռի թե՛ փաստական և թե՛ իրավական հիմնավորումը: Ըստ Վճռաքել դատարանի վերոհիշյալ որոշման՝ վճռի իրավական հիմնավորումը կայանում է հաստատված փաստերի և իրավահարաբերությունների նկատմամբ նյութական իրավունքի համադասարանական նորմի կամ նորմերի ընտրության և կիրառման մեջ, այն նորմի (նորմերի), որի հիման վրա դատարանն եզրակացություն է անում վիճելի իրավահարաբերության առկայության կամ բացակայության մասին:

Վճռում ոչ միայն ղեկ է ցույց տալ նորմատիվ ակտի այս կամ այն հոդվածը, որում ամրագրված է կիրառման ենթակա նորմը, այլ ղեկ է դասառարարական, թե՛ հասկալիս ինչու ղեկ է կիրառվի հենց այդ նորմը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը բնութագրում է ինչպես դատարանի, այնպես էլ նրա վճռի իրավակիրառ գործառնությունը, ընդգծում դատական գործունեության և դատական վճռի օրինականությունը:

Մինչդեռ, սույն ֆաղաբացիական գործով Վերաբնիչ դատարանը հաստատված համարելով այն հանգամանքը, որ վեճի առարկա գույքը չի հանդիսանում Կազմակերպության կողմից իր գործունեության ընթացքում ձեռք բերված գույք, չի նվազել, թե՛ ինչի հիման վրա է հանգել նման հետևության:

Վճռաքել դատարանն անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ Վերաբնիչ դատարանի վճիռը գուրկ է իրավական հիմնավորումից, և այս առումով այն չի կարող լինել օրինական, համոզիչ, ինչպես նաև հեղինակավոր:

«Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ղեկական կազմակերպությունը շահույթ ստանալու նպատակ չհետադիմող, իրավաբանական անձի կարգավիճակ ունեցող ոչ առևտրային կազմակերպություն է, որն ստեղծվում է միայն մշակույթի, առողջապահության, սոցիալական, սպորտի, կրթության, գիտության, բնապահպանական և ոչ առևտրային այլ բնագավառներում գործունեություն իրականացնելու նպատակով: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ղեկական կազմակերպությունը որդես սեփականություն ունի առանձնացված գույք և իր պարտավորությունների համար դասարանականաբար է այդ գույքով: Պետական կազմակերպությունը կարող է իր անունից ձեռք բերել և իրականացնել գույքային և անձնական ոչ գույքային իրավունքներ, կրել պարտավորություններ, դատարանում հանդես գալ որդես հայցվոր և դատարանաբար:

«ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի թիվ ՀՕ-199 ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդված 1-ին կետի 2-րդ ենթակետի՝ մինչև սույն օրենքի ուժի մեջ մտնելը ղեկական կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերից օրենսդրությամբ սահմանված կարգով անհատայն (մշակական) օգտագործման կամ վարձակալության իրավունք ձեռք բերած և այդ իրավունքները գրանցած իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց, ներառյալ՝ օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ կետի հիմքով ձեռք բերված (բացառությամբ օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով սահմանված հողամասերի)՝ սույն օրենքի ուժով սեփականության իրավունքով փոխանցվում են հասարակական և արտադրական օբյեկտների կառուցման և սոցիալական համար նախատեսված և սահմանված կարգով կառուցված, այդ թվում՝ կիսակառույց շենքերով, շինություններով զբաղեցրած հողամասերը՝ անկախ շենքերի, շինությունների ավարտվածության աստիճանից:

Վերոնշյալ հոդվածը չի նախատեսում որևէ բացառություն ղեկավարող նշ առևտրային կազմակերպությունների կողմից սեփականության իրավունքի ձեռք բերման համար:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը Վճռաբեկ դատարանը արձանագրում է, որ սույն ֆաղափարակալ կազմակերպությունն ունենալով իրավաբանական անձի կարգավիճակ, որը իր գործունեության ընթացքում կարող է ձեռք բերել իրավունքներ և կրել դատարանություններ, օգտվում է «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի թիվ ՀՕ-199 ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդված 1-ին կետի 2-րդ ենթակետով նախատեսված՝ սեփականության իրավունքի ձեռք բերման հնարավորությունից:

Այսինքն՝ Կազմակերպության կողմից «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի թիվ ՀՕ-199 ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդված 1-ին կետի 2-րդ ենթակետի ուժով սեփականության իրավունքի ձեռքբերումը «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 1-ին մասի իմաստով համարվում է Կազմակերպության գործունեության ընթացքում ձեռք բերված գույք:

Հաշվի առնելով վերը նշվածը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վերաբնիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 1-ին մասը, ինչպես նաև 9-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և 13-րդ հոդվածի 2-րդ մասի «գ» կետը և չի կիրառել «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի թիվ ՀՕ-199 ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդված 1-ին կետի 2-րդ ենթակետը, որը ղեկ է կիրառել:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր առաջույց գնահատում է գործում եղած բոլոր առաջույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վերաբնիչ դատարանը բողոքում նշված առաջույցները ճիշտ է գնահատել: Գործի փաստական հանգամանքների վերաբերյալ Դատարանի հետևությունները համադասասխանում են գործով ձեռք բերված առաջույցներին:

Այսպիսով, բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտարկում է բավարար՝ ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն Վերաբնիչ դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սլյալ դեղով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղափարակալ դատարանի օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 6-րդ կետով սահմանված՝ առաջին ասյանի դատական ակտի օրինական ուժ չալու Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք:

Սույն ֆաղափարակալ գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դատարանության իրավունքի տարր: Հետևաբար, գործի քննության անհարկի ձգձգումները

վսանգ են դարձնակում նշված իրավունքի խախտման ճեանկյունից: Տվյալ դեղում ՎՃՈՒՔԵԿ դասարանի կողմից ստորադաս դասարանի դասական ակտին օրինական ուժ սալը քխում է արդարադասության արդյունավեսության ռահերից:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ ՎՃՈՒՔԵԿ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՎՃՈՒՔԵԿ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական վերաֆննիչ դասարանի 06.08.2007 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Աջափնյակ և Դավթառեն համայնֆների առաջին ասյանի դասարանի 15.03.2007 թվականի վճռին:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեղ է մնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ ստրագություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ ստրագություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1848(ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-2829/2007
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Գ.Մաշինյան
Դ. Խաչատրյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաձը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2007 թվականի դեկտեմբերի 25-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Բաբկեն Սահրաղյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 06.08.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըս հայցի Բաբկեն Սահրաղյանի ընդդեմ «Ինտրաֆոն Հայաստան» ՍՊԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ աբխասավառձի և դրան հավասարեցված վճարումների փոխհասուցման, գոյքի նկատմամբ սեֆականության իրավունքը ճանաչելու, հրամանը և ծանուցումն անվավեր ճանաչելու դախանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատավարական նախադասմողությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվողը դախանջել է.

1. անվավեր ճանաչել դատասախանողի կողմից 2007 թվականի փետրվարի 16-ին կազմված ծանուցումը իրեն աբխասանից ազատելու վերաբերյալ և իր մոտ դախողանվող ֆասասաթթերի և ամրացված գոյքը հետ դախանջելու մասին հրամանը՝ դատասախանողին դարավորեցնելով վճարելու հայցվողին՝

ա) սկսած 2007 թվականի հունվարի 1-ից մինչև վճռի օրինական ուձի մեջ մեջ նեցելու ժամանակահասվածի համար հասանելի աբխասավառձը (ամսական աբխասավառձի չափը 255000 ՀՀ դրամ, առանց հարկերի և դարաղիք այլ վճարների),

բ) աբխասանֆային դայմանագիրը ցանկացած կարգով լուծելու դեղոմում 3 ամիս առաջ գրավոր սեղեկացնելու համար սահմանված ժամկետի հասանելի 3 ամսվա աբխասավառձը և 3 ամսվա վառձարողյանը համարձեֆ ֆոխհասուցում (1.530.000 ՀՀ դրամ առանց հարկերի և դարաղիք այլ վճարների),

գ) աբխասանֆային դայմանագրով նախատեղված ՀՀ օրենսդրողյամբ սահմանված

նվազագույն աշխատավարձի հիսունհազարադրամիկի չափով գումար (50.000.000 ՀՀ դրամ),
դ) 2005–2006 թվականների աշխատանքային արժույթի համար հասանելի և իր կողմից չօգտագործված 22 արձակուրդային օրվա գումարը և 2006–2007 թվականների աշխատանքային արժույթի համար հասանելի և իր կողմից չօգտագործված 28 արձակուրդային օրվա գումարը,

ե) այլ անհրաժեշտ վճարները՝ հայցվորի 1 ամսվա աշխատավարձի չափով գումարը որդես արձակման նդաս (255000 ՀՀ դրամ, առանց հարկերի և դատարանի այլ վճարների),

զ) ՀՀ Կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված տոկոսագումարը հայցադատահանջի «ա-ից մինչև ե» կետերում նշված և իրեն չվճարված գումարների հաշվարկով սկսած 2007 թվականի փետրվարի 16-ից մինչև իրեն փաստացի վճարվելիք օրը ներառյալ:

2. Դատարանի վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելու դեպքում 2005 թվականի դեկտեմբերի 23-ին իր և դատաստիսանողի միջև կնքված թիվ 55 աշխատանքային դրամագիրը համարել լուծված, աշխատանքային զբոսաշրջության կատարել գրառում աշխատանքային դրամագիրը լուծված համարվելու վերաբերյալ՝ հիմք ընդունելով ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի դատահանջները և իրեն սրամադրել հաշվարկային թերթիկներ ամբողջ աշխատանքային ժամանակահատվածի վերաբերյալ:

3. Ճանաչել սեփականության իրավունքը մինչ դրամագրի լուծման դեպքում իրեն հասկացված գույքի՝ ավտոմեքենայի (ՎԱՁ 21104 մակնիշի, 922 ՕԼ 64 դեպիմարանիչի, 2006 թվականի թողարկման արտադրի, կադասան մեքենայական գույնի, XTA 21104060952410 նույնացման համարի, 1546904 արժիչի համարի, 0952410 թափի համարի, ՀՀ Ոս. ՊԱՏՎ Երևանի 1Տ12 ԳՔԲ (Խ) 20.07.2006 թվականին սրված ինքնակալական կտրուկի) նկատմամբ:

Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին աշխատանքային դատարանի 19.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն:

ՀՀ քաղաքացիական վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 06.08.2007 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն: Վճռվել է դատաստիսանողից հօգուտ Բաքկեն Սահրայանի բռնագանձել 1104012 ՀՀ դրամ՝ որդես 2007 թվականի հունվար-մայիս ամիսների ընթացքում չվճարված աշխատավարձի գումար: Հայցը մնացած մասով մերժվել է:

Սույն վճռով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Բաքկեն Սահրայանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկներ և դատահանջ.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բնակում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 6-րդ հոդվածը, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասը, 298-րդ հոդվածի 1-ին մասը, իսկախել է ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 49-րդ հոդվածի 1-ին մասը, 51-րդ հոդվածը, 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատահանջաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերաքննիչ դատարանը, հաստատված համարելով կողմերի միջև աշխատանքային հարաբերությունների փաստը, ըստ էության հաստատված է համարել նաև, որ հայցվորի և դատաստիսանողի միջև 2005 թվականի դեկտեմբերի 23-ին կնքվել է աշխատանքային դրամագիր: Մինչդեռ, Վերաքննիչ դատարանը, անդրադառնալով 23.12.2005 թվականի

թիվ 55 աշխատանքային դրամագրին, ադապտացված չի համարել այն հանգամանքը, որ հայցվորի և դասասխանողի միջև կնքվել է հայցվորի ներկայացրած դրամագիրը: Գասարանը հաստատված է համարել հայցվորի և դասասխանողի միջև 23.03.2006 թվականին, 04.05.2006 թվականին, 23.06.2006 թվականին և 16.08.2006 թվականին կնքված թիվ 55 աշխատանքային դրամագրում փոփոխություն կատարելու մասին համաձայնագրերն ու հավելվածները, հայցվորի աշխատանքային զբոյնկում աշխատանքի ընդունված լինելու մասին գրառումը, որի համար որդես հիմք նշվել է նույն թիվ 55 աշխատանքային դրամագիրը: Հեռաբար, հաստատված է համարել նաև, որ 23.12.2005 թվականին հայցվորի և դասասխանողի միջև կնքվել է թիվ 55 աշխատանքային դրամագիրը:

Թիվ 55 Աշխատանքային դրամագրի կնքված լինելու հանգամանքը հիմնավորվում է նաև գործում առկա աշխատանքային դրամագրերի գրանցամասյանի համադասասխան էջով: Նշված դրամագիրը հաշվառված էր դասասխանողի աշխատանքային դրամագրերի գրանցամասյանում:

Պատասխանող կողմը չի ներկայացրել որևէ այլ՝ 23.12.2005 թվականին կնքված դրամագիր կամ օրինական ուժի մեջ մտած դասարանի վճիռ, որը կհիմնավորեր նրա կողմից 23.12.2005 թվականին կնքված թիվ 55 աշխատանքային դրամագիրը վիճարկելը և դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած վճռով այն անվավեր ճանաչելը:

2) *Վերսահմանիչ դասարանը չի կիրառել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետը, որը պետք է կիրառեր, սիսայ է մեկնաբանել նույն օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 5-րդ մասը, իսկիսել է Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասը, ՀՀ ֆալսիֆիկատի դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը:*

Բողոք բերած անձը նշված դրամագրում դրամագրում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ աշխատանքային դրամագիրը լուծելու մասին ծանուցումն ուժը կորցրած է ճանաչվում, եթե ծանուցման ժամկետը լրանալուց հետո անցել է հինգ օրից ավելի ժամանակ, և գործատուն չի լուծել դրամագիրը: Այդ ժամկետում չեն հաշվարկվում աշխատողի արձակուրդի և ժամանակավոր անաշխատունակության ժամանակահատվածները:

Եթե Վերսահմանիչ դասարանը հաստատված է համարել, որ 16.02.2007 թվականին աշխատանքային դրամագրի լուծման մասին սրված ծանուցումը համադասասխանում է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի դրամագրերին, որի հետևանքով էլ այն չի կարող անվավեր ճանաչվել, և մերժել է հայցվորի դրամագիրը բռնագանձման մասով, նշանակում է հաստատված է համարել, որ հայցվորի և դասասխանողի միջև 23.12.2005 թ. կնքված թիվ 55 աշխատանքային դրամագիրը լուծվել է:

Բացի այդ, Պայմանագրի 6.2 կետի դրույթից հստակ երևում է, որ գործատուի կողմից ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված աշխատավարձի հիսունհազարադրամի չափով գումարի վճարումը դրամագրով չէր կատարվում և ոչ թե լրացուցիչ դասասխանության մասով, այլ գործատուի դրամագրային դրամագրությամբ, որով ըստ էության տարբեր հասկացություններ են:

3) *Վերսահմանիչ դասարանը իսկիսել է ՀՀ ֆալսիֆիկատի դատարանի 51-րդ հոդվածը, սիսայ է մեկնաբանել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 129-րդ հոդվածը, 130-րդ հոդվածի 1-ին մասը, 170-րդ հոդվածի 1-ին մասը:*

Բողոք բերած անձը նշված դրամագրում դրամագրում է հետևյալ փաստարկներով.

Վերսահմանիչ դասարանը, մերժելով հայցվորի դրամագիրը՝ դասասխանողից 2005-2006

թվականների հասանելիքի և չօգտագործված արձակուրդային գումարների բռնագանձման դահանգի մասը, և հաստատված համարելով, որ այդ ժամանակահատվածի համար հայցվորին վճարվել է այն, հիմք է ընդունել 28.09.2006 թվականի թիվ 370 հրամանը՝ հայցվորին հերթական արձակուրդ սրամադրելու մասին և 06.10.2006 թվականի թիվ 388 հրամանը՝ հայցվորին հերթական արձակուրդից հետ կանչելու մասին:

Մինչդեռ, Վերաբնիչ դատարանը անցեսել է, որ 2005-2006 թվականների համար հասանելիքի արձակուրդային գումարը հայցվորին վճարված լինելու փաստը կարող է հիմնավորվել միայն Ընկերության կողմից համադասասխան վճարման թերթիկով: Արձակուրդային գումարը չստանալու փաստը հաստատվում է նաև հայցվորի 2006 թվականի սեղաններ ամսվա հաշվարկային թերթիկով:

Վերաբնիչ դատարանը, հաշվի չառնելով, որ աշխատանքային տայմանագիրը հայցվորի հետ լուծվել է 2007 թվականի մայիսի 10-ին, անուշադրության է մասնել տասասխանողի կողմից ներկայացված տեղեկանքը, որից տարզ երևում է, որ ոչ արձակուրդային գումարները, ոչ էլ 255.000 ՀՀ դրամ արձակման նդասն ընդգրկված չեն սլյալ հաշվարկի մեջ, վերջնահաշվարկն էլ չի կատարվել օրենքով սահմանված կարգով:

4) *Վերաբնիչ դատարանը չի կիրառել ՀՀ աշխատանքային օրենագրի 192-րդ հոդվածի առաջին մասը, ՀՀ ֆաղաֆաղիակալ օրենագրի 411-րդ, 366-րդ, 436-րդ հոդվածները:*

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը դատառարանում է հետևյալ փաստարկներով.

Յուրաբանչյուր ամսվա համար հայցվորին հասանելիքի աշխատավարձը դատասխանողը դարտավոր էր վճարել մինչև հաջորդ ամսվա 15-ը: Մինչդեռ, 01.01.2007 թվականից մինչև նույն թվականի մայիսի 10-ը դատասխանողի կողմից չի վճարվել հասանելիքի աշխատավարձը: Գործատուն, խախտելով ՀՀ աշխատանքային օրենագրի 192-րդ հոդվածի 1-ին մասը, թիվ 55 աշխատանքային տայմանագրի 4.1. կետը, 5.1. կետի «ա» ենթակետը, 5.4. կետի «բ» ենթակետը, սլյալ ժամանակահատվածի համար հասանելիքի աշխատավարձը վճարել է միայն 2007 թվականի մայիսի 10-ին, որն էլ փոխանցել է հայցվորի բանկային հաշվին կրկին ուշացումով՝ 14.08.2007 թվականին դրանում չհաշվարկելով յուրաբանչյուր օրվա ուշացման համար օրենքով սահմանված տկոսները: Պատասխանողը դարտավոր էր, սկսած 16.02.2007 թվականից մինչև փաստացի վճարման օրը ներառյալ, հայցվորին վճարելու չվճարված գումարների համար տկոսագումար, ֆանի որ, համաձայն ՀՀ ֆաղաֆաղիակալ օրենագրի 417-րդ հոդվածի, առկա է միայն դատասխանողի մեղքը: Պատասխանողի մեղքը հիմնավորվում է նաև նրանով, որ նա, չնայած չունի որևէ աղացույց, որ հայցվորին գրավոր առաջարկել է ստանալ գումարները, գոնե դեմք է հայցվորի անուն ազգանունով հասանելիքի գումարները վճարել կամ նոտարի, կամ դատարանի դեղողիս՝ համաձայն ՀՀ ֆաղաֆաղիակալ օրենագրի 366-րդ հոդվածի:

Վերոգրյալի հիման վրա, բողոք բերած անձը դատանցել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիակալ վերաբնիչ դատարանի 06.08.2007 թվականի վճիռը և օրինակալ ուժ սալ Երևան ֆաղաֆի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաշ համայնքների առաջին աշյանի դատարանի 19.06.2006 թվականի վճիռն:

3. Վճարել բողոքի ֆննդության համար նշանակուդյուն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի ֆննդության համար էակալ նշանակուդյուն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ընկերության և Բաբկեն Մահրադյանի միջև 23.12.2005 թվականին կնքվել է թիվ 55 աշխատանքային տայմանագիրը:

2) Թիվ 55 աշխատանքային դրամագիրը կնքված է Ընկերության կնիքով, սակայն ստորագրված չէ:

3) Ընկերության և Բաբկեն Սահրադյանի միջև 16.08.2006 թվականին, 04.05.2006 թվականին, 23.03.2006 թվականին և 26.06.2006 թվականին կնքված համաձայնագրերով փոփոխություն են կատարել 23.12.2005 թվականին կնքված աշխատանքային դրամագրում:

4) Բաբկեն Սահրադյանի աշխատանքային գրույկի համաձայն՝ Բաբկեն Սահրադյանը 23.12.2005 թվականին թիվ 248 հրամանով Ընկերությունում ընդունվել է աշխատանքի որդես իրավաբան-փաստաբան:

5) Ընկերության աշխատանքային դրամագրերի գրանցամատյանի 55-րդ էջում հասվառված է Բաբկեն Սահրադյանի և Ընկերության միջև 23.12.2005 թվականին կնքված թիվ 55 աշխատանքային դրամագիրը:

6) 23.12.2005 թվականին կնքված թիվ 55 աշխատանքային դրամագրի 5.4 կետի «ը» ենթակետի համաձայն՝ Գործատուն դառնալու է սույն Պայմանագիրը ցանկացած կարգով լուծման դեղմուն երեք ամիս առաջ գրավոր ժողովակցին Իրավաբան/Փաստաբանին (Բաբկեն Սահրադյանին) և Իրավաբան/Փաստաբանին վճարել ևս նրա 3 (երեք) ամսվա վարձատրությանը համարժեք փոխհատուցում, այլ անհրաժեշտ վճարներ, որի մեջ չի հասվառվում ՀՀ օրենսդրությամբ և (կամ) սույն Պայմանագրով սահմանված Իրավաբան/Փաստաբանին վճարվելիք այլ վճարներ:

7) Սույն դրամագրի 6.2 կետի համաձայն՝ Գործատուն իր դառնալու պայմանները և (կամ) սույն դրամագրի դրամագրերից որևէ մեկը չկատարելու և (կամ) սույն դրամագիրը Կողմերից որևէ մեկի կողմից լուծվելու դեղմուն կրում է դատաստանափոխություն և, միաժամանակ, Գործատուն դառնալու է Իրավաբան/Փաստաբանին վճարի նաև ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսունհազարադարձիկի չափով գումար:

8) Ընկերության գլխավոր սնուցումը 02.02.2007 թվականին դիմել է Ընկերության խորհրդին՝ հայցվորի հետ աշխատանքային հարաբերությունները դադարեցնելու համաձայնություն սալու խնդրանքով:

9) Ընկերության կողմից 16.02.2007 թվականին ծանուցում է ուղարկվել Բաբկեն Սահրադյանին այն մասին, որ կազմակերպչական և աշխատանքի կազմակերպման դրամագրերի փոփոխմամբ դրամագրով ձևավորված «Ինտերնոն Հայաստան» ՍՊԸ-ի աշխատողների թվաքանակը կրճատվում է, մասնավորապես, իրավաբանի հաստիքի կրճատման միջոցով:

10) Ընկերության 16.02.2007 թվականի հրամանով վերացվել է հայցվորին սրված՝ Ընկերությանը դատարանում ավտոմեքենան վարելու, Տեխնիկական վիճակին հետևելու և այլ գործողություններ կատարելու լիազորագիրը:

11) Ընկերության 10.05.2007 թվականի ժողովակցի համաձայն՝ 10.05.2007 թվականի դրությամբ Ընկերությունը Բաբկեն Սահրադյանի նկատմամբ ունի 1.104.012 ՀՀ դրամ աշխատավարձի դառնալու պայմաններում:

4. Վճարելի դատարանի դատառարանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճարելի դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի համաձայն՝ աշխատողի և գործատուի միջև աշխատանքային հարաբերությունները ծագում են աշխատանքային օրենսդրությամբ և աշխատանքային իրավունքի նորմեր դարձնակող այլ նորմաշիվ իրավական ակտերով սահմանված կարգով կնքված աշխատանքային դայանագրի հիման վրա:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 85-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ աշխատանքային դայանագիրը կնքվում է գրավոր ձևով՝ կողմերի ստորագրությամբ մեկ փաստաթուղթ կազմելու միջոցով: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ աշխատանքային դայանագիրը կնքվում է երկու օրինակից: Աշխատանքային դայանագիրն ստորագրում են գործատուն կամ նրա ներկայացուցիչը և աշխատողը:

Սույն գործի նյութերում առկա է գրավոր աղացույց, որի վերնագրում նշված է «Իրավաբան/Փաստաբանի աշխատանքային դայանագիր» N55, որդես կնքման ամսաթիվ նշված է 23.12.2005 թվականը: Նշված գրավոր աղացույցի բովանդակության ուսումնասիրումից Վերսնիչ ղսարանը հաստատել է, որ այն ստորագրված է միայն Բաբկեն Սահրայանի կողմից:

Սույն ֆաղաֆցիական գործում առկա են նաև «Աշխատանքային դայանագրի փոփոխության մասին» 23.03.2006 թվականին, 04.05.2003 թվականին, 23.06.2003 թվականին և 16.08.2003 թվականին Բաբկեն Սահրայանի և դասախանողի միջև կնքված համաձայնագրեր: Ըստ նշված համաձայնագրերի՝ դրանք հանդիսանում են դասախանողի և Բաբկեն Սահրայանի միջև 23.12.2005 թվականին կնքված աշխատանքային դայանագրի անբաժանելի մասը: Գործում առկա է նաև Բաբկեն Սահրայանի աշխատանքային գրքույկը, ըստ որի՝ Բաբկեն Սահրայանը 23.12.2005 թվականին թիվ 248 հրամանով ընդունվել է աշխատանքի որդես իրավաբան-փաստաբան: Ինչդեռ նաև Ընկերության աշխատանքային դայանագրերի գրանցամատյանի 55-րդ էջում հաշվառված է Բաբկեն Սահրայանի և Ընկերության միջև 23.12.2005 թվականին կնքված թիվ 55 աշխատանքային դայանագիրը:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալ փաստերը և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆցիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասով՝ Վճռաբեկ ղսարանը գտնում է, որ սույն ֆաղաֆցիական գործի նկատմամբ կիրառելի են գործարքի ձևին վերաբերող ՀՀ ֆաղաֆցիական օրենսգրքի դրույթները:

ՀՀ ֆաղաֆցիական օրենսգրքի 298-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գործարքի հասարակ գրավոր ձևը չդադարանելը վեճի դեղդերում կողմերին գրկում է ի հաստատմն գործարքի ու նրա դայանաների՝ վկաների ցուցմունքներ վկայակոչելու, սակայն նրանց չի գրկում գրավոր կամ այլ աղացույցներ ներկայացնելու իրավունքից:

Այսինքն՝ Վճռաբեկ ղսարանը գտնում է, որ 23.12.2005 թվականին Բաբկեն Սահրայանի և դասախանողի միջև կնքված թիվ 55 դայանագրի ձևը դադարանված չէ, քանի որ այն չի ստորագրվել դասախանողի կողմից, ինչը ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 85-րդ հոդվածի ողղակի դադանջն է: Սակայն, միևնույն ժամանակ ի հավաստմն այդ դայանագրի և դրա դայանաների գոյության՝ դասավարության մասնակիցները կարող են ներկայացնել ցանկացած աղացույցներ, որոնք վկայի ցուցմունք չեն: Սույն ֆաղաֆցիական գործում նման աղացույցներ են (գրավոր աղացույցներ) վկայակոչված համաձայնագրերը, աշխատանքային գրքույկը, ինչդեռ նաև Ընկերության աշխատանքային դայանագրերի գրանցամատյանը: Գրավոր աղացույց դեք է դիքել նաև 23.12.2005 թվականին կազմված, Բաբկեն Սահրայանի կողմից ստորագրված և դասախանողի կնիքով կնքված փաստաթուղթը:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալը, Վճռաբեկ ղսարանը հաստատված է համարում Ընկերության և Բաբկեն Սահրայանի միջև կնքված 23.12.2005 թվականի թիվ 55

աւխասանֆային ղայմանագրի առկայությունը:

2) *Բողոքի երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Բողոքի սույն հիմնում բարձրացված իրավական հարցին ղասասխանելու համար Վճռաբեկ ղասարանը վճռաբեկ բողոքի հիմնի Երջանակներում ղետս է ֆնարկման առարկա ղարձնի հետևյալ հարցը. աղղո՞ւք 23.12.2005 թվականին կնֆված թիվ 55 աւխասանֆային ղայմանագիրը Ընկերության կողմից համարվում է լուծված և Բաբկեն Սահրաղյանի հետ աւխասանֆային հարաբերությունները՝ ղաղարած:

ՀՀ աւխասանֆային օրենագրֆի 115-րդ հողվածի առաջին մասի համաձայն՝ նույն օրենագրֆի 113-րդ հողվածի առաջին և 3-րդ կետերով նախաստեղված հիմներով աւխասանֆային ղայմանագիրը լուծելու ղեղղոմ գործասուն ղարսավոր է աւխասողին գրավոր ծանուղել ոչ ու, ֆան երկու ամիս առաջ: Նույն հողվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ աւխասանֆային ղայմանագիրը լուծելու մասին ծանուղումն ուժը կորցրած է ճանաչվում, եթե ծանուղման ժամկետը լրանաղուղ հետո անղել է հինգ օրից ավելի ժամանակ, և գործասուն չի լուծել ղայմանագիրը:

Սույն ֆաղաֆացիական գործով Ընկերության կողմից 16.02.2007 թվականին Բաբկեն Սահրաղյանին ծանուղում է ողղարկվել այն մասին, որ կազմակերղչական և աւխասանֆի կազմակերղման ղայմանների ֆոֆոխմամբ ղայմանավորված՝ «Ինսրաֆոմ Հայասան» ՍՊԸ-ի աւխասողների թվաֆանակը կրճասվում է, մասնավորաղես, իրավաբանի հասիֆի կրճասման միջոցով:

Ընկերության 16.02.2007 թվականի հրամանով վերացվել է հայցվորին սրված՝ Ընկերությանը ղասկանող ավսոմեֆենան վարելու, սեխնիկական վիճակին հետևելու և այլ գործողություններ կասարելու լիազորագիրը:

Ընկերության 10.05.2007 թվականի սեղեկանֆի համաձայն՝ 10.05.2007 թվականի ղրությանբ Ընկերությունը Բաբկեն Սահրաղյանի նկասմամբ ունի 1.104.012 ՀՀ ղրամ աւխասավարձի ղարսավորություն:

Վերոնշյաղ հանգամանֆները Վճռաբեկ ղասարանի կողմից գնահասվում են որղես Ընկերության կողմից Բաբկեն Սահրաղյանի հետ ունեցած աւխասանֆային հարաբերությունների միակողմանի ղաղարմանն ուղղված գործողություններ:

Հիմն ընղունելով վերոնշյաղը և հաւվի առնելով այն հանգամանֆը, որ ՀՀ աւխասանֆային օրենագրով աւխասանֆային ղայմանգրերի լուծման հասուկ ընթացահարգ նախաստեղված չէ, Վճռաբեկ ղասարանը գսնում է, որ 23.12.2005 թվականին կնֆված թիվ 55 աւխասանֆային ղայմանագիրը 16.04.2007 թվականից համարվում է լուծված:

ՀՀ աւխասանֆային օրենագրֆի 217-րդ հողվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ գործասուն ղարսավոր է կասարել օրենֆով, այլ իրավական ակսերով, կղղեկսիվ և աւխասանֆային ղայմանագրերով նախաստեղված այլ ղարսականություններ:

23.12.2005 թվականին կնֆված թիվ 55 աւխասանֆային ղայմանագրի 5.4 կետի «ը» ենթակետի համաձայն՝ Գործասուն (ղասասախանողը) ղարսավոր է սույն Պայմանագիրը ցանկացած կարգով լուծման ղեղղոմ երեֆ ամիս առաջ գրավոր սեղեկացնել Իրավաբան/Փասսաբանին (Բաբկեն Սահրաղյանին) և Իրավաբան/Փասսաբանին վճարել ևս նրա 3 (երեֆ) ամսվա վարձարողյանը համարժեֆ ֆոխհասուղում, այլ անհրաժեֆե վճարներ, որի մեջ չի հաւվառղում ՀՀ օրենսղրությանբ և (կամ) սույն Պայմանագրով սահմանված Իրավաբան/Փասսաբանին վճարվելիֆ այլ վճարներ:

Նույն ղայմանագրի 6.2 կետի համաձայն՝ Գործասուն իր ղարսականությունները և (կամ) սույն ղայմանագրի ղայմաններից որևէ մեկը չկասարելու և (կամ) սույն ղայմանագիրը Կողմերից որևէ մեկի կողմից լուծվելու ղեղղոմ կրում է

դասասխանասվություն և, միաժամանակ, Գործատուն դաժարաբար է Իրավաբան/Փաստաբանին վճարել նաև ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսունհազարադրամանոցի չափով գումար:

Վերաբերյալ դատարանը մերժել է 23.12.2005 թվականին կնքված թիվ 55 աշխատանքային պայմանագրի 5.4 կետի «ը» ենթակետով և 6.2 կետով նախատեսված փոխհատուցման գումարների վճարման դաժարաբար, հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ նշված պայմանագիրը ստորագրված չի եղել դասասխանողի կողմից, հետևաբար կողմերի միջև աշխատանքային իրավահարաբերություններ չեն ծագել:

Վճարել դատարանը սույն որոշման 4.1 կետում արդեն իսկ անդրադարձել է այդ հարցին և նշել, որ Վերաբերյալ դատարանի կողմից սխալ են կիրառվել համադասասխան իրավական նորմերը և սխալ են գնահատվել գործում առկա աղյուսակները:

Հետևաբար Վճարել դատարանը գտնում է, որ 23.12.2005 թվականին կնքված պայմանագրի 5.4 կետի «ը» ենթակետի և 6.2 կետի մասերով բողոք բերած անձի դաժարաբար հիմնավոր է:

Ինչ վերաբերում է պայմանագրի 6.2-րդ կետի մերժման հիմքում դրված այն փաստարկին, համաձայն որի պայմանագրի լուծումն ինքնին առանց մեղքի առկայության չի կարող առաջացնել դասասխանասվություն, Վճարել դատարանն անհիմն է համարում հետևյալ դատաճառաբանությամբ:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 437-րդ հոդվածի համաձայն՝ քաղաքացիները և իրավաբանական անձինք ազատ են պայմանագիր կնքելու: Պայմանագրի պայմանները որոշվում են կողմերի հայեցողությամբ, բացի այն դեպքերից, երբ համադասասխան պայմանի բովանդակությունը սահմանված է օրենքով կամ այլ իրավական ակտերով:

Սույն քաղաքացիական գործով կողմերը օգտվելով պայմանագրի պայմանները որոշելու օրենքով սահմանված հնարավորությունից 23.12.2005 թվականին կնքված թիվ 55 աշխատանքային պայմանագրի 5.4 կետի «ը» ենթակետով գործատուի համար նախատեսել են դասասխանասվության միջոց վերջինիս կողմից պայմանագրի լուծման դեպքում:

Հետևաբար, հիմք ընդունելով վերոնշյալը, Վճարել դատարանը գտնում է, որ սույն քաղաքացիական գործով 23.12.2005 թվականին կնքված թիվ 55 աշխատանքային պայմանագիրը գործատուի կողմից լուծելու դեպքում նրա մոտ ծագում է պայմանագրի 5.4 կետի «ը» ենթակետով նախատեսված գումարի վճարման դաժարաբարություն:

Հետևաբար, Վճարել դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր է նաև աշխատանքային պայմանագիրը լուծված համարելու վերաբերյալ աշխատանքային գրգռված գրառում կատարելու և ամբողջ աշխատած ժամանակահատվածի համար Բաբկեն Սահրադյանին հաշվարկային թերթիկներ սրամադրելու վերաբերյալ հայցի մասը:

3) Բողոքը երրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 129-րդ հոդվածի համաձայն՝ սույն օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-3 կետերով նախատեսված հիմքերով, բացառությամբ սույն օրենսգրքի 116-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին դաժարաբար նախատեսված դեպքի, աշխատանքային պայմանագիրը լուծվելու դեպքում գործատուն աշխատողին վճարում է արձակման նոսր նրա մեկ ամսվա միջին աշխատավարձի չափով....:

Սույն գործով հաստատված փաստերից հետո է, որ Բաբկեն Սահրադյանը աշխատանքից ազատվել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետով նախատեսված հիմքով: Հետևաբար ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 129-րդ հոդվածի ուժով Բաբկեն Սահրադյանին ենթակա էր վճարման նաև արձակման նոսր:

Այս առումով հիմնավոր է նաև ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 130-րդ հոդվածի

խախտման վերաբերյալ բողոքում նշված փաստարկը, քանի որ Վերաքննիչ դատարանի վճռով դեռևս է ամբողջությամբ լուծվելին վերջնահաշվարկի վերաբերյալ հարցերը, ինչն ամբողջությամբ չի կատարվել:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 170-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ամենամյա նվազագույն արձակուրդի փոխարինումը դրամական հատուցմամբ չի թույլատրվում: Եթե աշխատանքային դրամանագրի լուծման հետևանքով աշխատողին չի կարող սրամադրվել ամենամյա արձակուրդ, կամ աշխատողը չի ցանկանում դրա սրամադրումը, ապա նրան վճարվում է դրամական հատուցում:

Վերաքննիչ դատարանը մերժել է 2005-2006 թվականների համար աշխատանքային սարվա համար հասանելի արձակուրդային գումարների վճարման դաժանաբան իմնաբան ընդունելով միայն Ընկերության հայտարարությունն այդ գումարները վճարված լինելու մասին: Վճարելի դատարանը գտնում է, որ սվյալ դեղմում աղացուցման դարձականությունը կրում է Ընկերությունը: Որոշելու համար թե դատարանության որ կողմի վրա է ընկնում համադատաստան գումարները վճարված լինելու փաստի աղացուցման դարձականությունը, Վճարելի դատարանը կարևորում է այն հանգամանքը, որ նման աղացույց կարող է ներկայացնել միայն Ընկերությունը: Հետևաբար անհիմն է Վերաքննիչ դատարանի եզրահանգումը 2005-2006 թվականների համար աշխատանքային սարվա համար հասանելի արձակուրդային գումարները վճարված լինելու վերաբերյալ:

Վերաքննիչ դատարանը մերժել է 2006-2007 թվականների աշխատանքային սարվա համար հասանելի արձակուրդային գումարների վճարման դաժանաբան իմնաբան ընդունելով այն հանգամանքը, որ կողմերի միջև աշխատանքային հարաբերությունները դադարված չեն:

Վճարելի դատարանը սույն որոշման 4.2 կետում արդեն իսկ անդրադարձել է այդ հարցին և հաստատված է համարել կողմերի միջև աշխատանքային դրամանագրի դադարման փաստը:

4) Բողոքը չորրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակիրեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ ուրիշի դրամական միջոցներն աղորիքի դաժելու, դրանք վերադարձնելուց խուսափելու, վճարման այլ կետանցով դրանք օգտագործելու, կամ այլ անձի հաշվին անհիմն ստանալու կամ խնայելու դեղմում այդ գումարին վճարվում են տկոսներ: Տկոսները հաշվարկվում են կետանցի օրվանից մինչև դարձականության դադարման օրը:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 192-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ աշխատավարձը յուրաքանչյուր ամիս հաշվարկվում և աշխատանքային օրերին վճարվում է աշխատողին ամսական առնվազն մեկ անգամ՝ մինչև հաջորդ ամսվա 15-ը:

Վճարելի դատարանը գտնում է, որ սույն քաղաքացիական գործով չվճարված աշխատավարձը անօրինական կերպով դաժելու հանգամանքը աղացուցող միակ աղացույցը Ընկերության 10.05.2007 թվականի տեղեկանքն է, համաձայն որի՝ 10.05.2007 թվականի դրությամբ Ընկերությունը Բարկեն Սահրաղայանի նկատմամբ ունի 1.104.012 ՀՀ դրամ (հունվարից-մայիս) աշխատավարձի դարձականություն:

Այսինքն, վերոնշյալ տեղեկանքից հետևում է, որ Ընկերությունը 10.05.2007 թվականի դրությամբ անհիմն կերպով դաժել է 2007 թվականի հունվարից մինչև մարտ ամիսների համար Բարկեն Սահրաղայանին վճարման ենթակա աշխատավարձի գումարները, որոնց նատմամբ ենթակա է հաշվարկման ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված բանկային տկոսները:

Ինչ վերաբերում է 2007 թվականի աղրիլ ամսվա համար վճարման ենթակա

աշխատավարձին, ադա դա վճարման դաճարավորությունը ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 192-րդ հոդվածի ուժով ծագել է նույն թվականի մայիսի 15-ին, որի չվճարման և հետևաբար ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի իմաստով ադորինի դաշեելու վերաբերյալ ադադույցները սույն քաղաքացիական գործում բացակայում են:

Ինչ վերաբերում է 2007 թվականի հունվարի 1-ից մինչև վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելու ժամանակահատվածի համար հասանելի աշխատավարձի գումարը բռնագանձելու հայցադաշանջին, ադա այն ենթակա է մերժման, քանի որ 2007 թվականի հունվարի 1-ից մինչև մայիս ամսվա համար վճարման ենթակա աշխատավարձը Ընկերության կողմից վճարված լինելու հանգամանքը ընդունվել է վճռաբեկ բողոքում: Իսկ ինչ վերաբերում է հունիս ամսից մինչև վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելու ժամանակահատվածի համար հասանելի աշխատավարձի գումարի բռնագանձման դաշանջին, ադա այն անհիմն է վեճի առարկա դայմանագիրը 16.04.2007 թվականից լուծված լինելու դաշառով:

Այդպիսով, բողոքում նեված հիմքերի առկայությունը, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն, ՀՀ քաղաքացիական վերաբնիչ դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք են:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սվյալ դեդում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշեդանության մասին» Եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոք ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի բնության իրավունք: Սույն քաղաքացիական գործով վեճի լուծումն էական նեանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում բնեղը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված՝ անձի արդար դատաբնության իրավունքի սար, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նեված իրավունքի խախտման ետանկյունից: Տվյալ դեդում, Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության ետերից:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական վերաբնիչ դատարանի 06.08.2007 թվականի վճիռը և այն փոփոխել:

2. Բարկեն Սահրադյանի հայցը բավարարել մասնակիորեն: Ընկերությունից հոգուտ Բարկեն Սահրադյանի բռնագանձել:

ա) 2007 թվականի հունվար ամսվա համար չվճարված աշխատավարձի վրա հաեվարկված ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված բանկային տկոս՝ 2007 թվականի փետրվարի 15-ից մինչև դաճարավորության դադարման օրը,

բ) 2007 թվականի փետրվար ամսվա համար չվճարված աշխատավարձի վրա հաեվարկված ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված բանկային տկոս՝ 2007 թվականի մարտի 15-ից մինչև դաճարավորության դադարման օրը,

գ) 2007 թվականի մարտ ամսվա համար չվճարված աշխատավարձի վրա հաեվարկված

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված բանկային տոկոս՝ 2007 թվականի ապրիլի 15-ից մինչև դարավորության դադարման օրը,

դ) դայմանագիրը լուծելու համար հասանելի է եղել ամսվա աշխատավարձի չափով գումար,

ե) աշխատանքային դայմանագրով նախատեսված ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի հիսունհազարադարձի չափով գումար (50.000.000 ՀՀ դրամ),

զ) 2005–2006 թվականների աշխատանքային սարվա համար հասանելի է չօգտագործված 22 արձակուրդային օրվա գումարը և 2006–2007 թվականների աշխատանքային սարվա համար հասանելի է չօգտագործված 28 արձակուրդային օրվա գումարը,

է) հայցվորի մեկ ամսվա աշխատավարձի չափով գումարը որդես արձակման նդաս (255.000 ՀՀ դրամ),

ը) դարավորեցնել Ընկերությանը Բաբկեն Սահրադյանի աշխատանքային գրույկում կատարել գրառում աշխատանքային դայմանագիրը լուծված համարելու վերաբերյալ և Բաբկեն Սահրադյանին սրամադրել հաշվարկային թերթիկներ ամբողջ աշխատած ժամանակահատվածի վերաբերյալ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարսկման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-2457
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Սողոմոնյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1799(ՏԳ)
2007թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ

2007 թվականի դեկտեմբերի 25-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 02.10.2007 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ «Գրվաչ» ՍՊ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) դիմումի ընդդեմ Ծառայության՝ 26.04.2007 թվականի թիվ 1107563 ստուգման ակտն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ դիմողը դահանջել է անվավեր ճանաչել Ծառայության Արաբկիրի հարկային տեսչության 26.04.2007 թվականի թիվ 1107563 ստուգման ակտը՝ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերով սահմանված կարգով հաշվարկված սուգանքի մասով:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Տնտեսական դատարան) 02.10.2007 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Տնտեսական դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 1-ին, 2-րդ, 3-րդ և 4-րդ դարբերությունները, «Հայաստանի Հանրապետության սարածում վաճառվող արտադրանքի, ադրանքների և դրանց գների (հասույթի) գրանցման (հաշվառման) մասին» ՀՀ կառավարության 31.07.1997 թվականի թիվ 315 որոշման դահանջները:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Տվյալ դեղում, սուգանի է կիրառվել ոչ թե արդեն իսկ արձանագրված խախտման համար, ինչդեպ նշել է Տնօնական դասարանը, այլ՝ նույն առարկա ունեցող, սակայն իր օբյեկտիվ կողմով նախորդից արբերվող այլ իրավախախտման համար:

Այնուհայտ է, որ ֆինանսվող դեղումը դասասխանողն օրենքով նախատեսված դասասխանման վարչության ենթակայության հետ չի վերացրել իրավախախտումը, որն էլ հիմք է սվել սուգումն իրականացնող դաստնասար անձանց արձանագրել խախտման կրկնակի փաստ և առաջնորդվելով «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ դարբերություններով, առաջադրել սուգանի խախտման արժեքի 50 տոկոսի չափով:

2) Տնօնական դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Հյասանի Հանրադատությունում սուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:

Բողոք բերած անչը նշված պնդումը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Օրենքի վերոհիշյալ նորմի համաձայն՝ հրամանի կամ հանձնարարագրի մեկ օրինակն սուգումը սկսելուց առնվազն երեք աշխատանքային օր առաջ սվում է տնօնավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող անձին:

Տվյալ դեղում, բացակայում է հիշյալ նորմի խախտումը, քանի որ հրամանի կամ հանձնարարագրի մեկ օրինակն սուգումը սկսվելուց առնվազն 3 աշխատանքային օր առաջ սվել է տնօնավարող սուբյեկտի ղեկավարին փոխարինող անձին, սվյալ դեղումը՝ Ընկերության 100 տոկոս բաժնետեր հանդիսացող Վաչագան Գրիգորյանին:

Վերագրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դախանջել է բեկանել Տնօնական դասարանի 02.10.2007 թվականի վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նեանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 16.11.2006 թվականի թիվ 1105464 հանձնարարագրի հիման վրա Ծառայությունը կասարել է ձեռնարկասիրական գործունեության առարկաների գրանցման ձեռնարան սուգում, որի արդյունքում արձանագրվել է 05.11.2006 թվականին ձեռք բերված և արտադրանքի, ադրանքների և դրանց գների հասույթի գրանցման հաշվառման թիվ 3 գրում չգրանցված 4.080.000 ՀՀ դրամի ադրանքներ:

2) 29.03.2007 թվականի թիվ 1107563 սուգման հանձնարարագրի հիման վրա Ծառայությունը կասարել է ձեռնարկասիրական գործունեության առարկաների գրանցման ձեռնարան սուգում, որի արդյունքում արձանագրվել է, որ Ընկերությունն արտադրանքի, ադրանքների և դրանց գների հասույթի գրանցման հաշվառման թիվ 3 գրում չի գրանցել վերը նեված 4.080.000 ՀՀ դրամի ադրանքները:

3) 29.03.2007 թվականին սված թիվ 1107563 սուգման հանձնարարագրի «Սուգումը փաստացի սկսվել է» մասում առկա է «Վ.Գրիգորյան, ստրագություն, 12.04.2007 թվական» գրառումը:

4) Քաղաքացիական գործում բացակայում է վերոհիշյալ հանձնարարագրին Ընկերության տնօնին կամ նրան փոխարինող դաստնասար անձին հանձնված լինելու մասին որևէ ադրագույց:

4. Վճռաբեկ դասարանի դաստնասարությունները և եգրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նեված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) Վճռաբեկ բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր է հեռկյալ պատճառաբանությամբ.

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ դրույթներին համաձայն՝ ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաները չգրանցելու դեպքում հարկ վճարողից գանձվում է սուգանք՝ ձեռնարկատիրական գործունեության չգրանցված առարկաների վաճառքի իրացման գներով արտահայտված հաշվարկված ամբողջ արժեքի 25 տոկոսի չափով, այդ թվում՝ վաճառված իրացված մասի համար:

Նույն հոդվածի 3-րդ և 4-րդ դրույթներին համաձայն՝ հարկային ծեսչության կողմից խախտումն արձանագրելուց հետո՝ մեկ ամիս ընթացքում, ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաները չգրանցելու կրկնական փաստ արձանագրելու դեպքում գանձվում է սուգանք՝ ձեռնարկատիրական գործունեության չգրանցված առարկաների վաճառքի իրացման գներով արտահայտված հաշվարկված ամբողջ արժեքի 50 տոկոսի չափով, այդ թվում՝ վաճառված իրացված մասի համար:

Տնտեսական դատարանը դիմումը բավարարելու հիմքում դրել է այն փաստարկը, որ նույն ամիսներին չգրանցելու համար դատաստանավորության ենթարկված լինելու դրամաներում դրանց չգրանցելը գանգանքի կրկնական փաստ դիտելը չի բխում «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 3-րդ մասի բովանդակությունից:

Տնտեսական դատարանի վերոնշյալ փաստարկը Վճռաբեկ դատարանը գտնում է անհիմն հեռկյալ պատճառաբանությամբ.

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածը նախատեսում է դատաստանավորություն ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաները չգրանցելու, ինչպես նաև չգրանցելու կրկնական փաստ արձանագրելու համար: Այսինքն՝ վերոնշյալ հոդվածից հետևում է, որ ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաները չգրանցելը և նույն իրավախախտումը կրկին անգամ կատարելն ինքնուրույն վարչական իրավախախտումներ են, որոնց համար նախատեսված է դատաստանավորության արբեր չափեր:

Նույն ֆաղափարակային գործի փաստերի համաձայն՝ Ընկերությունը 16.11.2006 թվականին թիվ 1105464 սուուգման ակտով դատաստանավորության է ենթարկվել ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաները չգրանցելու համար: Վերոնշյալ ակտով արձանագրվել է ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաների չգրանցման փաստը, որը Ընկերության կողմից չի վերացվել, խախտումը շարունակվել է և կրկին անգամ արձանագրվել 29.03.2007 թվականի թիվ 1107563 սուուգման հանձնարարագրի հիման վրա կատարված սուուգման արդյունքում:

Այսինքն՝ առաջին անգամ ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաները չգրանցելու համար վարչական դատաստանավորության ենթարկելուց հետո անգործությունը փաստացի շարունակվել է, որը իրենից ներկայացնում է ինքնուրույն վարչական իրավախախտում, և որի համար դատաստանավորությունը նախատեսված է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 3-րդ դրույթով:

2) Վճռաբեկ բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հեռկյալ պատճառաբանությամբ.

«Հայաստանի Հանրապետությունում սուուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ հրամանի կամ հանձնարարագրի մեկ օրինակը, սուուգումն սկսելուց առնվազն երեք օր առաջ, սրվում է տնտեսվարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող դատարանատար անձին:

Մինչդեռ, սլյալ դեպքում, գործում բացակայում է որևէ ամպայոյց մինչև սուուգումը սկսելու փաստացի օրը, այն է՝ 12.04.2007 թվականը, հանձնարարագրի օրինակը տնտեսվարող սուբյեկտի ղեկավարին հանձնելու մասին որևէ ամպայոյց:

Ինչ վերաբերում է հանձնարարագրի օրինակի վրա «Ստուգումը փաստացի սկսվել է» մասում առկա «Վ.Գրիգորյան, usnrագրություն, 12.04.2007 թվական» գրառմանը, ադա դա չի կարող հաստատել սլյալ հանձնարարագիրը դրա usnrագրման դահից երեք օր առաջ հանձնված լինելը:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի հիմքով Տնեսասական դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ տնեսասական դասարանի 02.10.2007 թվականի վճիռը, և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ
դատարանի վճիռ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1778(ՎԳ)
2007թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 07-3151
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Գ.Մաթևոսյան
Դ.Խաչատրյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաթը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ս.ՄԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2007 թվականի դեկտեմբերի 25-ին

դռնբաղ դատական նիստում, ֆննելով Սեղա Սոնյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դատարանի 05.10.2007 թվականի վճռի դեմ՝ դս հայցի Սեղա Սոնյանի ընդդեմ Իդա Էրզիմյանի՝ Երևանի Նոր Արեւ 42 փողոցի թիվ 22 սան նկասմամբ օգսագործման իրավունն առանց փոխհասուցման դադարեցնելու և վսարելու դահանջի մասին, դս հայցի և հակընդդեմ հայցի Իդա Էրզիմյանի ընդդեմ Սեղա Սոնյանի՝ գումարի բռնագանձման, սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու, սեփականության իրավունքը ճանաչելու և փաստացի սիրադեսմամբ Երևանի Նոր Արեւ 42 փողոցի թիվ 22 հասցեում գնվող ժառանգական գույքի բաժինն ընդունած ժառանգ ճանաչելու դահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Սեղա Սոնյանը դահանջել է առանց փոխհասուցման դադարեցնել Իդա Էրզիմյանի բնակելի սարածության օգսագործման իրավունքը Երևանի Նոր Արեւ 42 փողոցի թիվ 22 սան նկասմամբ և վսարել նեված սնից:

Դիմելով դատարան՝ Իդա Էրզիմյանը դահանջել է բռնագանձել Սեղա Սոնյանից 4.750.090 ՀՀ դրամ՝ որդես համադարս դարսավորությունը կասարելու հեսադարձ դահանջի գումար, իսկ հակընդդեմ հայցով դահանջել է անվավեր ճանաչել 03.07.1997 թվականին Երևանի Նոր Արեւ 42 փողոցի թիվ 22 սան նկասմամբ Սեղա Սոնյանի անվամբ սրված թիվ 2186 սեփականության իրավունքի վկայականը, ճանաչել Հարություն Էրզիմյանի սեփականության իրավունքը նեված սան նկասմամբ և փաստացի սիրադեսման ուժով իրեն՝ որդես առաջին հերթի ժառանգի, ճանաչել Հարություն Էրզիմյանի ժառանգությունն ընդունած ժառանգ և ճանաչել սեփականության իրավունքը նեված սան 3/4-րդ մասի նկասմամբ:

Երևանի Էրեբունի և Նուբարաճեն համայնքների առաջին սայանի դասարանի 27.07.2007 թվականի վճռով Սեդա Սոնյանի հայրը մերժվել է, Իդա Էրզիմյանի հայրը բավարարվել է, իսկ հակընդդեմ հայրը՝ բավարարվել մասնակի:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական վերաբնիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դասարան) 05.10.2007 թվականի վճռով Սեդա Սոնյանի հայրը մերժվել է, Իդա Էրզիմյանի հայրը բավարարվել է, հակընդդեմ հայրը բավարարվել է մասնակի:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Սեդա Սոնյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան է ներկայացրել Իդա Էրզիմյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատախազը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում՝ ներհիշյալ հիմնավորումներով.

Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 48-րդ, 51-րդ, 53-րդ և 132-րդ հոդվածների պահանջները, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 163-րդ, 172-րդ, 225-րդ, 296-րդ, 1186-րդ, 1243-րդ և 1244-րդ հոդվածները, որոնք պետք է կիրառվեին:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դասճանաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Երևանի Նոր Արեւ 42 փողոցի թիվ 22 սան սեփականատերն է Սեդա Սոնյանը, որն այդ տունը ձեռք է բերել 17.09.1990 թվականին՝ առուվաճառքի լոտոստանազրով: Պայմանագիրը վիճարկված չէ: Հարություն Էրզիմյանի կողմից տունը գնելու մասին Հռիփսիմե Տասուրյանի հայտարարությունը չի կարող սեփականության վիճարկման գործի համար աղացույց հանդիսանալ, քանի որ նա հանդես չի եկել որդես վաճառող:

ՀՀ Կենսոն նոսարական սարածֆի նոսարի կողմից 27.03.2007 թվականին սրված ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագրի հիման վրա՝ 03.05.2006 թվականին մահացած Հարություն Էրզիմյանի ժառանգական միակ գույքի՝ «Մերսեդես-Բենց E200» մակնիշի ավտոմեքենայի նկատմամբ հավասար բաժիններով ժառանգներն են Սեդա Սոնյանը և Իդա Էրզիմյանը: Ժառանգության իրավունքի վկայագիրը սահմանափակ հետ ժառանգներն իրենց ստացած գույքի արժեքի սահմաններում միայն դեպք է հասուցեն ժառանգության հետ կապված ծախսերը: Ժառանգատուի դարձրելով դատախազները դարձատեր են իրավունք ունեն ներկայացրել ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացքում: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1243-րդ հոդվածով սահմանված կարգով՝ դատախազները, մինչև ժառանգների կողմից ժառանգության իրավունքի վկայագիրը սահմանափակ, կարող են ներկայացվել ժառանգությունն ընդունած ժառանգին, այսինքն՝ այդ դատախազները դեպք է ներկայացվելին մինչև 27.03.2007 թվականը, մինչև Կենսոն նոսարական սարածֆի նոսարի կողմից 27.03.2007 թվականին ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիր սալը: Իսկ հետագայում ավտոմեքենայի վաճառքից հետո գումարը ծախսվել է հուղարկավորության և գերեզմանի վրա կասարվող աշխատանքների վրա:

Իդա Էրզիմյանի կողմից չեն աղացուցվել իր կողմից ներկայացված դատախազների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները: Եվ գործի հանգամանքները, որոնք դեպք է հաստատվեն միայն որոշակի աղացույցներով, չեն կարող հաստատվել այլ աղացույցներով: Վերաբնիչ դասարանը խախտել է նաև աղացույցների թույլատրելիության նորը և որդես աղացույց է դիտել երրորդ անձանց՝ գործի համար աղացուցողական նշանակություն չունեցող վկայությունները:

Վերաբնիչ դասարանը դասաճ գնահատման չի արժանացրել գործում առկա սան առուվաճառքի լոտոստանազիրը, որդես ժառանգություն ստացված ավտոմեքենայի առուվաճառքի լոտոստանազիրը, այն փաստը, որ Իդա Էրզիմյանի օգտագործման իրավունքը դեպքական գրանցման չի ենթարկվել, ինչի արդյունքում հանգել է գործի սխալ լուծման:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը լրացրել է բեկանելի Վերաքննիչ դատարանի 05.10.2007 թվականի վճիռը և այն փոփոխել:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասախանութ.

Ամուսիններ Հարություն Էրզիմյանը և Ռուզաննա Պողոսյանն ունեցել են զգալի ֆինանսական խնայողություններ և 1990 թվականին որոշել են Երևանում գնել բնակելի տուն: Գնման հետ կապված դայմանավորվածություններ են ձեռք բերել վիճելի սան նախկին սեփականատերեր Սամբոյանների հետ և կնքվել է դայմանագիր, որով որդես գնորդ հանդես է եկել Հարություն Էրզիմյանի մայրը՝ Սեդա Սոնյանը, որի անունով էլ կատարվել է սեփականության իրավունքի ղեկավար գրանցում:

Գնված սան ամբողջ արժեքը վճարել է Հարություն Էրզիմյանը, և նրա ընտանիքը բնակություն է հաստատել այդ սանը՝ վերանորոգելով և վերակառուցելով այն:

Սեդա Սոնյանը գործարքի կնքման պահին եղել է 59 տարեկան, չի աշխատել, կենսաթոշակից բացի այլ եկամուտ չի ունեցել:

Բողոքի այն փաստարկը, թե Հռիփսիմեն Տատուրյանն առնչություն չունի բնակելի սան վաճառողների հետ՝ անհիմն է, քանի որ նա բնակարանը վաճառող Հարություն Սամբոյանի կինն է:

Սեփականության իրավունքի վկայականը՝ առանց դրա հիմնում ընկած դայմանագրի անվավեր ճանաչելու լրացումը, հիմնավոր է, քանի որ գործով հաստատված հանգամանք է, որ սան իրական գնորդ է հանդիսացել Հարություն Էրզիմյանը, հետևաբար սան նկատմամբ սեփականության իրավունքը ղեկավար գրանցվել է վերջինիս անվամբ:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1243-րդ հոդվածի համաձայն՝ ժառանգության բացումից վեցամսյա ժամկետում ժառանգատուի դատարանով լրացումների ներկայացումը դատարանների իրավունքն է, այլ ոչ թե դատարանությունը, իսկ նույն օրենսգրքի 11-րդ հոդվածի համաձայն՝ անձինք իրենց ղեկավարող քաղաքացիական իրավունքները իրականացնում են իրենց հայեցողությամբ:

Բողոքի այն փաստարկը, որ Վերաքննիչ դատարանը դուրս է եկել հայցադատական գործի օբյեկտից, անվավեր է ճանաչել Սեդա Սոնյանի սեփականության իրավունքի վկայականը, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի հիմնով այն ճանաչել հանգուցյալ ամուսիններ Հարություն Էրզիմյանի և Ռուզաննա Պողոսյանի համատեղ ամուսնական գույք և Իդա Էրզիմյանին ճանաչել նաև մոր ժառանգությունն ընդունած ժառանգ, անհիմն է, քանի որ Վերաքննիչ դատարանը, վիճելի սան նկատմամբ ճանաչելով Հարություն Էրզիմյանի և Ռուզաննա Պողոսյանի ընդհանուր սեփականության իրավունքը և փաստացի սիրադասման հիմնով՝ որդես առաջին հերթի ժառանգ Իդա Էրզիմյանին ճանաչելով ժառանգությունն ընդունած ժառանգ, լուծել է նաև դրանից բխող ժառանգական գույքի նկատմամբ մյուս ժառանգների իրավունքներին վերաբերող հարցերը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Եղիսաբեթ և Հարություն Սամբոյանների և Սեդա Սոնյանի միջև 17.09.1990 թվականին կնքվել է բնակելի սան առուվաճառքի դայմանագիր, որի համաձայն՝ Երևանի Նոր Արեւ 42 փողոցի թիվ 22 սան 7/16-րդ մասը վաճառվել է Սեդա Սոնյանին: Նշված սան նկատմամբ 03.04.1997 թվականին Սեդա Սոնյանին սրվել է սեփականության իրավունքի վկայական:

2) Իդա Էրզիմյանը Հարություն Էրզիմյանի և Ռուզաննա Պողոսյանի դուստրն է:

3) Հարություն Էրզիմյանը և Ռուզաննա Պողոսյանը մահացել են 03.05.2006

թվականին:

4) ՀՀ Կենսրոն նոսարական սարածֆի նոսարի կողմից 27.03.2007 թվականին սրված ըս օրենֆի ժառանգոթյան իրավոնֆի վկայագրի համաձայն՝ 03.05.2006 թվականին մահացած Հարոթյուն Էրզիմյանի գոյֆի նկասմամբ ժառանգներ են հավասար բաժիններոլ դուստր՝ Իդա Էրզիմյանը և մայրը՝ Սեդա Սոնյանը: Ժառանգական գոյֆը բաղկացած է «Մերսեդես Բենց E200» մակնիժի ավսոմեֆենայից:

5) Իդա Էրզիմյանի և Սեդա Սոնյանի կողմից նեված ավսոմեֆենան վաձառել է 4.500.000 ՀՀ դրամոլ:

6) Հարոթյուն Էրզիմյանի դարսֆերոլ դարսասեֆերի կողմից օրենֆոլ սահմանված կարգոլ Սեդա Սոնյանին դահանջ չի նեֆկայացվել:

7) Իդա Էրզիմյանը հաեվառված բնակվոմ է Երևանի Նոր Արեե 42 ֆողոցի թիվ 22 սանը: Նրա բնակելի սարածոթյան օգսագրծման իրավոնֆը նեված սան նկասմամբ դեֆական գրանցոմ չի սսացել:

4. Վձաբեկ դասարանի դասձառաբանոթյունները և եգրահանգոմը.

Քննելոլ վձաբեկ բողոֆը նեված հիմֆի սահմաններոմ՝ Վձաբեկ դասարանը գսնոմ է, որ

բողոֆը հիմնավոր է հեֆկյալ պասձառաբանոթյամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրֆի 225-րդ հողվածի 3-րդ կեֆի համաձայն՝ բնակելի սարածոթյան նկասմամբ գրանցված անհասոյց օգսագրծման իրավոնֆը դադարելոլ վեֆաբեֆյալ համաձայնոթյան բացակայոթյան դեդոֆոմ այդ իրավոնֆը կարող է սեֆականասիրոջ դահանջոլ դադարեցվել դասական կարգոլ՝ սեֆականասիրոջ կողմից ֆողիսհասոցոմ սրամադրելոլ միջոցոլ:

«ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրֆոմ լրացոմներ և ֆողֆողիսոթյուններ կասարելոլ մասին» ՀՀ 04.10.2005 թվականի օրենֆի 32-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ եթե սեֆականասիրոջ կողմից բնակոթյան իրավոնֆը դադարեցնելոլ հայցադիմոմը նեֆկայացվոմ է դասարան 01.01.2007 թվականից հեֆո, ադա սոյն կեֆոլ սահմանված դաեոդանոթյունից օգսվոմ են միայն այն անձիֆ, որոնց բնակելի սարածոթյան նկասմամբ օգսագրծման իրավոնֆը գրանցված է սահմանված կարգոլ:

Սոյն գրծի ֆասեֆի համաձայն՝ Իդա Էրզիմյանի բնակելի սարածոթյան օգսագրծման իրավոնֆը Երևանի Նոր Արեեի 42 ֆողոցի թիվ 22 սան նկասմամբ դեֆական գրանցոմ չի սսացել: Հեֆաբար Վձաբեկ դասարանը գսնոմ է, որ նրա բնակելի սարածոթյան օգսագրծման իրավոնֆը սեֆականասիրոջ դահանջոլ ենթակա է դադարեցման առանց ֆողիսհասոցման:

Վձաբեկ դասարանը գսնոմ է, որ սեֆականոթյան իրավոնֆի վկայականն անվավեֆ ձանաչելոլ դահանջի մասոլ սոյն ֆաղաֆացիական գրծի վարոյթը ենթակա է կարձման հեֆկյալ դասձառաբանոթյամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրֆի 109-րդ հողվածի 1-ին մասի 1-ին կեֆի համաձայն՝ դասարանը կարձոմ է գրծի վարոյթը, եթե վեձը ենթակա չէ դասարանոմ ֆննոթյան: ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրֆի 236-րդ հողվածի համաձայն՝ դասական ակեֆի վեֆանայման արդյունֆոմ Վձաբեկ դասարանը կարձոմ է գրծի վարոյթն ամբողջոլին կամ դրա մի մասը, եթե գրծի վարոյթը կարձելոլ հիմֆերն ի հայս են եկել սոնրադաս դասարանոմ գրծի ֆննոթյան ժամանակ:

Սեդա Սոնյանի անվամբ 03.07.1997 թվականին սրված թիվ 2186 անեարժ գոյֆի սեֆականոթյան իրավոնֆի գրանցման վկայականն անվավեֆ ձանաչելոլ դահանջոլ հայցը ենթակա չէ դասարանոմ ֆննոթյան, ֆանի որ անեարժ գոյֆի սեֆականոթյան կամ օգսագրծման իրավոնֆի գրանցման վկայականը չի հանդիսանոմ իրավոնֆ առաջացնող

վարչական ակտ: Վճռաբեկ դատարանն այս հարցի վերաբերյալ իր մանրամասն դիրքորոշումն արտահայտել է 2006 թվականի թիվ 3-1920 (ՎԳ) որոշմամբ (*սեն ֆադաֆաղիսյանի գործն ըստ Միսիսյանի ֆադաֆաղիսյանի հայցի ընդդեմ Շահեն Սարգսյանի, երրորդ անձինքն չէ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի Միսիսյանի ստորաբաժանման, Կորյուն Օհանյանի պայմանագիրը լուծելու, Շահեն Սարգսյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև կնքված անշարժ գույքի առուվաճառքի պայմանագիրը, սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու պահանջների մասին*):

Քաղաքացիական գործի վարույթը սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու մասով կարճամյա ենթակա լինելու դրամաներում Վճռաբեկ դատարանը նդատակահարմար չի համարում անդրադառնալ վճռաբեկ բողոքի չէ ֆադաֆաղիսյան օրենսգրքի 163-րդ և 172-րդ հոդվածների խախտման հիմքի հիմնավորվածության հարցին:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով առկա է նաև չէ ֆադաֆաղիսյան օրենսգրքի 1243-րդ և 1244-րդ հոդվածների խախտում հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

Չէ ֆադաֆաղիսյան օրենսգրքի 1243-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարաններն իրավունք ունեն ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացքում ներկայացնել իրենց դատահանգները: Պահանջները, մինչև ժառանգների կողմից ժառանգության իրավունքի վկայագիր ստանալը, կարող են ներկայացվել ժառանգությունն ընդունած ժառանգին կամ կտակակատարին, իսկ նշված անձանց բացակայության դեպքում՝ ժառանգության բացման վայրի նոտարին:

Չէ ֆադաֆաղիսյան օրենսգրքի 1244-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ ժառանգները, ժառանգության իրավունքի վկայագիր ստանալուց հետո, իրենց անցած գույքի արժեքի սահմաններում հասուցում են նույն օրենսգրքի 1242-րդ հոդվածում նշված ծախսերը:

Սույն գործի փաստերի համաձայն՝ Հարություն Էրզիմյանի գույքի նկատմամբ հավասար բաժիններով ժառանգներ են հանդիսացել Սեդա Սոնյանը և Իդա Էրզիմյանը, որոնց 27.03.2007 թվականին սրված ժառանգության իրավունքի վկայագրի համաձայն՝ ժառանգական գույքը բաղկացած էր «Մերսեդես Բենց E200» մակնիշի (4.500.000 չէ դրամ արժեքով) ավտոմեքենայից: Հարություն Էրզիմյանի դատարանները Սեդա Սոնյանին, որդես ժառանգ, չէ ֆադաֆաղիսյան օրենսգրքի 1243-րդ հոդվածով սահմանված կարգով դատահանգ չեն ներկայացրել: Նման դատահանգ ներկայացվել է միայն ժառանգ Իդա Էրզիմյանին, որը չէ ֆադաֆաղիսյան օրենսգրքի 1244-րդ հոդվածով սահմանված կարգով կրել է դատարանների դատահանգներն իրեն անցած գույքի արժեքի սահմաններում հասուցելու դատարանություն, սակայն սույն գործի փաստերի համաձայն՝ իր կամքով հասուցել է ավելին:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ժառանգության իրավունքի վկայագիր ստանալուց հետո ժառանգը ժառանգատուի դատարաններով դատարանների առջև իրեն անցած գույքի սահմաններում կարող է կրել դատարանություններ, եթե ժառանգության բացումից վեցամսյա ժամկետում (կամ մինչև ժառանգության իրավունքի վկայագիր ստանալը) դատարանների կողմից իրեն դատահանգ է ներկայացվել: Պահանջների ներկայացման համար սահմանված վեցամսյա ժամկետի ավարտից հետո ներկայացված դատահանգները, չէ ֆադաֆաղիսյան օրենսգրքի 1244-րդ հոդվածի 1-ին կետով սահմանված կարգով, ենթակա չեն բավարարման, քանի որ մինչև ժառանգության իրավունքի վկայագիր ստանալը դատահանգի ներկայացման դեպքում միայն ժառանգը կարող էր որոշել ժառանգությունն ընդունելու նդատակահարմարությունը:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Իդա Էրզիմյանի կողմից, առանց ժառանգատուի դատարաններով դատարանների կողմից Սեդա Սոնյանին օրենքով սահմանված կարգով դատահանգ ներկայացնելու, ժառանգական գույքի արժեքի սահմաններից դուրս բավարարելը, նրա համար մյուս ժառանգ Սեդա Սոնյանի նկատմամբ հետադարձ դատահանգի իրավունք չի կարող

առաջացնել: Հետևաբար Հարություն Էրզիմյանի դարսերով Իդա Էրզիմյանի կողմից Սեդա Սոնյանի դեմ ներկայացված դաշանջն անհիմն է և ենթակա է մերժման:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով առկա է նաև ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 47-րդ, 48-րդ, 51-րդ և 53-րդ հոդվածների խախտում հետևյալ դատաճառարանությամբ:

ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ գործով աղացույցներ են սույն օրենսգրքով և այլ օրենքներով նախատեսված կարգով ձեռք բերված ռեզիդենտությունները, որոնց հիման վրա դատարանը դարգում է գործին մասնակցող անձանց դաշանջները և առարկությունները հիմնավորող, ինչդեպ նաև վեճի լուծման համար նշանակություն ունեցող այլ հանգամանքների առկայությունը կամ բացակայությունը:

Այդ ռեզիդենտությունները հաստատվում են՝

- 1) գրավոր և իրեղեն աղացույցներով,
- 2) փորձագետների եզրակացություններով,
- 3) վկաների ցուցմունքներով,
- 4) գործին մասնակցող անձանց բացատրություններով:

ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկ է աղացուցի իր դաշանջների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները:

ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործի հանգամանքները, որոնք օրենքի կամ այլ իրավական ակտերի համաձայն ղեկ է հաստատվել միայն որոշակի աղացույցներով, չեն կարող հաստատվել այլ աղացույցներով:

Նույն օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Վերաբնիչ դատարանը ի խախտումն նշված հոդվածների, հիմք ընդունելով Հ.Տատուրյանի հայտարարությունն այն մասին, որ տունը վաճառվել է Հարություն Էրզիմյանին և որ սան վաճառքի գումարն ամբողջությամբ իրեն վճարել է վերջինս, դիտել է որդեպ վիճելի բնակելի սան սեփականության իրավունքի վկայականի անվավերության աղացույց: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ նշված աղացույցը սան նկատմամբ սեփականության իրավունքի վկայականի անվավերության թույլատրելի և վերաբերելի աղացույց չի կարող հանդիսանալ, քանի որ գործում առկա 1990 թվականին Հարություն և Եղիսաբեթ Սամբոյանների և Սեդա Սոնյանի միջև կնքված բնակելի սան առուվաճառքի դայանագրով Սեդա Սոնյանը գնել է Երևանի Նոր Արեւ 42 փողոցի թիվ 22 բնակելի սան 53,55հա մակերեսով 7/16-րդ մասը, որը գնվում է 525 հա մակերեսով ընդհանուր հողամասի վրա: Առուվաճառքի դայանագրի 4-րդ կետի համաձայն՝ բնակելի տունը վաճառվել է 7554 ռուբլի գումարով, որդիսի գումարը վաճառողները ստացել են գնորդ Սեդա Սոնյանից: Պայմանագիրը նոտարական կարգով վավերացվել է և դրանից ծագող Սեդա Սոնյանի իրավունքները ղեկական գրանցում են ստացել: Այսինքն՝ Սեդա Սոնյանը նշված բնակելի սան նկատմամբ սեփականության իրավունք է ձեռք բերել օրենքով սահմանված կարգին համադասախիսան:

Վճռաբեկ դատարանը, գտնում է, որ Վերաբնիչ դատարանը գործում առկա բոլոր աղացույցները բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ գնահատության չի ենթարկել: Մասնավորապես, Վերաբնիչ դատարանը դատաճառ չի գնահատել գործում առկա բնակելի սան առուվաճառքի դայանագիրը, որն օրենքի համաձայն՝ սան ձեռքբերման փաստը հաստատող միակ աղացույցն է:

Վերաբնիչ դատարանի կողմից նյութական և դատավարական իրավունքի նորմերի խախտման արդյունքում խախտվել է ՀՀ Սահմանադրությամբ և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժադանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայով երաժխավորված՝ Սեդա Սոնյանի սեփականության և արդար դատաբանության իրավունքը և այդ խախտումները հանգեցրել են գործի սխալ լուծման:

Վճռաբեկ բողոքի դատասխանում առկա փաստարկները հերվում են վերոնշյալ դատաբանություններով:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքը հիմնավոր համարելով՝ դրա առկայությունը բավարար հիմք է դիտում ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով Վերաբնիչ դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սվյալ դեղմում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ: ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժադանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է ՀՀ Սահմանադրության և Կոնվենցիայի նույն հոդվածներով ամրագրված՝ անձի արդար դատաբանության իրավունքի սարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նեված իրավունքի խախտման տեսանկյունից: Տվյալ դեղմում, Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության քահերից:

Ինչ վերաբերում է Սեդա Սոնյանի վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված դետական տորքի վճարման հարցին, ադա «Պետական տորքի մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի հիմքով Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Սեդա Սոնյանին դետս է ազատել վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված դետական տորքի վճարումից, քանի որ նա 76 տարեկան է, թեքակառու, սոցիալադետ անադառու է:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական վերաբնիչ դատարանի 05.10.2007 թվականի վճիռը և այն փոփոխել:
2. Սեդա Սոնյանի հայցը բավարարել:
3. Իդա Էբզիմյանի հակընդդեմ հայցի մասով՝ սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դառանջի մասին, քաղաքացիական գործի վարույթը կարձել:
4. Իդա Էբզիմյանի հայցը և հակընդդեմ հայցը՝ մնացած մասով մերժել:
5. Սեդա Սոնյանին ազատել վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված դետական տորքի վճարումից:
6. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դառից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usruագրություններ*

Տպագրությունը՝ օֆսեթ: Չափսը՝ 70x100/ 1/16
Թուղթը՝ կավճապատ: Ծավալը՝ 47 տպ. մամուլ:
Տպաքանակը՝ 500 օրինակ:

«ՇԻՐԱԿԱ ԴՈՒՌ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ՀՀ, ք. Երևան
Բելինսկի 90
Հեռ.՝ (37491) 42 47 42, (37410) 43 77 43
E-mail: shirakadour@mail.ru